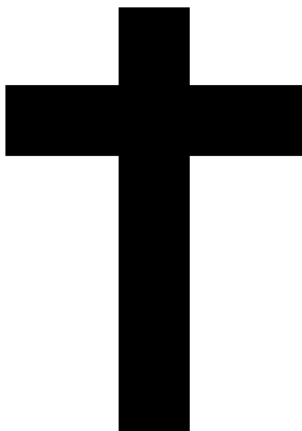

PIŃKOP GEN

The New Testament and Psalms in the Yopno Language of Papua
New Guinea

PINKOP GEN

The New Testament and Psalms in the Yopno Language of Papua New Guinea

Nupela Testamen na Buk Song long tokples Yopno long Niugini

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Yopno

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-01-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 31 Aug 2023
b683ce50-d820-5bfc-8471-d8ee080be106

Contents

FRT	1
Kap	4
Matyu	138
Mak	203
Luk	242
Jon	308
Yabekbi	356
Rom	418
1 Korin	447
2 Korin	474
Galesia	492
Epesas	502
Pilipai	513
Kolosi	521
1 Tesalonaika	528
2 Tesalonaika	534
1 Timoti	538
2 Timoti	547
Taitus	553
Pilimon	557
Ibru	559
Jems	582
1 Pita	590
2 Pita	599
1 Jon	605
2 Jon	613
3 Jon	615
Jut	617
Parjalon Abi	620
Gen sop diwari dakon mibili	653

PIN̄KOP GEN

Published 2010

The New Testament and Psalms in the Yopno language

Morobe Province, Papua New Guinea

© Wycliffe Bible Translators 2010

Print edition ISBN: 0 86893 445 3

Table of Abbreviations

Sar̄bek Sar̄bek Kalip̄mi Dakon Papua Silip

Minam Gen Yopno Gen Man Pisip̄mi

Stat	Wasok Wasok	WW
Kisim Bek	Timik Panjagut	TP
Wok Pris	Mukwa Sogok	MS
Namba	Israel Dakon Tilak	IDT
Lo	Gen Teban	GT
Josua	Josua	Jos
Hetman	Gen Kokwin Amin	GK
Rut	Rut	Ru
1 Samuel	1 Samuel	1Sa
2 Samuel	2 Samuel	2Sa
1 King	1 Kila Amin Madep	1KA
2 King	2 Kila Amin Madep	2KA
1 Stori	1 Kila Amin Madep Dakon Gen	1KAG
2 Stori	2 Kila Amin Madep Dakon Gen	2KAG
Esra	Esra	Esr
Nehemia	Niamaia	Ni
Esta	Esta	Est
Job	Jop	Jop
Buk Song	Kap	Kap
Sindaun	Yiyit Tagisi	YT
Saveman	Nandak Nandak Amin	NNA
Solomon	Soloman	Sol
Aisaia	Aisaia	Ais
Jeremaia	Jeremaia	Jer
Krai	Kunam	Kun
Esekiel	Esikiel	Esi
Daniel	Daniel	Dan
Hosea	Osea	Os
Joel	Joel	Jol
Amos	Amos	Am
Obadia	Obadaia	Ob
Jona	Jona	Jna
Maika	Maika	Mai
Nahum	Naum	Na
Habakuk	Abakuk	Ab
Sefanaia	Sepanaia	Sep
Hagai	Agai	Ag
Sekaraia	Sekaraia	Sek
Malakai	Malakai	Mal

Preface

This publication includes the New Testament and Psalms in the Yopno language. There are approximately 9,000 Yopno speakers. The majority of them live in villages along the Yopno river and its tributaries in the Finisterre Mountains in both Morobe and Madang provinces of Papua New Guinea. Others live in various towns, especially Lae and Madang.

Lutheran evangelists, who came to bring God's Word to the Yopno people in the 1920's, told of a star that guided them to where they should begin telling the Good News. In a dream God told them to go to Gunjam, an area named for a fern that grows there. And so the cover features, along with the cross and

an open Bible, a star and two guñam plants, reminding the Yopno people of how Christianity came to the Yopno valley.

We offer thanks to God who out of love for the Yopno people determined to give them this special gift. We are grateful to Him for the many, many individuals who, by their faithfulness in prayer and giving over many years, have enabled us to complete this work. Through them, and many of our Yopno brothers and sisters in Christ, God has caused this portion of His Word to become a reality for the Yopno people in their own heart language.

We dedicate this book to God for His eternal glory. May He use the reading and teaching of this Book of Life to continue building His church among the Yopno people, both in numbers and in quality of faith.

But Piso Gen

On papia unun Yopno amin da iyi da genonsi da Pinjkop dakon gen bamisi nandan pisanek Pinjkop dakon galaktok yolek egipni do wasanji.

Pinjkop gen nianon da apgut unun dakon tilakni gipmikun tosok. Gik da kosit yolinjakwan yabekbi mibiltoksi apgwit da unun kanek yolek apgwit. Pinjkop da geni kokup kinda mani Guñam unudon anjini yan dipminon yoyinban nandanakwa gik da mibiltan yoban abin Isan analon awit. Gik unun sigin tanjakwan Kumbul pinjek Guñam miktim kanakwa gik unun pasilgit. Anjakwan unudon kokup wasanek Pinjkop gen Kâte genon da wasanek yoyiwit. Lutheran dakon pi amin da bilak morapmisi pi madepsi awit da an unun do ya yansi yoyaman.

Ae don SIL da panpulanganek Yopno genonsi da Pinjkop gen panjobil ningwit.

Ae unun gin dima, Yopno gen papia yut kisi wasawit, anek yoyindet panjagap awit da yoyindet an. Unun do ya yansi yoyaman.

Pinjkop da Yopno amin do butdasi galaktan yominek geni pakyansi nandan pisonen do si nandisak. Gen diwarikon da kili apgut, mani nin da genonsi da bamisi abidanek Yesu butdasi yol kimotnen do tagisi nandisak.

Do not, papia on butdasi abidanek bisapmi bisapmi manjinaki Pinjkop gen da gak anpulanganban on miktimon jigi morap noman tan gamni bisapmon tebai agek, don egip egip teban abidoki.

KAP

But piso gen

On papia unun Israel amin dakon kap papiani Pin kop gawak im gwit bisapmon yawit. On papiagwan kap diwari ton unun Jerusalem Pin kop dakon yutnon muwukgwit bisapmon yan yan awit. Ae kap diwari unun bisit, do minat aminyo da Pin kop gawak im do muwukgwit bisapmon, bo ae amin kalon kalon da jigi pan pan awit bisapmon, unun ban yan yan awit.

On kap gat ae bisit gat unun amin morapmi da jigi bo ae kisik kisik mibili mibili noman tan yongwit bisapmon mandawit. Don amin diwari da panmuwukba papia kinda dagagit.

On papiagwan bisap mibili mibili gat domdom awit bisapmon yawit. Unungwan Pin kop ankisik kap ton, ae yokwi yan tenjenok gat, ae yokwi wiririt gat dakon bisit ton. Ae jigi ae pan kilit bisapmon panpulugok timit dakon bisit, ae kila amin madep kinda kaluk manjiri dakon bisap madep dakon kap, ae Pin kop nandan gadan imim dakon yan tenjenok kap, ae Pin kop do ya yan iyik dakon kap, ae butjik ae nandaba kik yan tenjenok agak dakon kap, ae Pin kop do bisit iyanba uwal panupbal asak dakon bisit, ae minat aminyo da anpak tagi ani dakon kap kisi ton.

On kap morap gat ae bisit gat unun minat amin morap nin kisi dakon egip egip kisi abidosok. Nin kisik kisik bisapnin ton, ae butjik bisapnin ton. Ae monji gwayo bulagi tapmimmn ton da egipnen dakon bisapnin ton, ae minat pelar amin pelanjo anej bisapnin ton. Bisap diwari sot aman, ae bisap diwari tagi ekwaman. Kap papia on da nin da bisap morap on domdom aman unun abidosok. Do kalipsigwan da win abisok ekwaman on kap papia da Pin kop dakon minat aminyo dakon nandan gadat madepsi pan teban anek egip egipni panpulugagit.

Kap diwari dakon gen busun ton unun da kwenon but pisoni unudon ton do pindakgi. But piso unun Ibru genon ban timigek yopbi. Bisap diwari namin da kap mandagit unun do yosok, ae ni bisapmon mandagit unun do yosok. Ae bisap diwari kap yanakwa amin diwari da duban bo kap dakon yo kidat diwari nian tidogi unun do yosok.

PAPIA 1

1

(Kap 1-41)

Amin kilegisi gat ae amin yokwi gat dakon anpak

- ¹ Amin kinda yokwi pakpak amin da yabet anakwa unun yolek dima agisak, ae amin yokwi gat kisi dima akgan, ae Pin kop do manji gen yan amin gat kaloni dima yikgan, unun amin kisik kisik tagi asak.
- ² Unun amin da Yawe dakon nawa gen do tagisi nandisak. Gildat kalba ae kalbiyo kisi unun do nandan egisak.
- ³ Unun amin kindap kinda pakbi ilejon kwaokbi yombem. Bami toktok bisapmon bami unudon tanta asak, ae tami dima kibidosok. Yo morap asak unun aban bami tagisi gin noman ton.
- ⁴ Amin yokwi unun yan dimasi. Unun wit dakon gipmi mirim da wiririk pangwan unun yombem.
- ⁵ Yan do anek gen kokwin bisap madepmon Pin kop da amin yokwi gen pikon yopban geni aripmi dima abin yipdan.

Yokwi pakpak amin kilegi da kabikon dima egipdan.

6 Nido Yawe da amin kilegi kilani asak, mani yoki pakpak unun tasik tokdan.

2

Piŋkop da kila amin madep kinda manjigit

1 Miŋat amin kabi morap miktimi miktimi ekwan unun nido kwen wigik ak do gen yan panjeban an?

Miŋat aminyo unun nido isal dogin yokwi ak do gen yan panjeban an?

2 Miktim morap dakon kila amin madepni emat ak do tagap ton.

Unun muwugek Yawe gat

ae amin unun miŋat amin kabini kila asak do bit nelak tagal ibi amin gat pabiŋ yop do gen yan panjeban an.

3 Gen yan yon, “Unun bamot dakon amin wamwam nap teban panjagono.

Ain nap kandapninon panjeban agimal unun witdalno.”

4 Kwen Kokup kila amin madep yityit tamonikon yikdak amin jikgo yanjan yomisak.

Amin Tagi da jigilagon da pabiŋ yopmandak.

5 Butjapsi nandan yomiŋek gen tebai yoyiŋban pasal kimokgon.

6 Unun da yan yoyisak, “Nak da on amin kila amin madepno egipjak do kili yipgum da telagi ileŋno Saion unudon yikdak.”

7 Kila amin madep da yan yosok, “Yawe da yo madep kinda nayigit unun yan tenjenokdisat.

Yan nayigit, ‘Gak Monjino. Abisok nak gak dakon Datgo dagosot.

8 Bisit nayiŋbi miŋat amin morap miktimi miktimi ekwan unun gak do gabo miktim kisisi kila abi.

9 Gak da kila amin pi tapmimi tonji anek kila amin madep dakon kindap kiriŋ ain nan wasanji unun nan uwalgo pudan moniŋ moniŋ akdisal.

Amin da miktim kwoba pudan moniŋ moniŋ an unun da tilagon akdisal.”

10 Yando, kila amin madep ji nandan kokwin tagisi anek egipni.

Miktimon kila amin, mama geno nandani.

11 Ji Yawe do pasal imiŋek omani ani.

Kisik kisik anjimiŋek pasal nimnimik imni.

12 Ji monji dakon piŋbini egek gawak imni.

Butjap tepmi nandisak, do japmi nandan daban di kimakbam.

Amin morap panjutnosak do Piŋkopmon kwan unun kisik kisik tagi ani.

3

Amin kinda da wisa dagokdo tapmim pak do bisit agit

Dewit monji Apsalom do pasalek kigit bisapmon kap on mandagit.

1 Yawe, uwalno morapmisi! Amin morapmi da yokwisi an naman.

2 Unun da yan yon, “Piŋkop da aripmi dima anpulugokdisak.”

3 Mani Yawe gak pasik da yan nak anjisibisal.

Anpuluganbi emaron teban tosot.

Gak kalon dagin but yokwino wiririki bi pasilakwa anjeban abi tebai akdat.

4 Yawe da anpulugosak do yan tidosot.

Unun telagi kabapnikon egek yan ilitno dakon kobogi namisak.

5 Dipmin potpot tamokon pakeg obisi pak injosot.

Ae don pidaŋek tagisi egisat, nido Yawe da kilano tagisi asak.

- 6 Uwalno 10 tausen da teri teri da abiŋ aŋdagat ayiŋ,
mani uŋun do dima pasolgenj.
- 7 Yawe gak apbi! Piŋkopno abiŋ aŋpulugoki!
Uwalno moŋim kulbak dapbi.
Amin yokwi uŋun dakon geni dapmaŋ biripmikgi.
- 8 Yawe gak dagin nin paŋpulugaŋbi teban tomaŋ.
Miŋjat amin kabigo nin yo tagisi aŋ nibi dosi nandisat.

4

Kalbi amin kinda tapmim timit do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Gita tidaneŋk yogogi.

- 1 Piŋkopno kilegisi, gak do yaŋ tidokenj bisapmon nandaŋ nabi.
But yokwino wiririkbi pasilgit. Bupmi nandaŋ namineŋk bisitno nandaki.
- 2 Amin ji, bisap niaŋ da man madepno abiŋ yip do pi ani?
Bisap niaŋ da yo isali mibili mibili do but dasi galak taŋ yomiŋ kimotni?
Bisap niaŋ da top aŋpak yolni?
- 3 Ji gen on do pakyaŋsi nandani.
Amin morap Yawe dakon piŋbinisi ekwaŋ, uŋun iyi do manjigit.
Nak uŋun do yaŋ tidoko
bisitno nandisak.
- 4 Ji Piŋkop do si pasalek aŋpak yokwi morap yopmaŋ mudoni.
Si potni bisapmon gen on do pakyaŋsi nandaŋek gen kagasi sopni.
- 5 Paret Yawe da galak tosok uŋun baŋ aŋek egip egipji Yawekon tosok yaŋsi
nandani.
- 6 Amin morapmi da yaŋ yoŋ, “Namin da nin paŋpulugaŋban tagisi egipnenj?”
Yawe, butgo ninon yipmaŋek yo tagisi aŋ nibi.
- 7 Wit gat ae wain gat dakon bami morapmi paŋ bisapmon amin kisik kisik aŋ.
Mani Yawe gak da kisik kisik butnokon yipgul uŋun da uŋun dakon kisik
kisik yapmaŋdak.
- 8 Yawe gak dagin kilano aŋaki tagisi egisat, do yo kinda do dima pasalek
tamokon pokdot bisapmon tepmisi pak iŋtosot.

5

Amin kinda Piŋkop da kilani asak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on amin da kasisiŋ piŋonakwa yogogi.

- 1 Yawe bisit aŋek iyoŋ iyoŋ yaŋapbo geno do mirak yopbi.
- 2 Kila Amin Madepno ae Piŋkopno, aŋpulugoki do bisit asat,
do yaŋ ilitno nandaŋ nabi.
- 3 Yawe, wisa dagokdo morap gak do bisit asat.
Wisa dagokdo gak do bisit tebaisi asat.
Bisitno dakon kobogi nabi do jomjom asat.
- 4 Piŋkop, gak aŋpak yokwi do
kisik kisik dima asal.
Yokwi aŋ amin gak da kapmatjok tagi dima egipmi.
- 5 Iyi do nandaba wikwaŋ amin gak da dabilon tagi dima atni.
Aŋpak yokwi aŋ amin morap dimasi galak taŋ yomisal.
- 6 Yawe, gak da top gen yogok amin morap paŋupbal asal.
Amin dapba kimokgoŋ amin gat, ae amin paŋkewalgaŋ amin gat dimasi
galak taŋ yomisal.

- 7 Mani gak da nak but dasi galak tan namisal, do gak da yutnon tagi wigiken.
Telagi yutgokon unudon njwakben anek gawak gaben.
- 8 Yawe, uwal da nak anupbal akdan, do kosit yipman naminaki anpakgo kilegi unun yolben.
Kosit agipben do nandisal unun noliki.
- 9 Uwalno gen bamisok kinda dimasi yon.
Amin diwari panupbal ak dogin nandan.
Gen kagani unun kimakbi tamo da yan pison.
Amin pangalak ak do gen morapmi yon.
- 10 Pinjop, gen yan yominek yo yokwisi an yobi.
Nandak nandak yokwini panupbal abi.
Yo akdo nandan kokwin an iyi unudon yokwalni.
Unun kwen wigik an gaminek yokwi morapmi an, do yolbi gak da inam da dubagikon kin mudoni.
- 11 Mani amin morap panjutnoki do gagon kwan unun kisik kisik tagi ani.
Unun but galak nandak kisik kisik dakon kap dagok dagogi mini tagi yoni.
Panjutnaki but dasi galak tan gaman amin kisik kisik sigin anek mango awigini.
- 12 Gak da amin kilegi do yo tagisi an yomisal.
Emat dakon pasik da yan tane panjongam asal, ae kilani tagisi anaki tagisi ekwan.

6

Amin kinda jigini ton unun Pinjop da anpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Gita napmi 8 kabi unun nan tidanek yogogi.

- 1 Yawe, butjap nandak gen tebai dima nayiki.
Butjap madepsi nandak nak anmilip ak do tepmi pi dima nabi.
- 2 Yawe, tapmimno mini, do bupmi nandan nabi.
Yawe, giptimno tep naman, do anmilip abi.
- 3 Butno wagils jik tosok. Yawe, bisap nian da jig panjegipben?
- 4 Yawe, tobil obinek yokwikon ban abidoki.
Bisapmi bisapmi, do kunam gin tak egapbo dabilno piriropman.
Anakwa yo kinda dima kosot.
- 5 Amin kimakbi dima nandan gaman.
Kimakbi tamogwan da gak dima ankisan.
- 6 Iyon iyon yan egapbo tapmimno wagils man mudon.
Kalbi morap kunam pakbino da tamono wagils anjik asak.
Kunam tagapbo busu kidinno madepsi gik tosok.
- 7 Uwalno morapmisi, do kunam gin tak egapbo dabilno piriropman.
Anakwa yo kinda dima kosot.
- 8 Kunam tak egapbo Yawe da kili nandan namgut, do anpak yokwi an amin ji kisisi nepmandek kit.
- 9 Yawe da anpulugosak do anek yan tidanapbo nandan namgut.
Yawe da bisitno nandagit.
- 10 Uwalno kisisi mayaktok ae but yokwiyo pakdan.
Tepmisi tobil kinnek mayaktok pakdan.

7

Jigini toj amin kinda dakon bisit

Dewit da amin kinda Benjamin da kabikon nani mani Kus unjun da yokwi an iban butjik panjek kap on Yawe do yagit.

- 1 Yawe Pinjopno, gak da nak anjuktunoki do obisat.
Anpuluganjaki nak anjopmanjan amin da dima nikba kimokgen.
Yokwikon nan abidanjaki dima tasik token.
- 2 Laion da amin dakon gipni pandagon, unjun da tilak di anupbal abam.
Hik anjan timi kindakon anjanakwa amin da nak yokwikon nan aripmi dima di abidanjam.
- 3 Yawe Pinjopno, yokwi agim dakon gulusunjo tan namisak,
bo amin diwari do yokwi an yomgum,
- 4 bo notno isal dogin yokwi an ingum,
bo uwalno dakon yo isal dogin kabo timikgin kan,
- 5 yum pindagaki uwalno da nak anjopmanjek abidoni.
Nak tagi bamanjek obisi anupbal anek giptimno yipba kimbabanon isal tosak.
- 6 Yawe, pidoki! Uwalno da nagon emat tebaisi an.
Unjun butjap nandan yominjek yo yokwisi an yobi.
Pinjopno, anjak kilegi dogin galak tosol, do abinjek anpulugoki.
- 7 Gakkwensi kila amin madep yityit tamogokon yigek minjat amin kabi morap gak da kapmatjok abin muwutni do yoyiki.
- 8 Yawe, minjat amin morap dakon anpakni kokwin asal,
do anpuluganjaki gen pikon teban token.
Nido, anpak kilegi gat ae anpak tagisi gat banjin asat.
- 9 Pinjop gak wagil kilegisi.
Amin morap dakon nandak nandak butyo pakyansi pindak nandanjo asal.
Amin yokwi anpak yokwi sanbenek dima ani do kirinik yobi.
Mani amin kilegi anpuluganjaki tebai atni.
- 10 Pinjop unjun pasikno. Butni kilegisi amin yokwikon ban timikdak.
- 11 Pinjop unjun gen kokwin kila amin kilegisi.
Gildari gildari yokwi pakpak do japmi nandanjek pabin yopmandak.
- 12 Yokwi an amin but tobil dima ani kan, Pinjop da emat agak sibani geni tonjsi asak do ilitdisak, ae obipni panilitdisak.
- 13 Amin unjun dapan kimotni do dikdikni kili panjoman agit.
Dikdik milen asipmi ton panjoman asak.
- 14 Amin yokwi unjun yokwi ak do nandaban teban ton.
Yokwi mibili mibili ak do tagap tok asak, ae bisapmi bisapmi top yosok.
- 15 Amin kinda abidok do gapma dubagi kinda wayikdak,
mani iyi unjun gapma wayikdagwan mosok.
- 16 Gulusun iyi asak unjun da iyinan witjin imisak.
Ae butjap ematyo amin diwari do an yom do nandak nandak asak,
unjun da tobilek iyi nan anupbal asak.
- 17 Yawe unjun amin kilegisi, do ya yan iyisat.
Pinjop Wukwisi do mani anjisik do kap yoken.

8

Pinjop dakon man madep gat ae amin dakon man tagi unjun dakon gen

Dewit dakon kap kinda. Kokup pap Gat dakon gita nan tidanjek yogogi.

- 1 Yawe, Amin Taginin, miktimi miktimi gak dakon man pidanbisi. Tilimgo wukwisi, kundu si yapmandak.
- 2 Gak da man madep gamni do minjat monjiyo gat ae monji njakjak gat yoyin dekdal.
Man madep gaminjakwa uwalgo da gak abin gep do antidok anek gen mapmit an.
- 3 Kundukon gik kanekyo kisitgo da wasan kwen yopgul da ton unun pindagek yan nandisat.
- 4 Minjat aminyo nin nianen amin di ban nin do nandak nandak madep asal?
Nin yo isalisi. Nin dakon kila nido kakgimansi asal?
- 5 Pinjok gak da nin gaga da mibilgwanjok nippul.
Gak da nin wasanek tilim gat ae man madep gat nimgul.
- 6 Yo morap wasagil unun nin da kilani anen do yan mudagil.
Unun yo morap nin dakon pinji ekwan.
- 7 Sipsip bulmakau, ae jon bit kilapyo gat,
- 8 minam kwen akwan gat, ae tap kilap ae yo morap tap kagagwan akwan unun kisi nin dakon pinji ekwan.
- 9 Yawe, Amin Taginin, miktimi miktimi gak dakon man pidanbisi.

9

Amin kinda da Pinjok dakon anpakni kilegi do Pinjok ya yan iyigit

Dewit dakon kap kinda. Tek kinda mani Almut Laben yan yon tegon da yogogi.

- 1 Yawe, butnokon da ya yansi gayiken.
Pi tagisi morap agil unun do minjat aminyo yoyiken.
- 2 Gak do nandanek kisik kisik aben.
Pinjok Wukwisi, mango awigik do kap yoken.
- 3 Uwalno da gandaek pasal kwan.
Man pagek kimak mudon.
- 4 Kila amin madep yityit tamogokon yigek gen kokwin kilegisi asal.
Anpakno kokwin anaki gen pikon teban tosot.
- 5 Miktimi miktimi dima nandan gaman amin gen tebai yoyigil.
Amin yokwi kili panupbal agil, ae dagok dagogi mini amin da intan yomdan.
- 6 Uwal wagilsa tasik tawit. Pinjok gak da kokup papni kili panupbal agil, ae amin da intan yomdan.
- 7 Mani Yawe unun kila amin madep dagok dagogi mini egi wigisak.
Unun kila amin madep yityit tamonikon yigek gen kokwin pi ak do kili tagap tagit.
- 8 Unun anpak kilegikon da minjat amin kabi morap dakon anpakni kokwin akdisak.
Ae anpak tagisikon da minjat amin kabi morap kisi kila akdisak.
- 9 Uwalon jigi pan amin Yawe da tagisi panjutnosok.
Jigi bisapmon unudon kinjek pasilaran.
- 10 Yawe, minjat aminyo gak wisin gandan do pi an amin manji dima yomisal.
Yan asal, do mango nandan amin egip egipni gagon tosok yansi nandan.
- 11 Yawe Saion kokup papmon unudon kila amin madep egisak.
Kap yanek mani ankisini.
Amin morap kisikon pi morap agit unun do yan tentenok ani.

- 12 Yawe da jigi paɗ amin nandanɗ yomisak, ae kunam takba mirakni dima sopmanɗak.
Yokwi aɗ yomaɗ amin do kobogi yokwisi yomisak.
- 13 Yawe, bupmi nandanɗ nabi. Uwal da jigi tepmiyo namanɗ pindakgi.
Pali kimot do asat, do yokwikon naɗ abidanɗaki tagisi egipbenj.
- 14 Anɗpulugaɗbi yo morap agil dakon geni tagi yanɗek mango awigikenɗ.
Saion kokup pap da wigaron agek yanɗ tentenɗok anɗek yokwikon naɗ abidagil unun do kisik kisik abenɗ.
- 15 Miktimi miktimi dima nandanɗ gamaɗ amin da nin timit do gapma wayaɗ,
mani iyi ununɗwan moɗ.
Nin timit do pat yopmaɗ,
mani iyi ununɗ paron yokwalaɗ.
- 16 Yawe dakon gen kokwin pi agakni unun kilegisi yanɗ unun amin da nandanɗ imanɗ.
Amin yokwi amin diwari paɗupbal ak do yo awit,
mani unun yo yokwi da tobiɗek iyi ban paɗupbal awit.
- 17 Piɗkop manji iminɗek yokwi aɗ amin morap unun kimakbi kokupmon paɗki egipdaɗ.
- 18 Bisapmi bisapmi Piɗkop da yoni mini amin dima inɗanɗ yomisak.
Jigini madepsi toɗ amin, unun Piɗkop da paɗpulugosak do nandanɗ gadat anɗek jomjom aɗ.
Unun yum pindagakwan isal dogin jomjom dima aɗ.
- 19 Yawe, apbi. Yum pindagaki miktim amin da teban tanɗek dima abinɗ gepni.
Miktimi miktimi amin dima nandanɗ gamaɗ unun gaga da inamon yopmanɗek gen kokwin aɗ yobi.
- 20 Yawe, paɗpasol anɗaki madepsi pasolni, ae iyi do nin miktim amin gin yanɗi nandani.

10

Amin kinda Piɗkop da anɗpulugosak do bisit agit

- 1 Yawe, gak nido nak da dubagikon egisal?
Bisap yokwikon gak nido pasil namisal?
- 2 Amin yokwi iyi do nandaba wigakwa yoni mini amin paɗupbal ak do yolgaɗ.
Amin diwari yokwi anyom do nandak nandak aɗ, unun yo yokwi iyi timikgaɗ.
- 3 Amin yokwi galaktok yokwini do nandanɗek pibit tidok asak.
Yo morapmi timit do nandanɗ amin paɗkisiasak, ae Yawe ibipmanɗak.
- 4 Amin yokwi iyi do nandaban wigakwan Piɗkop wisinɗ kok do pi dima asak.
Piɗkop do nandaban yo isali asak.
- 5 Yo morap aban tagisi noman toɗ.
Yawe, gak dakon nandak nandak kindasok dimasi nandisak.
Unun da uwalni do manji gen yanɗ yomisak.
- 6 Yanɗ nandisak, “Nak aripmi dima mokenɗ.
Bisapmi bisapmi yo di da nak aripmi dima abinɗ nepni.”
- 7 Bisap morap amin jobit yomisak, ae top gen yosok, ae top gen yosok.
Yokwi ak do ae jigi paɗalon ak do gen tepmisi yosok.
- 8 Unun kokupmon pasili egek amin gulusunɗi mini amin apba dapban kimotni do jomjom asak.
Unun si pasilek amin tapmimni mini paɗupbal ak do yubinɗ egisak.
- 9 Laion da yanɗ pasilikon yiɗek kila tebai asak.

- Unjun pasil yigek tapmimni mini amin paron yokwalban ilik panjikisak.
- 10 Anjakwan unjudon gin tapmimni mini amin tasik tonj.
Amin yokwi dakon tapmim madepni da pabij yopmanjak.
- 11 Amin yokwi da yan nandisak, "Pinjkop da nak injan namgut.
Iyi dakon dabil kili soggut, do dima nandisak."
- 12 Yawe, abij yokwi pakpak amin kobogi yokwi anyobi.
Pinjkop, amin jigini tonj unjun dima injan yobi.
- 13 Yokwi pakpak amin da nido Pinjkop do yanba yokwi tok an?
Ae nido "Pinjkop da kobogi yokwi dima nimdisak" yan nandan?
- 14 Mani gak da yokwi pakpak amin dakon anjak pindak mudosol.
Anjak yokwi aba amin diwari da tepmi pan unjun pindagek kobogi yokwi yomisal.
Jigi nandan amin gak da panpulugoki do buri gagon yopmanjan.
Menj datyoni kimakbi amin gak da tagisi panpulugosol.
- 15 Yokwi pakpak dakon tapmim pabij yopmanjak anjak yokwini bunjon ae dima pindakgi.
- 16 Yawe dagok dagogi mini kila amin madep egi wigikdisak.
Pinjkop njwakjwari gawak yomanj amin miktimnikon ban yolban tasik tokdanj.
- 17 Yawe, gak jigini tonj amin dakon bisit nandanjek buri panjteban akdisal.
- 18 Menj datyoni kimakgwit amin gat ae uwalon jigi timikganj amin gat dakon bisitni nandanj yomdisal.
Panpuluganjaki gen pikon atni bisapmon teban tokdanj.
Ae miktimon minjat aminyo da sanjbejek yo yokwi dima anyomdanj.

11

Amin kinda Pinjkop do nandan gadat tebaisi agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yonj dakon kila amin do mandabi.

- 1-2 Nak anjknosak do Yawekon kisasat.
Do gak nido yan nayisal, "Amin yokwi obipni panilikganj!
Pilin tukgwan amin kilegi yam do dikdikni bisapmon sambanj!
Do minam kinda da yan pasalek kabapngwan wigil!"
- 3 Anjak kilegi dakon teban tokni kisi tuwil ki mudoni kanj, amin kilegi nianj ani?"
- 4 Mani Yawe telagi yutnikon egisak.
Kwen Kokup kila amin madep egek dabili da amin morap kisi pindakdak.
Yo morap an unjun kisisi nandanj mudosok.
- 5 Yawe da amin kilegi ae amin yokwi kagimansi kokwin asak.
Emat do galak tonj amin dimasi galak tanj yomisak.
- 6 Amin yokwi do kindap tepmisi sosok unjun tagal yomisak.
Anjek giptimni obisi sonj yomni do mirim tepmisi sosok unjun yipban abisak.
Unjun yokwi awit dakon kobogini.
- 7 Yawe anjak kilegi gin asak.
Anjak kilegi anj amin do but dasi galak tanj yomisak.
Anjak kilegi anj amin unjun da tomno dabilni kokdanj.

12

Amin kinda Pinjkop da anjpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe, gak gawak gamanj amin pasil mudanj.

- Gak golgan amin kinda dima kokdisal, do abin nak anpuluga.
- ² Amin morap kisi amin diwarikon top yon.
Pankewal do gen galagi yoyan.
- ³ Yawe, gak da gen galagi yon amin dakon gen kagani sopbi.
Ae pibit tidok an amin dakon gen kagani sopbi dosi nandisat.
- ⁴ Unun amin da yan yon, "Top gen yanek teban tonen.
Nin da galak togon gen yokdaman.
Amin kinda da kosit dima sopman nimjak."
- ⁵ Mani Yawe da yan yosok, "Amin yokwi da tapmimni mini amin pabin yopmanjan,
ae yoni mini amin iyon iyon yanek ekwan.
Do nak da abin panpulugoken.
Unun nak da pankutnoken do yon, do yan si akdisat."
- ⁶ Yawe dakon yan teban tok gen unun bamisi.
Unun silwa kindapmon kosiri 7 yan sonba jimjimi minisi an, unun yombem wagil tagisi.
- ⁷⁻⁸ Yawe, amin yokwi unun dukwan dukwan kisi agek anpak injani unun do yo tagisi yan nandan.
Do bisapmi bisapmi kilanin tagisi anaki amin yokwi da nin dima panpupal ani.

13

Amin kinda Pin kop da an pulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

- ¹ Yawe, ni bisapmon aego nandan nabi?
Nak do dagok dagogi mini in tan namin wigikdisal bo?
Gak bisap nian da pasil naminaki dima gandaken?
- ² Bisap nian da butnokon da tepmi pasat unun sigin paken?
Gildat nian da but yokwino sigin tosak?
Bisap nian da uwalno da sigin abin nepni?
- ³ Yawe Pin kopno, nandan naminek bisitno nandaki.
Dima anteban aki kan, nak kimokgen.
- ⁴ Yan anaki kan do uwalno da "kili abin yipmaman" yan dima yoni.
Ae nak da man pokgo kanek kisik kisik dima ani.
- ⁵ Mani bisapmi bisapmi but dasi galak tan namisal yan si nandako dagosok.
Ae jigikon ban an pulugosol, do gak do kisik kisik aben.
- ⁶ Yawe da nak do yo tagisi agit, do mani awigek kap yoken.

14

Amin dakon an pak yokwini

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

- ¹ Nandan kokwini tagi dima amin burikon da yan yon,
"Pin kop kinda dima egisak."
Unun amin yokwisi.
Yo wagil yokwisi ban gin an.
Kinda da an pak tagi kinda dima asak.
- ² Yawe unun Kwen Kokup da sirtanban pinakwan minjat amin morapyo pindakdak.
Unun da amin kinda nandak nandakni tagisi kinda Pin kop wisin kok do pi asak bo dima yan do wisisak.

- 3 Mani dima. Kisi morap kosit kilegi kili yipman dekgwit.
Ujun amin wagil amin yokwisi, kisi morap arip gin.
Kindasok da anpak tagisi kinda dimasi asak.
- 4 Pinjkop da yan yosok, “Yokwi an amin nandak nandak tagi di dimasi timitdan.
Bret nanba mudon, unun da tilak minjat amino nan mudon.
Ae nak da panpulugoken do bisit dima an namanj.”
- 5 Mani Pinjkop minjat aminyo geni guramikganj amin gat egisak,
do amin yokwi unun madepsi pasoldan.
- 6 Yoni mini amin da yo ak do panjosit an unun tuwil do pi an.
Mani yoni mini amin Yawe da panjutnosok.
- 7 Nak Pinjkop da Saion amin kinda yabekban abinj Israel amin yokwikon ban timitjak do nandisat.
Yawe da minjat amini panpuluganban aeni tagisi egipni bisapmon, Israel amin kisik kisik akdan.
Asi, but galaksi egipdan.

15

Anpak Pinjkop da nin da anej do nandisak

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe, namin da gak da telagi yutgwan tagi wigisak?
Telagi kabagokon namin da tagi egipjak?
- 2 Amin kinda surj kinda aban amin da yanba yokwi tok dima an imgwit,
ae anpakni kilegisi,
ae burikon da nandanjek gen bami gin yosok,
unun amin da tagi egipjak.
- 3 Amin do yanba yokwi tok dima asak,
ae notni do anpak yokwi dima anjomisak,
ae notni do top dima yanjomisak.
- 4 Yokwi pakpak amin do dima galak tanjek Yawe do pasolgon amin do nandaban wukwan yomisak.
Yan teban tok asak unun jigj noman tan iman bisapmon dima kirinjegek geni guramik kimokdok.
- 5 Amin da goman an iba di gat sanbenjek imni do dima yosok.
Ae amin da topni panjeban anek si yuman nanjakwa amin kilegi gen pikon yop do aba geni dima nandanjomisak.
Unun anpak kilegi morap yolgan amin unun dagok dagogi mini aripmi dima mokdan.

16

Amin kinda da nandan gadat anek bisit agit

Dewit dakon kap kinda. On kap do “Miktam” yan yon.

- 1 Pinjkop, anjutnoki do gagon obisat, do kilano aki.
- 2 Nak Yawe yan iyigim,
“Gak Amin Tagino.
Yo tagisi morap timikdat unun gak da kisiron dagin abanj.”
- 3 Pinjkop dakon amin unun tagisi.
Nak unun gat egip do tagisi nandisat.
- 4 Amin tintim yanek pinjkop njwakjwarikon kwan unun jigj morapmi pakdan.

- Nak paret ak do bit kilapyo dakon yawi tagal do unjun gat dima muwut-
nen,
ae pinjkopni dakon man dima yokenj.
- 5 Yawe, gak kalon gin nak dakon yo morapno.
Yo morapno gak da kisiron gin tonj.
Yo morapno panjknunaj namisal.
- 6 Miktimno gat ae yo tagisi morap gat gagon gin timikdat.
Asisi, yo morap namisal unjun wagil tagisi.
- 7 Yawe anjksikenj. Unjun da tagisi egipbenj do nayin nolisak.
Ae kalbi butno da nayin dekdak.
- 8 Bisapmi bisapmi Yawe nak da kapmatjok ekwan nandisat.
Kapmatjok egek tapmim namisak, do yo kinda da aripmi dima
anjkwakwalitjak.
- 9-10 Yum nandanaki nak kimakbi kokupmon aripmi dima panji egipbenj.
Anjek gak dakon Telagi Amin yum kanjaki kimakbi tamokon tanj dima
miktosak.
Yando, butno tagisi anjakwan mango yanj anjksisat.
Pasol pasoli mini tagisi egisat.
- 11 Gak da egip egip dakon kosit nolisal.
Gak nak da kapmatjok egisak, do kisik kisik madepsi asat.
Ae anjgulanjaki butno kisik kisik tanjakwan dagok dagogi mini yanjin tanj
anjaj kikdisak.

17

Amin kilegi kinda dakon bisit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe, nak amin kilegi, do anjgulanjek nandanj nabi do yanj tidosot.
Nak top amin dima, do bisitno nandaki do nandisat.
- 2 Ni anjak da kilegi unjun gak da nandisak, do anjgulanjaki gen pikon teban
tokenj dosi nandisat.
- 3 Gak da nak dakon but nandanj mudosol.
Kalbi abin anjkilik nandanjek nagon nandak nandak yokwi kinda dima
tanban kal.
Gen yokwi kinda dima yokenj dosi nandisat.
- 4 Gen tebango guramigek emat pidokyo anj amin dakon anjak manji
yongum.
- 5 Bisapmi bisapmi gak dakon kosit nanj agek kandapno sunj dima pilik
bamosot.
- 6 Pinjkop, gak da bisitno dakon kobogi namisal.
Unjun do anjek gak do bisit asat.
Mirak yopmanjek bisitno nandaki.
- 7 Nin do but dasi galak tanj nimisal, unjun dakon bamj nolinek yo tagisi anjnibi.
Tapmim madepgokon da nin panjgulanjosol.
Nin gak da kapmatjok egek uwalnin da dima nindani do pasilgamanj.
- 8 Gaga dakon dabilgo kila asal unjuden kilano aki.
Pup menj da pudigi pirigwan wutjisak unjun da tilak nak wutjiki.
- 9 Yanj anjaki kando uwalno da nak aripmi dima anjupbal ani.
Nikba kimokgenj do andigat anj.
- 10 Amin diwarj do nandanj yawotjok di dimasi anj yomanj.
Gen pap yanjek iyi dakon man pawikwanj.

- 11 Nak abin nepdosi nandan teban tan,
do kandap tamono yolek andigat ayin da ekwan.
- 12 Unjun laion da kilap dap do an unjun da tilak, ae laion bulagi da pasilek yubin
ekwan unjun da tilak.
- 13 Yawe, gak abin uwalno gat emat wamanek pabin yopbi.
Emat agak sibago abidanek unjun gat emat wamanek yokwi pakpak da
kisiron ban abidoki.
- 14 Yawe, tapmim madepgokon da anpuluganaki uwalno da dima nikba
kimokgen.
Unjun miktim dakon yo banjin panmuwut do nandan.
Anjak yokwini dakon kobogi yo yokwisi an yobi.
Ae monjini gat ae babikni don altoni unjun yo yokwisi anyobi.
- 15 Mani nak amin kilegi, do don gandakdisat.
Pokdot da pidosot bisapmon gak nak gat egisal yan nandanek but galaksi
nandaken.

18

Pin kop da nin panpuluganawan emaron teban toman

Dewit Yawe dakon oman amini dakon kap kinda. Kap dakon kila amin do
mandagit. Kap on Yawe da Dewit Sol ae uwalni diwari morap da kisiron ban
abidagit bisapmon Yawe do yagit.

- 1 Yawe, gak da nak an teban asal.
Nak but dasi galak tan gamisat.
- 2 Yawe unjun tip madepno, unjun da nak an kisibisak.
Unjun dam tebano aripmi dima tuwili egisak.
Anjek uwal da kisiron nan abidosok.
Pin kopno unjun tip madepsi yombem, do uwalno da dima nandani yan do
unjudon kin pasildat.
Yawe unjun pasikno, ae yokwikon nan abidanek kilano asak dakon
tapmim tan imisak.
Unjun dam tebano.
- 3 Nak Yawe do bisit asat. Anpuluganawan uwalno da aripmi dima anupbal ani.
Yawe unjun an kisigisi noman.
- 4 Nap teban da nak tebaisi waman dak, ae tap idap da nak witjik do madepsi
tamalid dak,
unjun da tilak kimot da nak palisi abidagit.
- 5 Paron yokwalek aripmi dima pulugan kigi,
unjun da tilak kimot da nak abidan ban kimakbi tamokon palisi kigim.
- 6 Butno madepsi yokwi tagit, mani Yawe do madepsi yan tidagim.
Pin kop da anpulugosak do yan tidoko Telagi Yutnikon egek yan ilitno
nandagit.
Anjek bisitno do mirak yopgut.
- 7 Bisitno nandanek uwalno do butjap madepsi nandan yomgut.
Anjek miktim aban wudip madepsi agit.
Anjakwan ilej dakon mibili madepsi kwakwalikgwit.
- 8 Mukwa Yawe da tomnokon da pidawit.
Anjakwan milen asip gen kaganikon da baljanek yo morapmi sowit.
Anjakwan kindap patdet yaban dukwan dukwan kisi kiwit.
- 9 Unjun kundu witdalek pigit.
Anjakwan gikwem pilisi da kandapni da mibilgan tawit.
- 10 Unjun anjelo madep serabim kinda da kwenon yikban piriropan abigit.
Ae mirim minam da yan piri ton da Pin kop abidan tepmisi abigit.

- 11 Unjun da pilin tuk yipban kubikgit.
Gikwem pilisi sikak mok do anjakwan waman dak unjun da witjigit.
- 12 Unjun da gikwem aban tenjenisi anjakwa ais sikak gat kindap patdet gat unjun gikwemngwan da mawit.
- 13 Yawe Kwen Kokup egek kiririŋ da yaŋ madepsi yaŋ tidagit.
Pinjkop Wukwisi da madepsi yaŋ tidagit.
- 14 Unjun da aban mal da dikdikni da yaŋ uwalni yaban pasal kiwit.
- 15 Yawe, gen tebai yipmanjaki tap dakon mibili noman tagit.
Migan pisonjbi miktin dakon mibili noman tagit.
- 16 Yawe kwen egisak unjun kisiri yipban pinjakwan nak yokwikon ban abidagit.
Tap madep da nak witjigit, mani ilikban wigim.
- 17 Uwalno da madepsi teban tanjakwa nak da aripmi dimasi pabinj yopmi,
mani Yawe da nak unjun da kiron ban abidagit.
- 18 Bisap yokwi kinda noman tanj naminjakwan uwalno abinj nagon emat awit.
Mani Yawe da kilano agit.
- 19 Unjun da anj puluganjakwan tagisi egipgum.
Tagisi nandanj namgut do anjek nak yokwikon nanj abidagit.
- 20 Nak anjak kilegisi agim, do Yawe da kobogi do yo tagisi morapmi namgut.
Sunj kinda dima agim do anjek Pinjkop da yo tagisi anj namgut.
- 21 Yawe dakon gen teban tagisi yol kimakgim.
Pinjkopno manji iminjek yokwi dima agim.
- 22 Bisapmi bisapmi gen tebani do nandanjek geni tagisi unjun dima abinj yipgum.
- 23 Unjun da nandisak, nak gulusunjo mini.
Kosit agipgum unjun kila tebai anjek yokwi kinda dima agim.
- 24 Dabilnikon gwaljigi minisi egipgum, do Yawe da anjakno kilegi unjun do nandanjek kobogi do anjak tagisi anj namgut.
- 25 Yawe, amin kinda gak dima gepmanjdetjak kanj, gak unjun amin dima yipmanj detdisal.
Amin kinda anjak kilegi anjek gulusunjni mini kanj, kobogi do yo tagisi gin anj imdisal.
- 26 Amin kinda anjak gwaljigi mini asak kanj, gak da anjakgo gwaljigi mini unjun yolisal.
Mani amin kinda anjak yokwi asak kanj, kagimansi kanjek kobogi imisal.
- 27 Gak da minjat aminyo iy do nandaba panj amin yokwikon banj timikdal.
Mani iy do nandaba wikwanj amin pabinj yopmanjal.
- 28 Yawe Pinjkop, gak da lamno yipbi tenjenjosok, anjek nagon pilin tuk yoldal.
- 29 Pinjkop, anj puluganjaki uwal kabi madep unjun aripmi tagi pabinj yopben.
Ae anj teban anjaki kokup pap dakon dam madep aripmi tagi irakgenj.
- 30 Pinjkop dakon anjak unjun wagil kilegisi.
Yo kinda ak do yaŋ teban tok asak kanj, geni unjun bami noman tokdanj.
Yawe unjun pasik yombem, do amin morap uwal da dima pindatni yaŋ do unjudon kinj pasilakwa tagisi panj kutnosok.
- 31 Yawe kalonjin Pinjkop bamisi.
Unjun kalonj dagin tip madep da yaŋ dam anj nimisak.
- 32 Pinjkop dagin nak anj teban anjakwan tebai akdat.
Ae kosit agisat bisapmon kilano tagisi asak.
- 33 Jonj kilap dia unjun kandapmi tagisi do gilokon aripmi dima mosak,
unjun da aripmon anj puluganjakwan ilejon kwensi tagisi agisat.
- 34 Unjun da emat agak do nayinj degek kisitno anj teban asak,

- do obip tebai ain kinda mani bras unun ban wasarjbi unun tagi panjilikgej.
- 35 Yawe, gak da nak uwal da kisiron ban abidagil.
Pasikgo nabi unun da manjigwan pasildat.
Kisitnokon abidarjaki tebai akdat.
Anjapulugosol, do minjat aminyo da dabilon man madepno tonj.
- 36 Kosit ilalogi nanj yul namgul, do sagalek dima nikgit.
- 37 Nak uwal pansopmanjek timikgim.
Yo yokwisi anyominjek wagil kisisi dapbo pasilgwit.
- 38 Nak da yabo manj pakgwit.
Kandap mibilnogwan pakgwit, do aripmi dima pidokdanj.
- 39 Gak da emat dakon tapmim namgul, anjek uwal kisitnokon yopmanjaki pabinj yopgum.
- 40 Anjaki uwal tobil manji namjek pasal kiwit.
Amin dima galak tanj namgwit unun wagil dapbo pasilgwit.
- 41 Amin da panjapulugonisi do yanj tidawit, mani dima apgwit.
Yawe do kunam takgwit, mani bisitni dima nandanj yomgut.
- 42 Mirim da milip milip pisonjba dukwan dukwan kwanj, unun da tilak obisi panjupbal agim.
Uwal mabo kinjek nejak da yanj kosiron tawit.
- 43 Minjat aminyo da uwal anj namgwit bisapmon, anjapuluganjaki dima anjupbal awit.
Anjek Amin Nwaknjwari Kabi dakon mibiltok amini egipbenj do nak manjigil.
Minjat aminyo dima nandanj yomgum, abisok nak da yonjgamgwan ekwanj.
- 44 Unun da mibilno nandanjek unjodon gin geno guramikganj.
Miktim dubagikon amin da nak do pasalek abinj njwakbenj anj namanj.
- 45 Tapmim pawit unun kili yipba magit, ae kokup papni tapmimi tonj unun yipmanj degek si nimmimik nimmimik nagon obanj.
- 46 Yawe unun toktogisi egisak.
Unun tip madep da yanj nak dam asak, do mani anjkisinej.
Pinjkop da nak yokwikon nanj abidagit, do nin man madepni awiginenjsi.
- 47 Pinjkop da uwalno yokwini dakon kobogi do yokwi anj yomisak.
Anjek amin kabi miktimi miktimi ekwanj unun yopban nak da yonjgamgwan ekwanj.
- 48 Yanj anjek uwalno da kisiron nanj abidosok.
Asisi, Yawe gak da uwalno da dabilon man madep namgul.
Anjapuluganjaki emat pidokyo anj amin da dima nikba kimakgim.
- 49 Unun do anjek Amin Nwaknjwari Kabi da binapmon mango awigikenj.
Yawe, mango awigik do kap yokenj.
- 50 Yawe da kila amin madepni nak Dewit anj puluganjakwan uwal madepsi pabinj yopmandat.
Bisapmi bisapmi iyi do tilak agit amin nak but dasi galak tanj namisak.
Ae dagok dagogi mini diwatno don altoni unun but dasi galak tanj yomdisak.

19

Yo morap Pinjkop da wasagit unun da man madepni nolisak

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yonj dakon kila amin do mandabi.

¹ Kundu da Pinjkop dakon tilimni nolisak.

- Kwen yo morap da Pin̄kop un̄un napbisap aminsi yan̄ nolisak.
- 2 Gildari gildari man madepni do yoŋ.
Ae pilini pilini mibilni yan̄akwa nandaman̄.
- 3 Ten̄teŋi gat pilin tuk gat gen kagani mini, do gen ar̄ipmi dima yon̄jil.
Nin da un̄un bamot dakon tekni dima nandaman̄.
- 4 Mani un̄un da mikt̄im amin morap kisi ar̄ipmi dima.
Geni kin̄ mikt̄im morap kisi ar̄ipmi asak.
Kundukon Pin̄kop da gildat do imal yut kinda wit̄jigit.
- 5 Gildat dabil un̄ungwan da amin kinda da min̄at paŋek but galagon da yutni
yipman̄ek wan̄ga pisak,
un̄un da tilak wan̄ga pisak.
Gildat dabil un̄un amin kinda da nabi gwapbo do tim̄tim yan̄ek kik do
asak,
un̄un da tilak kisik kisik an̄ek kositni nan̄ kisak.
- 6 Gildat dabil un̄un kundu dakon diwarikon da altan̄ wiŋek teri kinda kisak.
Tedepnikon yo kinda ar̄ipmi dima pasiljak.
Pin̄kop dakon geni un̄un wagil tagisi
- 7 Yawe dakon nawa gen un̄un gwaljigi mini wagil tagisisi.
Un̄un da egip egip̄nin paŋkaluk asak.
Yawe dakon gen un̄un bami tan̄ tan̄ akdan̄ gin, dima sun̄ tokdan̄.
Un̄un da nandak nandakni mini amin paŋtagap aban nandan̄ kokwini
tagisi amin dagon̄.
- 8 Yawe dakon geni tagisi un̄un abidan̄ek but galaksi nandaman̄.
Yawe dakon gen tebani un̄un gwaljigi minisi.
Un̄un da nandak nandak tagisi nimisak.
- 9 Yawe do pasalek gawak imim un̄un an̄pak tagisi kinda, don tan̄ an̄an̄
kikdisak.
Yawe da an̄pak aneŋ do niyisak un̄un bamisi ae kilegisi gin.
- 10 Yawe dakon geni da gol morapmi gwaljigi mini yapman̄dak, do nin un̄un do
madepsi galak toman̄.
Galagini madepsi da kaban̄ kok tamonikon da moŋ un̄un dakon galagini
yapman̄dak.
- 11 Nak oman amingo mama gengo guramigeek kobogi tagisi timikdat.
- 12 Nam̄in da iyi dakon an̄pak yokwini morap nandisak?
Yokwi diwari dima nandan̄ek asat un̄un wiririkbi kilegisi egipben̄.
- 13 Ae un̄un gin dima, an̄pak yokwi yan̄ dino nandan̄ek dima abeŋ do oman
mon̄jigo kilano aki.
Kwen wigik an̄pak da nak dima abin̄ nepjak do nandisat.
Nak kilegisi egek yokwi madep dima abeŋ do nandisat.
- 14 Yawe, gen yogokno ae nandak nandakno kisi gak da pindakbi tagisi ani
dosi nandisat.
Yawe, gak tip madepno, ae yokwikon ban̄ yuman̄ nan̄ nepnep amino.

20

Amin kinda Pin̄kop da an̄pulugan̄ban emaron teban tosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yoŋ dakon kila amin do mandabi.

- 1 Jigi noman tan̄ gamni bisapmon Yawe da gak an̄pulugosak dosi nandisat.
Jekop dakon Pin̄kop da gak an̄kutnosak dosi nandisat.
- 2 Un̄un telagi yutnikon Saion kokup papmon egisak.
Un̄un da gak an̄pulugan̄ek an̄teban asak dosi nandisat.

- 3 Unjun da paret morap asal unjun do tagi nandisak dosi nandisat.
Ae paret morapgo kindapmon sosol unjun do galak tosak dosi nandisat.
- 4 Pinjkop da yo morap galak tosol unjun gamjak, ae pi morap ak do nandisat unjun da anpuluganjakwan aripmi tagi abi dosi nandisat.
- 5 Emaron teban toki bisapmon kisik kisik aneñ, ae Pinjkopnin dakon man awigineñ.
Yawe da bisit morapgo nandisak dosi nandisat.
- 6 Abisok nak nandisat. Yawe da kila amin madepni iyi manjigit anpulugosok.
Unjun Kwen Kokup kokupni tagisikon egek bisitni nandisak.
Iyi da tapmimon anpuluganjek uwalni da kisiron nan abidosok.
- 7 Amin diwari emat bisapmon os da amin ilik pawilgan tamoni unjun do pibit tidok an.
Ae amin diwari osni do pibit tidok an.
Mani nin Yawe Pinjkopnin dakon tapmim do yo madepsi yan nandaman.
- 8 Unjun amin man mudokdan.
Mani nin pidanek tebai atdaman.
- 9 Yawe, kila amin madepnin anpuluganjaki emaron teban toneñ.
Gak do yan tidoneñ bisapmon panpulugoki.

21

Pinjkop da kila amin madep anpuluganban mani awigigit

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

- 1 Yawe, kila amin madep da tapmimgo do kisik kisik nandisak.
Gak da anpuluganjaki emaron teban tagit, do gak do but galaksi nandisak.
- 2 Yo timit do nandagit unjun gak da ibi kili timikgit.
Yo do bisit gayigit, unjun imgul.
- 3 But galagon da abidanek yo tagisi imgul.
Anjek kila amin madep dakon pelit gol ban wasanbi busunikon yipgul.
- 4 Egip egip do bisit gayinban imgul.
Anjek egip egipni andubak abi toktogisi egipdisak.
- 5 Anpuluganjaki man madepni madepsi tosoke.
Kila amin madep dakon tilimni wagil tagisisi gak da imgul.
- 6 Gak da yo tagisi dagok dagogi mini animin wigikdisal.
Gak unjun da kapmatjok egisal, do kisik kisik madepsi nandisak.
- 7 Kila amin madep da egip egipni Yawekon tosoke yanji nandisak.
Pinjkop Wukwisi, unjun da kila amin madep do bisapmi bisapmi but dasi galak tan imisak, do tebaisi atdisak.
- 8 Kila amin madep da uwal morapni tebaisi timitdisak.
Amin dima galak tan iman amin kisiri amin tet da tebaisi timitdisak.
- 9 Kindap madep da yo soson, unjun da tilak noman altosak bisapmon uwalni dapban pasildan.
Yawe da butjap nandan yominjek pabin yopmanjakwan kindap da son yomin mudokdan.
- 10 Kila amin madep da uwalni dakon monji gwayoni kisi morap dapban kimak mudokdan.
Anjakwan monji gwayoni miktimon sanberjek dima egipdan.
- 11 Uwal da nandak nandak anjek kila amin madep yokwi an im do gen yan panjeban an,
mani aripmi dima abin yipni.
- 12 Dikdikgo ban yaman yobi tobilek pasal si kikan.
- 13 Yawe, tapmimgo madepsi do gak dakon man ankisik do kap yoneñ.

22

Iyon iyon dakon gen ae ya dakon kap

Dewit dakon kap kinda. Kap yon amin dakon kila amin da miñat aminyo yoyinban kap tek “Wisa dagok dakon dia miñat” unun nan yoni.

- 1 Pinƙopno, Pinƙopno, nido nipman dekgil?
Iyon iyon yanapbo nido dubagikan egek jigikon nan dima anpulugosol?
- 2 Pinƙopno, gildari gildari gak do yan tidosot,
mani kobogi dima nayisal.
Kalbiyo kisi gak do yan tidosot,
mani yawori kinda dima abidosot.
- 3 Mani gak telagi egisal. Gak kila amin madep yigaki Israel amin da mango anƙisan.
- 4 Kalip babiknin da egip egipni gagon tosoƙ yanƙi nandan gamgwit.
Anakwa gak da uwalni da kisiron ban pulugagil.
- 5 Gak do yan tidanba jigikon ban pulugagil.
Nandan gadan gaminakwa panpulugagil, do nandan gadatni unun isali dima agit.
- 6 Mani nak amin dima, nak walen yombem yo isali.
Amin morap da nandaba yokwi tok annaminek manji naman.
- 7 Amin morap nak nandan unun yansul an naman.
Anek yanba yokwi tok anek wunda kwakwal an naman.
- 8 Anek yan yon, “Yawe da anpulugosak do nandan gadan imisak,
do yum kanakwa unun da jigikon ban pulugan yipjak.
Yawe do madepsi galak tan imisak, do yum kanakwa anpulugosak.”
- 9 Pinƙop gak dasi kilano anaki meñ da buron da tagisi altagim.
Mum nagim bisapmon anpuluganbi egip egipno gagon tosoƙ yanƙi nandan gamgum.
- 10 Meñno da anjalagiron da wasanek gak da kisiron egipgum da egisat.
Si altagimon da wasanek gak Pinƙopno egipgul da egisal.
- 11 Jigi mibili mibili aban, ae panpulugokno mini, do dubagikan dima egipbi.
- 12 Uwalno unun bulmakau wili da yan anƙwasan.
Unun tapmimni madepsi, Basan miktim dakon bulmakau wili yombem.
- 13 Laion da jon kilap nok do yan tidanek gen kagani antan kwan,
unuden uwalno da nak anupbal ak do an.
- 14 Pakbi isal dogin tagal ki mudon, unun da tilak tapmimno minisi an.
Kidatno dakon sanbekni kisi kalkalan mudon.
Bit nelak da pakbi dagon unun da tilak butno wagilsi tapmimi mini pakbi idap asak.
- 15 Tapmimno mini anakwan melno tiptan gen kaganogwan tegosok.
Gak da nepbi kimot da tamokon pokdot.
- 16 Amin yokwi da nak pinan da yan anƙwasan.
Anek kisit kandapyo nokon injinba geni da giptimnogwan pigen.
- 17 Kidatno kisi noman tanakwa tagi manjiken.
Unun da nak da yokwi tat unun kanek kisik kisik an.
- 18 Imalno kokwinik timigek paba pigikno namin da abidosak yan do satu wasok an.
- 19 Yawe, nak nepmanek dubagikan dima egipbi.
Panpulugokno, tepmi abin anpuluga.

- 20 Anpulanganbi emat agak siba banj dima nikba kimokgej.
 Unjun amin pinjan yombem da kisiron banj puluganbi dima nikba kimokgej.
- 21 Laion da gen kaga ae jonj bulmakau da jomon banj pulugan nepbi.
- 22 Yanj anaki notno kabikon man madeppo yanj tentenokenj.
 Ae minjat amin kabiyoo da muwutnikon gak ankisikenj.
- 23 Yawe do pasal iman amin kabi, Yawe anksisini.
 Jekop dakon diwatni kabi, Yawe man madep imni.
 Israel dakon diwatni kabi, Yawe gawak imni.
- 24 Nido jigi madepsi panj amin manji dima yomisak.
 Tepmi jigiyo panj amin unjun do nandaban yo isali dima asak.
 Unjun manji dima yomisak.
 Panpulgosak do yanj tidanba bisitni nandanj yomisak.
- 25 Amin madepsi Pinjkop gawak im do muwutni bisapmon gak anksikenj.
 Minjat aminyo gak do pasolgej unjun da dabilon kalip gak do paret ak do yanj teban tagim unjun akdisat.
- 26 Bupmi amin jap aripmisi nanj tugokdanj.
 Ae Yawe wisinj kokdo pi anj amin unjun da mani anksikdanj.
 Pinjkop da panpulanganban dagok dagogi mini butni tagisi tanj ananj wigikdisak.
- 27 Amin miktimi miktimi ekwanj Yawe do nandanjek tobil iyikon apdanj.
 Miktimi miktimi amin kabi kabi ekwanj unjun da abinej gawak imdanj.
- 28 Nido Yawe kila amin madep egek miktimi miktimi amin morap kilani asak.
- 29 Miktimi miktimi kwen wigik amin morap da njwakben anj imdanj.
 Miktim amin morap kimagek miktim dagokdanj unjun kisi morap da abinej Pinjkop gawak imdanj.
- 30 Don altanj altanj ani amin da omani anj imdanj.
 Amin da Amin Tagi do yanj tentenok anjakwa don altoni amin da nandanj ananj kikanj.
- 31 Pinjkop da anpakni kilegikon da iyi minjat amin kabini yokwikon banj timikgit, unjun dakon geni don altoni amin banj yoyikdanj.

23

Yawe unjun kila amino tagisi

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe unjun kila amino, do yo kinda do wadak wadak dima asat.
- 2 Anjki jonj kalikaligi timon nepban pak yawokdot.
 Anjek pakbi moninj moninj yawori pokgonj unjudon gin nayinj awildak.
- 3 Tapmim kalugi naminej man bini tagisi tosak do kosit kilegikon nayinj awildak.
- 4 Pinjkop, gak nak gat egisal, do gilo ae pilin tukyogwan agipben kanj, yo yokwi do dima pasolgej.
 Gandako sipsip kila amin dakon kindap kirinj abidosol, do unjun da butno anjteban asak.
- 5 Japno tagisi uwalno da dabilon nomansi panjnoman asal.
 Yutgokon but galagon da abidanjek bit nelak busunjonkon tagaldal.
 Yo galagi irenjsi idawukbi idapno si tugosok.
- 6 Miktimon egipben bisap morapmon kilano tagisi anjek but dasi galak tanj naminj wigikdisal.
 Ae bisap mudok mudogi mini yutgokon egi wigikenj.

24

Pinjkop unjun Kila Amin Madep

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Miktim gat ae yo morap unjungwan tonj unjun Yawe dakon.
Ae kokup morap gat ae miñat amin morap unjungwan ekwanj kisi unjun dakon gin.
- 2 Pakbi ilarisi da binapmon miktim wasagit.
Miktim dakon mibili tap binap yipgut.
- 3 Namın da Pinjkop da kabap madepmon tagi wigisak?
Ae namın da iyi da telagi tamokon tagi atjak?
- 4 Yokwi dima asak amin, ae butni kilegi, ae kokup kidat do dima gawak yomisak,
ae notni topmon da yanj teban tok dima anyomisak, unjuden amin da aripmi tagi.
- 5 Unjuden amin Pinjkop da gisamitjak.
Yokwikon banj timigek amin kilegi yanj iyisak.
- 6 Unjuden amin da Pinjkop wisinjek Jekop dakon Pinjkop da kapmatjok kisak.
- 7 Wigat, ji wıtdal kini. Yoma kalipmi, ji madepsi pisoni.
Anjakwa Kila Amin Madep tilimi tonjsi da wigisak.
- 8 Kila Amin Madep tilimni tonjsi unjun namın?
Unjun Yawe kalonj gin. Tapmimni madepsi, emaron teban tosok.
- 9 Wigat, ji wıtdal kini. Yoma kalipmi, ji madepsi pisoni.
Anjakwa Kila Amin Madep tilimi tonjsi da wigisak.
- 10 Kila Amin Madep tilimi tonjsi unjun namın?
Unjun Yawe tapmimni pidanjbisi.
Unjun kalonj dagın Kila Amin Madep tilimi tonjsi da egisak.

25

Amin kinda Pinjkop da kilani asak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe, anpulugoki do bisit gayisat.
- 2 Pinjkopno, egip egipno gagon tosok yanjsi nandisat.
Anpuluganjaki mayagi dima pakenj, ae uwalno da abınj nepmanjek kisik kisik dima ani.
- 3 Amin morap gak do nandanj gadanj unjun mayaktok dima pani,
mani amin panjekwalganj amin unjun mayaktok pakdanj.
- 4 Yawe, nıanj egıppenj do nandisal unjun noliki.
Kositgo noliki.
- 5 Pinjkopno, yokwikon banj anpulugosol do nayınj dekbi gengo bamı yol ananj kikerj.
Gıldat kinda kalonj anpulugoki do jomjom anjesisat.
- 6 Yawe, gak amin do bupmi nandanjek but dasi galak tanj yomisal unjun do nandaki.
Kalipsigwan da anpak unjun agil da ananj obisal.
- 7 Pinjkop nak monji bilagi egek anpak yokwi agım unjun do dima nandaki.
Gak amin do bupmi nandanj yomisal, do but dasi galak tanj nabi.
- 8 Yawe unjun wagil tagisi ae kilegisi.
Yandı, yokwi pakpak amin kositni yolisak.

- 9 Amin iyi do nandaba pan unun kositni kilegi yolisak, ae anpakni kilegi yoyin dekdak.
- 10 Yawe da sanbek sanbekni ae gen tebani yolgan minat aminyo unun do but dasi galak tan yominjek dima yopman dekdak.
- 11 Yawe, man bingo tagisi tosak do yokwino morapmisi unun wiririk nabi.
- 12 Yawe yolgan amin kosit kilegi nian agipni unun yolisak.
- 13 Unuden amin tagisi egipdan, ae monji gwayoni unun da miktimni abidokdan.
- 14 Yawe unun minat aminyo pasal iman unun dakon notni egisak.
Anjek sanbek sanbek unun gat agit unun do yoyin dekdak.
- 15 Yawe da gin nak paron nan kukwosok, do unun da anpulugosak do dabilno unudon gin yipmanat.
- 16 Naga dage egapbo amin da yokwi an naman, do tobil abinek nandan yawok nabi.
- 17 Butjik morapno unun si pap tosok, do wiririk naminaki yawori egipben.
Anpuluganaki jigi da dima abin nepni.
- 18 Butjik morapno gat ae jigino gat do nandanek yokwi morapno yopman nabi.
- 19 Uwalno morapmisi unun do pindat.
Unun nak do japmisi nandanek ukwayit an.
- 20 Anpulugoki do obisat, do egip egapno kutnoki, ae uwal da kisiron nan abidoki.
Anpuluganaki mayagi dima paken.
- 21 Anpulugoki do jomjom anegisat, do anpakno tagisi ae kilegisi unun da nak ankutnoni dosi nandisat.
- 22 Pinjkop, amin kabigo Israel yuman nanaki jigini mibili mibili ton unun da dima pabin yopni.

26

Amin kilegi dakon bisit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe, nak anpak kilegi gin anjek gak dogin nandan gadasat,
do amin kilegi yan nayiki.
- 2 Yawe, nak dakon but nandak nandakyo ankiligek koki.
- 3 Nido nak do but dasi galak tan namisal unun bisapmi bisapmi nandisat.
Anjek bisapmi bisapmi gak dakon gen bami yoldat.
- 4 Nak top yon amin gat dima yikgaman.
Ae jamba but amin gat dima akwaman.
- 5 Yokwi pakpak gat egip do dimasi nandisat.
Ae unun gat yit do dimasi galak tosot.
- 6 Yawe, nak diwarino mini yan nandaki do kisitno pakbi nan sugosot.
Nak gak dakon alta anawasinek
- 7 gen papmon da gak ankisinek pi tagisisi asal unun do amin yoyisat.
- 8 Yawe, gak dakon yut do but dasi galak tosot.
Gak dakon tilingo unudon tosok.
- 9 Gak yokwi pakpak amin dapbi kimotni bisapmon dima nikbi kimokgen.
Amin dapdap amin dapmanek nakyo kisi dima nikgi.
- 10 Unun amin yo yokwi ak do gen panjosit an.
Ae amin da notni yo yokwi anjomni do amin do tomni yoman.
- 11 Mani nak anpak kilegi gin asat.
Bupmi nandan naminek yokwikon ban pulugan nepbi.

12 Nak miktım kilegikon akdat.

Yawe, amin gawak gam do muwukgan unun da bikbigon gak ankisiken.

27

Piņkop anķisik dakon bisit

Dewit dakon kap kinda.

1 Yawe unun tenņeno ae yokwikon ban timit timit amino, do namin do pasolgen?

Yawe da nak anķutnosok, do nido pasol pasol aben?

2 Amin yokwi nak anupbal ak do apni bisapmon kosit yokwigin agek man potdan.

3 Emat amin morapmi da abin angwasini kan, dima pasolgen.

Uwal da nit do apni kan, but morap dima aben.

4 Yawe do yo kalonj kinda do bisit asat.

Unun da nandan naban miktimon egipben bisapmon gildari gildari iyi da yutnon egipben do nandisat.

Aņek Yawe unun wagil tagisisi do dabilno unudongin yipmanek kisik kisik anek egipben.

Aņek Telagi Yut Madepnikon Yawe dogin nandanek egipben.

5 Nido yo yokwi da nagon noman toni bisapmon unun da iyi da yutnon anķisibin nepban egipben.

Yoma sopmanek tagisi anķisibin nepjak.

Tip madep kinda da kwenon nepban tagisi egipben.

6 Yan aban uwalno nak angwasan unun pabin yopben.

Nak kisik kisik anek yan tidanek iyi da telagi yutnikon paret an iben.

Aņek kap yanek mani anķisiken.

7 Yawe, gak do bisit abo bupmikon da bisitno nandanek anpulugoki.

8 Gagon opben do nayisal, do Yawe nak kili unun obisat.

9 Dima gandaker yan do dima pasilgi.

Nak oman amingo, do butjap nandanek dima akwayikgi.

Piņkop, gak panpulugokno.

Gak da nak yokwikon nan abidosol.

Dima nepman dekgi.

10 Merj datyo da manji namjil kan, Yawe da kilano sigin akdisak.

11 Yawe, gaga dakon anpak do nayin dekgi.

Uwalno morapmi, do kosit kilegi nan nayin anan kiki.

12 Yum nandanaki uwalno da nak dima abidoni.

Unun topmon da gen yan naminek nak anupbal akdo an.

13 Nak asisi nandisat, don on miktım egisaron Yawe da yo tagisi an namdisak.

14 Yawe anpulugosak do jomjom aki.

Tebaisi agek nandan gadan iminek but pasol dima abi.

Yawe do jomjom aki.

28

Piņkop da anpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda.

1 Yawe, gak tip madepno, bisitno nandanek anpuluga.

Dima anpulugoki kan, nak amin kimakbi da tilak egipben.

2 Bupmi nandan naminek anpulugoki do yan tidoken bisapmon nandan nabi.

Bisit anek kisitno panenokgo telagi yutgo da tet do wigisak.

- 3 Yokwi pakpak amin gat kisi nak dima ilik panjki mabi kinej.
Ujun amin kwen da notni do gen galagi galagi yon.
Mani burigwan nandak nandakni yokwi morapmi tonj.
- 4 Anpak yokwi awit unjun da aripmon kobogi do tepmi pi yobi.
Amin do yokwi awit unjun panjobilbi iyikon kini.
- 5 Yawe da pi madepsi anjek yo morap wasagit unjun do dima nandanj.
Yanjdo, unjun amin yut kinda nanj yanj tuwilek dima awaldisak.
- 6 Bupmi nandanj namjak do bisit abo bisitno kili nandagit, do Yawe dakon man awigikenj.
- 7 Yawe da tapmim naminek pasikno asak.
Yanj asak do anjek nandanj gadanj imisat.
Yawe da nak anpulugosok unjun do kisik kisik madepsi nandanj imisat.
Nak ya yanj iyinek kap morapmi yosot.
- 8 Yawe da minjat amin kabini tapmim yomisak.
Kila amin madepni pini asak do manjigit unjun anpulugok do tagap tanjek dam tebani aripmi dima tuwili da yanj egisak.
- 9 Minjat amin kabigo yokwikon banj puluganj yopbi.
Gaga do manjigil amin kabi yo tagisi anj yobi.
Kila amini egek dagok dagogi mini kilani abi.

29

Sikak mirimyo madep anjakwan Pinjkop dakon yanj ilit nandamanj

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Ji anjelo tapmimi tonj, ji Yawe anjisini.
Tilimni gat ae tapmimni gat do nandanjek anjisini.
- 2 Yawe dakon man madepni unjun tilimi tonj, do anjisini.
Ji si telak tanjek gawak imni.
- 3 Yawe da gen yanjakwan tap kwenon kinjakwan nandanj.
Pinjkop tilimni madep kiririnj da yanj madepsi yosok.
Gen madepsi yanjan suligi tap madep kwenon kinjakwan nandanj.
- 4 Yawe gen yosok unjun tapmimi tonjsi yosok.
Yanjakwan amin morap da Yawe unjun kila amin madep wikwisi yanj nandanj imanj.
- 5 Yawe gen yanjakwan Lebanon miktim dakon sida kindap gawikganj.
- 6 Ujun da wasok aban Lebanon Kabap da bulmakau monji da wigi mok anj unjudenjanj.
Ae Hlej Emon da bulmakau wili bilagi da yanj wigi mok asak.
- 7 Yawe da gen yanjakwan mal asak.
- 8 Ujun da wasok aban Kedes dakon miktim kibiri unjun wudip madepsi asak.
- 9 Yawe da gen yanjakwan kindap teban da kwasigilganj, anjakwa koron kindap tam morap kisisi biripmigi monj.
Yanj anjakwan Telagi Yut Madepnikon amin kisisi da yanj tidanek yanj yonj,
"Pinjkop unjun tilimni tonj!"
- 10 Pakbi igakwa Yawe dagok dagogi mini kila amin madep egisak.
- 11 Yawe minjat amin kabini tapmim yomisak.
Yanj anjek gisamigakwan yaworisi ekwanj.

30

Amin kinda da Pinƙop ya yaŋ iyik do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on telagi yut yoma witdal do yawit.

- 1 Yawe, gak da nak yokwi da kisiron naŋ abidagil.
Yum pindagaki uwalno da abin nepmanek kisik kisik dima awit.
Yaŋ agil do mango yaŋ anƙisat.
- 2 Yawe Pinƙopno, anƙpulugoki do bisit gayiko anƙpulanabi kilek tagim.
- 3 Yawe, kimot do anapbo abi pidagim.
Kimakbi tamogwan pigik do anapbo egip egipno aego namgul.
- 4 Yawe dakon miŋat amin kabini, Yawe anƙisini.
Mani telagi anƙisini.
- 5 Bisap piŋipmisok butjap nandisak.
Mani miktimon ekwaman bisap morap nin do tagisi nandanek yo tagisi annimisak.
Dabil pakbigo kalbi tagi moni, mani wisa dagokdo kisik kisik aego akdisal.
- 6 Kalip nak tagisi egek yaŋ yagim, “Yo kinda da aripmi dima aban yokwi tokenj.”
- 7 Yawe, gak nak do tagisi nandanek anƙpulugagil bisapmon ileŋ kinda da yaŋ tebaisi akgim.
Mani manji namgul bisapmon unudon yokwi tagim.
- 8 Yawe nak gak do yaŋ tidagim.
Bupmi nandisak do Amin Tagi bisit tebaisi anek yaŋ iyigim,
- 9 “Nak kimakbi tamogwan pigiken kaŋ, ni yo tagi kinda da noman tosak?
Amin kimakbi da mango tagi anƙisini?
Gak da toktogi ninon yo tagisi asal dakon gen unun da tagi yaŋ tenjenoni?
Aripmi dima.
- 10 Nandan naminek nak do bupmi nandaki.
Yawe, nak anƙpulugoki.”
- 11 Gak da butno jigisi tagit unun antagap abi kisik kisik kap asat.
Ae but yokwi nandagim unun anyawot abi but kwaktok nandisat.
- 12 Yaŋ agil, do gen mapmit aripmi dima aben. Mango anƙisiken.
Yawe Pinƙopno, dagok dagogi mini ya yaŋ gayiken.

31

Yawe da miŋat aminyo gawak iminek ekwan unun kilani tagisi asak

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

- 1 Yawe, gak da nak anƙutnoki do abisat.
Anƙpulanajaki uwal da dima abin nepni.
Gak kilegisi do uwal da kisiron ban pulugan nepbi.
- 2 Nandan naminek tepmisi pulugoki.
Gak gopbatno ae dam tebano aripmi dima tuwili egisal, do uwal da aripmi dima abin nepni.
- 3 Asi gak tip madepno ae dam tebano aripmi dima tuwili egisal.
Gak dakon man dima yokwi tosak do mibiltan naminek kosit nolayiki.
- 4 Uwalno da nak abidok do pat yipman.
Mani gak pasili tamono, do abin anƙutnanjaki paron dima yokwalgen.
- 5 Wupno gak da kisiron yipmandat.
Yawe, gen bami dakon Pinƙop, yokwikon ban pulugan nepbi.
- 6 Gak kokup kidat gawak yoman amin dimasi galak tan yomisal.

- Mani egip egipno Yawekon tosoƙ yaƙsi nandisat.
- 7 Nak do bisapmi bisapmi but dasi galak taƙ namisal, do nak gak do but galaksi nandisat.
Jigi morapno pindagek butjik pagim uƙun pindak nandanjo agil.
- 8 Yum pindagaki uwal da nak dima abidawit.
Anpulanganaki tagisi egisat.
- 9 Yawe, jigino madepsi, do bupmi nandan nabi.
Kunam morapmi tagek dabilno piriropman.
But yokwi nandanek giptimno wagilsi alek taƙ.
- 10 Butnokon da jigil nandan egisat.
Uƙun da egip egipno anpisiƙ asak. Kunam morapmi takdat do bisap dubagi dima egipben.
Nak jigino madepsi do tapmimno minisi anƙawan kidatno wagilsi yokwi toƙ.
- 11 Uwal da jigilak yaƙ naman.
Kokup isalno da nak do nandaba yokwitok an naman.
Anƙawa notnoni da nak do pasol pasol madepsi an.
Kosiron agapbo nak nandan amin uƙun pasal si kwan.
- 12 Amin kimakba inƙan yomaman uƙuden amin morap kisi nak do inƙan naman.
Nak miƙtim kwoba pudan kwa maba kwan uƙun yombem.
- 13 Nak nandanapbo uwalno morapmi da manji gen yaƙ naman.
Yo pasolisi da nak anƙwasan.
Muwugek niansi anek anƙatno kimakban yaƙ do yaƙ nandat an.
- 14 Mani Yawe egip egipno gagon tosoƙ yaƙsi nandisat.
Nak yaƙ yosot, “Gak Pinƙopno.”
- 15 Nak don egi anan kikdisat uƙun gak da kisiron tosoƙ.
Uwalno nak anƙsopmanƙan uƙun da kisiron ban pulugan nepbi.
- 16 Butgo oman amingo nagon yipmanek yo tagisi an nabi.
Butdasi galak taƙ namisal, do uwal da kisiron ban pulugan nepbi.
- 17 Yawe, anpulgoki do yaƙ tidosot, do anpulanganaki mayagi dima paken.
Yokwi pakpak amin panmayak abi.
Anjaki kimakbi tamogwan pagek gen dima yoni.
- 18 Uƙun amin kwen wigik anek amin kilegi do yaƙba yokwi tok anyoman,
do uƙun top yogok amin panƙasik abi gen dima yoni.
- 19 Amin gak do pasalek gawak gaminek ekwan uƙun gak da anpakgo tagisisikon da panpulgosal.
Minat amin morap da dabilon panƙutnoki do gagon kwan amin kilani tagisi asal.
- 20 Gak da uƙun amin gaga da kapmatjok panƙisibisal.
Yaƙ anjaki dap do yon amin dap do si panƙidok an.
Gak da yonƙamƙwan egakwa uwalni da gen yokwi yanek aripmi dima pabin yopni.
- 21 Yawe anƙisino. Nak do but dasi galak taƙ namisak.
Kokup papmon egapbo uwal da anƙwasinek nit do awit bisapmon tagisi anpulgagit.
- 22 Uƙun bisapmon wuripdagek yaƙ yagim, “Gak da nak nolbi gak da dubagikon egisat.”
Mani bupmi nandanek anpulgoki do yaƙ tidoko nandan namgul.
- 23 Telagi minat amin kabini, ji Yawe but dasi galak taƙ imni.

Geni guramikgan amin kilani tagisi asak, mani iyi do nandaba wigisak
amin unun kobogi yokwisi yomisak.

24 Yawe da panpulugosak do jomjom an amin morap ji butji panjeban anek atni.

32

Diwarinin yankwok anek kisik kisik anen

Dewit dakon kap kinda. Kap on do "Maskil" yan yon.

- 1 Amin kinda guluson agit dakon yokwini Pinjop da wiririk imisak, unun
amin kisik kisik tagi asak.
- 2 Amin kinda Pinjop da diwarini wiririk imisak, ae topni mini egisak amin
unun kisik kisik tagi asak.
- 3 Diwarino dima yan tenjenagam bisapmon gildat kalba ae kalbi but yokwi
nandanek iyon iyon yanek egipgum.
Anek tapmimno wagisi alek tawit.
- 4 Gildat ae kalbi tepmi pi namgul.
Gildat da miktim kanban kibidosok unun da tilak tapmimno kisisi man
mudawit.
- 5 Don diwarino gagon yan tenjenagam.
Anpakno yokwi kinda dima anksibigim.
"Yawekon diwarino kisi yan kwoke" yan yagim.
Yankwok abo diwarino kisisi wiririk namgul.
- 6 Do amin gak golgan jigi bisapmon gak do bisit yoni.
Anakwa jigi pakbi ikdak unun da tilak abinek aripmi dima pabij depni.
- 7 Gak kalon gin pasili tamono.
Gak da kilano asal, do jigi da nak aripmi dima abij nepni.
Gak da nak jigikon nan pulugosol, do nak anjwasinek akgan amin da but
kwaktok kap yon.
- 8 Yawe da yan yosok, "Nak da gayin degek kosit agipbi unun golikdisat.
Nawa gen gayinek kilago akdisat.
- 9 Gak os bo donki da yan kadim dima dagoki.
Unun amin da gen kaganikon ain tim ton unudon nap teban panjeban anek
ilikba geni guramikgan."
- 10 But yokwi morapmi yokwi pakpak aminon noman ton.
Mani Yawe si nandan gadan iman amin unun dagok dagogi mini but dasi
galak tan yomisak.
- 11 Amin kilegi ji butji tagisi tanakwan Yawesi anksisini.
Butji gwaljigi mini amin, ji kisik kisik nandanek yan tidoni.

33

Pinjop yan anksik dakon kap

- 1 Amin kilegi ji kisik kisik nandanek Yawe anksisini.
Unun anpak unun ji da agagisi.
- 2 Yawe anksinek kulele tidoni.
Gita napmi 10 kabi ton unun tidanakwa geni galagisi nandisak.
- 3 Kap kalugi yanek gita si nandan kimagek tidoni.
Yan anek kisik kisik anek yan tidoni.
- 4 Yawe dakon gen unun gen bamisi.
Yo morap asak unun da nin toktogisi dima nipman dekdak yan nolisak.
- 5 Yawe unun anpak kilegi ae gen kokwin kilegisi unun do but dasi galak toso.
Dagok dagogi mini miktimi miktimi amin do but dasi galak tan yomisak.

- 6 Yawe da gen yanjakwan gildat kanek ae gikyo kundukon noman tawit.
Gen yanjakwan yo morap kundukon noman tawit.
- 7 Amin da kwobakon pakbi kolenba ton unun da tilagon Yawe da tap pakbi anjmuwukban tamonikon gin tagit.
- 8-9 Gen yanjakwan on miktimi noman tagit.
Gen tebai yanjakwan noman tagit do miktimi miktimi amin kisisi Yawe do pasalek tamtam yan jinnisi.
- 10 Miktimi miktimi minjat aminyo da yo ak do panjosit an unun Yawe da tuwildak.
Ae pi ak do nandan unun kosit sopmandak.
- 11 Mani Yawe da yo morap ak do yosok unun jonjigek an mudosok.
Pi morap ak do nandisak unun toktogisi kulabik aripmi dima asak.
- 12 Minjat amin kabiyoyawe yipba unun da Pinjopni egisak unun amin kisik kisik tagi ani.
Unun minjat amin kabiyoyawe iyidokili manjigit.
- 13 Yawe unun Kwen Kokup da sintanban pinjakwan amin kisisi pindakdak.
- 14 Unun kila amin madep yityit tamonikon yigek sintanban pinjakwan miktimon amin morap pindakdak.
- 15 Unun da amin dakon but nandak nandakni wasagit, do yo morap an unun pindak nandanjo asak.
- 16 Kila amin madep kindayawe unun emat amini morapmi da uwalni aripmi dima pabin yopni.
Ae emat amin kindayawe unun iyidatpamimon da uwalni da kisiron da aripmi dima pasal kisak.
- 17 Emat dakon os unun tapmimni madepsi, mani uwal da kisiron ban aripmi dima panpulugosak.
- 18 Mani amin morap Yawe do pasolgon unun iyidokilani asak.
Dagok dagogi mini amin do but dasi galak tan yomisak unun do nandanek jomjom an amin unun kilani tagisi asak.
- 19 Unun amin kabi panpuluganjakwan dima kimokgon, ae jap da mini an bisapmon jap yomanjakwan dima kimokgon.
- 20 Yawe unun dagin nin tagi panpulugosak, do unun do jomjom aman.
Unun da pasiknin egakwan unun da yongamgan tagisi ekwaman.
- 21 Nin mani telagi unun do nandan dagoman, do kisik kisik aman.
- 22 Yawe, gak nin panpulugoki do jomjom aman.
Dagok dagogi mini but dasi galak tan nibi dosi nandan.

34

Dewit Pinjop da anjmuluganban anjgisigit

Dewit Abimelek gat egek topmon da njugigi daganban Abimelek da yolban kigit. Kinek kap on mandagit.

- 1 Nak Yawe anjgisiken. Bisapmi bisapmi mani anjgisiken.
- 2 Yawe da anjmulugagit do nandanek mani anjenokgen.
Jigini ton amin da unun do nandanek but galaksi nandani.
- 3 Yawe dakon man madepni do yanek anjgisinen.
- 4 Yawe da nak anjmulugosak do bisit iyiko nandagit.
Pasol pasolno wiririkban but yawot pagim.
- 5 Yawe nandan gadan iman amin kisik kisik anek mayagi dima nandan.

- 6 Nak jigikon egek Yawe do yan tidoko bisitno nandanek jigi morapnokon nan pulugan nepgut.
- 7 Yawe dakon anelo da Yawe do pasal iman amin da kapmatjok egek yokwikon ban panpulugosok.
- 8 Yawe ankilik koni, unun tagisi.
Panikutnosak do kwan amin unun kisik kisik tagi ani.
- 9 Minjat amin kabiyoni ji Yawe do pasal imni.
Nido pasal iman amin unun yo kinda do wadak wadak dima an.
- 10 Laion da jap do an, mani Yawe wisin kok do pi an amin unun yo tagisi do wadak wadak dima an.
- 11 Minjat monjiyono, abijek mirak yopgut.
Apba Yawe do pasol pasol ani do dayin dego.
- 12 Ji miktimon bisap dubagi egek egip egip tagisi egek kisik kisik ak do nandan?
- 13 Yan egip do nandan kan, ji gen yokwi dima yoni, ae top gen dima yoni.
- 14 Ji anpak yokwi manji yominek anpak kilegisi gin ani.
Amin gat but kalon anek egip do pini si teban tanek ani.
- 15 Yawe unun amin kilegi kilani anek bisitni nandan yomisak.
- 16 Mani yokwi an amin dima galak tan yomisak.
Kimagakwa amin da injan yomdan.
- 17 Amin kilegi Yawe bisit an iba nandan yomisak.
Panpuluganban jigi da dima pabin yopmanjan.
- 18 Yawe butjigon da egisak amin da kapmatjok egisak, ae nagon yo tagi di dima noman tokdan yan nandisak amin unun anpulugosok.
- 19 Amin kilegi jigi morapmi noman tan yoman, mani Yawe da jigi morapnikon ban pulugan yopmandak.
- 20 Yawe da kilani tagisi anakwan amin kinda da kidatni kinda dima jokgaldisak.
- 21 Anpak yokwi da yokwi an amin dapba kimotdan.
Amin kilegi dakon uwalni Yawe da tepmi pi yomdisak.
- 22 Mani Yawe da iyi dakon oman amini yokwikon ban yuman nan yopmandak.
Amin morap panikutnosak do nandan iman amin unun dima tasik toni do yoyikdisak.

35

Amin kinda Pinjop da anpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe, kosit sopman naman amin dakon kositni sopman yobi.
Ae amin nak gat emat aman amin, gak unun gat emat ani.
- 2 Emat dakon yik imalyo gat ae pasik gat timigek abin nak anpulugoki.
- 3 Dikdik gat ae gwawiya gat timigek nak an sopmanjan aminon emat abi.
“Nak yokwikon ban timit timit amingo!” yan nayiki.
- 4 Unun amin da nikba kimokgen do nolgan.
Pabin yopmanjaki mayaktok pani.
Unun da nak anupbal ak do gen yan panteban an.
Yopbi tobil kinakwa panjintok abi dosi nandisat.
- 5 Yawe, mirim da wit dakon gipmi wiririk panwan, unun da tilak anelogo da amin yokwi unun wiriritjak dosi nandisat.

- 6 Anjelogo da yolban kinakwa kositni aban pilin tuk ae sagalegiyo ani dosi nandisat.
- 7 Nak da yokwi kinda dima an yomgum, mani nak abidok do pat yipgwit, ae nak da moken do gapma kinda wayikgwit.
- 8 Yan awit, do dima nandanakwa gak da yum pindagaki yokwi da timitjak, ae pat yipgwiron iyi yokwalni, ae gapma unun wayikgwiron iyi unudon moni.
- 9 Yawe da yan anjakwan but galak nandan imdisat. Nak anpulugokdisak do tagisi nandan imdisat.
- 10 Butnokon da yan iyiken, "Yawe, gak yombem kinda mini. Gak da tapmimni mini amin unun tagisi panpuluganaki amin tapmimni ton da dima panupbal an. Gak da bupmi amin wadak wadak an unun panpuluganaki kabo noknok da yoni dima timikgan."
- 11 Top amin da anpak yokwi di dima agimon gen yan naman.
- 12 Nak anpak tagi ban an yominapbo, unun da kobogi do anpak yokwi ban an naman. Do but yokwi nandisat.
- 13 Mani sot awit bisapmon bupmi madepsi nandan yominek bupmi dakon imal wangum. Nak jap kelek egek gak da panpulugoki do bisit agim.
- 14 Unun notno bo ae padigino yombem kinda do bupmi nandagim. Nak amin kinda da menj kimagakwan bupmi ae kunamyokon da agisak unun yombem. But yokwi nandanek kunam ae bupmiyo anek egipgum.
- 15 Mani jigi pasat bisapmon unun muwugek kisik kisik an. Ae amin di dima nandan yomisat unun da abin nep do muwukgan. Ak nandari mini gen yokwi yan naman.
- 16 Unun da yansul sigin yan naminek gen yokwisi nayan. Dima galak tar naminek mam non.
- 17 Amin Tagi, bisap nian da sigin yum pindagek nak dima anpulugoki? Anpuluganaki nak dima anupbal ani. Unun laion yombem da nak nitdan, do unun da kision ban pulugoki.
- 18 Gak da yan anaki minat amin kabi morapmi kisi gak gawak gamdo muwut-nikon ya yan gayiken. Asisi, minat amin kabi madepsi da binapmon mango awigiken.
- 19 Amin diwari isal dogin uwal an naman. Yum pindakbi nak abin nepmanek kisik kisik di abam. Unun isal dogin nandaba yokwi tok an naman. Do yum pindagaki nak dakon jigi do kisik kisik dima ani.
- 20 Amin diwari gat yityit tagisi ak do genjok di dima yon. Amin kokupmon tagisi ekwan unun panupbal ak do gen ban yon.
- 21 Unun da gen papmon da gen yansi yan naman, "Asisi, nin da gandanapno anpak yokwi agil."
- 22 Yawe, gak da unun amin kili pindak mudal. Gen mapmit dima aki. Amin Tagi, gak nak da dubagikon dima egipbi.
- 23 Gak Pinjopno ae Amin Tagino. Pidan abin nak anpuluganek gen kokwin kilegisi an nabi. Pidanek nak dakon gen anteban ak do yan tenjenok abi.

- 24 Yawe Pinjkopno, gak anjak kilegi asal.
Do nak anpulanganbi uwalno da nak anjak kilegi asat yanjsi nandani.
Yum pindagaki nak da yokwi toko nandanek kisik kisik dima ani.
- 25 Yum pindagaki iyi do “Nin yo ak do nandagimanj unun abisok tagisisi kili unun aman” yan dima yoni.
Yum pindagaki “Kili anjupal aman” yan dima yoni.
- 26 Nagon jiggi noman tak unun do kisik kisik an, do panmayak anek panjintok abi.
Unun iyi dakon man pawigik do anek nak abinj nepmanjan, do mayaktok yominek mani pabinj yopbi dosi nandisat.
- 27 Mani nak do amin kilegi yan nayiki do nandan amin, unun kisik kisik dakon yan tidok anek buri tagisi toni dosi nandisat.
Bisapmi bisapmi yan yoni, “Yawe unun mani wukwisi! Oman amini tagisi egipjak do but galaksi nandisak.”
- 28 Yan anakwa nak da anpakgo kilegi do yan tenjenok anek gildat kinda kalon gak anjisiken.

36

Amin dakon anjak yokwini

Yawe dakon oman amin Dewit da kap on mandagit. Kap on kap yonj dakon kila amin do mandabi.

- 1 Yokwi unun amin yokwi da buron yigek gen iyisak.
Unun amin Pinjkop do disok dimasi pasoldok.
- 2 Unun iyi do nandan wigakwan nak yokwi pakpak aminsi kinda yan iyi do dima nandisak.
- 3 Bisapmi bisapmi unun amin gen yokwi gat ae top gen yosok.
Anjak kilegi asak dakon nandan kokwin tagisi disok dima tan iman.
- 4 Dipmin tamokon pokdok bisapmon yokwi asak dakon kosit dakon nandak nandak asak.
Kosit yokwisi banjin agek anjak yokwi manji dima yomisak.
Pinjkop dakon anjak tagisi
- 5 Yawe, gak amin do but dasi galak tan yomisak.
Unun dakon tilakni kundu gat arip, madepsi.
Ae gengo anteban anek nin tagisi panpulugosol.
Tilakni unun kwen ason gikwem da arip.
- 6 Anpakgo kilegi unun madepsi kabap daman yombem.
Gen kokwin pi agakgo unun tap idap ilarisi yombem.
Yawe, gak da amin gat bit kilapyo gat kilani anjaki tagisi ekwan.
- 7 Pinjkop, amin do but dasi galak tan yomyomgo unun wagil tagisisi.
Minjat amin morap kisisi gagon obinek pasilgan.
Pup pidok menji da pirigwan panji pasil yikgan unun yombem.
- 8 Yutgokon jap morapmisi, do amin jap do dima an.
Yogo galagisi unun morapmisi.
Unun pakbi madep pokgon unun ban yan yobi nonj.
- 9 Gak egip egip dakon mibilisi.
Gak gaga tenjenji amisi, do tenjenjogokon yo morap tagisi pindakgamanj.
- 10 Bisapmi bisapmi amin si nandan gaman unun amin but dasi galak tan yobi.
Buri tagisi amin panpulanganjaki tagisi egipni.
- 11 Gak yum pindagaki iyi do nandaba wigisak amin da nak dima bamoni.
Ae yum pindagaki amin yokwi da nak dima nolba kiken dosi nandisat.

12 Pindakgi! Amin yokwi miktimon piligi man da pokgon, ae aripmi dima pidokdan.

37

Yo ni da amin tagisi gat ae amin yokwi garon noman tokdan

Dewit dakon kap kinda.

1 Gak amin yokwi da anpak an unun do nandaba kik dima abi.

Gak anpak yokwi an amin pindagek nak da yan asat tam tagi yan dima nandabi.

2 Unun jon bo ae kindap tam da kibidon, unun da tilak amin yokwi bisap pisiipmisok kibidokdan.

3 Gak egip egipgo Pinkopmon tosoy yan nandanek anpak tagisi ban abi.

Yan anek miktimgokon bisap dubak tagisi egipdisal.

4 Pinkop do kisik kisik an iminjaki yo galak tosol unun gamjak.

5 Gak egip egipgo Yawe da kisiron yipbi.

Egip egipno unudon tosoy yan nandan iminjaki, unun da gak anpulgusak.

6 Anpakgo tagisi unun aban noman gildat dabil da yan tenjenokdisak.

Anek gildat dabil da gildat binapsi wisasak, unun da tilak minjat aminyo da dabilon anpakgo kilegi nomansi anjenjen akdisak.

7 Gak Yawe da kapmatjok tayanjok yikgi.

Tayanjok egek butgo yawori tanjawan anpulgusak do jomjom abi.

Amin da anpak yokwi mibili mibili anek yo tagisi morapmi timikgan unun do nandaba kik dima abi.

8-9 Amin yokwi wagil tasik tan mudokdan.

Mani minjat aminyo nandan gadat anek Yawe da panpulgusak do jomjom an, unun miktimnikon tagisi egipdan.

Do gak butjap yipbisi.

Ae nandaba kik yo kisi dima abi.

Yan abi kan, unun da gak ilik anjwan yokwi akdisal.

10 Bisap dubak dima amin yokwi wagil tasik tan mudokdan.

Unun wusinj pindat do pi abi, mani dima pindatdisal.

11 Mani minjat aminyo anpakni yawori, unun Pinkop da miktim morap kisi yomdisak.

Unun yiyit wagil tagisi anek kisik kisik egipdan.

12 Amin yokwi amin kilegi panjupbal ak do nandak nandak asak.

Anek nandaban yokwi tok an yominek mam nan yomisak.

13 Mani Amin Tagi da nandisak, bisap kinda noman tokdisak, unun bisapmon amin yokwi pasil mudokdan, do Yawe da jikgo yanjan yomisak.

14 Amin yokwi unun yoni mini amin gat ae wadak wadak an amin yam do emat agak sibani yiknikon ban ilikgan, ae obip panjilikgan.

Unun anpak kilegi yolgan amin dapba kimot do an.

15 Mani emat agak siba da iyi ban wamikon sugokdan.

Anakwa obipni si jokgal kikdan.

16 Amin kilegi dakon yoni kalonjok unun da amin yokwi dakon yoni morapmi yapman mudosok.

17 Nido, Yawe da amin yokwi dakon tapmim pabinj yopmanek amin kilegi kilani tagisi akdisak.

18 Yawe da gulusunni mini amin unun kilani tagisi asak.

Ae yo tagisi yomisak unun toktogisi timik wugikdan.

19 Bisap yokwikon jigi dima pakdan.

- Ae amin diwari jap do ani bisapmon amin kilegi japni morapmi tan yomdan.
- 20 Mani amin yokwi tasik tan mudokdan.
Jareñ gat jon gat da pasilgan, unun da tilak Yawe dakon uwalni pasildan. Asisi, mukwa da bisap pisi:pmisok tanek pasilgan, unun da tilak pasildan.
- 21 Amin yokwi yo do goman anek sop do dima nandisak.
Mani amin kilegi amin diwari do yo morapmi yomisak.
- 22 Minjat aminyo Yawe da gisamikdak, unun miktimni timigek tagisi egipdan.
Mani minjat aminyo jobit timitni do yagit unun wagil tasik tan mudokdan.
- 23 Yawe da amin kinda do but dasi galak tan imisak kan, unun amin anteban anjakwan kosit kilegisi agisak.
- 24 Unun amin mosak kan, wagilsu dima yokwi tosak.
Yawe da kisitnikon abidanek anpuluganban aeni pidan akdak.
- 25 Kalip nak monji bulagi, ae abisok nak amin pelan kili at.
Mani Pinjkop da amin kilegi kinda manji dima iban kagim.
Ae amin kilegi dakon monji gwayoni jap do wadak wadak anek amin da panpulugoni do dima yan tibanba pindakgim.
- 26 Bisapmi bisapmi amin kilegi da amin diwari do yo morapmi yoman.
Ae monji gwayoni da menj datni kisik kisik yoman.
- 27 Gak anpak yokwi morap do manji yominek anpak tagi banjin abi.
Yan abi kan, dagok dagogi mini miktimon tagisi egipdisal.
- 28 Nido Yawe gen kokwin kilegisi an amin do but dasi galak tan yomisak.
Minjat amin kabini geni guramikgan unun manji dima yomdisak.
Dagok dagogi mini Yawe da kosit kilegi akwan amin kilani asak,
mani amin yokwi dakon gwakni unun tasik tokdan.
- 29 Amin kilegi Pinjkop da miktim yomgut unun abidanek unudon toktogisi egi wugikdan.
- 30 Amin kilegi unun nandan kokwin kilegisi anek gen yosok.
Unun gen kokwin kilegi anek gen yosok.
- 31 Pinjkop dakon nawa gen butnikon tosok, ae kositni kilegi unun dima yipman degek sagalek dima anjakdak.
- 32 Amin yokwi amin kilegi anjakban kimotjak do yubij egisak.
- 33 Mani Yawe da amin kilegi yipman dekban amin yokwi da aripmi dima anjakban kimotjak.
Ae amin yokwi da amin kilegi gen pikon yipjak kan, Yawe da yum kanjakwan gen pikon aripmi dima abij yipjak.
- 34 Yawe da gak anpulugosak do jomjom anek anpakni yolgi.
Yan abi kan, man madep gaminjakwan miktim unun gamgut unun abidokdisal.
Anek kanjaki amin yokwi panjupbal akdisak.
- 35 Nak amin yokwi tapmimni madepsi kinda kagim.
Sida kindap da kindap diwari yapman mudosok, unun da tilak minjat aminyo yapman mudagit.
- 36 Mani don unudon kinjek mini kagim.
Nak unun amin wusik do pi agim, mani dima kagim.
- 37 Amin kilegi, ae gulusunni mini, ae amin diwari gat yaworisi ekwan amin do nandaki.
Unun amin dakon diwatni tagisi egipdan.
- 38 Mani Yawe da yokwi pakpak obisi panjupbal akdisak.
Unun dakon diwatni wagil tasik tan mudokdan.
- 39 Yawe da amin kilegi yokwikon ban timikdak.
Jigi altan yoman bisapmon dam tebani aripmi dima tuwili egi yomisak.

40 Panjutnosak do Yawekon kwan, do amin yokwi da kisiron ban timigakwan tagisi ekwan.

38

Amin kinda jigini ton dakon bisit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe, butjap nandisal mani gen tebai dima nayiki.
Butjap madepsi nandisal mani nak anjmilip ak do tepmi pi dima nabi.
- 2 Gak gaga dakon gobin nan yaman namil, anek kisitgo da nikdak.
- 3 Gak da butjap nandan namisal, do sot yokwisi asat.
Nak diwarino ton, do giptimno tapmimi minisi asak.
- 4 Gulusun^{no} da kili witjin namgut.
Ae unun jigino yik yombem jigini madepsi, do nak da aripmi dima imeri.
- 5 Giptimnokon wuda ton dakon tabani unun madepsi, ae miktanbi.
Nak nandan kokwini mini amin da aripmon anpak gulusun agim do anek unun noman tan naman.
- 6 Butnokon jigi madepsi tanakwan tasik tosot.
Gildat kinda kalon bupmi nandanek kunam gin tak egisat.
- 7 Giptimno tedepmisi kindap da yan son naminakwan sot madepsi asat.
- 8 Yo kinda da tebaisi baman namisak unun da tilak nak obisi tasik tanek yokwisi egisat.
Butnokon da yokwisi nandanek tepmi madepsi nandisat do iyon iyon yosot.
- 9 Amin Tagi, gak da nak dakon galaktok teban nandisal.
Butno da kunam yokwisi takdak, unun gak da dabilon pasili dima.
- 10 Wamno gami pi tebaisi anakwan tapminno minisi asak.
Dabilno pilin tanakwan tagi dima sinjosot.
- 11 Notnoni gat ae gen kalon^{no} gat nak da kapmatjok ap do dima galak ton,
nido wudano yokwisi.
Gwakno kisi dubagikon ekwan.
- 12 Nikba kimokgen do nandan amin unun nak abidok do pat yipman.
Amin nak antasik ak do nandan amin yo yokwi an nam do gen yon.
Bisapmi bisapmi yokwi an nam do gen yan panjeban an.
- 13 Mani amin mirakni mini yombem geni dima nandan yomisat.
Nak kadim yombem, do antan yok kinda dima asat.
- 14 Nak amin kinda gen aripmi dima nandagi, ae kobogi aripmi dima yogogi yombem.
- 15 Mani Yawe, nak gak do jomjom asat.
Amin Tagi, gak Pinjopno, do gaga geno dakon kobogi antobilbi.
- 16 Nak bisit yan asat, "Yum pindagaki sagalek nikban uwal da but kwaktok dima nandan."
- 17 Nido, nak kili ununjok mokdisat.
Ae tepmi toktogisi pasat.
- 18 Nak gulusun^{no} gagon yan tenjenesot, anek yokwi agim do bupmisi nandisat.
- 19 Uwal morapno unun tapmimi tonji.
Unun da isal dogin uwal an naman.
- 20 Nak anpak tagisi an yomisat, mani kobogi do anpak yokwi an naman.
Nak anpak kilegi yolapbo unun do nandanek nak dakon uwal dagon.
- 21 Yawe, dima nepman dekgi.
Pinjopno, nak da dubagikon dima egipbi.

- ²² Amin Tagi, gak yokwikon banj timit timit aminu.
Nak tepmisi anpulgoki.

39

Amin jigini ton dakon gen

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin Jedutun do mandabi.

- ¹ Nak kili yagim, “Anpak morap aben unun kila tagisi anjek aben.
Ae gen yokenon yokwi kinda dima aben.
Amin yokwi nak da kapmatjok egipni bisapmon nak gen kinda dima yoken.”
- ² Nak gen mapmit anjek gen kinda dima yagim.
Ae yo tagi kisi do genjok kinda dima yagim.
Mani butjikno unun madepsi taganek paptan madepsi agit.
- ³ Anjek butnokon da nandaba kiksi agim.
Nak sigin nandanek butno da jigi madepsi nandagim, do gen yagim.
- ⁴ Yawe bisit yan iyigim, “Egip egipno dakon wasip nayinbi nandako.
Bisap nian da egipben unun nayinbi nandaken.
Egipben dakon bisap unun pisipmisok unun do nayiki.
- ⁵ Nak dakon bisap pisipmisok yipgul.
Gak da dabilon nak dakon bisap yo isali.
Amin kinda da mirim yawik pisosok, amin morap unun da tilak miktimon bisap pisipmisok gin ekwan.”
- ⁶ Amin morap gildat panopmon wupnin noman tanek tepmi pasilgan unun yobem.
Yo morapmi timit do pi madepsi an, mani pi madep an unun bami mini.
Amin da yo morapmi panmuwukan, mani namn da timitjak unun dima nandan.
- ⁷ Mani Amin Tagi, abisok nak nido jomjom asat?
Nak gak do nandan gadanek gak dagin anpulgoki do jomjom asat.
- ⁸ Yokwikon nan abidanek diwari morapno wiririk nabi.
Yum pindagaki nandan kokwini tagi dima amin da yansul dima an namni.
- ⁹ Mani nak gen dima yosot. Nak gen mapmit gin asat.
Nido, gak da gaga nak do yo unun asal.
- ¹⁰ Sanbenek tepmi pi dima nabi.
Obisi nikkil, do tapminno minisi asak.
- ¹¹ Gak da amin tebai yoyinnek yokwini dakon kobogi yomisal.
Yo monin da imal kinda nanba yokwi tosok, unun da tilak yo morap unun do galak tosok unun wagil wiririkbi pasil mudon.
Amin kinda da mirim pisosok, amin morap unun da tilak miktimon bisap pisipmisok gin ekwan.
- ¹² Yawe, bisitno nandaki. Anpulgoki do yan tidosot unun do mirak pakyanisi yopbi.
Mirakgo dima sopbi, nido gak gat bisap pisipmisok gin miktimon egipdamak.
Nak babikno yobem.
Unun kisi bisap pisipmisok gin miktimon egipgwit.
- ¹³ Sanbenek yo yokwisi dima an nabi.
Yum nandanaki butno ae tagisi asak.
Anaki don kimagek on miktim wagil yipman degen.

40

Piŋkop anġisik kap

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yoŋ dakon kila amin do mandabi.

- 1 Nak butno yawori tanġakwan Yawe da anpulugosak do jomjom agim.
Anġek yaŋ tidanapbo nak da tetġin do tobilek tekno nandagit.
- 2 Nak gapma dubaġisikon maŋ neŋak kagagwan egapbo Yawe da ilikban wiġim.
Awij tip kwenon nepban kosit tagi agipgum.
- 3 Piŋkopnin anġisiken do kap kalugi kinda namgut.
Amin morapmi da yo agit unun kanġek Yawe do pasalek egip egipni Yawekon tosoġ yaŋsi nandan imdan.
- 4 Egip egipni Yawekon tosoġ yaŋsi nandan amin unun kisik kisik ekwan.
Unuden amin iyi do nandaba wiġkwan amin dima yolgan, ae kokup kidat dima gawak yomaŋ.
- 5 Yawe Piŋkopno, gak nin paŋpulugok do yo tagisi morapmi agil.
Gak da nin do nandak nandak asal unun madepsi, ae nin paŋpulugok do pi asal unun manjiri mini.
Nak da amin aripmi dima yoyiko nandan mudogi.
- 6 Amin da bit kilapyo dapmaŋ mukwa soson, ae kindapmon wagil sonba soson, ae diwari wiririt do mukwa soson, unun kisi do madepsi dima galak tosol.
Mani gak da nak anġtagap abi gak dakon gengo guramit do nandisat.
- 7 Do yaŋ yosot, “Nak gagon kili abisat. Kalip nak do gen kili mandabi unun yaŋ,
- 8 Piŋkopno, nak gak dakon galaktok yol do tagisi nandisat.
Gak dakon nawa gen butnokon ton.”
- 9 Gak da anġak kilegi asal unun miŋat amin kabi morapmi kisi gak gawak gamdo muwukgaŋon yoyisat.
Yawe gaga nandisal, nak gen mapmit dima asat.
- 10 Gak da anġpakgo kilegikon da nak yokwikon baŋ pulugaŋ nepgul, unun dakon geni dima witjiko tagit.
Gengo guramigek nin yokwikon baŋ timikgil unun dakon yaŋkwok asat.
Amin do but dasi galak taŋ yomisal ae anġpak bamisi gin asal unun dakon geni amin morapmi muwugakwa yoyiŋ teŋteŋosot.
- 11 Yawe, bupmi nandan nabi. Nak do but dasi galak taŋ namineġ gengo guramigek kilano dagok dagogi minisi abi do nandisat.
- 12 Nido jigġi morapmi noman taŋ namaŋ, unun manjiri mini.
Yokwino morapmi da witjiŋ namik da tagi dima siŋtosot.
Anġpakno yokwi morapmi da busuŋ danġwano dakon tilak yapmaŋdak.
Butno tagi dima tanġakwan tapminno minisi asak.
- 13 Yawe, jigikon naŋ tagi abidoki?
Yawe, tepmisi abineġ nak anpulugoki.
- 14 Amin di da nikba kimotdisat.
Gak da si pabiŋ yopmaŋek paŋiŋ tok abi, anġaki mayaktok pani.
Amin diwari nak dakon jigino do kisik kisik an.
Gak da wiririkbi tobil kinakwa pabiŋ yopbi dosi nandisat.
- 15 Nak da yokwi toko nandanġek tagisi nandan.
Gak da mayaktok sigin yominaki anġpak yokwini do gembij pikpiksi nandani dosi nandisat.
- 16 Mani gak wisin gandak do pi an amin buri tagisi anakwa but galaksi nandan.

Minjat aminyo gak da yokwikon ban timikgil unun do but galaksi nandan amin, unun da, “Yawe unun wukwisi” yan tagi yoni.

- 17 Nak wadak wadak amin. Mani Amin Tagi da nak do nandak nandak asak. Pinjkop, gak dagin panpulugok amino, ae nak yokwikon nan abidosol. Do jomjom dima abi. Tepmisi nak anpulugoki.

41

Sot amin kinda Pinjkop da anmilip asak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

- 1 Amin kinda da tapmimni mini amin pindagek panpulugosok, unun amin kisik kisik tagi asak.
Jigi altan imni bisapmon Yawe da pulugan yipdisak.
- 2 Yawe da unun amin anjknatnakwan kimot dima asak.
Kilani anjakwan miktinnikon gisami ton egakwan uwalni da dima abin yipdan.
- 3 Amin unun sot asak bisapmon Yawe da anmilip aban tapmim kaluk pakdisak.
- 4 Nak yan yagim, “Yawe, nak yokwi gak do angamisat, do bupmi nandan naminek sotno anmilip abi pasiljak.”
- 5 Uwalno da nandaba yokwi tanban naminek yan yon,
“Ni bisapmon kimagek mani pasiljak?”
- 6 Kinda da abin nandanek top yan namisak.
Anjek sotno dakon mibili nandanek kin amin yoyinek anjupbal ak do yosok.
- 7 Uwalno kisi da muwugek gen pisigon da yo yokwisi kinda da altan imik yan yanek yan yon,
- 8 “Sot yokwisi kinda da abidak, do pokdok tamokon da aripmi dima pidosak.”
- 9 Nak notno kinda kalip notnosi yan nandan iminek jap kalon nagimak.
Mani ununyo kisi da nandaba yokwi tok an naminek uwal annamisak.
- 10 Yawe, nak do bupmi nandanek sotno anmilip anjaki unun amin kobogi yoben.
- 11 Uwalno da nak dima abin nepmanjan, do nak yansi nandisat, gak nak do tagisi nandan namisal.
- 12 Nak anjak kilegi gin asat, do kilano anjaki gak da kapmatjok toktogisi egi wigiken.
- 13 Yawe, Israel amin dakon Pinjkop toktogisi anjksin anjan wiginen teban. Unun asi.

PAPIA 2

(Kap 42-72)

42

Amin kinda kokupni yipmanjek dubagikon egisak dakon bisit

Kap on do “Maskil” yan yon. Unun Kora amin kabi dakon. Kap on kap yon amin dakon kila amin do mandabi.

- 1 Jon kilap dia miktin kibiri timon pakbi do tep ton, unuden nak Pinjkop gak gat egip do tagisi nandisat.
- 2 Pinjkop, amin da pakbi do tep ton unuden, nak Pinjkop egip egipmi ton gak do nandisat.
Ni bisapmon kiko Pinjkop gat egipden?
- 3 Gildari ae kalbiyo amin da yan yon, “Pinjkopgo dukon egisak?”

Yaŋ nayan, do bisapmi bisapmi kunam tagegisat.
Gildari ae kalbiyo kunam ban japmi do nanjegisat.

- 4 Bisap tagisi kalipmi do nandanek butno obisi yokwi tosok.
Kalip nak amin morapmi Pinƙop da yutnon mibiltan yominek panƙigim.
Nin ƙinek kisik kisik do yan tidagiman.
Anek ya yan yagiman.
Ujodon gak gawak gam do muwuk mamno kigit.
- 5 Nido but yokwi nandisat? Nido butno jik tosok?
Nak Pinƙop do nandan gadanek unun da yokwikon ban kukwan nepjak
do jomjom aberj.
Unun Pinƙopno, do aeno mani yan anƙisiken.
- 6 Butno madepsi jik tosok, do nak gak do nandisat.
Nak Jodan Pakbi tet do ae fler Emon ae fler Misa unudon egek aeno
nandan gamisat.
- 7 Tap da tagan wunek ilenon miktim witjisak ae pakbi tek manakwa wiwik
madep asak,
ujuder gin jigi morapmi da witjin naminakwa yokwisi nandisat.
- 8 Yawe da gildaron but dasi galak tan namisak.
Kalbi ya yan iyik do kap yosot.
Pinƙop egip egip namisak unun bisit iyisat.
- 9 Pinƙop tip madepno yan iyisat, “Gak nido intan namisal?
Yum pindagaki uwal da abin nepmanakwa butno nido obisi jik tosok?”
- 10 Toktogisi uwalno da sitnok an naminek yan yon, “Pinƙopgo dukon egisak?”
Gen unun da gobin da yan yaman naminakwan kimot do nandisat.
- 11 Nido but yokwi nandisat? Nido butno jik tosok?
Nak Pinƙop do nandan gadanek unun da yokwikon ban kukwan nepjak
do jomjom aberj.
Unun Pinƙopno, do aeno mani yan anƙisiken.

43

Amin kinda kokupni yipman dekgit dakon bisit

- 1 Pinƙop, manji gaman amin da nak abin nep do an.
Nak anpuluganek gen yokwi yan naman unun kosit sopman yobi.
Anek anpak tagisi asat unun yolibni koni.
Unun top amin, anpakni yokwisi, unun da kisiron ban pulugan nepbi.
- 2 Gak Pinƙopno. Amin yokwi da dima abidoni yan do gagon obin pasildat.
Yan anapbo nido manji namisal?
Nido uwal da abin nepmanakwa butno obisi jik tosok?
- 3 Tenjenigo gat ae gengo bami gat yopbi nagon obinek kosit nolinjil.
Nolinjal kanek nomansi telagi ilengokon gaga egisalon wigiken.
- 4 Wigek gak da altakon opben.
Pinƙop, gak da butno antagap anaki kisik kisik madepsi nandisat.
Gak Pinƙopno, do nak gita tidanek kap yanek mango anƙisiken.
- 5 Nido but yokwi nandisat? Nido butno jik tosok?
Nak Pinƙop do nandan gadanek unun da yokwikon ban kukwan nepjak
do jomjom aberj.
Unun Pinƙopno, do aeno mani yan anƙisiken.

44

Israel amin Pinƙop da paŋpulugosak do bisit iyiwit

Kap on do “Maskil” yaŋ yoŋ. Uŋun Kora amin kabi dakon. Kap on kap yoŋ dakon kila amin do mandabi.

- 1 Pinƙop, babiknin da kalip egipgwit bisapmon pi tapmimi toŋ agil uŋun dakon geni niyiwit.
Nin mirak yopmanek gen uŋun kili nandagiman.
- 2 Gaga da tapmimon da amin ŋwakiwari miktimnikon egipgwit uŋun yolbi kiwit.
Anek uŋun miktim babiknin do yomɔŋaki uŋudon tebai egipgwit.
Gak da Amin Nwakiwari Kabi paŋɔpbal agil, mani babiknin paŋpuluganaki tagisi egek madepsi ireŋ tawit.
- 3 Babiknin emat agak sibakon da miktim uŋun dima abidawit.
Iyi dakon tapmimon da emaron dima teban tawit.
Gak da but dasi galak taŋ yomgul do uŋun gat egek teŋteŋi yomgul.
Gak da tapmimon gin emaron teban tawit.
- 4 Gak Kila Amin Madepno ae Pinƙopno.
Gak da yaŋaki Jekop dakon amin kabi da emaron teban toŋ.
- 5 Gak da tapmimon gin uwalnin yolno kwan.
Gak da manon da uwalnin baman misinɔkgaman.
- 6 Obip da anpuluganban emaron teban token yaŋ dima nandisat.
Ae emat agak sibano da nak anpuluganban dima teban token.
- 7 Gak dagin paŋpuluganaki uwal da nin dima pabin nipgwit.
Uŋun da nin do dima galak taŋ niman, mani gak da uŋun gat emat wamanek paŋmayak agil.
- 8 Pinƙop, nin gildat kinda kalon gak do man madep gamaman.
Bisap dagok dagogi mini mango ankisiner.
- 9 Mani gak manji kili nimgul, anek pabin nipmanek emat aminin gat kisi sanbejek emaron dima kwan.
- 10 Yaŋ anaki uwal da paŋsopba pasal kinapno yo kabinin kili timikgwit.
- 11 Gak da yum nindanaki nin sipsip si dapba kimori yombem da ekwaman.
Anek gak da miktimninon ban nolbi dukwan dukwan kin Amin Nwakiwari Kabi da binapmon ekwaman.
- 12 Gak da yum pindagaki miŋat amin kabigo Amin Nwakiwari Kabi dakon oman monji dagawit.
Yuman nanek tomni piŋbisi gamgwit, monenini madepsi dima timikgil.
- 13 Gak da ninon yaŋ anaki, amin nin da kapmatjok ekwan uŋun da yaŋsul an niman.
Miktim morap nin paŋwasinjek taŋ anan kwan uŋun da yaŋsul madepsi an niminjek gen mayagisi yaŋ niman.
- 14 Gak da amin kabi morap miktimi miktimi ekwan uŋun paŋtagap anaki nin dakon man do mayak mayak gen yoŋ.
Ninon yo noman taŋ uŋun do jikgo madepsi yanjan niman.
- 15-16 Uwal da jigilak gen yaŋ naminjek gen giren nayan.
Anek kobogi do anpak yokwisi an naman.
Do bisapmi bisapmi yokwisi nandanek mayaktok obisi pasat.
- 17 Pinƙop, nin gak dima inŋan gamguman, ae gak dakon sanbek sanbek dakon gen dima abin yipguman.
Mani uŋun yo morap noman taŋ nimgwit.
- 18 Nin manji gaminjek gak dakon kosit dima yipman dekgiman.
- 19 Mani joŋ kilap da ekwan timon gak da nin paŋɔpbal agil.

- Anjek p̄l̄in tuk madep nan̄ nin wit̄j̄igil.
- 20-21 Pin̄kopnin, gak do in̄tan̄ gamguman̄, bo ae kisitnin̄ amin̄ n̄wak̄n̄wari dakon pin̄kopni do yopno kin̄akwa bisit̄ agiman̄ tam gaga nandabim. Nin da butgwan nandak nandak morap pasilī ton̄ un̄un nandan̄ mudosol.
- 22 Nin gak dakon mīnat̄ aminyo ekwaman̄, do gildat̄ kinda kalon̄ uwal da nindapba kimokgom̄an̄.
Nin sipsip si nindapba kimorī da tilak ekwaman̄.
- 23 Amin̄ Tagi, gak pida! Gak nido pokdol? Pida!
Nin do toktogisi man̄ji dima nibi.
- 24 Gak mibilī nido pasil̄ nimisal?
Amin̄ da yokwi an̄ nim̄jakwa nin̄ jigī madepsi sigin paman̄.
Nin dakon jigī do dima in̄tan̄ nibi.
- 25 Nin man̄ kimbaban̄on pagapno gīptim̄nin̄ amin̄ kimakbi da yan̄ mīktimon̄ ton̄.
- 26 Pin̄kop, pidañ abin̄ nin pan̄puluga.
Butdasi galak tan̄ yomyom an̄pakgo do nandan̄jek nin yokwikon ban̄ tim̄igaki kimot̄ dima anen̄.

45

Kila amin̄ madep da mīnat̄ pasak dakon kap

Kap on do “Maskil” yan̄ yon̄. Un̄un Kora amin̄ kabi dakon. Kap on mīnat̄ pakpak dakon kap. Kap yon̄ amin̄ dakon kila amin̄ da mīnat̄ aminyo yoyin̄ban̄ tek “Jaren̄ tagisi” kon da yoni.

- 1 Nandak nandaknokon gen tagisi morapmi ton̄.
Nak kap on mandan̄ yobo kap yon̄ amin̄ da kila amin̄ madep do yan̄ imni.
Gen kagano un̄un kilda mandak tagisi dakon kilda mandak yombem.
- 2 Gak amin̄ tagisi. Amin̄ gak yombem mini.
Gengo un̄un tagisi gin.
Do toktogisi Pin̄kop da gak do yo tagisi an̄ gamdisak.
- 3 Gak kila amin̄ madep tapmimi ton̄.
Gak tilingo morapmi, ae man madepgo un̄un wukwisi.
Gak emat agak siba kwengokon an̄teban̄ anjek emat do tagap toki.
- 4 Gak kila amin̄ madep mibiltogi man madepgo ton̄.
Oskon yigek emaron kin̄jek teban̄ toki.
Yan̄ an̄aki amin̄ da gen bami ar̄ipmi dima abin̄ yipni.
Ae amin̄ da kosit̄ kilegi nan̄ yolek agipni do emat asal yan̄ nandani.
Pi tapmimi ton̄ an̄aki gandan̄jek tamtam yokdan̄.
- 5 Gobin̄go un̄un kisigisi do uwalgo wami gamikon obisi sugan̄ yomisak.
Amin̄ N̄wak̄n̄wari Kabi pabin̄ yopman̄jaki gak da kandap mibil̄gogwan ekwan̄.
- 6 Pin̄kop, gak kila amin̄ madep toktok teban̄ egisal.
Mīnat̄ amin̄go kosit̄ kilegikon da kila asal.
- 7 Gak an̄pak kilegi do but dasi galak tan̄jek an̄pak yokwi do kuragisi nandisal.
Yan̄ nandisal do Pin̄kopgo da gak kisik kisik abi do bit nelak tagal gamgut.
Notgo kinda yan̄ dima tagal ingut.
- 8 Imal dubakgo mea ae aloe ae kasia dakon pakbi kibanī tagisi un̄un ban̄ dapbi.
Kila amin̄ madep dakon yut un̄un elepan dakon jomi ban̄ pan̄tilim̄ abi.
Anjek gak da kisik kisik abi do gita tidon̄.
- 9 Kila amin̄ madep dakon gwani gat mīnat̄ man madepni ton̄ diwari gat un̄un gak da yutnon ekwan̄.

- Kwin amin tetgo do akdak.
 Uñun tilimni Opir miktım dakon gol ban wasanbi.
- 10 Mijat gimoni kila amin madep pak do nandisal, gak nak dakon gen do mirak yopmanek unun do nandaki.
 Gak mijat aminyo kokupgokon ekwan unun intan yobi, ae yawi diwatgo kisi intan yobi.
- 11 Nido kila amin madep da mijat tagisi yan gandanek but dasi galak tan gamisak.
 Uñun amin tagigo, do man madep imin kimokgi.
- 12 Tair kokup pap dakon mijat aminyo da but galak do yo panabin gamdan.
 Ae yoni morapmi amin da gak dakon tagi tim abidok do but galak do yo panabin gamdan.
- 13 Kila amin madep dakon mijatni iyi dakon yutgwan egisak.
 Uñun mijat tagisi.
 Imal pak unun mali gol ban wasanbi unun ban panlim abi.
- 14 Imalni unun kildani mibili mibili.
 Abisok mijat unun kila amin madepmon anan kwan.
 Anakwa mijat gimoni notni kisi yol anan kwan.
- 15 Kisik kisik anek but galak nandanek kila amin madep da yut madepgwan wukwan.
- 16 Kila amin madep gak monjigo morapmisi altokdan.
 Uñun da datgoni dakon tamo timigek man madep panek miktım morapmon mijat aminyo kila akdan.
- 17 Gak dakon man madepgo mijat aminyo abisok ae don altanek egi anan kikan yan unudon yan tenenan anan kikan.
 Anapbo toktogisi mijat aminyo da mango anksin wigikdan.

46

Piñkop nin gat egisak

Kap on Kora amin kabi dakon. Kap yan amin dakon kila amin da mijat aminyo yoyinban tek "Mijat gimoni kabi" kon da yoni.

- 1 Piñkop unun nin dakon pasili tamonin.
 Uñun da nin bisapmi bisapmi panjeban asak.
 Jigi paman bisapmon unun nin da kapmatjok egek panpulugosok.
- 2 Yando, miktım wudip anakwan ilen oba tuwil ki tapmon pigini kan, nin unun do dima pasolnen.
- 3 Tap madepsi tamaligakwan tarak madepsi anek ilen oba pankwakwalitjak kan, nin unun do dima pasolnen.
- 4 Piñkop Wikwisi Madep unun telagi kokup papnikon egisak.
 Uñun kokupmon pakbi madep kinda pagek amin kisik kisik yomisak.
- 5 Piñkop unun kokup papmon egisak, do kokup unun aripmi dima yokwi tosak.
 Wisa migon yipmanakwan Piñkop da kokup unun anknutnosak.
- 6 Miktımi miktımi mijat aminyo da pasol pasol madepsi anakwa on miktım dakon kila amin madep gat mijat amin kabiyoni gat obisi tasik ton.
 Piñkop da gen pap anakwan miktım pakbi dagon.
- 7 Yawe Tapmım Ami nin gat egisak.
 Jekop dakon Piñkop unun dam tebanin aripmi dimasi tuwili egisak.
- 8 Ji abinnek Yawe da wasok asak unun do pindakgit.
 Miktımon wasok masi masimi asak unun pindatni.
- 9 Miktımi miktımi emat panyawot asak.

Obip gat gwawiya gat gwokgalek pasikni kindapmon sosok.

¹⁰ Uñun da yan yosok, “Ji tayanok egek nak Pinjok bamisi unun pakyansi nandan namni.

Miktimi miktimi amin nak do nandaba wukwan namni.
On miktimon nak dogin nandaba wigisak.”

¹¹ Yawe Tapmim Ami nin gat egisak.

Jekop dakon Pinjok unun dam tebanin aripmi dima tuwili egisak.

47

Pinjok unun minjat amin morapyo kisi dakon kila amin madep yikdak

Kap on Kora amin kabi dakon. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

¹ Minjat amin morap ji kisik kisik anek kisit tidok ani.

Ji kisik kisik dakon yan tidok anek kap yanek Pinjok anjisini.

² Yawe Wukwisi Madep unun njakjwarisi.

Unun miktimon minjat amin morap dakon Kila Amin Madep Wukwisi egi yomisak.

³ Unun da uwalnin pabin yopban nin dakon pinbinin ekwan.

⁴ Pinjok da Jekop dakon diwatni nin do but dasi galak tan nimgut.

Iyi miktim kanda manjinek nin do kili nimgut.

Unun miktim do nandano yo madepsi asak.

⁵ Pinjok Kwen Kokup wigigit.

Wigakwan amin kisik kisik anek madepsi yan tidanek kwenyo kisi pisowit.

⁶ Kili Pinjok anjisik do kap yono.

Anek Kila Amin Madepnin kisik kisik kap yan imno.

⁷ Pinjok unun Kila Amin Madep yigek miktim morap kisi kila asak.

Nin mani anjisik do kisik kisik kap yonej.

⁸ Pinjok unun Kila Amin Madep yigek minjat amin morap kisi kila asak.

Kila Amin Madep yityit tamoni telagi unjudon yikdak.

⁹ Minjat amin morap dakon kila amini unun muwukba nin gat kisi Abraham dakon Pinjok yan anjisamanj.

Unun do miktim dakon kila amin madep morap dakon Pinjok egisak.

Miktimi miktimi mani wukwisi tan ananj kisak.

48

Saion kokup pap unun man madepni tosok ae tilimni tagisi

Kap on Pinjok gawak imim kap. On Kora amin kabi dakon.

¹ Yawe mani wukwisi. Nin telagi kabapnikon wigek Pinjok da kokup pagpwan pikek anjisin kimotnej kan unun tagisi.

² Pinjok dakon kabap unun wagil tagisi ae dubagisi.

Miktimi miktimi amin da Saion Kabap do but galaksi nandanj.

Kila Amin Madep Wukwisi dakon kokup pap unun kabapmon tosok.

³ Pinjok unun kokup pagpwan egisak.

Egakwan amin da Pinjok unun dam tebanin aripmi dima tuwili egisak yan kan nandanjo anj.

⁴ On miktim dakon kila amin madep Saion gat emat anek abin yip do awit bisapmon muwugek Saion da kapmatjok apgwit.

⁵ Abin pasolisi kan pasal si kiwit.

⁶ Madepsi nimnimigek minjat da monji altok do anakwa tepmi madepsi pan unun da tilak nandawit.

- 7 Yan nandanakwa gak da dapbi kimakgwit.
 Unun gildat wisak tet da mirim madep da Tarsis amin dakon tap wakga panjupbal asak,
 unun da tilak gak da unun amin panjupbal agil.
- 8 Kalip Pinjokop da kokupni anjknajek yo agit unun dakon geni nandagimanj.
 Abisok aeni yan gin anjakwan komanj.
 Nin Pinjokopnin Yawe Tapmim Ami da kokup papmon ekwamanj.
 Pinjokop da kokupni anteban anjakwan bisap mudok mudogi mini tebai tan ananj wigikdisak.
- 9 Pinjokop, nin gak da telagi yutgwan egek gak da nin do but dasi galak tan nimisal unun do nandanjek ekwamanj.
- 10 Pinjokop, miktim diwarikon da diwarikon mango wukwisi toso,
 do unudon amin da mango anjkanj.
 Gak tapmimo madepsi, ae anjak kilegisikon da minjat aminyo kila asal.
- 11 Gak gen kokwin pi kilegisi asal, do Saion Kabapmon amin da kisik kisik anjakwa Juda miktim dakon kokup moninj moninj amin da but galak nandanj.
- 12 Ji kin Saion kokup pap dakon dam madep anjwasinej uwal pindat do dam unun da kwenon yut dubak dubak abi unun manjini.
- 13 Ji Saion kokup pap dakon dam madepni gat, ae yut tebani gat, unun pakyanji pindatni.
 Yan anjek don altoni amin yoyini.
- 14 On Pinjokop unun bisap mudok mudogi mini Pinjokopnin egi wigisak.
 Unun da kosit noljakwan wigi kimot da pan dagosak.

49

Amin moner dogin nandan unun amin nandan kokwini tagi dima

- Kap on Kora amin kabi dakon. Kap on kap yonj dakon kila amin do mandabi.
- 1 Minjat amin morap ji nandani.
 Miktimi miktimi ekwan minjat amin morap ji nak dakon gen do mirak yopni.
- 2 Mani ton amin ae amin isali, yoni morapmi amin ae yoni mini amin, ji kisi gen on yosot unun pakyanji nandani.
- 3 Nawa gen yoko nandanjek egip egip tagisi dakon mibili nandanj pisoni.
- 4 Nak nawa gen do mirak yopmanjek gita tidanjek tilak gen dakon mibili dayikenj.
- 5-6 Amin egip egipni moner on gin ton yan nandanjek pibit tidok anj amin unun da nak anjwasinej anjupbal ak do anj.
 Mani unun anj amin do dima pasolgerj.
- 7 Amin kinda da iyi dakon egip egipni yum do Pinjokop do moner aripmi dima injak.
- 8-9 Egip egip dakon yumanj nogi unun wukwisi.
 Pinjokop do moner iminej miktimon bisap dagok dagogi mini egi ananj kinej dakon kosit kinda dimasi toso.
- 10 Pindakgamanj, nandanj kokwini tagisi amin gat, ae nandanj kokwini tagi dima amin gat, ae buri mini amin unun kisi kimotdanj.
 Kimagakwa yo morapni amin njwakjwari da timitdanj.
- 11 Unun kalip miktim yumanj nanjek iyi do timikgwit,
 mani kimakbi kokup da kokupsini aban unudon dagok dagogi mini egipdanj.
- 12 Amin dakon yoni tagisi unun da kimot dakon kosit aripmi dima sopjak.

- Uñun jon bit kilapyo da yan kimotdan.
- 13 Amin egip egipni iyikon tosoq yan nandan amin uñun kimotdan.
Uñuden amin nandak nandak tagi mini.
Uñun amin yoni morapmi do kisik kisik an, mani uñun kimotdan.
- 14 Sipsip da yan kimagek kimakbi kokupmon kini do Pinjkop da yan mudan yomgut.
Yutni tagisi yipman detni, ae giptimni da miktan mudoni.
Anakwa kimot da kila amini egi yomdisak.
- 15 Mani, Pinjkop da nak yokwikon nan abidokdisak.
Anakwan amin kimakbi tamo da nak abidosak dakon tapmim dima tan imdisak.
- 16 Amin diwari monen morapmi timitni, ae yutni madepsi ani, ae tilimni morapmi kan, gak uñun do but yokwi dima abi.
- 17 Uñun kimagek yo di aripmi dima pabidanjek kikdan.
Yo morapni tilimi ton uñun gat kisi timigek kimakbi kokupmon aripmi dima kikdan.
- 18 Ekwan bisapmon, yoni uñun do kisik kisik an.
Uñun pi madepsi anek yo morapmi timigakwa minjat aminyo da "amin tagisi" yan yonj.
- 19 Mani uñun kimagek babikni gat gildat ae dima kokogi kokupmon egipdan.
- 20 Man madepnin da kimot dakon kosit aripmi dima sopjak.
Nin jon bit kilapyo da aripmon kimotdaman.

50

Pinjkop da amin dakon anpak kokwin asak

Asap dakon kap kinda.

- 1 Pinjkop Tapmim Ami uñun Yawe.
Uñun da amin kisisi miktimon ekwan uñun yan ilikdak.
Gildat wisak tetgin da wasanjek kin si pigisak tetgin amin ekwan kisisi yan ilikdak.
- 2 Pinjkop uñun Saion kokup papmon egisak.
Kokup uñun gwaljigi mini wagil tagisisi.
Pinjkop dakon tilimni uñudon da tenjenan kisak.
- 3 Pinjkopnin tayanjok dima abisak.
Yo morapmi sonban mudon uñun dakon kindapni da mibiltan iban abisak.
Sikak mirimyo madepsi kagagwan da abisak.
- 4 Minjat amin kabiyoni dakon anpak kokwin anakwan pindatjil do Kwen Kokup gat ae miktim gat yan yoban abamal.
- 5 Pinjkop da yan yosok, "Minjat amin kabino nak gat sanbek sanbek anek uñun anteban ak do mukwa sowit ji nagon apba muwutnej."
- 6 Kwen Kokup da iyi yan tenjenanjek yan yosok,
"Pinjkop uñun anpakni kilegisi.
Uñun iyi gen kokwin agak ami."
- 7 Pinjkop da yan yosok, "Minjat amin kabino mirak pani.
Nak gen kinda dayikdisat.
Israel amin nak da gen pikon depdisat.
Nak Pinjkop egisat.
Nak ji dakon Pinjkop.
- 8 Ji da bit kilapyo parekjan ae bit kilapyo bisapmi bisapmi nagon panabin sonba son mudon nak uñun do gen tebai dima dayisat.
- 9 Nak bulmakau wili bo meme ji da nagalon ban timit do dima nandisat.

- 10 Jon kilap morap koron ekwan gat ae bulmakau ileŋ tausenon ekwan gat unun kisi nak dakon gin.
- 11 Kabapmon minam morap ekwan unun kisi nandan yomiŋ mudosot.
Ae jon kaga yo moniŋ morap ekwan unun kisi nak dakon.
- 12 Nak jap do abeŋ kan, but piŋo dima dayikdisat.
Miktim madep gat ae yo morap unungwan toŋ unun kisi nak dakon gin.
- 13 Nak bulmakau dakon sabamni gat ae meme dakon yawi gat unun nosot yan nandan, ma? Unun dimasi.
- 14 Ji nak do ya yan nayini kan, unun da mukwa sogok tagisi asak.
But galak do yo morap Pinŋkop Wikwisi nak do nam do yan teban tok awit unun namni.
- 15 Ji yan aŋek jigi altaŋ damni bisapmon nak do yan tidanba paŋpulugokdisat.
Yan aŋapbo man madep namni.”
- 16 Mani Pinŋkop da amin yokwi do yan yosok, “Ji nido gen tebano isaldogin gen kagakan da yon?
Ae nak dakon sanbek sanbekno dakon gen nido yon?”
- 17 Ji nak da egip egipji paŋmilip abeŋ do kuragisi nandan, aŋek bisapmi bisapmi nak dakon gen pabiŋ yopmanŋan.
- 18 Ji kabo noknok pindagek not aŋyomanŋ.
Aŋek yumabi amin gat kisi akwan.
- 19 Ji gen yokwi gat ae top gen gat yon.
- 20 Aŋek notji gen yan yomanŋ.
Disi dakon menji dakon monjini yanba yokwi tok aŋ yomanŋ.
- 21 Ji yan aŋakwa nak gen kinda dima yagim.
Do nak disi yombem yan nandan namaŋ, mani dimasi.
Abisok nak tebai dayiŋek nomansi gen pikon depdisat.
- 22 “Minjat aminyo manji namaŋ amin ji nandani.
Ji yan gin egipni kan, nak da ji paŋupbal aŋapbo amin kinda da ji yokwikon ban aripmi dima timitjak.
- 23 Amin kinda ya yan nayisak, unun paret nan yan namisak.
Unun amin da mano awigisak.
Ae nak da amin geno guramitni unun yokwikon ban timitdisat.”

51

Yokwi wiririk dakon bisit

Dewit da Batsiba kon yumabi aban don kombi amin Natan da yokwini yoligit. Aban Dewit da yokwini do nandanek kap on mandagit. Kap on kap yon dakon kila amin do mandabi.

- 1 Pinŋkop, gak bisapmi bisapmi amin do but dasi galak tan yomisal, do nandan yawok nabi.
Bupmigo madepsi do nak dakon diwarino yipman nabi.
- 2 Sugan aŋmilip aŋaki aŋpak yokwino mudoni.
Diwarino wiririk naminaŋaki kilek token.
- 3 Gulusuŋ at yaŋsi nandisat.
Unun gulusuŋno toktogisi tanba nandisat.
- 4 Nak gulusuŋ gak nanŋin aŋ gamisat.
Gak da dabilon yokwisi at.
Yan do, gen pikon nepmanek gen yan nabi unun tagisi.
Gen kokwin kilegisi aŋek kobogi namdisal.
- 5 Asisi, yokwi gat kisi altagim.

- Menj da butgwan wasanej yikgim bisapmon yokwi gat kisi yikgim.
- 6 Asi, nin butninin da topmi mini egipnenj do nandisal.
Do gak da nandanj kokwingo tagisi butnokon nayinj dekgi do nandisat.
- 7 Yokwino wiririkbi kilegisi egipbenj do nandisat.
Sugar nepbi ais kwakwagisi unun da tilak kilegisi egipbenj.
- 8 Butno antagap abi aeno kisik kisigi tonj egipbenj.
Asi, wagilsi abinj nepgul, mani aeno kisik kisik abenj do nandisat.
- 9 Diwarino aego dima pindakgi.
Yokwino kisi wiririk mudoki.
- 10 Pinjkop, butno anjaluk abi kilegisi asak.
Butno anjaluk abi gak nanjin golbenj.
- 11 Nolbi gak da dubagikon dima egipbenj.
Telagi Wupgo nagon egisak unun dimasi gwayeki.
- 12 Kalip yokwikon nanj anpulanganbi kisik kisik nandagim unun aego nabi.
Anpulanganbi gak dakon gen guramikgenj.
- 13 Anej yokwi pampak amin anpakgo yoyinj dekho tobilek gagon opni.
- 14 Pinjkop, Yokwikon Banj Timit Timit Aminjo, nak yokwi anjabo amin kindaj kimakgit.
Mani diwarino yipmanj nabi.
Yanj anjaki anpakgo kilegi do nandanj kisik kisik kap yokenj.
- 15 Amin Tagi, gen dulumno antagap abi mango anjisikenj.
- 16 Gak bit kilapyo parek gabenj unun do dima galak tosol.
Ae bit kilapyo gak do mukwa sok do dapmanj soko sonj pasilni kanj, gak unjunyo kisi do dima galak tosol.
- 17 Pinjkop, nak naga do nandako pinjisi asak unun da paret si galak tosol asak.
Amin iyi do nandaba pinjakwa but tobil anj unun manji dima yomisal.
- 18 Saion kokup pap amin do galak tanjek panpulgoki.
Jerusalem kokup pap dakon dam madep aego abi atjak.
- 19 Yanj anej unun bisapmon gak paret tagisi unun do galak tokdisal.
Ae sonjba wagil pasildan unjunyo kisi do galak tokdisal.
Nin bulmakau wili gak da altakon sonj gamnenj.

52

Amin kindaj anpak yokwi do kisik kisik asak, unun amin nandanj kokwini tagi dima

Kap on kap yonj dakon kila amin do mandabi. Dewit dakon kap kindaj. On kap do "Maskil" yanj yonj. Dewit da kap on Idom miktimon amin kindaj mani Doek unun da kinj Sol, "Dewit Aimelek da yutnon kik" yanj iyigit bisapmon mandagit.

- 1 Amin tebai, gak nido Pinjkop dakon minjat aminyo do anpak yokwi anj yomgul unun do pibit tidok asal?
Bisapmi bisapmi Pinjkop da nandanj yawot anj yomisak.
- 2 Gak top amin, gengo siba geni tepmisi yombem geni tepmisi da amin diwarinj obisi mandanaj yomisak.
Gildari gildari amin diwarinj panupbal ak do nandak nandak asal.
- 3 Gak anpak kilegi do dima galak tosol. Anpak yokwi dogin galak tosol.
Gak gen bami yogok do dima galak tosol.
Top yogok dogin galak tosol.
- 4 Gak top amin.
Amin diwarinj panupbal ak dakon gen dogin galak tosol.

- ⁵ Mani nandaki. Piŋkop da gak wagilsi anupbal akdisak.
Gak tebaisi abidanek yutgokon nan maban abigikdisal.
Anjek obisi gikban pasilaki miktimon sanbenek dima egipbi.
- ⁶ Amin kilegi da unun yo noman tan gaba pindagek si pasoldan.
Gak do jikgo yanjan gaminek yan yokdan,
- ⁷ “Kabit. Unun amin Piŋkop da anpuluganek anteban asak do dima nandagit.
Unun monej yo morapni do nandan gadagit, anjek anpak yokwi da anpuluganjakwa tagisi egipben yan nandagit.”
- ⁸ Mani nak dima.
Nak olip kindap da yan Piŋkop dakon yut kidipminon tagisi kwosot.
Nak Piŋkop but dasi galak tan namisak unun do toktogisi nandan dagoken.
- ⁹ Piŋkop, gak da nak anpulugagil, do bisapmi bisapmi ya yan gayiken.
Anjek minjat aminyogo da dabilon mango awigek
“Piŋkop da nak do yo tagisi an namisak” yan yokdisat.

53

Amin dakon gulusun anpakni gat ae anpak yokwini gat dakon gen

Dewit dakon kap kinda. On kap do “Maskil” yan yon. Kap yon amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban tek “Malat” ron da yoni.

- ¹ Nandan kokwini tagi dima amin da
“Piŋkop kinda dima egisak” yan yon.
Unun amin anpak kosirikon dima an.
Unun anpak amin da dimasi agagi ban an.
Kinda da anpak tagi kinda dimasi asak.
- ² Piŋkop Kwen Kokup egek sinjanban minjat aminyokon pisak.
Anjek nandan kokwini tagisi ae Piŋkop dakon mibili nandak do pi an amin di ekwan bo dima yan do wisisak.
- ³ Mani dima. Kisi morap kosit kilegi kili yipman dekgwit.
Kisi morap aripgin, unun amin wagil yokwisi.
Kinda da anpak tagi kinda dimasi asak.
- ⁴ Piŋkop da yan yosok,
“Yokwi an amin nandak nandak tagi di dima timikgan.
Amin da bret nanba mudon, unun da tilak amin yokwi da minjat amino nan mudon.
Ae nak da panpulugoken do bisit dima an.”
- ⁵ Mani madepsi pasoldan.
Kalip yan dima pasalgwit.
Nido, Piŋkop da uwal morapji unun wagilsi dapmanek kidatni maban dukwan dukwan kikan.
Ji da uwalji panmayak akdan, nido Piŋkop da manji kili yomgut.
- ⁶ Nak Piŋkop da amin kinda Saion nan yabekban abin Israel amin yokwikon ban timitjak dosi nandisat.
Piŋkop da minjat amini panpuluganban aeni tagisi egipni bisapmon Israel amin kisik kisik akdan.
Asi, but galaksi nandakdan.

54

Amin kinda da Pinƙop anƙpulugosak do bisit agi

Kap on kap yoŋ dakon kila amin do mandabi. Dewit dakon kap kinda. On kap do “Maskil” yaŋ yoŋ. Sip kokup dakon amin da kin “Dewit nin da binapmon pasilak da egisak” yaŋ Sol iyiwit bisapmon Dewit da kap on mandagit. Kap on gita tidanek yogogi.

- 1 Pinƙop mango wukwisi, do amin yokwi da kisiron ban pulugan nepbi.
Tapmimgo madepsi do anƙpuluganbi tagisi egipbenj.
- 2 Pinƙop, nak dakon bisit nandaki.
Mirakgo yopmanek geno nandaki.
- 3 Nak dima nandan yomisat amin da abin nitdan.
Ematni yokwisi amin da nikba kimokgen do aban.
Uŋun amin da Pinƙop do yo isali yaŋ nandan.
- 4 Mani Pinƙop uŋun panƙpulugokno.
Amin Tagi da tapmim naminjakwan sigin egisat.
- 5 Yo yokwi annaman uŋun iyikon noman toni.
Bisapmi bisapmi dima nepman dekdal, do uwalno dapbi pasil mudoni.
- 6 Yawe, naga dakon galaktok yolek paret gabenj.
Mango uŋun tagisi, do mango anƙsikenj.
- 7 Anƙpuluganaki jigi morapno da dima abin nepgwit.
Dabil da pindagapbo gak da uwalno pabin yopgul.

55

Amin kinda Pinƙop da anƙpulugosak do bisit agi

Kap on kap yoŋ dakon kila amin do mandabi. Dewit dakon kap kinda. On kap do “Maskil” yaŋ yoŋ. Kap on gita tidanek yogogi.

- 1 Pinƙop, nak dakon bisit nandaki.
Anƙpulugoki do yaŋ tidoko dima nandabi da tilak dima egipbi.
- 2 Bisitno pakyaŋsi tagisi nandanek gen kobogi nayiki.
Jigi uŋun da nak anƙupbal akdisak.
- 3 Uwal da nak anƙupbal ak do gen tebai yipmanj.
Amin yokwi uŋun da nak abin nepmanjanj, do butnokon da yokwisi nandisat.
Uŋun da jigi morapmi naminjak butjap madepsi nandanek uwal madepsi anj namanj.
- 4 Nak madepsi pasoldot, anek kimot do nandisat.
Anek uŋun da aban butno madepsi jik tosok.
- 5 Asi, nak madepsi pasoldot, anek giptimno madepsi nimmimikdak.
Pasol pasol da obisi abin nepmandak.
- 6 Do yaŋ yosot, “Bupmisi, nak kinarim da yaŋ pitno ton ak do nandisat.
Anek piriropman kin yik yawot tamo kinda wusin kan unjudon yikgenj.
- 7 Nak piriropmanj dubagisi kindakon kin miktim amin dima ekwanon egipbenj.
- 8 Tepmisi kinj yongamno kinda anjalon anek mirim ae sikakyo madepsi da dubagikon tagi egipbenj.”
- 9 Nak pindakgo kokup papgwan pidok anek emat anj, do Amin Tagi, gak da geni panjntok abi.
- 10 Uŋun gildari ae kalbi kokup pap dakon tip dam da kwenon akwanj.

- Kokup pap dakon miñat aminyo gulusuñ morapmi gat ae yokwi morapmi añ.
- 11 Kokup pap dukwan dukwan amin da amin diwari gat ae yo morap gat pañupbal añ.
Kosit ileñon notni pabiñ yopmanek yoni gwayek do pañkewalgañ.
- 12 Uwal kinda da nabipjak kañ, uñun jigi tagi pakenj.
Uwal da nit do asak kañ tagi pasilgenj.
- 13 Mani dima. Gak kalonjin.
Gak notnosi, egip egipnit kalonji.
Añpak yokwi uñun gak da gaga asal.
- 14 Nit kalip but kalonjon da Piñkop da yutnon amin diwari gat kisi kigimañ.
- 15 Añpak yokwi da butnikon tugawit, do uwalno but pisoni mini tepmisi kimotni do nandisat.
Kalugi sigin egek kimakbi kokupmon kinisi.
- 16 Mani Piñkop da añpulgusak do bisit asat, do iyi nak yokwikon nañ abidosak.
- 17 Jigi da nak añupbal añ, do wisa dagokdo, ae gildat binap, ae kalbi kisi kunam tak ibo bisitno nandisak.
- 18 Amin morapmi da nikgañ, mani giptimno dima yokwi tañ,
nido Piñkop da jigikon nañ pulugañ nepmanek kilano añaqwan tagisi egisat.
- 19 Piñkop toktok teban kila amin madep egisak.
Uwalno Piñkop do dima pasal imañ, ae añpakni kulabik ak do dima nandañ, do Piñkop bisitno nandañek uwal emaron pabiñ yopdisak.
- 20 Nak dakon notno iyi dakon notni gat emat añ.
Añek kalip notni gat sañbek sañbek awit uñun tuwıldak.
- 21 Gen kaga da gen galagi yosok, mani butnikon da emat ak do nandak nandak asak.
Geni da aban but yawot ekwamañ, mani geni uñun geni tepmisi, emat agak siba yombem da nin mandañ nimisak.
- 22 Jigi morap imekdal, uñun Yawe da kisiron yopbisi.
Añaki uñun da imegek kilago añek gak añteban asak.
Amin kilegi yipban aripmi dimasi mosak.
- 23 Mani Piñkop, gak da amin dapba kimokgoñ amin gat, ae top yoñ amin gat wiririkbi kimakbi kokupgwan pigeç pasil mudokdañ.
Kimot bisapni tanakwa yawi kalik da tepmi kimotdañ.
Mani egip egipno gagon tosoç yañsi nandañ gabenj.

56

Piñkop nandañ gadañ imisak amin dakon bisit

Dewit dakon kap kinda. On kap do “Miktam” yañ yoñ. Uwalni Pilstia amin da Gat kokupmon Dewit tebaisi abidawit bisapmon Dewit da kap on mandagit. Kap yoñ amin dakon kila amin da miñat aminyo yoyiñban “Kinariñ kinda dubagikon kindapmon yikdak” uñun tegon da yoni.

- 1 Piñkop, nak do nandañ yawok nabi.
Amin da nak nit do añek nolgañ.
Gildat kinda kalonj uwalno da nit do abañ.
- 2 Wisa dagokdo da wigi pilindosi uwal da nit do pi añ.
Amin morapmi da iyi do nandaba wigakwa abiñ nep do añ.
- 3 Piñkop, yo kinda do pasoldot bisapmon, egip egipno gagon tosoç yañsi nandisat.

- 4 Egip egipno Pinj kopmon tosok yan si nandanjek geni bamisi do nandak nandak anjek mani awigisat.
Nak Pinj kop nandan gadan iminek yo kindo do dima pasolgen.
Amin da nak do yo kindo aripmi dima ani.
- 5 Yo morap akdisat unjun uwal da panjupbal ak do pi an.
Toktogisi nak anjupbal ak do kosit wusik an.
- 6 Unjun kisi muwugek si pasilek ekwan.
Nak da kosit agisat unjudon yubinek nikba kimokgen do pi an.
- 7 Pinj kop, gak da anjak yokwi an unjun do yo yokwisi an yobi.
Gak butjap nandan yominek emaron teban tanjek pabinj yopbi.
- 8 Jigi pasat unjun gak da nandisal.
Anjek nak unjun do jigisi nandanjek kunam tagegisat.
Kunam pakbino nianj da mon unjun gak da manjinek papiagokon kili mandal.
- 9 Nak yan si nandisat, Pinj kop unjun panpulugokno,
do bisit an iben bisapmon unjun da uwalno yolban kin mudokdan.
- 10 Nak Pinj kop dakon gen awigisat.
Asisi, Yawe dakon gen awigisat.
- 11 Egip egipno Pinj kopmon tosok yan si nandisat,
do yo kindo do dima pasolgen.
Amin da nak do yo kindo aripmi dima ani.
- 12 Pinj kop, nak kalip yo ak do yan teban tok agim unjun akdisat.
Nak ya yan gayinek paret aben,
- 13 nido gak da kimoron nan puluganjaki dima kimakgim.
Anj puluganjaki sagalek dima nikgwit.
Do Pinj kop da dabilon toktogisi tenjtenjnikon agipben.

57

Amin kindo Pinj kop da anj pulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kindo. On kap do "Miktam" yan yon. Dewit Sol do pasalek kin tip kinamgwan pasil egipgut bisapmon kap on mandagit. Kap yon amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban "Dima panjasik ani" unjun tegon da yoni.

- 1 Pinj kop, bupmi nandan nabi.
Nak gagon abisat, kilano aki do nandisat.
Pup pudik da meni da pit kagagwan pasilek ekwan, unjun da tilak anj kutnajak tagisi egisat.
Nak yan gin egapbo wigi anjupbal ani dakon yo da pasilni.
- 2 Nak Pinj kop Wukwisi do yan tidosot.
Unjun da anj puluganjban galaktokni tagi yolgen.
- 3 Unjun Kwen Kokup egek nak yokwikon nan abidanjek nak anjupbal ak do an amin unjun pabinj yopdisak.
Pinj kop toktogisi but dasi galak tan naminek dimasi nepman dekdak.
- 4 Amin da nak anjwasan.
Unjun laion amin noknok yombem.
Geni unjun tepmisi, gwawia ae gobin yombem.
Melni unjun emat agak siba yombem geni tepmisi.
- 5 Pinj kop, minjat aminyo da gak dakon man kundu yapmanjek kwensi awigini do nandisat.
Tapmimgo yipbi miktam morap kisikon nomansi tenjtenjosak.
Yan anjaki minjat amin morap kisi da man madepgo do nandani.

- 6 Uwal da nak abidok do pat yipman, do jigi madepsi da nak obisi abin nepmandak.
Nak da moken do kosiron gapma wayik yipman.
Mani dima magim.
Iyi unun gapmagwan mawit.
- 7 Pin kop, butnokon da gak do tebaisi nandan gadasat.
Do gak dakon man awigik do kap yokdisat.
- 8 Dipmin yipmanek pidokenji.
Gita ae kuleleyo tidokenji.
Wisa dima daganakwan nak da kalip pidanek kap yoken.
- 9 Amin Tagi, Amin Nwakhwari Kabi da binapmon ya yan gayiken.
Minat amin morap kisikon agek mango awigiken.
- 10 Nin do but dasi madepsi galak tan nimisal.
Unun dakon tilak yipnen kan, wigi kundu da arip akdisak.
Toktogisi gengo tagisi unun yol kimagek ninon yo tagi asal unun aripmi tagi manjinen kan, tilakni unun wigi gikwem kagagwan da arip.
- 11 Pin kop, minat aminyo da gak dakon man madepsi awigini do nandisat.
Tapmingo yipbi miktam morap kisikon nomansi tenjenosak.
Yan anjaki minat amin morap kisi da man madepgo do nandani.

58

Amin kinda da Pin kop da amin yokwi tepmi pi yomjak do bisit agit

- Dewit dakon kap kinda. On kap do "Miktam" yan yon. Kap yon amin dakon kila amin da minat aminyo yoyinban "Dima pantasik ani" unun tegon da yoni.
- 1 Kila amin, ji gen pikon gen kilegi yon, ma?
Amin morap kisi dakon gen kokwin tagisi an bo?
- 2 Dimasi. Nandak nandakji yokwi ak dogin nandan.
Ji gen kokwin kilegisi dima anek dukwan dukwan minat aminyo madepsi panupbal an.
- 3 Amin yokwi unuden kaluk altonon da wasanek kosit tagisi yipman degek anpak yokwi gin an, ae top banjin yanekwan.
- 4 Geni unun tunon amin dakon pakbi emari ton yombem.
Mirakni in tagit, do
- 5 tunon amin unun pidan kap asak do kasisin pison bisapmon, ami dakon kasisinni dakon tekni dima nandisak.
Amin kasisin dakon mibili pakyan nandanek pisosok, mani tunon amin tekni dima nandisak.
- 6 Pin kop, kila amin yokwi unun panupbal akisi.
Unun laion emat yokwisi an yombem, do geni biripmik mudoki.
- 7 Pakbi da pak kinak miktimgwan pasilgan unuden si pasilni.
Amin da jon bamanba kibidon unuden gak da si bamanjaki yokwi toni.
- 8 Unun galjisip da kimagek miktamon mikton, unuden tasik toni.
Ae monji men da butgwan kimagek gildat dima kon, unuden tagi kimotni.
- 9 Amin kinda da kindap moningok kinda pasisak, unun da tilak, Pin kop da tepmisi panupbal akdisak.
Unun kalugi egakwa Pin kop da butjapsi nandan yominek sibat sibat yan maban kikan.
- 10 Pin kop da amin yokwi yo yokwisi an yomjak bisapmon, amin kilegi kisik kisik akdan.
Amin kilegi da amin yokwi dakon yawi ban kandapni sugokdan.
- 11 Anakwa amin diwari da yan yokdan,
"Asisi, Pin kop da amin kilegi do kobogi do tomni tagisi yomisak.

Asisi, Piŋkop da gen pikon amin morap dakon anjak kokwin asak.”

59

Amin kinda uwal da dima anjupbal ani do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. On kap do “Miktam” yan yon. Sol da Dewit abidanek anjaka kimotjak do amin yabekba yutnikon kiwit bisapmon Dewit da kap on mandagit. Kap yon amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban “Dima pantasik ani” unun tegon da yoni.

- ¹ Piŋkopno, uwalno da kisiron ban nak abidoki.
Kilano anjaki dima anjupbal ani.
- ² Amin yokwi da kisiron nan gwayeki, anek amin nikba kimotdisat da kisiron ban nak abidoki.
- ³ Pindakgi. Nikba kimokgen do yubin ekwan.
Yawe, yokwi kinda dima agim, mani amin yokwi emat agak amin unun nit do muwukan.
- ⁴ Yawe, sun kinda dima agim, mani tepmisi nak gat emat wam do tagap tan.
Jigino do kanek abin anjupluga!
- ⁵ Piŋkop Yawe, Tapmim Ami, tepmisi abinek nak anjuplugoki.
Gak Israel amin dakon Piŋkop, tepmisi abin amin kabi morap egi anjan kwan tepmi pi yobi.
Unun jamba but aminsi, do bupmi dima nandan yobi.
- ⁶ Pilin kaga abinek kokup pap da kosiron agek pinan da yan nimi yon.
- ⁷ Nandaki, gen kaganikon da gen yokwisi da mon.
Unun emat agak siba geni tepmisi yombem.
Mani yan yon, “Namin da nandan nimjak?”
- ⁸ Mani Yawe, gak da jikgo yokwisi yanjan yomisal.
Gak da unun minjat amin morap kabi kisi do yanjul an yomisal.
- ⁹ Gak dagin nak anteban anek kilano asal.
Piŋkop, gak dam tebano aripmi dima tuwili egisal.
- ¹⁰ Piŋkopno da but dasi galak tan namisak, ae unun da abin anjuplugokdisak.
Piŋkop da nak yum nandanek nepban pindagapbo uwalno pabin yopdisak.
- ¹¹ Amin Tagi, dima dapbi kimotni.
Minjat amino da tapmingo madep do di intanbam.
Gak pasiknin tebaisi, gaga da tapmimon uwal yolbi kinakwa panjupbal aki.
- ¹² Toktogisi yokwi ak dogin yon.
Iyi do nandaba wikwan do yum pindagaki iyi da paron yokwalni.
Jobit timitdo dakon gen ae top gen gat kisi yon.
- ¹³ Do gak da butjap nandan yominjek dapbi kimotni kan tagisi.
Amin yokwi unun dapbi pasilni.
Yan anjaki minjat aminyo da gak do Piŋkop, ae Israel amin dakon kila amin madep, ae dukwan dukwan kisi dakon kila amin madep egisal yan nandan gamni.
- ¹⁴ Pilin kaga abinek kokup pap da kosiron agek pinan da yan nimi yon.
- ¹⁵ Jap wusin pindak nok do kin ap an.
Ae buri dima tugoni kan, nimi yon.
- ¹⁶ Mani, nak tapmim madepgo do kap yoken.
Wisa dagokdo but dasi galak tan namisal, unun do nandanek kap yoken.
Nido, kalip jigi mibili mibili noman tan namgwit bisapmon tagisi anjuktnagil, anek dam tebano aripmi dima tuwili egipgul.

- 17 Pinjkop, gak kalongin teban tokno.
Gak dakon man awigik do kap yokdisat.
Pinjkop, toktogisi but dasi galak taj namisal, ae dam tebano aripmi dima tuwili egisal.

60

Amin kinda Pinjkop da yokwikon nan abidosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. On kap do "Miktam" yan yon. On kap da niyinet kinda asak. Dewit da Siria amin Mesopotemia miktimon nani gat emat wamgwit bisapmon miktim Soba gat Joap gat dakon amin da tobil abinek Idom amin 12 tausen miktim kinda mani Galegi Tapmi Morapmi unjudon dapgwit. Unjun bisapmon Dewit da kap on mandagit. Kap yon amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban "Sanjek sanjek dakon jarej tagisi" unjun tegala da yoni.

- 1 Pinjkop, gak da manji nimgul.
Ninon yan abi emaron magiman.
Nin do butjap nandagil, mani abisok aego tobil abinek nin panpulugoki.
- 2 Gak da abi miktimnin wudip agit.
Miktim pudanbi gapma madep kinda noman tagit.
Abisok miktimnin obisi tasik tosok.
Aego anmilibi abi.
- 3 Minjat amin kabigo nin do jigi morapmi nimgul.
Unjun wain ban yan nibi nan mudanek but upbal obisi agiman.
- 4 Mani gak da tilak kinda anenakgil.
Do amin gak do pasolgon unjun tilagon kinj altanek tagisi egakwa uwal da aripmi dima dapni.
- 5 Gak da nin but dasi galak taj nimisal, do bisitnin nandan nibi.
Anek tapmin madepgokon da nin yokwikon ban timigaki nin tagisi egipnen.
- 6 Pinjkop iyi da yutnon egek yan yagit, "Nak emaron kili teban tat.
Do nak kisik kisik anek Sekem dakon miktim gat ae Sukot dakon galegi oba unjun gat minjat amino do kokwinik yomdisat.
- 7 Giliat miktim gat Manase miktim gat unjun nak dakon.
Epraim miktim unjun busunj kutnokno.
Ae Juda miktim unjun kila amin madep dakon kindap kirinjo.
- 8 Mani Moap miktim unjun nak dakon pakbi sogok idap.
Ae Idom miktim unjun nak dakon kandap gwil yopyop tamo.
Anek nak emaron Pilstia amin pabinj yopmanek kisik kisik anek yan tidokdisat."
- 9 Pinjkop, namn da nak anan kokup pap dam tebani tonon ankisak?
Ae namn da nak Idom miktimon emat ak do ankisak?
- 10 Pinjkop, gak da nin manji kili nimgul, ma?
Nin dakon emat amin dima panpulugok do nandisal, ma?
- 11 Amin dakon panpulugok unjun yo isali gin, do nin panpuluganaki uwal gat emat tagi wamnenj.
- 12 Pinjkop da nin panpuluganawan emaron teban tonen.
Iyi uwalnin pabinj yopdisak.

61

Amin kinda Pinjkop da kilani asak do bisit agit

Kap on kap yoŋ dakon kila amin do mandabi. Dewit dakon kap kinda. Gita tidaneŋ yogogi.

- 1 Pinjkop, mirakgo yopmanek anpulugoki do yan tidosot unun nandaki.
Bisitno nandaki.
- 2 Nak miktim dubagisikon da gak do yan tidosot.
Butnokon da panpulugogi mini egisat yan nandaneŋ yan tidosot.
Anki nepbi tip madep da yonŋamon pasili egipben,
- 3 nido tagisi ankutnosol.
Nagal tebano agaki uwalno da aripmi dima abin nepni.
- 4 Nak bisap mudok mudogi mini gak da yutnon egipben do nandisat.
Pup pudik menji da pitgwan tagisi ekwan, unun da tilak gak da kapmatjok
egapbo ankutnoki do nandisat.
- 5 Pinjkop, nak yan teban tok agim unun gak da nandagil.
Yo tagisi gak do pasolgoŋ amin kabi do yomisal unun nak do kili namgul.
- 6 Kila amin madep anteban abi bilak morapmi egipjak.
Anteban abi babikni morapmi altan altan ani unun pindatjak.
- 7 Pinjkop, anteban anaki bisap dagok dagogi mini gak da dabilon kila amin
madep egipjak.
Toktogisi but dasi galak tan iminek kilani anek ankutnoki dosi nandisat.
- 8 Yan anaki gildari gildari yo ak do yan teban tok agim unun abeŋ.
Anek gildari gildari kap yanek mango ankisiken.

62

Pinjkop kalon dagin kilanin asak

Dewit dakon kap kinda. Kap yoŋ amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban “Jedutun” unun tegon da yoni.

- 1 Nak tayanŋok egek Pinjkop dogin jomjom asat.
Unun da nak yokwikon nan abinakwan egisat.
- 2 Unun kalon gin tip madepno ae yokwikon ban timit timit amino.
Unun kalongin dam tebano aripmi dima tuwili, do uwalno da aripmi
dima abin nepni.
- 3 Bisap nian da nak nikba kimokgeŋ do emat akdan?
Ji nak dam garanji yombem kinda da yan wagili tuwil kiker do nandan.
- 4 Nak man madepno toŋ, mani ji nak dakon man madepno anupbal ak do
nandak nandak pankosit an.
Ji top gen dogin galak toŋ.
Ji Pinjkop da nak do yo tagisi an namjak do gen tagisi yoŋ,
mani butjikon da “Pinjkop da anupbal asak kan tagisi” yan nandan.
- 5 Nak tayanŋok egek Pinjkop do jomjom asat.
Anek unun kalon dagin anpulugosak do nandan teban tanek jomjom asat.
- 6 Unun kalon gin tip madepno ae yokwikon ban timit timit amino.
Unun kalongin dam tebano aripmi dima tuwili, do uwalno da aripmi
dima abin nepni.
- 7 Pinjkop kalon dagin yokwikon ban abidanek man madep namisak.
Unun da tip madepno agakwan tebaisi akdat.
Unun dagin dam madepno agakwan tagisi ankutnosok.
- 8 Minjat amin kabi bisapmi bisapmi egipji Pinjkoppon tosoŋ yoŋsi nandani.
Nin Pinjkoppon kinapno tagisi pankutnosok, do butjikon yo morap toŋ
unun Pinjkop do imin mudoni.

- ⁹ Amin isali unjun mirim paman yombem bami mini.
 Ae amin mani ton unjun jigi bisapmon nin aripmi dima panpulugogi.
 Unjuden amin kokwin aneŋ kaŋ, bami mini tagapmisi pindatdaman.
 Unjun mirim paman yombem bami mini.
- ¹⁰ Ji amin dakon yo timit do tebai dima yoyini.
 Ji amin panŋewalek kabokon da yo timit timit unjun anpak tagi yaŋ dima
 nandani.
 Moner ae yo kabiyosi ireŋ taŋba unjun do butjikon da unjun yo madep yaŋ
 dima nandani.
- ¹¹ Bisap morapmi Pinŋkop da yaŋ yaŋban nandagim, “Nak naga Pinŋkop,
 tapmimno madepsi.
- ¹² Nak bisapmi bisapmi amin do but dasi galak taŋ yomisat.”
 Amin Tagi, anpak aman unjun da aripmon gak da amin kalon kalon do
 kobogi nimin nimin asal.

63

Amin kinda da Pinŋkop gat egip do nandanek bisit agiŋ

Dewit juda miktimon miktim amin da aripmi dima egipmi unjudon egek kap
 on mandagiŋ.

- ¹ Pinŋkop, gak Pinŋkopno.
 Nak pi madepsi anek gak wisasat.
 Nak miktim kibiri amin da aripmi dima egipmi timon egek tapmimno
 minisi anakwa amin da pakbi do an unjuden wupno da gak do tepmisi
 nandisak.
 Anek giptimno da gak gat egipdosi nandisak.
- ² Telagi yutnon gandagim.
 Tapmimgo madep gat ae tilimgo gat pindakgim.
- ³ Miktimon egip egip unjun tagisi, mani unjun yapmanek gak da nin do but dasi
 galak taŋ nimisal unjun da wukwisi asak.
 Do nak mango yaŋ anŋkisasat.
- ⁴ Nak si egipben bisapmon mango yaŋ anŋkisin wigiken.
 Kisitno si panenagek gak do bisit an an aben.
- ⁵ Amin da jap galagisi nelagi ton nanek aripmi an unjuden wupno galagisi
 nandisak.
 Do nak kisik kisik kap yanek mango yaŋ anŋkisasat.
- ⁶ Nak dipmin potpot tamokon si pokdot bisapmon gakedosi nandan egisat.
 Kalbi nandak nandak gak dogin asat.
- ⁷ Gak panpulugokno egisal, do nak gak da pit kagagwan tagisi egek gak do kisik
 kisik kap yosot.
- ⁸ Wupno gak da kapmatjok gol awildak.
 Anakwan kisitgo aminsi tet da nak tebaisi abidosok.
- ⁹ Amin nikba kimokgeŋ do nandan amin, unjun tasik tokdan.
 Unjun kimakbi kokupgwan pigikdan.
- ¹⁰ Uwalni da amat agak sibaban dapba kimagakwa jon pinan da giptimni
 nokdan.
- ¹¹ Mani kila amin madep nak naga Pinŋkop do kisik kisik akdisat.
 Ae Pinŋkop yol do unjun da manon da yaŋ teban tok awit amin, unjun kisik
 kisik tagi ani.
 Mani unjun da top amin dakon gen kagani sopdisak.

64

Amin kinda Pinjkop da kilani asak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap yon amin dakon kila amin do mandabi.

- 1 Pinjkop, nak jigino madepsi, do bisitno nandaki.
Nak uwal do pasoldot, do anjapuluganbi nak aripmi dima nitni.
- 2 Amin yokwi nak anjupbal ak do pasulikon da gen yan panjosit an.
Anek nak nit do muwukgan, do kilano anjaki yo yokwi dima an namni.
- 3 Geni unun geni tepmisi.
Emat agak siba da yan mandan naman.
Amin da amin do tilak anek obip panjilikgan, unun da tilak geni emari ton
ban nak panjilik naman.
- 4 Unun pasil egek amin kilegi do obip yamangan.
Unun dima pasolgon, do tepmisi yamangan.
- 5 Iyi panjeban ak do anjak yokwi unun an.
Amin diwari yokwalni do pat yopmanek gen yan yon,
“Amin kinda da nin aripmi dima nindakdisak.”
- 6 Anjak yokwi ak do gen yan panjeban anek yan yon,
“Anjak yokwi kinda ak do dakon nandak nandak tagisi aman.
Yo unun akdaman unun amin kinda da aripmi dima kan nandanjo asak.”
Amin dakon but nandak nandakyo aripmi dima nandanen,
Unun pasilisi.
- 7 Mani Pinjkop da iyi dakon gobin ban yaman yomdisak.
Anjakwan unudon gin wuda madepsi noman tokdan.
- 8 Amin diwari panjupbal ak do yawit, do Pinjkop da panjupbal akdisak.
Amin morap unun pindatni amin da jikgo yokwisi yanjan yominek winda
kwakwal an yomdan.
- 9 Minat amin morap kisi Pinjkop do pasoldan.
Anek Pinjkop da yo unun asak unun do yokdan, ae unun do nandan
egipdan.
- 10 Amin kilegi morap Yawe do kisik kisik akdan.
Anek panjutnosak do iyikon kinjek tagisi egipdan.
Amin kilegi morap Yawe dakon man awigikdan.

65

Kisik kisik anek Pinjkop ya yan iyiwit

Dewit dakon kap kinda. Kap on Pinjkop gawak imim kap. Kap yon amin dakon kila amin do mandabi.

- 1 Pinjkop, nin Saion kokup papmon kinjek gak anjksinenesi.
Yan anapno yo morap ak do yagimar unun kinda dima sun tosak.
- 2 Gak da bisitnin nandan nimisal.
Amin morap kisisi gagon opdan.
- 3 Diwarinin da witjiba wagil yokwisi egipguman, mani gak da diwarinin
wiririk ningul.
- 4 Amin gak da yutnon opni do manjisal unun kisik kisik ekwan.
Gak da Telagi Yut Madepmon yo tagisi ton unun ban tugok tugogisi panjek
ekwaman.
- 5 Pinjkop gak dasi nin yokwikon ban timik timik anjaki tagisi ekwaman.
Gak bisitnin nandanek pi tapmimi ton anek nin panpulugosol.
Amin miktim diwarisikon ae tap diwarisikon ekwan unun kisi gak da
panpulugoki do jomjom an.
- 6 Gaga da tapmimon kabap morap wasan yopgul da tamonikon ton.

Gak tapmimo madepsi.

- 7 Gak da tap madep paptan tamaligakwan anyawot anjaki wayinji mini toso.
Ae minat amin kabi egi anjan kwan gen pap yanek pidok pidok an unun
gak da panyawot asal.
- 8 Wasok madep madep anjaki amin unun do pasolgon.
Gildat wisak tetgin ae pigisak tetgin wasok tapmimi tonj asal unun do
nandanek kisik kisik kap yan gaman.
- 9 Gak da miktim kilani ak do sikak yipbi mosok.
Yan anjaki miktim tagisi anjakwan jap bami tagisi tonj.
Pinjop gak da pakbi morapmi yopgul da dima dugon.
Yando, jap bami madepsi iren tanakwa amin da aripnikon pan nonj.
Gak da yan ak do kili nandagil.
- 10 Gak da sikak morapmi yopbi manek miktim anyawot anjakwan pakbini tonj
anjakwa jap gisamigaki bami tagi tonj.
- 11 Gak nin do tagisi nandanek jap pakpak bisapmon jap madepsi panjirenan
nimisal.
Jap tamokon jap morapmisi tujan wigisak.
- 12 Miktim amin dima ekwanon jon tim morap tan anjan kwan unudon bul-
makau gat ae sipsip gat morapmisi ekwan.
Ae ilej morapmon jon kalikaligisi kwanakwa kisik kisik anj.
- 13 Jon timon sipsip morapmisi ekwan ae galegikon wit morapmisi kwanek
tonj,
do yo morap kisik kisik anek kap yonj.

66

Pinjop do kisik kisik anek ya yan iyik dakon kap

Kap on Pinjop gawak imim kap. Kap yonj amin dakon kila amin do mandabi.

- 1 Miktimon minat amin morap kisik kisik anek yan tidanek Pinjop anjisini.
- 2 Kap yanek man madepni yan anjisini.
Man madepni madepsi yan anjisini.
- 3 Pinjop yansi iyini, “Yo morap asal unun wagil tagisisi.
Tapmimo unun madepsi, do uwalgo da madepsi pasolgon.”
- 4 Miktimon amin morap gak gawak gaman.
Kap yanek mango yan anjisanj.”
- 5 Ji abinej Pinjop da yo agit unun pindatni.
Yo masi masimi amin da binapmon agit unun do pindatni.
- 6 Unun da Tap Gami aban kibidanj miktim kibiri yombem anjakwan unudon da
teri kinda wugiwit.
Ji abinej mani yan anjisino.
- 7 Unun tapmimni madepsi, ae kila amin madep dagok dagogi mini egi
wugisak teban.
Egek amin da yo morap anj unun pakyansj pindakdak.
Do kwen wugik dima anj innej.
- 8 Minat amin kabi morap ji Pinjopnin anjisinjakwa amin da wiwikni nandani.
- 9 Unun da kilanin anjakwan sigin ekwamanj, ae sagalek dima nindapmanjanj.
- 10 Pinjop, amin da silwa sonba gwaljigi minisi anj unun da tilak gak da nin kili
panjkewalgil.
- 11 Gak da nin paron banj timikgil.
Yan anek ninon jigi madepsi yipmanj nimgul.
- 12 Gak yum pindagaki uwal da obisi bamanj nimgwit.

Anjaki nin kindap ae pakbi madep kagagwan agipguman.
Mani abisok gak da kokup tagisikon panjabil.

- 13-14 Kalip jigi noman tarj naban paret kindap da si soŋ mudogi unjun gam do gen kagano kon da yarj teban tok kili agim.
Yarj agim do on paret gak da yutnon panjobineŋ kindapmon sokdisat.
15 Gak do bit kilapyo madepsi banj altakon soŋek gak do paret abeŋ.
Sipsip wili madepsi banj soŋapbo unjun dakon kibanj tagisi unjun nandabi.
Bulmakau wili ae meme wili kisi gak do paret abeŋ.
- 16 Miŋat amin morap ji Piŋkop do pasalek ekwanj amin ji abiŋ nak dakon gen nandani.
Piŋkop nak anpulgok do yo madepsi agit, unjun dakon geni dayikdisat.
- 17 Nak mani yarj anjisiŋek anpulgusak do yarj tidagim.
- 18 Butnokon diwarino tawit unjun yanjkwok dima agim tam, Amin Tagi bisitno dima nandaban.
- 19 Mani Piŋkop da nak kili nandanj namgut.
Asisi, tekno nandaneŋ bisitno kili nandagit.
- 20 Nak Piŋkop dakon man anjisiasat.
Unjun bisitno nandaban isali dima agit.
Aneŋ nak do but dasi sigin galak tarj namisak.

67

Piŋkop anjisik kap

Kap on Piŋkop gawak imim kap. Kap yoŋ amin dakon kila amin do mandabi.
Gita tidaneŋ yogogi.

- 1 Piŋkop nin do nandanj yawok nimeŋek ninon yo tagisi abi.
Butgo ninon yipmanek yo tagisi anj nibi dosi nandamanj.
- 2 Yarj anjaki amin kisi da gak dakon anpakgo nandani.
Ae gak da amin yokwikon banj tagi timikdal dakon tapmim miktimi amin kisi morap da nandani.
- 3 Piŋkop, amin da gak anjisini do nandisat.
Amin morap kisi da gak anjisini dosi nandisat.
- 4 Gak gen kokwin pi agakgo kilegisi, ae miktimi miktimi miŋat amin kabi kosit kilegi yolisal.
Yarj asal do miŋat amin kisi dakon but tagisi anjakwa kisik kisik kap yoni dosi nandisat.
- 5 Piŋkop, amin da gak anjisini do nandisat.
Amin morap kisi da gak anjisini dosi nandisat.
- 6 Miktim da jap morapmi panjalon asak, ae Piŋkop, nin dakon Piŋkop da nin gisamitjak.
- 7 Asisi, Piŋkop da nin gisamigakwan amin morap miktimi miktimi ekwan unjun da Piŋkop do pasal imdanj.

68

Israel amin Piŋkop da panpulgagit do kisik kisik awit

Dewit dakon kap kinda. Kap on Piŋkop gawak imim kap. Kap yoŋ amin dakon kila amin do mandabi.

- 1 Piŋkop da tepmisi abiŋek uwalni yoljak.
Piŋkop do uwal anj amin pasalek kinj mudoni dosi nandisat.
- 2 Mirim da mukwa pisonja kinj pasilganj, yarj gin Piŋkop da uwal yoldisak.
Kindap tedep da kendol pindakban pakbi dagonj, yarj gin amin yokwi Piŋkop da injamon tasik tokdanj.

- 3 Mani amin kilegi kisik kisik akdan.
Anek Pinjkop da dabilon butni tagisi anek kisik kisik madepsi akdan.
- 4 Pinjkop anksinon.
Man madepni do nandanek anksinon kap yonensi.
Unun gikwemon yigek kisak.
Mani unun Yawe.
Nin iyi da dabilon kisik kisik anen.
- 5 Pinjkop iyi da telagi kokupmon egek minjat monjiyo datni kimakgwit unun kilani asak, ae sakwabatyo kisi kilani asak.
- 6 Ae minjat aminyo dage dage anek ekwan unun diwatni panalon anyoban tagisi yikgan.
Ae dam tebanon ekwan amin puluganban kokupmon tagisi ekwan.
Mani kwen wugik an amin miktin kibiri tim yokwisikon panji egipdan.
- 7 Pinjkop, kalip gak minjat aminyogo mibiltan yominjek miktin amin da aripmi dima egipmi timon timik pawilgil.
- 8 Unun bisapmon Sinai dakon Pinjkop abinjakwan miktin wudip agit.
Asi, Israel dakon Pinjkop abinjakwan sikak madepsi magit.
- 9 Pinjkop, gak da sikak madepsi yipbi miktin gikon magit.
Anaki miktin yokwi da miktin tagisi ae dagagit.
- 10 Unun miktimon minjat amin kabigo da kokup wasawit.
Gak yogo morapmisi unun ban wadak wadak amin panpulanganaki tagisi egipgwit.
- 11 Amin Tagi da minjat amini do gen yomgut, aban minjat morapmi da kin gen unun yan tenjenawit.
- 12 Gen unun yan, Uwal dakon kila amin madep gat ae emat amin morapni gat kisi pasal kwan.
Anakwa minjat kokupmon ekwan da amin emaron yo timikgan unun kokwin an.
- 13 Minjat unun sipsip kila an, mani silwa gat gol gat ban giptimni tagisisi panjilim anek minam dakon tilimi yombem dagon.
- 14 Pinjkop Tapmim Ami da Salmon Kabapmon kila amin madep yolban kiwit, anek unun kabapmon ais yopban mawit.
- 15 Basan dakon kabap unun madepsi.
Hen monon mononni morapmisi.
- 16 Kabap madep Basan, gak nido Pinjkop da Jerusalem dakon kabap Saion unudon iyi yit do tilak agit unun do nandabi yokwi tok asal?
Yawe iyi toktogi unun kabapmon egipdisak.
- 17 Amin Tagi emat amini gat os da emat amin ilik pawilgan tamo tausen morapmi kon da apgut.
Sinai Kabap yipmanjek pigit da iyi da telagi yutnon egisak.
- 18 Pinjkop kabap dubagisikon wigek uwalni morapmi emaron teban tanej iyi timikgit unun amin timikban kisi wigiwit.
Unun kwen wigik amin unun dakon yoni ban but galak do timikgit.
Pinjkop Yawe iyi unun kabapmon egipdisak.
- 19 Amin Tagi dakon man awigino.
Gildari gildari nin dakon jigi imekdak.
Pinjkop kalon dagin nin yokwikon ban timikdak.
- 20 Pinjkopnin da nin panpulanganakwan tagisi ekwaman.
Amin Tagi Yawenin da nin panpulanganakwan dima kimokgoman.
- 21 Mani Pinjkop da uwalni dakon busunni pansulitdisak.

- Uñun anpak yokwi toktogisi an amin panjasik akdisal.
- 22 Amin Tagi da yan yosok,
“Nak da uwalji Basan ekwan unun aeno timik panjapdisat.
Tap idap da kadagikonsi ban timik pawiken.”
- 23 Ji uwalji dakon yawi ban kandapji sugokdan.
Anakwa pinjanji da galak toknikon nokdan.”
- 24 Pinjkopno, ae Kila Amin Madepno, minjat amin morap da gandaba gak
emaron teban tal da kisik kisik anjek abisal.
Kisi morap da gandaanakwa telagi yutgogwan wigisal.
- 25 Kap yogok amin mibiltok kwan, anakwa duban tidok amin bujon oban.
Anakwa minjatjok tambarin tidon unun binapmon kwan.
- 26 Unun kap yan yon,
“Nin Pinjkop dakon minjat aminyo, nin muwugek Pinjkop dakon man
awigino.
Israel amin, nin Yawe dakon man awigino.”
- 27 Benjamin dakon minjat aminyo kalonjisol da mibiltok kwan.
Ae Juda amin dakon kila amin gat ae minjat aminyo gat Benjamin dakon
amin kabi ban yolgan.
Anakwa Sebulan gat Naptali gat dakon kila amin bujon yolgan.
- 28 Pinjkop, gak tapmimgo kalip noligil, unun nan abisok nomansi noliki.
- 29 Kila amin madep da yutgo Jerusalem tosok unudon abinjek gak do but galak
do yo panaban.
- 30 Pinjkop, Isip unun jon kilap yokwi yombem, unun tebaisi iyiki.
Gak da uwalnin morap kwen wigik an unun tebaisi yoyiki.
Tebai yoyinjaki wigi njwakben anjek silwa gamni dakon bisapmon wugisak.
Emat ak do nandan amin yolbi dukwan dukwan kini.
- 31 Isip amin da but galak dakon yo timigek Jerusalem opdan.
Anakwa Itopia amin da Pinjkop do kisitni panenagek gawat gawat akdan.
- 32 Amin Nwaktjwari Kabi, ji Pinjkop do kap yanjek Amin Tagi dakon man awigik
do kap yoni.
- 33 Unun kundu wasok wasogikon da kili tagit da tosok unudon agisak.
Nandani. Pinjkop madepsi yan tidosok.
- 34 Minjat aminyo morap, ji Pinjkop dakon tapmim madepni do yan tenjenoni.
Unun Israel amin dakon kila amin madepni.
Kundukon tapmim madepni nomansi komanj.
- 35 Pinjkop iyi da telagi yutnon tapmimi tonji yikdak, do pasal iminj kimotnenj.
Israel amin dakon Pinjkop minjat amini do tapmim madepni yomisak.
Pinjkop anjksino!

69

Dewit Pinjkop da anpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap yon amin dakon kila amin da minjat aminyo
yoyinban “Jarenj tagisi” unun tegon da yoni.

- 1 Pinjkop, nak anpuluga!
Pakbi winajek teknokon kili wik.
- 2 Nak nenjak kagagwan man pigigim da egisat.
Miktim tebai nikon bamanjek tebai akgen?
Pakbi ilarigwan agapbo pakbi da igek wagil witjinban tokdisat.
- 3 Pinjkop gak da anpulugoki do toktogisi yan tidan egek tapmimno minisi asak.
Bisap dubagi gak do jomjom anjek agit, do tekno bap tanjakwan dabilno tep
namanj.

- 4 Isal dogin nandaba yokwi tok an naman amin morapmi ekwan.
 Busun dan gwano dakon tilak yapmandak.
 Uwalno mibili mini nak antasik ak do an.
 Nak kabo dima nan yomijapbo top yan naman, do naga dakon yo kabino diwari yomiset.
- 5 Pin kop, nak nandan kokwini tagi dima amin kinda gak da nandan namisal.
 Diwarino aripmi dima pan kisibiken.
- 6 Amin Tagi Yawe Tapmin Ami, yum nandanaki yokwi di abo gak da pan pulugosak do nandan gadat anek jomjom an amin da mayaktok di pabam.
 Israel amin nin dakon Pin kopnin yum nandanaki yokwi di abo gak wisin gandak do pi an amin da mayaktok di pabam.
- 7 Nak gak goldat, do amin da manji gen yan naman.
 Yan anakwa mayaktok pasat.
- 8 Peno padik padikyo da dima nandan naman wup an.
 Gwakno da nak kokup njakjwarikon amin kinda yombem nandan naman.
- 9 Nak gak dakon yut do madepsi galak tosot, do yutgo da tagisi tosak do pi madepsi asat.
 Amin da gak do gen yokwi yan gaman unun yanba nagon obisak.
- 10 Nak kunam tagek gak do nandanek jap kelkel anek gawak gamiset bisapmon, amin da nak do gen yokwi yan naman.
- 11 Nak but yokwi dakon imal pasat bisapmon, amin da manji gen yan naman.
- 12 Muwut muwut tamokon amin da nak do yanba yokwi tok an.
 Ae pakbi teban nanek but upbal an amin da abin nep do kap yon.
- 13 Mani Yawe, nak gak do bisit asat.
 Pin kop gaga nandisal bisapmon bisitno dakon bami unudon nabi.
 Gak nak do but dasi galak tan namisal, do asi pulugan nep do yagil unun do nandanek bisitno dakon kobogi nabi.
- 14 Pulugan nepmanaki nejak kagagwan dima pigi pasilgen.
 Nak do yanba yokwi tok an naman amin da kisiron ban pulugan nepmanaki pakbi ilarigwan dima pasilgen.
- 15 Yum nandanaki pakbi da igek nak dima witjisak, ae pakbi ilarigwan dima pigi pasilgen.
 Yum nandanaki bumjot gapma da nak dima galautjak.
- 16 Yawe, gak bisapmi bisapmi but dasi galak tan naminek yo tagisi an namisal.
 Yan do, bisitno dakon bami nabi.
 Bupmigo unun madepsi, do abin an pulugoki.
- 17 Nak gak dakon oman monjigo.
 Pasilikon dima egi nabi.
 Nak jigikon egisat, do bisitno tepmisi nandanek bami nabi.
- 18 Nak da kpatnjok abinek yokwikon ban yuman nan nepbi.
 Uwalno da kisiron nan pulugan nepbi.
- 19 Uwalno nak do gen yokwi yon unun gak da nandanaki nayan.
 Mano abin yipmanakwa mayaktok pasat unun nandisal.
- 20 Gen yokwi unun yan naman unun do but yokwisi nandisat.
 Anek tapminno minisi asak.
 Amin di da nak dakon but bo anteban ani yan nandagim, mani dima.
 Ae amin di da nak anteban ak do gen tagi di bo nayini yan nandagim, mani dima.

- 21 Jap do agim bisapmon marasin yokwi ban namgwit.
Tekno kibidanban wain isipmi banjin nokeŋ do namgwit.
- 22 Jap noknok madep ak do muwutni bisapmon unun kisik kisik bisap da tobilek kilap da yan paron depban yokwalni, ae gapmagwan manek tasik toni dakon yo yan asak dosi nandisat.
- 23 Dabilni abi pilin tuk ani, anek yo sanbenek dima pindatni.
Manji panupbal abi tebai dima atni dosi nandisat.
- 24 Butjap sigin nandan yominek yo yokwisi an yobi.
Anek butjapgo da aban pasil mudoni.
- 25 Kokup ekwan unun isal tosak.
Ae imal yutnikon amin kinda dima egipjak dosi nandisat.
- 26 Amin diwari yokwini dakon kobogi yomgul, amin yokwi da yokwi an yom do pi sigin an.
Gak da amin diwari dakon giptim pandaganek giptim tedep yomgul, amin yokwi da jigilak gen yan yominek jigi yoman.
- 27 Amin yokwi dakon yokwini do dima inŋan yobi.
Unun amin dimasi panpulugoki.
- 28 Gak da egip egip papiakon mani wiririkgi.
Ae amin kilegi dakon man gat kisi mani dima mandaki dosi nandisat.
- 29 Nak jigi tepmiyo madepsi pasat.
Pinŋkop, gak da nak yokwikon nan abidanek nak anmilip abi.
- 30 Yan anaki nak kap yanek Pinŋkop dakon man awigikdisat.
Anek ya yan iyinek man madepni do yan tenŋek aben.
- 31 Anapbo Yawe da anpak unun aben do but dasi galak tan kimotjak.
Bulmakau ban paret aben unun do madepsi dima galak toso.
- 32 Nak Pinŋkop anksiken bisapmon minjat aminyo jigi pan da unun kanek kisik kisik akdan.
Ae minjat aminyo Pinŋkop wisin kok do pi an amin unun Pinŋkop da butni panŋeban akdisak.
- 33 Yawe da yo do wadak wadak an amin dakon bisitni nandan yomisak.
Minjat amini dam tebanon ekwan unun do dima inŋan yomisak.
- 34 Kundu gat ae miktim, ae tap idap gat ae tap kilap ae yo morap tap kagagwan ekwan, ji kisi morap Pinŋkop dakon man awigini.
- 35 Nido, Pinŋkop da Saion kokup pap dakon minjat aminyo uwal da kisiron ban timitdisak.
Anek Juda minjat aminyo panpuluganban kokup papni ae akdan.
Yan aban Pinŋkop dakon minjat aminyo unun kokup papmon tagisi egek, unun miktim wagil abidoni.
- 36 Pinŋkop dakon oman amini dakon diwatni da unun miktim abidokdan, ae minjat amin Pinŋkop but dasi galak tan iman unun da unun miktimon egipdan.

70

Dewit Pinŋkop da anpulugosak do bisit agit

Pinŋkop da Dewit dakon jigi kan nandanjo asak do Dewit da kap on mandagit.
Kap yon amin dakon kila amin do mandabi.

¹ Pinŋkop, nak yokwikon nan abidoki.
Yawe, tepmisi abinek nak anpuluga.

² Amin diwari da nak nikba kimotdisat.

Gak dasi pabin yopmanek panjntok anjaki mayaktok pani.

Ae amin diwari nak dakon jigi do kisik kisik an, wiririkbi tobil kinakwa mani pabin yopbi dosi nandisat.

³ Nak do manji gen yon amin, obisi panmayak anjaki anpak yokwini do wiripdatni dosi nandisat.

⁴ Mani amin gagon oban, unun buri tagisi anakwa gak do kisik kisik ani.

Minat aminyo unun gak da yokwikon ban timikgil unun do but galaksi nandanek toktogisi

“Pinjkop unun wagil tagisisi!” yan tagi yoni.

⁵ Mani Pinjkop, nak wadak wadak amin, ae nak naga aripmi dima anpulugoken, do tepmisi abin anpulugoki.

Yawe, gak gaga nak dakon panpulugokno ae yokwikon ban timit timit amino.

Jomjom dima abi, tepmisi anpulugoki!

71

Amin pelan dakon bisit

¹ Yawe, anjknokni do gagon obisat.

Nak anjknanaiki mayagi dima pakenj.

² Gak wagil kilegisi, do nak anpuluganek uwalno da kisiron nan kukwan nepbi.

Bisitno nandanek pulunan nepbi.

³ Gak tip madejno egek nak tagisi anjknunosol.

Gak tip tebano ae dam tebano aripmi dima tuwili, do gen teban yipmanjaki uwal da kisiron da pulunan kikenj.

⁴ Pinjkopno, amin yokwi da kisiron ban pulunan nepbi.

Unun emat aminsi, ae anpakni unun wagil yokwisi.

⁵ Amin Tagi Yawe, gak dasi pulunan nepdisal yan nandanek egisat.

Nak monijisogon da nandan gadan gamin anan wigim.

⁶ Menjo da nak analanban gak da kila anjaki wik da abisok egisat.

Yan asal do bisapmi bisapmi mango yan anjksin kimokgenj.

⁷ Amin morapmi nandanakwa yo noman tan naminakwa yan nandan, gak kalon dagin tagisi anjknunosol.

⁸ Gildat kinda kalon nak gak dakon man awigisat, anek minat aminyokon gak dakon tilimgo do yan tenjenok asat.

⁹ Abisok nak amin pelan kili at, do tapmimno minisi.

Gak nepman degek manji di nabim.

¹⁰ Uwalno nikba kimokgenj do muwugek anupbal ak do gen yan panjteban anj.

¹¹ Unun yan yon, “Kili yolek abidono.

Unun anpulugosak amin kinda dima egisak.

Pinjkop kili yipman dekgit.”

¹² Pinjkop, dubagikon dima egipbi.

Pinjkopno, tepmisi abinek nak anpulugoki.

¹³ Gen yan naman amin unun pabin yopmanek dapbi pasilni.

Nak anupbal ak do nandan, do gak da panjntok anek madepsi panmayak abi dosi nandisat.

¹⁴ Mani nak toktogisi gak nandan gadan gaminek anpulugoki do jomjom abenj. Mango madepsi sigin awigikenj.

¹⁵ Anpakgo kilegisi unun do amin yoyikenj.

- Yo masi masimi morapmisi nagon agil unun aripmi dima manjin mudogi,
do gildat kinda kalon gak do nandan egek pulugan nepgul unun dakon
geni amin yoyiken.
- 16 Amin Tagi Yawe, gak dakon tapmim do nandanek gak anksiken.
“Yawe kalon gin unun amin kilegisi” yan yoyin tenjenoken.
- 17 Pinjkop, nak moninisogon da gak da nayin dek anan wigil.
Gak da yo masi masimisi asal unun do amin yoyin tenjenosot.
- 18 Abisok nak amin pelan kili at, ae kuluno madepsi kwan, do Pinjkop nak
dima nepman degi.
Nak gat egaki gak dakon tapmim madepgo do minjat amin kabiyon altan
altan ani unun yan tenjenok anyomin yomin aben.
- 19 Pinjkop, anpakgo kilegi unun tungan kundu da aripmon wigigit.
Gak pi madepsi agil.
Amin kinda gak yombem mini.
Gak da yapman mudosol.
- 20 Gak da jigi mibili mibili yopbi nagon apgwit, mani nak nandisat, gak da nak
aego anteban akdisal.
Miktim kagagwan nan abi pidoken.
- 21 Gak da mano abi madepsi sigin pap tokdisak.
Anek butno aego anteban akdisal.
- 22 Pinjkopno, gak dimasi nepman dekdal, do mango awigik do gita tidoken.
Israel amin dakon Pinjkop telagi, mango awigik do gita tidanek kap yoken.
- 23 Nak kisik kisik anek yan tidoken.
Gak do kap yanek mango awigiken, nido yokwikon nan abidagil.
- 24 Amin da nak abin nep do awit, mani gak da pabin yopmanek obisi
panmayak agil.
Yan agil do nak gildat kinda kalon gak dakon anpak kilegi do minjat
amin yokon yan tenjenok aben.

72

Pinjkop da kila amin madep anpulugosak dakon bisit

Solomon dakon kap kinda.

- 1 Pinjkop, anpakgo kilegi unun kila amin madep do iyin dekbi gen kokwin kilegi
asak.
- 2 Anjaki anpak kilegikon da minjat amin kabiyogo ae yoni mini amin gen
kokwin tagisi an yomjak.
- 3 Kila amin madep anpak kilegi asak, unun do ilen madep ae monjikon jap
bami tagisi pani.
- 4 Anpuluganbi kila amin madep da bupmi amin panpuluganban tagisi egipni.
Ae yo do wadak wadak an amin dakon gwakni panpulugosak.
Mani amin do yokwi anyoman amin unun pabin yopjak.
- 5 Kila amin madep anpuluganbi gildat ae kanek tonjil da aripmon egipjak.
- 6 Kila amin madep anpuluganbi anpak tagisi banjin asak.
Anjaki sikak da manek jap panjiren asak unun da tilak anpakni tagi da tagisi
noman tosak.
- 7 Miktimon egipjak bisapmon amin anpak kilegisi banjin ani.
Kaneke da tan anan kisak bisapmon yo kinda do wadak wadak dima ani.
- 8 Kila amin madep egek tap teri kinda da tap teri kinda miktim daman tosak,
gat ae Pakbi Yupretis kon da miktim morap tan anan kwan unun gat
kisi kila akdisak.

- 9 Miktım kibiri timon amin da gawagek pasal imni.
Ae uwalni da miktımonsi man pagek pasal imni.
- 10 Spen miktım dakon kila amin madep gat ae tap binap miktım tim ton unun dakon kila amin madep kisi da gawat gawat an iminjek yo tomni madep ban imni.
Arebia miktım gat ae Seba miktım gat dakon kila amin madep da yan gin akdan.
- 11 Kila amin madep morap da nıwakber an imınakwa minat amin morapyo da oman an imdan.
- 12 Yoni mini amin da panpulugosak do yan tidanba panpulugosak.
Ae jigi panjek panpulugogi mini amin panpulugosak.
- 13 Ae amin tapmimi mini wadak wadak ekwan unun do bupmi nandanek panpulugosak.
- 14 Unuden amin do but dasi galak tan yomisak, do uwal da pabin yopmanek panupbal ani bisapmon uwal da kisiron ban pulugan yopdisak.
- 15 Kila amin madep unun bilak morapmi egıpjak dosi nandisat.
Arebia miktım amin da gol imni.
Gıldat kinda kalon Pinıkop da anpulugosak do minat aminyo da bisit an imni dosi nandisat.
- 16 Lebanon miktımon wit tagisi kwan, unuden gin amin da pigaga yan gin kwoni.
Jon morap kwan iren ton unun da tilak kokup papmon amin yan gin iren toni.
- 17 Kila amin madep unun dakon man madepni do dima inıtoni dosi nandisat.
Gıldat da toktogisi tosoke unun da aripmon man madepni toktogisi yan gin tan an kisak.
Unun amin dogin anek miktımi miktımi amin da gısami ton egek kila amin madep do gısami ton amin yan iyini dosi nandisat.
- 18 Pinıkop, Israel amin dakon Yawe anıkisino.
Yo masi masimisi unun kalon dagin asak.
- 19 Mani tilimni ton unun toktogisi anıkisino.
Miktımi miktımi tilimni tugok tugogisi tan anan kıkdisak.
Unun bami, unun asi.
- 20 (Dewit, Jesi dakon monji, unun dakon bisit obın idon dagosok.)

PAPIA 3

(Kap 73-89)

73

Pinıkop amin yokwi do yo yokwisi an yomdisak

Asap dakon kap kinda.

- 1 Pinıkop da Israel amin do yo tagisi an yomisak.
Pinıkop da butnigwan yoni minisi amin do yo tagisi yomisak.
- 2 Mani nak da naga yokwikon pali magim.
Nak kandapno sagalek yan nikban manek nandan gadatno pali yipman dekım.
- 3 Nido, nak kwen wugik amin yokwi pakpak unun pındakgo yoni morapmisi anıakwa unun dakon yoni do pındak galaktok agim.
- 4 Gıptımnikon tepmi dima nandan.
Unun amin tebai ae gıptımnı unun tagisi gin.
- 5 Jigi amin diwarı da pan unuden dima pan.

- Amin diwari jigi mibili mibili pan, mani yo unjuden di dima noman tan yoman.
- 6 Do iyi do nandaba wigakwa kisik kisik an, ae nomansi amin diwari dapmanek panupbal an.
- 7 Unjun but nandak nandaknikon da anpak yokwi ak do nandan unjun panjalon an.
- 8 Amin diwari do manji gen yan yominek yokwi an yom do gen yon.
Unjun kwen wugiksi anek amin diwari panupbal ak do gen madepsi yon.
- 9 Pin kop Kwen Kokup egisak unjun do gen yokwi yan iman.
Anek iyi dakon man pawigek amin morap da geni guramitni do pi tebaisi an kimokgon.
- 10 Do Pin kop dakon minjat aminyo diwari kwen wigik amin dakon gen do galak tanek geni unjun nandan gadan.
- 11 Amin yokwi da gen yan yon, "Pin kop da yo nin da aman unjun aripmi dima nandisak.
Pin kop Wukwisi da nin dakon anpaknin dakon mibili nandisak dakon kosit kinda dima tosok."
- 12 Amin yokwi unjun jigi di dima noman tan yoman.
Anakwa yoni morapmisi, ae sigin iren ton.
- 13 Nak naga dakon egip egipno kila tebaisi agim, ae butno gwaljigi mini tosok, ae yokwi di dima agim.
Unjun isal dogin agim, ma?
- 14 Pin kop, nak yokwi dima agim, mani gak da gildat kinda kalon gip tedep namisal, ae wisa dagokdo morap kobogi yokwisi namisal.
- 15 Nak gak dakon minjat aminyogo do amin yokwi da gen yon unjuden yoyigim tam, top yoyikom.
- 16 Nak amin yokwi da yo unjun an dakon mibili wisin kok do agim, mani antidok agim.
- 17 Pin kop, nak gak da telagi yutnon wigigim bisapmon nandak nandakno pisagit.
Anek amin yokwikon yo noman tokdan unjun do nandako pisagit.
- 18 Pin kop, gak da amin yokwi abi kosit sagalegisi ban akwan, anek abi manek wagsisi tasik ton.
- 19 Unjun tepmisi tasik ton.
Ae kimotni unjun pasolisi ae yokwisi.
- 20 Amin Tagi, unjun amin da dipmin pindakgan da wisa daganakwan pasilgan unjun yombem.
Gak da abinaki amin yokwi pasil mudoni.
- 21 Unjun bisapmon nak bupmisi nandagim, anek butnokon da yokwisi nandagim.
- 22 Nandak nandakno minisi agit.
Jon kilap buri mini da yan gak da dabilon anpak agim.
- 23 Mani nak gak gat toktogisi egapbo kisitno aminsi tet do abidosol.
- 24 Nak da kosit kilegi agipben do nayin dekdal.
Ae don gak da nak abidanbi kokup tilimni ton unjudon gak gat egipdamak.
- 25 Namn amin di da Kwen Kokup egek nak dakon kila an?
Amin di minisi, gak kalon gin.
Pin kop, nak gak do but dasi galak tan gamin kimokdot.
Gak do but dasi galak tosot unjuden miktim dakon yo morap do dima galak tosot.
- 26 Giptimno ae wupno tapmimni minisi anjil kan, Pin kop gak kalongin teban tokno.

Añek nak gat egaki toktogisi wadak wadagi mini egipben.

27 Asisi, miñat aminyo manji gaman unun tasik tokdan.

Amin gak gologwit da ae kili gepman dekgwit, unun panupbal abi mini ani.

28 Mani nak gak da kapmatjok egisat, unun da tagisi.

Amin Tagi Yawe, gak da nak tagisi anknutnosol.

Nak yo morap agil do yan tentenok aben.

74

Piñkop da Israel amin panpulugosak do amin kinda da bisit agit

Asap dakon kap kinda. Kap on do Maskil yan yon.

1 Piñkop, gak nido toktogisi manji nimisal?

Nido sipsip kabigo tagisi pawildal nin do butjap tebaisi nandan nimisal?

2 Miñat aminyogo nin do aego nandaki.

Kalipsigwan miñat aminyogo nin manjin nippul.

Gak da nin yumar nagil da nin gak dakon kabi ekwaman.

Saion Kabap kalip egipgul unun do aego nandaki.

3 Uwalnin da gak dakon telagi yutgo dakon yo morap kili panjasik awit.

Abiñek yo morap panjasik awit unun pindakgi.

4 Uwalgo da telagi yutgokon wigek yan tidanek galak toknikon yo awit.

Gak dakon yo kulabik anek iyi emaron teban tawit unun dakon tilakni ban yopgwit.

5 Amin da koron kindap pasan unuden, gak dakon yut pasiwit.

6 Kindap kwik tilak tagisi ban panjilim abi, unun uwal da parenka ae ama madep ban tidan tuwilgwit.

7 Kindap ban yutgo sowit.

Unun anpak yokwisi anek yut unun gaga egip do manjigil, unun anupbal aba telagi dima tagit.

8 Nin wagilsi pabin nip do nandak nandak awit, do miktimninon Piñkop gawak imin yut morap ton unun son mudawit.

9 Gak da wasok tapmimi ton kinda abi dima koman.

Ae abisok kombi aminin mini.

Ni bisapmon jigil unun pasiljak unun ninon da kinda dima nandisak.

10 Piñkop, bisap nian da uwal da yansul yokwisi an gamni?

Toktogisi gak dakon man do yanba yokwi tok anegipni?

11 Gak nido nin dima panpulugok do nandisal?

Tapmim madepgokon da uwalnin dapbi tasik toni.

12 Mani Piñkop, kalipsigwan gak kila amin madepnin egipgul, ae abisok kisi kila amin madepnin egi nimisal.

Bisap morapmi gak da nin panpuluganbi emaron dima tasik tagiman.

13-14 Gak dasi tapmim madepgokon da tap pudagil, anek unun tap pakbi kagawan nugim madep mani Liwaiatan unun dakon busunji pansulikgil.

Anek giptim timni miktim kibiri nimani ton timon jon kilap do yobi nawit.

15 Gak dasi abi pakbi monin miktim timon noman tanek pak abigiwit.

Ae gak dasi pakbi madep abi wagilsi kibidawit.

16 Gak dasi gildat kalba gat ae pilin gat wasagil.

Ae gildat gat kanek gat kwen yopgul.

17 Gak dasi miktim morap dakon wasipni yopgul.

Ae bilagi bilagi dakon gildat ae sikak bisap yopgul.

18 Yawe, gak dima intoki.

Uwalgo da yansul yokwisi an gaman.

- Ujun nandan kokwini tagi dima amin da mango do yanba yokwi tok an.
- 19 Minjat amingo kinarim yombem tapmimni mini, do gak da nin nipman dekbi jon bit kilapyo da dima panjupbal ani.
Uwal da minjat amingo nin obisi panjupbal an, do dimasi intan nibi.
- 20 Miktinninon dukwan dukwan morap kisi emat an, ae pilin tuk madepsi tosok, do gak da nin gat sanbek sanbek agil unun do aego nandaki.
- 21 Yum pindagaki amin yokwi da bupmi amin baman yominek dima panmayak ani.
Wadak wadak amin unun da mango ankisini do nandisat.
- 22 Pinjop, uwal da gen yan gaman, do gak abinek gen pikon gaga da tet kila tebai abi.
Gildat kinda kalon nandan kokwini tagi dima amin da yansul yokwisi an gaman unun do nandaki.
- 23 Uwalgo da gen pap yanek gen yokwi yan gaman.
Unun toktogisi madepsi yan tidon.
Pinjop, anpak yokwini do dima intan yobi.

75

Pinjop amin yokwi pabin yopmanjek amin kilegi panjuplugosok

Asap dakon kap kinda. Kap on Pinjop gawak imim dakon kap. Kap yon amin dakon kila amin da minjat aminyo yoyinban “Dima panjasik ani” unun tegon da yoni.

- 1 Pinjop, nin gak do ya yan gayinek mango toktogisi awikwaman.
Anek man madepgo do yan tentenok anek wasok tapmimi ton mibili mibili agil unun do yoman.
- 2 Pinjop da yan yosok, “Nak da gen pikon depben dakon bisap kinda kili manjigim.
Gen kokwin kilegisi akdisat.
- 3 Miktim wudip anjakwan minjat aminyo unun yawori dima ekwan.
Mani miktim dakon mibili tebai abidanapbo tebai tosok.
- 4 Nak da iyi do nandaba wikwan amin yan yoyisat, ‘Ji pibit tidok dima ani.’
Ae amin yokwi yan yoyisat, ‘Ji disi dakon man dima pawigini.
- 5 Disi dakon tapmim do kisik kisik dima ani, ae madepsi yan tidanek manji gen dima yan namni.’”
- 6 Minjat aminyo man madep yomyom dakon pi unun miktim teri teri tan an an kwan dakon amin kinda da aripmi dima agagi.
- 7 Pinjop kalon dagin anpaknin kokwin asak.
Ujun da amin diwari pabin yopmanjek amin diwari pawigisak.
- 8 Yawe da kisitnikon kap kinda abidosok, unun wain yokwisi ae tebaisi yo isipmi gat iktagilbi unjungwan tujanbi.
Ujun tagalban amin yokwi morap da kisi nan mudon.
- 9 Mani nak toktogisi Jekop dakon Pinjop do yan tentenok anek mani awigik do kap yoker.
- 10 Pinjop da amin yokwi dakon tapmim wiririkban pasildan.
Mani amin kilegi do tapmim madepsi yomdisak.

76

Pinjop da emaron teban tagit

Asap dakon kap kinda. Kap on Pinjop gawak imim dakon kap. Gita tidanek yogogi.

- 1 Juda miktimon amin da Pinjop pakyanji nandan iman.

- Israel miktimon mani wukwisi tosok.
- ² Yutni unun Jerusalem tosok.
Saion Kabapmon tosok.
- ³ Unun kokupmon uwal dakon gobiḡni gat, ae pasikni gat, ae emat agak sibani gat jokgalgit.
Pinḡkop da emat dakon yo morapni paḡupbal agit.
- ⁴ Pinḡkop, gak tilimgo unun madepsi, ae gak kila amin madep mibiltogi.
Gak wukwisi, man madepgo da kabap madep dakon man madep yapmanḡ mudosok.
- ⁵ Gak uwal dakon emat amini tapmimi tonḡ dakon yoni tagisi gwayen paḡapḡgul.
Unun emat amin unun kili kimak mudawit, ae emat dakon yo kabini timitni dakon tapmim mini.
- ⁶ Jekop dakon Pinḡkop, gak da tebai yoyigil, do os gat ae amin ilik pawilḡan tamo gat kisi wayiḡi mini.
- ⁷ Pinḡkop, amin gak do si pasolḡonḡ.
Gak da butjap nandanḡ yobi bisapmon, namin da gak da dabilon tagi atjak?
Amin kinda da aripmi dima.
- ⁸ Gak kwen kokupmon da uwal da kobogi yokwisi timitni do yagil, anjaki miktimon miḡat aminyo da pasalek tayanḡok egipḡwit.
- ⁹ Pinḡkop gak pidanḡ agek amin yokwi dakon anḡpakni kokwin anḡek jigini tonḡ amin puluḡanḡ yopmanḡdal.
- ¹⁰ Gak butjap nandanḡek kobogi yomisal, do amin diwari mango awikwanḡ.
Ae amin emaron dima yokwi toni unun da gak gawak gamdanḡ.
- ¹¹ Yawe Pinḡkopgo yanḡ teban tok anḡ imiḡek unun gen si guramiḡki.
Miḡat amin morap ji Yawe do pasalek but galak do yo panḡki imni.
- ¹² Unun on miktim dakon kila amin madep kwen wigik anḡ, unun pabiḡn yopmanḡdak, do madepsi pasal imanḡ.

77

Amin kinda da jigḡ bisapmon Pinḡkop do yanḡ tidagit

Asap dakon kap kinda. Kap yoḡ amin dakon kila amin da miḡat aminyo yoyiḡban “Jedutun” unun tegon da yoni.

- ¹ Nak Pinḡkop da anḡpulusosak do yanḡ tidosot.
Bisitno nandisak do nandisat.
- ² Jigḡ bisapmon nak Amin Tagi do bisit asat.
Kalbi bisit anḡ imisat, mani but yawot dima abidosot.
- ³ Nak Pinḡkop do nandak nandak anḡek iyonḡ iyonḡ yosot.
Nandak nandak anḡegek butno jik tosok.
- ⁴ Butno jigisi, do gen aripmi dima yokenḡ.
Pinḡkop gak da yum nandanḡaki diḡpmin dima pokdot.
- ⁵ Nak kalip tagi egipḡgum unun do nandisat.
Bilak unun kili kiḡ mudawit, unun do nandisat.
- ⁶ Kalbi nak nandak nandak morapmi anḡek naga do yanḡ yosot,
- ⁷ “Amin Tagi da toktogi manji namjak bo?
Nak do sanḡbenek dima galak tosok bo?”
- ⁸ Amin do but dasi galaktanḡ yomyom anḡpakni wagil pasilḡit bo?
Yanḡ teban tok morapni isali bo akdanḡ?
- ⁹ Pinḡkop da kili iḡtanḡ nimḡut da bupmi nandanḡ nim do dima bo nandisak?
Butjapni da bupmini sopmanḡdak bo?”

- 10 Nak yan nandanek yagim,
 “Pin kop Wukwisi, gak abisok nak dima an pulugosol, do nak unun do butno obisi jik toso.”
- 11 Pin kop, nak gak dakon pi madep do aeno nandaken.
 Asi, wasok tapmimi ton kalip agil unun do nandaken.
- 12 Pi morap agil unun do nandaken.
 Pi tapmimi ton agil unun kisi do nandaken.
- 13 Pin kop, anpakgo telagi.
 Kokup kidat kinda gak gat arip dima.
 Gak da yapman mudosol.
- 14 Pin kop, gak kalon dagin wasok tapmimi ton asal.
 Kalip gak da tapmingo madepsi minjat amin kabi morapmon yoligil.
- 15 Gaga da tapmimon da minjat amin kabigo Jekop gat Josep gat dakon babikni yokwikon ban timikgil.
- 16 Pin kop, Tap Gami da gak gandagit bisapmon si pasalek kwakwalikgit.
- 17 Sikak madepsi manakwa kiririn madepsi awit.
 Anek mal madepsi anek tenjeni dukwan dukwan kisi yangwit.
- 18 Mirim kwasigilwit da binapgan gak da kiririn yopbi yawit.
 Mal da aban miktim morap dukwan dukwan kisi tenjenjakwa miktim kwakwalikgit.
- 19 Gak tap binap nan agipgul.
 Kosit tap idap madep da binap tagit, mani gak dakon kandap tamo dima kawit.
- 20 Gak mibiltok kinjaki minjat aminyo da bunon golgwit.
 Gak da Moses gat Aron gat do pi yobi unun da kilani agimal.

78

Amin yokwi aba Pin kop da but yokwi nandagit

Asap dakon kap kinda. Kap on do Maskil yan yon.

- 1 Nak dakon minjat aminyo, ji nak dakon nawa gen pakyans nandani.
 Gen yokdisat unun do mirak pakyansi yopni.
- 2 Nak ji do tilak gen dayikdisat.
 Nak da yo kalipsigwan noman tawit unun dakon mibili do yokdisat.
- 3 Kalip babiknin da yo unun do kili niyinja nandanek timikgiman.
- 4 Nin monji gwayonin do gen unun dima pankisibinen.
 Monji gwayonin unun yoyinen. Pin kop dakon tapmimni gat ae pi tapmimi ton agit gat ae wasok tapmimi ton mibili mibili agit unun do yoyinen.
- 5 Pin kop da Jekop do geni yomgut.
 Israel dakon babini da guramitni do yomgut. Kalipsigwan babiknin yan yoyigit,
 “Ji monji gwayosi nak dakon gen teban morapno pakyansi yoyinetni.”
- 6 Yan ani kan, minjat monjiyo don altoni unun da nandan pisanek yoyin dek an an ani.
- 7 Yan anakwa unun amin kabi kisi da egip egipni Pin kopmon toso yanji nandanek jomjom anek yo agit unun do dima injtoni.
 Anek gen teban morapni tagi guramitni.
- 8 Anek babikni yombem dima egipni.
 Babikni kwen wigik anek Pin kop dakon gen pabin yopmanek tebai dima nandan gadan ingwit.

Anej wupmon da toktogisi dima yolgwit.

- 9 Kalip Epraim amin obip gobinyo tan yomgwit, mani emat noman tanban pasal kiwit.
- 10 Pin kop da sanbek sanbek agit unun dima guramikgwit, ae nawa geni dimasi yol do nandawit.
- 11 Wasok tapmimi ton yoliban pindakgwit unun do kili intawit.
- 12 Babikni da dabilon Isip miktim unjudon Soan miktim timon Pin kop da wasok tapmimi ton agit.
- 13 Unun da tap idap pudanban tap idap teri teri agakwan Israel amin binapmon da pan kigit.
- 14 Gildari unun gikwem nan yolinakwan unun nan kanek yolgwit, ae kalbi kindap tenjen nan yolinakwan unun nan kanek yolgwit.
- 15 Miktim kibiri timon tip pudanban pakbi madepsi mibilikon noman tanban nawit.
- 16 Tipmon pakbi aban noman tagit unun koron pakbi madep da yan pak kigit.
- 17 Mani Pin kop Wukwisi do yokwi sigin an imgwit.
Miktim kibiri timon egek kwen wigik an imgwit.
- 18 Pin kop an kilit do anek yan awit, jap si galak tawit unun si yomjak dosi tebai iyiwit.
- 19 Pin kop manji gen yan iminek yan yawit, "Pin kop miktim kibiri timon jap morapmi aripmi tagi nimjak?"
- 20 Asi, mibiltok tip tidanban pakbi madepsi noman tagit.
Mani bret gat ae bit kilapyo di aripmi tagi nimjak bo dima?"
- 21 Yawe da geni unun nandanek Jekop do butjap nandan yomgut.
Israel dakon amin kabi do kindap yipban pinjakwan japmisi nandan yomgut.
- 22 Nido, dima nandan gadan imgwit.
Unun da kilani aripmi tagi asak yan dima nandawit.
- 23 Yan awit, mani Pin kop da yanban kundu yoma witdal kigit.
Witdal kinakwan Kwen Kokup da
- 24 mana yopban pinakwa nawit.
Unun Kwen Kokup dakon jap.
- 25 Unun anjelo dakon jap.
Pin kop da mana morapmi aripnikon yomgut.
- 26 Anek gildat wisak tet da mirim yipban kigit.
Ae tapmim madepnikon da saut tet da mirim yipban kigit.
- 27 Anek minam morapmisi, kimbaban ae tap niman da tilak, morapmisi yopban bikbiknikon mawit.
- 28 Pin kop da minam morapmi yopban manek yut kabejni pangwasinek tawit.
- 29 Manakwa nanek aripmisi tugawit.
Yo unun do galak tawit unun Pin kop da yomgut.
- 30 Mani jap si galak tawit unun sigin nan egakwa
- 31 Pin kop da butjap nandanek Israel amin dakon monji tebaisi ae tagisi unun dapban kimakgwit.
- 32 Pin kop da wasok tapmimi ton yan agit, mani minat aminyo da yokwi sigin anek dima nandan gadan imgwit.
- 33 Do mirim da gen kagakon noman tanek tepmisi pasilgan unun da tilak tepmisi panpasil agit.
Unun panjupbal aban pasol pasol madepsi anek kimakgwit.

- 34 Pinj kop da di dapban kimakgwit bisapmon diwari but tobil anek tobil abin yolgwit.
- 35 Aeni nandawit, Pinj kop unun tip damanin.
Pinj kop Wukwisi unun yokwikon ban timit timit aminin.
- 36 Mani unun si angalak anek top yawit.
- 37 Unun but dasi dima yolgwit.
Unun gat sanbek sanbek awit unun kirinjikgwit.
- 38 Mani bupmi nandan yominek diwarini wiririk yominek dima panjupbal agit.
Bisap morapmi butjapni yipmanek dima japtan yomgut.
- 39 Unun do aeni nandagit, unun miktim amin gin, unun mirim da yan kin mudon, aeni dima aban.
- 40 Bisap morapmi miktim kibiri timon kwen wigik anakwa bupmisi nandagit.
- 41 Israel amin dakon Pinj kop Telagisi bisap morapmi anjkewalakwa nandaban yokwi tok anyomgut.
- 42 Tapmim madepni do injtawit, ae uwal da kisiron ban timikgit unun do dima nandawit.
- 43 Unun tilak tapmimi ton Isip miktimon Soan miktim timon agit unun do dima nandawit.
- 44 Pakbi antobilban yawi daganba aripmi dima noknogi agit.
- 45 Ae bigal morapmi yabekban injin yomgwit.
Ae mengak morapmi yabekban yo morapni panjupbal awit.
- 46 Ae pilak pilak yabekban kin pigagani yo kwawit unun nan mudawit.
- 47 Ae ais yipban manek wain napni ae pik kindapni panjupbal awit.
- 48 Ae ais yopban manek bulmakauni dapba kimakgwit.
- 49 Butjap madepsi nandan yominek yo yokwisi an yomgut.
Anek anjelo kabi kinda yabekban kin panjupbal anakwa jig madepsi pawit.
- 50 Butjap madepsi nandanek yum dima pindakgit.
Sot madepsi yoban kimakgwit.
- 51 Isip amin morap kisi dakon monji mibiltogi dapban kimakgwit.
- 52 Mani unun sipsip kila amin yombem da iyi mibiltok kinjek minat amin kabini kila agit.
Miktim kibiri timon kosit yoligit.
- 53 Timik pangwan jigini mini egipgwit, do dima pasalgwit.
Mani tap idap da uwalni witjigit.
- 54 Timik panjan telagi miktimnikon panjagut.
Unun miktim ileji obani ton iyi da tapmimon abidagit.
- 55 Minat amini apgwit bisapmon amin njakwari yolban kiwit.
Kinakwa miktim unun Israel amin kabi do kokwinik yomgut.
Anek yopban yutnikon yikgwit.
- 56 Mani Israel amin da Pinj kop Wukwisi anjkewalek kwen wigik an iminek gen tebani dima guramikgwit.
- 57 Kalip babikni da awit, unuden gin, kwen wigik anek Pinj kop manji imgwit.
Unun obip gireni dikdik sun yamanjak unun yombem.
- 58 Kokup kidat dakon alta wasanjakwa unun do anek Pinj kop da butjap madep nandagit.
Pinj kop yipmanek kokup kidat gawak yominjakwa nandaba yokwi tok an yomgut.

- 59 Pinjkop da anpakni pindagek butjap nandan yomgut, do Israel amin do manji wagilsi yomgut.
- 60 Anek imal yutni telagi Silo kokup papmon tagit unun yipman kigit.
Kalip unun yutnon egipgut bisapmon minjat aminyo da binapmon egipgut.
- 61 Mani yum pindagakwan Sanjek Sanjek Kinam uwal da abidawit.
Unun tamo timon tapminni gat ae tilimni unudon tagit.
- 62 Minjat amin kabini do butjap nandanek yum pindagakwan uwal da ematagak siba ban dapba kimakgwit.
- 63 Monji bulagi emat madepmon kimagakwa minjatjok wili mini, do amin dima pawit.
- 64 Uwal da mukwa sogok amin dapba kimagakwa minjatni da bupmi kunnanyo ani dakon bikbik dima tan yomgut.
- 65 Amin da dipminon da pidon unuden Amin Tagi pidagit.
Ae amin tebai wain morapmi nanek pokgon da don pidanek yan tidon unun da tilak Yawe pidagit.
- 66 Anek uwal gat emat anek yolban kin mudawit.
Pabin yopmanjakwan mayaktok toktok teban pawit.
- 67 Mani Josep dakon babikni dima manjigit.
- 68 Unun Juda amin kabi gat ae Saion Kabap iyi but dasi galak tan imisak unun ban manjigit.
- 69 Yutni telagi unun kabapmon agit.
Kwen kundu wasagit, ae miktim wasagit da tebai tomal, unuden yutni anteban aban tebaisi toktogisi tokdisak.
- 70 Pinjkop da oman amini Dewit manjinek sipsip kila agiron nan abidagit.
- 71 Sipsip kila agiron nan abidanek yipban amin kabini Jekop dakon kila amini dagagit.
Pinjkop iyi dakon amin kabini Israel kila agit.
- 72 Dewit but dasi nandanek kilani tagisi agit.
Anek tagisi timik panjigit.

79

Israel amin Pinjkop da panpulugosak do bisit awit

Asap dakon kap kinda.

- 1 Pinjkop, Amin Nwaknware Kabi gak da miktimon kili aben da minjat amin kabigo nin gat emat an.
Yutgo telagi unun anupbal aba telagi dima tagit.
Anek Jerusalem obisi anupbal awit.
- 2 Telagi oman amingo dapmanek bumjotni yo isali yan nandanek yum pindagakwa sinjin gat ae jon pinan gat da giptimni non.
- 3 Minjat amingo dapmanakwa yawi da tagal kinjek Jerusalem pak pukwan.
Ae bumjotni wayitni amin kinda dima dima egisak.
- 4 Miktim nin da kapmatjok ton unun dakon amin da yansul an niman.
Miktim morap nin pangwasinjek tan anan kwan unun da yansul madepsi an nimek gen mayagisi yan niman.
- 5 Yawe, bisap nian da butjap nandan nibi?
Gak toktogisi butjap nandan nimdisal bo?
Gepman dekgiman do butjapgo kindap da yan sonjek dima kimotdisak, ma?

- 6 Gak miñat amin kabi dima gawak gamañ ae mango yanjek bisit dima an amin unun do butjap nandaki.
- 7 Unun amin kabi da miñat amin kabigo Jekop dapba kimakgwit, anek miktimni obisi anupbal awit.
- 8 Babiknin da anpak yokwi awit unun do yo yokwi dima an nibi.
Abisok nin yokwisi ekwaman do bupmi nandan niminek tepmisi panpulugoki.
- 9 Pin kop, gak yokwikon ban timit timit Pin kopnin.
Man madepgo do nandanek nin panpuluganek diwarinin wiririkgi.
- 10 Amin Nwakñwari Kabi da nin do yan yon, “Pin kopni dukon egisak?”
Unun tagi dima. Uwal da oman amingo dapba kimakgwit, do yawinin dakon kobogi do gak da Amin Nwakñwari Kabi yo yokwisi an yomñjaki gandak do nandan.
- 11 Dam tebanon ekwan amin dakon kunamni nandaki.
Anek tapmim madepgokon da uwal da amin dapba kimotni dosi kili yawit, unun yokwikon ban timikgi dosi nandisat.
- 12 Uwal nin da kapmatjok ekwan unun da gak do gen yokwisi yawit, do Amin Tagi anpak yokwini dakon kobogi yomñjaki kosiri 7 yan asak.
- 13 Yan anjaki miñat amin kabigo, sipsip kabigo, nin toktogisi ya yan gayinen.
Ae babiknin don altoni unun kisi da mango anjisin.

80

Israel amin Pin kop da panpulugosak do bisit awit

Asap dakon kap kind. Kap yon amin dakon kila amin da miñat aminyo yoyinban “Sanbek sanbek dakon jareñ tagisi” unun tegon da yoni.

- 1 Israel dakon Sipsip Kila Amin, gak Josep dakon amin kabi sipsip ban yan kosit yolisal.
Bisitnin nandan nibi.
Anjelo madep serabim bamot da binapmon kila amin madep yigek tilingo miñat amin kabigo do yolinbi pindatni.
- 2 Epraim ae Benjamin ae Manase da bikbigon tapmim madepgo noliki.
Abin nin yokwikon ban timikgi.
- 3 Pin kop, kalip egip egip tagisi egipguman unun aego anjaluk abi.
Butgo ninon yipmanek yo tagisi an nibi.
Anek yokwikon ban pulugan nipbi.
- 4 Yawe Pin kop Tapmim Ami, miñat amin kabigo bisit gayinakwa bisap nian da butjap nandan yobi?
- 5 Butjap nandan nimanjaki kunam tagapno dabil pakbinin da jap pakbiyonin asak.
- 6 Gak da yum pindagaki amin kabi nin da ilenon ekwan unun da abin nin dakon miktim abidok do emat an.
Uwalnin da yan sul an niminek yanjan niman.
- 7 Pin kop Tapmim Ami, kalip egip egip tagisi egipguman unun aego anjaluk abi.
Butgo ninon yipmanek yo tagisi an nibi.
Anek yokwikon ban pulugan nipbi.
- 8 Kalipsigwan gak wain nap kind Isip miktimon nan anjagul.
Anek on miktimon amin kabi yolbi kinakwa wain nap unun kwaokgil.
- 9 Miktim unun garam anek kwaokbi kwanek geli dubagisi pigiwit.
Pigakwa madepsi kwanek miktim kisi ilimikgit.

- 10 Anjek kabap anjyongam anjek unjun dakon kilinj da sida kindap madepsi unjun kisi witjigit.
- 11 Unjun dakon kilinj da tap madep Mediterenian da aripmon kiwit.
Ae teri kinda do gigi da kwanjek pakbi madep Yupretis da aripmon kiwit.
- 12 Gak mibili nido wain pi dakon dam tuwilgil?
Yan agil do amin da kinj ap anjek bami panj.
- 13 Jon bit da abinj panjupbal anj, ae jon kilap da nonj.
- 14 Pinjkop Tapmim Ami, ninon tobil apbi.
Kwen Kokupmon da ninon sijtanjbi pinjakwan wain pi do kilani abi.
- 15 Gak da gaga da tapmimon nin kwaokgil, do abisok abinj nin panjapulugoki.
Nin wain nap bulagi yombek banj gak da panjteban abi tebaisi awit.
- 16 Uwalnin da mandan kindapmon kili sowit, do gak da butjap nandanj yominej panjupbal aki.
- 17 Mani, minjat aminyo nin gaga do manjigil, ae gak da abi madepsi taganej teban tagimanj, do panjapuluganej kilanin aki.
- 18 Yanj aki kanj, nin gak dima gepmanj detnejan.
Gak da panjapuluganjbi tagi egek bisit anj gaminej mango awiginejan.
- 19 Yawe Pinjkop Tapmim Ami, kalip egip egip tagisi egipgumanj unjun aego anjkaluk abi.
Butgo ninon yipmanjek yo tagisi anj nibi.
Anjek yokwikon banj puluganj nipbi.

81

Jap noknok bisap madep dakon kap

Asap dakon kap kinda. Kokup pap Gat dakon gita tidanej yogogi.

- 1 Pinjkop panjapulugoknin do kisik kisik kap kinda yonejan.
Jekop dakon Pinjkop do kisik kisik kap yonejan.
- 2 Kap yoni. Tambarin tidanej, gita gat ae kulele gat kisi tidoni.
- 3 Kanek kaluk abisak bisapmon kwenj pisoni.
Kanek binap tanjakwan Pinjkop gawak imim bisap madepmon kwenj pisoni.
- 4 Yanj anejan do Jekop dakon Pinjkop da Israel amin nin do gen teban unjun nimgut.
- 5 Kalipsi Isip amin pabinj yopgut bisapmon, Pinjkop da gen teban unjun Israel amin nin do nimgut.
- 6 Nak amin kinda tekni dima nandisat unjun da gen yanjan nandisat.
Unjun da yanj yosok,
“Nak yo jigi morap ji da kwapmon tawit unjun kukwanj yopgum.
Ae miktim simil gok panjapulugoko mibilikon yopba tanjakwa pi teban sanbejek dima awit.
- 7 Jigikon egek bisit nayinba puluganj deggum.
Gikwem kiririnj yosok unjungwan da bisitji nandagim.
Nak Meriba pakbikon nandanj gadatji pindat do anjek ji panjekwalgim.
- 8 “Nak dakon amin kabino, nawa dayiko nandabit.
Israel amin, nak dakon gen nandanej guramitni do madepsi nandisat.
- 9 Ji miktim njaknjari dakon kokup kidatni dima yolni, ae dima gawak yomni.
- 10 Nak kalongin ji dakon Yawe ae Pinjkopji egisat.
Nak naga Isip miktimon banj ji timik panjopgum.
Gen kagasi antanj kinjakwa upmokejan.

- 11 “Mani babikji da nak dakon gen nandak do dima galak tawit.
Asisi, Israel amin nak dakon gen guramit do dima galak tawit.
- 12 Do yum pindagapbo kwen wigik anpakni yolek galak toknikon yo awit.
- 13 “Nak miñat amin do geno guramik kimotni dosi nandisat.
Ae Israel amin nak dakon galaktok yol kimotni do nandisat.
- 14 Yan ani kan, nak da uwalni tepmisi pabin yopdisat.
Añek uwal gat emat wamanek pabin yopbenj.
- 15 Anapbo miñat aminyo nak do nandaba yokwi tok an, unjun madepsi pasal
nimnimik namni.
Añakwa toktogisi yo yokwisi an yobenj.
- 16 Mani nak da ji do bret galagisi, ae kaban kok koron nani dabenj, anapbo
butji tugokdanj.”

82

Pinjkop unjun kila amin madep mibiltog:

Asap dakon kap kinda.

- 1 Pinjkop unjun Kwen Kokup muwut muwut madep dakon mibiltok amin
yikdak.
Miktim morap dakon kila amin da muwugakwa nandak nandakni kok-
winikdak.
- 2 Añek yan yoyisak,
“Ji bisap nian da gen kokwin pi gulusun ani?
Ji yokwi pakpak amin nido panpulugonj?”
- 3 Ji yoni mini amin ae monji datni kimakbi panpulugoni.
Añek jigi panek yokwi ekwan amin unjun panjutnoni.
- 4 Amin yokwi ekwan ae yo do wadan amin unjun yokwi pakpak da kision
ban pulugan timigek panpulugoni.
- 5 Ji pilin tukgwan agek nandak nandakji minisi, do miktimi miktimi amin
anpak kilegi dima an.
- 6 Nak gen yan yosot, ‘Ji pinjkop ekwan.
Ji Pinjkop Wukwi Madep dakon monjini ekwan.
- 7 Mani amin morap kimokgon jiyo yan gin kimotdanj.
Kila amin morap kimokgon jiyo yan gin kimotdanj.’”
- 8 Pinjkop, miñat amin morapyo unjun gak dakon gin, do abinj miktim amin
morap gen kokwin anjyobi.

83

Asap da Israel amin dakon uwalni Pinjkop da dapban pasilni do bisit agit

Asap dakon kap kinda. Kap on Pinjkop gawak imin dakon kap.

- 1 Pinjkop, gak gen mapmit dima abi.
Gak isal dima yikgi.
Pinjkop, gak isal dima egipbi.
- 2 Pindakgi. Uwalgo emat wasañek an.
Gak do nandaba yokwi tok an amin kwen wigik angamanj.
- 3 Unjun pasili egek miñat amingo yokwi an yom do gen yan panjeban an.
Gak da miñat amingo unjun kilani tagisi asal, mani uwal unjun panjupbal
ak do muwugek gen yonj.
- 4 Unjun da yan yonj, “Kili kino!
Israel amin dapno pasil mudanjakwa, amin da sanjbenek dima nandan
yomni.”

- 5 Piŋkop, unun amin gak abin gep do but kalon an.
 6 Idom amin, ae Ismael amin, ae Moap amin, ae Akri amin,
 7 ae Gebal amin, ae Amon amin, ae Amelek amin, ae Pilistia amin ae Tair amin, unun miktim morap dakon amin da yo unun ak do nandan.
 8 Siria yo kisi unun gat muwukgan.
 Unun amin tapmimi ton kabi unun Lot dakon babini kabi panpulugon.
 9 Unun amin kabi da gak anupbal ak do but kalon an, do kalip Midian amin do agil, bo pakbi madep Kison unudon Sisera amin gat Jabin amin gat do agil yan gin unun amin panupbal abi.
 10 Unun bisapmon gak da kokup pap Endo unudon panupbal abi bumjotni miktimon tanjek miktawit.
 11 Kalip kila amin bamot Orep gat ae Sep garon agil unuden gin emat amini dakon mibiltok amini panupbal aki.
 Kila amin madep bamot Seba gat ae Salmuna garon agil unuden gin kila amini pabin yopbi.
 12 Unun amin da yan yawit,
 "Piŋkop dakon sipsip upmot miktimni nin do anawatnen."
 13 Piŋkopno, miktimon kimbaban ban yan uwalgo wiririkbi kini.
 Mirim da wit dakon gimpi pisonba kwan unuden wiririkbi kini.
 14 Kindap da koron soson, ae ilen gurigi ton da madepsi soson,
 15 yan gin gak da sikak mal kirinjo madepsi yipbi abinjan unun amin kabi yolban pasal kini.
 Ae unun da pasolni do mirim madepsi yipbi kisak.
 16 Yawe, pabin yopmanaki mayaktok madepsi pani.
 Anjek gak tapmingo madepsi yan yokdan.
 17 Pabin yopmanaki toktogisi pasal kimotni do nandisat.
 Panmayak anjek dapbi kimotni dosi nandisat.
 18 Yan anaki unun da gak kalongin Yawe ae Piŋkop Wukwisi egek miktim morap kisi kila asal yan nandan gamni.

84

Amin kinda da Piŋkop dakon telagi yut do galak tagi

- Kora amin kabi dakon kap kinda. Kokup pap Gat dakon gita tidanek yogogi.
 1 Piŋkop Tapmim Ami, gak dakon yut tilimi ton galagisi.
 2 Nak unudon egip do but dasi madepsi galak tosot.
 Galak tok morapno kisi gak dakon yut do tosok.
 Giptim ae nandak nandakno kisi da Piŋkop egip egipmi ton gak do kisik kisik kap yosot.
 3 Yawe Tapmim Ami, gak Kila Amin Madepno ae Piŋkopno.
 Bibagap ae bibagap giman da gak dakon alta da kapmatjok yutni anjek pudigi kila amal.
 4 Minat aminyo gak da yutnon ekwan unun kisik kisik anjek bisapmi bisapmi mango awigigi do kap yon.
 5 Minat aminyo gak dakon tapmim timigek Saion Kabapmon wigik do but dasi galak ton, unun kisik kisik tagi ani.
 6 Miktim kinda mani Miktim Kunam Pakbi Kulduk Giban, unudon kinakwa unun miktimon pakbi gapma morapmi noman ton.
 Anakwa sikak manakwa pakbi gapmakon winon.
 7 Unun amin kosit agek tapmim kaluk sigin pan.

- Unun Saion kin Pinjkop da inamon altokdan.
- 8 Pinjkop Yawe Tapmim Ami, bisitno nandaki.
Jekop dakon Pinjkop, mirak pak yanjsi yopmanjek geno nandaki.
- 9 Nin dakon kila amin madep do koki.
Pasiknin da yan nin dam anek kilanin tagisi asak.
Yawe, gaga kila amin madep egipjak do manjigil, do yo tagisi an ibi.
- 10 Nak gildat kalon kindagin gak dakon yut da yomakon egipben kan, unun da tagisisi asak.
Unun da gildat 1 tausen timi dukon egi egi asat unun yapman mudosok.
Nak oman amin pinbisi egek Pinjkopno dakon yoma kagakon yoma kila agak amini egip do but dasi galak tan kimokdot.
Mani amin yokwi da yutnon egip do dima galak tosot.
- 11 Nido Yawe unun panjutnok aminin ae tenjtenjin.
Unun da nin do yo tagisi an niminek man madep nimisak.
Kilegi akwan amin do yo tagi yom do dima panjutnosok.
- 12 Yawe Tapmim Ami, minjat aminyo gak nandan gadan gaman amin unun kisik kisik tagi ani.

85

Pinjkop da amin kabini kila asak do amin kind da bisit agit

Kap on Kora amin kabi dakon kap. Kap yon amin dakon kila amin do mandabi.

- 1 Yawe, gak da miktimgo ae amin kabigo Jekop nin panpuluganaki kalip tagisi egipguman abisokyo kisi yan gin anaki tagisi ekwaman.
- 2 Amin kabigo nin yokwi morap agiman dakon diwarinin unun wiririk nimgul.
- 3 Gak kalip nin do butjap nandagil unun nandabi magit.
Nin do japmisi nandagil, mani kulabik anek butgo magit.
- 4 Pinjkop, yokwikon ban timit timit aminin, kalipsi nin tagisi egipguman abisok panjaluk abi yangin egipnen.
Butjap sanberjek dima nandan nibi.
- 5 Bisap mudok mudogi mini butjap sigin nandan nimin wigikdisal?
Babikon da babikon yan gin tan anan wigikdisak?
- 6 Minjat amin kabiyogo aego panjeban abi nin kisik kisik anek gak anjksinenj.
- 7 Yawe, gak asisi mudok mudogi mini nin do but dasi galak tan nimisal unun dakon bami nolijbi koney.
Yokwikon ban timigaki tagisi egipnen.
- 8 Nak Pinjkop Yawe da gen yosok unun do mirak pakyanjsi yopmandat.
Nin da anpak yokwi kalip agimanon tobil dima piginenj kan, unun iyi dakon telagi amin kabini nin but yawot nim do yosok.
- 9 Asisi, amin Pinjkop do pasal iman unun yokwikon ban timitdisak.
Anjakwan tilimni miktimninon tokdisak.
- 10 Unun bisapmon amin da amin do but dasi galak tan yominek anpak tagisi an yomdan.
Yan anek kilegisi egek but yaworon da tagisi egipdan.
- 11 Miktimon Pinjkop but dasi yolyol anpak miktimgwan da pawinban pisanjek kwokdisak.
Ae Kwen Kokup da anpak kilegi sintanban miktimon pikdisak.
- 12 Asisi, Yawe da yo tagisi niminjakwan miktimnin da jap morapmisi panalon akdisak.
- 13 Yawe apjak dakon kosit yul im do kan, amin da anpak kilegi aba kanek unudon tagi apjak.

86

Amin kinda Pinjkop da anpulgusak do bisit agit

Dewit dakon bisit kinda.

- ¹ Yawe, nak wadak wadak amin, do bisitno nandanek anpulgoki do nandisat.
- ² Yokwikon nan abidanaki dima kimokgen, nido nak gak nan goldat.
Nak oman amingo, gak nan nandan gadan gamisat, do anpulgoki.
- ³ Amin Tagino, nak gildat kinda kalonj gak do bisit asat, do nak do bupmi nandanj nabi.
- ⁴ Amin Tagi, nak gak dogin bisit asat, do oman amingo nak do kisik kisik nabi.
- ⁵ Amin Tagi, gak tagisisi, diwarinin wiririk nimisal.
Gak minjat aminyo bisit gayañ unun but dasi galak tanj yomisal.
- ⁶ Yawe, gak bisitno do mirak pakyañsi yopbi.
Nak do bupmi nandanj nabi do yanj tidosot.
Yanj ilitno nandaki.
- ⁷ Nak gak do yanj tidosot bisapmon anpulgusol, do jigi pakerj bisapmon gak do bisit abeñ.
- ⁸ Amin Tagi, pinjkop gak yombem di mini.
Gak da kisi morap yapmanjal.
Ae amin kinda da wasok tapmimi tonj asal unudenj kinda aripmi dima asak.
- ⁹ Amin Tagi, minjat amin kabi morap gak da wasagil, unun da abinj njwakbenj anj gaminej gak dakon man awigikdanj.
- ¹⁰ Nido, gak kalonjin tapmingo madep ae gak dagin yo masi masimisi asal.
Gak kalonjin Pinjkop bamisi.
- ¹¹ Yawe kositgo kilegi do nayinj dekbi gengo bamisi yolek egipbenj.
Nayinj dekbi gak dogin nandanj egek mango awigikenj.
- ¹² Amin Tagi Pinjkopno, nak but dasi gak ankisikenj.
Toktogisi mango ankisinj wigikenj.
- ¹³ Nido gak nak do madepsi but dasi galak tanj namisal.
Kimoron nanj puluganj nepbi gapmagwan dima pigigim.
- ¹⁴ Pinjkop, kwen wigik amin da nak nit do abanj.
Unun amin yokwi bupmini mini da nak nikba kimokgenj do abinj muwukganj.
Unun manji gaminej gengo dima guramikganj.
- ¹⁵ Mani Amin Tagi, gagon bupmi ae nandanj yawotyo tugagit da tosok.
Gak butjap tepmi dima nandisal.
Gak nin do but dasi galak tanj nimeñek gengo anjeban anek nin panpuganj wigisal.
- ¹⁶ Tobil nagon abinej bupmi nandanj nabi.
Menjo da kalip gak dakon pi agit, abisok monji nakyo kisi pigo asat, do nak dakon but anjeban anek yokwikon nanj puluganj nepbi.
- ¹⁷ Yawe, gak da nak do but dasi galak tanj namisal unun dakon tilak kinda nolinjbi kokenj.
Yanj anjaki uwalno da gak da nak anpuganej anjeban asal unun kanj nandanjo anek anpak yokwini dakon mayagi pani.

87

Jerusalem do kisik kisik awit

Kora amin kabi dakon kap kinda. Kap on Pinjkop gawak imim dakon kap.

- ¹ Pinjkop da kokup papni telagi kabapmon agit.

- 2 Yawe da Israel miƙtım dakon kokup morap do galak tosoƙ, mani Jerusalem do madepsi but dasi galak tosoƙ.
- 3 Piƙkop dakon kokup pap dakon miƙat aminyo, ji nandani, Piƙkop da yo tilimi toƙ tagisi jikon asak.
- 4 Piƙkop da yaƙ yosok, “Namin amin da nak dakon gen guramiƙdak, uƙun manjiken bisapmon, Isip ae Babilon kisi manjiken.
Aƙek Piliſtia, Tair ae Itopia do yaƙ yokdisat, ‘Uƙun yo kisi Jerusalem amin gin.’
- 5 “Nak Jerusalem do yaƙ yokdisat, ‘Uƙun miƙat amin morap kisi dakon kokup pap.’”
Ae Piƙkop Wukwisi da Jerusalem anƙpuluƙanban tebaisi tokdisak.
- 6 Yawe da amin diwari dakon man mandakdisak.
Aƙek paƙmuwugek Jerusalem miƙat aminyo gat kisi manjikdisak.
- 7 Aƙakwan miƙat aminyo uƙun kap yaƙek kisik kisik aƙek yaƙ yokdan,
“Jerusalem, gak yo tagisi morap ninon toƙ uƙun dakon mibiſisi.”

88

Amin kinda Piƙkop da anƙpuluƙosak do yaƙ tidagit

Eman uƙun Sera kabikon nani kinda da kap on mandagit. Kap on do Maskil yaƙ yoƙ. Kora amin kabi da Piƙkop gawak imiƙek kap on yoƙ. Kap yoƙ amin dakon kila amin da miƙat aminyo yoyinban “Malat Leanot” uƙun tegon da yoni.

- 1 Piƙkop, Yawe, gak paƙpuluƙokno.
Gildari ae kalbi gak do yaƙ tidosot.
- 2 Bisitno nandaki.
Anƙpuluƙoki do yaƙ tidosot,
- 3 nido jigi morapmi nagon noman taƙ naminaƙwa pali kimokdot.
- 4 Amin diwari da si kimot do an, nak uƙun yombem.
Tapmimno kisisi mudan.
- 5 Nepman degakwa amin kili kimakgwit gat kisi ekwaman.
Amin da amin kinda aƙakba kili kimakgit da kimakbi tamokon tosoƙ, nak uƙun yombem.
Amin wagilsi inƙan yomiƙek sanberjek dima paƙpuluƙokdisal uƙun yombem.
- 6 Mabi gapma dubagisi kidagisikon kili pigigim, da pilin tuksigwan egisat.
- 7 Butjapgo da obisi abin nepgut.
Tap idap da yaƙ tamaligeƙ wutjinban tagim.
- 8 Gak da yopbi notnoni da manji namgwit.
Gak da nepbi nak amin yokwisi daganapbo madepsi pasal naman.
Uƙun da tebai abidanaƙwa aripmi dima puluƙan kiken.
- 9 Nak jigi paƙapbo dabilno yokwi tanakwan tagi dima siƙtosot.
Ae gildari gildari kisitno paƙenageƙ gak da anƙpuluƙoki do bisit asat.
- 10 Gak wasok tapmimi toƙ amin kimakbi paƙpuluƙok do aƙek asal, ma?
Amin kili kimakgwit da pidaƙek mango awikwan, ma?
- 11 Ae kimakbi tamokon kili pakgwit kabi da gak da but dasi galak taƙ nimisal yaƙ di yoƙ bo dima?
Si tasik togi tamokon da gak da kilanin tagisi asal yaƙ di yoƙ bo dima?
- 12 Piliƙ tuk tamogwan ekwan amin da wasokgo tapmimi toƙ uƙun di pindakƙan?
Amin gak da kili inƙan yomgul tamokon ekwan uƙun da anƙpakgo kilegi di pindakƙan?

Unjun dimasi!

- 13 Yawe, nak gak da anpulgoki do yan tidosot.
Nak wisa dagokdo morap gak do bisit asat.
- 14 Mani Yawe, nido manji namisal?
Nido pasil namisal?
- 15 Monji bulagi egipgum bisapmon da wiŋ abisok egisaron, jigi panek kili unjunjok kimotdisat.
Gak da yo yokwisi pasol pasolisi an naminjaki tapmimno mini asak.
- 16 Yawe, butjapgo da wutjin namisak.
Gak da obisi nige obisi anupbal asal.
- 17 Gildat kinda kalon nak do yan asal.
Pakbi da igek miktim morap kisi wutjisak, unjun da tilak amin da nak angwaseŋ.
- 18 Gak da abi notno tagisi nepman dekan.
Nagon pilin tuk dagin toso.

89

Israel amin jigi bisapmon kap on yogogi

Etan unjun Esra amin kabikon nani kinda dakon kap. Kap on do Maskil yan yon.

- 1 Yawe, gak da amin do but dasi galak tan yomisal, unjun do nak toktogisi kap yoken.
Gak gengo anteban anek nin tagisi panpulgosol unjun dakon geni babikon da babikon yan tenjenoken.
- 2 Gak toktogisi nin do but dasi galak tan nimisal unjun dakon geni yan tenjenan wigiken.
Gak gengo anteban anek nin tagisi panpulgosol.
Unjun anpak kundu da tebai toso unuden toktogisi tokdisak.
- 3 Gak da yan yagil,
“Naga dakon amino manjinek unjun gat sanbek sanbek kili agim.
Oman monjino Dewit unjun do yan teban tok kili agim.
- 4 Anek yan iyigim, ‘Israel dakon kila amin madep noman tan noman tan ani unjun gak da kabikon dagin noman tokdan.
Babikon da babikon gak da kabikon nani kinda da kila amin madep yiyit tamokon yitdisak.”
- 5 Yawe, Kwen Kokup anelo gak da yo tagisi agil unjun do kap yanek mango awikwan.
Gak da gengo guramikdal unjun do nandanek kap yon.
- 6 Nido Kwen Kokupmon Yawe gak yombem kinda mini.
Anelo kinda gak yombem mini.
- 7 Anelo dakon kila amin da muwukganon Pinjop do si pasolgon.
Unjun anelo kabi angwasiŋek akgan unjun masi masimi, mani Pinjop da unjun kabi si yapmanek wafil masi masimisi.
- 8 Pinjop Tapmim Ami, gagon tapmim madep toso unuden amin kinda mini.
Toktogisi gak kulabik dima anek gengo guramik kimokdol.
- 9 Gak da tap idap tapmimi ton unjun kila asal.
Tap idap si pidosok bisapmon gak da abin yipmanjaki wayin dima asak.
- 10 Gak da Isip dakon tapmim madepni tuwilek obisi anupbal agil.
Anek tapmim madepgon da uwalgo pabin yopgul.

- 11 Kundu gat miktim gat unun gak dakon gin.
Gak da miktim gat yo morap unudon tonj gat wasagil.
- 12 Gak da not tetgin dakon miktim wasagil, ae saut tetgin dakon miktim kisi wasagil.
Flenj Tabor gat ae flenj Emon gat gak do kisik kisik anjek kap yanj gamamal.
- 13 Yawe, gak tapmimngo madepsi.
Tapmimngo pidanjbisi.
- 14 Gak kila amin madep egek anpak kilegikon da amin kilani anjek gen kokwin pi kilegisi asal.
Gak minjat amin do but dasi galak tanj yominjek gengo anteban anjek tagisi panpulgosol.
- 15 Amin gak gawak gaminjek kap yanj gamanj unun kisik kisik tagi ani.
Yawe, amin morap gak da injamon tenjentigokon akwanj unun kisik kisik tagi ani.
- 16 Unun amin anpakgo kilegi do gildat kinda kalonj unun do nandanjek kisik kisik anjek mango anjisanj.
- 17 Gak kalonjin teban toknin, ae gak do kisik kisik madepsi nandamanj.
Nin do nandanj yawok niminjek panpulgujanaki emaron teban tomanj.
- 18 Asisi, Yawe unun pasiknin egi nimisak.
Gak Israel amin nin dakon Pinjkop Telagisi nin da kila amin madepnin ninggul.

Pinjkop da Dewit do yanj teban tok agit

- 19 Kalipsigwan oman amin kabigo tagisi do dipmin yoligil, anjek yanj yoyigil,
"Nak da emat amin tagisi kinda kili manjigim.
Nak da minjat aminyo da binapmon nanj kila amin madep egipjak do abidagim.
Anjek kila amin madep dakon pelit kinda busunjonk yipmanj imgum.
- 20 Nak da oman aminyo Dewit kili manjigim, anjek yipbo ji dakon kila amin madep dagagit.
- 21 Nak tapmimno yipbo unun gat toktogisi egipdamal.
Nak dakon tapmim da aban teban tokdisak.
- 22 Uwalni da emaron aripmi dima abinj yipni.
Ae amin yokwi da aripmi dima abinj yipni.
- 23 Nak da uwalni bamanj yomdisat, anjek amin nandaba yokwi tanj imni amin dapbo kimotdanj.
- 24 Nak da but dasi galak tanj iminj kimagek unun gat toktogisi egipdisat.
Uwal gat emat wamni bisapmon nak da anpulgujanapbo pabinj yopdisak.
- 25 Nak da miktimni abo tap idap Mediterenian unudon da wasanek kinj pakbi madep Yupretis da aripmon kikdisak.
- 26 Anjek Dewit da yanj nayikdisak, 'Gak Datno ae Pinjkopno.
Gak da tip tebano egek toktogisi anpulgosol.'
- 27 Nak da manjiko monjino mibiltogi dagosak, ae kila amin madep mibiltogi daganjek miktimon kila amin madep morap yapmanj mudosak.
- 28 Nak toktogisi but dasi galak tanj iminj kimotdisat.
Anjek unun gat sanjbeke sanjbeke anjapdo sanjbeke sanjbeke unun toktok teban tanj wigikdisak.
- 29 Toktogisi unun da kabikon kinda da kila amin madep egi egi akdisak.
Kundu da toktogisi tosok unun da tilak, unun da kabikon kila amin madep kinda da toktogisi Israel amin kila akdisak.

- 30 “Mani babini kabi nawa geno pabij yopni, ae nak dakon gen dima yolni kan,
- 31 bo ae geno do manji iminek gen tebano dima guramitni kan,
- 32 yokwini do nandanek baljokdisat.
- 33 Mani unun bisapmon kisi nak Dewit but dasi galak tan imdisat.
Anek dima yipmanj dekger, ae unun do yan teban tok agim unun dima anjsun aberj.
- 34 Nak unun gat sanbek sanbek agimak dima kirinjikgen, ae geno kulabik kinda dima aberj.
- 35 Nak Dewit do yan teban tok agim.
Nak telagisi, do top dimasi yosot.
- 36 Babikni kabi toktogisi egi wugikdan.
Gildat da tosok unun da tilak unun dakon diwatni da minjat aminyo bisap dubagi kila akdan.
- 37 Kanek da kundukon tosok, unun da tilak toktogisi yan egi wigikdan.”
Uwal da kila amin madep abij yipgwit bisapmon kunam tagwit
- 38 Mani abisok kila amin madep manjigil unun do butjap nandan imisal.
Kili yipmanj dekgil, anek manji ingul.
- 39 Oman amingo gat sanbek sanbek agimal unun panjadagail.
Gak da kila amin madep pelitni mabi miktimon manek yo isali agit.
- 40 Gak da kokup papni dakon dam kili tuwilgil.
Yutni tebaisi unun kili tasik tawit.
- 41 Minjat amin morap kapmatjok akwan unun da yo kabini kabo timikgan.
Ae amin kapmatjok ekwan da yansul an iman.
- 42 Gak da yum pindagaki uwal da emaron abij yipgwit.
Yan anjyominjaki kisik kisik awit.
- 43 Gak da abi emat amini emaron dima teban tawit, anek emat bisapmon dima anpulugagil.
- 44 Gak da abij yipgul da kila amin madep sanbenek dima egisak, ae sanbenek minjat aminyo kila dima asak.
- 45 Gak da abi amin pelanj tepmisi asak, anek mayaktok madepsi da wutjin imisak.

Pinjop da panpulugosak do bisit awit

- 46 Yawe, gak bisap nianj da pasildisal?
Toktogisi, ma?
Bisap nianj da butjapgo kindap da yan tebai sosak?
- 47 Yawe, nin bisap pisipmisok gin ekwaman, do nandan nibi.
Gak da nin wasagil, mani mibili mini ekwamanj da kimak mudokdamanj.
- 48 Namin da toktogisi egek aripmi dima kimotjak?
Namin da tebaisi egek kimakbi tamokon aripmi dima kisak?
Amin kinda minisi.
- 49 Amin Tagi abisok nin dima galak tan nimisal, ma?
Dewit gat yan teban tok anek nin but dasi galak tan nim do yagil unun nianji?
- 50 Amin Tagi, oman amingo nak do nandaki.
Amin da nak do yansul an naman.
Amin Nwaktjwari Kabi dakon manji gen yokwini dakon jiggi imekdat.
- 51 Yawe, gak da nak kila amin madep manjigil, mani uwal da yansul an naman.
Dukwan dukwan morap kisasat yansul an naman gin.
- 52 Nin Yawe dakon man toktogisi awigi kimotnenj.

Uñun asi.

PAPIA 4

(Kap 90-106)

90

Pinjkop gat amin gat dakon gen

Kap on Pinjkop dakon pi amini Moses dakon bisit.

¹ Amin Tagi, gak nin dakon yutsi yombem.

Kalip babaknin gagon egipgwit, ae abisokyo kisi, nin yan gin gagon ekwaman.

² Kalipsigwan ae don kisi toktok teban egipgul da egisal.

Kabap morap dima noman tawit, ae miktimon yo morap dima wasagil, mani gak kili egipgul.

³ Gak da yan yosol, "Minjat aminyo ji aesi miktim dagoni."

Yan yanek minjat aminyo abi kimagek ae miktim dagon.

⁴ Gak da bilak 1 tausen uñun bisap pisipmisok gildat kalongin, apma gildat egapno tepmi mudak uñun yombem gin yan kosol, ae emat amin da kalbi bisap pisipmisok kila an uñun da arip gin.

⁵ Pakbi da igek amin timik panabikwa kimokgon, unuden gak da amin abi kimokgon.

Bisap pisipmisok ekwan, uñun dipmin yombem gin pindakgan.

Uñun jon yombem da wisa dagokdo kwan

⁶ madep tanek tilimni yopmanjan, mani pilindo si kibidan mudon.

⁷ Gak nin do butjap nandisal, do nin panupbal asal.

Gak nin do butjap nandisal, do madepsi pasolgomar.

⁸ Gak da nin dakon yokwi morap kisi pindak mudosol.

Yokwi morap pasili aman, uñun gak da nomansi yopmanjek pindak mudosol.

⁹ Miktimon egipnen bisap morapmon butjapgo da kagagwan ekwaman.

Egip egipnin mudok do anjakwan yanwik anek kimokgomar.

¹⁰ Nin bilak 70 yan da aripmon gin ekwaman.

Ae tapminnin toni kan, bilak 80 da arip tagi egipnen.

Mani uñun bilak morap ekwamanon, nin pi madepsi aman, anek jigi morapmi panalon aman.

Uñun bilak morap tepmisi kin mudanakwa nin tepmisi pasilgaman.

¹¹ Namin da butjap madepgo dakon tapmin uñun nandisak?

Butjapgo uñun madepsi, do amin da gak do pasol pasol madepsi nandani kan, uñun da tagi asak.

¹² Niyin dekbi on miktimon bisap dubagi dima egipdaman yan si nandanen.

Yan aki kando nandan kokwin tagisi ban panjek egipnen.

¹³ Yawe, butjapgo bisap nian da sigin tosak?

Oman amingo nin do bupmi nandan nibi.

¹⁴ Wisa dagokdo but dasi galak tan nimanaki butnin kadimisi tosak.

Yan anjaki miktimon egi anjan kinen daman kisik kisik kap yanek tagisi egipnen.

¹⁵ Gildat nian da jigi nimgul uñun da arip kisik kisik nibi.

Ae bilak nian da yokwisi egipguman uñun da arip kisik kisik nibi.

¹⁶ Wasok tapmini ton asal uñun oman amingo nin do nolnibi pindatnen.

Ae tilimgo tagisi minjat monjyonin do yolnibi pindatni dosi nandisat.

¹⁷ Amin Tagi Pinjkopnin, gisamgo ninon tosak do nandanman.

Ninon tanjakwan pi morap aman unun bami tagisi tosak.
Asi, panjeban anjaki pi aman dakon bami tagisi tosak.

91

Pinjkop unun kila aminin

- 1 Pinjkop Wukwi Madep gat ekwan amin unun Pinjkop Tapmim Ami da yongamgwan egek yik yawot tagisi anj.
- 2 Nak Yawe do yan yosot,
“Gak da dam madepno aripmi dima tuwili egek nak tagisi anjikutnosol.
Gak Pinjkopno.
Egip egipno gagon tosoke yanji nandisat.”
- 3 Pinjkop da kilago tagisi anjakwan paron dima yokwalgi.
Ae gak nagal anjakwan sot teban gagon dima noman toni.
- 4 Pup da pudigi pirigwan wutjan unuden Yawe da tagisi anjikutnosak.
Unun toktok teban kilago anjek pasikgo asak.
- 5 Kalbi binap bo gildat kalba yo yokwisi kinda da anjupbal asak yan do pasol pasol dima abi.
- 6 Ae sot teban kinda da kalbi altan gamjak, bo gildat binap yo yokwisi kinda da gak anjupbal asak yan do pasol pasol dima abi.
- 7 Amin 1 tausen gak da kapmatjok kimagakwa ae amin 10 tausen amin tetgo do kimotni kan, unun yo yokwi gak da kapmatjok aripmi dima apni.
- 8 Dabilgo da si pindagaki Pinjkop da amin yokwi kobogi yokwi yomdisak.
- 9 Yawe Wukwi Madep da yongamgwan egipbi kan,
10 yo yokwisi gagon aripmi dima noman toni.
Ae sot teban gak da yut da kapmatjok aripmi dima apni.
- 11 Kosit morap agipbikon Yawe da anjloni pi yoban kilago akdanj.
- 12 Anjakra kandapgo tipmon tidoki yan do gak kisit da bedan awildanj.
- 13 Gak da laion emari yokwi gat ae tunjon amin emari tonj gat baman misinjtdisal.
- 14 Yawe da yan yosok,
“Amin nak do but dasi galak tan naman unun yokwikon ban timikgen.
Amin nak dakon man do nandanj teban tonj unun panjuktrokenj.”
- 15 Nak do bisit aba bisitni nandanj yobenj.
Ae jigj noman tan yomni kan, nak unun gat egipnenj.
Nak da yokwikon ban timigek man madep yobenj.
- 16 Nak da yokwikon ban timigek egip egipni sanjeko dubagi anjakwan tagisi nandakdanj.”

92

Pinjkop anjksik kap

Kap on Sabat bisapmon Pinjkop gawak iminej yogogi.

- 1 Yawe, gak Pinjkop Wikwisi egisal.
Ya yan yanek kap yanek mango anjksinen kan unun tagisi.
- 2 Wisa dagok morap gak da nin do but dasi galak tan nimisal unun do yan tenjenok anej kan unun tagisi.
Ae kalbi morap bisapmi bisapmi panpuluganeke dima nipmanj dekdal unun do yan tenjenok anej kan unun tagisi.
- 3 Gita napmi 10 kabi dakon ae gita napmi morapmi tonj unun ban tidaneke kisik kisik anjek unun dakon yan tenjenok anej kan unun tagisi.

- 4 Yawe, gak yo tagisi asal unjun do nandanek butno tagisi asak.
Kisitgo da pi asak unjun do nandanek kisik kisik kap yosot.
- 5 Yawe, gak pi tapmimi tonji asal.
Nandak nandakgo unjun ilarisi.
- 6-7 Amin yokwi jon yombem tagi kwon, ae yo morapmi timigek tagisi ekwan.
Mani gak da wagilsi panjupbal akdisal.
Amin nandak nandakni mini ae nandan kokwini tagi dima amin on yo morap do aripmi dima nandan pisoni.
- 8 Mani Yawe gaga kila amin madep toktok teban egi wigisal.
- 9 Yanji nandaman, amin gak do uwal an gaman, unjun kimotdan.
Yo yokwi an amin pabij yopbi birapmigi dukwan dukwan kikan.
- 10 Mani gak da tapmim madep namgul unjun jon bulmakau wili dakon tapmim yombem.
Gak da yo tagisi an namisal, do but galaksi nandisat.
- 11 Dabilno da pindagapbo uwalno tasik tan mudawit.
Mirakno yopmanek uwalno yokwisi dakon kunam wiwik nandagim.
- 12 Amin kilegi unjun silbat da yan madepsi taganek bami tokdan.
Sida kindap Lebanon miktimon ton unjun da tilak tagokdan.
- 13 Amin kilegi unjun Yawe da yutnon kili kwaokbi.
Pinjopnin da yutnon egek madepsi tagon.
- 14 Amin pelan anek bami sigin tokdan.
Tagisi tanek tami dima biripmigi manek kalikaligi sigin tokdan.
- 15 Anek yanji yan tenjenokdan, "Yawe unjun anpakni kilegi gin.
Unjun tip madepnin egisak, ae yokwini kinda dimasi tan imisak."

93

Pinjop unjun kila amin madep egisak

- 1 Yawe unjun kila amin madep egisak.
Kila amin madep dakon imal pasak.
Asi, kila amin madep dakon imal pasak, ae tapmimni unjun madepsi.
Miktim daman unjun wasanjan tebaisi toso, aripmi dima puwen kisak.
- 2 Yawe, gak kila amin madep yityit tamogokon kalipsisgwan kilisi yikgil.
Yo morap dima noman tanakwa gak kilisi egipgul.
- 3 Yawe, tap pakbi madep unjun da madepsi tamalikgan.
Anek wiwik madepsi yanek sulukwan, ae ilerikon tebaisi tidon.
- 4 Mani Yawe, gak dakon tapmingo unjun pidanbisi.
Tap pakbi madepsi tamalikgan unjun dakon tapmim yapmandak, ae ilerikon tidon unjun dakon tapmim yo kisi yapmandak.
- 5 Gak dakon gen tebango unjun toktogisi tokdan.
Yawe, gak dakon yut dagok dagogi mini telagisi tokdisak.

94

Pinjop da amin yokwi morap pabij yopmanek amin kilegi morap panjuplugokdisak

- 1 Yawe, gak Pinjop, gak da yokwi pakpak amin yokwi an dakon kobogi yomisal.
Do abisok butjapgo yolijaki tilingo koni.
- 2 Miktim daman dakon gen kokwin amin madep pidoki.
Abisok abinek iyi do nandaba wigisak amin dakon anpak yokwini do kobogi yokwisi yobi.
- 3 Yawe, bisap nian da amin yokwi da anpakni do kisik kisik ani?

- 4 Amin yokwi da iyi do nandaba wigakwa anpak yokwini an unun do pibit tidok an.
- 5 Yawe, miñat amin kabi gaga do manjigil, amin da pabiñ yopmanjek jigi madepsi yoman.
- 6 Unun da sakwabat gat, ae miñat monjiyo meñi datni yopman kimakgwit gat, ae amin kokup nɔwakɔwarikon da apgwit da miktinninon ekwan, unun dapba kimokgon.
- 7 Añek yan yon, “Yawe da nin dima nindasak.
Israel amin dakon Pinjkop yo nin da aman unun do nandaba kik dima asak.”
- 8 Nandak nandakji mini amin, mirak yopmanjek butji pisoni!
Ji nɔgigisi. Ni bisapmon nandan kokwin tagisi amin dagoni?
- 9 Pinjkop da miraknin wasagit, do aripmi dima nandisak, ma?
Ae dabilnin wasagit, do iyi aripmi dima sinjosak, ma?
- 10 Miñat amin kabi egi an an kwan kobogi yokwi yomisak, do ji do kobogi yokwi aripmi dima damjak, ma?
Unun miñat amin morap kisi dakon yoyin detni.
Unun nandak nandakni mini, ma?
- 11 Yawe da miñat amin morap kisi dakon nandak nandak kili nandan mudagit.
Unun nandisak, yo morap ak do nandan, unun bami tagisi dima noman tokdan.
- 12 Yawe, gak da amin kindan anmilip akdo tepmi iminek nawa gengo iyin dekgi kan, unun amin kisik kisik tagi asak.
- 13 Jigi bisapmon gak da yik yawot imisal.
Yanjin egakwan amin yokwi kimagek miktin kagagwan pikwan.
- 14 Nido, Yawe da miñat amini aripmi dima yopman detjak.
Asisi, miñat amin kabi iyi do manjigit unun manji aripmi dima yomjak.
- 15 Ae don anpak kilegikon da gen kokwin akdan.
Anakwa amin kilegi da unun yoldan.
- 16 Namin da nak anpuluganek amin yokwi pabiñ yopjak?
Namin da nak anpuluganek amin gulusun an unun pabiñ yopjak?
- 17 Yawe da nak dima anpulugagit tam, bisap dubak dima kimakbi tamokon pakgin.
- 18 Nak yan nandagin, “Kandapno sagalegi, do kili unun man nitdisak.”
Mani dima. Yawe, nak do but dasi galak tan naminek abidanjaki dima magim.
- 19 Butjik nandagin bisapmon, butno anteban anek anpuluganbi kisik kisik agim.
- 20 Gak kila amin yokwi gat pi dima an.
Unun amin da miñat aminyo anpak yokwi tagi ani do gen teban yopmanjan.
- 21 Unun muwugek amin kilegi panupbal ak do gen yan anteban an.
Ae gulusun dima an amin dapba kimotni do gen yan yoman.
- 22 Mani, Yawe dam madepno aripmi dima tuwili egisak.
Pinjkopno da tagisi anjuknosok.
- 23 Unun anpak yokwi awit dakon kobogi yomdisak.
Yokwini unun nandan yomisak, do dapban kimotdan.
Asi, Yawe Pinjkopnin da obisi pantasik akdisak.

95

Piŋkop anġisik kap

- 1 Apba kisik kisik kap Yawe do yono!
Piŋkop tip madepnin yokwikon baŋ pulugaŋ niŋgut uŋun do nandanek
yaŋ tidaŋek kisik kisik kap yono.
- 2 Uŋun da kapmatjok kiŋek ya yaŋ iyineŋ.
Aŋek kisik kisik kap yaŋek mani anġisino.
- 3 Nido Yawe uŋun Piŋkop tapmimi toŋsi egisak.
Uŋun Kila Amin Madep tapmimi toŋsi egek amin da piŋkopnin yaŋ yoŋ yo
morap yapmaŋ mudosok.
- 4 Miktim galegi ae kabap miktim kisi uŋun iyi dakon.
- 5 Miktim gat tap gat kisi iyi wasagit, do kisi bamot iyi dakon gin.
- 6 Ji apba ŋwakbeŋ aŋek gawak imno.
Yawe uŋun da nin wasaŋ niŋgut.
- 7 Uŋun Piŋkopnin egisak.
Nin sipsip kabini, do nin dakon kila aŋek japnin nimisak.
Abisok geni nandaŋ imni.
- 8 Yawe da yaŋ yosok, “Kalip babikji da miktim kibiri timon, Meriba ae Masa
miktimon, but teban awit.
Ji yaŋ dima ani.
- 9 Yo aġim uŋun pindakgwit, mani nak anġewal do pi madepsi awit.
- 10 Nak bilak 40 uŋun amin do butjap nandaŋ yomgum.
Aŋek yaŋ yaġim, ‘Butdasi nak dima nolgaŋ.
Nak dakon gen dima guramikaŋ.’
- 11 Yaŋdo, nak japtaŋek yaŋ yoyiġim, ‘Asi dayisat, ji nak dakon yik yawot
kokupgwan dimasi piġini.’”

96

Piŋkop da miŋat amin kabinikon anġpak tagisi asak

- 1 Yawe do kap kalugi kindi yaŋ imni.
Miktimi miktimi amin ekwaŋ, ji Yawe do kap yaŋ imni.
- 2 Yawe do kap yaŋ imiŋek mani anġisini.
Gildari ġildari amin yokwikon baŋ timik timik asak uŋun dakon geni yaŋ
teŋteŋoni.
- 3 Amin kisisi miktimi miktimi ekwaŋ tilimni gat ae yo masi masimisi asak
uŋun do yaŋ teŋteŋaŋ yomni.
- 4 Yawe uŋun waġil tagisisi, do anġisini kimorisi.
Uŋun kokup kidat morap yapmaŋdak, do si pasal imimisi.
- 5 Miktim diwari dakon piŋkopni uŋun kokup kidat dakon wupmi gin.
Mani Yawe da kundu wasagit.
- 6 Yawe uŋun kila amin madep egek man madepni taŋ imisak.
Tapmimni madep gat ae yo morapni kildani tagisi telagi yutnikon taŋ
imaŋ.
- 7 Miŋat amin kabi morap, yaŋ simi aŋek Yawe dakon tilimni gat ae tapmim
madepni gat do yoni.
- 8 Yaŋ simi aŋek tilim madepni do nandaŋek Yawe anġisini.
Paretji timigeek Telagi Yut Madepni da nagalgwan piġini.
- 9 Uŋun telagisi ae tilimni ŋwakiŋwarisi, do Yawe gawak imni.

Amin miiktimi miiktimi ekwan, ji nimnimigek pasal imni.

- 10 Miiktimi miiktimi egi ananj kwan unun dakon amin yan yoyini, “Yawe unun kila amin madep egisak.
Unun da miiktim daman anjeban aban wayin dima asak.
Yawe da don gen kokwin pi kilegisi anek amin dakon anpak kokwin akdisak.”
- 11 Kundu gat miiktim gat, jil kisik kisik anjil.
Tap idap, gak wayin madepsi anek kisik kisik abi.
Ae yo morap tap kagagwan ton, jiyo kisi kisik kisik ani.
- 12 Jap pi gat ae yo morap unjungwan ton, ji kisik kisik ani.
Unun bisapmon kindap morap koron ton unun kisik kisik kap yokdan.
- 13 Yawe da buron kisik kisik akdan, nido Yawe abin gen kokwin anek miiktim daman kisi dakon minat aminyo dakon anpak kokwin an yomdisak.
Anpak kilegikon da, ae gen bamikon da, miiktimon minat amin morapyo gen kokwin anjomdisak.

97

Pinjkop unun kila amin madep mibiltogi

- 1 Yawe unun kila amin madep egisak. Miiktim gak kisik kisik aki.
Miiktim tim tap binap ton ji but galak nandani.
- 2 Gikwem gat ae pilin gat da anjwasamal.
Anpak kilegikon da amin kila asak.
- 3 Kindap da mibil tan iminek uwalni anjwasinjek ekwan unun sonban pasilgan.
- 4 Unun da malni yopban miiktim tenjtosok.
Miiktim da kanek nimnimikdak.
- 5 Yawe apban kanek kabap da pakbi dagon.
Unun miiktim morap kisi dakon Amin Tagi egisak.
- 6 Kundu da anpakni kilegi do yan tenjtok anakwan minat amin morapyo da tilimni konj.
- 7 Amin kokup kidat gawak yominjek panjisan unun mayak tok panj.
Kokup kidat, ji Yawe gawak imni.
- 8 Saion kokup pap amin gat, ae Juda miiktimon kokup pap tan ananj kwan unun dakon amin gat da unun nandanek, gen kokwin tagisi asal unun do but galak nandanek kisik kisik anj.
- 9 Nido Yawe gak Pinjkop Wikwisi egek miiktim morap kisi kila asal.
Gak pinjkop njwakjwari morap kisi yapmanek mango wukwisi tosok.
- 10 Ji Yawe but dasi galak tan iman amin, ji anpak yokwi do nandaba injanisi asak.
Iyi dakon telagi amin kabini, yokwi an amin da kisiron ban timigek kilani asak.
- 11 Pinjkop da amin kilegi tenjtan yoban kisik kisik panj.
- 12 Amin kilegi, ji Yawe kisik kisik anjiminjek mani telagi do nandanek ya yan iyini.

98

Pinjkop unun amin morap dakon kila amin madepni

- 1 Yawe da yo masi masimisi agit, do kap kalugi kinda yan imno.
Tapmimni madepsi ae anpakni telagi, do emaron teban tagit.
- 2 Yawe emaron teban tagit unun dakon yan tenjtok agit.
Anpakni kilegi yoljban miiktimi miiktimi amin kisi da kawit.

- 3 Israel amin do but dasi galak tanek dıma yopman det do yan teban tok agit unun do sigin nandisak.
Pinƙopnin da emaron teban tanek nin yokwikon ban pulugar nipgut, unun miktimi miktimi amin ekwan unun da kili kawit.
- 4 Miktım amin morap, ji yan tidanek Yawe anƙisini.
Kisik kisik kap yanek anƙisini.
- 5 Gita tidanek kap yanek Yawe anƙisini.
- 6 Kwen gat ae kasiƙin gat piƙonok yan tidanek kisik kisik anek Yawe anƙisini.
Unun Kila Amin Madep egisak.
- 7 Tap gat yo morap tapƙwan ton, ji yan tidoni.
Miktım gat amin miktımın ekwan, jiyo kisi yan tidoni.
- 8 Pakbi madep ji kisit tidoni.
Kabap ji kisik kisik anek kap yoni.
- 9 Ji kisisi Yawe da buron kisik kisik anek kap yoni, nido Yawe miktım amin morap gen kokwin an yom do abisak.
Gen kokwin kilegisi akdisak.

99

Pinƙop unun kila amin madep mibiltogi

- 1 Yawe unun kila amin madep egisak.
Miktimi miktimi amin ji pasal nimmimikyo ani.
Kila amin madep tamonikon yigakwan anelo madep serabim da teri teri akƙan.
Anakwa miktım wudip asak.
- 2 Saion kokup papmon unudon Yawe tapmım madepni tan imisak.
Ae unun da minat amin morap kisi dakon man yapmanek mani da wikwisi asak.
- 3 Amin kisi da mango madepsi ae masi masimi unun do yan anƙisın kimotnisi.
Gak telagisi.
- 4 Kila amin madep tapmimi ton gak anpak kilegisi unun do galagisi nandisal.
Gak da Israel amin nin do anpak tagisi gat ae anpak kilegi gat nibi yolgaman.
Gak da Israel miktımın gen kokwin kilegi gat ae anpak kilegi gat asal.
- 5 Ji Yawe Pinƙopnin anƙisini.
Unun telagi egisak, do burikon kinok gawak imni.
- 6 Moses gat Aron gat Yawe dakon mukwa sogok amin egipgumal.
Ae Samuel yo kisi mani yanek gawak imgwit amin kabikon nani kinda.
Unun da Yawe do bisit aba bisitni nandan yomgut.
- 7 Gikwem timi kinda dubagisi wigisak unudon egek gen tebani yomgut.
Yoban gen teban morap Pinƙop da yomgut unun guramıkwit.
- 8 Yawe Pinƙopnin, gak da minat aminyogo dakon bisitni nandan yomgul.
Gak da diwarini wiririk yomgul, mani gulusunni dakon kobogi do jigi yomgul.
- 9 Yawe Pinƙopnin unun telagi, do mani awigek iyi da telagi kabapmon gawak imneƙ.

100

Pinƙop ya yan iyik dakon kap.

- 1 Amin miktimi miktimi ekwan ji kisik kisik anek yan tidanek Yawe anƙisini.
- 2 Ji but galagon da Yawe gawak imni.

Kisik kisik kap yanjek unun da kapmatjok kini.

³ Yawe unun Pinjop yanjsi nandanj imni.

Unun da iyi nin wasanj nipgut.

Nin unun dakon gin.

Nin unun dakon minjat amin kabini, nin sipsip kabini iyi pawilakwan ekwamanj.

⁴ Telagi yut madep da nagalgwan pigeke ya yan iyinejek anjksinenej.

Nin ya yan iyinejek mani yan anjenotneje.

⁵ Nido Yawe unun tagisi.

Dagok dagogi mini amin do but dasi galak tanj yomisak.

Babikon da babikon geni anjeban anjek amin kabini panjpuługanjan anjan kikkisak teban.

101

Kila amin madep dakon yanj teban tok

Dewit dakon kap kinda.

¹ Yawe, nak amin do but dasi galak tanj yomisak, ae amin dakon anjak kokwin kilegisi asal unun do kap yokenj.

Nak gak anjksik do kap yokenj.

² Nak anjak kilegi banj gin yolgenj.

Yawe, ni bisapmon gak abin nak anjpuługoki?

Nak naga da yutnon anjak kilegi banj gin abenj.

³ Nak yo injani kinda dimasi kokenj.

Pinjop manji iman amin dakon anjak do dima galak tosot.

Nak unun gat kalonj dima agipneje.

⁴ Nak butnokon da yokwi di dima abenj.

Ae anjak dima agagi do nandak nandak dima abenj.

⁵ Nak da amin do yanba yokwi tok an amin obisi panjupbal akdisat.

Iyi do nandaba wigisak amin gat dima egipneje.

⁶ Nak amin Pinjop yolganj unun banj galak tanj yobenj, ae unun gat gin nak da yutnon tagi egipneje.

Amin toktogisi anjak kilegi anj, unun amin dagin oman amino egipni.

⁷ Jamba but amin nak da yutnon dima egipni, ae top yon amin nak gat dima egipneje.

⁸ Gildari gildari amin yokwi maktimninon ekwan unun panjupbal ak do pi abenj.

Nak da amin anjak yokwi an amin wiririgapbo Yawe da kokup papmon sanjenek dima egipni.

102

Amin kinda da jigij panjek bisit asak

Amin kinda jigij panjek tapmimni minisi anjakwan Yawe da anjpuługosak do bisit agit.

¹ Yawe, bisitno nandaki. Nak gak da anjpuługoki do yanj tidosot.

Nak dakon kunamno nandanj nabi.

² Jigij madepsi pakenj bisapmon dima gandakenj yanj do dima pasilgi.

Bisitno nandaki.

Gak do yanj tidokenj bisapmon tepmisi nandanejek nak anjpuługoki.

³ Egip egipno unun mukwa da yanj bisap pisipmisok tarjek pasilganj unun yombem.

- Kindap madep da sosok unun da tilak giptimno tepmisi sosok.
- 4 Amin da jon kibidanji bamon unuden nak yokwisi egisat.
Do jap nok do dima galak tosot.
- 5 Nak inyon inyon yosot, ae giptimno madep dima, nak kidari ginsi.
- 6 Nak sinjin da yan miktim kibiri timon yokwisi egisat.
Ae kalbi dakon minam da kokup amin da antasik abi do amin da aripmi
dima egipmi timon ekwan unun da arip egisat.
- 7 Nak dipmin potpot tamokon pokdot, mani dabilno si sintan egisak.
Bupmisi, nak minam kinda da yut kwenon yikdak unun da tilak nak naga
gin egisat.
- 8 Gildat kinda kalon uwal da nak gen yokwi nayan.
Tasik token do yanek yanjul an naman.
- 9-10 Gak nak do butjap madepsi nandisal, do abilak bangin nosot, ae dabil
pakbino kapmon manba pakbi gat kisi nosot.
Nak sibat sibat ban yan abidan mabi timi kindakon kigim.
- 11 Pilindo gildat da pigisak unun da aripmon egip egipno bisap pisipmisok gin.
Nak jon da kibidon unun yombem.
- 12 Mani Yawe, gak kila amin madep toktogisi egisal.
Mango unun wukwisi, do minjat aminyo don altokdan unun da gak
nandan gamdan.
- 13 Abisok abin Saion kokup pap do bupmi nandan iminek anpulugoki.
Bupmi nandan ibi dakon bisap kili noman tak.
Abisok bupmi bisap.
- 14 Saion kokup pap unun yokwi tak, mani oman amingo da yut agak tip
morapni do but dasi galak tan yoman.
Abisok yokwi tak, mani kosit madepni dakon kimbaban pindagek unun
da but yokwi yomisak.
- 15-16 Pinjop da Saion kokup pap aeni wasanek tilimni minjat amin kabikon
yolikdisak.
Anjakwan minjat amin kabi morap Yawe do pasolni, ae miktim dakon kila
amin madep morap tilimni do pasal imdan.
- 17 Unun giptim dakon yo do wadan amin unun dakon bisitni nandan
yomdisak.
Bisit aba sanjenek manji dima yomdisak.
- 18 Yo unun Yawe da asak unun papiakon mandano babi kabi don altoni da
Yawe da pi unun agit dakon gen nandanek mani awigini.
- 19 Gen unun yan mandanek, "Yawe iyi da telagi kokupmon kwen egek
sintanban pigit.
Unun Kwen Kokup egek sintanban miktimon pigit.
- 20 Anek dam tebanon amin jigi panek kunam tagakwa nandagit.
Ae dapba kimotni do yanbi amin unun pulugan yopban kiwit."
- 21 Yan agit do Saion minjat aminyo da Yawe dakon man yan tentenoni.
Jerusalem minjat aminyo da anjisini.
- 22 Unun bisapmon minjat aminyo gat ae kila amin madepni gat Yawe gawak
im do Jerusalem muwugek yan akdan.
- 23 Nak tagan amin madep egapbo Yawe da tapmimno anupbal anek bisapno
anpisp agit.
- 24 Do nak yan iyigim, "Pinjopno, toktok teban egisal.
Nak amin pelan dima at, do egip egipno abisok dima gwayeki.
- 25 On miktim dakon teban tokni kalipsigwan kili yipgul da tosok.

Ae kundukon yo morap ton unun gak dakon kisit kilda.

- 26 Kundu gat miŕtim gat tasik tokdamal. Imal giranŕi da pudanŕ kwanŕ, unun da tilak yokwi tokdamal.
Amin da imal kulabik anŕ, unun da tilagon gak da kulabik anŕaki sanbenek dima tokdamal.
Mani gak toktok teban egipdisal.
- 27 Gak kulabik dima anek yanŕ gin egipgul da egisal.
Gak dagok dagogi mini egi wigikdisal.
- 28 Oman amingo nin dakon miŕat monjiyo gak da buron egipdanŕ.
Ae unun dakon diwatni panpuluganŕaki gak gat tagisi egipdanŕ.”

103

Piŕkop da nin do but dasi galak tanŕ nimisak

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe anŕkisenŕ.
Nak butno nanŕ yanŕ iyisat, gak gwinimbil mani telagi anŕkisiki.
- 2 Yawe anŕkisenŕ.
Nak do yo morap tagisi asak unun do dima inŕtokenŕ.
- 3 Unun da diwarino kisisi wiririk namisak.
Ae sotno kisisi panmilip aban kilek tosot.
- 4 Yawe da yokwikon ban puluganban dima kimokdot.
Ae but dasi galak tanŕ naminek bupmi nandanŕ namisak.
- 5 Yo tagisi do galak tosot unun aripnokonsi namisak.
Yanŕ anŕakwan nak aeno amin kalugi daganek sinŕinŕ da yanŕ tapmimi tonŕ agisat.
- 6 Amin da pabiŕ yopmanakwa yokwi ekwanŕ amin Yawe da anŕpakni kilegikon da gen kokwin tagisi anŕ yomisak.
- 7 Kalipsigwan yo morap ak do nandagit unun Moses nanŕ iyigit.
Ae pi tapmimi tonŕ agit unun Israel amin do yolinban pindakgwit.
- 8 Yawekon bupmi ae nandanŕ yawotyosok.
Unun butjap tepmi dima nandisak, ae amin do but dasi madepsi galak tanŕ yomisak.
- 9 Bisapmi bisapmi yokwi amanŕ do gen dima yanŕ nimisak.
Ae butjapni bisap dagok dagogi mini dima tanŕ ananŕ kisak.
- 10 Diwarinin dakon kobogi yokwisi timiri mani dima nimisak.
Nin yokwi morapmisi amanŕ unun dakon kobogi do yo jigisi timiri mani dima nimisak.
- 11 Nido amin iyi do pasal imanŕ amin unun but dasi galak tanŕ yomisak.
Butdasi galak tanŕ yomyomni unun pidanŕbisi, miŕtim yapmanek kwensi ason kundu tosok unun dakon tilak.
- 12 Gildat wisagon da si pigisak tet unun dubagisi.
Unun da tilak Piŕkop da diwarinin wiririkban dubagisikon tonŕ.
- 13 Dat da miŕat monjiyoni do bupmi nandanŕ yomanŕ unun da tilak Yawe da amin iyi do pasal imanŕ amin do yanŕsi nandanŕ yomisak.
- 14 Nido tapmimnin madep dima, nin miŕtim gin yanŕ nandanŕ nimisak.
- 15 Amin nin jonŕ yombem egip egipnin pisipmisok.
Nin jonŕ dakon jareŕi yombem da bisap pisipmisok egek kibidomanŕ.
- 16 Mirim da jareŕ panwayinŕ aba manakwa amin da jareŕ sanbenek dima pindakganŕ.

- 17 Mani Yawe da toktok teban minat aminyo pasal iminek ekwan unun do but dasi galak tan yomisak.
Ae babik don altoni unun do anpak kilegisi an yomdisak.
- 18 Yawe da sanbek sanbek agit unun yolek geni guramikgan amin do yo tagisi an yomdisak.
- 19 Yawe Kwen Kokupmon kila amin madep yigek yo morap kila asak.
- 20 Anjelo tapmimi madepsi kabi, ji Yawe dakon geni do mirak pakyanji yopmanek guramik kimokgon kabi, ji Yawe anjisini.
- 21 Ji Yawe dakon pi amin Kwen Kokup egek galaktokni yolek omani an, ji Yawe anjisini.
- 22 Yo morap Yawe da wasagit da kilani asak unun dukwan dukwan tan anjan kwan, ji Yawe anjisini.
Nak Yawe anjisiken.

104

Pinjkop yo morap wasagit, do mani awigino

- 1 Nak Yawe anjisiken.
Yawe Pinjkopno, gak wukwisi.
Gak kila amin madep mibiltogi ae man madepgo ton.
- 2 Amin da imal ban giptimni wamanjan unuden, gak gaga nan tenjeni nan wamanjal.
Amin da imal yut ilikba pikwan unuden, gak da kundu gat ae gik morap gat yopmanjal.
- 3 Anjek yutgo kwen ason pakbi kwenon asal.
Gikwem da os da amin ilik pawilgan tamo timgo daganakwan mirim da gak anjan kisak.
- 4 Gak da mirim yabekbi unun da gengo anjan kisak.
Ae gak da abi mal da oman amingo dagon.
- 5 Gak da miktim on yipgul da tamonikon wagil tebai toso, ae aripmi dima duwalik kisak.
- 6 Gak da tap idap yipbi imal da yan miktim wutjigit.
Anjaki pakbi da kabap morap kisi wutjigit.
- 7 Mani don tap idap tebai iyinbi duwalik kigit.
Tap idap gak da tebai yanbi nandanek timtim yanek kigit.
- 8 Tap idap kabap morap yipman degek miktim kuldugi timon pigigit.
Gak da tap idap unudon toso do yagil da abisok unudon toso.
- 9 Gak da tilak kili yipgul, do tap idap tilak unun dima iratjak.
Tap idap miktim morap aeni dima wutjisak.
- 10 Kabap da galegikon miktimgwan pakbi dabil panjoman anjaki pakbi pagek kuldugi timon pukwan.
- 11 Jon bit kilapyo pakbi unun ban non, ae jon donki kisi unun pakbi non, anek tekni panjawot an.
- 12 Pakbi ilenon kindap ton, minam unudon yutni anek kindap kilinon yigek gen yon.
- 13 Gak kokupgokon kwen egek sikak yipbi kabap morapmon mon.
Pi asal dakon bami da on miktimon tugosok.
- 14 Gak da bulmakau da noni do jon yopbi kwon.
Ae yo mibili mibili abi kwanakwa nin jap unudon paman.
- 15 Nin wain nok do wain sop paman, anek but galaksi nandanjan.
Ae tomno dabilnin sono gulgwa ani yan do olip dakon nelagi paman.

- Ae jap da giptimnin panṭeban ani do pigaga jap pamanṭ.
- 16 Sikak manṭakwa Lebanon dakon kindap dakon geli da pakbi morapmi ilikgan.
Yawe dakon sida kindap unṭun kalipsigwan iyi kwaokgit.
- 17 Unṭun sida kindapmon minam da yutni anṭ.
Ae bilak minam unṭun kwat kwenon yutni unṭudon anṭ.
- 18 Jon meme kabap madepsikon akwanṭ.
Anṭakwa misan kabap dakon tip madep da panṭyonṭam anṭakwa ekwanṭ.
- 19 Gak da kanek wasagil da unṭun da bilak dakon kanek morap dakon tilakni asak.
Ae gildat dabil ni bisapmon pigisak unṭun gildat da iyi nandisak.
- 20 Gak da pilin tuk abi noman tanṭakwan koron jon bit kilapyo akwanṭ.
- 21 Laion kilap wisinṭek madepsi yanṭ tidonṭ.
Pinṭkop gak da kilap wisanṭ unṭun yomisal.
- 22 Gildat wisak bisapmon tamonigwan si panṭki pokgonṭ.
- 23 Anṭakwa amin pidanṭ kinṭ pini anṭakwa wigi gildat pigisak.
- 24 Yawe, gak da yo morapmi wasagil.
Gak nandanṭ kokwin anṭek yo morap unṭun wasagil.
Gak da yo morap wayinṭ anṭek ekwanṭ wasagil unṭun on miktimon tunganṭbisi.
- 25 Tap idap unṭun madepsi.
Tap kilap madep ae moninṭ moninṭ morapmisi gat ae yo diwari gat kisi unṭungwan ekwanṭ.
Nin da aripmi dima manṭitnenṭ.
- 26 Tap kwenon tap wakga kinṭ ap anṭakwa tap kilap madepsi wasagil unṭun tap pidanṭek kisik kisik anṭek wigi mok anṭ.
- 27 Unṭun kisisi jap do anṭ bisapmon gak da upmokgi do jomjom anṭ.
- 28 Gak da jap yominṭaki nonṭ.
Gak da upmagaki buri tugonṭ.
- 29 Mani manṭi yominṭaki si pasolgonṭ.
Ae mirim gwayesal bisapmon kimagek miktim dagonṭ.
- 30 Gak da egip egip dakon mirim yobi egip egip kalugi abidonṭ.
Yo morap panṭkaluk anṭaki miktimon kalugisi tonṭ.
- 31 Yawe dakon tilimni dagok dagogi mini tanṭ anṭanṭ kisak dosi nandisat.
Anṭakwan yo morap wasagit do kisik kisik asak.
- 32 Unṭun miktimon sintanṭban miktim wudip asak.
Kisitni kabapmon yopban mukwa pidonṭ.
- 33 Nak si egipbenṭ bisapmon Yawe do kap yokenṭ.
Nak miktimon egi anṭanṭ kikdisat unṭun da aripmon Pinṭkopno sigin yanṭ anṭkisikenṭ.
- 34 Nak Yawe do kisik kisik asat.
Do unṭun da nandak nandakno do galak tosak dosi nandisat.
- 35 Yawe, yokwi anṭ minṭat aminyo panṭupbal aki.
Nak amin yokwi wagil pasilni do nandisat.
Nak Yawe anṭkisikenṭ.
Yawe anṭkisini!

105

Pinṭkop gat minṭat amin kabiyoni gat dakon kap

1 Yawe bisit iyinṭek ya yanṭ iyino.

- Pi madep madep agit unun dakon geni yoyino miktimi miktimi amin da nandani.
- 2 Kap yanjek mani anksinjek wasok tapmimi tonji morapmi agit unun do yan tenjenono.
- 3 Mani telagi anksinjen.
Amin morap Yawe gawak im do unun da kapmatjok kwan unun kisik kisik madep ani.
- 4 Bisapmi bisapmi Yawe da kapmatjok kinjek panpuluganjek tapmim nimjak do sigin iyinenj.
- 5-6 Ji Yawe dakon oman amini Abraham dakon babini kabi, ji Jekop da kabikon nani, Yawe da iyi do manjikbi kabi, Yawe da pi tapmimi tonj ae yo masi masimi agit unun do aesi nandani.
Ae amin yokwi do kobogi yokwi yomgut unun do nandani.
- 7 Yawe unun Pinjokpnin.
Unun da miktimi miktimi minjat amin morap kilani asak.
- 8 Yawe da sanjek sanbekni nin gat toktogisi agit.
Dagok dagogi mini sanjek sanbekni do nandanj egisak.
- 9 Yawe da Abraham gat sanjek sanjek unun agit.
Unun sanjek sanjek agit unun dima kirinjit do Aisak nanj yanj teban tok an imgut.
- 10 Ae Jekop, Israel amin dakon babi, sanjek sanjek unun toktogisi tosak do Yawe da iyigit.
- 11 Unun da yanj yagit, “Nak da Kenan miktim gak do gabenj.
Miktim unun babigoni do tosak.”
- 12 Kalip Israel amin kalonjisos, ae apbi amin yombem da egipgwit.
Asi, Kenan miktimon egipgwit, mani iyi dakon miktim unun mini.
- 13 Unun amin njwaknjwari da miktimon agi agi awit.
- 14 Mani, Yawe da yum pindagakwan amin di da dima pabinj yopgwit.
Panpuluganjek kila amin madep yokwi anyjom do nandawit unun tebai yoyigit.
- 15 Kila amin madep unun yanj yoyigit, “Minjat aminyo unun nak dakon pi ani do manjigim, do anjak yokwi dima anyjomni.
Nak dakon kombi aminyo do yokwi dima anyjomni.”
- 16 Yawe da aban Kenan miktimon jap do madepsi awit.
Anjek japni panpasil agit.
- 17 Mani Josep yabekban unun da mibil tanjek unun da kalip panji Isip miktimon egipgut.
Peni padik padikyo da monenj timit do nandanjek amin dakon oman monjini egipjak do amin do yomgwit.
- 18 Ain nap banj kandapnikon panjeban aba kandapmi pilin tagit.
Ae ain gironjikbi madep kinda tegikon anjeban awit.
- 19 Yanj egakwan wigi yo unun altoni do kalip yanjkwok agit unun bamis noman tagit.
Yawe dakon gen da Josep dakon gen unun bamisi yanj yoligit.
- 20 Kili Isip amin dakon kila amin madep da amin kinda yabekban kinj Josep dam tebanon nanj pulugagit.
Amin Njwaknjwari Kabi dakon kila amin unun da Josep puluganj yipban kigit.

- 21 Anej yipban yut madepni gat ae yo morapni kila asak do man madepimgut.
- 22 Kila amin madep dakon yo morapni kila an unun dakon mibiltok amin morapni kila agit.
Ae kila amin madep nandak nandak iman amin kabi unun yoyin detjak dakon tapmim kisi tanimgut.
- 23 Don Jekop pan*k*i Isip egipg*u*t.
- 24 Ae don Yawe da minat amin kabini panpuluganban gwakni morapmi awit.
Ae panpuluganban tapmimni da uwalni dakon tapmim yapg*u*t.
- 25 Yawe da Isip amin dakon butni pan*t*obilban minat amin kabini do uwal an yomg*u*wit.
Anej Yawe dakon oman amini do yokwi an yom do kosit wusik awit.
- 26 Mani don, Yawe da oman amini Moses gat Aron gat manjinek yabekban Isip kigimal.
- 27 Kin altane*k* Yawe dakon wasok tapmimi ton Isip miktimon agimal.
- 28 Yawe da pilin tuk yipban pilin tuk da miktim wutjig*u*t, mani Isip da geni abin yipg*u*wit.
- 29 Pakbi kulabik aban yawi daganek tap kilap kisi morap dapban kimak mudawit.
- 30 Mengak morapmisi iren tanek miktimni kisi tugawit, ae kila amin madep iyi dakon yut tamoyo kisi tugawit.
- 31 Yawe da yanakwan bigal gat ae gugim gugim kisi morapmisi iren tanek Isip miktim kisi tugawit.
- 32 Ae sikak kulabik anek ais gat ae mal gat ban yopban piwit.
- 33 Wain napni gat ae pik kindapni gat panupbal anek kindap diwar*i* dapban sulugi timi morapmi awit.
- 34 Gen yanakwan pilak pilak pilak noman tawit.
Tilakni unun morapmisi, amin da aripmi dima manjiri.
- 35 Pilak pilak da yo tami ton morap nawit.
Anej Isip amin da jap kwaokg*u*wit dakon bami kisi nawit.
- 36 Ae Isip amin morapmon amin yuri kindakon monji mibiltogi Pin*k*op da dapban kimak kimak awit.
- 37 Mani don, Israel amin timik pan*k*injakwan Isip yipman dekg*u*wit.
Silva ae gol kisi timige*k* kiwit.
Israel amin morap kisi tagisi egipg*u*wit, kinda sot dima agit.
- 38 Isip amin Israel do madepsi pasalg*u*wit, do kin mudanakwa but galak nandawit.
- 39 Yawe da gikwem timi kinda yipban kwen tanek unun da minat amini panyongam agit.
Ae kalbi kindap madep kinda yipban unun da ten*t*en*i* yomg*u*t.
- 40 Jap do iyin*ba* minam yopban apba nawit.
Ae Kwen Kokup dakon bret yoban nanek tugawit.
- 41 Tip madep kinda wital kinakwan pakbi kinda tagal kin*e*k miktim kibiri timon pakbi madep kinda pak kig*u*t.
- 42 Yo morap yan agit, nido kalip Abraham oman amini do yan teban tok agit unun do s*ig*in nandagit.
- 43 Do anek minat amini timik pan*k*ig*u*t.

105:21: WW 41.39-41   **105:23:** WW 46.6; 47.11   **105:24:** TP 1.7-14   **105:26:** TP 3.1-4.17

105:28: TP 10.21-23   **105:29:** TP 7.17-21   **105:30:** TP 8.1-6   **105:31:** TP 8.16-17,20-24   **105:32:** TP 9.22-25   **105:34:** TP 10.12-15   **105:36:** TP 12.29   **105:37:** TP 12.33-36   **105:39:** TP 13.21-22

105:40: TP 16.2-15   **105:41:** TP 17.1-7; IDT 20.2-13

Añakwan miñat amin kabi iyi do kili manjigit unun kap yanek kisik kisik anek kiwit.

44 Kijakwa Amin Nwakwari Kabi dakon miktim unun do yomgut.
Ae yum pindagakwan unun dakon pi timikgwit.

45 Israel amin da gen morapni gat ae gen teban morapni guramik kimotni do yan agit.
Yawe dakon man awigini!

106

Pinjop da miñat amin kabini do anpak tagisi asak

- 1 Yawe dakon man awigini.
Yawe anpakni unun tagisisi, do ya yan iyinensi.
Dagok dagogi mini nin do but dasi galak tan nimisak.
- 2 Yo madep agit do namin da unun dakon geni tagi yan tenjenosak?
Ae anpak tagisi morap agit unun da aripmon namin da mani tagi awigisak?
- 3 Amin do gen kokwin kilegisi an yominjek bisapmi bisapmi anpak kilegisi an amin unun kisik kisik tagi ani.
- 4 Yawe, miñat amin kabigo panpuluganek yokwikon ban timikgi bisapmon, nakyu kisi abidoki.
- 5 Nak miñat amin kabigo pindagapbo tagisi yigek yo tagisi timitni do nandisat.
Ae amin kabigo da kisik kisik anakwa nak unun do kisik kisik aberen.
Anek nin gak dakon amin kabigo ekwaman do mango ankisinen dosi nandisat.
- 6 Kalip babiknin da awit, unuden nin yokwi agiman.
Nin anpak yokwi mibili mibili agiman.
- 7 Isip miktimon babiknin gak da wasok tapmimi ton agil unun do pakyansi dima nandawit.
Gak da bisap morapmi anpak tagisi an yomgul, mani unun do si intawit.
Anek Tap Gamikon kin altawit bisapmon gak kwen wigik an gangwit.
- 8 Mani Yawe da tapmim madepni yolik do nandagit, ae man bini dima mosak do yokwikon ban timigakwan dima yokwi tawit.
- 9 Tap Gami tebai iyinban miktim kibiri tim dagagit, do amin da miktim kibiri timon kwan unun da tilak miñat aminyo mibiltan yominjek tap idap pudanek panpan kigit.
- 10 Amin uwal an yomgwit amin da kisiron ban timigakwan dima panpubal awit.
- 11 Mani pakbi da uwal wutjiba kimak mudawit, kindu dima egipgut.
- 12 Yawe da yan anakwan miñat aminyoni da yan teban tok morap an yomgut unun do nandan gadawit.
Anek kap yanek ankisiwit.
- 13 Mani Yawe da yo agit unun do tepmisi intawit.
Anek mibitok Pinjop da si yoyinjakwan yo ak do dima nandawit.
Iyi da nandak nandagon da yo awit.
- 14 Miktim kibirikon egek burikon da jap dogin madepsi nandanek Pinjop ankilikgwit.
- 15 Pinjop yo nido iyiwit unun yomgut, mani sot madep kindu kisi yipban sot awit.

- 16 Miktım kibiri timon egek di da Moses gat Aron Yawe dakon mukwa sogok amini telagi gat do nandaba yokwi tok an yomgwit.
Anjek Pinƙop da nin do tapmim yanƙin nimisak tam tagi yan nandawit.
- 17 Anakwa miktımın gapma madep kinda pisanƙ pigakwan Datan gat ae Abiram gat amin kabini gat kisi unun gapmagwan pigakwa miktım da abin sopmanakwan pasilgwit.
- 18 Anakwa kindap da pinjek unun amin bamot yolgwit amin sonban mini awit.
- 19 Orep Kabapmon unudon egek gol ban bulmakau wup kinda wasanek unun Pinƙopnin yan yanek gawak imgwit.
- 20 Bulmakau jon nosok dakon wupmi kinda gawak imgwit.
Unun anpak anek Pinƙopni tilimi tonji abin yipgwit.
- 21 Pinƙop da Isip miktımın pi tapmimi tonji anek Isip da kisiron ban timikgit, mani Israel amin da si inƙan imgwit.
- 22 Pinƙop da wasok tapmimi ton Isip miktımın agit, ae yo nwakƙwarisi Tap Gamikon aban minat aminyo madepsi wiripdakgwit.
- 23 Pinƙop da minat amini dapban kimotni do yagit.
Mani pi amini unun manjigit unun Moses, unun da Pinƙop da dabilon agek Israel amin panƙuluganek Pinƙop dakon butjap dakon kosit sopmanakwan Pinƙop da dima panƙupbal agit.
- 24 Unun Pinƙop da panƙulugosak do yan teban tok agit unun do dima nandan gadawit, do miktım tagisi abidok do dima galak tawit.
- 25 Imal yut kabenigwan egi egi anek Yawe do yanba yokwi tok anek geni dima guramikgwit.
- 26 Yan awit, do Pinƙop da gen tebaisi yominjek miktım kibiri timon kimotni do yagit.
- 27 Anek babikni yolban panƙi Amin Nwakƙwari Kabi da binapmon egek miktım nwakƙwarikon egipni do yagit.
- 28 Don Peor miktımın kokup kidat Bal gawak iminjek kokup kidat egip egipmi mini unun do paret abi unun nawit.
- 29 Anpak unun aba Yawe butjap nandanek sot madep yokwisi kinda yomgut.
- 30 Mani Piniás da pidan agek binap amini egi yominakwan sot madep unun pasilgit.
- 31 Piniás da yo unun agit unun do anpak kilegisi kinda asak yan nandan imgwit da wun abisok ekwamanon kisi yan gin nandan.
- 32 Israel amin Meriba pakbikon yokwi aba Pinƙop butjap nandan yomgut, do unun anpakni do anek Moses jigi madep pagit.
- 33 Moses buri yokwi tanban dima yogogi gen yagit.
- 34 Yawe da yoyigit unuden, Amin Nwakƙwari Kabi dima dapba kimakgwit.
- 35 Israel amin Pinƙop dima nandan iman kabikon minat eyo anek unun dakon anpak yokwini yolek awit.
- 36 Yan anek kokup kidatni gawak yominjek anpak yokwisi anek egipgwit.
- 37 Unun da monji gwayoni dapman kokup kidat do paret awit.
- 38 Iyi dakon monji gwayoni ban dapgwit.
Monji gwayoni gulusun dima awit, mani dapman paretni do Kenan amin dakon kokup kidat do imgwit.
Anakwa yawini da miktım anƙupbal aban Pinƙop da dabilon inani agit.

- 39 Anpak unun anek iyi ban panupbal aba Pin kop da dabilon inani awit, anek minjat kinda da eni yipmanek yumabi asak unun da tilak Pin kop manji imgwit.
- 40 Yan awit do Yawe minjat amin kabini do japmi nandanek nandaban inanis agit.
- 41 Ae yopman degek yum pindagakwan Amin Nwakanwari Kabi da kiron kiwit.
Anjakwan uwalni dakon pinji egek geni guramikgwit.
- 42 Uwal da jigi morapmi yominjakwa unun dakon tapmim da yongamgwan egipgwit.
- 43 Bisap morapmi Yawe da minjat amini panpulugagit, mani iyi dakon galaktok yolek kwen wigik anek yokwi morapmisi awit, do yokwisi egipgwit.
- 44 Mani bisit awit bisapmon bisitni nandan yomgut.
Anek yokwisi egipgwit do bupmi nandan yomgut.
- 45 Bupmisi nandan yominjek sanbek sanbek agit unun do ae nandagit.
Ae amin kabini do but dasi galak tan yomgut, do nandak nandakni ae kulabik agit.
- 46 Anek uwal Israel amin dam tebanon yopgwit amin dakon buri panjobilban Israel amin do bupmi nandawit.
- 47 Yawe Pin kopnin, yokwikon ban timikgi.
Nin Amin Nwakanwari Kabi da binapmon ekwaman, mani aego panmuwugek miktinninon panji nipbi.
Yan anjaki mango telagi do nandanek ya yan gayinen, ae kisik kisik anek gak anjisinin.
- 48 Yawe anjisinin.
Unun Israel amin nin dakon Pin kop abisok ae don egi anan kinen kisi dakon.
Amin morap kisi da yoni, "Unun asi!"
Yawe anjisinin!

PAPIA 5

(Kap 107-150)

107

Pin kop anpakni tagisi unun do kisik kisik anej

- 1 Yawe anpakni unun tagisisi, do ya yan iyinisi.
Dagok dagogi mini nin do but dasi galak tan nimisak.
- 2 Minjat amin morapyo, Yawe da nin uwal da kiron ban pulugan nipgut, do yanji yanek mani anjisinin.
- 3 Unun da ji miktim dubagikon egakwa timik panopgut.
Gildat wisak tet da, ae pigisak tet da, ae not tet da, ae saut tet da ji timik panopgut.
- 4 Diwari miktim kibiri timon agipgwit.
Kokup pap kinda anjalon anek unudon panji egipni dakon kosit kinda dima kawit.
- 5 Jap ae pakbiyo do obisi anek pali kimakgwit.
- 6 Yokwi yanji egek, Yawe do yan tidanba yokwikon ban pulugan yopgut.
- 7 Anek timik kosit kilegi nan panpan kokup pap kindakon kin altanek unudon egipgwit.

- 8 Yawe da toktogisi but dasi galak tan yomisak ae amin kabini tagisi panpulugosok, do ya yan si iyini.
- 9 Nido minjat aminyo pakbi do tegi kibidon unun pakbi yoban nanek yawogon, ae jap do an amin jap morapmi yoban nanek tugon.
- 10 Diwari dam teban yutnon pilin tугwan egipgwit.
Amin da nap teban ban pan teban anek jigi yomgwit.
- 11 Nido, Pin kop Wukwisi kwen wigik an iminek geni abin yipgwit.
- 12 Yan aba Pin kop da pi madepsi yoban jigisi nandawit.
Anek miktimon man pagakwa panpulugoni dakon amin mini.
- 13 Yan egek Yawe do yan tidanba panpuluganek jigini unun wiririkban pasilgwit.
- 14 Yawe da pilin tугwan ban timik pan abinek dam teban dakon nap teban pan dagagit.
- 15 Yawe da toktogisi but dasi galak tan yomisak ae amin kabini tagisi panpulugosok, do ya yan si iyini.
- 16 Nido, yoma ain kinda mani bras unun ban dapman pan teban abi unun tuwildak, ae dam teban yut dakon dam dakon ain oba pan jokgal jokgal asak.
- 17 Diwari kwen wigik anek nandan kokwini tagi dima amin dagawit.
Gulusun morapmi awit, do jigi tepmiyo madepsi pawit.
- 18 Jap nok do dima nandawit, do palisok kimakgwit.
- 19 Yokwi yan egek Yawe do yan tidanba jigini unun wiririkban pasilgwit.
- 20 Iyi yanek giptimni pan milip aban kimakbi tamogwan dima pigiwit.
- 21 Yawe da toktogisi but dasi galak tan yomisak ae amin kabini tagisi panpulugosok, do ya yan si iyini.
- 22 Ya yan iyik do paret anisi.
Ae kap yanek kisik kisik anek yo tagisi agit unun do minjat aminyokon yan ten ten onisi.
- 23 Diwari tap binap tap waggakon pi awit.
Tap madepmon agek monen ilit pi awit.
- 24 Yawe da wasok agit unun pindakgwit.
Tap ilarisikon wasok tap mimi ton agit unun pindakgwit.
- 25 Yawe da yanban mirim madep anakwan tap pakbi da madepsi tamalikgwit.
- 26 Anakwan tap wakga kwen anenakban wigigit, ae yipban yawok mibilikon pigigit.
Yan anakwan pasildaman yan nandanek but pasol madepsi awit.
- 27 Pakbi teban morapmi nanek obigi abigi an unun da tilak tap waggakon agipgwit.
Ae tap wakga awil do antidok awit.
- 28 Yokwisi agek Yawe do yan tidanba panpuluganban jigini pasil yomgwit.
- 29 Mirim madep anyawot aban tap pakbi tamalikgit unun yawori tagit.
- 30 Tap pakbi kanba yaworisi tanakwan but kwaktok nandawit.
Yan nandanakwa Yawe da dukwan kik do nandawit unun tamo tagisikon pan ki yopban akgwit.
- 31 Yawe da toktogisi but dasi galak tan yomisak ae amin kabini tagisi panpulugosok, do ya yan si iyini.
- 32 Pin kop dakon minjat amin kabini gat muwugek mani an kisinisi, ae kila amin muwut muwuron mani an kisinisi.
- 33 Yawe da yanban pakbi madep kibidon, ae pakbi dabil dugon.
- 34 Unun da yanban miktim pakbini ton unun da kulabik aban yosok kind a unudon dima kwosok.

- Ujun miktım amın da anpak yokwi awıt, do Yawe da jıgı yan yomisak.
- 35 Yawe da yanban miktım kibırıkın pakbi noman ton, ae miktım pakbını minikon pakbi dabil morapmi noman tanek pokgon.
- 36 Anakwa jap do an amın panabin yopban unudon kokup pap kinda anek yıkan.
- 37 Yıgek jap pi ae wain pi anek bami irenjisi pan.
- 38 Yawe da panğısam aban mınat monjıyoni morapmi iren ton, ae bulmakau-nıyo kısı yan ğın iren ton.
- 39 Mani don uwalni da pabın yopba kalonısok dağın egek bupmi nandanek yokwisi ekwan.
- 40 Yawe da kila amını pabın yopban miktım kibırı ae kosıt minikon isal yungın akwan.
- 41 Mani wadak wadak an amın panpuluganban mınat monjıyoni unun sipsip da yan iren ton.
- 42 Amın kilegi da Yawe dakon anpakni kanek but kwaktok nandan.
Mani yokwi pakpak amın unun gen kagani sopmanek gen dıma yon.
- 43 Nandan kokwinji tagısı amın, ji unun yo morap do pakyanısi nandanek egıpnı.
Yawe da bısapmi bısapmi amın do but dası galak tan yomisak unun do nandani.

108

Pinkop da mınat amını panpulugosak do amın kinda da bısit agıt

Dewıt dakon kap kinda. Kap on Pinkop gawak imım dakon kap.

- 1 Pinkop, butnokon da gak do tebai nandan gadasat.
Ası, nak wagıl gakkdosi nandan gadasat.
Nak mango awıgık do kap yokdisat.
- 2 Nak pıdanek dıpmın yopbo kınakwan gıta gat kulele gat tidoken.
Wısa wısa do unun ban tidoken.
- 3 Yawe, nak Amın Nwakıwari Kabi da bınapmon ya yan gayıken.
Nak mınat amın morap kabıkın kınak mango awıgıkdisat.
- 4 Gak da nin do but dası madepsi galak tan nımısal.
Nın da unun dakon tilak yıpnen kan, kundu da arıpmın wıgıkdisak.
Gak toktogısı gengo yolek nın panpuluganek dıma nıpmın dekdal.
Nın da unun dakon tilak yıpnen kan, gıkwem da arıpmın wıgıkdisak.
- 5 Pinkop, nak mınat amınyo da mango madepsi awıgını do nandısat.
Tılıngo yıpbı noman tanakwan mınat amınyo miktım morap kısıkon ekwan unun da konı.
- 6 Gak da nın but dası galak tan nımısal, do bısitno nandakı.
Anek tapmım madepgokon da nın yokwıkon ban tımıgıkı nın tagısı egıpnen.
- 7 Pinkop telagı yutnıkon egek yan yosok, “Nak emaron kılı teban tat, do nak kısık kısık anek mınat amıno do Sekem miktım kokwınıtdisat, ae Sukot miktım dakon kuldukgıban kokwınık yomdisat.
- 8 Gıleat miktım gat Manase miktım gat unun nak dakon.
Epraim miktım unun nak dakon busun kutnokno.
Anakwa Juda miktım unun kila amın madep kalın kırıno.
- 9 Moap miktım unun pakbi sogok idapno.
Ae Idom miktım unun kandap gwıl yopyop tamono.
Pılistia amın emaron pabın yopmanek kısık kısık anek yan tidokdisat.”
- 10 Pinkop, namın da nak anan kokup pap dam tebanı tonon tagı ankısak?

Ae namin da nak Idom miktimon emat ak do tagi anjkisak?

- 11 Pinƙop, gak da nin manji kili nimgul, ma?
Nin dakon emat amin dima paɲpulugok do nandisal, ma?
- 12 Amin dakon paɲpulugok unun yo isali gin, do nin paɲpuluganaki uwal gat emat tagi wamneɲ.
- 13 Pinƙop da nin paɲpulugosak kan, emaron teban tonerɲ.
Iyi uwalnin pabiɲ yopdisak.

109

Jigini toɲ amin dakon bisit

Dewit dakon kap kinda. Kap on Pinƙop gawak imim dakon kap. Kap yon amin dakon kila amin do mandabi.

- 1 Pinƙop, nak mango anjkisat.
Manji dima namineɲek bisitno nandanɲ nabi.
- 2 Nido, amin yokwi da uwal anɲ namineɲek aminon nak do top gen yoyanɲ.
- 3 Unun nak do kuragisi nandanek gen yokwisi nayanɲ, mani unun gen dakon mibili mini.
- 4 Nak unun do butdasi galak taɲ yomineɲek unun paɲpulugok do bisit asat, mani gen yanɲ namanɲ.
- 5 Nak anpak tagi ban anyomisat, mani kobogi yokwi ban anɲnamanɲ.
Nak unun do but dasi galak taɲ yomisat, mani nak do kuragisi nandanɲ.
- 6 Amin yokwi kinda manjikbi unun da uwalno tagi abiɲ yipjak.
Iyi dakon uwalni kinda da gen tagi yanɲ imjak.
- 7 Gen kokwin asak amin da unun amin gulusunni toɲ yanɲ kosak.
Ae unun amin dakon bisitni kisi diwarini toɲ yanɲ kosak.
- 8 Nak unun amin tepmisi kimagakwan amin nwanɲwari da unun dakon pi tamo abidosak dosi nandisat.
- 9 Tepmi kimagakwan monji gwayoni datni mini egipni, ae minɲatni sakwabat egipjak dosi nandisat.
- 10 Ae monji gwayoni yutni mini ae amin da jap yomni do bisit yoyineɲek egipni dosi nandisat.
Ae yut tasik tanbikon egipdan unudon ban amin da yolakwa abigikdanɲ.
- 11 Uwalno goman amini da abiɲ miktim ae yo morapni kisi timitjak dosi nandisat.
Anakwa kokup nwanɲwarikon amin da abiɲ yo morapni yum do anek pi agit unun tagi timitni.
- 12 Amin kinda da anpak yawori dima anɲ imjak dosi nandisat.
Ae amin kinda da monji datni mini egipni unun do bupmi dima nandanɲ yomjak.
- 13 Minɲat monjiyoni tagi kimotni, anakwa amin don altoni da unun amin dakon man dima nandani dosi nandisat.
- 14 Nak babikni da anpak yokwi awit do Yawe da unun do nandisak dosi nandisat.
Anek menɲi dakon diwarini dima wiririk imjak do nandisat.
- 15 Yawe da diwarini do toktogisi nandanɲ yomjak, anakwan minɲat aminyo da unun dakon diwatni do wagisi inɲan yomni dosi nandisat.
- 16 Unun amin, amin diwari do anpak yawori anɲ yom do dima nandagit.
Unun yoni mini amin gat, ae yo do wadak wadak awit amin gat, ae butjik madepsi nandawit amin gat paɲsopmanek dapban kimakgwit.
- 17 Amin jobit yom do tagisi nandagit, do abisok iyi jobit pasak dosi nandisat.

- Piŋkop da amin diwari gisamitjak do bisit ak do dima nandagit, do unjunyo kisi Piŋkop dakon gisam dima timitjak.
- 18 Toktogisi amin diwari jobit pani do yagit, unjun gen yagit da iyi dakon imalni agit.
- Unjun gen yagit da giptim kaganigwan pakbi da yan pigisak.
Anej kidariŋwan bit nelak da yan pigisak.
- 19 Jobit yagit unjun nan imali do tagi banjaljak, anej boban nap nan yan wamjak dosi nandisat.
- 20 Amin nak do gen yokwi yanek gen yan naman amin unjun do Yawe da kobogi yan anjomjak dosi nandisat.
- 21 Mani Amin Tagi Yawe, man bingo tagisi tosak do anek yo tagisi an nabi.
Gak nak do toktogisi but dasi galak tan namisal, do yokwikon nan abidoki.
- 22 Nak wadak wadak amin.
Butjik madepsi nandisat.
- 23 Wupnin gildat panop do noman ton da gildat pigakwan pasilgan unjun da tilak nak pasil do asat.
Nak pilak pilak kinda mirim da anki maban kisak unjun yombem.
- 24 Nak gak do nandanek jap kelek egapbo njwak tukwalno tapmimi mini ak.
Nak amin kidari gin agim.
- 25 Gen yan naman amin da nandanek jikgo yanjan naman.
Busun kwakwal anek jikgo yanjan naman.
- 26 Yawe Piŋkopno, gak da toktogisi nak but dasi galak tan namisal, do anpuluganek yokwikon nan abidoki.
- 27 Uwalno buri panjobilbi gak dagin nak anpuluganek yokwikon nan abidosol yan si nandan gamni.
- 28 Piŋkop da nak anupbal asak do yokdan, mani gak da nak do yo tagi gin akdisal.
Yokwi an naman amin pabin yopmanaki mayak tok pani do nandisat.
Anjaki pi amingo nak but kwaktok nandaben.
- 29 Uwalno da mayaktok ban imal ban yan pani, anakwa minat aminyo da mayaktokni unjun pindatni.
- 30-31 Mani Yawe da wadak wadak amin anpuluganek kilani asak.
Amin da gen yan yominjek kimotni do yan dagok anakwa unjun da kisiron ban timikdak.
Yan si asak, do nak gen pap yanek Yawe ya yan iyiken.
Minat aminyo da gak gawak gam do muwutni bisapmon mango ankisiken.

110

Yawe gat ae kila amin madep manjigit dakon kap

Dewit dakon kap kinda. Kap on Piŋkop gawak imim dakon kap.

1 Yawe da nak dakon Amin Tagi yan iyigit, "Gak abin nak da aminsi tet do yikgi.

Anjaki uwalgo dakon tapmim pabin yopbo gak dakon pinbisi egipni."

2 Yawe Saion kokup papmon egisak.

Unjun da man madep gaban miktim madep kila akdisal.

Ae yan yosok, "Gak da uwalgo kila akdisal."

3 Uwalgo gat emat wamni bisapmon minat amin kabigo gat kinjek unjun da but dasi nandanek gak anpulugokdan.

Gak kila amin madep dakon telagi imalgo pakdisal.

Kalbi morap gik sitnari manek jon panjaluk an, unun da tilak gak gildari gildari tapmin kalugi pakdisal.

4 Yawe da gen yan anteban anek nandak nandakni unun kulabik dima asak. Gen unun yan yagit, “Melkisedek da mukwa sogok amin egipgut, unudenj gak mukwa sogok amin kinda dagok dagogi mini egi wigikdisal.”

5 Amin Tagi gak anteban ak do gak da kapmatjok egisak.

Butjap nandisak bisapmon kila amin madep madep gat emat wamanek obisi pabij yopdisak.

6 Miktimi miktimi gen kokwin anyominek madepsi dapban kimotdan.

Miktimi miktimi kila amin madep madep obisi pabij yopdisak.

7 Kosit ilejon pakbi kinda pokdok unudon pakbi nan teban tanej emaron teban tokdisak.

111

Yawe anjksino

1 Yawe dakon man anjksino!

Mijat amin kabiniikon nak but dasi nandanek ya yan iyiken.

2 Yawe unun pini wagil tagisi asak.

Amin morap Pinjkop dakon pi do galak ton pini unun do nandan ekwan.

3 Yo morap asak unun da tilimni anjalon aban wagil tagisisi asak.

Anpakni kilegi unun toktogisi tan anan kisak.

4 Yawe da mijat aminyo dakon nandak nandakni pan>tagap aban yo madep madep agit unun do sigin nandanek ekwan.

Yawe bisapmi bisapmi nandan yanawok nimejek nin do bupmi nandisak.

5 Iyi do pasolgon amin jap yomisak.

Sanjek sanjek agit unun dima intosok.

6 Amin njaknjari dakon miktim mijat amini do yomejek tapminni madep anjalon agit.

7 Anpakni unun bamisi ae kilegisi.

Gen morapni unun bamisi gin, do tagi guramitnenj.

8 Gen tebani unun bamisi ae toktogisi tan anan kikdan.

Unun butdasi nandanek yol kimotnenj do nimgut.

9 Pinjkop da iyi dakon mijat amin kabini yuman nagit.

Anek unun gat sanjek sanjek dagok dagogi mini agit.

Pinjkop unun mani telagi ae masi masimi.

10 Amin kinda nandan kokwini tagisi amin kinda dagok do nandisak kan.

Yawe do pasal imjak.

Amin geni guramikgan unun nandak nandak tagisi yomisak.

Dagok dagogi mini mani anjksinj anan kinenj!

112

Amin kilegi dakon kisik kisik

1 Yawe anjksini!

Amin morap Yawe do pasalek geni do galak ton unun kisik kisik tagi ani.

2 Monji gwayoni mijat aminyo da binapmon man madepni ton da egipdan.

Amin kilegi unun dakon diwatni Pinjkop da yo tagisi anyomdisak.

3 Yutnikon yo kabini morapmi tan imni, ae anpakni tagisi unun do amin da dima intoni.

- 4 Piliñ tukgwan tenjenji da altañek amin kilegi panpulugosok.
Amin kilegi unun amin do nandan yawot an yominek bupmi nandanek kosit kilegi agisak.
- 5 Amin kinda yo kabini amin do yum yomisak, bo ae goman do yanba nandan yomisak, ae yuman gwayek kosit kilegikon da asak unun amin tagisi egipjak.
- 6 Unun amin tebaisi atjak.
Anjakwan man bini don tan anan kikdisak.
- 7 Gen bin yokwi nandisak bisapmon pasol pasol dima asak.
Yawe tebaisi nandan gadan imisak.
- 8 Unun tebaisi agek pasol pasol dima nandisak.
Ae uwalni emaron aripmi dima teban tokdan yan nandisak.
- 9 Yoni mini amin do yo morapmi yomisak.
Man bini amin da binapmon tanjakwan unun do nandaba wukwan iman.
Anpakni tagisi unun do amin da dima intoni.
- 10 Yokwi pakpak amin da unun kanek but jap nandan.
Yan anek mam nan yominek giptimni man mudon.
Yo ak do nandan unun sur ton.

113

Piñkop da yo tagisi an yomisak do kisik kisik an

- 1 Yawe ankisini.
Oman amini ji Yawe ankisini.
Mani ankisini.
- 2 Dagok dagogi mini Yawe dakon man ankisini.
- 3 Gildat da wisak tetgin ae pigisak tetgin minjat amin morap ekwan kisi da Yawe ankisini.
- 4 Yawe unun miktimi miktimi man madepni tosok.
Tilimni unun kundu si yapmanek wagil tagisisi.
- 5 Yawe Piñkopnin egisak, unun yombem kinda mini.
Unun kwensi kila amin madep yityit tamonikon yikdak.
- 6 Unudon da mibilisigwan sintanek kundu gat miktim gat pindakdak.
- 7 Anek yoni mini amin sibat sibat tamokon ekwan unun panpuluganek
- 8 iyi dakon minjat amin kabini dakon kila amin gat yopban tagisi ekwan.
- 9 Minjat monji sur ekwan unun panpuluganban monji morapmi panalanek kisik kisik madepsi an.
Yawe ankisini.

114

Tap Gamikon Piñkop da minjat amin kabini yokwikon ban timikgit dakon kap

- 1 Israel amin kalip Isip yipman degek kiwit.
Jekop dakon diwatni da amin gen njaknari yon kabi dakon kokup yipmanek kiwit.
- 2 Yan awit bisapmon Juda minjat aminyo Yawe dakon telagi yut dagawit.
Israel amin Piñkop da kila agit.
- 3 Tap Idap Gami Israel amin pindagek pasal kigit.
Ae Jordan Pakbi isal tanek dima pak kigit.

- 4 Kabap unun meme da yan wigi mokmok awit, ae ileŋ unun sipsip da yan wigi mokmok awit.
- 5 Tap Gami gak yo ni da noman tanban pasal kigil?
Jodan Pakbi gak nido dima pak kigil?
- 6 Kabap morap nido meme da yan wigi mokmok awit?
Ae ileŋ moniŋ moniŋ ji nido sipsip da yan wigi mokmok awit?
- 7 Miktim daman, abisok Amin Tagi abisak, do gak wudip aki.
Jekop dakon Pinjop unun kili abik, do gak wudip aki.
- 8 Unun da tip kulabik aban pakbi idap moniŋ kinda dagagit.
Anek tip tebanon wasok aban pakbi dabil noman tagit.

115

Pinjop kalongin unun Pinjop bamisi

- 1 Pinjop gak bisapmi bisapmi nin do but dasi galak tan nimiŋek dima nipman dekdal.
Yan asal do nin dakon man dima pawigineŋ.
Gak dakon man madeppo nanŋin anjksineŋ.
- 2 Amin Nwakŋwari Kabi da “Pinjopji dukwan egisak?” nido yan niyan?
- 3 Pinjopnin Kwen Kokup egisak.
Unun yo kinda ak do nandisak kaŋ si akdisak.
- 4 Amin Nwakŋwari Kabi kokup kidatni dakon wupmi unun gol ae silwa ban wasoŋ.
Unun amin kisit da wasoŋ.
- 5 Kokup kidat dakon wup unun gen kagani toŋ, mani gen aripmi dima yoni.
Dabilni toŋ mani aripmi dima sinŋtoni.
- 6 Mirakni toŋ, mani gen aripmi dima nandani.
Unun tomnoni toŋ, mani yo dakon kibani aripmi dima nandani.
- 7 Unun kisitni toŋ mani yo aripmi dima igayini.
Ae kandapni toŋ, mani kosit aripmi dima agipni.
Ae gen kinda tegikon da dima noman tokdanj.
- 8 Kokup kidat dakon wupmi wasoŋ amin unun kokup kidat wup yombem anj.
Ae amin morap egip egipni kokup kidaron toŋ yanŋi nandan unun kisi kokup kidat yombem gin anj.
- 9 Israel miŋat amin kabi, egip egipji Yawekon tosok yanŋi nandani.
Unun da ji paŋpulugaŋek paŋkutnosok.
- 10 Pinjop dakon mukwa sogok amin Aron da kabikon nani, egip egipji Yawekon tosok yanŋi nandani.
Unun da ji paŋpulugaŋek paŋkutnosok.
- 11 Yawe do pasolgoŋ amin kabi, egip egipji Yawekon tosok yanŋi nandani.
Unun da ji paŋpulugaŋek paŋkutnosok.
- 12 Yawe da nin sigin nandan nimiŋek gisamitjak.
Unun da Israel miŋat amin kabi gat ae Aron dakon amin kabi kisi gisamitjak.
- 13 Yawe da amin mani toŋ ae mani mini iyi do pasal iman unun kisisi gisamitjak.

- 14 Yawe da ji gat ae gwakji gat morapmisi panjiren asak dosi nandisat.
 15 Yawe Kwen Kokup ae miktimyo wasagit unun da ji gisamitjak dosi nandisat.
 16 Kwen Kokup kwensi ason tosoK unun Yawe iyi dakon.
 Mani miktim unun amin nin do nimgut.
 17 Amin kimakbi gen wayinyo mini tamo unungwan pikek Yawe dima anjisanj.
 18 Mani nin abisok ae don dagok dagogi mini Yawe anjisininj.
 Yawe anjisinin!

116

Pinjkop da amin kinda anpuluganban ya yan iyigiti

- 1 Yawe da bisitno nandisak, do nak but dasi galak tan imisat.
 Asisi, bisitno nandisak.
 2 Nagon tobilek bisitno nandagit, do miktimon egipben bisapmon bisit dima
 yipmanj dekenj.
 3 Kimot da nak nap da yan wamgut.
 Nak kimakbi kokup do nandanek pasol pasol madepsi agim.
 Yan anek nandaba kik madepsi agim.
 4 Yan nandanj egek Yawe yan iyigim, “O Yawe, puluganj nepbi!”
 5 Yawe da nin nandan yaworon dasi yo tagisisi anjimisak.
 Pinjkopnin da bupmi nandanj nimisak.
 6 Yawe da nandak nandakni mini amin panjunosok.
 Kalip tapmimno mini da egapbo puluganj nepgut.
 7 Yawe da nak do yo tagisisi an namgut, do butno aeni yaworisi tosoK.
 8 Yawe, puluganj nepbi dima kimakgim.
 Yan anek dabil pakbino wiririgek kilano anjaki dima kesal nikgit.
 9 Yanjo, nak miktimon egipben bisapmon Yawe gat kalonj agipdenj.
 10 Nak Pinjkop nandanj gadanj iminjek bisit yan agim, “Yawe, nak jigisi nandanj
 egisat.”
 11 Ae si pasalgim bisapmon yan yagim, “Amin kisi morap unun top amin gin.”
 12 Yawe da nak do yo tagisi anj namisak, do kobogi do yo ninanj ibenj?
 13 Yawe da nak yokwikon nanj abidagit, do ya yan iyinjek paret ak do wain kap
 anjenokgenj.
 14 Minjat amin kabini abinj muwutni da dabilon nak kalip Yawe do yo ak do
 yanj teban tok agim unun abo pindatdanj.
 15 Yawe dakon telagi amin unun iyi dakon wam tabilni, do kimokgonj
 bisapmon pindakban yo madepsi anj.
 16 Yawe, nak gak dakon oman monjigo.
 Menjo da kalip gak dakon pi agiti, abisok monji nakyo kisi pigo asat.
 Nak nap tebanon egapbo puluganj nepgul.
 17 Nak ya yanj gayinjek paret anek mangokon da bisit abenj.
 18 Minjat amin kabini abinj muwutni da dabilon nak kalip Yawe do yo ak do
 yanj teban tok agim unun abo pindatdanj.
 19 Yawe, nak Jerusalem kokup papmon gak da telagi yutnon paret unun abenj.
 Yawe anjisinin!

117

Yawe anġisinerj

- 1 Miġat amin kabi morap egi anjaŋ kwanj, ji Yawe anġisini.
Miktimi miktimi miġat amin morap ji mani yaŋ anġisini.
- 2 Nin do but dasi galak taŋ nimisak.
Bisapmi bisapmi geni guramik kimagek nin dima nipmanj dekdak.
Yawe anġisini!

118

Piŋkop da paŋpulugagit do ya yaŋ iyiwit

- 1 Yawe anpakni unjun tagisi, do ya yaŋ iyini.
Dagok dagogi mini nin do but dasi galak taŋ nimisak.
- 2 Israel amin ji yaŋ yoni,
“Dagok dagogi mini nin do but dasi galak taŋ nimisak.”
- 3 Piŋkop dakon mukwa sogok amin kabini yaŋ yoni,
“Dagok dagogi mini nin do but dasi galak taŋ nimisak.”
- 4 Miġat aminyo morap Yawe do pasal iman amin yaŋ yoni,
“Dagok dagogi mini nin do but dasi galak taŋ nimisak.”
- 5 Nak jigino madepsi, do Yawe bisit iyiko nandanek jigino unjun wiririkban pasilgwit.
- 6 Yawe nak gat egisak, do aripmi dima pasolgenj.
Amin da nak do yo kinda aripmi dima ani.
- 7 Yawe paŋpulugokno nak gat egisak.
Kaŋapbo Yawe da uwalno pabinj yopdisak.
- 8 Paŋkutnosak do Yawekon kinerj kaŋ tagisi.
Egip egipnin amin kindakon tosok yaŋ nandanerj kaŋ, unjun da tagi dima.
- 9 Paŋkutnosak do Yawekon kinerj kaŋ tagisi.
Egip egipnin kila amin madep kindakon tosok yaŋ nandanerj kaŋ, unjun da tagi dima.
- 10 Uwal morapmi da nak anġwasiwit, mani Yawe da manon dapbo pasilgwit.
- 11 Teri teri kisi da nak anġwasiwit, mani Yawe da manon dapbo pasilgwit.
- 12 Kabanj morapmi da yaŋ nak anġwasiwit.
Mani jon kibiri soŋba soŋek tepmi pasilganj, unjun da tilak tepmi kimakgwit.
Yawe da manon dapbo pasilgwit.
- 13 Nak gat emat madepsi wamanek abinj nep do aba nandagim.
Mani Yawe da nak anpulugagit.
- 14 Yawe da tapmim madepsi namisak.
Iyi nak yokwikon nanj puluganj nepmanjad.
- 15 Piŋkop dakon miġat amin kabini da imal yutnigwan kisik kisik anek yaŋ tidonj do nandaki.
Yaŋ yon, “Yawe dakon tapmim madepni da yo unjun agit!”
- 16 Yawe dakon tapmim madepni da nin paŋpuluganjan emaron teban tagimanj!
Yawe dakon tapmim madepni da yo unjun agit!”

- 17 Nak dima kimokgen.
Nak egek Yawe da yo agit unjun do yan tenjenok aben.
- 18 Yawe da nak anjilek ak do yo yokwisi annamgut, mani yum nandanakwan dima kimakgim.
- 19 Wigat amin kilegi da tagi pigigi unjun witdal naminjaki pigek Yawe ya yan iyiken.
- 20 Unjun Yawe dakon wigat.
Amin kilegi da unjun nan tagi pigini.
- 21 Gak bisitno nandanek yokwikon nan pulugan nepgul, unjun do ya yan gayisat.
- 22 Yut agak amin da gwak yokwi yan yanek maba kigit, unjun gwak tip kinda nan tidawit da akdak.
- 23 Yawe da iyi yo unjun aban nin da kono yo masi masimisi asak.
- 24 Yawe on gildat unjun nin do nimik.
Nin kisik kisik anek but galak nandanen.
- 25 Yawe, gak da nin yokwikon ban timikgi do gayaman.
Gak da nin panpuluganbi yo morap ano tagisi gin noman toni.
- 26 Yawe da manon abisak amin unjun Pinjop da yo tagisi an injak.
Yawe da yutnon nin mani anjisinen.
- 27 Yawe unjun Pinjop.
Unjun da tenjenj nimisak.
Kindap kilinj timigek kin alta anawasini.
- 28 Gak Pinjopno, do ya yan gayisat.
Gak Pinjopno, do mango awigisat.
- 29 Yawe anpakni unjun tagisi, do ya yan iyini.
Dagok dagogi mini nin do but dasi galak tan nimisak.

119

Pinjop dakon gen teban unjun tagisisi

- 1 Amin kosit kilegikon akwan, ae gulusunni mini, ae Yawe dakon gen teban guramikgan, unjuden amin kisik kisik ekwan.
- 2 Amin Pinjop dakon gen guramigek but dasi nandanek yolgan unjuden amin kisik kisik ekwan.
- 3 Unjuden amin gulusun kinda dima an.
Yawe dakon anpak banjin yolgan.
- 4 Gak da gen morapgo niminek nin da kilani tagisi anek guramitnen dosi gen teban yipgul.
- 5 Gak dakon gen si teban tanek guramik kimokgen dosi nandisat.
- 6 Nak yan aben kan, gak dakon gen teban do nandan egipben bisapmon mayagi dima paken.
- 7 Gen tebango kilegi do pini anek nandabo pisosak bisapmon butno kilegisi tanjakwan mango anjenokgen.
- 8 Nak gen tebango kisi morap guramikgen.
Wagil dima nepman dekti.

Piŋkop dakon gen teban guramikgaŋ amin dakon gen

- 9 Njan anjek monji gimonji da anpak kilegi gin anjek egipni?
Gak dakon gen guramigeŋ kanjo kilegisi egipni.
- 10 Nak but dasi nandanek gak wisin gandak do pi asat.
Anpulanganaki gak dakon gen teban dima yipmanj dekgenj.
- 11 Nak yokwi kinda dima angabeŋ do anjek gengo butnokon yopgum.
- 12 Yawe mango ankisiat.
Gen tebango nayin deŋgi.
- 13 Gen teban morap niyigil unun minjat amin morapyo yoyin tenjetoŋosot.
- 14 Nak amin da monen ae yo galagisi do galak toŋ, nak unun da tilak gak dakon gen guramit do galagisi nandisat.
- 15 Nak gengo do pakyaŋsi nandanj egisat.
Ae anpakgo do nandanj egisat.
- 16 Nak gen tebango do galagisi nandisat.
Unun dima injtokeŋ.

Amin kinda Piŋkop dakon gen teban do but galak nandisak

- 17 Oman amingo nak do yo tagisi an nabi.
Yan anjaki nak kalugi egek gengo guramikgenj.
- 18 Nandak nandakno dakon yoma witdalaki nawa gengokon gen wagil tagisi morap toŋ unun aripmi tagi nandanj pisokeŋ.
- 19 Nak on miktimon miktim njwakjwarikon amin kinda da egisat.
Do gen tebango dima ankisibin nabi.
- 20 Butnokon da gildari gildari gak dakon gen teban yol do tek kindap pasat.
- 21 Gak da iyi do nandaba wikwan amin gen tebai yoyisal.
Unun amin jobiri toŋ, ae gen tebango manji yominjek iyi da galak togon akwanj.
- 22 Unun da jigilak yan naminek nabipmanjanj.
Mani gak dakon gen teban yoldat, do yum pindagaki gen unjuden dima nayini.
- 23 Kila amin muwugek nak dakon man abin yipmanjanj.
Mani oman amingo nak toktogi gak dakon gen do nandakenj.
- 24 Gak dakon gen do but dasi galak tosot.
Gengo da kosit kilegi agipbenj do nayin dekdak.

Amin kinda Piŋkop dakon gen teban yol do pi madepsi asak

- 25 Nak kimbabanon yokwisi pokdot.
Yan teban tok agil unun da aripmon abi pidaŋapbo anjeban aki.
- 26 Anpak morapno do gayiko kobogi panjobil namgul.
Gengo nayin deŋgi.
- 27 Nayin deŋbi gengo dakon mibili nandanj pisokeŋ.
Ae wasok tapmimi toŋ morapgo unun do nandanj egipbenj.
- 28 Butno jigisi asak.
Yan teban tok agil unun da aripmon nak anjeban aki.
- 29 Anpak toptopmi yolbi nak da dubagikon kin mudoni.
Anpak tagisi an naminek nawa gengo do nayin deŋgi.
- 30 Nak gak gol do gen yan anjeban agim.
Toktogisi nawa gengo dogin nandanj egisat.
- 31 Yawe, gengo unun guramik kimokdot.
Ankutnanjaki mayaktok dima pakenj.
- 32 Gen tebango tepmisi guramitdisat.
Nido, gak da nandak nandak di gat sanjebek namdisal.

Amin kinda Pinjkop da nandak nandak anpulgusak do bisit agit

- 33 Yawe, gengo nayin dekbi guramik egapbo bisapno mudosak.
 34 Nawa gengo dakon mibili nolinjbi but dasi nandanek guramikgenj.
 35 Gak dakon gen teban do galagisi nandisat, do unun dakon kosit nolinjbi unun nan kikenj.
 36 Butno antagap abi gak dakon gen do galagi nandanek yo do pindak galaktok dima abenj.
 37 Anpulgujanaki yo isali do pindak galak tok dima abenj.
 Yanj teban tok agil unun da aripmon egip egipno anjknutnoki.
 38 Oman amingo nak do yo ak do yanj teban tok agil unun da aripmon anjaki amin da pasal gamni.
 39 Nawa gengo unun tagisi.
 Anpulgujanbi mayaktok dima pakenj.
 Mayagi pak do si pasoldot.
 40 Gengo guramit do galagisi nandisat.
 Anpakgo kilegisi, do egip egipno anjknutnoki.

Amin kinda Pinjkop dakon gen do nandan gadat agit

- 41 Yawe, bisapmi bisapmi nak do but dasi galak tanj nabi, anek nak yokwikon nanj abidoki dosi nandisat.
 Gak yanj ak do kili yanj teban tagil.
 42 Nawa gengo do nandan dagosot.
 Do anpulgujanaki nabipmanjanj amin do gen kobogi aripmi tagi panjobil yobenj.
 43 Nawa gengo da nak tagi anpulgusak yanj nandan teban tanjek jomjom asat.
 Do anteban anjaki bisapmi bisapmi gengo bami yanj tenjtenjokenj.
 44 Bisap dagok dagogi mini nawa gengo guramik kimokgenj.
 45 Gengo guramit do pini asat, do yo yokwi kinda da kosit dima sopman namjak.
 46 Nak da kila amin madep gengo do yoyikenj.
 Unun da mayagi dima namni.
 47 Gen tebango do but galaksi nandisat.
 Gen teban morapgo unun do but dasi galak tosot.
 48 Gen tebango unun tagisi yanj nandanek, unun do but dasi galak tanj kimokdot.
 Gengo unun do nandan egipbenj.

Amin kinda da Pinjkop dakon gen teban do yo bamisi yanj nandisak

- 49 Gak oman amingo nak do kalip yanj teban tok agil unun do nandaki.
 Unun da nak antagap aban tagisi egipbenj yanjsi nandan teban tanjek jomjom asat.
 50 Yanj teban tokgo da egip egip namisak.
 Jigi pasat bisapmon unun da butno anteban asak.
 51 Iyi do nandaba wikwanj amin da yanjsul yokwisi anj namanj.
 Mani nawa gengo do manji dima yomisat.
 52 Yawe, gak dakon nawa gen kalipmisi unun do nandan egisat.
 Unun da butno anteban asak.
 53 Amin yokwi da nawa gengo manji yominakwa japmisi nandan yomisat.
 54 Nak kokupno da dubagikon egek gengo do kap yosot.
 55 Yawe, nak kalbi mango do nandak nandak anek nawa gengo yoldat.
 56 Gak dakon gen guramikdat.

Uñun da but galak namisak.

Amin kinda Pinjkop dakon gen teban yol do but dasi galak tagit

- 57 Yawe, gak nak gat egisal, do yo do wadak wadak dima asat.
Gengo yol do yan teban tok asat.
- 58 Gak da nandan yawot an nabi do yan teban tok agil, do yan si abi do bisit gayisat.
- 59 Anjak morapno do kili nandagim, anjek tobilek gengo guramit do agim.
- 60 Jomjom dima aben.
Gen tebango tepmisi guramikgen.
- 61 Amin yokwi da nap nan nak anteban anjek anjak yokwinikon ilik anjan kik do an, mani nawa gengo do dima injosot.
- 62 Kalbi binap nawa gengo kilegisi do ya yan gayik do pidosot.
- 63 Amin morap gak do pasalek gengo guramikgan amin not an yomisat.
- 64 Yawe, gak da miktimon minat amin morap kisi do but dasi galak tan yomisat.
Gengo do nayin det abi.

Pinjkop dakon gen teban unun da nin tagisi panpulugosok

- 65 Yawe, yan teban tok agil unun da aripmon oman amingo nak do anjak tagisi an namgul.
- 66 Gen tebango do nandan gadasat.
Do nandak nandak gat ae gen kokwin tagisi agak dakon nandak nandak do nayin dekgi.
- 67 Nak ankilek akdo pi dima agil bisapmon kositgo yapgum.
Mani abisok gengo guramikdat.
- 68 Gak tagisi, do yo asal unun tagisi ban asal.
Gengo do nayin dekgi.
- 69 Iyi do nandaba wikwan amin da top morapmi yan namgwit.
Mani but dasi nandanjek gengo guramikdat.
- 70 Unun amin nandak nandakni kilegi mini.
Mani nawa gengo do but dasi galak tosot.
- 71 Gak da jigi namgul unun tagisi agil.
Unun da gengo do nayin det tagisi agit.
- 72 Nawa gengo do nandako yo madepsi asak.
Unun da gol ae silva monen morapmisi yapmandak.

Pinjkop dakon gen teban unun kilegisi

- 73 Kisitgo da nak wasagil.
Nandak nandak naminaki gen teban morapgo nandan pisoken do pi tagisi aben.
- 74 Gengo da nak tagi anpulugosak yan nandan teban tanjek jomjom asat.
Do minat amin morap gak do pasolgon amin nak nandani bisapmon kisik kisik ani dosi nandisat.
- 75 Yawe, nak nandisat, gak dakon gen teban morap unun kilegisi gin.
Gak gengo yolek anjakno anmilip ak do anjek jigi namgul.
- 76 Gak nak do toktogisi but dasi galak tan nam do yan teban tok kili agil.
Do gen yagil da aripmon nak oman amingo dakon but anteban abi dosi nandisat.
- 77 Nawa gengo do but dasi galak tosot.
Do nak do bupmi nandanaki tagisi egipben dosi nandisat.
- 78 Iyi do nandaba wikwan amin da top yanek isal dogin abin pepgwit.
Anjakni unun do gak da panmayak abi mayak toni dosi nandisat.

Mani, nak toktogisi gengo do nandan egipben.

- 79 Namın amın da gak do pasolgon ae gak dakon gen teban nandan unun da nagon apni dosi nandisat.
 80 Anpuluganaki gen teban morapgo guramigek anpakno do mayaktok dima paken dosi nandisat.

Amin kinda Pinjkop da yokwikon nan abidosak do bisit agit

- 81 Gak da nak yokwikon nan abidoki do jomjom anek butjiksi nandisat, anek tapmimno minisi ayin.
 Mani gengo da nak tagi anpulugosak yan nandan teban tanek jomjom asat.
 82 Gak da yan teban tok agil unun aripmi akdisal yan do jomjom anek sinjan egit da dabilno tep namañ.
 Anek yan yosot, “Ni bisapmon butno anteban abi?”
 83 Nak wain tibit meme gip ban wasanbi kalipmi kinda amın da mukwakon yipba teban tanbi yombem.
 Mani gen tebango do dima injosot.
 84 Bisap nian da oman amingo nak jomjom sigin aben?
 Yo yokwi an namañ amın do ni bisapmon kobogi yokwi an yobi?
 85 Iyi do nandaba wikwan amın, nawa gengo dima guramikgan.
 Nak da moker do gapma wayikgan.
 86 Minjat aminyo nin da gen teban morapgo tagi nandan gadanen.
 Amin da isal dogin yokwi an namañ, do anpulugoki do nandisat.
 87 Palisok nikba kimakgim, mani gengo dima yipman dekgim.
 88 Nak do toktogisi but dasi galak tan namisal, do anpuluganaki dima kimokgen.
 Yan anaki gen teban morapgo guramikgen.

Amin kinda Pinjkop dakon gen teban do nandan gadagit

- 89 Yawe, gak dakon gengo toktogisi tan anan kikdisak.
 Unun Kwen Kokup tebaisi tosok.
 90 Anpakgo tagisi unun amın don altanek egipdan kabikon toktogisi tan anan kikdisak.
 Miktım yipgul da tamonikon tanek dima diwalik kisak.
 91 Gaga yagil unun da aripmon yo morap tawit da abisokyo kisi ton gin.
 Nido yo morap kisi da gak dakon pi an.
 92 Nawa gengo do but dasi dima galak tagim tam, nak jigi panek kili kimakgim.
 93 Gengo dimasi injtoken.
 Nido unun yolapbo gak da egip egipno ankutnal.
 94 Nak gak dakonsi, do yokwikon nan abidoki.
 Nak gengo guramit do pini asat.
 95 Amin yokwi nikba kimokgen do jomjom an.
 Mani, gen tebango do nandan egipben.
 96 Abisok nak nandisat, yo wagil tagisi kinda minisi.
 Mani gengo unun yo tagisisi, ae tilakni mini.

Amin kinda Pinjkop dakon gen teban do but dasi galak tosok

- 97 Nak gen tebango do but dasi galak tosot.
 Gildat kinda kalon unun dogin nandan egisat.
 98 Gen tebango nagon toktogisi tosok, do nandan kokwin tagisi amın kinda daganek uwalno dakon nandak nandak yapmanjat.
 99 Nak toktogi gak dakon gen bami dogin nandan egisat, do nandak nandak tagisi timigek yoyindet morapno kisi yapmanjat.

- 100 Gengo kilegisi unun guramikdat, do nandan kokwino tagisi da amin pelan dakon nandak nandak yapmandak.
- 101 Anpak yokwi ak do dimasi nandisat, nido gengo banjin guramit do nandisat.
- 102 Gak da gaga dakon gen do nayin dekgil, do gen unun dima yipman dekgim.
- 103 Kaban kok unun gen kaganokon galagisi, mani gengo da unun yapmanek wagil galagisisi asak.
- 104 Gengo da nandak nandak tagisi namisak, do anpak yokwi morap do dimasi galak tosot.

Amin Pinjop dakon genon tenjen abidonj

- 105 Gengo da nak anpulanban kosit kilegi agipben dakon lamno asak.
Ae kosit agipben dakon tenjenno asak.
- 106 Gen tebango kilegisi guramit do yan teban tok kili agim, do yan gin akdisat.
- 107 Yawe, jigi madepsi da wutjin namisak.
Yan teban tok agil da aripmon anpulanbi kalugi egipben.
- 108 Yawe, nak ya yan gayisat unun da paretno asak, unun timikgi.
Gen tebango do nayin dekgi.
- 109 Nak toktogisi kimot da kapmatjok kin kin asat.
Mani nawa gengo dima intokenj.
- 110 Amin yokwi da nak abidok do pat yipman, mani gengo dima yipman dekdak.
- 111 Toktogisi gengo abidan kimokdot.
Anapbo unun gen da kisik kisik namisak.
- 112 Gengo guramik kimokgenji, anapbo wigi kimokgen da bisapmon wigisak.

Pinjop dakon gen teban da anpulanakwan nin tagisi ekwamanj

- 113 Amin gak gol do but bamot an unun do dima galak tan yomisat.
Mani nawa gengo do but dasi galak tosot.
- 114 Gak kalongin pasili tamono ae pasikno.
Gengo da nak tagi anpulosak yan nandan teban tanek jomjom asat.
- 115 Yokwi pakpak minjat aminyo ji nepman dekgit.
Pinjopno dakon gen teban guramit do nandisat.
- 116 Yan teban tok agil da aripmon anteban anjaki egipben.
Anjaki yo abidok do nandan teban tanek jomjom asat unun dima sun tosak.
- 117 Kisitnokon abidanaki tagisi egipben.
Anjaki toktogisi gengo do nandan egipben.
- 118 Minjat amin morapyo gen tebango yipman dekanj unun manji yomisal.
Top geni unun sun tokdanj.
- 119 Gak da amin yokwi morap sibat sibat gin yan nandan yominjek mabi kwanj,
do gengo do but dasi galak tosot.
- 120 Nak gak do pasalek giptimno madepsi nimmimikdak.
Gen kokwin tamokon gak da amin gen yan yomdisal unun do nandanek madepsi pasoldot.

Amin kinda Pinjop dakon gen teban guramikdak

- 121 Nak anpak kilegi tagisi ban agim.
Yum nandanaki uwalno da yokwi dima an namni do nandisat.
- 122 Pi amingo nak anpulugok do yan teban tok abi do nandisat.
Yum pindagaki kwen wigik amin da jigi dima namni.
- 123 Yokwikon nan abidoki do yan teban tok agil unun aripmi akdisal yan do jomjom anek sijtanj egit da dabilno tep namanj.

- 124 Oman amingo nak butdasi galak tan namiŋek gen bami do nayiŋ deŋgi.
 125 Nak oman amingo, do nandak nandak namiŋaki gengo do tagi nandabo piŋosak.
 126 Abisok miŋat aminyo nawa gengo kirinŋikanŋ unun Yawe gak da kobogi yobi dakon bisap.
 127 Gol unun yo tagisi, mani unun yapmanek gen tebango do but dasi galak tosot.
 128 Gen morapgo kisi guramikdat.
 Anpak yokwi morap do dima galak tosot.

Piŋkop dakon galaktok yolyol dakon gen

- 129 Gen tebango unun wagil tagisisi do anek guramikdat.
 130 Amin kinda da notni kinda anpuluganban gengo dakon mibili nandisak kan, tenŋenikon egipdisak.
 Gengo unun da nandak nandakni mini amin nandak nandak yomisak.
 131 Nak amin da pakbi do tep ton unun da tilak gen tebango do galagisi nandisat.
 Unun nandak do but dasi galak tosot.
 132 Amin morap mango do but dasi galak ton unun bupmi nandan yomisal, unuden gin abiŋ bupmi nandan nabi.
 133 Yan teban tok agil unun da ariŋmon kosit nolayiki.
 Ankutnanjaki yokwi kinda da nak abiŋ nep do pi dima asak.
 134 Pulugan nepmanjaki nak abiŋ nep do yon amin da dima anupbal ani.
 Yan anjaki gengo guramikgen.
 135 Butgo oman amingo nagon yipmanek yo tagisi an nabi.
 Gen teban morapgo do nayiŋ deŋgi.
 136 Amin da nawa gengo dima guramikgan do anek kunam tagapbo dabil pakbino pakbi madep da yan pokgon.

Piŋkop dakon gen teban unun kilegisi

- 137 Yawe gak kilegisisi.
 Ae gen teban morapgo kisi kilegi gin.
 138 Gen teban morap ningul unun kilegi ae nin da tagi nandan gadanek.
 139 Uwalno gengo do nandak nandak dima an, do butjap madepsi nandanek tapmimno mon.
 140 Yan teban tokgo unun pankiligek unun bamisi yan kili pindakgin.
 Do oman amingo nak yan teban tok gengo unun do but dasi galak tosot.
 141 Nak amin isali nan amin da abiŋ nepmanjan.
 Mani gengo do dima inŋtosot.
 142 Anpakgo kilegi unun toktogisi tan anan kikan.
 Ae nawa gengo unun bamisi.
 143 Jigi morapmi nagon noman ton, mani gengo do but galaksi nandisat.
 144 Gengo unun toktogisi kilegisi.
 Anpuluganbi gen unun do nandan piŋanek tagisi egipben.
Amin kinda Piŋkop da yokwikon nan abidosak do bisit asak
 145 Yawe, nak gak do bisit tebai asat.
 Bisitno nandanjaki gen morapgo guramikgen.
 146 Nak gak do yan tidosot.
 Yokwikon nan abidanjaki gen tebango tagi guramikgen.
 147 Wisa dima daganakwan pidanek anpulugoki do yan tidosot.

Gen tebango da nak tagi anpulugosak yan nandan teban tanek jomjom asat.

148 Kalbi dipmin dima pokdot.

Toktogisi yan teban tok gengo dogin nandan egisat.

149 Yawe, toktogisi but dasi galak tan namisal, do bisitno nandaki.

Gak kilegisi, do kilano anjaki egipbenj.

150 Amin nandak nandakni yokwi da nak anjupal ak do nak da kapmatjok abanj.

Unjun amin nawa gengo dima guramikganj.

151 Mani Yawe, gak nak da kapmatjok egisal.

Ae gen teban morapgo unjun bamisi gin.

152 Gengo unjun anteban anjaki dagok dagogi mini toktogisi tosok unjun kalipsigwan kili nandagim.

Amin kinda Pinjkop da yokwikon nan abidosak do yan tidagit

153 Nak nawa gengo do dima intosot, do jigino madepsi unjun kanek anpulugoki.

154 Uwal da gen yan namanj, do anpuluganek yokwikon nan abidoki.

Kalip yan teban tok agil unjun yolek egip egip nabi.

155 Amin yokwi gen tebango unjun dima guramikganj, do yokwikon banj dimasi timitdisal.

156 Yawe, bupmigo unjun madepsi.

Gak kilegisi, do kilano anjaki egipbenj.

157 Amin morapmi da yokwi an naminej uwal an namanj.

Mani gengo bamis dima yipmanj dekdal.

158 Manji gamanj amin pindakdal bisapmon nandaba yokwitok an yomisat, nido unjun gengo dima guramikganj.

159 Gengo do but dasi galak tosot unjun nandisal.

Yawe, gak da but dasi galak tan naminj kimokdol, do yokwikon nan abidanjaki tagisi egipbenj.

160 Gen morapgo unjun bamisi gin.

Nawa gen morapgo kilegisi unjun toktogisi tan ananj kikdanj.

Amin kinda Pinjkop dakon gen teban guramik kimot do nandagit

161 Kila amin da mibili mini nak yokwi an namanj.

Mani nak gengo do nandanek nimnimikdal.

162 Amin kinda da yo tagisi morapmi timikdal, unjun da tilak yan teban tok gengo do kisik kisik madepsi asat.

163 Nak anpak toptopmi do nandabo tagi dima anj.

Mani gen tebango do but dasi galak tosot.

164 Nawa gengo unjun kilegisi, do gildat morap kisi nak gak do ya yan kosiri 7 kabi yan yan asat.

165 Minjat aminyo nawa gengo do but dasi galak tonj, unjun butni yaworisi tonj, ae yo kinda da kesalban dima manj dapni.

166 Yawe, yokwikon nan abidoki do jomjom asat.

Nak gen tebango guramikdal.

167 Nak gengo do but dasi galak tosot, do gengo guramikdal.

168 Anpak morapno unjun pindakdal, do gen teban morapgo unjun guramikdal.

Amin kinda Pinjkop da anpulugosak do bisit agit

169 Yawe, anpulugoki do yan tidosot, do nandan nabi dosi nandisal.

Yanj teban tok agil unjun da aripmon nandak nandak tagisi nabi.

170 Kalip yagil unjun da aripmon bisitno do mirak yopmanj yokwikon nan abidoki dosi nandisal.

- 171 Gengo do tagisi nayiŋ dekdal, do toktogisi mango anġisiken dosi nandisat.
 172 Gen teban morapgo unun kilegi gin, do gengo do kap yoken dosi nandisat.
 173 Nak gengo yoldosi nandagim, do toktogisi nak anpulugok do tagap toki dosi nandisat.
 174 Yawe, gak da nak yokwikon nan abidoki do madepsi nandan egisat.
 Nawa gengo da kisik kisik namisak.
 175 Egip egip naminjaki mango anġisiken.
 Gengo da anpulugosak do nandisat.
 176 Sipsip da kin pasilgan unun da tilak kosit tagisi kili yipman dekgim.
 Do abin oman amingo nak do wusiki.
 Nak gen tebang do dima inġosot.

120

Amin kinda Pinġkop da anpulugosak do bisit agi

Pinġkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Jigi noman taŋ namgwit bisapmon Yawe do yaŋ tidoko bisitno nandan namgut.
 2 Bisit yaŋ agim, “Yawe, top amin da nak anġewalni yaŋ do nak pulugan nepbi.”
 3 Top amin ji, Pinġkop da ji do yo ni baŋ an damjak?
 4 Unun da emat amin dakon gobin baŋ yaman damdisak.
 Anġek kindapni tedepmi jikon tagaldisak.
 5 Nak ji da binapmon yokwisi egisat.
 Amin da Mesek miġtimon bo Kade amin da binapmon yokwisi ekwan unun da tilak jikon yokwisi egisat.
 6 Nak miŋat aminyo yawori egip egip do ikwayit an amin gat kisi bisap dubagisi ekwaman, do kuragisi nandisat.
 7 Nak da tagisi yitni do yosot bisapmon unun emat gin ak do nandan.

121

Yawe unun nin dakon kila amin

Pinġkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Nak siŋtoko ilenon wigisak.
 Panpulugokno dukwan da apban koken?
 2 Yawe kundu gat ae miġtim gat wasagit unun daŋin panpulugokno egisak.
 3 Kilago asak, do aripmi dima man pokgi.
 Kilago anġek dipmin dima pokdok.
 4 Pakyaŋsi nandani, Israel amin dakon kila amin unun pak nandat kinda dimasi asak.
 5 Yawe unun gak da ilenonjok egek kilago anġek gak anyonġam asak.
 6 Gildat da gildat kalba ae kanek da kalbi aripmi dima anupbal anġil.
 7 Yawe da kilago anakwan yo yokwi morap toŋ kindasok da gak dima anupbal asak.
 Egip egipgo kisi kila asak.
 8 Yawe da abisok ae don kin apyo akdisal unun kilago anan wigikdisak.

122

Jerusalem an'kisik dakon kap

Dewit dakon kap kinda. Piŋkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 “Kili apba Yawe da yutnon kino” yaŋ nayiŋba nandabo tagisi agit.
- 2 Nin kili abiŋ Jerusalem dakon wigat yapmanek nagalgwan pigiman da akgaman.
- 3 Jerusalem kokup pap unun wagil tagisi wasanbi.
- 4 Israel amin idon abiŋ Yawe ya yaŋ iyini do kalip kili yoyigit unun gen yolek abiŋ abiŋ aŋ.
- 5 Unudon gen kokwin agak tamo toso.
Dewit dakon diwatni kila amin madep egi egi awit unun dakon gen kokwin tamo toŋ.
- 6 Jerusalem yaworisi tosak do bisit ani.
Bisit yaŋ ani,
“Yawe, Jerusalem do galagi nandan amin paŋpulugaŋbi tagisi egipni.
- 7 Paŋpulugaŋbi Jerusalem da nagalgwan ekwan amin emari mini tagisi egipni,
ae kila amini gat kisi tagisi egipni dosi nandan.”
- 8 Gwakno gat ae notno gat do nandanek Jerusalem amin do bisit yaŋ abeŋ,
“Ji emari mini tagisi egipni.”
- 9 Nak Yawe Piŋkopnin dakon telagi yut do nandanek bisit yaŋ abeŋ,
“Yo kinda do wadak wadagi mini tagisi egipni.”

123

Amin kinda Piŋkop da bupmi nandan injak do bisit agit

Piŋkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Yawe, nak Kwen Kokup sintoko wigakwan gandako kila amin madep yiyit tamogokon yikdal.
- 2 Oman amin amin tagini do nandan gadasak, anakwan pi amin miŋat unun amin tagi miŋat do nandan gadasak, yaŋ gin nin Yawe gak do nandan gadaman.
Gak Piŋkopnin, gak dagin bupmi nandan nibi do jomjom aman.
- 3 Yawe, amin da yokwi aŋ niniŋakwa jigisi nandan, do bupmi nandan nibi.
- 4 Bisap dubagisi iyi do nandaba wikwan amin da pabiŋ nipgwiŋ, do jigisi nandan.

124

Piŋkop unun miŋat amin kabini dakon Paŋpulugok Amini

Dewit dakon kap kinda. Piŋkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 “Yawe da nin dima paŋpulugagit tam, niaŋi?”
Israel amin da unun gen dakon kobogi yoni.
- 2-3 “Amin da butjap nandan niniŋek ninon emat awit bisapmon Yawe da nin dima paŋpulugagit tam, uwal da japmisi nandanek obisi tagi paŋpupal abam.
- 4 Butjapni pakbi da yaŋ igek timikban tagi pasilnom.
- 5 Pakbi madep unun igek timikban tagi kimak mudonom.
Mani dima.”
- 6 Nin Yawe do ya yaŋsi iyineŋ.

Yum nindanakwan uwal da nin dima nindapba pasiligiman.

7 Nin minam da yan amin kinda da pat yipguron yokwalgiman da pulugan kigiman.

Pat unun tuwil kigit, do nin pulugan kigiman.

8 Yawe Kwen Kokup ae miktimyo wasagit, unun da iyi nin tagisi panpulugosok.

125

Pin kop da minat amin kabini yopban tagisi yikgan

Pin kop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

1 Minat aminyo egip egipni Yawekon tosoy yan si nandan amin unun Saion Kabap yombem.

Kabap unun dima nimnimigek tebaisi tokdisak.

2 Hej da Jerusalem angwasihek tor unun da tilak Yawe da abisok ae don pangwasihék minat amini kilani akdisak.

3 Amin yokwi da amin kilegi dakon miktim toktoyi kilani dima ani.
Yan ani kan, amin kilegi yokwi akdan.

4 Yawe, amin tagisi butni kilegi unun aminon anpak tagisi anyobi.

5 Mani minat aminyo iyi dakon anpak yokwini yolek an, unun yo yokwisi an yobi.

Yokwi pakpak amin do yo yokwisi an yobi.

Israel amin yawori tagi egipni.

126

Pin kop da panpulugosak do Israel amin da bisit awit

Pin kop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

1 Yawe da nin uwal da kision ban timik aeni Saion kokup papmon panpagut bisapmon dipmin yombem pindakgiman.

2 Nin jikgo madepsi yanjagiman.

Anék kisik kisik kap yagiman.

Yan anapno miktim diwari dakon minat aminyo da yan yawit,
“Yawe da Israel amin panpulugok do pi madepsi agit.”

3 Asisi, Pin kop da nin panpulugok do pi madepsi agit, do nin wagol tagisisi nandaman.

4 Yawe, miktim kibirikon sikak manakwa jon yo morap ae kwoj unun da tilak panpuluganaki kalip tagisi egipguman yan gin aenin tagisi egipner.

5 Amin kunam tatak jap kwaokgan, unun kisik kisik nandané bami pakdan.

6 Asisi, amin kunam tatak jap yet kwaot do jap yet pigaga pangwan, unun don jap bami pektanba pan panobihék kisik kisik kap yokdan.

127

Pin kop da yo tagisi an yoban mani ankwisiwit

Solomon dakon kap kinda. Pin kop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

1 Yawe da panpuluganban kisit kilda yut dima an tam, pi isal dogin abam.

Yawe da panpuluganban kila amin kokup pap kinda kilani dima an tam,
kila isal dogin abam.

2 Nin jap timit do nandaba kik anék wisa dima daganakwan pidan pi gin anjagapno wigi pilin toni kan, pi unun isal dogin aman.

Nido, Piŋkop da miŋat aminyo but dasi galak taŋ yomisak uŋun yik yawot yomisak.

- 3 Piŋkop da nin do yo tagisi aŋ nimiŋek monji gwayo but galak do nimisak. Uŋun gisam tagisi Piŋkopmon timikgamaŋ.
- 4 Yawi kaluk dakon monji gwayo uŋun gobinŋ da yaŋ emat amin kinda da kisiron toŋ.
- 5 Amin monji gwayo morapmi amin kisik kisik tagi ani. Uŋun da gen pi tamokon uwal gat gen pi anakwa aŋpulgokdaŋ. Anakwa mayagi dima pakdisak.

128

Piŋkop da geni guramikgaŋ amin do yo tagisi anyomisak

Piŋkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Amin morap Yawe do pasalek geni guramikgaŋ uŋun amin kisik kisik tagi ani.
- 2 Ji pi aŋek uŋun dakon bami paŋ noni. Ji kisik kisik aŋek tagisi egipdaŋ.
- 3 Miŋatgo da yutgokon wain nap da yaŋ bami madepsi toni. Ae miŋat monjiyogo da olip kindap moniŋ yombem da yutgokon tamokon aŋgwasinŋek yitni.
- 4 Asi, Yawe do pasalek ekwaŋ amin kisik kisik tagi ani.
- 5 Yawe Saion kokup papmon egisak uŋun da gisam tagi damjak. Ji miktimon egipni bisap morapmon Jerusalem kaŋakwa tagisi tosak dosi nandisat.
- 6 Ji bisap dubagisi egek babikji pindatni do nandisat. Israel amin yawori tagi egipni.

129

Israel amin da Piŋkop da uwalni paŋupbal asak do bisit awit

Piŋkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Israel amin, gak moniŋisogon da wiŋ abisok ekwamaŋon gak uwal da yokwi aŋ gangwit dakon gen niyiki.
- 2 Gak yaŋ yoki, "Moniŋisogon da wiŋ abisok ekwamaŋ bisapmon uwal da nak yo yokwisi aŋ namaŋ. Mani nak aripmi dima abinŋ nepni.
- 3 Nak obisi baljaŋakwa nap kirinŋ da manjinokon giptimno dapba kirinŋikwaŋ. Pi kaga danŋap pindakgamaŋ uŋun da tilak baljaŋba wuda dubagisi di noman toŋ.
- 4 Mani Yawe uŋun kilegisi. Nak amin yokwi da nap teban wangwit uŋun mandaŋ dagaŋakwan oman monji saŋbenek dima egisat."
- 5 Nak Yawe da miŋat aminyo Saion kokup pap do uwal aŋ, uŋun mayaktok yomiŋek pabinŋ yopmaŋek yolban tobilek kokupnikon kini dosi nandisat.
- 6 Uŋun joŋ yut kwenon kwanŋek don dubak tokdo aŋakwa gildat da pindakban tepmi kibidoŋ uŋun yombem ani dosi nandisat.
- 7 Amin kinda da joŋ uŋun baljaŋ paŋmuwuk wamaŋek dima paŋkisak.

⁸ Ae miñat aminyo uwalnin da kapmatjok kinek “Yawe da yo tagisi anj daminej gisam damjak” yanj dimasi yoyini dosi nandisat.

130

Amin kinda Pinjkop da anj pulugosak do bisit agit

Pinjkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

¹ Yawe, butno jigisi tanjakwan anj pulugoki do yanj tidosot.

² Amin Tagi, bisitno nandaki.

Anj pulugoki do gayisat, do nandanj nabi.

³ Yawe, gak da diwarinin manjinej gen pikon nipbim tam, Amin Tagi namın da gengo yapban?

⁴ Mani gagon diwari wiririt tosoj, do nin gak do pasal gamnejsi.

⁵ Nak Yawe da anj pulugosak do nandanej jomjom asat.

Anjek geni do tebaisi nandanj gadasat.

⁶ Nak Amin Tagi da anj pulugosak dosi nandanej but kindap asat.

Kalbi kila amin da uwal apni do kila anjek wisa tepmi dagosak do antep anj unjun yapmanej but kindap madepsi asat.

⁷ Israel amin, Yawe da nin do but dasi galak tanj nimisak, ae dima yokwi tonej yanj do bisapmi bisapmi nin panj pulugosok, do Yawe da nin panj pulugokdisak yanjsi nandanj teban tanjek unjun do jomjom anej.

⁸ Unjun da Israel amin nin yokwikon banj timigek diwarinin kisisi wiririk nimisak.

131

Amin kinda iyi do nandaban pinjakwan bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Pinjkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

¹ Yawe, nak naga do nandako dima wigisak.

Mano dima awigisat.

Nak yo kinda ni da wikwisi asak ae yo unjun dakon mibili aripmi dima nandako pisosak unjun do nandaba kik dima asat.

² Nak butno tagisi tosak do pi at da butno yawori tosoj.

Nak egisat unjun monji njaknak da yanj menji da kisiron nandaba kigi mini pagegisak nak unjun yombem.

³ Israel amin, ji abisok ae bisap morap don kisi Yawe da panj pulugosak do nandanj teban tanjek jomjom ani.

132

Pinjkop dakon telagi yut madep do kisik kisik awit

Pinjkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

¹ Yawe, gak Dewit do dima intoki.

Ae jiggi morap pagit kisi do dima intoki.

² Dewit da Israel amin dakon Yawe, Pinjkop tapmimi tonj, unjun do yanj teban tok kinda yanj yagit,

³ “Nak yutnon dima kikenj, ae dipmin potpot tamokon dima pokgenj.

⁴ Nak dipmin dima pokgenj.

- 5 Mibiltok Yawe do yut kind a beŋ, unun Israel amin dakon Pinjok Tapmimi
Ton unun da egipjakdo.
Anej don yik yawot abeŋ.”
- 6 Nin Betlehem kokupmon egek Saŋbek Saŋbek Kinam dukwan tosok unun
dakon geni nandagi man.
- 7 Kanek yaŋ yaŋgi man,
“Nin kili Yawe da yutnon wigino.
Ae unun da kapmatjok kinjek gawak imneŋ.”
- 8 Yawe, gak Saŋbek Saŋbek Kinango gat kisi abinek yik yawot yutgokon yikgi.
Saŋbek Saŋbek Kinam unun gak dakon tapmim madepgo dakon tilak
asak.
- 9 Mukwa sogok amingo paŋpuluganaki toktogisi anpak kilegi ani.
Anaki unun anpakni kilegi da imalni tagisi da yaŋ asak.
Ae miŋat aminyogo paŋpuluganaki kisik kisik anek kap yoni dosi nandisat.
- 10 Yawe, oman amingo Dewit do nandan ibi.
Kila amin madep gaga manjigil unun manji dima ibi.
- 11 Gak da kalip Dewit do yaŋ teban tok tebaisi an imgul, ae gengo kulabik
ariŋmi dima akdisal.
Yaŋ iyigil, “Nak da monji kabigokon kind a yipbo kila amin madep
egipjak.
- 12 Monjigoni nak dakon saŋbek saŋbekno guramitni, ae gen morapno yobeŋ
unun guramitni kan, don bisap dagok dagogi mini babigoni dakon
monjini kila amin madep dagokdan.”
- 13 Yawe da Saion kokup pap iyi do tilak agit da unudon toktogisi egip do
nandisak.
- 14 Yaŋ yaŋgi, “Nak unun kokup papmon toktogisi egipdisat.
Nak unun kokup papmon kila amin madep egipbeŋ do tilak kili agim.
- 15 Nak Saion kokup pap dakon miŋat aminyo do yo morapmi imdisat.
Anapbo yo do wadak wadak dima akdan.
Anej yoni mini amin do jap morapmi yobo nan tugokdan.
- 16 Nak da Saion kokup pap dakon mukwa sogok amin kabini yokwikon ban
timikgo unun da imalni yombem asak.
Anapbo Saion dakon miŋat aminyo da kisik kisik kap yokdan.
- 17 Nak da Dewit da kabikon amin kind a abidanek yipbo unun kokup papmon
kila amin madep dagosak.
Anej miŋat amin kabino do lam kind a da yaŋ tentenan yomjak.
- 18 Nak da uwalni paŋmayak akdisat.
Mani kila amin madepno tilim madepni gat yitdisak.”

133

Not do but dasi galak taŋ yomyom anpak do tagisi nandawit

Dewit dakon kap kind a. Pinjok gawak imim tamokon kigik dakon kap.

- 1 Pinjok dakon miŋat aminyo but kalon anek egipni kan unun tagisi, ae buri
tagisi akdan.
- 2 Unun anpak unun wagil tagisisi. Unun olip dakon nelagi yombem.

Olip dakon nelagi Aron do tagal iminjakwa mogim dangwanikon pigek imal dubakni da diwarikon pigigit.

³ But kalon anpak unun kalbi gik sitnan Emon Kabap ae Saion Kabapmon mon unun yombem tagisi.

Yawe da but kalon ekwan amin gisamni yomisak.

Egip egip dagok dagogi mini unun yomisak.

134

Pinjkop dakon man ankisino

Pinjkop gawak imim tamokon kigik dakon kap.

¹ Yawe dakon oman amin morap, ji kalbi yutnikon pi an amin, ji mani ankisini.

² Telagi yutnikon kisitji panenagek Yawe dakon man ankisini.

³ Yawe kundu ae miktim wasagit unun Saion egisak, unun da yo tagisi andamjak dosi nandisat.

135

Yawe ankisik dakon kap

¹ Yawe ankisini!

Yawe dakon oman amin, ji mani ankisini.

² Ji Yawe da nagalgwan Pinjkop da yutnon omani an, ji Yawe ankisini.

³ Yawe unun tagisi, do Yawe ankisinen.

Mani unun tagisisi, do kap yanek ankisini.

⁴ Yawe da Jekop iyi do anawakgit.

Israel unun Pinjkop iyi dakon amin kabi.

⁵ Yawe unun mani wukwisi yan nandisat.

Amin Tagi da pinjkop toptopmi morap kisisi yapman mudosok.

⁶ Yawe kwen kundukon, ae miktimon, ae tap kwenon, ae tap kagagwan, galaktokni yolek yo morap ak do nandisak unun asak.

⁷ Unun da yanban gikwem noman ton, ae mal anek sikak mosok, ae yo morap yopyop yutnikon da mirim yopban kwan.

⁸ Isip miktimon Isip amin dakon monji mibiltogi gat ae bit kilapyo dakon monji mibiltogi unun dapban kimakgwit.

⁹ Isip miktimon kila amin madep gat ae kila amini gat panupbal ak do wasok tapmimi ton mibili mibili agit.

¹⁰ Yawe da miktim morapmi panupbal anek kila amin madep tapmimi ton morapmi dapban kimakgwit.

¹¹ Amo amin kabi dakon kila amin madep Sion anakban kimakgit, ae Basan dakon kila amin madep Ok, ae Kenan miktim dakon kila amin madep morap gat kisi dapban kimakgwit.

¹² Yan anek unun kila amin madep dakon miktimni amin kabini Israel do yongut.

¹³ Yawe, mango bisap mudok mudogi mini tan anan kikdisak.

Babikon da babikon man bingo do nandan anan kikdan.

¹⁴ Yawe dakon amin kabi uwalni da yo yokwi anyoba iyi panjutnokdisak.

Oman amini do bupmi nandan yomisak.

- 15 Amin Nwakhwari Kabi kokup kidatni unun silwa ae gol ban wason.
Amin kisit da wup unun wason.
- 16 Kokup kidat dakon wupmi unun gen kagani ton, mani gen aripmi dima yoni.
Ae dabilni ton, mani yo aripmi dima pindatni.
- 17 Ae mirakni ton, mani gen aripmi dima nandani.
Ae mirim dima pan.
- 18 Kokup kidat dakon wupmi wason amin, ae egip egipni kokup kidaron tosok yangi nandan amin morap, unun kokup kidat dakon wupmi yombem akdan.
- 19 Israel minat aminyo, ji Yawe anjisini.
Yawe dakon mukwa sogok amin, ji mani anjisini.
- 20 Liwai da kabikon nani, ji Yawe anjisini.
Minat aminyo Yawe do pasolgon amin, ji mani anjisini.
- 21 Yawe Jerusalem kokup papmon egisak, do minat aminyo ji Saion wigek mani anjisini.
Yawe anjisini!

136

Piŋkop ya yan iyik do dakon kap

- 1 Yawe anpakni unun tagisisi, do ya yan iyinerŋi.
Dagok dagogi mini nin do but dasi galak tan nimisak.
- 2 Nin Yawe ya yan iyinerŋ.
Unun da piŋkop toptopmi morap yapman mudosok.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 3 Nin Amin Tagi ya yan iyinerŋ.
Unun da amin tagi morap yapman mudosok.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 4 Unun kalon da wasok tapmimi ton madep asak.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 5 Iyi da nandak nandagon da kundu ae yo morap kwen ton unun wasagit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 6 Miktim yipban kwen tagit, ae pakbi yipban mibilikon tagit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 7 Gildat gat kanek gat wasagit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 8 Gildat yipban gildat kind kila asak.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 9 Kanek gat gik morap gat yopban pilin kila an.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 10 Nin Yawe ya yan iyinerŋ.
Unun Isip amin dakon monji mibiltogi dapnan kimakgwit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 11 Israel amin timik panjobinakwan Isip yipman dekgwit.
Toktok teban nin do but dasi galak tan nimin kimokdok.
- 12 Iyi da tapmim madepmon da timik panogut.

- Toktok teban nin do but dasi galak taj nimin kimokdok.
- 13 Tap Gami pudaŋban timi bamori agit.
Toktok teban nin do but dasi galak taj nimin kimokdok.
- 14 Iyi mibiltok kinjek minat amini timik panjabinjakwan tap idap pudawit.
Toktok teban nin do but dasi galak taj nimin kimokdok.
- 15 Mani Isip dakon kila amin madep gat ae emat amini gat yopban pakbi nan
kimakgwit.
Toktok teban nin do but dasi galak taj nimin kimokdok.
- 16 Miktim kibiri timon minat amini mibiltan yominjek kigit.
Toktok teban nin do but dasi galak taj nimin kimokdok.
- 17 Kila amin madep tapmimi ton dapban kimakgwit.
Toktok teban nin do but dasi galak taj nimin kimokdok.
- 18 Ae kila amin madep man bini ton dapban kimakgwit.
Toktok teban nin do but dasi galak taj nimin kimokdok.
- 19 Amo amin kabi dakon kila amin madep Sion anjakan kimakgit.
Toktok teban nin do but dasi galak taj nimin kimokdok.
- 20 Ae Basan dakon kila amin madep Ok anjakan kimakgit.
Toktok teban nin do but dasi galak taj nimin kimokdok.
- 21 Anjek unun kila amin madep dakon miktimni minat amini do yomgut.
Toktok teban nin do but dasi galak taj nimin kimokdok.
- 22 Miktim unun oman amini Israel do yomgut.
Toktok teban nin do but dasi galak taj nimin kimokdok.
- 23 Uwal da pabin nipgwit bisapmon nin do sigin nandan nimgut.
Toktok teban nin do but dasi galak taj nimin kimokdok.
- 24 Anjek uwal da kisiron ban timikgit.
Toktok teban nin do but dasi galak taj nimin kimokdok.
- 25 Minat aminyo gat ae bit kilap morap gat jap yomisak.
Toktok teban nin do but dasi galak taj nimin kimokdok.
- 26 Do Kwen Kokup Pinjok ya yanji iyinen.
Toktok teban nin do but dasi galak taj nimin kimokdok.

137

Israel amin uwalni da miktimon egek kokupni do kunam takgwit

- 1 Nin Babilon amin dakon pakbini da ilenikon yigek Saion kokup pap do
nandak nandak anjek kunam takgiman.
- 2 Kindap kapmatjok tawit unun da kilinikon gitanin mindano tanjakwa
sanbenjek dima tidagiman.
- 3 Nido nin timik miktimnikon panjiwit amin da kap yonej do niyiwit.
Yokwi anningwit amin da tebai yan niyiwit,
“Nin da kisik kisik panen do ji da kap yoni do nandaman.
Saion dakon kap kinda yoni.”
- 4 Mani miktim dubagikon egek Yawe dakon kap nianon da tagi yonej?
- 5 Jerusalem, nak gak do intoken kan, Pinjok da nak anjintok aban sanbenjek gita
dima tidoken.
- 6 Jerusalem, nak gak do intanek yo isali yan gandanej yo diwari do nandako
wigini kan, Pinjok da nak melno ankadim aban kap dima yoken dosi
nandisat.

- 7 Yawe, gak Idom amin da kalip Babilon dakon emat amin jonikgwit unjun do aego nandaki.
Babilon amin da emat wamanek Jerusalem abidawit bisapmon Idom amin da gen yan yawit,
“Yut morapni kisi tuwil mudanek panjupbal an mudoni.”
- 8 Babilon, nandaki.
Gak tasik tokdisal.
Nin do anpak yokwi nian an ningul unjudej gin kobogi yokwisi timitdisal.
Kobogi yokwi gamjak amin unjun kisik kisik tagi asak.
- 9 Unjun da gak dakon monji monin monin timik maban tipmon manek obisi tasik tanek kimotdaj.

138

Amin kinda Pinjkop do ya yan iyigit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe, nak but dasi nandanek ya yan gayisat.
Pinjkop toptopmi da dabilon kap yanek mango yan ankisiasat.
- 2 Bisapmi bisapmi but dasi galak tan naminek kilano tagisi asal, ae mango gat gengo gat da yo morap yapman mudanek unjun da wukwisi amal.
Yanjo, nak Telagi Yut Madepgokon gawak gaminek mango yan ankisikenj.
- 3 Gak do bisit asat bisapmon nandan namisal.
Anek tapmim naminek butno anteban asal.
- 4 Yawe, miktimon kila amin madep morap da gengo kili nandayin, do unjun da mango yan ankisini dosi nandisat.
- 5 Tilimni unjun madepsi, do unjun da Yawe dakon wasokni do nandanek kap yoni dosi nandisat.
- 6 Yawe unjun wukwisi egek amin iyi do nandaba pan amin unjun nandan yominek kilani asak.
Mani iyi do nandaba wigisak amin unjun yum dabil dagin pindakdak.
- 7 Jigi mibili mibili altan naba kilano anaki dima kimokdot.
Uwalno da nak do japmi nandan, mani gak tapmingo madep, do si pabin yopmanek nak anpulugosol.
- 8 Yawe da nak nianji egipben ae pi ni ban aben do nandagit unjun kilano anjakwan an mudokenj.
Mudok mudogi mini nak do but dasi galak tan namisal.
Gak da nak wasagil, do dima intan nabi.

139

Pinjkop da nandan niminek kilanin asak

Dewit dakon kap kinda. Kap yan amin dakon kila amin do mandabi.

- 1 Yawe, gak butnokon yo ni da ton unjun kokwin anek bamisi nandan namisal.
- 2 Gak nak da yik pidoty asat unjun nandan mudosol.
Dubagikon da nandak nandakno nandan mudosol.
- 3 Nak kosit agisat bo ae dipmin pokdoron nian egisat unjun gak da nandisal.
Gak anpakno kisisi nandan mudosol.
- 4 Yawe, nak gen kinda yok do asat unjun gak da kili nandagit.

- 5 Gak mibiltok ae buŋonyo agaki kisitgo da nak abidosok.
- 6 Nandak nandakgo da nandak nandakno yapmanjek wukwisi asak.
Uŋun nak da aripmi dima nandaken.
- 7 Nak dukwan kinek Wupgo yipmanjek dekgen?
Nak pasal dukwan kinapbo gak kapmatjok dima egipdisal?
- 8 Kwen Kokupmon wigiken kan, gak unjudon egipdisal.
Ae kimakbi tamogwan pigiken kan, unjudon kisi egipdisal gin.
- 9 Pidan piriropman gildat wisak tetgin do dubagisi kiker bo tap diwarisikon
kiker kan,
- 10 gak unjudon egipdisal gin.
Anek kisitgo da nak abidanek kosit nolikdisal.
Tampingo madep, do nak anpulgokdisal.
- 11 Nak "Pilin tuk da nak ankisibisak, ae gildat dakon tenjen nak angwasisak
unjun da pilin tuk asak" yan yoken kan
- 12 pilin tuk da nak aripmi dima ankisibisak.
Kalbi unjun gildat kalba yombem akdisak.
Pilin gat ae tenjen gat kisi pindakbi aripsi amal.
- 13 Gak da giptim diwat morapno kisi wasagil.
Men da butgwan nak unjungwan wasan mudagil.
- 14 Nak da gak ankisisat, nido gak da pi njaknjawari anek nak wasan neggul.
Nak pakyanji nandisat, gak da yo morap wasagil unjun njaknjawari.
- 15 Men da butgwan pasili tamogwan tagok tagok agim bisapmon gak da
pindagaki kidat morapno taganek notnikon sanbewit.
- 16 Men da dima analanakwan kili nandagil.
Nak miktimon dima altagim, mani gak da gildari gildari miktimon
egipben do nandagil unjun papiagokon kili mandagil.
- 17 Pinjkop, nandak nandak morapgo unjun wagil tagisisi.
Nandak nandakgo unjun madepsi, amin da aripmi dima manjiri.
- 18 Gak da nandisat yo morap manjiken kan, tap ilejon niman morap yapjak.
Dipminon da pidosot bisapmon nak gak gat sigin egisat.
- 19 Pinjkop, amin yokwi dabi kimotni do nandisat.
Amin dapdap amin ji nepmanjek dek kit!
- 20 Unjun amin da gak do gen yokwi yon, ae gak dakon man do gen giren yon.
- 21 Yawe, nak amin gak do kuragi nandan amin do kuragi nandan yomisat.
Ae amin kwen wigik angaman amin do nandaba yokwi tok an yomisat.
- 22 Asisi, nak unjun amin do kuragisi nandisat.
Unjun pindakgo nak dakon uwalno an.
- 23 Pinjkop, kokwin tagisi anek nak dakon nandak nandak morap butnokon ton
unjun do nandaki.
Ankewalek nandak nandak morapno do pakyanji nandaki.
- 24 Egip egipno kokwin tagisi abi.
Anjak yokwi di nandak nandaknokon di tanbam.
Egip egip teban dakon kosit nan anan kiki.

140

Amin kinda da Pinjkop da kilani tagisi asak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap yon amin dakon kila amin do mandabi.

- 1 Yawe, amin yokwi da kisiron ban pulugan nepbi.
Kilano tagisi anaki emat amin da dima anupbal ani.

- ² Toktogisi anpak yokwi ak do nandak nandak an, anek toktogisi minjat aminyo da binapmon pidok pidok panalon an.
- ³ Gen yogokni unun tunon amin emari ton dakon geni yombem, geni tepmisi. Ae gen yogokni unun tunon amin emari ton dakon pakbi yokwini yombem da gen kagakon tugawit da minjat aminyo panjupbal an.
- ⁴ Yawe, kilano tagisi anjaki amin yokwi da dima abin nepni.
Dam anjaki emat amin nak anjupbal ak do gen yon, unun yo kinda dima ani.
- ⁵ Kwen wigik amin da nak do pat yipman.
Nak do kilap nan yan abidok do nap teban ban nak da kosiron pat yipman.
- ⁶ Yawe yan iyisat, "Gak Pinkopno."
Yawe, nak anjuplugoki.
Yan tidosot, do nandan nabi.
- ⁷ Amin Tagi Yawe, gak yokwikon ban timit timit amino tapmimi tonji.
Kalip uwal gat emat wanguman bisapmon anjuktugil.
- ⁸ Yawe, amin yokwi da yo timit do galak ton unun dima yobi.
Yum pindagaki anpak yokwi ak do gen yan panjeban awit unun dima ani.
- ⁹ Yum pindagaki uwalno da emaron dima abin nepni.
Yo unun ak do nandan unun panjobilbi iyikon noman toni.
- ¹⁰ Kindap yipbi kwenikon moni.
Mabi gapma madepgwan pipeg ae dima wini.
- ¹¹ Isal dogin amin diwar gen yan yoman amin yum pindagaki nin da miktimon tagi dima egipni.
Ae emat aminon yo yokwisi noman tan yoba pasilni do nandisat.
- ¹² Yawe, gak da jigi pan amin gat ae yo do wadak wadak an amin gat panjuplugosol.
- ¹³ Minjat aminyo kilegi da mango anjksikdan.
Unun gak gat kisi egipdan.

141

Amin kinda kalbi bisit agit

Dewit dakon kap kinda.

- ¹ Yawe, nak gak do yan tidosot.
Tepmisi anjuplugoki do nandisat.
Gak do yan tidosot, do bisitno nandaki.
- ² Bisitno da mukwa kibani tagisi da yan gagon opjak dosi nandisat.
Ae gak do kisitno panjenokdot unun da pilindo dakon paretno yan asak.
- ³ Yawe, gen kagano do kila tagisi anjaki gen yokwi kinda dima yoken.
- ⁴ Yum nandanaki butnokon da anpak yokwi ak do dima nandaken.
Ae yum nandanaki amin yokwi gat muwuk agek yokwi dima anen.
Yum nandanaki unun dakon jap noknok bisap madepmon unun gat dima yitnen.
- ⁵ Yum nandanaki amin kilegi kinda da nak anmilip ak do jigi tagi namjak.
Mani nak amin yokwi not dima an yoben.

- Piŋkop da amin yokwi unun anpak yokwini dakon kobogi panjobil yomjak do bisit asat.
- 6 Amin da amin yokwi dakon kila amini unun timigek maba tip domon pigini bisapmon Yawe dakon gen unun bamisi yan nandaba pisokdan.
- 7 Anjek amin da jap pi do miktim pidanek panjamit an, unun da tilak unun amin dakon kidari panjamit anek maba kimakbi tamogwan pigikdan.
- 8 Mani Amin Tagi Yawe, nak gak do nandan gadasat.
Gak da nak tagisi anjuknosol.
Yum nandanaki dima kimokgen.
- 9 Anpuluganaki amin yokwi da pat yipgwit unudon dima yokwalgen.
- 10 Yopbi iyi pat yipgwiron iyi yokwalni.
Mani nak kosit tagisi agek yo kinda da dima anupbal asak.

142

Dewit Piŋkop da anpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda. Kap on do Maskil yan yon. Dewit tip kinamgwan egek bisit on mandagit.

- 1 Nak Yawe da anpulugosak do tebaisi yan tidosot.
Bupmi nandan naminek anpulugosak do bisit asat.
- 2 Nandaba kikno gat ae jigi morap noman tan namaŋ unun kisi iyin mudosot.
- 3 Jigisi nandanek wagils yokwi tokdisat yan nandisat bisapmon, Yawe nianŋi abeŋ unun gak da nandisat.
Kosiron yokwalgen do amin da pat piwit.
- 4 Nak anpulugosak amin kinda kapmat dima akban kosot.
Amin kinda da kilano dima asak, ae amin kinda da nak do bup tanek dima anjuknosok.
- 5 Yan do, Yawe nak anpulugoki do bisit gayisat.
Gak kalongin pasili tamono.
Miktimon egisat bisapmon gak gat gin egip do nandisat.
- 6 Butno obisi jik tosok, do anpulugoki do bisit asat unun nandaki.
Nak anŋopmanŋan amin unun tapmimni madepsi.
Aripmi dima pabiŋ yopben, do unun da kisiron ban pulugan nepbi.
- 7 Jigikon yikdat, do pulugan nepbi tagisi egipben.
Yan anaki yo tagisi annamisal unun do nandanek miŋat amin kabiyogo muwutnikon mango ankisiken.

143

Amin kinda Piŋkop da anpulugosak do bisit agit

Dewit dakon kap kinda.

- 1 Yawe bisitno nandaki.
Mirakgo yopmanek anpulugoki do yan tidosot unun nandaki.
Gak amin kilegisi, ae bisapmi bisapmi dima nepman dekdal, do bisitno nandaki.
- 2 Gak da dabilon amin kilegi kinda dima egisak, do oman amingo nak gen pikon dima nepbi.
- 3 Uwalno da nol anki nikban man miktimon pokdot.

- Anjakwan amin kili kimakgwit da aripmon pilin tukgwan egisat.
- 4 Nandak nandakno upbal tanjakwan but pasol madepsi nandisat.
- 5 Kalipsi egipgum unjun do nandisat.
Yo morap agil ae pi tagisi agil unjun do nandak nandak tebaisi asat.
- 6 Anpulugoki do didasat.
Miktim kibirisi da sikak do nandisak, unjun da aripmon nak gak do madepsi galak tan gamisat.
- 7 Yawe, butno tapmimi mini aban nandisat, do bisitno nandanek tepmisi anpulugoki.
Dima pasil nabi.
Yan abi kan, amin kili kimakgwit unjun da tamokon kiker.
- 8 Egip egipno gagon tosak yanji nandisat, do anpuluganbi wisa dagokdo gak da amin nin do but dasi galak tan nimisal unjun do nandaker.
Nak bisit gayisat, do kosit nolunbi unjun nan kiker.
- 9 Yawe, kilano abi do gagon obisat, do uwalno da kisiron ban pulugan nepbi.
- 10 Gak Pinkopno, do nayin dekb; gak dakon galaktok yolek egipben.
Wupgo tagisi unjun da mibiltan naminjakwan kosit kilegikon agipben.
- 11 Yawe, man bingo tagisi tosak do yokwikon nan pulugan nepbi.
Gak amin kilegisi, do jigi morap pasat unjun wiririk nabi.
- 12 Nak do but dasi galak tan namisal, do uwalno dapbi kimotni.
Nak oman amingo, do uwalno obisi dapbi kimotni.

144

Kila amin madep da Pinkop da anpuluganban emaron teban tagit do ya yan iyigit

Dewit dakon kap kindu.

1 Nak Yawe dakon man anjisisat.

Unjun tip madepno.

Emat dakon mibili tagisi nayin dekdak.

Anek antagap aban emat do tagap tosot.

2 Unjun but dasi galak tan namisak, ae dam tebano aripmi dima tuwili egisak.

Unjun pasili tamono, ae yokwikon ban timit timit amino.

Unjun pasikno tebaisi, do anjutanajakwan tagisi egisat.

Amin Nwakanwari Kabi pabin yopmanajakwan nak da yongamgwan ekwan.

3 Yawe, minat aminyo nin nianen amin di ban nin do nandak nandak madep asal?

Nin yo isalisi.

Gak nido kilanin kakgimansi asal?

4 Mirim bisap kalon pisono kwan unjun da tilak bisap pisipmisi ekwaman.

Wupnin gildaron tepmisi altan pasilgan unjun da tilak bisap pisipmisok gin ekwaman.

5 Yawe, kundu witdalek piki.

Kisitgo kabapmon yopmanjaki mukwa madepsi pidoni.

6 Mal yipbi noman tanek uwal yolban kin mudoni.

Gobingo yamanjaki pasal kin mudoni.

7 Kisitgo yipbi pinjakwan nak ilikbi wiker.

- Aŋaki pakbi ilarisi yipman dekgeŋ.
Amin Nwakwari Kabi da kisiron ban abidoki.
- 8 Ujun amin gen bami dima yoŋ.
Top ban gin yanek gen unun bamisi yan yoŋ.
- 9 Pinƙop, nak abisok gak do kap kalugi yoken.
Gita tidanek gak do kap yokdisat.
- 10 Kila amin madep paŋpulugaŋaki emaron teban toŋ.
Oman amingo Dewit nak yokwikon nan abidagil.
- 11 Uwal yo yokwi an naman da kisiron ban abidoki.
Aŋek Amin Nwakwari Kabi da kisiron ban abidoki.
Ujun gen bami dima yoŋ.
Top ban gin yanek gen unun bami yan yoŋ.
- 12 Nin monjinin wili kindap da yan tebaisi tagoni do nandaman.
Ae gwanin da kila amin madep dakon yut dakon tilimni tagisi da egipni do nandaman.
- 13 Pigaganin da jap bami morapmi tanakwa jap paŋ yopyop yut madepsi tugaŋ toni do nandaman.
Aŋakwa sipsipnin da monji morapmi sigin paŋalani.
- 14 Ae bulmakau da monji morapmi paŋalani.
Aŋakwa yokwi di dima altoni ae kinda dima kimotjak.
Nin dakon kosiron miŋat bo wili kinda da jigi bo ae tepmi paŋek kunam dima tatjak do nandaman.
- 15 Miŋat amin kabi yo unuden timikgaŋ unun kisik kisik tagi ani.
Miŋat aminyo Yawe yipba Pinƙopni egisak unun kisik kisik tagi ani.

145

Pinƙop anƙisik dakon kap

Dewit dakon kap kinda. Kap on Pinƙop dakon man anƙisik dakon kap.

- 1 Pinƙopno ae Kila Amin Madepno, bisapmi bisapmi mango anƙisiken.
2 Gildari gildari mango anƙisiken.
Dagok dagogi mini gak anƙisik wigiŋen.
- 3 Yawe unun mani wukwisi, do mani anƙisik kimotneŋ.
Mani wukwisi, do unun dakon mibili kisi amin da aripmi dima nandaba pisogi.
- 4 Babikon da babikon pi madep an an agil unun do yan yan akdaŋ.
- 5 Amin da tapmim madepgo gat ae Kila Amin Madep Wikwisi egisal unun do yokdaŋ.
Aŋakwa nak do pi madep madep asal unun do nandanek egipbenj.
- 6 Amin da pi masi masimi asal unun dakon geni yokdaŋ.
Aŋakwa nak da man madepgo do yokenj.
- 7 Anƙpakgo tagisi unun dakon geni yanek kapmon da anƙpakgo kilegisi unun do yoni.
- 8 Yawe da nin do nandan yawok nimeŋek bupmi nandan nimisak.
Butjap tepmi dima nandanek but dasi galak tan nimisak.
- 9 Amin morap kisi do anƙpak tagisi anjomisak.
Aŋek yo morap wasagit unun do bupmikon da kilani asak.

- 10 Yawe, yo morap wasagil unun da mango an'kisini.
Minjat amin kabigo da mango an'kisini.
- 11 Amin kila agakgokon tilingo tosok unun do yokdan.
An'ek tapmim madepgo dakon geni yokdan.
- 12 Yan anjakwa amin morap da pi madep asal unun do nandani.
An'ek gak kila amin madep tapmimi ton egisal ae mango wukwisi tosok yan nandan gamni.
- 13 Gak kila amin madep dagok dagogi mini egek amin morap kilani akdisal.
Yawe yan teban tok gen yagit unun kinda dima yapmanjek guramik kimokdok.
Nin panpulugok do yo tagisi gin asak.
- 14 Jigini ton amin panpuluganek amin da pabin yopmanjan amin unun panenakban tagisi ekwan.
- 15 Yo morap egip egipmi ton jap do an bisapmon gagon sintanba wikwan jap upmokdol.
- 16 Jap gat ae yo morap gat aripnikon yomanaki tagisi ekwan.
- 17 Yawe unun anpak kilegi gin asak.
Yo morap wasan yopguron anpak tagisi ban anyomisak.
- 18 Butdasi nandanek bisit iyan amin Yawe unun amin da kapmatjok egisak.
- 19 Iyi do pasolgon amin yo nido galak ton unun yoban timikgan.
Bisitni nandanek yokwikon ban timikdak.
- 20 Iyi do but dasi galak tan iman amin Yawe da kilani asak.
Mani yokwi an amin panupbal akdisak.
- 21 Bisapmi bisapmi Yawe dakon mani an'kisiken.
Yo morap egip egipmi ton ji dagok dagogi mini mani telagi an'kisini.

146

Pin'kop Panpulugokni dakon mani an'kisiwit

- 1 Yawe dakon man an'kisini.
Nak naga mani an'kisiken.
- 2 Miktimon egipben bisapmon Yawe dakon mani an'kisiken.
Pin'kopno do kap yanek an'kisin wigek kimokgen.
- 3 On miktim dakon kila amin madep da gak aripmi dima anpulugokdan, do egip egipji unun aminon tosok yan dima nandani.
- 4 Unun kimagek miktim dagokdan.
Yo ak do yawit unun bami dima noman tokdan.
- 5 Mani amin kinda Jekop dakon Pin'kop da anpulugosak do nandan gadanek jomjom asak unun amin kisik kisik tagi asak.
- 6 Pin'kop da kundu ae miktim ae tap ae yo morap unjungwan ton wasagit.
Toktogisi yo morap ak do yosok unun akdisak.
- 7 Jigikon ekwan amin panpulugosok.
Ae jap do an amin jap yomisak.
Yawe da dam tebanon ekwan amin wital yopban kwan.
- 8 Dabili mini amin dabilni paban pisanban sinton.
Ae jigi da tebai pabin yopmanjan amin unun jigini kukwan yomisak.

Yawe unjun amin kilegi do but dasi galak tan yomisak.

- ⁹ Dubagikon amin nin da miktimon ekwan unjun kilani asak.
 Ae sakwabat gat ae monji menji datniyo kimakbi unjun kisi kilani asak.
 Mani amin yokwi an unjun da yo ak do nandan unjun kosit sopman yoban
 dima an.
- ¹⁰ Yawe unjun dagok dagogi mini kila amin madep egipdisak.
 Saion kokup pap amin ji dakon Pinjokop dagok dagogi mini Kila Amin
 Madep egipdisak.
 Yawe dakon man anjisini!

147

Yawe unjun man madepni ton ae tapmim madepni ton

- ¹ Yawe anjisini!
 Pinjokopin kap yanek anjisaman kan, anpak kilegisi aman.
 Yan anapno butnin tagisisi toso, ae anjisaman unjun agagisi nan aman.
- ² Yawe da Jerusalem kokup pap aeni ankaluk anek Israel amin kalip uwal da
 timik miktim dubagikon panjkiwit unjun aeni panmuwukdak.
- ³ Buri yokwi tawit unjun panmilip anek wudani waman yomisak.
- ⁴ Unjun da gik manjinek gik kalon kalon do man yomisak.
- ⁵ Amin Taginin unjun wukwisi madep, ae tapmimni madepsi.
 Nandak nandakni unjun tilakni mini.
- ⁶ Yawe da amin iyi do nandaba pan unjun panpulugosok.
 Mani yokwi pakpak amin pabin yopban miktimon man pokgon.
- ⁷ Yawe ya yan iyinek kap yan imno.
 Gita tidanek Pinjokopin anjisino.
- ⁸ Unjun da gikwem kwen yopban sikak manakwa ilenon jon kwon.
- ⁹ Unjun da jon kilap do jap yomisak, ae minam pidiky kisi yan tidanba jap
 yomisak.
- ¹⁰ Yawe unjun os dakon tapmim gat ae amin dakon tapmim gat do nandaban
 yo madep dima asak.
- ¹¹ Mani, amin iyi do pasal iman ae Yawe da nin do but dasi bisapmi
 bisapmi galak tan nimisak yansi nandan gadan amin unjun do galak
 tan yomisak.
- ¹² Jerusalem amin ji Yawe anjisini.
 Saion amin ji Pinjokopi anjisini.
- ¹³ Unjun da kokup papji dakon wigat panjeban anek amin kabigo gisam
 yomisak.
- ¹⁴ Unjun da panpuluganban emari mini tagisi ekwan.
 Ae wit tagisi dakon ban panjiren aban nanek butji tugon.
- ¹⁵ Gen kinda yipmandak unjun tepmisi miktimon pisak.
- ¹⁶ Unjun da ais yopban sipsip dakon dangwi da yan man miktim yalisak.
 Anek gik sitnan yopban abilak da yan man tayinikwan.
- ¹⁷ Ais madep yopban tip da yan miktimon mon.
 Anek unjun da aba kokup mirimisi anjakwan amin kinda da mirim abin
 yipmi mini.

- 18 Ae don gen yipban mirim anjakwan ais pakbi daganjek pokgonj.
- 19 Geni Jekop do imgut.
Nawa geni Israel amin do yomgut.
- 20 Miktim diwari tan anj kwanj dakon minjat aminyo do yanj dima agit.
Nawa geni dima nandanj.
Yawe dakon man anjkisini!

148

Yo morap kundukon ae Kwen Kokupmon ae miktimon tonj unjun da Pinjkop anjkisanj

- 1 Yawe anjkisini!
Ji ason Kwen Kokup ekwanj, Yawe anjkisini.
- 2 Anjelo morapni anjkisini.
Kwen Kokup emat amin kabi morapni anjkisini.
- 3 Gildat gat kanek gat jil anjkisinjil.
Gik morap tenjenonj ji anjkisini.
- 4 Kundu kwen ason anjkisiki.
Pakbi kundu yapmanjek kwensi tonj, ji anjkisini.
- 5 Iyi yanjakwan unjun yo morap noman tawit, do unjun yo morap Yawe dakon man anjkisini.
- 6 Unjun yo morap wasanjakwan tamonikon toktogisi tebai tonj.
Gen yagit unjun dima pasiljak.
- 7 Miktimon yo morap tonj, ji Yawe anjkisini.
Ji tap kilap madep madep gat, ae tap idap morap ilarisi,
- 8 ae mal, ae ais madep monijyo, ae gikwem, ae mirim madep Yawe dakon galaktok yolganj, ji kisi da anjkisini.
- 9 Ji kabap madep ae moniji gat ae kindap sopmi tonj ae sida kindap madep,
- 10 ae jonj kilap gat ae bulmakau ae yo monij morap egip egipmi tonj gat ae minam gat, ji kisisi Yawe anjkisini.
- 11 Ji kila amin madep gat ae amin gat ae gapman gat ae kila amin morap gat,
- 12 ae wilisok ae minjatjok ae amin pelanj ae minjat monjiyo, ji kisisi Yawe anjkisini.
- 13 Unjun kisi morap Yawe anjkisij kimotni.
Unjun kalonj gin mani wukwisi.
Tilimni da miktim gat kundu gat yapmanj mudosok.
- 14 Unjun da iyi dakon amin kabi Israel unjun do but dasi galak tanj yominjek panjeban asak do anjek anjkisanj.
Yawe anjkisini!

149

Yawe anjkisik dakon kap

- 1 Yawe anjkisini! Kap kalugi yanj imni.
Pinjkop yol kimokgonj minjat amin kabini ji muwugek anjkisini.
- 2 Israel amin ji Pinjkop da wasagit, do but galak nandanj imni.
Saion kokup pap amin ji Kila Amin Madepji do kisik kisik ani.
- 3 Kap anjek mani yanj anjkisini.

Tambarin gat ae gita gat tidaŋek mani aŋkisini.

- ⁴ Yawe da miŋat amin kabini do galak taŋ yomisak.
Aŋek amin iyi do nandaba piŋbi aŋ uŋun yokwikon baŋ timikdak.
- ⁵ Yaŋ asak, do miŋat amin kabini but dasi yolgaŋ uŋun kisik kisik ani dosi nandisat.
Dipmin potpot tamokon kisik kisik kap yoni.
- ⁶ Piŋkop yaŋ aŋkisiŋek emat agak siba geni tepmisi baŋ timigeŋ
- ⁷ Amin Nwakjwari Kabi gat emat wamaŋek yo yokwisi aŋ yomiŋek paŋin yopni dosi nandisat.
- ⁸ Aŋek ain nap baŋ kila amin madepni gat ae kila amini gat dakon kandap paŋteban ani.
- ⁹ Aŋakwa Piŋkop da yagit uŋun da aripmon kobogi yokwisi timitni.
Aŋakwa amin kabini iyi yol kimokgoŋ uŋun dakon man madep tokdisak.
Yawe aŋkisini!

150

Yawe aŋkisino

- ¹ Yawe aŋkisini!
Piŋkop telagi yutnikon egisak, uŋun aŋkisini.
Kwen Kokup tapmimi toŋsi uŋudon egisak, uŋun aŋkisini.
- ² Pi masi masimisi asak do aŋkisini.
Mani uŋun wagil wukwisi do aŋkisini.
- ³ Kwen piŋkop aŋkisini.
Gita mibili mibili tidaŋek aŋkisini.
- ⁴ Tambarin tidaŋek kap aŋek aŋkisini.
Gita tidaŋek kasiŋ piŋkop aŋkisini.
- ⁵ Ain idap notnikon tidaŋ tidaŋ aŋek aŋkisini.
Uŋun tidaŋba gen madepsi yaŋakwa aŋkisini.
- ⁶ Yo morap mirim paŋ uŋun Yawe aŋkisini!
Yawe aŋkisini!

Gen Bin Tagisi Matyu da Mandagit

But piso gen

Matyu unun Juda amin kinda, mani Rom gapman dakon pi amini egek takis timit timit pi agit. Unun pi anakwan Yesu da yan iban panđetni dagagit.

Gen Bin Tagisi Matyu da mandagit unungwan Yesu miktimon egipgut bisapmon yo morap noman tar ingwit dakon geni ton. Unun papiagwan mibiltok yo ni da Maria kon noman tarakwa Yesu anlagit unun do yosok. Anej pi morap agiron da wigi gen yan iminek anakba kimaggit. Ae kimoron da ae pidagit anej amin kabi egipgwit unun yopman Kwen Kokup wigigit unun do yosok.

Yo madep kinda Matyu da nolisak unun yan, kalip Pinjkop da yo ak do yan teban tok agit, ae Sanjek Sanjek Papi Kalipmikon mandabi, unun Yesu da aripmi aban bami ton agit. Pinjkop da Israel amin yokwikon ban timit do amin kanya yabet do yan teban tok agit. Do on papi da Yesu do unun amin mani yanji nolisak. Unun papi Matyu da mandagitwan gen morapmi unun kalip kombi amin da yawit unun bami ton awit do yosok.

Ae yo madep kinda Matyu da yosok. Kwen Kokupmon ae miktimon Pinjkop dakon Amin Kila Agakni unun do yosok. Yesu da pi agit do anej Pinjkop minjat amin morap dakon kila amin madep egisak. Egek minjat aminyo morap iyi dakon galaktok yol kimagek egipni do nandisak.

Matyu kon Yesu da Pinjkop gen dubagisi 5 kabi yagit. Mibiltok unun kilapmi 5 mon da 7 non tosok. Unungwan Yesu da ilejon Pinjkop gen yagit. Pinjkop dakon minjat amin kabi da anpak ani unun do nolisak. Gen dubagisi 2 unun kilapmi 10 non tosok. Unun Yesu da panđet kabini kinjek iyi dakon geni aminon yan tenjenanjek yo ni ban ani unun do yoyigit.

Gen dubagisi 3 yagit unun kilapmi 13 non tosok. Unudon Yesu da Pinjkop dakon Amin Kila Agakni dakon anpak do minjat aminyo tilak genon da yoyigit. Gen dubagisi 4 yagit unun kilapmi 18 non tosok. Unudon Yesu da minjat aminyo iyi dakon panđet egek ni anpak ban ani unun do yagit. Ae gen dubagisi 5 yagit unun kilapmi 24 kon da 25 mon tosok. Unudon Yesu da mibi gildaron yo noman tokdaj unun do yagit.

Yesu miktimon altagit (Kilapmi 1.1-4.16)

Yesu dakon babikni dakon man silip (Lk 3.23-38)

¹ On man silip unun Yesu Kristo dakon babikni dakon man silip. Yesu unun Dewit da kabikon nani. Anakwan Dewit unun Abraham da kabikon nani.

² Abraham unun Aisak dakon datni.

Aisak unun Jekop dakon datni

Jekop unun Juda gat ae peni padik padikni gat dakon datni.

³ Juda unun Peres gat Sera gat dakon datni. (Menji unun Tamar.)

Peres unun Eron dakon datni.

Eron unun Ram dakon datni.

⁴ Ram unun Aminadap dakon datni.

Aminadap unun Nason dakon datni.

Nason unun Salmon dakon datni.

⁵ Salmon unun Boas dakon datni. (Menji unun Reap.)

Boas unun Obet dakon datni. (Menji unun Rut.)
Obet unun Jesi dakon datni.

- 6 Jesi unun kila amin madep Dewit dakon datni.
Anjakwan Dewit unun Solomon dakon datni. (Solomon dakon menji kalip
Uria dakon minjatni egipgut.)
- 7 Solomon unun Reoboam dakon datni.
Reoboam unun Abiya dakon datni.
Abiya unun Asa dakon datni.
- 8 Asa unun Jeosapat dakon datni.
Jeosapat unun Jeoram dakon datni.
Jeoram unun Usia dakon datni.
- 9 Usia unun Jotam dakon datni.
Jotam unun As dakon datni.
As unun Esekia dakon datni.
- 10 Esekia unun Manase dakon datni.
Manase unun Emon dakon datni.
Emon unun Josaia dakon datni.
- 11 Josaia unun Joiakin gat ae notni kabi gat dakon datni.
(Unun amin kabi da bisapmon Israel amin uwalni da timik Babilon
miktimon panji yopba egipgwit.)
- 12 Babilon panji egipgwit bisapmon, Joiakin unun Sealtiel dakon datni.
Sealtiel unun Serubabel dakon datni.
- 13 Serubabel unun Abiut dakon datni.
Abiut unun Eliakim dakon datni.
Eliakim unun Aso dakon datni.
- 14 Aso unun Sadok dakon datni.
Sadok unun Akim dakon datni.
Akim unun Eliut dakon datni.
- 15 Eliut unun Eleasa dakon datni.
Eleasa unun Matan dakon datni.
Matan unun Jekop dakon datni.
- 16 Jekop unun Josep dakon datni.
Josep unun Maria dakon eni.
Anjakwan Maria da Yesu anjalagit. Yesu unun Kristo yan iyan.
- 17 Abrahamon da wiŋ Dewiron dagagit unun babikni 14 kabi.
Anjakwan Dewiron da wiŋ uwalni da timik Babilon miktimon panjiwit bisap
unun babikni 14 kabi.
Anjakwan Babilon egipgwiron da wiŋ Kristo altagit unun kisi babikni 14
kabi.

Yesu altagit
(Lk 2.1- 7)

18 Yesu Kristo altagit unun dakon gen yan. Menji Maria unun Josep da pasak
do kili manjiwit. Mani dima panjakwan Maria unun monji kwap kili awilgit.
Monji kwap awilgit unun Telagi Wup da tapmimon da awilgit.

19 Anjakwan Josep unun Maria monji kwapni kinda awalak yan nandanek
yipmar det do nandagit. Mani eni amin kilegi do amin morap da inamon
Maria mayagi im do dima nandagit. Yan do anek pasilikon da kirinjik im do
nandagit.

²⁰ Josep yan nandanek egakwan Amin Tagi dakon anjelo kinda da dipminon altan iminek yan iyigit, “Josep, Dewit da kabikon nani, Maria da monji kwap unun Telagi Wup da tapmimon awilak, do Maria pak do dima pasolgi.

²¹ Unun monji wili analanban minat amin kabini diwarini wiririgek iyi do timitdisak, do mani Yesu yan iyiki.”

²² Unun yo morap altanakwa Amin Tagi da kombi amin antagap aban gen yagit unun bami noman tagit. Gen unun yan tosok.

²³ “Nandaki. Minat kinda amin gat dima pakbi kinda da monji kwap awilek monji wili kinda anjalasak.

Analanban mani Emanuel yan yoni.”

(Emanuel dakon mibili unun yan: “Pinkop nin gat egisak.”)

²⁴ Josep dipminon da pidanek Amin Tagi dakon anjelo da gen iyigit unun guramigek minatni Maria pagit.

²⁵ Mani kalonji dima pagek egi wigi Maria da monji wili kinda anjalagit. Analanban Josep da mani Yesu yan iyigit.

2

Gik dakon mibili nandak nandak amin Yesu kok do apgwit

¹ Judia miktimon kokup kinda mani Betlehem unudon Maria da Yesu anjalagit. Unun bisapmon Erot da kila amin madep yikgit. Yesu altanakwan nandak nandak amin gildat wisak tetgin da Jerusalem kokup papmon apgwit.

² Abin Jerusalem amin yan yoyiwit, “Juda amin dakon kila amin madep altagit unun dukwan yikdak? Nin gikni gildat wisak tetgin da kanek gawak im do abaman.”

³ Kila amin madep Erot gen yawit unun nandanek wiripdagit. Ae amin morap Jerusalem egipgwit ununyo kisi yan gin nandanek wiripdagit.

⁴ Erot da gen unun nandanek Israel amin dakon mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae gen teban yoyindet amin gat yan yoban abin muwukgwit. Muwukba yan yoyigit, “Kristo ni kokupmon altosak do yanbi?”

⁵ Yanban kobogi yan iyiwit, “Judia miktimon Betlehem kokupmon altosak. Kombi amin kinda da kalipsigwan yan mandagit,

⁶ ‘Betlehem, Judia miktimon tosok, gagon kila amin madep kinda altokdisak, do gak Judia miktin dakon kokup morap yapmandal.

Unun amin da amin kabino Israel unun dakon kila amin madep egipdisak.’”

⁷ Yan yanba nandanek yoyinban kiwit. Kinakwa pasilikon da gik dakon mibili nandak nandak amin Erot da yoyinban apgwit. Apba yan yoyigit, “Gik unun ni bisapmonsit altagit?”

⁸ Yoyinban gik noman tagit dakon bisap iyinba nandanek Betlehem kokupmon yabegek yan yoyigit, “Ji kin monji unun kilegisi wusin koni. Kanek abin nayinba nakyu kisi kin gawak iben.”

⁹ Yan yanban nandanek kinakwa gik gildat wisak tetgin da kalip kawit aeni altan yongut. Gik unun kinakwan yol anki Monji si pakgit yut da tilagon yikban kawit.

¹⁰ Gik unun kanek but galak madepsi

¹¹ nandanek yutnon wige Monji gat menji Maria gat pindakgwit. Pindagek nwanben anek Monji gawak ingwit. Yan anek yikni witdalek gol ae yo diwari kibanji tagisi yuman nogi wukwi but galak do ingwit.

12 Pinjokop da dipminon Erot do dima tobil kini do yoyinban nandanek kosit njwaknjwari nanj miktimonon si kiwit.

Josep gat minjati Monjiyo gat Isip miktimon kiwit

13 Nandak nandak amin unun kinj mudanjakwa, Amin Tagi dakon anjelo da Josep dipminon altanjin iminjek yanj iyigit, "Erot da Monji anjakban kimotjak do wisikdisak, do gak pidanjin monji njaknjak gat menji gat timikbi Isip miktimon pasal kini. Isip sigin egakwa nak da aesi apni do don gayikenj."

14 Yanban unudon gin Josep unun kalbi monji njaknjak gat menji gat timikban Isip kik do kosit wasawit.

15 Yanj anjakwa kombi amin kinda da kalipsigwan gen yagit unun bami noman tagit. Amin Tagi da antagap aban yanj yagit:

"Monjino Isip egisak unun opjak do yanj imisat."

Josep gat minjati Monjiyo gat Isip miktimon panjki egakwa Erot don kimakgit.

Erot da yanban monji wili morapmi dapgwit

16 Erot da nandak nandak amin nak anjekwalan yanj nandanek butjap madepsi nandagit. Yanj nandanek Betlehem kokupmon ae kokup monjin monjin Betlehem da kapmatjok tawit unudon monji wili morap bilakni bamori dima yapbi unun emat amini da kisisi dapmanj mudoni do gen teban yipgut. Nandak nandak amin da gik ni bisapmon noman tagit unun kili iyiwit, do monji morap unun bisapmon altawit unun kisi kimotni do gen teban yipgut.

17 Yanj aban kombi amin Jeremaia da kalipsigwan gen yagit unun bami noman tagit. Gen unun yanj:

18 "Rama kokupmon kunam ae bupmi kapyo madepsi altosok.

Resel unun monji kimakgwit unun do nandanek kunam madepsi takdak.

Monjini kisi kimakgwit, do amin da buri anteban ak do antidok anj.

Kunamni kirinjik inni do dima nandagit."

Josep gat minjati Monjiyo gat aeni tobil opgwit

19 Erot kimagakwan Amin Tagi dakon anjelo da Isip miktimon Josep dipminon altanjin imgut.

20 Altanjin iminjek yanj iyigit, "Monji anjat do yawit amin unun kili kimakgwit. Do gak pidanjin Monji gat menji gat timikbi aesi tobil Israel miktimon kini."

21 Yanban Monji gat menji gat timikban Israel kiwit.

22 Mani Erot kimagakwan monji Akelas da kila amin madep tamoni abidanek Judia miktimon kila agit, do Judia miktimon kik do pasalgit. Josep dipminon gen kinda yanj nandagit, "Ji Judia miktimon dima kini. Galili tetgin do kini."

23 Unun nandanek kokup kinda mani Nasaret, Galili miktimon tosok, unudon panjki egipgwit. Yanj aba kombi amin dakon gen bami noman tagit. Gen unun yanj: "Nasaret amin yanj iyini."

3

Telagi Pakbi Sogok Amin Jon da gen yagit

(Mk 1.2-8 ae Lk 3.1-18 ae Jn 1.19-28)

1 Unun bisapmon Telagi Pakbi Sogok Amin Jon unun abinj altagit. Abinj altanek Judia miktimon amin da aripmi dima egipmi timon minjat aminyo unudon kwa Pinjokop gen yoyigit.

² Yoyiŋek yaŋ yaŋgit, “Piŋkop da Amin Kila Asak uŋun dakon bisap kwan tosok, do ji but tobił ani.”

³ Kalipsigwan kombi amin Aisaia da Jon do gen yaŋ mandagit: “Miktım amin da aripmi dima egipmi tımın amin kında da yaŋ tıdaneŋ yosok, ‘Amin Tagi dakon kosıt anđımdım ani, kosıtıni pasıŋ anđılıp ani.’”

⁴ Jon da ilikba piŋik paŋ egıppıt uŋun bit madep kında mani kamel uŋun dakon danŋwani baŋ wasanbi. Aneŋ bit giŋ kında naŋ boban napmi do wamgut. Japni uŋun pilak pilak ae kaban kok.

⁵ Amin morapmi Jerusalem kokup papmon egıppıwıt, ae Judia miktımın egıppıwıt, ae Jodan Pakbi teri teri egıppıwıt uŋun kisi Jonon kiwıt.

⁶ Kiŋ yokwini yaŋkwok anakwa Jodan Pakbikon telagi pakbi soŋ yomgut.

⁷ Anakwan Parisi amin morapmi gat Sadyusi amin morapmi gat telagi pakbi soŋ yomjak do Jonon apgwıt. Apba piŋdagek yaŋ yoyıgit, “Ji tuŋon amin emari toŋ dakon gwakni kabi, Piŋkop da butjap nandanek yokwi pakpak do yo yokwisi an yomdisak. Piŋkop dakon butjap apdisak namın da uŋun dakon but piso dayik da uŋun yap do pasal kwan?”

⁸ Ji but tobił bamisi anek anpakjikon but tobił dakon bami analon ani.

⁹ Ji disi do ‘Nin Abraham dakon babikni’ yaŋ dima yoni. Yaŋsi dayisat, Piŋkop da yaŋban on tiŋ kabi da Abraham dakon babikni tagi dagoni. Ji uŋun Abrahamon da altawıt uŋun da yo madep dima asak.

¹⁰ Parenka uŋun kindap mibılın yıŋbi da tosok. Kindap morap bami tagi dima toni uŋun mandan kindapmon maba piŋi sokdan.

¹¹ “Nak amin pakbisi baŋ telagi pakbi soŋ yomisat uŋun amin but tobił bami an dakon tilak asak. Mani nak da manjikon abisak amin uŋun dakon tapmın da nak dakon tapmın yapmandak. Nak yombem yokwi da kandap gwılını tagi dima abıdan awılı. Uŋun amin da Telagi Wup gat ae kindap gat soŋ damdisak.

¹² Uŋun wit dakon sibił sibił wiririt kindap kirıŋni kisitnikon tanakwan apdisak. Abınek bami kokwinik tamonikon yopmanek sibił sibił wiririk maban kindap kimot kimori mini uŋudon sokdan.”

Yesu telagi pakbi sogıt

(Mk 1.9-11 ae Lk 3.21-22)

¹³ Uŋun bisapmon Yesu Galili Provins yıŋmanek Jodan Pakbikon, Jon da telagi pakbi soŋ imjak do opgut.

¹⁴ Mani Jon da kirıŋik imınek yaŋ iyıgit, “Nak da telagi pakbi soŋ gabeŋ do abil, uŋun tagi dima. Gak da telagi pakbi soŋ nabi kan, uŋun da tagi asak.”

¹⁵ Yaŋ yaŋban Yesu da iyıgit, “Dima, gak telagi pakbi soŋ nabi. Yaŋ anaki Piŋkop da yo morap aneŋ do nandisak uŋun kindasok dima yapmanek kisisi an mudoneŋ.” Yaŋban Jon da geni guramıkgıt.

¹⁶ Pakbi soŋek Yesu pakbikon da wigıt. Wiŋek uŋudon giŋ kundu witdal kiŋakwan Yesu yaŋ kagit, Piŋkop dakon Wup kınarım da miktımın paŋ uŋun da tilak piŋ kwenikon yıkgıt.

¹⁷ Anakwan Kwen Kokupgwın da gen kında yaŋ altagit: “Uŋun Monjino. Butno uŋun do tagisi anakwan but dasi galak tan imisat.”

4

Sunduk da Yesu ankwalgıt

(Mk 1.12-13 ae Lk 4.1-13)

1 Unun bisapmon Telagi Wup da Yesu Sunduk da ankweljak do miktim amin da aripmi dima egipmi timon ankgit.

2 Anki yipban Pin kop do nandanek jap kelek egakwan gildat 40 ae pilin 40 mudagit, do jap do agit.

3 Anjakwan Pankwel Amin da abin altan iminek yan iyigit, “Gak asi Pin kop dakon Monji egisalon yoyinbi tip on da bret dagabit.”

4 Mani Yesu da kobogi yan iyigit, “Pin kop da papiakon gen yan tosok: ‘Bret dagin amin egip egip tagi dima yomjak.

Pin kop dakon gen kisi morap panek egip egip pan.’”

5 Yan yanban Sunduk da Yesu anan Pin kop dakon telagi kokup papmon Jerusalem anan kigit. Anki Telagi Yut Madep da kwenon kwensi yipgut.

6 Yipmanek yan iyigit, “Pin kop papiakon gen yan tosok: ‘Unun da aneloni yoyinban kilago tagisi ani. Ae kandapgo tipmon dima gitni yan do anelo da gak kisi da kendak abin gepni.

Gen yan tosok, do gak asi Pin kop dakon Monji kan, gak amon mibilikon pan ma.”

7 Mani Yesu da yan iyigit, “Pin kop dakon papia da gen kinda gat yan yosok, ‘Amin Tagi Pin kopji dakon tapmim kok do anek dimasi ankwaldo.’”

8 Sunduk da aeni Yesu iyan anan ilen dubagisi kindakon awigigit. Awigi on miktim miktim madep madep morap kisi ae unudon yo tilimni ton gat kisi yoligit.

9 Yolinek yan iyigit, “Nwakben anek gawak nabi kan, on yo morap kisi gaben.”

10 Yanban Yesu da yan iyigit, “Sunduk gak nepmandet! Pin kop dakon papia da yan yosok:

‘Amin Tagi Pin kopji unun nan gin gawak iminek oman anjinni.’”

11 Yan iyanban Sunduk Yesu yipman dek kinakwan anelo da abin Yesu anpulugawit.

Yesu Galili miktimon pi wasagit

(Mk 1.14-15 ae Lk 4.14-15)

12 Yesu Jon dam tebanon yipgwit yan nandanek tobil Galili miktimon kigit.

13 Nasaret kokup yipmanek

Kapaneam kokupmon kin unudon egipgut. Kapaneam unun Galili Pakbi idap ilenikon, Sebulan ae Naptali miktimon unudon tosok.

14 Kapaneam kokupmon ekwan kombi amin Aisaia da gen kinda yagit unun bami noman tagit. Gen unun yan:

15 “Sebulan miktim, ae Naptali miktim, Jordan Pakbi usugap tet do Galili miktimon tomal.

Unun miktim bamot kosit tapmon pikwan miktimon tomal.

Galili miktimon Amin Nwaknwar Kabikon nani morapmi ekwan.

16 Unun amin pilin tukgwan egek kimot do pasolgon, mani unun da tenten madep altan yoban kili kan.”

Yesu da Pin kop da Amin Kila Asak unun dakon Gen Bin Tagisi yan tenten anek sot amin panmilip agit

(Kilapmi 4.17-9.34)

Yesu da pini wasanek pan detni diwari timikgit

(Mk 1.16-20 ae Lk 5.1-11)

17 Unun bisapmon Yesu wasanek Pin kop dakon gen yan tenten anek yan

yagit, “Pinjkop da Amin Kila Asak unjun dakon bisap kwan tosok, do ji but tobil ani.”

¹⁸ Yesu da Galili Pakbi Idap kidipminj agek tap kilap do pi agak amin bamori pindakgit. Kinda unjun mani Saimon (ae mani kinda Pita), unjun gat ae padige Andru gat pindakgit. Unjun amin bamot tap kilap simil simil yikni pakbi idapgwang mabal pigakwan egipgumal.

¹⁹ Unjun amin bamot pindagek Yesu da yanj yoyigit, “Abinj nak nolgil, anjakwal amin timit timit dakon kosit doliko.”

²⁰ Yanban unjudon gin tap kilap simil simil yikni yopmanjek yolgimal.

²¹ Yesu timisok di kinjek ae amin bamori gat pindakgit, kinda unjun Jems, Sebedi dakon monji, ae padige Jon. Unjun bamot gat datni gat boron yigek tap kilap simil simil yikni bisawik panjmlip anjo anjakwal pindakgit. Pindagek yanj yoban

²² nandanjek unjudon gin botni gat datni Sebedi gat yopmanjek yolgimal.

Yesu Pinjkop gen yanjek sot amin panjmlip agit

(Lk 6.17-19)

²³ Yesu Galili miktim morap kisi agek muwut muwut yutnikon amin yoyinj dekgit. Anjek Pinjkop da amin kila akdisak dakon Gen Bin Tagisi yoyinj tentenagit. Yanj anjek sotni tonj ae giptimni yokwisi awit amin kisi morap panjmlip agit.

²⁴ Yanj anjakwan gen bini da kinj irentan Siria miktim kisi aripmi agit. Do amin da sot amin mibili mibili gat, ae amin giptimikon tepmi madepsi pawit amin gat, ae konni tonj gat, ae sot kinda unjun amin miktimon manj pagek giptimni nimnimikganj unjun gat, ae kidari alek tanji unjun kisi panapba Yesu da panjmlip agit.

²⁵ Anjakwan Galili minjat amin morapmi gat, ae Dekapolis amin gat, ae Jerusalem, ae Judia, ae Jordan Pakbi usugap tet amin gat kisi da Yesu yolgwit.

5

Yesu ilenjon Pinjkop dakon gen yagit

¹ Yesu minjat amin kabi madep pindagek ilenjon pawigi yigakwan panjet kabini iyi yikgiron apgwit.

² Apba yoyinj degek yanj yoyigit,

Kisik kisik bamisi dakon mibili yagit

(Lk 6.20-23)

³ “Amin morap iyi do nak butnokon yo tagi minisi yanj nandan amin, unjun amin da Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan ekwan, do unjun kisik kisik ekwan.

⁴ Amin morap burikon da bupmi kunamyo madep an, unjun Pinjkop da butni panjeban akdisak, do unjun kisik kisik ekwan.

⁵ Amin morap iyi do nandaba panj, unjun Pinjkop da yo morap yom do yagit unjun yoban timitdan, do unjun kisik kisik ekwan.

⁶ Amin morap anpak kilegi do amin da jap pakbiyo do nandan unjudenji nandan amin, unjun Pinjkop da aripnikon yoban tugokdan, do unjun kisik kisik ekwan.

- 7 Amin morap notni do bupmi nandan, unun amin Pinjkop da bupmi nandan yomdisak,
do unun kisik kisik ekwan.
- 8 Amin morap buri kilegisi ton, unun amin da Pinjkop kokdan,
do unun kisik kisik ekwan.
- 9 Amin morap emat pidokyo anjakwa nawa gen yon amin do, amin da Pinjkop dakon monjini yan yoyikdan,
do unun kisik kisik ekwan.
- 10 Amin morap anpak kilegi anjakwa anpakni kilegi do anek amin da yokwi anjoman, unuden amin da Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan egipdan,
do unun kisik kisik ekwan.
- 11 “Amin da ji do Yesu dakon amin kabi yan yanek yanba yokwi tok, ae top gen mibili mibili yan damni, ae yokwiyo kisi andamni kan, ji kisik kisik ani.
- 12 Kalip kombi amin yan gin dapman yolyo awit. Do jiyo kisi anpakji kilegi dakon tomni wukwisi Kwen Kokupmon timitdan, do but galak nandanek kisik kisik ani.”

Ji amin dakon tap ae tenjen ekwan
(Mk 9.50 ae Lk 14.34-35)

- 13 Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji amin dakon tap ekwan. Mani tap galagini pasilni kan, nianji anek galagini ankaluk anen? Galagini yipman detjak kan, pini mini. Isal maba kwa amin da bamon.
- 14 “Ji amin dakon tenjen yombem da ekwan. Kokup madep kinda ilenon tanban yo kinda da aripmi dima anjongam asak.
- 15 Amin da lam kolek kwoba ban dima witjiba ton. Kwen tamonikon yopba yut kagagwan amin ekwan unun kisi tenjenan yoman.
- 16 Yangin, tenjenisi da amin da dabilon tenjenosak. Yan anjakwa amin da anpakji tagisi kanek Kwen Kokup Datji anjisini.”

Pinjkop dakon gen teban do yagit

- 17 Yesu da sanbenek yan yagit, “Nak gen teban ae kombi amin dakon gen abo kin isali asak do dima pigim. Gen teban ae kombi amin dakon gen bami ton anmudoni do pigim.
- 18 Nak asisi dayisat, kundu gat miktim gat tonjil da aripmon gen teban dakon gen jimjimjok kinda dima pasildisak. Gen kisi morap tan bami ton akdan.
- 19 Amin kinda da gen teban monjisok kinda yapmanek amin diwari yan gin ani do yoyindetjak kan, unun amin Kwen Kokup Pinjkop da Kila Asak kokupmon mani pinjisi. Mani amin kinda da gen teban guramigek amin diwari yan gin ani do yoyindetjak kan, unun amin Kwen Kokup Pinjkop da Kila Asak kokupmon mani wukwisi.
- 20 Asisi dayisat, ji dakon anpak kilegi unun da gen teban yoyindet ae Parisi amin dakon anpak dima yapni kan, ji Pinjkop da Kwen Kokup Kila Asagon dima wigikdan.”

Amin dapba kimokgon dakon gen
(Lk 12.57-59)

- 21 Yesu da sanbenek yan yagit, “Gen kinda babak da abidawit unun ji kili nandawit. Gen unun yan:

'Amin dima dapba kimotni. Amin kinda da amin kinda anjakban kimotjak kan, unun amin gen pikon kisak.'

²² Mani nak yan dayisat, amin kinda notni do butjap nandisak kan, unun amin gen pikon kisak. Ae amin kinda notni do yanba yokwi tok asak kan, unun amin gen kokwin amin kabi madepmon kisak. Ae amin kinda da amin kinda 'Gak nandan kokwingo tagi mini!' yan iyisak kan, unun amin Tipdom dakon kindap tebanon pigisak.

²³ "Do paretgo altakon panjobinek notgo kinda da nandaba yokwi tok anjamisak yan nandisal kan,

²⁴ paretgo alta da kapmatjok yopbi toni. Yopbi tanakwa mibiltok gak kwi notgo unun gat but kalon anjil. But kalon anek don kin Pinjokop do paret aki.

²⁵ "Amin kinda da gen pikon gep do gen yan gaban kan, jil gen pi tamokon kik do anek kosiron kinjek gen unun tepmisi anjilip ak do pi anjil. Yan dima anjil kan, unun amin da gen kokwin kila agak amin da kisiron gepban unun da obip amin da kisiron gepban dam teban yutnon gepdisak.

²⁶ Asisi gayisat, gak dam tebanon sigin egaki wigi monen nian yopbi do gayini unun kisisi yopmanek don wanga kikkisal."

Mijat yumabi ae wili yumabi dakon gen

²⁷ Yesu da sanbenek yan yagit, "Ae gen kinda babak da abidawit unun ji kili nandawit. Gen unun yan:

'Mijat eyo kili abi amin ji yumabi anjak dima ani.'

²⁸ Mani abisok nak da yan dayisat, amin kinda mijat kinda kanek unun do galak tan imjak kan, unun amin butnikon da yumabi kili ak.

²⁹ Dabilgo amin tet da yokwikon gepban kan, pilik mabi kisak. Giptim diwatgo kinda pasiljak kan, unun da yo madep dima asak. Mani giptimgo kisi kalon maba Tipdomon pigisak kan, unun da jigisi.

³⁰ Ae kisitgo amin tet da yokwikon gepban kan, mandan dagan mabi kisak. Giptim diwatgo kinda pasiljak kan, unun da yo madep dima asak. Mani giptimgo kisi kalon maba Tipdomon pigisak kan, unun da jigisi."

Mijat pan kwinit dakon gen

(Mt 19.9 ae Mk 10.11-12 ae Lk 16.18)

³¹ Yesu da sanbenek yan yagit, "Kalip gen yan yawit:

'Amin kinda mijatni kwinit do kan, mijat pankwinit dakon but piso papia kinda mijatni do mandan imjak.'

³² Mani abisok nak da yan dayisat, mijatgo kwinit yipbi kwan wili kaluk pasak kan, eni gak da gulusun al, do mijatgo da yumabi asak. Anjakwan wili unun kaluk pasak unun kisi yumabi asak. Do mijatgo yumabi dima anjakwan isal dogin dima kwinitki."

Gen panjeban ak dima akdo

³³ Yesu da sanbenek yan yagit, "Ae gen kinda babak da abidawit unun ji kili nandawit. Gen unun yan:

'Amin Tagi da dabilon gen yan panjeban asal unun dima yapmanek kisi guramigek abi.'

³⁴ Mani nak abisok yan dayisat, gen yan panjeban ak dimasi ani. Kwen Kokup unun Pinjokop dakon kila amin madep yityit tamoni, do Kwen Kokup manon da genji dima panjeban ani.

³⁵ Ae miktim unun Pinƙop dakon kandap yipyip tamoni, do miktim da manon genji dima yan ƙanƙarƙanani. Ae Jerusalem unun Amin Tagi Madep Wikwisi dakon kokup papni, do Jerusalem da manon genji dima yan ƙanƙarƙanani.

³⁶ Ae ji da busunɗanɗanƙi kinda kulabik aba kwakwagi bo pili unun aripmi dima asak, do busunɗi da manon genji dima yan ƙanƙarƙanani.

³⁷ Ji ‘asi’ bo ‘dima’ yan gin yoni kan, unun da tagi. Gen unun da kwenon sanɓenɓeƙ yon unun Yokwi Ami da paɗalon asak.”

Yokwi anɗaba kobogi dima anɗomni

(Lk 6.29-30)

³⁸ Yesu da sanɓenɓeƙ yan yagit, “Ae gen kinda babik da abidawit unun ji kili nandawit. Gen unun yan:

‘Amin kinda da amin kinda dakon dabil anɗupbal asak kan,
unun amin dakon dabilniyo kisi anɗupbal ani.

Ae amin kinda da amin kinda dakon geni anɗak biripmitjak kan,
unun amin dakon geni kisi anɗak biripmitni.’

³⁹ Mani nak da abisok yan dayisat, amin da yokwi anɗaba kobogi do yokwi dima anɗomni. Amin kinda da mogim kulbak gikban kan, mogimgo teri kinda kisi anɗobil ibi.

⁴⁰ Amin kinda da gen pikon gepmanɗeƙ kobogi do paba pigikgo abidok do yosak kan, mirim imalɗo gat kisi ibi.

⁴¹ Ae amin kinda da yikni imegek kosit 1 kilomita kiki do tebaisi gayisak kan, yik unun imegek 2 kilomita kiki.

⁴² Ae amin kinda da yo kinda ibi do gayisak kan, ibi. Ae amin kinda da gagon goman ak do gayinɓan kan, manji dima ibi.”

Uwalnin but dasi galak tanɗomnen

(Lk 6.27-28 ae 6.32-36)

⁴³ Yesu da sanɓenɓeƙ yan yagit, “Ae gen kinda babik da abidawit unun ji kili nandawit. Gen unun yan:

‘Notgo do but dasi galak tanɗomnen uwalɗo do nandabi yokwi toni.’

⁴⁴ Mani nak da yan dayisat, ji uwalji do but dasi galak tanɗomni. Anɗeƙ yokwi anɗaman amin do bisit ani.

⁴⁵ Yan anɗeƙ Pinƙop Datji Kwen Kokup egisak unun dakon monjinisi egipni. Unun da gildatni yipban amin yokwi ae kilegi kisikon mosok. Ae sikak yipban amin anɗak kilegi an ae yokwi an kisikon mosok.

⁴⁶ Amin yokwi takis timit timit amin da notni banɗin but dasi galak tanɗoman. Jiyo yan gin ani kan, Pinƙop da kobogi do yo tagi kinda dima damdisak.

⁴⁷ Ji notji banɗin gildat tagi yan yoyini kan, unun da tagi dima asak. Pinƙop dima nandan iman amin kabi kisi yan gin an.

⁴⁸ Kwen Kokup Datji gwaljigi mini kilegisi egisak, do jiyo yan gin gwaljigi mini kilegisi egipni.”

6

Amin paɗpulugok dakon gen

¹ Yesu da sanɓenɓeƙ yan yagit, “Ji kan kimotni. Amin da dandani yan do unun da dabilon anɗak tagi ani kan, Datji Kwen Kokup egisak unun da unun dakon kobogi do yo tagi kinda dima daban abidokanɗan.

2 “Wadak wadak amin do yo yom do aki bisapmon jamba but amin diwari da muwut muwut yutnon ae kosit madepmon an, unuden amin kind a yabekbi mibiltan gaminek kwen dima pisosak. Yan an amin unun amin da nandaba wukwan yomni yan do an. Nak asisi dayisat, unun kobogi kisisi wagilni timikgan.

3 Mani yo do wadak wadak an amin do yo yobi bisapmon noman amin da gandani do dima yobi.

4 Yan anaki Datgo yo pasili pindakdak unun da kobogi do yo tagi gamdisak.”

Bisit dakon gen

(Lk 11.2-4)

5 Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji bisit ani bisapmon jamba but amin da an unuden dima ani. Jamba but amin unun muwut muwut yut madepmon ae kokup papmon kosit amal amalon unudon agek bisit ak do galagisi nandan. Unun amin amin da pindatni do yan an. Nak asisi dayisat, kobogini kisi wagilni timikgan.

6 Mani gak bisit ak do nandisal kan, yutgokon wigi yoma sopmanek Datgo pasili egisak unun bisit iyiki. Yan anaki Datgo yo pasili pindakdak unun da kobogi tagisi gamdisak.

7 Amin Nwaktwari Kabi gen isali morapmi yanapno pinkopnin da genin nandisak yan nandan. Mani ji bisit ani bisapmon yan dima ani.

8 Ji unun amin da an unuden dima ani, nido Datji dima iyinakwa yo morap do wadak wadak an unun nandan mudosok.

9 Ji bisit yan ani:

‘Datnin Kwen Kokup egisal,
gak dakon man telagi tosak.

10 Amin Kila Agakgo yipbi ninon apjak.
Gak dakon gen guramit Kwen Kokup tosak,
miktimon ninon yan gin tosak.

11 Abisok gildat dakon jap aripninon nibi.

12 Nin amin notnin dakon yokwini yopmanngaman.
Unuden gin yokwinin wiririk nibi.

13 Pankwalon dimasi nipbi.
Yokwi Ami da kisiron nan pulugan nipbi.’

14 “Ji notji dakon yokwini yopman yomni kan, Datji Kwen Kokup egisak unun da yokwisi yopman damjak.

15 Mani amin dakon yokwini dima yopman yomni kan, Datji da yokwisi dima yopman damjak.”

Pinkop do nandanek jap kelkel dakon gen

16 Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji Pinkop do nandanek jap kelek egip do nandan kan, jamba but amin da an unuden tomno dabilyosi dima inan toni. Yan ani kan, amin da ji Pinkop do nandanek jap dima non yan dandani. Nak asisi dayisat, unun amin kobogini kisi wagilni timik mudon.

17 Mani ji Pinkop do nandanek jap kelek egip do nandan kan, busun dangwanji wayigek tomno dabilyosi pakbi ban sugoni.

18 Yan anakwa amin da ji jap kelek ekwan yan dima nandan damni. Mani Datji pasili egek yo pasili pindakdak unun da dandanek kobogi tagisi damdisak.”

Yo tagisi panmuwut dakon gen

(Lk 12.33-34)

19 Yesu da sanbejek yan yagit, “Ji on miktimon yo tagisi panmuwut do nandak nandak dima ani. Unun yo monin da nokdan, ae manut manut akdan, ae kabo noknok da yutji tuwilek panxisibikdan.

20 Yo tagisi Kwen Kokupmon panmuwut do nandak nandak ani. Unudon yo monin da dima nokdan, ae manut manut dima akdan, ae kabo noknok da yutji tuwilek aripmi dima timitdan.

21 Yo kabigo tagisi dukwan ton, but nandak nandakyosi kisi unudon gin tokdisak.”

Dabil unun giptim dakon tenjenj

(Lk 11.34-36)

22 Yesu da sanbejek yan yagit, “Dabil unun giptim dakon tenjenj. Dabilgo tagisi kan, giptimgo kalon tenjenjini ton.

23 Mani dabilgo yokwi kan, giptimgo kisi pilin tuksi asak. Do tenjenj butgokon toskog unun pilin tuksi asak kan, unun da pilin tuk madepsi asak.”

Amin bamori dakon oman dima agagi

(Lk 16.13)

24 Yesu da sanbejek yan yagit, “Amin kinda da amin tagi bamori dakon oman aripmi dima asak. Yan kan, kinda nanjin galak tan iminjek kinda do nandaban yokwi tan imdisak. Ae kinda dakon gen guramigek kinda manji imdisak. Ji Pinkep gat ae monej gat kisi dakon oman monjini aripmi dima egipmi.”

Nandaba kik anek but morap dima ani

(Lk 12.22-31)

25 Yesu da sanbejek yagit, “Unun do anek yan dayisat, ji egip egipji do nandaba kik anek jap pakbiyo ni ban nonej yan dima nandani. Ae giptimji do nandanej imal dukon ban paner, yan nandanej nandaba kik dima ani. Egip egipji da jap yapmandak, ae giptimji da imal yapmandak.

26 Ji minam pindakgan unun do nandani. Jap yet dima kwaokgan, ae jap panmuwut yutnon jap dima panek panmuwuk yopmangan. Mani Datji Kwen Kokup egisak unun da jap upmokdok. Ji pinji anakwa minam da yo madep yan nandan, ma?

27 Ji nandaba kik anek egip egipji timisok di gat tagi sanbenba wigisak yan nandan, ma? Unun aripmi dimasi.

28 “Ji nido imal do nandaba kik an? Jarenj oni tan ananj kwan unun do nandani. Pi madep anek imal dima bupmangan.

29 Mani yan dayisat, jarenj pindakgan unun dakon tilimni da kalip kila amin madep Solomon dakon tilimni tagisi pagit unun yapmandak.

30 On jon tan ananj kwan unun anwa amin da baljan kindapmon sokdan. Mani Pinkep da si pantilim asak, do nandan gadatji pisipmisok amin ji yanji nandani, Pinkep da ji do nandaban yo madepsi anakwan imal tilimi tonji ban pan damdisak.

31 “Nandaba kik anek jap pakbiyo dukon ban nonej, bo imal dukon ban paner yan dima nandani.

32 Pinkep dima nandan iman amin kabi da yo morap unuden wusik do nandaba kik an. Mani Datji Kwen Kokup egisak unun da ji unun yo morap do wadan unun nandan mudosok.

³³ Do mibiltok Pinƙop dakon Amin Kila Agakni unƙun wisinƙ kok do pini ani, ae anƙpakni kilegi wusik do pini ani. Yanƙ anƙkwa yo diwari do wadak wadak anƙ unƙun kisi damdisak.

³⁴ Do anƙwa gildat do nandaba kik dima ani. Gildat kalonƙ kalonƙ dakon jigi unƙun iyi da aripmon tanƙ tanƙ anƙ.”

7

Amin dakon anƙpak kokwin dima ani

(Lk 6.37-38 ae 6.41-42)

¹ Yesu da sarƙbenƙeƙ yanƙ yagit, “Ji amin dakon anƙpak dima kokwinini. Yanƙ ani kanƙ, Pinƙop da jiyo kisi kokwin akdisak.

² Amin dakon anƙpak kokwin nianƙsi ani, Pinƙop da jiyo kisi unƙudenƙ gin kokwin akdisak.

³ Gaga da dabilon kindap kwik tosok unƙun do dima nandanƙeƙ notgo da dabilon jimjim nido kosol?

⁴ Gaga da dabilon kindap kwik tanƙakwan nianƙon da notgo ‘Dabilgokon jimjim tosok unƙun paƙ gamdisat’ yanƙ tagi iyiki?

⁵ Gak jamba but amin. Mibiltok gaga da dabilon kindap kwik tosok unƙun abi kinƙakwan notgo da dabilon jimjimjok tosok unƙun kanƙbi pisanƙakwan tagi paki.

⁶ “Yo telagi pinƙan do dima yomni. Yoba tobilek inƙinƙ dabam. Ae kindirinƙinƙi tagisi bit do dima yomni. Yoba kandap da di bamanƙ misinƙikbam.”

Bisit dakon mibili

(Lk 11.9-13)

⁷ Yesu da sarƙbenƙeƙ yanƙ yagit, “Pinƙop bisit iyinƙba yo damjak. Pinisi anƙeƙ wusinƙ pindatni. Yoma domon tidanƙba Pinƙop da witdal damjak.

⁸ Amin morap Pinƙop bisit iyanƙ unƙun yo timikganƙ, ae yo wisanƙ amin unƙun bami kanƙ, ae yoma domon tidonƙ amin unƙun witdal yomisak.

⁹ Monjisi kinda da datni bret do iyinƙban tip kinda tagi imjak?

¹⁰ Bo tap kilap do iyinƙban tunƙon amin emari tonƙ kinda tagi imjak? Unƙun aripmi dimasi.

¹¹ Ji yokwi morapmi anƙ, mani yo tagisi monjisi do yom do nandanƙ. Do yanƙsi nandani. Bisit iyinƙba Datji Kwen Kokup egisak unƙun da but galagon da yo tagisi damdisak.

¹² “Amin da anƙpak tagisi nianƙsi anƙdamni do nandanƙ, unƙun anƙpak amin do anƙyomni. Moses dakon gen teban gat ae kombi amin dakon gen gat da yanƙsi ani do yosok.”

Wigat gitni dakon gen

(Lk 13.24)

¹³ Yesu da sarƙbenƙeƙ yanƙ yagit, “Ji wigat gitni nanƙ pigini. Amin wagil tasik tokdanƙ dakon kokupmon pigik dakon wigat gat ae kositni gat unƙun ilalogisi, do unƙun nanƙ yolek pigik unƙun tagapmisi. Amin morapmisi da wigat unƙun nanƙ pikwanƙ.

¹⁴ Mani egip egip dagok dagogi minikon kigik dakon wigat gat ae kositni unƙun gitnisi, unƙudon kigik dakon pini jigisi. Amin kalonƙ kalonƙ dagin wigat unƙun kanƙ kwonƙ.”

Kombi amin toptopmi dakon gen

(Lk 6.43-44 ae 13.25-27)

¹⁵ Yesu da sanbejek yan yagit, “Ji kombi amin toptopmi unun do pindak kimotni. Giptimni yaworisi sipsip yombem, mani burigwan jon pinan butni tan yomanj.

¹⁶ Ji anpakni pindak nandanjo anek kombi amin toptopmi yan pindakba pisoni. Nap keli tonj da wain sop aripmi dima potni. Ae jal da kimip aripmi dima wigiljak.

¹⁷ Kindap tagi da bami tagi pokgonj, ae kindap yokwi da bami yokwi pokgonj.

¹⁸ Kindap tagi da bami yokwi aripmi dima potni, ae kindap yokwi da bami tagi aripmi dima potni.

¹⁹ Kindap morap bami dima pokgonj unun amin da mandan kindapmon sosonj.

²⁰ Yanjo, ji anpakni pindak nandanjo anek kombi amin toptopmi yan pindakba pisoni.

²¹ ‘Amin Tagino’ yan yan naman amin unun kisisi Pinjop da Kwen Kokup Kila Asagon dima wigikdanj. Datno Kwen Kokup egisak unun dakon gen guramikganj amin unun dagin wigikdanj.

²² Amin morapmi da bisap madepmon yanji nayikdanj, ‘Amin Taginin, nin gak da manon kombi gen yagimanj, ae konj yolgimanj, ae pi madep agimanj.’

²³ Yan yanba yanji yoyikdisat, ‘Yokwi pakpak amin, ji dima nandanj damisat. Nepmanj dek kin mudabit!’”

Amin nandanj kokwini tagisi ae nandanj kokwini tagi dima

(Lk 6.47-49)

²⁴ “Nak dakon gen guramikganj amin unun amin kinda yombem. Unun amin nandanj kokwini tagisi, yutni miktim tebaikon witjigit.

²⁵ Anjakwan sikak pakbi kulup mirimyo da abinj tidanj antidok aba miktim tebaikon witjinbi, do tebai tagit.

²⁶ Mani geno dima guramikganj amin unun amin kinda yombem. Unun nandanj kokwini tagi dima, do yutni miktim yaworikon witjigit.

²⁷ Anjakwan sikak pakbi kulup mirimyo da abinj tidanj tuwilba manj tasik tagit.”

²⁸ Yesu gen unun yan mudanban minjat amin kabi madep da kanjek tamtam yan ingwit.

²⁹ Nido yoyindet pi agit unun gen teban yoyindet amin yapmanj mudanek njwaknwarisi agit. Amin kinda da pi unun asak do yan mudan ibi da tilak agit.

8

Yesu da wuda tebani tonj amin kinda anmilip agit

(Mk 1.40-44 ae Lk 5.12-14)

¹ Yesu ilejon da pinj kinjakwan minjat amin kabiyon morapmi da yolgwit.

² Yolek amin wuda tebani tonj kinda da Yesukon kin njwakben an iminek yan iyigit, “Amin Tagi, Pinjop da dabilon kilek tokenj do nandisat kanj, tagi anmilip abi kilek tokenj.”

³ Yanban Yesu da kisitni amin unun da kwenon witjinjek yan iyigit, “Kilek toki do nandisat, do pasil gamni!” Yan yanjakwan unudon gin wudani kibidanjakwa giptimni kilek tagit.

⁴ Kilek tarjban Yesu da yan iyigit, “Nandaki, gak unun do amin dima yoyinjek mukwa sogogon kinek giptimgo yoliki. Anek Moses da yagit unun da tilagon paret anjaki amin da asi kilek tal yan gandani.”

Emat amin dakon oman monjini anmilip agit
(Lk 7:1-10)

⁵ Yesu Kapaneam kokupmon pigakwan Rom dakon emat amin 100 dakon kila amin kinda da abin anpulugosak do anek yan iyigit,

⁶ “Amin Tagi, oman monjino yutnon pokdok. Kidari alek tarj, ae tepmi madepsi nandisak.”

⁷ Yanban Yesu da yan iyigit, “Nak da kin anmilip aben.”

⁸⁻⁹ Yanban mibiltok amin unun da yan iyigit, “Amin Tagi, nak madepno da yongangwan egisat, do nak da yutnon wiki unun da tagi dima asak. Isal yum gen gin yanjaki oman monjino kilek tosak. Nak naga mibiltok aminno egakwan pinbini egisat. Ae emat aminno unun nak dakon pinbino ekwan. Emat aminno kinda ‘Ki!’ yan iyiko kisak. Ae kinda ‘Ap!’ yan iyiko abisak. Ae oman aminno kinda ‘Pi on aki!’ yan iyiko pi asak. Do isal yum gen gin yanjaki oman monjino kilek tosak.”

¹⁰ Yesu da gen unun yagit do nandaban yo madepsi aban bujon yol awilgwit amin yan yoyigit, “Asisi dayisat, Israel aminon nandan gadatni madep on amin dakon yombem kinda dima kagim.

¹¹ Yan dayisat, amin morapmisi da gildat wisak, ae si pigisak tetgin da apba Kwen Kokup Pinjop da Amin Kila Asak da kagagwan Abraham, Aisak, ae Jekop gat jap noknok tamo madepmon yitdan.

¹² Mani Juda amin kalip Pinjop da iyi Amin Kila Asak da kagagwan pigini do manjikbi unun maban pilin tukgwan pigikdan. Unjungwan kunam tagek iyon iyon yan tidanek egipdan.”

¹³ Yan yanek emat amin 100 dakon kila amin yan iyigit, “Gak kin yo altoni do nandan teban tal unun yan gin noman tarj imen kokdisal.” Gen unun iyigit unun bisapmonsini oman monjini kilek tagit.

Yesu da Pita dakon yopmi anmilip agit
(Mk 1:29-31 ae Lk 4:38-39)

¹⁴ Yesu unudon da kin Pita da yutnon wigi kanban Pita dakon yopmi giptimi kindapmi sonakwan sot anek pakgit.

¹⁵ Yan kanek kisitni kisirikon wutjanban sotni yipman dekgit. Yan aban pidanek Yesu do jap panroman agit.

Yesu da sot amin morapmi panmilip agit
(Mk 1:32-34 ae Lk 4:40-41)

¹⁶ Gildat pigakwan pilindo konni ton amin morapmi panpan apba gen yanek kon yol yomgut. Anek sot amin kisisi panmilip agit.

¹⁷ Yan anakwan kombi amin Aisaia da kalipsigwan gen mandagit unun bami noman tagit. Gen unun yan: “Iyi sotnin mibili mibili iyi do timigakwan kilek tagiman.”

Yesu yolyol dakon mibili
(Lk 9:57-60)

¹⁸ Yesu da amin morapmi anjwasinjak akba pindagek pandetni yan yoyigit, “Nin pakbi idap teri kinda do kino.”

¹⁹ Anakwan gen teban yoyindet amin kinda da obin Yesu yan iyigit, “Yoyindet, gak dukwan dukwan agipbi unun nak gol awilgen gin.”

²⁰ Yanban Yesu da yan iyigit, “Jon pinjan unun miktingwan yutni ton. Ae

minam kwen akwan unjun yutni ton. Mani Amin Dakon Monji unjun dipmin potpot tamoni mini."

²¹ Yanban panjetni kinda da Yesu yan iyigit, "Amin Tagi, nandan naminjaki kin datno wayik yipmanjek don abinj golger."

²² Mani Yesu da yan iyigit, "Amin kimakbi da kimakbi notni iyi tagi wayitni. Anjakwa gak nak nol."

Yesu da yanban mirim madep yawokgit

(Mk 4.36-41 ae Lk 8.22-25)

²³ Yan yanek boron wigakwan panjetni kisi yolek wigiwit.

²⁴ Wigi pakbi idapmon kinakwa tepmisi mirim madepsi da abinj pakbi tamaligakwan boron pigiwit. Yan anakwan Yesu dipmin pagakwan

²⁵ panjetni da kin anyolek iyiwit, "Amin Tagi, nin panpuluga! Pakbi oni nan kimotdaman!"

²⁶ Yan yanba Yesu da yoyigit, "Ji nido pasolgon? Nandan gadatji pisipmi." Yan yanek pidan agek mirim gat ae pakbi gat tebai yoyinban mirim yawogakwan pakbi wayinj dimasi agit.

²⁷ Aban panjetni tamtam yanek yawit, "On nianjen amin kinda da mirim pakbiyo yoyinban geni guramigamal?"

Yesu da kon yolgit

(Mk 5.1-17 ae Lk 8.26-37)

²⁸ Yesu pakbi idap teri kinda Gadara miktimon kin altanban amin bamori konni ton unjun da amin kimakba panji tip kinamgwan yopmanjan miktimon da abinj Yesu altan imgumal. Unjun amin bamot amin dapdapni yokwisi. Do amin unjun do pasalek unjun kosit nan dima agipgwit.

²⁹ Unjun amin bamot da yan tidanek Yesu yan iyigimal, "Pinkop dakon Monji, nianji anjim do abisal? Tepmi yomyom bisap dima noman tanakwan tepmi pi nimsisal?"

³⁰ Dubagi yangok bit kabi madep di jap nanek egipgwit.

³¹ Kon unjun da Yesu bisit tebaisi yan iyigimal, "Nol nipbi abiginen kan, unjun bit kabi da butgwan piginen do nandaman."

³² Yanba yoyigit, "Ji abigit!" Yan yanban kon da aminon da win kinjek bit da butgwan pigiwit. Pigakwa bit unjun tintim yanek gilokon da pakbi idapgwmanjek pakbi nan kimakgwit.

³³ Kimagakwa bit kila amin da tintim yanek kin kokupmon bit gat ae konni ton amin gat dakon geni amin yoyiwit.

³⁴ Yoyinba amin kisisi Yesu kok do abinj mudawit. Abinj kanek miktim unjun yipmanjek kisas do bisit tebai iyiwit.

9

Yesu da amin kisis kandapmiyo kimakbi kindan anmilip agit

(Mk 2.1-12 ae Lk 5.17-26)

¹ Yesu bot kinda abidanek pakbi idap teri kinda iyi da kokupmon kigit.

² Anakwan amin kabi kinda da amin kisis kandapmiyo kimakbi kindan waman unjudon anapgwit. Anapba Yesu da nandan gadatni pindagek amin unjun yan iyigit, "Monji, dima pasolgi, diwarigo wiririk gamisat."

³ Yan yanban gen teban yoyinjet amin diwari da notni yoyin yoyin anek yan yawit, "Ma! On amin Pinkop kulabisak!"

⁴ Yan anakwa Yesu da pindak mudanek yan yoyigit, "Nidosi butjikon da nandak nandak yokwi unjun nandan?"

5-6 Diwari wiririt ae amin kisit kandapmiyo kimakbi panmilip agak unun kisi amin da aripmi dima agagi. Mani nak Amin Dakon Monji. Amin giptim panmilip agak dakon pi abej do yan mudar nabi, do nandani, on miktimon diwari wiririt dakon pi abej do yan mudar nabi yan si nandaba pisosak." Yan yanek amin kisit kandapmiyo kimakbi yan iyigit, "Gak pidar yalin potgo timigek yutgokon ki."

7 Yan yanban nandarek amin unun pidar yutnikon kigit.

8 Minjat amin kabi madep unun yo nwanjwarisi kanek pasalgwit. Anek Pinjop ankisinek yan yawit, "Mao, Pinjop da tapmim madepsi amin do yomisak!"

*Yesu da Matyu yan imgut
(Mk 2.13-17 ae Lk 5.27-32)*

9 Yesu unudon da kin amin kinda kagit mani Matyu, unun takis timit timit yut kabenon yikgit. Kanek yan iyigit, "Abin nak nol." Yanban Matyu pidar Yesu yolgit.

10 Yesu Matyu da yutnon yigek jap nanek takis timit timit amin morapmi ae yokwi pakpak amin morapmi da apba Yesu gat panjetni gat kisi yigek jap nawit.

11 Jap nanakwa pindagek Parisi amin diwari da panjetni yan yoyiwit, "Yoyinjetni unun nido takis timit timit amin* gat yokwi pakpak amin gat kisi yigek jap nonj?"

12 Yesu da gen unun nandarek yan yoyigit, "Sotni mini amin wuda wamagon dima kwan. Sotni ton amin dagin wuda wamagon kwan."

13 Ji kin Pinjop da papiakon gen kinda tosok unun dakon mibili nandar kimotni. Gen unun yan:

'Ji da paret an unun do dima galak tosot.

Ji da amin do bupmi nandar yomni unun do galak tosot.'

Gen yan tosok, do nandani, amin kilegi yan ilit do dima pigim. Yokwi pakpak amin yan ilit do pigim."

*Pinjop do nandarek jap kelek egip egip dakon gen
(Mk 2.18-22 ae Lk 5.33-39)*

14 Yan yanban Jon Telagi Pakbi Sogok Amin dakon panjetni da abin yan iyiwit, "Nin gat ae Parisi amin gat Pinjop do nandarek jap kelek egapno gak dakon panjet kabigo nido yan dima an?"

15 Iyinba Yesu da yoyigit, "Monjisok kinda minjat pak do asak bisapmon monjisok notni gat kisi ekwan, do bupmi dima nandar, Mani don monji unun gwayen anar kinakwa notni unun bisapmon Pinjop do nandarek jap kelek ekwan."

16 "Nin ilikba pigik garanj pudanjwi kon imal diwat kalugi pakbikon dima suganbi kinda nan dima bupmanjgamanj. Yan kan, pakbikon sugono imal diwat unun da garanj ilikban pudar ki madepsi akdisak.

17 Ae wain kalugi meme gip kalipmikon dima koleno pigisak. Yan kan, wain da paptanban meme gip sulukwan wain gat meme gip gat kisi yokwi tokdamal. Amin da wain kalugi meme gip kalugikon kolenba wain gat meme gip gat kisi tagi tomal."

*Yesu da minjatok kinda aban pidagit, ae minjat kinda sot agit unun anmilip agit
(Mk 5.22-43 ae Lk 8.41-56)*

9:5-6: Jn 17.2   9:11: Lk 15.2   * 9:11: Juda amin da takis timit timit amin do yokwi pakpak amin yan si pindakgwit. Nido takis timigek ae monej kabokon da di gat kisi timikgwit.   9:13: Os 6.6; Mt 12.7   9:14: Lk 18.12

18 Gen unjun yoyinjakwan kila amin kinda da abin Yesu burikon gawak iminɛk yan iyigit, “Gwano ongwanjok kimokdok, mani gak da kin kisitgo da kwenikon wutɛnɛbi pidosak.”

19 Iyɛnban nandanɛk Yesu paɛdetni gat kisi kiwit.

20 Kinakwa minat kinda da abin manjigwan da Yesu dakon ilikba pigikni ilenikon igayigit. Minat unjun dagan mok anɛk yawini marakwa egakwan bilak 12 agit.

21 Minat unjun ilikba pigiknikon igayinɛk noman token yan nandagit.

22 Aban Yesu da tobil kanɛk yan iyigit, “Gwano, dima pasolgi. Nandan gagan namisal, do kilek tosol.” Yan yanban unjon gin giptimni kilek tagit.

23 Yesu kila amin da yutnon wigek kasirin pisok amin gat ae minat amin kabi madep kunam upbalapyo anakwa pindagek

24 yan yoyigit, “Abigit. Minatjok unjun dima kunwak, unjun yum dipmin pokdok.” Yesu da yan yanban nandanɛk jikgo yanjan imgwit.

25 Yan aba yoyinban yomakon pigi mudanakwa wigi minatjok kisirikon abidanban pidagit.

26 Yan aban wasok tapmimi ton unjun agit dakon gen bini yoyinba unjun miktim dakon minat aminyo kisi da nandawit.

Yesu da amin dabili mini ae amin kadimyo kisi paɛmilip agit

27 Yesu unjun miktim yipman kinakwan dabili mini amin bamori da abin yolgumal. Yolek yan tidanɛk yan yagimal, “Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nim!”

28 Yesu yutnon wigakwan amin dabili mini bamot unjon winbal yan yoyigit, “Nak da dabiljin paɛmilip aben do nandan gagan namamal bo dima?” Yanban iyigimal, “Amin Tagi, nandan gagan gamamak.”

29 Yan yanbal Yesu da kisitni dabilnikon witinɛk yan yoyigit, “Nandan gagan namamal unjun da aripmon gin noman tar damdisak.”

30 Yanban dabili sinɛnɛkwal Yesu da yanɛsop tebai anyominɛk yoyigit, “Yo madep asat do amin dimasi yoyinjinl.”

31 Mani Yesu dakon gen yanbal unjun miktimon madepsi irentan anan kigit.

32 Amin bamot unjun Yesu yipman dek kinakwal amin kadim konni ton kinda Yesukon anan opgwit.

33 Anopba Yesu da konni yol iminjakwan amin kadim unjun gen yagit. Yan aban amin da kanɛk nandaba yo nwanɛnwarisi aban yan yawit, “Yo unjon kinda Israel miktimon dima altagit.”

34 Mani Parisi amin da yan yawit, “Kon dakon kila amin madep da tapmimon kon yoldak.”

Yesu paɛdetni do pi yomgut

(Kilapmi 9.35-10.42)

Yesu da amin do bupmi nandagit

35 Yesu kokup monin ae kokup pap kisi agek Juda amin da muwut muwut yutni tan tan awiron wigek amin yoyin degek Pinɛkop da Amin Kila Asak dakon Gen Bin Tagisi do yoyin tenɛnɛnagit. Anɛk giptimnikon sot wudaniyo mibili mibili tawit unjun paɛmilip agit.

36 Minat amin kabiyo madepsi pindakban paɛpulugogi mini yokwi egipgwit. Sipsip kila amini mini yombemsi ekwa pindagek bupmisi nandan yomgut.

³⁷ Yesu buri da bupmisi nandanɛk paɗdet kabɪni yaɗ yoyigɪt, “Pigaga jap bami madepsi taɗ pektanɗ, mani pi monji bami pakpak amin morapmi dima.

³⁸ Do ji bami pakpak dakon Amin Tagini bisit iyɪɗba pi amin paɗalon aɗ yopban pinikon kiɗɗ jap paɗ paɗmuwutni.”

10

Yabekbi 12 kabi dakon man

(Mk 3.13-19 ae Lk 6.12-16)

¹ Yesu da paɗdetni 12 kabi yoyiɗban apba koɗ yolyol ae sot mibili mibili kisisi paɗmilip agak dakon pi ani do yaɗ mudan yomgut.

² Yabekbi 12 kabi dakon man uɗun yaɗ:

mibiltok Saimon (mani kinda Pita),
ae paɗige Andru,
Sebedi dakon monji Jems,
ae paɗige Jon.

³ ae Pilip,
Batolomiu,
Tomas,
ae takis timit timit amin Matyu,
ae Alpius dakon monji, Jems,
ae Tadius,

⁴ ae Saimon (uɗun kalip Selot* da kabikon egɪpgut),
ae Judas Iskariot. (Judas uɗun da don Yesu uwal da kisiron yɪpgut.)

Yesu da yabekbi 12 kabi pi yomgut

(Mk 6.7-13 ae Lk 9.1-5)

⁵ Yesu da amin 12 kabi uɗun yabegek yaɗ yoyigɪt, “Ji Amin Nwaktɗwari Kabikon bo ae Samaria amin da kokupmon dima kini.

⁶ Ji Israel amin kabi sipsip da yaɗ kili pasilgwit uɗun amin kabikon kini.

⁷ Kiɗek Piɗkop da Amin Kila Asak dakon bisap uɗun kwanɗ tosoɗ uɗun dakon gen yaɗ tenɗeɗoni.

⁸ Aɗek sotni toɗ amin paɗmilip ani, ae amin kimakbi paba piɗoni, ae wuda tebani toɗ paɗmilip ani, ae koɗni toɗ amin koɗni yol yomni. Ji yo yumaɗ nogi mini yumsi timikgan, do amin do yumsi yomni. Tomni do dima nandani.

⁹ “Ji yik moniɗjikon gol bo silwa monɗ bo kopa monɗ dima similek agɪpni.

¹⁰ Kosit agɪpni bisapmon yik dima imetni, paba pigik bamori dima timitni, ae kandap gwil gat kosit dakon win kirɪɗyo kisi dima timitni. Pi anakwa wadak wadakji amin da damdanɗ.

¹¹ Kokup pap kindakon bo ae kokup moniɗ kindakon kiɗɗ altoni kan, uɗun kokupmon amin kilegi kinda wusiɗ kan uɗun gat gin egek yipmanɗ kini.

¹² Yut kindakon wigini bisapmon, uɗun yutnon amin ‘Amin Tagi dakon but yawot jikon tosak’ yaɗ yoyini.

¹³ Ae uɗun yutnon amin da ji but dasi timitni kan, ji dakon but yawot uɗun aminon tosak. Mani but dasi dima timitni kan, but yawotji uɗun disikon gin tosak.

¹⁴ Amin kinda da ji but dasi dima timitjak bo ae genji nandak do kurak tosak kan, yut kokupyoni yipmanɗ degek kandap jikon kimbabanɗ tegoni uɗun tidaɗba kini.

9:37: Lk 10.2   **10:1:** Mk 6.7; Lk 9.1   * **10:4:** Selot uɗun amin kabi kinda, Rom amin yolno kiɗakwa nin miktminin kila anɗ yaɗ nandawit.   **10:6:** Jer 50.6   **10:7:** Mt 3.2; 4.17; Lk 10.9,11   **10:9:** Lk 10.4   **10:10:** Lk 10.7; 1Ko 9.14   **10:12:** Lk 10.5-6   **10:14:** Lk 10.10-12; Ya 13.51

15 Asisi dayisat, kokwin agak bisap madepmon, unuden amin da Sodom kokup amin gat ae Gomora kokup amin gat da jigi pakdan unun si yapmanek jigi madepsi pakdan.”

Jigi mibili mibili altokdan
(Mk 13.9-13 ae Lk 21.12-17)

16 Yesu da sanbenek yan yagit, “Nandani, nak da ji sipsip yombem ban jon pinan da bikbigon yabekdat. Do tunon amin da nandan kokwin tagisi anek akwan unun da tilagon agipni. Ae kinarim dakon anpak yolek yaworisi agipni.

17 Amin do pindak kimotni. Gen kokwin amin kabinikon depmanek muwut muwut yutnikon baljokdan.

18 Nak dakon man abin yip do anek ji timik panpan gapmanon ae kila amin madepmon panikidan. Pankwa kila amin madepmon ae Amin Nwakjwari Kabikon nak dakon Gen Bin Tagisi yoyin tenjenoni.

19 Gen pikon panke depmanakwa gen ni ban yonen ae gen kobogi nian yoyinen yan nandanek pasol pasol dima ani. Unun bisapmon gin ni gen ban yoyini unun Pinjkop da dolikdisak.

20 Ji da dima yokdan. Datji dakon Wup da ji da dulumon da yokdisak, do pasol pasol dima ani.

21 “Peni da padige si anakba kimotjak do gen pikon yipdisak. Ae dat da monji gwayoni yan gin akdisak. Anakwa monji gwayoni da menji datniyo do uwal anek si dapba kimotni do amin yoyikdan.

22 Nak nandan namañ do anek amin morapmi da ji do nandaba yokwi tok andamdan. Mani tebai agek egi wigakwa bisap madepmon wigisak amin Pinjkop da yokwikon ban timitdisak.

23 Kokup kindakon amin da uwal andaba kan, kokup unun yipmanek pasal kokup kindakon kini. Nak asi dayisat, ji Israel amin dakon kokup morapmon pi wasip dima anakwa Amin Dakon Monji apdisak.

24 “Papia yut minat monjiyo da yoyin detni dima yapmangan. Ae oman amin da madepni dima yapmangan.

25 Minat monjiyo da yoyin detni da tilagon egipni kan, unun tagi. Ae oman amin da madepni da tilagon egipni kan, unun kisi tagi. Yut dakon ami nak do Besebul yan nayini kan, gwakni ji do nandaba pinbisi anakwa man wagil yokwisi damdan.”

Pinjkop dogin pasoldo
(Lk 12.2-7)

26 Yesu da gen sanbenek yan yagit, “Ji amin da yo yokwi an damni do dima pasolni. Yo witjinbi da ton unun don noman tokdan. Ae gen pasili ton unun don amin kisi da nandakdan.

27 Gen pilin kaga dayisat, unun gildat kalba yan tenjenoni. Gen pisik mirakjikon dayisat unun yut kwenon da agek yan tenjenan yomni.

28 Amin da gip dapba kimokgon unun do dima pasolni, wupji aripmi dima dapba kimotdan. Ji Pinjkop dosi pasolni. Unun da gip gat wup gat kisi Tipdomon maban pigi tasik tokdan.

29 Minam monin unun yo moninisok, bamori dakon yuman nogi unun moneñ giman tabili kaloni gin. Mani Datji da kinda miktimon dima mosak do nandisak kan, aripmi dima mokdisak.

30 Pinjkop da busun dangwanji nian da ton unun kisisi nandan mudosok,

31 do dima pasolni. Minam moniŋ moniŋ morapmi dakon yumaŋ nogi uŋun madep dima, mani ji dakon yumaŋ nogi uŋun wukwisi.”

Nin Yesu dakon amin kabi yaŋ yaŋ yok do dima pasolner

(Lk 12.8-9)

32 Yesu da gen saŋbeŋek yaŋ yaŋ yagit, “Amin kinda miŋat amiŋyokon ‘Nak Yesu dakon amin’ yaŋ yosak kaŋ, nak da Datno Kwen Kokup egisak ‘Uŋun amin nak dakon amin’ yaŋ iyikdisat.

33 Mani amin kinda miŋat amiŋyokon ‘Nak Yesu dakon amin dima’ yaŋ yosak kaŋ, nak da Datno Kwen Kokup egisak ‘Uŋun amin nak dakon amin dima’ yaŋ iyikdisat.”

Yesu but dasi galak taŋ imiŋ kimotdo

(Lk 12.51-53 ae 14.26-27)

34 Yesu da saŋbeŋek yaŋ yaŋ yagit, “Nak da miŋtimon emat anyawot ak do pigim yaŋ dima nandani. Nak emat agak sibanaŋ anaŋ pigim.

35 Nak uwal piŋok piŋokyo noman tosak do pigim. ‘Amin kinda da datni uwal aŋ imdisak.

Ae gwa kinda da meŋi uwal aŋ imdisak.

Aŋakwan miŋat kinda da namdi uwal aŋ imdisak.

36 Aŋakwan amin kinda iyi dakon gwakni da uwalni dagokdaŋ.’

37 “Amin kinda meŋi datniyo do but dasi galak taŋ yomisak uŋun yapmaŋek nak do wukwisi yaŋ dima nandisak kaŋ, uŋun amin nak dakon notno dima. Ae amin kinda monji bo ae gwi do but dasi galak taŋ yomisak uŋun yapmaŋek nak do wukwisi yaŋ dima nandisak kaŋ, uŋun amin nak dakon notno dima.

38 Ae amin kinda tilak kindapni guramiŋgek nak dima noljak kaŋ, uŋun amin nak dakon notno dima.

39 Amin kinda miŋtimon tagisi egip do nandaŋek pi madepsi asak kaŋ, uŋun amin egip egipni pasil imdisak. Mani amin kinda nak do nandaŋek egip egipni yipjak kaŋ, uŋun amin egip egip dagok dagogi mini abidokdisak.”

Yesu dakon amin paŋpulugon amin da tomni tagisi timitdan

(Mk 9.41)

40 Yesu da saŋbeŋek yaŋ yaŋ yagit, “Amin kinda ji but dasi timikdak, uŋun nak naŋ abidosok. Amin kinda nak abidosok, Piŋkop nak yabekban pigim uŋun naŋ abidosok.

41 Amin kinda da nak kombi amin kinda aŋpulugosot yaŋ nandaŋek kombi amin kinda abidan aŋki yutnikon kilani asak kaŋ, Piŋkop da yo tagisi kombi amin do yomisak yaŋ gin uŋun amin do imdisak. Ae amin kinda da nak amin kilegisi kinda aŋpulugosot yaŋ nandaŋek amin kilegi kinda abidan aŋki yutnikon kilani asak kaŋ, uŋun amin da yo tagisi amin kilegi da timikgaŋ yaŋ gin timitdisak.

42 Ae amin kinda da nak Yesu dakon paŋdetni kinda aŋpulugosot yaŋ nandaŋek nak dakon paŋdetno mani mini kinda do pakbi mirimjok kinda kolen injak kaŋ, asisi dayisat, kobogi do yo tagisi timitdisak.”

Yesu uŋun namin?

(Kilapmi 11.1-16.20)

11

Jon da paŋdet kabini yabekban Yesukon kiwit

(Lk 7.18-35)

1 Yesu panjetni 12 kabi yoyiŋ dek mudanek unun kokup yipmanek Galili miktim dakon kokup pap tawit unudon agek Pinƙop dakon gen yoyiŋ dekgit.

2 Anakwan Jon dam tebanon yigek Kristo da pi agit dakon gen bin nandanek panjet kabini yan yoyigiti,

3 “Ji Yesukon kin yan iyini, ‘Pinƙop da amin yabet do yagit unun gak, bo nin amin kinda don apdisak unun do jomjom anen?’”

4 Yanba Yesu da kobogi yan yoyigiti, “Ji kin yo morap kan nandanjo an unun Jon iyini.

5 Dabili mini amin sinƙon, kandapmi alek tanbi kosit akwan, wuda tebani ton amin kilek ton, miragi mini gen nandan, kimakbi kimoron da pidon, ae yoni mini amin da Pinƙop dakon Gen Bin Tagisi nandan.

6 Amin kinda nak nandanek nandan gadatni dima witald kisak unun amin kisik kisigi ton egisak.”

7 Yoyiŋban Jon dakon panjet kabini kinakwa Yesu da minat amin kabi madep Jon do yan yoyigiti, “Ji miktim amini minikon ninan kok do kiwit? Mirim da nagal panwayiŋ aban pindat do kiwit?

8 Unun dima kan, ninan kok do kiwit? Amin kinda da ilikba pigikni mani tonji pagit unun kok do kiwit? Dima, kila amin madep da yutnon unuden amin da ekwan.

9 Dima kan, ae ninan kok do kiwit? Kombi amin kinda kok do kiwit? Asi ji kombi amin kok do kiwit. Mani Jon da kombi amin diwari yapman mudosok.

10 Unun amin dogin Pinƙop da papiakon gen yan tosok: ‘Nandani, geno yan tenƙosak do amin kinda yabekgo unun da mibiltan gamjak. Anek kositgo anroman asak.’

11 Nak asisi dayisat, amin morap miktimon alton unun Jon Telagi Pakbi Sogok Amin da yapman mudosok. Mani amin morap Pinƙop da Amin Kila Asak da kagagwan pinbisi ekwan unun da Jon yapmanjan.

12-13 “Kombi amin morap gat ae gen teban papiaki da Pinƙop da Amin Kila Akdisak unun do yan tenƙanakwa wiŋ Jon Telagi Pakbi Sogok pini wasagiti bisapmon wigiti. Jon da Pinƙop dakon gen wasanek yagiron da wiŋ abisok ekwamanon Pinƙop da Amin Kilani Ak do pi madepsi asak. Anakwan amin da unun kirinjiti do pi madep an. Yan anek emat jigiyi morapmisi panalon an.

14-15 Unun papiaki da Elaija don apjak do yagit. Ji but bamot an yan nandisat. Gen on nandak do galak ton amin ji pakyansi nandanek mibili nandan pisoni. Jon unun Elaija.

16 “Amin abisok ekwan unun nandan kokwini tagi dima. Unun dakon mibili timisok di dayiko nandabit. Unun minat monjiyo da yan, yuman gwayek tamokon yigek notni yoyiŋ yoyiŋ anek yan yon,

17 ‘Nin kasisiŋ kili pisoman, mani ji kap ak do dima nandayin. Nin bupmi kap yaman, mani ji bupmi nandanek kunam tat do dima nandayin.’”

18 Yesu da sanbenek yan yagit, “Jon abinnek jap morapmi dima nagiti, ae wain dima nagiti. Yan anakwan, ‘Konni ton’ yan yawiti.

19 Ae Amin Dakon Monji da abin jap pakbiyo agit. Yan anakwan kanek yan yawiti, ‘Kabiti, jap morapmi noknok amin ae wain morapmisi noknok amin. Takis timiti timiti ae yokwi pakpak amin dakon notni.’ Yan yan imgwiti, mani Pinƙop da pi morap agit unun pindagek nandano nandan kokwini tagisi gin asak.”

*But tobil dima an amin unun bupmisi
(Lk 10.13-15)*

²⁰ Kokup pap diwarikon Yesu wasok tapmimi tonj morapmi agit, mani but tobil dima awit. Do Yesu da tebaisi yan jagit,

²¹ “Korasin ae Betsaida amin, awa! Nak wasok tapmimi tonj abo pindagek ji but tobil dima awit. Tair kokupmon amin gat Saidon kokupmon amin gat da pindakgwit tam, but tobil bamisi abam. Anjek bupmi dakon yik imalyo panjek abilagon yikbam.

²² Mani nak yan dayisat, gen kokwin bisap madepmon Tair gat Saidon kokupmon amin gat da kobogi do jigi tagapmi panakwa ji da kobogi do jigi madepsi pakdan.

²³ Anjakwa Kapaneam kokupmon amin, ji ason Kwen Kokupmon wigini yan nandan, ma? Unjun aripmi dimasi. Ji mibiligwan Tipdomon pigikdan. Nak wasok tapmimi tonj abo pindagek ji but tobil dima awit. Unjun morap Sodom kokupmon amin da pindakgwit tam, abisok Sodom tosoq gin.

²⁴ Do yan si dayisat, Pinjok da amin kokwin ak do bisap yipguron Sodom amin da jigi pakdan unjun si yapmanjek ji da jigi madepsi pakdan.”

Ji nagon obijek yik yawotni
(Lk 10.21-22)

²⁵ Unjun bisapmon Yesu da yan jagit, “Dat, kundu ae miktim dakon Amin Tagi, amin diwari miktim dakon nandak nandakni unjun wukwisi, mani iyi do nandaba wigisak, do unjuden amin do gen bami morap si panjisibisal. Anjek amin moniji da tilagon ekwan amin, unjun do yolisal.

²⁶ O Dat, gak gaga dakon galaktok yolek yan asal.

²⁷ “Datno da yo morap kili namgut. Dat unjun dagin Monji nandan imisak. Anjek Monji gat ae amin Monji da Dat dakon mibili yoyisak unjun amin dagin Datno nandan iman.

²⁸ “Jigi mibili mibili panjek warari nandan amin, ji nagon opba bikbik dabo yik yawotni.

²⁹⁻³⁰ Bulmakau da tegon amin da yik pawil kindap kirin panjeban aba yo jigi ilikan, unjun da tilak ji nak dakon kindap kirin pani. Nak dakon kindap kirin unjun yawori ae yik imetni unjun tagapmi. Nak amin yawori ae butno pinji, do nak gat egek Pinjok do dayin dekho butji yawori tosoq.”

12

Sabat dakon gen
(Mk 2.23-28 ae Lk 6.1-5)

¹ Sabat kindakon Yesu gat panjetni unjun wit pi kindu da bikbik nan kiwit. Kinjek panjetni jap do awit, do wit bami diwari jimik dagan nawit.

² Anjakwa pindagek Parisi amin da Yesu yan iyiwit, “Pindat, panjet kabigo Sabat bisapmon nido gen teban yapmanjek pi anj?”

³ Yanba Yesu da yoyigit, “Dewit gat amin kabini gat da jap do anjek yo awit unjun ji manjin nandanjo awit bo dima?”

⁴ Dewit unjun telagi yutnon wigi bret Pinjok do parekbi unjun abidan nanjek amin kabini kisi do yoban nawit. Bret unjun telagi, amin isali da dima noknogi, mukwa sogok amin dagin tagi nawit.

⁵ Bo ae Pinjok da papiakon gen kindu mukwa sogok amin do yosok unjun kisi dima manjin nandanjo awit? Mukwa sogok amin Sabat bisap morapmon gen teban yapmanjek pi anj, mani diwarini mini ekwan.

⁶ Nak asi dayisat, amin kinda oni egisak unun da Telagi Yut Madep yapmandak.

⁷⁻⁸ Pinjkop da papiakon gen kinda tosoq unun yan; 'Nak ji da paret an unun do dima galak tosoq.'

Nak ji da amin do bupmi nandan unun do galak tosoq.'
Ji unun dakon mibili nandabam tam, gulusunni mini amin gen dima yan yobam. Amin Dakon Monji unun Sabat bisap dakon Amin Tagi egisak."

Yesu da Sabat bisapmon amin kisiri girenjiki kinda anmiliq agit
(Mk 3.1-6 ae Lk 6.6-11)

⁹ Yesu unudon da muwut muwut yutni kindakon wigek

¹⁰ amin kisiri girenjiki kinda ekwan kagit. Amin yikgwit unun da Yesu gen teban kinda yapmanakwan gen pikon yipneq yan nandanek iyiwit, "Sabat bisapmon amin kinda da notni kinda anmiliq asak kan, unun gen teban yapmandak?"

¹¹ Yanba yan yoyigit, "Nian nandan? Jikon da kinda dakon sipsipni kinda Sabat bisapmon gapmagwan mosak kan, yum kanakwa unungwan di egipjak? Dimasi, anpulganeq abidan ilikba wikdisak.

¹² Sipsip unun yo isali, mani amin da yo madepsi. Yanbo, Sabat bisapmon amin kinda anpulgoneq kan, gen teban yapmanaq yan dima nandan."

¹³ Yan yanek amin kisiri girenjiki yan iyigit, "Kisitgo anjiniq a." Yanban amin unun kisiri anjiniq aban kilek tan kisiri teri kinda yombem gin agit.

¹⁴ Anakwan Parisi amin da kin "Nian anek Yesu anjaneq?" yanon da gen panjosit awit.

Yesu unun Pinjkop dakon pi amin bamisi

¹⁵ Yesu unun Parisi amin da yo an imdo yawit unun kili pindak mudagit, do kokup unun yipmanek kigit. Kinakwan amin morapmi da yolgwit. Anakwa sot amin kisisi panmiliq anek

¹⁶ Yesu iyi nianen amin kinda unun amin dima yoyini do yansop anyomgut.

¹⁷ Yan anakwan Pinjkop da kalipsigwan kombi amin Aisaia antagap aban gen yagit unun bami noman tagit. Gen unun yan;

¹⁸ "On unun oman monjino, nak da naga manjigim.

Nak unun do but dasi galak tan imisat.

Nak da Wupno yipman ibo amin miktimi miktimi egi anaq kwan unun gen kokwin kilegisi dakon mibili yoyin tenjenokdisak.

¹⁹ Unun pidok pidok dima asak, ae dima yan tidosak.

Do kokup pap da kosiron amin kinda da tekni dima nandakdisak.

²⁰ Nagal si gawut do asak unun aripmi dima jokaljak.

Ae lam kimot do asak unun aripmi dima aban kimotjak.

Pi tebai anakwan wigi anpak kilegi da anpak yokwi wutjiban tapmimi mini akdisak.

²¹ Anakwan amin miktimi miktimi egi anaq kwan unun da mani do nandan gadan iminek panpulgosak do nandan teban tanek jomjom akdan."

Yesu Belsebul gat pi amal yan yawit
(Mk 3.20-30 ae Lk 11.14-23 ae 12.10)

²² Unun bisapmon amin da konni ton amin kinda anaq Yesukon anopgwit. Unun amin dabili mini ae kadim. Yesu da anmiliq aban gen yanek dabili pisagit.

23 Yanj aban minjat amin kabi madep da kanj wuripdagek yawit, “On amin Dewit dakon monji bo?”

24 Mani Parisi amin da gen unjun nandanek yawit, “On amin kanj dakon mibiltok amin madepni Belsebul unjun da tapmimon kanj yoldak.”

25 Yanba Yesu da nandak nandakni pindak nandanjo anek yan yoyigit, “Miktim kinda da pudan kabi bamori anek emat wamjil kanj, unjun miktim yokwi tokdisak. Ae kokup pap kinda bo ae yut kinda dakon amin da pudan kabi bamori anek emat wamni kanj, unjunyo kisi tagi dima egipdan.

26 Yanjin Sunduk da Sunduk yoljak kanj, Sunduk da iyi wasen ki kabi bamori anek yo morap kila agak dakon tapmim pasil imdisak.

27 Nak Belsebul da anpulanganban kanj yoldat kanj, disi dakon notji kanj yolgan unjun amin kabi ni tapmimon da kanj yolgan? Unjun amin kabi da genji kokwinigek gulusun yon yan tagi dayini.

28 Mani Pinjop dakon Wup da nak anpulanganban kanj yoldat kanj, Pinjop dakon Amin Kila Agakni jikon kili abik.

29 “Amin kinda da nianj anek amin tebai kinda da yutnon wigi yo kabini tagi timitjak? Mibiltok amin tebai unjun nap teban nanj wamanj yipmanek yo kabini tagi timitjak.

30 “Amin nak dakon notno dima, unjun da nak uwal anjnama. Ae amin nak dima anpulanganban amin panmuwukgaman, unjun amin da amin panwasenban wasen kwanj.

31 “Do yanj dayisat, Pinjop da yokwi morap gat ae Pinjop do yanba yokwi tok agak morap tagi wiriritjak. Mani amin kinda Telagi Wup do yanba yokwi tok asak kanj, Pinjop da unjun amin dakon diwarini dima wiririk imdisak.

32 Amin kinda Amin Dakon Monji do yanba yokwi tok asak kanj, Pinjop da diwarini tagi wiririk imjak. Mani amin kinda Telagi Wup do yanba yokwi tok asak kanj, Pinjop da abisok on miktimon ae don bisap madepmon kisi diwarini unjun dima wiririk imdisak.”

Kindap yokwi unjun bami yokwi potdan
(Lk 6.43-45)

33 Yesu da sanjenek yan yagit, “Kindap kinda tagisi kanj, bami kisi tagi. Ae kindap yokwi kanj, bami kisi yokwi. Amin da kindap bami pindagek kindap yokwi bo ae tagi yanj pindakgan.

34 Ji tunjon amin emari tonj yombem. Gen tagisi nianjsi anek yoni? Yo ni da butjigwan tonj unjun gen yogokjikon panjalon anj.

35 Amin kilegi unjun burikon yo tagisi morapmi tonj, do anpak kilegisi anj. Ae amin yokwi unjun burikon yo yokwi morapmi tonj, do anpak yokwi anj.

36 “Mani yanj dayisat, gen kokwin bisap madepmon isal dogin gen yum yawit amin morap Pinjop da mibili nido yawit unjun do yoyinban kobogi iyanj iyanj akdan.

37 Gaga gen yosol unjun da tilagon gak amin kilegi bo amin yokwi yanj gayikdisak.”

Amin da Yesu wasok tapmimi tonj asak do iyiwit
(Mk 8.11-12 ae Lk 11.29-32)

38 Gen teban yoyindet amin di gat ae Parisi amin di gat da Yesu yanj iyiwit, “Yoyindet, gak da wasok tapmimi tonj kinda abi kanjek asi gak Pinjop dakon pi nanj asal yanj gandanenj.”

³⁹ Yanba yan yoyigit, “Amin on bisapmon ekwan unun amin yokwisi gin. Pin kop dakon pi nan asat yan nandak do wasok tapmimi ton kinda kok do yon. Mani kinda dima kokdan, Kombi amin Jona dakon tilak nanjin kokdan.

⁴⁰ Jona gildat kapbi ae pilin kapbi yan tap kilap da but kagagwan egipgut, yangin Amin Dakon Monji miktim kagagwan gildat kapbi ae pilin kapbi yan potdisak.

⁴¹ Niniwe amin Jona da Pin kop dakon gen yoyinban but tobil awit. Mani ji da binapmon amin kinda egisak unun da Jona yapman mudosok, mani ji but tobil dima an. Do gen kokwin bisap madepmon Niniwe amin da pidan agek abisok ekwan amin kabi dakon anpak yokwi unun do yan tenjenokdan.

⁴² Miktim saut tetgin dakon kila amin minjat madep unun Solomon dakon nandan kokwini tagisi iyinakan nandak do miktim dubagisikon da apgut. Mani amin kinda oni egisak, unun da Solomon yapmandak, mani geni dima nandan. Do gen kokwin bisap madepmon unun kila amin minjat madep da pidan agek abisok ekwan amin kabi dakon anpak yokwi unun do yan tenjenokdisak.”

Kon aeni tobil abisak

(Lk 11.24-26)

⁴³ Yesu da sanbenek yan yagit, “Kon kinda da amin kinda yipman degek kin miktim kibiri timon agek yik yawot tamo wisisak. Mani tamo kinda dima kosok do

⁴⁴ yan yosok, ‘Nak aeno tobil yut kalip egipgumon kiken.’ Kin kanban yut unun isal tosok ae sibat sibat ikdigan antilim abi kosok.

⁴⁵ Yan kosok, do kin kon 7 kabi iyi yapmanek wagil yokwisi gat timikban kwa unun yutnon egek anpak yokwisi an. Mibiltok unun amin yokwi egipgut, mani abisok unun yapmanek wagil yokwisi egisak. Yangin abisok yokwi pakpak amin ekwanon yan gin altosok.”

Yesu dakon menji padik padikyo

(Mk 3.31-35 ae Lk 8.19-21)

⁴⁶ Yesu minjat amin kabi madep gen yoyinakan menji padik padikni panabin yomakon agek Yesu gat yan nandat ak do yawit.

⁴⁷ Yanba yutgwan amin kinda da Yesu iyigit, “Menjo padik padikgo yomakon aben da gak gat yan nandat ak do yon.”

⁴⁸ Yanban iyigit, “Menjo padik padikno unun namin?”

⁴⁹ Yanek pandetni kabikon kisit suganek yagit, “Menjo padik padikno oni.

⁵⁰ Datno Kwen Kokup egisak unun dakon gen guramigan amin unun menjo padik padikno ae saminoyo.”

13

Jap yet tinjinok dakon gen

(Mk 4.1-9 ae Lk 8.4-8)

¹ Unun gildaron gin Yesu yut unun yipmanek pakbi idap da ilenon pabigi yikgit.

² Yigakwan amin morapmisi da opba pindakgit, do bot kindakon wigigit. Boron pawigi yigakwan amin pakbi idap da ilenon akgwit.

³ Agakwa Yesu da tilak gen kinda yan yoyigit, “Amin kinda unun jap yet tinjinok do pigaga kigit.

⁴ Jap yet tinjinakan diwari kosiron manba minam da abin nawit.

⁵⁻⁶ Ae yeri diwari da miktım tipmi tonj timon mawit. Uņun kwenjok tawit, do tepmi kwawit, mani tip kwenon miktım morapmi dima, do geli tagi dima yopba kiwit. Do gildat da wiņ pindakban alek tawit.

⁷ Anakwa jap yet diwari jonj keli tonj timngwan mawit. Uņun jonj keli tonj gat kisi kwanek wutjınba kibidawit.

⁸ Ae jap yet diwari da miktım tagisikon maņ kwawit. Maņ kwanakwa diwari da bami 100, ae diwari da 60, ae diwari da 30 yaņ tawit.

⁹ Gen yosot uņun pakyaņsi nandani.”

Tilak gen yogok dakon mibili yoyigit
(Mk 4.10-12 ae Lk 8.9-10)

¹⁰ Tilak gen uņun yoyiņ mudanban paņdet kabini da abiņ iyiwit, “Miņat amin kabayo madep gen yoyiņek tilak gen baņ nido yoyisal?”

¹¹ Yaņba yaņ yoyigit, “Piņkop da Amin Kila Asak uņun dakon mibili pasili tosos uņun ji da tagi nandani do Piņkop da nandisak, mani uņun amin do dima yolisak.

¹² Amin nak dakon gen nandanek burikon yipmandak uņun amin Piņkop da sanbeņek nandak nandak tagi madepsi imdisak. Mani amin nak dakon gen nandanek burikon dima yipmandak uņun amin nak dakon gen diwari nandagit uņun pasil imdisak.

¹³ Mibili yaņ do tilak gen gin yosot. Amin uņun dabil siņtanek koņ, mani yo kinda dima koņ. Mirak paņek nandan, mani dima nandaba pisosok.

¹⁴ Amin da yaņ anakwa kombi amin Aisaia da kombi gen kinda yagit uņun bami tonj asak. Gen uņun yaņ yagit:

‘Ji bisap morapmisi gen nandakdaņ, mani mibili dima nandaba pisokdisak. Bisap morapmi dabil siņtanek kokdaņ, mani dima kanba pisokdisak.

¹⁵ Uņun do anek on amin but teban kili awit.

Gen kalugi di gat nandak do kurak tanjek mirakni paņ sogpwit, ae dabilni wamaņ sogpwit.

Yaņ dima awit tam, dabilni ae mirakni ae butniyo da kaņ nandanyo aba pisanban nagon tobilba tagi paņmilip abom.’

¹⁶ Mani ji dabilji da tagi pindakgaņ, ae mirakji da tagi nandan, do ji kisik kisik ekwaņ.

¹⁷ Asisi dayisat, kalip kombi amin morapmi gat ae amin kilegi morapmi gat da yo ji da abisok pindak nandanyo aņ uņun pındat do but kindap pawit, mani dima pındakgwit. Ae abisok ji da gen nandan uņun nandak do but kindap pawit, mani dima nandawit.”

Jap yet tiņtiņok dakon mibili yoyigit
(Mk 4.13-20 ae Lk 8.11-15)

¹⁸ Yesu da sanbeņek yaņ yagit, “Kili jap yet tiņtiņok dakon tilak gen dakon mibili dayiko nandani.

¹⁹ Amin Piņkop da Amin Kila Asak dakon gen nandanek butni dima pišoņ uņun jap yet kosiron mawit uņuden. Yokwi Ami da abiņ gen tagi butnikon tonj uņun gwayeņ paņkisak.

²⁰ Jap yet tipmi tonj timon mawit uņun amin kinda yombem. Uņun amin Piņkop dakon gen nandanek uņun bisapmon gin kisik kisigon da abidosok.

²¹ Mani butnikon geli tagi dima yipban kigit, do bisap pišipmisok akdak. Ji gi mibili mibili altaņ imni ae Piņkop dakon gen dakon uwal apni bisapmon nandan gadatni yipban witdal kisak.

²² Ae jap yet jon keli tonj timon mawit unun amin kinda yombem. Unun amin Pinjkop dakon gen nandisak, mani miktim dakon yo do nandaba kik asak, ae monej da anjilikkaban unun do galagisi nandanjakwan unun da Pinjkop gen witjinban bami dima tosak.

²³ Mani jap yet miktim tagisikon mawit unun amin kinda yombem. Unun amin Pinjkop dakon gen nandanjek mibili nandanj kimokdok. Unun amin bami 100, ae kinda bami 60, ae kinda bami 30 yanj tanjar anj.”

Jon pigaga kwonj unun dakon tilak gen

²⁴ Yesu da tilak gen kinda gat yanj yoyigit, “Pinjkop da Amin Kila Asak unun yan. Amin kinda da jap yet pigagani kon tinjinagit.

²⁵ Mani amin dipmin pak mudanjakwa uwalni da abinj jap yet tagi yopgut unun bikbikgwan jon yokwi dakon yeri tinjinanjek kigit.

²⁶ Jap yet kwanjek bami tok do anjakwa jon yokwi kisi kwanj wiwit.

²⁷ “Kwanjakwa pindagek pi monji da kinj pi ami anjalon anek yanj iyiwit, ‘Amin tagi, gak pigokon jap yet tagi banjin yopgul kagagwan jon yokwi unun nianjon da kwawit?’

²⁸ “Iyinja yan yagit, ‘Uwal kinda da tinjinagit.’

“Yanjan iyiwit, ‘Nianj nandisal? Kinj jon yokwi pilitnenj do nandisal bo nianj?’

²⁹ “Yanjan yan yoyigit, ‘Dima. Jon yokwi pilitni kanj, jap bami di kisi pilitdanj.

³⁰ Yum pindagakwa jap gat jon gat kisi kwanjakwa bami pakpak bisapmon jap bami pakpak pi monjino yanj yoyikenj. Mibiltok ji jon yokwi kindapmon sok do baljanj gwilik yopni. Anjek jap bami panj iligek jap yutnokon pawigij yopni.”

Mastat kindap dakon yeri dakon tilak gen

(Mk 4.30-32 ae Lk 13.18-19)

³¹ Tilak gen kinda gat yanj yoyigit: “Pinjkop da Amin Kila Asak unun mastat yet yombem. Amin kinda da mastat yet pinikon kwaokgit.

³² Mastat yet unun jap yet kisi morap dakon pinjbi. Yeri monjisisok. Mani kwaotno madepsi kwosok. Jap diwarj dakon tagok tagokni unun yapmanj mudanjek kindap da yanj kwosok. Ae kilinj madep yopban kinjakwa minam morapmi da panjanj unjungwan yikganj.”

Yis dakon tilak gen

(Lk 13.20-21)

³³ Yesu da aeni tilak gen kinda gat yanj yoyigit, “Pinjkop da Amin Kila Asak unun yis yombem. Minjat kinda da plaua idap madep kinda gat iktagildak. Yanj anjakwan plaua unun kisisi paptanj madep tawit.”

Yesu tilak genon dagin Pinjkop dakon gen yagit

(Mk 4.33-34)

³⁴ Gen morap unun Yesu da minjat amin kabi yoyigit unun tilak genon dagin yagit. Gen noman dima yoyinj tenjenagit. Tilak gengin yoyigit.

³⁵ Yanj anjakwan kombi gen kinda kalip yanjbi unun bami tonj agit. Gen unun yanj:

“Nak da ji tilak gen dayikenj.

Yo kalipsi Pinjkop da miktim wasagit bisapmon pasili tawit da ae abisok tonj unun do dayikenj.”

Jon yokwi pigaga kwonj dakon mibili yoyigit

³⁶ Yesu da minjat amin kabi madepsi yopmanjek yutnon wigakwan pandetni da Yesukon kinjek yanj iyiwit, “Jon pigaga kwonj dakon tilak gen unun dakon mibili yanjbi nandano.”

37 Iyinjba yan yoyigit, “Jap yet tagi yopmandak amin unun Amin Dakon Monji.

38 Pi unun on miktim. Anek jap yet tagi unun Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan ekwan minjat amin kabiyoy. Ae jon yokwi unun Yokwi Ami dakon minjat amin kabiyoy.

39 Anek uwal jon tinjtinagit unun Sunduk, ae jap pakpak bisap unun miktim da mudosak bisap madep. Ae jap bami pakpak pi monji unun Pinjkop dakon anjelo kabini.

40 “Amin da jon pilik kindapmon soson unuden gin bisap mudok mudogikon yan gin altokdisak.

41-42 Amin Dakon Monji unun anjelo kabini yabekban unun da yo morap yokwi agak dakon yo panalon an gat ae yokwi pakpak amin gat kisi Iyi Kila Asak da kagagwan ban pilik maba kindap tepmisi sosok unjungwan pigikdan. Pigi unjungwan kunam tagek iyon iyon yanek egipdan.

43 Unun bisapmon amin kilegi kabi Datni da Amin Kila Asak da kagagwan gildat da tenjtenjosok unuden tenjtenjanek egipdan. Nak da gen yosot pakyanji nandani.”

Monej witjinbi dakon tilak gen

44 Yesu da sanjenek yan yagit, “Pinjkop da Amin Kila Asak unun monej kinam kinda witjinbi yombem. Amin kinda da monej kinam kinda miktim kagagwan yipbi nan kanjwan aeni anki sibigit. Anek but galak nandanej yo kabini tanj imgwit unun kisisi aminon yuman nanek unun dakon moneji ban unun miktim tim yuman nagit.”

Kindirinj mani tonji dakon tilak gen

45 Yesu da sanjenek yan yagit, “Ae Pinjkop da Amin Kila Asak unun monej ilit amin kinda yombem. Unun amin yo tomni wikwisi wisinj pindat do pi asak.

46 Anek kindirinj kinda wagil mani tonji tomni wukwisi kinda kosok bisapmon kin yo kabini tanj imgwit unun kisisi aminon yuman nanek unun dakon moneji ban unun kindirinj tagisi yumgut.”

Tap kilap simil simil yik dakon tilak gen

47 Yesu da sanjenek yan yagit, “Aeno tilak gen kinda dayiko nandani. Pinjkop da Amin Kila Asak unun tap kilap simil simil yik yombem. Amin da unun yik pakbi idapgan yipba pikwan tap kilap mibili mibili yikgan pikwan.

48 Pigi tuganba ilikba ilenikon wikwan yigek tap kilap kokwinikgan. Tagi amin idap madepmon yopmanek yokwi amin maba kwan.

49 Miktim dakon bisap mudosak bisapmon yan gin altokdisak. Anjelo kabi da abinj amin yokwi amin kilegi da bikbigon ekwan unun timitdan.

50 Timigek maba kindap tebanon pigeke unjungwan kunam tagek iyon iyon yanek egipdan.”

51 Yan yanek Yesu da panjetni yan yoyigit, “Gen morap dayisat unun dakon mibili nandanj mudonj bo dima?”

Yoyinban iyiwit, “O, nandanj mudomanj.”

52 Yanba Yesu da yoyigit, “Gen teban dakon yoyindet amin Pinjkop da Amin Kila Asak unun dakon mibili kaluk nandanej nandanj gadasak unun yut kinda dakon ami yombem. Unun amin yo kabi yopyop tamonikon kin yo kalugi ae kalipmi kisi panabinj amin yolisak.”

Nasaret amin da Yesu do kurak tanj imgwit (Mk 6.1-6 ae Lk 4.16-30)

⁵³ Yesu unjun tilak gen morap yoyin mudanejek unjun kokup yipmanjek

⁵⁴ iyi da kokupmon kigit. Unjudon Juda amin da muwut muwut yutnon wigi amin yoyin degakwan tamtam yanjek yan yawit, "Nandan kokwin tagisi ae wasok tapmimi tonj agak dakon tapmim dukwan ban pagit?"

⁵⁵ Unjun kisit kilda dakon monji. Meni unjun Maria, ma? Ae padik padik kabini Jems, Josep, Saimon ae Judas, ma?

⁵⁶ Anek samini kabi bikbik ninon ekwan. Yo morap unjun dukon timikgit?"

⁵⁷ Yan yanjek kurak tanj iminjek nandaba pinban imgwit.

Yan nandanejek egakwa Yesu da yan yoyigit, "Kombi amin kinda iyi dakon kokupni ae diwatniyo da nandaba pinban iminjakwa miktim diwarikon amin da nandaba wikwan iman."

⁵⁸ Amin unjun dima nandan gadan imgwit, do Yesu unjudon wasok tapmimi tonj morapmi dima agit.

14

Erot da yanban Jon anjakgwit

(Mk 6.14-29 ae Lk 3.19-20 ae 9.7-9)

¹ Kila amin madep Erot unjun Yesu dakon gen bin nandanejek

² oman amin kabini yan yoyigit, "Jon Telagi Pakbi Sogok Amin unjun kimoron da pidak, do wasok tapmimi tonj agak unjun dakon tapmim tanj imisak."

³⁻⁴ Kalip Erot da padige Pilip dakon minatni Erodias tuwil pagit. Aban Jon da Erot yan iyigit, "Gak gen teban yapmanjek padigigo dakon minatni tuwil pal. Unjun tagi dima." Gen unjun nandanejek Erot da obip amini yabekban kin Jon abidanejek nap teban nan waman dam tebanon yipgwit.

⁵ Erot unjun Jon anjakban kimotjak do nandagit, mani amin da Jon unjun kombi amin kinda yan nandawit. Do amin do pasalek Jon dima anjakgit.

⁶ Don Erot dakon altok altok bisap do nandanejek jap noknok awit bisapmon Erodias dakon gwi da kap aban Erot da kanek nandaban yo madepsi agit.

⁷ Anek yan teban tok kinda anek yan iyigit, "Yo nido nayiki, tagi gaben."

⁸ Iyiban meni da gwi nandak nandak iban Erot yan iyigit, "Jon Telagi Pakbi Sogok Amin unjun dakon busunji idapmon yipman nabi."

⁹ Gen yan yanban Erot burikon jigi nandagit, mani amin jap nawit unjun da inamon yan teban tok agit unjun do pasalek gen yagit dima kirinikgit. Obip amini yoyinban minatjok da gen iyigit unjuden anek

¹⁰ dam tebanon kin Jon dakon busunji mandan dagawit.

¹¹ Mandan dagan idapmon yipman anabin minatjok unjun do iba anki meni do imgut.

¹² Anjakwan Jon dakon panjetni da kin bumjotni abidan anki wayikgwit. Wayigek kin Yesu unjun dakon geni iyiwit.

Yesu da amin 5 tausen do jap yomgut

(Mk 6.31-44 ae Lk 9.10-17 ae Jon 6.1-13)

¹³ Yesu unjun Jon anakba kimakgit dakon gen bin nandanejek iyi gin bot kinda abidanejek miktim amini minikon kigit. Kinjakwan minat amin kabi madep Yesu unjudon kisak yan nandanejek kokupni yopman yopman anek pakbi idap ilenjan yol ankiwit.

¹⁴ Anakwa bot unjun panji ilenikon agakwan Yesu pin ilenikon winjek amin kabi madepsi pindak bupmi nandanejek sot amin panmilip agit.

15 Anjakwan pilindo panjetni da abin Yesu yan iyiwit, "Miktim amini minikon ekwaman, ae gildat kili pigikdisak, do yoyinbi amin kabi madep kokup monin monin kinjek iyi do jap yuman noni."

16 Yanba yan yoyigit, "Nido kini? Disi jap yomgut."

17 Yoyinban yan yawit, "Ninon jap morapmi dima. Bret kisit kind a ae tap kilap bamori dagin tar niman."

18 Yanba Yesu da yan yoyigit, "Unun nagon panjopni."

19 Yan yanek amin morap jon timon yitni do yoyigit. Anjek bret kisit kind a ae tap kilap bamot pabidanjek Kwen Kokup sintanjek gisamikgit. Yan anjek bret jokgalek panjetni do yoban unun da amin do yomgwit.

20 Yoba timik amin morap kisisi aripmisi nawit. Nanba bret diwat tawit unun panjetni da similba yik madepsi 12 kabi yan tugawit.

21 Wili 5 tausen da jap nawit. Ae minjat monjiyo jap nawit unun dima manjikbi.

Yesu pakbi idapmon baman baman kigit

(Mk 6.45-52 ae Jon 6.16-21)

22 Yesu panjet kabini boron wigek pakbi idap teri kind a unun da kalip wigini do yoyigit. Kinakwa Yesu minjat amin kabi madep yoyinban kiwit.

23 Yoyinban kinakwa iyi gin ilej kindakon bisit ak do wigigit. Wigi gildat pigakwan iyi gin ilejon egipgut.

24 Yesu ilejon egakwan panjet kabini boron da kin dubak tanakwa mirim da abin bot tomnikon tidanjekwan pakbi da madepsi tamaligakwan bot tobil tobil agit.

25 Kili wisawisa do Yesu da pakbi idapmon baman baman kin panjetni kabikon noman tar yomgut.

26 Pakbi idapmon baman baman apban kanek panjetni si pasalgwit. Anjek "Kon kind a abisak!" yan yanek yan tidawit.

27 Yan tidanjekwan unudon gin Yesu da yan yoyigit, "Ji si teban tanek egipni. Nak naga abisat. Dima pasolni."

28 Yoyinban Pita da iyigit, "Amin Tagi, gaga abisal kan, yanbi pakbi kwenon da baman baman gagon opbo."

29 Iyiban Yesu da yagit, "Kili op." Yan yanban Pita da bot yipmanek pin pakbi kwenon bamanek Yesukon kigit.

30 Kinakwan mirim unun tebai aban kan pasalek pakbi kagagwan timisok di pige kan tidanjek yagit, "Amin Tagi nak anpulugal!"

31 Yan tidanban unudon gin Yesu da Pita abidanjek yan iyigit, "Gak nandan gadatgo pisipmi, nido but bamot asal?"

32 Yan iyiban boron wigakwal mirim dagagit.

33 Daganakwan boron yikgwit amin unun Yesu gawak iminek yawit, "Asisi, gak Pin kop dakon Monji."

Genesaret miktimon Yesu da sot amin morapmi panmilip agit

(Mk 6.53-56)

34 Pakbi idap teri kind a Genesaret miktimon kin ilenikon wigakwan

35 unun miktim amin da Yesu kan nandanyo awit. Kan nandanyo anek Yesu abik dakon gen bin sanbejba miktim teri teri kigit. Kwan nandanjek sot amin kisisi panabin yopmanakwa

36 sot amin da Yesu dakon paba pigik diwatni igayik do bisit tebai iyiwit. Igayiwit amin unun kilek tar mudawit.

15

*Piņkop dakon gen teban da babak dakon gen yapmanĉak**(Mk 7.1-13)*

1 Parisi amin diwari gat ae gen teban yoyiņdet amin diwari gat Jerusalem kokup papmon da obiņek Yesu yaņ iyiwit,

2 “Nido paņdet kabigo babak dakon gen teban yapmanĉek kisiri dima sugaņek jap nonĉ?”

3 Yaņba Yesu da yaņ yoyigıt, “Ji Piņkop dakon gen teban yipmanĉek babakji dakon gen paņteban aņek uņun baņ paņ ekwaņ. Uņun tagi dima.

4 Piņkop da yaņ yagit, ‘Ji meņ datyo dakon piņbi egek geni guramıtni’ ae kinda gat yaņ yosok, ‘Amin kinda da meņ datyo do gen yokwi kinda yosak kaņ, uņun amin si aņakba kimotjak.’

5 Mani ji da amin gulusuņ yoyiņ degek yaņ yoyaņ, ‘Meņ datyo do nandaba wikwanek yo kabi uņun do paņpulugogi uņun Piņkop do paretni kaņ uņun tagi’ ji da suņ yaņ yoyaņ.

6 Ji yaņ aņek babakji dakon gen teban guramıgek Piņkop dakon gen teban maba kisak.

7 Ji jamba but amin, Piņkop da kombi amin Aisaia dakon nandak nandak aņtagap aban ji do gen yaņsi mandagit:

8 ‘Uņun amin kabi gen kaga daņin nak man madep namaņ, mani but dasi nak dima nandaņ namaņ.

9 Iyi dakon gen teban do, “On uņun Piņkop dakon gen” yaņ yaņek amin yoyiņ dekgaņ.

Nak gawak namaņ uņun koko yo isali asak.’”

*Yo noknogi da amin dakon but dima aņupbal asak**(Mk 7.14-23)*

10 Yesu da miņat amin kabi madep yaņ ilikban apba yoyigıt, “Gen dayiko mirak yopmanĉek nandaba pisosak.

11 Yo si nono pikwaņ uņun do Piņkop da nandaban yokwi dima asak. Mani gen yomaņ uņun do Piņkop da nandaban yokwi tosok.”

12 Yaņ yaņban paņdetni da obiņ yaņ iyiwit, “Gen on yaņaki Parisi amin dakon but yokwi tonĉ gak uņun di nandisal, bo dima?”

13 Yaņba Yesu da yaņ yoyigıt, “Kwen Kokup Datno yo iyi dima kwaokgit uņun gelimbil pilik mudokdisak.

14 Ji on amin do nandaba kik dima ani. On amin kosit yolik amin dabili mini yombem. Dabili mini kinda da notni kinda kosit yolisak kaņ, kisi bamot gapmakon mokdamal.”

15 Yaņban Pita da Yesu yaņ iyigıt, “Gak amin tilak gen yoyil uņun dakon mibili tagi niyiņbi nandanenĉ?”

16 Yaņban Yesu da yaņ yagit, “Jiyo kisi dima nandaņ pișonĉ?

17 Jap morap nomaņ uņun kwasopninon pigek kosiri naņ abigısak.

18 Mani gen yokwi yomaņ uņun nandak nandakninon da wiņ butnin paņupbal asak.

19 Yo uņun yaņ do yosot: nandak nandak yokwi, amin dapba kimot, yumabi aņpak mibili mibili, kabo, topmon da gen pikon yopyop, ae yaņba yokwi tok.

20 Amin da uņun aņpak morap aņakwa Piņkop da pindakban yokwi aņ. Mani ji kisitji dima sugaņek jap nonĉ uņun da yokwi dima asak.”

Kenan miñat kinda Yesu nandan gadan imgut

(Mk 7.24-30)

²¹ Yesu kokup unun yipmanjek Tair ae Saidon kokup bamot tomal unudon kigit.

²² Kiñ altanakwan Kenan miñat kinda unudon egipgut unun da abin yan tidanek yan yagit, “Amin Tagi, Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nam! Gwano kor da madepsi anupbal asak.”

²³ Yanban Yesu da gen kobogi kinda dima iyigit. Anjakwan panjet kabini da obinek Yesu yan iyiwit, “Miñat on yan tidanek jigi niminek noldak. Unun tagi dima. Iyinjbi kwan.”

²⁴ Yanba Yesu da yan yagit, “Pinjkop da nak Israel amin sipsip kabini pasilbi unun banjin panpulugokenj do yabekgit.”

²⁵ Yanban nandanek miñat da abin gawak iminek yan iyigit, “Amin Tagi, anpulugoki dosi nandisat!”

²⁶ Yan yanban Yesu da iyigit, “Miñat monjiyo dakon jap piñan do yomyomi mini.”

²⁷ Yanban miñat da yan iyigit, “Amin Tagi, bami yosol, mani piñan tewigi da tamokon da jap jimjim monj unun tagi nonj.”

²⁸ Yanban Yesu da nandanek yan iyigit, “O miñat, nandan gadatgo unun wukwisi. Yo nido yal unun yan gin altan gamdisak.” Yan iyinjakwan unudon gin gwi kilek tagit.

Yesu sot amin morapmi panmilip agit

²⁹ Yesu unun kokup yipmanjek Galili Pakbi Idap da ilenikon kigit. Kinek unudon da ilen kindakon pawigi yikgit.

³⁰ Pawigi yigakwan miñat amin kabi madepsi da sot amin morapmi panpagwit. Kandapmi yokwi ae girenjki, dabili mini, amin kadim, ae sot mibili mibili ton unun Yesu da buron panabin yopmanjaka panmilip agit.

³¹ Anjakwan kadim da gen yawit, ae kandapmi yokwi ae girenjki da kosit agipgwit, ae dabili mini da sintawit. Amin da unun pindagek Israel dakon Pinjkop do tamtam yanek anjisiwit.

Yesu da amin 4 tausen do jap yomgut

(Mk 8.1-10)

³² Yesu da panjet kabini yan yoban apba yan yoyigit, “On miñat amin kabiyo nin gat gildat kapbi egipmaman. Kili japni kisi nan mudan, do nak bupmi nandan yomisat. Jap dima yominek yabetno kini kan, kosiron injam kimot anek manj potdan.”

³³ Yanban panjetni da yan iyiwit, “On miktim amini minikon bret morapmi dukon ban on miñat amin morapyo yomno noni?”

³⁴ Yanba yoyigit, “Jikon bret nian da ton?”

Yanban yawit, “Ninon bret 7 ae tap kilap monjgok bamorisok dagin tan nimanj.”

³⁵ Yan yanakwa Yesu da miñat amin kabiyo madep miktimon pabin yitni do yoyigit.

³⁶ Yoyinban yigakwa Yesu da bret 7 kabi gat ae tap kilap gat timik Pinjkop ya yan iyinek pudan panjetni do yoban unun da amin do yoba nawit.

³⁷ Kisi aripmisi nanba jap diwat tawit unun panjetni da timigek yik madepsi 7 kabi similgwit.

³⁸ Wili 4 tausen da jap nawit. Ae miñat monjiyo jap nawit unun dima manjikbi.

³⁹ Yesu unun minat amin kabi madepsi yoyinban kinakwa iyi boron wigeke Magadan tet do kigit.

16

Yesu da wasok tapmimi toŋ asak do iyiwit
(Mk 8.11-13 ae Lk 12.54-56)

¹ Parisi amin ae Sadyusi amin diwari da Yesu ankwel do anek opgwit. Asi Pinƙop dakon pi nan asak bo dima yan do wasok tapmimi toŋ kinda aban koni do iyiwit.

² Iyinja yoyigit, “Gildat pigik do anakwan ji yan yon, ‘Kwen gami asak, do anwa bisap tagisi.’

³ Ae wisa dagokdosi ji yan yon, ‘Gikwem pili ae kwen gami asak, do sikak mirimyo akdisak.’ Ji gildat wisayo pindagek kokwin tagisi an, mani abisok bisap ekwaman unun kanek kokwin tagi dima an.

⁴ Amin on bisapmon ekwan unun amin yokwisi gin. Pinƙop dakon pi nan asat yan nandak do wasok tapmimi toŋ kinda kok do yon. Mani kinda dima kokdan. Kombi amin Jona dakon tilak nanƙin kokdan.”

Yan yoyinƙe yopman kigit.

Parisi ae Sadyusi amin dakon yis dakon tilak gen
(Mk 8.14-21)

⁵ Yesu gat panƙetni gat pakbi idap teri kinda kiwit bisapmon panƙetni bret do inƙanek kiwit.

⁶ Yan aba Yesu da yan yoyigit, “Ji Parisi gat ae Sadyusi amin gat unun dakon yis do pakyanƙi kan kimotni.”

⁷ Yanban notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Ninon bret mini unun do bo yosok?”

⁸ Gen unun yanba Yesu burikon da pindak nandanjo anek yan yoyigit, “Ji nido ninon bret mini yan yon? Ji nandan gadatji pisipmi!

⁹ Ji butji sigin pakyanƙi dima nandan pison, ma? Nak bret 5 kabi ban amin 5 tausen do yobo nanakwa diwari yik morapmi similba tugawit ji unun do si inƙon?

¹⁰ Ae bret 7 kabi ban amin 4 tausen do yobo nanakwa diwari yik morapmi similba tugawit ji unun do si inƙon?

¹¹ Nak bret do yat yan nandan, ma? Dima. Ji Parisi gat ae Sadyusi amin gat dakon yisni do pakyanƙi kan kimotni, nak unun do dayit.”

¹² Yan yanban nandanek buri pisawit. Bret dakon yis do dima yosok, Parisi gat ae Sadyusi amin gat dakon yoyinƙetni toptopmi do kan kimotnen do yosok yan nandawit.

Pita da Yesu dakon mibili yan tenƙenagit
(Mk 8.27-30 ae Lk 9.18-21)

¹³ Yesu Sisaria Pilipai kokup pap anƙapmat anek panƙetni yan yoyigit, “Amin da Amin Dakon Monji do namin amin kinda yan yon?”

¹⁴ Yanban iyiwit, “Diwari da Jon Telagi Pakbi Sogok Amin yan yon, ae diwari da Elaija yan yon, ae diwari da kombi amin Jeremaia, bo kombi amin nwanƙwari kinda yan yon.”

¹⁵ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Ae disi nak do namin yan yon?”

¹⁶ Yan yoyinban Saimon Pita da yan iyigit, “Gak Kristo, Pinƙop egip egipmi toŋ unun dakon Monji egisal.”

¹⁷ Yanban Yesu da yan iyigit, “Saimon, Jon dakon monji, gak kisik kisik tagi abi. Gen yal unun miktim amin kinda da dima goligit. Kwen Kokup Dat da iyi goligit.

¹⁸ Nak yan gayisat, mango unun Pita. Anakwan tip unun da kwenon panmuwukbi kabino pan- muwuk yopbo Tipdom dakon tapmim da aripmi dima pabin yopmanakwan toktogisi tan an an kikdisak.

¹⁹ Pinjop da Amin Kila Asak unun dakon yoma witald gaben. Gen miktimon yan anteban abi, Kwen Kokupmon Pinjop da yan gin yan anteban asak. Ae gen miktimon yan witaldabi, Kwen Kokup-mon Pinjop da yan gin yan witaldjak.”

²⁰ Yan yanek Yesu da panjetni dima yoni do kirinik yominek yan yoyigit, “Nak Kristo egisat unun amin kinda dimasi iyini.”

Yesu kimot bisapni kwan tanakwan panjetni da iyi dakon anpak ani do yoyin dekgit

(Kilapmi 16.21-20.34)

Kimagek pidosak unun dakon but piso yagit

(Mk 8.31-9.1 ae Lk 9.22-27)

²¹ Unun bisapmon Yesu da wasanek yo noman tan imdan unun do panjetni yoyinek yan yagit, “Nak Jerusalem kokup papmon kinjek kila amin, ae mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae gen teban yoyindet amin unun da yo yokwisi an naminek nikba kimotdisat. Anjek gildat kapbi anakwan Pinjop da aban pidokdisat.”

²² Yanban Pita da unun gen nandanek Yesu ilerikon anki tebai yan iyigit, “Amin Tagi! Unun yo morap dimasi altan gamni!”

²³ Yanban Yesu da Pita yan iyigit, “Sunduk gak nepman det! Kosit sopsop dima annam. Gak Pinjop dakon nandak nandak nan dima yoldal, gak amin dakon nandak nandak nan yoldal.”

²⁴ Yan yanek Yesu da panjetni yan yoyigit, “Amin kinda nak nol do nandisak kan, unun amin iyi dakon galaktok morapni kisi yopman mudanek tilak kindapni guramigek nak noljak.

²⁵ Amin kinda iyi dakon yiyitni tagisi tosak do nandanek pi madep asak kan, egip egipni pasil imjak. Mani amin kinda nak do nandanek egip egipni do nandaban yo madep dima asak kan, unun amin egip egip dagok dagogi mini abidosak.

²⁶ Amin kinda da miktim dakon yo morap pan egakwan egip egipni pasiljak kan, unun yo morap da nian anek anpulgoni? Bo egip egipni aeni abidok do tomni ninan yumjak?

²⁷ Amin Dakon Monji unun Datni dakon tilimni gat ae anelo kabini gat apdisak. Unun bisapmon minat amin morapyo anpakni awit unun da aripmon tomni yomdisak.

²⁸ Nak asisi dayisat, on akgan kabikon da di dima kimagek egakwa gin Amin Dakon Monji unun kila amin madep mani panek apban kokdan.”

17

Yesu dakon giptimi kulabik agit

(Mk 9.2-13 ae Lk 9.28-36)

¹ Gildat 6 kabi mudanakwa Yesu da Pita, Jems ae padige Jon yoyinban bunjon yolba iler dubagi kindakon pawigi iyi gin egipgwit.

² Heñon egek kanakwa Yesu dakon giptim ñwakñwarisi agit. Anakwan tomno dabilniyo gildat da yanñ tenñtagit. Ae imalniyo kisi kwakwagisi ae tenñjini tonñsi agit.

³ Yanñ aban kanakwa Moses gat Elaija gat altañbal Yesu gat gen yanñ nandatyo aba pindakgwit.

⁴ Yanñ anakwa Pita da Yesu iyigit, “Yoyiñdet, nin idon egip do tagisi nandaman. Gak da tagi yanñ nandabi kanñ, nak da yut kaben kapbi abeñ. Kinda gak do, kinda Moses do ae kinda Elaija do abeñ.”

⁵ Pita da gen yanñawan gin gikwem tenñjini madep da piñ ilimik yomñakwan gen kinda unñungwan da yanñ noman tagit, “Unñ Monjino, but dasi galak tañ imisat, ae unñ do nandabo wagil tagisisi asak. Ji geni nandani.”

⁶ Panñdetni gen unñ nandanek miktimon manñ pagek madepsi pasal nimñimikgwit.

⁷ Yanñ aba Yesu da abinñ giptimikon witñjnek yanñ yoyigit, “Ji dima pasalek pidabit.”

⁸ Yanñ yanñban pidanñ kwen sinñtanek amin bamot dima pindakgwit, Yesu nanñin kawit.

⁹ Heñon da tobil piñek Yesu da yanñ yoyigit, “Yo unñ pindanñ unñ dakon gen amin kinda dima iyini. Anakwa Amin Dakon Monji kimoron da pidosak unñ bisapmon tagi yoyini.”

¹⁰ Panñdetni da Yesu yanñ iyiwit, “Gen teban yoyiñdet amin da gen kinda yanñ yonñ, ‘Elaija mibiltok abinñakwan Kristo unñ bunñon apjak.’ Gen unñ nido yonñ?”

¹¹ Iyinñba Yesu da gen kobogi yanñ yoyigit, “Gen unñ bami yonñ. Elaija da abinñ yo morap panñkaluk akdisak.

¹² Mani Elaija kili apgut, aban amin da dima kanñba pisagit, do galaktokni yolek yo yokwi mibili mibili anñ ingwit. Ae Amin Dakon Monji unñnyo kisi yo yokwi mibili mibili yanñ gin anñndanñ.”

¹³ Yanñ yanñban panñdetni da Jon Telagi Pakbi Sogok Amin do yosok yanñ nandaba pisagit.

Yesu da monji kinda konñni yol imgut

(Mk 9.14-29 ae Lk 9.37-42)

¹⁴ Yesu gat panñdetni kapbi gat ileñon da piñ miñat amin morapmi muwukgwit kabikon kinakwa amin kinda da abinñ Yesu da buron gawagek yanñ iyigit,

¹⁵ “Amin Tagi, gak monjino do bupmi nandanñ ibi! Unñ bisap morapmi tebaisi nimñimigek jigi tepmiyo madepsi pasak. Anek bisap morapmi kindapmon mosok bo ae pakbi kagagwan manñ pigisak.

¹⁶ Nak panñdet kabigokon anñkiko anñmilip ak do anñtidok ayinñ.”

¹⁷ Yanñban Yesu da yanñ yagit, “Ji nandanñ gadatji mini amin, ji anñpakji yokwisi. Nak bisap nianñ da ji gat egek jigisi guramik dabenñ? Monji unñ nagon anñopgut!”

¹⁸ Yanñ yoyinñban anñopba Yesu da konñ unñ gen tebaisi iyinñban wiñ abinñakwan unñ bisapmon gin monji unñ kilek tagit.

¹⁹ Anakwan don panñdetni iyini gin obinñ Yesu yanñ iyiwit, “Nin nido konñ unñ yol do anñtidok amanñ?”

²⁰⁻²¹ Yanñba yanñ yoyigit, “Ji dakon nandanñ gadatji unñ pisipmisi, yanñ do anek anñtidok ayinñ. Nak asisi dayisat, ji dakon nandanñ gadatji unñ

17:2: 2Pi 1.16-18   **17:5:** GT 18.15; Kap 2.7; Ais 42.1; Mt 3.17; Mk 1.11; Lk 3.22   **17:10:** Mal 4.5

17:12: Mt 11.14   **17:13:** Lk 1.17   **17:19:** Mt 10.1   **17:20-21:** Mt 21.21; Mk 11.23; Lk 17.6; 1Ko

monjisisok, mastat yet yombem tanj damisak kan, ji kabap on iyinba tuwil ki timi kindakon tagi kisak. Ae pi morap kisi tagi ani.”

²² Yesu panjetni gat Galili miktimon muwugek yanj yoyigit, “Amin Dakon Monji amin da uwal da kisiron yipba

²³ unun da anakwa kimotdisak. Anakwa gildat kapbi anakwan Pinjkop da kimoron nanj aban pidokdisak.” Gen unun yanjan nandanjek bupmisi nandawit.

Yesu Telagi Yut Madep do takis yomgut

²⁴ Yesu gat panjetni gat Kapaneam kokupmon kinj altanakwa Telagi Yut Madep dakon takis timit timit amin da Pitakon kinj yanj iyiwit, “Yoyinjetgo Telagi Yut Madep do takis yopmandak bo dima?”

²⁵ Yanja Pita da yagit, “O, yopmandak.”

Pita da yanj yoyinjek yutnon wigu kinja dima yanjakwan Yesu da kalip yanj iyigit, “Saimon gak nianj nandisal? On miktimon kila amin madep madep takis timikgan, unun takis namin da yopmanjan? Iyi dakon monjini da bo amin njwaknjwari da yopmanjan?”

²⁶ Yanjan Pita da yagit, “Amin njwaknjwari da yopmanjan.”

Yanjan iyigit, “Yanjdo, iyi dakon monjini da takis dima yopmanjan.”

²⁷ Mani nin takis dima yopnenj kan, uwal anjnimdan. Do gak pakbi idapmon kinj nap yipbi pikwan tap kilap mibiltok ananjak unun da gen kagakon monen kinja tanjan kokdisal. Unun monen nanj nit do Telagi Yut Madep do takis yopbi.”

18

Mibiltok amin egip egip dakon gen

(Mk 9.33-37 ae Lk 9.46-48)

¹ Unun bisapmon panjetni da Yesukon kinjek yanj iyiwit, “Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan namin da amin diwari yapmanjek man madepni tonj?”

² Yanja Yesu da amin monij kinja iyinban opban panjetni da bikbigon yipban agakwan

³ yanj yoyigit, “Nak asisi dayisat, ji kulabik anjek amin monij da tilagon dima egipni kan, ji Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan dima egipdan.”

⁴ Amin kinja iyi do nandaban pinjakwan amin monij da tilagon egipjak kan, unun amin Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan man madepni tonj.

⁵ Ae amin kinja da amin monij oden kinja nak nandan gadanj naminejek egakwan anj pulugosok kan, unun amin nak nanj anj pulugosok.”

⁶ Yesu da sanjenek yanj yagit, “Amin kinja da amin monij kinja nak nandan gadanj naminejek egakwan yokwi asak do yabetjak kan, unun dakon kobogi yokwisi. Yabet dima anakwan amin da wit misinjet tip madep tegikon wamanj maba tap ilarigwan pikeg kimotjak kan unun tagi.

⁷ “Miktimon amin ekwan, awa! Amin diwari da yokwikon depdan. Mani yokwi ani do yabetdan amin, awa!

⁸ “Kisitgo bo kandapgo da yokwi aki do gayinban kan, mandanj daganj mabi kisak. Gwinimbil egek Tipdomon kindap tebanon pigiki yanj do kisitgo bo kandapgo mandanj daganjek tagapmi egip egip dagok dagogi mini do amin aki.

⁹ Ae dabilgo da yokwi aki do gayisak kan, pilik mabi kisak. Gwinimbil egek Tipdomon kindap tebanon pigiki yanj do dabilgo kinja piligek tagapmi egip egip dagok dagogi mini do amin aki.

10-11 Ji kanj kimotni. Amin monij dakon anjloni Kwen Kokupmon Pinjkop da inamon toktogisi ekwanj. Do amin monij do nandaba yo isali dima ani.”

Sipsip pasilbi dakon tilak gen
(Lk 15:3-7)

12 Yesu da sanbejek yan yagit, “Ji nian nandan? Amin kinda sipsipni 100 kabikon da kinda pasiljak kan, nian asak? Kan 99 kabi ilej obakon yopban jap nanek egakwa kalonj pasiljak unun wusik do kisak.

13 “Nak asisi dayisat, sipsipni kan kwosak bisapmon but galak madepsi nandakdisak. 99 kabi dima pasilgwit unun do tagi nandisak. Mani kalonj pasiljak nan kan kwokdisak unun do kisik kisik madepsi nandakdisak.

14 Yanjin Kwen Kokup Datji da amin monij kinda pasiljak do dima galak tosok.”

Not yokwi aban anmilip ak dakon gen

15 Yesu da sanbejek yan yagit, “Notgo kinda yokwi anjaban kan, kinj kanbi disilgin gen unun yan anmilip ak do pi anjil. Gengo nandan yawokban kan notgo abidanbi gagakon apjak.

16 Mani gengo dima nandan yawokban kan, amin kalonj bo bamori yan timikbi kini.

‘Yan anek ji amin bamori bo kapbi da gen unun tagi anteban ani.’

17 Unun amin kapbi dakon gen dima nandisak kan, kinj panmuwukbi kabikon mibini yoyini. Anek panmuwukbi kabi dakon gen dima nandisak kan, unun amin yokwisi asak. Unun amin do Pinjkop dima nandan iman amin ae takis timit timit amin yan nandan imni.

18 “Nak asisi dayisat, gen miktimon yan anteban asal, Kwen Kokupmon Pinjkop da yan gin yan anteban akdisak. Ae gen miktimon yan witdaldal, Kwen Kokupmon Pinjkop da yan gin yan witdaldisak.

19-20 “Nak sanbejek yan dayisat, on miktimon amin bamori bo kapbi nak da manon da muwutni kan, nak bikbiknikon egipben, do but kalonj anek yo kinda do bisit yoni kan, Datno Kwen Kokup egisak unun da tagi damjak.”

Pi monji bupmini mini dakon tilak gen

21 Unun bisapmon Pita da abinj Yesu yan iyigit, “Amin Tagi, notno kinda da yokwi anjaban kosiri nian da yokwini yopman iben? Kosiri 7 kabi bo nian?”

22 Yanban Yesu da yan iyigit, “Nak yan gayisat, yokwini kosiri 7 kabi dima, yokwini yopman ibi kosiri 77 kabi yan asak.

23 “Nandani, Pinjkop da Amin Kila Asak unun yan. Kila amin madep kinda pi monjini da goman anj imgwit, unun gomani panjkilek ak do nandagit.

24 Wasanek gomani panjkilek anjakwan amin kinda ananj opgwit. Unun amin goman monej 50 milion danari.

25 Mani goman unun sopsop dakon monej unun da aripmon dima tanj imgut. Do kila amin madep da unun amin gat gwakni gat oman amin egakwa tomni do amin da monej iba gomani sopjak do yagit. Ae yo morapni yumanj nan mudanek unun dakon monej banj goman sopjak do amin tagini da gen tebai yagit.

26 “Oman monji gen unun nandanek amin tagi njwakber anj iminek bisit tebai yan iyigit, ‘Butgo yawori tanjakwan egaki don gomango kisisi sopben.’

27 Yan yanban amin tagini da bupmi nandan iminek goman madepni yipman iminjakwan isal kigit.

28 “Anjakwan oman monji unun wanja pigi pi isalni kinda unun goman monen 10 danari tan imgut unun kagit. Kanek tegikon tebai abidanek gen tebai yan iyigit, ‘Gomano agil unun panjop!’

29 “Pi isalni unun geni nandanek njwakben an iminek bisit tebai yan iyigit, ‘Butgo yawori tanjakwan egaki don gomango gaben.’

30 “Mani geni dima nandanek pi isalni abidan anki dam tebanon yipmanek gomani iminek don wanja pisak do yagit.

31 Anjakwan pi isalni diwari da kanek buri yokwi tanba kin amin taginikon yo unun agit do iyiwit.

32 “Yanba nandanek amin tagi unun da oman monji unun iyinban opban yan iyigit, ‘Gak pi monji yokwi. Gak bisit tebai nayinbi goman kisisi yipman gamit.

33 Nak da bupmi nandan gamit, gak nido pi isalgo do bupmi yan gin dima nandan imil?’

34 Yan yanek japmi nandanek obip amini yan yoyigit, ‘Ji anakba tepmi nandanek gomano kisisi sopban don yipbo kisak.’”

35 Tilak genon dakon wasipmi do Yesu da sanjek yan yagit, “Yanjin notji da yokwi andaba yokwi yopyop but dasi nandanek dima ani kan, Kwen Kokup Datno da yo jigi yan gin an damdisak.”

19

Yesu da minjat pankwinit dakon gen yagit

(Mk 10.1-12 ae Lk 16.18)

1 Yesu gen unun yan mudanek Galili miktim yipmanek Jordan Pakbi teri kinda Judia miktimon kigit.

2 Kinjakwan minjat amin kabi madepsi da yol anan kinakwa Yesu da sot amin morapmi panmilip agit.

3 Anjakwan Parisi amin diwari da Yesukon abin ankwalek yan iyiwit, “Nin da gen tebanon nian tosok? Amin kinda da minjatni galak toknikon tagi kwinitjak, bo dima?”

4 Yanba Yesu da yan yagit, “Ji Pinjok da papiakon gen kinda tosok unun dima manjin kawit? Unun yan tosok,

‘Wasok wasogikon Pinjok da amin wasanek minjat ae wiliyo kisi wasagit.’

5 Wasanek yan yagit,

‘Wili da meni datniyo yopmanek minjatni gat muwukbal giptim kalonji anjil.’

6 Gen yan tosok, do amin wam da bamori dima, giptim kalonji amal. Unun do Pinjok da minjat wili kili panmuwukgit, do amin da dima panwasekdo.”

7 Yan yanban Parisi amin da iyiwit, “Yan kan ae mibili nido Moses da gen teban kinda yan mandagit? Gen unun yan: ‘Amin kinda minjatni kwinit do kan, minjat pankwinit papia kinda mandan iminek kwinitjak.’”

8 Yanba Yesu da yagit, “Moses unun but tebanji do anek gen teban unun mandagit. Mani wasok wasogikon minjat pankwinit dakon kosit unuden kinda dima tagit.

9 Yan dayisat, amin kinda minjatni yumabi dima anjakwan kwinegek minjat kaluk pasak kan, unun wili iyi yumabi asak.”

10 Panjetni da gen unun nandanek yan iyiwit, “Yan kan minjat eyo dima anek egipdo.”

11 Yanba Yesu da yan yoyigit, “Amin diwari Pinjok da panpuluganjakwan minjat dima panjek tagi egipni.

12 Ae amin diwari unjun giptimni yokwi da alton, ae diwari amin da yabi pabi, ae diwari Pinjkop da Amin Kila Asak dakon pi do nandanek egip egipni parekgan, yanj do anek minjat dima panj. Gen on abidok do nandan amin unjun tagi abidoni.”

Yesu da amin monij yopba iyikon opni do yagit
(Mk 10.13-16 ae Lk 18.15-17)

13 Unjun bisapmon amin da minjat monjiyoni Yesu da kisitni kwenikon wutjinjek bisit anyomjak do panjopgwit. Panjopba panjetni da dima panjopni do tebai yoyiwit.

14 Yanj aba Yesu da panjetni yanj yoyigit, “Minjat monjiyo yopba nagon apgut. Dima kirinjik yomni. Pinjkop da Amin Kila Asak unjun amin minjat monjiyo da tilagon ekwanj unjuden amin dakon.”

15 Yanj yanjek kisitni minjat monjiyo da kwenon wutjinjek don unjun kokup yipmanj kigit.

Monji gimonj kinda yoni morapmi da Yesu yol do yagit
(Mk 10.17-31 ae Lk 18.18-30)

16 Bisap kindakon amin kinda da Yesukon obinej yanj iyigit, “Yoyindet, nak ni anjak tagi kinda nanj anek egip egip dagok dagogi mini abidoken?”

17 Yanban yanj iyigit, “Gak anjak tagi do nido nayisal? Amin Kalonj gin unjun tagisi. Gak Pinjkop dakon gen teban guramigek egip egip dagok dagogi minikon tagi kiki.”

18 Yanban iyigit, “Gak ni gen teban do yosol?”

Yanban Yesu da iyigit,
“Amin dima dapba kimotni,
minjat eyo kili abi ji yumabi dima ani,
yo kabo dima noni,
top gen yanjek amin notji yum dogin gen pikon dima yopni,

19 menj dat do nandaba wukwanek geni guramitni,
ae gaga do but dasi nianj galak tosol, unjuden gin amin do but dasi galak tanj yobi.”

20 Yanj yanban monji gimoni da yanj iyigit, “Nak unjun gen teban morap guramik mudosot. Mani yo kinda gat ninanji anek egip egip dagok dagogi mini abidoken?”

21 Yanban Yesu da yanj iyigit, “Gak kilegisi egip do nandisal kanj, kinj yo morapgo yuman nanek unjun dakon monej banj yoni mini amin do yobi. Yanj anjaki yo tagisi Kwen Kokupmon tanj gamdisak. Yanj anek abinj nak nol.”

22 Amin unjun yoni morapmi tanj imgwit, do gen unjun nandan burij jik tanban si kigit.

23 Kinjakwan Yesu da panjetni yanj yoyigit, “Nak asisi dayisat, yoni morapmi amin unjun Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan pigik do antidok akdanj.

24 Asisi, bit madepsi kamel unjun da imal bupbup da kosit gwagagon aripmi dima pigigi asak. Mani unjun yapmanjek yoni morapmi amin unjun Pinjkop da Amin Kila Asak unjun da kagagwan aripmi dimasi pigigi asak.”

25 Yanban panjetni nandanj wiripdagek yanj yawit, “Yanj kanj namin amin da egip egip dagok dagogi mini abidosak?”

26 Yanba Yesu da panjet kabini pindagek yanj yoyigit, “Amin iyi aripmi dima ani, mani Pinjkop da yo morap ak do tagi asak.”

27 Yanban Pita da Yesu gen kinda yanj iyigit, “Nin yo morap yopmanjek gak nanj gin gol awilgamanj. Do nin yo ni banj timitnen?”

28 Yanban Yesu da yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, yo aeni kalugi mudoni unun bisap madepmon Amin Dakon Monji man madep panek kila amin madep yityit tamoni tilimi ton unudon yitdisak. Anjakwan ji nak nolgan amin unun bisapmon kila amin madep tamo 12 kabi unudon yigek Israel amin kabi 12 dakon gen kokwin kila agak pi akdan.

29 Amin morap nak do nandanek yutni, notni, sami, menji, datni, minjat monjiyoni, ae jap pini yopman detni, unun yo morapni kosiri 100 yan timik timik akdan. Yan anek egip egip dagok dagogi mini abidokdan.

30 Mani amin morapmi abisok mibiltok ekwan unun da bujon amin akdan. Anjakwa amin morapmi abisok bujon ekwan unun da mibiltok amin akdan.”

20

Wain pi dakon tilak gen

1 Yesu da sanbenek yan yagit, “Pinkop dakon Amin Kila Agakni unun yan. Amin kinda miktimni morapmi. Unun amin wisa dagokdosi kin pi monji wain pinikon pi ani do timikgit.

2 Gildat kalonji do moner 1 danari timitni do yoyinban but kalon aba wain pinikon yabekban kiwit.

3 “Kinakwa timi di egi 9 kilok anakwan pi ami kin makeron amin diwari isal ekwa pindagek

4 yan yoyigit, ‘Jiyo kisi wain pinokon kin pi anakwa pi ani da aripmon moner dabey. Yanban nandanek wain pinikon kiwit.

5 “Kinakwa don gildat binap aeni makeron kin di gat timikgit. Aeni 3 kilok kin yan gin pi monji di gat timikgit.

6 Anek egi pilindosi kin amin diwari isal agakwa pindagek yan yoyigit, ‘Ji nido gildat daman pini mini isal ekwan?’

7 “Yanban gen kobogi yan iyiwit, ‘Amin kinda da nin pi dima nimik.’

“Yan yanba pi dakon ami da yan yoyigit, ‘Ji kisi kin wain pinokon pi ani.’

8 “Yan yoyinek egi pilin pilindo pi ami da kin pi monji dakon kila amin yan iyigit, ‘Pi monji yan panmuwugek moner ni yobi. Bujonsi abey unudon da wasanek yominaki wigi mibiltok abey unudon dagosak.’

9 “Yan pan muwugek pi monji pilindosi abey unun do moner 1 danari yomin yomin agit.

10 Yan aban kanek pi monji mibiltok apgwit unun nin da moner madep timitdaman yan nandawit. Mani dima, kisi morap moner 1 danari gin timik timik awit.

11 Mibiltok abey amin unun moner 1 danari timigek pi unun dakon ami do nandaba yokwi tanban

12 yan iyiwit, ‘Nin wisa dagokdosi abin pi anapno gildat da madepsi nindanakwan pilin tosok. Bujonsi abey unun bisap pisipmisok pi ayin, do nido moner tilak kalonji kongin nimisal?’

13 “Yan yanba nandanek amin tagi da pi monji kinda yan iyigit, ‘Not, nak da gak yokwi kinda dima angamit. Nak moner 1 danari gaben do gayiko gaga but kalon al.

14 Do gak moner go abidanek ki. Naga da galaktogon amin bujon abey unun gat moner tilak kalonikon damisat.

15 Unun nak dakon yo. Naga dakon galaktok yolek moner no tagi kokwinik dabey. Nak amin do yo tagisi anapbo gak nido nandaba yokwi tok asal?”

16 Yanj yanjek Yesu da wasip do yanj yagit, “Yanjin bunjon amin da mibiltokdan, anakwa mibiltok amin da bunjon amin akdan.”

*Yesu kimotjak do yanjban kosiri kapbi agit
(Mk 10.32-34 ae Lk 18.31-33)*

17 Yesu Jerusalem kokup papmon kinjek panjetni 12 kabi timikban iyi gin kosiron kinjek yanj yoyigit,

18 “Nin abisok Jerusalem kinapno amin da Amin Dakon Monji mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyinjet amin unjon da kisiron yipdan. Yanj anjek gen pikon yipmanjek kimotjak do yanj dagok akdan.

19 Yanj dagok anjek Amin Nwakijwari Kabi da kisiron yipdan. Yipba unjon da toptopmon da man madep iminjek, baljanjek tilak kindapmon anakba kimotdisak. Kimagek gildat kapbi anakwan Pinjokop da kimoron nanj aban pidokdisak.”

*Jems gat Jon gat man madep pak do yagimal
(Mk 10.35-45)*

20 Yanj yanjakwan Sebedi dakon monji bamot gat meni gat Yesukon kin altanek meni da njwakben anjek Yesu da yo kinda anj yomjak do iyigit.

21 Iyinjban Yesu da yanj iyigit, “Nak da ninan aben do nandisal?”

Iyinjban yanj yagit, “Gak kila amin madep egipbi bisapmon on monji bamotno man madep panjek kinda da gak da amin tet do ae kinda da gwanden tet do yitjil do yanj dagok anyobi do nandisat.”

22 Yanjban Yesu da monji bamot yanj yoyigit, “Jil gen unjon yomal dima nandan pisanjek yomal. Nak da tepmi madep pakdisat unjon tagi panjil?”

Yanjban iyigimal, “Tagi panden.”

23 Yanj yanjal Yesu da yoyigit, “Unjon asi, tepmi pakdisat unjon pakdamal. Mani namin da nak da amin tet do ae gwanden tet do yitjak, unjon nak da aripmi dima yanj dagoken. Tamo unjon Datno da amin kili manjin yopgut unjon dakon.”

24 Panjetni 10 kabi gen unjon nandanek amin bamot unjon do butjap nandawit.

25 Yanj nandanakwa Yesu da yoyinjban opba yanj yoyigit, “Ji Amin Nwakijwari Kabi dakon kila amini dakon mibili disi nandan. Unjon iyi do nandaba wukwanek minjat amin kabiyoni da geni guramik kimotni do nandan.

26 Mani unjon dakon anpak unjon jikon dima tosak. Jikon da amin kinda amin tagi man pak do nandisak kan, unjon amin oman aminji egek amin tagi man pasak.

27 Amin kinda jikon da mibiltok amin egip do nandisak kan, unjon amin minjat amin morap dakon oman amini egek mibiltok amin asak.

28 Amin Dakon Monji unjon yanj gin kili agit. Amin da oman anj tyuimni do dima pigit. Iyi minjat amin morap panjplugokdo, ae iyi dakon giptimnanj paregek yumanj nanj yop do pigit.”

*Yesu da amin dabili mini bamori panmilip agit
(Mk 10.46-52 ae Lk 18.35-43)*

29 Yesu gat panjetni gat Jeriko kokup pap yipmanj degakwa minjat amin kabiyoy madepsi da yolgwit.

30 Kinakwa kosit ilenjon dabili mini amin bamori yikgimal. Yigakwal amin da “Yesu abisak” yanj yanjba nandanek madepsi yanj tidanek yanj yagimal, “Amin Tagi, Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nim!”

³¹ Yan tidaŋbal amin kabi madepsi da dima yan tidonjil do yanŋop anyomgwit. Mani madepsi sigin yan tidaŋek yagimal, "Amin Tagi, Dewit Dakon Monji, bupmi nandaŋ nim!"

³² Yan tidaŋbal Yesu da nandaŋ kosiron agek yan yoyigit, "Nak ninan an dabeŋ do nandamal?"

³³ Yoyinban yan iyigimal, "Amin Tagi, nit sintok do nandamak."

³⁴ Yanbal Yesu bupmi nandaŋek kisit da dabili witinban unudon gin sintanek Yesu yolgimal.

Yesu Jerusalem kinjek amin yoyin dekgit

(Kilapmi 21-25)

21

Yesu kila amin madep da tilagon Jerusalem pigigit

(Mk 11.1-11 ae Lk 19.28-40 ae Jn 12.12-19)

¹ Yesu gat paŋdetni gat Jerusalem kokup pap ankapmat anek Betpage kokup-mon kin altawit. (Kokup unun fleŋ Olipmon tosok.) Altanek Yesu da paŋdetni bamori yabegek

² yan yoyigit, "Jil ason kokup komaŋ unudon kin altanek unudon gin donki meni kinda napmon agakwan monji isal akban pindatdamal. Unun witald ilik idon paŋopjil.

³ Amin kinda da 'Nido yan amal' yan dayinban kaŋ, 'Amin Tagi da pi kinda ak do anek yosok' yan iyinbal unun da tepmi daban paŋopjil."

⁴ Yan yanakwan kombi amin kinda da kalipsigwan gen yagit unun bami noman tagit. Gen unun yan:

⁵ "Saion kokup pap amin do gen yan yoyiki, 'Kabit, kila amin madepgo abisak.

Buri maŋbi da donki da kwenon yigek abisak.

Donki gimoni da kwenon yigek abisak.'"

⁶ Yesu da paŋdet bamot yoyinban geni guramigek kigimal.

⁷ Kin donki meni gat monji gat paŋabin imalni donki bamot da kwenikon yopmaŋakwal Yesu pawigi unudon yikgit.

⁸ Yan anakwan amin morapmi da kosiron imalni kukwan yaliwit. Anakwa amin diwari da kin kindap kilin mandaŋ paŋobin kosiron yaliwit.

⁹ Miŋat amin kabi madepsi mibiltok kiwit ae bunon yolgwit kisi da gen pap yanek yan yawit:

"Osana! Dewit Dakon Monji anksino!

Amin on Amin Tagi da manon abisak, unun Pinƙop da gisamigakwan abisak.

Pinƙop Wikwisi anksino!"

¹⁰ Yesu unun Jerusalem kokup papmon pigakwan kokup amin kisi da buri pidaŋba yan yawit, "On namin aminsi kinda?"

¹¹ Yanba Yesu gat agipgwit miŋat amin kabi madep da yan yawit, "On Yesu, unun kombi amin kinda, Nasaret kokup Galili miktimon da abisak."

Yesu da amin telagi yutnon monen ilit pi awit unun yolgit

(Mk 11.15-19 ae Lk 19.45-48 ae Jn 2.13-22)

¹² Yesu kin Telagi Yut Madep da nagalgwan pigi monen ilit pi awit amin unun yolban wanga abigiwit. Yan anek monen kulabik awit amin* gat minam yumaŋ nawit amin dakon tamo unun kisi paŋtobilban tagal kiwit.

21:5: Sek 9.9   **21:9:** Kap 118.25-26   *   **21:12:** Monen kulabik yan awit: Miktimi miktimi amin da Jerusalem abin iyi dakon monen ni monen kulabik awit amin do yominakwa Telagi Yut Madep dakon monen ban yoba paret awit.

13 Yan anek gen yan yoyigit, “Pinjop da papiakon gen yan tosok: ‘Nak dakon yut unjun miñat aminyo da abinj bisit anñamni do tosok.’ Mani ji da kulabik aba ‘kabo noknok dakon pasili tamo’ yombem asak.”

14 Yesu Telagi Yut Madepmon egakwan amin dabili mini ae kandapmi yokwi unjudon opba panmilip agit.

15 Anjakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyijdet amin da wasok tapmimi ton agit unjun do japmi nandawit. Ae miñat monjiyo da Telagi Yut Madepmon yan tidañek yan yawit, “Osana! Dewit Dakon Monji anñisinol!” Yan yanba unjunyo kisi do japmi nandawit.

16 Yan nandañek Yesu yan iyiwit, “Gak on gen yon nandisat?”

Yan yanba Yesu da gen kobogi yan yoyigit, “Gen yon unjun nandisat, mani ji gen kinda tosok unjun dima manjan? Gen unjun yan: ‘Gak miñat monjiyo gat ae monji ñakñak gat panñtagap anaki mango yan anenokgon.’”

17 Yan yoyiñek kokup pap unjun yipman wanja pige unjun pilin kaga Betani kokupmon panji pakgit.

*Yesu da yanban pik kindap kinda wagil kibidagit
(Mk 11.12-14 ae 11.20-24)*

18 Wisu daganakwan Yesu aeni kokup papmon tobil kinjek kosiron jap do agit.

19 Añek kosit ileñon pik kindap kinda akban kagit. Kanek kapmatjok da kin bami di dima pindakgit. Tami gin pindagek yan iyigit, “Gak buñon ae bami dimasi toki dosi nandisat!” Yan iyinjakwan unjudon gin wagilsu kibidagit. Tami kisi alek tan mudawit.

20 Anjakwa panñetni da pindagek tamtam yanek iyiwit, “Pik kindap nianon da tepmi kibidak?”

21 Yanba Yesu da gen kobogi yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, ji but bamot dima anek nandan gadat bamisi anek egipni kan, pik kindapmon wasok at jiyo kisi yan gin tagi akdan. Ae unjun gin dima, on ileñ pidan tap kaga pigisak do iyini kan, yan gin akdisak.

22 Unjun do ji yo morap timit do nandan unjun Pinjop nandan gadan imin kimagek bisit iyini kan, unjun yo morap damdisak.”

*Yesu man madep pagit ae tapmim tan imgut unjun do iyiwit
(Mk 11.27-33 ae Lk 20.1-8)*

23 Yesu unjudon da kin Telagi Yut Madep da nagalgwan pigi amin yoyin dekgit. Yoyin degakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae kila amin diwar: Yesukon obinjek yan iyiwit, “Namin da pi unjun abi do yan mudan gangut da yo unjun asal? Ae namin da man madep gangut?”

24 Yanba Yesu da yan yoyigit, “Nak gen kinda dayikdisat. Dayiko kobogi nayini kan, nakyu kisi kobogi tagi dayiken.

25 Jon telagi pakbi sogit bisapmon, Pinjop da yabekban pi agit bo amin da yabekba agit?”

Yanban iyin gin notni yoyin yoyin anek yan yawit, “‘Pinjop da yabekgit’ yan iyinen kan, gen kobogi yan niyikdisak, ‘Yan kan ji nido dima nandan gadan imgwit?’”

26 Mani amin morapmi da Jon do kombi amin bamisi kinda yan nandan, do ‘Amin da yabekgit’ yan iyinen kan, unjun kisi tagi dima asak. Yan kan Jon dakon man bin anupbal ano miñat amin kabi madep da nindapdan.”

27 Yan nandanek Yesu do gen kobogi yan iyiwit, “Nin dima nandaman.”

Yanba Yesu da yan yoyigit, “Nakyo kisi namin da pi unun aben do yan mudan namgut unun dima dayiken.”

Monji bamori dakon tilak gen

28 Yesu da mukwa sogok amin tagi gat ae kila amin gat sanbenek yan yoyigit, “Amin kinda monji bamori gat egipgwit. Egek monji mibiltogi yan iyigit, ‘Monjino abisok kin wain pinokon pi aki.’

29 “Iyiban yagit, ‘Pi dima aken.’ Mani don nandak nandakni kulabik anek kin pi agit.

30 “Anakwan datni da kin monji bunon nani yan gin iyiban monji da yan iyigit, ‘Dat, pi tagi aben’, mani pikon dima kigit.

31 “Nian nandan? Monji bamoron da jit amin da datni dakon gen guramikgit?”

Yanban yan iyiwit, “Mibiltok amin.”

Yanba Yesu da yan yoyigit, “Nak asisi yosot, takis timit timit amin yokwi gat ae kosit oba minat gat da ji gwapmanek Pin kop da Amin Kila Asak da kagagwan mibiltan daminek kwan.

32 Jon da jikon obinek kosit kilegi dayin doliban geni nandaba bami dima agit. Mani takis timit timit amin yokwi gat ae kosit oba minat gat da geni nandaba bami agit. Ji unun kawit mani nandak nandakji kulabik anek geni nandaba bami dima agit.”

Wain pi kila amin yokwi dakon tilak gen

(Mk 12.1-12 ae Lk 20.9-19)

33 Yesu da sanbenek yan yoyigit, “Nak tilak gen kinda gat yoko nandabit. Amin kinda da wain pini anek nagal an unun nagalon wain sop baman til do gamma kinda wayikgit. Wayik mudanek kabo noknok pindat do yut dubak kinda aban wigigit. Yut an mudanek amin da monein pini di anek pi ami do bami di pan imni yan nandanek pi unun da kisiron yipmanek miktin dubagikon kigit.

34 Kin egi don wain sop pakpak bisap kwan tanakwan pi monjini yabekban wain bami timik panopni do kiwit.

35 “Kin altanba wain pi dakon kila amin da unun pi monji timigek, kinda anak ukwayityo awit, anek kinda anakba kimagakwan, kinda tip ban anakgwit.

36 Yan aba pi ami da aeni pi monjini mibiltok yabekgit unun dakon tilak yapmanek morapi yabekgit. Yabekban kwa pi kila amin da mibiltok awit unuden gin yokwi anyomgwit.

37 Bunonsi iyi dakon monji nan yabegek yan yagit, ‘Monjino kwan kila amin da unun do nandaba wukwan imdan.’

38 “Mani kila amin da monji kanek notni yoyin yoyin anek yan yawit, ‘Amin on da egi don datni dakon yo morap timitdisak, do anatan kimagakwan wain pini nin do anawatnen.’

39 Yan yanek monji unun abidan ilik pigaga da wanga anan abigi anakba kimakgit.

40 “Ji nian nandan? Don pi ami da abin pi kila amin nian anyomjak?”

41 Yanban yan iyiwit, “Pi ami da abin unun amin yokwi kobogi yo yokwisi anyomdisak. Anek wain pi unun amin njwakjwari da kisiron yipban unun da wain sop pakpak bisapmon bami tagi pan imni.”

42 Yanba Yesu da yoyigit, “Ji Pin kop da papiakon gen tosok unun dima manjin nandawit? Gen unun yan:

‘Yut agak amin da gwak yokwi yan yanek maba kigit.

Mani Amin Tagi da unun gwak yut kodigikon tip kinda nan tidagit da gwak teban akdak.

Yo unun Amin Tagi da iyi aban nin da kono yo masi masimisi asak.’

⁴³ Unun do nak yan dayisat, Pin kop da iyi Amin Kila Asak jikon tosoq unun ji da kisiron nan gwayen amin kabi kinda bami tagi panalon agagi unun da kisiron yipdisak.

⁴⁴ Amin morap gwak kwenon da man dapba bisal kikan, ae gwak da amin morap da kwenon mosak unun wagil bisal ki mudokdan.’

⁴⁵ Yesu da tilak gen bamot unun yanban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae Parisi amin gat da nin do yoksoq yan nandawit.

⁴⁶ Yan nandanek Yesu abidokdosi nandawit, mani minat amin kabi madepsi unun da Yesu do kombi amin kinda yan nandawit, do abidok do si pasalgwit.

22

Minat panek jap noknok abi dakon tilak gen (Lk 14.16-24)

¹ Yesu da tilak gen kinda gat yanek amin yan yoyigit,

² “Pin kop dakon Amin Kila Agakni unun dakon tilak kinda unun yan. Kila amin madep kinda monji do minat panek sonok madepsi agit.

³ Kili jap noknok bisap kwan tanakwan kalip yan yomgut amin yoyinba opni do pi monjini yabekban kiwit. Mani kin yoyinba op do dima galak tawit.

⁴ “Yan aba pi monji di gat aeni yabekgit. Yabegek yan yoyigit, ‘Ji kin mibiltok but piso yoyinbi amin unun yan yoyini: Nandani, nak bapalo gat ae bulmakau binap amin nelagi tonji kili dapman mandan son yopmat. Jap morap kili son panoman an yopmat. Do ji opba monjino do minat pagim unun dakon sonok anen.’

⁵ “Pi monjini unun gen anan unun amin kabikon ankiwit, mani geni nandak do kuragi nandanek iyi da galak togon kin kin awit. Kinda unun pigagani kigit, ae kinda monen ilit pinikon kigit.

⁶ Yan anakwa amin diwari da pi monji timigek yo yokwi an yominjek dapba kimakgwit.

⁷ Yan aba kila amin madep unun japmisi nandanek emat amini yabekban kin pi monjini dapgwit amin unun kisisi dapba mini awit. Anek kokupni sowit.

⁸ “Anakwa kila amin madep da pi monjini yan yoyigit, ‘Minat pakpak dakon jap kili pan noman abi, mani si yan yomgum amin unun amin yokwi, do nak dakon jap dima noni.

⁹ Yando, ji kin kosit papmon agek amin pindak yoyinba apba jap pakbiyo anen.’

¹⁰ Yan yoyinban pi monjini kosit papmon kin amin anpakni tagi ae anpakni yokwi kisi pindak yoyinba opba jap noknok yut madep unun yikba tugagit.

¹¹ “Yigakwa kila amin madep da amin oben unun pindat do yutnon wigigit. Wigi kanban amin kinda minat panek jap noknok an bisapmon imal tagisi pan juden kinda dima pagit kagit.

¹² Kanek yan iyigit, ‘Not, gak nidosi minat pakpak bisap madep dakon imal tagisi dima panek idon wil?’ Yan iyinban amin unun geni mini yikgit.

13 Geni mini yigakwan amin madep da pi monjini yan yoyigit, 'Ji on amin abidanek kisit kandapmiyo waman wanga abigi maba pilin tukgwan pigisak. Unudon kunam tagek iyon iyon yan tidanek egipdisak.'

14 Yesu unun tilak gen yoyin mudanek yan yagit, "Amin yan yobi unun da morapmi asak, mani yutnon amin tagi gat yitni do kokwinikbi unun da tagapmi."

Rom dakon kila amin madep Sisa do takis im do bo dima?

(Mk 12.13-17 ae Lk 20.20-26)

15 Parisi amin diwari da kin Yesu sun kinda yanban nandanek gen pikon yipnen yan do gen panjosit awit.

16 Anek iyi dakon pandetni gat ae Erot da kabikon amin diwari gat yabekba kin Yesu yan iyiwit, "Yoyindet, gak gen bami yogok amin kinda yan nandan. Gak amin do dima pasoldol. Amin mani ton ae mani mini unun kisi Pinjkop dakon anjak yoyin dek mudosol.

17 Gak nian nandisal? Sisa do takis imno tagi asak?"

18 Yan yanba Yesu da nianon da nak abin nep do nandan kokwin an unun pindak mudanek yan yoyigit, "Jamba but amin ji nak nido anjewalgan?"

19 Monej tabili kinda takis do yipmanjan kinda anobin naba koko." Yan yanban monej tabili kinda anobin iba

20 yan yoyigit, "On wup gat ae man mandabi gat unun namn dakon?"

21 Yanban yan iyiwit, "Sisa dakon."

Yan yanba Yesu da yan yoyigit, "Yo Sisa dakon unun Sisa iyi do imdo, ae yo Pinjkop dakon unun Pinjkop iyi do imdo."

22 Yesu da gen unun yanban nandaba njaknjawarisi aban yipman kiwit.

Amin kimoron da pidoni do Yesu iyiwit

(Mk 12.18-27 ae Lk 20.27-40)

23 Unun gildaron gin Sadyusi amin diwari da Yesukon apgwit. (Sadyusi amin kabi amin kimakbi dima pidon yan nandan.) Abinek yan iyiwit,

24 "Yoyindet, Moses da gen kinda yan mandagit, 'Amin kinda monji mini da kimagakwan minjatni isal egipjak kan, padige da panjakwan yawi diwatni dima pasilni yan do monji panjalasak.'

25 Nin da bikbigon peni padigeyo 7 kabi egipgwit. Mibiltok nani unun minjat panek monji mini egek kimakban padige da kwabatni pagit.

26 Panek ununyo kisi monji mini egek kimakgit. Ae unun da bunon nani kisi yan gin agit. Yan anakwa amin 7 kabi unun kisi kimak mudawit.

27 Kimak mudanakwa minjat unun don kimakgit.

28 Wili 7 kabi kisi da pawit, do amin da kimoron da pidoni bisap madepmon namn dakon minjatni asak?"

29 Yanba Yesu da yan yoyigit, "Ji Pinjkop da papiakon gen tosok unun dima nandan. Ae Pinjkop dakon tapmimni unun kisi dima kan nandan yo anek ji gen gulusun yon.

30 Pidot pidot bisap madepmon minjat wiliyo agak dima tokdisak. Anelo Kwen Kokup isal ekwan unun da tilagon egipdan.

31 Ji kimoron da pidot pidot dakon mibili pakyansi dima nandaba pisosok. Pinjkop da unun do kili dayigit. Ji dima manjin nandan, ma? Yan yagit:

32 'Nak Abraham, Aisak, ae Jekop dakon Pinjkopni.'

Pinjkop unun amin kimakbi dakon Pinjkop dima, amin egip egipmi ton unun dakon Pinjkop."

³³ Yesu da gen unun yanban nandanek minat amin kabi madepsi da yoyin det unun agit do tamtam yawit.

Ni gen teban da gen teban diwari yapman dak?

(Mk 12.28-31 ae Lk 10.25-28)

³⁴ Sadyusi amin da Yesu ankwel do iyin ba gen tagisi yanakwan kobogi iyik do dima nandawit. Parisi amin da unun nandanek Yesukon opgwit.

³⁵ Obin gen teban dakon mibili nandak nandak amini kinda da Yesu ankwelak yan iyigit,

³⁶ “Yoyin det, ni gen teban da gen teban morap kisi yapman mudosok?”

³⁷ Yanban Yesu da yan iyigit,

“Ji Amin Tagi Pin kopji unun but gat ae nandak nandak gat kisisi paregek but dasi galak tan iminek egipni.

³⁸ Gen teban on da gen teban diwari yapman mudosok.

³⁹ Ae unun da bunon nani mibiltok yosok unun yombem gin. Unun yan yosok: Gaga do but dasi nian galak tosol, unuden gin amin do but dasi galak tan yobi.

⁴⁰ On gen teban bamot da gen teban diwari gat ae kombi amin dakon gen morap kisi timikgamal.”

Yesu da iyi dakon mibili do pan kwel git

(Mk 12.35-37 ae Lk 20.41-44)

⁴¹ Parisi amin sigin egakwa Yesu da yan yoyigit,

⁴² “Ji Kristo do nam in dakon monji yan nandan?”

Yanban yan iyiwit, “Dewit dakon monji.”

⁴³ Yan yanba Yesu da yoyigit, “Yan kan nido Telagi Wup da Dewit an pulugan akwan Kristo do ‘Amin Tagi’ yan iyigit? Dewit unun yan yagit:

⁴⁴ ‘Pin kop da nak dakon Amin Tagi yan iyigit, “Gak abin nak da aminsi tet do yikbi don uwalgo kandap giban gogwan yopbo gengo guramitni.”’

⁴⁵ Dewit da Kristo Amin Tagi yan iyigit. Unun do nian on da Kristo unun Dewit dakon Amin Tagi ni ae monji kisi egisak?”

⁴⁶ Yan yanakwan amin kinda da gen kobogi kinda dima iyiwit. Ae unun bisapmon gin wasanek Yesu gen iyik do pasalgwit.

23

Parisi amin ae gen teban yoyin det amin da anpak yokwisi an

(Mk 12.38-39 ae Lk 11.43 ae 11.46 ae 20.45-46)

¹ Yesu da minat amin kabi madepsi gat iyi dakon pan det kabini gat yan yoyigit,

² “Gen teban yoyin det amin gat ae Parisi amin gat da kalip Moses da man madepni gat yigek gen teban yoyin dekgit unuden gin dayin dekgan.

³ Yan do, gen morap dayin dekgan unun kisi guramik mudoni. Mani gen dayan unun iyi dima guramikgan, do anpak an unun dima yolni.

⁴ Unun da gen teban mibili mibili jigisi guramitni do dayan, mani iyi pan pulugan ba guramitni do kisitjok kinda dimasi yipman gan.

⁵ “Yo morap an unun amin da pindatni yan do an. Pin kop dakon gen sop simil simil kinam madepsi in amikon waman gan, ae imalnikon nap tilimi ton dubagisi unun ban pan.

⁶ Jap noknok tamokon ae muwut muwut yutnikon amin mani ton da yikgan tamokon yit do galak ton.

7 Anjek amin da maket tamokon 'Yoyiñdet, gildat tagi' yan yoyini yan do galak tonj.

8 "Ji dakon Yoyiñdetji kalonji kinda dagin egisak, do amin da ji gawak damiñek 'Yoyiñdet' yan dima dayini. Ji kisi morap not dagin ekwanj.

9 Datji kalonji unun Kwen Kokup egisak, do miktim amin kinda do dat yan dima iyini.

10 Ae ji dakon Madepji kalonji unun Kristo, do amin kinda do gawak imiñek madepno yan dima iyini.

11 Ji da binapmon mibiltok aminjji ekwanj unun oman aminjji egi damni.

12 Amin kinda iyi do nandaban wigisak amin unun mani mini da egipdisak, anjakwan amin kinda iyi do nandaban pisak amin unun mani tonj da egipdisak."

*Yesu da gen teban yoyiñdet amin gat Parisi amin gat nawa gen yoyigit
(Mk 12.40 ae Lk 11.39-52 ae 20.47)*

13-14 Yesu da sanbeñek yan yoyigit, "Gen teban yoyiñdet amin ae Parisi amin, ji jamba but aminsi. Awa! Piñkop da Amin Kila Asak da kagagwan pigik do an amin ji da kosit sopmanj yomanj. Yan anjek disiyo kisi unungwan dima pikwanj.

15 "Gen teban yoyiñdet amin ae Parisi amin ji jamba but aminsi. Awa! Ji amin kalonji kinda da pañdetji dagosak do pi teban anjek tap kwenon da miktimi miktimi akwanj. Ji Tipdom do amin anj, do amin kinda abidoni kanj, iyin dekba unun amin yan gin Tipdom do amin akdisak. Ae unun gin dima, ji da anjak yokwi anj unun si yapmanjek unun amin anjak yokwisi asak.

16 "Kosit yolik amin, ji dabilji mini da ekwanj. Awa! Ji yan yonj: 'Amin kinda da Piñkop dakon Telagi Yut Madep do yanek geni yan anteban anjek ae don tagi kirinjitjak. Mani amin kinda da telagi yut dakon gol do yanek geni yan anteban asak kanj, tagi dima kirinjitjak.'

17 Ji nandanj kokwinji mini, dabilji mini. Yo ni da Piñkop da dabilon yo madep asak? Gol yutgwan tonj unun bo ae Telagi Yut Madep? Nandani, gol telagi yutgwan tonj do telagi yut da aban telagi asak.

18 "Ae kinda yonj unun yanj: 'Amin kinda da alta do yanek geni yan anteban asak kanj, tagi kirinjitjak. Mani amin kinda da altakon paret tonj do geni yan anteban asak kanj, tagi dima kirinjitjak.'

19 Ji dabilji mini. Yo ni da Piñkop da dabilon yo madep asak? Paret altakon tonj unun bo ae alta? Nandani, paret altakon tonj do alta da aban telagi asak.

20 Yanjo, amin kinda alta do yanek geni yan anteban asak kanj, alta gat ae yo morap altakon tonj unun kisi do yanek geni yan anteban asak.

21 Ae amin kinda Piñkop dakon telagi yut do yanek geni yan anteban asak kanj, telagi yut gat ae Piñkop yutnikon egisak unun gat kisi do yanek geni yan anteban asak.

22 Ae amin kinda Kwen Kokup do yanek geni yan anteban asak kanj, Piñkop dakon kila amin madep yityit tamo gat ae Piñkop iyi tamonikon yikdak unun gat kisi do geni yan anteban asak.

23 "Gen teban yoyiñdet amin ae Parisi amin ji jamba but aminsi. Awa! Ji jap tam galagisi pi kagasi tonj unun panj kabi 10 kabi kokwinigek unudon banj kabi kindananj Piñkop do paret tagi anj. Mani gen tebanon gen madep madep tonj unun yapmanj mudonj. Aminon gen kokwin kilegi ani do yosok, ae amin bupmi nandanj yomni do yosok, ae nandanj gadat dakon bami anjak jikon noman tosak do yosok. Ji unun dima anj. Gen tebanon gen madep madep tonj unun guramik mudanj paret do yosok unun kisi guramitni kanj unun tagisi.

²⁴ Kosit yolik amin, ji dabilji mini da ekwan. Ji dakon tilak unun yan. Amin da pakbi nok do anek yo monin pakbikon ton unun pindak maba kinakwa pakbi non, mani kamel madep dima noknogi unun dima kanek kalon galaukba pigisak.

²⁵ “Gen teban yoyindet amin ae Parisi amin ji jamba but aminsi. Awa! Ji kap idapyo dakon manji sugon, mani burigwan da kabo ae sukwap nandak nandakyo tugawit da ton.

²⁶ Parisi dabili mini amin, ji mibiltok kap dakon buri ikdigoni kan, manji iyi tagi kilek tosak.

²⁷ “Gen teban yoyindet amin ae Parisi amin ji jamba but aminsi. Awa! Ji amin kimakba yopmangan tip kinam yombem. Kwen da kwak sonbi do kwakwagi tagisi asak. Mani mikgwan amin kidat gat ae yo garagi tigi morapmi ton.

²⁸ Jiyo kisi yan gin ekwan. Amin da dandaba ji amin kilegisi ekwan yan nandan, mani butjikon ji jamba but aminsi ae gen teban yapyap aminsi ekwan.

²⁹ “Gen teban yoyindet amin ae Parisi amin ji jamba but aminsi. Awa! Ji kombi amin ae amin kilegi kalipsi egi kimakba yopgwit tamo panjilim an.

³⁰ Anek yan yon, ‘Nin kalipsi babiknin da bisapmon egipguman tam, nin panpuluganek kombi amin dima dapnom.’

³¹ Gen yan yanakwa ji kombi amin dapdap dakon babikni yansi nandan damaman.

³² Do ji kin babikji da wasanek anpak yokwi awit unun an mudoni.

³³ Ji tunon amin emari ton dakon gwakni kabi. Pinjokp da ji yan dagan depban Tipdom do amin anakwa namin da pulugan depjak?

³⁴ “Do yan dayisat, nak da kombi amin ae nandak nandak amin ae yoyindet amin yabekgo jikon apdan. Apba ji da unun amin diwari yolba pasal kokupmi kokupmi kikkdan. Anakwa diwari timigek dapba kimotdan, ae diwari tilak kindapmon dapdan, ae diwari muwut muwut yutjikon nap kirinban baljokdan.

³⁵ Yan do anek on miktimon amin kilegi morap dapba kimakgwit unun dakon kobogi ji da timitdan. Wasok wasok do amin kilegi Abel anagek ae amin kilegi morapmi kisi dagwit. Egi wigi wasip do ji da Berekia dakon monji Sekaraia Telagi Yut Madep ae altayo da binapmon anakwa kimakgit. Unun dakon kobogi yo jigisi ji da timitdan.

³⁶ Nak asisi dayisat, abisok amin ekwan ji da unun dakon kobogi yo jigisi timitdan.

*Yesu Jerusalem do bupmisi nandagit
(Lk 13.34-35 ae 19.41-44)*

³⁷ “O Jerusalem, Jerusalem amin, ji kombi amin dapba kimokgon. Amin Pinjokp da yabekban jikon aban unun ji da tipban dapba kimokgon. Pup meni da monjini panmuwuk pirigwan yopmandak, unun da tilak nak da bisap morapmi ji panmuwut do nandagam, mani ji da kurak tan namgwit.

³⁸ Nak asisi dayisat, kokup yomasiyo yokwi tanek yumsi tokdisak.

³⁹ Ji nak dima nandanek egi wigi ni bisapmon nak do

‘Amin on Amin Tagi da manon abisak, unun Pinjokp da gisamigakwan abisak’ yan nak do yoni unun bisapmon nandakdan.’

24

Yesu da Telagi Yut Madep tuwilni do yagit (Mk 13.1-2 ae Lk 21.5-6)

¹ Yesu Telagi Yut Madep dakon nagal yipmanjek wanga kinjakwan panjetni da Yesukon kinjek Telagi Yut Madep dakon yut madep madep pindatjak do yoliwit.

² Yoliwba Yesu da yan yoyigit, “On yut madep madep pindakgan unun dakon tip notni da kwenon dima tan tan akdan. Tuwilba kisisi man mudokdan.”

Yesu da yo jigi morapmi altoni do yagit (Mk 13.3-13 ae Lk 21.7-19)

³ Yesu Henj Olipmon yigakwan panjetni da iyi gin kin yan iyiwit, “Gen unun niyil unun ni bisapmon altokdan? Ninañ kanek gak aego tobil abinjaki on miktim dakon bisap mudokdisak yan nandaney?”

⁴ Yan yanba Yesu da yoyigit, “Amin da panjewalni do kan kimotni.

⁵ Amin morapmi da abinj nak dakon man yanek yan yokdan, ‘Nak naga Kristo.’ Yan yanek amin morapmi panjewaldan.

⁶ Unun bisapmon emat wuwik gat ae dubagikon emat an unun dakon gen bin apba nandanek butji dima pasolni. Unun yo morap altokdan, mani miktim da mudosak bisap madep kili unun noman tosok yan dima nandani.

⁷ Miktim kinda dakon amin da pidanba miktim kinda dakon amin gat emat wamdan. Ae kila amin madep kinda dakon amin da pidanba kila amin madep kinda dakon amin gat emat wamdan. Anjakwa miktim diwarikon wudip akdan. Ae amin da jap do madepsi anek diwari da kimotdan.

⁸ Minjat monji kwapmi ton da monji altok do anjakwa wasanek tepmi pan, yan gin unun yo morap altanajka bisap madep kwan tosok yan nandani.

⁹ “Unun bisapmon amin da ji timigek tepmi daminjek dikba kimotdan. Ae ji nak nolgan do anek amin kisi morap da ji do butjap nandan damdan.

¹⁰ Unun bisapmon amin morapmi nak nandan gadan naman unun nandan gadatni yopba wital kinjakwa notni do nandaba yokwi tok anek uwal da kisiron yopman yopman akdan.

¹¹ Anjakwa kombi amin toptopmi morapmi da altanek amin morapmi panjewalba nandan yominjek yoldan.

¹² Anjakwa anpak yokwi da madepsi iren tan an an kikdisak. Yan anjakwa amin morapmi da not do but dasi galak tan yomyom anpak yipba wital kikdisak.

¹³ Mani amin morap tebaisi sign agakwa wigi mibi bisapmon wigisak unun Pinjop da pulugan yopdisak.

¹⁴ Amin da miktimi miktimi minjat aminyo ekwan unun Pinjop da Amin Kila Asak dakon Gen Bin Tagisi yoyinj mudanjakwa bisap madep unun apdisak.”

Yo yokwisi kinda da altokdisak (Mk 13.14-23 ae Lk 21.20-24)

¹⁵ Yesu da sanbenek yan yagit, “Yo wagil yokwisi kinda don Telagi Yut Madepmon akban kokdan. Kombi amin Daniel da unun do kili yagit.” (On gen manjisak amin unun da pakyanji nandisak.)

¹⁶ “Unun bisapmon amin Judia miktimon egipni unun pasal kabapgan tepmisi wigini.

¹⁷ Amin kinda yut kwenon egipjak kan, yo kabini timit do yutgan pigik do nandak nandak dimasi asak.

18 Ae amin kinda pigaga egipjak kan, yutnon ilikba pigikni kin abidok do nandak nandak dimasi asak.

19 Unjun bisapmon minjat monji kwapni ton, ae minjat monji mum non unjun bupmisi.

20 Ji da Pinjok bisit iyinba nandanakwan yo unjun ais bisapmon bo Sabat bisapmon dima noman toni.

21 Unjun bisapmon yo jigisi altokdan. Pinjok da mibilikon yo morap wasagiron da egi abisok ekwamarjon yo jigisi unjuden kinda dima altagit, ae bunjon dima altokdisak.

22 Amin Tagi da unjun bisap dima anjisip asak tam minjat amin morap kisi kimak mudonom. Mani minjat amin kabi iyi do kili manjigit unjun do bupmi nandanek bisap anjisip asak.

23 “Unjun bisapmon amin kinda da ‘Kristo oni!’ bo ‘Asoni!’ yan yanban kan, top yosok yan nandani.

24 Amin diwari da abin ‘Nak Kristo’ yan top yokdan. Ae diwari da ‘Nak kombi amin kinda’ yan top yokdan. Yan yanek wasok tapmimi ton mibili mibili akdan. Anek minjat amin kabi Pinjok da iyi do kili manjikbi unjun panjkewal do pini madep akdan. Mani aripmi dima panjkewaljan.

25 “Nandani, yo jigisi morap unjun dima altanakwa mibiltok dayisat.

26-27 Mal da gildat wisak tetgin da tenjenan kin gildat pigisak tetgin noman tanban koman, unjun da tilak Amin Dakon Monji unjun apban amin kisi da kokdan. Do amin kinda da ‘Kristo unjun miktim kibiri amin da aripmi dima egipmi timon egisak!’ yan dayinban kan, unjudon dima kini. Bo amin kinda da ‘Kristo yut unjudon pasilek egisak!’ yan dayinban kan, top yosok yan nandani.

28 Yo kimakbi da ton sinjin unjudon abin muwukgan.”

Don Amin Dakon Monji apdisak

(Mk 13.24-27 ae Lk 21.25-28)

29 Yesu da sanjenek yan yagit, “Yo jigi dakon bisap mudanakwan,

‘Gildat dabil pilin tuk akdisak,
ae kanek dima tenjenokdisak.

Ae gik kundu yipmanek mokdan.

Anakwa kwen kundukon yo tebai ton unjun da kwakwalitdan.’

30 Unjun bisapmon Amin Dakon Monji dakon tilak kundukon altanban kanek miktimi miktimi amin kisi morap da kunam tatdan. Kanakwa Amin Dakon Monji tapmimni gat ae tilim madepni gat gikwemon da apban kokdan.

31 Kwen madepsi da yanakwan anelo kabini yabekban kin amin iyi do manjikbi kabi miktimi miktimi ekwan unjun panmuwutdan.”

Pik kindap kanek butji pisosak

(Mk 13.28-31 ae Lk 21.29-33)

32 Yesu da sanjenek yan yagit, “Ji pik kindap kanek butji pisosak. Kilinj pakbini ton ae tami kaluk yopmandak, unjun bisapmon gildat bisap kwan tosok yan nandan.

33 Unjuden gin yo morap dayit unjun da altanakwa miktim da mudosak bisap madep kili unjunjok kwan tosok yan nandani.

34 “Nak asisi dayisat, unjun bisapmon egipni amin dima kimagakwa yo morap unjun kisi altan mudokdan.

³⁵ Kundu gat miiktim gat pasildamal, mani nak dakon gen unun dimasi pasildisak.”

*Yo morap altokdisak unun dakon bisap Pinjok Dat dagin nandisak
(Mk 13.32-37 ae Lk 17.26-30 ae 17.34-36)*

³⁶ Yesu da sanbenek yan yagit, “Yo morap altosak unun dakon bisap unun amin kinda da dima nandisak. Kwen Kokup anjeloyo dima nandan, ae Monjiyo kisi dima nandisak. Dat da iyi gin nandisak.

³⁷ Noa da bisapmon amin egipgwit unuden gin Amin Dakon Monji apjak bisapmon yan gin egipdan.

³⁸ Kulup madep dima altanakwan jap pakbiyo anek minjat pakpak awit. Yan anek egakwa Noa tap waggakon wigigit.

³⁹ Wigakwan yo jigi altan nimdan unun dima nandawit. Butni dima pisanakwa kulup madep da altanek wutjinban pasilgwit. Amin yan gin egakwa Amin Dakon Monji apdisak.

⁴⁰ Amin bamori pigaga egakwal Pinjok da kinda yapmanek kinda abidokdisak.

⁴¹ Minjat bamori da plaua wasanek yigakwal kinda yapmanek kinda abidokdisak.

⁴² “Yando, kan kimotni. Amin Tagisi ni gildaron apdisak unun ji dima nandan.

⁴³ Nandan pisoni. Yut kinda dakon ami kalbi kabo noknok ni bisapmon apdisak yan nandagit tam, kila anakwan yutni aripmi dima tuwilban.

⁴⁴ Dima apdisak yan nandanek egakwa Amin Dakon Monji unuden apdisak. Yando, ji tagap tanek egipni.”

*Oman monji tagi ae yokwi dakon tilak gen
(Lk 12.42-46)*

⁴⁵ Yesu da sanbenek yan yagit, “Oman monji kinda nandan kokwini tagisi ae pi agakni tagisi, unuden oman monji amin tagini da oman monjini diwari kilani asak do manjisak. Yan aban jap yomyom bisapmon japni yomij yomij asak.

⁴⁶ Oman monji unun amin tagini da tobil abin kanban pini tagisi asak kan tagisi.

⁴⁷ Nak asisi dayisat, amin tagini da unun oman monji iyinban yo morapni kila akdisak.

⁴⁸ Mani oman monji kinda pi yokwi asak unun burikon da yan nandisak, ‘Amin tagino unun tepmi dima apdisak.’

⁴⁹ Yan nandanek oman monji notni dapmanek pakbi teban nanek but upbal an amin gat muwugek jap pakbiyo an.

⁵⁰ Yan anek dima apdisak yan nandanakwan amin tagini da but pisogi mini apdisak.

⁵¹ Abinnek unun oman monji tepmi pi iminnek yipban jamba but amin gat kunam tagek iyon iyon yan tidanek egipdan.”

25

Minjatjok 10 kabi dakon tilak gen

¹ Yesu da sanbenek yan yagit, “Unun bisap madepmon Pinjok dakon Amin Kila Agakni dakon tilak kinda unun yan. Amin kinda minjat pak do agit.

Anjakwan miñat unun pakdisak dakon notni miñatjok 10 kabi da lamni timigek kosiron kin wili unun kan abidan anop do kiwit.

² Miñatjok 5 kabi unun nandan kokwini tagi dima, ae 5 kabi unun nandan kokwini tagisi.

³ Miñatjok nandan kokwini tagi dima unun lamni timigek lam kolek do pakbi di gat dima pankiwit.

⁴ Mani miñatjok nandan kokwini tagisi unun lamni timigek lam kolek do pakbi di gat kisi timigek kiwit.

⁵ Kin jomjom an egakwa amin unun tepmi dima abinjakwan dipmini winba dipmin pak mudawit.

⁶ “Pak mudanjakwa kalbi binap aban amin kinda yan tidanjek yan yagit, ‘Amin miñat pak do asak kili unun abisak! Opba kin abidono!’”

⁷ “Yan yanban miñatjok kisi pidan lamni pankosit

⁸ anakwa miñatjok nandan kokwini tagi dima unun da miñatjok nandan kokwini tagisi yan yoyiwit, ‘Nin do pakbi diwatji nimgut, lamnin kimotdan.’”

⁹ “Yanba nandan kokwini tagisi da yan yoyiwit, ‘Pakbi on nin kisi da aripmon dima ton. Ji kin yuman nok yutnon pakbi yumni.’”

¹⁰ “Kinakwa amin miñat pak do agit unun apgut. Apban miñat tagap tanjek egipgwit unun gat soñnok ak do yutnon wigakwa yoma sogpwit.

¹¹ “Bunon don miñat kabi pakbi do kiwit unun abin yawit, ‘Amin tagi, amin tagi, abin yoma witdal nim!’”

¹² “Mani amin tagi da gen kobogi yan yoyigit, ‘Nak asisi dayisat, nak dimasi nandan damisat.’”

¹³ Yesu da tilak gen unun yan mudanjek yan yoyigit, “Amin Tagisi altan damjak unun dakon bisap ji dima nandan, do tagap tanjek egipni.”

Pi monji monej timikgwit dakon tilak gen

(Lk 19.11-27)

¹⁴ Yesu da sanbejek yan yagit, “Pinkop da Amin Kila Asak unun do tilak kinda ako mibili nandani. Amin kinda kokup dubagi kindakon kik do anek pi monjini yan yoban opba yo kabini kila ani do yoyigit.

¹⁵ Pi monji kalon kalon dakon pi agakni da aripmon monejni kila ani do yomgut. Kinda do monej 25 tausen danari, ae kinda do 10 tausen danari, ae kinda do 5 tausen danari yan yomij mudanjek kigit.

¹⁶ Kinjakwan unudon gin 25 tausen danari timikgit amin unun yomij gwayek anjakwan 25 tausen danari kinda gat noman tagit.

¹⁷ Ae 10 tausen danari timikgit amin ununyo yan gin anjakwan 10 tausen danari kinda gat noman tagit.

¹⁸ Mani 5 tausen danari timikgit amin unun kin gapma wayigek amin tagini dakon monejni gapmakon yopban isal tawit.

¹⁹ “Amin tagini bisap dubagi egek aeni tobil apgut. Abin monejni yomgut unun dakon pini nian awit unun dakon mibili nandak do yoyigit.

²⁰ Yoyinban 25 tausen danari timikgit amin unun da yomij gwayek anjakwan 25 tausen danari kinda gat noman tagit unun yolinek yan iyigit, ‘Amin tagi, gak da 25 tausen danari kila aken do namgul unun pini ako 25 tausen danari kinda gat oni noman tak.’”

²¹ “Yan iyinban amin tagi da yan yagit, ‘Gak pi monjino gen guramit tagisi agil. Anek pigo dakon kila tagisi agil. Yo monjisok gabo kila tagisi agil do yo madep gabo kila tagi aki. Gak apbi kisik kisik ando.’”

22 “Ae 10 tausen danari timikgit amin unun da abin yan iyigit, ‘Amin tagi, gak da 10 tausen danari kila aken do namgul unun pini ako 10 tausen danari kinda gat oni noman tak.’

23 “Yan iyanban amin tagi da yan yagit, ‘Gak pi monjino gen guramit tagisi agil. Anjek pigo dakon kila tagisi agil. Yo monjisok gabo kila tagisi agil, do yo madep gabo kila tagi aki. Gak apbi kisik kisik ando.’

24 “Ae 5 tausen danari timikgit amin unun da abin yan iyigit, ‘Amin tagi, gak dakon mibilgo nandisat, gak bupmigo mini. Amin nwaknwaru da pi anakwa jap bami gak da pasal, ae miktimon jap yet tintinon dakon bami gaga do pasal.

25 Yan asal, do pasalek monengo 5 tausen danari namgul unun anki miktin kagagwan yipbo tagit. Monengo unun oni.’

26 “Yanban amin tagini da gen kobogi yan iyigit, ‘Gak oman monji yokwi, pi ak do kurak tosol. Nak dakon mibilno kili nandagil. Nak amin da pigaga jap bami pasat, ae amin da jap yet tintinon dakon bami naga do pasat.

27 Yan nandagil, do monenjo bejon yopgul tam unun tagi. Yan agil tam abin nak da monenjo gat ae benj da diwari sarbesak unun gat tagi timikgom.’

28-29 “Amin yoni tan iman amin unun nak da sarbenek yo ibo morapmisi tan imdan. Ae amin yoni kalonjok tan iman amin unun nak da ununjok gwayen mudoken. Yanjo, on amin monenji unun gwayen moner 50 tausen danari tan iman unun amin do imni.

30 Anjek on oman monji kurak tok amin wanga abigi maba pilin tukgwan pigisak. Unudon kunam tagek iyon iyon yan tidanek egipdisak.”

Amin Dakon Monji da nin kokwinidisa

31 Yesu da sarbenek yan yagit, “Amin Dakon Monji apjak bisapmon Kwen Kokup dakon tilimni gat ae anelo kabini gat abinek kila amin madep yiyit tamokon unudon yitdisak.

32 Yigakwan amin miktimi miktimi ekwan unun abin burikon muwuk mudoni. Abin muwukba kila amin da sipsip ae meme kokwinikan unun da tilagon amin kokwinidisa.

33 Kokwinigek sipsip aminsi tet do yopmanek meme gwander tet do yopdisak.

34 “Kila Amin Madep unun da aminsi tet do amin yan yoyisak, ‘Datno da gisam dabi amin, abinek Datno dakon Amin Kila Agakni ji do anjoman abi unun abinek abidoni. Unun miktin wasok wasogikon ji do kili anjoman agit da toso.

35 Nak kalip jap do abo jap naba nagim, ae pakbi do abo pakbi naba nagim, ae kokup nwaknwarikon da apbo but dasi abidanba yutjikon panji egipgum.

36 Imalno mini egapbo imal nangwit. Sot abo anpulugawit. Dam teban yutnon yigapbo abin nandawit.’

37 “Yan yanban kilegi kabi da gen kobogi yan iyini, ‘Amin Tagi, ni bisapmon jap do abi gandanek jap gamguman, ae ni bisapmon pakbi do asal yan gandanek pakbi gamguman?’

38 Ae ni bisapmon kokup nwaknwarikon da abisal yan gandanek anki yutni-non gepguman, ae ni bisapmon imalgo mini yan gandanek imal gamguman?’

39 Ae ni bisapmon sot asal yan gandanek kilago agiman, ae ni bisapmon dam teban yutnon yikdal yan gandanek abin gandagiman?’

40 “Yanba Amin Madep da yan yoyisak, ‘Asisi dayisat, yo morap notno kinda mani mini do awit unun yo morap nak do awit.’

41 “Yañ yoyiṅek Amin Madep unun da tobil gwanden tet do amin yañ yoyisak, ‘Jobit pabi kabi ji anḡwikon kiṅek kindapmon pigit. Unun kindap unun Sunduk gat anelo kabini gat unun do anḡnoman abi, unun kimot kimori mini.

42 Kalip jap do abo jap dima namḡwit, ae pakbi do abo pakbi dima namḡwit.

43 Kokup ḡwakḡwarikon da apbo yutjikon dima anḡi nepḡwit, ae imalno mini egapbo imal dima namḡwit, ae sot agim ae dam teban yutnon yikḡim bisapmon kilano dima awit.’

44 “Yañ yañban gen kobogi yañ iyini, ‘Amin Tagi ni bisapmon gandano jap do agil, bo pakbi do agil, bo kokup ḡwakḡwarikon da apḡul, bo imalḡo mini, bo sot agil, bo dam teban yutnon yikḡil, abi dima anḡpulugagiman?’

45 “Yañba yañ yoyisak, ‘Nak asisi dayisat, yo morap amin mani mini do dima awit unun nak do awit.’

46 “Yañ yoyiṅban unun amin kabi kobogi yokwisi dagok dagogi mini pakdan. Mani kilegi amin kabi unun da egip egip dagok dagogi mini unudon kikanḡ.”

Yesu da tepmi paṅek kimot anḡek kimoron da pidagit (Kilapmi 26-28)

26

Kila amin da Yesu anḡakba kimotjak do gen yañ anḡteban awit
(Mk 14.1-2 ae Lk 22.1-2 ae Jn 11.45-53)

1 Yesu unun gen morap yañ mudanḡek paṅdetni yañ yoyigit,

2 “Disi nandan, gildat bamori gin eḡek Yapyap Bilak egipmi. Unun bisapmon Amin Dakon Monji amin da abidan uwal da kisiron yipba tilak kindapmon anḡatdan.”

3 Unun bisapmon mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae Israel dakon kila amin unun mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Kaiapas unun da yutnon muwukḡwit.

4 Muwugek Yesu ni kosiron da pasilek abidan anḡatno kimotjak unun dakon gen yawit.

5 Yañ yaṅek yawit, “Telagi bisap madepmon dima abidoner. Yañ aneñ kan, miṅat aminyokon pidok pidok noman tokdisak.”

Miṅat kinda da pakbi kibani toṅ tagisinarḡ Yesu soṅ imḡut
(Mk 14.3-9 ae Jn 12.1-8)

6 Yesu Betan kokupmon amin kinda mani Saimon unun da yutnon yikḡit. (Saimon unun kalip wuda tebani toṅ egipḡut.)

7 Yesu jap noknok tamokon yigakwan miṅat kinda pakbi kibani tagisi abidan awiṅ Yesu da busunḡon tagalḡit. (Unun pakbi yumanḡ nogi wukwisi ae tibiṅi unun tipnarḡ wasanḡbi.)

8 Yañ aban paṅdet kabini da kanḡek buri yokwi taṅba yañ yawit, “Nidosi anḡek pakbi kibani tagisi unun yumsi tagaldak?”

9 Amin da yubam tam, monerḡ madepsi timik yoni mini amin do yomnom.”

10 Yañ yañba nandanḡek Yesu da yoyigit, “Miṅat on nido jigi iman? Miṅat on nak do yo tagisi asak.

11 Yoni mini amin ji gat bisapmi bisapmi egipdan, mani nak ji gat bisapmi bisapmi dima egipdamanḡ.

12 On miṅat da mibiltok giḡtimnokon pakbi kibani tagisi naṅ soṅ naminḡek kimakbi tamokon nepni do anḡtagap asak.

¹³ Asisi dayisat, miktimi miktimi amin da Gen Bin Tagisi yoyinɛk miɛat on da yo ak unun dakon gen bin kisi yoyinɛkwa nandakɗan. Anɛkwa unun miɛat dakon man bini dima pasildisak.”

Judas da Yesu kila amin da kisiron yip do yagit

(Mk 14.10-11 ae Lk 22.3-6)

¹⁴ Unun bisapmon paɗetni 12 kabikon da kinda mani Judas Iskariot unun da mukwa sogok amin dakon amin madep kabikon kigit.

¹⁵ Kin yan yoyigit, “Yesu kisitjikon yipbo ninan namni?” Yanban silwa moner tabili 30 yan manjin imgwit.

¹⁶ Ba wasanɛk Yesu kisitnikon yipjak do kosit wisigit.

Yesu paɗetni gat jap nawit

(Mk 14.12-21 ae Lk 22.7-14 ae 22.21-23 ae Jn 13.21-30)

¹⁷ Bret Yisni Mini Bilak wasok wasogikon paɗetni da Yesukon kin yan iyiwit, “Nin kin dukwan Yapyap Bilak dakon jap panjosit anen do nandisal?”

¹⁸ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Kokup papmon kin amin kinda kokɗan. Kanɛk yan iyini: Yoyinɛt da yan yosok, Nak dakon bisap kili unun kwanjosok. Nak gat paɗet kabino gat gak da yutnon apno Yapyap Bilak dakon jap nonen.”

¹⁹ Yanban paɗetni da Yesu dakon gen guramigek kin Yapyap Bilak dakon jap panjosit awit.

²⁰ Yan anɛk pilin tanɛkwan Yesu gat paɗetni 12 kabi gat yigek jap nawit.

²¹ Jap nan yigek Yesu da yan yoyigit, “Asisi dayisat, jikon da kinda da uwal da kisiron nepdisak.”

²² Yan yanban paɗetni buri yokwi tanba kalon kalon yan yawit, “Amin Tagi, nak do dima yosol, ma?”

²³ Yan yanba Yesu da yoyigit, “Kinda nak gat jap idapmon kisitnit kalon yipmanɛgamak, unun amin da nak uwalno da kisiron nepdisak.

²⁴ Asi Pinɛkop da papiakon gen mandabi unun da tilagon Amin Dakon Monji kimoron kikkisak. Mani Amin Dakon Monji uwal da kisiron yipjak amin, awa! Unun amin menji da dima anɛlagit tam tagi.”

²⁵ Yan yanban uwal da kisiron yipyip amin Judas da Yesu yan iyigit, “Yoyinɛt, nak do dima yosol, ma?”

Yanban iyigit, “Unun gak mani.”

Yesu da bret gat ae wain gat paɗetni do yomgut

(Mk 14.22-26 ae Lk 22.15-20 ae 1Ko 11.23-25)

²⁶ Jap nan yigakwa Yesu da bret kinda abidan, Pinɛkop ya yan iyinɛk, puɗan paɗetni do yomgut. Yominɛk yan yoyigit, “Pabidanɛk noni, on nak dakon giptim timno.”

²⁷ Yan yanɛk wain kinam abidanɛk Pinɛkop ya yan iyinɛk yominɛk yan yagit, “Ji kisi da noni.

²⁸ On yawino. Pinɛkop gat amin gat sanɛk sanɛk abi unun anɛteban asak. Amin morapmi dakon diwarini yopman yom do parekdat.

²⁹ Nak asisi dayisat, nak wain ae dima nanɛk egi wigi Datno da Amin Kila Asak da kagagwan don ji gat wain kalugi nonen.”

³⁰ Yan yanban kap kinda yanɛk yomakon pɛgek flen Olipmon wigiwit.

Pita da manji imjak do Yesu da yagit

(Mk 14.27-31 ae Lk 22.31-34 ae Jn 13.36-38)

31 Hej Olipmon wigek Yesu da pan̄detni yan̄ yoyigit, “Pin̄kop da papiakon gen yan̄ tosok:

‘Sipsip dakon kila amin̄ an̄akgo kimagakwan sipsip birapmigi iyi iyi kikdan.’ Gen un̄un da aripmon abisok kalbi yo morap nagon noman tan̄akwa p̄ndagek ji manji namdan̄.

32 Mani kimoron da pidan̄ek nak da kalip Galili miktimon mibiltan̄ dam̄nek kiken̄.”

33 Yan̄ban Pita da yan̄ iyigit, “Amin̄ diwari da manji gam̄nakwa nak yan̄ dimasi aben̄.”

34 Yan̄ yan̄ban Yesu da iyigit, “Asisi gayisat, abisok kalbi pup gen dima yan̄akwan̄ gak da nak do ‘Un̄un amin̄ dima nandan̄ imisat’ yan̄ kosit kapbi yokdisal.”

35 Yan̄ban Pita da yan̄ iyigit, “Uwal da gikba kimagaki nakyo kisi nikba kimokgen̄ do ani kan̄, gak do wasip dima yoken̄.” Yan̄ yan̄ban pan̄det kabi diwari kisi yan̄ gin yawit.

Yesu Getsemani bisit agit

(Mk 14.32-42 ae Lk 22.39-46)

36 Yesu gat pan̄detni gat miktim̄ tim̄ kinda mani Getsemani un̄udon kiwit. Kin̄ altan̄ek Yesu da yan̄ yoyigit, “Ji idon yigakwa nak asidon̄ kin̄ bisit aken̄.”

37 Yan̄ yan̄ek Pita gat ae Sebedi dakon monji yat timikban̄ kiwit. Kin̄ burikon̄ jigi madepsi nandan̄ek

38 yan̄ yoyigit, “Butno jik tan̄akwan̄ kimot kimotno noman tan̄ naban̄ nandisat. Do ji nak gat kisi idon̄ Pin̄kop do nandan̄ek egipnen̄.”

39 Yan̄ yan̄ek timisok di kin̄ek miktimon man̄ pagek bisit yan̄ agit, “O Dat, yo morap tagi aki. Do nak da kwenon̄ jigi apdisak un̄un kukwoki do nandisat. Mani nak dakon nandak nandan̄ dima yolgi. Gak dakon galak tok niansi tosok un̄un dagin̄ noman toni.”

40 Yan̄ yan̄ek tobil pan̄detni kapbi egipgwiron̄ kin̄ p̄ndakban̄ dipmin̄ pakgwit p̄ndagek Pita yan̄ iyigit, “Ji nak gat awa kalon̄i da aripmon̄ gin̄ Pin̄kop do nandan̄ek dima egipnen̄?”

41 Ji teban̄ tan̄ek bisit an̄ek egipni. Yan̄ an̄ek egipni kan̄, pan̄kewalon̄ aripmī dima mokdan̄. But da nak nol do galak tosok manī gip̄ dakon tapmimnī minī.”

42 Yan̄ yan̄ek aeni tobil kin̄ bisit yan̄ agit, “Datno, jigi paken̄dosi nandisat kan̄, tagi paken̄.”

43 Bisit aban̄ dagan̄ban̄ abin̄ p̄ndakban̄ pan̄detni dipmin̄ do yokwisi an̄ek aeni dipmin̄ sigin̄ pakgwit.

44 Yan̄ p̄ndagek aeni tobil kin̄ bisit mibiltok agit un̄uden̄ gin̄ agit.

45 Yan̄ an̄ek tobil abin̄ pan̄detni yan̄ yoyigit, “Ji dipmin̄ sigin̄ pagek tapmim̄ pan̄, ma? Bisap kili abik. Amin̄ Dakon Monji yokwi pakpak da kisiron̄ kili un̄un yipman̄gan̄.

46 Pidan̄ba kino! Kabit, uwal da kisiron̄ nepjak amin̄ kili abik.”

Uwal da Yesu abidawit

(Mk 14.43-50 ae Lk 22.47-53 ae Jn 18.3-12)

47 Yesu gen yan̄akwan̄ un̄udon̄ gin̄ pan̄detni 12 kabikon̄ da kinda manī Judas altan̄ yomgut. Amin̄ kabi madep emat agak sibani ae kindap kirin̄i timigek bun̄on̄ yolgwit. Mukwa sogok amin̄ dakon amin̄ madep kabi gat ae juda amin̄ dakon kila amin̄ gat da yabekba opgwit.

48 Uwal da kisiron̄ yipyip̄ amin̄ da gen kinda kili yan̄ yoyigit, “Amin̄ kinda nak da mandan̄ noko kan̄, un̄un amin̄ nan̄ tebai abidoni.”

49 Judas tepmi Yesukon kinj altanjek yanj iyigit, “Yoyinjet, kalbi tagisi!” Yanj iyinjek mandanj nagit.

50 Yanj aban Yesu da yanj iyigit, “Not, yo ak do nandanjek abil unjun abi.” Yanj iyinban emat amin da Yesu tebai abidawit.

51 Aba Yesu da kabikon nani kinda da emat agak sibani ilikban winban mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon oman monjini miragi mandanj dagagit.

52 Aban Yesu da yanj yagit, “Gak emat agak sibago yigikon simil. Emat agak siba pawilganj amin unjun emat agak siba da mandanj yoba kimokgonj.

53 Nak Datno aripmi tagi iyiko unjun da anjelo 72 tausen yabekban abinj nak tagi anpulugoni. Gak unjun dima nandisal, ma?

54 Mani yanj aben kanj, Pinjkop da papiakon gen tosok unjun nianjon da bami tonj asak? Uwalno da yo yanjsi anjamni do yosok.”

55 Yanj yanjek unjudon gin Yesu da amin kabi madep yanj yoyigit, “Ji nak do kabo noknok kinda yanj nandanjek emat agak siba ae kindap kirinjo timigek nak abidok do aben, ma? Nak gildari gildari Telagi Yut Madep da nagalgwan ji gat egek amin yoyinj dekgim. Unjun bisapmon nak abidok do dima nandawit.

56 Mani Pinjkop da papiakon kombi amin da gen mandawit yanj gin bami noman tosok.” Yanj yanban pandet morapni Yesu yipmanjek pasal kinj mudawit.

Yesu gen pikon ananj kiwit

(Mk 14.53-65 ae Lk 22.54-55 ae 22.63-71 ae Jn 18.13-14 ae 18.19-24)

57 Yesu abidawit amin unjun Yesu abidanj ananj mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Kaiapas da yutnon ankiwit. Unjudon gen teban dakon yoyinjet amin gat ae kila amin gat kisi muwukgwit.

58 Pita kagi kagisok da Yesu yol anjinek, mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon yoma nagalgwan pigigit. Pikwan obip amin gat yigek Yesu yo nianjsi anjiba kokenj yanj do pindak egipgut.

59 Anjakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae gen kokwin amin kisi morap gat da yanj nandawit, amin di yanj yomno abinj Yesu top gen yanj iminjek gulusunj agit yanj yanjakwa anjatno kimotjak yanj nandawit.

60 Mani amin morapmi yanj yoba abinjek top gen morapmi yawit, mani asi gulusunj kinda agit yanj dima kawit. Don amin bamori da abinj yanj yagimal,

61 “Nin da nandanapno Yesu da yanj yagit, ‘Nak da Pinjkop dakon Telagi Yut Madep unjun tuwilek gildat kapbi da butgwan ae witjiken.’”

62 Yanj yanjakwal mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da pidanj agek Yesu yanj iyigit, “Gak gen kobogi kinda dima yoyiki? On amin morap gen yanj gaba nianj nandanj yomisal?”

63 Mani Yesu da gen kinda dima yagit.

Yanj aban mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da aeni iyigit, “Gak Pinjkop egip egipmi tonj unjun da manon yanj teban tok anjek gen bamisi yoki. Gak asi Kristo, Pinjkop dakon Monji bo dima? Kili bami ya!”

64 Yanban Yesu da yanj yagit, “Gen yosol unjun bami. Ji don kanjakwa Amin Dakon Monji Tapmim Ami da aminsi tet do yikban kokdan. Anjek kanjakwa kundukon gikwemon da apban kokdan.”

65 Yanj yanban nandanjek mukwa sogok amin dakon mibiltok amin buri wagil yokwi tanban iyi dakon paba pigikni pudanjek yagit, “Mibilni nandak do amin nido sanbenek yoyino apni? Iyi Pinjkop kulabinjek ‘nak Pinjkop dakon Monji’ yanj yosok,

⁶⁶ do ji da nian an imnen do nandan?"

Yanban kisi morap da yawit, "Gulusun asak, do si kimotjak."

⁶⁷ Yan yanek diwari da ilip sul iminek kisit da anajkwit. Ae diwari da mogim kulbak anagek

⁶⁸ yan iyiwit, "Kristo gak namin da gikdak? Kombi gen ya!"

Pita da Yesu do wasip yagit

(Mk 14.66-72 ae Lk 22.56-62 ae Jn 18.15-18 ae 18.25-27)

⁶⁹ Anakwa Pita unun yut da nagalgwan yigakwan mukwa sogok mibiltok amin dakon oman minatjok kinda da abin yan iyigit, "Gak Yesu Galili amin gat kisi egipgwit."

⁷⁰ Yanban Pita da wasip yanek yagit, "Gak da gen unun yosol nak dima nandisat."

⁷¹ Yan yanek wigaron pigakwan oman minat kinda Pita kanek amin unudon akgwit yan yoyigit, "On amin unun Yesu Nasaret amin gat kisi egipgwit."

⁷² Yan yanban Pita aeni geni anteban anek yan iyigit, "Asisi, nak unun amin dimasi nandan imisat!"

⁷³ Timisok di egek amin kapmatjok akgwit unun da kin Pita yan iyiwit, "Gak dakon tek nandano asi gak unun amin kabi dakon kokup isalni kinda yan asak, do gak unun da kabikon nani yan nandaman."

⁷⁴ Yan yanba Pita da tebaisi yanek yagit, "Asisi dayisat, amin unun yon nak dimasi nandan imisat. Top yosot kan, Pinjok da nak tagi anupbal asak!"

Yan yanakwan unudon gin pup gen yagit.

⁷⁵ Yanban nandanek Pita Yesu da gen yagit unun do buri pisagit. Gen unun yan yagit: "Pup da gen dima yanakwan gak da nak do wasip yanbi kosit kapbi akdisak." Pita da gen unun do buri pisanban wanga pigi kunam madepsi takgit.

27

Yesu Pailaron anan kiwit

(Mk 15.1 ae Lk 23.1-2 ae Jn 18.28-32)

¹ Wisawisa do mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae kila amin gat da muwugek Yesu anakba kimotjak do yan dagok awit.

² Anek Yesu kisiri waman anki gapman dakon mibiltok amin Pailat da kisiron yipgwit.

Judas kimagit

(Ya 1.18-19)

³ Judas Yesu uwal da kisiron yipgut amin kanban Yesu kimotjak do yan dagok anakwa mabisi at yan nandagit. Anek nandak nandakni kulabik anek silwa monen 30 yan timiggit unun mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae kila amin gat do aeni panjobil yomgut.

⁴ Yominjek yan yoyigit, "Nak sunsi anek amin kilegi kinda uwal da kisiron yipmat. Unun ji da anakba kimotdisak."

⁵ Yonban yan iyiwit, "Unun nin dakon yo dima. Unun gak dakon yo gin."

⁵ Yan yanba Judas silwa monen unun telagi yut da nagalgwan dapban pigakwa kin iyi tipgut.

⁶ Aban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da silwa monen unun timigek yan yawit, "Monen on yawi dakon tomni. Do telagi yut dakon monen gat kisi yopnen kan, gen tebanin yadpaman."

7 Yan yanek unun monej ban miktim kwoba wasawit miktim tim kinda yuman nawit. Yuman nanek amin dubagikon da abin kimokgon unun dakon amin kimakba yopyop tamo kinda wasawit.

8 Yan awit do unun miktim tim unun do Yawi Miktim yan yawit da yonj.

9 Yan anakwa kombi amin Jeremaia da gen mandagit unun bami noman tagit. Gen unun yan,
“Israel amin da unun amin yuman noni do silwa monej 30 ban tomni yomgwit.

10 Yan anek Amin Tagi da nayigit, unun da tilagon unun monej ban miktim kwoba wasawit miktim tim kinda yuman nawit.”

Gak Juda amin dakon kila amin madep, ma?

(Mk 15.2-5 ae Lk 23.3-5 ae Jn 18.33-38)

11 Yesu gapman dakon mibiltok amin Pailat da inamon agakwan Pailat da yan iyigit, “Gak Juda amin dakon kila amin madep, ma?”

Yanban Yesu da gen kobogi yan yagit, “Yosol unun mani.”

12 Yan yanban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae kila amin diwari gat da gen yan iminba gen kobogi kinda dima yoyigit.

13 Yan aban Pailat da aeni iyigit, “Amin on da gak wasok yokwi agil do gen morapmi yan gaman. Unun dima nandisal, ma?”

14 Yan yanban Yesu da gen kobogisok kinda dimasi yanakwan Pailat da Yesu do nandaban riwakjwarisi agit.

Pailat da Yesu tilak kindapmon kimotjak do yan dagok agit

(Mk 15.6-15 ae Lk 23.13-25 ae Jn 18.38-19.16)

15 Bilagi bilagi Yapyap Bilak bisapmon gapman dakon mibiltok amin da wasok kinda yan agit. Minat aminyo da amin kinda dam tebanon yikdak unun mani yanakwa, Pailat da pulugan yopban kin kin awit.

16 Unun bisapmon amin yokwisi kinda dam tebanon yikgit, mani Barabas.

17-18 Amin abin muwugakwa Pailat da amin da Yesu do nandaba yokwi tanban top yanek gen pikon yipgwit yan nandagit. Yan nandanek Yesu ankutnanek yan yoyigit, “Ji dakon galaktok namin nan pulugan yipbo jikon opjak, Barabas do nandan ba Yesu mani kinda Kristo yan yon unun nan?”

19 Yan yanek Pailat gen kokwin tamokon yigakwan minatni da gen kinda yan yipban apgut, “Nak unun amin kalbi dipminon kat, do jigisi nandisat. Unun amin kilegisi, do gak yo kinda dimasi an ibi.”

20 Mani mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae kila amin gat da minat amin kabi madep buri suganek yan yoyiwit, “Ji Pailat da Barabas nan puluganek Yesu nan anakban kimotjak do iyini.”

21 Yanba Pailat da aeni yan yoyigit, “Ji dakon galaktok on amin bamoron ban namin nan pulugan yipbo kisak do nandan?”

Yoyinban “Barabas nan” yan yawit.

22 Yanba yan yoyigit, “Yesu, mani kinda Kristo yan yon, unun do ninan an iben?”

Yan yanban amin kisi da yan yawit, “Tilak kindapmon anakba kimotjak!”

23 Yanba Pailat da yoyigit, “Mibili nido? Ni gulusun nan agit?”

Yanban mibiltok yawit si yapmanek madepsi yan tidanek yawit, “Tilak kindapmon anakba kimotjak!”

24 Yanba Pailat da iyi yan nandagit, “Gen yoko dima nandanek emat madepsi akdan.” Yan nandanek minat amin kabi madep da dabilon kisitni

pakbikon suganek yan yoyigit, "On amin kimakban nak da diwari dima paken, ji da pani."

²⁵ Yanban amin kisi da geni yan antobil imgwit, "Nin gat ae minjat monjyonin gat da kimotjak dakon kobogi tagi panen."

²⁶ Yan yanba Pailat da Barabas pulugan yipban minjat amin kabiyokon kigit. Kinakwan emat amin yoyinban Yesu baljawit. Aba don tilak kindapmon anakba kimotjak do yoyigit.

Emat amin da Yesu jigilagon da abin yipgwit

(Mk 15.16-20 ae Jn 19.2-3)

²⁷ Gapman dakon emat amin da Yesu abidan anan gapman dakon yut madepmon wigakwa emat amin diwari kisi abin Yesu angwasinnek akgwit.

²⁸ Anek Yesu iyi dakon imalni iligek kila amin madep da imal gami dubak pan unjuden kinda pan imgwit.

²⁹ Yan anek nap keli ton nan kila amin madep dakon pelit yombem kinda wasan busunikon aba pigigit. Aba pigakwan kindap kirin kinda kisiri aminsi tet do yipman imgwit. Yipman iminek gawak iminek topmon da man madep iminek gen yan iyiwit, "Gildat tagi, juda amin dakon kila amin madep!"

³⁰ Anek ilip sul iminek kindap kirin kisirikon yipgwit unun gwayen busunikon kosiri morapmi baljawit.

³¹ Anek topmon da man madep imin mudanek imal gami iligek iyi dakon pabi pigik pan imgwit. Pan iminek tilak kindapmon anakba kimotjak do ilik anan kiwit.

Yesu tilak kindapmon anakgwit

(Mk 15.21-32 ae Lk 23.26-43 ae Jn 19.17-27)

³² Kosiron kinnek emat amin da Sairini kokupmon amin kinda kawit, mani Saimon. Unun tebai iyanba Yesu dakon tilak kindapni guramikban kiwit.

³³ Kin miktim tim kinda mani Golgata unjuden altawit. (Golgata dakon mibili unun Busun Kidat Hen.)

³⁴ Kin altanek wain gat ae pakbi isipmi kinda gat iktagilek iminba nan nandat anek nok do kurak tagit.

³⁵ Anakwan tilak kindapmon anagek emat amin da satu wasok anek imalni kokwinik timikgwit.

³⁶ Satu wasok aba mudanban miktimon pabin yigek kila anek kan egipgwit.

³⁷ Kwen busunikon mibili nido anakgwit unun dakon but piso yan mandawit, ON YESU, JUDA AMIN DAKON KILA AMIN MADEPNI

³⁸ Kabo noknok bamori Yesu gat kisi dapgwit. Kinda aminsi tetdo, ae kinda gwanden tet do tilak kindapmon dapman dapman awit.

³⁹ Amin kin ap awit unun da yanba yokwi tok an iminek wunda kwalkwal anek yan iyiwit,

⁴⁰ "Gak Telagi Yut Madep tuwilek gildat kapbi da butgwan ae witjik do yagil, do giptimgo ankutnoki! Gak asi Pin kop dakon Monji egisalon tilak kindapmon da pi!"

⁴¹ Yan yanba mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat gen teban yoyindet amin gat ae kila amin gat unun kisi yan gin jigilak iyinek yawit,

⁴² "Amin diwari panpulgagat da nido iyi anpulgok do antidok asak? On Israel amin dakon kila amin madepni ma! Kan tilak kindapmon da pinban kanek nandan gadan imnen.

⁴³ Pin kop nandan gadan iminek yan yosok, 'Nak Pin kop dakon Monji egisat.'

Pin kop da Monji an pulugok do nandisak kan, tagi an pulugosak.”

⁴⁴ Un udeŋ gin kabo noknok bamot teri teri dapbi un unyo kisi yanba yokwi tok yan gin agimal.

Yesu kimakgit

(Mk 15.33-41 ae Lk 23.44-49 ae Jn 19.28-30)

⁴⁵ Gildat binap 12 kilok miktim kisi pilin tuk anjakwan kin pilindo 3 kilok agit.

⁴⁶ kilok anjakwan Yesu da yan tidaŋek yan yagit, “Eli, Eli, lama sabaktani?” Gen unun dakon mibili yan:

“Pin kopno, Pin kopno, nido nepman dekdal?”

⁴⁷ Yan yanban amin diwari kapmatjok akgwit unun nandaŋek yawit, “Nandaŋ, unun Elaija do yan imisak.”

⁴⁸ Yanba unudon gin amin kinda timtim yanek kin yo kinda gugidan yombem jol diwaron waman wain gat ae pakbi isipmi gat unungwan sibinjek Yesu da nosak do anjenak imgut.

⁴⁹ Anjakwan diwari da yawit, “Yum kanba koner. Elaija da abin an puluganban koner bo dima?”

⁵⁰ Yan yanakwa Yesu aeni yan tidaŋek wupni yipban kinjakwan kimakgit.

⁵¹ Kimagakwan unun bisapmon gin Telagi Yut Madep dakon yoma imal unun kwen da sulugi pin mibilikon dagaŋek timi bamori agit. Yan anjakwan miktim wudip anjakwan tip madep morapmi da sulugiwit.

⁵² Unun yo morap altaŋakwa amin kimakba yopmanŋan tamo witdal kinakwa Pin kop dakon amin morapmi kalip kimakba yopbi unun pidawit.

⁵³ Pidaŋ don Yesu da kimoron da pidaŋakwan telagi kokup papmon pukwa amin morapmi da pindakgwit.

⁵⁴ Anakwa emat amin 100 dakon kila amin gat ae emat amin Yesu do kan egipgwit amin unun wudip ae yo morap altawit unun pindagek si pasalgwit. Pasalek yan si yawit, “On amin asisi Pin kop dakon Monji egipgut.”

⁵⁵ Anakwa minjat diwari dubagisogon da agek yo unun pindakgwit. Yesu Galili miktim yipman abinjakwan unun minjat kabi da yol awilek oman an iminjek agipgwit.

⁵⁶ Unun kabikon kinda mani Maria, kokupni Makdala. Ae Maria nwanjwari kinda Jems gat Josep gat dakon merji. Ae Sebedi dakon monji bamot unun dakon merji kisi akgwit.

Yesu dakon bumjotni tip kinamgwan yipgwit

(Mk 15.42-47 ae Lk 23.50-55 ae Jn 19.38-42)

⁵⁷ Pilindo yoni morapmi amin kinda Arimatea kokupmon da apgut. Unun mani Josep. Unun Yesu dakon paŋdetni kinda.

⁵⁸ Josep unun Pailaron kin Yesu dakon bumjotni abidok do iyigit. Iyinban emat amini yoyinban bumjotni Josep do imgwit.

⁵⁹ Iminba abidaŋ anki imal garagi mini kinda nan wamanek

⁶⁰ anki iyi dakon tip kinam amin kimakbi do kaluk pasinbi unungwan anki yipgut. Yipmanek tip madepsi kinda antobilban abin yoma sopmanjakwan yipman kigit.

⁶¹ Maria Makdala kokupmon nani gat ae Maria kinda gat tip kinam da kapmatjok yigek yo agit unun nomansi kagimal.

Emat amin da tip kinam do kila awit

⁶² Sabat bisap do tagap tok an mudaneƙ wisa dagokdo mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae Parisi amin gat Pailaron kiwit.

⁶³ Kin yan iyiwit, "Top amin si egipgut bisapmon gen kinda yan yagit, 'Gildat kapbi mudaneƙwa kimoron da pidoken' yan yagit.

⁶⁴ Yan yagit, do gak obip amingo tebaisi yoyinƙi tip kinam dakon kila tebaisi anƙawa wigi gildat kapbi mudoni. Yan dima ani kan, panƙetni da abin bumjotni kabo anƙisibin anƙineƙ Yesu kili pidak yan amin yoyikdan. Yan ani kan, mibiltok iyi do top gen yagit unun yapmanek top gen yokdan unun da yo yokwisi kinda akdisak."

⁶⁵ Yanba Pailat da yan yoyigit, "Ji obip amin timikba kin tip kinam unun niansi anek kilani ak do nandan unun da tilagon yoyinba ani."

⁶⁶ Yan yoyinban tip kinamon kin tip madep yoma kaga sopguron tilak kinda dima abidoni do yipgwit. Yipmanek obip amin da kilani tebaisi ani do yopba akgwit.

28

Yesu kimoron da pidagit

(Mk 16.1-10 ae Lk 24.1-10 ae Jn 20.1-18)

¹ Sabat bisap mudaneƙwan pakgwit da Sonda wisa dagokdo Maria Makdala kokupmon nani gat ae Maria kinda gat tip kinam kok do kigimal.

² Kinakwal unudon gin wudip madep agit. Anakwan Amin Tagi dakon anelo kinda Kwen Kokupmon da pin tip madep unun antobilban kinakwan kwenikon yigit.

³ Anelo unun mal da yan tenƙanƙanƙan imalni unun gik sitnan yombem kwakwagisi agit.

⁴ Obip amin unun kan pasal nimmimik man pagek kimakbi yombem awit.

⁵ Yan anakwa anelo da minat bamot yan yoyigit, "Jil dima pasoljil. Yesu tilak kindapmon anakbi nan wusik do abamal yan nandisat.

⁶ Yesu yagit da aripmon Pinƙop da kili aban pidak. Idon dima egisak. Abin tamoni do konjil.

⁷ Jil tepmisi kin panƙetni yan yoyinƙil, 'Unun Pinƙop da kimoron nan kili aban pidak. Mibiltan damineƙ Galili miktimon kik, do unudon kin koni.' Nak gen on dayik do pit."

⁸ Yan yoyinban minat bamot unun pasalgimal, mani kisik kisik nandaneƙ timtim yanek panƙet kabini gen unun yoyik do kigimal.

⁹ Kinakwal Yesu gat domdon anek yan yoyigit, "Wisa dagokdo tagisi." Yan yoyinban kandapmi abidaneƙ gawak ingumal.

¹⁰ Anakwal Yesu da sanbeƙ yan yoyigit, "Dima pasoljil. Jil kin notnoni kabi yoyinbal Galili kin unudon nandan."

Obip amin dakon gen

¹¹ Minat bamot kinakwal obip amin diwarƙ tip kinam dakon kila awit unun da kokup papmon kin mukwa sogok amin dakon amin madep kabi yo morap altawit unun dakon gen morap yoyin mudawit.

¹² Yoyinba mukwa sogok amin dakon mibiltok amin gat ae kila amin gat muwugek nian ano kilek tosak yan do gen panƙosit awit. Anek obip amin do moner madepsi yomineƙ

¹³ yan yoyiwit, "Ji yanƙi yoni, 'Nin kalbi pak inƙanapno panƙetni da abin bumjotni kabo anƙisibin.'

¹⁴ Gapman dakon mibiltok amin da unun dakon geni nandisak kan, nin da iyino buri manjakwan jikon jigi kindi dima tosak.”

¹⁵ Yan yoyinba obip amin monen timigek geni guramikgwit. Gen unun Juda amin da yan an iren aba abisokyo kisi yan gin yon.

Yesu da paɗdet kabini Pinƙop dakon pi ani do yoyigit

(Mk 16.14-18 ae Lk 24.36-49 ae Jn 20.19-23)

¹⁶ Paɗdetni 11 kabi Galili miktimon kin, Yesu da kabap kindi unudon wigini do kili yoyigit unudon wigiwit.

¹⁷ Wigi Yesu kanek gawak imgwit, mani diwari da but bamot awit.

¹⁸ Anakwa Yesu da paɗdet kabinikon kin ek yan yoyigit, “Pinƙop da yo morap Kwen Kokupmon ae miktimon kila aben dakon pi nak do yan mudan namgut.

¹⁹ Unun do ji miktimi miktimi kin minat amin morapyo paɗpuluganba nak dakon paɗdet kabino dagoni. Anek Dat ae Monji ae Telagi Wup unun da manon telagi pakbi son yomni.

²⁰ Nak da gen dayin doligin unun kisisi guramitni do yoyin detni. Nandani, nak ji gat gildari gildari egapno miktin dakon bisap mudosak.”

Gen Bin Tagisi Mak da Mandagit

But piso gen

Mak unun Jerusalem kokup papmon egek tagagit, ae Yesu da gen yagit ae pi agit unun pindak nandanjo agit, mani Yesu dakon panjetni kinda dima. Don Pita gat kalonji agek Pinjok dakon pi agimal. Ae don Pol Banabas gat agek pi awit.

On papiagwan gen wasok wasogi da yan yosok, “On unun Pinjok dakon Monji, Yesu Kristo dakon Gen Bini Tagisi idon da wasosok.” Ae on papia da Yesu tapmimni tonj ae pi mibili mibili asak dakon yan dagok an ibi yan nolinban koman. Tapmimni gat ae yan dagok an ibi dakon tilakni unun minjat aminyo yoyin dekgit, ae konj yolgiti, ae minjat aminyo dakon yokwini wiririk yomgut unudon koman. Yesu da iyi do “Nak Amin Dakon Monji” yan yosok. Ae minjat aminyo morapmi yuman nan yop do anjek naga dakon egip egipno parekdat yan yosok. (10.45)

Mak da Yesu da pi agit do morapmi yosok, mani Yesu da gen yagit unun do morapmi dima yosok. Mibiltok Jon Telagi Pakbi Sogok Amin da pi agit gat, ae Yesu da telagi pakbi sogit, ae Sunduk da Yesu anjkealgit do Mak unun do yosok. Don Yesu da jigi mibili mibili pawit amin do bupmi nandan yominek yoyin dekgit unun nolisak. Mibiltok panjet kabi Yesu da pi agit unun dima nandaba pisagit, mani don yawori kanba pisagit.

Ae don minjat aminyo da Yesu dakon uwalni daganek jigi morapmi imgwit. Ae Gen Bin Tagisi dakon mibi do Mak da Yesu da kimagek pidagit unun do yosok.

Yesu minjat aminyo Pinjok da Amin Kila Asak unun yoyik do apgut

(Kilapmi 1.1-3.6)

Jon gen yagit

(Mt 3.1-12 ae Lk 3.1-9 ae 3.15-17 ae Jn 1.19-28)

¹ Yesu Kristo, Pinjok dakon Monji, unun dakon Gen Bin Tagisi idon da wasosok.

² Kombi amin Aisaia da gen yan mandagit:

“Nandani, geno yan tentenosak do amin kinda yabekgo unun da mibiltan ganjak.

Anjek kositgo anjoman asak.

³ Miktim amin da aripmi dima egipmi timon amin kinda da yan tidanek yosok, ‘Amin Tagi dakon kosit andimdim ani, kositni pasin anjmlip ani.’”

⁴ Gen unun da tilagon Telagi Pakbi Sogok Amin Jon da miktim amin da aripmi dima egipmi timon kinj altagit. Altanek but tobil anjek telagi pakbi sonakwa Pinjok da diwarini yopman yomjak do yoyigit.

⁵ Anjakwan Judia miktimon ae Jerusalem kokup papmon egipgwit amin Jonon kiwit. Yokwini yanjkwok anakwa Jodan Pakbikon telagi pakbi son yomgut.

⁶ Jon da ilikba pigik panj egipgut unun bit madep kinda mani kamel unun dakon dangwani banj wasanji. Anjek bit gip kinda boban napmi do wamgut. Japni unun pilak pilak ae kabanj kok.

7 Gen yan yagit: “Amin kinda nak da manjikon apdisak. Unun dakon tapmin da nak dakon tapmin yapmandak. Nak oman monjini dakon pinbinisi egisat, do kandap gwilni dakon nap pabin yigek tagi dima witaldalen.

8 Nak pakbisi ban telagi pakbi son damisat, mani unun da Telagi Wup son damdisak.”

Jon da Yesu telagi pakbi son imgut

(Mt 3.13-17 ae Lk 3.21-22)

9 Unun bisapmon Yesu Nasaret kokup Galili Provins yipmanek apgut. Apban Jon da Jordan Pakbikon telagi pakbi son imgut.

10 Aban pakbikon da winjek winjek Yesu yan kagit: Kundu witald kinakwan Telagi Wup kinarim da miktimon pan unun da tilak iyikon pigit.

11 Anjakwan Kwen Kokupgwan da gen kinda yan altagit: “Gak Monjino. Butdasi galak tan gamisat. Butno gak do tagisi asak.”

Sunduk da Yesu anjekwalgit

(Mt 4.1-11 ae Lk 4.1-13)

12 Unudon gin Wup da Yesu yabekban miktin amin da aripmi dima egipmi timon kigit.

13 Kin unudon gildat 40 egakwan Sunduk da anjekwalgit. Bit kilapyo da bikbigon egakwan anjelo da anpulugawit.

Yesu da pini wasanjek panjetni timikgit

(Mt 4.12-17 ae Lk 4.14-15)

14 Jon dam teban yutnon yipba yigakwan Yesu Galili Provinskon kigit. Kin Pinjok dakon Gen Bin Tagisi yan tenjtanek yan yagit,

15 “Pinjok da Amin Kila Akdisak unun dakon bisap kwan tosok. Unun do ji but tobil anek Gen Bin Tagisi unun do nandan gadani.”

16 Yesu da Galili Pakbi idap kidipmin kinjek Saimon gat padige Andru gat pindakgit. Unun amin bamot tap kilap simil simil yikni pakbi idapmon mabal pigakwan egipgumal. Pini unun tap kilap simil simil do pi agak amin bamot.

17 Unun amin bamot pindagek Yesu da yan yoyigat, “Abin nak nolgil, anjakwal amin timit timit dakon kosit doliko.”

18 Yanban unudon gin tap kilap simil simil yikni yopmanek Yesu yolgimal.

19 Yesu da timisok di kinjek Jems, Sebedi dakon monji gat padige Jon gat pindakgit. Unun bamot boron yigek tap kilap simil simil yikni bisawik panmilip anjo anjakwal pindakgit.

20 Pindagek unudon gin yan yoban nandanek datni Sebedi gat pi amini gat boron si yigakwa Yesu yolgimal.

Yesu da Kapaneam kokupmon pi agit

(Lk 4.31-37)

21 Yesu gat panjetni gat Kapaneam kokupmon kiwit. Kin altanek Sabat bisapmon Yesu da Juda amin da muwut muwut yutnon wigek Pinjok gen yoyigat.

22 Gen teban yoyindet amin da tilagon dima yagit, amin mani ton da tilagon yagit, do amin da Pinjok gen yogokni do nandaba njakjwarisi agit.

23 Anjakwan unudon gin konni ton amin kinda da yan tidanek yan yagit,

24 “Yesu, Nasaret amin, gak niban anjnim do nandisal? Nin panjupal ak do abil? Nak nandan gamisat, gak Pinjok Dakon Telagi Amine.”

25 Yan yanban Yesu da gen tebaisi yan iyigat, “Gak gen dima yanek amin on yipman jet!”

²⁶ Yanban konj da amin unjun ukwayigek madepsi yan tidanjek yipmanj degek winj kigit.

²⁷ Winj kinjakwan amin da unjun kanjek wuripdagek notni yoyinj yoyinj anjek yan yawit, "Mao, unjun ni yo kinda da altosok? On amin gen njaknjawarisi yosok. Amin mani tonj da tilagon yosok. Konj gen yoyinjban geni guramikganj."

²⁸ Yan yanjakwa man bini da tepmisi irenj tanjek Galili Provins aripmisi agit.

Yesu da Pita dakon yopmi anjmilip agit

(Mt 8.14-15 ae Lk 4.38-39)

²⁹ Juda amin da muwut muwut yutnon da pinjek unjudon gin Jems gat Jon gat timikban, Saimon gat Andru gat unjun da yutnon wigiwit.

³⁰ Unjun yutnon Saimon yopmi giptimi kindapmi sonjakwan sot anjek pakgit. Unjun dakon mibili

³¹ iyinjba Yesu kinj kisitnikon abidanjek ilikban pidagit. Yan aban sotni yipmanjakwan jap noni do oman agit.

Yesu da sot amin morapmi panjmilip agit

(Mt 8.16-17 ae Lk 4.40-41)

³² Gildat pigakwan pilindo sot amin gat konjni tonj amin gat kisisi Yesukon panpanj apgwit.

³³ Anjek kokup amin kisi morap yut unjun da yomakon muwukgwit.

³⁴ Muwugakwa Yesu da amin morapmisi sot mibili mibili awit unjun panjmilip agit. Anjek konjni tonj amin morapmi konjni yol yomgut. Anjek konj unjun nandanj imgwit, do yanj sop anyomgut.

Yesu Galili miktimon agipgut

(Lk 4.42-44)

³⁵ Wisu dima daganjakwan Yesu pilisisok pidanj yut yipmanjek miktim amin da aripmi dima egipmi timon panjki egek bisit pi agit.

³⁶ Anjakwan Saimon gat notni kabi gat Yesu wisinjek apgwit.

³⁷ Abinj anjalon anjek iyiwit, "Amin morapmisi da gak wisanj."

³⁸ Yanjba yanj yoyigit, "Nak unjun amin kabi dogin dima pigim. Do nin kokup tanj ananj kwanj unjudon kinjek Pinjkonj gen yoyinjen. Nak pi unjun ak do pigim."

³⁹ Yan yanjek Galili Provinskonj dukwan dukwan kisi agek juda amin dakon muwut muwut yut morapmon Pinjkonj dakon gen yoyinjen konj yol yominjek agipgut.

Yesu da amin kinda wuda tebani tonj anjmilip agit

(Mt 8.1-4 ae Lk 5.12-16)

⁴⁰ Amin wuda tebani tonj kinda da unjudon kinjek njakwenj anj iminjek bisit tebai yanj iyigit, "Pinjkonj da dabilon kilek tokenj do nandisal kanj, tagi anjmilip abi kilek tokenj."

⁴¹ Yanban Yesu da unjun do bupmi nandanjek kisitni amin unjun da kwenon witjinjek yanj iyigit, "Kilek toki do nandisat, do pasil gamni!"

⁴² Yanj iyinjban unjudon gin wudani kibidanjakwa giptimni kilek tagit.

⁴³ Kilek tanjban unjudon gin Yesu da amin unjun yabegek gen tebai yanj iyigit,

⁴⁴ "Gak unjun dakon mibili amin dima yoyiki. Anjek mukwa sogok aminon kinjek giptingo yoliki. Anjek Moses da yagit unjun da tilagon paret anjaki amin da asi kilek tal yanj gandani."

⁴⁵ Yan yanban yum kanjek kinj gen bin yanj anjirenj agit. Unjun do anjek Yesu kokup papmon noman kisak do nandaban tidok tagit. Kokup ilenjen ilenjikonj gin agakwan amin morap dukwan dukwan egipgwit Yesukonj apgwit.

2

Yesu da amin kisiri kandapmiyo kimakbi kindan anmilip agit

(Mt 9.1-8 ae Lk 5.17-26)

¹ Yesu gildat di egi aeni Kapaneam kokupmon kinjek yutnikon wigakwan kokup amin da abapni dakon gen nandawit.

² Nandanek morapmisi da yutnon muwuk tuganek diwari yomakon yik tuganba Pinjkop dakon gen yoyigit.

³ Yoyinjakwan amin kabi kindan apgwiwon da amin 4 kabi da amin kisiri kandapmiyo kimakbi kindan waman unjudon anapgwit.

⁴ Anjek yutnon awigi Yesu da buron yipdo anjek aminon kwa tidanba yut kwenon awigiwit. Awigek Yesu da si yikgit da kwenon yut tuwilba kosit pisanjakwan unjudon da amin unjun wayigon pagakwan nap anjawot anjakwa pigigit.

⁵ Yan anjakwa Yesu da nandan gadatni kanjek amin kisiri kandapmiyo kimakbi yan iyigit, "Monji, diwarigo yopman gamisat."

⁶ Yan yanban gen teban yoyindet amin diwari unjudon yikgwit unjun da buri da yan nandawit,

⁷ "Ma, amin on ni gen nan yosok? On Pinjkop kulabisak on! Namin amin da diwari wiririt pi asak? Unjun pi Pinjkop dagin agagi!"

⁸ Yan nandanjakwa Yesu unjun burikon da pindak nandan yomin mudanek yoyigit, "Ji nido butjikon da nandak nandak unjun nandan naman?"

⁹ Jit da tagapmi, amin kisiri kandapmiyo kimakbi yan iyikdo, 'Diwarigo wiririk gamisat', bo unjuden iyikdo, 'Pidan yalin potgo timigek pilik bamok aki?'

¹⁰ Amin Dakon Monji unjun miktimon diwari wiririt dakon pi asak do yan mudan ibi yan nandaba piosak do on amin anmilip aben." Yan yanek amin kisiri kandapmiyo kimakbi yan iyigit,

¹¹ "Nak gayisat, pidan yalin potgo timigek yutgokon ki."

¹² Yanban unjudon gin amin morapmi da dabilon yalin potni timigek abigigit. Yan anjakwan amin kawit unjun da tamtam yanek Pinjkop anjkinjek yawit, "Yo kalugisi altanban koman!"

Yesu da Liwai (Matyu) yan imgut

(Mt 9.9-13 ae Lk 5.27-32)

¹³ Yesu yan anjek aeni pakbi idap ilenikon pigigit. Pigakwan amin morapmi yol anjan unjudon kwa Pinjkop gen yoyigit.

¹⁴ Anjek unjudon da kinjek Liwai, Alpius dakon monji, takis timit timit yutnikon yigakwan kagit. Kanjek yan iyigit, "Abin nak nol." Yanban Liwai pidanek Yesu yolgit.

¹⁵ Anjakwan Yesu Liwai da yutnon kwan yigek jap nawit. Monen timit timit amin ae yokwi pakpak amin morapmi Yesu gat pandetni gat jap nawit. (Unjuden amin morapmisi da Yesu yolgwit.)

¹⁶ Unjudon Parisi amin diwari yikgwit unjun gen teban yoyindet amin. Unjun da Yesu monen timit timit amin gat ae yokwi pakpak amin gat kisi yigek jap nanba kanjek pandetni yan yoyiwit, "Ma, unjun nido takis timit timit amin gat ae yokwi pakpak amin gat kisi yigek jap non? Unjun tagi dima."

¹⁷ Yanba Yesu da nandanek yoyigit, "Amin sotni mini unjun wuda wamagon dima kwan. Amin sotni tor unjun dagin wuda wamagon kwan. Nak amin kilegi yan ilit do dima opgum, yokwi pakpak yan ilit do opgum."

Jap kelkel dakon gen

(Mt 9.14-17 ae Lk 5.33-39)

18 Jon dakon panjetni gat ae Parisi amin gat unun bisapmon Pinjkop do nandanek jap kelek egipgwit. Anakwa amin diwari unun Yesukon kinjek yan iyiwit: “Jon dakon panjetni gat ae Parisi amin dakon panjetni gat unun Pinjkop do nandanek jap kelek egakwa gak dakon panjetgoni nido jap nanjek ekwan?”

19 Iyinjba Yesu da yoyigit, “Monjisok minjat pak do an unun bisapmon notni gat jap kelek tagi egipni? Dima. Monjisok egakwan jap kelek aripmi dima egipmi.

20 Mani don monji unun abidan anjan kinakwa notni unun bisapmon jap kelek ekwan.

21 “Nin ilikba pigik garanji pudankwikon imal diwat kalugi pakbikon dima suganji kinda nan buptom kan, pakbikon sugono imal diwat unun da garanji ilikban pudan ki madepsi akdisak.

22 Ae amin kinda da wain kalugi tibiri meme gip ban wasanji tibiri kalipmikon kolesak kan unun tagi dima. Yan asak kan, wain da pukwa paptan meme gip kirinjgakwa wain man mudokdan. Amin da wain kalugi meme gip kalugikon kolenba wain gat meme gip gat kisi tagi tomal.”

Sabat bisap dakon gen

(Mt 12.1-8 ae Lk 6.1-5)

23 Sabat kindakon Yesu gat panjetni gat unun wit pi kaga kindakon kiwit. Kinjek panjetni da wit bami diwari jimik dagawit.

24 Anakwa Parisi amin da Yesu yan iyiwit, “Pindat, amin Sabat bisapmon nido gen teban yapmanek pi an?”

25 Yanba Yesu da yoyigit, “Dewit ae amin kabini jap do anek yo awit unun ji manjin nandanjo awit bo dima?”

26 Unun Abiata da mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egipgut bisapmon yan awit. Pinjkop da yutnon wigek bret Pinjkop do parekbi unun timik nanek amin kabini kisi do yoban nawit. Bret unun amin isali da dima nok nogi, mukwa sogok amin dagin tagi nawit.”

27 Yan yanek yagit, “Sabat bisap unun do nandaba yo madep anakwan amin kirinjik yoman unun da tagi dima asak. Sabat bisap unun amin panpulugok do anek yipbi.

28 Yanjo, Amin Dakon Monji unun Sabat bisap unun dakon Amin Tagini egisak.”

3

Yesu da Sabat bisapmon amin kinda anmilip agit

(Mt 12.9-14 ae Lk 6.6-11)

1 Yesu aeni bisap kinda gat Juda amin da muwut muwut yutnon wigek amin kinda kisiri girenjki kinda yikban kagit.

2 Unun da Sabat bisapmon amin panmilip aban kanek gen pikon yipnen yanon da amin diwari Yesu tebai kanek yikgwit.

3 Anakwa Yesu da amin kisiri girenjki yan iyigit, “Amin da inamon pidan at.”

4 Pidan agakwan minjat aminyo yan yoyigit, “Sabat bisap dakon gen teban da yokwi anej do yosok? Bo tagi anej do yosok? Amin panmilip anej do yosok, bo dapba kimotni do yosok?” Yanban gen tamoni dima iyiwit.

5 Yan anakwa but tebani do butjap nandagit. Anek butni yokwi tanban kobok tobil tobil anek pindagek amin kisiri girenjki yan iyigit, “Kisitgo anjinjin a.” Yanban amin unun kisiri anjinjin aban kilek tagit.

⁶ Anjakwan unjodon gin Parisi amin kinjek Erot dakon amin kabi unjun gat muwugek “Niaŋ anjek anjatneŋ?” yanŋ do gen paŋkosit awit.

Yesu da tapmiŋni yolŋban kokup isalni da diŋma nandanŋ gadanŋ imgwit

(Kilapmi 3.7-6.6)

Miŋat amin kabi madep da Yesu yolgwit

(Lk 6.17-19)

⁷ Yanŋ anjakwa Yesu da paŋdetni timikban pakbi idapmon kiwit. Kinjakwa Galili amin morapmisi da yolgwit. Ae unjun gin diŋma, Judia miktimon da,

⁸ ae Jerusalem kokup papmon da, ae Idumea miktimon da, ae Jordan Pakbi usugap tet amin, ae Tair ae Saidon kokup tetgin do amin morapmi da Yesu dakon wasok agakni dakon gen bin nandanŋek apgwit.

⁹ Amin madepsi apgwit do Yesu da paŋdetni yanŋ yoyigit, “Amin morapmisi do gitni gitni aba kaŋ bot kinda anŋoman aba nak unjodon milkanŋ wigikenŋ.”

¹⁰ Yesu da sot wudani toŋ morapmi paŋmilip agit, unjun do anjek sot wudani toŋ amin Yesu igayik do anjek ukwayit ukwayit anjek Yesu da buron kiwit.

¹¹ Kinjakwa koŋ unjun Yesu kaŋek miktimon gawagek madepsi yanŋ tidanŋek yawit, “Gak Piŋkop dakon Monji.”

¹² Mani Yesu da mibilni diŋma yanŋ tenŋenŋoni do yanŋsop tebaisi anjomgut.

Yesu da paŋdetni 12 timikgit

(Mt 10.1-4 ae Lk 6.12-16)

¹³ Kili Yesu pakbi idap yipmanek ileŋ kindakan wigigit. Wigek yabekbini dagoni do nandagit amin yoyiŋban iyikon abinŋ muwukgwit.

¹⁴⁻¹⁵ Amin 12 unjun gat egipni do yabekbi kabini timikgit. Anjek yanŋ yoyigit, “Ji yabekgo kin Piŋkop gen amin yoyini, ae koŋ yolni do yanŋ mudanŋ dabo koŋ yolni.”

¹⁶ Yabekbini 12 unjun dakon mani yanŋ:

Saimon (mani kalugi Pita yanŋ iyigit),

¹⁷ ae Jems, Sebedi dakon monji,

ae Jems dakon padige Jon (unjun bamot mani Boanages yanŋ yoyigit, unjun dakon mibili Kiririnŋ Amin),

¹⁸ ae Andru,

Pilip,

Batolomiu,

Matyu,

Tomas,

Jems Alpius dakon monji,

Tadius,

Saimon Selot,

¹⁹ ae Judas Iskariot (unjun egi don Yesu uwalni da kisiron yipgut).

Yesu Sunduk gat pi amal yanŋ yawit

(Mt 12.24-32 ae Lk 11.14-23 ae 12.10)

²⁰ Anjek Yesu yutnon wigakwan amin kabi madepsi aeni unjodon muwukgwit. Muwugakwa Yesu gat paŋdetni gat jap noni dakon bikbik diŋma pisanŋ yomgut.

²¹ Anjek dabini unjun bini nandanŋek “Buri upbal tak” yanŋ yanek yutnikon iyinŋ ananŋ kik do apgwit.

²² Anakwa gen teban yoyin det amin Jerusalem kokup papmon da apgwit unun da Yesu do yan yawit, “Kon dakon amin tagini Belsebul unun da burigwan egakwan unun dakon tapmimon da kon yoldak.”

²³ Yanba Yesu da panmuwugek tilak gen kinda yan yoyigit: “Sunduk da Sunduk notni aripmi dima yolyoli.

²⁴ Miktim kinda dakon amin da pudan kabi bamori anek emat wamjil kan, unun miktim tebai dima tokdisak.

²⁵ Ae amin yuri kinda dakon amin da pudan ki kabi bamot anek emat wamjil kan, unun amin yut tebai dima egipdan.

²⁶ Unuden gin Sunduk da pudan ki kabi bamot anek iyi emat wamjil kan, amin kabini tebai dima egipdan. Yan ani kan pasil mudokdan.

²⁷ “Bo namin dasi amin tebai kinda yigakwan yutnikon wigi yo kabini gwayen timitjak? Unun aripmi dima. Mibiltok tebai kendagek kisit kandapmiyo wamanek yo kabini tagi gwayeni.

²⁸ “Nak asisi dayisat, Pin kop da yokwi mibili mibili gat ae Pin kop abin yip do manji gen yogok gat dakon diwari tagi wiriritjak.

²⁹ Mani amin kinda da Telagi Wup abin yip do manji gen kinda yosak kan, Pin kop da diwarini dima wiriritjak. Unun dimasisi, unun diwarini mudok mudogi mini tan wigikdisak.”

³⁰ Amin da Yesu burikon kon kinda egisak yan yawit unun do anek gen unun yagit.

Yesu dakon menji padik padikyo

(Mt 12.46-50 ae Lk 8.19-21)

³¹ Gen yan yoyin akwan menji padik padikni da abin yomakon agek Yesu yomakon pisak do gen yipba wigigit.

³² Wikwan amin Yesu gat yikgwit unun da yan iyiwit, “Men go padik padikgo yomakon da gak do yon.”

³³ Yanba yan yoyigit, “Men no padik padikno unun namin?”

³⁴ Yan yanek amin angwasin ek yikgwit kabikon dabil sintanek yagit, “Nak dakon men no ae padik padikno oni.

³⁵ Pin kop dakon gen guramikgan amin unun nak dakon men no ae padik padikno ae samino kabi.”

4

Jap yet tintinjok dakon tilak gen

(Mt 13.1-9 ae Lk 8.4-8)

¹ Bisap kindakon pakbi idap ilenikon minat aminyo aeni yoyin dekgit. Amin madepsi da abin unudon muwugakwa Yesu boron wigigit. Boron yigakwan amin morap ilenikon yikgwit.

² Yigakwa Yesu da tilak gen morapmi yoyin ek kinda yan yagit,

³ “Nandani! Amin kinda da jap yet tintinjok do pigaga kigit.

⁴ Jap yet tintinanjokwan diwari da kosiron manba minam da abin nawit.

⁵⁻⁶ Yeri diwari da miktim tipmi ton timon mawit. Unun kwenjok tawit, do tepmi kwawit, mani tip kwenon miktim morapmi dima, do geli tagi dima yopba kiwit. Do gildat da win pindakban alek tawit.

⁷ Ae jap yet diwari da jon keli ton tingwan mawit. Unun jon keli ton gat kisi kwanek wutjinba kimak mudawit.

⁸ Ae jap yet diwari miktim nelagi ton unudon man kwawit. Diwari bami 100, ae diwari bami 60, ae diwari bami 30 tawit.”

⁹ Gen unun yanek aeni sanbejek yan yagit, “Gen on nandak do galak ton amin ji pakyanji nandanejek mibili nandan pisoni.”

Tilak gen yogok dakon mibili yoyigit

(Mt 13.10-17 ae Lk 8.9-10)

¹⁰ Amin kabi madep kinakwa iyi dakon pandetni 12 kabi gat ae amin diwari gat da tilak gen dakon mibili nandak do iyiwit.

¹¹ Iyinba yagit, “Pinjkop dakon Amin Kila Agakni dakon gen pasili unun dakon mibili ji ban dayin tenjenosot. Mani Pinjkop dima nandan iminjek wangka ekwan amin tilak gen gin nandan.

¹² Unun dabil da yo asat unun pindakgan mani mibili dima nandan, ae geno nandan, mani mibili dima nandan pisoni.

Do Pinjkop da diwarini wiririk yomjak do but tobil ak do dima nandan.”

Jap yet tintinok dakon mibili yoyigit

(Mt 13.18-23 ae Lk 8.11-15)

¹³ Yan yanek yagit, “Tilak gen yat dakon mibili dima nandan kan, tilak gen diwari yoko nian anek nandan pisoni?”

¹⁴ Amin jap yet tintinosok unun Pinjkop gen tintinosok.

¹⁵ Amin Pinjkop gen nandanejek butni dima pisoni unun jap yet kosiron mawit unuden. Sunduk da abin gen tagi butnikon ton unun gwayen panjisak.

¹⁶ Amin diwari miktim tipmi ton tim yombem, unun amin Pinjkop gen nandanejek but galagon da abidon.

¹⁷ Mani butnikon geli tagi dima yipban kigit do bisap pisipmisok akgan. Jigi mibili mibili ae Pinjkop dakon gen dakon uwal apni bisapmon nandan gadatni yopba wital kikan.

¹⁸ Ae amin diwari miktim nap keli ton tim yombem. Unun Pinjkop gen nandan,

¹⁹ mani nandak nandakni miktim dakon yo morap do nandan, ae monen panmuwut dakon galaktok da Pinjkop gen witjinba bami dima tosok.

²⁰ Ae amin diwari miktim nelagi ton tim yombem, unun amin Pinjkop gen nandanejek abidon. Unun amin bami 100, ae kinda bami 60, ae kinda bami 30, yan tan tan an.”

Telagi egip dakon gen

(Lk 8.16-18)

²¹ Gen kinda sanbejek yan yoyigit, “Namin da lam kolejek kwoba nan gap asak, bo pigat kagagwan yipjak? Dimasi, tamonikon yipno tenjenosok.

²² Yo pasili ton ae yo witjinbi da ton unun kisi tenjenikon tokdan.

²³ Gen on nandak do galak ton amin ji pakyanji nandanejek mibili nandan pisoni.”

²⁴ Yan yanek yagit, “Ji gen unun nandan unun pakyanji nandani. Ji Pinjkop dakon gen nandanejek guramitni kan, Pinjkop da sanbejek damdisak. Mani geni dima nandani kan, sanbejek dima damdisak.

²⁵ Nak dakon gen nandanejek burikon yipmandak unun amin Pinjkop da sanbejek nandak nandak imdisak. Mani geno nandanejek burikon dima yipmandak unun amin geno diwari nandagit unun pasil imdan.”

Jap yet kwoj unun dakon tilak gen

²⁶ Yesu da sanbenjek yan yagit, “Pinƙop da Amin Kila Asak unun dakon mibili nandani do tilak gen kinda gat dayiko nandani. Amin kinda jap yet pigaga tinƙinƙosok.

²⁷ Kalbi dipmin pokdok ae gildat kalba wanga wanga agakwan jap yet kwonj. Mani niansi anek kwonj unun dakon mibili dima nandisak.

²⁸ Miktim da iyi upmagakwan gigi wiŋ tamɪ yopmanek bami tonj.

²⁹ Bami tanakwa pi ami da bami pasak.”

Mastat yet dakon tilak gen

(Mt 13.31-32 ae Lk 13.18-19)

³⁰ Yesu da sanbenjek yan yagit, “Pinƙop da Amin Kila Asak unun dakon mibili yo nikon tilak ako nandani?”

³¹ Unun mastat yet yombem. Mastat dakon yeri unun jap yet kisi morap dakon pinji, moninjisosok.

³² Mani miktimon kwaotno madepsi kwosok. Jap diwari dakon tagok tagokni unun yapman mudosok. Kilinji madep yopban kinakwa minam morapmi da panabin unun da yonƙamgwan yikganj.”

Yesu tilak genon da gin gen yagit

(Mt 13.34-35)

³³ Yesu da nandak nandakni da aripmon Pinƙop dakon gen yoyinjek tilak gen unuden morapmi yoyigit.

³⁴ Amin madep kabikon Pinƙop gen tilak gen dagin yoyigit. Mani panɗetni gat egek tilak gen dakon mibili yoyin tenɗenagat.

Yesu da yanban mirim madep yawokgit

(Mt 8.23-27 ae Lk 8.22-25)

³⁵ Unun gildat da pilin pilindo Yesu boron yigek panɗetni yan yoyigit, “Pakbi idap teri kinda do kino.”

³⁶ Yan yanban panɗetni amin kabi madep yopman degek boron wikwa panɗetni gat kisi kiwit. Ae bot diwari gat kisi kiwit.

³⁷ Kinakwa mirim madep anek pakbi tamaligakwan boron pigiwit. Pigi tujanban bot pakbigwan pigik do agit.

³⁸ Anakwan Yesu bot bunikon busun kidin kindakon witjinjek dipmin pagakwan panɗetni da anyolek iyiwit, “Yoyinɗet, nin pakbi nan kimotnen do nandabi yo isali asak?”

³⁹ Yan iyinba Yesu da pidan agek mirim gat ae pakbi gat tebai yoyinjek yagit, “Yawokgil!” Yanban mirim yawogakwan pakbi wayin dimasi agit.

⁴⁰ Anek panɗetni yan yoyigit, “Ji nido pasolgon? Sigin dima nandan gadan naman, ma?”

⁴¹ Yanban panɗetni si pasalek iyi gin yawit, “On nianjen amin kinda da mirim ae pakbiyo yoyinban geni guramigamal?”

5

Yesu da kon morapmi yolgɪt

(Mt 8.28-34 ae Lk 8.26-39)

¹ Yesu gat panɗetni gat pakbi idap teri kinda Gerasa amin da miktimon kiwit.

² Boron da pinakwan, amin kinda konni tonj unun da amin kimakba panji tip kinamgwan yopmangan miktimon da abin altan ingut.

³ Amin unun amin da kisitni ae kandapmiyo nap teban nan wamwami dakon arip dima agit.

4 Amin da bisapmi bisapmi kisit kandapyoni wamgwit, mani unjun amin tebai do nap teban si pandagagit. Amin da aripmi dima abidogi.

5 Unjun pilin kaga ae gildat kalba amin kimakba yopmangar miktimon ae kabapmon egek madepsi yan tidahek giptimi tipban mandagit.

6 Yesu dubagikon akban kanek tintim yanek Yesu da buron kin gawak imgut.

7 Anek yan tidahek yan iyigit, "Yesu, Pinjop Wikwisi dakon Monji, gak nianji anjam do abisal? Pinjop da manon tepmi pi dima nabi do yan teban ta."

8 Unjun da yan yagit, nido Yesu da yan iyigit, "Kon gak on amin yipman degek win ki!"

9 Yanban Yesu da antobilek iyigit, "Mango namin?"

Yan iyinban yagit, "Nak mano Amin Kabi Madep. Nin morapmi da ekwaman."

10 Yan yanek bisit tebai sanbek sanbek iyiwit, "Nin nolbi on miktim tim dima yipman detnen."

11 Miktim unjun da ilenon bit kabi madep jap nanek egipgwit.

12 Kon unjun Yesu da nandan yoban bit da butgwan pigini do bisit tebai iyiwit.

13 Yanba Yesu da nandan yoban kon da aminon da winjek bit da butgwan pigiwit. Pigakwa bit unjun pasal abiginjek pakbi idap tagit unjungwan pigek kimakgwit. Bit kalonjisol dima, 2 tausen da kimakgwit.

14 Kimagakwa bit dakon kila amin da kokup kapmat tagit ae miktim diwarikon kin yo unjun noman tawit dakon gen bin yoyiwit. Yoyinba amin da yo noman tagit unjun kok do anek abin mudawit.

15 Yesukon abinjak amin konni morapmi gat egipgut unjun buri pisagit ae ilikba pigikni ton da yikban kawit. Yan yikban kan pasalgwit.

16 Yo dabil da kon nandanjo awit amin unjun da kon gat egipgut amin gat ae bit kabi dakon gen bin gat kisi amin yoyin mudawit.

17 Gen unjun nandan mudanek Yesu miktim unjun yipman kisak do tebai iyiwit.

18 Iyinba nandanek Yesu unjun boron wigakwan amin kon gat egipgut unjun da Yesu yol do bisit tebai iyigit.

19 Tebaisi iyinban kirinjak iminjak yan iyigit, "Gak yutgokon kin Amin Tagi da gak do bupmi nandanek wasok madep ak unjun dakon gen bin yawi diwat kabigo yoyin mudoki."

20 Yanban amin unjun kin Yesu da yo agit unjun dakon gen bin Dekapolis miktim unjudon amin yoyinban nandaba njaknjawarisi agit.

Yesu da minjatjok kinda aban pidagit

(Mt 9.18-26 ae Lk 8.40-56)

21 Yesu unjun boron wigek pakbi idap teri kinda do wigakwan amin morapmisi abin muwukgwit.

22 Muwugakwa Juda amin dakon muwut muwut yut dakon kila amin kinda mani Jairus, unjun da abin Yesu kanek burikon kinjek gawak imgut.

23 Anek si anpulugosak do madepsi yan iyigit, "Gwano kimotdisak, do abinjak kisitgo da witjinbi kilek tanek egipjak."

24 Iyinban nandanek Yesu gat kigimal.

Kinjakwal amin morapmi da yolek gadat gadat tebaisi awit.

25 Anakwa binapnikon minjat kinda akgit, unjun dagar mok anek yawini manakwa egakwan bilak 12 agit.

26 Anjakwan wuda wamak morapmi da anj pulugok do pi antidok anjakwa tepmi madepsi nandanek egipgut. Wuda wamak yuman nok do anek monejni kisi yomiŋ mudagit. Aban sotni dima tagap tagit, si madep tagit.

27 Aban miŋat unun da Yesu dakon bin nandanek, miŋat amin diwari unun da bikbigon egek manjikon kinjek ilikba pigiknikon igayigit.

28 Igayinjek yan nandagit, "Hikba pigiknikon igayiken kan, kilek token."

29 Yan nandanek igayinban unudon gin yawini jiptanban giptimi kilek tanban nandagit.

30 Aban Yesu unun tapmimni abikwa nandanek tobilek yan yagit, "Hikba pigikno namin da igayisak?"

31 Yanban panjetni da yan iyiwit, "Amin da gadat gadat tebaisi anjakwa namin da igayin namisak yan nido yosol?"

32 Mani Yesu unun amin igayin imgut unun kok do sigin wisigit.

33 Miŋat unun giptimikon wasok noman tagit unun nandanek buri suganban nimmimegek Yesu da buron gawak iminjek mibilni yan tenjenagit.

34 Mibilni yan tenjenanban Yesu da yan iyigit, "Gwano, nandan gadatgo da gak anjilek ak. Unun do butgo yawori tanjakwan kiki. Sotgo kili pasilak."

35 Yesu gen yan iyinjakwan, muwut muwut yutni dakon kila amin Jairus da yutnon da amin diwari da abin Jairus yan iyiwit, "Gwago kili kunjwak, unun do nido yoyinjet isal dogin jigi imisal?"

36 Yanba Yesu da gen unun nandagit, mani dima nandabi wup agit. Anek kila amin yan iyigit, "Dima pasolgi. Isal nandan gadat aki."

37 Yan yanek miŋat aminyo diwari yopmanek, Pita, Jems ae padige Jon unun banjin timikban kiwit.

38 Kin kila amin da yomakon altanek amin da upbalap madep ae gen kunamyo anjakwa pindak nandanjo agit.

39 Anek yutnon wigek amin yan yoyigit, "Ji nido kunam kugiyo madepsi an? Miŋatjok unun dima kunjwak, unun isal dipmin pokdok."

40 Yesu da yan yanban nandanek jikgo yanjan imgwit.

Yan aba yoyinban yomakon pigi mudanjakwa, miŋatjok dakon menji datniyo ae panjetni timikban miŋatjok pakgiron wigiwit.

41 Wigi miŋatjok kisirikon abidanek iyigit, "Talita kum!" (Unun dakon mibili, "Miŋatjok pidoki do gayisat!")

42 Yanban unudon gin miŋatjok pidanek kin ap aban kanek yan kimakgwit. (Miŋatjok bilakni 12 kabi.)

43 Anjakwa Yesu da amin dima yoyini do yansop tebaisi anyomgut. Anek miŋatjok jap iminba nosak do yoyigit.

6

Nasaret amin da Yesu do kuraktan imgwit

(Mt 13.53-58 ae Lk 4.16-30)

1 Anjakwa Yesu unun kokup yipmanek, kokupnikon kinjakwan panjetni yol-gwit.

2 Panji egek Sabat bisapmon Juda amin da muwut muwut yutnon wigi Pinjok gen yoyigit. Anjakwan amin morapmi Pinjok dakon gen nandanek yikgwit amin unun tamtam yanek yan yawit, "Yo unun dukon timikgit? Nandan kokwin tagisi gat ae wasok tapmimi tonj agak unun naminon timikgit?"

³ Uñun kisit kilda kinda, Maria dakon monji. Padik padikni uñun Jems, Josep, Judas ae Saimon. Ae samini binapninon ekwan.” Yan yanek inñan iminek nandaba pinban imgwit.

⁴ Yan nandanek egakwa Yesu da yan yoyigit, “Kombi amin kinda man bini miktim diwarikon ton, mani iyi da kokupmon yawi diwatni gat ae yutnikon amin gat da mani dima anjenokgon.”

⁵ Uñudon wasok tapmimi ton ak do anñidok agit. Uñun yum amin sotni ton kalonñisok di ban kisitni kwenikon witñinek panmilip agit.

⁶ Anjek nandan gadatni mini do, uñun do nandaban ñwakñwarisi agit. Yan nandanek kokup tan anañ kiwit uñudon kin Pinkop dakon gen yoyin dekgit.

Yesu tapmimni yolñban pañdet kabini da dima kanba pisagit

(Kilapmi 6.7-8.21)

Pañdetni 12 kabi yabekgit

(Mt 10.5-15 ae Lk 9.1-6)

⁷ Yesu pañdetni 12 kabi yan yoban opba, bamot bamot Pinkop dakon gen yoni do yabekgit. Yabegek kon yolni do yan mudan yominek yan yoyigit,

⁸ “Ji yo diwari di dima pañek kini, win kirin banñin pabidanek kini. Jap bo yik bo monenyo dima pañek kini.

⁹ Kandap gwil pañek agipni, anek paba pigik kalonñ gin ilikba pigisak.

¹⁰ Kokup kindakon kin yut kindakon gin yigek pin kini.

¹¹ Kokup kindakon kin altanba not dima andaminek genji dima nandanek manji damni kan, kandapjikon kimbaban ton uñun kokup yip do anek tidanba kini. Yan anakwa uñun kokup amin da ‘Geni dima nandaman, uñun do an’ yan nandani.”

¹² Yan yanban pañdetni da kinnek amin but tobil ani do yoyiwit.

¹³ Yan yoyinek kon morapmi yol yominek sot amin morapmi bit nelak son yoba kilek tawit.

Erot da yanban Jon anñakgwit

(Mt 14.1-12 ae Lk 3.19-20 ae 9.7-9)

¹⁴ Yesu dakon man bin ireñ tanban kila amin madep Erot uñun kisi da nandagit. Amin diwari da Yesu do yan yawit, “Jon Telagi Pakbi Sogok Amin uñun kimoron da pidagit, anek wasok tapmimi ton agak dakon tapmim tan imisak” yan yawit.

¹⁵ Yan yanakwa amin diwari da yawit, “Uñun Elaija.” Ae diwari da yawit, “Uñun kombi amin kinda, kombi amin kalip egipgwit uñuden amin kinda.”

¹⁶ Mani Erot uñun nandanek yagit, “Kalip nak da Jon dakon tegi mandan dagagit, uñun amin dasi kimoron da pidagit.”

¹⁷⁻¹⁸ Kalip Erot da padige Pilip dakon minatni Erodias tuwil pagit. Aban Jon da Erot yan iyigit, “Gak gen teban yapmanek padigigo dakon minatni tuwil pal. Uñun tagi dima.” Gen uñun nandanek Erot da obip amini yabekban kin Jon abidanek nap teban nan waman dam tebanon yipgwit.

¹⁹ Jon da gen yan yanban Erodias da Jon do nandaban yokwi tanban anakba kimotjak do si nandagit. Mani aripmi dima,

²⁰ nido Erot da Jon do pasalek yan nandagit, “Jon uñun amin kilegi ae telagisl.” Yan nandanek si anñutnagit. Erot da Jon dakon gen nandanek but morap agit, mani geni nandak do galak tagit.

21 Bunon Erodias da Jon anjakba kimotjak unun dakon kosit kagit. Altok altok bisapnikon Erot da jap noknok ak do amin madep panjmuwukgit. Gapman dakon pi amin madep ae emat amin dakon mibiltok amini ae Galili miktim dakon kila amin kisi panjmuwukgit.

22 Jap nanj yigakwa Erodias dakon gwi da panjabij injamnikon kap agit. Aban Erot ae amin jap nawit unun kisi da kan galak tawit. Kan galak tarj Erot da minjat gimon yan iyigit, “Ni yo do galak tosol unun nayinbi tagi gaben.”

23 Yan yanjek yan teban tok gen kinda yan yagit, “Yo nido nayiki, tagi gaben. Miktimno teri kinda pidan gak do tagi gaben.”

24 Yanban minjat gimon unun da wanga kin menji yan iyigit, “Ni yo nan namjak do iyiken?”

Yanban iyigit, “Kin Jon Telagi Pakbi Sogok Amin unun dakon busunji unun do iyiki.”

25 Menji yan yanban minjat gimon unun tepmi wigek Erot yan iyigit, “Jon Telagi Pakbi Sogok Amin dakon busunji abisok gin idapmon yipman nabi.”

26 Gen yan yanban Erot buri wagil yokwi tagit. Mani amin jap nawit unun da inamon yan teban tok gen yagit unun kirinjit do mayak tanjek gen yagit unun dima kirinjikit.

27 Unudon gin emat amin kinda Jon dakon busunji anopjak do yabekgit. Yabekban unun da kin dam teban yutnon wigi Jon dakon tegi mandan dagagit.

28 Mandan dagan idapmon yipman anjabij minjatjok unun do iban anki menji do imgut.

29 Anjakwan Jon dakon panjetni gen bini nandanek kin bumjotni abidan anki tip kinamon yipgwit.

Yesu da amin 5 tausen do jap yomgut

(Mt 14.13-21 ae Lk 9.10-17 ae Jn 6.1-13)

30 Don yabekbi kabi da abij Yesu anjwasinjek yo awit ae Pinjkop gen yawit unun dakon geni iyiwit.

31 Iyij mudanja amin morapmisi kin abij abij anjakwa Yesu gat yabekbi kabini gat jap noknok dakon bikbik dima pisanj yomgut. Aban Yesu da yabekbi kabini yan yoyigit, “Opba miktim amin dima ekwan timon kino. Unudon egek tapmin pani.”

32 Yan yanjek boron wigek miktim amin da dima ekwan timon kiwit.

33 Mani amin morapmi da unudon kwan yan pindak nandanjo awit. Yan nandanek kokup morapni yopman yopman anek amin morapmi miktim kosit tiktim yanjek unun da kalip kin altawit.

34 Kin altanjakwa Yesu boron da ilenikon obinjak amin morapmisi pindagek sipsip kila amini mini yombem da egipgwit, do bupmisi nandanj yomgut. Yan nandanek unudon gin wasanek Pinjkop gen morapmi yoyigit.

35 Pinjkop dakon gen yoyinjakwan pilin pilindo panjetni da abij Yesu yan iyiwit, “Miktim amin dima ekwanon ekwaman, ae gildat kili pigikdisak,

36 do yoyinbi amin kabi madep kokup monij monij ae kokup teri dinjwan kinjek jap yuman noni.”

37 Iyinja yagit, “Disi jap yoba noni.”

Yanban panjetni da yan iyiwit, “Amin morapmisi ekwan, do moner 200 danari ban jap yumnen kan aripmi asak. Yan anen do yosol, ma?”

38 Yanja yoyigit, “Disikon bret nian da ton. Kin pindakgit.”

Kin pindak abin yan iyiwit, “Bret kisit kinda, ae tap kilap bamori yan gin tan nimanj.”

³⁹ Yan yanba Yesu da yoyinban panjetni da amin kisisi kosiri kosiri jon timon yitni do yoyiwit.

⁴⁰ Kosiri kinda 50 ae kosiri kinda 100 yan yik ananj kiwit.

⁴¹ Yik mudanba bret kisit kinda ae tap kilap bamot unun gat timigek Kwen Kokup sinjanek gisamikgit. Gisamikgek bret jokgal panjetni do yoban unun da amin do kokwinik yomgwit. Ae tap kilap yan gin kokwinik panjetni do yoban unun da amin do yomgwit.

⁴² Yoba timigek amin kisisi jap aripmisi nawit.

⁴³ Nanba aripmi anjakwan bret diwat ae tap kilap diwat tawit unun panjetni da yik madepsi 12 kabi similba tugawit.

⁴⁴ Amin jap nawit unun 5 tausen yan da nawit.

Yesu da pakbi kwenon baman baman kigit

(Mt 14.22-33 ae Jn 6.16-21)

⁴⁵ Unudon gin Yesu da panjetni yoyinban boron wigek Betsaida kokupmon mibil tan kinakwa Yesu da amin kabi madep unun yoyinban wasen kiwit.

⁴⁶ Yoyinban kinakwa iyi bisit pi ak do kabapmon wigigit.

⁴⁷ Pilin pilindo bot pakbi idap binapmon tanjakwan Yesu iyi gin tap kidipmijon egipgut.

⁴⁸ Egakwan mirim madep anjakwan panjetni pakbi wayit do antidik anakwa pindakgit. Yan pindagek wisa wisa do pakbi idapmon baman baman kinjek kin panjetni yap do agit.

⁴⁹ Pakbi idap kwenon kinakwan kanek panjetni kisi da yan nandawit, “Kon kinda da abisak!”

⁵⁰ Yan nandanek madepsi pasalek yan tidawit.

Mani unudon gin Yesu da yan yoyigit, “Ji teban tanek atni. Nak naga obisat. Dima pasolni.”

⁵¹ Yan yanek boron wigakwan mirim yawokgit. Yawogakwan panjetni da tamtamsi yawit.

⁵² Nido Yesu da minjat aminyo do bret kokwinik yomgut unun dakon mibili dima nandawit. But nandak nandakni dima pisanjakwan egipgwit.

⁵³ Pakbi idap teri kinda Genesaret miktimon wigek bot ilenikon anteban awit.

⁵⁴ Anteban anek bot yipmanek pigakwa unudon gin minjat aminyo da Yesu kan nandanjo awit.

⁵⁵ Yan kan nandanjo anek tintim yanek kokupmi kokupmi kin yoyinba sotni ton amin wayik wamanek Yesu dukwan dukwan egipgut unudon panjiwit.

⁵⁶ Anek kokup pap bo kokup monij ae dukwan dukwan kigit amin da sot amin muwut muwut tamokon unudon panabin yopgwit. Anek paba pigik diwatnikon igayini do bisit tebai iyiwit. Yan igayiwit amin unun kilek tan mudawit.

7

Pinjok dakon gen teban da babak dakon gen yapmandak

(Mt 15.1-9)

¹ Parisi amin gat gen teban yoyinjet amin gat Jerusalem kokup papmon da obin Yesu anjwasinjek muwukgwit.

² Muwugek pan̄det kab̄nikon da diwari kisitni dima sugan̄ek jap isal timik nan̄yo aba p̄indagwit.

³ Parisi amin ae Juda amin kisisi bab̄kni dakon gen teban yolek kisiri sugan̄ek gin jap nan̄ nan̄ an̄.

⁴ Ae maket tamokon da tobilek ob̄in̄ yan̄ gin kisiri sugan̄ek jap non̄. Un̄un gin dima, gen teban morapmi yolek kap, kwoba, idapyo kisi sugon̄.

⁵ Yan̄do, Parisi amin ae gen teban yoȳndet amin da Yesu yan̄ iȳiwit, “Nido pan̄detgoni un̄un bab̄k dakon gen teban yapman̄ek kisiri dima sugan̄ek jap non̄?”

⁶ Yan̄ba antobilek yoȳigit, “Pin̄kop da kombi amin Aisaia dakon nandak nandakni antagap aban̄ jamba but amin̄ ji do gen yan̄ mandagit:

‘Un̄un amin̄ kab̄i gen kaga dagin̄ nak man̄ madep naman̄,
mani but dasi nak dima nandan̄ naman̄.

⁷ Iyi dakon gen teban do, “On un̄un Pin̄kop dakon gen” yan̄ yan̄ek amin yoȳin̄ dekan̄.

Nak gawak naman̄ un̄un koko yo isali asak.’

⁸ Ji Pin̄kop dakon gen teban yipman̄ek bab̄kji dakon gen pan̄teban an̄ek pan̄ ekwan̄.”

⁹ Yesu da san̄ben̄ek yan̄ yagit, “Ji Pin̄kop dakon gen teban yum p̄indagek disi dakon yan̄ teban tok gen guram̄ikan̄.

¹⁰ Moses da kalip yan̄ mandagit:

‘Ji men̄ datyo dakon pin̄bi egek geni guram̄itni’,

ae ‘Amin̄ kindā da men̄ datyo do gen yokwi kindā yosak kan̄, un̄un amin̄ si an̄akba kimotjak.’

¹¹ Mani disi Moses dakon gen maba kwan̄ek yan̄ yon̄, ‘Amin̄ kindā da men̄i bo datni yan̄ iyisak, “Nak yo on kili Pin̄kop do man̄jigim. Dima tam tagi pan̄pulugokom.”’

¹² Yan̄ yan̄ek men̄i ae datni dima pan̄pulugosok. An̄ek ji da un̄un amin̄ do yan̄ yon̄, ‘Un̄un amin̄ tagi asak nido yo un̄un Pin̄kop do kili man̄jigit.’

¹³ Ji yan̄ an̄ek bab̄kji dakon yan̄ teban tok gen guram̄igek Pin̄kop dakon gen maba kisak. Ae un̄un gin dima, yo morap diwari kisi yan̄ gin an̄.”

Yo noknogi da amin dakon but dima pan̄upbal asak

(Mt 15.10-20)

¹⁴ Yesu da aeni amin yan̄ ilikban apba yoȳigit, “Gen dayiko ji morap kisi da mirak yopman̄ek nandaba pisosak.

¹⁵⁻¹⁶ Yo kindā amin̄ kwasopgwan pigisak un̄un da amin̄ dakon but ar̄ipmi dima an̄upbal asak. Yo kindā amin̄ butgwan da win̄ wan̄ga kisak un̄un da amin̄ dakon but an̄upbal asak.”

¹⁷ Yan̄ yan̄ek amin̄ kab̄i madep yopman̄ek yutnon̄ wigakwan pan̄detni da tilak gen dakon mib̄ili nandak do iȳiwit.

¹⁸ Iȳin̄ba Yesu yan̄ yagit, “Jiyo kisi nandak nandakji mini an̄akwan un̄un dakon mib̄ili dima nandan̄, ma? Yo kindā amin̄ kwasopgwan pigisak un̄un da amin̄ dakon but ar̄ipmi dima an̄upbal asak.

¹⁹ Nido but nandak nandak nikon dima pigisak, isal kwasopnikon pigakwan un̄un da an̄kosit an̄akwan kosiri nan̄ abigisak.” (Yesu yan̄ yagit, do jap kisisi Pin̄kop da dabilon kilegi gin.)

²⁰ Yesu da san̄ben̄ek yan̄ yagit, “Yo amin̄ but nandak nandagon da win̄ wan̄ga kwan̄ un̄un da amin̄ dakon but pan̄upbal an̄.

²¹ Yo amin but nandak nandagon da wisak unun yan; nandak nandak yokwi, yumabi anpak mibili mibili, yo kabo, amin dapdap,

²² amin wam kili abi da yumabi anpak, pindak galaktok, anpak yokwi mibili mibili, top gen yogok, kwen wigik, tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok nandak nandak, ae not do yokwi yogok, gen kirijit, ae nugigi anpak.

²³ Unun yokwi morap amin buron da win wanja kwan unun da amin panjupbal an.”

Ponisia miktim minjat kinda Yesu nandan gadan imgut

(Mt 15.21-28)

²⁴ Yesu da unun kokup yipmanek Tair kokupmon kigit. Kin yut kindakon wigek pasili egek yik yawot aken yan nandagit, mani pasili egip do antidok agit.

²⁵ Unun bisapmon minjat kinda gwi konni ton unun da Yesu dakon gen bini nandanek abin Yesu da kandap mibilon gawak imgut.

²⁶ Unun minjat Israel minjat kinda dima, unun Grik minjat kinda Ponisia tetgin Siria miktimon altagit. Yesu da gwi dakon kon yol imjak do bisit tebai iyigit.

²⁷ Iyiban Yesu da yan iyigit, “Mibiltok Juda amin panpuluganek ae don miktim diwarikon amin panpulugoker. Yosol unuden aben kan, minjat monjiyo dakon jap pinan do yomdisat. Unun tagi dima.”

²⁸ Yanban minjat da kobogi yan iyigit, “Amin Tagi, asi yosol, mani minjat monjiyo da jap nanakwa jimjimi mibilikon mon unun pinan da si non.”

²⁹ Yanban Yesu da yan iyigit, “Gak gen kobogi tagisi yosol, do kon gwago kili yipman dek, do tobilek yutgokon kinjek koki.”

³⁰ Yan iyiban minjat unun yutnikon kin kanban gwi konni mini da tamokon pakban kagit.

Yesu da wasok aban amin kadim kinda kilek tagit

³¹ Kili Yesu Tair kokup yipmanek Saidon kokup kin yapmanek Dekapolis miktim unun kisi yapmanek Galili Pakbi idap unudon kigit.

³² Kin altanakwan amin kabi kinda da amin kadim miragi mini kinda anan opgwit. Anobin Yesu da kisitni giptimikon witjisak do bisit tebai iyiwit.

³³ Iyiban nandanek Yesu da amin kadim unun abidanban amin kabi madep yopmanek ilerikon kigimal. Kin Yesu da kisitni amin unun da miragon yipban pigigit. Anek kisitnikon ilip sulek melikon witjigit.

³⁴ Yan anek Kwen Kokup sintanek yanba kik anek iyigit, “Epata!” (Unun dakon mibili “Pisoki!”)

³⁵ Yan iyiban unudon gin miragi pisagit, ae meli tagap tanek gen kilegisi yagit.

³⁶ Aban Yesu da wasok agit unun dakon gen bin amin dima yoyini do yansop anyomgut. Mani amin da geni dima nandanek yanba madepsi iren tagit.

³⁷ Minjat aminyo da tamtam yanek yan yawit, “Yo morap asak unun wagil tagisi asak. Wasok aban miragi mini unun da gen nandan, ae amin kadim da gen yon.”

8

Yesu da amin 4 tausen do jap yomgut

(Mt 15.32-39)

¹ Unun bisapmon minjat amin kabi madep aeni abin muwukgwit. Jap mini do Yesu da pandetni yoyiban apba yan yoyigit,

² “On miñat amin kabiyo nin gat gildat kapbi ekwaman. Kili japni kisi nan mudan, do bupmi nandan yomisat.

³ Diwari da kokup dubagikon da apgwit, do yabekgo kini kan, kosiron jap do anek dabili upbal tanba man potdan.”

⁴ Yan yanban panđetni da yan iyiwit, “On ekwamanon amin dima ekwan, do jap dukon ban panabin on miñat amin madep yomnen?”

⁵ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Jikon bret nian da ton?”

Yanban iyiwit, “7 kabi.”

⁶ Yanba Yesu da miñat amin kabi madep yoyinban miktimon yikgwit. Yigakwa bret 7 kabi timigek Pinƙop ya yan iyinek panđetni da kokwinik yomni do yomgut. Yoban miñat aminyo do yomgwit.

⁷ Tap kilap monin monin kalon kalon kisi tan yomgwit. Unun kisi gisamigek panđetni da kokwinik yomni do yomgut.

⁸ Miñat amin jap nanba aripmi anakwa jap diwat tawit unun panđetni da yik madepsi 7 yan similba tugawit.

⁹ (Amin jap nawit unun 4 tausen yan da nawit.) Yan anek Yesu da miñat amin kabi madep yabekban kinakwa,

¹⁰ panđetni gat boron wigek miktim Dalmanuta tetgin do kiwit.

Parisi amin da Yesu wasok tapmimi ton asak do iyiwit

(Mt 16.1-4)

¹¹ Unun bisapmon Parisi amin da abin Yesu anƙewal do anek yan iyiwit, “Gak da wasok tapmimi ton kinda abi kanek nin da gandano Pinƙop da gak yabekban pil da pini asal yan gandanen.”

¹² Yan yanba buri yokwi tanban yanba kik anek yan yoyigit, “Apmiap amin ekwan nido wasok tapmimi ton kinda kok do yon? Nak asisi dayisat, wasok tapmimi ton kinda dima koni, dimasi.”

¹³ Yan yoyinek boron wigek pakbi idap teri kinda kiwit.

Parisi amin gat ae Erot gat dakon yis dakon tilak gen

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Kinƙ panđet kabini inƙanek bret diwari dima panƙiwit, bret kalon kinda da gin boron tagit.

¹⁵ Yan aba Yesu da nawa gen yan yoyigit, “Ji Parisi amin gat ae Erot gat unun dakon yis do pasalek kan kimotni.”

¹⁶ Yanban notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Ninon bret mini unun do bo yosok?”

¹⁷ Gen unun yanba nandanek Yesu da yan yoyigit, “Ji nido ‘ninon bret mini’ yan yon? Gen dayisat unun dima nandaba pisosok, ma? Nandak nandak kositji soggwit?”

¹⁸ Dabilji ton mani yo dima kanba pisosok? Mirakji ton mani dima nandan? Kili inƙan mudan, ma?

¹⁹ Nak amin 5 tausen do bret 5 kabi pidan yomgum bisapmon, ji jap diwat yik madepsi nian da similba tugawit?”

Yanban yan iyiwit, “Yik madepsi 12 kabi.”

²⁰ Yanba yagit, “Nak amin 4 tausen do bret 7 kabi pidan yomgum bisapmon, ji jap diwat yik madepsi nian da similba tugawit?”

Yanban yan iyiwit, “Yik madepsi 7 kabi.”

²¹ Yan yanba yoyigit, “Ji sigin dima nandaba pisosok, ma?”

Yesu da panđetni yoyin dekgit

*(Kilapmi 8.22-10.52)**Yesu da Betsaida Kokupmon dabili mini kinda anjmlip agit*

²² Betsaida kokupmon kin altanba amin di da amin dabili mini kinda anjan opgwit. Anjobinek Yesu da kisitni da witjisak do bisit tebai iyiwit.

²³ Amin unun kisirikon da abidanek yanban kokup yipmanek wanga pigigimal. Pigi dabilikon ilip sulek kisit da witjin yipmanek iyigit, “Yo di pindakdal, bo dima?”

²⁴ Amin unun sintanek yan iyigit, “Nak amin pindakdat. Mani pindakgo kindap yombem da obigi abigiyo yan an.”

²⁵ Yan yanban Yesu da aeni dabilikon kisiri witjigit. Yan aban dabili wagil kilek tanban yo morap tagi pindakgit.

²⁶ Dabili kilek tanban Yesu da yabegek yan iyigit, “Gak kokupmon dima kiki, yutgokon kiki.”

*Pita da Yesu dakon mibili yan tentenagit**(Mt 16.13-20 ae Lk 9.18-21)*

²⁷ Yesu gat panjetni gat Sisaria Pilipai kokup pap unun dakon kokup monin monin tawit unudon kiwit. Kinjek panjetni kosiron yan yoyigit, “Minat amin da nak do namin yan yon?”

²⁸ Yanban yan iyiwit, “Diwari da gak do Jon Telagi Pakbi Sogok Amin yan yon, ae di da Elaija yan yon, ae di da kombi amin kinda kalip egipgut unun da pidak da egisak yan yon.”

²⁹ Yan yanba Yesu da yoyigit, “Ae disi nak do namin yan yon?”

Yanban Pita da gen kobogi yan iyigit, “Gak Kristo.”

³⁰ Yanban Yesu da mibilni amin dimasi yoyini do yoyigit.

*Yesu kimotjak do yoyigit**(Mt 16.21-28 ae Lk 9.22-27)*

³¹ Unun bisapmon Yesu da wasanek panjetni yoyin degek yan yoyigit, “Amin Dakon Monji da tepmi madepsi pakdisak. Anjakwan kila amin, ae mukwa sogok amin dakon mibiltok amin, ae gen teban yoyindet amin gat da manji iminek anakba kimotdisak. Kimagek gildat kapbi anjakwan kimoron da pidokdisak.”

³² Gen unun yan tentenyanban Pita da Yesu abidan anki ilenikon agek tebai iyigit.

³³ Mani Yesu da tobil panjetni pindagek Pita gen tebai yan iyigit, “Sunduk, gak nepman det. Gak Pinjop dakon nandak nandak dima yoldal, amin dakon nandak nandak yoldal.”

³⁴⁻³⁵ Yan iyinek amin kabi madep gat panjetni gat yoyinban iyi akgiron apgwit. Apba yan yoyigit, “Amin kinda iyi dakon yiyitni tagisi tosak do nandanek pi madep asak kan, egip egipni pasil imjak. Mani amin kinda nak do nandanek, ae Pinjop dakon Gen Bin Tagisi do nandanek, egip egipni do nandaban yo madep dima asak kan, unun amin egip egip dagok dagogi mini do amin asak. Amin kinda nak nol do nandisak kan, iyi dakon galaktok manji yominek tilak kindapni guramigek noljak.

³⁶⁻³⁷ Amin kinda miktam dakon yo morap kisi pan egakwan egip egipni pasil imjak kan, unun yo morap da aripmi dima anjapulugoni. Egip egipni unun yo kinda nan aripmi dima yumjak, wagils pasil imjak.

³⁸ Abisok minat aminyo ekwan unun Pinjop manji iminek yo yokwi mibili mibili an. Unun kabikon da amin kinda nak ae geno do mayagi nandisak kan,

Datni dakon tilimni panjek telagi anjelo kabi gat apni bisapmon, Amin Dakon Monji da unun amin do mayagi yan gin nandakdisak.”

9

¹ Yesu da sanbenek yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, on akgan kabikon di dima kimagek Pinjok dakon Amin Kila Agakni tapmimi tonji apban kokdan.”

Yesu dakon giptim kulabik agit

(Mt 17.1-13 ae Lk 9.28-36)

² Gildat 6 mudanakwa Yesu da Pita, Jems, ae Jon yoyinban bunon yolba ileŋ dubagi kindakon wigiwit. Heŋon iyi gin egek kanjakwa Yesu dakon giptim kulabik anek njwaknjwarisi agit.

³ Anjakwan Yesu dakon imalni kwakwagisi tentenagit. Unun miktim amin kinda da aripmi dima agagi, kwakwagisi agit.

⁴ Yan aban kanjakwa Elaija gat Moses gat altanbal Yesu gat gen yan nandat aba pindakgwit.

⁵ Yan aba Pita da Yesu yan iyigit, “Yoyindet, nin idon egip do tagisi nandan. Nin yut kabeŋ kapbi aneŋ. Kinda gak do, kinda Moses do, ae kinda Elaija do aneŋ.”

⁶ (Pita gat notni gat madepsi pasalgwit, ae ni gen ban yoneŋ yan kinda dima nandawit, do Pita gen unun yumsi yagit.)

⁷ Yan yanban gikwem da pinj ilimik yomanakwan gen kinda unjungwan da yan altagit, “Unun Monjino, nak unun do but dasi galak tan imisat. Ji geni nandani.”

⁸ Gen unun nandanek unudon gin teri teri sintanek amin bamot ae dima pindakgwit. Yesu iyi gin kawit.

⁹ Heŋon da tobil pinjek Yesu da yan yoyigit, “Yo unun pindakgan unun dakon gen amin kinda dimasi iyini. Anjakwa Amin Dakon Monji kimoron da pidosak, unun bisapmon amin tagi yoyini.”

¹⁰ Yoyinban panjetni da gen unun iyi gin yan nandanek yan yawit, “Kimoron da pidot pidot unun yo kinda nido nandanek yosok.”

¹¹ Anek Yesu yan iyiwit, “Gen teban yoyindet amin da gen kinda yan yon ‘Elaija mibiltok abinakwan Kristo bunon apjak.’ Gen unun nido yon?”

¹²⁻¹³ Iyinja Yesu da gen kobogi yan yoyigit, “Gen unun bami yon. Elaija kili abin yo morap panmilip agit. Anjakwan amin da galaktokni yolek yo mibili mibili Pinjok da papiakon gen toсок unun da tilagon an ingwit. Mani Pinjok da papiakon gen kinda mandabi unun yan: ‘Amin da Amin Dakon Monji manji iminek yo yokwi madepsi an imdan.’ Unun gen mibili nido toсок?”

Yesu da monji kinda konji yol imgut

(Mt 17.14-21 ae Lk 9.37-43)

¹⁴ Yesu panjetni kapbi gat kin notni kabikon altawit. Kin altanek minjat amin kabi madep notni panjwasinja pindakgwit. Ae gen teban yoyindet amin diwari da apba notni gat gen emat aba pindakgwit.

¹⁵ Anjakwa minjat amin kabi madep Yesu kanjek but galak nandanek unudon gin Yesukon kinjek “Gildat tagi!” yan iyiwit.

¹⁶ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Ji gen emat nido an?”

¹⁷ Yanban unun minjat amin kabikon da amin kinda da gen kobogi yan iyigit, “Yoyindet, monjino konj da burikon yigek gen yogok kositni sopmandak, do gagon anobisat.

18 Konj da bisap morapmi yanj asak. Monjino tebai abidanjek maban miktimon manj pagek tarak kwakwagi da gen kaganikon pawinj timikdak, anjakwan geni wamtimsisak, ae giptimi kisisi kitiranj kisak. Nak panjetgoni konj yolni do yoyiko antidok an, unun da aripmi dimasi yolyoli."

19 Gen unun nandanjek Yesu da yanj yoyigit, "Ji nandan gadatji mini amin nak bisap nianj da ji gat egipbenj? Ae bisap nianj da ji dakon jiggi guramikgenj? Monji unun nagon anjogut."

20 Yanj yanban monji unun Yesukon anjogwit. Anjopba konj da Yesu kanek unudon gin monji maban miktimon pagek tobil tobil anek tarak kwakwagi da gen kaganikon pawinj timikgit.

21 Yanj aban Yesu da datni iyigit, "Bisap nianj da yanj agit?"

Yanban datni da yagit, "Naknjagikon da altanj imgut da tosos.

22 Bisap morapmi konj da anjakgo kimotjak yanj nandanjek maban kindapmon ae pakkikon pigigit. Tapmim tanj gamisak kan, nit do bupmi nandanjek panpulugoki."

23 Yanban Yesu da yanj iyigit, "Tapmim tanj namisak bo dima nido but bamot anj namisal? Amin nandan gadatni tonj unun yo morap tagi anj mudoni."

24 Iyiban unudon gin monji dakon datni da madepsi yanj yagit, "Nak nandanj gadasat, mani nandanj gadatno unun madep dima, do nak anj puluga!"

25 Yanban Yesu da minjat amin kabi madep timtim yanek apba pindagek konj tebai yanj iyigit, "Konj, gen kaga ae mirak sopsop amin, gak monji on yipmanjet! Wagil kinjek bujon on monjigwan dimasi pigiki!"

26 Yanban konj da madepsi yanj tidanek monji unun maban bumjot yombem pagakwan konj yipmanjek winj kigit. Kinjakwan amin morapmi da monji kanek yanj yawit, "Kunwakni."

27 Mani Yesu da kisirikon abidanjek aban pidanj akgit.

28 Yanj anek Yesu yut kindakon wigakwan panjetni da iyi gin egek yanj iyiwit, "Nido konj unun nin da yol do antidok amanj?"

29 Yanba yoyigit, "Konj unuden unun yum yolyoli dima. Bisiron da tagi yolyoli."

Yesu unun kimotjak do yoyiban kosiri bamori agit

(Mt 17.22-23 ae Lk 9.43-45)

30-31 Yesu gat panjetni gat miktim unun yipmanjek Galili miktim da binapgan kiwit. Kinjakwa Yesu panjetni yoyindet ak do nandagit, do gen bini amin da dima nandani do si pasilek kiwit. Anek yanj yoyigit, "Amin Dakon Monji don amin da kisiron yipba anjakba kimotdisak. Kimak gildat kapbi anjakwan kimoron da pidokdisak."

32 Yanj yoyiban gen unun dakon mibili dima nandaba pisagit ae iyik do si pasalgwit.

Mibiltok amin egip egip dakon gen

(Mt 18.1-5 ae Lk 9.46-48)

33 Yesu gat panjetni gat Kapaneam kokupmon kin pisanjek yutnon wigek Yesu da panjetni yanj yoyigit, "Kosiron ji ni gen nanj yanj?"

34 Kosiron gen emat anek yanj yawit, "Nin kabikon namin da mibiltok amin asak?" Yanj yawit, do gen kobogi iyik do mayak wawit.

35 Anjakwa pabinj yigek panjetni 12 kabi yoyiban apba yanj yoyigit, "Amin kinda mibiltok amin ak do nandisak kan, bujonsi agek amin morap dakon oman amin egipjak."

³⁶ Yanj yanjek amin moniŋ kinda abidanŋ anjabinŋ bikbiknikon yipban agakwan kisiri da abidanjek yanj yoyigiti,

³⁷ “Amin kinda nak do nandanjek amin moniŋ oden kinda but da abidosak kanj, unjun nak nanj abidosok. Ae amin kinda nak abidosak kanj, unjun nak nanj gin dima abidosok, Datno nak yabekban pigim unjun nanj abidosok.”

Amin kinda uwal dima anjnimjak unjun notnin
(Lk 9.49-50)

³⁸ Yanban Jon da yanj iyigiti, “Yoyinŋdet, nin kanjapno amin kinda da gak da manon koŋ yolban kamanj. Mani nin da kabikon nani kinda dima, do yanjsop anj imimanj.”

³⁹ Yanban Yesu da yanj yagiti, “Dima kirinŋik imni. Amin kinda nak dakon man yanjek wasok tapmimi toŋ asak unjun amin nikon da nak do yanjba yokwi tok asak? Unjun aripmi dima.

⁴⁰ Amin kinda uwal dima anj nimjak amin unjun notnin.

⁴¹ Nak asisi dayisat, amin kinda nak do nandanjek ji do Kristo dakon amin kabi yanj nandanjek pakbi kolenj damjak kanj, unjun amin dakon yumanj nogi dima pasil imjak.”

Anjak yokwi da nandanj gadat anjpal asak
(Mt 18.6-9 ae Lk 17.1-2)

⁴² Yesu da sanbeŋek yanj yagiti, “Amin kinda da amin moniŋ kinda nak nandanj gadanŋ naminjakwan yokwi asak do yabekban yokwi asak kanj, yabet asak amin wit misinŋit tip madep kinda tegikon amin da wamanj maba tap ilarisigwan pigek tagi kimotjak.

⁴³⁻⁴⁴ “Kisitgo da yokwi aki do gayinban kanj, kisitgo mandanŋ dagoki. Gwinimbil egek Tipdomon kindap tebanon pigiki yanj do kisitgo mandanŋ daganjek tagapmi egip egip dagok dagogi mini do amin aki.

⁴⁵⁻⁴⁶ Ae kandapgo da yokwi aki do gayinban kanj, kandapgo mandanŋ dagoki. Gwinimbil egek Tipdomon kindap tebanon pigiki yanj do kandapgo mandanŋ daganjek tagapmi egip egip dagok dagogi mini do amin aki.

⁴⁷ Ae dabilgo da yokwi aki do gayinban kanj, dabilgo pilikgi. Gwinimbil egek Tipdomon kindap tebanon pigiki yanj do dabilgo kinda piligek tagapmi Pinjkop da Amin Kila Asagon tagi wigiki.

⁴⁸ ‘Tipdomon namat dima kimokgoŋ, ae kindap dima kimokdok.’

⁴⁹ Tap gat kindap gat amin kisikon altosak.

⁵⁰ Tap unjun yo galagisi. Mani tap dakon galagi pasiljak kanj, nianŋsi anek galagini anjaluk aneŋ? Ji tap yombem egek notji gat but kalonŋsi egipni.”

10

Miŋat panjkwiniŋ dakon gen
(Mt 19.1-12 ae Lk 16.18)

¹ Yesu unjun kokup yipmanjek Judia miŋtimon ae Jodan Pakbi teri kinda unjonon kigit. Unjonon egakwan miŋat amin madepsi apgwit. Apba Yesu iŋi anj anj agit unjudeŋ ae Pinjkop gen yoyigiti.

² Yoyinjakwan Parisi amin diwarŋi da abinŋ Yesu gen yokwi kinda yanban kanjek gen pikon yipneŋ yanj nandanjek yanj iyiwit, “Gen tebanin da amin kinda miŋatni tagi kwiniŋjak do yosok bo dima?”

³ Yanjba yoyigiti, “Moses da ni gen teban nanj damgut?”

⁴ Yanban iyiwit, “Moses da yan mandagit: Amin kinda minjatni kwinit do kan, minjat panjkwinit papia kinda mandan iminek kwinitjak.”

⁵ Yan yanba Yesu da yagit, “Moses unun but tebanji do anek gen teban unun mandagit.

⁶ Mani wasok wasogikon Pinjkop da amin wasanek
‘minjat ae wiliyo kisi wasagit.’

⁷ ‘Unun do anek wili da menji datniyo yopmanek minjatni gat muwukbal

⁸ giptim kalonji anjil.’

Gen yan tosok, do amin wam da bamori dima, giptim kalonji amal.

⁹ Unun do Pinjkop da minjat wili kili panmuwukgit, do amin da dima panwasekdo.”

¹⁰ Yan yanban yutnon wigek panjetni da unun gen dakon mibili nandak do iyiwit.

¹¹ Iyinanba yan yoyigit, “Amin kinda da minjatni yipmanek kin minjat kalugi pasak kan, unun amin yumabi asak.

¹² Ae minjat kinda da eni yipmanek kin wili kalugi pasak kan, unun minjat yumabi asak.”

Yesu da minjat monjiyo gisam yomgut

(Mt 19.13-15 ae Lk 18.15-17)

¹³ Amin da minjat monjiyoni Yesukon timik panopgwit. Panobin Yesu da kisiri kwenikon witjisak do iyiwit. Mani panjetni da yan yoyiwit, “Dima panopni. Panjit!”

¹⁴ Yanba Yesu da buri yokwi tanban yan yoyigit, “Minjat monji yopba nagon apgut. Dima kirinjik yomni. Pinjkop da Amin Kila Asak unun amin minjat monjiyo da tilagon ekwan unuden amin dakon.

¹⁵ Nak asisi dayisat, amin kinda da minjat monjiyo da Pinjkop da Amin Kila Asak abidon unun da tilak dima abidoni kan, unungwan aripmi dima pigikdan.”

¹⁶ Yan yanek Yesu da minjat monjiyo timigek kisiri kwenikon witjinjek gisam yomgut.

Monji gimon kinda yoni morapmi da Yesu yol do yagit

(Mt 19.16-30 ae Lk 18.18-30)

¹⁷ Yesu pidan kik do anakwan amin kinda timtim yanek abin gawak iminek yan iyigit, “Yoyinjet giman, nianji anek egip egip dagok dagogi mini abidoken?”

¹⁸ Yanban Yesu da yan iyigit, “Gak nido nak do amin tagisi yan nayisal? Pinjkop kalonji gin unun amin tagisi.

¹⁹ Gak gen teban nandan mudosol, unun yan:

‘Amin dima dapba kimotni;

minjat eyo kili abi ji yumabi dima ani;

yo kabo dima noni;

top dima yoni;

top gen yanek amin notji yum dogin gen pikon dima yopni;

amin dakon yo kabi panjiligek dima timitni;

menj dat do nandaba wukwanek geni guramitni.”

²⁰ Yanban amin unun yan yagit, “Yoyinjet, nak monjinisogon da gen teban morap guramik an an opgum da obisat.”

²¹ Yanban Yesu da kan galak tanek yan iyigit, “Yo kalonji tosok unun dima asal. Gak kin yo morapgo yuman nanek unun dakon monen ban yoni mini

amin do yobi. Yanj anjaki yo tagisi Kwen Kokupmon tanj gamdisak. Yanj anjek abinj nak nol.”

²² Amin unjun yoni morapmi tanj ingwit, do gen unjun nandan but yokwi nandanek si kigit.

²³ Kinakwan Yesu da pandetni pindagek yanj yoyigit, “Yoni morapmi amin unjun Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan pigik do antidok anj.”

²⁴ Gen unjun nandanek nandaba njwakjwarisi agit. Mani Yesu da sanjbenek yanj yoyigit, “Monjinoni, amin Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan pigik do antidok anj.”

²⁵ Asisi, bit madepsi kamel unjun da imal bupbup da kosit gwagagon aripmi dima pigigi asak. Mani unjun yapmanjek yoni morapmi amin unjun Pinjkop da Amin Kila Asak unjun da kagagwan aripmi dimasi pigigi asak.”

²⁶ Yanban pandetni nandaba njwakjwarisi aban notni yoyinj yoyinj anjek yanj yawit, “Yanj kanj namin da egip egip dagok dagogi mini abidosak?”

²⁷ Yanba Yesu da pandet kabini pindagek yanj yoyigit, “Amin iyi aripmi dima ani, mani Pinjkop da aripmi tagi asak. Pinjkop da yo morap ak do tagi asak.”

²⁸ Yanban Pita da Yesu gen kinda yanj iyigit, “Nin yo morap yopmanjek gak nanj gin gol awilgamanj.”

²⁹ Yanban Yesu da yanj yagit, “Nak asisi dayisat, amin kinda da nak do ae Gen Bin Tagisi do nandanek yutni, peni padik padikyo, sami, menji, datni, minjat monjyoni, ae miktimoni yopmanj detjak kanj,

³⁰ tamoni do Pinjkop da yo madepsi imdisak. Miktimon egipjak bisapmon yo morap kalip yopmanj dekgit unjun dakon tilak yapmanjek yo morapmi imdisak. Unjun amin da yutni, peni padik padikyo, sami, menji, minjat monjiyo ae miktim morapmisi timitdisak. Mani unjun gin dima, amin da yo yokwi anyomdanj. Yanj anjaka bisap madep apjak bisapmon egip egip dagok dagogi mini abidokdisak.

³¹ Mani amin morapmi abisok mibiltok ekwan unjun da bujon amin akdanj. Anjaka amin morapmi abisok bujon ekwan unjun da mibiltok amin akdanj.”

Yesu unjun kimotjak do gen bin yoyinban kosit kapbi agit

(Mt 20.17-19 ae Lk 18.31-34)

³² Yesu gat pandetni gat Jerusalem kokup papmon wigik do anjek Yesu iyi mibiltok anyoban kiwit. Kinakwa pandetni da nandak nandak morapmi anjaka amin bujon yolgwit unjun da but pasol awit. Yanj anjaka Yesu da pandetni 12 kabi aeni timik panmuwugek yo altan imni unjun dakon but piso yoyinjek

³³ yanj yagit, “Nin abisok Jerusalem kinapno amin da Amin Dakon Monji mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyindet amin unjun da kisiron yipdanj. Yanj anjek gen pikon yipmanjek kimotjak do yanj dagok akdanj. Yanj dagok anjek Amin Nwakjwari Kabi da kisiron yipdanj.

³⁴ Unjun amin kabi da anjolat anjek, ilip sul iminjek, baljanjek anjaka kimotjak. Gildat kapbi anjawan kimoron da pidokdisak.”

Jems gat Jon gat amin madep egip do yagimal

(Mt 20.20-28)

³⁵ Jems gat Jon gat, Sebedi dakon monji bamot, unjun da Yesukon altan iminjek yanj iyigimal, “Yoyindet, nit yo kinda do gayikdamak, unjun gak da abi do nandamak.”

³⁶ Yanbal yanj yoyigit, “Nianj aben do nandamal?”

³⁷ Yanban yanj iyigimal, “Gak don tilimgo gat yikgi bisapmon nit kinda da gak da amin tetdo, ae kinda da gwanden tet do yitden do nandamak.”

38 Yanbal Yesu da yan yoyigit, “Jil gen unun yomal unun dima nandan pisanek yomal. Nak da tepmi madep pakdisat unun tagi panjil?”

39 Yanban iyigimal, “Tagi panden.”

Yan yanbal Yesu da yoyigit, “Unun asi, tepmi pakdisat unun pakdamal.

40 Mani, namin da nak da amin tet do yitjak, ae namin da gwanden tet do yitjak unun aripmi dima yan dagoken. Tamo unun Pinjok da amin kili manjin yopgot unun dakon gin.”

41 Pandetni 10 kabi gen unun nandanek Jems gat Jon gat do butjap nandawit.

42 Mani Yesu da yoyinban opba yan yoyigit, “Ji nandan, Amin Nwakjwari Kabi dakon amin tagi da iyi do nandaba wukwanek pi madepsi amin do yoba an. Ae geni guramik kimotni do nandan.

43 Mani unun dakon anpak unun jikon dima tosak. Jikon da amin kinda amin tagi man pak do nandisak kan, unun amin oman aminji egek amin tagi man pasak.

44 Amin kinda jikon da mibiltok amin egip do nandisak kan, unun amin minjat amin morap dakon oman amini egek mibiltok amin tagi egipjak.

45 Amin Dakon Monji unun yan gin kili agit. Amin da oman anjinni do dima pigit. Iyi minjat amin morap panpulugokdo, ae iyi dakon giptimnan paregek yuman nan yop do pigit.”

Yesu da amin dabili mini kinda anmilip agit

(Mt 20.29-34 ae Lk 18.35-43)

46 Yesu gat pandetni gat Jeriko kokup papmon kin altawit. Yesu unun kokup yipman degakwan pandet kabini gat ae minjat amin kabi madep gat kisi kiwit. Kinakwa kosit ilenon amin dabili mini kinda yikgit, mani Batimeus, unun Timeus dakon monji. Unun amin dabili mini do amin da monen imni do bisit yoyinek yikgit.

47 Yigakwan amin da “Yesu Nasaret amin obisak” yan yanba nandanek gen madepsi yan tidanek yagit, “Yesu, Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nam!”

48 Yan tidanban amin morapmi da gen tebai iyinek dima yan tidosak do iyiwit. Mani madepsi sigin yan tidanek yagit, “Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nam!”

49 Yan tidanban Yesu da nandanek kosiron agek yan yagit, “Iyinba apban.”

Yanban amin da dabili mini amin yan iyiwit, “But galak nandanek pida. Opi do yosok.”

50 Gen unun yanba nandanek imalni kukwan yipmanek Yesukon opgut.

51 Opban Yesu da yan iyigit, “Nak ninan angaben do nandisal?”

Yanban dabili mini amin da yan iyigit, “Yoyinjet, nak sintok do nandisat.”

52 Yanban Yesu da yan iyigit, “Gak nandan gadan namisal, do kilek tanek kiki.” Yan yinban unudon gin dabili sintanek Yesu yolgit.

Yesu tepmi panek kimagit da aeni pidagit

(Kilapmi 11.1-16.20)

11

Yesu Jerusalem Kokupmon pigigit

(Mt 21.1-11 ae Lk 19.28-40 ae Jon 12.12-19)

1 Yesu gat pandetni gat Jerusalem kokup pap ankapmat anek Betpage ae Betani kokupmon kin altawit. (Kokup bamot unun Hen Olipmon tomal.) Altanek Yesu da pandetni bamori yabegek,

² yan yoyigit, “Jil ason kokup koman unudon kinj altañek unudon gin donki bilagi kinda napmon akban konjil. Unun donki amin da kwenikon dima yikbi. Napmi witdalek anopjil.

³ Amin kinda da ‘Nido yan amal’ yan dayinban kan yan iyinjil, ‘Amin Tagi da pi kinda ak do anek yosok. Donjok yipban opdisak.’”

⁴ Unun amin bamot kinj donki bilagi unun kosiron kagimal. Unun amin kinda da yoma kagakon gwilikba akgit. Napmi witalbal,

⁵ amin akgwit en da pindagek yawit, “Niban ak do anek on donki bilagi witaldagal?”

⁶ Yanba Yesu da gen yoyigit unuden gin yoyigimal. Abal nandan yominakwa donki ankgimal.

⁷ Yesukon altañek imalni ilik donki bilagi da kwenon yopmanakwal Yesu pawigi unudon yikgit.

⁸ Yan anakwan amin morapmi da kosiron imalni yaliwit. Anakwa amin diwari da kinj kindap kilin mandan panjobin kosiron yaliwit

⁹ Amin mibiltok kiwit ae bunon yolgwit kisi da yan tidanek yan yawit, “Osana! Pin kop ankisino!

‘Pin kop dakon gisami ton amin unun Amin Tagi da manon abisak.’

¹⁰ Osana! Babiknin Dewit da amin kila agit unuden gin on amin kila amin madepnin egip do abisak, unun do Pin kop Wikwisi Kwen Kokup Amin ankisino!”

¹¹ Yesu Jerusalem kinj altañek Telagi Yut Madep unun da nagalgwan pigigit. Pigi yo morap pindak an an kigit, mani gildat pigik do anakwan pan detni 12 kabi gat tobilek Betani kokupmon kiwit.

Yesu da yanban pik kindap kinda kibidagit

(Mt 21.18-19)

¹² Wisa daganakwan Betani kokup yipman dek obin kosiron Yesu jap do agit.

¹³ Yan anek pik kindap kinda dubagikon da tam dirim kagit. Yan kanek bami di ton bo dima yan do kapmatjok da kinj wisigit. Mani bami di dima pindakgit. Tami gin pindakgit, nido pik kindap dakon bami toktok bisap dima.

¹⁴ Yesu da kindap unun yan kanek yagit, “Bunon bami dimasi toki, anaki amin da dimasi pan noni dosi nandisat.” Gen yagit unun pan detni da nandawit.

Yesu da amin Telagi Yut Madepmon monej ilit pi awit unun yolgit

(Mt 21.12-17 ae Lk 19.45-48 ae Jn 2.13-22)

¹⁵ Yesu gat pan detni gat Jerusalem kinj altawit. Kinj altañek Yesu Telagi Yut Madep da nagalgwan pigi pindakban amin monej ilit pi awit. Unun wasanek amin yolban wanga abigiwit. Yan anek monej kulabik awit amin dakon tamo, ae minam ban monej ilit awit amin dakon tamo unun kisi pan tobilban tagal kiwit.

¹⁶ Yan anek amin Telagi Yut Madep da nagalgwan yoni timigek kinj ap dima ani do yan sop anyomgut.

¹⁷ Yan sop anyominjek yan yoyin dekgit, “Pin kop da papiakon gen yan mandabi:

‘Nak dakon yut unun amin miktimi miktimi ekwan unun da abin bisit an namni do tosak.’

Mani ji da kulabik aba

‘kabo noknok dakon pasili tamo asak.’”

18 Yan yanban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyindet amin gen unun nandanek Yesu anakba kimotjak do kosit wisiwit. Unun Yesu do si pasalgwit, nido minjat aminyo da Yesu dakon gen yogokni do tamtam yawit.

19 Yan yanakwa pilin pilindo Yesu gat panjetni gat Jerusalem yipmanek kiwit.

Nandan gadaron da bisit ani

(Mt 21.20-22)

20 Wisa dagokdo Yesu gat panjetni gat kosiron kiwit. Kinjek pik kindap unun kili wagilsi kibidagit kawit.

21 Yan kanek Pita da Yesu da gen yagit unun nandanek yan iyigit, "Yoyindet, ka! Apma pik kindap yokwi tosak do yagil abisok oni kibidak!"

22 Yanban Yesu da gen kobogi yan yagit, "Ji Pinjok nandan gadan imni.

23 Nak asisi dayisat, amin kinda da ilej kinda yan iyisak, 'Gak pidan tap kaga pigi' yan iyinek but bamot dima asak kan, unun iyisak unuden gin altokdisak.

24 Unun do nak yan dayisat, ni yo kinda do Pinjok bisit iyinek yo unun timitni do nandan gadan kimotni kan, yan gin timitdan.

25-26 Ji bisit ani bisapmon amin kinda da yokwi anj damgut kan, yokwini yopman ibi. Yan ani kan, Kwen Kokup Datji da yokwisi yan gin yopdisak."

Yesu tapmim tarj imgut unun do iyiwit

(Mt 21.23-27 ae Lk 20.1-8)

27 Yesu gat panjetni gat aeni Jerusalem kinj altawit. Anjek Yesu Telagi Yut Madep da nagalgwan pigi agipgut. Agakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae gen teban dakon yoyindet amin, ae kila amin Yesukon opgwit. Obinek yan iyiwit,

28 "Namin da pi unun abi do yan mudanj gangut da yo unun asal? Ae namin da man madep gangut?"

29 Yanba Yesu da yan yoyigit, "Nak jiban gen kinda dayikdisat. Dayiko kobogi nayini kan, nakyo kisi kobogi tagi dayikenj.

30 Jon telagi pakbi sogit bisapmon, Pinjok da yabekban pi agit, bo amin da yabekba agit? Unun do nayini."

31 Yanban iyi gin notni yoyin yoyin anek yan yawit, "Kobogi ni gen kinda nan iyinen? 'Pinjok da yabekgit' yan iyinen kan, gen tebai yan niyisak, 'Ji nido dima nandan gadan imgwit?'"

32 Mani 'Amin da yabekgit' yan iyinen kan, unun kisi tagi dima asak, nido amin morapmi da jon do kombi amin bamisi kinda yan nandan. Do jon dakon man bin anupbal anen kan nindapdan." Yan do si pasalek

33 Yesu do gen kobogi yan iyiwit, "Nin dima nandamanj."

Yanba Yesu da yan yoyigit, "Nakyo kisi namin da pi unun aben do yan mudan nangut da pi asat unun dima dayikenj."

12

Wain pi kila amin yokwi dakon tilak gen

(Mt 21.33-46 ae Lk 20.9-19)

1 Ae Yesu da tilak gen kinda yan yoyigit, "Amin kinda da wain pini anek nagal agit. Anjek unun nagalon wain sop bamanj til do gapma kinda wayikgit. Anjek kila amin da kabo noknok pindat do yut dubak kinda witjinban wigigit.

Yut witjinek kila amin da pini anek bami pakpak bisapmon bami di namni yan nandanek wain pi unun da kisiron yipmanek miktim dubagikon kigit.

² “Wain sop pakpak bisap kwan tanjakwan oman monji kinda yabekban wain bami timik panopjak do kigit.

³ Kinj altanban wain pi dakon kila amin da unun pi monji abidan anagek bami kinda dima iminek yipba kigit.

⁴ Yan aba pi ami da aeni oman monji kinda yabekdak. Unun pi monji busunikon anagek yo yokwisi anjingwit.

⁵ Yan aba kinda gat yabekban kwan anakba kimakgit. Yan aba pi monji morapmi yabekgit. Diwari si baljanek diwari dapba kimakgit.

⁶ “Dapmanakwa kalonji kinda egipgut unun iyi dakon monji. Monji unun do galagisi nandagit. Bunon iyi dakon monji yabegek yan nandagit, ‘Monjino kwan kila amin da unun do nandaba wukwanek geni nandanek bami di imni.’

⁷ “Mani kila amin da monji kanek notni yoyin yoyin anek yan yawit, ‘Amin on da egi don datni dakon yo morap timitdisak, do nin amin on anagek wain pini nin do anawatneŋ.’

⁸ Yan yanek monji unun anakba kimakgit. Kimakban bumjotni pigaga nan maba wanga kigit.

⁹ “Ji nian nandan? Don pi ami da abin pi kila amin nian anjomjak? Pi ami da abin unun kila amin dapban kimotdan. Dapban kimagakwa wain pi unun amin njakwarari da kisiron yipdisak.

¹⁰ Ji Pinjop da papiakon gen tosok unun dima manjin nandawit? Gen unun yan:

‘Yut agak amin da gwak yokwi yan yanek maba kigit, unun gwak amin da yut kodigikon tip kinda nan tidawit da akdak.

¹¹ Yo unun Amin Tagi da agit, anakwan nin da kono yo masi masimisi asak.’”

¹² Yan yoyinban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae gen teban yoyindet amin ae kila amin da “Tilak gen unun nin do yosok” yan nandanek Yesu abidok do nandawit. Mani minat amin do pasalek yipba si kigit.

Rom dakon kila amin madep Sisa do monej imimi bo dima?

(Mt 22.15-22 ae Lk 20.20-26)

¹³ Parisi amin diwari gat ae Erot da kabikon amin diwari gat da Yesu dakon gen nandanek sunj kinda yanban abidoni do kila amin da yabekgwit.

¹⁴ Yesukon kinj altanek yan iyiwit, “Yoyindet, gak gen bami yogok amin yan nandaman. Gak amin do dima pasoldol. Amin mani tonj ae amin mani mini unun kisi Pinjop dakon anjak yoyin dek mudosol. Gak nian nandisal? Sisa do monej imno tagi asak bo dima? Imneŋ bo dima?”

¹⁵ Mani Yesu da unun jamba but amin yan nandan yominek yan yoyigit, “Ji nido nak anjkealgan? Monej tabili kinda anabin naba koko.”

¹⁶ Monej tabili kinda anobin iba abidanek yan yoyigit, “On wup gat ae man mandabi gat unun namin dakon?” Yanban yan yawit, “Sisa dakon.”

¹⁷ Yanba yan yoyigit, “Sisa dakon yo unun Sisa iyi do imni, ae Pinjop dakon yo unun Pinjop iyi do imni.” Gen unun yanban nandanek Yesu do nandaba njakwarisi agit.

Amin kimakbi da pidoni do Yesu iyiwit

(Mt 22.23-33 ae Lk 20.27-40)

¹⁸ Yan anakwa Sadyusi amin diwari da Yesukon apgwit. (Unun amin kabi amin kimakbi aripmi dima pidoni yan nandan.) Abinek yan iyiwit,

19 “Yoyiñdet, Moses da gen kinda yan mandagit, ‘Amin kinda monji mini da kimagakwan miñatni isal egipjak kan, padige da panjakwan monji panjalasak.’

20 Bisap kindakon peri padige 7 kabi egipgwit. Mibiltok nani unun miñat panek monji mini egek kimakgit.

21 Kimakban unun da buñon nani da sakwabab panek yan gin monji mini egi kimakgit. Ae unun da buñon nani yan gin agit.

22 Unuden gin notni diwari kisi miñat unun panek monji mini da kimakgwit. Kimagakwa miñat unun don kimakgit.

23 Wili 7 kabi kisi da pawit, do amin da kimoron da pidoni bisap madepmon namin dakon miñatni asak?”

24 Yanba Yesu da yan yoyigit, “Ji Pinkop da papiakon gen tosok unun dima kan nandanjo an. Ae Pinkop dakon teban tok tosok unun kisi dima kan nandanjo an. Unun do anek ji gen gulusun yon.

25 Kimakbi da pidoni bisapmon miñat eyo agak dima tokdisak. Anjelo Kwen Kukup isal ekwan unun da tilagon egipdan.

26 Nak amin da kimoron da pidot pidot unun dakon mibili dayiken. Moses da gen kinda mandagit ji manjin nandan bo dima? Moses da kindap kinda sonban kanakwan Pinkop da gen yan iyigit:

‘Nak Abraham, Aisak, ae Jekop dakon Pinkop.’

27 Unun do nak yan dayisat, Pinkop unun amin kimakbi dakon Pinkop dima, amin egip egipmi ton unun dakon Pinkop.’

Ni gen teban da mibiltok asak?

(Mt 22.34-40 ae Lk 10.25-28)

28 Anjakwan gen teban yoyiñdet amin kinda da abin pindakban Yesu gat Sadyusi amin gat gen emat awit. Yesu da gen kobogi tagisi yoyiñban nandanek Yesu yan iyigit, “Ni gen teban da gen teban morap yapman mudanek mibiltok asak?”

29 Yanban Yesu da gen kobogi yan iyigit, “Gen teban mibiltok asak unun yan: ‘Israel amin kabi, gen unun nandan. Amin Tagi kalon gin unun Pinkopnin.

30 Ji Amin Tagi Pinkopji unun but gat, ae wup gat, ae tapmingo gat, ae nandak nandakgo gat kisi but dasi galak tan ibi.’

31 Ae unun da buñon yan tosok:

‘Gaga do but dasi nian galak tosol, unuden gin amin do but dasi galak tan yobi.’

Unun gen teban bamot da gen teban morap yapman mudomal.”

32 Yanban unun gen teban yoyiñdet amin da Yesu yan iyigit, “Yoyiñdet, tagisi yosol. Unun asisi, Pinkop unun kalon dagin egisak, ae Pinkop kinda dima egisak.

33 Notgo do galagi nian nandisal unun si yapmanek Pinkop do galagi madepsi nandan imni. Bisapmi bisapmi unun do nandanek ae oman an iminek egipni. Yan anek gaga do but dasi nian galak tosol, unuden gin amin do but dasi galak tan yobi. Unun gen bamot da mukwa sogok mibili mibili yapman mudomal.”

34 Yanban Yesu da amin nandan kokwini ton kinda da yosok yan nandanek iyigit, “Pinkop da Amin Kila Asak unun gak kili ankwari asal.”

Yan yanban amin morap Yesu gen sanbenek iyik do pasalgwit.

Kristo unun Dewit dakon Pinkop

(Mt 22.41-46 ae Lk 20.41-44)

³⁵ Yesu telagi yut nagalgwan egek amin yoyin degek yan yoyigit, "Gen teban yoyindet amin da gen kinda yan yon, 'Kristo unun Dewit dakon yawi diwatni.' Mibili nido yan yon?"

³⁶ Dewit Telagi Wup da anpuluganban iyi yan yagit: 'Pinjop da nak dakon Amin Tagi yan iyigit, "Gak abin nak da aminsi tet do yikbi don uwalgo kandap gibanogwan yopbo gengo guramitni."' "

³⁷ Dewit da unun amin do Amin Tagi yan iyigit, do Kristo unun Dewit dakon yawi diwatni dima, unun Amin Tagini." Yesu da gen unun yanjakwan minjat amin kabi madep da nandan galak tawit.

Gen teban yoyindet amin dakon anpak yokwi

(Mt 23.1-36 ae Lk 11.37-54 ae 20.45-47)

³⁸ Anakwa Yesu da yoyin degek yan yoyigit, "Ji gen teban yoyindet amin da dayindet an unun do pindak kimotni. Unun amin ilikba pigikni dubagi panek minjat aminyo da makeron 'gildat tagi' yan yoyini yan do galak tonj.

³⁹ Muwut muwut yutnikon ae jap noknok bisap madepmon amin mani tonj da yiyit tamokon yit do galak tonj.

⁴⁰ Unun amin sakwabat pankewalek yutni timikgan. Ae amin da pindatni yan do bisit dubagisi an. Unuden amin gen kokwin bisap madepmon kobogi do yo jigisi pakdan."

Yoni mini minjat kinda da Pinjop do paret agit

(Lk 21.1-4)

⁴¹ Yesu Telagi Yut Madepmon wigek paret popyop tamo da kapmatjok yigit. Yigek pindagakwan amin morapmi da paret yopgwit. Monej morapmi tan yomgwit amin unun da monej madep yopgwit.

⁴² Anakwa sakwabat yoni mini kinda da abin monej gimani tabili bamori monijisok paret popyop tamokon yopgut.

⁴³ Yan yopban kanek Yesu da panjetni yan panmuwugek yan yoyigit, "Nak asisi dayisat, on sakwabat unun da paret yopmandak unun da amin morap da yopman si yapmandak.

⁴⁴ Amin morap unun monejni morapmi tan yomanakwa diwari gin paret idapmon yopman. Mani on minjat wadak wadaksi anek monejni kisi yopmandak. Kili jap yuman nosak monejni di dima tan iman."

13

Yesu da Telagi Yut Madep tuwilni do yagit

(Mt 24.1-2 ae Lk 21.5-6)

¹ Yesu gat panjetni gat telagi yut madep dakon nagal yipman wanja pinakwa monji kinda da yan iyigit, "Yoyindet, tip madepsi ban yut tagisisi di awit do digo pindat!"

² Yanban Yesu da gen kobogi yan iyigit, "On yut madep pindakdal, unun dakon tip notni da kwenon dima tan tan akdan. Tuwilba kisisi man mudokdan."

Yesu da jigimorapmi altoni do yagit

(Mt 24.3-14 ae Lk 21.7-19)

³ Yesu Hej Olipmon yigakwan Telagi Yut Madep ason tet tagit. Anakwan Pita, Jems, Jon ae Andru da iyi gin Yesu yan iyiwit,

⁴ "Gak da gen unun yal, unun ni bisapmon altokdan? Ni yo da mibiltok altanban kanek unun yo morap altosak dakon bisap kwan tosok yan nandan?"

5 Yan yanba Yesu da yoyigit, “Amin da panjkewalni do kan kimotni.

6 Amin morapmi da abin nak dakon man yanek yan yokdan, ‘Nak naga Kristo.’ Yan yanek amin morapmi panjkewaldan.

7 Unun bisapmon emat wuwik gat ae dubagikon emat an unun dakon gen bin abpa nandanek butji dima pasolni. Unun yo morap altokdan, mani miktim da mudosak bisap madep kili unun yan dima nandani.

8 Miktim kinda dakon amin da pidanba miktim kinda dakon amin gat emat wamdan. Ae kila amin madep kinda dakon amin da pidanba kila amin madep kinda dakon amin gat emat wamdan. Anakwa miktim diwarikon wudip akdisak, ae miktim diwarikon amin da jap do madepsi anek diwari da kimotdan. Minjat monji kwapmi tonj da monji altok do anek suganba tepmi nandan, unuden gin unun yo morap altoni bisapmon, bisap madep kwanj tosoy yan nandani.

9 “Unun bisapmon ji disi do kila ani. Amin da gen pikon depdan ae Juda amin da muwut muwut yutnon pawigi nap kirinban baljokdan. Ji nak nandan naman do amin da ji panji miktim dakon kila amin madep da injamon depba atdan. Unun bisapmon nak dakon gen yoyini.

10 Miktim da mudosak bisap madep tepmi dima apdisak. Mibiltok amin miktimi miktimi ekwanj unun da Gen Bin Tagisi nandani.

11 Amin da ji timik panpan gen pikon depni bisapmon dima pasolni. Ni gen ban yoyiner yan dima nandani. Unun bisapmon Pinjkop da ni gen dayisak unun ban yoyini. Yan anakwa ji dakon gen dima asak, unun Telagi Wup dakon gen asak.

12 “Unun bisapmon amin da yan akdan; peni kinda da padige uwal da kisiron yipban anakba kimotdisak, ae amin kinda da minjat monjiyoni uwal da kisiron yopban dapba kimotdan, ae minjat monjiyo da meni datniyo do yan gin akdan.

13 Yan aba ji nak nolgan do anek amin kisi morap da ji do butjap nandakdan. Mani tebai agek egi wigakwa bisap madepmon wigisak amin unun Pinjkop da yokwikon ban timitdisak.”

Yo yokwisi kinda da altokdisak

(Mt 24.15-28 ae Lk 21.20-24)

14 Yesu da sanbenek yan yagit, “Yo yokwisi amin panupbal ak kinda don dima toktogi tamokon akban kokdan.” (On gen manjisak amin da pakyanji nandisak.) “Unun bisapmon amin Judia miktimon egipni unun pasal kabagpwan tepmisi wigini.

15 Amin kinda yut kwenon egipjak kan, yo kabini timit do yutgwan dima pigisak.

16 “Ae amin kinda pigaga egipjak kan, yutnon ilikba pigikni kin abidok do dimasi kisak.

17 Unun bisapmon minjat monji kwapni tonj, ae minjat monji mum nonj unun bupmisi.

18 Ji da Pinjkop bisit iyinba nandanakwan yo unun ais bisapmon dima altoni.

19 Unun bisapmon yo jigisi altokdan. Pinjkop da yo morap wasagiron da egi abisok ekwamanon yo jigisi unuden kinda dima altagit. Ae bunon yo jigi unuden aeni dima altokdan.

20 Amin Tagi da unun bisap dima anpisip asak tam minjat amin morap kisi pasinom. Mani minjat amin kabi iyi do kili manjigit unun do bupmi nandanek bisap anpisip akdisak.

21 “Uñun bisapmon amin kinda da ‘Kristo oni!’ bo ‘Asoni!’ yanɗ yanɗban kanɗ, geni dima nandanɗ gadani.

22 Amin diwari da abin ‘Nak Kristo’ yanɗ yokdanɗ. Ae diwari da ‘Nak kombi amin kinda’ yanɗ yokdanɗ. Yanɗ yanɗek wasok tapmimi tonɗ mibili mibili akdanɗ. Añek miñat amin kabi Pinɗkop da iyi do kili manjikbi uñun pañkilikba kosit kilegi yipmanɗ detni do pini madep akdanɗ. Mani aripmi dima akdanɗ.

23 Yo jigisi morap uñun dima altanɗakwa wagil dayisat, do disi kanɗ kimotni.”

Don Amin Dakon Monji apdisak

(Mt 24.29-31 ae Lk 21.25-28)

24 Yesu da sanɗenɗek yanɗ yagit, “Yo jigisi dakon bisap mudanɗakwan ‘gildat dabil pilin tuk akdisak, ae kanek dima tenɗenɗokdisak.

25 Ae gik kundu yipmanɗek mokdanɗ, anɗakwa kwen kundukon yo tebai tonɗ uñun da kwakwalitdanɗ.’

26 “Uñun bisapmon amin da Amin Dakon Monji kanɗa tapmimni ae tilimni gat gikwemon da apban kokdanɗ.

27 Uñun da anɗelo kabini yabekban kinɗ amin iyi do manjikbi kabi miktimi miktimi ekwanɗ uñun pañmuwutdanɗ.”

Pik kindap kanɗek butji pisosak

(Mt 24.32-35 ae Lk 21.29-33)

28 Yesu da sanɗenɗek yanɗ yagit, “Ji pik kindap kanɗek butji pisosak. Kiliñi pakbini tonɗ ae tami kaluk yopmanɗak, uñun bisapmon gildat bisap kwanɗ tosoɗ yanɗ nandanɗ.

29 Uñudenɗ gin yo morap dayit uñun da altanɗakwa miktim da mudosak bisap madep kili uñunɗok kwanɗ tosoɗ yanɗ nandanɗi.

30 Nak asisi dayisat, amin uñun bisapmon nani dima kimagakwa yo morap uñun kisi altanɗ mudokdanɗ.

31 Kundu gat miktim gat pasildamal, mani nak dakon gen uñun dimasi pasildisak.”

Yo morap altosak uñun dakon bisap Pinɗkop Dat dagin nandisak

(Mt 24.36-44)

32 Yesu da sanɗenɗek yanɗ yagit, “Yo morap altokdisak uñun dakon bisap amin kinda da dima nandisak. Kwen Kokup anɗeloyo dima nandanɗ, ae Monjiyo kisi dima nandisak. Dat da iyi gin nandisak.

33 Yo morap altokdanɗ dakon bisap ji dima nandanɗ, do kanɗ kimagek egipni.”

34 Yanɗ yanɗek tilak gen kinda yanɗ yoyigit, “Amin kinda kokup kindakon kik do anɗek oman amini do pi kokwinik yominɗek yut dakon kila ani do yoyisak. Añek yoma sopsop dakon kila amin yoma kilani tebai asak do iyisak.

35 “Uñun do anɗek ji kanɗ kimotni. Ji yut dakon ami ni bisapmon apjak uñun dima nandanɗ. Apjak bisap uñun pilindo bo kalbi binap bo pup da gen yosok bisapmon bo wisa dagokdo uñun ji dima nandanɗ.

36 Tepmi abinɗ dandaban dipmin potni kanɗ, uñun tagi dima.

37 Gen dayisat uñun amin morap kisi do yosot. Kanɗ kimotni.”

14

Kila amin da Yesu anɗakba kimotjak do yawit

(Mt 26.1-5 ae Lk 22.1-2 ae Jn 11.45-53)

1 Gildat bamori egek don Yapyap Bilak ae Bret Yisni Mini Dakon Jap Noknok Bisap Madep altok do anɗakwan mukwa sogok amin dakon amin

madep kabi ae gen teban yoyiñdet amin da muwugek yan yawit, “Nian anek Yesu anjekwalek abidan anjatno kimotjak?”

² Yan yanek yawit, “Telagi bisap madepmon dima abidoneñ. Yan aneñ kan, miñat aminyokon pidok pidok noman tokdisak.”

Minjat kinda da pakbi kibanji ton tagisinin Yesu son imgut

(Mt 26.6-13 ae Jn 12.1-8)

³ Yesu Betani kokupmon amin kinda mani Saimon unun da yutnon yikgit. (Saimon unun kalip wuda tebani ton egipgut.) Yesu jap noknok tamokon yigakwan miñat kinda pakbi kibanji ton tagisi kinami kinda abidanek wigigit. Awin gapmi jokgalek Yesu da busunon tagalgit. (Unun pakbi dakon yuman nogi madepsi ae tibiri unun tipnan wasanbi.)

⁴ Yan aban amin diwari da kanek buri yokwi tanba notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Nidosi pakbi kibanji ton tagisi unun yumsi tagaldak?”

⁵ Amin da yubam tam, moneñ madepsi timik yoni mini amin do yomnom.” Yan yanek miñat unun gen tebai iyiwit.

⁶ Iyinba Yesu da nandanek yan yoyigit, “Ji miñat on yum koni. Nido jigi iman? Miñat on nak do yo tagisi asak.

⁷ Yoni mini amin ji gat bisapmi bisapmi egipdan, do tagi panpulugoni. Mani nak ji gat bisapmi bisapmi dima egipdaman.

⁸ Yo miñat da agagi kili aban dagak. Nak kimokgo gapmakon nepni do unun miñat da pakbi kibanji ton nan kili son namik.

⁹ Nak asisi dayisat, miktimi miktimi amin da Gen Bin Tagisi yoyinjek miñat on da yo ak unun dakon gen bin kisi yoyinjakwa nandakdan. Anek unun miñat dakon man bini dima pasildisak.”

Judas da Yesu kila amin da kision yip do yan teban tagit

(Mt 26.14-16 ae Lk 22.3-6)

¹⁰ Unun bisapmon panđetni 12 kabikon kinda egipgut mani Judas Iskar-iot. Unun da mukwa sogok amin dakon amin madep kabikon kinjek Yesu kisitnikon yipjak do yoyigit.

¹¹ Yoyinban but galak nandanek moneñ imni do yan teban tawit. Judas unun nandanek Yesu kisitnikon yipjak dakon kosit wisigit.

Yesu gat panđetni gat jap nawit

(Mt 26.17-25 ae Lk 22.7-14 ae 22.21-23 ae Jn 13.21-30)

¹² Anakwan Bret Yisni Mini Dakon Jap Noknok Bisap Madep altagit. Unun bisapmon Israel amin da Yapyap Bilak do nandanek sipsip monin dapman son non. Unun bisapmon panđetni da Yesu yan iyiwit, “Nin kin dukwan Yapyap Bilak dakon jap pankosit aneñ do nandisal?”

¹³ Yan yanba Yesu da panđetni bamori yabegek yan yoyigit, “Kokupmon kin kanbal amin kinda pakbi kwoba kinda guramik apban jil gat domdom akdan. Jil unun amin nan yol ankinjil.

¹⁴ Kanbal yut kindakon wikwan kan, unun yut dakon ami yan iyinjal, “Yoyiñdetni da yosok, “Nak gat panđetnoni gat da Yapyap Bilak dakon jap noneñ dakon yut buri dukwan tosok?”

¹⁵ Yan iyinbal unun amin da yut madep kinda kwen nani do dolisak. Unun yutnon jap noknok tamo ae amin yiyit tamo kili pannoman abi da ton. Unudon japnin pankosit anjil.”

¹⁶ Yoyinban kokupmon kin Yesu da yo morap do yoyigit unudenji pindagakimal. Yan pindagek Yapyap Bilak dakon jap pankosit agimal.

17 Pili pilindo Yesu gat pañdetni 12 kabi gat unun yutnon opgwit.

18 Obiñ jap noknok tamokon jap nan yigek Yesu da yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, jikon da kinda da nak uwalno da kisiron nepdisak. Unun amin nin gat yigek jap nomanj.”

19 Yan yanban pañdetni buri yokwi tanba kalon kalon yan yawit, “Nak dima, ma?”

20 Yan yanba Yesu da yoyigit, “12 kabi jikon kinda nak gat bret idapmon sibinek nomak unun.

21 Asi, Pin kop da papiakon gen mandabi unun da aripmon Amin Dakon Monji kimot akdisak. Mani Amin Dakon Monji uwal da kisiron yipjak amin, awa! Unun amin meji da dima anjalagit tam tagi.”

Yesu da pañdetni jap yomgut

(Mt 26.26-30 ae Lk 22.15-20 ae 1Ko 11.23-25)

22 Jap nan yigakwa Yesu da bret kinda abidan, Pin kop ya yan iyinek, pudan pañdetni do yomgut. Yominek yan yoyigit, “Timigek noni, on nak dakon giptim timno.”

23 Yan yanek aeni wain kinam abidane, Pin kop ya yan iyinek, yoban kisi da nawit.

24 Nanakwa Yesu da sanbejek yan yoyigit, “On yawino. Amin morapmi gat sanbek sanbek ak do parekdat.

25 Nak asisi dayisat, nak wain ae dima nanek egi wigi Pin kop da Amin Kila Agak kokupmon don wain kalugi nokenj.”

26 Yan yanban kap kinda yanek yomakon pige k Henj Olipmon wigiwit.

Pita da manji imjak do Yesu da yagit

(Mt 26.31-35 ae Lk 22.31-34 ae Jn 13.36-38)

27 Henj Olipmon wigakwa Yesu da pañdetni yan yoyigit, “Pin kop da papiakon gen kinda tosoq unun da aripmon ji manji namdan. Gen unun yan: ‘Sipsip dakon kila amin anakgo kimagakwan sipsip wasen ki iyi iyi kikanj.’

28 Mani kimoron da pidane, nak da kalip Galili miktimon mibiltan daminek kikerj.”

29 Yanban Pita da yan iyigit, “Amin diwari dakon nandan gadat wital kisak kan, nak yan aripmi dima abenj.”

30 Yan yanban Yesu da iyigit, “Nak asisi gayisat, abisok kalbi pup kosit bamot dima yanakwan gak da nak do wasip kosit kapbi yokdisal.”

31 Yanban Pita da yan iyigit, “Uwal da gige nakyo kisi nit do ani kan, gak do wasip dima yokenj.” Yan yanban notni kabi kisi yan gin yawit.

Yesu Getsemani Pigaga bisit agit

(Mt 26.36-46 ae Lk 22.39-46)

32 Yesu gat pañdetni gat miktim kinda mani Getsemani unudon kiwit. Kin altane Yesu da yan yoyigit, “Ji idon yigakwa nak bisit akenj.”

33 Yan yanek Pita, Jems, ae Jon kisi timikban kiwit. Kin burikon jig madepsi nandanek

34 yan yoyigit, “Butno jik tanakwan kimot kimotno noman tan naban nandisat. Do ji idon Pin kop do nandanek egipni.”

35 Yan yanek angwikon kin miktimon man pagek bisit agit. Kosit kinda tosgon unun bisap yokwi yapjak yan nandanek bisit yan yagit,

36 “Aba, Dat, gak da yo morap tagi aki. Do nak da kwenon jigi apdisak unun kukwoki do nandisat. Mani nak dakon galaktok dima yolgi, gaga dakon galaktok unun gin yolgi.”

37 Yan yanek tobil panjetni kabji egipgwiron kinj pindakban dipmin pakgwit. Pindagek Pita yan iyigit, “Saimon, gak dipmin pokdol, ma? Bisap awa kalonji da aripmon gin nak gat Pinjkop do nandanek dima egipnen?”

38 Ji teban tanek bisit anek egipni. Yan anek egipni kanj, panjkewalon aripmi dima moni. But da nak nol do galak tosoke mani gip dakon teban tokni mini.”

39 Yan yanek aeni tobilek kinj bisit mibiltok agit unudenj gin agit.

40 Bisit anek abinj pindakban panjetni dipmin do yokwisi anek aeni dipmin sigin pakgwit. Panjyolban pidanj ni gen nanj iyiner yan do intanjek isal yikgwit.

41 Aeni kinj bisit anj tobil abinj panjetni yan yoyigit, “Ji dipmin sigin pagek tapmin panj, ma? Dipmin aripmi kwayinj. Bisap kili abik. Amin Dakon Monji yokwi pakpak da kisiron kili unun yipmanjanj.”

42 Pidanjba kino! Kabit, uwal da kisiron nepjak amin kili abik.”

Uwal da Yesu abidawit

(Mt 26.47-56 ae Lk 22.47-53 ae Jn 18.3-12)

43 Yesu gen yanakwan unudon gin panjetni 12 kabikon da kinda mani Judas altanj yongut. Amin kabji madep emat agak sibani ae kindap kirinj timigek bujon yolgwit. Mukwa sogok amin dakon amin madep kabji ae gen teban yoyindet amin ae kila amin unun da yabekba apgwit.

44 Uwal da kisiron yipyip amin da gen kinda kili yan yoyigit, “Amin kinda nak da mandanj noko kanj, unun amin nanj abidoni. Abidanek kilani tebai anek ananj kini.”

45 Judas unudon gin Yesukon kinj altanjek yan iyigit, “Yoyindet!” Yan iyinek mogimikon mandanj nagit.

46 Yan aban kanjek Yesu tebai abidawit.

47 Aba unun akgwit kabikon da kinda da emat agak sibani ilikgit. Higeke mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon oman monji miragi mandanj dagagit.

48 Mandanj daganban Yesu da obip amin yan yoyigit, “Ji nak do kabo noknok kinda yan nandanek emat agak siba ae kindap kirinj timigek nak abidok do aberj, ma?”

49 Nak gildari gildari Telagi Yut Madep da nagalgwan ji gat egek amin yoyinj dekgim. Unun bisapmon nak abidok do dima nandawit? Mani Pinjkop da papiakon nak do gen mandabi unun da aripmon noman tosak.”

50 Yan yanban panjet morapni yipmanjek pasal kinj mudawit.

51 Kinj mudanjakwa monjisok kinda imalni kwakwagi kindananj gin imegek Yesu yolgit. Emat amin da unun monjisok kisi abidok do awit,

52 mani imalni nanj kukwanjek pasal molanj molanj kigit.

Yesu gen pikon ananj kiwit

(Mt 26.57-68 ae Lk 22.54-55 ae 22.63-71 ae Jn 18.13-14 ae 18.19-24)

53 Yesu abidawit amin unun da Yesu abidanj ananj mukwa sogok amin dakon amin madep kabji da yutnon wigiwit. Unun yutnon mukwa sogok amin dakon mibiltok amin ae gen teban yoyindet ae kila amin kisi muwuk egipgwit.

54 Pita kagi kagisok da Yesu yol ankinjek, mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da nagalgwan pigigit. Pikwan obip amin gat kindapmon yigek kindapni aliwit.

⁵⁵ Anjakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabɪ gat ae gen kokwin amin kisi morap gat da yan nandawit, amin di yan yomno abin Yesu top gen yan iminek gulusun agit yan yanakwa anjatno kimotjak yan nandawit, mani Yesu sun kinda dima agit yan kawit.

⁵⁶ Anjakwa amin morapmi da Yesu do top sitnok genyo yanba geni dakon kosiri dima pisagit.

⁵⁷ Aba amin diwari da pidan Yesu do top sitnok gen yan yawit,

⁵⁸ “Nin da nandanapno Yesu da yan yagit, ‘Nak da Telagi Yut Madep amin da awit unun tuwilek gildat kapbi da butgwan yut njwakjwari kinda aben. Yut unun amin kisi da agagi dakon tilak dima aben.’”

⁵⁹ Mani gen unun yawit unun kisi upbal tanek gen dakon kosiri dima pisagit.

⁶⁰ Kili mukwa sogok amin dakon mibiltok amin kila amin da inamon agek Yesu yan iyigit, “Gak gen kobogi kinda dima yoyiki? On amin morap gen yan gaba nian nandan yomisal?”

⁶¹ Mani Yesu gen kagani sopmanek gen kobogi kinda dima iyigit. Yan aban mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da aeni iyigit, “Gak Kristo? Gak Pinjok gawak imaman unun dakon Monji bo dima?”

⁶² Yanban Yesu da yan yagit, “Unun nak mani. Ji don kanakwa Amin Dakon Monji Tapmin Ami da aminsi tet do yikban kokdan. Anek kanakwa Kwen Kokup dakon gikwemon da apban kokdan.”

⁶³ Yan yanban nandanek mukwa sogok amin dakon mibiltok amin iyid dakon paba pigikni pudagit. Yan anek yagit, “Mibilni nandak do amin nido sanbenek yoyino apni?”

⁶⁴ Iyi do ‘nak Pinjok dakon Monji’ yan yosok, do ji da nian an imnen do nandan?”

Yanban kisi morap da yawit, “Gulusun asak, do si kimotjak.”

⁶⁵ Yan yanek diwari da ilip sul imgwit. Yan anek dabili imal nan waman sopmanek kisi da anagwit. Kisi da anagek yan iyiwit, “Namin da gikdak? Kombi gen ya!” Yan iyinakwa obip amin da abidanek anagwit.

Pita da Yesu do wasip yagit

(Mt 26.69-75 ae Lk 22.56-62 ae Jn 18.15-18 ae 18.25-27)

⁶⁶ Anakwa Pita unun yut da nagalgwan egakwan mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon oman minjatjok kinda da opgut.

⁶⁷ Obin Pita kindap alinek ekwan kagit. Minjat unun da pakyanji yipban kwan kanek yan iyigit, “Gak Yesu Nasaret kokupmon nani gat kisi egipgumal.”

⁶⁸ Yanban Pita da wasip yanek yagit, “Gak da gen unun yosol nak dima nandisat.” Yan yanek nagalon da wigat mibilon pigigit.

⁶⁹ Anjakwan oman minjatjok unun da Pita aeni kanek amin unudon akgwit yan yoyigit, “On amin unun Yesu da kabikon nani kinda.”

⁷⁰ Mani aeni wasip yanek yagit, “Dima.”

Timisok di egek amin kapmatjok akgwit unun da yan iyiwit, “Gak asi Yesu da kabikon nani kinda. Gak Galili amin kinda.”

⁷¹ Yan yanba Pita da tebaisi yanek yagit, “Asisi dayisat, amin unun yon nak dimasi nandan imisat. Top yosot kan, jobit tagi timikgen.”

⁷² Yan yanakwan unudon gin pup gen yanban kosit bamot agit. Yanban nandanek Pita Yesu da gen yagit unun do nandagit. Gen unun yan yagit, “Nak dakon man kosit kapbi wasip yanaki pup da kosit bamot gen yosak.” Gen unun do nandanek buri yokwi tanban kunam madepsi tagkit.

15

*Yesu Pailaron anaj kiwit**(Mt 27.1-2 ae 27.11-14 ae Lk 23.1-5 ae Jn 18.28-38)*

¹ Wisawisa do mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae kila amin ae gen teban yoyijdet amin ae gen kokwin amin kabi morap gat da muwugek gen kinda anjeban awit. Anjek Yesu nap teban nanj wamanj ilik anaj Pailat da kisiron anki yipgwit.

² Yipba Pailat da Yesu yan iyigit, “Gak Juda amin dakon kila amin madep, ma?”

Yanban Yesu da gen kobogi yan yagit, “Yosol unun mani.”

³ Yan yanban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da gen morapmi yan imgwit.

⁴ Yanba Pailat da aeni Yesu yan iyigit, “Gak gen kobogi kinda dima yoyiki? Amin on da yokwi agil do gen morapmi yan gaman?”

⁵ Yan yanban Yesu da gen kobogi kinda dima yagit. Yan aban kanek Pailat nandaban njwakjwarisi agit.

*Pailat da Yesu tilak kindapmon anajni do yagit**(Mt 27.15-26 ae Lk 23.13-25 ae Jn 18.38-19.16)*

⁶ Bilagi bilagi Yapyap Bilak bisapmon wasok kinda yan awit: Juda minat aminyo da dam tebanon yikdak amin kinda dakon man yanakwa, Pailat da yopban kin kin awit.

⁷ Yesu gen pikon yipgwit bisapmon amin kinda mani Barabas unun gat notni gat dam tebanon yikgwit. Unun amin kabi Rom gapman do japmi nandanek emat wamanek amin kinda anakba kimakgit. Unun do dam tebanon yopgwit.

⁸ Kili amin morapmi da Pailaron kin altanek yan iyiwit, “Bilagi bilagi asal, unuden gin dam tebanon yikdak kinda pulugan yipbi kisak.”

⁹ Yanba Pailat da yan yoyigit, “Juda amin dakon kila amin madep nanj yipbo kisak do nandan?”

¹⁰ Pailat yan yagit nido iyi nandagit: mukwa sogok amin dakon amin madep kabi Yesu do nandaba yokwi tanban top yanek gen pikon yipgwit.

¹¹ Mani mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da minat amin kabi madep buri suganek yan yoyiwit, “Ji Pailat da Barabas nan yipban kisak do iyini.” Yan yoyinba amin da yan gin iyiwit.

¹² Yanba Pailat da aeni yoyigit, “On amin ji da ‘Juda amin dakon kila amin madep’ yan iyan, nian an iben do nandan?”

¹³ Yanban yan tidanek yawit, “Tilak kindapmon anakbi kimotjak!”

¹⁴ Yanba yoyigit, “Mibili nido? Ni gulusun nan agit?”

Yanban mibiltok yawit si yapmanek madepsi yan tidanek yawit, “Tilak kindapmon anakbi kimotjak!”

¹⁵ Yanba Pailat da amin dakon buri moni do Barabas pulugan yipban minat amin kabiyokon kigit. Kinakwan emat amin yoyinban Yesu baljawit. Aba don tilak kindapmon anakba kimotjak do yoyigit.

*Emat amin da Yesu toptopmon da man madep imgwit**(Mt 27.27-31 ae Jn 19.2-3)*

¹⁶ Emat amin da Yesu abidan anaj gapman yut madep da nagalgwan pigiwit. Pigekek emat amin notni diwari kisisi yan yoba abin mudawit.

17 Muwugek Yesu do paba pigik gami kinda panj ingwit. Yanj anjek nap keli tonj kinda nanj kila amin madep dakon pelit yombem kinda wasanek busunikon wamanj ingwit.

18 Wamanj iminek top iyinjek yanj yawit, "Gildat tagi, Juda amin dakon kila amin madep!"

19 Yanj yanjek kindap kirinj nanj busunikon anjagek ilip sul ingwit. Yanj anjek gawak iminek toptopmon da man madep ingwit.

20 Anjek topmon da man madep iminj mudanjek imal gami iligek iyi dakon pabi pigik panj ingwit. Panj iminek tilak kindapmon anjakba kimotjak do ilik anjanj kiwit.

Yesu tilak kindapmon anjakgwit

(Mt 27.32-44 ae Lk 23.26-43 ae Jn 19.17-27)

21 Kosiron kinj amin kinda kokup pap kik do apban kawit, mani Saimon. Unjun Sairini kokupmon nani kinda, Aleksanda gat Rupas gat dakon datni. Emat amin da Saimon gen tebai iyinba Yesu dakon tilak kindapni guramikban kiwit.

22 Kinj miktim tim kinda mani Golgata unjudon altawit. (Golgata unjun dakon mibili unjun Busunj Kidat Ilenj.)

23 Kinj altanjek wain gat pakbi isipmi kinda mani mea gat iktagilek iminjba nok do kurak tagit.

24 Anjek tilak kindapmon anjakgwit. Anjagek imalni timit do satu wasok awit.

25 Wisa dagokdo 9 kilok anjakwan anjakgwit.

26 Anjagek mibili yanj do anjakgaman unjun dakon but piso gen yanj mandawit, JUDA AMIN DAKON KILA AMIN MADEP.

27 Yesu da ilenj bamoron kabo noknok bamori kisi dapgwit.

28 Dapba Pinjkop da papiakon gen tosok unjun bami noman tagit. Gen unjun yanj: "Yokwi pakpak amin unjun kabikon anjakbi."

29 Amin kinj ap awit unjun da yanjba yokwi tok anj iminek wunda kwalkwal anjek yanj iyiwit, "Ae! Gak Telagi Yut Madep tuwilek gildat kapbi da butgwan kaluk ak do yagil,

30 do giptingo anjknutnanjek tilak kindapmon da pi!"

31 Yanj yanjba mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae gen teban yoyindet amin kisi yanj gin notni yoyinj yoyinj anjek anjolat anjek yanj yawit, "Amin diwari panjplugagit da nido iyi dakon giptim anjplugok do antidok asak?"

32 On amin Kristo, asi Juda amin dakon Kila Amin Madepni kanj, tilak kindapmon da pinjban kanjek nandanj gadanj imnen." Unjuden gin kabo noknok bamot teri teri dapbi unjunyo kisi yanjba yokwi tok anj ingumal.

Yesu kimakgit

(Mt 27.45-56 ae Lk 23.44-49 ae Jn 19.28-30)

33 Gildat binap 12 kilok anjakwan miktim kisi pilin tuk anjakwan kinj pilindo 3 kilok agit.

34 Kinj 3 kilok anjakwan Yesu da yanj tidanjek yanj yagit, "Eloi, eloi lama sabaktani?" Gen unjun dakon mibili yanj:

"Pinjkopno, Pinjkopno, nido nepmanj dekdal?"

35 Yanj yanjban amin diwari kapmatjok agkwit unjun nandanjek yawit, "Nandanj, unjun Elaija do yanj imisak."

36 Yanba amin kinda tintim yanek kin yo kinda gugidan yombem jol diwaron waman wain gat ae pakbi isipmi gat unjungwan sibinej Yesu da nosak do anenagkit. Anenagek yan yagit, “Ji yipba koner. Elaija da asi abin tilak kindapmon nan abidan abinban koner, bo dima.”

37 Yan yanban Yesu madepsi yan tidanek kimakgit.

38 Kimagakwan Telagi Yut Madep dakon yoma imal unjun kwen da sulugi pin mibilikon dagan ki timi bamori agit.

39 Anjakwan emat amin 100 dakon kila amin da Yesu injamikon kimakban kanek yagit, “On amin asisi Pinkep dakon Monji egipgut.”

40 Anjakwan minjat diwari dubagisogon da agek pindak nandanjo awit. Unjun minjat kabikon kinda mani Maria, kokupni Makdala, ae Maria njwaknware kinda unjun Jems bunon nani gat Josep gat dakon menji, ae Salome gat kisi agkwit.

41 Yesu Galili miktimon egipgut bisapmon unjun minjat kabi da yol awilek oman an iminej egipgwit. Unjun dagan dima, ae minjat diwari kisi Yesu gat Jerusalem kokup papmon kiwit unjun kisi kanakwa Yesu kimakgit.

Yesu dakon bumjotni tip kinamgwan yipgwit

(Mt 27.57-61 ae Lk 23.50-55 ae Jn 19.38-42)

42 Sabat dakon tagaptok bisap Nenjo pilindo

43 Josep Arimatea kokupmon nani da apgut. Unjun gen kokwin amin kabi dakon kila amin egipgut. Amin morapmi da nandaba wukwan imgwit. Ae unjun Pinkep da Amin Kila Akdisak unjun do jomjom anek egipgut. Josep unjun pasol pasoli mini Pailaron kin Yesu dakon bumjotni abidok do iyigit.

44 Iyiban Pailat da emat amin 100 dakon kila amin yan iban opban iyigit, “Asi Yesu kunwak, bo dima?”

45 Iyiban emat amin 100 dakon kila amin da yan yagit, “Asi kunwak.” Yan yanban nandanek Josep da bumjot ankisak do yan mudan imgut.

46 Aban Josep da kin imal kwakwagi kinda yuman anabin Yesu dakon bumjot tilak kindapmon nan abin unjun imal nan wangut. Waman anki tip kinam kindakon yipmanek tip madepsi kinda antobilban abin yoma sogput.

47 Maria Makdala kokupmon nani gat ae Maria Josep dakon menji gat da kanakwal Yesu dakon bumjotni yipgut.

16

Yesu kimoron da pidagit

(Mt 28.1-8 ae Lk 24.1-12 ae Jn 20.1-10)

1 Sabat bisap mudanakwan pilin pilindo Maria Makdala kokupmon nani, ae Maria Jems dakon menji, ae Salome, unjun minjat kapbi da bit nelak, ae yo mibili mibili kibari tagisi, Yesu dakon bumjotni son in do yuman panjosit awit.

2 Yan anek pakgwit da Sonda wisa dagokdo tip kinamon kik do kinakwa gildat wigit.

3 Kinek kosiron yan nandat anek yan yawit, “Namin da tip kinam dakon tip madep antobilban piosak?”

4 Yan yanek kin kanba tip madep kili antobilbi kawit.

5 Yan kanek tip kinamgwan pigi wili gimoni kinda kawit. Unjun ilikba pigik kwakwagi dubagi kinda pabi da aminsi tet do yikban kawit. Kanek wuripdagek pasalgwit.

6 Yan nandanakwa yoyigit, “Ji wuripdagek dima pasolni. Yesu Nasaret kokupmon nani tilak kindapmon anakbi unun kok do aben. Unun kili pidan kik, idon mini. Tamoni oni kabit.

7 Kin panjetni gat Pita gat yan yoyini, ‘Unun da kalip Galili miktimon mibiltan daminek kik do kili dayigit, do unudon kin koni.’”

8 Yan yoyinban minjat kapbi unun pasal nimnimigek tip kinamon da win tintim yanek kiwit. Kin pasal pasal anek amin di dima yoyiwit.

Maria Makdala kokupmon nani da Yesu kagit

(Mt 28.9-10 ae Jn 20.11-18)

9 Yesu Sonda wisa dagokdo kimoron da pidanek mibiltok Maria Makdala kokupmon nani altan imgut. (Unun minjat Yesu da kalip kon 7 kabi burigwan egipgwit ban yol imgut.)

10 Altan iban kin Yesu dakon panjet kabini kunam takba pindagek yan yoyigit,

11 “Yesu kalugi egakwan kat.” Yan yanban gen unun do nandaba bami dima agit.

Panjetni bamori da Yesu kosiron kagimal

(Lk 24.13-35)

12 Bunon panjetni bamori da kokup kindakon kik do kinakwal Yesu da giptimi kulabik anek altan yoban amin njwakjwari kinda yan kagimal.

13 Altan yoban tobil kin notni diwari yoyinbal nandaba bami dima agit.

Yesu da panjetni pi ani do yoyigit

(Mt 28.16-20 ae Lk 24.36-49 ae Jn 20.19-23)

14 Aeni don panjetni 11 kabi muwuk yigek jap nanakwa altan yomgut. Altan yominjek gen tebaisi yanek yan yoyigit, “Ji amin da ‘pidak da egisak’ yan dayinba nido nandaba bami dima ak? Nandan gadatji mini?”

15 Aeni sanbenek yan yoyigit, “Ji miktimi miktimi kin Gen Bin Tagisi amin kisisi yoyin mudoni.

16 Amin kinda nak nandan gadan naminek telagi pakbi sosak kan, unun amin Kwen Kokup do amin asak. Ae amin kinda nak dima nandan gadan namjak kan, unun amin Tipdom do amin asak.

17 Nak nandan gadan namni amin tapmim yobo wasok tapmimi ton yan ban akdan: nak dakon man yanek kon yoldan, ae gen njwakjwari yokdan.

18 Ae unun amin da tunon amin emari ton abidokdan, ae pakbi emari ton nanba unun da dima panupbal akdan. Unun amin da sot amin kisiri kwenikon witinba sotni mudokdan.”

Yesu Kwen Kokup wigigit

(Lk 24.50-53 ae Ya 1.9-11)

19 Amin Tagi Yesu gen unun yoyin mudanakwan Pinjok da anenakban Kwen Kokup wigigit da Pinjok da aminsi tet do yikdak.

20 Anakwan panjetni miktimi miktimi kin Pinjok dakon geni yoyin anan kiwit. Kinakwa Amin Tagi unun gat egek panpuluganjanakwan wasok tapmimi ton anek geni jonik panjeban agit.

Gen Bin Tagisi Luk da Mandagit

But piso gen

Luk unun Juda amin kinda dima. Unun Grik amin kinda. Ae nandak nandak amin madep kinda, ae wuda wamakyo kisi egipgut.

Gen Bin Tagisi Luk da mandagit unun da Yesu unun Israel amin gat ae Amin Nwakwari Kabi kisi yokwikon ban timit timit amin yan nolinban koman. Yesu pini wasanek ak do agit bisapmon minat aminyo yan yoyigit, "Telagi Wup da antagap aban Pinkep dakon geni tagisi bupmi amin do yoyin tenjenagit." (4.18 do koki) Asi, minat aminyo jigi mibili mibili pawit unun Yesu da yo tagisi anyomgut dakon geni morapmi Luk da mandagit.

Yesu dakon egip egipni morapmi do Luk kalon dagin yosok. Unun dakon geni papia diwarikon dima mandabi. Luk kalon dagin Yesu miktimon altagit bisapmon yo noman tawit unun do morapmi yosok. Ae Luk da Yesu da tilak gen kinda yagit unun Samaria amin kinda da kosiron kin uwal da kisiron jigi pagit unun do mandagit. Ae Yesu da tilak gen kinda yagit unun monji kinda da datni yipman dek kigit unun do mandagit. Ae Luk dagin Sakius takis timit timit amin dakon geni mandagit.

Luk da yo diwari do morapmi yosok unun bisit pi tebaisi agak gat, ae Telagi Wup dakon pi gat, ae Pinkep da minat amin dakon yokwini wiririk yomisak unun do yosok. Ae Luk da minat da yo awit unun do morapmi yosok.

Luk papia on kalon nan gin dima mandagit. Yabekbi Papia yo kisi mandagit. Unun papiagwan Yesu Kwen Kokup wigakwan unun da kwenon yabekbi da pi awit unun dakon geni mandagit.

Gen on Luk da Tiopilas do mandagit

¹⁻³ Kila amin madep Tiopilas, amin morapmi da Pinkep da yo morap nin da binapmon agit unun dakon geni papiakon mandak do awit. Yo morap wasanek altanakwa dabil da si pindagek yan tenjenok awit amin dakon gen yolek mandawit. Unun amin Pinkep gen do pi awit. Ae nak unun yo morap si wasanek noman tan anan opgwit unun dakon mibili pakyan si nandak do pini madepsi agim. Do gen morap on papiakon kilegisi mandan yipbo gagon opjak kan nandabo tagisi asak.

⁴ Papia on manjinek amin da gen morap gayiwit unun nandabi bamisi asak.

Elisabet da Jon anjalagit, ae Maria da Yesu anjalagit gat dakon gen

(Kilapmi 1.5-2.52)

Jon dakon altok altok dakon but piso gen

⁵ Erot da Judia miktim dakon kila amin madep yikgit bisapmon mukwa sogok amin kinda egipgut mani Sekaraia. Sekaraia unun mukwa sogok amin Abiya da kabikon nani kinda. Minatni Elisabet unun Aron da kabikon nani.

⁶ Pinkep da dabilon kilegisi egek Amin Tagi dakon gen teban madep ae monji kisi guramigimal.

⁷ Mani Elisabet monji sun egipgut, do isal egek minat amin pelanyo agimal.

⁸ Bisap kindakon Sekaraia gat mukwa sogok amin notni gat Pinkep da dabilon mukwa sogok pi awit.

⁹ Anek namin dasi Amin Tagi da telagi tamogwan wigi yo kiban tagisi sosak yan do anpakni yolek satu wasok awit. Yan aba Sekaraia dakon man da noman tanban mukwa sok do wigigit.

¹⁰ Wigi mukwa soñakwan yomakon miñat amin morap muwuk egek bisit pi awit.

¹¹ Anjakwa Amin Tagi dakon anjelo kinda Sekaraia altan ingut. Unjun alta mukwa kibani tagisi sosoñ da tosok unjun da aminsi tet do akgit.

¹² Akban kanek Sekaraia wuripdagek pasalgit.

¹³ Mani anjelo da yan iyigit, "Sekaraia, Pinjkop da bisitgo kili nandagit, do dima pasolgi. Miñatgo Elisabet da monji wili kinda anjalakdisak. Mani Jon yan iyiki.

¹⁴⁻¹⁵ Amin Tagi da inamon mani wukwisi tokdisak, do gak butgo tagisi anjakwan kisik kisik akdisal. Ae amin morapmi da monji unjun altosak bisapmon kisik kisik akdan. Meñ da butgwan yitjagon da Telagi Wup da tugañ iban egi anan kikdisak. Wain ae pakbi tebanyo dimasi nosak.

¹⁶ Unjun da Israel amin morapmi panjebilban aeni Amin Tagini Pinjkopmon kikan.

¹⁷ Elaija dakon anpak tapmimyo panek Amin Tagi mibiltan iminek kikdisak. Unjun da miñat monjiyo gat datni gat dakon but panjilek aban but kaloñ akdan. Ae gen kirinjet amin dakon nandak nandak panmilip aban amin kilegi dakon nandan kokwin tagisi yombem akdan. Anjek amin panjagap aban tagap tanakwa Amin Tagi apdisak."

¹⁸ Yan yanban Sekaraia da anjelo iyigit, "Nit miñat amin pelanyo kili agimak. Do gen yanaki but bamot asat. Gen unjun nianon da bami yosol yan nandaken?"

¹⁹ Yanban anjelo da yagit, "Nak Gebriel, nak Pinjkop da inamon akdat da yabekban gak do gen tagisi on gayik do abisat.

²⁰ Gen gayisat unjun asi Pinjkop da bisap yipgut unjun bisapmon noman tokdisak, mani nandabi bami dima asak, do gen yogok kositgo sopmanjakwan gen dimasi yanek egi wigaki gen gayisat unjun bami noman tokdisak."

²¹ Yan nandat anek egakwal amin jomjom anjerek Sekaraia nido bisap dubak Telagi Yut Madepmon egisak yan nandanek but morap awit.

²² Yan nandanek egakwa Sekaraia yomakon pinj gen yok do anjidok anek kisit dagin tilak anyomgut. Yan anjakwan kanek Telagi Yut Madepmon dipmin yombem kinda bo kak yan nandawit.

²³ Sekaraia Telagi Yut Madepmon pi agak bisapni mudanakwan tobil kokupnikon kigit.

²⁴ Panji egakwan don miñatni Elisabet monji kwap awilek yutnon pasili egakwan kanek 5 mudawit.

²⁵ Anjakwan yan yagit, "Amin Tagi da nak anpulgwanban monji kwap awildat. Kalip monji mini egek amin da dabilon mayagisi nandagam, mani abisok kili unjun mayagino mudosok."

Anjelo da Maria altan ingut

²⁶⁻²⁷ Elisabet monji kwap awilgit unjun dakon kanek 6 mudanakwan Pinjkop da anjloni Gebriel yabekban miñatjok kinda mani Maria unjun do kigit. Galili miktimon, kokup kinda mani Nasaret unjudon egipgut. Maria unjun amin kinda mani Josep, Dewit da kabikon nani unjun pasak do manjikbi.

²⁸ Gebriel Mariakon altan iminek yan iyigit, "Gildat tagi. Amin Tagi gak gat egisak. Pinjkop da miñat diwari yapmanek gak do yo madep yan nandisak."

²⁹ Maria gen unjun nandanek burigwan da jigisi nandanek yan nandagit, "Ni gen kinda nan nayisak?"

³⁰ Yan nandañakwan iyigit, “Maria, dima pasolgi. Pinjkop da gak do nandañban tagisi asak.

³¹ Nandaki, gak monji kwap awilek monji kinda anjalakdisal. Monji unjun mani Yesu yanñsi iyiki.

³² Unjun da amin man madepni ton kinda egakwan amin da Pinjkop Wikwisi Dakon Monji yanñ iyikdan. Kalip babi Dewit da kila amin madep egipgut, unjun da tilagon Amin Tagi Pinjkop da yipban kila amin madep kinda egipdisak.

³³ Unjun da Jekop dakon diwatni dakon kila amin madepni bisap dagok dagogi mini egi anañ kinjek kilani akdisak.”

³⁴ Yan yanñban Maria da anjelo yanñ iyigit, “Yo yosol unjun nianñ anjek altosak? Nak amin kinda pagim.”

³⁵ Yanñban anjelo da gen kobogi yanñ iyigit, “Telagi Wup da gagon obinñakwan Pinjkop Wikwisi unjun dakon tapmim da gak kibitdisak. Unjun do anjek monji anjalaki unjun telagi egakwan amin da Pinjkop dakon Monji yanñ iyikdan.

³⁶ Nandaki, mamago Elisabet miñat pelañ kili agit, mani monji kwapni ton, do monji wili kinda anjalakdisak. Kalip amin da ‘Monji aripmi dima panjalasak’ yanñ yawit, mani abisok monji kwap kinda awilakwan kanek 6 mudosok.

³⁷ Pinjkop da yo kinda ak do nandisak kan, aripmi dimasi anñidok asak.”

³⁸ Yanñban Maria da yanñ iyigit, “Nak Amin Tagi dakon oman miñat egisat, do unjun yosol nagon yanñ gin noman tosak dosi nandisat.” Yanñ yanñakwan anjelo da yipmanñ kigit.

Maria da Elisabet kinñ kagit

³⁹ Unjun bisapmon Maria tepmi kinjek miñtim ilenñ tonñ timon Judia miñtim dakon kokup pap kindakon kigit.

⁴⁰ Kinñ Sekaraia da yutnon wigi Elisabet gildat tagi yanñ iyigit.

⁴¹ Iyññakwan unjunon gin Elisabet monji burigwan yikgit unjun wigi mok agit. Anñakwan Elisabet Telagi Wup da burikon pigi tugañban

⁴² madepsi yanñ tidanek yagit, “Pinjkop da yo tagisi miñat diwari do yomisak unjun si yapmanñ mudanek gisamni madepsi gamisak. Ae monji unjun gak da buron yikdak unjunyo kisi Pinjkop da gisamnikdak!

⁴³ Amin Tagino dakon menñ nagon nido obisak? Nak miñat tagi dima.

⁴⁴ Gak da gildat tagi yanñ nayññaki unjunon gin monji butnogwan yikdak kisik kisik anjek wigi mok ak.

⁴⁵ Amin Tagi da gen gayigit unjun nandabi bami asisi noman tokdisak yanñ nandagil, do kisik kisik tagi abi.”

Maria da kisik kisik kap kinda yagit

⁴⁶⁻⁴⁹ Yanñ yanñban Maria da yagit, “Nak oman miñatni gin, ae mano minisi, mani nak do yo tagisi asak, do but dasi Amin Tagi anñkisisat. Anñakwan butno da Pinjkop Panñpulgok Amin do kisik kisik asak. Pinjkop Tapmim Ami da nak do yo madepsi kinda asak, do abisok ae don kisi amin da Pinjkop da gisamni madepsi namisak unjun do yokdan. Mani unjun telagisi tosak.

⁵⁰ Amin Pinjkop do pasolgon unjun amin bupmi nandan yomisak. Abisok ae don miñat amin morapyo yanñ ginsi bupmi nandan yomiñ anañ kikkdisak.

⁵¹ Iyi dakon kisit dasi pi tapmimi tonñ agit. Amin iyi do nandaba wigiwit amin unjun yolban wasenñ kiwit.

⁵² Kila amin madep yityit tamo madepmon yikgan unjun pabinñ yopmanek mani mini amin panñenokdok.

⁵³ Amin jap do anñ unjun yo tagisi morapmi yomiñakwan buri tugañ. Anjek

amin yoni morapmi unun yolban yoni mini da kwan.

⁵⁴⁻⁵⁵ Iyi dakon oman monjini Israel panpuluganek yan teban tok gen Abraham gat ae babikni gat do yoyigit unun dima intagit. Yan teban tok geni anteban anek unun yawi diwatni dagok dagogi mini bupmi nandan yomin anan kisak.”

⁵⁶ Maria kanek kapbi Elisabet gat egek don kokupnikon tobi kigit.

Jon altagit

⁵⁷ Elisabet da monji anjalasak dakon bisap abinjakwan monji wili anjalagit.

⁵⁸ Analanek kisik kisik anjakwan Amin Tagi da bupmi nandan imgut dakon gen nandanek kokup isalni gat ae yawi diwatni gat kisi da but galaksi nandawit.

⁵⁹ Altan gildatni 8 mudanakwan giptimni mandak do apgwit. Abinek datni Sekaraia dakon man nan iyik do nandawit,

⁶⁰ mani meni da yan yagit, “Dima, mani Jon yan si iyinen.”

⁶¹ Yanban iyiwit, “Yaw diwatjikon Jon man kinda dima toso.”

⁶² Yan yanek datni ni man nan yok do nandisak yan do kisit tilak an imgwit.

⁶³ Aba Sekaraia da yo kinda kan iba kilda mandisak do tilak an yoban iba yan mandagit, “Mani unun Jon.” Yan mandaban nandaba yo nwanjwarisi agit.

⁶⁴ Unudon gin gen yogokni pisanjakwan gen wasanek yanek Pin kop an kisigit.

⁶⁵ Anjakwan kokup isalni da kan pasalek unun dakon geni yanba Judia miktin ilenji ton timon kokup morap tawit amin kisi da nandawit.

⁶⁶ Anek unun do nandan kokwin anek egipgwit. Amin Tagi dakon tapmin tan imgut, do yan yawit, “Unun monji taganek nian amin kinda egipdisak?”

Sekaraia da kombi gen yagit

⁶⁷ Jon dakon datni Sekaraia Telagi Wup da burikon pigi tujanban kombi gen yanek yan yagit:

⁶⁸ “Israel dakon Pin kop da abin amini yokwikon ban yuman nan niptut, do Amin Tagi an kisino.

⁶⁹ Oman monjini Dewit da kabikon da nin panpulugosak do amin tebaisi kinda an noman agit.

⁷⁰ Kalip kombi amin telagi da yan yawit,

⁷¹ ‘Pin kop da uwalnin gat ae amin morap nin do nandaba yokwi tok an niman amin da kisiron ban pulugan nipdisak.’

⁷² Sanbek sanbek telagisi agit unun sigin nandanek babiknin bupmi nandan yom do yagit.

⁷³⁻⁷⁴ Babiknin Abraham yan iyigit, ‘Nak asisi uwalji da kisiron ban pulugan depbo pasol pasoli mini egek oman amino egipdan.’

⁷⁵ Gildari gildari nak da inamon telagisi ae kilegisi egi anan kikan.’

⁷⁶ “Jon, monjino, gak don Pin kop Wikwisi dakon kombi amin kinda yan gayikdan. Gak Amin Tagi mibitan iminek kositni yuldisal.

⁷⁷⁻⁷⁸ Anek minat amin kabiyoni yoyin dekb mibilni nandaba pisosak. Pin kopnin unun bupmini madepsi, do diwarini wiririk yomin ek pulugan timitdisak yan nandani. Unun da Kwen Kokup dakon ten teni madep yipban

⁷⁹ pilin tukgwan ekwan amin da ten teni kokdan. Unun da kosit nolinban kanek but yawot dakon kositnan kinen.”

⁸⁰ Uñun monji, wup gipyo kisi tapmimi tonji tagagit. Anjakwan miiktim amin dima ekwan timon egakwan don noman tanban Israel amin da kawit.

2

Yesu altagit

(Mt 1.18-25)

¹ Uñun bisapmon Rom dakon kila amin madep Sisa Ogastus da gen teban kinda yipgut. Pi monjini kin amin miiktimi miiktimi ekwan uñun mani mandani do gen teban yipgut.

² Man mandawit uñun pi kaluksi awit. Uñun bisapmon Kwirinius da Siria provins dakon kila amin madep egipgut.

³ Sisa Ogastus da gen teban yan yipgut, do amin kisisi mani mandani do kokupni kokupni kin mudawit.

⁴ Josep uñun Galili provinskon, Nasaret kokupmon egipgut. Mani Dewit da yawi diwaron da altagit, do Judia provinskon, Dewit dakon kokup Betlehem unudon kigit.

⁵ Minatni pasak do manjikbi Maria uñun gat kisi mani mandani do kigimal. Uñun bisapmon Maria monji kwapni ton da kigit.

⁶ Kin Betlehem kokupmon altan egakwal Maria monji altosak dakon bisapni apgut.

⁷ Amin da yuman nanek dipmin pokgon yut uñun amin da yikba tugagit, do bulmakau yut kindakon pawigi yikgimal. Yigakwal monji mibiltogi altanban Maria da imalnan waman bulmakau idapmon yipban pakgit.

Sipsip kila amin da gen bin Nandawit

⁸ Bulmakau yutnon yigakwa Betlehem kokup da kapmatjok sipsip kila amin diwari da pilin kaga sipsip kila anek jon timon egipgwit.

⁹ Egakwa Amin Tagi dakon anelo kinda da altan yomgut. Aban Amin Tagi dakon tenjeni da tenjenan yoban madepsi pasalgwit.

¹⁰ Anakwa anelo da yan yoyigit, “Ji dima pasolni. Nandani, nak gen tagisi kinda anabisat. Uñun amin kisi da nandanek kisik kisik madepsi akdan.

¹¹ Abisok Amin Tagi Kristo uñun Dewit da kokupmon ji do altak. Uñun ji yokwikon ban timit do altak.

¹² Ji kin monji njakjak imalnan wabi bulmakau idapmon potdisak do wisin koni. Uñun kanek bami dayisat yan nandani.”

¹³ Gen yan yanakwan unudon gin Kwen Kokup anelo morapmisi da pin notnikon muwugek Pinjok anjksinsek yan yawit:

¹⁴ “Ason Kwen Kokup Pinjok anjksino. Miiktimon amin galak tan yomisak unun kabikon but yawot tosak.”

Sipsip kila amin da Yesu analon awit

¹⁵ Anelo da Kwen Kokup tobil wigakwa sipsip kila amin da notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Nin Betlehem kokupmon wigi Amin Tagi da gen niyisak unun dakon bami kono.”

¹⁶ Yan yanek tepmisi wigi Maria gat Josep gat panalon anek, monji njakjak unun bulmakau idapmon pakban kawit.

¹⁷ Kanek monji dakon gen bin nandawit uñun yan tenjenanba

¹⁸ nandanek amin kisisi nandaba yo njaknjwarisi agit.

¹⁹ Anakwa Maria da gen uñun nandaban yo madep aban nandanek egipgut.

²⁰ Anakwan sipsip kila amin da tobil kinjek anelo da gen yoyigit uñun da aripmon pindakgwit, do Pinjok anjksiwit.

Yesu do man imgwit

21 Gildatni 8 anakwan, giptim mandak bisapmon, mani Yesu yan iyiwit. Dima altanakwan anjelo da unjun man kili yagit.

Simeon gat Ana gat da Yesu Telagi Yut Madepmon kagimal

22 Josep gat Maria gat Pinjkop da inamon kilek tok dakon bisap kili noman tagit. Unjun dakon gen Moses dakon gen tebanon toso. Do Maria gat Josep gat da Yesu Monji Amin Tagi do paret do Jerusalem anjigimal.

23 Amin Tagi dakon gen teban kinda mandabi nan yolek kigimal. Gen unjun yan:

“Minjat kinda monji mibiltogi unjun wili kan, unjun Amin Tagi do paret do.”

24 Ae Amin Tagi dakon gen teban yolek paret ak do kigimal. Gen teban unjun yan toso:

“Kinarim bamori bo ae yigi yigi bulagi bamori ban mukwa soni.”

25 Unjun bisapmon amin kinda Jerusalem egipgut unjun mani Simeon. Unjun amin anpakni kilegisi ae Pinjkop gawak imin anjisinjo anek egipgut. Pinjkop da Israel amin kabi but yokwikon egipgwit unjun butni panjeban asak do manjikbi amin unjun do jomjom anek egipgut. Simeon unjun Telagi Wup da burikon tujanbi amin kinda.

26 Telagi Wup da burikon gen yan kili iyigit, “Gak tepmi dima kimotdisal. Amin Tagi dakon Kristo kanek don kimotdisal.”

27 Simeon Telagi Wup da antagap aban Telagi Yut Madepmon kigit. Anakwan Yesu menji datniyo da gen teban yolek Yesu anan opgumal.

28 Anjopbal Simeon da Yesu bedanek Pinjkop anjisinjek yan yagit:

29 “Amin Tagi Tapmim Ami, kalip yagil unjun da tilagon oman amingo nak but yaworon da tagi kimokgen.

30 Nin yokwikon ban timit do anek yo asal unjun dabilno da kili unjun kosot.

31 Amin morap da dabilon yo anjoman asal oni koman.

32 Unjun da Amin Nwakjwari Kabi miktimi miktimi ekwan unjun dakon but panjentej aban Pinjkop dakon mibili nandakdan. Anek gak dakon amin kabigo Israel dakon tilimni egipdisak.”

33 Yesu dakon menji datniyo Simeon da gen yagit unjun nandanek nandabal njwakjwarisi agit.

34 Anakwal Simeon da gisam yominjek Monji dakon menji Maria yan iyigit, “Nandaki, Israel amin morapmi da on Monji do anek man potdan, ae morapmi da pidokdan. But tobil ani do Pinjkop da yabekgit, mani yanba yokwi tok an imdan.

35 Yan anek amin morapmi dakon nandak nandak pasili ton unjun panjentej akdisak. Anek but yokwi da emat agak siba da yan wamgo sugokdisak.”

36 Unjun bisapmon kombi amin minjat pelansi kinda egipgut, mani Ana. Unjun Panuel, Ase da kabikon nani dakon gwi. Unjun kalip amin paban egakwal bilak 7 kabi mudanakwan eni kimakgit.

37 Eni kimagakwan sakwabat egakwan bilakni 84 agit. Ana unjun telagi yut dima yipman dekgit. Jap kelek egek bisit pi anek kalbi ae gildat kalba Pinjkop gawak iminjek egipgut.

38 Unjun bisapmon unjun kisi obin Monji kanek Pinjkop ya yan iyigit. Yan anek Pinjkop da Jerusalem amin panpulugosak do jomjom awit amin, unjun ban Monji dakon gen yoyigit.

Aeni Nasaret Kokupmon kiwit

39 Yo morap Amin Tagi da gen tebanon tosoq unun an mudaneq tobil Galili provinskon iyi da kokup Nasaret unudon kiwit.

40 Monji tagan teban taneq nandan kokwini tagisi tan imgut. Ae Pinjkop dakon gisamni madepsi tan imgut.

Yesu monjisok da Telagi Yut Madepmon wigigit

41 Bilagi bilagi Yesu dakon menj datniyo Yapyap Bilak kok do Jerusalem kin kin awit.

42 Yesu bilakni 12 anakwan Yapyap Bilak dakon anpak yolek Jerusalem kiwit.

43 Unun bilak dakon bisap madep mudanakwan menj datniyo tobil kokupnikon kik do kigimal. Mani Yesu Jerusalem sigin egipgut. Egakwan menj datniyo Yesu sigin egisak yan dima nandagimal.

44 Amin agipgwit gat akwan bo yan nandaneq agakwal gildat kinda mudagit. Don diwatni ae notni agipgwit da bikbiknikon wusigimal.

45 Wusin dima analon an aeni tobil Yesu wusineq Jerusalem kigimal.

46 Kin gildat kapbi wusin mudaneq don Telagi Yut Madepmon analon agimal. Unudon kanbal yoyindet amin da binapmon yigek gen yanakwa nandaneq mibili nandak do yoyin yoyin agit.

47 Amin morap mirak paneq yikgwit unun nandak nandakni ae kobogi bamisi yagit unun do nandaba njaknjawarisi agit.

48 Menj datniyo kan wiripdagek menj da yan iyigit, "Monji, gak nido yan anaki wusamak? Datgo gat nit gak do nandaba kik anek wusamak."

49 Mani kobogi yan yoyigit, "Jil nido nak wusik do pi amal? Nak Datno da yutnon egipmisi egisat jil unun dima nandamal?"

50 Mani gen yoyigit dakon mibili nandabal dima pisagit.

51 Yesu menj datni yolban tobil Nasaret si kineq bisapmi bisapmi menj datni dakon geni guramikgit. Anakwan menj da unun yo morap agit do nandaban yo madep aban nandaneq egipgut.

52 Yesu taganeq nandan kokwini tagisi tan imgut, ae Pinjkop da galak tan iminjakwan aminyo kisi da galak tan imgut.

Yesu da pini ak do anakwan kositni yul do yo morap noman tawit dakon gen

3

(Kilapmi 3.1-4.13)

Jon da Pinjkop gen yagit

(Mt 3.1-12 ae Mk 1.2-8 ae Jn 1.19-28)

1 Sisa Taiberius da Rom dakon kila amin madep egakwan bilak 15 anakwan Pontias Pailat da Juda gapman dakon mibiltok amin egipgut. Ae unun bisapmon gin Erot da Galili miktim kila agit. Anakwan padige Pilip da Ituria miktim ae Takonitis miktim kila agit. Anakwan Lisaniias da Abilene miktim kila agit.

2 Anakwan Anas gat Kaiapas gat da mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egipgumal. Unun bisapmon Sekaraia dakon monji Jon miktim amin da aripmi dima egipmi timon egakwan Pinjkop da geni imgut.

3 Iban Jon unun Jodan Pakbi oba tosoqon miktim morap ton unudon agek Pinjkop dakon gen yagit. Amin but tobil anek telagi pakbi sonakwa Pinjkop da diwarini yopman yomjak do yoyigit.

4 Yanj anjakwan kombi amin Aisaia da papiakon gen mandabi unun bami tagit. Gen unun yanj:

“Miktim amin da aripmi dima egipmi timon amin kinda da yanj tidañek yosok,
‘Amin Tagi dakon kosit anđimdim ani, kositni pasinj anmilip ani.

5 Anjek dangap madep pekba tugoni ae ileñ morap pasinjba kositni kilegisi asak.
Ae kosit girenj pañmilip aba kilegisi asak.

Ae kosit yokwi pañmilip aba wagil gwaljigi minisi asak.

6 Yanj anjakwa miñat amin morapyo da Piñkop da nin yokwikon banj timit do anjek pi asak unun koni.”

7 Amin morapmi Jon da telagi pakbi soñ yomjak do abinjakwa yanj yoyigit, “Ji tunon amin emari toñ dakon gwakni kabi. Piñkop da butjap nandanjek yokwi pakpak do yo yokwisi an yomdisak. Piñkop dakon butjap apdisak yanj namin da unun dakon but piso dayik da unun yap do pasal kwanj?”

8 Ji but tobił bamisi anjek anpakjikni but tobił dakon bami anjalon ani. Ji disa do ‘Nin Abraham dakon babikni’ yanj dima yoni. Nak yanji dayisat, Piñkop da yanban on tip kabi da Abraham dakon babikni tagi dagoni. Ji unun Abrahamon da altawit unun da yo madep dima asak.

9 Parenka kindap mibilon yipbi da tosok. Kindap morap bami tagi dima toni unun mandanj kindapmon maba pigi sokdaj.”

10 Amin da Jon dakon gen unun nandanjek yanj iyiwit, “Nin nianji aneñ?”

11 Yanjba Jon da kobogi yanj yoyigit, “Amin kinda paba pigikni bamori kanj, minini amin do kinda imjak. Ae japni tan iman aminyo kisi yanj gin asak.”

12 Yanj yanban takis timit timit amin diwari telagi pakbi sok do apgwit unun da yanj iyiwit, “Yoyinđet, nin nianji aneñ?”

13 Iyinjba yoyigit, “Ji takis gapman da dayisak unun da aripmon gin timitni. Ae sanbenjek di gat dima timitni.”

14 Ae emat amin diwari da yanj iyiwit, “Ae nin nianji aneñ?”

Iyinjba yoyigit, “Ji amin yo yokwi an yominek top yoyinek monenji dima timitni. Topmon da gen pikon dima yopni. Pi anj dakon yumanj nogi timikganj unun aripninon timikgaman yanj nandaba mudosak.”

15 Amin da butni pidanban but morap anjek yanj nandawit, “Jon unun Kristo bo?”

16 Yanj nandanjakwa Jon da yanj yoyigit, “Nak pakbisi banj telagi pakbi soñ damisat. Mani nak da manjikon abisak amin unun dakon tapmim da nak dakon tapmim yapmandak. Nak yombem yokwi da kandap gwil napni tagi dima witdalgenj. Unun amin da Telagi Wup gat ae kindap gat soñ damdisak.

17 Unun wit dakon sibat sibat wiririt kindap kirinjni kisitnikon tanjakwan apdisak. Abinjek bami kokwinik tamonikon yopmanjek sibat sibat wiririk maban kindap kimot kimori mini unudon sokdaj.”

18 Jon nawa gen morapmi gat kisi amin dakon but pisoni do yoyigit. Yanj anjek Gen Bin Tagisi yanj tentenanj yomgut.

Erot da Jon dam tebanon yipgut

19 Jon da gapman dakon kila amin madep Erot tebai kanj yagit, nido Erot da padige dakon miñatni Erodias tuwil pagit, ae anpak yokwi di kisi agit.

20 Erot yokwi kinda gat sigin sanbenj anjek Jon dam tebanon yipgut.

Jon da Yesu telagi pakbi soñ imgut

(Mt 3.13-17 ae Mk 1.9-11)

21 Amin morap telagi pakbi soñakwa Yesu yo kisi sogit. Soñek bisit anjakwan kundu witald kigit.

22 Witdal kinakwan Telagi Wup kinarim da miiktimon paŋ uŋun da tilak Yesukon pigit. Anakwan Kwen Kokupgwan da gen kinda yaŋ altagit: “Gak Monjino. Butdasi galak tarj gamisat. Butno gak do tagisi asak.”

Yesu dakon babini dakon man silip

(Mt 1.1-17)

23 Yesu bilakni 30 da tilak anakwan pini wasagit. Yesu uŋun Josep dakon monji amin da yaŋ nandawit.

Josep uŋun Eli dakon monji.

24 Eli uŋun Matat dakon monji.

Matat uŋun Liwai dakon monji.

Liwai uŋun Melki dakon monji.

Melki uŋun Janai dakon monji.

Janai uŋun Josep dakon monji.

25 Josep uŋun Matatias dakon monji.

Matatias uŋun Amos dakon monji.

Amos uŋun Naum dakon monji.

Naum uŋun Esli dakon monji.

Esli uŋun Nagai dakon monji.

26 Nagai uŋun Mat dakon monji.

Mat uŋun Matatias dakon monji.

Matatias uŋun Semen dakon monji.

Semen uŋun Josek dakon monji.

Josek uŋun Joda dakon monji.

27 Joda uŋun Joanan dakon monji.

Joanan uŋun Resa dakon monji.

Resa uŋun Serubabel dakon monji.

Serubabel uŋun Sealtiel dakon monji.

Sealtiel uŋun Neri dakon monji.

28 Neri uŋun Melki dakon monji.

Melki uŋun Adi dakon monji.

Adi uŋun Kosam dakon monji.

Kosam uŋun Elmadam dakon monji.

Elmadam uŋun Er dakon monji.

29 Er uŋun Josua dakon monji.

Josua uŋun Eliesa dakon monji.

Eliesa uŋun Jorim dakon monji.

Jorim uŋun Matat dakon monji.

Matat uŋun Liwai dakon monji.

30 Liwai uŋun Simeon dakon monji.

Simeon uŋun Juda dakon monji.

Juda uŋun Josep dakon monji.

Josep uŋun Jonam dakon monji.

Jonam uŋun Eliakim dakon monji.

31 Eliakim uŋun Melea dakon monji.

Melea uŋun Mena dakon monji.

Mena uŋun Matata dakon monji.

Matata uŋun Natan dakon monji.

Natan uŋun Dewit dakon monji.

32 Dewit uŋun Jesi dakon monji.

Jesi uŋun Obet dakon monji.

Obet uŋun Boas dakon monji.

- Boas unun Salmon dakon monji.
 Salmon unun Nason dakon monji.
- 33 Nason unun Aminadap dakon monji.
 Aminadap unun Atmin dakon monji.
 Atmin unun Ani dakon monji.
 Ani unun Esron dakon monji.
 Esron unun Peres dakon monji.
 Peres unun Juda dakon monji.
- 34 Juda unun Jekop dakon monji.
 Jekop unun Aisak dakon monji.
 Aisak unun Abraham dakon monji.
 Abraham unun Tera dakon monji.
 Tera unun Nao dakon monji.
- 35 Nao unun Seruk dakon monji.
 Seruk unun Reu dakon monji.
 Reu unun Pelek dakon monji.
 Pelek unun Ebe dakon monji.
 Ebe unun Sela dakon monji.
- 36 Sela unun Kainan dakon monji.
 Kainan unun Apaksat dakon monji.
 Apaksat unun Siem dakon monji.
 Siem unun Noa dakon monji.
 Noa unun Lamek dakon monji.
- 37 Lamek unun Metusela dakon monji.
 Metusela unun Enok dakon monji.
 Enok unun Jaret dakon monji.
 Jaret unun Malalel dakon monji.
 Malalel unun Kenan dakon monji.
- 38 Kenan unun Enos dakon monji.
 Enos unun Set dakon monji.
 Set unun Adam dakon monji.
 Adam unun Pinjokop dakon monji.

4

Sunduk da Yesu anjkewalgit

(Mt 4.1-11 ae Mk 1.12-13)

¹ Yesu Telagi Wup da burikon tujanban Judan Pakbikon da tobil apgut. Abinjakwan Telagi Wup da iyinj ananj miktim amin da aripmi dima egipmi timon anjkgit.

² Kinj unudon gildat 40 japmi mini egek jap do madepsi agit. Anjakwan Sunduk da anjkewalgit.

³ Anjkewalek yanj iyigit, "Gak asi Pinjokop dakon Monji egisalon yanji tip on da bret daganban."

⁴ Yanjan Yesu da yanj iyigit, "Pinjokop da papiakon gen yanj toсок: 'Bret dagin amin egip egip tagi dima yomjak.'"

⁵ Yanj yanjan Sunduk da Yesu iyinj ananj ilen dubagisi kindakon wigek unudon gin on miktimon miktim madep madep kisi yolijnban pindakgit.

⁶ Anjek yanj iyigit, "On miktim madep kisi kilani aki do yanj mudan gabo man madep paki. On miktim madep kisi nak dakon, do amin kindo do im do nandaken kan tagi ibenj.

⁷ Gawak nabi kanj, on yo morap gak do gaminj mudokenj."

⁸ Yan yanban Yesu da iyigit, “Pinƙop da papiakon gen yan tosoƙ: ‘Amin Tagi Pinƙopji unun nan gin gawak iminƙe oman anjinni.’”

⁹⁻¹¹ Yan yanban Sunduk da Yesu iyaɗ anan Jerusalem kokup papmon kigit. Ƙin Telagi Yut Madep da kwenon awigi yipmanƙe yan iyigit, “Pinƙop da papiakon gen kinda yan tosoƙ:

‘Unun da aneloni yoyinban kilago tagisi ani. Ae kandapgo tipmon dima gitni yan do anjelo da gak kisit da kendak abin gepni.’ Gen yan tosoƙ, do gak asi Pinƙop dakon Monji kan, gak amon mibilikon pan ma.”

¹² Yanban Yesu da iyigit, “Pinƙop da papiakon gen kinda yan yosok: ‘Amin Tagi Pinƙopji dakon tapmin kok do anƙe dimasi anƙewaldo.’”

¹³ Sunduk da panƙewal morap unun an mudanƙe ae bisap kindakon don anƙewalgen yan nandanƙe Yesu yipmanƙe kigit.

Yesu unun Galili Provinsƙon ƙinƙe Wup da teban togon pini wasagit

(Ƙilapmi 4.14-9.50)

Yesu unun Galili Provinsƙon pini wasagit

(Mt 4.12-17 ae Mk 1.14-15)

¹⁴ Yesu unun Wup da teban togon aeni tobi Galili miƙtmon kigit. Ƙinƙawan minƙat amin morapyo kokup teri teri egipgwit unun da gen bini nandawit.

¹⁵ Bisapmi bisapmi Juda amin da muwut muwut yutnon wigek amin yoyin deƙgit. Yan anƙawan amin kisi da anƙisiwit.

Nasaret amin da Yesu do nandaba yokwi tok awit

(Mt 13.53-58 ae Mk 6.1-6)

¹⁶ Yesu unun Nasaret kokupmon kigit. Kalip unun kokupmon egek taƙan teban taƙe amin tagi agit. Sabat bisapmon Juda amin da muwut muwut yutnon wigi wigi agit unuden gin Sabat kindakon wigigit. Anƙe Pinƙop dakon gen manjiki do pidan aƙgit.

¹⁷ Pidana agakwan kombi amin Aisaia dakon papia iba abidan witdalek gen yan nan manjigit:

¹⁸ “Amin Tagi dakon Wupni nagon tosoƙ, nido amin yoni minikon ƙinƙe Gen Bin Tagisi yoyiken do nak manjinƙe but nelak tagil namgut.

Ae dam tebanon ekwan amin pulugan ƙi abigini yan yoyiken do yabekgit.

Ae dabili mini amin tagi sinƙoni, ae amin da pabin yopmanƙan amin unun pulugan yopben do yabekgit.

¹⁹ Amin Tagi da minƙat amin kabini yo tagisi anyomdisak dakon bisap kili abisak unun dakon yan tenƙenok aƙen do yabekgit.”

²⁰ Yesu unun gen manjin mudanƙe papia gironjigek kila amin do iminƙe yikgit. Yigakwan unun muwut muwut yutnon amin kisi dabilni Yesukon gin tarakwan yikgwit.

²¹ Anƙawa Yesu da yan yoyigit, “Pinƙop dakon gen manjiko nandayin unun abisok dabiljikon bami toƙ asak.”

²² Yanban amin gen yagit do nandaba tagisi anƙawan yawit, “Mao! On Josep dakon monji da nianonsi da gen galagisi on yosok?”

²³ Yanba Yesu yoyigit, “Amin da gen kinda yon unun yan: ‘Wuda wamak gaga dakon giptim anmilip a.’ Unun gen nak nayikan, ma? Ae ‘Kapaneam kokupmon wasok agil do amin da yanba nandagiman unun yomaninon yan gin abi do nandaman’ yan nayikan, ma?

24 Nak asisi dayisat, kombi amin morap kokup kalonni da geni dima nandan yoman.

25 Asisi, kombi amin Elaija da bisapmon sikak dima manakwan bilak kapbi ae kanek 6 yan egek jap do madepsi awit. Unun bisapmon Israel miktimon sakwabat morapmi egipgwit.

26 Mani Pinjok da Elaija Israel sakwabat kinda do dima yabekgit. Sakwabat kinda Sarepat kokupmon egipgut unun do yabekban kigit. Sarepat unun Saidon kokup da tetgin do toso.

27 Ae kombi amin Elisa da bisapmon Israel miktimon wuda tebani ton amin morapmi egipgwit, mani kinda dima kilek tagit. Siria miktimon nani amin kinda mani Neman unun dagin kilek tagit.”

28 Yan yanban amin muwut muwut yutnon egipgwit kisi da japmisi nandanek

29 pidan Yesu yolba kokup da wanga pigigit. Kokup unun ilenon tagit, do tipdomon maba pigisak do ankiwit.

30 Mani amin da bikbigon da si kigit.

Yesu da amin kinda korɲi yol imgut

(Mk 1.21-28)

31 Yesu Nasaret kokup yipmanek Galili miktimon kokup kinda mani Kapaneam unudon pigigit. Pabigi egek Sabat bisap morapmon amin yoyin deggit.

32 Yoyin degakwan amin kinda man madepni ton da gen njawɲarwarisi niyisak yan nandawit.

33 Korɲi ton amin kinda Juda amin da muwut muwut yutnon yikgit. Unun da madepsi yan tidaɲek yan yagit,

34 “Yesu, Nasaret amin, gak niban anɲim do nandisal? Nin panɲupbal ak do abil? Nak nandan gamisat, gak Pinjok Dakon Telagi Amini.”

35 Mani Yesu da korɲ tebai yan iyigit, “Gak gen dima yanek amin on yipman det!” Yan iyinakwan korɲ unun da amin ukwayikban man amin da binapmon pakgit. Pagakwan amin unun dima anɲupbal anek yipman kigit.

36 Amin da unun kan wuripdagek notni yoyin yoyin anek yawit, “Mao, nian gen kinda yosok? Amin man madepni ton ae tapmimni ton da tilagon korɲ gen tebai yoyinban geni nandanek pasal kwan.”

37 Yan yanakwa Yesu da pi agit dakon gen unun provins dakon amin kisi da nandawit.

Yesu da Pita dakon yopmi anɲmilip agit

(Mt 8.14-15 ae Mk 1.29-31)

38 Yesu Juda amin dakon muwut muwut yut yipmanek Saimon da yutnon kigit. Saimon dakon yopmi sot anek giptimni kindapmi sogit. Yan anakwan Yesu da anɲpulusak do iyiwit.

39 Aba Yesu unun miɲat da kapmatjok panɲi agek giptimni kindapmi sogit unun pasil imjak do tebai yagit. Yanban sotni pasil iminakwan unudon gin pidanek japni panɲosit agit.

Yesu da amin panɲmilip agit

(Mt 8.16-17 ae Mk 1.32-34)

40 Gildat si pigik do anakwan amin da notni sot mibili mibili awit unun Yesukon panɲopgwit. Panɲopba Yesu da kisitni kwenikon kalon kalon wutɲinɲek panɲmilip agit.

41 Ae amin morapmi korɲi ton unun yol yomgut. Yolakwan korɲ da yan

tidaŋek yawit, “Gak Piŋkop dakon Monji.” Yesu unun Kristo yan nandaŋ ingwit, do Yesu da koŋ gen dimasi yoni do kirinjik yomgut.

Yesu kokup pap diwarikon agipgut

(Mk 1.35-39)

⁴² Wisa dagokdosi Yesu amin dima egipgwit tim kindakon kigit. Anakwan amin da wusiŋ anjalon anek dima yopman kisak do nandaŋek abidok do awit.

⁴³ Mani yan yoyigit, “Nak Piŋkop da Amin Kila Akdisak unun dakon Gen Bin Tagisi kokup pap diwarikon kisi agek yoyiŋ tenjenokoj. Nak Piŋkop da unun pi aben dosi yabekgit.”

⁴⁴ Yan yanek Judia miktimon muwut muwut yut tan anaj kiwit unudon agek Piŋkop gen yoyigit.

5

Yesu da wasanek panjetni timikgit

(Mt 4.18-22 ae Mk 1.16-20)

¹ Bisap kindakon Yesu Genesaret* Pakbi idap ilenikon agek Piŋkop dakon gen yanjakwan amin morapmi da abin unun da kapmatsisok angwasinek nandawit.

² Yesu bot bamori ilenikon tanbal pindakgit. Unun tap kilap simil simil amin da yopba tanakwal tap kilap simil simil yikni pakbikon sugawit.

³ Yesu unun bot kindakon milkan wigigit. Bot unun Saimon dakon. Unun boron wigek Saimon yan iyigit, “Bot imin dilbi timisok di pakbikon kwan.” Yan iyinek Yesu boron yigek amin yoyiŋ dekgit.

⁴ Yoyiŋ dek mudanek Saimon yan iyigit, “Timisok di gat kinjek pakbi ilarikon kinjek tap kilap simil do yik yopba pigini.”

⁵ Yanban Saimon da iyigit, “Amin tagi, nin kalbi tap kilap simil do pi madep anek tap kilap kinda dima iligapdo wisa dagak. Mani gak dakon gen guramigek yik yum yopno pigini.”

⁶ Yoyigit unuden anakwa tap kilap morapmisi yigon pigi tugaŋek yik dagok do awit.

⁷ Anakwa notni bot kindakon agipgwit amin da abin panpulugoni do kisit da tilak an yomgwit. Tilak an yoba apba tap kilap bot bamot kisikon yopba tugaŋ jik tanek pakbi kagagwan pigik do agimal.

⁸⁻¹⁰ Saimon gat notni kabi gat tap kilap ilikgwit unun pindagek tamtam yawit. Ae Saimon dakon pi isal bamotni Jems gat Jon gat Sebedi dakon monji yat unun kisi tamtam yagimal. Anek Saimon Pita da Yesu njwakber an iminek yan iyigit, “Amin Tagi, nepman dek ki. Nak yokwi pakpak!”

Yanban Yesu da Saimon yan iyigit, “Gak dima pasolbi. Abisok onda wasanek gak amin timitdisal.”

¹¹ Yan yanban bot bamotni ilikba ilenikon wigakwal yo morapni kisi yopmanek Yesu yolgwit.

Yesu da amin kinda wuda tebani toŋ anmilip agit

(Mt 8.1-4 ae Mk 1.40-45)

¹² Bisap kindakon Yesu kokup pap kindakon egakwan amin wuda tebani toŋ kinda egipgut. Unun da Yesu kanek njwakber an iminek miktimon gawagek Yesu bisit tebai iyigit, “Amin Tagi, Piŋkop da dabilon kilek token do nandisal kan, tagi anmilip abi kilek token.”

13 Yanban Yesu da kisitni amin unun kwenikon witjinek yan iyigit, “Kilek toki do nandisat, do pasil gamni!” Yan yanban unudon gin wuda tebani pasil iminakwa kilek tagit.

14 Aban Yesu da yan iyigit, “Gak amin dimasi yoyinek kin mukwa sogok aminon giptingo yoliki. Anek Moses da yagit unun da tilagon paret anjaki amin da asi kilek tal yan gandani.”

15 Mani Yesu da yo agit dakon geni sigin kin iren tagit. Anakwan amin morapmi da geni nandak do opgwit. Ae sotni panmilip anjomjak do opgwit.

16 Mani Yesu bisap morapmi miktin amin dima ekwan timon panjki egek bisit pi agit.

Yesu da amin kisiri kandapmiyo kimakbi kindan anmilip agit

(Mt 9.1-8 ae Mk 2.1-12)

17 Bisap kindakon Yesu amin yoyin degakwan Parisi amin ae gen teban yoyindet aminyo kisi panjobin yikgwit. Unun amin Jerusalem, ae Galili dakon kokup morap ton, ae Judia miktimon da opgwit. Yesu Amin Tagi dakon tapmin tan imgut, do sot amin panmilip agit.

18 Anakwan amin kabi kindan da amin kisiri kandapmiyo kimakbi kindan waman anan opgwit. Unun wayigon yipba pagakwan anan Yesu da akgron awigik do awit.

19 Mani amin morapmi, do yutnon awigik do antidok awit. Do yut kwenon wigi yut tuwilek amin unun wayigon pagakwan napmon da abidanakwa amin morap da binapmon pigek Yesu da buronsi pigigit.

20 Yesu da nandan gadatni pindagek yagit, “Not, diwarigo yopman gamisat.”

21 Yanban Parisi amin gat ae gen teban yoyindet amin gat da iyi yan nandawit, “On namin amin kindan da Pinjok kulabinek gen unun yosok? Diwari yopyop unun amin kindan da aripmi dimasi agagi. Unun Pinjok kalon dagin asak.”

22 Yesu da nandak nandakni unun pindak nandanjo anek yan yoyigit, “Ji nido butjikon da nandak nandak unun nandan naman?”

23 Diwari yopyop ae amin kisit kandapmiyo kimakbi panmilip agak unun kisi amin da aripmi dima agagi.

24 Mani Amin Dakon Monji on miktimon diwari wiririt dakon pi asak do yan mudan ibi yan nandaba piosak do on amin anmilip aben.” Yesu yan yanek kisiri kandapmiyo kimakbi amin kanek yan iyigit, “Nak gayisat, gak pidan yalin potgo timigek yutgokon ki.”

25 Yanban unudon gin amin unun pidanek yalin potni timigek Pinjok anjakinek yutnikon agit.

26 Anakwan minjat amin morapyo unun kan wuridagek Pinjok anjakinek yawit, “Abisok yo njakwanwarisi altanban koman.”

Yesu da Liwai (Matyu) yan imgut

(Mt 9.9-13 ae Mk 2.13-17)

27 Unun da kwenon Yesu yomakon pigek kin kanban takis timit timit yut kabenon takis timit timit amin kindan yikban kagit. Unun mani Liwai. Yesu da Liwai yan iyigit, “Abin nak nol.”

28 Yan iyanban Liwai pidan yo morapni kisi yopmanek Yesu yolgit.

29 Anek Liwai da yutnikon Yesu do jap madepsi panjosit agit. Yan aban takis timit timit amin morapmi gat ae amin diwari gat kisi yigek jap nawit.

³⁰ Anjakwa Parisi amin gat ae gen teban yoyin det amin Parisi da kabikon nani unun da Yesu dakon pan detni do yanba yokwi tok anek yan yoyiwit, “Ji jap pakbiyo takis timit timit amin ae yokwi pakpak amin gat nido an?”

³¹ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Amin sotni mini unun wuda wamagon dima kwan. Amin sotni ton unun dagan wuda wamagon kwan.

³² Nak amin kalegi yan ilit do dima pigim. Yokwi pakpak yan ilikgo but tobil ani do pigim.”

Pinjop dogin nandanek jap kelek egip egip do yagit

(Mt 9.14-17 ae Mk 2.18-22)

³³ Parisi amin da Yesu yan iyiwit, “Jon dakon pan detni bisap morapmi Pinjop do nandanek jap kelek egek bisit pi an. Ae Parisi amin nin dakon pan detnin kisi yan gin an. Mani gak dakon pan detgoni jap pakbiyo anek ekwan.”

³⁴ Yanba Yesu da yoyigit, “Monji kinda minat pasak bisapmon unun jap noknok bisap madep kinda, ae monji notni gat ekwan, do jap kelek tagi dima egipni.

³⁵ Mani don monji unun abidan anan kinakwa notni unun bisapmon jap kelek ekwan.”

³⁶ Yesu da tilak gen kinda gat yoyinek yagit, “Amin kinda da imal kalugi kinda pudan imal garan dagan kwi kindakon bupjak kan unun tagi dima. Yan asak kan, imal kalugi anjupbal asak. Ae imal kalugi unun kalipmi gat arip dima.

³⁷ Ae amin kinda da wain kalugi tibiri meme gip ban wasanbi kalipmi kindakon kolesak kan unun tagi dima. Yan asak kan, wain da pukwa paptan meme gip kirinjakwa wain man mudokdan. Ae meme gipyo kisi yokwi tokdisak.

³⁸ Do wain kalugi meme gip kalugikon kolan.

³⁹ Ae wain kalipmi nosok amin wain kalugi nok do kuragi nandanek yan yosok, ‘Wain kalipmi unun tagisi.’”

6

Sabat bisap dakon gen

(Mt 12.1-8 ae Mk 2.23-28)

¹ Sabat bisap kindakon Yesu wit pi binap kinda nan kigit. Kinakwan pan detni da wit bami di jimik kisi da misinikba gipmi manjakwa bami si nawit.

² Anjakwa Parisi amin di da pindagek yawit, “Ji Sabat bisap dakon gen teban yapmanek nido yan an?”

³ Yanba Yesu da kobogi yan yoyigit, “Ji Dewit gat amin kabini gat da jap do awit bisapmon yo awit unun di manjin nandan bo dima?”

⁴ Dewit unun Pinjop da yutnon wigi bret Pinjop do parekbi unun timikgit. Bret unun mukwa sogok amin dagan tagi noknogi. Mani Dewit da nanek amin kabini kisi do yomgut.”

⁵ Yesu da sigin yan yoyigit, “Amin Dakon Monji unun Sabat bisap dakon Amin Tagi.”

Yesu da Sabat bisapmon amin kinda anmilip agit

(Mt 12.9-14 ae Mk 3.1-6)

⁶ Sabat bisap kindakon Yesu Juda amin da muwut muwut yutnon wigek yoyin det agit. Unudon amin kisiri aminsi tetni girenjikbi kinda egipgut.

⁷ Parisi amin gat ae gen teban yoyindet amin gat da Yesu Sabat bisapmon amin panmilip aban kanek gen yan imner yan do kan egipgwit.

⁸ Mani Yesu da nandak nandakni pindak nandanyo anek amin kisiri girenkibi yan iyigit, “Gak pidañ amin da inamon at.” Iyinjban amin unun pidañ agfit.

⁹ Pidañ agakwan Yesu da yoyigit, “Ji niañ nandañ? Sabat bisap dakon gen teban unun anpak tagi bo yokwi aneñ do yosok? Amin kutnok do yosok, bo ae amin si panupbal ano kimotni do yosok?”

¹⁰ Yesu da amin morap kisi pindak anañ ki mudaneñ yan iyigit, “Kisitgo aninjñ a.” Iyinjban yan gin anjakwan kisiri kilek tagit.

¹¹ Mani Parisi amin gat ae gen teban yoyindet amin gat da japmisi nandañ imneñk iyi gin yan nandat anek Yesu nianñi an imno yan yawit.

Yesu da yabekbini 12 kabi timikgit

(Mt 10.1-4 ae Mk 3.13-19)

¹² Unun bisapmon Yesu kalbi bisit pi ak do kabap kindakon wigi Pinjkop bisit iyigit. Bisit pi an egakwan wisa daganban

¹³ panjetni yan yoban apba 12 kabi manjigit. Manjineñk yabekbi man yomgut.

¹⁴ Kinda unun mani Saimon (unun Yesu da Pita yan iyigit).

Ae Saimon dakon padige Andru,

ae Jems,

Jon,

Pilip,

Batolomiu,

¹⁵ Matyu,

Tomas,

Alpius dakon monji Jems,

ae Saimon (unun Selot da kabikon nani),

¹⁶ ae Jems dakon monji Judas,

ae Judas Iskariot (unun da don Yesu uwal da kisiron yipgut).

Yesu da amin morapmi panmilip agit

(Mt 4.24-25 ae Mk 3.7-12)

¹⁷ Yesu unun amin kabi timikban ilerñon da miktim kuldukgiban kindakon pukwa panjetni morapmi gat kisi akgwit. Anakwa Judia miktim dakon amin morapmi gat, ae Jerusalem kokup papmon amin gat, ae tap amin Tair ae Saidon kokup da kapmatjok egipgwit amin unun gat kisi egipgwit.

¹⁸ Unun geni nandakdo, ae sotni panmilip asak do nandaneñk apgwit. Kon da panupbal abi amin unun Yesu da panmilip agit.

¹⁹ Sot amin panmilip agak dakon tapmin Yesukon da apgut, do amin morap kisitni kwenikon igayik do awit. Yan anek kilek tawit.

Yesu da yoni mini amin kisik kisik ani do yagit

(Mt 5.1-12)

²⁰ Yesu da panjetni pindagek yagit,

“Yoni mini amin ji kisik kisik ekwan, nido ji Pinjkop da Amin Kila Asak unun da kagagwan ekwan.

²¹ Abisok jap do an amin ji kisik kisik ekwan. Don jap nan tugokdan.

Abisok kunam takgan amin ji kisik kisik ekwan. Don jikgo yanjakdan.

²² Amin da dandaba ji Amin Dakon Monji yolyol amin yan dandaneñk nandaba yokwi tok anjamdan. Ji unun gat gadaneñk dima egipni do

dayiŋek yanba yokwi tok an damiŋek man yokwisi damdan. Yo morap unun altan damdan, mani ji kisik kisik ani.

²³ Unun bisapmon ji butji tagisi tanjakwan kisik kisik anek wigi mok ani. Nandani. Kobogi do tomni wukwisi Kwen Kukupmon tanj damisak. Kalip babini da kombi amin do yo yokwi yan gin anjomgwit.

²⁴ “Mani yoni morapmi amin, awa! Ji yo tagisi wagil timikgan. Don butji panjeban ak do yo di dima timitdan.

²⁵ “Abisok jap nanek butji paptan amin, awa! Don jap do akdan. “Abisok jikgo yanjan amin, awa! Don kunam tagakwa dabil pakbisi mokdan.

²⁶ “Amin da man madep daman amin, awa! Kalip babakji da kombi amin toptopmi do yan gin an yomgwit.”

Uwalnin but dasi galak tanj yomnen

(Mt 5.38-48)

²⁷ Yesu da sanbenek yan yagit, “Geno nandan amin yan dayisat, ji uwalji do but dasi galak tanj yomni. Ae nandaba yokwi tok anj daman amin do anpak tagi anjomni.

²⁸ Ae jobit timitni do dayan amin, unun Pinjkop da panpulugosak do bisit iyini. Ae yokwi anj daman amin do bisit ani.

²⁹ Amin kinda da mogim kulbak gikban kan, teri kinda kisi antobil ibi. Ae amin kinda da mirim imalgo gwayenban kan, yum kanaki paba pigikgo kisi abidosak.

³⁰ Ae amin morap da yo kabigo yobi do gayinba kan yobi. Ae amin kinda da yogo kinda abidan anjisak kan, antobil gamjak do tebai dima iyiki.

³¹ Amin da anpak niansi andamni do nandan, unun anpak amin do anjomni.

³² “Amin butdasi galak tanj daman banjin butdasi galak tanj yomni kan, ji amin tagi dima. Yokwi pakpak amin unun kisi amin butdasi galak tanj yoman ban butdasi galak tanj yoman.

³³ Ae anpak tagi andaman amin banjin anpak tagi anjomni kan, ji amin tagi dima. Yokwi pakpak da anpak unun kisi an.

³⁴ Ae unun amin goman tagi sopjak yan nandan teban tanek amin kinda do yo imni kan, ji amin tagi dima. Yokwi pakpak amin notni da goman unun kisisi sopdan yan nandanek notni do yo yoman.

³⁵ Mani ji uwalji do but dasi galak tanj yominek anpak tagisi anj yomni. Anek amin do yo yominek sopni do dima yoyini. Pinjkop da yokwi pakpak ya yan dima iyan amin unun do yo tagi yumsi yomisak, do ji anpak tagisi ani kan, Pinjkop Wikwisi da kobogi do yo tagisi daminjakwan monjinisi egipdan.

³⁶ Datgo da amin do bupmi nandisak, do jiyo yan gin amin do bupmi nandani.”

Amin dakon anpak dima kokwinin

(Mt 7.1-5)

³⁷ Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji amin dakon anpak dima kokwinin kan, Pinjkop da jiyo kisi dima kokwininjak. Ji amin yokwi aba unun do kobogi timitni do dima yoyini kan, Pinjkop da jiyo kisi yokwisi do tebai dima dayikdisak. Ji amin dakon diwarini yopman yomni kan, Pinjkop da ji dakon diwarisi yan gin yopman damdisak.

³⁸ Ji amin do yo yomni kan, Pinjkop da ji do yo damdisak. Unun da yo morapmisi daminjakwan tugok tugogisi egipdan. Tilak niansi yomni unun da tilak yan gin timitdan.”

³⁹ Yesu da tilak gen kinda yan yoyigit, “Dabili mini kinda dabilni mini notni

kinda kosit tagi yolisak? Kanj kisi bamot gapmagwan mokdamal.

⁴⁰ Papia yut miñat monjiyo yoyiñdetni dima yapmanjan. Mani papia yut tagisi wigi mudanek don yoyiñdetni yombem an.

⁴¹ Gaga da dabilon kindap kwik tosoq unun do dima nandanek notgo da dabilon jimjim nido kosol?

⁴² Gaga da dabilon kindap kwik tosoq unun dima kanek nianon da notgo ‘Dabilgokon jimjim tosoq unun pan gamdisat’ yan iyiki? Gak jamba but amin. Mibiltok gaga da dabilon kindap kwik tosoq unun abi kinakwan notgo da dabilon jimjimjok tosoq unun kanbi pisanakwan tagi paki.”

Kindap yokwi da bami yokwi potdan

(Mt 7.16-20 ae 12.33-35)

⁴³ Yesu da sanbenek yagit, “Kindap tagi da bami yokwi aripmi dima potni. Ae kindap yokwi da bami tagi aripmi dima potni.

⁴⁴ Amin da kindap sop bami ban pindagek kindap yokwi bo tagi yan pindak nandanjo an. Amin da pik kindap dakon bami pak do nap keli tonon kin dima dekan. Ae wain sop kindap yokwi keli tonon kin dima pan.

⁴⁵ Amin kilegi unun nandak nandakni kilegi morapmi butnikon ton, do anpak kilegisi asak. Anakwan amin yokwi unun nandak nandak yokwi butnikon ton, do anpak yokwi asak. Nandak nandak nian amin butgwan ton, unun gen kagakon da yonj.”

Yut bamori dakon tilak gen

(Mt 7.24-27)

⁴⁶ Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji nido nak Amin Tagi yan nayinek geno dima guramikgan?

⁴⁷ Nagon obinek geno nandanek guramikgan amin unun dakon tilak kinda doliken.

⁴⁸ Amin kinda yutni ak do anek gapma wayikban mibilisigwan pigakwan miktimgwan tip madep da kwenon gwak magit. Anek don yut unun da kwenon agit. Aban pakbi madepsi igek yutni tidan tuwil do agit mani yutni tebaisi agit, do tebaisi akgit.

⁴⁹ Mani amin kinda nak dakon gen nandanek dima guramikdak amin unun amin kinda yombem. Unun yutni teban tokni mini isal miktim kwenon gin agit. Don pakbi igek yut unun tidanban unudon gin tuwil ki madepsi tasik tagit.”

7

Yesu da emat amin dakon mibiltok amin kinda dakon pi monji anmilip agit

(Mt 8.5-13)

¹ Yesu gen unun amin yoyiñ mudanek Kapaneam kokupmon pigigit.

² Unun kokupmon Rom dakon emat amin 100 dakon mibiltok amin kinda egipgut. Unun dakon oman amini si galak tan imgut unun sot madep anek kimotdosi agit.

³ Anakwan unun mibiltok amin da Yesu dakon gen bini nandagit, do Juda amin dakon kila amin di yabekban Yesukon kiwit. Kin Yesu da abin oman amini anmilip asak do iyiwit.

⁴ Anek Yesu da anpulugosak do madepsi yan iyiwit, “Unun amin tagisi, do geni nandanek kin oman monjini anpulugoki.

⁵ Unun amin da Juda amin nin do galak tan nimisak, ae muwut muwut yutnin witjin nimgut.”

⁶ Yan iyinba Yesu gat kisi kiwit. Kin yutni ankapmat anakwa mibiltok amin da notni di yabekban obin Yesu yan iyiwit, "Mibiltok amin da gak do yan yosok, 'Amin Tagi, pi madep dima gaben. Nak amin pinbisi, do nak da yutnon wiki unun da tagi dima asak.

⁷ Yan do, naga gagon dima abit. Mani gak da kilek tosak do yanaki tagi kilek tosak.

⁸ Nido nak madepno da yongangwan egisat, do nak da unun dakon pinbini egisat. Ae emat amino nak da yongangwan ekwan, do kinda "Ki!" yan iyiko kisak. Ae kinda "Ap!" yan iyiko abisak. Ae oman amino kinda "Pi on aki!" yan iyiko pi asak."

⁹ Yesu gen unun nandanek nandaban yo madepsi aban tobilek amin madepsi bunon yolgwit yan yoyigit, "Nak yan dayisat, Israel aminon nandan gadatni madep on amin dakon yombem kinda dima kagim."

¹⁰ Yan yanban amin yabekgit unun tobil yutnon wigi oman monji unun kili kilek tagit kawit.

Yesu da Nain kokupmon monji gimoni kinda kimoron nan aban pidagit

¹¹ Yesu bisap pisipmisok egek kokup kinda mani Nain unudon kinakwan panjetni gat ae amin morapmisi gat kisi kiwit.

¹² Kin unun kokup dakon tip dam dakon wigat ankapmat agit. Anek amin da amin kimakbi kinda waman anan wanga pinba pindakgit. Amin kimakgit unun dakon menji unun sakwabat egakwan monji kalonjisi da kimakgit. Unun kokup madep dakon amin morapmisi unun sakwabat gat kisi pinba pindakgit.

¹³ Amin Tagi da sakwabat unun kanek bupmisi nandan iminek yan iyigit, "Gak kunam dima takgi."

¹⁴ Yan yanek kin bumjot abiwit tamo witjinakwan bumjot guramikgwit amin unun akgwit. Agakwa Yesu da yan yagit, "Monji gimoni pidoki do gayisat!"

¹⁵ Yan iyinban amin kimakbi unun pidan yigek wasanek gen yagit. Yanban Yesu da menji do imgut.

¹⁶ Aban amin morap kisi pasalek Pin kop anksinjek yan yawit, "Kombi amin madepsi kinda nin da bikbigon altanban koman. Pin kop da minat amin kabiyoni Israel panpulugok do abik."

¹⁷ Ae Yesu da yo agit unun dakon gen bin da madepsi iren tanek Judia miktim kisi aripmi agit, ae miktim diwarikon kisi kigit.

Jon da panjetni bamori Yesu do yabekgit

(Mt 11.2-19)

¹⁸ Jon dakon panjetni da Yesu da yo morap agit dakon geni Jon iyiwit.

¹⁹ Iyinba panjetni bamori yan yoban opbal Amin Tagi yan iyinjil do yabekgit, "Gak Pin kop da amin yabet do yagit unun, bo nin amin kinda don apdisak do jomjom anen?"

²⁰ Amin bamot unun kin Yesu altan iminek yan iyigimal, "Jon Telagi Pakbi Sogok Amin da yan gayik do anek nit yabekban abamak, 'Gak Pin kop da amin yabet do yagit unun, bo nin amin kinda don apdisak do jomjom anen?'"

²¹ Unun bisapmon gin Yesu amin sotni mibili mibili tan yomgwit unun panmilip anek konni tan yomgwit unun yol yomgut. Ae dabilni mini morapmi paban pisawit.

²² Do gen kobogi yan yoyigit, "Jil kin abisok yo pindak nandan yo amal unun do Jon iyinjil. Dabilni mini amin sin ton, ae kandapmi alek tanbi amin kosit akwan, ae wuda tebani ton amin unun kilek ton, ae miragi mini amin da gen nandan, ae amin kimakbi pidon, ae yoni mini amin da Gen Bin Tagisi nandan.

23 Amin kinds nak nandanek nandan gadatni dima wital kisak unun amin kisik kisigi ton egisak."

24 Amin bamot Jon da yabekgit unun tobil kinakwal, Yesu da minat amin kabi madep Jon do yan yoyigit, "Ji miktim amini minikon ninan kok do kiwit? Mirim da nagal kinds anwayin aban kok do kiwit?"

25 Dima kan, ninan kok do kiwit? Amin kinds yik imalyo tagisi banjin pagit unun kok do kiwit? Dima, yik imalyo tagisi panek giptim dakon yoni tagi tagi dagin tan yoman amin unun kila amin madep da yutnon gin ekwan.

26 Mani ji ninan kok do kiwit? Kombi amin kinds kok do kiwit? Unun bami, nak asisi dayisat, Jon da kombi amin diwari yapman mudosok.

27 Unun amin do Pinjok da papiakon gen yan mandabi: 'Nandani, geno yan tenjenosak do amin kinds yabekgo unun da mibiltan gamjak. Anjek kositgo anjroman asak.'

28 Nak yanji dayisat, amin morap miktimon alton unun Jon da yapman mudosok. Mani amin morap Pinjok da Amin Kila Asak da kagagwan pinjisi ekwan unun da Jon yapmanjan."

29 (Jon da amin gat ae takis timit timit amin gat telagi pakbi kili son yomgut, do gen unun nandanek yan yawit, "Pinjok dakon anjak unun kilegisi.")

30 Mani Parisi amin gat ae gen teban mibili nandak nandak amin gat unun Jonon telagi pakbi dima sowit. Yan anjek Pinjok da kosit kilegi yolik do agit unun manji imgwit.)

31 Yesu da sanjenek yan yagit, "Ni tilak gen kinds nan dayiko amin abisok ekwan unun dakon anjak do nandaba pisosak? Unun nianen amin di da ekwan?"

32 Unun minat monjiyo da yan, yuman gwayek tamokon yigek notni yoyin yoyin anek yan yon: 'Nin kasisin kili pisoman, mani ji kap ak do dima nandayin. Nin bupmi kap yaman, mani ji bupmi nandanek kunam tat do dima nandayin.'

33 Yesu da sigen yan yagit, "Jon Telagi Pakbi Sogok Amin abinek bret dima nagit, ae wain dima nagit. Yan anjakwan, 'Konni kinds tan imisak' ji da gen unun yawit.

34 Ae Amin Dakon Monji da abin jap pakbiyo agit. Yan anjakwan kanek ji da yan yon, 'Kabit, jap morapmi noknok amin ae wain morapmisi noknok amin. Takis timit timit ae yokwi pakpak amin dakon notni.'

35 Ji da gen unun yon, mani Pinjok da pi morap agit unun pindagek nandano nandan kokwini tagisi gin asak."

Minat kinds da pakbi kibani tagisi nan Yesu son imgut

36 Parisi amin kinds da Yesu yutnison obin jap nosak do yan iban yutnison obin jap tamokon yikgit.

37 Unun kokupmon yokwi pakpak minat kinds egipgut. Unun minat Yesu Parisi da yutnon yigek jap nosok yan amin da yanba nandanek pakbi kibani tagisi kinami kinds abidanek yutnon wigigit. Tibiri unun tipnan wasanbi.

38 Wigi Yesu da manjikon kandapnikon panji agek kunam tagakwan dabil pakbini da kandapnikon manjuktanba busun dangwani ban ikdigagit. Yan anjek kandapnikon mandan nanek pakbi kibani tagisi nan son imgut.

39 Yan anjakwan Parisi amin unun Yesu yan imgut iyi burikon da yan nandagit, "On amin asi kombi amin kinds tam, on minat kisiri kwenikon witisak unun yokwi pakpak minat kinds yan nandaban."

40 Yan nandanjakwan Yesu da iyigit, "Saimon, nak gen kinds gayiko."

Yanban iyigit, “Yoyijdet, kili nayi.”

41 Yanban Yesu da iyigit, “Amin bamori unun amin kindakon gomani tonj. Kinda dakon gomani unun monerj 500 danari, ae kinda dakon gomani unun monerj 50 danari.

42 Unun amin bamot gomani sopjil dakon monerj ni aripmi dima, do gomani dima sopjil do yoyigit. Gak nianj nandisal? Yanj aban jit amin da unun amin do madepsi galak tanj ingut?”

43 Yanban Saimon da iyigit, “Goman madepni dima sopjak do iyigit amin unun da, yanj nandisat.”

Yanban Yesu da yanj iyigit, “Gak kokwin kilegisi anek yosol.”

44 Yanj yanek Yesu da tobil minjat unun kanek Saimon yanj iyigit, “On minjat do koki? Nak yutgokon wiko kandapno sugokenj do pakbi dima namil. Mani on minjat da dabil pakbini nanj kandapno suganek busunj dangwani banj ikdigak.

45 Nak dima mandanj nal, mani yutgokon si wuron da wasanek minjat on da kandapno mandanj nak da sigin mandanj nosok.

46 Gak busunj nokon bit nelak dima tagal namil. Mani minjat on da pakbi kibanj tagisi kandapnokon soj namik.

47 Do yanj gayisat, on minjat dakon diwarini morapmi Pinjkop da yopmanj iban nak do but dasi galagi madepsi nandanj namisak. Mani diwarini tagapmisok tanj imanj amin Pinjkop da diwarini yopmanj imjak kanj, unun amin da nak do galagi madep dima nandanj namjak.”

48 Yanj yanek Yesu da minjat unun yanj iyigit, “Nak da diwarigo yopmanj gamisat.”

49 Yanj iyinban amin kabi Yesu gat jap nanek yikgwit unun iyi gin yanj yawit, “On nianjen amin kinda da diwari yopyop asak?”

50 Yanj yanakwa Yesu da minjat unun yanj iyigit, “Nandanj gadatgo do anek Pinjkop da gak yokwikon nanj abidosok. Butgo yawori tanjakwan kiki.”

8

Mijat diwari Yesu yolba kisi agipgwit

1 Unun da kwenon Yesu kokup pap ae kokup moninj moninj tawit unudon agek Pinjkop da Amin Kila Asak unun dakon Gen Bin Tagisi yoyinj tenjetajagit. Yabekbi 12 kabi kisi agipgwit.

2 Ae minjat diwari Yesu da konni yol yomgut ae sotni panmilip agit unun kisi Yesu gat agipgwit. Kinda unun Maria. Maria unun Makdala kokupmon nani yanj iyiwit. Kalip Yesu da konni 7 kabi yol ingut.

3 Ae Joana, Susana ae minjat morapmi gat kisi Yesu gat agipgwit. Joana unun Kusa dakon minjatni. Kusa unun Erot dakon yutni dakon kila amin kinda. Unun minjat kabi yo kabini iyi dakon banj Yesu gat panjetni gat panpulugawit.

Jap yet tinjinjak dakon tilak gen

(Mt 13.1-9 ae Mk 4.1-9)

4 Amin morapmisi kokup morap tawiron da abinj muwukgwit. Abinj muwugakwa Yesu da tilak gen kinda yanj yoyigit,

5 “Amin kinda unun jap yetni pigaga panji tinjinagit. Tinjinjakwan jap yet diwari kosiron manja amin da bamanakwa minam da abinj si nawit.

6 Anjakwa jap yet diwari tipmi tonj timon mawit. Manj kwawit, mani miktim pakbini mini, do kibidanj pasilgwit.

7 Anjakwa jap yet diwari jonj keli tonj tingwan mawit. Unun jonj keli tonj gat kisi kwanek wutinjanba kimak mudawit.

⁸ Ae jap yet diwari miktim tagisikon manj kwawit. Unjun bami 100 tanj tanj awit.” Yesu da tilak gen unjun yanj mudanjek yanj yagit, “Gen on nandak do galak tonj amin ji pakyaransi nandanjek mibili nandanj pisoni.”

Yesu nido tilak genon dagin Pinjkop gen yagit

(Mt 13.10-17 ae Mk 4.10-12)

⁹ Panjdetni da tilak gen unjun yagit dakon mibili do iyiwit.

¹⁰ Iyinjba yagit, “Pinjkop da ji banjin iyi dakon Amin Kila Agakni unjun dakon mibili pasili tonj unjun damisak. Mani amin diwari tilak gen gin nandanj. ‘Do dabil sijtanjek kokdan, mani dima kanj nandanyo akdan.

Ae gen nandakdan, mani mibili dima nandaba pisokdan.’”

Jap yet tinjnjok dakon tilak gen dakon mibili

(Mt 13.18-23 ae Mk 4.13-20)

¹¹ Yesu da sanjbejek panjdetni banjin yanj yoyigit, “Tilak gen dayit dakon mibili unjun yanj. Jap yet unjun Pinjkop dakon gen.

¹² Jap yet kosiron mawit, unjun amin Pinjkop gen nandanj dakon tilak. Amin nandanj gadat aba Pinjkop da yokwikon banj timitjak yanj do Sunduk da abinj butnikon Pinjkop dakon gen gwayesak.

¹³ Ae jap yet tipmi tonj timon mawit, unjun amin da Pinjkop gen nandanj abidanjek kisik kisik anj dakon tilak. Mani geli tagi dima yipban kigit. Do nandanj gadat bisap pisipmisok anjek panjekwal altan yoba tepmisi Pinjkop manji iminj mudonj.

¹⁴ Ae jap yet jonj keli tonj bikbikgwan mawit, unjun amin Pinjkop dakon gen nandanjek kinj miktimon egip egipni do nandaba kik anj unjun dakon tilak asak. Unjun monej gat ae on miktim dakon yo morap gat do galagi nandanjakwa unjun da wutjinj yominjakwa bami dima tonj.

¹⁵ Mani jap yet miktim tagisikon mawit, unjun amin Pinjkop dakon gen nandanjek tebaisi abidonj unjun dakon tilak. Unjun buri kilegisi tanjakwan tebai agek bami tagisi panjalon anj.”

Lam dakon tilak gen

(Mk 4.21-25)

¹⁶ Yesu da sanjbejek yanj yagit, “Amin da lam kolej kwoba nanj dima wutjinjba tonj, bo ae dipmin potpot tamo da mibilgwan dima yopmanganj. Noman tamokon yopmanjakwa amin da yutnon winjek tenjenj unjun konj.

¹⁷ Yo morap pasili tonj unjun don nomansi altan mudokdan. Ae yo morap wutjinjbi da tonj unjun noman tanj mudanjakwa amin da pindak nandanyo akdanj.

¹⁸ “Ji kanj kimagek gen pakyaransi nandani. Tanj yomanj amin unjun Pinjkop da di gat sanjbej daban timitdanj. Mani minini amin unjun tanj namanj yanj nandisak unjun Pinjkop da gwayekdisak.”

Yesu dakon menjj padik padikyo unjun namin?

(Mt 12.46-50 ae Mk 3.31-35)

¹⁹ Unjun bisapmon menjj padik padikyo Yesu kok do opgwit. Mani amin morapmi, do Yesu da kapmatjok kik do antidok awit.

²⁰ Anjakwa amin di da Yesu yanj iyiwit, “Menjo padik padikgoyo yomakon agek gak gandak do yonj.”

²¹ Yanjba yoyigit, “Amin Pinjkop dakon gen nandanjek guramikganj unjun menjjo ae padik padiknoni.”

Yesu da yanɓan mirim gat ae tap madep gat yawokgimal

(Mt 8.23-27 ae Mk 4.35-41)

²² Bisap kindakon Yesu paɓdetni gat bot kindakon wigek yan yoyigit, “Pakbi idap teri kindo da kino.” Yan yanɓan kiwit.

²³ Boron yigek kinakwa Yesu dipmin pakgit. Anjakwan mirim madepsi kindo pakbi idapmon obinjakwan boron pakbi pigi tujanakwa pasil do awit.

²⁴ Anakwa paɓdetni da kin Yesu anyolek iyiwit, “Amin Tagi, nin pasildaman!” Iyinba pidan pakbi gat mirim gat tebai yoyinɓan mirim dima anjakwan pakbi yaworisi tagit.

²⁵ Anjakwan Yesu da paɓdetni yan yoyigit, “Nandan gadatji dukon yipman?” Yanɓan paɓdetni si pasalgwit. Anek wuripdagek notni yoyin yoyin anek yawit, “On nianɓen amin kindo da pakbi mirimyo gen tebai yoyinɓan geni guramikgamal?”

Yesu da amin kindo dakon koɓni yol imgut

(Mt 8.28-34 ae Mk 5.1-20)

²⁶ Yesu gat paɓdetni gat Gerasa miktim tetgin kin altawit. (Gerasa miktim unun teri kindo tanjakwan Galili miktim unun pakbi idap teri kindo tosok.)

²⁷ Yesu bot yipmanɓe ileɓon winjakwan unun kokup papmon amin kindo da abin alɓan imgut. Unun amin koɓni tan imgwit. Bisap dubagisi molan egipgut, ae yut kindakon dima egipgut. Amin kimakba paɓki tip kinamgwan yopmanɓan miktimon gin egipgut.

²⁸ Unun amin da Yesu kanɓe madepsi yan tidaɓek Yesu da kandapmon maɓ pake gen papmon da yan yagit, “Yesu, gak Pinɓop Wikwisi dakon Monji, gak ninan anɓamdisal? Bupmi nandan nabi. Yo yokwi dimasi an nabi!”

²⁹ Koɓ da amin unun yipman detjak do Yesu da kili iyigit, unun do madepsi yan tidaɓek gen unun yagit. Unun amin koɓ da bisap morapmi anɓubal awit, do amin da bisapmi bisapmi kilani tebaisi anek nap teban tebaisi baɓ kisit kandapyoni paɓteban awit. Mani nap teban unun paɓdagaɓek koɓ da imin suganɓakwan miktim amin dima ekwan timon kin kin agit.

³⁰ Yesu da yan iyigit, “Mango namin?” Iyinɓan koɓni morapmi tan imgwit, do “Amin Kabi Madep” yan iyigit.

³¹ Yesu da bupmi nandan yomɓak do koɓ da bisit tebai yan iyiwit, “Nin gapma kidagi mini unungwan pigineɓ do dima niyiki.”

³² Bit kabi madep kindo kapmatjok ileɓon egek jap naɓek egipgwit. Koɓ unun bit da butgwan pigik do Yesu bisit tebai iyinba nandan yomgut.

³³ Anjakwan koɓ namin unun yipman degek win abigi bit da butgwan pigiwit. Pigakwa bit unun timtim yanɓe obandom nan pigi pakbi idapgwan pigek pakbi nan kimakgwit.

³⁴ Anakwa bit kila amin yo unun pindagek timtim yanɓe kin kokup papmon amin gat ae kokup teri teri egi anan kiwit unun amin gat kisi yoyiwit.

³⁵ Anakwa amin da yo nianɓensi kindo da alɓagit, unun kok do apgwit. Abin Yesu alɓan iminɓek amin unun koɓni kili yipman dekgwit kawit. Kanba amin unun Yesu da buron buri kili pisagit ae ilikba pigikni ton da yikgit. Yan yikban kan pasalgwit.

³⁶ Anakwa yo dabil da kan nandanɓo awit amin unun da koɓ da anɓubal abi amin nianɓon da kilek tagit unun dakon mibili yoyiwit.

³⁷ Yoyinba Gerasa miktim dakon minat amin morap kisi pasol pasol madepsi nandanɓek Yesu unun yopman dek kisak do iyiwit. Iyinba boron wigek yopmanɓe kigit.

³⁸ Mani amin unun koɓ da yipman dek kiwit amin da Yesu yol do bisit tebai iyigit.

Iyɨnban Yesu da tobił kisak do yabegek yaŋ iyigít,

³⁹ “Gak tobił yutgokon kiŋek Piŋkop da gak aŋpulugaŋek yo madepsi ak uŋun do amin yoyiki.” Yaŋ iyɨnban amin uŋun tobił kiŋ kokupni dakon amin morap Yesu da aŋpulugaŋek yo morap agít uŋun do yoyigít.

Yesu da miŋatjok kinda kimakgít naŋ aban piđagit, ae miŋat sotni toŋ kinda aŋkilek agít

(Mt 9.18-26 ae Mk 5.21-43)

⁴⁰ Yesu pakbi idap teri kinda do kiŋ altaŋakwan amin morapmi da but dasi abidawit, nido uŋun do jomjom aŋek egipgwit.

⁴¹ Uŋun bisapmon amin kinda apgut, mani Jairus. Uŋun Juda amin dakon muwut muwut yut dakon kila amin kinda egipgut. Uŋun da Yesu da kandap mibilon maŋ pagek yutnikon kisakdosi madepsi iyigít.

⁴² Uŋun monji mini, gwi kalonji kinda gin bilakni uŋun 12 da tilak, uŋun da si kimot do agít.

Yesu yutnikon kik do kosiron kiŋakwan amin madepsi, do gitni gitni aŋakwa kigit.

⁴³ Kiŋakwan miŋat kinda uŋungwan agipgít. Uŋun dagaŋ mok aŋek yawini maŋakwa bilak 12 yaŋ agít, mani amin kinda da aripmi dima aŋkilek agagi.

⁴⁴ Uŋun miŋat Yesu da manjikon kapmatjok abinjek Yesu dakon imal dubakni da ileŋikon igayigít. Aŋakwan uŋudon gin yawini pasil imgwit.

⁴⁵ Aŋakwan Yesu da yagít, “Namin da igayin namik?”

Yaŋban amin morap nin dima maŋakwa Pita da iyigít, “Amin tagi, amin morapmisi da gak gat gadat gadatsi akwan.”

⁴⁶ Mani Yesu da yagít, “Amin kinda da igayin namiŋakwan tapmimno diwari kwan nandat.”

⁴⁷ Yaŋban miŋat uŋun aripmi dima pasilgen yaŋ nandaŋek nimnimik abinjek Yesu da kandap mibilon maŋ pakgít. Maŋ pagek amin morap da dabilon mibili nido Yesu igayigít uŋun dakon yaŋkwok aŋek yaŋ yagít, “Igayiko sotno uŋudon gin pasilak.”

⁴⁸ Yaŋban Yesu da iyigít, “Gwano, nandaŋ gadatgo da gak aŋkilek ak. Butgo yawori taŋakwan kiki.”

⁴⁹ Yesu gen uŋun yaŋakwan muwut muwut yut dakon kila amin Jairus da yutnon da amin kinda apgut. Abinjek Jairus yaŋ iyigít, “Gwago kili kuŋwak, do yoyiŋdet isal dogin dima iyinbi kisak.”

⁵⁰ Yesu uŋun nandaŋek Jairus yaŋ iyigít, “Dima pasolgi. Isal nandaŋ gadat gin aŋaki gwago kilek tosak.”

⁵¹ Yaŋ yaŋek yutnikon kiŋ altaŋek amin diwari dima wigini do yoyinjek Pita, Jon, ae Jems gat, ae miŋatjok dakon meni datniyo gat timikban yutnon wigiwit.

⁵² Uŋun yutnon amin morapmi da miŋatjok do bupmi nandaŋek kunam tagek iyon iyon yaŋek egipgwit. Aŋakwa Yesu da yoyigít, “Ji kunam yopgut. Dima kuŋwak, isal dipmin pokdok.”

⁵³ Yaŋban miŋatjok wagil kuŋwak yaŋ nandaŋek jikgo yanjan imgwit.

⁵⁴ Mani Yesu da miŋatjok kisirikon abidaneŋ gen papmon da yagít, “Gwano, piđa!”

⁵⁵ Yaŋ yaŋban miŋatjok uŋun dakon wupmi aeni tobił abinjek piđakwan uŋudon gin piđagit. Piđanaŋkwan Yesu da jap di iba nosak do yoyigít.

⁵⁶ Aban meni datni da uŋun kaŋek tamtam yagimal. Mani Yesu da tebai yoyigít, “Jil on yo noman taŋban komal uŋun do amin dimasi yoyinjal.”

9

*Yesu da yabekbini 12 kabi pikon yabekgit**(Mt 10.5-15 ae Mk 6.7-13)*

1 Yesu da yabekbini 12 kabi yaŋ yoban obiŋ muwukba sot amin paŋmilip agak, ae koŋ kisisi yolni dakon pi ani do yaŋ mudan yomgut.

2 Yomiŋek Piŋkop da Aminon Kila Asak dakon gen yaŋ tenŋeŋoni, ae sot aminyo paŋmilip ani yaŋ do yabekgit.

3 Aŋek yaŋ yoyigit, “Ji kosit agip do yo di dima timitni. Win kirin, ae yik, ae bret, ae monen, ae paba pigik bamori dima timitni.

4 Yut kindakon wugini kaŋ, unudon gin egek kokup unun yipman kini.

5 Kwa amin da ji dima timikba kaŋ, kokup pap unun yipman det do kandapjikon kimbaban tegon unun tidanba kini. Yaŋ aba amin da yokwi anapno unun do aŋek kwan yaŋ nandani.”

6 Yaŋ yoyinban kokupmi kokupmi agek Gen Bin Tagisi yoyin tenŋeŋaŋek amin dakon sotni paŋmilip awit.

*Erot da Yesu namin amin kinda yaŋsi nandak do agit**(Mt 14.1-2 ae Mk 6.14-16)*

7 Gapman dakon kila amin madep mibiltogi Erot da Yesu dakon gen bini nandagit. Di da Yesu kaŋek Jon kimoron da aeni pidagit yaŋ yawit, do Erot but morap agit.

8 Ae di da yawit, “Elaija da noman tak.” Ae di da “Kombi amin kalipsi egipgwit unun kinda da kimoron da pidak” yaŋ yawit.

9 Mani Erot da yaŋ yagit, “Jon dakon tegi kili mandan dagagim. Mani abisok namin amin kinda dasi yo madepsi anakwan gen bini nayinba nandisat?” Yaŋ yaŋek Yesu kok do pini agit.

*Yesu da amin 5 tausen do jap yomgut**(Mt 14.13-21 ae Mk 6.30-44 ae Jn 6.1-13)*

10 Yabekbi kabi aeni tobil Yesukon abiŋek yo morap awit dakon geni iyiwit. Iyinba Yesu da timikban iyi gin kokup kinda mani Betsaida unudon kiwit.

11 Anakwa miŋat amin kabi madepsi unun Yesu unudon kisak yaŋ kaŋ nandanjo aŋek buŋon yolgwit. Anakwa Yesu da tagisi nandan yomiŋek Piŋkop da Aminon Kila Asak unun do yoyiŋek sot amin paŋmilip agit.

12 Pilin pilindo yabekbini 12 kabi da obiŋ Yesu yaŋ iyiwit, “Kokup amini minikon ekwaman, do yoyinbi miŋat amin morapyo kinnek kokup monin monin ae timi digwan kin jap pakbiyo gat ae dipmin potpot tamoyo gat wisini.”

13 Mani Yesu da yabekbini yoyigit, “Disi jap yomgut.”

Yoyinban yawit, “Nin japnin morapmi dima. Bret 5 kabi gat ae tap kilap bamori gat gin. Nin kin on miŋat amin morap do jap monen ban si yumnen do nandisat?”

14 (Wili 5 tausen da tilak egipgwit.)

Yaŋba Yesu da paŋdetni yaŋ yoyigit, “Amin 50 50 yaŋ paŋmuwuk yopba yik yik ani.”

15 Yaŋ yaŋban paŋdetni da yaŋ gin aba amin kisi yik mudawit.

16 Yigakwa Yesu da bret 5 kabi gat ae tap kilap bamot gat kisi timik Kwen Kokup sinŋaŋek gisamiŋgit. Aŋek bret gat ae tap kilap gat paŋdaganek paŋdetni do yomiŋakwan amin do kokwinik yomgwit.

17 Yoba timik amin morap kisisi aripmisi nanakwa jap nawit dakon diwari tawit unun paŋdetni da similba yigi 12 yaŋsi tugawit.

Pita da Yesu dakon mibili yanj tenjtenagit

(Mt 16.13-19 ae Mk 8.27-29)

18 Bisap kindakon Yesu iyi gin bisit pi agit. Unun bisapmon panjetni kisi unudon egipgwit. Egi yanj yoyigit, "Amin kabi madep da nak do namın yanj yon?"

19 Yoyinban yanj iyiwit, "Dida Jon Telagi Pakbi Sogok Amin yanj yon, ae di da Elaija yanj yon, ae di da kombi amin kalipmi kinda da kimoron da pidagit yanj yon."

20 Yanba yanj yoyigit, "Mani ji disi nak do namın yanj yon?"

Yanban Pita da anjobilek iyigit, "Gak Kristo, Pinjop da yabekban apgul."

Yesu kimagek pidosak do yagit

(Mt 16.20-28 ae Mk 8.30-9.1)

21 Yanj yanban Yesu da iyi Kristo egisak unun dakon geni amin kindakon dimasi yoni do yanj sop anyomgut.

22 Anjek yanj yagit, "Amin Dakon Monji da egi yo yokwi morapmi noman tanj iba tepmi pakdisak. Ae Juda amin dakon kila amin, ae mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae gen teban yoyinjet amin unun da manji iminek anjakba kimotdisak. Anakwa gildat kapbi anjakwan pidokdisak."

23 Yanj yanjek amin kisi yanj yoyigit, "Amin kinda nak nol do nandisak kan, iyi dakon galaktok manji yominek tilak kindapni gildari gildari guramigek nak noljak."

24 Amin kinda iyi dakon yiyitni tagisi tosak do nandanek pi madep asak kan, egip egipni pasil imdisak. Mani amin kinda nak do nandanek egip egipni do nandaban yo madep dima asak kan, unun amin egip egip dagok dagogi mini abidosak.

25 Amin kinda miktım dakon yo morap panjek egi kimotjak bisapmon iyi pasiljak kan, unun yo morap da aripmi dima anj pulugokdan.

26 Amin kinda nak do ae nak dakon gen do mayagi nandisak kan, Amin Dakon Monji iyi dakon tilimni gat ae Datni dakon tilimni gat ae Pinjop dakon telagi anjelo kabi dakon tilimni gat apjak bisapmon unun amin do mayagi yanj gin nandan imdisak.

27 Nak asisi dayisat, ji on akgan kabikon da di dima kimagek Pinjop dakon Amin Kila Agakni kokdan."

Yesu dakon giptim kulabik agit

(Mt 17.1-13 ae Mk 9.2-13)

28 Yesu unun gen yanjek egi gildat 8 yanj da tilak mudanakwa Pita, Jon ae Jems gat timikban ilen kindakon bisit pi ak do wigiwit.

29 Wigek Yesu bisit pi anjakwan tomno dabilni kulabik anjek imalni mal dakon tenjeni yombem agit.

30-31 Yanj aban kanakwa Moses gat Elaija gat tilimni gat noman tagimal. Noman tanbal Yesu gat gen yanj nandat aba pindakgwit. Yesu Pinjop dakon galaktok yolek Jerusalem kokup papmon on miktım yipman detjak unun dakon gen yawit.

32 Pita gat notni bamot gat dipmin do yokwisi awit. Mani dipminon da pidan Yesu tilimni gat ae amin bamot gat kisi akba pindakgwit.

33 Amin bamot Yesu yipman det do anakwal Pita da Yesu yanj iyigit, "Amin Tagi, nin idon tagisi ekwaman. Nin yut kabere kapbi anen. Kinda gak do, ae kinda Moses do, ae kinda Elaija do anen." (Pita gen unun nan yosot yanj unun dima nandanek yum yagit.)

34 Pita gen sigin yanjakwan gikwem da pin ilimik yomanjakwan pasalgwit.

35 Gikwem kagagwan da gen kinda yan altagit, "On Monjino, pino asak do manjigim, do ji geni nandani."

36 Yan mudanjakwan Yesu nanjin kawit. Yo ilenon altanba pindakgwit unun iyi dogin nandaba tawit. Unun bisapmon amin di dima yoyiwit.

Yesu da monji kinda korji yol imgut

(Mt 17.14-21 ae Mk 9.14-29)

37 Wisa dagok do Yesu gat panjetni gat ilen yipman pigakwa amin kabi madepsi kosiron domdom awit.

38 Amin madep kabigwan da amin kinda da yan tidanek anpulgusak do yan iyigit, "Yoyidet, monjino kalonj kindagin. Do kinj koki do nandisat.

39 Bisap morapmi konj kinda da burigwan pigakwan unudon gin madepsi yan tidosok. Anjek tebai anupbal anjakwan nimmimigakwan tarak da gen kaganikon wunj tugonj. Giptimi obisi anupbal anjek bisap kalonj kalonj gin yipmanj dekdak.

40 Panjetgoni da yol imni do bisit tebai yoyigim, mani antidok awit."

41 Yan yanban Yesu da yagit, "Nandan gadatji mini amin, ji anpakji yokwisi. Nak bisap nian da ji gat egek jigisi guramik daben? Monjigo idon anop."

42 Monji unun Yesu da akgiron obinjakwan konj da monji unun ukwayikban miktimon manj pagek nimmimikgit. Mani Yesu da konj tebaisi iyinjak monji unun anmilip aban kilek tanban datni do antobil imgut.

43 Yan aban amin da Pinjop dakon tapmim madepsi kanjek tamtam yawit.

Yesu kimagek ae pidokdisak do yanban kosit bamot agit

(Mt 17.22-23 ae Mk 9.30-32)

Amin Yesu da yo morap agit do nandaba njwaknjwarisi anakwa, Yesu da panjetni yan yoyigit,

44 "Gen dayikdisat unun pakyanji nandani. Amin Dakon Monji amin da kisiron yipdanj."

45 Mani panjetni gen unun dakon mibili pasili tanj yomgut, do dima nandaba pisagit. Ae gen unun dakon mibili nandak do anjek iyik do si pasalgwit.

Namin da mibiltok amin egisak?

(Mt 18.1-5 ae Mk 9.33-37)

46 Bisap kindakon Yesu dakon panjetni namin da mibiltok aminin egisak yan do gen emat kinda awit.

47 Anakwa Yesu da panjetni dakon but pindak nandanjo anjek amin moninj kinda iyi akgiron anobinj yipban akgit.

48 Yipban agakwan panjetni yan yoyigit, "Amin kinda nak do nandanek on amin moninj but dasi abidosok, unun nak nanj but dasi abidosok. Ae amin kinda nak but dasi abidosok, unun Dat nak yabekban pigim unun nanj but dasi abidosok. Ji kabikon kinda da pinjisi egi damjak kanj, unun da mibiltok aminji asak."

Uwal dima anjamjak amin unun notji

(Mk 9.38-40)

49 Jon Yesu da gen yagit nandanek yan yagit, "Amin Tagi, nin kanapno amin kinda da gak da manon konj yolban kamanj. Mani nin da kabikon nani kinda dima, do yanj sop anjimimanj."

50 Mani Yesu da iyigit, "Yanj sop dima anjimini. Amin kinda uwal dima

anjamjak kan unun notji.”

Yesu gat panjetni gat Jerusalem kiwit

(Kilapmi 9.51-19.28)

Samaria amin da Yesu not dima an imgwit

⁵¹ Pinjokop da Yesu abidan anan Kwen Kokup wigisak dakon bisap kwan tagit. Anjakwan Yesu unun Jerusalem kiken yanji nandaban teban tagit.

⁵² Anek amin di yabekban unun da kalip mibiltan Samaria dakon kokup kindakon yut tamoyo panjoman ani do kiwit.

⁵³ Mani Yesu Jerusalem kikdisak yan nandawit, do unun kokupmon amin da Yesu abidok do dima galak tawit.

⁵⁴ Jems gat Jon gat da unun pindagek Yesu yan iyigimal, “Amin Tagi, nit da yondo Kwen Kokup kindap da pinj sorjba mini ani do tagi nandisal?”

⁵⁵ Yanbal Yesu da tobil tebaisi yan yoyigit, “Dima yogogisi yomal!”

⁵⁶ Yan yoyinban ae kokup njwakjwari kindakon kiwit.

Yesu yolyol dakon gen

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Kosiron kinakwa amin kinda da iyigit, “Dukwan dukwan agipbi unun nak gol awilgen gin.”

⁵⁸ Yanban Yesu da iyigit, “Jon pinan unun miktimgwan yutni ton. Ae minam kwen akwan unun yutni ton. Mani Amin Dakon Monji unun dipmin potpot tamoni mini.”

⁵⁹ Yan iyinek ae amin kinda yan iyigit, “Abin nak nol.”

Mani amin unun da yan iyigit, “Amin Tagi, nandan naminaki kin datno wayik yipmanjek don abin golben.”

⁶⁰ Yan yanban Yesu da iyigit, “Amin kimakbi da kimakbi notni iyi tagi wayitni. Mani gak kin Pinjokop da Aminon Kila Asak unun dakon gen yan tenjenjoki.”

⁶¹ Yan yanban ae amin kinda da Yesu yan iyigit, “Amin Tagi, gol do nandisat, mani nandan naminaki kin gwakno galok gen yoyinek don abin golben.”

⁶² Yanban iyigit, “Sapa nan miktin pudanek dambi da manjigwan wusisak unuden amin da Pinjokop da Amin Kila Asak da kagagwan aripmi dima egipmi.”

10

Panjetni morapmi Pinjokop dakon gen yoni do yabekgit

¹ Egi Amin Tagi da panjet 72 gat manjigit. Anek iyi kokup dukwan dukwan kik do agit, unudon mibiltok unun da kalip kini do bamot bamot yabekgit.

² Anek yan yoyigit, “Pigaga jap bami madepsi tan pektan, mani pi monji bami pakpak amin morapmi dima. Unun do ji bami pakpak dakon Amin Tagi bisit iyinba pi amin panalon an yopban pinikon kini.

³ “Ji kinjek yan nandani: Ji sipsip monin ban yan jon pinan da bikbigon yabekdat.

⁴ Moner simil kinam, ae yik, ae kandap gwil dima timigek kini. Anek kosiron amin pindak ‘Gildat tagi!’ yan dima yoyini.

⁵ Yut kindakon wigek mibiltok yan yoyini, ‘On yut amin butji yawori tosak.’

⁶ Yut unudon but yawot amin kinda ekwan kan, but yawot genji dakon bami unudon tosak. Minini da egipjak kan, but yawotji dakon bami jikon aeni tobiljak.

7 Yut wigini unjudon gin yik egiyo anakwa jap daba noni. Pi agak amin unjun tomni tagi timikgan. Ji yuri yuri dima agipni.

8 “Kokup kindakon kinakwa not anj daminej jap daba kan unjun si noni.

9 Anek amin sotni tonj panmilip anek yan yoyini, ‘Pinjkop da Amin Kila Agakni ji da kapmatjok kili abik.’

10 Kokup kindakon kinakwa not dima anj daba kan, unjun kokup dakon kosit madepmon agek yan yoyini,

11 ‘Kokupji dakon kimbabanj kandapninon tegon, unjun tidono kinakwa diwarisi tanj daman yanji nandani. Anek yanji nandani, Pinjkop dakon Amin Kila Agakni ji da kapmatjok kili abik.’

12 Yanji dayisat, gen kokwin bisap madepmon Sodom kokup amin da kobogi do jigi tagapmi pakdan. Mani kokup unjuden amin kobogi do jigi madepsi pakdan.”

But tobil dima anj amin unjun bupmisi

(Mt 11.20-24)

13 Yesu da sanbenej yan yagit, “Korasin ae Betsaida kokupmon amin, awal Nak wasok tapmini tonj abo pindagek ji but tobil dima awit. Tair ae Saidon kokupmon amin da pindakgwit tam, but tobil bamisi abam. Anek bupmi dakon yik imalyo panek abilagon yikbam.

14 Mani gen kokwin bisap madepmon Tair gat Saidon kokupmon amin gat da kobogi do jigi tagapmi panakwa ji da kobogi do jigi madepsi pakdan.

15 Anakwa Kapaneam kokupmon amin, ason Kwen Kokup nin da wigikdaman yan nandan, ma? Unjun aripmi dimasi. Ji mibiligwan Tidomon pigikdan.”

16 Yesu da panjetni sanbenej yan yoyigit, “Ji dakon gen nandisak amin, unjun da nak dakon gen nandisak. Ae manji damisak amin, unjun nak nanj manji namisak. Ae nak manji namisak amin, unjun da nak yabekgit amin nanji imisak.”

Panjet 72 aeni tobil apgwit

17 Panjet 72 unjun kisik kisigon da tobil abinej Yesu yan iyiwit, “Amin Tagi, gak dakon man yanapno konj da genin guramikgan!”

18 Yan yanba yoyigit, “Sunduk unjun Kwen Kokup da mal da yan manban kagim.

19 Nandani. Nak ji da tunjon amin emari tonj gat ae skopion gat hamoni, ae uwal dakon tapmini kisisi pabin yopni do yan mudan damisat. Yo kinda da ji aripmi dima panjupal asak.

20 Mani konj da genji guramikgan, unjun do kisik kisik dima ani. Ji dakon man Kwen Kokupmon mandabi da tonj, unjun do nandanek kisik kisik ani.”

Yesu da kisik kisik nandanek Pinjkop anjisigit

(Mt 11.25-27 ae 13.16-17)

21 Unjun bisapmon Yesu Telagi Wup da kisik kisik iban yan yagit, “Dat, kundu ae miktin dakon Amin Tagi, amin diwari miktin dakon nandak nandakni unjun wukwisi, mani iyid do nandaba wigisak, do unjuden amin do gen bam morap si panjisibisal. Anek amin moniji da tilagon ekwanj amin, unjun do yolisal. Yan asal do gak anjisiasat. O Dat, gaga dakon galaktok yolek yan asal.

22 “Datno da yo morap kili namgut. Dat unun dagin Monji nandan imisak. Anek Monji gat ae amin morap Monji da Dat dakon mibili yolisak, unun amin dagin Datno nandan iman.”

23 Yan yanek Yesu tobil panjetni banjin yan yoyigit, “Ji da yo pindak nandanjo an, unun pindakgan amin unun kisik kisik ekwan.

24 Nak yanji dayisat, kalipsigwan kombi amin morapmi gat ae kila amin madep morapmi gat da yo ji da pindakgan unun pindatdosi nandawit, mani dima pindakgwit. Ae gen nandan unun nandakdosi nandawit, mani dima nandawit.”

Samaria amin kinda da Juda amin kinda anpulgagit

25 Bisap kindakon gen teban dakon mibili nandak nandak amin kinda da pidan agek Yesu anjkewal do anek yan iyigit, “Yoyindet, yo ninan anek egip egip dagok dagogi mini abidoken?”

26 Iyiban Yesu da iyigit, “Gen teban papiakon gen tosok unun manjinek nian kokwinikdal?”

27 Iyiban yagit,

“Ji Amin Tagi Pinjopji unun but gat ae wup gat ae tapmimgo gat ae nandak nandakgo gat kisi but dasi galak tan ibi.

Ae gaga do but dasi nian galak tosol, unuden gin amin do but dasi galak tan yobi.”

28 Yanban Yesu da iyigit, “Kobogi bamisi yosol. Yanji anek egip egip abidokdisal.”

29 Mani unun amin iyi do Yesu da amin kilegi kinda yan kosak do nandan yan iyigit, “Nak namin amin ban but dasi galak tan yoben do yosol?”

30 Yan yanban Yesu da iyigit, “Amin kinda Jerusalem yipmanek Jeriko kokup papmon kik do anek kosiron pigigit. Pigakwan kabo noknok da abidan yik imalni gwayenek anakba pali kimakban yipman kiwit.

31 “Kinakwa mukwa sogok amin kinda unun kosit nanjin pigigit. Pigi amin unun kanek anpekwolek kosit ilen nan yapman kigit.

32 Yapman kinakwan Liwai amin kinda obin kanek yan gin anpekwolek yapman kigit.

33 “Mani Samaria amin kinda da unun kositnan obin amin unun kanek bumpi nandan ingut.

34 Bumpi nandan iminek giptimi anak anjbal awit unun wain gat ae bit nelak gat ban soj iminek waman ingut. Yan anek amin unun kendak anenak iyi da donkikon yipgut. Yipmanek anki amin da yuman nanek pokgon yut kindakon yipmanek kilani agit.

35 Anek wisa dagok do silwa monen tabili bamori unun yut pakgimal dakon kila amin do iminek yan iyigit, ‘Kilani anaki on monen da aripmi dima anakwan nan mudok di abi kan, tobil abinek don gaben.’”

36 Yan yanek Yesu da gen teban dakon nandak nandak amin yan iyigit, “Nian nandisal, unun amin kapbi da kabikon namin da kabo noknok da anjkgwit amin unun do but dasi galak tan ingut?”

37 Yanban iyigit, “Bupmi nandan iminek anpulgagit amin unun da.”

Yanban Yesu da iyigit, “Gak kin anpak yan gin abi.”

Yesu unun Mata gat Maria gat da yutnon egipgwit

38 Yesu gat panjetni gat kinjek kokup kindakon altawit. Unun kokupmon minjat kinda egipgut mani Mata. Unun da yanban Yesu unun yutnikon wigigit.

³⁹ Wikwan Mata dakon padige mani Maria unun Amin Tagi da kandap mibilon yigek geni nandagit.

⁴⁰ Mani Mata unun jap dakon oman do nandaba kik morapmi anek obin Yesu iyigit, "Amin Tagi, padigino nepmak da naga gin pi madep asat. Gak unun do dima nandisal? Iyinjbi obin nak anjapulaganban."

⁴¹ Yanban Amin Tagi da Mata yan iyigit, "Mata, gak yo morapmi do nandaba kik anek butgo yokwi tosok.

⁴² Mani gak yo kalonji kinda dogin nandaki kanj tagi. Maria unun dogin nandisak, do tagi dima kirinjik ibenj."

11

Bisit agak dakon gen (Mt 6.9-15 ae 7.7-11)

¹ Bisap kindakon Yesu unun bisit pi anek egipgut. Bisit aban mudanjakwan panjetni kinda da yan iyigit, "Amin Tagi, Jon da panjetni bisit agak do yoyinj dekgit, yan gin niyinj dekgi."

² Yanban Yesu da yoyigit, "Bisit ani bisapmon yan yoni: 'Dat, gak dakon man telagi tosok.

Amin Kila Agakgo yipbi ninon apjak.

³ Gildari gildari jap aripninon nibi.

⁴ Nin yokwi anjimanj amin dakon diwarini yopmanj yomamanj, do gak yan gin nin dakon diwarinin yopmanj nibi. Panjekwalon dima nipbi.'"

⁵ Yan yanek yoyigit, "Jikon da kinda da kalbi binap notni da yutnon kinj yan iyisak, 'Not, bret timi kapbi nabi tamoni don gabenj.

⁶ Notno kinda kosit dubagikon da abik da yutnokon isal yikdak. Japno mini.'

⁷ "Yanban notni yutgwan da gen kobogi yan iyisak, 'Jigi dima nabi. Pidanek aripmi dima gabenj. Yoma benjan kili at, ae gwakno gat kili pak mudamanj.'

⁸ Nak yan dayisat, amin unun notni da bisit iyik unun do dima imisak. Mani sanjek sanjek yanakwan unun do kurak tanek yo nido wadanek yosok unun kisi imisak.

⁹ "Yando, nak yan dayisat: Ji Pinjkop bisit iyinba tagi damdisak, ae wisinjek bami kokdan, ae yoma domon tidanba witdal damdisak.

¹⁰ Amin morap Pinjkop bisit iyan unun yo timikgan, ae yo wisan amin unun bami konj, ae yoma domon tidonj amin unun witdal yomisak.

¹¹ "Dat kabi, ji kabikon da monjisi kinda da tap kilap do dayinban tunon amin emari tonj kinda tagi imni?

¹² Bo pup kwap do dayinban skopion kinda tagi imni?

¹³ Ji yokwi pakpak amin, mani monjisi do yo tagi yomanj. Do yanji nandani. Ji bisit iyinba Datji Kwen Kokup egisak unun da Telagi Wup tagi damjak."

Yesu Belsebul gat pi amalyan yawit (Mt 12.22-30 ae Mk 3.20-27)

¹⁴ Yesu da amin kinda konj kinda da anjakadim aban gen dima yagit, unun konjni yol imgut. Yol iban amin kadim unun gen yanakwan amin da kanjba yo njwakjwarisi agit.

¹⁵ Mani amin di da yan yawit, "Konj dakon mibiltok amin Belsebul da tapmimon konj yoldak."

16 Yanjakwa amin diwari da Yesu ankwel do anek iyinba wasok tapmimi ton kinda anjakwan, asi Pinƙop da yabekban pigit da pini asak yan kok do nandawit.

17 Mani Yesu da nandak nandakni pindak nandanjo anek yoyigit, "Miktim kinda dakon amin da pudan ki kabi bamori anek emat wamjil kan, miktim unun yokwi tokdisak. Ae amin yuri kinda da pudan kinjek emat wamni kan, unun amin yut tagi dima egipdan.

18 Sunduk dakon amin kabini da pudan ki kabi bamori anek emat wamjil kan, nianon da Sunduk gat amin kabini gat tebai atni? Nak da kon Belsebul da tapmimon yoldat yan yon.

19 Mani nak Belsebul da anpuluganban kon yoldat kan, disi dakon notji kon yolgan unun amin kabi ni tapmimon da kon yolgan? Unun amin kabi da genji kokwinigek gulusun yon yan tagi dayini.

20 Mani Pinƙop da iyi tapmim namajakwan kon yoldat kan, Pinƙop dakon Amin Kila Agakni jikon kili abik.

21 "Amin tebaisi kinda emat agak yo kabini timigek iyi dakon yut kilani tebai anjakwan, yo kabini tagisi ton.

22 Mani amin kinda unun yut ami dakon tapmim yapmandak amin kinda da abisak. Abin anjagek emat agak yo kabini timigek tapmim pagit unun gwayesak. Yan anek yo morapni kabo nanek kokwinik notni do yomisak.

23 "Amin nak dakon notno dima, unun da nak uwal annaman. Ae amin nak dima anpuluganban amin panmuwukgaman, unun amin da amin panwasenban wasen kwan."

Kon kinda aeni tobil abisak

(Mt 12.43-45)

24 Yesu da sanbejek yan yagit, "Kon kinda da amin kinda yipman degek kin miktim kibiri timon agek yik yawot tamo wisisak. Mani tamo kinda dima kosok, do yan yosok, 'Nak aeno tobil yut kalip egipgumon kiken.'

25 Yan yanek kin kanban sibat sibat wiririgek yo morap pankosit abi pindakdak.

26 Yan kosok, do kin kon 7 kabi iyi yapmanek wagil yokwisi gat timikban kwa unun yutnon egek anpak yokwisi an. Mibiltok unun amin yokwi egipgut, mani abisok unun yapmanek wagil yokwisi egisak."

Nianen amin da kisik kisik ekwan?

27 Yesu gen unun yanjakwan minat amin kabi madep kabigwan da minat kinda da pidan yan iyigit, "Menjo si analanek mum gaban nagil unun dasi kisik kisik tagi asak!"

28 Yanban Yesu da yagit, "Mani unun yapmanek amin Pinƙop dakon gen nandanek guramikgan amin unun da kisik kisik ekwan."

Yesu wasok tapmimi ton asak do iyiwit

(Mt 12.38-42 ae Mk 8.12)

29 Amin morapmisi da Yesukon sigin obin muwugakwa Yesu da yoyigit, "Amin on bisapmon ekwan unun amin yokwisi gin. Pinƙop dakon pi nan asat yan nandak do wasok tapmimi ton kinda kok do yon. Mani kinda dima kokdan. Jona dakon tilak nanjin kokdan.

30 Kalipsigwan Pinƙop da kombi amin Jonakon tilak aban Niniwe kokup pap amin da asi Pinƙopmon da abik da asak yan kawit. Unudej gin yo Amin Dakon Monjikon noman tan iba apmiap amin da kanek asi Pinƙop da yabekban abik yan kokdan.

31 “Miktım saut tetgin dakon kila amin miñat madep unun Solomon dakon nandan kokwini tagisi iyinakwan nandak do miktım dubagisikon da apgut. Mani amin kinda oni egisak, unun da Solomon yapmanñdak, mani geni dima nandan. Do gen kokwin bisap madepmon unun kila amin miñat madep da pidan agek abisok ekwan amin kabi dakon anpak yokwi unun do yan tenñenokdisak.

32 Niniwe amin Jona da Pinñkop dakon gen yoyinban but tobil awit. Mani ji da binapmon amin kinda egisak unun da Jona yapmanñ mudosok, mani ji but tobil dima an. Do gen kokwin bisap madepmon Niniwe amin da pidan agek abisok ekwan amin kabi dakon anpak yokwi unun do yan tenñenokdanñ.”

Giptim dakon tenñenji
(Mt 5.15 ae 6.22-23)

33 Yesu da sigin yagit, “Amin da lam kolerñ pasiligwan yopba dima ton. Bo ae kwoba ban wutjiba dima ton. Noman tamokon yopba tan tenñenokwan amin da wiñ tenñenji kon.

34 Dabilgo unun giptimgo dakon tenñenji. Dabilgo tagisi kan, giptimgo kalon tenñenji ton. Mani dabilgo yokwi kan, giptimgo pilin tuksi tosok.

35 Yanñdo, giptimgo dakon tenñenji unun pilin tuk asak yan do kan kimokgi.

36 Giptimgo kalon tenñenji ton ae pilin tuk kinda dima tosok kan, giptimgo lam dakon tenñenji dakon panop pindakdal unñderñ tenñenokdisak.”

Parisi amin gat gen teban mibili nandak nandak amin gat dakon anpak yokwi

(Mt 23.1-36 ae Mk 12.38-40 ae Lk 20.45-47)

37 Yesu gen yan mudanokwan Parisi amin kinda da yutnikon kwan yigek jap nonñil do iyigit. Iyinban Yesu kin yutnikon wigi jap noknok tamokon yigkit.

38 Yigek mibiltok kisiri dima suganek jap nanban Parisi amin unun da kanek dima agagi asak yan nandagit.

39 Aban Amin Tagi da yan iyigit, “Parisi amin ji kap idapyo dakon manji banñin sugon. Mani kabo gat ae anpak yokwi mibili mibili gat unun butjigwan tugawit da ton.

40 Ji nandan kokwinji tagi mini! Pinñkop da manji ban gin dima, buri gat kisi wasagit.

41 Ji bupmi amin do but dasi galak tanek panñpulugoni kan, ji amin kilegisi.

42 “Mani Parisi amin, awa! Ji jap tam galagisi pi kagasi ton unun pan kabi 10 kabi yopmanek unun kabikon ban kabi kindanan Pinñkop do paret an. Mani gen kokwin kilegi agak gat, ae Pinñkop do but dasi galak tan imin unun ji dima an. Anpak kilegi unun gat ae paretyo kisi ani kan tagisi.

43 “Parisi amin, awa! Ji muwut muwut yut madepmon tamo mibiltogi unñdon yit do galagi nandan. Ae amin da maket tamokon nandaba wukwan daminok gildat tagi yan dayini do galagi nandan.

44 “Parisi amin, awa! Ji amin kimakbi yopyop tamo miktingwan tanakwa amin da dima pindagek kwenikon baman akwanñ ji unun yombem.”

45 Gen teban mibili nandak nandak amin kinda da gen unun yanban nandanek Yesu yan iyigit, “Yoyinñet, Parisi amin do gen unun yanek, ninyo kisi pabinñ nipmanñdal.”

46 Yanban Yesu da yagit, “Gen teban mibili nandak nandak amin jiyi kisi, awa! Ji amin gen teban mibili mibili jigisi guramitni do yoyan, mani kisitjok kinda yominok panñpuluganek guramit do dimasi nandan.

47 “Awa! Ji kombi amin dakon bumñot tamo wason. Mani babikji da dapba kimakgwit.

⁴⁸ Babikji da kombi amin dapba kimakgwit unun dakon bumjot tamoni ji da pan'tilim an. Yan an unun babiknin da tagisi dapba kimakgwit yan nandan dakon tilak asak.

⁴⁹ Unun do anek Pin'kop da nandan kokwini tagisikon da yan yagit, 'Nak da kombi amino gat ae yabekbi kabino gat unun amin kabikon yabetdisat. Yabekgo diwari dapba kimotdan, ae diwari yo yokwisi anyomdan.'

⁵⁰ Yan do anek Pin'kop da miktim wasagiron da kombi amin morap dapba kimakgwit unun dakon kobogi amin abisok ekwan unun da timitdan.

⁵¹ Wasok wasok do amin kilegi Abel an'agek ae amin diwari dapmanakwa wigi wasip do Sekaraia Telagi Yut Madep ae altayo da binapmon anakba kimakgit unun dakon kobogi yo jigisi amin abisok ekwan unun da timitdan.

⁵² "Gen teban mibili nandak nandak amin, awa! Nandak nandak pakpak tamo dakon yoma witdal disi kili gwayewit. Disi unjungwan dima wigiwit. Anek unjungwan wigik do awit amin ji da kosit sopsop anyomgwit."

⁵³ Yesu unun yut egipgut yipman degakwan gen teban yoyijdet amin gat ae Parisi amin gat da Yesu do uwal an imin'ek gen mibili mibili iyiwit.

⁵⁴ An'kewalno sun kinda yan'akwan gen pikon yipn'ey yan'on da iyiwit.

12

Parisi amin dakon an'pak yokwi do kan kimotni

(Mt 10.26-27)

¹ Amin tausen morapmi da abin muwugek gitni gitnisi anek notni baman baman anakwa Yesu da mibiltok pan'detni ban kalip yan yoyigit, "Parisi amin dakon yisi do kan kimotni. Unun jamba but aminsi ekwan."

² Yo morap gwiligwan ton unun altan ten'tenan mudokdan. Ae yo morap pasili ton unun amin da nandaba pisokdan.

³ Do gen morap ji da pilin tukgwan yawit unun amin da ten'tenikon nandakdan. Ae gen morap yut kagagwan gen pisigon da yawit unun yut kwenon wigi gen papmon da yoyin ten'tenokdan."

Pin'kop dogin pasoldo

(Mt 10.28-31)

⁴ Yesu da san'be'ek yan yagit, "Not kabi, yan'si dayisat. Amin da giptim dapba kimagakwa unun da kwenon yo di aripmi dima akdan, do unun do dima pasolni."

⁵ Mani nam'in amin dosi pasolni unun do dayikdisat. Ji Pin'kop do pasolni. Pin'kop da giptim dapban kimagakwa Tipdomon maban pigini unun dakon tapmim tan imisak. Asisi dayisat, ji Pin'kop dosi pasolni.

⁶ Minam monin unun yo monin'sok, 5 kabi dakon yuman nogi unun mone'ey giman tabili bamori gin. Mani Pin'kop da minam monin'gok unun dakon kinasok dimasi in'tan imgut.

⁷ Pin'kop da busun dangwanji nian da ton unun kisisi nandan mudosok, do ji dima pasolni. Minam monin monin morapmi dakon yuman nogi unun madep dima, mani ji dakon yuman nogi unun wukwisi."

Nin Yesu dakon amin kabi yan yok do dima mayak tonen

(Mt 10.32-33 ae 12.32 ae 10.19-20)

⁸ Yesu da san'be'ek yan yagit, "Nak da yan'si dayisat, amin kinda da 'Nak Yesu dakon amin kinda' yan amin yoyisak kan, Amin Dakon Monji da Pin'kop dakon an'elo kab'nikon unun amin nak dakon amin kinda yan yoyisak."

9 Mani amin kinda 'Nak Yesu dakon amin dima' yan amin yoyisak kan, nakyo kisi Pinjkop dakon anjelo kabinikon unjun amin nak dakon amin dima yan yoyikerj.

10 Amin morap Amin Dakon Monji do yanba yokwi tok ani amin unjun Pinjkop da diwarini yopman yomdisak, mani amin morap Telagi Wup do yanba yokwi tok ani amin unjun Pinjkop da diwarini dima yopman yomdisak.

11 "Amin da ji juda amin dakon muwut muwut yut madepmon, bo gapmanon, bo ae amin mani wukwi da injamon panji depni bisapmon, disi kutnok do anjek ni gen ban yoyinerj yan nandanek nandaba kik dima ani.

12 Unjun bisapmonsni ni gen ban yoyini unjun Telagi Wup da dayinj detdisak."

Yoni morapmi amin kinda gulusuj agit dakon tilak gen

13 Unjun amin kabi madepgwan da amin kinda da Yesu yan iyigit, "Yoyindet, peno iyinbi datnit da yo morap yopgut unjun kokwinik diwarini nak do namjak."

14 Yanban Yesu da iyigit, "Not, namn da jilon gen kokwin pi anjek yo kabisil kokwinik dabenj do maninj nepgut?"

15 Yan yanek minat aminyo yan yoyigit, "Ji kan kimotni. Yo mibili mibili timit timit dakon galagi di pabam. Yo kabisi unjun morapmisi kan, unjun da egip egip bamisi aripmi dima damdanj."

16 Yan yanek tilak gen kinda yan yoyigit, "Yoni morapmi amin kinda dakon pigagani jap bami tagisi morapmi tawit."

17 Anakwa amin unjun iyi yan nandagit, 'Jap bami yopbenj dakon tamo kili tujan, do ae di gat yopbenj dakon tamo aripmi dima, do nianjsi abenj?'

18 Yan nandanek yagit, 'Nak yanjsi abenj: Jap yopyop yutno kisi tuwilek madepsi wutjinek wit gat ae yo kabino gat kisi unjun yuthon yopbenj.'

19 Yan anek naga do yanjsi yokenj, "Nak bilak morapmi tagisi egi ananj kikerj dakon yo morapno aripmisi. Do yaworisi egek jap pakbiyo madepsi anek bisap morapmi kisik kisik anek egipbenj."

20 "Mani Pinjkop da iyigit, 'Gak nandan kokwingo tagi mini. Gak abisok kalbi kimotdisal. Yo morapgo gaga do panjosit agil unjun amin da timitdanj.'"

21 Yesu da gen unjun yanek yan yagit, "Amin yoni morapmi panmuwut do pi anjek Pinjkop do dima nandanek ekwanj amin, unjun aminon yo yanjsi altokdisak."

Yo morap do nandaba kik dima ani

(Mt 6.25-34)

22 Yan yanek Yesu da panjetni yan yoyigit, "Yanjsi dayisat, egip egipji do nandaba kik anek 'Jap dukan ban nonen' bo ae giptimji do nandaba kik anek 'imal dukan ban panen' yan dima nandani.

23 Egip egip da jap yapmandak, ae giptim da imal yapmandak.

24 Ji minam do nandani. Jap yet dima kwaokganj, ae jap dima panj, ae jap panmuwut yutni mini. Mani Pinjkop da jap upmokdok. Minam dakon yumanj nogi pinbisi anakwa amin ji dakon yumanj nogi unjun madepsi.

25 Ji nandaba kik anek egip egipji timisok di gat tagi sanbenba wigisak yan nandanj, ma? Unjun aripmi dimasi.

26 Yo monjisok unjuden ji da aripmi dimasi agagi, do nido yo diwarini morap do nandaba kik anj?

27 "Jarenj oni tan ananj kwanj unjun do nandani. Pi madep anek imal dima bupmanjanj. Mani yan dayisat, jarenj pindakganj unjun dakon tilimni da kalip kila amin madep Solomon dakon tilimni tagisi pagit unjun yapmandak.

²⁸ On jonj tanj anjan kwanj unjun anjwa amin da baljan kindapmon sokdanj. Mani Pinjkop da si panjtilim asak, do nandanj gadatji pisipmisok amin ji yanjsi nandanj, Pinjkop da ji do nandaban yo madepsi anjakwan imal tilimi tonjsi banj panj damdisak.

²⁹⁻³⁰ Pinjkop dima nandanj imanj amin kabi da yo morap unjuden wusinj pindat do pini anj. Mani Datji da yo unjun do wadak wadak anj unjun nandisak, do ji jap pakbiyo dukon banj nonej yanj nandanjek nandaba kik dima ani.

³¹ Nandaba kikji yipmanjek Pinjkop dakon Amin Kila Agakni unjun wisinj kok do pi ani. Yanj anjakwa yo diwari do wadak wadak anj unjun kisi damdisak.”

Yo tagisi Kwen Kokup do panjmuwutni

(Mt 6.19-21)

³² Yesu da sanjbenjek yanj yagit, “Sipsip kabisok, ji dima pasolni. Datji da iyj Amin Kila Asak da kagagwan egipni do tagisi nandisak.

³³ Ji yo morapji tanj damanj unjun yopba amin da yumanj noni. Yanj aba monenj timigek yoni mini amin do yomni. Anjek yo kabisi tagisi Kwen Kokupmon panjmuwuk yopba unjudon tagisi tokdanj. Unjun tamokon toni kanj, yo kabisi dima pasildanj, ae kabo noknok da dima timitdanj, ae yo moninj da dima nokdanj.

³⁴ Yo kabisi tagisi dukwan tonj, but nandak nandakyosi kisi unjudon gin tokdisak.”

Oman monji tagisi da tagap tanjek ekwanj

(Mt 24.42-44)

³⁵ Yesu da sanjbenjek yanj yagit, “Ji imalji panjek lamji kolejek tagap tanjek egipni.

³⁶ Oman monji da tagap tanjek amin tagini da minjat pakpak dakon sonjogon da tobil apjak do jomjom anjek ekwanj ji yanj gin tagap toni. Do ni bisapmon abinj yoma domon tidosak ji yoma tepmi witdal imni.

³⁷ Oman monji amin tagini da pindakban tagap tanjek ekwanj kanj tagisi. Nak asisi dayisat, amin tagini da iyj oman dakon imal panjek oman monji yoyinban jap tamokon pabinj yigakwa iyj jap yomdisak.

³⁸ Amin tagi unjun kalbi binap bo wisa dagokdosi abinj pindakban tagap tanjek egipni kanj tagisi.

³⁹ Ji yanj nandanj. Yut kinda dakon ami kalbi kabo noknok ni bisapmon apjak yanj nandagit tam, kila anjakwan aripmi dima tuwilban.

⁴⁰ Ji kisi tagap tanjek egipni. Dima apjak yanj nandanjakwa Amin Dakon Monji unjudon apdisak.”

Oman monji tagi ae yokwi dakon tilak gen

(Mt 24.45-51)

⁴¹ Pita da Yesu yanj iyigit, “Amin Tagi, tilak gen yal unjun nin dogin yal, bo ae amin kisi do yal?”

⁴² Yanban Amin Tagi da yagit, “Oman monji kinda nandanj kokwini tagisi ae pi agakni tagisi, unjuden oman monji amin tagini da oman monjini diwari kilani asak do manjisak. Yanj aban jap yomyom bisapmon japni yominj yominj asak.

⁴³ Oman monji unjun amin tagini da tobil abinj kanjban pini tagisi asak kanj tagisi.

⁴⁴ Nak asisi dayisat, amin tagini da unjun oman monji iyinban yo morapni kila akdisak.

⁴⁵ Mani unjun oman monji burikon da amin tagini tepmi dima apdisak yan nandañek oman monji gat ae oman miñat gat dapmanjek jap pakbiyo madep anjek pakbi tebanyo kisi nan but upbal asak kan,

⁴⁶ dima apdisak yan nandañakwan amin tagini da but pisogi mini abin unjun oman monji tepmi pi iminjek gen kiringit amin kabi gat yopban egipdan.

⁴⁷ Oman monji kinda amin tagini dakon galaktokni nandañek tagap tañek galaktokni dima yoljak kan, amin tagi da kosiri morapmi baljokdisak.

⁴⁸ Mani oman monji kinda amin tagini dakon galaktokni dima nandañek anpak yokwi si baljoni da aripmon asak kan, amin tagini da kosiri morapmi dima baljokdisak. Yo morapmi timikgan amin unjun yo morapmi panjobil yomyomi. Yo morapmi kila ani do dabi amin unjun yo morapmi panjobil yomyomi.”

Yesu unjun pidok pidok nan abigit

(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Yesu da sanbenek yan yagit, “Nak miktimon kindap sokeñ do pigim. Kilisi kwan sok tam tagi.

⁵⁰ Nak tepmi madepsi pakdisat. Butno jik tosoke, do pako dagosak dosi nandisat.

⁵¹ Nak amin da miktimon but yawot pani yan do pigim yan nandan, ma? Unjun dima. Yan dayisat, nak miktimon aminon pidok pidok panjalon ak do pigim.

⁵² Abisok da wasañek amin yuri kindakon amin 5 kabi da pidan kinjek bamori da kapbi gat uwal uwal akdan. Ae kapbi da bamori gat uwal uwal akdan.

⁵³ Wasen kinjek dat da monji gat pidok pidok akdamal, ae men da gwi gat pidok pidok akdamal, ae miñat kinda gat namdi gat pidok pidok akdamal.”

Yo altawit dakon mibili dima nandawit

(Mt 16.2-3)

⁵⁴ Amin kabi madepsi yan yoyigit, “Ji gildat da si pigisak tetgin do menji wamanjak yan pindagek ‘Sikak mokdisak’ yan yanakwa asi sikak mosok.

⁵⁵ Ae saut tetgin dakon mirim madep abinjakwan ji da yan yon, ‘Gildat tepmi wasukdisak.’ Yan yanakwa asi gildat tepmisi wusisak.

⁵⁶ Jamba but amin, ji da miktimon ae kwen yo morap ton pindagek kokwin tagisi an. Mani abisok yo morap alton unjun pindagek kokwin nido tagi dima an?”

Notgo gat genjil anjilek anjil

(Mt 5.25-26)

⁵⁷ Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji disi anpak yokwi tagiyo nido dima kokwinikgan?”

⁵⁸ Amin kinda da gen yan gam do aban gen kokwin tamokon kik do kosiron kinjil bisapmon genjil unjun yan anmilip ak do pi anjil. Yan dima anjek kwal gen kokwin kila agak amin da obip amin da kisiron gepban unjun da dam teban yutnon gepdisak.

⁵⁹ Nak asisi gayisat, gak dam tebanon sigin egaki wigi moner nian yopbi do gayini unjun kisisi yopmanjek don wanga kikdisal.”

13

But tobil dima ani amin wagil pasildan

¹ Yesu da gen unjun yan mudanjakwan amin diwari da Pailat da yo agit unjun do iyiwit. Pailat da obip amini yoyinban kin Galili amin diwari Pinjop do

mukwa soŋakwa unun dapba kimakgwit. Do unun amin dakon yawini gat ae paret do yo mukwa sowit dakon yawini kisi mawit.

² Unun do iyinba Yesu da yoyigit, “Nian nandan? Galili amin kimakgwit unun dakon yokwini da Galili amin diwari dakon yokwini yapgut, unun do anek jigi unun pawit yan nandan?”

³ Unun dimasi! Nak asisi dayisat, ji but tobil dima ani kan, unun amin kabi da kimakgwit jiyo kisi yan gin kimotdan.

⁴ Bo Silom yut dubak tuwil ki man amin 18 kabi witinban kimakgwit do nandani. Unun amin kabi dakon yokwini da Jerusalem amin diwari dakon yokwini yapgut unun do anek pasilgwit yan nandan?

⁵ Ununyo kisi dimasi! Nak asisi dayisat, ji but tobil dima ani kan, jiyo kisi yan gin kimotdan.”

Kindap bami mini unun dakon tilak gen

⁶ Yesu da tilak gen kinda yan yoyigit, “Amin kinda da wain pinikon pik kindap kinda kwaokgit. Bisap kinda bami wisik do kigit, mani bami mini pindakgit.

⁷ Bami mini pindagek pi kila amini yan iyigit, ‘Nandaki. Nak bilak kapbi abin pik kindap dakon sopmi wisin wisin anek mini pindakdat. Yan do kindap on si pasiki. Miktim dakon tapmim nido isal dogin ilik mudosok?’

⁸ “Yanban pi kila amin da yan iyigit, ‘Amin tagi, yum kanbi bilak kinda gat atjak. Anjakwan mibilikon miktim wayigek yalik yopben.

⁹ Bilak kwenikon bami tosak kan tagisi. Mani bami dima tosak kan, tagi pasiki.’”

Sabat bisapmon Yesu da minat kinda anmilip agit

¹⁰ Sabat bisap kindakon Yesu da Juda amin dakon muwut muwut yut kindakon amin yoyin dekgit.

¹¹ Unudon minat kinda egipgut. Unun kon kinda da yigek abidanakwan sot anakwan bilak 18 agit. Manji gironikgit, do kwen kilegi aripmi dima akgit.

¹² Yesu da kanek iyinban opban yan iyigit, “Minat, sotgo kili gepman dek kik.”

¹³ Yan iyinkek kisiri kwenikon wutinban unudon gin manji kilek tanakwa Pin kop ankisigit.

¹⁴ Mani muwut muwut yut dakon kila amin da Sabat bisapmon Yesu da amin anmilip agit unun do butjap nandagit. Butjap nandanek minat aminyo yan yoyigit, “Pi agak dakon gildat 6 kabi ton. Unun bisapmon sot amin apba tagi panmilip ani. Mani Sabat bisapmon dimasi ani.”

¹⁵ Yanban Amin Tagi da kobogi yan iyigit, “Ji jamba but amin! Ji Sabat bisapmon bulmakausi gat ae donkisi gat yutnikon ban witald ilik panji yopba pakbi non, ma?”

¹⁶ Minat on Abraham dakon gwi, Sunduk da tebai abidanakwan bilakni 18 agit. Sabat bisapmon dima pulugan kisak do nandan, ma?”

¹⁷ Yan yanban uwalni mayagi nandawit. Mani minat aminyo Yesu da yo morap wagil tagisisi agit unun do kisik kisik awit.

Mastat dakon yeri dakon tilak gen

(Mt 13.31-32 ae Mk 4.30-32)

¹⁸ Yesu da sanbenek yan yagit, “Pin kop dakon Amin Kila Agakni unun nianisi? Yo ni gat tilak abo?”

19 Unjun mastat yet yombem. Amin kinda da mastat yet kinda pigagani kwaokgit. Anjakwan mastat unjun kwan madep tan kindap kinda da yan agakwan minam da abin kilinjikon yutni unjudon awit.”

Yis dakon tilak gen

(Mt 13.33)

20 Yesu da sanbenek yan yagit, “Pinkop dakon Amin Kila Agakni yo ni gat tilak abo?”

21 Unjun yis yombem. Minat kinda da plaua idap madep kinda gat iktagildak. Yan anjakwan plaua unjun kisisi paptan madep tawit.”

Yoma kosit gwagak monijisok nan wigikdo

(Mt 7.13-14 ae 7.21-23)

22 Yesu unjun Jerusalem kokup papmon kik do anek kokup pap ae kokup monij monij tawit unjudon agek amin yoyin dekgit.

23 Anjakwan amin kinda da yan iyigit, “Amin Tagi, Pinkop da amin kalonjisol di banjin yokwikon ban timitjak bo nian?”

Yanban Yesu da yoyigit,

24 “Nak yansi dayisat, amin morapmi da egip egipmon wigik do pini akdan, mani aripmi dima wigikdan. Do ji yoma kosit gwagak moniji nan wigik do pi tebai ani.

25 Yut dakon ami da pidan yoma sopban ji da kin yomakon agek yoma tidanek yan yokdan, ‘Amin Tagi, nin do yoma wital nim.’

“Mani gen kobogi yan dayikdisak, ‘Nak dima nandan damisat. Ji dukon nani amin?’

26 “Yan yanban ji da kobogi yan iyikdan, ‘Nin gak gat kisi egek jap pakbiyo agiman. Ae kokup papnin dakon kosit madepmon agek niyinj dekgil.’

27 “Mani unjun da yan dayikdisak, ‘Nak asisi dayisat, nak dima nandan damisat. Ji dukon nani unjun dima nandisat. Yokwi pakpak ji kisisi nepman dek kit!’

28 “Ji Abraham, Aisak, Jekop, ae kombi amin kisisi Pinkop da Amin Kila Asak kokupmon ekwa pindatdan. Mani ji maba wanga kin mudokdan. Unjun bisapmon ji kunam tagek iyon iyon yan tidanek egipdan.

29 Amin da gildat wisak ae si pigisak tet, ae not tet ae saut tet da Pinkop da Amin Kila Asak kokupmon abinjak jap noknok tamo madepmon yitdan.

30 Nandani, amin diwari abisok bunjon ekwan, unjun don mibiltok amin akdan. Ae amin diwari abisok mibiltok ekwan, unjun don bunjon amin akdan.”

Yesu da Jerusalem Kokup do bummi nandagit

(Mt 23.37-39)

31 Unjun bisapmon gin Parisi amin diwari da abin Yesu yan iyiwit, “Gak idon dima egipbi, kokup digwan kiki. Erot da gak gikban kimokgi do nandisak.”

32 Yanba Yesu da yoyigit, “Ji kin unjun top amin yan iyini, ‘Nandaki. Nak abisok ae anwa kon yolgen, ae sot amin panmilip aben. Ae pidanji do pi aben do nandagim unjun anwasip aben.’

33 Kombi amin Jerusalem kokup papmon gin dapba kimokgon. Kokup nwakwarikon dima dapba kimokgon, do nak abisok ae anwa ae pidanji do sigin kiken.

34 “O Jerusalem, Jerusalem amin, ji kombi amin dapba kimokgon. Amin Pinkop da yabekban jikon aban unjun ji da tipban dapba kimokgon. Pup menji da monjini panmuwuk pirigwan yopmandak, unjun da tilak nak da bisap morapmi ji panmuwut do nandagim, mani ji da kurak tan namgwit.

³⁵ Nak asisi dayisat, kokup yomasiyo yokwi tanek yumsi tokdisak. Ji nak dima nandanek egi wigi ni bisapmon nak do 'Amin on Amin Tagi da manon abisak, unun Pinjkop da gisamigakwan abisak' yan nak do yoni unun bisapmon nandakdan."

14

Yesu da giptimi paptanji amin kinda anmilip agit

¹ Sabat kindakon Yesu jap nok do Parisi amin dakon kila amin kinda da yutnon kigit. Anjakwan yipba kik anek kan yikgwit,

² nido Yesu da buron giptimi paptanji amin kinda yikgit.

³ Yesu da unun amin kanek gen teban mibili nandak nandak amin gat ae Parisi amin gat yan yoyigit, "Sabat bisapmon sot amin tagi panmilip anej bo dima? Gen teban da nian yosok?"

⁴ Mani gen kobogi kinda dima iyiwit. Yan anakwa Yesu da amin unun abidanek anmilip anek digo ki yan iyinban si kigit.

⁵ Kinakwan yan yoyigit, "Jikon da kinda dakon monji bo bulmakauni Sabat bisapmon pakbi gapmakon manjan tepmi tagi ilikba wisak bo dima?"

⁶ Yanjan gen kobogi aripmi dima iyigi yan kawit.

Yesu da amin iyi do nandaba pini do yagit

⁷ Yesu da amin jap nok do apgwit unun pindakban tamo mibiltogi nanikon gin yit do awit. Do tilak gen kinda yan yoyigit,

⁸ "Amin kinda da minjat pakpak dakon sonnogon yan gaban kiki kan, tamo mibiltogi nanikon dima yikgi. Tamo unun amin madep kinda gak gwapmanjak unun do manjikbi nan di yikbin.

⁹ Yan kan amin yan daban kiki unun da abin yan gayisak, 'On tamo on amin do imin.' Yan gayinban gak gaga do mayagisi nandanek tamo amin pinbisi do yopbi unudon panji yitdisal.

¹⁰ Amin kinda da yan gaban kan, gak tamo amin pinbisi do yopbi unudon panji yikgi. Yigaki amin yan gamjak unun da 'Not, on tamo tagikon pawin yit' yan gayinban pawin yigaki amin diwari da amin mani tor kinda yan gandani.

¹¹ Amin kinda iyi do nandaban wugisak kan, Pinjkop da unun amin abin yipdisak. Mani amin kinda iyi do nandaban pisak kan, Pinjkop da mani awigikdisak."

Kobogi tagi dima damni amin ban panpulugoni

¹² Yesu da amin unun yan iban kigit unun yan iyigit, "Gak jap noknok kinda asal kan, notgo, bo ae pego padik padikgo bo ae yawi diwatgo bo ae yoni morapmi amin diban dima yan yobi. Unun da kobogi do don yan gamdani.

¹³ Gak jap noknok kinda abi kan, yoni mini amin, ae giptimi yokwi tanji, ae kandap yokwi ae dabili mini amin banjan yan yobi.

¹⁴ Yan abi kan, gak kisik kisigi tonji egipbi. Unuden amin kobogi tagi dima gamni, mani Pinjkop da amin kilegi kimoron ban paban pidoni bisapmon don kobogi gamdisak."

Jap noknok dakon tilak gen

(Mt 22.1-10)

¹⁵ Amin kinda jap nawitgwan da gen unun nandanek Yesu yan iyigit, "Pinjkop da Amin Kila Asak kokupmon yigek jap nokdan amin unun kisik kisik ekwan."

16 Mani Yesu da yan iyigit, “Amin kinda da jap madepsi kinda panjosit anek amin morapmi yan yomgut.

17 Jap noknok bisapmon oman monjini kinda yabekban amin yan yomgut unun yoyik do kigit. Kin yan yoyigit, ‘Yo morap kili panjosit abi, do ji tagi opni.’

18 “Mani amin kisisi dima op do yawit. Kinda da yan yagit, ‘Nak pi kinda kaluk yumit unun kin koken. Do nandan namijaki dima opben.’

19 “Ae kinda da yagit, ‘Nak pi agak bulmakau 10 kabi yumit, unun kin panjikilik pindatgen. Do nandan namijaki dima opben.’

20 “Ae kinda da yagit, ‘Nak mijat kaluk pat, do aripmi dima opben.’

21 “Oman monjini tobil obin amin tagini amin yoyinban gen yawit dakon mibili iyigit. Iyiban yut unun dakon ami unun da butjap nandanek oman monjini tebai yan iyigit, ‘Gak tepmisi kokup madep da kosit madep ae kosit monjon kin, amin yoni mini, ae giptimi yokwi tanbi, ae dabili mini, ae kandap yokwi unun timik panjopi.’

22 “Yan iyiban oman monji da yan gin anek yan iyigit, ‘Amin tagi, yo aben dosi nayil unun kili anmudat, mani tamo ton.’

23 “Iyiban amin tagi da oman monji yan iyigit, ‘Gak kokup madep yipmanek kin kosit madepmon bo ae pigaga da dam kidipmin agek amin pindak tebai yoyinbi abin yikba yutno tugosak.

24 Nak yanji dayisat, amin unun kalip yan yomgom unun da nak dakon jap jimjimjok kinda dimasi nokdan.’ ”

Nandan kimagek Yesu yoldo

(Mt 10:37-38)

25 Mijat amin kabi madepsi yolakwa Yesu da tobilek yan yoyigit,

26 “Amin kinda nak nol do nandisak kan, meni datni, ae mijatni gwakniyo gat, ae peni samini padige yo gat, ae iyi dakon egip egipni gat kisi do uwal dima anjomjak kan, unuden amin nak dakon panjetno aripmi dima egipjak.

27 Tilak kindapni guramigek dima noljak amin panjetno aripmi dima egipjak.

28 Amin kinda yut madep kinda ak do kan, mibiltok yigek monenji manjisak. Anek yut tagi an mudogi bo dima unun dakon nandak nandak asak.

29 Yan dima anek yut gwak manek yo diwari do wadaneK yut dima an mudosok kan, amin morap koni unun kisi jigilak yanek yanjan imdan.

30 Anek yan yokdan, ‘On amin yutni an diwarikgit, mani wasip ak do antidok asak.’

31 Bo kila amin madep kinda da uwalni gat emat wam do nandisak kan, mibiltok nandan kokwin asak. Iyi dakon emat amin 10 tausen da uwalni dakon 20 tausen tagi yolni bo dima, yan do nandak nandak asak.

32 Tagi dima yolni yan nandisak kan, uwalni kapmat dima abinjakwa amin kabi kinda yabekban kin emat dima wamni do gen yoyin panjawot an.

33 Jiyo yan gin yo morapji dima yopman mudoni kan, panjetnoni tagi dima egipni.”

Yesu da tap dakon galagini yokwi tosak do yagit

(Mt 5:13 ae Mk 9:50)

34 Yesu da sanbenek yan yagit, “Tap unun yo tagisi kinda. Mani galagini pasilni kan, nianji anek galagini anjaluk anen?”

35 Tap unuden miktin aripmi dima panpulugogi. Bo bulmakau dakon kok gat itkagili aripmi dima. Tap unuden isal mamno kwan. Mirakni ton amin da gen on pakyanji nandanek mibili nandan pisoni.”

15

*Sipsip kinda pasilgit dakon tilak gen**(Mt 18.12-14)*

¹ Takis timit timit amin gat ae yokwi pakpak amin gat da geni nandak do Yesu da kapmatjok opgwit.

² Anakwa Parisi amin gat gen teban yoyin det amin gat da yanba yokwi tok anek yan yawit, "On amin yokwi pakpak amin not anjyoban yigek jap non."

³ Yan yanakwa Yesu da tilak gen kinda yan yoyigit,

⁴ "Jikon da amin kinda sipsipni 100 ban kalonji da pasiljak kan nian asak? Unun da sipsip 99 jon timon yopban egakwa kalonji pasildak unun wisinek don anjalon asak.

⁵ Wisin kan abidosok bisapmon but galak nandanek kwapmikon guramik anjan

⁶ yomanikon ankisak. Ankinjek notni gat ae kokup isalni gat yan yoban obin muwukba yan yoyisak, 'Sipsipno pasilak unun kili wisin kat, do kisik kisik ano.'"

⁷ Yesu da sanbejek yan yoyigit, "Nak asisi dayisat, yokwi pakpak kinda da but tobil asak kan, Kwen Kokupmon kisik kisik madepsi yan gin akdan. Amin 99 unun kilegi do but tobil agagi mini do unun dakon kisik kisik madep dima ani. Mani yokwi pakpak kinda but tobil asak unun dakon kisik kisik unun madepsi noman tosok."

Monej kinda pasilgit dakon tilak gen

⁸ Ae Yesu da sanbejek yan yagit, "Minjat kinda da silwa monej tabili 10 kabi ban kalonji da yutnon man pasiljak kan unun nian asak? Unun da lamni kolejek yutni ikdiganejek tebaisi wisinek don kosak.

⁹ Kan abidosok bisapmon but galak nandanek notni gat ae kokup isalni gat yoyinban obin muwukba yan yoyisak, 'Monejno pasilak unun kili wisin kat, do kisik kisik ano.'"

¹⁰ Yesu da yan yoyigit, "Nak asisi dayisat, yokwi pakpak kinda da but tobil asak kan, Pinjok dakon anjelo da kisik kisik yan gin akdan."

Dat kinda gat monji bamotni gat dakon tilak gen

¹¹ Yesu da sanbejek yan yagit, "Amin kinda egipgut unun monji bamori.

¹² Monji bujon nani da datni yan iyigit, 'Dat, gak peno gat nit do yo morap nim do nandisal unun nak dakon diwarino abisok kokwinik nabi.' Yan yanban datni da yo kabini kokwinik monji bamotni do yomgut.

¹³ "Yoban bisap pisipmisok egek monji bujon nani da yo kabini kisisi timik dubagisi kin miktim kindakon panji egipgut. Panji egek anpak yokwi mibili mibili anek monejni nan mudagit.

¹⁴ Monejni nan mudajakwan unun miktim amin da jap do madepsi anek diwari da kimakgwit. Anakwa monji unun wadak wadak madepsi agit.

¹⁵ Do kin unun miktim dakon amin kindakon pi kinda abidagit. Aban amin tagini da yabekban bit damnikon kin bit jap yomgut.

¹⁶ Anek bit da birap gip nawit unun pindak galak tanek unun ban nanek butno kadim tosak yan nandagit. Mani amin kinda da jap kinda dima imgut.

¹⁷ "Nandak nandakni kulabik anek yan yagit, 'Datno dakon oman monji morapni unun japni aripmisi tan yomanakwa ekwan, mani nak idon egek jap do kimotdisat.

¹⁸ Do yansi aben, nak tobil kin datno yan iyiker: "Dat, nak Pinjok da inamon ae gak yo kisikon yo yokwisi agim,

19 do buñon monjino yanj dima nayiki. Yum oman monjigo yumanj nanjaki ekwanj unuden kinda da tilak egipben.”

20 Yanj nandanjek pidanj datnikon kigit. Kinakwan datni dubagikon da monji kanj bumpi nandanj timtim yanjek kinj monji bedanjek mandanj nagit.

21 Yanj aban monji da datni yanj iyigit, ‘Dat, nak Pinjkop da injamon ae gagon yo yokwisi agim, do buñon monjino yanj dima nayiki.’

22-24 Mani datni da oman monjini yanj yoyigit, ‘Monjino kimoron da yanj abisak. Pasilbikon nanj anjalon amanj. Do ji tepmi kinj paba pigik dubagi tagisi kinda anjabin panj imni. Ae kisirikon sip tagisi kinda yipmanj iminek kandap gwil kisi panj imni. Ae bulmakau monji nelagi tonj kinda nanj anjapba anjak sonj nanjek kisik kisik ano.’ Datni da yanj yanjakwan jap noknok anjek kisik kisik awit.

25 Yanj anjek egakwa monji mibiltogi pigaga egipgut da yutnon obinj ankapmat anjek nandaban amin da kap kisik kisikyo awit.

26 Yanj anjakwa nandanjek oman monji kinda yanj iban apban iyigit, ‘Unun nibanj anj?’

27 Yanj yanban iyigit, ‘Padigigo tagisi egisak da abik do datgo da kanjek bulmakau monji nelagi tonj anjak.’

28 Yanj iyinban monji mibiltogi butjap nandanjek yutnon wigik do kurak tagit. Yanj anjakwan datni da yomakon pinjek butni manjakwan yutnon wigisak do iyigit.

29 Mani datni yanj iyigit, ‘Dat, gak yanj nido asal? Nak oman monji isali kinda da yanj bilak morapmi egek omango anj egisat. Anjek gengo bisap kindakon dima kirinjikim. Notnoni gat kisik kisik anej do memesok kinda dimasi nangul.’

30 Mani monjigo on yo morapgo kosit minjat gat egek yominj mudagit, unun da apban kanjek bulmakau monji nelagi tonj unun anjal.’

31 Yanban datni da yanj iyigit, ‘Monjino, bisapmi bisapmi gak nak gat ekwamak. Ae yo morapno unun gak dakon gin.’

32 Mani padigigo kimoron da yanj abik, ae pasilbikon nanj anjalon amanj, do nin but kwaktok nandanjek kisik kisik tagisi amanj.”

16

Kila amin kinda da goman panjkilek asak dakon tilak gen

1 Yesu da panjetni yanj yoyigit, “Yoni morapmi amin kinda gat ae yo morapni dakon kila amini gat egipgumal. Amin da abinj yoni morapmi amin yanj iyiwit, ‘Yo morapgo dakon kila amin isal dogin yo morapgo nanj mudok anjamisak.’

2 “Iyinba nandanjek yo kila amini unun yanj iban opban yanj iyigit, ‘Gak nianj anjaki gengo nandat? Gak kinj yo morapno kili nianj asal unun dakon but piso kinda mandanj nabi. Gak pi unun sanjbejek dima akdisal.’

3 “Iyinban yo kila agak pi amini unun iyi yanj nandagit, ‘Amin tagino da pikon noldak, do nianj abenj? Amin kinda dakon oman monjini egek miktimni pudanj ibenj dakon tapminno mini. Ae amin monej do bisit yoyik do mayagi nandisat.’

4 Do pi yopbenj bisapmon amin da but galagon da yanj naba yutnikon kinj kinj akerj do nianj abenj unun kili unun nandisat.’

5 Yanj nandanjek amin kalonj kalonj amin taginikon goman awit unun yanj yoban apgwit. Mibiltok abinj altagit amin yanj iyigit, ‘Gak amin taginokon goman nianj da agil?’

6 “Iyinban yagit, ‘Olip pakbi tibiri madep 100 da arip.’

“Yanban yan iyigit, ‘Gak tepmisi yigek on papia tam gomango mandabikon olip pakbi tibiri 50 yan manda.’

⁷“Ae kinda abin altanban yan iyigit, ‘Gak gomango nian da?’

“Iyinban yagit, ‘Wit yigi 100 da arip.’

Yan iyinban yagit, ‘On gomango mandabi papia tamon wit yigi 80 yan manda.’

⁸“Yan anjakwan amin tagini da yo agit unun kanban amin nandan kokwini tagisi da aripmon agit, do yo kila agak pi amini yokwi unun do nandaban wukwan ingut. On miktim dakon amin kabi da nandan kokwin tagisi anek notni gat yuman gwayek pi an. Unun tenjeni dakon amin kabi yapmanjan.

⁹Nak da yan dayisat, on miktim dakon monen ban amin not anyomni. Yan ani kan, monenjo mudoni bisapmon ji egip egip dagok dagogi mini da yutgwan tagisi wigini.

¹⁰“Amin kinda yo moninisisok kilani tagi asak kan, unun amin da yo madep kilani tagi asak. Ae amin kinda yo moninisisok kilani yokwi asak kan, unun amin yo madepyo kisi kilani yokwi asak.

¹¹Yando, ji on miktim dakon monen kilani tagi dima ani kan, namn da nandan gadan daminek yo tagisi bamisi daban kilani ani?

¹²Ae ji amin dakon yo kabi kilani tagi dima ani kan, namn da yo kabi disi do damjak?

¹³“Amin kinda da amin tagi bamori dakon oman aripmi dima asak. Yan kan, kinda nanjin galak tan iminek kinda do nandaban yokwi tan imdisak. Ae kinda dakon gen guramigek kinda manji imdisak. Ji Pinjok gat ae monen gat kisi dakon oman monjini aripmi dima egipmi.”

Yesu da gen teban gat ae Pinjok da Amin Kila Asak gat unun do yagit

¹⁴Paris amin monen do galagisi nandan, do Yesu da gen yagit unun nandan yanba yokwi tok an ingwit.

¹⁵Mani Yesu da yan yoyigit, “Ji amin da amin kilegisi yan dandani yan do pi madep an. Mani Pinjok da butjigwan yo pasili ton unun pindak mudosok. Amin da yo tagisi yan yon unun Pinjok da dabilon yo wagil inanis.

¹⁶“Gen teban gat ae kombi amin dakon gen gat yan tenjenanba Jon da bisapmon wugit. Mani Jon da bisapmon da wasanek Pinjok dakon Amin Kila Agakni dakon Gen Bin Tagisi yan tenjenon. Anakwa amin unjungwan pigik do pi tebaisi an.

¹⁷Miktim gat kundu gat tagi pasiljil. Mani gen teban dakon gen jimjimjok kinda aripmi dimasi pasildisak. Kisisi bami tan mudokdan.”

Yesu da minjat panjwinit dakon gen yagit

(Mt 5.31-32 ae 19.9 ae Mk 10.11-12)

¹⁸Yesu da sanbenek yan yagit, “Amin kinda minjatni kwunik yipban kinjakwan minjat kaluk pasak kan, unun amin yumabi asak. Ae amin kinda minjat kinda kalip eni da kwunikgit unun pasak kan, unun amin kisi yumabi asak.”

Yoni morapmi amin kinda gat Lasarus gat dakon gen

¹⁹Yesu da sanbenek yan yagit, “Yoni morapmi amin kinda egipgut, unun bisapmi bisapmi ilikba pigikni kildani ton tagisi ae imalni gami ban panek yoni aripmisi tan iminakwa yaworisi egipgut.

²⁰⁻²¹Yan egakwan unun da yut yoma kagakon yoni mini amin kinda mani Lasarus unudon pak egipgut. Lasarus yan nandagit, yoni morapmi amin dakon jap tamokon da jap jimjim mon unun ban noke kan tagisi yan nandagit. Ae pinjan da abin wudani asiwukgwit.

22 “Yoni mini amin egek kimakban anjelo da abidan anjki yipba Abraham gat egipgumal. Egakwal yoni morapmi amin unun yo kisi kimakban wayikgwit.

23 Aba Tipdomon tepmi madepsi nandanek egipgut. Egek sinanban wikwanek Abraham dubagisikon Lasarus gat kapmat kapmat yigakwal pindakgit.

24 Pindagek yan tidanek yan iyigit, ‘Abraham dat, bupmi nandan nam. Lasarus iyinbi unun da pakbi jimjimjok di kisirikon yopman panabin melnokon yopban timisok di yawotjak. Nak on kindapmon egek tepmi madepsi nandisat!’

25 “Mani Abraham da yan yagit, ‘Monjino, gak kalip egipgul do nandaki. Gak kalip yo kabigo tagisi banjin panek egaki Lasarus unun yo kabini yokwi banjin panek egipgut. Mani abisok Lasarus on kokupmon butni yaworisi tanakwan gak da tepmi madepsi nandisal.

26 Ae unun gin dima. Nin da binapmon dangap dubagisi kinda tosok. Yan tosok do idon ekwan amin jikon aripmi dima kikigi, ae unudon ekwan amin idon aripmi dima obopmi.’

27 “Yan yanban yoni morapmi amin da gen tebaisi yan iyigit, ‘Yan kan, dat, nandan naminek Lasarus iyinbi datno da yutnon kin

28 padik padikno 5 kabi ekwan unun nawa gen tebai yoyinban nandanek on tepmi kokupmon dima apni.’

29 “Mani Abraham da yan yagit, ‘Moses gat ae kombi amin gat dakon gen do padik padikgo mirak yopmanek tagi nandani.’

30 “Yanban yoni morapmi amin da yagit, ‘Abraham dat, unun aripmi dima. Mani amin kimakbi kinda da kin altan yomjak kan, padik padikno da but tobil tagi ani.’

31 “Yanban Abraham da yan iyigit, ‘Moses gat ae kombi amin gat dakon gen dima nandani kan, amin kinda kimoron da pidanban kanek nandan gadat aripmi dima akdan.’”

17

Anjak yokwi da nandan gadat anupbal asak

(Mt 18.6-7 ae 18.21-22 ae Mk 9.42)

¹ Yesu da pandetni yan yoyigit, “Yokwi mibili mibili da abin amin panekwalba yokwi anek man mudokdan. Mani unun yokwi ani do dayikdan amin, awa!

² Amin kinda da amin monin kinda yokwi asak do yabetjak kan, unun dakon kobogi yokwisi. Yabet dima anjakwan amin da wit misinjit tip madep tegikon waman maba tap ilarigwan pikek kimotjak kan unun da tagapmi.

³ Yanjo, ji diso do kila tagisi ani.

“Notgo kinda yokwi aban kan, tebai iyinbi egip egipni anmilip asak. Ae but tobil aban kan, yokwini yipman ibi.

⁴ Unun gildaron gin kosiri 7 kabi yokwi an gaminek abin ‘But tobil at’ yan gayisak kan, yokwini yipman imin imin abi.”

Nandan gadat dakon gen

⁵ Yabekbi kabi da Amin Tagi yan iyiwit, “Nandan gadatnin anpap a.”

⁶ Yanba Amin Tagi da yoyigit, “Ji dakon nandan gadatji unun mastat yet yombem moninisok tan damjak kan, on kindap piligi tap kagagwan pigisak do iyinba genji tagi guramitjak.”

Oman monji dakon gen

⁷ Ae Yesu da sanbehek yan yagit, “Oman monjisi kinda pigaga da bo sipsip kila asagon da apban ‘Gak panabin yigek jap sot unun na’ yan tagi iyini? Unun dimasi.

⁸ Amin tagi da oman monjini yan si iyisak, ‘Gak tagap tanek jap son pilik nabi nan mudanapbo gak jap don noki.’

⁹ Oman monji pini gin asak, do amin tagini da ya yan aripmi dima iyigi.

¹⁰ Jiyo yan gin, Pin kop da oman morap ani do dayigit unun an mudanek yan gin yoni, ‘Nin oman monji do, isal pinin gin aman.’”

Yesu da amin wuda tebani ton 10 kabi panmilip agit

¹¹ Yesu unun Jerusalem kik do anek provins bamot Samaria ae Galili yo da kilapmikon da kigit.

¹² Kinjek kokup kindakon wigik do anakwan amin wuda tebani ton 10 kabi da dubagikon agek

¹³ gen papmon da yan tidanek yan iyiwit, “Yesu, Amin Tagi, bupmi nandan nibi!”

¹⁴ Yanba pindagek Yesu da yoyigit, “Ji kin mukwa sogok amin giptimji yolini.” Yan yoyinban kinakwa giptimni kilek tawit.

¹⁵ Kilek tanakwa kinda da giptimno kilek tak yan kan tobil obinek Pin kop gen papmon da an kisigit.

¹⁶ Anek Yesu da kandap mibilon gawak iminek ya yan iyigit. Amin unun Samaria amin kinda.

¹⁷ Yesu da unun amin kanek yan yagit, “Amin 10 kabi kisi giptimni kilek tan, ma? Mani 9 kabi unun dukwan ekwan?”

¹⁸ Unun kisi tagi dima abinek Pin kop an kisini? On amin miktim njaknwarikon nani dagin abik.”

¹⁹ Yan yoyinek amin unun yan iyigit, “Gak pidanek ki. Nandan gadatgo do anek giptimgo kilek tak.”

Pin kop amin kila akdisak

(Mt 24.23-28 ae 24.37-41)

²⁰ Parisi amin da Yesu yan iyiwit, “Ni bisapmon Pin kop Amin Kila Agakni yipban apdisak?”

Yanba Yesu da yoyigit, “Pin kop da Amin Kila Agakni yipban apban amin da dabilni da kanba pisosak dakon tilak altanba dima pindatdan.

²¹ Bo amin da ‘Oni obik’, bo ae ‘Asoni obik’ yan dima yokdan. Nandani, Pin kop dakon Amin Kila Agakni unun jikon kili abik.”

²² Yan yanek pan detni yan yoyigit, “Ji don Amin Dakon Monji dakon bisap kinda kok do galagisi nandakdan. Mani dima kokdan.

²³⁻²⁴ Mal kwen binap teri teri kisi tentenon, yan gin Amin Dakon Monji apdisak. Do amin da ‘Asoni egisak’ bo ‘Oni egisak’ yan dayinba dima yolni.

²⁵ Mani Amin Dakon Monji mibiltok tepmi madepsi panakwan abisok ekwan amin da manji imdan.

²⁶ “Noa da bisapmon amin egipgwit unuden gin Amin Dakon Monji apjak bisapmon yan gin an egipdan.

²⁷ Jap pakbiyo madep anek minat pakpakyo kisi awit. Yan anek egakwa Noa tap waggakon wigigit. Wugakwan pakbi madepsi paptan winjek amin kisisi witinban pasilgwit.

²⁸ “Lot da bisapmon yan gin awit. Jap pakbiyo awit, ae yuman gwayek awit, ae jap pi awit, ae yut kisi awit.

²⁹ Mani Lot da Sodom kokup yipman degakwan unjodon gin kindap gat ae salfa tip gat kundukon da sikak da yan manjek amin morap kisi panjupbal aban pasilgwit.

³⁰ “Amin Dakon Monji abin noman tosak bisap madepmon amin anjak yan gin an egakwa apdisak.

³¹ Unun bisapmon amin kinda yut kwenon egakwan yo kabini yutgwan toni kan, yo kabini timit do yutnon dimasi pigisak. Ae pigaga egipjak aminyo kisi yan gin yutnon yo kabini timit do dimasi tobil kisak.

³² Lot dakon minjatnikon yo noman tan imgwit unun do nandani!

³³ Amin kinda iyi dakon egip egip anjuktnok do nandisak kan, egip egipni pasil imdisak. Mani amin kinda egip egipni paretjak kan, egip egipni kutnanban tan imdisak.

³⁴ “Nak yansi dayisat, unun kalbi amin bamori dipmin pagakwal Pinjop da kinda abidanek kinda yipdisak.

³⁵⁻³⁶ Minjat bamori bret sok do plaua wasanjakwal, kinda abidanek kinda yipdisak.”

³⁷ Panjetni da gen unun nandanek iyiwit, “Amin Tagi, unun yo morap dukon noman toni?”

Iyinja yan yoyigit, “Amin kimakbi dakon bumjotni dukwan ton, sinjin unjodon gin muwulkan.”

18

Bisit dima yipneŋ do sakwabat kindakon abidanek tilak gen yagit

¹ Yesu da bisapmi bisapmi bisit anek dima kurak toni do tilak gen kinda yan yoyigit.

² “Kokup madep kindakon gen kokwin kila agak amin madep kinda egipgut. Unun Pinjop do dima pasalgit. Ae amin do nandaban yo isali anjakwa egipgut.

³ Unun kokupmon sakwabat kinda egipgut. Unun minjat bisapmi bisapmi gen kokwin kila agak amin madepmon abin abin anek yan iyigit, ‘Uwalno gen pikon yipmanjek nak anjuktna.’

⁴ “Bisap morapmi apban gen kokwin amin madep da anpulugok do kurak tagit. Mani don yan nandagit, ‘Nak Pinjop do dima pasoldot ae amin do nandako yo isali an.’

⁵ Mani minjat unun bisapmi bisapmi jigi namisak, do yumsi anpulugoken. Bisapmi bisapmi yan gin apjak kan, tagisi dima nandakdisat.’”

⁶ Amin Tagi da sanbejek yan yagit, “Gen kokwin kila agak amin yokwi unun da gen yagit unun do nandani.

⁷ Ji nian nandan? Pinjop da iyi do manjigit amin kabi gildari gildari ae pilini pilini iyi do yan tidon, unun aripmi dima bo panpulugosak? Bo jomjom anjegek tepmi dima panpulugosak? Unun dimasi!

⁸ Yansi dayisat, bisit yan ani kan, tepmisi panpulugokdisak. Mani, Amin Dakon Monji miktimon apjak bisapmon amin nandan gadatni ton pindatjak, bo dima?”

Amin kilegi kinda gat amin yokwi kinda gat dakon tilak gen

⁹ Amin diwari iyi do amin kilegi yan nandanek amin diwari do nandaba piwit. Yesu da unun amin do tilak gen kinda yan yoyigit.

¹⁰ “Amin bamori bisit ak do Telagi Yut Madepmon wigigimal. Kinda unun Parisi amin, ae kinda unun takis timit timit amin.

11 “Parisi amin unun agek iyi burikon da bisit yan agit, ‘Pinjkop, amin yokwi diwari ekwan nak unuden amin dima, unun do nak ya yan gayisat. Kabo noknok, bo yokwi pakpak, bo yumabi agak amin, bo ae takis timit timit amin amon akdak, nak unuden dima.

12 Nak Sonda kinda da butgwan bisap bamot gak do nandanek jap kelek egi egi asat. Ae yo morap timikdat unun kokwinikgo 10 kabi anakwa kabi kinda paret do yipman yipman asat.’

13 “Mani takis timit timit amin dubagikon agek but yokwi nandanek Kwen Kokup sintok do mayak tanek yan yagit, ‘Pinjkop, nak yokwi pakpak, do bupmi nandan nabi!’”

14 Yesu da sanbenek yan yagit, “Nak yanjsi dayisat, amin kinda iyi do nandaban wugisak kan, Pinjkop da unun amin abin yipdisak. Anek iyi do nandaba pan amin unun Pinjkop da pawigikdisak. Do takis timit timit amin unun yutnikon tobil kinjek Pinjkop da dabilon diwarini mini egipgut. Mani Parisi amin unun dima.”

Minjat monjiyo Yesukon yopba opni

(Mt 19.13-15 ae Mk 10.13-16)

15 Amin da monji njakjak Yesu da kisitni kwenikon wutjisak do panopgwit. Unun pindagek pandetni da kirinjik yomgwit.

16 Mani Yesu da minjat monjiyo iyikon apni do yoyinek pandetni yan yoyigit, “Ji minjat monjiyo yopba nagon apgut. Dima kirinjik yomni. Pinjkop da Amin Kila Asak unun amin minjat monjiyo da tilagon ekwan unuden amin dakon.

17 Nak asisi dayisat, amin kinda amin monin da Pinjkop da Amin Kila Asak unun abidon unun da tilak dima abidoni kan, unungwan aripmi dima pigikdan.”

Kila amin kinda yoni morapmi Yesu gat gen yagimal

(Mt 19.16-30 ae Mk 10.17-31)

18 Kila amin kinda da Yesu yan iyigit, “Yoyindet tagisi, nak niansi anek egip egip dagok dagogi mini abidoken?”

19 Yanban Yesu da yan iyigit, “Gak nido nak do amin tagisi yan nayisal? Pinjkop kalonji gin unun amin tagisi.

20 Gen teban unun gaga nandisal. ‘Minjat eyo kili abi ji yumabi dima ani. Amin dima dapba kimotni. Yo kabo dima noni. Top gen yanek amin isal dogin gen pikon dima yopni. Men dat do nandaba wukwanek geni guramitni.’”

21 Iyiban kila amin da yagit, “Nak moninisogon da gen teban morap unun kisi guramik anan opgum.”

22 Gen unun yanban nandanek Yesu da yan iyigit, “Gak yo kalonisi kinda gin dima asal. Yo morapgo kisi yuman nan mudanek, unun dakon monenji yoni mini amin do yobi. Yan anaki yogo tagisi Kwen Kokupmon tan gamdisak. Yan anek abin nak nol.”

23 Yan iyiban kila amin unun yoni morapmisi do but yokwi madepsi nandagit.

24 Yesu da amin unun kanek yagit, “Yoni morapmi amin Pinjkop da Amin Kila Asak unun da kagagwan pigik do antidok an.

25 Asisi, bit madepsi kamel unun da imal bupbup da kosit gwagagon aripmi dima pigigi asak. Mani unun yapmanek yoni morapmi amin unun Pinjkop da Amin Kila Asak unun da kagagwan aripmi dimasi pigigi asak.”

26 Amin da gen unun nandanek yawit, “Yan kan, namn da egip egip dagok dagogi mini abidosak?”

27 Yanba Yesu da yagit, “Yo amin da aripmi dıma agagi, unun Pinƙop da aripmi tagi asak.”

28 Yanban Pita da yagit, “Nin yo morapnin yopmanek gak nan gol awilgaman.”

29 Yanban Yesu da yoyigit, “Nak asisi dayisat, amin morap Pinƙop dakon Amin Kıla Agakni dakon pi do nandanek yutni, bo minatni, bo peni padik padikyo, bo menji datni, bo ae monji gwayoni yopman detjak kan,

30 on miktimon egipni bisapmon, Pinƙop da yo morapni yopman dekgwit unun si yapmanek morapmisi yoban timitdan. Ae bunon bisap madep noman tanban egip egip dagok dagogi mini abidokdan.”

Yesu da kimagek pidosak do yanban kosiri kapbi agit

(Mt 20.17-19 ae Mk 10.32-34)

31 Yesu da yabekbini 12 kabi timik iyi banƙin yan yoyigit, “Nandani. Nin Jerusalem kıkdaman. Kınapno gen morap kalip kombi amin da Amin Dakon Monji do mandawit unun kisisi bami ton akdan.

32 Amin da Amin Nwakiwari Kabi da kisiron yipba jigilagon da abin yipdan, ae yokwi anjiminjek ilip sul imdan.

33 Yan anek nap nan baljanek anakba kimotdisak. Mani gildat kapbi mudanakwa aeni kimoron da pidokdisak.”

34 Pangetni gen unun dakon mibili dıma nandaba pisawit. Mibili pasili tagit, do gen unun mibili nido yosok unun dıma nandaba pisagit.

Yesu da dabili mini amin kinda anmilip agit

(Mt 20.29-34 ae Mk 10.46-52)

35 Yesu Jeriko kokup pap kin ankapmat anakwan dabili mini amin kinda da kosit ilejon yigek amin da monej imni do bisit yoyigit.

36 Unun amin nandaban amin morapmi obin yapman kinakwa nandanek yan yoyigit, “Ji niban an?”

37 Yanban iyiwit, “Yesu Nasaret amin da obigisak.”

38 Iyınba yan tidanek yan yagit, “Yesu, Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nam!”

39 Amin mibiltok opgwit unun da kirinik iminjek tayanƙok yitjak do tebai iyiwit. Mani tebai sigin yan tidanek yagit, “Dewit Dakon Monji, bupmi nandan nam!”

40 Yanban Yesu agek amin unun abıdan anopni do yoyigit. Yoyınban kapmat anapba Yesu da yan iyigit,

41 “Nianısi angaber do nandisal?”

Iyınban yagit, “Amin Tagi, nak sintok do nandisat.”

42 Yanban Yesu da iyigit, “Dabilgo kilek tosak. Nandan gadatgo da anmilip asak.”

43 Iyınban unudon gin dabili kilek tanban Yesu yolek Pinƙop ankisigit. Yan aban minat amin morap kisi da kanek Pinƙop ankisiwit.

19

Yesu Sakius da yutnon wıgıgit

1 Yesu unun Jeriko kokup pap wıgi yapmanek kik do agit.

2 Unun kokupmon amin kinda egıpgut mani Sakius. Sakius unun takis timit timit amin dakon amin madep kinda egıpgut. Unun yoni morapmi amin kinda egıpgut.

³ Yesu unun nianjen amin kinda yanj kok do pi tebai agit. Mani Sakius unun amin pisipmi, ae amin morapmi da muwugek kosit sogwit, do Yesu kok do antidok agit.

⁴ Antidok agit do Sakius unun tintim yanjek mibiltan kinj pik kindap kindakon wigigit. Yesu unun onan abisak do tagi koken yanjon da nandanjek wigigit.

⁵ Wigakwan Yesu unun pik kindap akgiron abin kwen sintanjek Sakius kanek yan iyigit, "Sakius, gak tepmi pi. Nak abisok gak da yutnon panji yitden dosi nandisat."

⁶ Yan yanban Sakius da tepmi pin but galak nandanjek Yesu abidanban yutnikon wigigimal.

⁷ Wigakwal pindagek amin da yanba yokwi tok an iminek yan yawit, "Unun yokwi pakpak amin kinda da yutnon wigik."

⁸ Yan yanakwa Sakius pidan agek Amin Tagi yan iyigit, "Amin Tagi, nandaki. Nak abisok yo kabi morapno kokwinik kabi bamori anjakwa kabi kinda yoni mini amin do yoben. Ae amin kinda ankwalek yo kabini di timikgin kan, unun dakon kobogi do yo timikgin unun do yo 4 kabi gat sanbenek yomin yomin aben."

⁹ Yanban Yesu da iyigit, "On amin kisi unun Abraham dakon monji kinda. Abisok Pinjop da on yut amin kisi yokwikon ban timik mudosok.

¹⁰ Nido Amin Dakon Monji unun amin pasilbi yokwikon ban wisinek timit do pigit."

Oman monji 10 kabi monej timikgan dakon tilak gen

(Mt 25.14-30)

¹¹ Gen unun yanban nandan egakwa Yesu tilak gen kinda yoyigit. Yesu unun Jerusalem kili kinj ankapmat agit, ae amin da Pinjop da Amin Kila Akdisak dakon bisap kili unun kwan tokdisak yan nandawit do

¹² yan yoyigit, "Amin tagi kinda kila amin madep man panek tobil abin don amin kabini kila asak do kokup dubagi kindakon kik do agit.

¹³ Amin unun kokup yip do anjek oman monjini 10 kabi yan yoban apba gol monej tabili kinda kalon kalon do yomin yomin agit. Yan anjek yoyigit, 'Ji monej unun ban monej ilit pi anjakwa tobil apben bisapmon unudon wigisak.'

¹⁴ "Mani kokup isalni da nandaba yokwi tok an imngwit. Yan nandawit do amin tagi unun kinakwan kokup amin di yabekba kinj yawit, 'Nin unun amin da kila amin madepnin egipjak do dima galak toman.'

¹⁵ "Mani kila amin madep man iba don tobil kokupnikon apgut. Kokupnikon abinek yan yagit, 'Monej kokwinik yomgum oman monji unun yan yoba apba monej ilit pi aba nian da noman tawit unun do pindakgen.'

¹⁶ "Yanban kinda da mibiltok abinek yan yagit, 'Amin tagi, nak gol monej tabilgo unun nan monej ilit pi abo tabili 10 kabi noman tawit.'

¹⁷ "Yanban amin madep unun da iyigit, 'Gak oman monji tagisi! Pi tagisi agil! Yo monjisok mani kilani tagisi agil, do kokup pap 10 kabi kilani abi do man madep gamisat.'

¹⁸ "Ae oman monji unun da bunon nani da abin yan yagit, 'Amin tagi, nak gol monej tabilgo unun nan monej ilit pi abo tabil 5 kabi noman tawit.'

¹⁹ "Yanban amin tagini da yagit, 'Kokup pap 5 kabi kila aki do man madep gamisat.'

²⁰⁻²¹ "Ae kinda da abin yan yagit, 'Amin tagi, gol monej tabilgo oni. Gak teban teban amin kinda yan gandisat. Yo amin da yopmanjan unun gak da

sigo timikdal. Ae jap amin da kwaokgan unun yo kisi sigo pasal. Yan asal do pasalek imal diwatjok kindakon waman yipbo tagit.'

22 "Yanban amin tagi da oman monji unun yan iyigit, 'Gak oman monji wagil yokwisi! Gaga gen yosol unun dogin gen pikon gepben. Nak teban teban amin kinda ae amin da yo yopmanjan timikdat, ae jap amin da kwaokgan unun pilikdat yan nandan namisal.

23 Gak mibili nido monejno benon dima yopgul? Benon yopgul tam ben da diwari sanben naminakwan abin unun kisi timikgom?"

24 Yan iyinek amin kapmatjok akgwit unun yan yoyigit, 'Gol monej tabil unun gwayej amin monej tabilni 10 kabi tar iman unun do imni.'

25 "Yan yanban iyiwit, 'Amin tagi, unun amin monej tabilni 10 kabi kili timak!'

26 "Yanba yan yagit, 'Nandani. Amin morap yoni tar yoman unun sanbenek morapmi yomdisat. Mani amin kinda yoni mini kan, yo kalongok di tar iman unun gwayekdisat.

27 Mani uwalno nak da kila amin madejni dima egi yoben do nandawit, unun timik idon panabin dabilnokon dapba kimotni.'"

28 Yesu tilak gen unun yan mudanej aeni Jerusalem wigik do kosit wasagit.

Yesu Jerusalem kin altanej Telagi Yut Madepmon amin yoyin dekgit

(Kilapmi 19.29-21.38)

Yesu Jerusalem kokup papmon pigigit

(Mt 21.1-11 ae Mk 11.1-11 ae Jn 12.12-19)

29 Yesu kin Betpage ae Betani pankapmat agit. Unun kokup bamot Hlej Olipmon tomal. Unudon da pandetni bamori yabegek yan yoyigit,

30 "Jil ason kokup tosok unudon kinjil. Unudon kin kanbal donki bilagi kinda amin da kwenikon dima yikbi unun napmon anteban abi da akban konjil. Napmi witdalek anopjil.

31 Amin kinda da 'Donki nido witdalgamal?' yan dayinban kan, yan iyinjil, 'Amin Tagi da pisok kinda ak do anek yosok.'"

32 Amin bamot yabekban kin pindakbal gen yoyigit da aripmon yan gin noman tawit.

33 Aba donki bilagi unun witdalakwal donki unun dakon ami da yan yoyiwit, "Donki bilagi unun nido witdalgamal?"

34 Yanba yoyigimal, "Amin Tagi da pisok kinda ak do anek yosok."

35 Amin bamot donki bilagi unun anobinej ilikba pigik dubakni donki kwenon yopmanek Yesu yipba unun kwenon yikgit.

36 Donkikon yigek kinakwan amin da ilikba pigik dubakni kosiron yalin anan kiwit.

37 Anakwa Yesu abin Hlej Olip dakon kosit obandom nan pukwan unun ankapmat anakwan pandet kabini madepsi da wasok tapmimi ton morap aban pindakgwit unun do nandanej kisik kisik madepsi awit. Yan anek madepsi yan tidanej Pinjkop anjisiwit.

38 Yan tidanej yan yawit:

"Kila Amin Madep on Amin Tagi da manon abisak, unun Pinjkop da gisamigakwan abisak.

Kwen Kokupmon but yawot tosak. Pinjkop Wikwisi anjisinol!"

39 Yanakwa amin madep unun da bikbigon Parisi amin di akgwit unun da Yesu yan iyiwit, "Yoyindet, pandetgoni kirinjik yom."

⁴⁰ Iyinjba yan yoyigít, “Nandani. Gen kagani sopni kan, tip da iyi yan tidokdan.”

Yesu Jerusalem do kunam takgít

⁴¹ Yesu Jerusalem ankapmat anek kokup pap unun kanek kunam tagek

⁴² yan yagít, “Gak abisok but yawot dakon kosít kosol tam tagísi, mani unun pasili tanjakwan dabilgo da arípimi dima kokdisal.

⁴³ Nandaki. Don bisap kindá noman tokdisak. Unun bisapmon uwalgo da gak angwasiñek miktím panjabín dam madepgokon yopba tujan wigikdan. Anjakwa teri teri da abín pañdagat akdan.

⁴⁴ Anek gak gat ae miñat amin gak da dam madepgwan ekwan unun kisi wagísi tuwil panñasik akdan. Tuwilba tip notni da kwenon dima tan tan akdan. Nido Pinokop gagon kili abík, mani butgo dima pisak.”

Yesu da amin Telagí Yut Madepmon moneñ ilit pi awít unun yolgít

(Mt 21.12-17 ae Mk 11.15-19 ae Jn 2.13-22)

⁴⁵ Yesu Telagí Yut Madep da nagalon pigí amin moneñ ilit pi awít unun wasañek yolakwan abigíwít.

⁴⁶ Anek yan yoyigít, “Pinokop da papiakon gen yan tosok: ‘Nak dakon yut unun amin da abín bisít arñnamni do tosok.’ Mani ji da kulabík aba

‘kabo noknok dakon pasili tamo yombem asak.’”

⁴⁷ Gildari gildari Telagí Yut Madepmon amin yoyín dekgít. Anjakwan mukwa sogok amin dakon amin madep gat, ae gen teban yoyíñdet amin gat, ae amin dakon kila amin gat da Yesu nian anek anjatno kimotjak yan do kosít wisíwít.

⁴⁸ Mani miñat amin morapyo da geni nandak do galagí madepsi nandawít, do anjakba kimotjak dakon kosít kindá dima kawít.

20

Yesu namín da man madep imgut

(Mt 21.23-27 ae Mk 11.27-33)

¹ Bisap kindakon Yesu da amin Telagí Yut Madep da nagalgwan yoyíñdet anek Gen Bin Tagísi yoyín tenñenagít. Anjakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae gen teban yoyíñdet amin gat, ae kila amin gat kisi da Yesukon abín

² yan iyíwít, “Namin da pi unun abi do yan mudan gamgut da yo unun asal? Ae namin da man madep gamgut?”

³ Yanba Yesu da yan yoyigít, “Nakyo kisi gen kindá dayíko kobogí nayini.

⁴ Jon telagí pakbi sogít bisapmon, pi agít unun Kwen Kokup dakon pi, bo amin dakon pi nan agít?”

⁵ Yanban iyí gin notni yoyín yoyín anek yawít, “ ‘Kwen Kokup dakon pi’ yan iyíñer kan, gen kobogí yan niyíkdísak, ‘Yan kan ji nido dima nandan gadan imgwít?’

⁶ Mani amin morapmi da Jon do kombi amin bamisi kindá yan nandan, do ‘Amin dakon pi’ yan iyíñer kan, unun kisi tagí dima asak. Yan kan Jon dakon man bin anupbal ano miñat amin kabi madep da tip ban nindapdan.”

⁷ Yan nandanek Yesu do gen kobogí yan iyíwít, “Nin dima nandaman.”

⁸ Yanba Yesu da yoyigít, “Nakyo kisi namin da yan mudan namgut da pi asat unun dima dayíken.”

Wain pi kila amin yokwi dakon tilak gen

(Mt 21.33-46 ae Mk 12.1-12)

9 Yesu da sanbejek tilak gen kinda yan yoyigit, "Amin kinda da wain pini anek amin da moner pini di anek pi ami do bami di pan imni yan nandanek pi unun da kisiron yipmanek miktim timi digwan bisap dubagi egip do kigit.

10 Kij egi don wain sop pakpak bisap kwan tanakwan oman monji kinda yabekban wain bami timik panopjak do kigit. Mani pi kila awit amin da oman monji obisi anjagak bami di dima iminek yolba kigit.

11 Yan aba pi ami da aeni oman monji kinda yabekgit. Mani unun pi monji kisi obisi anjagak yo yokwisi an iminek bami di dima iminek yipba kigit.

12 Yan aba kinda gat yabekban kwan madepsi anjagak maba wain pi da wanga pigigit.

13 "Yan aba wain pi dakon ami da yan yagit, 'Nak nian si aben? Nak monjino but dasi galak tan imisat unun nan yabekgo kwan nandaba wukwan imni bo.'

14 "Mani pi kila amin da monji kanek notni yoyin yoyin anek yan yawit, 'Amin on da egi don datni dakon yo morap timitdisak, do amin on anjagak wain pini nin do anawatnen.'

15 Yan yanek monji unun abidan maba wanga pigakwan anakba kimakgit.

"Ji nian nandan? Don pi dakon ami da abin pi kila amin nian si anyomdisak?"

16 Pi ami da abin unun pi kila amin dapban kimotdan. Dapban kimagakwa wain pi unun amin iwakjwari da kisiron yipdisak."

Yanban nandanek amin da yan yawit, "Unun dimasi agagi!"

17 Yanba Yesu da amin pindagak yoyigit, "Yan kan Pin kop da papiakon gen kinda toso unun dakon mibili nian? Gen unun yan:

'Yut agak amin da gwak yokwi yan yanek maba kigit, unun gwak yut kodigikon tip kinda nan tidawit da akdak.'

18 Amin morap gwak kwenon da man dapba bisal kikan, ae gwak da amin morap da kwenon mosak unun wagil bisal ki mudokdan."

19 Yesu da tilak gen unun yanban gen teban yoyindet amin gat ae mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat da nin pabin nip do anek yosok yan nandawit. Yan nandanek Yesu unudon gin abidokdosi nandawit, mani minat amin kabi madep unun do si pasalgwit.

Rom dakon kila amin madep Sisa do moner im do bo dima?

(Mt 22.15-22 ae Mk 12.13-17)

20 Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin gat ae gen teban yoyindet amin gat da Yesu anman ak do pi madep awit. Yan anek amin di yabekba abin Yesu anman awit. Unun amin topmon da Yesu dakon gen nandan galak tawit. Sun kinda yanban abidan gapman dakon mibiltok amin madepmon yipno gen pilon yipjak yan do anjekwal do awit.

21 Anek Yesu yan iyiwit, "Yoyindet, gen yosol ae yoyindet asal unun kilegisi asal yan nandan gadaman. Amin mani ton ae mani mini unun kisi gen bamisikon da Pin kop dakon anpak yoyin dekdal.

22 Do, nian nandisal, Sisa do takis imno tagi asak, bo dima?"

23 Yanba Yesu da nianon da anjekwal do awit unun pindak mudanek yan yoyigit,

24 "Moner tabili kinda nolinba koko. On wup gat ae man mandabi gat unun namin dakon?"

Yanban iyiwit, "Sisa dakon."

25 Yanba Yesu da yoyigit, "Yo Sisa dakon unun Sisa iyi do imdo, ae yo Pin kop dakon unun Pin kop iyi do imdo."

²⁶ Yanban miñat amin morapyo da dabilon Yesu ankwelno sun kinda yanban abidonen yan dakon kosit kinda dima kawit. Geni kobogi yoyigit do nandaba njakñwarisi aban tayanğok akgwit.

Amin kimakbi da pidoni do Yesu iyiwit

(Mt 22.23-33 ae Mk 12.18-27)

²⁷ Sadyusi amin kabi di Yesukon apgwit. (Sadyusi amin unun amin kimakbi aripmi dima pidoni yan nandan.)

²⁸ Unun da Yesu yan iyiwit, “Yoyiñdet, Moses da gen kinda yan mandagit: Amin kinda monji mini da kimotjak kan, sakwabatni padige da paban monji panalanjil. Yan aban peni diwatni ton da egipni.

²⁹ “Kalip peni padige yo 7 kabi egipgwit. Peni mibiltok amin miñat panek monji mini da kimakgit.

³⁰ Yan aban unun da bunon nani da kwabatni unun panek monji mini da kimakgit.

³¹ Kimagakwan ae kinda da pagit. Peni padige yo 7 kabi kisi da panek monji mini egek kimakgit.

³² Ae don miñat unun kisi kimakgit.

³³ Wili 7 kabi kisi da pawit, do pidot pidot bisap madepmon namın dakon miñatni asak?”

³⁴ Yanba Yesu da kobogi yan yoyigit, “Amin miktimon ekwan unun miñat eyo anek ekwan.

³⁵ Mani amin kimoron da pidanek egip egipmon tagi egipni do kokwinikbi kabi unun bisapmon miñat eyo dima akdan.

³⁶ Unun anelo da yan egipdan, do ae kinda gat aripmi dima kimotni. Unun kimoron da pidokdan, do Pinjok dakon miñat monjiyo egipdan.

³⁷ “Moses da kindap wal moniğok sogit unun do gen mandagit unun manjnek asisi nandaman, amin kimoron da pidokdan. Moses da Amin Tagi do yan yagit,

‘Unun Abraham, Aisak, ae Jekop dakon Pinjok.’

³⁸ Pinjok da amin kisi morap pindakban egip egipmi ton ekwan, do Pinjok unun amin kimakbi dakon Pinjok dima, unun amin egip egipmi ton dakon Pinjok.”

³⁹ Yanban gen teban yoyiñdet amin diwari da nandanek iyiwit, “Yoyiñdet, gen tagisi yosol.”

⁴⁰ Amin da Yesu gen kinda gat sanbenek iyik do pasalgwit.

Yesu da iyi dakon mibili do pankwalgit

(Mt 22.41-46 ae Mk 12.35-37)

⁴¹ Mani Yesu da yan yoyigit, “Amin mibili nido Kristo unun Dewit dakon monji yan yon?”

⁴² Dewit da iyi Kap Papiakon gen yan mandagit:

‘Amin Tagi da nak dakon Amin Tagino yan iyigit, “Gak abin nak da aminsi tet do yikbi

⁴³ don uwalgo kandap mibilgogwan yopbo gengo guramitdan.”’

⁴⁴ Dewit da Kristo unun Amin Tagino yan iyigit. Do nianon da Kristo unun Dewit dakon monji egisak?”

Gen teban yoyiñdet amin unun anpakni yokwi

(Mt 23.1-36 ae Mk 12.38-40 ae Lk 11.37-54)

⁴⁵ Amin kisisi mirak pan egakwa Yesu da panđetni yan yoyigit,

⁴⁶ “Ji gen teban yoyindet amin do pindak kimotni. Uñun imal dubagi ban panjek agip do galak tonj. Ae yumanj gwayek tamokon amin da gildat tagi yan yoyini do galagi nandanj. Ae muwut muwut yutnon tamo tagisikon yit do galak tonj. Ae jap noknok bisap madepmon tamo amin mani tonj do tilak abi unjudon yit do galak tonj.

⁴⁷ Uñun amin sakwabat panjekwalek yutni timikganj. Ae amin da pindatni yan do bisit dubagisi anj. Unjuden amin gen kokwin bisap madepmon kobogi do yo jigisi pakdanj.”

21

Yoni mini minjat kinda da Pinjkop do paret agit

(Mk 12.41-44)

¹ Yesu pindak egakwan yoni morapmi amin Telagi Yut Madep dakon paret idapmon paretni yopgwit.

² Ae kanjakwan sakwabat kinda unjun yoni mini, unjun da monenj gimanjok bamori paret idapmon yopgut.

³ Aban Yesu da yagit, “Asisi dayisat, sakwabat yoni mini on da amin morap da paret yopmanj unjun yapmanjek monenj madepsi yopmandak.

⁴ Amin morap unjun monenjni morapmi tanj yomanjakwa diwaris gin paret idapmon yopmanj. Mani on minjat wadak wadaksi anjek monenjni kisi yopmandak. Kili jap yumanj nosak monenjni di dima tanj imanj.”

Yesu da Telagi Yut Madep tuwilni do yagit

(Mt 24.1-2 ae Mk 13.1-2)

⁵ Panjedni diwaris da Telagi Yut Madep kanjek yawit, “Amin da tip kildani tonj tagisi gat, ae yo diwaris yo kildani tagisi Pinjkop do paret awit unjun ban antilim awit.”

Yanba Yesu da yagit,

⁶ “Yo on pindakganj unjun bisap kinda apdisak unjun bisapmon unjun dakon tip notni kwenon dima tanj tanj akdanj. Tuwilba kisisi manj mudokdanj.”

Yesu da jigis morapmi altokdanj do yagit

(Mt 24.3-14 ae Mk 13.3-13)

⁷ Yanban yan iyiwit, “Yoyindet, yo unjun ni bisapmonsni altokdanj? Ni tilak da mibiltok altanjakwan kanjek yo kili unjun altokdanj yan nandanenj?”

⁸ Yanba yan yoyigit, “Amin da panjekwalni do kanj kimotni. Amin morapmi da nak da manon abinej ‘Nak unjun amin’, ae ‘Bisap madep kili kwanj tosok’ yan yokdanj. Mani unjun amin dima yolni.

⁹ Amin morapmi emat anj, bo gapman gat emat anj, unjun dakon geni apba nandanj kanj dima pasolni. Yo unjun da mibiltok altokdanj. Mani mibi bisap madep unjudon gin dima altokdisak.”

¹⁰ Sigin sanbenek yan yoyigit, “Miktim kinda dakon amin da pidanba miktim kinda dakon amin gat emat wamdanj. Ae kila amin madep kinda dakon amin da pidanba kila amin madep kinda dakon amin gat emat wamdanj.

¹¹ Wudip madepsi akdanj, ae miktim dikon amin da jap do madepsi anjek amin diwaris da kimotdanj, ae amin morapmisi sot akdanj. Ae kundukon tilak masi masimi mibili mibili altanjakwa pindagek pasal nimnimikyo akdanj.

¹² “Mani unjun yo morap dima noman tanjakwa amin da ji timik yo yokwisi anjamdanj. Yan anjek Juda amin da muwut muwut yutnon gen yan daminej dam tebanon depdanj. Ae nak dakon man abinj yip do anjek ji timik panji depba kila amin madep gat ae gapman dakon mibiltok amin gat da injamon atdanj.

13 Unun bisapmon Gen Bin Tagisi yoyin tenṭenoni dakon bikbik pisan damdisak.

14-15 Nak da naga gen dulumji panṭagap anek nandak nandak tagisi damdisat. Dabo amin gen yan damni unun da gen yoni unun aripmi dima pabin depni. Do ji disi kutnok do anek ni gen ban panṭobil yomneṭ yan do nandaba kik dima ani.

16 Menji datji, ae padik padikji, ae yawi diwatji, ae notji ununyo kisi da ji uwal da kisiron depba ji kabikon di si dikba kimotdan.

17 Nak dakon man jikon tosoḱ do anek amin kisi da nandaba yokwi tok madepsi anḱamdan.

18 Mani busunḱ danḱwanji kinda aripmi dima tasik tokdisak.

19 Ji tebai ageḱ egip egip bamisi abidoni.”

Yesu da Jerusalem yokwi tosoḱ do yagit

(Mt 24.15-21 ae Mk 13.14-19)

20 Yesu da sanḱenek yan yagit, “Ji pindakba emat amin da abin Jerusalem angwasinḱ akba kan, yan nandan, kokup pap wagil tasik tosoḱ dakon bisap kili unun abisak.

21 Unun bisapmon amin Judia miktimon egipni unun pasal kabapḱwan tepmisi wugini. Amin Jerusalem egipni unun winḱ wanḱa kini. Ae amin kokup pap da wanḱa egipni ae tobil kokup papḱwan dima pigini.

22 Unun bisap unun Pinḱop da amin do kobogi yokwisi yomdisak dakon bisap. Yan aban gen mandabi unun kisi bami toḱ akdan.

23 Unun bisapmon jigi madepsi Juda miktimon noman tanḱawan Pinḱop dakon butḱap amin da kwenon mokdisak. Do minḱat monji kwapni toḱ, ae minḱat monji mum noḱ unun bupmisi.

24 Uwal da abin amin diwari emat agak sibabanḱ dapba kimotdan. Ae diwari miktimi miktimi panḱi yopba oman amini do egipdan. Anḱakwa Amin Nwḱnḱwari Kabi da Jerusalem bamanḱ iktagildan. Unun amin da Jerusalem kilani anḱakwa Pinḱop da bisap yipḱut unun mudosak.”

Amin Dakon Monji apdisak

(Mt 24.29-31 ae Mk 13.24-27)

25 Yesu da sanḱenek yan yagit, “Unun bisapmon tilak mibili mibili gildat dabilon, ae kanegon, ae gigon noman tokdan. Anḱakwa miktimon minḱat amin kabi morapmi nandanḱakwa tap da madepsi tamaligakwan pasol pasol madepsi anḱe butni tagi dima tokdisak.

26 Kwen kundukon yo tebai toḱ unun da kwakwalitdan, do amin morapmi da jigi morap miktimon noman tokdisak do nandaba kik anḱe pasol pasol madepsi anḱe inḱam kimot akdan.

27 Unun bisapmon kanḱakwa Amin Dakon Monji gikwemon da tapmimni gat tilim madepni gat apdisak.

28 Yo morap unun wasanḱe altoni bisapmon Pinḱop da ji timitḱak dakon bisap kili unun kwanḱ tosoḱ, do ji pidanḱ ageḱ busunḱi kwen gwanḱ pidanḱ mudoni.”

Pik kindap kanḱe butji pisosak

(Mt 24.32-35 ae Mk 13.28-31)

29 Yesu da tilak gen kinda yoyinḱ yan yagit, “Ji pik kindap ae kindap morap kisi do pindatni.

³⁰ Tami kaluk apmenon yopmanakwa pindagek gildat bisap kili unun abisak yan nandan.

³¹ Unuden gin yo morap dayit unun da altanakwa Pinjop da Amin Kila Akdisak dakon bisap kili kwan tosok yan si nandani.

³² “Nak asisi dayisat, amin unun bisapmon nani dima kimagakwa yo morap unun kisi altan mudokdan.

³³ Kundu gat miktim gat pasildamal, mani nak dakon gen unun dimasi pasildisak.”

Panjetni kan kimotni do yoyigit

³⁴ Yesu da sanbenek yan yagit, “Ji kan kimotni. Bisap morapmi pakbi teban nanek but upbal di abam. Ae on miktim dakon yo do nandaba kik di abam. Unuden da ji pabin dejak kan, unun bisap madep da but piso mini paron yan depban yokwaldan.

³⁵ Minjat amin morapyo miktimi miktimi ekwan unun bisap madep altanban kokdan.

³⁶ Bisapmi bisapmi kalugisi egek Pinjop da tapmim daban yo morap unun altokdan unun tagi yapni, ae Amin Dakon Monji da inamon tagi atni yan do bisit pi ani.”

³⁷ Gildari gildari Yesu da amin Telagi Yut Madep da nagalgwan yoyin dekgit. Anek kalbi flej Olipmon yut kindakon panji pak pak agit.

³⁸ Anakwan amin kisi da wisa dagokdosi pidan Telagi Yut Madepmon geni nandak do kin kin awit.

Yesu tepmi panjek kimakgit da aeni pidagit

(Kilapmi 22-24)

22

Judas da Yesu kila amin da kisiron yip do yagit

(Mt 26.1-5 ae 26.14-16 ae Mk 14.12 ae 14.10-11 ae Jn 11.45-53)

¹ Bret Yisni Mini dakon bisap madep unun kwan tagit. Unun bisap do Yapyap Bilak yan yon.

² Anakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae gen teban yoyindet amin gat da minjat amin kabi madep unun do pasalgwit, do Yesu nianon da abidanek anjatno kimotjak unun do nandak nandak awit.

³ Anakwa Sunduk Judas da buron pigigit. (Mani kinda Iskariot yan iyiwit. Unun panjetni 12 kabikon nani kinda.)

⁴ Judas kwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae Telagi Yut Madep dakon obip amin unun dakon mibiltok amin gat gen yawit. Nianon da Yesu kisitnikon yipjak yan do yan nandat awit.

⁵ Anek but galak nandanek monej di tagi gamner yan iyiwit.

⁶ Judas gen iyiwit unun nandaban tagi anakwan Yesu abidan kisitnikon yip do kosit wusik agit. Bisap kindakon Yesu amin morapmi gat dima egakwa unudon uwal da kisiron yipben yan do jomjom agit.

Panjetni bamori jap panjosit agimal

(Mt 26.17-25 ae Mk 14.12-21 ae Jn 13.21-30)

⁷ Unun bisapmon Bret Yisni Mini dakon bilak bisap madep noman tagit. Unun bisapmon Yapyap Bilak do sipsip bulagi ban dapmanjan.

⁸ Do Yesu da Pita gat Jon gat yabegek yan yoyigit, “Jil kin Yapyap Bilak unun dakon jap panjosit abal nonen.”

⁹ Yanban iyigimal, “Kin dukwan panjosit anden do nandisal?”

¹⁰ Yanbal yan yoyigit, “Jil kin kokup papmon pigakwal amin kinda pakbi kwoba kinda guramik apban jil gat domdom akdan. Unjun amin da yut wigisagon jil unjodon yol anjan wiginjil.

¹¹ Wigi yan unjun dakon ami yan ijinjil, ‘Yoyinet da yan yosok, “Nak gat panjetnoni gat da Yapyap Bilak dakon jap nonen dakon yut buri dukwan tosok?”’

¹² Yan ijinbal yut buri madep kwen nani do dolikdisak. Unjodon jap noknok tamo gat ae amin yityit tamo gat kisi tonj. Unjodon jap panjosit anjil.”

¹³ Yesu da gen yoyigit da aripmon yan gin pindakgimal. Yan pindagek Yapyap Bilak dakon jap panjosit agimal.

Yesu gat yabekbi kabini gat da mibi jap nawit

(Mt 26.26-30 ae Mk 14.22-26 ae 1Ko 11.23-25)

¹⁴ Jap noknok bisap anakwan Yesu jap noknok tamokon yabekbi kabini gat kisi yikgwit.

¹⁵ Yigek yan yoyigit, “Nak tepmi dima panjek ji gat on Yapyap Bilak dakon jap nonen unjun do tagisi kili nandangim da sigin nandan egisat.

¹⁶ Nak yan dayisat, jap on ae dima noker. Yan anapbo wigi on jap dakon mibilisi Pinjop da Amin Kila Asak kagagwan bami don noman tokdisak.”

¹⁷⁻¹⁸ Yan yanek wain kinam abidanjek Pinjop ya yan iyinek yagit, “Nak yan dayisat, nak wain ae dima nanek egi wigi Pinjop da Amin Kila Asagon don noker. Do abidanjek disi kokwin anek noni.”

¹⁹ Ae bret abidanjek Pinjop ya yan iyinek bret unjun pandagan yominek yan yagit. “On nak dakon giptim timno ji do parekdat. On nanek nak do nandanek egipni.”

²⁰ Nanakwa ae wain kinam abidanjek yan yagit, “Wain kinam on nak da ji gat sanjek sanjek kalugi asat unjun dakon tilak. Nak yawino nan ji do tagaldat.

²¹ Mani uwal da kisiron nepjak amin nak gat kisi tamokon oni yikgamak.

²² Amin Dakon Monji nianjon da kimotdisak do yanbi unjun da tilak kimotdisak. Mani uwal da kisiron yipjak amin, awa!”

²³ Panjetni gen unjun nandanek notni yoyin yoyin anek yawit, “Nin kabikon da namin dasi akdisak?”

Mibiltok amin dakon gen

²⁴ Panjetni da namin dasi mibiltok aminin egisak yan do gen emat awit.

²⁵ Aba Yesu da yan yoyigit, “Amin Nwakjwari Kabi dakon kila amin madepni unjun man madepni tonj, do iyi do nandaba wukwanek gen tebai yanek amin kabini kila an. Anek ‘Nin amin dakon panpulugokni ekwaman’ yan topmon da yonj.

²⁶ Mani ji yan dima egipni. Amin kinda jikon man madepni tonj, unjun amin monji kinda bunjonsi altagit unjun da tilagon egipjak. Ae kila aminji da oman monji da tilak egipjak.

²⁷ Nandani. Jap nosok amin da mibiltok amin bo jap pilikdak amin da mibiltok amin? Jap nanek yikdak amin unjun da mibiltok amin asak. Mani nak ji da binapmon oman monjisi egisat.

²⁸ Panjekwal altan nangwit bisapmon ji nak dima nepman dekgwit. Nak gat kisi egipgumanj.

²⁹ Datno da nak kila amin madep egipbenj do yan mudan namgut, yan gin nak da ji kila amin madep pi ani do yan mudan damisat.

³⁰ Do nak kila amin madep egipben bisapmon ji jap noknok tamonokon yigek jap pakbiyo akdan. Yanj anek kila amin madep yiyit tamokon yigek Israel amin 12 kabi gen kokwin pi an yomdan.”

Yesu Pita da manji injak do yagit

(Mt 26.31-35 ae Mk 14.27-31 ae Jn 13.36-38)

³¹ Yesu da yan yagit, “Saimon, nandaki. Wit dakon sibat sibatni tarapmikgan unuden Sunduk da nandan gadatgo ankwelban moki do yagit.

³² Mani nandan gadatgo dima mosak yan do bisit kili agim. Gak tobil apbi bisapmon notgoni panjeban abi.”

³³ Mani Pita da iyigit, “Amin Tagi, nak gak gat dam tebanon kinjek ae gak gat kisi kimotden do tagap tosot.”

³⁴ Yanban Yesu da iyigit, “Pita, nak yan gayisat, abisok kalbi pup gen dima yanakwan gak da kosiri kapbi nak do wasip yokdisal.”

Yesu panjetni yo ni ban timigek kini unun do yoyigit

³⁵ Yan yanek panjet kabini yan yoyigit, “Ji nak da pino ani do yabekgin bisapmon, monen siml yik monin, ae yik madep, ae kandap gwilyo dima timikgwit. Unun bisapmon ji yo kabi do wadak wadak awit bo dima?”

Yan yoyinban iyiwit, “Dima.”

³⁶ Yanba yoyigit, “Mani abisok monen siml siml yik moninji tan daman kan, unun si timitni. Ae yik madepji kisi timitni. Ae emat agak sibani mini amin unun imal dubakni yuman nanek unun dakon monen ban emat agak sibani yumni.

³⁷ Pin kop gen papiakon gen kinda nak do mandabi unun bami noman tokdisak. Gen unun yan: ‘Amin da kanba amin yokwisi kinda agit.’

Yan si dayisat, gen morap nak do mandabi unun kisi bami noman tokdan.”

³⁸ Yan yanban iyiwit, “Amin Tagi, pindat! Nin emat agak sibani bamori oni.”

Yanba yoyigit, “Unun aripmi.”

Yesu flej Olipmon bisit pi agit

(Mt 26.36-46 ae Mk 14.32-42)

³⁹ Yesu bisap morapmi agit unuden gin kokup pap yipmanek flej Olipmon wigigit. Wigakwan panjetni kisi yolba wigiwit.

⁴⁰ Flejon wigi altanek panjetni yan yoyigit, “Pankwelon dima moni yan do bisit ani.”

⁴¹ Yan yoyinban dubagisok amin da tip maba kwan unun da aripmon kigit. Kin njakben anek bisit anek yan yagit,

⁴² “Dat, gak tagi nandisal kan, tepmi dima paken. Mani nak dakon galaktok dima yolgi. Gaga dakon galaktok yolgi.”

⁴³ Yanakwan Kwen Kokup anelo kinda da pin Yesu anjeban agit.

⁴⁴ Yesu nandaban jigi madepsi anakwan bisit tebai sigin agit. Yan anakwan kin kinni yawi da yan miktimon mawit.

⁴⁵ Bisit an mudanek pidan panjetnikon tobil kin pindakban bupmi but yokwiyo madepsi nandawit do dipmin pakgwit.

⁴⁶ Yan pindagek yoyigit, “Nido dipmin pokgon? Pankwelon dima moni yan do pidan bisit abit.”

Judas da Yesu uwal da kisiron yipgut

(Mt 26.47-56 ae Mk 14.43-50 ae Jn 18.3-11)

47 Yesu gen sigin yanjakwan amin kabi madep kinda apgwit. Panjet 12 kabikon da kinda mani Judas unun da mibiltok aban apgwit. Unun da Yesu mandan nok do kapmatjok apgut.

48 Mani Yesu da iyigit, "Judas, gak Amin Dakon Monji mandan nanek unun kosiron da uwal da kisiron yipdisal, ma?"

49 Panjet kabi yo unun noman tok do aban kanjek yan yawit, "Amin Tagi, emat agak sibanan ban tagi dapnen?"

50 Yan iyinek kinda da emat agak sibanan mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon oman monji anagek mirakni amin tet nani mandaban dagan kigit.

51 Mani Yesu da yagit, "Yan dima a!" Yan iyinek kisitni unun amin da miragon witjiban aeni kilek tagit.

52 Anek Yesu da mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae Telagi Yut Madep dakon obip amin dakon mibiltok amin, ae kila amin gat Yesu abidok do apgwit unun yan yoyigit, "Ji emat agak siba gat ae kindap kirin gat timigek kabo noknok amin kinda nan yan abidok do aban, ma?"

53 Nak gildari gildari Telagi Yut Madep da nagalon ji gat kisi egi egi agiman, mani nak dima abidawit. Mani abisok on ji dakon bisap. Abisok pilin tuk dakon tapmin da madepsi asak."

Pita da Yesu do wasip yagit

(Mt 26.57-58 ae 26.69-75 ae Mk 14.53-54 ae 14.66-72 ae Jn 18.12-18 ae 18.25-27)

54 Yesu gen unun yan mudarakwan abidan anan mukwa sogok amin dakon mibiltok amin unun da yutnon awigiwit. Anakwa Pita kagisok da yolgit.

55 Amin diwari unun yut da nagalon kindap sonjek yigakwa Pita yo kisi unun gat yikgwit.

56 Yigakwa oman minjat kinda da Pita unun kindap da tenjenikon yikban kagit. Pakyanji kanjek yan yagit, "On amin Yesu gat kisi egipgumal."

57 Mani Pita da wasip yanek yagit, "Minjat, unun amin dima nandan imisat."

58 Timisok di egek amin kinda da kanjek yan iyigit, "Gakyo kisi unun da kabikon nani kinda."

Iyiban Pita da yagit, "Nak dima!"

59 Awa kaloni da tilagon egek amin kinda da tebaisi yagit, "On Galili amin kinda! Do asisi, on amin unun gat kisi egipgumal!"

60 Mani Pita da yagit, "Gen yosol unun dimasi nandisat." Gen unun yanakwan pup unudon gin yagit.

61 Yanban Amin Tagi da tobil Pita nomansi sintanban kwanek kagit. Kanjakwan Pita Amin Tagi da gen iyigit unun do nandagit: "Abisok kalbi pup gen dima yanakwa gak da kosiri kapbi nak do wasip yokdisal."

62 Pita unun do nandanek nagalon da wanja pigi kunam madepsi takgit.

Yesu jikgo yanjan iminek anjakwit

(Mt 26.67-68 ae Mk 14.65)

63 Yesu abidawit amin da Yesu abin yip do jigilak yan iminek baljawit.

64 Anek imal nan dabili waman sopmanek yan iyiwit, "Unun namin da gikdak yan do kombi gen yan kal!"

65 Ae abin yip do anek gen yokwi morapmi di gat kisi iyiwit.

Yesu gen kokwin amin kabi da inamon gen yan imgwit

(Mt 26.59-66 ae Mk 14.55-64 ae Jn 18.19-24)

66 Wisa daganjakwan Juda amin dakon kila amin gat mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae gen teban yoyindet amin gat gen kokwin ak do muwukgwit. Muwugek Yesu gen kokwin tamokon anki yan iyiwit,

67 “Gak asi Kristo kan, niyibni nandano.”

Yanba yoyigit, “Dayiken kan, ji aripmi dima nandan gadan namni.

68 Ae nak da dayiken kan, kobogi aripmi dima nayikdan.

69 Mani Amin Dakon Monji Pin kop Tapmim Ami da amin tet do kili unun yitdisak.”

70 Yanban amin morap kisi da iyiwit, “Do asi gak Pin kop dakon Monji, ma?”
Iyibna yoyigit, “Ji bamisi yon. Nak unun mani.”

71 Yanban yawit, “On amin gulusunni dakon mibili nandak do amin di gat yan yomno nido apni? Iyi dakon gen kaga da kili unun yanban nandaman.”

23

Yesu Pailaron anan kiwit

(Mt 27.1-2 ae 27.11-14 ae Mk 15.1-5 ae Jn 18.28-38)

1 Yan yanek unun amin kabi muwukgwit kisi da pidan Yesu iyin ilik anan Pailaron kiwit.

2 Anki wasanek gen yan iminek yawit, “On amin da Israel amin kabi nin panupbal anek nin da Sisa do takis dima imnen do yosok. Ae iyi do nak kila amin madep kinda, nak Kristo yan yosok.”

3 Yan yanba Pailat da Yesu yan iyigit, “Gak Juda amin dakon kila amin madep, ma?”

Yanban Yesu da gen kobogi yan yagit, “Yosol unun mani.”

4 Yan iyinban Pailat da mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae minat amin morap egipgwit yan yoyigit, “Nak on amin dakon yokwini kinda dima kosot.”

5 Yanban gen tebaisi yan yawit, “On amin Juda miktim kisisi agek amin yoyin degakwan kwen wigik an. Galili miktimon da pi wasanek anjakwan obin idon obik.”

Yesu Erot ron anan kiwit

6 Yanba nandanek Pailat da yoyigit, “On amin Galili amin kinda bo dima?”

7 Erot da Galili miktim kila agit, do Yesu unun Galili amin kinda yan yanba nandanek Pailat da Yesu yipban Erot ron kigit. Unun bisapmon Erot yo kisi Jerusalem egipgwit.

8 Erot da Yesu kanek tagisi nandagit. Bisap dubagisok amin da gen bini yanba nandagit, do Yesu da wasok tapmimi ton kinda aban koken kan tagisi yan nandagit.

9 Erot da Yesu dakon mibili nandak do gen morapmi iyigit, mani gen kobogi kinda dima yagit.

10 Anjakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae gen teban yoyindet amin gat da kapmatjok agek gen yan im do pi tebaisi awit.

11 Anakwa Erot gat emat amin kabini gat da jigilak gen yanek abin yipgwit. Anek paba pigik dubak kildani tagisi kinda nan pan iminek yipba aeni tobil Pailat ron kigit.

12 Kalip Erot gat Pailat gat uwal anek egipgumal, mani unun bisapmon gin not agimal.

Pailat da Yesu tilak kindapmon anan do yagit

(Mt 27.15-26 ae Mk 15.6-15 ae Jn 18.38-19.16)

13 Pailat da mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae kila amin gat, ae amin kisi yan yoban opba

14 yan yoyigit, "Ji da on amin nagon anjabin unun da amin kwen wigik ani do yoyisak yan nayan. Mani kisin egek unun yo morap dakon mibili nandak do iyit. Ji da gen morap yan iman unun nak da koko bami dima asak.

15 Ae Erot yo kisi yan gin nandane aeni yipban ninon tobil abisak. Anjatno kimotjak da tilak yokwi kinda dima agit kosot.

16-17 Yan do, nak yum baljanek yipbo kisak."

18 Mani amin kisi da yan tidane jawit, "On amin anjakbi kimagakwan Barabas nan yipbi ninon apjak!"

19 (Barabas unun kalip amin kinda anjakban kimakgit, ae Jerusalem kokup papmon Rom gapman gat emat wamgwit, unun do dam tebanon yipgwit.)

20 Pailat da Yesu pulugan yipban kisak dosi nandagit, do minjat amin kabi madep dakon buri moni do aeni gen yoyigit.

21 Mani aeni sigin yan tidane jawit, "Tilak kindapmon anjakgit! Tilak kindapmon anjakgit!"

22 Yan yanba aeni yoyinjakwan kosiri kapbi anakwan yan yagit, "Mibili nido? Ni gulusun nan agit? Anjatno kimotjak da aripmon yokwi kinda dima agit kosot. Do yum baljanek yipbo kisak."

23 Yanban amin da Yesu tilak kindapmon anjatni do tebaisi sigin yawit. Yan yanakwa Pailat dakon gen tapmimni manjakwan

24 amin dakon geni nandan yominjek Yesu kimotjak do yan dagok agit.

25 Anjek amin dakon galaktok yolek amin unun kalip gapman gat emat wamgut, ae amin kinda anjakban kimakban dam tebanon yipgwit, unun yipban kigit. Ae galaktokni yolek Yesu anjakba kimotjak do emat amin da kisiron yipgut.

Yesu tilak kindapmon anjakgwit

(Mt 27.32-44 ae Mk 15.21-32 ae Jn 19.17-27)

26 Emat amin da Yesu abidan anjan kosiron kinakwa amin kinda kokup papmon kik do apban kawit, mani Saimon, unun Sairini kokupmon nani kinda. Saimon gen tebai iyinjek tilak kindapni kwapmikun yipba guramigek Yesu yolban kiwit.

27 Kinakwa amin morapmisi yolba kiwit. Anjakwa minjat diwari da yolek Yesu do bupmi kap kinda yanek kunam tagek yolgwit.

28 Mani Yesu unun minjat kabi tobil pindagek yan yoyigit, "Jerusalem dakon gwani, ji nak do kunam dima tatni. Disi gat ae minjat monjiyosi gat do tatni.

29 Bisap kinda apdisak unun bisapmon amin da yan yokdan, 'Minjat monji sun ekwan ae minjat monji mini ae minjat monji da mumi dima nanbi, unun kisik kisik ekwan.'

30 Unun bisapmon amin da kabap yan yoyikdan, 'Ji tuwil ki man nin witjinba pasilnen!'

31 Wasok yokwi on kindap kalugi pakbini tonon an kan, ae si kibidosagon nian ani?"

32 Emat amin da unun bisapmon yokwi pakpak bamori gat kisi Yesu gat dapba kimotni do timik panpan kiwit.

33 Kinjek miktin tim kinda mani Busun Kidat unudon Yesu tilak kindapmon anjagak yokwi pakpak kinda amin tet do, ae kinda gwander tet do yan dagwit.

34 Anjakwa Yesu da yagit, “Dat, diwarini wiririk yobi. Yo an unun dima nandan pisanek an.” Yan yanakwan emat amin da imalni namin da timitjak yan do wasok kinda awit.

35 Anjakwa amin kan agakwa kila amin da yanba yokwi tok an iminek yan yawit, “Amin diwari panpulugagit, do unun asi Kristo, Pin kop da pini asak do manjigit amin kan, iyi tagi anpulugosak.”

36 Yan yanakwa emat amin unun kisi da abinek jigilak gen yan iminek wain isipmi iba nosak do

37 anek yan yawit, “Gak asi Juda amin dakon kila amin madep kan gaga anpuluga!”

38 Tilak kindapmon but piso gen kinda busurni da kwen yan mandawit: ON AMIN UNUN JUDA AMIN DAKON KILA AMIN MADEPNI

39 Yokwi pakpak kinda Yesu gat dapbi unun da yanba yokwi tok anek Yesu yan iyigit, “Gak Kristo, ma? Gak gaga anpuluganek nityo kisi panpuluga!”

40 Yan yanban yokwi pakpak teri kinda anakbi unun da gen tebai yan iyigit, “Gak Pin kop do dima pasoldol, ma? On amin da tepmi pasak nityo kisi yan gin pamak.

41 Nit asi yokwi agimak, do kobogi yokwi pamak, mani on amin yokwi kinda dima agit.”

42 Yan yanek yagit, “Yesu, gak kila amin madep man paki bisapmon nandan nabi.”

43 Yanban Yesu da gen kobogi yan iyigit, “Asisi gayisat, gak abisok nak gat Paradais kon egipdamak.”

Yesu kimagtit

(Mt 27.45-56 ae Mk 15.33-41 ae Jn 19.28-30)

44-45 Unun bisapmon gildat dabil pilin tuksi agit, do 12 kilok anjakwan miktim kisi pilin tuk anjakwan kin pilindo 3 kilok agit. Anjakwan Telagi Yut Madep dakon yoma imal unun kwen da sulugi pin mibilikon dagan ki timi bamori agit.

46 Anjakwan Yesu unun gen papmon da yan yagit, “Dat, wupno gak da kisiron yipmandat!” Yan yanek kimagtit.

47 Yan aban kanek emat amin dakon kila amin da Pin kop ankisinek yan yagit, “Asisi, on amin kilegisi egipgut.”

48 Amin kabi madepsi yo noman tawit unun pindat do apgwit unun pindagek bupmisi nandanek tobil yutnikon kiwit.

49 Mani minjat amin morap nandan imgwit gat, ae minjat Galili da Yesu yolek apgwit unun gat dubagikan da agek yo noman tawit unun pindakgwit.

Yesu dakon bumjotni tip kinamon yipgwit

(Mt 27.57-61 ae Mk 15.42-47 ae Jn 19.38-42)

50-51 Amin kinda egipgut mani Josep. Unun Juda dakon kokup pap kinda mani Arimatea unudon nani. Unun amin tagisi ae anpakni kilegisi. Ae unun Pin kop da amin kila akdisak unun do jomjom anek egipgut. Unun Juda amin dakon gen kokwin amin kabikon nani kinda, mani gen kokwin amin kabi notni Yesu do nandak nandak awit ae yo awit unun do but kalon dima agit.

52 Josep unun Pailat ron kin Yesu dakon bumjotni abidok do iyinban nandan imgut.

53 Aban Yesu dakon bumjotni tilak kindapmon nan abidan abin imal kwakwagi kinda nan wangut. Wamanek anki kimakbi tamo kinda kalip tipnan pasiwit, ae bumjot kinda unudon dima yipbi, unudon yipgut.

⁵⁴ Sabat dakon yo panjtagap ak bisap, Nenngokon yipgut. Sabat bisap unun kili wasok do agit.

⁵⁵ Minjat Galili da Yesu gat apgwit unun Josep yol anjinek tip kinam unun kawit. Ae Josep da Yesu dakon bumjotni nianon da yipgut unun kisi kawit.

⁵⁶ Kanek yutnikon tobil kin bumjotnikon yop do marasin gat ae pakbi kibani tagisi gat panjosit awit. Mani Sabat dakon gen teban yolek yik yawot awit.

24

Yesu kimoron da pidagit

(Mt 28.1-10 ae Mk 16.1-8 ae Jn 20.1-10)

¹ Sonda wisa dagokdosi minjat kabi unun yo kibani tagisi kili panjosit awit unun timigek tip kinamon kiwit.

² Kin kanja tip madep tip kinam soggut unun kili antobilba kigit kawit.

³ Mani pigi Amin Tagi Yesu dakon bumjotni dima kawit.

⁴ Bumjotni dukwan tosok yan nandanej but morap anek egakwa unudon gin amin bamori kapmatjok altanej akbal pindakgwit. Unun dakon imalni da mal dakon tenjeni yombem madepsi tenjenawit.

⁵ Anakwan minjat da pasol pasol madepsi nandanej mukgwan gawagakwa amin bamot da yan yoyigimal, "Ji nido kimakbi tamokon amin egip egipmi ton unun wisan?"

⁶ Unun idon dima egisak. Kili pidak. Galili miktimon egek gen kinda dayigit do nandani.

⁷ Yan dayigit, 'Amin da Amin Dakon Monji yokwi pakpak da kisiron yipba tilak kindapmon anakba kimotdisak. Ae gildat kapbi egi mudanej aeni pidokdisak.'"

⁸ Yan yanbal nandanej Yesu da gen kili yoyigit unun do buri pisawit.

⁹ Buri pisanja tip kinamon da tobil kinej yo pindak nandanjo awit unun yabekbi 11 kabi gat, ae amin diwari gat kisi yoyiwit.

¹⁰ Minjat gen yoyiwit dakon mani unun yan: Maria Makdala kokupmon nani, Joana, Maria Jems dakon menji, ae minjat notni diwari unun kisi da yoyiwit.

¹¹ Gen unun yoyinba yabekbi kabi da nandaba njugigi gen aban dima nandan yomgwit.

¹² Mani Pita pidan timtim yanek tip kinamon kin pagadanej pindakban imal dagin tawit. Yan pindagek yutnon tobil kinej unun yo morap nianon da altawit yan do nandak nandak agit.

Amin bamori da Yesu Emeas kosiron kagimal

(Mk 16.12-13)

¹³ Unun gildaron gin pandetni bamori Emeas kokupmon kik do kigimal. Emeas unun Jerusalem da dubagisi, 11 kilomita da arip tosok.

¹⁴ Unun amin bamot kinej yo morap altawit dakon geni yan nandat agimal.

¹⁵ Yo morap unun do yan nandat anek kinakwal Yesu iyi opban kisi kiwit.

¹⁶ Dabil da kagimal, mani unun Yesu yan dima kan nandanjo agimal.

¹⁷ Yesu da yan yoyigit, "Jil ni gen ban yan nandat anek kwamal?"

Yan yoyinban bupmi tomno dabilyo anek akgimal.

¹⁸ Kinda, unun mani Kliopas, unun da kobogi yan iyigit, "Dubagikon amin Jerusalem apgwit da ekwan unun da bikbigon gak kalon dagin yo on bisapmon noman tar unun dima nandal?"

19 Yanban Yesu da yoyigit, “Ni yo?”

Yanban yagimal, “Yesu Nasaret aminon yo altawit unun do yomak. Unun kombi amin kinda. Gen yagit, ae pi agit, unun Pin kop da dabilon, ae amin kisi da dabilon, tapmimi tonji aban kawit.

20 Mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat, ae kila aminin gat da Yesu gapman da kisiron yipgwit. Yan aba gapman da si anjakba kimotjak do gen yan anteban anek tilak kindapmon anjakba kimakgit.

21 Mani nin unun amin Israel amin yokwikon ban pulugan nipdisak amin yanon da nandan inguman. Unun yo morap altanakwa Yesu anjakba kimakgit dakon gildatni abisok kapbi asak.

22 Ae nin da kabikon nani minjat di da gen njwaknjwarisi niyinba nandan. Unun wisa dagokdosi tip kinamon kin

23 Yesu dakon bumjotni dima tanban kanek tobil abin yan niyimal, ‘Nin kin dipmin yombem kinda kanapno anelo da yan niyen “Unun kalugi egisak.”’

24 Yan niyinba notnin di da tip kinamon kin yo minjat da niyen yan gin tanba pindan. Mani Yesu iyi dima kan.”

25 Yan yanbal Yesu da amin bamot yan yoyigit, “Jil nandan kokwinjil tagi mini. Kombi amin da gen morap yawit unun butjilon da tepmi dima nandan gadamal.

26 Kristo mibiltok tepmi madep panek don Pin kop da man madep imjak, jil unun dima nandamal, ma?”

27 Yan yanek Moses gat ae kombi amin morap dakon gen gat ban wasanek Pin kop da papia morapmon gen iyi do mandabi unun dakon mibili yoyin tenjtagit.

28 Kokup unun kik do agimal unun ankapmat anakwa Yesu da sanbenek kik do yan agit.

29 Mani amin bamot da kirinik iminek yan iyigimal, “Pilin tokdisak do gak nit gat egipnenj.” Yan iyinbal amin bamot gat kisi yutnon wigiwit.

30 Wigi jap noknok tamokon yigek bret abidan Pin kop ya yan iyinek bret pudanek yomgut.

31 Yan aban amin bamot dabilni pisanban kan nandanjo agimal. Yan anakwal unudon gin pasilakwan ae sanbenek dima kagimal.

32 Anakwan amin bamot yan yagimal, “Kisiron Pin kop da papiakon gen ton dakon mibili niyinkanwan butnit madepsi pidan.”

33 Amin bamot yan yanek unudon gin tobil Jerusalem kigimal. Kin panjet 11 kabi gat ae notni diwari gat muwuk egipgwit unun pindagakwal

34 yan yawit, “Amin Tagi kili pidak da Saimon altan imik!”

35 Yan yanba amin bamot da yo kisiron altawit unun do yoyinek yagimal, “Bret pudanakan unudon kan nandanjo amak.”

Yesu panjetni kabikon altan yomgut

(Mt 28.16-20 ae Mk 16.14-18 ae Jn 20.19-23)

36 Unun dakon gen yan nandanek egakwa Yesu bikbik nikon altan yominjek akgit. Agek yan yoyigit, “But yawot jikon tosak.”

37 Yan yanban amin wup kinda da agek yosok yan nandanek wuripdagek pasalgwit.

38 Pasalakwa yan yoyigit, “Ji nido pasalek but bamot an?”

39 Kisit kandapyono do pindakgit. Nak naga akdat. Giptimno abidanek nandabit. Nak kidat sabamyono ton do nandani. Amin wup unun kidat sabamyoni mini.”

⁴⁰ Yan yoyinjek kisit kandapyoni yoligit.

⁴¹ Yolinban pindagek kisik kisik madep awit, mani but morap nandanej nandaba bami dima agit. Yan nandanej akwa yoyigit, "Jikon jap di ton?"

⁴² Yanban tap kilap kili panjibit abi timisok kinda iminba

⁴³ abidanej nanban kawit.

⁴⁴ Kanakwa yan yoyigit, "Nak ji gat egipguman bisapmon yan kili dayigim: Moses da gen tebanon, ae kombi amin da genon, ae Kap Papiakon nak do gen mandabi da ton unun kisisi bami altan mudokdan."

⁴⁵ Yan yanek Pinjkop da papiakon gen ton unun dakon mibili nandaba pisoni do panpulugagit.

⁴⁶ Anek yan yoyigit, "Pinjkop da papiakon gen yan mandabi: Kristo unun tepmi panej gildat kapbi egek kimoron da pidokdisak.

⁴⁷ Aban pandet kabini da unun da manon but tobil dakon gen gat, ae diwari wiririt dakon gen gat yoyin tenjenanba amin miktimi miktimi ekwan unun da nandakdan. Pi unun Jerusalem kokup papmon da wasanej akdan.

⁴⁸ Ji unun yo morap altawit unun pindakgwit, do unun dakon gen bin minjat amin morapyo yoyin tenjenokni.

⁴⁹ Nandani! Dat da yo dam do yan teban tok agit unun nak da jikon yabetdisat. Ji tepmi dima kinjek kokup papmon egakwa Pinjkop dakon tapmim Kwen Kokup da jikon pikdisak."

Yesu Kwen Kokup wigigit

(Mk 16.19-20 ae Ya 1.9-12)

⁵⁰ Yan yoyinjek pandetni mibiltan yominjek Betani kokupmon kiwit. Kin unudon kisiri panenagek gisam yomgut.

⁵¹ Gisam yominjakwan gin pandetni yopman degek Pinjkop da anjan Kwen Kokup wigigit.

⁵² Wigikwan gawak iminjek tobil kisik kisik madepsi nandanej Jerusalem kiwit.

⁵³ Kin Telagi Yut Madepmon sanjek sanjek egek Pinjkop anjisiwit.

Gen Bin Tagisi Jon da Mandagit

But piso gen

Jon unun pardet 12 kabikon nani kinda. Amin da Jon do Yesu da butdasi galak tar imgut amin unun yar nandan. Unun Jon dagin 1 Jon, 2 Jon ae 3 Jon gat ae Panalon Abi gat kisi mandagit.

Jon da Yesu pi masi masimi morapmi agit unun kisi dima mandagit do yosok. Mani Yesu unun asi Mesaia, Pin kop da minjat aminyo yokwikon ban timitdo manjigit amin, yar nandanen do pi madep diwari agit unun banjin mandagit.

Gen Bin Tagisi on mandagit gwan Jon da Yesu do yar yosok, “Pin kop dakon Gen da amin daganek amin nin da binapmon egipgut.” Jon da minjat aminyo da Yesu Pin kop dakon Monji yan si nandan gadan imni do nandanek mandagit. Jon da Yesu nandan gadan iman amin unun egip egip teban abidokdan yan si nandanek mandagit (20.31 do koki).

Jon paziakon yo diwari pindakgaman unun yar: Minjat aminyokon yo morap toj unun ban timigek Yesu da tilak gen yagit unun ban mandagit. Do mirim, ae pakbi, ae bret, ae tenjen, ae wain obi, ae sipsip kila amin unun dakon gen pindakgaman.

Gen da amin daganek amin bikigon egipgut

(Kilapmi 1)

Gen egip egipmi toj da amin dagagit

¹ Yo morap dima altanakwa wasok wasogikon Gen unun egipgut. Gen unun Pin kop gat egipgumal, ae Gen iyi Pin kop unun.

² Unun kalipsigwan yo morap dima altanakwa Pin kop gat egipgumal.

³ Pin kop da unun Gen nan gin yo morap kisisi wasan mudagit. Kosit njwakjwari kindakon da yo kinda dima noman tagit.

⁴ Iyi unun egip egip dakon malunsi egipgut. Unun egip egip da amin tenjenan yomgut.

⁵ Anjakwan unun tenjen da pilin tukgwan tenjenan ban pilin tuk da dima aban kimakgit.

⁶ Pin kop da amin kinda yabekban apgut, unun mani Jon.

⁷ Unun da abin amin kisisi geni nandan iminek tenjen nandan gadan imni do tenjen dakon but piso gen yagit.

⁸ Jon iyi tenjen dima. Unun da tenjen dakon but piso gen gin yagit.

⁹ Tenjen bamisi unun miktimon pinjek minjat amin morapyo tenjenan yomisak.

¹⁰ Gen unun miktimon pin egipgut. Miktim gat ae yo morap miktimon toj unun iyi wasagit, mani miktimon ekwan miktim amin da nianjen amin kinda yar dima kanba pisagit.

¹¹ Iyi da kokupmon apban dabini da dima abidawit.

¹² Mani amin morap not an iminek mani nandan gadan imgwit amin, unun amin Pin kop dakon monji gwayonisi ani do yagit.

¹³ Unun men datyo da yawikon da dima altawit. Ae amin da galak togon da dima. Pin kopmon da altawit.

14 Gen unun amin daganban nin gat egipguman. Egakwan Dat da monji kalonji yabekban pigit unun dakon tilimni kagiman. Nandan yawot ae anpak bamisi unun aminon tugagit.

15 Unun dakon mibili Jon da madepsi yan tidanek amin yan yoyigit, "Nak unun amin dakon mibilni do yan kili dayigim, 'Unun amin nak da bunjon abisak, mani nak dima altanapbo kilisi egipgut, do nak nwapmanjak.'" "

16 Nandan yawot unun aminon tugagit da toso, do nin kisisi gildari gildari panpulanganakwan gisami tonj ekwaman.

17 Nido Pinjop da Moses iyinban gen teban nimgut, mani nandan yawot gat ae anpak bamisi unun Yesu Kristokon da apgut.

18 Pinjop unun amin kinda da dimasi kagit. Mani Monjisi kalonji, Datni da kapmatjok egisak, unun da Pinjop dakon mibili kili noligit.

Jon telagi pakbi sogok da gen yagit

(Mt 3.1-12 ae Mk 1.7-8 ae Lk 3.15-17)

19 Juda amin Jerusalem egipgwit unun da mukwa sogok amin ae Liwai amin yabekba Jonon kin yan iyiwit, "Gak nianen amin kinda?"

20 Yanba Jon da iyi dakon mibilni dima anjisisibigit. Yan tenjenanek yan yoyigit, "Nak Kristo dima."

21 Yanban iyiwit, "Yan kan gak namin? Gak Elaija bo?"

Yanba yoyigit, "Dima."

Aeni iyiwit, "Gak kombi amin unun apjak do jomjom aman, unun bo?"

Yanba yoyigit, "Dima."

22 Yanban iyiwit, "Gak namin? Gak da gen kobogi niyinbi kin amin yabekba abiman yoyino. Gak gaga do namin yan yosol?"

23 Iyinba Jon da kombi amin Aisaia da kalipsisgwan gen kinda yagit unun da aripmon yan yoyigit,

"Nak amin kinda miiktin amin da aripmi dima egipmi timon da yan tidanek yan yosot, 'Amin Tagi dakon kosit yulba kilegisi asak.'"

24 Parisi amin da unun amin yabekba apgwit.

25 Unun amin da Jon sanbenek yan iyiwit, "Gak Kristo dima, ae Elaija dima, ae unun kombi amin dima kan, nido amin telagi pakbi son yomisal?"

26 Yan yanba Jon da yan yoyigit, "Nak amin pakbisi ban telagi pakbi son yomisat, mani amin kinda ji da bikbigon akdak, unun amin ji dima nandan iman.

27 Unun nak da manjikon noldak. Nak yombem yokwi da kandap gwil napni tagi dima witalgen."

28 Jon gat gen yan nandat awit unun Betani kokupmon Jodan Pakbi usugap tet unudon awit. Jon unudon egek amin telagi pakbi son yomgut.

Yesu unun Pinjop dakon Sipsip Monijni

29 Gildat kinda do Jon da Yesu iyikon opban kanek yan yagit, "Kabit, on Pinjop dakon Sipsip Monijni. Unun miiktin amin dakon diwarini wiriridak.

30 On amin do nak kili dayigim, 'Amin kinda nak da bunjon abisak unun da nak si nwapmanjak, nido nak dima altanapbo kilisi egipgut.'

31 Nak naga dima nandan imgun, mani Israel amin kabi da unun amin kan nandanjo ani do anek telagi pakbi son yominek apgun."

32 Jon yan tenjenanek aeni yagit, "Nak kanapbo Telagi Wup kinarim da miiktinon pan unun da tilak Kwen Kokup da Yesukon pigit.

33 Nak naga unun amin dima nandan ingum. Mani Pinjkop da nak telagi pakbi son yoben do yabegek yan nayigit, 'Gak kanbi Telagi Wup amin kinda da kwenon pinj yikban kan yan nandaki, unun amin da amin Telagi Wup nan telagi pakbi son yomdisak.'

34 Unun amin nak naga kagim, do yan si dayisat, unun amin unun Pinjkop dakon Monji."

Yesu wasanjek panjetni timikgit

35 Gildat kinda do Jon gat panjetni bamori gat unudon gin akgwit.

36 Agek Yesu obinjakwan kanjek yan yoyigit, "Kabit, on Pinjkop dakon Sipsip Monijnii!"

37 Jon da gen unun yanban nandanjek panjetni bamot Yesu yolgimal.

38 Yolakwal Yesu da tobil pindagek yan yoyigit, "Yo ninan wisamal?"

Yanban yan iyigimal, "Rabai, gak dukon egisal?" ("Rabai" unun gen dakon mibili unun "Yoyijdet.")

39 Yan yanbal Yesu da yoyigit, "Jil abin konjil."

Yan yanban kin yutni kagimal. Kanjek pilondo 4 kilok agit do Yesu gat egipgwit.

40 Amin bamot Jon dakon gen nandanjek Yesu yolgimal, kinda mani Andru unun Saimon Pita dakon padige.

41 Andru Yesu yipmanjek unudon gin Saimon wisin kan yan iyigit, "Nin Mesaia kili kamanj." ("Mesaia" dakon mibili unun "Kristo").

42 Yan iyinek abidan ananj Yesukon kin altanbal Yesu da Saimon kanjek yan iyigit, "Gak Saimon, Jon dakon monji. Bunon amin da Sipas yan gayini." ("Sipas" unun dakon mibili unun "Pita"*)

Yesu da Pilip gat Nataniel gat yan yomgut

43 Wisu dagokdo Yesu Galili Provinskon kik do anjek Pilip kan kwan yan iyigit, "Abin nak nol."

44 Pilip unun Betsaida kokupmon nani, Andru gat Pita gat dakon kokup isalni.

45 Pilip unun kin Nataniel kan kwan yan iyigit, "Moses da gen teban papiakon amin kinda do gen mandagit, ae kombi amin da gen mandawit, unun amin kili kan kwamanj. Unun Yesu, Nasaret kokupmon amin, Josep dakon monji."

46 Yanban Nataniel da iyigit, "Yo tagi kinda Nasaret kokupmon tagi dima altogi nandisat."

Yanban Pilip da yan iyigit, "Abinek ka."

47 Yesu da Nataniel apban kanjek Nataniel do yan yagit, "Kabit, Israel amin bamisi kinda abisak. Unun amin topni minisi."

48 Yanban Nataniel da Yesu yan iyigit, "Nian anjek nak dakon mibilno nandisat?"

Yan yanban Yesu da gen kobogi yan iyigit, "Pilip dima yan gaminjakwan gak pik kindap mibilon yigaki kili gandat."

49 Nataniel unun gen nandanjek yan kwok yan agit, "Yoyijdet, gak Pinjkop dakon Monji. Gak Israel amin dakon Kila Amin Madep."

50 Yanban Yesu da yan iyigit, "Nak da gak pik kindap mibilon yikbi gandat yan gayiko unun do anjek nandan gadanj namisal. Don unun si yapmanjek wasok njwaknwarisi pindatdisal.

51 Nak asisi gayisat, don Kwen Kokup witald kinjakwan kokdisal. Kanjaki

Pinƙop dakon anjelo kabi da Amin Dakon Monjikon wikwan paŋgin akdaŋ.”

Yesu man madepni pidaŋbisi yaŋ koni do wasok tapmimi toŋ agit

2

(Kilapmi 2-4)

Yesu da yaŋban pakbisi da wain dagawit

¹ Pi agak bamori mudanƙwal Kana kokup, Galili miƙtimon miŋat pakpak kinda dakon soŋnok madep kinda awit. Aba Yesu dakon meni da kiŋ pindakgit.

² Yesu gat paŋdet kabini gat kisi yaŋ yoba opba unun miŋat pawiron kisi egipgwit.

³ Egek wain naŋ mudanba Yesu meni da yaŋ iyigit, “Wain kili mudan.”

⁴ Yaŋban Yesu da iyigit, “Menj, gak da nak diwat dima nayiki. Abisok unun nak dakon bisap dima.”

⁵ Yaŋban meni da oman amin yaŋ yoyigit, “Yo kinda do dayinban kaŋ unun ani.”

⁶ Pakbi tibit madep daman 100 lita da tilak tip baŋ wasanbi 6 kabi yaŋ tawit. Juda amin da anpakni yolek Pinƙop da dabilon kilek tok do unun pakbi tibit baŋ koleŋ soŋ soŋ ani do tawit.

⁷ Yesu da oman amin yaŋ yoyigit, “Ji pakbi koleŋ tibirikon tagalba pikwan.” Yoyinban yaŋ aba genikon wiŋ tugawit.

⁸ Yaŋ aba yoyigit, “Ji diwari koleŋ paŋpaŋ jap noknok kila aminon paŋkit.” Yoyinban paŋki ingwit.

⁹ Pakbisi da wain dagagit do jap noknok kila amin da anƙilik kok do naŋ nandaban galagisi agit. Oman amin pakbi kolewit unun da Yesu da yo agit unun kawit, mani kila amin dima kagit, do wili miŋat pagit unun yaŋ iban

¹⁰ opban yaŋ iyigit, “Mibiltok wain galagisi yomno morapmi naŋakwa, don wain isaliban yomno noŋ. Kositnin yaŋ tosok, mani gak wain tagisi paŋkutnaŋbi taŋ baŋ buŋon don yomisal.”

¹¹ Unun wasok tapmimi toŋ Yesu da Kana kokup Galili miƙtim unudon mibiltoksi wasanek agit. Yaŋ anek tilimni yolinban paŋdetni da unun kaŋek nandan gadan ingwit.

¹² Yesu Kana kokup yipmanek meni gat padige kabi gat ae paŋdet kabini gat Kapaneam kokupmon kiŋ unudon gildat kabi kinda egipgwit.

Yesu da Telagi Yut Madepmon moneŋ ilit pi awit amin yolgit

(Mt 21.12-13 ae Mk 11.15-17 ae Lk 19.45-46)

¹³ Juda amin dakon Yapyap Bilak kapmat tanakwan Yesu Jerusalem kigit.

¹⁴ Kiŋ Telagi Yut Madep unun da nagalgwan pigi pindakban amin moneŋ ilit pi awit. Amin diwari unun bulmakau, sipsip ae minam baŋ moneŋ ilit pi awit. Anakwa amin diwari da tamonikon yigek moneŋ kulabik aba pindakgit.

¹⁵ Yaŋ pindagek nap diwat diwat timigek unun baŋ amin ae bulmakau ae sipsip kisi baljan yolban telagi yut yipmanek wanga abigiwit. Yaŋ anek Rom dakon moneŋ baŋ Telagi Yut Madep dakon moneŋ kulabik an an awit amin dakon moneŋni wiririkban kiŋakwa tamoni paŋtobilgit.

¹⁶ Anek minam baŋ moneŋ ilit pi awit yaŋ yoyigit, “Minamji timik wanga paŋabigit! Ji da kulabik aba Datno dakon yut moneŋ ilit tamo yombem dima asak!”

¹⁷ Yanban panjetni da gen kinda Pinjkop da papiakon tosok unjun do nandawit. Gen unjun yanj tosok: “Gak dakon yut do galagisi nandisat, unjun do anjek unjun yut da tagisi tosak do pini asat.”

¹⁸ Juda amin da yo agit unjun kanjek yan iyiwit, “Ni wasok tapmimi tonj kinda nanj nolinjbi kanjek gak yan mudanj gaminjbi da unjun yo asal yan gandanen?”

¹⁹ Yanba Yesu da gen kobogi yan yoyigit, “On telagi yut tuwilba gildat kapbi da butgwan nak da kaluk witjikdisat.”

²⁰ Yanban Juda amin da yawit, “Nin bilak 46 kabi da butgwan telagi yut on agimanj. Gak da gildat kapbi dogin witjik do yosol, ma?”

²¹ Mani telagi yut unjun iyi dakon giptim do yagit.

²² Don Pinjkop da Yesu kimoron nanj aban pidagit unjun bisapmon panjetni da gen unjun yagit unjun do nandawit. Anek Pinjkop dakon gen gat ae Yesu da gen yagit kisi do nandaba bamisi agit.

Yesu da amin morap kisi dakon mibilni nandanj mudosok

²³ Yesu Yapyap Bilagon Jerusalem kokup papmon egipgut bisapmon amin morapmi da wasokni tapmimi tonj madepsi aban pindagek nandanj gadanj imgwit.

²⁴⁻²⁵ Mani Yesu da mibilni nandanj mudagit, do but unjun do dima yopgut. Amin kinda da amin dakon mibilni iyinjetjak do dima nandagit, nido iyi amin dakon butni kili pindak mudagit.

3

Yesu Nikodemus gat gen yagimal

¹ Parisi amin kinda egipgut mani Nikodemus. Unjun Juda amin dakon kila amin kinda.

² Unjun amin kalbi kinda Yesukon kinj altanj iminek yan iyigit, “Yoyinjet, amin kinda Pinjkop gat gadat gadat dima asak tam, gak da wasok tapmimi tonj asal unjun aripmi dima aban. Do gak yoyinjet kinda Pinjkopmon da apgul yan nandanj gamamanj.”

³ Yanban Yesu da gen kobogi yan iyigit, “Nak asisi gayisat, amin kinda aeni dima altosak kanj, Pinjkop dakon Amin Kila Agakni aripmi dima kosak.”

⁴ Iyinban Nikodemus da iyigit, “Amin pelanj kili abi kinda da nianj anjek aeni altosak? Menj da butgwan pigeke aeni tagi altosak?”

⁵ Yanban Yesu da iyigit, “Nak asisi gayisat, amin kinda pakbi ae Telagi Wupmon dima altosak kanj, Pinjkop da Amin Kila Asagon aripmi dima pigisak.

⁶ Aminon da altanjbi unjun amin, ae Wupmon da altanjbi unjun wup.

⁷ Gak aego altoki dosi gayit unjun do dima wiripdakgi.

⁸ Mirim unjun galaktokni yolek dukwan dukwan tagini kisak. Wuwigi nandanj mani dukwan da abisak ae dukwan kisak unjun dima kanj pisomanj. Amin morap Wupmon da altanj unjun yanj gin.”

⁹ Yanban Nikodemus da iyigit, “Unjun nianjon da noman toni?”

¹⁰ Yanban Yesu da kobogi yan iyigit, “Gak Israel amin dakon yoyinjet kinda da yo morap on dima nandabi pisolok, ma?”

¹¹ Nak asisi gayisat, nin yo si nandanj unjun do yomanj, ae yo si pindakgimanj unjun do yanj tenjenok amanj. Mani dayino ji gen unjun timit do dima galak tonj.

12 Nak miktimon yo tonj unjon do dayiko nandaba bami dima asak. Yanj an do Kwen Kokupmon yo tonj unjon do dayiko niansi anjek nandaba bami asak?

13 Amin kinda da Kwen Kokup dimasi wigigit. Amin Dakon Monji Kwen Kokup da pigit unjon dagin wigigit.

14 Kalip Moses da miktim kibiri timon tunon amin anjenakgit, yanj gin amin da Amin Dakon Monji anjenotdan.

15 Anjenakba nandan gadan inni amin unjon kisisi egip egip dagok dagogi mini abidokdan.

16 “Pinjkop amin miktimi miktimi ekwan unjon do but dasi galak tanj yominek Monji kalonj yomgut. Unjon do nandan gadan inni amin Tjpdom do amin dima ani. Egip egip dagok dagogi mini do amin ani.

17 Pinjkop da Monji minjat aminyo anpakni kokwin anjek gen pikon yopjak do miktimon dima yabekgit. Yokwikon banj timitjak do yabekban pigit.

18 Monji nandan gadan iman amin unjon kobogi yokwi dima timitni. Mani nandan gadagi mini amin unjon Pinjkop dakon Monji kalonj dakon mani dima nandan gadan iman, do kobogi yokwi timitni dakon yanj dagok kili anyobi.

19-20 Kobogi yokwi timitdan dakon mibili unjon yanj: Tenjenj da miktimon tenjenanban amin da anpakni yokwi noman toni do pasalek tenjenj manji iminek pilin tuk do galak tawit.

21 Mani gen bami panjek egisak amin unjon tenjenjikon abisak. Abinek tenjenjikon egakwan amin da kanjba Pinjkop da anpuluganban anpak tagisi asak.”

Jon da Yesu dakon mibili yanj tenjenagit

22 Unjon da kwenon Yesu gat pandetni gat Judia miktimon kiwit. Panji pandetni gat egek amin telagi pakbi sonj yomgut.

23 Anjakwan Jonyo kisi amin telagi pakbi sonj yomgut. Aionon kokupmon pakbi morapmi tawit do amin unjon apba telagi pakbi sonj yomgut. Aionon unjon Salim kokup da kapmatjok toso.

24 (Unjon bisapmon Jon dam tebanon dima yipbi.)

25 Unjon bisapmon Jon dakon pandetni gat ae Juda amin kinda gat gen emat awit. Ni kosiron da pakbi sonjek Pinjkop da dabilon tagi kilek togj yanj do gen emat awit.

26 Anjek Jon dakon pandetni da kinj Jon yanj iyiwit, “Yoyindet, amin unjon Jordan Pakbi teri kinda gak gat egek mibilni yanji nandagiman, abisok amin kisisi da unjon aminon kwa telagi pakbi sonj yomisak.”

27 Yanjba Jon da yanj yoyigit, “Pinjkop Kwen Kokup egisak unjon da amin kinda do pi kinda dima imisak kanj tagi dima asak.

28 Nak kalip gen yagim unjon disi nandan, unjon yanj: ‘Nak Kristo dima. Pinjkop da nak yabekban mibiltan iminek abisat.’

29 Wili kinda da minjat kinda pasak kanj, minjat unjon iyi do pasak. Panjakwan wili dakon notni da agek mirak yopmanjek geni nandanjek kisik kisik asak. Abisok kisik kisik da nak da buron tugosok.

30 Unjon dakon man da wukwisi tosak, anjakwan nak dakon man da pinjbi tosak.

31 “Amin kwen da pigit unjon da amin morap kisi yapmanj mudosok. Miktim amin unjon on miktim dakon, ae nandak nandakni unjon on miktim dakon. Amin Kwen Kokup da pigit unjon da amin morap kisi yapmanj mudosok.

32 Unjun da yo morap pindak nandanjo agit unjun do yanj tenjentok asak, mani amin da nandaba bami dima asak.

33 Geni do nandaba bami asak amin unjun Pinjkop da gen bami yosok yanj nandan gadanj.

34 Amin unjun Pinjkop da yabekban apgut unjun Telagi Wupni tagapmisok dima, tugok tugogisi tanj imisak, do Pinjkop dakon gen yanj tenjentosok.

35 Dat da Monji but dasi galak tanj iminek yo morap kilani asak do unjun da kisiron yopgut.

36 Amin morap Monji nandan gadanj iman unjun amin egip egip dagok dagogi mini abidonj. Mani amin morap Monji dakon gen dima guramikan unjun amin egip egip dima abidoni. Pinjkop dakon butjapni unjun aminon toktogisi tosoq."

4

Yesu da Samaria minjat kinda gat gen yagimal

1-2 Yesu da amin telagi pakbi soj yoban pandetni morapmisi awit, yanj Parisi amin da gen bini nandawit. Jon da pandet timikgit dakon tilakni unjun yapgut yanj amin da yanba nandawit. (Yesu iyi telagi pakbi dima soj yomgut, pandetni da soj yomgwit.)

3 Yesu da Parisi amin da gen bino kili nandan namen yanj nandaneq Judia Provins yipmanek tobil aeni Galili Provinskon kigit.

4 Galili kik do Samaria Provins binap nanj kigit.

5 Kin Samaria dakon kokup pap kinda mani Sika unjudon kin altagit. Sika unjun da kapmatjok miktin tim kinda tosoq, unjun miktin tim kalipsigwan Jepok da monji Josep do imgut.

6 Pakbi gapma kinda Jepok da kalip wayikgit unjun miktimon tagit. Gildat binap anjakwan Yesu kosit agipgut do warari nandaneq unjun pakbi gapma da ilenikon yik yawokgit.

7 Yik yawogakwan Samaria minjat kinda pakbini kolek do apgut. Apban Yesu da yanj iyigit, "Pakbi tagi kolej nabi nokej?"

8 (Pandetni jap yum do kokup papmon kili kiwit.)

9 Yanban Samaria minjat da Yesu yanj iyigit, "Gak Juda amin kinda, ae nak Samaria minjat kinda, do nido pakbi nabi noko yanj nayisal?" (Minjat unjun mibili yanj do yagit, Juda amin da Samaria amin gat not dima anek egipgwit.)

10 Yanban Yesu da iyigit, "Gak Pinjkop da but galak yo amin do isal yomisak unjun nandisal tam, ae namin da pakbi nabi noko yanj gayik unjun nandisal tam, iyinbi unjun amin da pakbi egip egipmi tonj tagi gaban."

11 Yanban minjat da yanj iyigit, "Amin tagi, gak pakbi tibitgo mini, ae pakbi gapma unjun dubagi. Do gak pakbi egip egipmi tonj unjun dukan nanj anjapbi?"

12 Babiknin Jepok da pakbi gapma on nin do nimgut. Jepok iyi gat ae monjini gat on gapmakon pakbi kolej nawit, ae bulmakau sipsipyoni gat kisi nawit. Gak da Jepok yapmandal, ma?"

13 Yanban Yesu da iyigit, "Amin morap on pakbi nanek ae pakbi do akdanj.

14 Mani nak da amin kinda do pakbi ibo nosak kanj, ae pakbi do dima akdisak. Nak da pakbi ibej unjun da butnikon pakbi dabil kinda mudok mudogi mini tanj imdisak. Pakbi dabil unjun da egip egip dagok dagogi mini imdisak."

15 Yan yanban minjat da Yesu yan iyigit, “Amin tagi, unun pakbi nam. Nabi nanek pakbi do dima akenj. Anek bujon pakbi kolek do idon sanbenek dima apbenj.”

16 Yanban Yesu da yan iyigit, “Gak kinj ego iyinjbi tobil apjil.”

17-18 Yan yanban iyigit, “Nak eno mini.”

Yanban Yesu da iyigit, “Gak kalip amin pan kwinit abi kosiri 5 agit, da abisok amin yikgamal unun ego dima. Gak eno mini yan bamisi yosol.”

19 Yanban minjat da yan iyigit, “Amin tagi, gak kombi amin kinda yan gandsat.

20 Samaria amin nin dakon babiknin on ilejon Pinjkop gawak imgwit. Mani Juda amin ji da yan yon, Jerusalem gin kinjek Pinjkop gawak imnenj kan tagisi.”

21 Yanban Yesu da iyigit, “Minjat, nak gen gayisat unun nandabi bami asak. Bisap kinda apdisak, unun bisapmon Dat gawak imim unun on ilejon dima tokdisak, ae Jerusalem yo kisikon dima tokdisak.

22 Samaria amin ji Pinjkop dakon mibili pakyanji dima nandanek gawak iman. Amin yokwikon banj timit timit dakon kosit unun Juda amin ninon tosak do yanji, do nin Pinjkop bamisi nandanek gawak imamanj.

23 Mani bisap kinda apjak, ae kili abik, unun bisapmon amin Telagi Wup da tapmimon da, ae anjak bamisikon da Dat gawak imdanj. Dat da unuden amin da gawak imni do galak toso.

24 Pinjkop iyi unun Wup, unun do anek gawak iman amin unun Telagi Wup da tapmimon da, ae anjak bamisikon da gawak imni kan unun kilegisi.”

25 Yan yanban minjat da Yesu yan iyigit, “Mesaia, mani Kristo yan iyanj, unun don apjak yan nandisat. Unun da abinj yo morap niyinj panjentej an mudokdisak.”

26 Yanban Yesu da iyigit, “Nak gak gat gen yomak nak unun amin mani.”

27 Yesu gen yan yanjakwan unudon gin pandetni da tobil abinj kanba Yesu minjat kinda gat gen yanbal pindagek wiripdagwit. Mani “Gak yo nido galak tosol?” bo “Nido on minjat gat gen yomal?” yan kinda da Yesu dima iyiwit.

28 Anjakwa minjat unun pakbi tibitni yipmanek tobil kokup papmon kinjek amin yan yoyigit,

29 “Ji abinj amin kinda koni. Unun amin da yo morap kalip agim unun nayinj mudak. Unun Kristo bo?”

30 Yoyinban kokup pap yipmanek Yesukon apgwit.

31 Kosiron abinjakwa pandetni da Yesu yan iyiwit, “Yoyindet, gak jap di na.”

32 Mani yan yoyigit, “Nak japno ton, unun jap dakon mibili ji dima nandanj.”

33 Yoyinban pandetni da notni yoyinj yoyinj anek yan yawit, “Amin kinda da jap panabinj imik bo?”

34 Yanjakwa Yesu da yan yoyigit, “Pinjkop nak yabekban pigim unun dakon galaktokni yolek pi namgut unun an mudokenj unun da japno asak.

35 Ji da yan yon, ‘Kane 4 kabi mudanjanwan jap pakpagi.’ Mani nak da yan dayisat, ji sintanek jap pi do pindak mudoni. Jap morap unun kili bami tan mudan.

36 Jap bami pakpak amin unun tomni timikdak. Jap bami panmuwukdak unun egip egip dagok dagogi mini do panmuwukdak. Yando, jap kwaot kwaot amin gat ae jap bami pakpak amin gat kisi da kisik kisik tagi anjil.

37 Yando, gen kinda yon unun bami, ‘Amin kinda da jap kwaokdak, ae kinda da bami pasak.’

38 Ji pigaga kinda pi dima awiron jap bami pani do nak da yabekgim. Amin da pi madepsi awiron ji da pini dakon bami paŋ.”

39 Miŋat da, “Uŋun amin da yo morap kalip agim uŋun nayiŋ mudak” yaŋ yaŋban nandaŋek Samaria amin morapmi uŋun kokup papmon nani da Yesu nandaŋ gadaŋ imgwit.

40 Yaŋ awit do Yesukon abineŋ “Gak nin gat egipner” yaŋ iyinba gildat bamori uŋun kokupmon egipgwit.

41 Egek amin morapmisi Yesu iyi dakon geni nandaŋek nandaŋ gadaŋ imgwit.

42 Aŋek miŋat yaŋ iyiwit, “Gen yaŋbi nandaŋek nandaŋ gadaŋ imamaŋ. Mani uŋun dogin dima. Nin da nin iyi dakon gen nandaŋek yaŋsi nandamaŋ, uŋun amin asi miŋtim amin morap yokwikon baŋ timit timit amin yaŋ nandamaŋ.”

Yesu da amin madep kinda dakon kila amin dakon monji aŋmilip agit

43 Yesu uŋun gat gildat bamori egi mudaneŋ uŋun kokup yipmaŋek Galili Provinskon kigit.

44 Yesu iyi gen kinda yaŋ yagit, “Kombi amin kinda iyi da miŋtimon amin da dima nandaba wikwan iman.”

45 Galili amin uŋun kisi Yapyap Bilak bisapmon Jerusalem kokup papmon egek Yesu da yo morap agit uŋun pindak nandaŋyo awit, do Yesu uŋun Galili kiŋ altaŋakwan but galagon da abidawit.

46 Yesu aeni Galili miŋtimon Kana kokupmon kigit. Kalip uŋun kokupmon uŋun da wasok aban pakbisi uŋun da wain dagagit. Kana kokupmon kila amin madep dakon kila amin kinda egipgut. Monji Kapaneam kokupmon sot agit.

47 Uŋun kila amin da Yesu Judia yipmaŋek Galili abik uŋun dakon geni nandaŋek Yesukon kiŋek monji sot aŋ pali kimot do agit uŋun aŋmilip asak do bisit tebai iyigit.

48 Iyiŋban Yesu da yaŋ iyigit, “Ji wasok tapmimi tonj mibili mibili dima pindatni kaŋ, nandaŋ gadat dima akdaŋ.”

49 Yaŋban kila amin da yaŋ iyigit, “Amin tagi, monjino dima kimagakwan tepmi piki.”

50 Yaŋban Yesu da iyigit, “Gak kiki. Monjigo egipdisak.”

Yaŋban kila amin Yesu da gen yagit uŋun do nandaban bami aban tobil kigit.

51 Tobil kiŋakwan pi monjini da apba kosiron domdom aŋek yaŋ iyiwit, “Monjigo sot yipmak da tagi egisak.”

52 Yaŋba yoyigit, “Ni bisapmon sotni yipmaŋ dek?”

Yaŋban iyiwit, “Ama gildat tobil do 1 kilok giptimi kindap sogit uŋun yawokgit.”

53 Yaŋba datni da yaŋ nandagit, ama uŋun bisapmonsisi Yesu da yaŋ nayigit, “Monjigo egipdisak.” Yaŋ nandaŋek iyi gat ae amin kabini yutnikon egipgwit uŋun gat kisi nandaŋ gadat awit.

54 Yesu Judia yipmaŋek Galili kiŋ wasok tapmimi tonj uŋun aban kosit bamot agit.

Yesu da Pinŋkop gawak imim bisap madepmon amin yoyiŋ dekgit

(Kilapmi 5-10)

5

Yesu da Betesda Pakbi Idapmon amin kinda anmilip agit

¹ Egi don Juda amin dakon jap noknok bisap madep kinda altanjawan Yesu Jerusalem kigit.

² Jerusalem kokup papmon pakbi idap kinda tosok, Ibru genon da Betesda yan yon. Unun pakbi idap tip dam madep dakon wigat kinda mani Sipsip Wigat unun da kapmatjok tosok. Pakbi idap ilenikon yik nandat yut 5 yan ton.

³⁻⁴ Unun yik nandat tamokon sot amin morapmi egipgwit: dabili mini amin, ae kandapmi yokwi amin, ae kidari alek tanbi amin kisi egipgwit.

⁵ Amin kinda egipgut unun sotni tar iminjawan gin egakwan bilak 38 agit.

⁶ Yesu da unun amin pagakwan kanek sot kilisi agit yan nandanek iyigit, “Gak giptimgo kilek tosok do nandisal?”

⁷ Yanban sot amin da kobogi yan iyigit, “Amin tagi, pakbi da wayin asak bisapmon amin kinda da nak anpulugan pakbi idapmon abigi dima nepmandak. Nak pigik do anapbo amin diwari da nwapmanek pigi pigi an.”

⁸ Yanban Yesu da iyigit, “Gak pidan yalin potgo timigek kosit agip!”

⁹ Gen yan iyinjawan unudon gin amin unun giptimi kilek tanban yalin potni timigek kosit agipgut.

Yo unun Sabat bisapmon altagit,

¹⁰ do Juda amin da kilek tagit amin yan iyiwit, “Abisok unun Sabat bisap. Gak gen teban yapmanek yalin potgo timigek agisal.”

¹¹ Yanba yan yoyigit, “Amin unun nak anmilip ak unun da yan nayik, ‘Gak pidan yalin potgo timigek kosit agip!’”

¹² Yanban iyiwit, “‘Gak pidan yalin potgo timigek kosit agip!’ yan unun namin da gayik?”

¹³ Yesu amin morapmi da bikbigon da kili kigit, do kilek tagit amin unun namin da iyigit unun dima nandagit.

¹⁴ Don Yesu da Telagi Yut Madep da nagalon pigeke amin unun kanek yan iyigit, “Nandaki, gak kilek tal. Yo yokwi sanbenek dima aki. Aki kan sot agil unun yapmanek yo jigisi da altan gamdisak.”

¹⁵ Iyinjban amin unun kin Juda amin yan yoyigit, “Yesu da nak anmilip agit.”

¹⁶ Yesu unun Sabat bisapmon yo yan agit, do Juda amin da wasanek yo yokwi anjingwit.

¹⁷ Mani Yesu da yan yoyigit, “Datno yik nandari mini pi agit da anan obisak, ae nakyo kisi yan gin asat.”

¹⁸ Yesu Sabat dakon gen teban yapgut, ae unun gin dima, Pin kop unun naga dakon Datno yan yanek nak Pin kop gat arip yan nandagit. Unun yagit do Juda amin da mibiltok anakba kimotjak do nandawit unun si yapmanek wagilsi anjatno kimotjak yan nandaba teban tagit.

Pin kop dakon Monji unun yan dagok anibi

¹⁹ Juda amin da yan nandanakwa Yesu da gen kobogi yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, Monji unun iyi da nandak nandagon yo kinda aripmi dima asak. Datni da yo asak unun kanek unun nan gin asak. Dat da pi asak, Monji kisi yan gin asak.

²⁰ Dat da Monji but dasi galak tan iminek yo morap asak unun Monji yolisak. Wasok agit unun si yapmanek Dat da wasok masi masimi yolinban ji unun pindagek tamtam yokdan.

21 Dat da amin kimakbi paban pidañakwa egip egip yomisak, unuden gin Monji da namin amin do egip egip yom do nandisak unun iyi dakon galaktok yolek yomisak.

22-23 Dat da amin kinda dakon anpakni dima kokwinikdak. Amin da Dat do man madep iman, yan gin Monji do man madep imni do anek amin kokwin agak pi kisi morap unun Monji do imin mudagit. Amin kinda Monji man madep dima imisak kan, Dat Monji yabekban pigit ununyo kisi man madep dima imisak.

24 “Nak asisi dayisat, amin kinda nak dakon gen nandanek Dat yabekban pigim unun nandan gadan imjak kan, unun amin egip egip dagok dagogi mini abidosak. Unun amin gen pi tamokon dima atjak. Unun kimot yipmanek egip egip kili abidosok.

25 Nak asisi dayisat, bisap kinda apdisak, ae kili abik, unun bisapmon amin kimakbi Pinjop Monji dakon gen nandanek egip egip abidokdan.

26 Nido Dat unun iyikon egip egip tosok, do Monji kisi iyikon egip egip tan imjak do yan dagok agit.

27 Monji unun Amin Dakon Monji egisak, do Dat da yan mudan iban gen kokwin asak.

28 Nak da gen yosot unun do but morap dima ani. Bisap kinda apdisak, unun bisapmon amin morap kimakbi kokupmon pokgon unun Monji dakon gen nandanek

29 wanga kin mudokdan. Anpak kilegi awit amin unun pidañek kalugi egipdan. Ae anpak yokwi awit amin unun pidañek gen kokwin tamokon kwa gen kokwin amin da pasilni do yoyikdisak.”

Amin diwari kisi da Yesu dakon mibili yawit

30 Yesu da sanbenek yan yagit, “Nak naga da nandak nandagon yo kinda aripni dima aben. Datno dakon gen nandanek gen kokwin asat. Naga dakon galaktok yolek dima asat, Dat nak yabekgit unun dakon galaktok yoldat, do gen kokwin kilegi asat.

31 “Pi asat unun jonigek naga do yan tenjenok aben kan, amin da nak dakon gen tagi dima nandan teban toni.

32 Mani amin kinda egisak ununyo kisi nak da pi asat unun jonigek yan tenjenok asak. Nak nandisat, gen yan tenjenok asak unun bamisi yosok.*

33 “Ji da amin yabekba Jonon kwa Jon da nak do yan kwok bamisi agit.

34 Miktim amin kinda da nak dakon gen anteban asak unun da yo madep dima asak. Mani ji yokwikon ban pulugan kini yan do Jon da yan kwok agit unun do dayisat.

35 Jon unun lam kinda da yan sojek tenjenagit. Ji bisap pisipmisok unun dakon tenjeni do galak tawit.

36 “Mani pi asat unun yo kinda da jonigek nak do yan tenjenok asak unun da Jon da yan kwok agit unun yapmandak. Yo unun pi morap Datno da an mudoken do nangut unun. Unun anapbo asi Dat da nak yabekban pigim unun nandaba bamisi asak.

37 Datno nak yabekban pigim unun da iyi pi asat unun jonigek yan tenjenok asak. Ji tekni bisap kinda dima nandawit, bo tomni bisap kinda dima kawit.

38 Dat dakon geni ji dima abidon, nido amin yabekban pigit unun dima nandan gadan iman.

5:22-23: Jn 5.27; Ya 10.42; Pii 2.10-11; 1Jn 2.23   5:24: Jn 3.15-18   5:29: Dan 12.2; Mt 16.27; Ya 24.15   5:30: Jn 5.19; 6.38   * 5:32: Yesu da Pinjop Datni do yosok.   5:36: Jn 3.2; 14.11   5:37: Mt 3.17; Jn 5.32; 8.18

³⁹ Pinjkop da papiakon gen toj unun da egip egip dagok dagogi mini niman ji yan nandan. Yando, ji pini tebaisi anek manjinjek nandan kokwinik mudon. Unun papia da nak do yan kwok asak,

⁴⁰ mani ji da egip egip dagok dagogi mini abidok do nagon ap do dimasi galak toj.

⁴¹ “Nak amin da man madep namni do gen unun dima yosot.

⁴² Mani nandan damisat, ji Pinjkop do but dasi dima galak tar iman.

⁴³ Nak Datno da manon apbo ji da nak dima abidon. Mani amin kinda da iyi da manon apjak kan, ji tagisi abidoni.

⁴⁴ Ji notji da man madep damni do nandan, mani Pinjkop kalonji da man madep damjak do dima nandan. Ji yan anek nianon da nandan gadat ani?

⁴⁵ “Nak Daron kinjek ji gen pikon depdisat yan dima nandani. Moses da ji panpulugosak yan nandan teban toj, mani dima. Moses da iyi gen pikon depdisak.

⁴⁶ Moses da nak do gen mandagit. Geni do nandaba bami asak tam, nakyo kisi nandan gadan nabam.

⁴⁷ Mani unun gen mandagit unun do nandaba bami dima asak, do nikon da nak dakon gen do nandaba bami asak?”

6

Yesu da amin 5 tausen do japyomgut

(Mt 14.13-21 ae Mk 6.30-44 ae Lk 9.10-17)

¹ Don Yesu Galili Pakbi idap teri kinda do wigigit. (Unun pakbi idap mani kinda Taiberias.)

² Yesu da wasok tapmimi toj anek sot amin panjilek aban kawit, do amin morapmisi da bujon yolgwit.

³ Yolakwa Yesu ilejon wikwan panjet kabini gat yikgwit.

⁴ Unun bisapmon Juda amin dakon Yapyap Bilak Madep kwan tagit.

⁵ Yesu amin morapmisi apba pindagek Pilip yan iyigit, “On minjat amin kabi do bret dukon ban yuman yomno noni?”

⁶ (Pilip si ankwalek kok do yan iyigit. Yesu unun yan aken yan unun iyi kili nandagit.)

⁷ Yanban Pilip da kobogi yan iyigit, “Nin monen 200 danari ban bret yuman yomno amin kalon kalon da bret jimjimjok kinda aripmi dima timik timik agagi.”

⁸ Yanban panjetni kinda mani Andru, unun Saimon Pita dakon padige, unun da Yesu yan iyigit,

⁹ “Monjisok kinda oni unun dakon bret timi 5 bali ban wasanbi unun gat ae tap kilap bamori gat tar iman. Mani on minjat amin morapyo do yomno aripmi dima asak.”

¹⁰ Yanban Yesu da yagit, “Yoyinba minjat aminyo pabin yitni.” Unun timon jon tim madep tagit. Wili 5 tausen yan da tilak pabin yikgwit.

¹¹ Yik mudanakwa Yesu da bret timigek Pinjkop ya yan iyinjek amin yikgwit unun do yoban galaktokni da aripmon nawit. Ae tap kilap timigek yan gin agit.

¹² Jap nanba aripmi anakwa Yesu da panjetni yan yoyigit, “Jap diwat nan diwaran unun kisi timik panmuwutni. Jimjimi kinda dima tar yokwi toni.”

¹³ Yan yoyinban bret timi 5 bali ban wasanbi nan diwarikgwit unun yik madep 12 kabi similba tugawit.

14 Yesu da unun wasok tapmimi ton aban kanek amin da yan yawit, "Asisi, Pinjop da kombi amin miktimon yabet do yagit oni."

15 Amin da Yesu unun kila amin madepnin egi nimjak do anteban anen yan nandanakwa Yesu da butni pindak mudagit, do yopmanek iyi gin tobil ilenon wigigit.

Yesu pakbi idap kwenon baman baman kigit
(Mt 14.22-33 ae Mk 6.45-52)

16 Pilin pilindo panjetni pakbi idapmon pigiwit.

17 Anakwa pilin tanjakwan Yesu dima opban kan iyi gin bot kindakon wigeK Kapaneam kokupmon kik do pakbi idap binap nan kiwit.

18 Kinakwa mirim madepsi anjakwan pakbi madepsi tamalikgit.

19 Anjakan panjetni pakbi wayigek 5 bo 6 kilomita da tilak kinjek kanakwa Yesu pakbi idap kwenon baman baman bot da kapmatjok opban kanek pasalgwit.

20 Pasalba Yesu da yan yoyigit, "Nak da naga obisat. Ji dima pasolni."

21 Yan yanban Yesu boron wisak do but galaksi nandawit. Boron wikwan unun bisapmon gin kokup kik do nandawit bot unudon akgit.

Amin da Yesu wisiwit

22 Gildat kinda do minat amin kabi madep pakbi idap teri kinda do egipgwit unun sigin egipgwit. Egek yan nandawit, apma bot kalonji kinda gin tagit, mani Yesu unun boron panjetni gat dima wigiwit. Panjetni dagin wigeK kiwit.

23 Yan nandanek egakwa bot diwari Taiberias kokup da apgwit. Abin Amin Tagi da bret gisamigek yoban nawit, unun kokup da kapmatjok panabin akgwit.

24 Anakwa amin da Yesu gat panjetni gat dima ekwan yan pindakgwit, do bot timigek Kapaneam kokupmon Yesu wisin kok do kiwit.

Yesu unun Kwen Kokup dakon bret

25 Kin pakbi idap teri kinda Yesu kanjwan yan iyiwit, "Yoyindet, gak ni bisapmon idon abil?"

26 Yanba Yesu da yan yoyigit, "Asisi dayisat, ji bret dabo nanek butji tugawit unun do anek nak wisin anan oben. Wasok tapmimi ton doliko pindagek unun tilak dakon mibili nandawit, unun do anek dima oben.

27 Ji jap tan yokwi togji pak do pi dima ani, egip egip dagok dagogji mini dakon jap unun pak do pi ani. Jap unun Amin Dakon Monji da damdisak. Yan asak do Pinjop Dat da tilak agit."

28 Yanban iyiwit, "Nin niansi anek Pinjop dakon pi anen?"

29 Yanba Yesu da yan yoyigit, "Pinjop dakon pi unun yan: Ji Pinjop da amin yabekban apgut unun nandan gadan imni."

30-31 Gen unun yanban yan iyiwit, "Babiknin da miktim kibiri timon mana nawit. Unun dakon gen Pinjop da papiakon yan mandabi da tosok: 'Kwen Kokup dakon bret amin do yoban nawit.'

Do gak nian abi? Tilak tapmimi ton nianjensi kinda nan abi kanek nandan gadan gamnen?"

32 Yanba Yesu da yan yoyigit, "Asisi dayisat, Kwen Kokup dakon bret Moses da dima dangut. Datno da Kwen Kokup dakon bret bamisi ji do damisak.

33 Amin Kwen Kokup da pinj miktimon minat amin morapyo do egip egip yomisak unun Pinjop dakon bretni."

34 Yanban iyiwit, "Amin tagi, unun bret bisapmi bisapmi nin do nibi."

³⁵ Yanba Yesu da yoyigit, “Nak naga egip egip dakon bret. Amin kinda nagon apjak kan, jap do ae sanbenek dima akdisak, ae amin kinda nak nandan gadan namjak kan, pakbi do ae sanbenek dimasi akdisak.

³⁶ “Nak yan dayit, ji nak kili nandawit mani sigin dima nandan gadan naman.

³⁷ Dat da minjat amin morapyo namisak unun da nagon apdan. Amin morap nagon aban aripmi dima yolbo kini.

³⁸ Nido nak naga dakon galaktok yolek Kwen Kokup da dima pigim. Namin da nak yabekgit nak unun dakon galaktok yol do pigim.

³⁹ Datno nak yabekban pigim unun dakon galaktok unun yan; Nak Datno da amin kili namgut unun kinda dima yipbo pasiljak. Mibi gildaron kisisi pabo pidoni.

⁴⁰ Datno dakon galaktok unun yan; amin morap Monji kanek nandan gadan imni, unun kisisi egip egip dagok dagogi mini do amin ani do nandisak. Ae mibi gildaron kisisi pabo pidoni do nandisak.”

⁴¹ Yesu da nak naga bret Kwen Kokup da pigim yan yagit do Juda amin da nandaba yokwi tok an iminek gen morapmi yawit.

⁴² Yan yawit, “On Yesu, Josep dakon monji gin, ma? Meni ae datni unun nandan yomaman. ‘Nak Kwen Kokup da pigim’ yan nianon da yosok?”

⁴³ Yanba Yesu da yoyigit, “Ji nandaba yokwi tok anek disi gen gen dima abit.

⁴⁴ Dat da nak yabekban pigim. Amin kinda iyi da galak togon nagon aripmi dima apjak. Dat da nandak nandakni antagap aban nagon tagi opjak. Ae mibi gildaron nak da kimoron nan abo pidokdisak.

⁴⁵ Kombi amin da papiakon gen yan ton; ‘Pinkop da minjat amin morapyo yoyidetdisak.’ Amin morap Dat dakon gen do mirak panek nandak nandak pan unun nagon oban.

⁴⁶ Miktim amin kinda da Dat dimasi kagit. Amin unun Pinkop gat egipgumal da apgut unun dagin Dat kagit.

⁴⁷ Nak asisi dayisat, nandan gadat asak amin unun egip egip dagok dagogi mini do amin asak.

⁴⁸ Nak naga egip egip dakon bret.

⁴⁹ Babikji miktim kibiri timon mana nawit unun kimak mudawit.

⁵⁰ Mani bret Kwen Kokup da pigit, amin da unun nanek aripmi dima kimotni.

⁵¹ Nak egip egip dakon bret Kwen Kokup da pigim. Amin kinda unun bret nosak kan, egip egip dagok dagogi mini egipjak. Bret unun yomdisat unun naga dakon sabamno, miktim amin da egip egip abidoni do yomdisat.”

⁵² Yan yanban Juda amin da iyi gin gen emat madespi anek yawit, “Unun amin nianon da sabamni niban nonen do yosok?”

⁵³ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Asisi dayisat, ji Amin Dakon Monji dakon sabam ae yawiyo dima noni kan, jikon egip egip dima tan damjak.

⁵⁴⁻⁵⁵ Sabamno unun jap bamisi ae yawino unun pakbi bamisi, do amin kinda nak dakon sabamno ae yawino nosak kan, egip egip dagok dagogi mini egipjak. Anjakwan mibi gildaron kimoron nan abo pidosak.

⁵⁶ Nak dakon sabamno ae yawino nosak amin unun nagon egakwan nak unun aminon egipben.

⁵⁷ Dat egip egipmi ton da nak yabekban pigim. Unun egisak do anek nak egisat. Unun da tilak nak egisat do anek nak nosak amin unun kisi egipjak.

58 Bret on dasi Kwen Kokup da pigit. Kalip babakji bret unun nan egek don kimakgwit. On bret unuden dima. Amin kinda bret on nosak kan, unun amin egip egip dagok dagogi mini egipjak.”

59 Yesu gen on Kapaneam kokupmon Juda amin da muwut muwut yutnon egek amin yoyin degek yagit.

Egip egip dagok dagogi mini dakon gen

60 Yesu da gen unun yanban nandanek panetni morapmi da yan yawit, “Gen on yosok unun jigisi. Namin da aripmi abidosak?”

61 Panetni da gen unun do yanba yokwi tok aba buri pindagek yan yoyigit, “Gen unun do nandan gadatji wital kisak, ma?”

62 Ji kanakwa Amin Dakon Monji kalip egipgut kokupmon aeni tobil wigisak kan, ji nian nandani?

63 Telagi Wup da iyi amin egip egip dagok dagogi mini yomisak. Amin da iyi egip egip dagok dagogi mini aripmi dima timitni. Gen dayisat unun da Wup egip egip damisak unun jikon anabisak.

64 Mani jikon da amin diwari nandan gadat dima an,” (Nandan gadat dima awit amin unun Yesu da pini wasanek agiron da kili nandan yomij mudagit. Ae namin da uwal da kisiron yipjak unun kili nandan ingut.)

65 Yesu da sanbenek yan yagit, “Mibili yan do nak yan kili dayigim, ‘Amin kinda Dat da dima antagap asak kan, nagon aripmi dima opjak.’”

66 Yesu da gen unun yoyinban panetni diwari tobil kinjek Yesu sanbenek dima yolgwit.

67 Yan anakwa Yesu panetni 12 kabi yan yoyigit, “Ae jiyo kisi nepman dek kikan?”

68 Yoyinban Saimon Pita da kobogi yan iyigit, “Amin Tagi, nin naminon kinen? Gak dakon gen da egip egip dagok dagogi mini nimisak.

69 Nin nandan gadat anek yansi nandaman, gak Pin kop dakon Telagi Amni.”

70 Yanban Yesu da yoyigit, “Nak ji 12 kabi manjigim, mani ji kabikon da kinda unun Sunduk yombem.”

71 (Unun Judas, Saimon Iskariot dakon monji do yagit. Unun panetni 12 kabikon nani kinda, mani unun bin amin do Yesu uwal da kisiron yipgut.)

7

Imal Yut Kaberj Bilagon Yesu Jerusalem kigit

1 Unun da kwenon Yesu Galili Provinskon gin agipgut. Juda amin da Yesu si anatan kimotjak yan nandawit, do Judia Provinskon agip do dima nandagit.

2 Juda amin dakon Imal Yut Kaberj Bilak unun dakon bisap kwan tarjakan

3 Yesu dakon padik padikni da yan iyiwit, “Gak on kokup yipmanek Judia Provinskon kinjek wasok tapmimi ton anaki panetgoni da koni.

4 Amin kinda amin morapmi da nandan imni do nandisak kan, yo pasili dima asak. Gak yan asal do amin morapmi da dabilon abi koni.”

5 (Padik padikniyo kisi dima nandan gadan ingwit do gen unun yawit.)

6 Yanba Yesu da yoyigit, “Ji galak tokjikon tagi agipni, mani nak dakon bisap unun dima kwanjak.

7 Miktim amin morap da ji nandaba yokwi tok aripmi dima an damni, mani nak anpak yokwi an unun do yan kwok asat, do unun do nandaba yokwi tok an naman.

8 Ji jap noknok bisap madep do Jerusalem kini. Nak dakon bisap dima ak, do naga dima kiken.”

9 Gen unjun yan yanek Galili Provinskon sigin egipgut.

10 Mani padik padikni jap noknok bisap madepmon kin mudanakwa noman da dima, pasilikon da bujon don kigit.

11 Unjun bilak bisap madepmon Juda amin dakon kila amin da Yesu wisinejek yan yawit, “Unjun amin dukwan egisak?”

12 Yan yanakwa amin kabi madep Jerusalem egipgwit da gen pisigon da gen yawit. Diwari da “Unjun amin tagisi” yan yawit. Ae diwari da “Dima, unjun amin top panjewardak” yan yawit.

13 Mani Juda amin dakon kila amin do pasalek mibilni noman dima yawit.

14 Jap noknok bisap madep binapngwan Yesu unjun Telagi Yut Madep unjun da nagalon pigeek amin yoyin dekgit.

15 Anjakwan Juda amin dakon kila amin da geni unjun nandan wuripdagek yan yawit, “On amin papia yut dima wigek nandak nandak madep dukon pagit?”

16 Yan yanba yoyigit, “Gen unjun dayin dekdad unjun naga dakon gen dima. Pinjkop yabekban pigim unjun dakon gen nan dayisat.

17 Amin kinda pinjkop dakon gen guramitjak kan, unjun da geno dakon mibili tagi nandisak. Pinjkop dakon gen nan yosot, bo naga da nandak nandagon da yosot unjun tagi kokwinitjak.

18 Amin kinda iyi dakon gen yosok, unjun amin iyi man madep pak do yosok. Mani amin kinda yabet amini man madep pasak do nandisak unjun amin topni mini, amin kilegisi.

19 Kalip Moses da gen teban damgut, mani jikon da amin kinda da unjun gen teban dima guramidak. Ji nak nido nikba kimokgen do nandan?”

20 Yanban kobogi yan iyiwit, “Kon kinda gagon egisak. Namin da gikban kimokgi do nandisak?”

21 Yanba Yesu da yan yoyigit, “Nak wasok tapmimi ton kalon kinda agim unjun do wiripdagwit.

22 Kalip Moses da monjisi dakon giptim mandak dakon anpak ani do dayigit. (Asi, Moses iyi dima wasanjek agit, babakji Abraham da wasanjek agit.) Ji Moses dakon gen teban yolek monjisi dakon giptim Sabat bisapmon kisi mandan.

23 Ji Moses dakon gen teban dima yapni do anek monjisi dakon giptimni Sabat bisapmon kisi mandan gin. Ji yan an, do nak da Sabat bisapmon amin kinda anmilip agim unjun do butjap nido nandan naman?”

24 Ji dabil dagin pindagek nandan kokwin an. Yo morap kokwin agak bamisi ani kan unjun tagisi.”

Yesu unjun nianjen amin kinda?

25 Jerusalem kokup papmon amin diwari da yawit, “On amin nan kila amin da anakba kimotjak do nandan, ma?”

26 Kabit, nomansi agek gen yanjakwan gen kinda dima iyan. Kila amin da asi unjun Kristo yan nandan iman?”

27 Unjun amin kokupni unjudon yan nandan imaman. Kristo apjak bisapmon amin da dukon amin kinda yan dima nandan imdan.”

28 Yan yanakwa Yesu unjun Telagi Yut Madep da nagalon amin yoyin degek gen papmon da yan yagit, “Ji nak dakon mibilno ae kokupno dukwan tosok

unjun nandan. Mani nak naga da galak togon dima pigim. Datno nak yabekban pigim unjun topni minisi. Ji unjun dima nandan iman,

²⁹ mani nak unjun gat egipgumak, ae unjun da nak yabekban pigim, do unjun nandan imisat."

³⁰ Gen unjun yanban nandanek dam tebanon yip do awit, mani bisapni dima agit do amin kinda da dima abidagit.

³¹ Amin morapmi da nandan gadan iminek yan yawit, "Amin kinda da don abinek on amin da wasok tapmimi ton asak unjun yapmanek morapmisi asak? Aripmi dima, do on Kristo bo?"

Yesu abidok do obip amin yabekgwit

³² Amin da Yesu do gen pisigon da yan nandat an iminakwa Parisi amin da nandawit. Nandanek mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat Parisi amin gat da Yesu abidok do obip amin yabekgwit.

³³ Anjakwa Yesu da gen yan yagit, "Nak bisap pisipmisok ji gat egek yabekban pigim aminon tobil wigikenj.

³⁴ Wigapbo ji nak wisikdan, mani dima nandakdan. Ae nak da kokup egipben unjudon ji aripmi dima wigikdan."

³⁵ Yanban Juda amin dakon kila amin da notni yoyinj yoyinj anek yan yawit, "Unjun dukwan kinakwan dima konej do yosok? Juda amin notnin Grik amin kabikon ekwan unjudon kinjek Grik amin yoyinj detjak do yosok?"

³⁶ Unjun da yan yak, 'Wigapbo ji nak wisikdan, mani dima nandakdan.' Ae 'Ji nak da kokup egipben unjudon aripmi dima wigikdan' yan yak. Gen unjun nianjon da yak?"

Yesu da pakbi egip egipmi ton do yagit

³⁷ Jap noknok bisap madep egipgwit unjun dakon mibi gildat unjun bisap madepsi. Unjun bisapmon Yesu da pidan agek gen papmon da yan yagit, "Amin kinda pakbi do asak kan, nagon abinek nosak.

³⁸ Amin kinda nak nandan gadan namjak kan, Pinjkop gen da yosok unjun da aripmon burikon da pakbi morapmi egip egipmi ton dasi pak anjar kikkdisak."

³⁹ (Yesu nandan gadan imni amin da don Telagi Wup abidoni do gen unjun yagit. Unjun bisapmon Yesu man madep dima pagit, do Telagi Wup dima yobi.)

Amin da wasen ki kabi bamot awit

⁴⁰ Amin diwari da Yesu da gen yagit unjun nandanek yan yawit, "Asisi, on Kombi Amin Pinjkop da yabekban miktimon pisak do yagit oni."

⁴¹ Yanakwa diwari da yawit, "On amin unjun Kristo."

Ae diwari da yawit, "Dima. Kristo unjun Galili Provinskon da dima altosak.

⁴² Pinjkop da papiaikon gen yan tosok: Kristo unjun kila amin madep Dewit dakon yawi diwat kabikon da altosak. Unjun kalip Dewit da egipgut kokup Betlehem unjudon altokdisak."

⁴³ Amin da Yesu do nandak nandak yan panek wasen ki kabi bamori awit.

⁴⁴ Diwari da dam tebanon yip do nandawit, mani amin kinda da dima abidagit.

Kila amin da Yesu dima nandan gadan imgwit

⁴⁵ Obip amin unjun tobil mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat Parisi amin garon kwa yan yoyiwit, "Ji nido unjun amin dima abidan awen?"

46 Yanba obip amin da yoyiwit, “Amin kinda da unun amin da gen yosok unuden kinda dima yagit.”

47 Yanba Parisi amin da yoyiwit, “Ji kisi bo panƙewalak?

48 Kila amin kinda bo Parisi amin kinda da unun amin dimasi nandan gadan ingut.

49 Unun amin kabi madep gen teban dima nandaba pisolok, do Pinƙop da unun amin kabi jobit timitni do yagit.”

50 Nikodemus, unun kalip Yesukon kigit, unun kila amin gat Parisi gat da kabikon nani kinda. Unun da yan yoyigit,

51 “Gen tebanin da yan yosok, Amin kinda iyi dakon mibilni dima yanban nandanek isal dogin yokwi al yan aripmi dima iyigi.”

52 Yan yanban iyiwit, “Gak kisi Galili amin, ma? Gak Pinƙop da papiakon gen ton unun pakyansi manjinek nandaki kan, kombi amin kinda Galili Provinskon da aripmi dima altokdisak yan nandakdisal.”

Minat kinda yokwi agit unun Yesukon anan apgwit

53 Yan iyinakwa amin kisi yutnikon kin kin awit.

8

1 Mani Yesu Hen Olipmon wigigit.

2 Wisa dagokdosi aeni Telagi Yut Madep da nagalgwan pigakwan amin morapmi iyikon apgwit. Abinakwa Yesu pabin yigek amin yoyin dekgit.

3 Anakwan gen teban yoyindet gat Parisi amin gat da minat kinda abidan anapgwit. Amin da kanakwa unun minat da yumabi agit. Anabin amin da dabilon yipba

4 agakwan Yesu yan iyiwit, “Yoyindet, on minat da yumabi si anakwan amin da kan.

5 Gen tebanon Moses da gen kinda yagit unun yan: minat unuden tipban anakwa kimotjak. Gak da unun do nian nandisal?”

6 Yesu da gen yokwi kinda yanban gen pikon yipnen yan nandanek anƙewalgwit. Mani Yesu gawak pigeƙ kisiri da miktimon kilda mandagit.

7 Anakwan gen sigin iyinakwa pidanek yan yoyigit, “Jikon da amin kinda yokwi kinda dima agit kan, unun amin da mibiltok minat da kwenon tip anjatjak.”

8 Yan yanek aeni gawagek miktimon kilda mandagit.

9 Gen unun yanban nandanek amin iyi kalon kalon kin kin awit. Bilakni morapmi amin da mibil tanek kinakwa bilakni kalonisok amin da bujon kiwit. Kin mudanakwa Yesu iyi gin egakwan minat unun injamnikon akgit.

10 Agakwan Yesu pidan ageƙ yan iyigit, “Minat, amin morap unun dukwan ken? Amin kinda gen pikon gep do dima akdak on?”

11 Yanban minat da yagit, “Amin tagi, amin kinda dima akdak.”

Yanban Yesu da iyigit, “Nakyo kisi gen pikon dima gepben. Gak kin aego yo yokwi dima aki.”

Yesu unun miktim dakon tenjeni

12 Yesu da minat aminyo yan yoyigit, “Nak naga miktim dakon tenjeni. Amin kinda nak noljak kan, unun amin pilin tukgwan dima agipjak. Egip egip dakon tenjeni da unun aminon tosak.”

13 Yan yanban nandanek Parisi amin da Yesu yan iyiwit, “Gak gaga nan jonigek gaga do yanƙwok asal, do nandano bami dima asak.”

14 Yanba Yesu da gen kobogi yan yoyigit, “Ujun asi, nak naga jonjigek yankwok asat. Nak dukwan da apgum ae dukwan kikeri unun nandisat, do yankwok asat unun bamisi yosot. Mani nak dukwan da apgum ae dukwan kikeri unun ji dima nandan.”

15 Ji amin kokwin an unun miktim da anpagon kokwin an. Nak amin kinda dima kokwinikdat.

16 Mani nak amin kokwin abom tam bamisi kokwinikgom. Nido nak naga gin amin kokwin dima asat, Datno nak yabekban pigim unun da nak anpuluganban kokwin amak.

17 Ji da gen tebanon gen yan tosok, Amin bamori da gen kalonji nanjin yankwok amal kan, unun da gen bami asak.

18 Nak naga nan jonjigek naga do yankwok asat, ae Dat nak yabekban pigim ununyo kisi nak nan jonjigek yankwok asak.”

19 Yanban Parisi amin da yan iyiwit, “Datgo dukwan egisak?”

Yanba yoyigit, “Ji nak dima nandan naman, ae Datno kisi dima nandan iman. Nandan naman tam, Datnoyo kisi tagi nandan ibam.”

20 Yesu unun Telagi Yut Madep dakon buri kinda paret yopgwit unudon egek amin yoyin degek gen unun yagit. Mani bisapni dima agit, do amin kinda da dima abidagit.

Yesu da iyi kisak kokupmon aripmi dima kini do yagit

21 Yesu da sanbenek amin yan yoyigit, “Nak depman kiko ji nak wisikdan, mani yokwisi tan daminakwa kimotdan. Nak da kikerinon aripmi dima apni.”

22 Gen yan yanban nandanek Juda amin da iyi gin yan yawit, “Nak kikerinon aripmi dima apni’ yan unun nido yosok? Iyi nan anjagek kimot do yosok?”

23 Yanba Yesu da yan yoyigit, “Ji migon amin. Nak kwen amin. Ji miktim amin, mani nak miktim amin dima.

24 Yando, kili dayit, ji yokwisi tan daminakwa kimotdan. Ji nak Ujun Amin yan dima nandan gadan namni kan, yokwisi tan daminakwa kimotdan.”

25 Yanban iyiwit, “Gak namin?”

Yanba Yesu da yoyigit, “Nak kili dayigim da dayin anan obisat.

26 Ji dakon anpak kokwinigek gen morapmisi tagi yoken. Mani Amin nak yabekban pigim unun top dima yosok. Gen morap unun yanban nandagin unun ban miktim aminon yan tenjenosot.”

27 Gen unun yoyinakan Datni do yosok yan dima nandawit,

28 do Yesu da yan yoyigit, “Ji Amin Dakon Monji anenagek nak Ujun Amin yan nandan namdan. Ujun bisapmon nak naga da nandak nandagon yo dima asat yan nandakdan. Dat da nayin dekgit unun banjin yosot yan nandakdan.

29 Nak yabekban pigim amin unun nak gat ekwamak. Bisapmi bisapmi nak Dat dakon galaktok yoldat, do dima nepman dekdak.”

30 Gen unun yanakwan gin amin morapmi da nandanek nandan gadan imgwit.

Gen bami da amin pulugan yopdisak

31 Yesu da Juda amin nandan gadan imgwit yan yoyigit, “Nak dakon gen guramitni kan, nak dakon panjetnoni bamisi egipdan.

32 Yan egek gen bami nandan pisanba unun da pulugan depdisak.”

³³ Yanban yan iyiwit, “Nin Abraham dakon babakni kabi ekwaman. Nin bisap kindakon amin kinda dakon oman monjini dima egipguman. Do nianjon da amin taginin da kisiron da pulugan kineron do yosol?”

³⁴ Yanba Yesu da gen kobogi yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, amin morap yokwi an unun yokwi dakon oman monjini ekwan.”

³⁵ Oman monji amin yuri kinda gat toktogisi dima ekwan. Monji dagin toktogi ekwan.

³⁶ Yan do, Monji da pulugan depjak kan, ji wagilsu pulugan depbi.

³⁷ “Ji Abraham dakon amin kabi yan nandan damisat. Mani nak dakon gen abidok do dima nandan, do nikba kimokgen do nandan.”

³⁸ Datno da yo morap noligit unun do dayisat. Ae datji da anpak ani do dayigit, ji unun ban an.”

³⁹ Yanban nandanek Juda amin da yan iyiwit, “Datnin unun Abraham.”

Yan yanba Yesu da yoyigit, “Ji asi Abraham dakon monjini tam, Abraham da iyi anpak agit unun ban abam.”

⁴⁰ Pin kop da gen bami morap yanban nandagin unun ban dayisat. Anapbo ji nak nikba kimokgen do nandan. Abraham yan dima agit.

⁴¹ Ji datji dakon anpak unun ban gin an.”

Yanban iyiwit, “Nin gwamda dima. Datnin unun Pin kop kalon gin.”

⁴² Yanba Yesu da yan yoyigit, “Nak Pin kop gat egipgumak da pigim. Nak naga da galak togon dima pigim. Pin kop da yabekban pigim, do Pin kop unun asi Datji tam, ji da nak do but dasi galak tan nabam.”

⁴³ Gen yosot unun ji da dima nandaba pisosok. Nido geno abidok do dima nandan.

⁴⁴ Ji datji Sunduk unun dakon monjini egek galaktokni yol do tagisi nandan. Kalipsi wasok wasogikon amin dapdap kinda egipgut. Gen bami unun iyikon dima tosok, do gen bami unun dima yoldak. Unun top gen dakon datni egisak, do iyi dakon gen yanek top yosok.

⁴⁵ Mani nak gen bami yosot, ae ji geno do nandaba bami dima asak.

⁴⁶ Nak yokwi asat yan nandan, ma? Yan nandan kan yokwi asat unun ji da tagi antenjen ani. Mani gen bami yosot kan, nido geno do nandaba bami dima asak?

⁴⁷ Pin kop dakon amin ekwan unun da gen morap yosok unun nandan. Mani ji Pin kop dakon amin dima ekwan, do geni dima nandan.”

Yesu gat Abraham gat dakon gen

⁴⁸ Yesu da gen yan yanban Juda amin da yan iyiwit, “Gak Samaria amin kinda, kon kinda da gak da buron egisak. Unun gen bami yoman?”

⁴⁹ Yanba Yesu da yoyigit, “Nak da buron kon kinda dima egisak. Nak da Datno nandabo wukwan iminapbo, ji da nak do nandaba pisak.”

⁵⁰ Amin da nandaba wukwan namni do pi dima asat. Amin kinda gen kokwin amin egisak, unun da mano wukwisi tosak do pini asak.

⁵¹ Nak asisi dayisat, amin kinda da nak dakon gen guramitjak kan, unun amin dimasi kimotjak.”

⁵² Yanban nandanek Juda amin da Yesu yan iyiwit, “Yan yanaki gak da buron kon kinda asisi egisak yansi nandan. Abraham gat kombi amin gat unun kisi kili kimakgwit, mani gak da yosol ‘Amin kinda da nak dakon gen guramitjak kan, unun amin dimasi kimotjak.’”

⁵³ Gak datnin Abraham unun yapmandat yan nandisal, ma? Abraham gat kombi amin gat kili kimakgwit. Gak nianjen amin kinda yan nandisal?”

⁵⁴ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Nak amin da nandaba wukwan namni do pi aben kan, mano pinbisi asak. Mani Datno da mano madepsi tosak do pini asak. Ji da Datno do unun nin dakon Pinƙop yan yon.

⁵⁵ Ji unun dima nandan iman, mani nak nandan imisat. Nak naga dima nandan imisat yan yoken kan, ji yombem gin top amin aken. Mani nak nandan iminƙen geni guramikdat.

⁵⁶ Babikji Abraham unun nak dakon bisap kok do tagisi nandagit. Unun kanek but kwaktok nandagit.”

⁵⁷ Juda amin da gen unun yanban nandanek yan iyiwit, “Gak dakon bilakgo 50 dima anjakwan gak da nak Abraham kagim yan yosol, ma?”

⁵⁸ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Nak asisi dayisat, Abraham dima altanƙwan nak kili egipgum da egisat.”

⁵⁹ Yan yanƙwan tip timigek anakba kimotjak do nandawit. Mani Yesu unun pasilek Telagi Yut Madep dakon nagal yipmanek wanƙa kigit.

9

Amin dabili mini kinda dakon gen

¹ Yesu kosit agek amin dabili mini kinda menji da yan anjalagit kagit.

² Kanƙwan paɗdetni da yan iyiwit, “Yoyiɗet, namin da yokwi aban on amin dabili mini da altagit. Iyi agit bo menji datniyo da agimal?”

³ Yanba Yesu da yoyigit, “On amin iyi yokwi agit bo ae menji datniyo da yokwi agimal unun do dima. Pinƙop da wasok kinda on aminon noman aban amin da koni do dabili mini altagit.

⁴ Pinƙop da nak yabekban apgum unun dakon pini gildat kalba anenƙi. Pilin tokdisak. Amin kinda da kalbi pi aripmi dima asak.

⁵ Nak miktimon egisaron nak naga on miktim dakon tenƙenji.”

⁶ Yesu gen unun yanek miktimon ilip sulek miktim gat dagapmikban nenak aban dabili mini amin da dabilon wiririkgit.

⁷ Yan anek iyigit, “Gak kin Silom Pakbi Idapmon pakbi soki.” (Silom dakon mibili unun “Yabekbi.”) Dabili mini amin unun kin pakbi son dabili sinƙanƙwan yomanikon apgut.

⁸ Apban kokup isalni gat ae yo do bisit yanƙwan kawit amin gat da yan yawit, “On amin unun kalip yigek amin da monen imni do bisit yoyigit unun amin bo?”

⁹ Diwari da yawit, “Asi, on unun amin.” Anakwa diwari da yawit, “Kagiman amin unun yombem, mani on unun amin dima.”

Yan yanƙwa amin unun iyi yan yoyigit, “Nak unun mani.”

¹⁰ Yanban iyiwit, “Nianƙi anek dabilgo kilek tak?”

¹¹ Yanba gen kobogi yan yoyigit, “Amin kinda mani Yesu yan iyan unun da miktim ban nenak wasanek dabilnokon wiririgek yan nayik, ‘Gak kin Silom Pakbi Idapmon pakbi soki.’ Yan nayinban kin pakbi sonjek dabilno kilek tanban yo pindat.”

¹² Yanban iyiwit, “Unun amin dukwan egisak?”

Yanba yoyigit, “Nak dima nandisat.”

Parisi amin da dabili sinƙtagit amin unun dakon geni yawit

¹³ Amin dabili mini egipgut da sinƙtagit unun iyan anan Parisi aminon kiwit.

¹⁴ Yesu da miktim ban nenak wasanek dabilnikon wiririkban sinƙtagit unun Sabat bisapmon agit.

15 Ujun do anjek Parisi amin da aeni iyiwit, “Dabilgo nianjsi anjek kilek tanban sintal?”

Yanba yagit, “Ujun da nejak dabilnokon wiririkban pakbikon suganek sintat da yo pindakdat.”

16 Yanban Parisi amin diwari da yan yawit, “Ujun amin Sabat dakon gen teban yapmandak, do Pin kop da dima yabekban apgut, yan nandaman.”

Mani diwari da yawit, “Ujun yokwi pakpak amin tam wasok tapmimi ton yan dima aban.” Parisi amin gen bamori yan yanek wasen ki kabi bamori awit.

17 Aeni dabili sintagit amin yan iyiwit, “Ujun amin wasok aban dabilgo sintak amin do nianjen amin kinda yan nandisal?”

Yanba yagit, “Ujun kombi amin kinda.”

18 Juda amin da unjun amin dabili mini egipgut da sintagit unjun do nandaba bami dima agit. Yan nandawit do unjun amin dakon menji datniyo apjil do gen yipgwit.

19 Gen yipba kwan apbal yan yoyiwit, “Asi on monji jil dakon? Dabili mini altagit yan yomal amin on unjun? Yan kan nian anjek dabili kilektak?”

20 Yoyinba menji datniyo da yan yoyigimal, “Asi, on monji nit dakon, dabili mini nan menji da yan anjalagit.”

21 Mani nianjon da dabili sintak unjun nit dima nandamak. Ae namin da dabili aban pisak, unjunyo kisi nit dima nandamak. Ujun amin madep kili agit, do yinan iyinba kobogi tagi dayisak.”

22 Juda amin dakon kila amin da gen teban kinda yan yipgwit, Amin kinda da Yesu unjun Kristo yan yosak kan, unjun amin Juda amin da muwut muwut yutnon dimasi wigisak. Gen teban yan yipgwit, do menji datni da Juda amin do pasalek yan yagimal,

23 “Ujun amin madep kili agit, do iyi nan iyinba kobogi dayisak.”

24 Kalip dabili mini egipgut amin unjun ae kosiri kinda gat iyinba opban yan iyiwit, “Pin kop man madep iminek yan teban tok tebaisi kinda anjek gen bami gin yoki. Ujun amin unjun yokwi pakpak amin kinda yan nandaman.”

25 Yanba amin unjun da gen kobogi yan yoyigit, “Ujun amin unjun yokwi pakpak amin kinda bo dima unjun dima nandisat. Mani yo kalonji nandisat, unjun nak dabilno mini egipgum da abisok sintosot.”

26 Yanban iyiwit, “Ujun da nianjsi angamik? Nianjon da dabilgo sintak?”

27 Yanba yoyigit, “Nak kili dayiko dima nandayin. Ae nido sigin nandak do yon? Ji kisi pandetni egip do anjek yon, ma?”

28 Yanba yokwi tok an iminek gen yan iyiwit, “Gak unjun amin dakon pandetni, mani nin Moses dakon pandetni ekwaman.”

29 Pin kop da Moses gen iyigit yan nandaman, mani unjun amin dukwan da apgut unjun nin dima nandaman.”

30 Yan yanba yoyigit, “Ji da gen njaknwarisi kinda yon. Ujun amin da dabilno anmilib ak, mani ji da unjun amin dukwan da apgut unjun nin dima nandaman yan yon.”

31 Pin kop da yokwi pakpak dakon geni dima nandan yomisak yan nandaman. Mani amin galaktokni yolek gawak iman amin unjun geni nandan yomisak.

32 Amin kinda dabili mini menji da yan anjalagit nan amin kinda da wasok aban dabili pisagit yan kinda dima nandagiman. Miktim wasok wasogikon da egi anjan obinek abisok ekwamanon gen bin kinda yan dima nandaman.

³³ Uñun amin Pinjokop da dima yabekban apgut tam, yo kinda aripmi dima aban.”

³⁴ Yanban Parisi amin da uñun gen nandanek yan iyiwit, “Menjo da gak anjalagiron da abisok ekwamanjon yokwigo madepsi tan gamgwit da tan gaman, do gak nido nin niyinj dekdal?” Yan yanek yolba wanga abigigit.

Nandan gadatni mini amin uñun dabili mini yombem

³⁵ Yesu da yolba abigigit dakon gen uñun nandanek wisinj kan yan iyigit, “Gak Amin Dakon Monji nandan gadan imisal bo dima?”

³⁶ Yanban yan iyigit, “Amin tagi, Amin Dakon Monji uñun namin? Nayinbi uñun amin nandan gadan iben.”

³⁷ Yan yanban Yesu da yan iyigit, “Gak uñun amin kili kal. Gen gayisak amin uñun mani.”

³⁸ Yanban amin uñun da yan iyigit, “Amin Tagi, nak nandan gadan gamisat.” Yan yanek gawak ingut.

³⁹ Anjakwan Yesu da yan yagit, “Nak miktimon gen kokwin ak do pigim. Yand, dabili mini amin uñun sinjtoni, ae dabili sinjton amin uñun dabili mini ani.”

⁴⁰ Parisi amin diwari kapmatjok akgwit uñun da gen uñun nandanek yan iyiwit, “Nin kisi dabilnin mini ekwaman yan yosol, ma?”

⁴¹ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Ji dabilji mini ekwan tam, yokwisi mini. Mani ‘dabilnin ton’ yan yon, do yokwisi dakon gen uñun sigin tan damin anjan kisak.”

10

Yesu uñun sipsip kila amin tagisi

¹ Yesu da sanbejek yan yagit, “Nak asisi dayisat, amin kinda sipsip dam dakon wigat nan dima pikek kosit njwaknwarikon da dam irak pigisak kan, uñuden amin uñun kabo noknok ae amin dapmanek yoni gwayan amin.

² Mani wigat nan pigisak amin uñun sipsip dakon kila amin.

³ Wigat kila amin da uñun amin do yoma witdal iban pigisak. Pigi sipsipni kalon kalon dakon mani yanban tegi nandanakwa mibiltan yoban wanga kwan.

⁴ Kisisi wanga kin mudanakwa sipsip kila amin da mibiltan yoban tegi nandan iman, do bujon yol anjan kwan.

⁵ Sipsip da amin njwaknware dima yolgan. Tegi dima nandan iman do yan yoban sipsip si pasal kin mudon.”

⁶ Yesu da tilak gen uñun yanban dima nandaba pisagit.

⁷ Dima nandaba pisagit do Yesu da aeni yoyigit, “Nak asisi dayisat, nak naga sipsip dam dakon wigat.

⁸ Amin morap mibiltok apgwit uñun kabo noknok ae amin dapmanek yoni gwayan amin. Mani sipsip da geni dima nandan yomgwit.

⁹ Nak naga wigat. Amin kinda nagon abinek damon pigisak kan, Pinjokop da yokwikon nan abidokdisak. Anjakwan uñun amin damon pigi ae wanga kin gin anek jap do aripmi dima akdisak.

¹⁰ Kabo noknok uñun yo kinda do dima abisak. Uñun sipsip kabo timit do, ae dapban kimotni do, ae panupbal ak do abisak. Mani nak yan do dima abisat. Nak wadak wadagi mini tagisi egipni do abisat.

¹¹ “Nak naga sipsip dakon kila amin tagisi. Sipsip dakon kila amin tagisi uñun iy dakon egip egip paregek sipsipni panpulugosok.

¹² Sipsip dakon kila amin yokwi moner do nandanek pi asak unun sipsip dakon ami dima, do jon pinan abisak bisapmon si pasalek sipsip yopman kisak. Yopman kinjakwan jon pinan da obin sipsip dapman nok do anjakwan wasen kwan.

¹³ Unun amin tomni timit dogin nandisak do yan asak. Sipsip tagi egipni do dima nandisak.

¹⁴⁻¹⁵ “Nak naga sipsip dakon kila amin tagisi. Datno da nak nandan namajakwan nak da Datno nandan imisat. Unuden gin sipsipno da nak nandan namajakwan nak da sipsipno nandan yomisat. Anek sipsipno do anek naga dakon egip egipno parekdat.

¹⁶ “Nak sipsipno diwari unun on damon nani dima. Unun wannga ekwan. Unun sipsip kabi nak da ilik panabin yopbo naga dakon tek nandakdan. Anek sipsip kabi kaloni gin egakwa kila amin kaloni da kilani akdisak.

¹⁷ Nak egip egipno paregek aeno abidokdisat, yan do Dat da nak do but dasi galak tar namisak.

¹⁸ Amin kinda da egip egipno aripmi dima gwayesak. Naga dakon galaktok yolek egip egipno parekgen. Egip egipno parekgen ae abidoken unun dakon yan dagok unun nagon tosok. Dat da yan si aben dosi yagit.”

¹⁹ Juda amin gen unun nandanek aeni wasen ki kabi bamori awit.

²⁰ Morapmi da yan yawit, “Kon kinda burikon egakwan but upbal asak. Ji nitdo geni nandan?”

²¹ Yan yanakwa diwari da yawit, “Gen yosok unun konni ton amin dakon gen nan dima yosok. Kon da dabili mini amin aripmi dima anmilip agagi.”

Juda amin da Yesu uwal an imgwit

²² Unun bisapmon Juda amin dakon jap noknok bisap madep kinda Jerusalem ais bisapmon noman tagit. Unun kalip Telagi Yut Madepni anjaluk awit unun do nandanek egipgwit.

²³ Yesu unun Telagi Yut Madep da nagalgwan tamo kinda Solomon Dakon Kin Ap Tamo yan yawit unudon agipgut.

²⁴ Agakwan Juda amin da abin Yesu anawasen agek yan iyiwit, “Gak gaga dakon mibilgo ni bisapmon niyin tetenjoki? Gak asi Kristo kan, yan kwok nomansi a.”

²⁵ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Nak kili dayigim, mani ji da nandaba bami dima agit. Nak namin aminsi kinda Datno da manon pi morap asat unun da tagi dolisak.

²⁶ Mani ji unun nak dakon sipsip kabi dima, do dima nandan gadan nama.

²⁷ Nak sipsip kabino nandan yomisat. Unun tekno nandanek nolgan.

²⁸ Nak da egip egip dagok dagogi mini yobo aripmi dimasi pasilni. Amin kinda da nak da kiron ban aripmi dima gwayesak.

²⁹ Datno da sipsip kabino namgut, ae Datno yo morap yapmanek wukwisi egisak, do amin kinda da kisitnikon ban aripmi dima gwayesak.

³⁰ Dat gat nit kaloni ekwamak.”

³¹ Juda amin da gen unun nandanek aeni tip timigek anakba kimotjak do awit.

³² Anakwa Yesu da yan yoyigit, “Nak Datno dakon pi tagisi morapmi ji dolik do anapbo pindakgwit. Unun pi agimgwan ni pi nan agim do nandanek tipban nit do an?”

³³ Yanban Juda amin da yan iyiwit, “Gak da pi tagisi kinda agil do anek tipban dima gitnen. Gak amin isali kinda da nak Pinƙop yan yanek Pinƙop kulabaisal unun do anek gitdaman.”

³⁴ Yanba Yesu da yoyigit, “Gen teban papiajikon Pinƙop dakon gen kinda yan tosok:

‘Nak yan dayisat, ji unun pinƙop.’

³⁵ Pinƙop da papiakon gen ton unun bamisi gin. Kalip Pinƙop da amin do geni yoyin tenɗenɗek ji pinƙop yan yoyigit.

³⁶ Ae Dat da iyi nak tilak anek yabekban miktimon pigim. Do ‘Nak Pinƙop dakon Monji’ yan yanapbo ji nido ‘Gak Pinƙop kulabaisal’ yan yon?

³⁷ Nak Dat dakon pi dima asat kan, geno do nandaba bami dima asak.

³⁸ Mani nak asi pini asat. Yanɗo, ji geno do nandaba bami dima asak kan, pi asat unun kanek nandan gadat ani. Anek yanɗi nandani, Dat unun nagon egisak ae nak Daron egisat.”

³⁹ Yan yanban aeni Yesu abidok do awit, mani dima abidanakwa kigit.

⁴⁰ Kin Jodan Pakbi pudaɗek aeni Jon da kalip amin telagi pakbi son imgut unun kokupmon panƙi egipgut.

⁴¹ Unudon egakwan amin morapmi Yesukon abin yan yawit, “Jon unun geni panɗeban asak do wasok tapmini ton dima agit, mani gen morap on amin do yagit unun gen bamisi gin yagit.”

⁴² Unun kokupmon amin morapmi da Yesu nandan gadan imgwit.

Yesu unun Judia ae Jerusalem kinakwan kila amin da anakba kimotjak do nandawit

(Kilapmi 11-12)

11

Lasarus kimakgit

¹ Amin kinda mani Lasarus unun sot agit. Kokupni unun Betani, unun Maria gat peni Mata gat dakon kokupni.

² Unun Maria da pakbi kibani ton tagisi Amin Tagi da kandapmon tagalek busun dangwi nan ikɗiganban kibidagit. Lasarus unun Maria gat peni gat dakon olapmi.

³ Sami bamot da Yesu do gen yipbal kigit, “Amin Tagi, notgo but dasi galak taɗ imisal unun sot asak.”

⁴ Yesu gen unun nandaneɗ yan yagit, “Unun sot asak mani wagil dima kimotjak. Pinƙop gat Monji gat da man madep panjil do sot unun asak.”

⁵ Yesu da Mata gat padige gat ae Lasarus gat do but dasi galak taɗ yomgut.

⁶ Yesu Lasarus da sot agit unun dakon geni nandaneɗ kokup egipguron gildat bamori gat egipgut.

⁷ Egi mudaneɗ panɗetni yoyigit, “Nin aenin tobil Judia Provinskon kineɗ.”

⁸ Yanban panɗetni da iyiwit, “Yoyiɗdet, apmasok Juda amin da gak tipban gikba kimokgi do awit. Unun do dima nandaneɗ aego tobil kik do yosol?”

⁹ Yanba Yesu da yan yoyigit, “Gildat kinda dakon tenɗeɗ unun 12 awa ton. Amin kinda gildat kalba kosit agipjak kan, miktin dakon tenɗeɗi kosok, do aripmi dima man potjak.

¹⁰ Mani kalbi kosit agipjak kan, tenɗeɗi mini do anek kesal anɗajak.”

¹¹ Yesu yan yanek ae kinda gat yan yagit, “Notnin Lasarus unun yum dipmini pokdok, do nak da kin anjyolbo pidosak.”

12 Pan̄detni gen un̄un nandan̄ek Yesu yan̄ iyiwit, “Amin̄ Tagi, yum dipmin̄ pokdok kan̄, sotni dagan̄ kin̄akwan̄ kilek tosak.”

13 Yesu da Lasarus kimakgit dakon gen yan̄ban pan̄detni da asi dipmin̄ pokdok yan̄ nandawit.

14 Yan̄ nandawit, do Yesu da nomansi yan̄ ten̄ten̄an̄ek yan̄ yoyigit, “Lasarus un̄un kili kimakgit,

15 mani nak un̄udon̄ dima egapbo kimakgit do tagi nandisat. Nido nak ji dakon nandan̄ gadat pan̄teban ak do nandisat. Kili un̄udon̄ kino.”

16 Yesu da gen yan̄ mudan̄akwan̄ Tomas, mani kinda Yayat yan̄ iyiwit, un̄un da pan̄det notni diwari yan̄ yoyigit, “Ninyo kisi un̄un gat kin̄ek kisi kimotnej.”

Yesu un̄un pidot pidot ae egip egip ami

17 Yesu Betani kokupmon altan̄ek Lasarus un̄un kili kimakgit da gildat 4 kabi kimakbi tamogwan̄ tosoq yan̄ nandagit.

18 Betani kokup un̄un Jerusalem da kapmatjok 3 kilomita da tilak tosoq.

19 Do Juda amin̄ morapmi da Mata ae Maria dakon but pan̄teban ak do apba olapmi kimakgit dakon gwayam egipgwit.

20 Mata un̄un Yesu obisak yan̄ nandan̄ek Maria yutnon̄ yipman̄ek kosiron kwan̄ Yesu gat domdom agimal.

21 An̄ek Mata da Yesu yan̄ iyigit, “Amin̄ Tagi, gak idon̄ egipgul tam, olapno dima kimakgit.

22 Un̄un kili kimakgit, mani abisok gak da Pin̄kop yo nian̄en̄ kinda do bisit iyin̄bi un̄un da tagi gamjak yan̄ nandisat.”

23 Yan̄ban Yesu da iyigit, “Olapgo un̄un pidokdisak.”

24 Yan̄ban Mata da iyigit, “Asi, mibi gildaron pidot pidot bisap madepmon don pidokdisak yan̄ nandisat.”

25 Yan̄ban Yesu da iyigit, “Nak naga pidot pidot ae egip egip ami. Amin̄ kinda nak nandan̄ gadan̄ nam̄in̄ek kimotjak kan̄, kalugi sigin̄ egipdisak.

26 Ae amin̄ morap kalugi egek nandan̄ gadan̄ namni un̄un amin̄ wagil̄ dima kimotdan̄. Gen un̄un yosot un̄un nandabi bami asak, bo dima?”

27 Yan̄ yan̄ban Mata da iyigit, “Amin̄ Tagi, asi gak Kristo, Pin̄kop dakon Monji, miktimon apjak do yan̄bi amin̄ yan̄ nandan̄ gamisat.”

Yesu Lasarus do bupmi nandan̄ek kunam takgit

28 Mata gen un̄un yan̄ek tobil kin̄ padige Maria iyindage tayan̄gok yan̄ iyigit, “Yoyin̄det da abik da gak do yosok.”

29 Maria gen un̄un nandan̄ek tepmisi pidan̄ Yesu kok do kigit.

30 Yesu un̄un kokupmon̄ dima obin̄ek Mata gat domdom agimal tamokon un̄udon̄ gin̄ sigin̄ akgit.

31 Juda amin̄ Maria dakon but an̄teban ak do yutnon̄ egipgwit un̄un da kan̄ba Maria tepmisi pidan̄ wan̄ga pikwan̄ kan̄, kimakbi tamokon kunam tat do kisak yan̄ nandan̄ek bun̄on̄ yolgwit.

32 Maria Yesu akgiron̄ kin̄ kan̄ek kandapmikon̄ man̄ pagek yan̄ iyigit, “Amin̄ Tagi, gak idon̄ kisi egipguman̄ tam olapno dima kimakgit.”

33 Yesu da Maria gat Juda amin̄ Maria gat apgwit un̄un kunam takba pindagek bupmi madepsi nandan̄ek buri da yokwi tagit.

34 An̄ek yoyigit, “Ji bumjotni dukwan̄ yipgwit?”

Yan̄ban yan̄ iyiwit, “Amin̄ Tagi, abin̄ek ka.”

35 Yan̄ yan̄ba nandan̄ek Yesu kunam takgit.

36 Yan aban kanek Juda amin da yan yawit, “Kabit. Unjun da unjun amin do but dasi galak tanj imgut.”

37 Mani amin diwari da yawit, “Unjun da dabili mini amin anmilip aban sintagit. Yan agit, do ae nido unjun amin dima anpulgajakwan kimakgit?”

Yesu da Lasarus aban pidagit

38 Yesu unjun aeni bupmisi nandanek kimakbi tamokon kinj altagit. Kimakbi tamo unjun tip kinam kinda tip madep nanj sogpwit.

39 Yesu yan yagit, “Ji tip madep aba kwan.”

Yan yanban Mata unjun amin kimakgit dakon sami da yan iyigit, “Amin Tagi, abisok tanban gildat 4 kabi asak, do yan anej kan, kibanj madepsi akdisak.”

40 Yanban Yesu da iyigit, “Nak kili gayigim, nak nandan gadanj nabi kan, gak Pinjkop dakon tapmim madepni kokdisal.”

41 Yan yanakwan tip madep aba kinjakwan Yesu kwen sintanban wigakwan yan yagit, “Dat, gak bisitno kili nandal, do ya yan gayisat.

42 Gak bisapmi bisapmi bisitno nandisal, mani abisok on amin idon akgan unjun da gak da nak yabekbi pigim yan nandani unjun do anek gen unjun gayisat.”

43 Yesu yan yanek gen papmon da yagit, “Lasarus, wanja pi!”

44 Yan iyinban amin kimakbi imal nanj kisit kandap tomni dabilyo wangwit walimbil wanja pigit. Pinban Yesu da yan yoyigit, “Imalni witdalek yipba kisak.”

Kila amin da Yesu anakba kimotjak do gen yan anteban awit

(Mt 26.1-5 ae Mk 14.1-2 ae Lk 22.1-2)

45 Juda amin morapmi Maria gat gwayam egip do opgwit unjun da Yesu da yo agit unjun kanek nandan gadanj imgut.

46 Mani diwari da Parisi aminon kinjek Yesu da yo agit unjun do yoyiwit.

47 Yan anakwa mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat Parisi amin gat da gen kokwin amin kabi yoyinba abin muwukba yan yoyiwit, “Nianj ano? Unjun amin wasok tapmimi toj morapmi asak.

48 Nin yum konen kan, unjun da wasok morapmi yan gin anakwan amin kisi da nandan gadanj imdan. Anakwa Rom gapman da abinj Telagi Yut Madep gat ae Juda amin nin kisi panjupbal akdan.”

49 Yan yanba amin kinda bikbiknikon yikgit, mani Kaiapas, unjun bilak do mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egipgut, unjun da yan yoyigit, “Ji nandak nandakji mini.

50 Juda amin nin morap kisi do anek amin kalonj da kimotjak kan, unjun da tagisi asak. Ji unjun dima nandan? Nin kisi pasil mudonen kan, unjun da tagi dima asak.”

51 Kaiapas gen yagit unjun iyi da nandak nandagon da dima yagit. Unjun bilak do mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egek kombi gen yanek Yesu da Juda amin kisi do anek kimotjak do yagit.

52 Ae Juda amin dogin dima, Pinjkop dakon minjat monjiyo dukwan dukwan ekwan, unjun kisi panjmuwuk kabi kalonj yop do anek kimotdisak.

53 Unjun gildaron gin kila amin da wasanek Yesu anakba kimotjak do gen yan panjosit awit.

54 Yan awit, do Yesu Juda amin da bikbigon noman dima agipgut. Anek unjun kokup yipmanek miktim amin dima ekwanon unjun da kapmatjok kokup kinda mani Epraim unjudon kwan panjetni gat egipgwit.

⁵⁵ Yapyap Bilak kwan tanjakwan amin morapmi kokup dukwan dukwan da Jerusalem apgwit. Abin anpakni yolek iyi Pin kop da dabilon kilek tanjek bisap madepmon kilegisi egipni yan do pini awit.

⁵⁶ Anej Telagi Yut Madep da nagalon muwuk egek Yesu wisinjek notni yoyin yoyin anjek yan yawit, “Nian nandan? Jap noknok bisap madep abin kosak bo dima?”

⁵⁷ Mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat Parisi amin gat da amin yan kili yoyiwit, “Amin kinda da Yesu unjon egisak yan nandisak kan, niyiban abidan dam tebanon yipnen.”

12

Maria da pakbi kibanj toj tagisi nan Yesu son imgut

(Mt 26.6-13 ae Mk 14.3-9)

¹ Gildat 6 kabi tanakwa don Yapyap Bilak altosak unun bisapmon Yesu Betani kokupmon kigit. Betani kokup unun Lasarus Yesu da kimoron nan aban pidagit amin dakon kokupni.

² Unjon Yesu do nandaba wukwan iminjek jap pakbiyo madep awit. Aba Mata da jap pilik yominjakwan Lasarus gat amin diwari gat kisi yigek Yesu gat jap nawit.

³ Nanakwa Maria da pakbi kibanj toj tagisi kinami kinda abidagit. Unun pakbi dakon tilakni unun 1 lita dakon binap, ae yuman nogi unun wukwisi. Unun pakbi kinam abidanek Yesu da kandapmon tagalek iyi dakon busun dangwani ban ikdigagit. Aban unun pakbi dakon kibanj da yut kisi ilimik mudagit.

⁴ Yan anjakwan pandetni kinda mani Judas Iskariot, unun don Yesu uwal da kisiron yipgut, unun da yan yagit,

⁵ “Unun pakbi kibanj toj tagisi aminon monen 300 danari da arip timigek yoni mini amin do yomnom tam unun tagisi.”

⁶ Judas unun yoni mini amin do nandaba kik anjek dima yagit. Iyi unun kabo noknok amin kinda Yesu gat pandetni gat dakon monen kinam kila agit, do bisap morapmi monen yopgwit unun Judas da kabo timigkit.

⁷ Yesu da gen unun nandanek yan yagit, “Minat on yum koni. Nak kimokgo son naminjek kimakbi tamokon nepni unun bisap do pakbi on anjoman agit.

⁸ Yoni mini amin unun bisapmi bisapmi ji gat egipdan, mani nak bisapmi bisapmi ji gat dima egipdaman.”

Lasarus anakba kimotjak do yawit

⁹ Juda amin morapmi Yesu Betani kokupmon egisak yan nandanek unjon apgwit. Yesu kok do gin dima, Lasarus kimoron nan aban pidagit ununyo kisi kok do apgwit.

¹⁰⁻¹¹ Yesu da Lasarus aban pidanban kanek Juda amin morapmi da kila amini yopman degek Yesukon kinjek nandan gadan imgwit. Yan do, mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da Lasarus kisi anakba kimotjak do gen panjosit awit.

Yesu kila amin madep da tilagon Jerusalem pigigit

(Mt 21.1-11 ae Mk 11.1-11 ae Lk 19.28-40)

¹² Gildat kinda do amin kabi madep Yapyap Bilak kok do apgwit unun da Yesu Jerusalem kokup papmon abisak yan nandawit.

¹³ Nandanek jobban dakon tami mandan timik Yesu kok do kokup pap da wanga pigiwit. Pigekek gen papmon da yan yawit:

“Osana! Pinjkop anjksino!

‘Amin Tagi da manon abisak amin unun gisami tonj egisak.’

Israel amin dakon kila amin madep unun gisami tonj egisak.”

14 Yan yanakwa Yesu da donki kinda kan unun da kwenon yikgit. Yan anjakwan Pinjkop da papiakon gen kinda tosok unun bami tonj agit.

15 Gen unun yan:

“Saion kokup pap dakon amin, ji dima pasolni. Kabit, ji dakon kila amin madep donki bilagi da kwenon yigek abisak.”

16 Unun bisapmon panjetni gen unun dakon mibili dima nandaba pisagit. Mani bujon don man madep panjakwan gen papiakon mandabi unun Yesu dosi yosok yan nandaba pisagit. Ae amin da yo anjmgwit unun papiakon gen tonj ununyo kisi do nandaba pisagit.

17 Yesu da Lasarus kimakbi tamokon nan yan iban pidagit bisapmon amin morapmi da kanek kin gen bini yanba iren tagit.

18 Wasok tapmimi tonj agit unun dakon gen bini kili yanba nandawit, do amin morapmi da kosiron kok do kiwit.

19 Yan anjakwa Parisi amin da pindagek notni yoyin yoyin anek yan yawit, “Yo morap an im do nandaman unun aripmi dima anen. Pindakgit, miktimi miktimi minat aminyo morap kisi da yolgan.”

Grik amin di da Yesu kok do yawit

20 Yapyap Bilagon amin Pinjkop gawak im do Jerusalem egipgwit unun bikbikgwan Grik amin diwari kisi egipgwit.

21 Unun Grik amin da Pilip kin kawit. (Pilip unun Galili provins Betsaida kokupmon nani.) Yan iyiwit, “Amin tagi, nin Yesu kok do abaman.”

22 Yanba Pilip da kin Andru iyinban kisi Yesukon kin gen unun iyigimal.

23 Iyibal yagit, “Amin Dakon Monji man madep pasak dakon bisap kili unun kwanj tosok.

24 Nak asisi dayisat, wit yet miktimon manek dima kimotjak kan, isal tokdisak. Mani kimotjak kan, bami morapmi tokdan.

25 Amin kinda iyi dakon egip egipni do but dasi galak tosok kan pasil imjak. Mani amin kinda miktimon egip egipni uwal anjmjak kan, egip egip dagok dagogi mini abidosak.

26 Nak do oman asak amin unun nak nol kimotjak. Anek nak da egisaron oman amino kisi egipden. Nak do oman asak amin unun Datno da man madep imdisak.”

Amin dakon Monji anenotdan

27 Yesu da gen sanbenek yan yagit, “Abisok butno jik tosok. Ni gen nan yoken? ‘Dat yo jigi nagon apdisak gwayeki’ yan yoken? Dima. Yo jigi nagon apdisak unun pak do apgum.

28 Dat, mango anpap abi madepsi asak.”

Yesu yan yanban Kwen Kokupmon da gen kinda yan pigit, “Nak mano anpap abo madepsi agit da aeno akdisat.”

29 Amin kapmatjok akgwit da gen unun nandanek diwari da yawit, “Kiririn asak” ae diwari da “Anjelo kinda da gen iyik” yan yawit.

30 Yanba Yesu da yan yoyigit, “Gen unun nandayin unun naga do anek dima, ji do anek altak.

31 Abisok Pinjkop da on miktimon amin kokwin akdisak. Abisok on miktim dakon kila amin madep yolban kikdisak.

³² Nak miiktimon nan anenotni bisapmon amin kisisi ilikgo nagakon apdan.”

³³ (Yesu unun kosit nianon da kimotjak unun nandani do tilak gen unun yagit.)

³⁴ Yanban amin da gen kobogi yan iyiwit, “Kristo unun altanek dagok dagogi mini egipdisak, Pinjok dakon gen teban papia da yan yosok. Do gak da Amin Dakon Monji anenotdan yan nido yosol? Amin Dakon Monji unun namn amin kinda?”

³⁵ Yanba Yesu da kobogi yan yoyigit, “Bisap pisipmisok tenteni ji gat egipjak. Pilin tuk tepmi apban kosit dima kokdan, do abisok tenteni tanjakwan gin tentenikon agipni. Amin pilin tukgwan akwan unun dukwan kwan unun dima nandan.

³⁶ Abisok tenteni ji gat egakwan gin egip egipji tentenikon tosok yanji nandanek tenteni dakon monjini dagoni.”

Juda amin morapmi Yesu dima nandan gadan imgwit

Yesu gen unun yoyin mudanek dima koni do yopman kin pasilikon egipgut.

³⁷ Wasok tapmimi ton morapmi aban kawit, mani sigin dima nandan gadan imgwit.

³⁸ Yan anakwa kombi amin Aisaia da gen yagit unun bami ton agit. Gen unun yan:

“Amin Tagi, gen yagiman unun namn da nandaban bami agit?

Ae Amin Tagi da tapmimni namn do yolinban kagit?”

³⁹⁻⁴⁰ Ae gen kinda gat yan yagit:

“Yo kinda dima koni yan do Pinjok da dabili pansopgut.

Ae but da nandan pisanek nagon apba dima panmilip aben yan do but yomani dakon kosit sopman yomgut.”

Mibili yan do aripmi dima nandan gadawit.

⁴¹ Aisaia da Yesu dakon tilimni kanek gen unun Yesu dosi yagit.

⁴² Yan di anakwa kila amin morapmi Yesu nandan gadan imgwit. Mani Parisi amin do pasalek yanjkwok dima awit. Parisi amin da muwut muwut yutnikon ban yolba wanga egipni unundo si pasalek yanjkwok dima awit.

⁴³ Amin da mani pawigini do galagisi nandawit. Mani Pinjok da mani pawigisak do dima nandawit.

Yesu da gen yagit unun gen dagan amin kokwin akdisak

⁴⁴ Yesu da tebaisi yan yagit, “Amin kinda nak nandan gadan namisak, unun amin nak kalon nanjin dima nandan gadan namisak. Unun Dat yabekban pigim ununyo kisi nandan gadan imisak.

⁴⁵ Nak nandisak amin da nak yabekban pigim amin unun kosok.

⁴⁶ Nak miiktimon tenteni da yan apgum. Do nak nandan gadan namni amin unun pilin tukgwan dima egipdan.

⁴⁷ Amin kinda geno nandanek dima guramitjak kan, unun amin dima kokwinikgen. Nak on miiktimon amin kokwin ak do dima pigim. Yokwikon ban timit do pigim.

⁴⁸ Mani amin kinda nak manji naminek geno dima abidosak kan, unun amin gen yagim unun da mibi gildaron kokwin akdisak.

⁴⁹ Nido nak naga da nandak nandagon da dima yosot. Dat yabekban pigim unun da iyi nian yoken ae nianon da yoken do nayigit unun ban yosot.

⁵⁰ Dat da gen yoken dosi nayigit unun gen da amin egip egip dagok dagogi mini panalon anyomisak yañsi nandisat. Yanj do anek gen nayigit unun banjin yosot.”

Yesu da panjetni yopman degek tobi Datnikon wigik do yoyigit

(Kilapmi 13-17)

13

Yesu da panjetni dakon kandap pakbi ban sugagit

¹ Yappap Bilak dakon jap noknok bisap dima altnakwan Yesu on miktim yipmanek Daron wigikdisat dakon bisap kili kwan tosok yan nandagit. Yesu on miktimon panjetni egipgwit unun do but dasi galak tan yomgut. Sigin yan gin nandan yomnakwan wigi bisapni mudagit.

² Pilindo Yesu gat panjetni gat jap nanek yikgwit. Sunduk da Judas, Saimon Iskariot dakon monji, unun da Yesu uwal da kisiron yipjak do nandak nandak kili imgut.

³ Yesu yañsi nandagit, Dat da yo morap kila aber do tapmin namgut yan nandagit. Ae Pinkopmon da apgum, do ae Pinkopmon tobi kikdisat yan kisi nandagit.

⁴ Do Yesu jap noknok tamokon da pidan imal dubakni kukwan yipmanek pakbi son wiririt imal kinda abidanek kogikon wangut.

⁵ Yan anek pakbi tagalban idap madep kindakon pigakwa panjetni dakon kandap wasanek sugagit. Yan anek pakbi son wiririt imal kogikon wangut unun nan wiririkgit.

⁶ Yan anek Yesu Saimon Pitakon opban yan iyigit, “Amin Tagi, gak nak dakon kandap sugokdisal, ma?”

⁷ Yan yanban Yesu da kobogi yan iyigit, “Nak da yo asat unun abisok dima nandabi pisosok, mani don nandabi pisokdan.”

⁸ Yanban Pita da yan iyigit, “Nak dakon kandap dimasi sugoki.”

Yanban Yesu da yan iyigit, “Dima sugan gaben kan, gak panjetno dima egipdisal.”

⁹ Yanban Saimon Pita da yan iyigit, “Amin Tagi, yan kan kandapno gin dima sugoki. Kisitno ae busunno kisi sugoki.”

¹⁰ Yanban Yesu da yan iyigit, “Amin kinda pakbi kili sogit kan, unun amin kandapni banjin sugosak. Yan aban giptimni kisi kilegisi akdan. Ji kili kilek tawit. Mani ji kisi do dima yosot.”

¹¹ Yesu namin amin da uwal da kisiron yipjak unun amin kili kagit. Unun do anek ji kisi dima kilek tan yan yoyigit.

¹² Yesu panjetni dakon kandap sugan mudan imal dubakni panek tobi panji tamonikon yikgit. Panji yigek yan yoyigit, “Nak da yo an damisat unun dakon mibili di nandan?”

¹³ Ji da nak Yoyindet ae Amin Tagi yan nayan. Unun tagisi yon. Nak unun mani.

¹⁴ Nak Amin Tagisi ae Yoyindetji da kandapji sugat. Do jiyo kisi notji dakon kandap sugan sugan ani.

¹⁵ Nak da yo ani do dolisat, unun kanek unun nan gin ani.

¹⁶ Asisi dayisat, oman monji amin tagini dima yapmandak. Ae gen ankisak amin da yabet amin dima yapmandak.

17 Ji nak da anpak unjun at dakon mibili kili unjun nandan. Ji yan gin ani kan, kistik kistik akdan.

18 Nak ji kisi do dima yosot. Nak naga amin kabi naga do manjigim unjun nandan yomisat. Mani Pinjok da papiakon gen toсок unjun bami ton akdisak. Gen unjun yan:

‘Nak gat bret nomak amin unjun nak baman nam do kandapmi anenokdok.’

19 Yo unjun dima altanakwa gen unjun kili dayit. Do don yo unjun bami noman tanakwa yansi nandan gadani, Nak Naga Unjun Amin.

20 Asisi dayisat, amin kinda pi monjino yabekgo kwa but dasi abidosok kan, unjun amin nak nan but dasi abidosok. Ae nak but dasi abidosok amin Pinjok nak yabekgit unjun nan but dasi abidosok.”

Judas da Yesu uwal da kisiron yipdisak

(Mt 26.20-25 ae Mk 14.17-21 ae Lk 22.21-23)

21 Yesu gen unjun yanek burigwan da jigisi nandanek yan yagit, “Nak asisi dayisat, jikon da kinda da nak uwal da kisiron nepdisak.”

22 Gen unjun yanban panjetni notni pindak pindak awit. Namin amin do yosok unjun dima nandaba pisagit.

23 Panjetni kinda Yesu da but dasi galak tan imgut unjun Yesu da ilenikon yikgit.

24 Saimon Pita da busunji da tilak an iminek yan iyigit, “Namin do yosok yan do iyin ka.”

25 Iyiban unjun panjetni da Yesu da kapmatsisok kinjek yan iyigit, “Amin Tagi, namin do yosol?”

26 Yanban Yesu da iyigit, “Amin kinda bret diwat on idapgwan sibinek ibo nokdisak unjun amin do yosot.” Yan yanek bret idapgwan sibinek Judas do imgut. Judas unjun Saimon Iskariot dakon monji.

27 Judas bret unjun abidanakwan Sunduk da burikon pigigit. Yan anakwan Yesu da iyigit, “Yo ak do nandal unjun tepmisi abi.”

28 Amin morap jap noknok tamokon yikgwit unjun Yesu da gen yagit unjun dakon mibili dima nandaba pisagit.

29 Judas unjun moner kila agit. Do amin diwari da Judas kin Pinjok gawak imin dakon bisap madep dakon yo di yumjak, bo ae bupmi amin do moner yomjak do iyisak yan nandawit.

30 Judas bret diwat unjun abidanek unjudon gin wanja pigigit. Wanja unjun pilin tuk kili agit.

Yesu unjun gen teban kalugi kinda panjetni do yomgut

31 Judas unjun yomakon pigakwan Yesu yan yagit, “Abisok Amin Dakon Monji unjun man madep pakdisak. Ae Monji do anek Pinjok yo kisi man madep panjek

32 Monji do man madep imdisak. Yan unjun tepmisi akdisak.

33 “Gwakno kabi, nak ji gat bisap pisipmisok gin egipnen. Nak kinapbo ji da nak wisikdan. Mani Juda amin yoyigim yan gin abisok ji ban dayisat, nak da kisaron ji aripmi dima apdan.

34 “Nak gen teban kalugi kinda damisat unjun yan: ji disikon notji do but dasi galak tan yomin yomin ani. Nak ji do but dasi galak tan damisat, yan gin ji disikon notji do yan gin nandani.

35 Ji disikon notji do but dasi galak tan yomni kan, amin kisi da dandaba ji nak dakon panjet kabino akdan.”

Pita da manji imdisak do Yesu da yağit

(Mt 26.31-35 ae Mk 14.27-31 ae Lk 22.31-34)

³⁶ Kili Saimon Pita da Yesu yağ yağit, “Amin Tagi, gak dukon kikkdisal?”

Yanban Yesu da yağ yağit, “Nak da kokup kikkdisat unjudon abisok gak aripmi dima noldisal. Mani don nak noldisal.”

³⁷ Yanban Pita da yağ yağit, “Amin Tagi, mibili nianjon da nak abisok gak tagi dima golben? Nak gak do anek tagi kimokgen.”

³⁸ Yanban Yesu da yağ yağit, “Gak nak do anek tagisi kimokgen yağ nandisal, ma? Asisi gayisat, pup gen dima yanakwa gak da ‘nak do unjun amin dima nandan imisat’ yağ kosiri kapbi yokdisal.”

14

Yesu unjun Daron kigik dakon kosit

¹ Yesu da sanbenek yağ yağit, “Ji butji dima jik toni. Egip egipji Pinkopmon tosook yanjsi nandani, ae egip egipji nagon tosook yanjsi nandan namni.

² Datno da yutnon yut buri morapmisi ton. Yağ dima kan, gen unjun aripmi dima dayikom.

³ Nak kin ji dakon tamo pañnoman anek, aeno tobil abin ji timikgo pañki nak gat egipnen.

⁴ Nak da kokup kikkdisat dakon kosit unjun disi nandan.”

⁵ Yanban Tomas da yağ yağit, “Amin Tagi, gak dukon kikkdisal, nin dima nandaman. Do nianjon da kosit unjun konen?”

⁶ Yanban Yesu da yağ yoyigit, “Nak naga kosit, ae gen bami, ae egip egip. Daron kigik kosit nwanjwari kinda dimasi tosook. Nak kalongin.

⁷ Nak do pakyanjsi nandan namer tam, Datnoyo kisi tagi nandan ibam. Abisok da wasanek unjun nandan iminjek kili unjun kon.”

⁸ Yağ yanban Pilip da Yesu yağ yağit, “Amin Tagi, gak da Dat nolnbi nin dakon but mudanban.”

⁹ Yanban Yesu da yağ yağit, “Pilip, nak bisap dubagi ji gat egipguman, mani nak dima nandan namisal, ma? Amin kinda nak nandisak unjun Dat nan kosok. Gak nianjon da Dat nolnbi kono yağ yosol?”

¹⁰ Bo Dat nagon egakwan nak Daron egisat unjun nandabi bami dima ak? Nak gen dayit unjun naga da nandak nandagon da dima dayit. Dat nagon egisak unjun da pini asak.

¹¹ Nak Daron egapbo Dat nagon egisak yağ dayisat unjun nandaba bami asak. Mani geno do nandaba bami dima dima asak kan, wasok tapmimi ton morap agim unjun da mibilno tagi dolisak.

¹² “Asisi dayisat, nak nandan gadan namjak amin da nak da pi asat unjun akdisak. Nak Daron wigikdisat, do nak da pi agim si yapmanjek madepsi akdisak.

¹³ Yo morap aben do nak da manon da nayini, unjun akdisat. Yağ abo Dat da Monjikon man madep pakdisak.

¹⁴ Yo morap do nak da manon bisit yoni, unjun nak akdisat.”

Yesu da Telagi Wup yipban pisak do yağit

¹⁵ Yesu da sanbenek yağ yağit, “Ji nak do but dasi galak tañ naman kan, yo morap ani do yağim unjun guramitni.

¹⁶ Nak Datno iyiko unjun da Pañpulugok kinda gat damdisak. Unjun da ji gat bisap mudok mudogi mini egipdisak.

17 Panpulugok damdisak unun gen bami dakon Wup. Miktim amin da aripmi dima abidogi, nido dima kon, ae dima nandan iman. Mani ji da nandan iman. Ji gat egisak, ae don ji da butgwan egipdisak.

18 Nak ji depman dekgo menj datyoni mini da tilagon dima egipdan. Nak jikon tobil apdisat.

19 Bisap pisipmisok egek miktim amin da nak dima nandakdan. Mani ji da nak nandakdan. Nak egisat, do jiyo kisi yan gin egipdan.

20 Unun bisapmon nak Daron egisat, ae ji nagon ekwan, ae nak jikon egisat, yan si nandaba pisokdisak.

21 Amin kinda yo morap ani do yagin unun nandanek guramikdak, unun amin da nak do but dasi galak tan namisak. Amin kinda nak do but dasi galak tan namisak unun amin do Datno da but dasi galak tan imdisak. Ae nakyo kisi unun amin do but dasi galak tan iminjak naga nan yoliko kokdisak.”

22 Yesu da yan yanban Judas kinda, unun Judas Iskariot dima, unun da yan iyigit, “Amin Tagi, gak nianon da gaga ninban gin nolikdisal, mani miktim amin morap dima yolikdisal?”

23 Yanban Yesu da yan iyigit, “Amin kinda but dasi galak tan namjak kan, unun amin da nak dakon gen guramitjak. Datno da unun amin but dasi galak tan imjak. Anjakwan nit op do unun amin gat egipnen.

24 Amin kinda but dasi dima galak tan namisak, unun amin nak dakon gen dima guramikdak. Gen on nandan unun nak dakon gen dima, gen on Dat yabekban pigim unun dakon gen.

25 “Nak ji gat sigin egek gen on dayisat.

26 Mani Panpulugok, Telagi Wup, nak da manon Dat da yabekban pikdisak. Unun da yo morap do dayindetdisak. Ae ji panpuluganban gen morap dayigim da dayisat unun ae nandaba pisokdan.

27 “But yawot jikon yipmandat. But yawotno ji do damisat. But yawot on miktimon mijat amin da daman unuden dima. Do butji jik tanakwa pasol pasol dima ani.

28 Gen kinda dayiko nandawit unun yan ‘Nak depman kiki disat. Anek aeno tobil jikon opdisat.’ Ji da nak but dasi galak tan naman kan, nak Daron wigikdisat unun da kisik kisik damdisak, nido Dat da nak nyapmandak.

29 Yo morap don noman tan mudanakwa nandan gadat ani yan do mibiltok gen on dayisat.

30 “Bisap dubak gen dima yonen, nido on miktim dakon kila amin madep kili unun apdisak. Unun da nak aripmi dima abin nepjak.

31 Mani miktim amin da nak da Dat but dasi galak tan imisat yan nandani unun do anek yo morap aben do Dat da nayigit unun da aripmonsiasat. Kili pidanba kino.”

15

Yesu unun wain nap obisi

1 Yesu da sanbenek yan yagit, “Nak naga wain nap obisi. Ae Datno unun wain pi dakon kila amin.

2 Kiliŋno morap bami dima ton unun Dat da mandan maban kwan. Anek kiliŋno morap bami ton unun Dat da bami madepsi toni do panmilip asak.

3 Gen dayigim unun da ji kili sugan panmilip agit.

4 Ji nagon sanbeŋba nak da jikon sanbekeŋ. Wain kilinŋ obikon dima sanbesak kaŋ, bami dima tosak. Yanŋin jiyo nagon dima sanbeni kaŋ, bami dima tokdaŋ.

5 “Nak naga wain obi ae ji kilinŋo morap. Amin kinda nagon sanbeŋban nak unun aminon sanbekeŋ kaŋ, bami morapmi tokdisak. Ji nak nipmanŋ degek yo kinda aripmi dima ani.

6 “Amin kinda nagon toktogi dima sanbesak kaŋ, unun amin kilinŋ yokwi yombem. Kilinŋ unuden amin da mandaŋ yopba kibidanba paŋ muwuk kindapmon soson.

7 “Ji nagon toktogi sanbeni ae geno jikon tosak kaŋ, yo nido galak taŋek bisit ani unun dakon bami noman taŋ damdisak.

8 Ji bami morapmi taŋba amin da dandaba nak dakon paŋdetnosi akdaŋ. Yaŋ aba Datno da man madep pakdisak.

9 “Dat da nak do but dasi galak taŋ namisak, yaŋ gin nak da ji do but dasi galak taŋ damisat. Nak ji do but dasi galak taŋ damisat, ji toktogisi unun kagagwan egipni.

10 Nak dakon dakon gen teban guramigek but dasi galak taŋ namisak unun da kagagwan egisat. Ji yaŋ gin nak dakon gen teban guramitni kaŋ, but dasi galak taŋ damisat unun da kagagwan egipdaŋ.

11 Nak dakon kisik kisik da jikon taŋakwan ji dakon kisik kisik da madepsi tugosak, mibili yaŋ do anek gen on dayisat.

12 “Gen tebano unun yaŋ: nak da ji do but dasi galak taŋ damisat, jiyo yaŋ gin disikon notji do but dasi galak taŋ yomiŋ yomiŋ ani.

13 Amin kinda da notni do but dasi galak taŋ iminek unun paŋpulugok do anek egip egipni paretjak kaŋ, amin do but dasi galak taŋ yomyomni unun da anpak bamisi ae wukwisi asak. Amin diwari morap dakon si yapmandak.

14 Ji gen teban on dayisat unun guramitni kaŋ, ji nak dakon notnoni kabi akdaŋ.

15 Oman monji unun amin tagini da yo morap asak unun dima nandaŋ. Unun do oman monjino yaŋ aeno dima dayikenŋ. Gen morap Datnokon nandaŋim unun kili dayigim. Yaŋ agim do ji notnoni yaŋ dayisat.

16 Nak ji gat egipneŋ do ji da dima manjin nepgwit. Nak ji gat egipneŋ do manjigim. Anek ji kin pi aba bami dima yokwi taŋek toktogi toni do manjigim. Do nak da manon yo nido bisit ani unun Dat da tagi damjak.

17 Gen tebano unun yaŋ: Ji disikon notji do but dasi galak taŋ yomiŋ yomiŋ ani.”

Miktim amin da paŋdet do nandaba yokwi tok anjomdaŋ

18 Yesu da sanbeŋek yagit, “Miktim amin da nandaba yokwi tok anjaba kaŋ, yaŋni nandani, mibiltok nak do yaŋ gin awit.

19 Ji miktim amin da tilagon egipni kaŋ, miktim amin da notnin di yaŋon da but dasi galak taŋ damdaŋ. Mani ji on miktim dakon amin dima. Nak da ji on miktimon baŋ kili manjin depgum. Unun do anek miktim amin da nandaba yokwi tok anjamaŋ.

20 Gen dayigim unun do nandani, ‘Oman monji amin tagini dima yapmanŋaŋ.’ Nak yokwi anjamgwit kaŋ, jiyo kisi yokwi yaŋ gin anjamaŋ. Ae nak dakon gen guramigwit kaŋ, ji dakon gen kisi guramitdaŋ.

21 Ji nak nolgaŋ do anek yokwi anjamaŋ, nido Dat nak yabekban pigim unun dima nandaŋ imaŋ.

²² “Nak piñek gen dima yoyigim tam, yokwini dakon gen kinda dima tosok. Mani nak piñek gen kili yoyigim, do amin kinda da ‘nak dima nandanek suñ agim’ yan yogogi mini.

²³ Amin kinda nak do nandaban yokwi tok an namisak, unun amin Datno kisi do nandaban yokwi tok an imisak.

²⁴ Nak unun da binapmon pi tapmimi ton amin kinda da dima agit unun ban agim. Yan dima agim tam, yokwini dakon gen kinda dima tosok. Mani nak da wasok tapmimi ton agim unun pindakgwit, mani nak gat Datno gat kisi do nandaba yokwi tok an nimanj.

²⁵ Yan aba gen teban papianikon gen kinda tosok unun bami ton agit. Gen unun yanj:

‘Isal dogin amin da nandaba yokwi tok an namgwit.’

²⁶ “Panpulugokji, Gen Bami Dakon Wup, Daron egisak. Nak da jikon yabekgo pikdisak. Unun da Daron da piñek mibilno do yan tenjenok akdisak.

²⁷ Ae ji nak da pi si wasagimon da wasanjek egipgumanj da ekwamanj, do jiyo kisi nak do yan tenjenok ani.”

16

¹ “Gen unun nandan gadatji dima witald kini do anek dayisat.

² Muwut muwut yutrikon ban ji dolek unun gat dima muwutni do yan sop an damdanj. Bisap kinda apjak, unudon amin da dikba kimagakwa unun amin da nin da Piñkop do yo tagisi an imamanj yan nandakdanj.

³ Unun Dat dima nandan imanj, ae nakyo kisi dima nandan namanj. Yan do, yo morap unun an damdanj.

⁴ Mani abisok yo unun altokdanj do kili dayin mudat, do don amin da yo unun an daba gen on dayisat unun do nandani.”

Yesu da Telagi Wup dakon pi do yagit

Yesu da sanbenjek yagit, “Kalip naga gat kisi egipgumanj do anek on gen morap dima dayigim.

⁵ Abisok nak Dat yabekban pigimon tobil wigikdisat. Mani jikon da kinda da ‘Gak dukon kisal?’ yan dima nayanj.

⁶ Abisok gen on dayiko jigisi nandanj.

⁷ Mani asisi dayisat, nak ji panpulugok do depmanj dek wigikdisat. Dima wigikenj kan, Panpulugokji jikon dima pikdisak. Mani nak wigikenj kan, nak da yabekgo jikon pikdisak.

⁸ Unun da piñ pi aban miktin amin morap anpak yokwi gat, ae anpak kilegi gat, ae Piñkop da amin gen pikon yopdisak gat dakon mibili kisi pakyanji nandaba pisokdisak.

⁹ Pi aban yokwinin madepsi tan nimanj yan pindatdanj. Yokwini dakon mibili unun nak dima nandan gadan namanj.

¹⁰ Ae pi aban anpak kilegi dakon mibili nandaba pisokdisak, nido nak Daron wigapbo ae sanbenjek dima nandakdanj.

¹¹ Ae pi aban amin gen pikon yopyop dakon bisap apdisak yan nandani, nido on miktin dakon kila amin madep unun kobogi yokwi timitdisak.

¹² “Gen yogogi morapmi ton, mani abisok dayikenj kan, ji aripmi dima timitdanj.

13 Mani Gen Bamisi Dakon Wup unun da abin ji panpuluganban gen bami morap nandaba pisokdan. Unun iyi dakon gen ban dima dayikdisak, gen nandisak unun bangin dayikdisak. Anek yo don altokdan unun do dayikdisak.

14 Unun da nak dakon gen abidanek dayin tenjenanban unun da nak dakon tilim madepno akdisak.

15 Daron yo morap ton unun nak dakon. Unun do mani yat, Wup da nak dakon gen abidanek yan tenjenan damdisak.”

Kisik kisik da but yokwi dakon kulabik akdisak

16 Yesu da sanbenek yan yagit, “Bisap pisipmisok nak sanbenek ae dima nandakdan. Ae timisok di egek donjok nandakdan.”

17 PanDET diwari notni yoyin yoyin anek yawit, “Gen unun niyisak dakon mibili nian? Yan yak, ‘Bisap pisipmisok nak sanbenek ae dima nandakdan. Ae timisok di egek donjok nandakdan.’ Ae yan yak, ‘Unun dakon mibili unun yan; nak Daron kikdisat.’

18 ‘Bisap pisipmisok’ yan unun mibili nido yak? Gen unun dakon mibili dima nandaman.”

19 Yesu unun do nayikdan yan pindagek yan yoyigit, “Gen unun yat dakon mibili nandak do disi gin yon, ma? Yan dayit, ‘Bisap pisipmisok nak sanbenek ae dima nandakdan. Ae bisap pisipmisok egek ae donjok nandakdan.’

20 Asisi dayisat, ji kunam madepsi tatdan, ae bupmi kunamyo kisi madepsi akdan. Mani miktin amin da kisik kisik akdan. Butji wagilsa yokwi tokdan, mani but yokwisi dakon kulabigi don kisik kisik madepsi nandakdan.

21 Manjat kinda monji altok do anjakwan tepmi madepsi nandisak. Mani monji altanakwan tepmi unun pasak dakon nandak nandak dima asak. Monji miktimon kili altosok unun do kisik kisik asak.

22 Unun da tilak ji abisok but yokwi an. Mani aeno dandaken bisapmon kisik kisik akdan. Ae amin kinda da kisik kisikji aripmi dima gwayesak.

23 Unun bisapmon ji da nak yo kinda do bisit dima nayikdan. Asisi dayisat, yo kinda do nak da manon da Dat bisit iyini kan, unun damdisak.

24 Ji kalip nak da manon da yo kinda abidok do bisit kinda dima awit. Ji bisit ani. Yan anek yo timigakwa kisik kisik da butjikon tugosak.”

Yesu da miktin dakon tapmin kili abigit

25 Yesu da sanbenek yan yagit, “Nak on gen morap tilagon da dayisat. Don tilak gen ae dima dayiken. Dat do nomansi dayin tenjenokdisat.

26-27 Nak da ji do anek Dat bisit iyiken yan dima dayisat. Dima. Ji nak do but dasi galak tan naman, ae nak Pinkopmon da apgum yan nandaba bami asak. Yan an, do Dat da iyi but dasi galak tan damisak. Do unun bisapmon ji nak da manon Dat bisit iyikdan.

28 Nak Daron da miktimon pigim. Ae abisok miktin yipmanek Daron wigikdisat.”

29 Yan yanban panDET kabini da yan iyiwit, “Abisok nomansi niyisal. Tilak gen dima yosol.

30 Nin abisok yan si nandaman, gak yo morap kili nandan mudosol, ae amin da dima gayinakwa gaga tagi yoki. Unun do anek gak Pinkopmon da apgul yan si nandano bami asak.”

31 Yanba Yesu da yan yoyigit, “Abisok ji kili nandan gadat an, ma?

32 Nandani, bisap kili kwanak. Asi bisap kili unun, do ji biripmigi yutjikon kin kin akdan. Yan anek nak nepba naga gin egipdisat. Mani Dat nak gat egisak do naga ginsi dima egipben.

³³ Ji nagon gadañek butji yaworisi tanakwa egipni, yan do anjek gen on dayisat. Miktimon egipni bisapmon jigi noman tan damdan. Mani ji pasol pasoli mini tebaisi atni. Nak da miktim dakon tapmim kili abin yipgum.”

17

Yesu iyi do bisit agit

¹ Yesu panjet kabini gen unun yoyin mudanek Kwen Kokup sintanek bisit yan agit, “Dat, bisap kili abik. Monjigo dakon man awigaki kanjo Monjigo da gak dakon man awigisak.

² Amin morap Monjigo da kila asak do yan mudan ingul. Yando, amin morap imisal unun da egip egip dagok dagogi mini tagi yomjak.

³ Egip egip dagok dagogi mini dakon mibili unun yan: amin da gak Pin kop kalonjisi bamisi yan nandan gaman, ae Yesu Kristo gak da yabekbi pigit yan gin nandan iman.

⁴ Gak da pi morap namgul, unun pi an mudoko miktim amin da tilimgo kili kawit.

⁵ Dat, miktim dima noman tanakwan nak gak gat egek tilimno tan namgut. Abisok gak da inamon unun tilim aego nabi.

Yesu panjetni do bisit agit

⁶ “Amin morap on miktimon ban namgul kabikon gak dakon mibilgo kili yoyin tenjenagam. Unun amin gak dakon ban nak do nabi gak dakon gen guramikgwit.

⁷ Abisok yansi nandan, yo morap namgul unun gak dasi namgul yan nandan.

⁸ Nido gen morap namgul unun yoyiko abidawit. Anjek asi nak gagon da apgum ae gak da nak yabekgil, yansi nandaba bamisi asak.

⁹ Nak unun amin kabi do bisit asat. Miktim amin kisi do dima asat. Unun amin kabi namgul unun gak dakon amin kabigo, do unun do bisit asat.

¹⁰ Nak dakon amin kabi unun gak dakon. Ae gak dakon amin kabi unun nak dakon. Amin da nak dakon amin kabino pindagek tilimno kanjek man madep naman.

¹¹ “Nak gagon obinek miktimon sanbenek dima egipben. Mani unun amin kabi da miktimon sigin egipdan. Telagi Dat, mango tapmimi tonsi namgul unun nan panjutnoki. Yan anjaki nit da kalonjisi ekwamak, unun amin kabi da kalonjisi yan gin egipni.

¹² Nak unun gat egipguman bisapmon man namgul unun nan panjutnanapbo tagisi egipgwit. Unun amin kabikon da amin pasiljak do yanbi unun dagin pasilgit. Yan anjakwan Pin kop da papiakon gen unun do mandabi unun bami ton agit.

¹³ “Nak abisok gagon open, mani kisik kisikno da unun amin kabikon tugosak yan do miktimon sigin egek gen on yosot.

¹⁴ Nak naga on miktimon nani dima, ae amin kabino unun kisi on miktimon nani dima, do nak gengo amin kabino do yobo miktim amin da nandaba yokwi tok an yomgwit.

¹⁵ Amin kabino miktimon ban timikgi do bisit dima asat. Panjutnanjaki Yokwi Ami da dima panjupbal asak yan do bisit asat.

¹⁶ Nak naga on miktimon nani dima, ae amin kabino unun kisi on miktimon nani dima.

¹⁷ Gak dakon gen unun gen bamisi. Amin kabinokon pi abi gengo bamisi unun da burikon pi aban gakkdosi amin ani.

¹⁸ Gak da nak yabekbi miktimon pigim. Yanjin nak da amin kabino miktimon yabekdat.

¹⁹ Unun amin da gakkdosi amin ani do anek egip egipno kalonj gak do gamisat.

Yesu nandan gadat amin kisi do bisit agit

²⁰ “Nak unun amin kabi do gin bisit dima asat. Unun amin kabi da gen yanjakwa nak nandan gadan namni amin unun kisi do asat.

²¹ Dat nak gagon egapbo gak nagon egisal yan gin unun amin kabi da but kalonji egipni do bisit asat. Unun amin nit gat egapno miktim amin da asi gak da nak yabekbi pigim yan nandaba bamisi asak dosi nandisat.

²² Nit kalonji ekwamak yan gin unun amin kalonji egipni, yan do tilim namgul unun kili yomgum.

²³ Nak unun amin kabikon egapbo gak nagon egisal. Kalonji egipni do nandisat. Yan egakwa miktim amin da gak da nak yabekbi pigim yan nandani dosi nandisat. Ae gak da nak do but dasi galak tan namisal yan gin gak da unun amin do galak tan yomisal yan nandani dosi nandisat.

²⁴ “Dat, minjat amin nak do namgul unun nak da egipben kokupmon nak gat kisin egipnen do nandisat. Tilim namgul unun koni do nandisat. Yo morap dima noman tanjakwa but dasi kilisi galak tan namgul, unun do anek unun tilim namgul.

²⁵ Dat Kilegisi, miktim amin gak dima nandan gaman. Mani nak nandan gamisat. Ae amin kabino da gak da nak yabekbi pigim yanji nandaba bami asak.

²⁶ Nak da gak unun amin kabikon yoligim. Ae gak da but dasi galak tan namisal yan gin unun amin kabi da amin do but dasi galak tan yomni, ae nak unun amin kabikon egipben, yan do sigin sanbenek gak yolikdisat.”

Yesu tepmi panek kimagit da aeni pidagit

(Kilapmi 18-20)

18

Judas da Yesu uwal da kisiron yipgut

(Mt 26.47-56 ae Mk 14.43-50 ae Lk 22.47-53)

¹ Yesu bisit an mudanban pandet kabini gat kisi Kidron Pakbi Kidat yapmanek kiwit. Unun pakbi da usugap da pigaga kinda tosok. Yesu gat pandet kabini gat unun pigagagwan pigiwit.

² Bisap morapmi Yesu gat pandet kabini gat unun pigaga muwuk muwuk awit, do uwal da kisiron yipjak amin Judas kisi unun pigaga kan nandanjo agit.

³ Do Judas da Rom dakon emat amin di gat ae Telagi Yut Madep dakon obip amin diwari gat timikban unudon kiwit. Obip amin unun mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat Parisi amin gat da yabekgwit. Unun amin kabi lam ae kalinj ae emat dakon yo kisi timikgwit.

⁴ Yesu yo morap noman tan imdan unun kili nandan mudagit. Do kapmatjok da kin unun amin kabi yan yoyigit, “Ji namin nan wisan?”

⁵ Yoyinban yan yawit, “Nin Yesu Nasaret amin nan wisaman?”

Yanba Yesu da yoyigit, “Nak unun mani.” Yesu uwal da kisiron yipjak amin Judas unun amin kabi gat kisi akwit.

6 Yesu da “Nak unun mani” yan yanakwan amin unun timisok di duwalik kinék miktimon piligi pakgwit.

7 Yesu da aeni yoyigit, “Ji namin nan wisan?”
Yoyinban yawit, “Yesu Nasaret amin.”

8 Yan yanba Yesu da yan yoyigit, “Nak kili dayit, nak unun mani. Ji nak wisan kan, on amin kabi yopba kini.”

9 Yan yanban gen kinda kalip yagit unun bami ton agit. Gen unun yan: “Amin kabi unun nak do namgul unun kinda dima yipbo pasilgit.”

10 Saimon Pita da emat agak sibani ilik mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon oman monji dakon miragi amin tet nani mandan dagagit. Oman monji unun dakon mani Malkus.

11 Yan aban Yesu da tebai yan iyigit, “Emat agak siba yigikon simil! Dat da tepmi paken do nandisak unun dima paken yan nandisal, ma?”

Yesu Anaskon ankiwit

12 Emat amin gat ae mibiltok amin madepni gat, ae Juda amin dakon obip amin gat da Yesu abidanek nap teban nan abisiwit.

13 Yan anek mibiltok Anaskon ankiwit. Anas unun Kaiapas dakon yopmi. Unun bilagon Kaiapas da mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egipgut.

14 Unun da kalip Juda amin yan yoyigit, “Amin kalon kinda dagin amin morap kisi do anek kimotjak kan, unun tagi.”

Pita da Yesu do wasip yagit

(Mt 26.69-70 ae Mk 14.66-68 ae Lk 22.55-57)

15 Saimon Pita gat ae pandet kinda gat Yesu yol anan kigimal. Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da unun pandet nandan imgut, do Yesu yol anan mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da nagalon pigigit.

16 Mani Pita wanga yoma kaga da kapmatjok akgit. Do pandet unun mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da nandan imgut unun da kin oman minjat kinda yoma kila agit unun iyinek Pita abidanban nagalgwan pigigimal.

17 Oman minjat unun yoma kila agit unun da Pita yan iyigit, “Gak unun amin dakon pandetni kinda bo?”

Iyinban Pita da yagit, “Nak dima.”

18 Kokup mirimisi agit, do oman monji gat ae obip amin gat kindapni alik do kindap kinda sogit da patderikon angwasinek akgwit. Anakwa Pita yo kisi agek kindapni aliwit.

Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da Yesu gen yan imgut

(Mt 26.59-66 ae Mk 14.55-64 ae Lk 22.66-71)

19 Unun bisapmon mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da Yesu pandet kabini do iyigit ae yoyindet agit kisi do iyigit.

20 Yanban Yesu da yan iyigit, “Nak gen nomansi amin kisi yoyin tenjenagim. Muwut muwut yutnikon yoyin dekgim, ae Telagi Yut Madep da nagalon Juda amin da abin muwuk muwuk an unudon bisapmi bisapmi yoyin dekgim. Gen kinda pasilikon dimasi yagim.

21 Do nido nak nayisal? Gen yanapbo nandawit amin ban yoyi. Gen yagim unun da nandan.”

22 Yesu yan yanakwan obip amin kinda da mogim kulbak anagek yan iyigit, “Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon geni kobogi gen tagi nan iyisat yan nandisal ma?”

23 Yanban Yesu da yan iyigit, “Gulusun yat kan, unun do nayi. Ae gen kilegi yat kan, nido nikdal?”

24 Nap kisirikon abisiwit dima witdalek Anas da Yesu yabekban mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Kaiapaskon ankiwit.

Pita da aeni Yesu do wasip yagit

(Mt 26.71-75 ae Mk 14.69-72 ae Lk 22.58-62)

25 Saimon Pita kindapni alin agakwan yan iyiwit, “Gak Yesu dakon panjetni kinda, ma?”

Yan iyinba yoyigit, “Nak panjetni kinda dima.”

26 Mani mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dakon oman amin kinda, unun Pita da miragi mandan dagagit amin unun dakon diwatni kinda, unun da yan iyigit, “Gakyo kisi Yesu gat pigaga ekwa dandat, ma?”

27 Iyiban Pita da yagit, “Dima!” Wasip yanakwan unudon gin pup gen yagit.

Yesu Pailaron ankiwit

(Mt 27.1-2 ae 27.11-14 ae Mk 15.1-5 ae Lk 23.1-5)

28 Juda amin da Yesu abidan Kaiapas dakon yut yipmanek gapman dakon amin madep da yutnon ankiwit. Unun kili wisa dagagit, do iyi gapman dakon amin madep da nagalon dima pigiwit, nido piginej kan Pinkep da dabilon kilek tanek Yapyap Bilak dakon jap noknoknin ansun akdaman yan nandawit.

29 Wannga joman agakwa Pailat da pin yan yoyigit, “Ji on amin mibili nido gen yan imen?”

30 Yanban yan iyiwit, “Unun yokwi pakpak kinda dima tam, gagon dima anopnom.”

31 Yanba Pailat da yoyigit, “Disi abidan anki disi dakon gen tebanji yolek gen pikon yipni.”

Yanban Juda amin da yan iyiwit, “Nin da amin kinda anjatno kimotjak dakon yan dagok ninon dimasi tosok.”

32 Gen unun yanba kalip Yesu da kosit nianon da kimotjak do yagit, unun bami ton agit.

33 Pailat da aeni gapman da yutnon wigi Yesu iyiban opban yan iyigit, “Gak Juda amin dakon kila amin madep, ma?”

34 Yanban Yesu da iyigit, “Unun gaga nandanek yosol, bo amin di da nak do yan gayiwit?”

35 Yanban Pailat da yagit, “Nak Juda amin kinda dima! Gaga dakon amin kabigo gat ae mukwa sogok amin dakon amin madep kabigo gat da gak abidan anan nagon anoben. Gak ninan agil?”

36 Yanban Yesu da yan iyigit, “Nak da Amin Kila Asat unun on miktim dakon yo dima. On miktim dakon tam nak dakon oman monjino gat emat wamanakwa amin kinda da nak juda amin da kisiron aripmi dima nepbam. Nak da Amin Kila Asat unun kokup njaknjawari dakon yo.”

37 Yanban Pailat da iyigit, “Asi gak kila amin madep kinda, ma?”

Yanban Yesu da kobogi yan iyigit, “Kila amin madep kinda yan nayisal unun asi bami yosol. Nak gen bami minat amin morap yoyiken do on miktimon pigim. Mibili yan do men da anjalagit. Gen bami yolgan amin morap unun nak dakon gen do mirak yopmangan.”

38 Yanban Pailat da iyigit, “Gen bami unun yo kinda ni?”

Pailat da Yesu tilak kindapmon anjati do yagit

(Mt 27.15-31 ae Mk 15.6-20 ae Lk 23.13-25)

Pailat gen unun iyinnek aeni wannga Juda aminon pikek yan yoyigit, “Nak da gulusun kinda agit do gen yan imnen da arip dimasi kosot.

³⁹ Mani Yapyap Bilagon anpakji yolek amin kinda dam tebanon nan witaldalyipbo kin kin an. Do Juda amin dakon kila amin madep nan yipbo kisak bo nian nandan?"

⁴⁰ Yanban yan tidanek yawit, "Barabas nan yipbi kisak." Barabas unun kabo noknok, ae amin dapmanek yoni gwayan amin kinda.

19

¹ Pailat da yanban Yesu abidanek baljawit.

² Anakwa emat amin da nap keli ton kindanan kila amin madep dakon pelit yombem kinda wasanek Yesu da busunon yipgwit. Yan anek imal dubak gami kinda nan pan imgwit.

³ Anek kapmatjok da kin yan iyiwit, "Gildat tagi, Juda amin dakon kila amin madep!" Yan iyinek mogim kulbak anakgwit.

⁴ Anakwa Pailat wanga aeni pigi Juda amin yan yoyigit, "Nak da unun amin jikon abiko yansi nandan imni, nak da unun amin gulusunni kinda agit do gen yan inner da arip dimasi kosot."

⁵ Yesu nap keli ton ban pelitni waman imgwit gat ae imal dubak gami kisi kwenikon sigin tanakwa wanga pigit. Pinakwan Pailat da amin yan yoyigit, "Kabit, unun amin oni."

⁶ Yanakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae obip amin gat da Yesu kanek tebai yan tidanek yan yawit, "Tilak kindapmon anakba kimakban! Tilak kindapmon anakba kimakban!"

Yanba Pailat da yoyigit, "Disi abidan anki tilak kindapmon anakba kimotjak. Nak da gulusunni kinda agit do gen yan inner da arip dima kat."

⁷ Mani Juda amin da yan iyiwit, "Unun amin da iyi do 'Nak Pinkop dakon Monji' yan yagit. Nin dakon gen teban da unudon amin si kimotni do yosok."

⁸ Pailat gen unun nandanek mibiltok pasalgit unun si yapmanek madepsi pasalgit.

⁹ Anek aeni gapman yutnon wigi Yesu yan iyigit, "Gak dukon nani?" Mani Yesu da gen kobogi kinda dima iyigit.

¹⁰ Anakwan Pailat da iyigit, "Kobogi nayik do dima nandisal, ma? Gepbo kiki bo ae tilak kindapmon gitni dakon yan dagok nagon gin tosok. Gak unun dima nandisal, ma?"

¹¹ Yanban Yesu da iyigit, "Pinkop kwen egisak unun da tapmim dima gamgut tam, gak da nak abin nepbi dakon tapmim kinda dima tan gaban. Do amin gak da kision nepmak unun dakon yokwi da gak dakon yokwi yapmandak."

¹² Pailat gen unun nandanek Yesu yipban isal kisak do kosit wisik agit. Mani Juda amin da yan tidanek yan yawit, "Gak unun amin yipbi kisak kan, gak Sisa dakon notni dima. Amin iyi do nak kila amin madep yan yosok unun Sisa dakon uwalni."

¹³ Pailat gen unun nandanek Yesu anan wanga abigigit. Abigek tamo kinda mani Tip Ban Yalunbi Tamo yan yon unudon gen kokwin an yityit tamo kinda tosok unudon yikgit. (Unun tamo Ibru genon da Gabata yan yon.)

¹⁴ Anwa Yapyap Bilak do nandanek jap pankosit ak bisap, gildat binap 12 kilok agit. Pailat da Juda amin yan yoyigit, "Kabit, kila amin madepji oni."

¹⁵ Yanban yan tidanek yawit, "Anabigit! Anabigit! Tilak kindapmon anakgit!"

Yanba Pailat da yoyigit, "Kila amin madepji tilak kindapmon anakgen do nandan?"

Yanban mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da yan yawit, "Ninon kila amin madep kinda dima egisak. Sisa kalongin!"

16 Pailat da Yesu tilak kindapmon anjatni do emat amin da kisiron yipban abidan ankiwit.

Yesu tilak kindapmon anjakgwit

(Mt 27.32-44 ae Mk 15.21-32 ae Lk 23.26-43)

17 Yesu iyı tilak kindapni guramigek kokup pap yipmanek miktım tim kindakon kiwit, mani Busun Kidat. Ibru genon da Golgata yan yonj.

18 Unjudon tilak kindapmon anjakgwit. Amin bamori kisi tilak kindap teri teri dapmanakwa Yesu binapmon akgıt.

19 Pailat da yanban but piso gen kindanda mandan tilak kindapmon yipgwit. Gen unjun yan, YESU NASARET AMIN, JUDA AMIN DAKON KILA AMIN MADEPNI

20 Unjun kosiri kapbi mandawit. Ibru gen, ae Rom gen, ae Grik genon da kisi mandawit. Yesu anjakgwit miktım tim unjun kokup pap da kapmatjok tagit, do Juda amin morapni da gen unjun manjiwit.

21 Juda amin dakon mukwa sogok amin dakon amin madep kabı da Pailat yan iyıwit, “Juda amin dakon kila amin madepni’ yan dima mandaki. Gen yan mandaki: ‘On amin da yagit, Nak Juda amin dakon kila amin madepni.’”

22 Yanba Pailat da yagit, “Yum koni. Gen kili mandat unjun dagin tosak.”

23 Emat amin da Yesu tilak kindapmon anjagek imalni timikgwit. Timigek kokwin 4 kabı anakwa kalon kalon da imalni kalon kalon timikgwit. Ae paba pigik dubakni kisi abıdawit. Paba pigikni sanbekni unjun mini imal diwat kalonı nan bupbi kawit.

24 Yan kanek notni yoyın yoyın anek yan yawit, “Dima pudonej. Namin da abidosak yan do satu wasok anej.” Yan yanek yan gin aba Pinjkop da papiakon gen kindanda tosok unjun bami tonj agit. Gen unjun yan:

“Imalno kokwinigek timikgwit, ae namin da paba pigikno abidosak yan do satu wasok awit.”

Do emat amin da yan awit.

25 Yesu dakon menji, ae menji dakon padige, ae Maria unjun Klopas dakon minjatni, ae Maria Makdala kokup papmon nani, unjun minjat kabı da Yesu dakon tilak kindap da kapmatjok akgıt.

26 Yesu da menji gat ae panjet but dasi galak tanj imgut unjun kapmatjok akbal pındagek menji yan iyıgit, “Minjat, on gak dakon monjigo.”

27 Ae panjet unjun yan iyıgit, “On gak dakon menjo.” Unjun bisapmon da wasanek panjet unjun da Maria anki yutnikon kila agit.

Yesu kimakgit

(Mt 27.45-56 ae Mk 15.33-41 ae Lk 23.44-49)

28 Yesu pi morapni kili unjun mudosok yan nandanek, ae Pinjkop da papiakon gen kindanda tosok unjun bami tonj asak dosi nandanek yan yagit, “Tekno bap tosok.” Gen unjun yanakwan

29 wain kinam kindanda kapmatjok tagit. Do yo kindanda gugıdan yombem abıdan wainon sibińba tujanban, isop kindap dakon kilinikon walik yipba Yesu da dulumon wigıt.

30 Wikwan Yesu da wain nanek yan yagit, “Kili unjun mudosok.” Yan yanek busunı tadik pinjek wupni yipban kigit.

Emat amin kindanda da Yesu dakon gekgegi sugagit

31 Kili Sabat bisap dakon yo panjtagap ak gildat agit. Unjun Sabat unjun bisap madepsi kindanda, do Juda amin da tilak kindapmon bumjot dima toni do

nandawit. Yan nandawit do amin tilak kindapmon akgwit dakon kandapni dapman jokgal do Pailat iyiwit. Yan aba tepmi kimakba bumjotni panjani yanon da yawit.

³² Yanba emat amin da kin amin bamot Yesu gat dapgwit dakon kandapni dapman jokgalgwit.

³³ Mani Yesukon abin kanba kili kimakgit kawit, do kandapni dima anak jokgalgwit.

³⁴ Mani emat amin kinda da Yesu dakon gekgegi gwawia nan sugagit. Suganban unjudon gin pakbi yawiyo da pakgwit.

³⁵ Yo unjun si kagit amin unjun da iyi unjun dakon yan tenjenok asak. Ae iyi bamisi yosot yan nandisak, do jiyo kisi nandan gadat ani yan do gen unjun yan tenjenosok.

³⁶ Yo unjun aba Pinjop da papiakon gen kinda tosok unjun bami ton agit. Gen unjun yan:

“Kidatni kinda dima anak jokgaldan.”

³⁷ Ae Pinjop dakon gen kinda gat yan tosok:

“Amin da giptimi sugawit unjun kokdan.”

Yesu dakon bumjotni kimakbi tamo kalugi kindakon yipgwit

(Mt 27,57-61 ae Mk 15,42-47 ae Lk 23,50-56)

³⁸ Kili don Josep Arimatea kokupmon nani da kin Yesu dakon bumjotni Pailat da nandan iban anjiskas do iyigit. (Josep unjun Yesu dakon pandetni kinda. Mani Juda amin dakon kila amin do pasalek Yesu do nandan gadatni si anjisibigit.) Pailat da nandan iban Josep da kin Yesu dakon bumjotni anjigit.

³⁹ Ae Nikodemus kalip Yesu kalbi kin kagit unjunyo kisi unjun bisapmon gin apgut. Unjun yo kibani ton tagisi di timik panjapgut. Unjun kindap bamori dakon gawonj ban iktagilek wasawit. Yo kibani tagisi unjun dakon jigini unjun 30 kilo da arip.

⁴⁰ Josep gat Nikodemus gat da Yesu dakon bumjotni abidanjek yo kibani tagisi unjun tagal ingumal. Yan anjek imal tagisi ban gwilikgimal. Unjun Juda amin da anjagon amin kimakbi do yan anj.

⁴¹ Yesu tilak kindapmon anakgwit da kapmatjok pi kinda tagit. Unjun pigagawan kimakbi tamo kalugi kinda tagit. Unjun tamokon bumjot kinda dima yipbi.

⁴² Unjun Juda amin da Sabat bisap dakon yo panjagap ak bisap, ae kimakbi tamo unjun kapmatjok tagit, do amin bamot Yesu dakon bumjotni anki unjungwan yipgumal.

20

Yesu kimoron da pidagit

(Mt 28,1-8 ae Mk 16,1-8 ae Lk 24,1-12)

¹ Sonda wisa dagokdo pilin tuk tanakwan gin Maria Makdala kokupmon nani kimakbi tamokon apgut. Abin kanban kimakbi tamo dakon yoma soppwit dakon tip kili antobilba kigit kagit.

² Yan kanjek timtim yanjek kin Saimon Pita gat ae Yesu da pandetni kinda but dasi galak tan ingut unjun bamot yan yoyigit, “Amin Tagi kimakbi tamokon nan anjabin. Anki dukwan yipman unjun dima nandaman.”

³ Yanban Pita gat ae pandet kinda unjun gat kimakbi tamokon kigimal.

⁴ Amin bamot kisi timtim yanjek kigimal, mani pandet kinda unjun da Pita yapmanjek unjun da kalip kimakbi tamokon kin altagit.

⁵ Kin pagadañek kimakbi tamogwan wusigit. Wusinek imal tagisi Yesu dakon bumjotni wamgwit unun tarjba pindakgit. Mani dima wigigit.

⁶ Saimon Pita unun da bunon abinek unun kimakbi tamogwan wigigit. Wigek imal tarjba pindakgit.

⁷ Ae imal kinda kagit unun Yesu da busunon wabi. Imal unun imal diwari gat dima tawit. Unun gironikbi da iyindage tarjban kagit.

⁸ Ae panjet unun kinda mibiltok kimakbi tamokon kigit unun kisi wigigit. Wigi pindagek nandan gadat agit.

⁹ Unun bisapmon Pinjop da papiakon Yesu kimoron da ae pidokdisak dakon gen tosoq unun do dima nandaba pisagit.

¹⁰ Yo unun pindagek panjet bamot tobil kokupmon kigimal.

Maria Makdala kokupmon nani da Yesu kagit

(Mt 28.9-10 ae Mk 16.9-11)

¹¹ Maria kimakbi tamo da wanja agek kunam takgit. Kunam tagek tagek pagadañek kimakbi tamogwan wisigit.

¹² Wisinek anjelo bamori imalni kwakwagi pindakgit. Unun anjelo bamot Yesu dakon bumjotni da tagit unudon yikgimal. Kinda busunji da tagiron yikgit, anjakwan kinda kandapni da tagiron yikgit.

¹³ Maria yan iyigimal, "Minjat gak kunam nido takdal?"

Yanbal yan yoyigit, "Amin Tagino abidan anki dukwan yipman unun dima nandisat."

¹⁴ Yan yanek tobil Yesu akban kagit. Mani Maria da unun Yesu yan dima kanban pisagit.

¹⁵ Kili Yesu da yan iyigit, "Minjat gak nido takdal? Gak namin nan wisisal?"

Maria da pikaga unun dakon pi monji kinda yan nandañek yan iyigit, "Amin tagi, gak da bumjot ankil kan, dukwan yipmal nayinbi kin abidan anjopen."

¹⁶ Yanban Yesu da yagit, "Maria!"

Yanban Maria da tobil Ibru genon da yan iyigit, "Rabonai." (Rabonai unun dakon mibili unun Yoyinjet.)

¹⁷ Yanban Yesu da yan iyigit, "Nak Datnokon dima wigit, do nak dima abidoki. Kin notno kabi yan yoyiki, 'Nak Datno ae ji dakon Datji unudon wigiken. Pinjopno ae ji dakon Pinjopji unudon wigiken.'"

¹⁸ Iyiban Maria Makdala kokupmon nani da kin panjet kabi yan yoyigit, "Amin Tagi nak da kili kat." Yan yoyinek Yesu da gen iyigit unun yoyigit.

Panjetni da Yesu kawit

(Mt 28.16-20 ae Mk 16.14-18 ae Lk 24.36-49)

¹⁹ Sonda pilin kaga panjetni Juda amin dakon kila amin do pasalek yut kindakon muwugek yoma bengan anek yikgwit. Yigakwa Yesu da abin bikbik nikon agek yan yoyigit, "Butji yawori tosak."

²⁰ Yan yanek kisit bamotni ae gekgekniyo yoliban panjetni Amin Tagini kanek but galak madepsi nandawit.

²¹ Aeni Yesu da yan yoyigit, "Butji yawori tosak. Dat da nak yabekgit, yan gin nak da ji yabekdat."

²² Yan yanek migani pisonban panjetnikon kinakwan yan yagit, "Ji Telagi Wup abidoni.

²³ Ji amin dakon yokwini yopman yomni kan, diwarini pasil yomdan, ae dima yopman yomni kan, diwarini tarj yomdan."

Tomas da Yesu kagit

24 Pan̄detni diwari Yesu kawit bisapmon kinda unun notni gat dima egipgwit, mani unun Tomas (ae mani kinda Yayat).

25 Pan̄det diwari da Tomas yan̄ iyiwit, “Nin Amin Taginin kaman!”

Yan̄ iyin̄ba Tomas da yoyigit, “Kisirikon birin̄ tamo dima pindagek witjiken, ae gekgegikon wuda gwaljig dima witjiken kan, ji da gen nayan unun do nandabo bami dima asak.”

26 Gildat 7 kabi mudanakwa pan̄det kabi ae notni Tomas gat kisi yutnon muwugek yoma ben̄gan awit. Mani Yesu abin̄ bikbik nikon altan̄ban kawit. Altan̄jek yan̄ yoyigit, “Butji yawori tosak.”

27 Yan̄ yoyin̄ek Tomas yan̄ iyigit, “Gak abin̄ kisitno witjinek pindat. Anek kisitgo awin̄ gekgeknokon witjiki. Gak but bamot dima anek nandan̄ gadan̄ nabi.”

28 Yan̄ban Tomas da yan̄ iyigit, “Amin Tagino ae Pin̄kopno.”

29 Yan̄ yan̄ban Yesu da iyigit, “Gak kili nandal, do nandan̄ gadan̄ namisal. Amin nak dima nandan̄jek nandan̄ gadan̄ naman̄, unun amin kisik kisik tagi ani.”

On papia dakon mibilisi

30 Yesu da wasok tapmimi ton̄ diwari morapmisi anakwan pan̄detni da pindakgwit, unun on papiakon dima mandabi.

31 Mani papia on yan̄ do mandabi. Ji da Yesu unun Kristo yan̄si nandan̄ gadan̄ imni. Ae Yesu unun Pin̄kop dakon Monjisi yan̄ nandan̄ gadan̄ imin̄akwa, unun da manon egip egip abidoni, mibili yan̄ do papia on mandabi.

Yesu aeni pan̄det kabinikon altan̄ yomgut

(Kilapmi 21)

21

Yesu pan̄detni diwari do altan̄ yomgut

1 Don aeni Yesu da pan̄detni Galili Pakbi idap ilen̄jikon egakwa altan̄ yomgut. Altan̄ yomgut dakon gen unun yan̄.

2 Saimon Pita, ae Tomas (Yayat yan̄ iyiwit), ae Nataniel (Galili miktim, Kana kokupmon nani kinda), ae Sebedi dakon monji bamot gat, ae Yesu dakon pan̄detni bamori gat kisi egipgwit.

3 Saimon Pita da notni yan̄ yoyigit, “Nak tap kilap ilit do kizat.”

Yan̄ban yawit, “Nin kisin kinerj.” Yan̄ yan̄jek boron wigek kiwit. Mani unun kalbi tap kilap kinda dima ilikgwit.

4 Wisa dagokdosi gildat dima win̄akwan Yesu unun pakbi idap ilen̄jikon akban kawit, mani unun Yesu yan̄ dima kan̄ba pisagit.

5 Anakwa Yesu da yan̄ yoyigit, “Not kabi, ji tap kilap di ilan̄?”

Yan̄ban yawit, “Dima.”

6 Yan̄ba yan̄ yagit, “Ji yikji bot amin tet do maba kwan tap kilap di ilitni.” Yan̄ yan̄ban yikni maba pikwan tap kilap morapmisi pigi tujan̄ba yik ilik awik do antidok awit.

7 Yan̄ anakwa pan̄det Yesu da galak tan̄ imgut unun da Pita yan̄ iyigit, “Unun Amin Tagi mani!” Saimon Pita unun pi do anek ilikba pigik kadimni kili ilik yipgut. Do notni da “Unun Amin Tagi mani!” yan̄ yan̄ban nandan̄jek ilikba pigik kadimni ae pan̄jek pakbigwan pan̄ magit.

8 Manek ilen̄jikon kin̄akwan notni boron da bun̄on yolgwit. Yolek yikni tap kilap tujan̄bi walimbil ilik an̄jan̄ kiwit, nido bot unun pakbi dubagikon dima tagit, 100 mita unun da tilagon gin tagit.

⁹ Kij ilenikon wigek yan pindakgwit: kindap kinda sogit da patderikon tap kilap kinda tagit, ae bretyo kisi tanba pindakgwit.

¹⁰ Pindagakwa Yesu da yan yoyigit, “Ji abisok tap kilap ilan di panjapgut.”

¹¹ Yanban Saimon Pita da boron wigek tap kilap yik ilikban ilenikon wigigit. Yigon tap kilap madep madep 153 yan da pigi tugawit, mani yik unun dima dagagit.

¹² Yesu da yan yoyigit, “Ji abin jap nabit.” Unun Amin Tagini yan kili nandan mudawit, do gen unun yanban pandetni si pasalek kinda da “Gak namin?” yan dima iyiwit.

¹³ Anakwa Yesu kindapmon kinjek bret ae tap kilap timigek pandetni do yomgut.

¹⁴ Yesu kimoron da pidan pandet kabinikon on altan yomgut unun da aban kosiri kapbi agit.

Yesu da Pita yan iyigit, “Gak sipsipno kila abi”

¹⁵ Jap nan mudanek Yesu da Saimon Pita yan iyigit, “Saimon, Jon dakon monji, gak nak do but dasi galak tan namin kimagek on amin kabi da but dasi galak tan naman unun yapmandal, ma?”

Yanban Pita da yagit, “Asi, Amin Tagi, gaga nandisal. Nak but dasi galak tan gamisat.”

Yanban Yesu da iyigit, “Sipsip monin kabino upmokgi.”

¹⁶ Ae kosiri kinda gat yan iyigit, “Saimon, Jon dakon monji, gak nak do but dasi galak tan namisal, bo dima?”

Yanban Pita da yagit, “Asi, Amin Tagi, gaga nandisal. Nak but dasi galak tan gamisat.”

Yanban Yesu da iyigit, “Sipsipno kila abi.”

¹⁷ Ae Yesu da iyanban kosiri kapbi anakwan aeni yan iyigit, “Saimon, Jon dakon monji. Gak but dasi galak tan namisal?” Pita unun Yesu da kosiri kapbi “Gak but dasi galak tan namisal?” yan iyigit, do buri jik tagit.

Yan nandanek Yesu yan iyigit, “Amin Tagi, yo morap unun nandan mudosol. Nak but dasi galak tan gamisat, gaga nandisal.”

Yanban Yesu da yan iyigit, “Gak sipsipno upmokgi.”

¹⁸ Asisi gayisat, gak monji gimoni egipgul bisapmon ilikba pigikgo panek kokup dukwan kik do nandagil unudon kin kin agil. Mani amin pelan aki bisapmon, kisitok anenagaki amin njaknjari da ilikba pigikgo pan gaminjek gak anan kosit dima kik do nandaki unun nan ankikdan.”

¹⁹ Yesu gen on Pita kosit nianon da kimagek Pinjok man madep injak unun do yagit. Yan yanek iyigit, “Nak nolgi.”

Yesu da pandet kinda si galak tan imgut, unun dakon gen

²⁰ Pita da tobil pandet kinda Yesu da but dasi galak tan imgut unun kagit. Unun bunon yol panpan apgut. (Unun amin jap nawit bisapmon Yesu dakon pibit da kapmatjok busun unudonjok yipmanek Yesu yan iyigit, “Amin Tagi, namin da gak uwal da kisiron gepjak?”)

²¹ Pita da unun amin kanek Yesu yan iyigit, “Amin Tagi, ae on amin iwa?”

²² Yanban Yesu da yan iyigit, “Egakwan gin nak aeno tobil apben do nandaken bo dima, unun nak dakon yo. Gak nak nol.”

²³ Yan yanban binap gen kinda panmuwukbi kabikon kin iren tagit. Gen unun yan: “Unun pandet dima kimotdisak.” Mani Yesu da pandet unun dima kimotjak yan dima yagit. “Egakwan gin nak aeno tobil apben do nandaken bo dima, unun nak dakon yo”, unun gin yagit.

²⁴ Unjun pandet da unjun yo morap dakon yan tetenok anek gen unjun mandagit. Nin nandaman, gen unjun yan tetenjosok unjun bamisi.

²⁵ Yesu da yo diwari morapmisi gat agit. Yo morap agit kisi morap papiakon mandanek kan, miktimon papia unjun da toni dakon tamo aripmi dima bo toni.

Yabekbi Pi Awit Dakon Gen

But piso gen

Yabekbi Papia on Gen Bin Tagisi Luk da mandagit unun sanjenek yosok. Luk dagin on papia kisi mandagit. On papiagwan yanj konen; Telagi Wup da yabekbi do kosit yopmanj yomijakwan Yesu dakon Gen Bin Tagisi “Jerusalem ae Judia ae Samaria yawit, ae yanakwa miktimi miktimi kigit” (1.8 do koki).

Papia Yabekbi da Yesu dakon panmwukbi Juda amin kabikon da wasanek don madep tanek miktimi miktimi kigit do yosok. Ae Luk da yo kinda nolisak unun yanj; Kristo dakon pi gat, ae minjat aminyo Yesu yolgwit dakon egip egip do kalip Pinjkop da Israel amin do yanj teban tok agit unun bami tonj awit.

Yo madep kinda Yabekbi Papia da yosok unun yanj; Unun Telagi Wup dakon pi do yosok, unun Pinjkop dakon Wupni. Mibiltok Telagi Wup Pentikos bisapmon pandet kabikon pigit. Anjek don nandak nandakni parjtagap anjek tapmim yomgut unun do yosok. Tapmim yomijakwan wasok tapmimi tonj anakwa amin da geni do nandaba bami agit, ae Yesu do nandan gadawit.

On papiakon pandet kabi da minjat aminyokon Yesu dakon Gen Bin Tagisi yawit bisapmon gen dubagisi yawit. Anakwa minjat aminyo morapmi da Gen Bin Tagisi unun yolakwa panmwukbi si teban tagit.

Papia on da yabekbi morapmi da pi awit unun do yosok. Mani Pita gat Pol gat da pi agimal unun do morapmi yosok. Pita unun Yesu dakon pandetmi kinda. Mani Pol kalip Yesu dima yolgit. Pol mibiltok Kristo dakon panmwukbi pabinj yop do pi tebaisi agit. Mani don Yesu da Pol yanj iban but tobil anjek pi amini bamisi kinda dagagit. Anjek Amin Nwaktjwari Kabikon Pinjkop gen yoyigit.

On papiagwan Luk da Pol da yo morap agit do yanjek “nin da agiman” yanj yosok. Nandak nandak amin morapmi da yanj nandan; Luk iyi; Pol gat bisap di agipgumal do “nin da agiman” yanj unun do yosok.

Yabekbi kabi da Jerusalem kokup papmon Yesu dakon gen yoyinj tenjenawit

(Kilapmi 1.1-8.3)

Yesu da Telagi Wup yipban pisak do yanj teban tok agit

1-2 Tiopilas, nak kalip papia kinda mandagim. Unun papiakon Yesu wasanek pi agit ae Pinjkop dakon gen yoyinj dekgiron da kwen wigigit unun dakon mibili mandagim. Yesu yabekbi kabini manjigit unun altan yominjek Telagi Wup da tapmim imijakwan pi ani do yoyinj mudanakwan Pinjkop da abidanj ananj Kwen Kokup wigigit.

³ Mibiltok tepmi madep panjek kimakgit da bunon egip egip aeni abidanek unun amin kabinikon altan yomgut. Altan yominjek asi kalugi egisak yanj nandani do yo morapmi agit. Gildat 40 unun gat egek Pinjkop da Amin Kila Asak unun dakon mibili yoyigit.

⁴ Bisap kinda unun gat egek yanji ani do yoyigit, “Ji Jerusalem kokup pap dima yipmanj detni. Datno da yo dam do yanj teban tagit unun abidok do jomjom ani. Nak kalip yo unun do kili dayigim.

⁵ Jon da amin pakbi sonj yomgut, mani gildat kabisok kinda egek Pinjkop da Telagi Wup sonj damdisak.”

⁶Unun bisapmon yabekbi kabini gat muwugek Yesu yan iyiwit, “Amin Tagi, gak abisok Israel amin nin panpuluganbi aenin miktimnin kila anek egipnenj bo dima?”

⁷Yanba yan yoyigit, “Dat da yo morap ak do bisap manjigit unun ji dakon yo dima. Dat da yo morap unun iyi kila asak.

⁸Mani Telagi Wup jikon pinban tapmim pakdan. Tapmim panjek nak dakon gen Jerusalem kokup papmon yan tenjenoni. Ae unudon da Judia kokup morap kisi, ae Samaria miktim kisi, ae miktimi miktimi kisi yan tenjenoni.”

Yesu Kwen Kokup wigigit

(Mk 16.19-20 ae Lk 24.50-53)

⁹Yesu da gen unun yan mudanakwan, kanakwa kwen wigigit. Wigakwan gikwem da wamanakwan aeni dima kawit.

¹⁰Kwen tebai sintanakwa unudon gin amin bamori imalni kwakwagi unun da altanbal yabekbi kabi gat agwit.

¹¹Altanek yan yoyigimal, “Galili amin ji nidosi kwen sintanek akgan? Yesu unun abisok Pinkop da abidanban ji depman dek Kwen Kokup wigik. Abisok kanakwa wigik yan gin apjak bisapmon yan da tilagon apdisak.”

Judas dakon kulabikni manjiwit

¹²Yan yoyinbal ilen Olip yipmanek tobil Jerusalem kokup papmon kiwit. Ilen Olip unun Jerusalem da kapmatjok tosok.

¹³Kin altanek yut kwen nani si egipgwiron wigiwit. Amin egipgwit unun mani yan; Pita, Jon, Jems, Andru, Pilip, Tomas, Batolomiu, Matyu, Jems Alpius dakon monji, Saimon Selot da kabikon nani, ae Judas Jems dakon monji.

¹⁴Unun amin kabi gat ae minat diwari gat ae Yesu dakon menji gat ae padik padikni gat kisi but kalonon da muwugek bisit pi sanbek sanbek awit.

¹⁵Unun bisapmon amin 120 yan da Yesu nandan gadan imgwit. Pita unun kabikon da pidan agek yan yagit,

¹⁶“Not kabi, kalipsigwan Telagi Wup da Dewit antagap aban Pinkop da papiakon Judas do gen kinda mandagit unun gen bami tonj agit. Judas unun Yesu anoman anyoban obip amin da abidawit.

¹⁷Judas kalip nin da kabikon ekwan pi kalonj agimanj.”

¹⁸Judas unun yo yokwi agit dakon tomni timigek miktim tim kinda yuman nagit. Unun miktimon Judas da man sulugakwan kok wamiyo kisisi miktimon man mudawit.

¹⁹Amin morap Jerusalem egipgwit unun dakon gen nandanek unun miktim tim mani Yawi Miktim yan yawit. Iyi da genon da Akeldama yan yawit.

²⁰Pita da sanbenek gen yan yagit, “Kap Papia madepmon gen kinda yan mandabi:

‘Yut kokupyonikon amin di dima egipdo, isal tosok dosi nandisat.’

Ae unun papiakon gen kinda yan mandabi:

‘Kila amin pi agit unun amin kinda da kulabisak dosi nandisat.’

²¹⁻²²Gen yan tosok do amin kinda kulabigi anoman anen. Jon Telagi Pakbi Sogok Aminon da wasanek Yesu nipman wigigit, ae amin morap nin gat sanbek sanbek egapno Amin Tagi Yesu kin ap agit, unun amin kinda nan kulabik anen. Unun amin dasi nin gat pi anek Yesu kimoron da pidagit unun do yan tenjenok anen.”

²³ Pita da yan yanban amin bamori do yan yomgwit, kinda mani Josep unun Basabas yan iyiwit, ae mani kinda Jastus. Ae amin kinda unun mani Matias.

²⁴⁻²⁵ Amin bamot unun manjnek bisit yan awit, "Amin Tagi, gak amin morap dakon but kisi pindak mudosol. Unun bamoron da namin dasi Judas dakon tamo abidanek yabekbi pi asak unun amin noliki. Bupmisi, Judas unun tamoni yipmanek kimak tamo iyi do yan mudanbikon kigit."

²⁶ Bisit yan anek namin da noman tosak yan do wasok kinda awit. Tip wasok aba Matias da noman tagit. Noman tanek yabekbi 11 kabikon sanjbejit.

2

Telagi Wup pigit

¹ Pentikos Bisap Madepmon Yesu nandan gadan ingwit amin kabi yut kindakon gin muwugek egipgwit.

² Unudon gin nandanakwa wuwik madep kinda mirim madep an unun da tilagon Kwen Kokup da pigit. Pin unun yut yikgwiron tugagit.

³ Anjakan yan pindakgwit: milen asip amin mel yombem da noman tan wasaj ki amin kalon kalon da kwenon yikgwit.

⁴ Anek Telagi Wup da amin kisi morap burikon pigi tugagit. Anek Wup da panpuluganban wasanek gen mibili mibili yawit.

⁵ Unun bisapmon Juda amin di Jerusalem kokup papmon egipgwit. Unun amin miktim morap tan anan kwan unudon da apgwit. Unun amin Pin kop gawak iminek egipgwit.

⁶ Wuwik unun nandanek unun minjat amin kabi madepsi da muwugek amin kalon kalon mirak pan nandaba Yesu nandan gadan ingwit amin kabi da iyi da genonsi da gen yawit. Yanba nandanek nandaba njwakjwarisi

⁷ aban yan yawit, "On amin kabi gen yon unun kisi morap Galili amin gin, ma?"

⁸ Kosit nianon da nin dakon gen kalon kalon yon?

⁹ Nin miktimnin Patia, Midia, Elam, Mesopotemia, Judia, Kapadosia, Pontus, Esia,

¹⁰ Prigia, Pampilia, Isip, ae Libia miktim Sairini kokup pap da kapmatjok tosonon amin. Nin Rom amin diwari apguman da idon ekwaman

¹¹ (Juda amin ae amin diwari Juda amin kabikon sanjbenji kisi). Diwari nin Krit amin, ae diwari Arebia amin. Nin kisi morap da nandanapno unun amin kabi da nin da genon da Pin kop dakon wasokni masi masimi unun do yanba nandanaj."

¹² Amin wuripdak pasalek notni yoyin yoyin anek yan yawit, "Yo on altanban koman unun dakon mibili nian?"

¹³ Yan yanakwa amin diwari da jigilak gen yanek yan yawit, "On amin kabi wain kalugi morapmi nan da but upbal an."

Pita da Pin kop dakon gen yagit

¹⁴ Yanba nandanek Pita notni 11 kabi gat kisi pidan agek gen papmon da amin yan yoyigit, "Juda amin not kabi, ae ji Jerusalem kokup papmon ekwan amin morap, mirak pakyaansi yopmanakwa yo on altosok unun dakon mibili dayiko nandani.

¹⁵ "Ji on amin kabi but upbal an yan nandan, ma? Dimasi! Bisap apmenon wisa dagokdo 9 kilok gin asak. Pakbi teban noknok bisap unun pilindo.

¹⁶ Abisok yo on altosok unun kombi amin Joel da unun do kalipsigwan yan yagit:

- 17 'Pinjkop da yan yosok, Mibi gildat kwan tanjakwan Wupno amin morap kisi do tagal yoben.
Anjapbo monji gwayosi da kombi gen yokdan.
Ae monji bilagi da dipmin yombem pindatdan.
Ae amin pelan da dipmin pindatdan.
- 18 Unjun bisapmon oman amin kabino minjat ae wili kisi do Wupno tagal yobo unjun da kombi gen yokdan.
- 19 Anjakwa kwen binap yo masi masimi unjun doliko pindatni.
Ae miktimon wasok tapmimi tonj ako bisap madep unjun dakon tilak yan pindatni.
Yawi ae kindap ae mukwa madep altokdan.
- 20 Unjun bisapmon gildat dabil pilin tuk anjakwan kanek yawi dom akdisak.
Yan anjakwan Amin Tagi apjak dakon bisap madep don altosak.
Unjun bisap madepmon Amin Tagi dakon tapmim madepni ae tilim madepni unjun altokdisak.
- 21 Unjun bisapmon minjat amin morap Amin Tagi da panpulugosak do bisit iyan unjun amin kabi iyi do panjutnosak.' "
- 22 Pita sanjenek yan yagit, "Israel amin kabi, ji mirak yopmanek Yesu Nasaret amin do yoko nandabit. Unjun amin Pinjkopmon da apgut yan nandani do Pinjkop da tapmim iminjakwan wasok tapmimi tonj, ae yo masi masimi ae tilak mibili mibili agit. Yo morap agit unjun disi kawit.
- 23 Pinjkop da yan aben yan kili nandagit, do amin unjun ji da kisiron yipgut. Yipban ji da amin yokwi da kisiron yipba unjun da abidanek tilak kindapmon anakba kimakgit.
- 24 Kimot dakon jigi da amin unjun bisap pisipmisok wagil aripmi dima abin yipmi, do Pinjkop da kimoron nan aban pidagit.
- 25 Kalip Dewit da Yesu tepmi pasak do yan yagit:
'Nak Amin Tagi koko nak gat sanbek sanbek egisak.
Unjun nak da kapmatjok egek tapmim naminjakwan yo kinda da aripmi dima ankwakwalitjak.
- 26 Yan asak, do butno da tagisi anjakwan kisik kisik gen yosot.
Ae giptimno Pinjkop da anpulugosak do jomjom asat.
- 27 Gak nipbi kimakbi tamokon dima token.
Telagi amingo dakon giptim anjutnajak dima miktosak.
- 28 Gak egip egip dakon kosit kili nolinbi kagim.
Nak gak gat egek kisik kisikgo da butnokon pigi tugosak.'
- 29 Not kabi, babiknin Dewit unjun dakon mibili do asisi dayin tenjenoko. Dewit unjun kimakban kilisi wayikgwit. Bumjotni dakon tamo abisok on kokupmon komanj.
- 30 Mani Dewit unjun kombi amin kinda egipgut. Pinjkop da yan teban tok gen kinda yan iyigit: 'Gak dakon babigo kinda da gak da tamokon kila amin madep egipjak.'
- 31 Yo don altoni unjun pindagek Kristo kimoron da pidosak do kili yagit. Giptimi kimakbi tamokon dima tosak ae dima miktosak yan Dewit da kili yagit.
- 32 Yesu unjun Pinjkop da kimoron nan aban pidagit. Nin si kagimanj do unjun dakon yan tenjenok amanj.
- 33 Pinjkop da man madep imgut da iyi da aminsi tet do yikdak. Dat da Telagi Wup Monji do iben yan kili yan teban tagit. Do Monji do iban unjun da tagalban yo abisok noman tosok unjun ji kan nandanyo anj.

³⁴ Dewit iyi Kwen Kokup dima wigigit mani yan yagit:
‘Amin Tagi da nak dakon Amin Tagino yan iyisak,
Gak nak da aminsi tet do yigaki

³⁵ uwalgo dakon tapmim pabin yopbo gak dakon pinbisi egipni.’

³⁶ Yanjo, Israel amin kabi ji yanji nandani, Yesu unun ji da tilak kindapmon anjagwit, mani Pinjop da unun amin yipban Amin Tagi ae Kristo egisak.”

Amin morapmi da but tobil anek telagi pakbi sowit

³⁷ Pita da gen unun yanban nandaba buri suganba amin da Pita gat yabekbi kabi diwari gat yan yoyiwit, “Not kabi, nin abisok nianji ano kilek tosak?”

³⁸ Yanba Pita da yan yoyigit, “Ji kalon kalon but tobil anek Yesu Kristo da manon telagi pakbi sojakwa Pinjop da yokwisi wiriritjak. Yan anjakwa Pinjop da but galak do Telagi Wup damjak.

³⁹ Pinjop da Telagi Wupni dam do kili yan teban tok agit. Ji ae minat monjiyosi ae amin dubagikon ekwan, ae amin kisi morap Pinjop da yan yomisak unun Telagi Wupni damjak.”

⁴⁰ Pita da gen morapmi sanbenek nawa gen tebaisi yan yoyigit, “Ji kan kimotni. Yokwi pakpak kabikon da tobil apba Pinjop da ji timitjak.”

⁴¹ Unun gildaron gin amin 3 tausen Pita dakon gen nandaba bami agit. Yan anek telagi pakbi sojek Yesu da panmuwukbi kabikon sanbewit.

Amin but kalon anek egipgwit

⁴² Panmuwukbi kabi da yabekbi dakon gen nandak do galagi madepsi nandawit. Ae but da notni banjal banjal anek, jap anwa nok do ae bisit ak do sanbek sanbek muwukgwit.

⁴³ Yan anjakwa Pinjop da panpuluganban yabekbi kabi da wasok tapmimi ton morapmi aba amin da pindagek pasal kimakgwit.

⁴⁴ Yesu nandan gadan imgwit amin kabi but kalon anek yo kabini kalonji di banjin pan egipgwit.

⁴⁵ Yo kabini gat miktimni gat yopba amin da yuman nanba monej unun ban bupmi amin panpulugawit.

⁴⁶ Gildari gildari Telagi Yut Madepmon muwukgwit. Ae notni da yutnon muwuk muwuk anek but galagon da not panpulugok dakon kisik kisik anek jap nawit.

⁴⁷ Anek Pinjop anjisinjek egipgwit ae amin kisi morap da unun amin do nandaba tagisi agit. Gildari gildari amin diwari but tobil aba Amin Tagi da yokwikon ban timikban panmuwukbi kabikon sanbenba kabi madepsi agit.

3

Pita da kandap yokwi kinda anmilip agit

¹ Bisap kindakon gildat tobil do anjakwan Pita gat Jon gat bisit agak bisapmon Telagi Yut Madepmon kik do kigimal.

² Kin pindakbal amin kabi kinda da kandap yokwi kinda waman anjagwit. Unun amin meni da yan anjalagit. Gildari gildari amin unun anabinj Telagi Yut Madep dakon yoma kaga kinda mani Kildani Tagisi unudon yipman yipman awit. Amin Telagi Yut Madep da nagalgwan pigakwa unun amin da monej imni do bisit yoyigit.

³ Pita gat Jon gat nagalgwan pigik do anjakwal monej imjil do bisit yoyigit.

4 Pita gat Jon gat da amin unun tebai kanek Pita da yan iyigit, “Gak nit ninda!”⁵ Yan iyinban yo di namdamal yan nandanek tebai pindakgit.

6 Yan pindagakwan Pita da iyigit, “Nak monenno mini. Mani yo tan nama unun tagi gaben. Yesu Kristo Nasaret kokupmon nani unun da tapmin namgut do gayiko pidan kosit agit!”

7 Yan iyinek kisiri aminsi tet do abidanek anpulanban pidagit. Pidanek unudon gin kandapni ae banniyo kisi teban tawit.

8 Kandapmi teban tanba wigi man agek wasanek pilik bamok agit. Yan anek Pin kop an kisinjek wigi mok mok anek amin bamot gat Telagi Yut Madep da nagonal pigiwit.

9 Pigakwa amin morap da kanba pilik bamok anek Pin kop an kisinban

10 kanek nandaba iwaknwarisi aban yan nandawit, “Mao! On amin yoma kaga mani Kildani Tagisi unudon yigek amin da monen imni do bisit asak amin oni. Unun da kilek tak!”

Pita da Telagi Yut Madepmon gen yagit

11 Yan nandanek amin morap timtim yanek abin kanba amin unun Pita Jonyo timikban akba pindakgit. Tamo unun akgwit dakon mani unun Solomon dakon Yik Nandat Tamo.

12 Apba pindagak Pita da yan yoyigit, “Israel amin kabi, ji mibili nido tamtam yanek nit tebai nandan? Nit da kilegi do bo nit da tapmimon da on amin wasok ando kilek tak yan nandan? Unun dimasi!

13 Babiknin Abraham, Aisak ae Jekop unun dakon Pin kop da oman amini Yesu man wukwisi imgut. Unun amin si anakba kimotjak do ji da uwal da kisiron yipgwit. Pailat da pulugan yipban kisak do nandagit, mani ji da manji iminek si kimotjak do yawit.

14 Unun Amin Telagisi ae Kilegisi egipgut, mani ji da manji imgwit. Manji iminek amin dapdap amin kinda jikon yipban opjak do Pailat iyiwit.

15 Egip egipmon niyin panpan kigik amin unun ji da anakba kimakgit. Mani Pin kop da kimoron nan aban pidagit. Pidanban kagimak do nit unun do yan tenjenok amak.

16 Nit Yesu nandan gadan imamak, do unun da wasok aban on amin kan nandanjo an unun abisok kilek tak. Yesu da iyi nandan gadatnit pan teban anakwan unun nandan gadat da on amin wagilsa anmilip aban kilek tak da akban kon.

17 “Asi, not kabi ji gat ae kila amin kabisi gat dima nandan pisanjek Yesu anakgit.

18 Mani kalip Pin kop da kombi amin kisi da gen kagakan da Kristo tepmi pasak do yagit. Do ji da Yesu anakba gen unun bami tonj agit.

19 Yando, ji but tobil anek Pin kopmon gadanba yokwisi mudoni.

20 Yan aba Amin Tagi da tapmimni kalugi ji do damjak. Anek Kristo ji pan pulugok do anek manjikbi unun damjak. Unun mani Yesu.

21 Yesu unun Kwen Kokup egek Pin kop da yo morap pan kaluk asak unun do jomjom asak. Yo morap pan kaluk aben yan Pin kop da unun do kili yan teban tagit. Pan tagap aban telagi kombi amin kabini da unun do kili yawit.

22 Kalip Moses da yan yagit:

‘Amin Tagisi Pin kop da don ji kabikon amin kinda an noman aban kombi amin nak yombem egipjak.

Unun amin da gen morap dayisak unun pakyansu nandani.

23 Geni dima nandani amin unun Pinjkop da kisisi panjupbal aban iyi dakon amin kabi gat ae dima egipni.'

24 "Kombi amin Samuel gat ae unun da bujon kombi amin morap noman tawit unun kisi da abisok yo noman ton unun do yan tenjenok awit.

25 Ji kombi amin dakon babi kabini ekwan. Pinjkop da babikji gat sanbek sanbek agit do yo morap yom do yagit unun ji da timitni. Pinjkop da Abraham yan iyigit:

'Nak da gak dakon babigo yabegek amin miktimi miktimi ekwan unun gisamikgo tagisi egipni.'

26 Pinjkop da oman monjini anoman an mibiltok ji do yabekban apgut. Ji kisi kalon kalon anpakji yokwi yopmanjek gisami ton egipni yan do anjek yabekgit."

4

Pita gat Jon gat dam tebanon yopgwit

1 Pita gat Jon gat amin gen sigin yoyinjakwal mukwa sogok amin gat Sadyusi amin gat ae Telagi Yut Madep dakon obip amin dakon mibiltok amin gat kisi apgwit.

2 Abin nandaba amin bamot da Yesu kimoron da pidagit ae amin kimakbi yan gin pidokdan unun do yoyin tenjenagimal. Yan anjakwal amin bamot do nandaba yokwi tok awit.

3 Anjek amin bamot timigek gen pikon yop do nandawit, mani pilin tok do agit do anwa don yan nandanek dam teban yutnon yopgwit.

4 Mani amin morapmi da amin bamot dakon gen unun nandan Yesu nandan gadan iminek panmuwukbi kabikon sanbenba 5 tausen yan da tilak agit.

Pita gat Jon gat gen kokwin amin kabikon yopgwit

5 Wisu dagokdo Juda amin dakon kila amin madep gat kila amin gat ae gen teban yoyindet amin gat kisi Jerusalem kokup papmon muwukgwit.

6 Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Anas ae dabini diwari, ae Kaiapas gat Jon ae Aleksanda gat kisi muwukgwit.

7 Muwugek Pita gat Jon gat yoyinba injamnikon agakwal yan yoyiwit, "Jil ni tapmimon da yo unun agimal? Ae namin da pi unun anjil do yan mudan dangut?"

8 Yanba Pita unun Telagi Wup da burikon pigi tujanban yan yoyigit, "Juda amin dakon kila amin madep ae kila amin yan nandani.

9 Nianjon da kandap yokwi anmilip agimak unun dakon mibili nandak do yon kan

10 ji gat ae Israel amin kabi gat kisi dayiko nandani. Yesu Kristo Nasaret kokupmon nani unun da tapmimon on amin anmilip agimak da ji da dabilon akdak. Ji da Yesu tilak kindapmon anakba kimakgit mani Pinjkop da kimoron nan aban pidagit.

11 Yesu do tilak gen kinda yan yanbi:
'Yut agak amin ji da gwak yokwi yan yanek maba kigit.

Unun gwak tip kinda nan tidawit da akdak.'

12 Nin amin kinda da yokwikon ban aripmi dima timitjak. Yesu iyi da manon gin miktimi miktimi amin ekwan unun tagi timitjak. Pinjkop da unun amin kalongin nin do anjek yabekban pigit."

13 Yan yanban amin madep da yan nandawit: On amin bamot amin isali, papia yutnon dima yikbi, mani pasol pasoli mini gen tapmimi ton yomal. Yan

pindagek but morap nandanek on amin kalip Yesu gat egipgwit yan nandan kokwinikgwit.

14 Anjek amin kilek tagit unun kisi akba pindagek gen di aeni yoyik do dima nandawit.

15 Anjek amin bamot yoyinba gen kokwin tamo yipmanek wanja pigigimal. Pigakwal yanba yok anjek yan yawit,

16 “Unun amin bamot nianji anjomnen? Unun da wasok tapmimi tonj kinda abal Jerusalem amin kisi da nandan do aripmi dima anwasip anej.

17 Mani gen unun aminon dima kin irentosak do yansop an yomno Yesu dakon mibili do aeni dima yonjil.”

18 Yan yanek yoyinba yutnon winbal Yesu da manon gen dima yonjil ae amin dima yoyinjetjil do yansop tebaisi an yomgwit.

19 Mani Pita gat Jon gat da gen yan panjobil yomgumal, “Disi kokwinitni. Pinjok dakon gen yipmanek ji dakon gen guramitden kan, Pinjok da nandaban kilek tosak bo nianj?

20 Nit gen kaganit aripmi dima sopden. Nit yo pindak nandanjo agimak unun dosi yan tenjenok akdamak.”

21 Yan yanbal gen kokwin amin da sanbenek but pasol gen diwari yoyinek amin do pasalek yopba kigimal. Amin da wasok agimal unun do Pinjok anjisiwit. Do ni jigi nan tagi yomnen yan kinda dima nandawit.

22 Amin anmilip agimal unun bilakni 40 yapbi, aripmi dima kilek togi yan nandawit do Pinjok anjisiwit.

Panmuwukbi da bisit awit

23 Pita gat Jon gat gen kokwin yutnon da pinj dabini kabikon kigimal. Kinjek mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae kila amin gat da gen morap yoyiwit unun kisi yoyin mudagimal.

24 Yoyin mudanbal but kalonon da Pinjok bisit yan iyiwit, “Amin Tagi Tapmim Ami, kundu ae miktim ae tap ae yo morap unjungwan tonj unun kisi gak da wasan yopgul.

25 Kalipsigwan nin dakon babiknin gak dakon oman amingo Dewit Telagi Wup da antagap aban gen yan yagit:

‘Amin kabi kabi mibili nido japmisi nandanek iyi do nandaba wukwanek isal dogin yo yokwi ak do gen yan panjeban anj?’

26 Kila amin madep miktimi miktimi ekwan unun emat ak do tagap tok an.

Kila amin da Amin Tagi gat ae Kristoni gat pabin yop do muwukanj.

27 Asisi Erot ae Pontias Pailat, ae Amin Nwakjwari Kabi amin, ae Israel amin unun kisi da on kokup papmon telagi oman amingo Yesu gak da pigo asak do manjgil, unun amin abin yip do muwukgwit.

28 Yan anakwa gak tapmingo madep do kalip yo don altoni do nandabi teban tagit unun noman tawit.

29 O Amin Tagi, uwalnin da yo yokwi anjim do yonj, do panpuluganaki oman amin kabigo nin da pasol pasoli mini teban tanek gengo yan tenjenonenj.

30 Gak tapmingo yolinjaki sot amin kilek toni. Ae tilak tapmimi tonj ae wasok masi masimi unun telagi oman amingo Yesu unun da manon aki.”

31 Bisit anwasip anakwa yut muwukgwit unun kwakwalikgit. Yan aban Telagi Wup da amin kisi da buron pigi tujan yoban Pinjok dakon gen pasol pasoli mini tapmimi tonji yawit.

Amin kisi not panpulugok awit

³² Yesu nandan gadan imgwit amin unun kisisi but kalonj ae nandak nandak kalonj panek egipgwit. Amin kinda da yo kabini do unun nak dakon yo yan dima yagit. Yo morapnin unun amin kisin dakon yo yan nandawit.

³³ Anek yabekbi kabi da Yesu da kimoron da pidagit unun do tapmimi tonji sigin yan tejtejawit. Yan anakwa Pinjok dakon nandan yawotni da bikbiknikon madepsi tan yomgut.

³⁴⁻³⁵ Bisap kalonj kalonj amin miktimni tonj ae yutni tonj unun amin do yominek monen timik panji yabekbi kabi do yoba bupmi amin do kokwinik yomgwit, do bikbiknikon bupmi amin kinda dima egipgut.

³⁶ Unun bisapmon amin kinda egipgut unun mani Josep. Yabekbi kabi da Banabas yan iyiwit. Banabas dakon mibili unun yan: "But panjeban ak amin." Unun Liwai amin kinda, kokupni unun Saiprus.

³⁷ Josep unun miktim timni kinda amin do yominek monen timik panji yabekbi kabi do yomgut.

5

Ananias gat Sapaira gat dakon gen

¹ Amin kinda egipgut unun mani Ananias. Minjatni dakon mani unun Sapaira. Ananias unun miktim timni kinda amin do yominek monen timikgit.

² Timigek diwari iyi do yopmanakwan minjatni unun kan nandanjo agit. Anek kisisi panabisat yan top yoyinek monen diwari gin yabekbi kabi do yomgut.

³ Yan aban Pita da yan iyigit, "Ananias gak nianon da Sunduk do bikbik iminek galaktokni yolal? Gak Telagi Wup do wasip yan iminek miktim dakon monen diwari gaga do yopmal?"

⁴ Gaga dakon miktim galaktokgokon yuman nal. Do monen timal unun gak dakon yo. Unun ban ni yo ak do nandal unun tagi abim. Nianon da nandak nandak yokwi unun pal? Gak amin ban wasip dima yoyisal. Gak Pinjok nan wasip iyisal."

⁵ Yanban nandane Ananias piligi manj kimakgit. Kimakban unun dakon gen bini nandawit amin morap unun madepsi pasalgwit.

⁶ Anakwa monji kabi kinda da abin bumjotni imalna naman anjki gapmagwan yipgwit.

⁷ Bisap 3 awa egi mudanakwa minjatni yo morap unun noman tan unun dima nandane apgut.

⁸ Apban Pita da yan iyigit, "Nayinbi nandako. Miktimjil dakon monen timamal on gin?"

Yanban iyigit, "Asi unun gin."

⁹ Yan yanban Pita da yan iyigit, "Jil nianon da Amin Tagi dakon Wup wasip iyik do but kalonj amal? Pindat, amin ego gapmagwan yipman amin unun yoma kagakon akgan. Unun amin da gakyo kisi waman anjikkanj."

¹⁰ Yan yanban unudon gin minjat unun Pita da buron piligi manj kimakgit. Kimakban monji kabi unun da abin kanja kimakgit kanj eni yipgwiron anjki yipgwit.

¹¹ Yan anakwa panmuwukbi morap gat ae amin diwari gen bin unun nandawit amin kisi madepsi pasalgwit.

Yabekbi kabi da wasok tapmimi tonj morapmi awit

¹² Yabekbi kabi da minjat aminyo da binapmon tilak tapmimi tonj ae wasok masi masimi morapmi awit. Yesu nandan gadan imgwit amin unun Solomon dakon Yik Nandat Tamo unudon muwuk muwuk awit.

13 Anjakwa amin diwari panmuwukbi kabi do nandaba wukwisi agit. Mani unun gat muwuk egipdo si pasalgwit.

14 Yanj nandanakwa minjat wiliyo morapmi da Amin Tagi nandan gadan iminek panmuwukbi kabikon sanbewit.

15 Sanbenakwa yabekbi kabi da wasok tapmimi tonj morapmi aba pindakgwit, do minjat aminyo da sot amin morapmi panapgwit. Panabinj tobaron ae yalinj poron yopba kosit obakon pakgwit. Yanj nandanek awit: Pita kosit obananj obinj kinjakwan gildat panopmon wupni da sot amin di witjinban kilek toni yanj do yopba pakgwit.

16 Kokup moninj moninj Jerusalem angwasinek tanj ananj kiwit unun dakon amin morapmi da sot amin ae amin konj da panupbal abi aminyo kisi panapba kilek tawit.

Anjelo da yabekbi dam tebanon ban pulugagit

17 Yabekbi kabi da wasok tapmimi tonj anjakwa amin morapmi unudon kinj gadanakwa mukwa sogok amin dakon mibiltok amin gat dabini gat da pindagek nandaba yokwi tok anj yomgwit. Unun amin unun Sadyusi da kabikon nani.

18 Unun amin kabi da kinj yabekbi kabi timik dam teban yutnon yopgwit.

19 Yopmanjakwa unun kalbi Amin Tagi dakon anjelo kinda da dam teban yut dakon yoma witdalek ilikban wanja pigiwit.

20 Pigakwa anjelo da yanj yoyigit, "Ji kinj Telagi Yut Madep da nagalon pabigi agek egip egip kalugi on dakon mibili kisisi amin yoyinj mudoni."

21 Yanj yoyinban wisa daganakwan anjelo da yoyigit unun da tilagon kinj Telagi Yut Madep da nagalon pabigi amin wasanek yoyinj dekgwit.

Anjakwa mukwa sogok amin dakon mibiltok amin gat dabini gat gen kokwin tamo madepmon opgwit. Obinek Israel amin dakon kila amin obinj muwutni do yanj yomgwit. Obinj muwugek yabekbi kabi dam teban yutnon da opni do gen yipba kigit.

22 Mani obip amin da dam teban yutnon kinj mini pindagek obinj yanj yoyiwit,

23 "Nin kinj dam teban yut dakon yoma kono benjan tebaisi abi, ae obip amin yoma domon akba pindamanj, mani yoma witdal wigi amin kinda dima ekwan kamanj."

24 Yanj yanba nandanek Telagi Yut Madep dakon obip amin dakon mibiltok amin gat mukwa sogok amin dakon amin madep kabi kisi but morap nandanek yawit, "Unun amin dukon kenj?"

25 Unun do yanjakwa amin kinda da abinj yoyigit, "Nandani! Ji da amin dam teban yutnon yopgwit unun abenja da Telagi Yut Madep da nagalon agek amin yoyinj dekganj."

26 Yanj yoyinban Telagi Yut Madep dakon obip amin dakon mibiltok amin gat obip amin kabini gat da kinj yabekbi kabi timik panopgwit. Mani minjat aminyo da tipbanj nindapni yanj do pasalek yo jigi di dima anj yominjek tayanjgok panopgwit.

Yabekbi kabi da gen kokwin amin do dima pasalgwit

27 Obip amin da yabekbi kabi panobinj gen kokwin amin da injamon yopba akgwit. Agakwa mukwa sogok amin dakon mibiltok amin unun da mibili yoyinj nandak do yanj yoyigit,

28 "Ji unun amin dakon mibili amin dima yoyinjetni do yanj sop tebaisi yanj damgumanj. Mani ji sigin yoyinj degakwa Jerusalem kokup pap amin kisi da

ji dakon gen nandayin. Ae ji da nin do top kinda yan yon. Kila amin nin da Yesu anjatno kimakgit, top yan yan niman.”

²⁹ Yan yanban Pita gat notni kabi gat da yan iyiwit, “Nin Pinjop dakon gen unun nanji guramitno tagi asak. Amin dakon gen dima guramitnenj.

³⁰ Ji da Yesu tilak kindapmon anjakba kimakgit. Mani babiknin dakon Pinjop da kimoron nan aban pidagit.

³¹ Aban pidanban awigi iyi da aminsi tet do yipgut da nin dakon kosit niyin nolik amin, ae yokwikon ban timit timit aminin yikdak. Do Israel amin but tobil anapno yokwinin tagi wiririk nimjak.

³² Pinjop da yo morap agit unun nin da pindakiman. Nin unun do yan tenjenok aman. Ae Telagi Wup unun kisi unun do yan tenjenok asak. Pinjop da amin morap iyi dakon gen guramikgan amin unun Telagi Wup yomisak.”

Parisi amin kinda da notni kabi nandak nandak tagi yomgut

³³ Yan yanba nandanek gen kokwin amin da japmisi nandanek yabekbi kabi dapba kimotni do nandawit.

³⁴ Mani Parisi amin kinda mani Gamaliel unun da gen kokwin amin kabikon pidan aagit. Agek yabekbi kabi da wanga pigi bisap pisipmisok atni do obip amin yoyinban timikba pigiwit. (Gamaliel unun gen teban yoyindet amin kinda egipgut. Amin kisi da unun do nandaba wukwan imgwit.)

³⁵ Pigakwa Gamaliel da notni kabi yan yoyigit, “Israel amin kabi, ji unun kabi do yo kinda an yom do kan, pakyansi nandan kimagek ani.

³⁶ Bilak abikisigwan amin kinda mani Tiudas unun da noman tan egek iyi do nandaban wukwan amin 400 yan da tilak yolgwit. Mani amin da anjakba kimagakwan unun yolgwit amin tayinigi kinakwa pini bami dima agit.

³⁷ Ae unun da bunon Galili amin kinda mani Judas unun da noman tagit. Noman tan gapman da man manjiwit bisapmon Judas da amin kabi kinda timikban gapman gat emat wangwit. Unun kisi anjakba kimagakwan unun yolgwit amin tayinigi kiwit.

³⁸ Unun do nak yansi dayisat, ji unun amin kabi do yo yokwi kinda dima an yomni. Isal yopba kini. Amin da nandak nandagon yo unun an kan, bami dima asak.

³⁹ Mani Pinjop da nandak nandak yoban an kan, ji da aripmi dima pabin yopni. Yan ani kan, ji Pinjop gat emat wamni.”

⁴⁰ Yan yanban bami yosok yan nandanek yabekbi kabi yoyinba winba baljawit. Baljanek bunon ae Yesu da manon gen dima yoni do yansop an yominek yopba kiwit.

⁴¹ Yesu dakon man do tepmi panek mayaktok tagi paman yan nandawit. Yan nandanek gen kokwin amin kabi yopman degek kisik kisik madepsi nandanek kiwit.

⁴² Gildari gildari Telagi Yut Madep da nagalgwan ae yuri yuri muwuk muwuk awit. Anek Yesu unun Kristo unun dakon Gen Bin Tagisi amin yoyin tenjenawit.

6

Yabekbi kabi panpulugoni do amin 7 kabi manjiwit

¹ Unun bisapmon amin morapmi da pandet kabikon sanbenba pandet morapmisi awit. Anakwa unun kabikon da amin diwari Grik gen yawit unun da Aram gen yawit amin unun do yanba yokwi tok anek yan yawit, “Ji gildari

gildari bupmi amin do jap yominek sakwabat ninon ekwan unun do jap dima yomanj. Unun tagi dima.”

² Yan yanjakwa yabekbi 12 kabi da Yesu nandan gadanj ingwit amin kabi yan yoba opba yan yoyiwit, “Nin da Pinjop dakon gen yan tenjenok pi yipmanjek jap kokwin pi anej unun da tagi dima asak.

³ Yan do anjek not kabi ji yan ani. Disi da kabikon amin 7 kabi manjinjba unun da jap kokwin pi ani. Amin nandak nandakni tagisi, ae amin da dabilon tagisi ekwan, ae Telagi Wup da burikon tujanbi unuden amin ban pindagek timitni. Timikba unun amin do jap kokwin pi yominek

⁴ nin da bisapmi bisapmi bisit pi ae Pinjop gen yan tenjenok pi gin anej.”

⁵ Yan yanjba minjat aminyo da gen unun do nandaba galagi aban amin 7 kabi yan manjiwit. Kinda Stiwen, unun nandan gadatni tebaisi ae Telagi Wup da burikon tujanbi, ae Pilip, ae Pokorus, ae Nikano, ae Timon, ae Pamenas ae Nikolas. Nikolas unun Antiok kokup pap amin kinda. Unun Juda aminsi dima mani kulabik anjek Pinjop gawak iminek Juda amin kabikon sanbegit.

⁶ Amin kabi unun manjin yabekbi kabi da inamon yopba akgwit. Agakwa pi unun ani do kisitni kwenikon wutjinjek gisam yominek bisit awit.

⁷ Jigi unun anmilip awit do Pinjop dakon gen da madepsi irentan ananj kigit. Yan anjakwan Jerusalem kokup papmon Yesu nandan gadanj ingwit amin madepsi paptan irenjawit. Anjakwa mukwa sogok amin morapmi da but tobil anjek nandan gadat awit.

Juda amin da Stiwen gen pikon yipgwit

⁸ Stiwen unun Pinjop da anpuluganjek tapmim iminjakwan yo masi masimi ae tilak mibili mibili amin da binapmon agit.

⁹ Unun bisapmon amin diwari da Stiwen gat gen emat awit. Unun amin Juda amin dakon muwut muwut yut kinda mani Pulugan Yopbi unun kabikon nani. Unun amin kokup pap Sairini ae Aleksandria ae miktim Silisia ae Esia tetgin da apgwit.

¹⁰ Mani Stiwen Telagi Wup da anpuluganjek nandak nandak tagisi iminjakwan geni abik do antidok awit.

¹¹ Antidok awit do pasilikon da amin diwari yan yoyiwit, “Ji kin amin yan yoyini, ‘Nin nandanapno Stiwen da Moses gat Pinjop gat do gen yokwi yanban nandaman’ yan yoyini.”

¹² Top gen unun yoyinba amin ae kila amin ae gen teban yoyindet amin dakon butni madepsi pidawit. Yan anjek kin Stiwen abidan ananj gen kokwin amin kabikon ankiwit.

¹³ Anki yipmanjek top amin di kokwinik yopba sitnok an iminek yan yawit, “On amin bisapmi bisapmi Telagi Yut Madep gat ae gen teban Moses da mandagit gat do yanba yokwi tok asak.

¹⁴ Nin da nandanapno on amin da yan yagit, ‘Yesu Nasaret amin da Telagi Yut Madep unun tuwiljak. Ae Moses da anpak nimgut unun kulabik akdisak.’”

¹⁵ Sitnok yan an iminjakwa amin gen kokwinon yikgwit kisi da kanjakwa Stiwen dakon tomno dabilyo anjelo yombem agit.

7

Stiwen da gen kokwin aminon gen yagit

¹ Anjek mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da yan iyigit, “Gen on yan gaman unun asi yon bo top?”

² Yan iyinban Stiwen da oden yoyigit, "Not ae dat kabi, nandani! Datnin Abraham unun Aran miktimon dima kin egek Mesopotemia miktimon egipgut bisapmon Pin kop tilimni unun Abrahamon altan imgut.

³ Altan iminek yan iyigit:
'Gak miktimo ae notgo dabigoyo yopmanek miktim kinda nak da goliken unudon kiki.'

⁴ Pin kop da yan iyinban Kaldia miktim yipmanek Aran miktimon pan ki egipgut. Pan ki egakwan datni kimagakwan Pin kop da yabekban ji da abisok on miktim ekwan on apgut.

⁵ Apban Pin kop da Abraham iyi do miktim timjok kinda dimasi imgut. Mani Abraham gat yawi diwatni gat da on miktim don abidoni do yan teban tok gen kinda yagit. Gen unun iyigit bisapmon Abraham monji mini egipgut.

⁶ Pin kop da Abraham yan iyigit:
'Gak dakon yawi diwatgo da amin nwanjwari da miktimon egipni.
Egek oman amin daganakwa amin da yo yokwi an yominakwa bilak 400 asak.

⁷ Mani yo yokwi an yomni amin nak da don kobogi yokwi an yoben.
Yan anapbo yawi diwatgo da miktim unun yipmanek obin on miktimon nak gawak namni.'

⁸ Yan iyinek sanbek sanbek agimal dakon tilakni giptimni mandisak do iyigit. Anek don Abraham dakon monji Aisak altanban gildatni 8 kabi anakwan giptimi mandagit. Ae don Aisak da Jekop dakon datni agit. Ae Jekop da babiknin 12 kabi dakon datni agit.

⁹ Unun babiknin 12 kabikon da diwari da Josep do nandaba yokwi tok anek amin do yominak tomini timikgwit. Timikba unun amin da Josep oman monji egipjak do Isip miktimon ankiwit. Mani Pin kop unun Josep gat egek

¹⁰ jigi morapni altan imgwit unun anpuluganek kukwan imgut. Anakwan Josep da Isip dakon kila amin madep Pero gat gen yagimal bisapmon Pin kop da nandan kokwin tagisi iminakwan kila amin madep da kanban tagisi agit. Yan kagit do Isip miktim ae yutni dakon yo morap kila asak do yipgut.

¹¹ Yipmanakwan Isip ae Kenan miktimon jap kalon sok tawit do babiknin jap do anek jigi madepsi pawit.

¹² Yan egek Jekop jap Isip ton yan nandanek babiknin yabekban Isip miktimon kiwit.

¹³ Don aeni kwa Josep da notni yan yoyigit, 'Nak naga ji dakon notji Josep.' Yan aban kila amin madep Pero da Josep dakon yawi diwatni dakon mibili nandan pindakyo agit.

¹⁴ Unun da kwenon Josep da datni Jekop ae yawi diwatni 75 kabi yan kisisi morap apni do gen yipban kigit.

¹⁵ Jekop gen unun nandanek kin Isip miktimon egek kimakgit. Ae babiknin diwari kisi kimakgwit.

¹⁶ Kimakba amin da bumjotni waman aeni tobil pan ki Sekem kokup papmon wayikgwit. Bumjot yopyop tamo unun kalip Abraham da Sekem amin kinda mani Amo unun dakon monjini do mone yominak abidagit.

¹⁷ Kalip Pin kop da Abraham dakon yawi diwatni da Israel miktim don abidoni do yan teban tok an imgut. Kili miktim abidoni dakon bisap kwan tanakwan Israel amin Isip miktimon egipgwit unun madepsi iren tawit.

18 Irenṭaṅ egakwa kila amin madep kalugi kinda noman tagit. Uṅun amin da Josep dima nandan imgut.

19 Uṅun kila amin madep da nin dakon babiknin madepsi paṅkewalek yo jigisi aṅ yomgut. Yaṅ anjek gen tebaisi yoyinṅban monji ṅakṅakni waṅga pabigi yopba taṅek kimakgwit.

20 Uṅun bisapmon Moses altagit. Moses uṅun monji ṅakṅak tagisi ae Pinṅkop da kaṅ galak tagit. Datni da yutnon kilani aṅakwa kanekni kapbi agit.

21 Kanekni kapbi aṅakwan waṅga abigi yipmaṅakwa kila amin madep Pero dakon gwi da kaṅ abidaṅ aṅki iyi dakon monji naṅ yaṅ upmakgit.

22 Upmakban tagaṅek Isip amin dakon nandak nandak tagisi kisi nandan mudagit. Anek gen yaṅgit ae pi mibili mibili agit uṅun tapmimi toṅsi agit.

23 Moses uṅun bilakni 40 aṅakwan Israel amin notni kiṅ pindat do nandagit.

24 Kiṅ pindakban Isip amin kinda da Israel amin kinda yokwi aṅ iban kagit. Yaṅ kaṅek notni aṅpulugok do anjek Isip amin uṅun yokwi agit dakon kobogi do uṅun amin aṅakban kimakgit.

25 Moses yaṅ anjek yaṅ nandagit, 'Pinṅkop da nak aṅpulugaṅban Israel amin uwal da kisiron baṅ timitdisat yaṅ nandan namdan.' Mani Israel amin Moses do yaṅ dima nandawit.

26 Pakgit da wisa dagokdo Moses abinṅ pindakban Israel amin bamori da emat wamgumal. Wabal paṅwasik do anjek yaṅ yoyigit, 'Jil not kalonṅ da nido notni dapmaṅ dapmaṅ amal?'

27 Yaṅ yoyinṅban emat wasagit amin da Moses ukwayikban kiṅakwan yaṅ iyigit: 'Namin da kila amin ae gen kokwin aminin gepmak?'

28 Apma gak Isip amin kinda aṅakbi kimakgit, abisok nakyo kisi yaṅ gin nikbi kimokgeṅ do nandisal, ma?'

29 "Gen uṅun iyinṅban nandaṅek Moses pasal Midian miktimon paṅki egek uṅudon miṅat kinda paṅek monji bamori paṅjalagit.

30 Paṅalanek bilak 40 egi mudanaṅakwan aṅelo kinda da Moses altaṅ imgut. Aṅelo uṅun kindap moniṅ kinda soṅek mileṅ asip baljagit uṅungwan akgit. Sinai Kabap da kapmatjok miktim kibiri tim kinda tagit uṅudon altaṅ imgut.

31 Moses yo uṅun altaṅban kaṅek but morap agit. Yaṅ nandaṅek kapmatjok da pakyaṅsi kok do anjek kigit. Kiṅakwan Amin Tagi da yaṅ iyigit,

32 'Nak babikgo Abraham, Aisak ae Jekop dakon Pinṅkop.' Yaṅ iyinṅban Moses nimnimigeṅ siṅtaṅ kokdosi pasalgit.

33 Aṅakwan Amin Tagi da yaṅ iyigit: 'Moses, kandap gwilgo ilik yopmaṅ. Miktim tim uṅun bamaṅ akdal uṅun telagi miktim.

34 Miṅat amin kabino Isip amin da yo yokwi morapmi aṅ yominaṅkwa kili pindat. Ae kunam wuwikni kili nandat do anjek Isip da kisiron baṅ timit do pisat. Moses kili apbi yabekgo Isip miktimon kiki.'

35 "Kalip Israel amin da Moses abinṅ yipmaṅek yaṅ iyiwit, 'Namin da mibiltok amin ae gen kokwin aminin maninṅ gepmak?' Pinṅkop da uṅun Moses nanṅin mibiltok amini ae jigikon baṅ timitjak amini yabek yomgut. Aṅelo kindap moniṅon akgit uṅun da Pinṅkop dakon gen abidaṅek Moses yabekgit.

36 Anek Moses da Isip miktimon baṅ timik paṅkiṅek wasok tapmimi toṅ ae tilak mibili mibili Isip miktimon ae Tap Gamikon agit. Ae miktim kibiri timon bilak 40 egek yaṅ gin agit.

37 "Uṅun Moses daṅin Israel amin yaṅ yoyigit, 'Pinṅkop da nak aṅalon aṅ nepgut yaṅ gin ji kabikon naṅ kombi amin kinda don aṅalon aṅ damjak.'

38 Babiknin miktim kibiri tim egipgwiron Moses unun gat kisi egipgwit. Sinai Kabapmon wikwan anelo kinda da gen iyigit. Moses da Pinjkop dakon gen egip egipmi torj timigek nin da nandanerj do nimgut.

39 “Mani babiknin Moses dakon gen nandan guramit do dima galak tawit. Geni maba kinjakwan burikon da Isip miktimon tobil kik do nandawit.

40 Yanj nandanek Aron yanj iyiwit, ‘Moses Isip miktimon da nin panj panj obik amin unun dukwan kik unun nin dima nandanerj. Do gak da kokup kidat dakon wupmi di wasanj nibi unun da mibiltanj niba kosit wasanjek kinerj.’

41-42 Unun bisapmon bulmakau wup kinda kokup kidatni wasawit. Wasanjek paret anek kisit da yo wasawit do kisik kisik madepsi awit. Yanj anjakwan Pinjkop da manji yominek gik kanek gildatyo gawak yomni do bikbik yomgut. Kombi amin da papiakon gen tosoj unun da tilagon yo yokwi awit. Gen unun yanj tosoj:

‘Israel amin ji miktim kibiri timon bilak 40 egek bulmakau ae sipsip dapmanek maktwa sowit, unun nak do awit? Unun dimasi.

43 Yut kaberj imalnanj wasanjbi unun guramik awilgwit unun nak dakon yut dima.

Disi dakon kokup kidatji Molek unun dakon yutnanj awilgwit.

Ae kokup kidatji Repan unun dakon gik wup wasanjek unun kisi pawilek gawak yomgut.

Yanj awit do nak da ji dolbo miktimji yipmanek Babilon umogap tetgin do kini.”

44 Stiwen sanjbejek yanj yagit, “Kalip babiknin miktim kibiri timon egipgwit bisapmon Pinjkop dakon imal yutni tanj yomgut. Yut unun da tanjakwan Pinjkop babiknin gat egipgwit dakon tilak agit. Imal yut unun awit Pinjkop da Moses yanj ani yanj iyigit unun da tilagon awit.

45 Anek don monjini gat Josua gat da unun imal yut abidanj ananj Pinjkop da amin kabi morapmi yolban abigiwit unun miktimon anji yipgwit. Anji yipba agakwan wigi Dewit dakon bisap don apgut.

46 Pinjkop da Dewit do yo tagisi anj imgut. Anjakwan Dewit da Jekop dakon Pinjkop do yut kinda awal do bisit agit.

47 Mani Solomon da unun yut awalgit.

48 “Mani Pinjkop Wikwisi unun amin kisit da yut awalgarjon unudon dima egisak. Kombi amin da yanj yawit:

49 ‘Amin Tagi da yanj yosok, Kwen Kokup unun kila amin madep yiyit tamono ae miktim unun kandap yipyip tamono.

Do nak do yut kinda aripmi dima agagi.

Ae yik yawot tamono dukwan tosak?’

50 Nak naga unun yo morap wasagim.”

51 Stiwen da gen kokwin amin kabi sanjbejek tebaisi yanj yoyigit, “Kwen wigik amin ji amin Pinjkop dima nandan imanj da tilagon butji unun tebaisi ae mirakji da Pinjkop dakon gen dima nandabi yombem. Babikji da Telagi Wup do kurak tawit, jiyo kisi yanj gin anj.

52 Ji dakon babikji da kalip kombi amin kisi morap do yo yokwisi anj yomgwit. Anek kombi amin diwari Amin Kilegi don apjak do yanjkwok awit babikji da unun amin dapba kimakgwit. Unun Amin Kilegi ji da uwal da kisiron yipba kili anjakba kimakgit.

53 Ji Pinjkop dakon gen teban anelo da gen kagakon banj timikgwit, mani dimasi guramikgwit.”

Stiwen tipban anjakba kimakgit

⁵⁴ Stiwen da gen unun yanban nandanek butjap madepsi nandanek mam nawit.

⁵⁵ Yanşi awit, mani Telagi Wup da Stiwen da buron pigi tujanban Kwen Kokup siñtanek Pinjkop dakon tilimni kagit. Ae Yesu Pinjkop da aminsi tet do akban kagit.

⁵⁶ Yan kanek yagit, “Kabir, nak kanjapbo Kwen Kokup witdal kinjakwan Amin Dakon Monji Pinjkop da aminsi tet do akban kosot.”

⁵⁷ Yan yanban geni diwari nandak do kurak tanek mirakni si panjopmanek madepsi yan tidawit. Yan anek unjodon gin amin kisisi da pidan mipagek kin Stiwen abidawit.

⁵⁸ Abidan kokup pap yipmanek wanga abigi tipban anjakgwit. Amin Stiwen do wasanek sitnok an ingwit unun da imal dubakni ilik panji monji kinda akgit mani Sol unjodon yopmanek Stiwen tipban anjakgwit.

⁵⁹ Tipban anjakwa Stiwen bisit yan agit, “Amin Tagi Yesu, wupno abida.”

⁶⁰ Stiwen yan yanek njwakben anek yan tidanek yan yagit, “Amin Tagi, yokwini dakon kobogi dima yobi.” Stiwen yan yanek kimakgit.

8

¹⁻² Anjakba kimagakwan Sol da yo tagisi kinda nan an yan pindakgit.

Sol da panmwukbi panjasik ak do pi agit

Stiwen anjakwa Pinjkop antelak anek egipgwit amin di da Stiwen do bupmi kunamyo madepsi anek bumjotni anki yipgwit.

Unun gildaron da wasanek Pinjkop dakon gen dakon uwalni da panmwukbi Jerusalem egipgwit unun panjupbal ak do pi madepsi awit. Yan anek panmwukbi yolba wasen ki Judia tetgin do ae Samaria tetgin do kin kin awit. Kinjakwa yabekbi kabi dagin Jerusalem egipgwit.

³ Unjodon egakwa Sol da panmwukbi panjasik ak do pi madepsi agit. Yan anek yuri yuri agek amin timik panji dam teban yutnon yopman yopman agit.

Panmwukbi Kabi da Judia Ae Samaria Miktimon Yesu dakon Gen Yoyin Tenjenawit

(Kilapmi 8.4-12.25)

Samaria miktimon Pinjkop dakon gen yawit

⁴ Panmwukbi dukwan dukwan wasen kiwit unun agek aminon Gen Bin Tagisi yoyin tenjenawit.

⁵ Anek Pilip Samaria dakon kokup pap kindakon pigi Kristo dakon Gen Bin Tagisi yoyin tenjenawit.

⁶ Yanjakwan amin morapmi da geni nandawit, ae wasok tapmimi ton aban kanek gen yagit nandak do mirak pakyanji yopgwit.

⁷ Kanakwa Pilip da kon morapmi yol yominakwan kon da madepsi yan tidanek win abigawit. Ae amin kidari kimakbi ae kandapmi yokwi unun panmilip anjo agit.

⁸ Yan anjakwan unun kokup papmon kisik kisik madepsi awit.

⁹ Unun kokup papmon amin kinda egipgut unun mani Saimon. Unun kon da tapmim iminakwa wasok amin da dima agagi morapmi kilisok aban Samaria minjat amin morap kisi da kanek but morap nandan ingwit. Unun amin da iyi do nak kila amin madep kinda yan yagit.

10 Anjakwan amin wukwi ae amin pinji unun kisi unun dakon geni nandak do mirak pakyansi yopgwit. Pinjop dakon teban tokni mani Tapmimi Madepsi yan yon unun aminon tosok yan yawit.

11 Wasok njwakjwari morapmi aban kili kawit. Kanek but morap nandanej yol awilgwit.

12 Mani don Pilip da Pinjop da Amin Kila Asak dakon Gen Bin Tagisi gat ae Yesu Kristo dakon man yan tentenagait. Yan anakwan minjat wiliyo kisi unun do nandan gadanej telagi pakbi sowit.

13 Saimon unun kisi nandan gadat anek telagi pakbi sogit. Sojek Pilip yolban dukwan dukwan kisi agipgumal. Anek tilak ae wasok tapmimi ton agit unun pindagek but morap madepsi nandagit.

14 Yo yan altanjakwa yabekbi kabi Jerusalem egipgwit amin da Pinjop dakon gen Samaria amin da kili abidawit unun dakon gen bini nandawit. Nandanej Pita gat Jon gat unudon kinjil do yabekgwit.

15-16 Telagi Wup Samaria aminon dima pigit. Isal Yesu da manon gin telagi pakbi sowit do yabekba kin altanej Telagi Wup abidoni do bisit agimal.

17 Bisit an mudanej kisitni kwenikon witjinjakwal Telagi Wup abidawit.

18 Yan abal pindagek Saimon da monen yom do anek yan yoyigit,

19 “Nak do tapmim naminbal kisitno amin kwenon witjiko Telagi Wup yan gin abidoni.”

20 Yanban Pita da iyigit, “Gaga ae monengo kisi Tipdomon piginjil dosi nandisat. Pinjop da but galak do yo nimisak unun monen nan aripmi dimasi yomyomi. Dimasi.

21 Pinjop da dabilon gak dakon but tagi dima tosok do Pinjop dakon pi amanj unun gak gat aripmi dimasi agagi.

22 Yokwi unun asal unun yopmanek but tobil a. Anek butgokon nandak nandak yokwi ton wiririk gamjak do Amin Tagi bisit iyiki.

23 Pindak galaktokgo da butgo anjupbal aban yokwi da dam tebanon ekwi gandiseat.”

24 Yanban Saimon da gen kobogi yan yoyigit, “Jil nak do bisit abal Amin Tagi da nak do nandan yawok naminjakwan yo unun yomal unun nagon dima noman toni.”

25 Pita gat Jon gat da Samaria amin Amin Tagi dakon gen yoyin tentenagimal. Ae Pinjop da yo tagisi anyoban kagimal ununyo kisi yoyigimal. Yoyin mudanej Jerusalem kokup papmon aeni kigimal. Kosiron kinjek Samaria dakon kokup morap tawit unudon Gen Bin Tagisi yoyin tentenagimal.

Pilip da Itopia amin kinda Pinjop gen iyigit

26 Amin Tagi dakon anelo kinda da Pilip yan iyigit, “Gak miktim kibiri timon kosit kinda Jerusalem da Gasak kwan unudon pigiki.”

27 Yan iyinban kosiron kin Itopia amin kinda kagit. Unun amin gapman dakon amin madepni kinda egipgut. Itopia dakon kila amin madep minjat Kandasi dakon monen kila amin madepni egipgut. Unun amin Pinjop gawak im do Jerusalem opgut.

28 Opgut da miktimnikon tobil kik do anek bit madep os da amin ilik pawilgan tamokon yikgit. Yigek kombi amin Aisaia da gen mandagit papia unun manjigit.

29 Anjakwan Telagi Wup da Pilip yan iyigit, “Gak unun amin pawil pawil tamo da kapmatjok kiki.”

³⁰ Iyınban Pilip tímim yanek kapmatjok da kin nandanakwan Aisaia dakon gen unun manjigit. Manjinakwan Pilip da yan iyigit, “Gak gen unun manjikal dakon mibili nandisal bo dima?”

³¹ Iyınban yan iyigit, “Amin kinda da mibili dima nayisak kan, aripmi dima nandabo pisosak.” Yan yanek Pilip amin pawil pawil tamokon wiınban yitjil do iyigit.

³² Pinjok dakon gen unun yan tosok nan manjigit: “Sipsip dap do an ae sipsip monin dangwi mandak do anakwa gen dima yon, unun da tilagen gen kinda dima yagit.

³³ Anek amin da madepsi abin yipmanek gen pikon yipmanek yan dagok kilegi dima anıngwit.

Miktimon egip egipni gwayenba yeri mini agit.”

³⁴ Amin unun da gen unun manjinek Pilip yan iyigit, “Kombi amin unun namın do yosok, iyı do yosok bo amin nwanıwari kinda do yosok? Nayınbi nandako.”

³⁵ Yan iyınban Pilip da gen unun manjigit unun dakon mibili iyınek Yesu dakon Gen Bin Tagisi iyigit.

³⁶⁻³⁷ Kosiron kinjek pakbi kindakon altanek amin madep unun da Pilip yan iyigit, “Kosol, pakbi oni. Mibili nido telagi pakbi dima soke?”

³⁸ Yan yanban amin pawil pawil dakon kila amin iyınban os pabıdanakwan Pilip gat amin unun gat miktimon man pinjek pakbikon pigigimal. Pigele Pilip da telagi pakbi son imgut.

³⁹ Pakbi yipmanek wiınakwal unudon gin Amin Tagi dakon Wup da Pilip anan kigit. Yan anakwan amin madep unun sanbenek Pilip dima kagit. Mini kagit mani amin unun kisik kisik anek aeni tamonikon pawın yigek kigit.

⁴⁰ Kinakwan Pilip unun Asdot kokupmon noman tan aagit. Anek Pilip kokup pap morap tan anan kiwiron agek Yesu dakon Gen Bin Tagisi yoyın tenıtanek don Sisaria kokup papmon kin altagit.

9

Sol but tobıl agit

(Yabekbi 22.4-16 ae 26.9-18)

¹ Unun bisapmon gin Sol da Yesu nandan gadan imgwit amin sigin dapba kimotni do yanek mukwa sogok amin dakon mibiltok aminon kigit.

² Kin Damaskus kokupmon Juda amin dakon muwut muwut yut dakon kila amin egipgwit unun do papia kinda mandan imjak do iyigit. Iyınban papia kinda mandan imgut. Unun papiakon gen yan tagit, “Sol da obın pındakban mıjat ae wili morap Yesu Yolyol Kosit nan yolek akwa kan, unun da tagi timik dam teban yutnon yop do Jerusalem panıjjak.”

³ Sol unun papia abıdanek kin Damaskus kokup pap ankapmat agit. Anakwan tilagi yanısi Kwen Kokup dakon tenıtenı kinda Sol anıgwasınjek madepsi tenıtenan imgut.

⁴ Anakwan Sol miktimon man pagek nandanakwan gen kinda altanek yan iyigit, “Sol, Sol, nak anıupbal ak do pi nido asal?”

⁵ Yan iyınban Sol da yagit, “Amin Tagi gak namın?”

Yan iyınban yagit, “Nak Yesu, nak nan anıupbal ak do pi asal.

⁶ Abisok gak pidan kokup papmon pigiki. Pigaki amin kinda da yo ninanısi aki unun da don gayisak.”

⁷ Yo yan altanakwan amin Sol gat agıpgwit gen unun nandawit mani ami dima kawit, do geni minisi akgwit.

8 Anjakwa Sol pidaŋ sintaŋtagit mani yo dima pindakgit. Yan aban kisirikon abidaŋ anaŋ Damaskus pigiwit.

9 Pigi gildat kapbi egakwan dabili dima pisagit. Ae jap pakbiyo dima agit.

10 Damaskus kokup papmon Yesu nandaŋ gadaŋ ingut amin kinda egipgut mani Ananias. Unun amin buri pisanjakwan dipmin yombem kinda kanjakwan Amin Tagi da yan iyigit, "Ananias!"

Yan iyanban yagit, "Amin Tagi, nak oni."

11 Iyanban Amin Tagi da iyigit, "Gak kosit kinda mani Kosit Kilegi yan yon unudon kin Judas da yutnon wigiki. Wigi Tasas amin kinda mani Sol unun do yoyiki. Unun amin bisit pi anek egisak.

12 Sol da buri pisanjakwan dipmin yombem kinda kanjakwan amin kinda mani Ananias unun da abin win dabili aeni sintosak do kisiri kwenikon witjigit."

13 Amin Tagi da gen unun iyanban Ananias da kobogi yan iyigit, "Amin Tagi, gak dakon telagi amin kabigo Jerusalem ekwan unun amin da yo yokwisi morapmi an yomgut. Unun dakon geni amin morapmi da kili yanba nandagim.

14 Ae mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da yan mudan imgwit da idon apgut. Abin amin mango yanek bisit an amin unun timik dam tebanon yop do apgut."

15 Mani Amin Tagi da Ananias yan iyigit, "Gak kiki! Unun amin nak dakon man yan tenjenosak do manjigim. Unun da Amin Nwakjwari Kabi, ae unun dakon kila amin madep kabini, ae Israel amin kabi kisikon mano yan tenjenosak do yabetdisat.

16 Nak dakon man yan tenjenanek jigi pasak unun yoliko pindatjak."

17 Iyanban Ananias kin yutnon wigi kisiri Sol da kwenon witjigit. Witjinek yan yagit, "Sol not, Amin Tagi Yesu kosiron altaŋ gamgut unun da dabilgo aeni sintanjakwan Telagi Wup da butgokon tugosak do anek yabekban abisat."

18 Yan iyanjakwan yo dabili sogot unun kukwan ki manjakwan yo pindakgit. Anek Sol pidaŋ telagi pabi pigit.

19 Yan anek unun da kwenon jap nanek aeni tapmin pagit.

Sol Damaskus kokup papmon Pinjkop dakon gen yagit

Sol gildat kabi di Yesu nandaŋ gadaŋ ingwit amin gat Damaskus egipgwit.

20 Egek unudon gin Juda amin dakon muwut muwut yut agek Pinjkop dakon gen yanek yagit, "Yesu unun Pinjkop dakon Monji."

21 Sol da gen yanban nandawit amin unun but morap anek yan yawit, "Kalip on amin da Jerusalem kokup papmon Yesu da manon bisit awit amin unun panjupbal agit. Ae unun amin timik nap ban wamaŋ panjan Jerusalem mukwa sogok amin dakon amin madep kabikon panjik do apgut. On unun amin da yosok, ma?"

22 Yan yawit mani Sol dakon gen yogokni dakon tapmin sanjenek madepsi tagit. Anjakwan Juda amin Damaskus egipgwit unun yoyin tenjenanek asisi Yesu unun Kristo yan yoyigit. Yan yanban gen kinda aripmi dima iyigi kawit.

Juda amin da Sol uwal an imgwit

23 Gildat morapmi egi mudanjakwa Juda amin da muwugek Sol anjat do gen yawit.

24 Mani yo ak do yawit unun amin da Sol kili iyanba nandagit. Juda amin gildari gildari ae pilini pilini kokup pap dakon yoma morap tawit unudon egek Sol anjat do kila tebaisi awit.

²⁵ Mani bunjon yolgwit amin da Sol pilin kaga ananj kokup pap dakon dam madepmon kwen awigiwit. Awigi gok madep kindakon iyinba yigakwan nap anyawot anjakwa kosit gwagak nanj wanja mibilikon pigigit.

Sol Jerusalem egipgut

²⁶ Don Sol Jerusalem kinjek Yesu nandan gadanj imgwit amin kabikon sanbek do kigit. Mani nandan gadat amin notnin kinda yanj dima nandan imgwit, do kisi morap da kanj pasalgwit.

²⁷ Yanj anjakwa Banabas da Sol ananj yabekbi kabi da egipgwiron anjigit. Anjkinjek Sol da kosiron Amin Tagi kagit ae Amin Tagi da gen iyigit unun dakon geni yoyigit. Yoyinjek Sol da Damaskus Yesu dakon mani pasol pasoli mini yanj tenjenanj yomgut unun kisi do yoyigit.

²⁸ Yanj yoyinban nandanjakwa Sol Yesu nandan gadanj imgwit amin gat Jerusalem egipgwit. Egek pasol pasoli mini agek Yesu da manon Pinjkop gen yanj tenjenanj.

²⁹ Anjek Juda amin Grik gen yawit unun gat gen emat anj anj awit. Anjek Sol si anjakba kimotjak do nandawit.

³⁰ Yanj anjakwa notni da pindak nandanjo anjek Sol Sisaria kokupmon anjki yabekba Tasas kokupmon kigit.

³¹ Unun bisapmon Judia ae Galili ae Samaria provinskon panjmuwukbi tagisi egipgwit. Amin da yokwi dima anj yominjakwa panjmuwukbi tapmin pawit. Anjek Amin Tagi do nandanj gawagek egakwa Telagi Wup da nandak nandakni panjteban agit. Anjakwan amin morapmi panjmuwukbikon sanjenba madepsi sigin tagagit.

Pita da Anias anjmilip agit

³² Pita unun kokup morap kisi agek Lida kokupmon kwan Pinjkop dakon amin kabi gat egipgwit.

³³ Unun kokupmon amin kisit kandapmi kimakbi kinda kagit, mani Anias. Anias unun tamokon gin pagakwan bilak 8 kabi agit.

³⁴ Kanjek Pita da yanj iyigit, "Anias, abisok Yesu Kristo da gak anjmilip asak. Do pidanj yalinj potgo panjmilip a." Yanj iyinban Anias unudon gin kwen pidagit.

³⁵ Pidagek Lida kokupmon amin ae Saron miktim amin morap da Anias kanjek but tobil anjek Amin Tagikon kiwit.

Pita da Tabita kimoron nanj aban pidagit

³⁶ Jopa kokup papmon Yesu nandan gadanj imgut minjat kinda egipgut mani Tabita. (Grik genon Dokas yanj iyiwit.) Unun bisapmi bisapmi anjak kilegisi agit yoni mini amin panjputugagit.

³⁷ Unun bisapmon sot anjek kimakgit. Kimakban bumjotni pakbinanj suganj awigi yut kinda kwen nani tagit unudon yipgwit.

³⁸ Lida kokup unun Jopa kokup pap da kapmatjok tosok. Do Yesu nandan gadanj imgwit amin da Pita Lida kokupmon egisak yanj nandanjek amin bamori yabekba kinj iyigimal, "Bisap noknok dima anjek ninon tepmisi opbi!"

³⁹ Pita gen unun nandanjek pidanban amin bamot gat kiwit. Kwan abidanba yut kwen nani tagit do ananj wigiwit. Wikwan sakwabab morapmi da abinj Pita anjwasinjek kunam tagek Dokas da egek imal bupgut unun yoliwit.

⁴⁰ Yanj aba Pita da amin morap kisi yoyinban yomakon pigiwit. Pigakwa Pita njakbenj anjek bisit agit. Anjek minjat unun kimak tagit tetgin do tobilek yanj iyigit, "Tabita gak pida." Yanj iyinban dabili sinjanjek Pita kanjek pidanj yikgit.

⁴¹ Anjakwan Pita da kisirikon abidanek ilikban pidaŋ akgit. Anej Piŋkop dakon miŋat amin kabi gat ae sakwabat gat yaŋ yoban wiŋba Tabita notji oni egisak yaŋ yoyiŋek yoligit.

⁴² Anjakwan Pita da wasok tapmimi toŋ agit uŋun dakon geni Jopa amin kisi da nandawit. Nandanjek amin morapmi da Amin Tagi do nandan gadawit.

⁴³ Yaŋ anjakwa Pita gildat morapmi Jopa kokup papmon amin kinda mani Saimon uŋun gat egipgumal. Saimon uŋun bulmakau giŋ paŋkilek ak amin kinda.

10

Anjelo kinda da Konilias altan imiŋek gen iyigit

¹ Amin kinda Sisaria kokupmon egipgut uŋun mani Konilias. Uŋun Rom gapman dakon emat amin 100 dakon kila amini egipgut. Emat amin kabi uŋun Itali Emat Amin Kabi yaŋ yawit.

² Konilias gat gwakni gat uŋun Piŋkop do pasal gawak imiŋek egipgwit. Yaŋ anjek Konilias da Juda amin yoni mini amin paŋpulugagit. Ae bisapmi bisapmi Piŋkop do bisit pi anjek egipgut.

³ Bisap kindakon gildat tobi do 3 kilok buri piŋanakwan dipmin yombem kinda kagit. Kanjakwan Piŋkop dakon anjelo kinda yutnon wigi yaŋ iyigit, “Konilias!”

⁴ Konilias uŋun kanjek pasol pasol madep anjek yaŋ iyigit, “Amin Tagi yo kinda ni?”

Iyiban anjelo da iyigit, “Bisit pi asal ae yoni mini amin paŋpulugosol Piŋkop da uŋun anjak kanban tagisi asak.

⁵ Abisok amin di yabekbi amin kinda Jopa kokup papmon egisak uŋun abidan anop do kini. Amin uŋun mani Saimon ae mani kinda Pita yaŋ iyaŋ.

⁶ Pita uŋun wawi Saimon uŋun da yutnon egisak. Wawi uŋun bulmakau giŋ paŋkilek ak amin kinda. Yutni tap kidipmiŋon tosoŋ.”

⁷ Anjelo gen uŋun iyineŋ kinjakwan Konilias da oman monjini bamori ae emat amini kinda gat yaŋ yoban opgwit. Emat amini uŋun Piŋkop do pasal gawak imim amin kinda. Uŋun bisapmi bisapmi Konilias anpuluganban egipgumal.

⁸ Konilias da uŋun amin kapbi yo morap altan imen uŋun kisi yoyin mudanek yabekban Jopa kiwit.

Pita da dipmin kinda kagit

⁹ Yabekban kin kosiron pakgwit da wisa dagokdo aeni kin Jopa kokup pap ankapmat anjakwa gildat binap agit. Uŋun bisapmon gin Pita bisit pi ak do yut kwenon wigigit.

¹⁰ Wigi bisit an egek jap do agit, mani jap apmenon paŋkosit anjakwa dipmin yombem kinda kagit.

¹¹ Kanjakwan Kwen Kokup witdal kinjakwan yo kinda imal madep yombem kinda da pigit. Uŋun kodigi 4 kabikon da yipba miktimon pigit.

¹² Uŋun imalon bit kilapyo mibili mibili ae birombak tunon aminyo ae minam kisi unungwan tanba pindakgit.

¹³ Pindagakwan gen kinda da yaŋ noman tanban nandagit. Gen uŋun yaŋ: “Pita, gak pidaŋ on dapman na.”

¹⁴ Mani Pita da yaŋ yagit, “Amin Tagi, dimasi dapman noker. Nak bisap kindakon jap kinda Juda amin da gen tebanon dima noknogi kinda dima nagim.”

¹⁵ Yaŋ yanban gen aeni iyigit, “Yo Piŋkop da paŋmilip aban yo tagisi an uŋun gak da dima noknogi yaŋ dima yoki.”

16 Yo unjun kosiri kapbi altan iminek unjudon gin aeni Kwen Kokup wigigit.

17 Wigakwan Pita yo unjun kagit dakon mibili niansi yan nandanek but morap agit. Yan nandanek egakwan Konilias da amin yabekgit unjun apgwit. Abin amin yoyinba Saimon dakon yut yolinba unjun da yoma kagakon panji akgwit.

18 Agek yan tidanek yan yawit, "Saimon, mani kinda Pita yan yon, unjun egisak bo dima?"

19 Yan yanakwa Pita yo kagit unjun do but morap sigin nandanek yigakwan Telagi Wup da yan iyigit, "Saimon, amin kapbi gak wisan."

20 Unjun nak da naga yabekgo aben do gak unjun gat pigi kik do but bamot dima aki."

21 Yan iyinban Pita da pidan pigi amin unjun yan yoyigit, "Amin wisan unjun nak mani. Ji mibili nido aben?"

22 Yanban amin unjun da yan iyiwit, "Emat amin 100 dakon kila amin kinda mani Konilias unjun da yabekban abaman. Unjun amin kilegisi ae Pinjop do pasalek gawak iminek egisak. Juda amin morap da unjun amin do nandaba wukwan iman. Telagi anelo kinda da gak yan gaban yutnikon kiki do iyigit. Kinkek gak da gen di yanbi nandisak do iyigit."

23 Yan iyinba Pita da amin unjun yanban yutnon winba kilani aban pakgwit.

Pita Konilias da yutnon kigit

Wisa dagokdo pidan kinakwa Jopa amin notni di kisi bunjon yolba kiwit.

24 Pita gat amin kiwit unjun kosiron dipmin kinda pakgwit da wisa dagokdo Sisaria kokupmon kin altawit. Altanakwa Konilias unjun do jomjom anek egipgut. Ae yawi diwatni gat ae notsini gat yan yoban apgwit unjun gat kisi jomjom anek egipgwit.

25 Anjakwan Pita obin yoma wilanjon wukwan Konilias unjun Pita da akgiron kin njakben anek gawak imgut.

26 Anjakwan Pita da ilikban pidanakwan yan iyigit, "Pidan at! Nak madeppo dima."

27 Yan iyinban Konilias gat gen yanek yutnon wigi pindakban amin morapmisi muwukgwit.

28 Pindagek Pita da yan yoyigit, "Ji disi nandan, nin da gen tebanon Juda amin nin Amin Nwakwari Kabi gat muwuri unjun dimasi tosoak ae yutnikon aripmi dima kigigi. Mani Pinjop da yan si nolayinban kat, amin kisi morap unjun gat tagi muwugek egipmi. Amin yokwi yan yogogi mini.

29 Yan si nolayinban kat, do ji dakon gen nagon kwan nandanek but bamot dima anek abisat. Ji mibili nido nak do gen yipba kigit?"

30 Yanban Konilias da iyigit, "Yo kinda altan naban egapno gildat 4 kabi mudak. Yo unjun yan noman tar namgut. Nin abisok gildat tobil do 3 kilok on ekwaman unjuden bisapmon nak yutnokon egek bisit pi agim. Bisit anek egapbo unjudon gin amin kinda inamnokon akban kagim. Imalni unjun tentenini madepsi.

31 Altanek yan yagit, 'Konilias, gak bisit pi asal ae yoni mini amin panpulgosol Pinjop da unjun anpak kanban tagisi asak.

32 Do gak amin di yabekbi kin amin kinda mani Saimon ae mani kinda Pita unjun abidan anop do Jopa kini. Pita unjun bulmakau gip panmilib ak amin kinda mani Saimon unjun da yutnon egisak. Yutni unjun tap ilerjon tosok."

33 Yan nayinban unjudon gin gak idon opbi do amin yabekgo kiwit. Kin gayinba nandanek abisal unjun da tagisi asak. Abisok nin Pinjop da dabilon muwaman da yigek Amin Tagi da gen morap nin niyiki do gamgut unjun nandanen."

Pita Konilias da yutnon Piŋkop gen yagit

³⁴ Yanɓan Pita da yan yagit, “Nak abisok asisi nandanɓ kimokdot, Piŋkop da amin morap kisi do nandaban aripsi asak.

³⁵ Amin miƙtimi miƙtimi Piŋkop do pasalek gawak imanɓ ae anɓak kilegi anɓ, uɓun amin do Piŋkop da nandaban tagisi asak.

³⁶ Piŋkop da Israel amin kabi nin do Gen Bin Tagisi niyigit uɓun ji disi nandanɓ. Geni kinda uɓun yanɓ: Yesu Kristo uɓun amin morap dakon Amin Tagi egisak. Yesu da pi aban Piŋkop gat but kalonɓ agimanɓ.

³⁷ Judia miƙtimon yo morap altawit uɓun ji disi nandanɓ. Jon da amin telagi pakbi soni do yoyinɓ mudanɓkwan Galili Provinskon yo yanɓ altawit.

³⁸ Piŋkop da Yesu Nasaret kokupmon nani pini asak do yanɓ daganɓ iminek Telagi Wupni imgut. ɓban yomani yomani kinɓek aminɓ panɓpulugagit. Piŋkop da Yesu gat egipgut do Sunduk da aminɓ panɓupbal agit uɓun Yesu da panɓmilip anɓ mudagit.

³⁹ “Judia miƙtimon ae Jerusalem kokup papmon yo morap agit uɓun nin kanɓ nandanɓ yo agimanɓ. Ae tilak kindapmon anɓakba kimakgit.

⁴⁰ Mani gildat kapbi anɓakwan Piŋkop da wasok aban kimoron da pidanɓban anɓalon anɓ yoban aminɓ diwari da kawit.

⁴¹ Amin kisi morap da dima kawit. Piŋkop da man bini yanɓ tenɓenok ani do kokwinikgit kabi ninon gin altagit. Kimoron da pidanɓban nin uɓun gat jap pakbiyo agimanɓ.

⁴² Piŋkop da amin kimakbi ae wayinɓ abi uɓun kisi anɓpakni kokwin asak do uɓun amin manɓagit. Nin da gen uɓun amin yoyineɓ do Yesu da yanɓ nimgut.

⁴³ Kombi amin kisi morap da Yesu da pi don asak do yanɓkwok kalipsigwan kili awit. Yesu nandanɓ gadanɓ imanɓ amin uɓun kisi morap Yesu dakon kilegi do Piŋkop da yokwini wiririk yomɓisak.”

⁴⁴ Pita gen sigin yanɓakwan Telagi Wup amin morap mirak panɓek yikgwit uɓun kabikon pigit.

⁴⁵⁻⁴⁶ Anɓakwan gen mibili mibilikon da Piŋkop yanɓ anɓkisiwit. Anɓakwa Juda amin di Yesu nandanɓ gadanɓ imgwit amin Pita gat akgwit uɓun da but morap anɓek yawit, “Mao, Piŋkop da but galak do Telagi Wup Amin Nwanɓwari Kabi kisi do yomisak!”

Yanɓ yanɓa Pita da yagit,

⁴⁷ “Telagi Wup nin da abidagimanɓ on amin yanɓ gin abidonɓ. Do telagi pakbi tagi soni.”

⁴⁸ Yanɓek Yesu Kristo da manon telagi pakbi soni do yoyigit. Telagi pakbi sonɓ mudanɓek Pita gildat kabi di gat uɓudon egipni do iyiwit.

11

Pita da panɓmuwukbi Jerusalem egipgwit yo altanɓ imgwit do yoyigit

¹ Yabekbi kabi ae panɓmuwukbi kabi Judia miƙtimon egipgwit uɓun da Amin Nwanɓwari Kabi kisi da Piŋkop gen kili abidawit uɓun dakon geni nandawit.

² Do Pita Jerusalem kwan nandanɓ gadat amin giptimi mandabi da nandaba yokwi tok anɓ imgwit.

³ Yanɓ anɓek iyiwit, “Gak amin giptimni dima mandabi da yutnon kwi uɓun gat jap nido nawit?”

⁴ Yanɓ yanɓa Pita da yo morap altanɓ imgwit uɓun do yoyigit.

⁵ Yoyinek yanɓ yagit, “Nak Jopa kokup papmon bisit pi anɓek butno

pisanjakwan dipmin yombem kinda kagim. Kanapbo Kwen Kokup da imal madep kinda kodigi 4 kabikon da yipba nak da egipgimon pigit.

⁶ Pijakwan nak unjungwan wisinek bit kilapyo mibili mibili pindakgim. Unjungwan jon bit kilapyo, ae birombak tunjon aminyo, ae minam amin da dima upmakbi unjun kisi pindakgim.

⁷ Yanj pindagapbo gen kinda altanek yanj nayigit, 'Pita, gak pidan on dapman na.'

⁸ "Nayinban kobogi yanj yagim, 'Amin Tagi, aripmi dimasi dapman noken. Nak bisap kindakon jap kinda Juda amin da gen tebanon dima noknogi kinda dimasi nagim.'

⁹ "Gen unjun aeni altan namiyek yanj nayigit, 'Yo Pinjok da panmilip aban yo tagisi an unjun gak da dima noknogi yanj dima yoki.'

¹⁰ Yo unjun kosiri kapbi altan namiyek unjudon gin aeni Kwen Kokup wigigit.

¹¹ "Yanj pindagapbo amin kapbi Sisaria kokupmon da nak do yabekgwit unjun amin nin da yut egipgumanj yomakon unjudon panabinj akgwit.

¹² Agakwa Telagi Wup da nak yanj nayigit, 'Gak but bamot dima anek pigi unjun gat kini.' Yanj nayinban pigapbo notno 6 kabi on akgamanj unjun kisi bunjon nolba kinj Konilias da yutnon wigigimanj.

¹³ Kinj yutnikon wigapno Konilias da yanj niyigit, 'Anjelo kinda da altan namiyek yanj nayigit, "Jopa kokup papmon amin kinda egisak mani Saimon, ae mani kinda Pita. Unjun amin kinj iyinba opjak do amin di yabekbi kini.

¹⁴ Kinj iyinba obinj gen di gayisak. Unjun gen gayinban Pinjok da gak gat ae yutgokon amin morap ekwan unjun kisi yokwikon banj timitdisak."

¹⁵ "Yanj nayinban nak da wasanek yanjapbo Telagi Wup ninon mibiltok pigit unjun amin kabikon yanj gin pigit.

¹⁶ Yanj anjakwan Amin Tagi da gen kinda yagit unjun do butno pisagit. Yanj yagit, 'Jon da telagi pakbi sonj damgut. Mani Pinjok da ji Telagi Wup sonj damjak.'

¹⁷ Nin kalip Amin Tagi Yesu Kristo nandanj gadanj imgumanj bisapmon Pinjok da Telagi Wupni but galak do nimgut. Ae unjun amin kabi do yanj gin yomgut, do nak yombem da Pinjok tagi dima kirinjik ibom?"

¹⁸ Pita yanj yanban nandanek buri manakwa Pinjok dakon man awigek yanj yawit, "Nin abisok asisi nandanmanj, Pinjok da Amin Nwakanjwari Kabi kisi nandanj yominjakwan but tobil anek egip egip abidonj."

Antioik amin panmuwukbi kaluk awit

¹⁹ Stiwen anjakgwit bisapmon Yesu nandanj gadanj imgwit amin uwalni da yo yokwi anj yominjakwa wasen ki Ponisia tetgin, ae Saiprus ae Antioik tetgin kinj kinj awit. Kinjek Yesu dakon Gen Bin Tagisi Juda aminon gin yawit.

²⁰ Mani unjun amin kabikon diwari unjun Saiprus ae Sairini kokupmon nani unjun da Antioik kiwit. Kinj Amin Tagi Yesu dakon Gen Bin Tagisi Grik amin kisi do yoyiwit.

²¹ Yoyinjakwa Amin Tagi da panpuluganjakwan amin morapmi da nandanj gadat awit. Yanj anek but tobil anek Amin Tagikon kiwit.

²² Unjun dakon gen bini Jerusalem kwan panmuwukbi da nandanek Banabas yabekba Antioik kigit.

²³ Kinj Pinjok da nandanj yawotni do anek yo tagisi anjyomgut unjun pindakgit. Pindagek but galaksi nandanek Amin Tagi bisapmi bisapmi but dasi nandanek yolni do yoyinj panjeban agit.

²⁴ Banabas unjun amin tagisi, nandan gadatni tebaisi tanjakwan Telagi Wup unjun da buron tugagit, do amin morapmisi da Amin Tagikon kiwit.

²⁵ Antiok pi an mudanek Banabas unjun Sol wisin kok do Tasas kigit.

²⁶ Kin Sol kan abidanban Antiok apgumal. Apbal panmuwukbi gat Antiok bilak kinda egek amin morapmisi Pinjok dakon gen yoyin dekgimal. Antiok kokupmon amin da Yesu nandan gadan imgwit amin unjun Kristo Dakon Amin Kabi yan wasanek yoyiwit.

²⁷ Unjun bisapmon kombi amin di Jerusalem yipmanek Antiok piwit.

²⁸ Pinakwa kombi amin kinda mani Agabus unjun da pidan agek Telagi Wup da anpulanjakwan yanjkwok kinda yagit. “Miktimi miktimi jap minisi akdisak,” yan yoyigit. (Unjun dakon bami Klodias da kila amin madep egipgut bisapmon jap do awit.)

²⁹ Panmuwukbi Agabus da gen yagit unjun nandanek notni Judia miktimon egipgwit panpulugok do yawit. Yanek amin kalon kalon monen tan yomgwit da tilagon panmuwukgwit.

³⁰ Panmuwuk Banabas gat Sol gat do yominek yabekba Jerusalem panmuwukbi dakon kila amin do panjigimal.

12

Erot da Jems anjakban kimagakwan Pita dam tebanon yipgut

¹ Unjun bisapmon kila amin madep Erot da panmuwukbi diwari panjupbal agit.

² Anek Jon dakon padige Jems emat agak siba nan anjakban kimakgit.

³ Erot da yan aban Juda amin da nandaba tagisi aban Pita kisi abidagit. (Unjun Bret Yisni Mini Dakon Jap Noknok Bisap Madepmon agit.)

⁴ Abidanek anki dam teban yutnon yipmanek kilani ani do obip amin 16 kabi yopgut. Anek don Yapyar Bilak mudanekwan amin morap da dabilon abin gen pikon yip do nandagit.

⁵ Yan nandanek Pita dam teban yutnon yipban kilani awit. Mani panmuwukbi da Pinjok da Pita anpulgusak do bisit pi madepsi awit.

Anjelo da Pita anpulgagit

⁶ Anja Erot da Pita gen pikon yiyipmi yan do kalbi obip amin bamori da bikbigon pagakwan kilani agimal. Pita unjun nap teban bamori ban anteban awit. Anakwa obip amin diwari dam teban dakon yoma kila anek akgwit.

⁷ Anakwa unjudon gin Amin Tagi dakon anjelo kinda altanekwan tenten madepsi kinda dam teban yutgan tentenagit. Anakwan anjelo da Pita gekgegikon tidan an yolek iyigit, “Gak tepmisi pidan at!” Yan iyinjakwan kisirikon nap teban bamot wital kin mibilikon magimal.

⁸ Manakwal anjelo da Pita yan iyigit, “Gak imalgo panek kandap gwilgo yopman.” Iyiban yan gin anakwan aeni iyigit, “Imal dubakgo panek nak nol.”

⁹ Yan yanban Pita anjelo yol ankigit. Mani anjelo da unjun asi asak yan Pita dima nandaban pisagit. Butno pisanekwan dipmin yombem kinda kosot yan nandagit.

¹⁰ Yan nandanek kin obip amin kabi kinda yapmanek kin aeni obip amin kabi kinda gat yapmanek ain yoma tagit unjudon kigimal. Unjudon kinakwal ain yoma unjun iyi wital kinakwan kokup papmon pigigimal. Pigi timisok di kinjek anjelo unjun Pita yipman dek kigit.

¹¹ Kinjakwan Pita buri pisanjakwan yagit, “O, kili nandako pisosok. Amin Tagi da aneloni kinda yabekban piñ nak anpulgak. Erot gat ae Juda amin gat da yo morap ak do nandanjek nepgwiron nan anpulgusak.”

¹² Yan nandanjek Jon dakon menji Maria unun da yutnon kigit. (Jon unun mani kinda Mak yan iyiwit.) Amin morapmi unun yutnon muwuk egek bisit pi awit.

¹³ Yan anjek egakwa Pita da abin wanga agek yoma domon tidagit. Tidanjakwan oman minjat kinda mani Roda unun da yoma wital do anjek opgut.

¹⁴ Obin Pita dakon tek nandan burikon kisik kisik madepsi nandagit. Yan nandanjek yoma dima witaldek timtim yanek kin notni yan yoyigit, “Pita yoma domon akdak!”

¹⁵ Yoyinban iyiwit, “Gak ngugigi, Pita dam teban yutnon yigek aripmi dima apjak.”

Yan iyinba sigin teban tanek yagit, “Asisi, Pita yomakon akdak!”

Yanban iyiwit, “Aneloni da bo akdak.”

¹⁶ Yan yanakwa Pita yoma sigin tidanban nandanjek yoma witaldek Pita kanek but morap awit.

¹⁷ Yan anakwa Pita da gen dima yanek tayanok yitni do kisiri da tilak an yomgut. Yagit Amin Tagi da damon nan witald anan obik unun do yoyigit. Yoyin mudanjek yoyigit, “Ji da Jems gat not kabi gat yo on altan namik unun do yoyini.” Yan yoyinjak Pita si abigigit.

¹⁸ Wisa dagokdo obip amin da Pita wisinba mudanban but morap anek notni yoyin yoyin anek yawit, “Pita dukwan kik?”

¹⁹ Erot da Pita wisin koni do amin yabekban kin wisiwit mani dima kawit. Dima kawit do Erot da obip amin Pita kila awit unun gen pikon yopmanek dapba kimotni do yoyigit.

Erot kimakgit

Don Erot Judia miktim yipmanek Sisaria kokupmon panji egipgut.

²⁰ Erot unun Saidon ae Tair kokupmon amin do nandaba yokwi tok madepsi an yomgut. Unun kokup pap bamot japni unun Erot da miktim kila agiron unudon timikgwit. Mani Erot da japni nandanjek kosit sopsop an yomgut. Yan agit do kokup pap bamot kisi muwugek Erot dakon but mosak do kin koneñ yan yanek kiwit. Kin mibiltok Blastas do altan iminjak unun gat not anek don Erot do kiwit. (Blastas da Erot dakon dipmin potpot yutni dakon kila agit.)

²¹ Kwa Erot da bisap kinda an yominjak unun bisapmon kila amin madep yik imalni panek kila amin madep tamonikon yikgit. Yigek gen madepsi yoyigit.

²² Yanjakwan amin da yan tidanjek yawit, “Unun amin dima, pinjok kinda da yosok.”

²³ Gen unun nandanjek Erot iyi do nandaban wigakwan Pinjok dima ankisigit. Yan agit do Amin Tagi dakon anelo da unudon gin anjakban namat da nan iba kimakgit.

²⁴ Mani Pinjok dakon gen da irentan kokupmi kokupmi kigit.

²⁵ Banabas gat Sol gat pini Jerusalem wasip anek Jon mani kinda Mak unun abidanbal kisi Antiok kiwit.

Pol miktimi miktimi agek Yesu dakon gen yan tenjenagit

(Kilapmi 13.1-21.14)

13

Banabas gat Sol gat yabekgwit

¹ Antiok panmuwukbi kabikon kombi amin ae yoyindet amin kisi egipgwit. Unun dakon mani yan: Banabas, ae Simeon mani kinda Naija yan iyiwit. Ae Lusias Sairini kokupmon nani, ae Manain unun moninisogon da Erot gat kalonj egipgumal, ae Sol.

² Bisap kindakon jap kelek egek Pinjok gawak iminek egipgwit. Yan anjka Telagi Wup da yoyigit, "Ji Banabas gat Sol gat manjin yopba pi anjil do nandisat unun anjil."

³ Yan yanban nandanek Pinjok do nandanek jap kelek egek bisit pi awit. An mudanek kisitni amin bamot da kwenon witjinjek yabekba kigimal.

Amin bamot Saiprus miktimon Pinjok dakon gen yagimal

⁴ Amin bamot Telagi Wup da yabekban Selusia kokup papmon pigigimal. Pigeke unudon da tap waggakon da Saiprus wigigimal.

⁵ Wigis Salamis kokup papmon kin altanek Juda amin dakon muwut muwut yut tawit unudon agek Pinjok dakon gen yan tenjenagimal. (Jon mani kinda Mak unun amin bamot gat kisi agek panpulugagit.)

⁶ Anjek miktim timjok kinda tap binap tosoke unun mani Saiprus unun kisisi agi mudanek don Papos kokup papmon kin altawit. Kin altanek Juda amin kinda kagimal. Unun amin sot wamwam amin ae kombi gen toptop yogok amin kinda. Unun amin mani Ba-Yesu.

⁷ Ba-Yesu unun gapman dakon mibiltok amin mani Segius Paulus unun dakon panpulugokni egipgut. Segius Paulus unun nandak nandakni wukwisi. Sol gat Banabas gat da obin Pinjok dakon gen yanbal nandisak do yan yomgut.

⁸ Mani Segius da Yesu dima nandan gadan imjak do amin bamot uwal an yomgut. (Ba-Yesu unun sot wamwam amin kinda do Grik genon da Elima yan iyiwit.)

⁹ Mani Sol (mani kinda Pol) unun Telagi Wup da burikon tunganban Elimas tebaisi kanek yan iyigit,

¹⁰ "Gak Sunduk dakon monji. Gak anpak tagisi morap ton unun dakon uwalni. Top gen yogok mibili mibili gat ae anpak yokwi morap unun gagon tugosok. Gak da Amin Tagi dakon anpak kilegisi pan upbal asal. Yokwi morap asal unun dima yopbi, ma?"

¹¹ Yan yanek iyigit, "Nandaki, abisok Amin Tagi dakon kisit da gikban dabilgo pilin tokdisak. Anjkan gildat dimasi kanek dabilgo yan gin tanjkan bisap dubagisok egipbi."

Pol da Ba-Yesu yan iyinakan unudon gin pilin tuk da pin dabili sogut. Sopmanakan kosit wisik anjek amin da kisirikon abidanek kosit yolini do pabidan dagok agit.

¹² Yan anjkan Segius unun kanek nandan gadat agit. Anjek Amin Tagi dakon gen do nandaban yo madepsi agit.

Pisidia miktim dakon kokup kinda Antiok unudon Pinjok gen yagimal

¹³ Pol gat notni gat kisi Papos kokup pap yipmanek tap wakga abidanek Pega kokup papmon kiwit. Pega kokup pap unun Pampilia miktimon tosoke. Jon mani kinda Mak unudon yopman degek tobil Jerusalem aeni pigigit.

¹⁴ Pega yipmanek kin Antiok kokup papmon kin altawit. Antiok unun Pisidia miktimon tosoke. Sabat bisap kindakon Juda amin da muwut muwut yutnon pawigi yikgwit.

15 Yigakwa unun muwut muwut yut dakon kila amin da gen teban ae kombi amin gen Pin kop da papiakon ton unun ban diwari manjin mudarek Pol gat dabini gat do gen yan yipba pigigit, "Not kabi, ji amin dakon but panjeban ak do gen di yok do nandan karj tagi yoni."

16 Geni unun nandarek Pol pidan agek tayan gok yitni yan do kisiri anenagek yan yoyigit, "Israel amin ae Amin Nwaktjwari Kabi, ji Pin kop gawak iman amin, nak do mirak yopni!

17 Israel amin dakon Pin kop da babiknin iyi do manjinek Isip miktimon gisam yomanakwan amin morapmisi iren tawit. Don Pin kop da iyi da tapmimon Isip ban timik panjogut.

18 Yan anek miktim kibiri timon agek anpak yokwi aba Pin kop da yum pindagakwan bilak 40 egipgwit.

19 Anjakwan Kenan miktimon Pin kop da miktim 7 unun dakon amin panjupbal anek miktimni Israel amin do wagil yomgut.

20 Unun yo morap altañ yomgwit unun dakon bilakni 450 da aripmon altawit.

"Anek don Israel amin miktimni abidan egakwa Pin kop da kila amini panalon an yomgut. Yan anjakwan wigi kombi amin Samuel altagit.

21 Samuel da bisapmon Pin kop da kila amin madepni kind a analon anjomjak do Israel amin da yawit. Yanba Samuel da Sol, Kis dakon monji nan analon an yoban unun da kilani anjakwan bilak 40 yan agit. (Sol unun Benjamin da jalapmon nani kind a.)

22 "Don Pin kop da Sol yan dagan iban isal egakwan Dewit da kila amin madep egipjak do manjigit. Pin kop da yan anek Dewit do yan yagit, 'Nak Dewit isir dakon monji unun kanek butno tagisi asak. Unun da geno tagisi guramitjak yan kosot.'

23 Kalip Pin kop da yan teban tok gen kind a yan yagit, 'Don amin kind a yabekgo unun da Israel amin timitjak.' Yagit unun da aripmon Dewit dakon yawi diwaron nan Israel amin kabi timitjak do Yesu yabekgit.

24 Yesu pini dima wasanakwan Jon da Israel amin but tobil anek telagi pakbi soni do yoyigit.

25 Jon pini aban mudok do anjakwan yan yoyigit, 'Ji nak do namin yan nandan? Nak ji da jomjom an iman amin dima. Mani nandani, amin wukwisi kind a nak da bunjon noldak. Nak unun amin dakon pinbisi egisat do unun dakon kandap gwil napni nak da aripmi dima witdali.'

26 "Not kabi, Abraham dakon babini kabi, ae Amin Nwaktjwari Kabi Pin kop gawak iman amin, nandani. Pin kop da amin yokwikon ban timitjak unun dakon but piso geni unun nin do yipban agut.

27 Jerusalem amin gat ae kila amin gat da Yesu unun namin amin kind a yan unun dima nandaba pisagit. Ae kombi amin dakon gen Sabat bisap morap manjwit, mani dima nandaba pisagit. Do unun amin gen pikon yipmanek anjakba kimakgit. Yan aba kombi amin da gen yawit unun bami noman tagit.

28 Yo yokwi kind a yan ak, do tagi anjatner yan kind a dima kawit. Mani Pailat da anjakan kimotjak do madepsi yawit.

29 Gen morap unun do kalip kombi amin da papiakon kili mandawit unun da aripmon an mudawit. Yan anek bumjotni don tilak kindapmon nan kukwan anki kimakbi tamokon yipgwit.

30 Mani Pin kop da kimoron nan aban pidagit.

31 Pidan gildat morapmi altan yoban amin Yesu gat kisi Galili da Jerusalem pigiwit unun da kawit. Abisok Yesu kawit amin da unun dakon geni Juda aminon yan tenjenon.

32-33 “Nin Gen Bin Tagisi dayaman. Pin kop da kalip babiknin yan teban tok kinda an yomgut unun bami ton agit. Gwakni kabi nin da bisapmon Yesu kimoron nan aban pidanban gen yagit unun bami ton agit. Kap Papia 2 kon gen unun yan mandabi:

‘Gak Monjino, nak abisok gak dakon Datgo asat.’

34 Pin kop da asi Yesu kimoron nan aban pidagit. Aeni aripmi dimasi kimotjak. Pin kop da unun do yan yagit:

‘Kalip Dewit do yo tagisi ae telagisi an im do yan teban tok agim unun yo ji do daben.’

Yo morap unun yagim unun da tilagon asi altokdan.’

35 Ae unun do Pin kop da papiakon gen kinda gat yan tosok:

‘Gak Telagi Amingo kimakbi tamokon yipbi tanek dima miktosak.’

36 “Nin nandan, Dewit kalip Pin kop dakon galaktok yolek egipgut. Anek don kimakban bumjotni anki iyi dakon babikni da kimakbi yopyop tamokon yipba tanek miktagit.

37 Mani amin unun Pin kop da kimoron nan aban pidagit unun amin giptimni dima miktagit.

38-39 Unun do anek not kabi gen unun yan tenjenoman unun pakyan si nandani. Unun amin da nin dakon yokwi wiririr aminin egisak. Moses dakon gen teban guramigek ji amin kilegi aripmi dima ani. Yokwisi sigin tan damni. Mani unun amin da amin morap iyi do nandan gadan iman amin unun yokwini wiririr yominek amin kilegisi yan yoyisak.

40 Ji kan kimotni! Dima kan, kalip kombi amin da gen yawit unun jikon altosak. Gen unun yan yawit:

41 ‘Manji gen yogok amin ji yo aben unun kanek but morap anek wagil tasik toni.

Ji da bisapmon yo nwakn wari kinda akdisat.

Amin kinda da yo unun akdisat unun do dayisak kan, ji aripmi dima nandan gadakdan.’”

42 Pol da gen unun yoyin mudanban Banabas gat yomakon pigakwal amin da yan yoyiwit, “Jil awiki Sabat bisapmon aesil obinek gen unun sigin niyin jil.”

43 Yan yoyinba amin kisi muwut muwut yut yipmanek yomakon pigiwit. Pigakwa Juda amin morapmi gat ae Amin Nwakan wari Kabikon nani morapmi Juda aminon sanbenek Pin kop but dasi gawak ingwit amin gat kisi Pol gat Banabas gat yolgwit. Yolakwa amin bamot da Pin kop dakon nandan yawotni do nandanek tebaisi agek egi anan kini do yoyin pan teban agimal.

44 Awuki Sabat bisap unun abin akwan unun kokup pap dakon amin morapmisi da Pin kop dakon gen nandak do abin muwukgwit.

45 Muwugakwa Juda amin da amin morapmisi muwukba pindagek amin bamot do yanba yokwi tok anek Pol da gen yagit abin yipgwit.

46 Yan anakwa Pol gat Banabas gat da pasol pasoli mini yan yoyigimal, “Asisi, nit pi kokwinik ningut da tilagon Pin kop gen mibiltok Juda amin ji do kalip dayamak. Mani ji da gen unun abidok do dima galak ton. Yan anek egip dagok dagok mini dimasi abidoner yan disi yon. Do nit ji depmanek Amin Nwakan wari Kabikon kinden.

47 Amin Tagi da yan anen do kili yan niyigit:

‘Nak da ji manjin depbo Amin Nwakan wari Kabi dakon tenjen madepni egipni.

Anek miktimi miktimi ekwan amin panpulanganakwa yokwikon ban timikgen do manjin depgum.’”

⁴⁸ Yan yanban nandanek Amin Nwakwari Kabikon nani da tagisi nandanek Amin Tagi dakon gen do but galaksi nandawit. Anjakwan minat amin morapyo egip egip dagok dagogi mini abidoni do manjin yopgut unun da nandan gadat awit.

⁴⁹ Anakwa Amin Tagi dakon gen da unun miktim da kokup morap kisi iren tagit.

⁵⁰ Mani Juda amin da minat man madejni ton Pinjok dosi pasalgwit, ae unun kokup pap dakon kila aminyo kisi dakon but sugawit. Yan anek Pol gat Banabas gat yokwi anyominjek unun miktimon dima egipjil do yolgwit.

⁵¹ Yan aba yokwi iyikon gin tosok yan nandani do kandapnikon kimbaban tawit unun tidarbal kinakwa Ikoniam kokup papmon kigimal.

⁵² Kinakwal Antiok kokupmon Yesu nandan gadan ingwit amin burikon kisik kisik nandawit, ae Telagi Wup da tujan yomgut.

14

Banabas gat Pol gat Ikoniam kokupmon Pinjok gen yagimal

¹ Pol gat Banabas gat Antiok kokupmon Pinjok dakon pi agimal unuden gin Ikoniam kokupmon yan gin agimal. Juda amin da muwut muwut yut kindakon wigek gen tagisi yoyinjakwal Juda ae Grik amin morapmi da nandan gadat awit.

² Mani Juda amin diwari dima nandan gadawit unun da Amin Nwakwari Kabi dakon but sugawit. Sugarba nandan gadat awit minat amin do nandaba yokwi tok anyomgwit.

³ Pol gat Banabas gat bisap dubagi Ikoniam egek Amin Tagi dakon gen madepsi yoyigimal. Anek Amin Tagi da tapmim yominjakwan wasok tapmimi ton morapmi agimal. Yan anjakwal amin da Pinjok asi amin do nandan yawok yomisak yan nandani do Amin Tagi da wasok tapmimi ton unun yologit.

⁴ Mani unun kokup papmon amin kabi bamori pudan kiwit. Kabi kinda Juda amin gat akgwit, ae kabi kinda yabekbi bamot gat akgwit.

⁵ Anek don Amin Nwakwari Kabikon nani gat ae Juda amin gat ae kila amini gat kisi da yan nandat anek Pol gat Banabas gat yokwi an yominjek tipban dap do awit.

⁶ Mani amin bamot unun yo ak do awit unun pindak nandanjo anek kokup unun yipmanjek Likonia miktimon kigimal. Kin kokup pap bamot Lista ae Debe ae kokup monin monin unudon tawit kisi agek

⁷ Gen Bin Tagisi yan tetenjan yomgumal.

Banabas gat Pol gat Likonia miktimon Pinjok gen yagimal

⁸ Lista kokup papmon amin kinda kandapmi alek tanbi mibilikon gin yigek egipgut. Meni da yan anjalagit.

⁹ Unun amin Pol da Pinjok dakon gen yanjakwan mirak panjakwan Pol da unun amin kilek tosak dakon nandan gadatni tarban kagit.

¹⁰ Kanek madepsi yanek yan iyigit, “Gak pidan ban at!” Yan iyinban amin unun wigi manek wasanek kosit agipgut.

¹¹ Pol da wasok unun aban kanek minat amin morapyo da Likonia genon da yan tidanek yan yawit, “Mao, pinjok ekwan di da amin giptim panek ninon penj!”

¹² Banabas unun Sus yan iyinek Pol unun gen yogok amin do Emes yan iyiwit.

¹³ Kokup kidat Sus unun dakon Telagi Yut Madepni kokup pap da wanga kapmatjok tagit. Unun telagi yut dakon mukwa sogok amin bulmakau wili di jarej ban panjilim abi unun panabin kokup pap da yoma kagakon yopgut. Mukwa sogok amin gat ae minjat aminyo gat kisi amin bamot do bulmakau dapmanjek mukwa son yomdo awit.

¹⁴ Yan anjakwa yabekbi bamot Banabas gat Pol gat paret an yom do an dakon geni nandan wuripdak imalni pidanek minjat amin morap kabikon pigi yan tidanek yan yagimal,

¹⁵ “Not kabi, ji nidosi unun akdan? Nit amin ji yombem gin. Nit ji do Gen Bin Tagisi dayamak. Ji da kokup kidat unun yopmanjek Pinjok egip egipmi ton egisak unudon gin tobilni do dayamak. Unun Pinjok da miktim, kundu ae tap wasanek yo morapni kisi wasan yopgut.

¹⁶ Kalip miktimi miktimi amin kabi morap egipgwit unun yum pindagakwan galaktokni yolek egipgwit.

¹⁷ Mani amin da Pinjok asi egisak yan nandani do yo tagisi morapmi damisak. Sikak yipban manjakwan pigaga jap tagisi panjiren an daban aripmisi nanek kisik kisik an.”

¹⁸ Amin bamot gen unun yanek amin dakon but pabik do pali panjidok agimal. Mani dima, buri manjakwa paret dima awit.

¹⁹ Juda amin di Antiok ae Ikoniam da apgwit unun da amin dakon but suganba Pol uwal an imgwit. Uwal an iminek Pol tip ban anagek kili kunwak yan nandanek ilik anaj abigi kokup pap da wanga yipgwit.

²⁰ Yipba tarjakwan don Yesu nandan gadan imgwit amin da abin muwuk Pol angwasiyek akgwit. Yan anjakwa pidanban kokup papmon aeni pigiwit. Pigi pakgwit da wisa dagokdo Banabas gat unun kokup pap yipmanjek Debe kokup pap kigimal.

Pol gat Banabas gat da amin dakon but panjeban agimal

²¹ Amin bamot Debe kokup papmon Gen Bin Tagisi yoyin tentenanakwal amin morapmisi da Yesu nandan gadan imgwit. Anek unudon da tobi List a ae Ikoniam ae Antiok kigimal.

²² Unun kokup pap kapbi gwasiniek Yesu nandan gadan imgwit amin dakon but panjeban anek yan yoyigimal, “Yesu dima yipman degek nandan gadan iminek tebaisi atni. Mibiltok jigi morapmi panjek don Pinjok da Amin Kila Asagon kikdaman.”

²³ Yan yoyinek panmuwukbi kabi morap egi anaj kiwit unun do kila amini manjin manjin awit. Anek Pinjok do nandanek jap kelek egek bisit pi anek egipgwit. Anek unun kila amin kabi egip egipni Amin Tagikon tosok yanji nandawit amin unun Amin Tagi da kisiron yopgumal.

Aeni Antiok kokup pap Siria miktimon kigimal

²⁴ Yan anek Pisidia miktim nan kinjek Pampilia miktimon kin altagimal.

²⁵ Altanek Pega kokupmon Pinjok gen yoyinek Atalia kokup papmon pigigimal.

²⁶ Pigi tap wakga kind a abidanek Atalia kokup pap yipmanjek Antiok kokupmon kin altagimal. Kalip Antiok panmuwukbi da amin bamot Amin Tagi da nandan yawok yominiek panpuluganjawan Pinjok dakon pi anjil do yabekba kigimal. Kin Pinjok dakon pi an mudanek aeni

²⁷ abin altanek panmuwukbi yan yobal apba Pinjok da panpuluganjawan

yo morap agimal unun dakon geni yoyinjak yan yagimal, "Pinjkop da Amin Nwakjwari Kabi nandan gadat dakon kosit wital yoban nandan gadat awit."

²⁸ Yan yanjek Antiok panmuwukbi gat gildat morapmi egipgwit.

15

Panmuwukbi dakon muwut muwut madep kinda Jerusalem awit

¹ Pol gat Banabas gat Antiok egakwal amin diwari Juda miktimon da pin panmuwukbi yoyin degek yan yoyiwit, "Ji Moses dakon gen guramigek giptimji dima mandani kan, Amin Tagi da ji dima timitjak."

² Yan yoyinjakwa Pol gat Banabas gat da nandabal yokwi tarban unun amin gat gen emat madepsi awit. Yan anakwa panmuwukbi da amin bamot gat ae nandan gadat amin di gat manjin yopba Jerusalem kiwit. Kwa yabekbi gat panmuwukbi dakon kila amin gat gen unun anmilip ani yan do yabekgwit.

³ Yabekba Ponisia ae Samaria miktim unun ban kiwit. Kinjek unun miktim bamotgan nandan gadat amin yan yoyigimal, "Amin Nwakjwari Kabi da but tobil anek Pinjkopmon kwan." Gen unun yoyinbal but galak madepsi nandawit.

⁴ Jerusalem kin altanba panmuwukbi gat ae kila amini gat ae yabekbi kabi gat da gildat tagi yan yoyiwit. Yan yoyinba Pinjkop da panpuluganjakwan yo morap agimal unun dakon geni yoyigimal.

⁵ Yanbal nandan gadat amin di Parisi da kabikon nani unun da pidan agek yan yawit, "Amin Nwakjwari Kabikon nani unun giptimni mandanek Moses dakon gen teban guramitni do yoyini."

⁶ Yan yanba yabekbi kabi gat ae panmuwukbi dakon kila amin gat da gen unun nian yono kilek tosak yan do muwukgwit.

⁷ Muwugek yan nandat morapmi anek Pita da pidan agek yan yoyigit, "Not kabi, ji kili nandan. Pinjkop da pi kokwinik nimirak nak Gen Bin Tagisi Amin Nwakjwari Kabikon yanapbo nandanek nandan gadat ani do nak kilisok manjigit.

⁸ Pinjkop da amin morap dakon but kisi pindak mudosok. Pindak mudanek Telagi Wupni Juda amin nin do nimgut, yan gin Amin Nwakjwari Kabi amin kisi do yomgut. Yan agit do Pinjkop da unun amin timit do tagisi nandisak yan nandaman.

⁹ Nin do wasok kinda anek unun amin do wasok njwakjwari kinda asak yan yogogi mini. Nandan gadat anakwa butni sugan panmilip asak.

¹⁰ Do ji abisok nido Pinjkop ankwalek panmuwukbi da kwapmon yo jigi yopmanjan? Kalip babiknin da Moses dakon gen teban unun guramit do antidok awit, ae ninyo kisi unun guramit do antidok aman.

¹¹ Do yansi nandan gadanen, Amin Tagi Yesu dakon nandan yawotni do anek Pinjkop da nin yokwikon ban timikdak. Ae unun amin kabi kisi yan gin timikdak."

¹² Pita yan yanban amin muwuk yikgwit kisi tayanok yigek Pol gat Banabas gat do mirak yopgwit. Mirak yopmanjakwa Pinjkop da panpuluganjakwan Amin Nwakjwari Kabikon wasok tapmimi ton agimal unun do yoyigimal.

¹³ Yoyin mudanjakwal Jems da yan yagit, "Not kabi mirak pani.

¹⁴ Pinjkop da wasanek Amin Nwakjwari Kabikon amin timikban iy dakon amin kabi awit unun do Saimon da kili niyik.

¹⁵ Pinjkop da Amin Nwakjwari Kabi don timitdisak dakon geni unun kombi amin da kalipsigwan kili yawit. Gen unun yan tosok:

¹⁶ 'Amin Tagi da yan yosok, "Dewit dakon diwatni unun yut kinda yombem.

Unjun yut da manj tuwil kigit, mani nak da aeno don abinj anjmlip anek witjikenj.

17 Yan abo Amin Nwakjwari Kabi morap naga do kili manjigim unjun da Amin Tagini nak wisini.”

18 Gen unjun Amin Tagi da kalipsigwan kili yagit.”

19 Jems da sanjenek yan yagit, “Do nak yan nandisat, Amin Nwakjwari Kabi but tobil anek Pinjkopmon kwan unjun nin da jigi dima yomnenj do nandisat.

20-21 Kalipsi da winj abisok on ekwamanon kokup pap morap tan anjan kwanon Moses dakon gen yan tenjenawit. Sabat bisap morapmon Juda amin dakon muwut muwut yutnon Moses dakon gen manjin manjin awit. Do yun but piso papia kinda yan mandan yomnenj. Ji kokup kidat do paret abi unjun dakon jap dima noni. Jap unuden Pinjkop da pindakban dima noknogi an. Ae minjat wiliyo yumabi mibili mibili dimasi ani. Ae bit kilapyo si tipba kwonj gat ae yawiyo kisi dimasi noni.”

Papia kinda yipba kigit

22 Yabekbi kabi gat ae kila amin gat ae panmuwukbi morap gat da iyikon amin bamori pindakba Pol Banabas gat Antiok kini do yawit. Yan yanek Judas mani kinda Basabas gat ae Sailas gat yan manjiwit. Unjun amin panmuwukbi dakon kila amin bamot egipgumal.

23 Amin bamot do papia yomgwit unjungwan gen yan mandawit,

“Nin yabekbi kabi ae panmuwukbi dakon kila amin, nin ji dakon notji da papia on mandamanj. Amin Nwakjwari Kabi Yesu nandanj gadanj iman amin Antiok ae Siria ae Silisia Provinskon ekwanj ji gildat tagi yan dayamanj.

24 “Nin da kabikon amin diwari da kinj ji dakon nandak nandak panjupbal awit dakon geni kili nandagimanj. Nin da yan yoyini yan dima yoyinjapno kinj dayiwit.

25 Nin idon muwuk but kalonj anek amin bamot ji do kini do manjigimanj. Manjin yopno notnin bamot galagisi nandanj yomamanj Pol ae Banabas unjun gat kini do yan yomgumanj.

26 Amin bamot unjun egip egipni dima panjutnanjek Amin Taginin Yesu Kristo dakon man yoyinj tenjenagimal.

27 Nin da Judas gat Sailas gat gen on mandamanj unjun nanj gin dayinjil do yabekgamanj.

28 Telagi Wup da nandisak, ninyo kisi yan gin nandanjek yan dayamanj, jigi morapmi dima damnenj. Gen teban onjok banjin yolni.

29 Ji bit kilapyo kokup kidat do dapmanj paret an unjun dima noni. Ae yawi dima noni. Ae si tipba kwonj unjunyo kisi dima noni. Anek minjat wiliyo yumabi mibili mibili dima ani. Ji kanj kimagek unjun anpak morap yapni kanj unjun tagisi. Nin dakon gen yan gin. Do ji tagisi egipni.”

30 Amin bamot yabekba Antiok pigi panmuwukbi kabi yan yobal muwukba papia unjun yomgumal.

31 Yobal panmuwukbi da papia unjun manjinba unjun da buri panjeban aban but galaksi nandawit.

32 Anakwa Sailas gat Judas gat unjun kombi amin amin bamori do gen tagisi morapmi panmuwukbi yoyinek buri panjeban agimal.

33-34 Amin bamot unjun Antiok bisap dubagkok egipgumal. Egek don panmuwukbi da galok gen yoyinek but yawot gat kinjil yan yoyinek yopba amin yabekba kigimal kabikon aeni kigimal.

35 Kinakwal Pol gat Banabas gat Antiok sigin egek amin diwari gat kisi yoyindet pi awit. Anek Amin Tagi dakon gen yoyinj tenjenawit.

Pol gat Banabas gat but kalon dima agimal

³⁶ Gildat di egi mudanej Pol da Banabas yan iyigit, "Nit aenit kokup papmon agek nandan gadat amin pindatdenj. Amin Tagi dakon gen yan tenjenan yomgumak tagi panjek ekwan bo yan do agek pindatdenj."

³⁷ Banabas unun Jon mani kinda Mak unun kisi abidanbal agipni do nandagit.

³⁸ Mani Mak kalip Pampilia miktimon yopman degek abinjakwan iyi gin pi agimal, do Pol unun gat agip do nandaban tagi dima agit.

³⁹ Unun do anjek gen emat madepsi agimal. Yan anjek pidan ki Banabas da Mak abidanban tap wakga kinda abidanek Sairprus miktim timon wigigimal.

⁴⁰ Yan anjakwal Pol Sailas nan abidagit. Anjakwan panmuwukbi da Amin Tagi dakon nandan yawotni jilon tosak yan yoyinba kigimal.

⁴¹ Kinj Siria ae Silisia miktimon agek Pol da panmuwukbi morap yoyin panjeban agit.

16

Pol da Timoti abidanban Sailas gat kisi agipgwit

¹ Pol Debe kokup pap kinjek unudon da Lista kokup pap kinj altagit. Unun kokupmon Yesu dakon panjetni kinda egipgut mani Timoti. Menji unun Juda minjat kinda. Unun minjat Yesu nandan gadan imgut. Mani datni unun Grik amin kinda.

² Panmuwukbi kabi Lista kokup pap ae Ikoniam kokup papmon egipgwit amin da Timoti do amin tagisi kinda yan yawit.

³ Do Pol Timoti abidoko kisi agipdenj yan nandagit. Mani Juda amin unun miktimon egipgwit da Timoti dakon datni unun Grik amin kinda yan kili nandawit. Do Juda amin dakon but moni do Pol da Timoti dakon gip mandagit.

⁴ Anjek Timoti abidanban kokup papmon agek gen kalip kila amin gat yabekbi kabi gat da Jerusalem muwugek anteban awit unun ban panmuwukbi yoyinjak yan yoyiwit, "Ji gen on nan guramigek egipni."

⁵ Yan anjakwa panmuwukbi morap dakon nandan gadat teban tagit. Gildari gildari amin da panmuwukbi kabikon sanjenba amin kabi madepsi awit.

Pol da Masadonia amin kinda dipminon kagit

⁶ Telagi Wup da Asia miktimon Pinjok dakon gen dima yonjil do yansop anyomgut, do Pol gat Timoti gat kinj Prigia ae Galesia miktim binap nan kigimal.

⁷ Misa miktimon kinj altanjek Bitinia miktimon pigik do agimal. Mani Yesu dakon Wup da dima piginjil do kosit soggut.

⁸ Yan aban Misa miktim yapmanjek Troas kokup papmon pigigimal.

⁹ Pigi unun kalbi Pol da buri pisanjakwan dipmin yombem kinda kanjakwan Masadonia amin kinda da yan iminjak yan iyigit, "Gak tap pidanjek Masadonia miktimon obin nin panpulgoki."

¹⁰ Pol da unun kanjek Pinjok da iyi Gen Bin Tagisi kinj yoyinenj do yan nimisak yan nandanjek unudon gin Masadonia kik do tagap tagimanj.

Lidia nandan gadat agit

¹¹ Nin Troas kokup pap yipmanjek tap wakga kinda abidanjek nomansi kinjek miktim timjok kinda tap binap tosak unun mani Samares unudon wigi

altagiman. Wisa dagokdo unun miktim yipmanek tap wakga aenin abidanek Neapolis kokupmon kigiman.

¹² Ae unun kokup yipmanek Pilipai kin altagiman. Pilipai unun Masadonia miktim dakon kokup pap madepni. Unun Rom da kila agit. Rom amin morapmi da kalip kili apgwit da unun kokupmon ekwan. Nin unudon gildat kabi di egipguman.

¹³ Egek Sabat bisapmon kokup pap dakon yoma kagakon pigi yapmanek wanga pigi pakbi kindakon kigiman. Nin unun pakbikon tamo kinda konejon bisit anej yanon da pigigiman. Unun pakbikon pigi pindatno minjat di muwukgwit pindak unudon yigek Gen Bin Tagisi yoyigiman.

¹⁴ Minjat kinda unun kabigwan yikgit unun mani Lidia, kokupni Taitaira. Lidia imal gami ban yopmanek monej ilit pi anek egipgut. Unun Pinkep gawak iminej egipgut. Amin Tagi da Lidia dakon but yomani witdalban Pol da gen yagit do bamisi yosok yan nandanek mirak pakyaansi yopgut.

¹⁵ Anek minjat unun gat ae yutnikon egipgwit amin gat kisi telagi pakbi sowit. Son mudanek yan niyigit, “Nak asisi Amin Tagi Yesu do kili nandan gadasat yan nandan naman kan, nak da yutnon panji egipne.” Yan yanek yutnikon si kinej do teban tanban kigiman.

Pol gat Sailas gat Pilipai dam teban yutnon yopgwit

¹⁶ Bisap kindakon nin bisit agak tamokon kigiman. Kino oman minjatjok kinda kosiron apban domdom agiman. Unun minjatjok konni kinda tan iminjakwan yo don altoni unun do yan kwok agit. Amin da opba yo don altoni dakon mibili yoyinjakwan kila amini da monej madepsi timikgwit.

¹⁷ Nin kinapno minjatjok unun Pol gat nin gat da bunon nolek yan tidanek yan yagit, “On amin unun Pinkep Wikwisi Madep dakon oman monjini. Pinkep da ji yokwikon ban timitjak dakon gen dayan.”

¹⁸ Minjatjok unun yan sigin yanakwan gildat morapmi agit. Yan anakwan Pol unun nandanek kuragisi nandan tobil kon yan iyigit, “Yesu Kristo da yan dagok annamgut do yan si gayisat, gak minjatjok on yipman degek win abigi!” Yan iyinban unudon gin kon minjatjok unun yipman dekgit.

¹⁹ Yan aban oman minjatjok unun dakon kila amini monej timit timit kositnin pasildak yan nandawit. Yan nandanek Pol gat Sailas gat timik tebai ilik panpan kila amin do maket tamokon panjawit.

²⁰ Amin bamot panpan gen kokwin amin madepmon panji yopmanek yan yoyiwit, “On Juda amin bamot da nin dakon kokup papmon amin but suganbal uphalap madepsi an.

²¹ Rom dakon anpagon yo dima anej do gen teban tosok on amin bamot da amin unun tetgin ilik pangwamal.”

²² Yan yanakwa amin muwukgwit kisi da yanba yokwi tok anyomgwit. Yan aba gen kokwin amin madep da amin bamot dakon paba pigikni iligek kalin kirinban baljoni do yoyiwit.

²³ Yoyinba madepsi baljanek dam teban yutnon yopgwit. Yopmanek dam teban yut dakon kila amin kilani tebaisi asak do iyiwit.

²⁴ Iyinba nandanek amin bamot pawigi dam teban yutnon yut monin kinda yutgwansi tagit unudon yopgut. Yopmanek dima abiginjil yan do kandapni kindap kwuk ban panjeban agit.

²⁵ Yan aban egek kalbi binap Pinkep do bisit anek ae kap yanakwal dam teban yutnon amin yikgwit da nandawit.

²⁶ Anjakwa unjodon gin wudip madepsi kinda anjek dam teban yut dakon gwak pan kwakwalikgit. Yan anjakwan yoma kisi witald kin mudanjakwa amin morap kisit kandapnikon yo panjeban awit unun kisi witald ki mawit.

²⁷ Manjakwa dam teban yut dakon kila amin dipminon da pidan pindakban dam teban yut dakon yoma kisi pisawit. Yan pindak amin kisi abigi mudan yan nandanek nak kila tagi dima at yanon da emat agak sibani ilik iyi nan sugok do agit.

²⁸ Yan ak do anjakwan Pol da yan tidanek yan iyigit, “Giptimgo goman di abim! Dam teban yutnon amin nin kisi morap oni ekwaman.”

²⁹ Yan yanjakwan dam teban yut dakon kila amin tenjenji kinda anjopni do yagit. Anjopba abidan pasol pasol nandanek timtim yanek kin Pol gat Sailas gat da buron gawagek nandaban wukwan yomgut.

³⁰ Yan anjek amin bamot timik yut buri moninji yikgimal unun yipmanek yut buri madep do pabigi yan yoyigit, “Amin bamot, nian anjapbo Amin Tagi da nak yokwikon nan abidosak?”

³¹ Yan yanban iyigimal, “Gak Amin Tagi Yesu nandan gadan iminaki Pinjok da gak gat ae yutgokon amin ekwan gat kisi yokwikon ban timitjak.”

³² Yan iyinjek Amin Tagi dakon gen iyinjek amin morap yutnikon egipgwit gat kisi yoyigimal.

³³ Yoyinjal kalbi binap unun bisapmon gin dam teban yut dakon kila amin da amin bamot timik panji giptimni obip amin da baljanba dagawit unun pakbi ban sugagit. Yan anjek unjodon gin iyi ae gwakni kisi telagi pakbi sowit.

³⁴ Anjek amin bamot timikban yutnikon pawigi yigakwal jap yomgut. Amin unun gat gwakni gat Pinjok nandan gadan iminjek burikon da kisik kisik madepsi nandawit.

³⁵ Wisa dagokdo gen kokwin amin madep da obip amini yabekba kin dam teban yut dakon kila amin yan iyiwit, “Gak amin bamot unun yopbi kinjil.”

³⁶ Yan iyinba kin Pol yan iyigit, “Jil dam teban yut yipmanek kinjil do gen kokwin amin madep da gen yipba obisak. Do jil but yawot gat kinjil.”

³⁷ Mani Pol da obip amin yan yoyigit, “Manit Rom gapmanon toсок. Do nidosi nit dakon mibilnit pakyansu dima kokwinigek amin morapni da dabilon nindapmanek dam teban yutnon nipman? Yan ayin da abisok nit pasilikon da nipba kikkamak? Unun tagi dima. Amin madep unun da iyisi abin pulugan nipba kinden.”

³⁸ Yan yoyinban obip amin da Pol da gen yoyigit unun anjan gen kokwin amin kabi yoyiwit. Yoyinba Pol gat Sailas gat Rom amin bamori yan yanba nandanek si pasalgwit.

³⁹ Anjek gen kokwin amin madep da dam teban yutnon kin amin bamot buri moni do kokwin tagisi dima anjek yo yokwisi andamguman, gen yan yoyinjek panpan wanga pabigiwit. Yan anjek kokup pap unun yipman kinjil do gen yaworikon da yoyiwit.

⁴⁰ Yoyinba Pol gat Sailas gat dam teban yut yipmanek Lidia da yutnon wigigimal. Wigi nandan gadat amin pindak buri panjeban ak do gen yoyigimal. Yan anjek don kokup pap yipmanek kigimal.

17

Tesalonaika amin da Pol gat Sailas gat dap do awit

¹ Pol gat dabini gat Ampipolis kokupmon kin altawit. Kokup unun yipmanek Apolonia kokup papmon kinjek Tesalonaika kokup papmon kin

altawit. Unjun kokup papmon Juda amin dakon muwut muwut yut kinda toso.

² Pol iyi Sabat bisap morapmon wigi wigi agit yan gin unjun muwut muwut yutnon Juda amin gat wigiwit. Sabat bisap kapbi kisi unjun yutnon wukwan Pinjkop dakon gen dakon mibili yan nandat awit.

³ Anek Pol da Pinjkop dakon gen dakon mibili yoyin tenjenta yomgut. Gen unjun asi bami noman tan mudan yan yoyinek yagit, "Kombi amin da Kristo tepmi panek kimagek don aeni pidosak do yan kwok kalipsigwan kili awit. Unjun Yesu do dayin tenjentaosot, unjun Kristo yan si dayisat."

⁴ Yan yoyinban Juda amin diwari da Pol gat Sailas gat dakon gen nandanek nandan gadat anek amin bamoron sanbewit. Anakwa Grik amin morapmi Pinjkop gawak ingwit amin ae kila amin minjat morapmi kisi amin bamot yolgwit.

⁵ Yan anakwa Juda amin da amin bamot do nandaba yokwi tok an yomgwit. Yan nandanek maket tamokon pidok amin di egipgwit unjun timikba unjun gat amin morapmi panmuwuk buri suganba upbalap madepsi awit. Yan anek timtim yanek amin kinda mani Jeson unjun da yutnon kin Pol gat Sailas gat wisin timik amin morap da inamon pabigi yopnen yan yanek kiwit.

⁶ Mani amin bamot mini pindak Jeson gat panmuwukbi kabi di gat timik ilik panpan unjun kokup pap dakon kila aminon pankiwit. Panjinek yan tidanek sitnok anyominek yawit, "On amin miktimi miktimi agek yokwi morapmi an da abisok idon aben da ekwan."

⁷ Jeson da unjun amin yanban yutnison pawigi ekwan. Unjun amin morap kisi kila amin madepnin Sisa dakon gen tebani unjun yapmanek yan yon, "Kila amin madep njakwari kinda egisak unjun mani Yesu."

⁸ Gen unjun yanba nandanek minjat aminyo gat ae kokup pap dakon kila amin gat wiripdagek upbalap madep awit.

⁹ Yan anakwa kila amin da Jeson gat notni gat yoyinba monen yopmanek abigiwit. Upbalap dima noman tosak kan monen ni ae timitni yanon da yopgwit.

Pol gat Sailas gat Beria kokup papmon pi agimal

¹⁰ Pili tanakwan panmuwukbi da Pol gat Sailas gat yabekba Beria kigimal. Kin altanek Juda amin da muwut muwut yutnon wigigimal.

¹¹ Juda amin Beria egipgwit unjun amin tagisi. Anpakni da Juda amin Tesalonaika egipgwit unjun yapgut. Pol dakon gen do galagisi nandanek gildari gildari Pinjkop dakon gen unjun pakyansi manjin nandawit. Manjin nandanek Pol da gen asi yosok bo sun yosok yan do kokwin awit.

¹² Anek Juda amin morapmisi da nandan gadat awit. Ae Grik kila amin minjat morapmi da nandan gadat anakwa Grik wili morapmi unjun kisi yan gin awit.

¹³ Yan anakwa Juda amin Tesalonaika egipgwit unjun da Pol unjun Beria kokupmon egek Pinjkop dakon gen yosok yan nandawit. Yan nandanek obin amin dakon but sugan panupbal awit.

¹⁴ Anakwa unudon gin panmuwukbi da tepmisi Pol yabekba tapmon pigigit. Pigakwan Timoti gat Sailas gat unjun Beria sigin egipgumal.

¹⁵ Egakwal Pol Atens kokup papmon pigi altanek iyi gat pigiwit amin yan yoyigit, "Ji tobil Beria wigi Timoti gat Sailas gat yoyinba tepmi pinjil." Yan yoyinban wigiwit.

Pol Atens kokup papmon Pinjkop dakon gen yagit

16 Pol Atens egek Timoti gat Sailas gat do jomjom anjek egipgut. Egek unun kokup papmon kokup kidat dakon wup morapmisi pindagek buri yokwisi agit.

17 Yanj agit do Juda amin da muwut muwut yutnon wigigit. Unudon Juda amin gat ae Amin Nwaktwari Kabikon amin Pinjkop gawak iman amin gat kisi egipgwit. Unun amin da Pinjkop dakon mibili pakyanji nandani do gen tebaisi yoyigit. Ae gildari gildari maket tamokon panji egek amin kin ap awit unun gat kisi yanj gin agit.

18 Anakwan Epikorian ae Stoik* amin kabi bamot unun dakon nandak nandak amin diwari da opba Pol gat gen emat anakwa di da yan yawit, "On gen pakbi amin ni gen nanj yosok?" Ae di da yawit, "Miktim dubagikon nani dakon pinjkop unun do bo yosok?" Pol da Gen Bin Tagisi yoyinek Yesu do yoyigit ae amin kimoron da pidoni do kisi yoyigit unun do anjek gen unun yawit.

19 Unun amin da Pol abidan anjan gen kokwin amin kabi kinda Hlej Areopaguskon muwukgwit unudon ankinjek yan iyiwit, "Nin gak da gen kalugi unun amin yoyinj dekdal unun niyiki do nandamanj.

20 Gen yosol unun nandano njaktwariasi asak do mibili niyinjbi nandano."

21 (Atens minjat amin morap ae amin dubagikon da apba egipgwit ununyo kisi yan awit, bisapmi bisapmi nandak nandak kalugi mibili mibili unun do yan nandat an egek bisapni madepsi nanj nanj awit.)

22-23 Pol Ariopagus muwut muwut tamokon kila amin da binapmon pidan agek yan yagit, "Atens amin nak kokupji angwasinek agek pinjkop gawak yomyom an unun dakon yo kidat pindakgim. Pindagek alta kindakon gen kinda yan mandabi kagim: On Alta Unun Pinjkop Kinda Mibilni Dima Nandaman Unun do Wasanbi. Nak yan kagim do anjek ji do yan nandisat, ji pinjkop gawak yomyom dakon anpak do nandaba yo madepsi asak. Unun Pinjkop mibilni dima nandanek isal dogin gawak iman unun dakon mibilisi dayiko nandabit.

24 "Pinjkop miktim ae yo morap miktim da kwenon tonj wasan yopgut unun Pinjkop da kundu ae miktim dakon Amin Tagi Madep egisak. Yando, amin kisit da telagi yut wutjan unudon dima egisak.

25 Ae yo kinda do wadak wadak aban amin kisit da yo unun wasanek Pinjkop anpulugogi unun dima tosok. Pinjkop da iyi egip egip ae mirim ae yo morap gat kisi amin kisi do yomisak.

26 Pinjkop unun da amin kalonisikon da amin kabi morapmi wasagit. Wasanban irenjan tanej kin miktimi miktimi aripmisi agit. Egipni dakon bisap gat ae miktim egipni dakon kilapmi kisi kokwinik yomgut da ekwanj.

27 Amin da Pinjkop tebai wisinj koni do anjek unun agit. Mani Pinjkop dubagikon dima egisak. Kapmatjok nin da bikbigon egisak.

28 Kap wasok aminji kinda da yan yagit, 'Unun da egip egip nimisak ae tapmin nimanakwan kosit akwamanj.' Ae kinda da yan yagit, 'Ninyo kisi unun dakon monjini ekwamanj.'

29 "Nin Pinjkop dakon monjini ekwamanj, do Pinjkop unun gol bo silwa bo tip yombem yan dima nandanen. Pinjkop amin da nandak nandagon da yo kisit da wason unun yombem dima.

17:17: Ya 18.19 * 17:18: Epikorian amin kabi unun on miktim dakon kisik kisik mibili mibili do yo bamisi yan nandawit. Anakwa Stoik amin kabi unun giptim dakon galaktok dima yolnen kan, nin amin tagisi yan nandawit. 17:24: 1KA 8.27; Ya 7.48 17:25: Kap 50.12 17:27: Kap 145.18; Jer 23.23 17:29: Ais 40.18-20; 44.10-17; Ya 19.26

³⁰ Kalip nandaŋ kokwini tagi dima amin egakwa Pinƙop da yo kinda dima anjyominek yum pindagakwan egipgwit. Mani abisok amin morap dukwan dukwan ekwan but tobil ani do gen tebai yosok.

³¹ Don miŋat amin morap gen pikon yop do bisap kinda kili yipgut. Uŋun bisapmon gen kokwin kilegisi anek miƙtim amin kisi morap gen pikon yopdisak. Gen kokwin pi uŋun asak do Pinƙop da amin kinda kili manjigit. Uŋun amin Pinƙop da asisi kimoron naŋ aban pidagit, do amin morap yaŋsi nandaŋ imni, Pinƙop da gen kokwin pi uŋun amindosi imgut.”

³² Pol da amin kimoron da pidoni do yanban amin diwari da jigilak gen yaŋ imgwit. Mani diwari da yaŋ iyiwit, “Yo uŋun yosol uŋun do di gat niyinjbi nandanen do nandanen.”

³³ Yaŋ yanba Pol muwut muwut tamo yipmanek kigit.

³⁴ Amin diwari Pol yolek nandaŋ gadat awit. Kinda uŋun mani Dionisius. Uŋun amin gen kokwin amin Ariopagus muwut muwut tamokon muwukgwit uŋun kabikon nani kinda. Ae miŋat kinda mani Damaris, ae amin diwari kisi nandaŋ gadat awit.

18

Pol Korin kokup papmon Pinƙop dakon gen yaŋgit

¹ Don Pol Atens yipmanek Korin kokup papmon kigit.

² Kin Juda amin kinda kaŋit mani Akwila. Akwila uŋun Pontus miƙtimon nani kinda. Kili yangok miŋatni Prisila gat Itali miƙtim yipmanek opgumal. Itali miƙtim mibili yaŋ do yipmanek apgumal. Rom dakon kila amin madep Klodias da Juda amin kisi morap Rom kokup pap uŋun yipman kin mudoni do gen tebai yipgut. Pol uŋun amin wam pindat do kigit.

³ Pol da yut kaben dakon imal bupbup pi agit uŋun amin wamyo kisi pi yaŋ gin agimal, do Pol kwan egek uŋun pi awit.

⁴ Pol Sabat morapmon Juda amin dakon muwut muwut yutnikon wigigit. Wikwan Juda ae Grik amin Yesu nandaŋ gadaŋ imni do gen emaron da nayinjbi gayiko awit.

⁵ Sailas gat Timoti gat Masadonia yipmanek pinakwal Pol imal yut pi agit uŋun yipmanek Pinƙop dakon pi gin agit. Pinƙop dakon gen yoyinek Juda amin yaŋ yoyigit, “Yesu uŋun asi Kristo.”

⁶ Mani Juda amin da Pol dakon gen abin yipmanek jigilak gen yaŋ imgwit. Yaŋ aba imalnikon jimjim tawit tarapmiƙban manakwa yaŋ yoyigit, “Ji Tipdom do amin ani kaŋ, gulusun uŋun disi dakon, nak dakon dima. Nak abisok Amin Nwakiwari Kabikon kin Pinƙop dakon gen uŋudon yoken.”

⁷ Yaŋ yoyinek muwut muwut yut uŋun yipmanek uŋudonjok piŋi amin kinda mani Titus Jastus uŋun da yutnon wigigit. Titus uŋun Pinƙop gawak iminek egipgut.

⁸ Uŋun muwut muwut yut dakon mibiltok amini mani Krispus uŋun gat gwakni gat Pol da Pinƙop dakon gen yanban Amin Tagi nandaŋ gadaŋ imgwit. Ae Korin kokup papmon amin morapmi nandaŋ gadat anek telagi pakbi sowit.

⁹ Kalbi kindakon Amin Tagi da Pol buri pisanakwan dipmin yombem kinda kaŋakwan altaŋ iminek yaŋ iyigit, “Gak dima pasalek nak dakon geno sigin yaŋ tenjenjoki. Gen mapmit dima aki.

¹⁰ Nak gak gat egisat. Nak dakon amin morapmi on kokup papmon ekwan, do amin kinda da dima gitjak.”

11 Iyinjban Pol Korin egakwan bilak kinda mudanjakwan ae bilak kinda dakon kanek 6 kabi egek Pinjkop dakon gen yoyinj dekgit.

12 Mani Galio da Akaia miktimon dakon kila amin madep yikgit bisapmon Juda amin da muwugek Pol uwal an iminjek abidanj ilik anjan gen pi yutnon anjki yipmanjek yanj yawit,

13 “On amin da amin Rom dakon gen teban dima guramitni do yoyinj degek Pinjkop gawak imim dakon kosit njwakjwari yolisak.”

14 Yan yanjba Pol da geni kobogi yoyik do agit. Mani Galio da Juda amin yanj yoyigit, “Juda amin, on amin Rom gapman dakon gen teban kinda yapgut, bo ae anjak yokwi kinda agit kanj, ji dakon gen tagi nandakenj.

15 Mani ji disi dakon gen moninj moninj ae man ae gen tebanji do yonj. Nak unjuden gen do gen pi ak do dima galak tosot. Disi yanj panmilib abit.”

16 Yanj yoyinjek yolban gen pi yut yipmanjek abigiwit.

17 Abigi unjudon gin Korin amin da amin kinda mani Sostenes abidanjek gen pi tamo da kapmatjok anjakgwit. Yanj aba Galio unjun awit do nandaban yo isali agit. Sostenes unjun Juda amin dakon muwut muwut yut dakon kila amin kinda.

Pol aeni Antiok kokup pap Siria miktimon kigit

18 Pol gildat morapmi Korin egek don panmuwukbi galok gen yoyinjek Prisila gat Akwila gat timikban Senkria kokupmon pigiwit. Pigi altanjek Pol Pinjkop do yanj teban tok kinda kili agit, do busunj dangwani mandagit. Yanj anjek Siria miktimon kik do anjek tap wakga kinda abidawit.

19 Abidanjek Epesas kokup papmon kinj altawit. Altanjek Prisila gat Akwila gat unjudon yopmanjek Pol iyi Juda amin da muwut muwut yutnon wukwan Juda amin gat Pinjkop dakon gen dakon mibili do gen emat anjek nayinjbi gayiko awit.

20 Anjek yanj iyiwit, “Gak nin gat timisok di gat egek don kiki.”

Yanj iyinjba yoyigit, “Aripmi dima egipnenj.”

21 Mani yopmanj kik do anjek yanj yoyigit, “Pinjkop da ji do aeno opbenj do nandisagon don opbenj.” Yanj yoyinjek tap waggakon wigek Epesas yipmanjek kigit.

22 Kinj Sisaria kokup papmon altanjek unjudon da Jerusalem wigi panmuwukbi gildat tagi yanj yoyinjek Antiok kokup papmon pigigit.

23 Pigi Pol bisap dubakgok Antiok egek don aeni Galesia ae Prigia miktimon kokup morap tonj unjudon kokup gwasik agit. Yanj anjek Yesu nandanj gadanj ingwit amin morap dakon nandanj gadat panjteban agit.

Apolos da Epesas kokup papmon Pinjkop gen yagit

24 Pol kokup gwasik anjakwan Juda amin kinda mani Apolos unjun Aleksandria kokup papmon amin kinda unjun panabinj Epesas egipgut. Unjun amin gen yogokni tagisi, ae Pinjkop dakon gen dakon mibili pakyansji nandagit.

25 Amin da Apolos Amin Tagi dakon mibili do iyinj dekba kili nandagit. Ae Amin Tagi dakon gen but dasi nandanjek amin yoyinj dekgit. Yanj anjek Yesu dakon mibili sunj dima yagit. Bamisi yanj tenjtenjagit. Mani jon da telagi pakbi sogit unjun dogin nandagit.

26 Apolos unjun Juda amin da muwut muwut yutnon wigek pasol pasoli mini Pinjkop dakon gen madepsi yoyigit. Yoyinjakwan Prisila gat Akwila gat da geni nandanj Apolos abidanj anjki yutnison egek Pinjkop dakon mibili pakyansji nandanj pisosak do iyinj dekgimal.

27-28 Don Apolos Akaia miktimon kik do nandak nandak anjakwan Epesas panmuwukbi da buri anjteban awit. Yanj anjek papia kinda Akaia panmuwukbi da

Apolos kwan tagisi abidoni do mandawit. Anjakwa Apolos kin Akaia miiktimon altanek amin da dabilon Juda amin dakon top geni pabin yopgut. Anjek Pinjkop da papiakon gen ton unun panjentej anjek Yesu unun asi Kristo yan yoyigiti. Yan anjek Pinjkop dakon nandan yawotni do anjek nandan gadat awit amin unun madepsi panpulugagit.

19

Pol da Epesas kokup papmon Pinjkop dakon gen yagit

¹ Apolos Korin egipgut bisapmon Pol koron tetgin agek don Epesas pigi altagit. Pigi altanek Yesu dakon panjetni diwari pindakgit.

² Pindagek yan yoyigiti, “Ji nandan gadat awit bisapmon Telagi Wup abidawit bo dima?”

Yan yoyinban yawit, “Dima, nin Telagi Wup kinda egisak yan dima nandagiman?”

³ Yanba Pol da yoyigiti, “Kan ji ni telagi pakbi nan sowit?”

Yoyinban yawit, “Nin Jon dakon telagi pakbi nan sogiman?”

⁴ Yanba Pol da yan yoyigiti, “Jon da amin telagi pakbi son yomgut unun but tobil anjek telagi pakbi soni do agiti. Jon da yan yoyigiti, ‘Amin kinda nak da bunon noldak unun amin nan nandan gadan imni.’ Jon da gen yagiti unun Yesu do yagiti.”

⁵ Pol da gen unun yanban nandanek Amin Tagi Yesu da manon telagi pakbi sowit.

⁶ Pinjkop dakon pakbi sonjakwa Pol da kisiri kwenikon witjinakwan Telagi Wup da unun kabikon pinjakwan gen mibili mibili yanek kombi gen yawit.

⁷ Amin unun 12 kabi da tilak da awit.

⁸ Pol Juda amin dakon muwut muwut yutnon wigek Pinjkop gen madepsi yoyigiti. Anjek Pinjkop da Amin Kila Asak dakon gen do yanek gulusun nandak nandakni panmilip ak do aban notni pabin yopman yopman awit. Pol pi unun anjek kanek kapbi egipgut.

⁹ Mani diwari gen unun nandanek but teban anjek nandan gadat ak do dima galak tawit. Yan anjek amin morapmi da dabilon Yesu Yolyol Kosit do yanba yokwi tok awit. Yan anjakwa Pol gat Yesu dakon panjetni gat yopman degek si kiwit. Kin Pol gildari gildari yan nandak yut kindakon wukwan Pinjkop dakon gen dakon mibili do nayinbi gayiko awit. Yan nandak yut unun Tiranus dakon.

¹⁰ Pol bilak bamori egek Pinjkop gen yanakwan Esia miiktimon Juda amin ae Grik amin egipgwit unun kisi morap da Amin Tagi dakon gen nandawit.

Skewa dakon monjini da konj yol do awit

¹¹ Pol Pinjkop da anpuluganakwan wasok tapmimi ton njwakjwarisi morapmi agiti.

¹² Yan agiti do amin da imal dakni panjobin Pol da kwenon witjinjek panji sot amin do yoba timikgwit. Timigakwa sotni mudanakwa konj ni win abigiwit.

¹³ Anjakwa Juda amin diwari da agek Amin Tagi Yesu da manon da konj yol do anjek yan yawit, “Pol da amin kinda dakon mibili yan tenjtosok, unun Yesu. Unun da manon gayiko abigi!”

¹⁴ Juda amin dakon mukwa sogok amin dakon amin madep kinda mani Skewa unun dakon monjini 7 kabi da yan gin awit.

¹⁵ Anjakwa bisap kindakon konj kinda da gen kobogi yan yoyigiti, “Nak Yesu nandan imisat, ae Pol yo kisi nandan imisat. Mani ji namin?”

16 Yan yoyiŋek koŋni toŋ amin da miŋgaŋ kwenikon wiŋi obisi dapmaŋek imalni paŋ dagaŋ yopban yut yipmaŋek molaŋ abiŋiwit.

17 Juda amin ae Grik amin morap Epesas egipgwit uŋun yo altaŋit dakon geni nandaŋek madepsi pasalgwit. Yan aŋek Amin Taŋi Yesu dakon man do nandaba wukwisi agit.

18 Aŋakwa amin nandaŋ gadat kili awit uŋun da amin morap da iŋamon kalip yo yokwi morap awit uŋun yan teŋteŋawit.

19 Aŋek amin morapmi Sunduk dakon yo kidat pawilgwit uŋun dakon mibili papiani paŋabiŋ amin morapmi da dabilon kindapmon soŋba sowit. Papia uŋun dakon yumaŋ nogi manjikba 50 tausen silwa moneŋ agit.

20 Yan aŋakwa Amin Taŋi dakon gen tapmimi toŋsi ireŋ taŋ anaŋ kokupmi kokupmi kiŋit.

21 Yo morap uŋun altaŋ mudanaŋkwa Pol Jerusalem kik do aŋek miŋtim bamot Masadonia ae Akaia baŋ kik do nandaŋit. Nandaŋek yaŋit, “Nak Jerusalem kiŋek don Rom kokup papmon kikkosi nandisat.”

22 Pol paŋpulugok bamotni Timoti gat Erastas gat baŋ yabekban uŋun da kalip Masadonia kiŋimal. Kiŋakwal Pol iyi Esia miŋtimon biŋap dubakgok egipgut.

Pol uwal aŋ iŋgwit

23 Uŋun biŋapmon Epesas amin da Yesu Yolyol Kosit do yanba yokwi tok aŋek upbalap madepsi awit.

24 Mibili yan do awit. Kisit kilda amin kinda egipgut mani Demitius. Uŋun amin silwa baŋ kokup kidat miŋat Atemis uŋun dakon wup wasagit. Moneŋ ilit pi aŋek pi monjini moneŋ madepsi timikgwit.

25 Demitius uŋun iyi dakon pi monjini ae kisit kilda amin diwari kisi yan yoban muwukba yan yoyiŋit, “Disi nandaŋ, pi on amaŋon moneŋ madepsi timikgamaŋ.

26 Disi kili kaŋ nandaŋyo awit. Pol da amin dakon nandaŋ nandaŋni kili paŋupbal aŋ mudagit. Aŋek amin kisit da kokup kidat wasoŋ uŋun yo bami dima yanŋi yosok. Pol da gen uŋun yanakwan Epesas kokupmon amin ae Esia miŋtim amin da nandaba gen uŋun bamisi asak.

27 Pol dakon gen da moneŋ ilit kositnin aŋupbal akdisak do nak si pasoldot. Piŋkop madep Atemis dakon telagi yut do amin da nandaba yo isalisi akdisak. Aŋek Atemis dakon man madepni mokdisak. Esia miŋtimon ae miŋtimi miŋtimi amin kisi uŋun piŋkop miŋat naŋ gawak imañ. Mani Pol da uŋun dakon man madep abiŋ yip do pi asak.”

28 Yan yanban amin gen uŋun nandaŋ japtaŋ yan tiŋaŋek yawit, “Epesas nin dakon Atemis uŋun da wukwisi madep!”

29 Yan yanek uŋun kokup papmon amin morapmi da madepsi yan tiŋaŋek upbalap madepsi awit. Aŋek Pol dakon notni bamori uŋun ilit paŋpaŋ muwut muwut yut madepmon paŋkiwit. Uŋun amin bamot uŋun Masadonia amin, Pol gat kisi agipgwit. Mani kinda Gaius ae kinda Aristakus.

30 Aŋakwa Pol amin da binapmon kik do nandaŋit mani paŋmuwukbi da dima kisak do kosit sopsop awit.

31 Ae Esia gapman dakon amin madep di uŋun Pol dakon notni, uŋunyo kisi da Pol muwut muwut yut madepmon dimasi kisak do gen yipba apgut.

32 Amin muwukgwit uŋun nandaŋ upbal madepsi awit. Yan aŋek madepsi yan tiŋaŋek gen mibili mibili yawit. Ni mibili do muwukgamaŋ uŋun dima nandaba piŋagit.

³³ Juda amin da amin kinda mani Aleksanda yipba miñat amin morap da inamon agakwan amin da yokwi unun da bo ak yan nandawit. Yan anakwa Aleksanda da Juda amin nin da dima aman yan da geni kobogi yoyik do anek upbalap dima yoni do kisiri da tilak an yomgut.

³⁴ Mani amin da Juda amin kinda yan kan nandanjo anek madepsi sigin yan tidañek yawit, “Epesas nin dakon Atemis unun wukwisi madepl!” Unun gen nanñin sigin yanakwa bisap 2 aua da arip agit.

³⁵ Yan anakwa Epesas kokup pap dakon kilda mandakni da gen sopman yominek nawa gen yan yoyigiti, “Epesas amin, amin morap kisi nandan, Atemis daman dakon telagi yut ae tipni kundukon da magit unun kisi nin da kokup papmon tanjakwal nin da kilani aman yan nandan niman.

³⁶ Unun top dima unun asisi do upbalap dima yoni. Tayanok nandan kokwin anek yo don ani.

³⁷ On amin bamot panaben unun Telagi Yut Madepnin dakon yo di kabo dima nagimal. Ae nin dakon pinok miñat do yanba yokwi tok kinda dima agimal.

³⁸ Demitius gat pi monjini gat nandaba yokwi tok anek gen di yok do nandan kan, gen pi agak bisapmon tagi yoni. Yanba gen kokwin amin madep da geni nandanek tagi panmilip ani.

³⁹ Do ji genji di yan panmilip ak do nandan kan, gen kokwin muwut muwut bisapmon tagi yan panmilip ani.

⁴⁰ Gapman dakon amin madep da abisok yo aman dakon geni nandisak kan, gen pikon nipjak do nak si pasoldot. Upbalap madep nido ayin yan niyisak kan, nin da gen kobogi tagi kinda aripmi dima iyinen.”

⁴¹ Kilda mandak da gen yan yoyinek amin muwukwit unun yoyinban kin mudawit.

20

Pol Masadonia ae Grik miktimon agipgut

¹ Upbalap madep awit da daganakwan Pol da panmuwukbi yan yoban abin muwukba buri panteban anek galok gen yoyinek Masadonia miktimon kigit.

² Kin unudon agek panmuwukbi gen morapmi yoyinek buri panteban anek don Grik miktimon kin altagit.

³ Unudon kanek kapbi egipgut. Egek don tap wakgakon da Siria miktimon kik do tagap tagit. Mani Juda amin da Pol anar do anek yan nandat an dakon geni nandagit. Do yum pindagek Masadonia miktimon ae tobil kik do nandagit.

⁴ Amin diwari Pol gat kisi agipgwit. Kinda unun mani Sopata unun Beria kokupmon amin kinda, Perus dakon monji. Ae Tesalonaika kokupmon amin bamori mani Aristakus ae Sekundus, ae Debe kokup papmon nani kinda mani Gaius. Ae Timoti gat Esia miktimon amin bamori mani Tikikus ae Tropimus. Unun amin kabi Pol gat kisi agipgwit.

⁵ Unun amin kabi da kalip Troas kokup papmon panki egek nin do jomjom awit.

⁶ Anakwa nin Bret Yisni Mini Bisap Madep mudanakwan Pilipai yipmanek tap wakgakon wigek kigiman. Kin tap binap agapno gildat 5 kabi mudanakwan amin nin do jomjom anek Troas kokup pap egipgwit unudon kino notni pindak pindak agiman. Anek unudon gildat 7 kabi egipguman.

Troas kokup papmon Pol da Yutikus kimagit nan aban pidagit

⁷ Sonda kalbi nin panmuwukbi gat jap anwa nok do anek muwukgiman. Anapno Pol wisa dagokdo kiken yan nandanek Pinok gen dubagisi yanakwan kalbi binapmi agit.

⁸ Yut nin da egipgumanj unjun yut kwen tosok. Unjun yutnon lam morapmi kolej yopgwit.

⁹ Unjun yut da kosit gwagagon monji bilak kinda yikgit mani unjun Yutikus. Pol da gen sanbenek yanjakwan monji unjun yik dipmin pakeg uwagat anek wanga miktimon manj anjakgit. Manj anjakban kimakgit nanj pigi abidawit. Unjun yut notni kwen kwen awit dakon kidinj kapbi kwen nani egipgwiron da magit.

¹⁰ Mani Pol da pigi monji unjun da kwenon pakeg kisiri da kendagek yagit, “Ji nandaba kik dima ani. Egip egipni tanj imisak.”

¹¹ Pol yan yanek aeni kwen wigi bret pidanban nawit. Yan anek gen sigin yoyinjakwan wigi wisa daganjakwan yopmanj kigit.

¹² Yopmanj kinjakwan amin monji unjun abidanj yutnikon ankiwit. Wagil dima kimakgit yan nandanek butni yawori tawit.

Pol Troas kokup pap yipmanjek Miletus kokup papmon kigit

¹³ Nin Pol yipmanjek tap waggakon da Asos kokup papmon kinj altanek Pol do jomjom agimanj. Nin da kalip kinjapno Pol iyi miktim kosit kik do anek unjun do niyigit.

¹⁴ Jomjom anjapno Pol Asos abinj altanj niban abidono tap waggakon wigek Mitilini kokup papmon kigimanj.

¹⁵ Unjudon da wisa dagokdo Mitilini yipmanjek miktim kinda mani Kios kapmatjok tanban kanek yapgumanj. Ae gildat kinda do tap unjun pudanj yapmanjek Samos kokup papmon kinj altagimanj. Ae unjudon da wisa dagokdo Miletus kokup papmon kinj altagimanj.

¹⁶ Pol da Asia miktimon bisap noknok dima anenj yan nandagit, do nin tap waggakon da Epesas kokup pap si yapmanjek Miletus kokup pap kigimanj. Bisap noknok dima anek tepmi kinenj kan, Pentikos Bisap Madep Jerusalem konenj yan nandagit.

Pol da Epesas panjmuwukbi dakon kila amin galok gen yoyigit

¹⁷ Nin kokup pap Miletus unjudon egek Pol da Epesas panjmuwukbi dakon kila amin opni do gen yipban kigit.

¹⁸ Gen yipban kwan opba yan yoyigit, “Nak kilisi Asia miktimon apgum bisapmon ji gat bisap morapmi egek anpak agim unjun disi nandanj.

¹⁹ Bisap morapmi Juda amin da nak abinj nep do gen yawit. Yan anakwa bisap morapmi butno madepsi jik tanjakwan kunam morapmi tagim. Anek nak nagado nandako manjakwan Amin Tagi dakon pi agim.

²⁰ Nak ji panjmulugok do gen tagisi kinda dima wutjiko tagit. Gen kisisi muwut muwut madepmon ae yutjikon dayinj dekgim unjun disi nandanj.

²¹ Nak Juda amin ae Grik amin but tobil anek Pinjkopmon kinjek Amin Taginin Yesu nandanj gadanj imni do gen madepsi yan tenjtenjagim.

²² Nandani. Telagi Wup da unjudon kikenj dosi nayisak, do nak Jerusalem kikkisat. Unjudon kiko yo kinda ni da altanj namjak unjun dima nandisat.

²³ Mani on gin nandisat, kokup morap agisaron butnokon Telagi Wup da yanji nayisak. Don amin da dam teban yutnon nepdanj, ae jigij namdanj unjun kisi nayinjakwan agisat.

²⁴ Mani nak naga dakon egip egip do yo madep kinda yan nandanek egip egipno anjuknok do dima nandisat. Nak kosit unjun agisat nanjin agek Amin Tagi Yesu da pi namgut unjun anj mudokenj. Pi unjun Pinjkop da nandanj yawotni do anek yo madepsi ninon asak unjun dakon Gen Bin Tagisi yan tenjtenjokenj.

²⁵ “Not kabi, nandani. Nak ji gat egek Pinjkop da Amin Kila Asak dakon gen dayin tetenagim. Nak abisok nandisat, ji depman kinjapbo jikon da kinda da nak ae bujon dimasi nandakdanj.

²⁶⁻²⁷ Nak Pinjkop dakon nandak nandak kinda dima wutjiko tagit. Kisisi dayin tetenagim. Nak abisok but piso wagil dayisat. Do jikon da amin kinda Tipdom do amin asak kanj, unun nak dakon gulusunj dima.

²⁸ Ji disi dakon kila anek panmuwukbi morap dakon kila kisi ani. Panmuwukbi kabi unun Pinjkop da Monji dakon yawi nanj yumanj nagit. Unun sipsip kabini ji da kila ani do Telagi Wup da ji manjinj depgut.

²⁹ Nak nandisat. Depman kinjapbo jon pinan yokwisi da jikon abinek sipsip kabi panjupbal akdanj.

³⁰ Anakwa jikon da amin diwari da pidanj panmuwukbi kabikon da amin diwari bujon yolni do top gen yoyikdanj.

³¹ Yando, ji kanj kimotni. Bilak kapbi da butgwan nak kunamon da ji kalonj kalonj kisi dayin dekgim. Unun do dima injtoni.

³² “Nak abisok Pinjkop da kilasi asak do unun da kisiron depmandat. Nandanj yawotni dakon geni da ji panjeban aban yoni tagisi telagi amin kabini do yopbi unun tagi timitni.

³³ Nak amin dakon monerj ae yo kabini do pindak galaktok dima agim.

³⁴ Nak da pi agim dakon mibili unun disi nandanj. Naga da kisit da pi anek yo nido wadak wadak agim unun timigek notno pi agimanj unun kisi panpulugagim.

³⁵ Naga pi teban yanj anek dayin doligim. Jiyo yanj gin anek teban tokni mini amin unun panpulugoni. Amin Tagi Yesu iyi gen kinda yagit unun dima injtonen. Gen unun yanj: “Yo imisak amin dakon kisik kisikni wukwi, anjakwan iban abidosok amin dakon kisik kisikni pinji.”

³⁶ Pol gen unun yoyinj mudanjek kila amin kabi gat njwakbenj anek bisit yagit.

³⁷ Bisit aban mudanjakwan kila amin kisi da kunam tagek Pol bedanj mandanj nawit.

³⁸ Pol da bujon nak dakon injamno ae dima kokdanj yanj yoyigit do bupmisi nandawit. Bupmi yanjsi nandanjek Pol ananj tap wagkakon anjakwit.

21

Pol Jerusalem kigit

¹ Nin kila amin yopmanj degek tap wakga abidanjek nomansi miktim timjok kinda tap binap tosok unun mani Kos unudon wigigimanj. Wigek unudon da gildat kinda do miktim timjok kinda tap binap tosok unun mani Rodes wigek unudon da Patara kokup papmon kigimanj.

² Kinj kono tap wakga kinda Ponisia miktimon kik do aban kagimanj. Kanjek unudon wigino kigimanj.

³ Kanjek miktim tim kinda tap binap tosok unun mani Saiprus kanjek unun gwandenj tetgin do tanjakwan nin amin tetgin da yapgumanj. Yapmanjek Siria miktimon kinj kokup Tair unudon tap wakga panji akgit. Agakwan tap wagkakon pi monji yik iligakwa

⁴ nin kinj Yesu dakon pandet kabini pindatno unun gat gildat 7 kabi egipgumanj. Egapno Telagi Wup da panjtagap aban Pol yanj iyiwit, “Gak Jerusalem dima kiki.”

⁵ Egipguman dakon bisap mudanjakwan Yesu dakon panjetni gat ae miñat monjiyoni gat kisi kokup pap yipman degek tap kidipmiñon pigigiman. Pigi unjodon ñwakberñ anjek bisit agiman.

⁶ Bisit ano mudanjakwan notni galok gen yoyiñ yoyiñ anjek yutnikon kinakwan nin tap waggakon wigigiman.

Kombi amin Agabus da Pol gen iyigit

⁷ Nin Tair kokup yipmanek kin Tolemes kokup papmon altagiman. Unjodon Yesukon sanjbewit amin kabi gildat tagi yan yoyiño unjun gat gildat kinda egipguman.

⁸ Unjodon pakgiman da wisa dagokdo unjun kokup pap yipmanek Sisaria kokup papmon kin altanek Pilip da yutnon kino unjun gat egipguman. Pilip unjun yabekbi kabi panpulugoni do kalip amin 7 kabi manjikbi unjun kabikon nani kinda. Unjun amin Gen Bin Tagisi yan tentenok amin kinda.

⁹ Pilip unjun gwi 4 kabi. Unjun aminon dima yopbi. Miñat kabi unjun kombi gen yogok miñat egipgwit.

¹⁰ Nin Sisaria kokupmon gildat kabi di egapno kombi amin kinda mani Agabus unjun Judia miktimon da pigit.

¹¹ Pin altan nimeñek Pol dakon boban napni abidanek Agabus da iyi dakon kisit kandapyo wamgut. Wamanek yan yagit, “Telagi Wup da yan yosok, ‘Nak da on asat, yan gin Juda amin Jerusalem ekwan da on boban nap dakon ami waman Amin Nwakñwari Kabi da kisiron yipdan.’”

¹² Yan yanban Pol Jerusalem dimasi kisak do nin gat ae amin egipguman gat kisi da anjutanjek tebaisi iyigiman.

¹³ Mani Pol da gen kobogi yan yagit, “Nak dam tebanon nepni do tagi nandisat. Ae Jerusalem Amin Tagi Yesu da man do kimokgen do tagi nandisat. Do ji nido nak angolgol anjek kunam takgan? Yan anakwa butno yokwi tosok.”

¹⁴ Yanban Pol kono kik do teban tagit, ae nandak nandakni nin da kulabik aripmi dima agagi yan nandanek yagiman, “Amin Tagi da yo altan imjak do nandisak unjun tagi altan imjak.”

Pol dam tebanon yigakwan gen pikon yipmanek mibiñi nandak do pi awit

(Kilapmi 21.15-26.32)

Pol Jerusalem kin altagit

¹⁵ Yan nandanek nin yiknin panek Jerusalem kokup papmon wigigiman.

¹⁶ Yesu dakon panjetni di Sisaria egipgwit unjun gat kisi wigek unjun da nin panji Nason da yutnon nipba egipguman. Nason unjun kalip Yesu kili nandan gadan imgut. Miktimni unjun Saiprus.

¹⁷ Nin Jerusalem kin altono panmuwukbi da nin but galagon da timikgwit.

¹⁸ Timikba pakgiman da wisa dagokdo Pol nin gat kisi Jems kok do kigiman. Kin altanek panmuwukbi dakon kila amin kisi morap unjodon gin Jems gat ekwa pindakgiman.

¹⁹ Unjodon Pol da gildat tagi yan yoyiñek Pin kop da anpuluganban Amin Nwakñwari Kabikon pi morap agit unjun dakon gen kisisi yoyiñ mudagit.

Kila amin da Pol Telagi Yut Madepmon wigisak do iyiwit

²⁰ Panmuwukbi dakon kila amin Pol dakon gen nandanek Pin kop anjisiwit. Anjek iyiwit, “Not nandaki. Juda amin morapmisi da Yesu kili nandan gadan imgwit. Unjun amin kisisi da Moses dakon gen teban guramik kimokgon.

21 Mani amin diwari da gak do yan yoyiwit, 'Pol da Juda amin Amin Nwakjwari Kabi da bikbigon ekwan unun Moses dakon gen teban dima guramitni do yoyinek yan yoyisak, "Ji monjisi dakon giptim dima mandani. Ae Juda amin dakon anpak dima yolni."'

22 Niansi aney? Gak idon kili apgul yan nandan gamdan.

23-24 "Do nin da gen kinda gayino gak yan gin abi. Anjaki gakyu kisi gen teban guramikdal yan gandani. Nin gat amin 4 kabi ekwaman. Unun amin kabi Pinjkopmon yan teban tok gen kinda kili awit. Gak unun amin kabi timikbi Pinjkop da dabilon gen teban yolek giptim panjkilek ak dakon anpak ani. Ae mukwa sok do unun dakon yo gak da gaga yubi. Yan anjaki unun amin kabi busun dangwani tagi mandani. Yan abi amin da gandanek top yan inguman yan gandani.

25 Amin Nwakjwari Kabi Yesu nandan gadan ingwit amin nin da gen anteban agiman unun kili mandan yomguman. Gen unun yan: Ji kokup kidat do paret abi unun dakon jap dima noni. Ae yawi gat ae bit kilapyo si tipba kwon dima noni. Ae minat wiliyo yumabi mibili mibili dima ani."

26 Gildat kinda do Pol amin 4 kabi unun timikban giptim panjkilek ak dakon anpak anek egipgwit. Yan anek Telagi Yut Madepmon wigi mukwa sogok amin dakon mibiltok amin ni bisapmon wasip anek, ae amin kalon kalon dakon paretni mukwa soni unun do Pol da but piso yoyigit.

Juda amin da Pol Telagi Yut Madepmon abidawit

27 Gildat 7 kabi pali mudanakwan Juda amin di Esia miktimon da apgwit unun da Pol Telagi Yut Madepmon kawit. Kanek minat amin morap muwukgwit dakon but suganek Pol abidawit.

28 Abidanek yan tadanek yan yawit, "Israel amin ji abin nin panpuluganba on amin gen pikon yipno. On amin da kokupmi kokupmi amin morapmi dakon but panjupbal asak. Anek Israel amin kabi nin do, ae Moses dakon gen teban do, ae on Telagi Yut Madep kisi do yanba yokwi tok asak. Ae unun gin dima. Grik amin timikban on Telagi Yut Madep da nagalon wunek telagi tamo on anjupbal aban yo isali asak."

29 (Kalip Epesas kokup papmon amin kinda mani Tropimus unun Pol gat Jerusalem kokup papmon ekwal pindagwit, unun do anek gen unun yawit. Unun amin Pol da abidanban Telagi Yut Madepmon wigigimai yan nandawit.)

30 Kokup madepmon amin gen unun nandan wuripdagek teri teri da timtim yanek apgwit. Abin Pol abidan ilik anjan Telagi Yut Madep dakon nagal yapmanek wanga abigiwit. Yan anek unudon gin Telagi Yut Madep dakon yoma kisi sogwit.

Rom dakon emat amin da Pol abidawit

31 Pol anakba kimot do anakwa Jerusalem amin morap kisi gen butjap ematy madep an unun dakon gen bini Rom dakon emat amin dakon mibiltok amin da nandagit.

32 Yan nandanek unudon gin kila amini di gat ae emat amini di gat timikban timtim yanek minat amin kabikon pigiwit. Pigakwa amin da emat amin dakon mibiltok amin gat ae emat amini gat pindagek Pol sanberjek dima anjakwit.

33 Emat amin dakon mibiltok amin da obin Pol abidanek nap teban bamori ban Pol abisini do yoyigit. Anek amin yan yoyigit, "On namin amin kinda? Ae ninan agit?"

34 Yanban di da gen kinda yanakwa di da njwakjwari yawit. Yan yanek upbalap madep anakwa gen bami kinda dima abidagit. Do Pol abidan anjan emat amin da yomakon awigini do yoyigit.

³⁵ Pol kin yut unun da man wigigon altanakwan amin da Pol si anakba kimotjak do gwayan tebaisi awit. Yanj aba emat amin da pasalek Pol si kendak ananj wigiwit.

³⁶ Amin morapmi da bunon yolek madepsi sigin yanj tidanjek yawit, "Anakba kimakban!"

Pol da Juda amin iyi dakon nandan gadat dakon mibili yoyigit

³⁷ Emat amin da Pol ananj yutnikon awigik do anakwa emat amin dakon mibiltok amin Grik genon da yanj iyigit, "Gen kinda tagi gayiken?"

Yanjban iyigit, "Gak Grik gen nandisal, ma?"

³⁸ Abikisokgwan Isip amin kinda gapman gat emat wasanjek amin dapdap sibani tonj amin 4 tausen timikban miktim amini minikon kiwit. Gak unun amin dima, ma?"

³⁹ Yanjban Pol da yagit, "Nak Juda amin kinda. Kokupno unun Tasas, Silisia miktimon tosok. Kokup madepno amin morap da man bini nandan. Amin gen tagi yoyiken?"

⁴⁰ Yanjban mibiltok amin da gen tagi yoyisak do iyigit. Iyinjban Pol unun man wigigon da agek upbalap dima ani do kisiri da tilak anj yomgut. Yanj aban amin kisi upbalap yipman mudawit. Yanj anakwa Pol da Ibru genon da yanj yoyigit,

22

¹ "Not kabi ae dat kabi nandani. Nak gulusunj kinda dima agim do dayikdisat."

² Nandaba Pol Ibru genon da gen yanjakwan upbalap dima anek tayanjok egipgwit. Yanj anakwa Pol da yanj yoyigit,

³ "Nak Juda amin kinda. Menjo da Tasas kokup pap Silisia miktimon tosok unudon anjalagit. Mani nak on kokup papmon tagagim. Yoyinjetno Gamaliel unun da nak babiknin dakon gen teban morap tagisi nayinj dekgit. Ji Pinjok dakon pi but dasi anj, nakyu kisi yanj gin anj kimakgim.

⁴ Nak da minjat ae wili nandan gadat anek Yesu Yolyol Kosit nanj agipgwit unun panjupbal anek dapbo kimotni do pi agim. Anek pabisinj panjpanj dam teban yutnon panjigim.

⁵ Yanj anjapbo mukwa sogok amin dakon mibiltok amin gat ae kila amin dakon gen kokwin amin kabi da nandan namgwit, do nak da pi agim unun da ji tagi dayinj tenjenoni. Unun da Juda amin notnin Damaskus egipgwit do papia kinda mandawit. Unun naba nak Yesu nandan gadanj imgwit amin kabi Damaskus egipgwit unun timik panjobinj Jerusalem dam teban yutnon yopmanjek kobogi do yo yokwi anyomni do anek kigim."

Pol da but tobil agit dakon mibili yoyigit

(Yabekbi 9.3-19 ae 26.12-18)

⁶ Pol sanjenek yanj yagit, "Nak kinj gildat binap 12 kilok da tilagon Damaskus ankapmat anjapbo tenjenji madep kinda Kwen Kokup da pinj anjbinap aban nak binapmon akgim.

⁷ Tenjenan naban nak miktimon manj pagek nandanapbo gen kinda altanjek yanj nayigit, 'Sol! Sol! Gak nido nak anjupbal ak do pi asal?'

⁸ "Yanjban yanj iyigim, 'Amin Tagi gak namin?'

"Iyiko yagit, 'Nak Yesu Nasaret amin nanj anjupbal ak do pi asal.'

⁹ Amin nak gat agipgumanj unun tenjenji kawit. Mani gen unun nayigit unun dima nandawit.

¹⁰ "Nayinjban iyigim, 'Amin Tagi, nak ninanj aben?'

“Gen unun yoko Amin Tagi da nayigit, ‘Gak pidan Damaskus kokupmon pigaki amin kindu da pi morap aki do yan mudan gamgum unun do gayisak.’

11 Tenjenj madep unun tenjenjan naban dabilno pilin tagit do amin agipguman unun da nak kisitnokon da abidan Damaskus abigiwit.

12 “Abigi nepba amin kindu mani Ananias nak nandak do apgut. Unun amin Pinjop gawak iminjek gen teban guramik kimakgit. Juda amin morap Damaskus egipgwit da nandaba amin kilegisi kindu agit.

13 Ananias unun kapmatjok da abin agek nak yan nayigit, ‘Sol not, dabilgo aeni sintosak.’ Yan nayinban unudon gin sintanjek Ananias kagim.

14 Kanapbo nayigit, ‘Babiknin dakon Pinjop da gak da nianji abi do nandisak unun golinban koki do manjin gepgut. Ae Amin Kilegi kanjaki unun da iyi gen gayinban nandaki do manjin gepgut.

15 Gak yo morap pindak nandanjo agil unun minat amin morap yoyin tenjenjokdisal.

16 Do bisap noknok dima abi. Pidanjek telagi pakbi sonjek mani yanjaki unun da diwarigo wiririk gaban.’

17 “Don aeno Jerusalem tobil abin Telagi Yut Madepmon wigi bisit an egek dabilno kulabik anjakwan dipmin yombem kindu kagim.

18 Kanapbo Amin Tagi da yan nayigit, ‘Gak tepmisi pidan Jerusalem yipman ki. Nak dakon gen on kokup papmon yoyiki kan, amin da dima abidokdan.’

19 “Nayinban iyigim, ‘Amin Tagi, dima, on amin kalip nak da muwut muwut yut morapmon agek amin gak nandan gadan gamgwit unun baljanjek dam tebanon yopgum unun nandan naman.’

20 Ae gak dakon gen yan tenjenjok amingo Stiwen anjakba kimakgit bisapmon nak kapmatjok agek tip ban anjakgwit amin dakon imal dubakni ilik yopman naba kila agim. Anjek pindagapbo Stiwen anjakba kimakban nandako tagisi agit.’

21 “Mani Amin Tagi da nayigit, ‘Nak da Amin Nwakanjari Kabi kokup dubagisikon ekwan unun do kiki do yabekdat.’”

Pol da emat amin nak Rom amin kindu yan yoyigit

22 Pol da Amin Nwakanjari Kabi do gen unun yanjakwan amin da nandanjek yan tidanjek yawit, “Anjakba kimakban. Unjuden amin miktimon tagi dima egipmi.”

23 Yan tidanjek imal dubakni ilik maba kinakwa kimbaban timik maba kwen wigiwit.

24 Yan anakwa emat amin dakon mibiltok amin da emat amini yan yoyigit, “Ji Pol anki nin ekwanan yutnon baljoni. Baljanjek amin da mibili nido japmi nandanjek yan tidan iman unun dakon mibili iyi yanban nandani.”

25 Yoyinban anki kisit kandapyoni panjinjan anjek wangwit. Anakwa Pol da kila amini kapmatjok akban kanjek yan iyigit, “Gen kokwin amin da nak dakon mibilno dima kan nandanjo anakwa nak nitdan. Unun tagi dima akdan. Nak Rom amin kindu. Ji Rom dakon gen teban yapmanjan.”

26 Yanban kila amini gen unun nandan kin mibiltok amini yan iyigit, “Ma, on amin Rom amin kindu. Gak nianji akdisal?”

27 Iyiban kin Pol yan iyigit, “Nayinbi nandako. Gak Rom amin kindu?” Iyiban yagit, “Asi nak Rom amin kindu.”

28 Yanban yan yagit, “Nak Rom aminsi dagok do tomni madepsi yungim.” Yanban Pol da iyigit, “Gak yan agil mani nak altagimon da Rom aminsi kindu egipgum da egisat.”

²⁹ Yanjakwan amin Pol baljok do awit pasalek dima baljawit. Anjakwa mibiltok amin da Pol Rom amin kinda nanj yoyiko nap teban nanj anteban ayin yan kan nandanjo anek unun kisi pasol pasol agit.

Pol gen kokwin amin kabikon gen yagit

³⁰ Juda amin da Pol ni gulusun nanj agit do yon, emat amin dakon mibiltok amin unun dakon mibili pakyanji nandak do pi agit. Do gildat kinda do mukwa sogok amin dakon amin madep kabi ae Juda amin dakon gen kokwin amin morap abin muwutni do gen tebai yipgut. Yipban abin muwugakwa Pol dakon nap teban witald iminek abigi yipban unun da inamon akgit.

23

¹ Pol da sintanban gen kokwin amin kabikonsi kinakwan pindagek yan yoyigit, "Not kabi, abikikon da win abisok egisaron nak Pinjokop da dabilon butnokon da tagisi egi anaj wit yan nandisat."

² Gen unun yanban mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Ananias da Pol da kapmatjok akgwit amin gen kaganikon anjatni do yoyigit.

³ Yoyinban anjakakwa Pol da yan iyigit, "Pinjokop da gitdisak. Gak yut dakon pompom kilegi yombem, mani mukgwan nip da nanba nitniranji. Gak gen teban guramikdat yan nandanek nak gen pikon nep do abil da yikdal. Mani gaga gen teban yapmanek nitni do yoyisal."

⁴ Amin kapmatjok akgwit da gen unun nandanek Pol yan iyiwit, "Gak Pinjokop dakon mukwa sogok amin dakon mibiltok amin do yanba yokwi tok an imisal, ma?"

⁵ Yanba Pol da yoyigit, "Not kabi, Pinjokop da papiakon gen yan tosok: 'Ji kila aminji kinda do yanba yokwi tok dima ani.' On amin unun mukwa sogok amin dakon mibiltok amin yan dima koko pisak."

⁶ Pol da gen kokwin amin kabi di unun Sadyusi amin ae di Parisi amin yan nandan yomgut. Do gen papmon da yan yoyigit, "Not kabi, nak Parisi amin kinda. Datno kisi unun Parisi amin kinda. Nak amin kimakbi da kimoron da don pidokdan unun do nandan teban tanjek egisat. Yan nandisat do anek gen pikon nepman."

⁷⁻⁸ Sadyusi amin da amin kimakbi aripmi dimasi pidoni, ae anelo wupyo mini yan yon. Mani Parisi amin unun kisi nandan teban ton. Yan nandan do anek gen unun yanban Parisi amin ae Sadyusi amin iyi uwal uwal anek pudan kabi bamori awit.

⁹ Anek gen teban yoyindet amin di unun Parisi kabikon nani unun da pidan agek madepsi yan tidanek yan yawit, "On amin gulusunni minisi koman. Wup bo anelo kinda da gen bo iyigit? Unun dima nandaman."

¹⁰ Yan yanba emat amin dakon mibiltok amin da pindakban gen emat madepsi awit. Yan anek amin kabi bamot unun da Pol teri teri da ilikba giptimi daganakwan kimotjak yan do pasalgit. Do emat amini yabekban pigi Pol amin kabi da binapmon nanj gwayen anaj emat amin da yutnon ankiwit.

¹¹ Anki yipba kalbi Amin Tagi da Pol da kapmatjok agek yan iyigit, "Gak pasol pasol dima aki. Si teban tanjek egipbi. Nak dakon gen Jerusalem yan tenjenagil unun Rom miktimon yan gin yan tenjenoki."

Juda amin da Pol anakba kimotjak do gen yan anteban awit

12 Wisa dagokdo Juda amin muwugek Pol anakba kimotjak do wagil yan anteban awit. Anek yawit, "Jap pakbiyo dima anek Pol anjatno kimagakwan don nonej. Yan dima anej kan, Pinjkop da nin tagi nindapjak."

13 Yan teban tok awit amin unun 40 yapgut.

14 Amin kabi unun kin mukwa sogok amin dakon amin madep kabi, ae kila amin kabi yan yoyiwit, "Nin jap dima nanek Pol anjatno kimagakwan don nonej do wagil yan anteban aman. Yan dima anej kan, Pinjkop da nin tagi nindapjak."

15 Do ji gat ae gen kokwin amin kabi gat muwugek emat amin dakon mibiltok amin do gen yipba kwan unun da Pol yipban jikon opjak. Mibilni sigin nandak do nandaman, gen yan yipba kisak. Anjakwan jikon dima abin alfanjakwan kosiron anjatno kimotjak do nin tagap tonej."

16 Mani Pol gwaktani da kosiron pasilikon da anjatdan dakon geni nandanek emat amin da yutnon wigi Pol unun do iyigit.

17 Iyiban Pol da emat amin 100 dakon kila amin kinda yan iban opban yan iyigit, "Gak on monji abidan anaj mibiltok amingokon ankw gen di nandak unun iyisak."

18 Iyiban monjisok unun ankinjek mibiltok amin yan iyigit, "Dam tebanon egisak amin Pol da yan naban opbo on monji gagon anjopen do nayiban anjabisat. Gen kinda nandak unun gayikdisak."

19 Yanban mibiltok amin da monjisok unun kisirikon da abidan anaj ilenikon kin yi gin egek yan iyigit, "Gak ni gen nan nayik do nandal?"

20 Yanban monji unun da yan iyigit, "Juda amin da anwa gak da Pol yipbi gen kokwin amin kabikon pigisak do gen yan anteban ayin. Pol dakon mibili di gat nandaney yanon da top gayikdan."

21 Mani amin kabi kinda 40 yapmandak unun da jap pakbiyo dima anek Pol kosiron pasilikon da anjatno kimagakwan don nonej yan anteban awit. Yan dima anej kan, Pinjkop da nin tagi nindapjak yan yawit. Do gak dima nandan yobi. Gak da geni nandanek nandan yobi do sijtan ekwan."

22 Yan yanban mibiltok amin da monjisok unun yabegek yan iyigit, "Gak tayanjok kin gen nayil unun do amin kinda dimasi iyiki."

Pol yipba Sisaria kokupmon kigit

23 Yan anek mibiltok amin da emat amin 100 dakon kila amin bamori yan yoban opbal yan yoyigit, "Jil kin emat amin 200 gat, ae oskon akwan amin 70 gat, ae jangwa timit amin 200 gat yan timitjil. Timikbal tagap tanej kalbi 9 kilok Sisaria kini."

24 Yan anek Pol do os kinda kisi anjoman anek Pol anjutnan anaj gapman dakon mibiltok amin madep Peliksok ankini."

25 Yan yoyinjek Peliks do papia kinda yan mandagit,

26 "Nak Klodias Lisias da papia on gapman dakon mibiltok amin madep Peliks do mandisat. Gildat tagisi."

27 Juda amin da unun amin abidanek anakba kimotjak do awit. Mani nak da unun Rom amin kinda yan kan nandanjo agim, do nak gat emat amin kabino gat da kin uwalni da kisiron nan abidagiman."

28 Anek ni gulusun kinda agit nan abidawit unun dakon mibili nandak do anek gen kokwin amin kabinikon anjigim."

29 Nak da Juda amin yoyiko yi dakon gen tebani kinda yapmak do anek abidaman yan nayiwit. Mani gen yan ingwit unun koko yo madep dima agit. Rom amin nin da si anjatno kimotjak bo ae dam tebanon yipnejan da aripmon gulusun kinda dima agit."

³⁰ Ae Juda amin da si anjakba kimotjak do pasilikon da gen yan anjeban awit unun nandanek tepmisi yabekgo gagon obisak. Ae gen yan iman amin unun kisi gagon obijek mibili nido gen yan iman unun gak da inamon yan tenjenoni do yoyisat.”

³¹ Kalbi emat amin gen unun guramigek Pol abidan ananj kokup pap Antiparis unudon ankiwit.

³² Wisia dagokdo emat amin kabi miktimon da agipgwit unun tobil iyi da yomakon kinakwa oskon agipgwit amin dagin Pol Sisaria ananj kiwit.

³³ Oskon agipgwit amin Sisaria kin altanek gapman dakon mibiltok amin madep do papia unun iminnek Pol yo kisi unun da kision yipgwit.

³⁴ Gapman dakon mibiltok amin madep da papia unun manjinnek Pol yan iyigit, “Gak provinsgo dukon?”

Yanban Pol da iyigit, “Nak provinsno Silisia.”

³⁵ Yanban iyigit, “Gen yan gaman amin da abin altanakwa gengo don nandaken.” Yan iyinnek obip amini yoyinban Pol kila amin madep Erot da kalip yut madep agit unudon yipmanek kilani ani do yoyigit.

24

Juda amin dakon kila amin da Pol gen pikon yipgwit

¹ Gildat 5 kabi egi mudanek mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Ananias gat, ae kila amin di gat, ae Rom dakon gen teban nandak nandak amin kinda mani Tetulus kisi Sisaria pigiwit. Pigi Pol ni gulusun nan agit dakon geni gapman dakon mibiltok amin madep iyiwit.

² Gapman dakon mibiltok amin madep Peliks da Pol yan iban winakwan Tetulus da Pol gulusun agit dakon mibili yan iminnek Peliks yan iyigit, “Kila amin madep Peliks, gak da nin panpuluganaki emari mini yaworisi ekwaman. Gak nandak nandakgo tagisi do nin da miktimon kulabik tagisi anaki abisok tagisi ekwaman.

³ Unun do anek nin gak do but galaksi nandanek ya yanji gayaman.

⁴ Mani gak bisap dubagi abidono egipnen unun tagi dima. Do nandan yawok niminnek genin pisipmisok on nandan nibi do gayaman.

⁵ “On amin yokwi morapmisi panalon aban koman. On miktimon kokup kisi morapmon Juda amin dakon buri suganban emat upbalapyo madepsi an. Ae Juda amin nin nipman degek nandan gadat njwaknwaru kinda awit. Amin da unun kabi do Nasaret Amin yan yon. Unun amin kabi dakon mibiltok amini oni akdak.

⁶⁻⁷ On amin da Telagi Yut Madep anupbal aban telagi dima tosak do pini anjakwan abidagiman.

⁸ Do gak da gaga iyinaki gen morap yan imaman unun bami yoman yan iyi yanakwan nandaki.”

⁹ Yan yanakwan Juda amin kisi da Tetulus dakon gen jonigek yan yawit, “Gen morap yosok unun bamisi yosok.”

Pol da Peliks gen iyigit

¹⁰ Gapman dakon mibiltok amin madep da Pol da gen yosak do kisit tilak an iban Pol da yan yagit, “Nak nandisat, bilak morapmi gak on amin kabi dakon gen kokwin kila agak amini egipgul. Do gen yan namen dakon kobogi gayik do tagisi nandisat.

¹¹ Amin yoyiki kan yan gayikdan, nak Pinkop gawak im do anek Jerusalem kin altanek gildat 12 kabi egipgum.

12 Juda amin nandaŋakwa nak amin kinda gat gen emat Telagi Yut Madepmon dima agimak. Bo ae muwut muwut yutnikon bo kokup papmon amin paŋmuwugek upbalap ani do butni dima sugagim.

13 Abisok gen on yaŋ namaŋ dakon bami kinda dima golikdan. Uŋun top yoŋ.

14 Mani gen bamisi uŋun yaŋ. Nak babiknin dakon Piŋkop gawak imiŋek Yesu Yolyol Kosit naŋ agisat. Juda amin da uŋun kosit do nandaŋ gadat ŋwakŋwari kinda yaŋ yoŋ. Nak gen teban morap torj ae kombi amin da gen morap mandawit uŋun nandaŋ teban tosot.

15 Piŋkop da amin kilegi ae yokwiyo kisi don kimoron baŋ paban pidokdan uŋun do nandaŋ teban taŋek egisat. On aminyo kisi yaŋ gin nandaŋek ekwan.

16 Yaŋ do aŋek bisapmi bisapmi Piŋkop da dabilon ae amin da dabilon butnokon gulusuŋno mini egipben do kilani tebaisi asat.

17 “Nak bilak di kokup ŋwakŋwarikon egek don Jerusalem apgum. Juda amin notnoni yoni mini amin paŋpulugok do moneŋ paŋapgum, ae Piŋkop do mukwa sok do kisi apgum.

18 Nak Telagi Yut Madepmon kik do aŋek mibiltok kilektok dakon silip yolek don kigim. Telagi Yut Madepmon kili kilek tagim da egapbo nandawit. Nin amin kalonjisorok da upbalapmi mini egipgumaŋ.

19 Mani Juda amin di Esia Provins da apgwit uŋun da nak abidawit. Uŋun amin kabi kisi pigimaŋ da abisok gak da iŋamon gen yaŋ namaŋ tam tagi. Mani dima piwit do Juda amin kabi on akgamaŋ da nak do gen di yaŋ nam do nandaŋ kaŋ, abisok gak da iŋamon agek gen yaŋ namni kaŋ tagi.

20 On Juda amin kabi nak asidon gen kokwin amin kabini da iŋamon agapbo kili nandawit. Do ni gulusuŋno naŋ kakwit uŋun naŋsi gayini do yoyi.

21 Nak gen kalonji kinda gin gen papmon da yaŋ yagim, ‘Piŋkop da amin kimakbi aeni paban pidokdan uŋun nandaŋ teban tosot. Yaŋ nandisat do ji da nak gen pikon nepmaŋ.’”

22 Peliks uŋun Yesu Yolyol Kosit uŋun dakon mibili kili nandaŋ mudagit. Do Pol gen uŋun yaŋ mudanŋakwan Juda amin jomjom ani do yoyiŋek yagit, “Emat amin dakon mibiltok amin Lisias da piŋakwan genji dakon yaŋ dagok don aŋ dabeŋ.”

23 Yaŋ yoyiŋek emat amin 100 dakon kila amin yaŋ iyigit, “Pol dam tebanon yipmaŋek tebai dima wamni. Ae notni da aŋpulugok do apba kaŋ, dima kirinik yobi.”

Peliks da Pol dam tebanon yipban bilak bamori egipgut

24 Gildat kabi di egi mudanŋakwa Peliks gat miŋatni Drusila gat apgumal. Drusila uŋun Juda miŋat kinda. Peliks da Pol yaŋ iban obiŋ Yesu Kristo nandaŋ gadan imam dakon mibili do iyinŋakwan nandagit.

25 Pol uŋun aŋpak kilegi gat, ae amin iyi do kila aŋ aŋpak kalipmi pabiŋ yopmaŋek egip egip dakon gen gat, ae Piŋkop da don gen pikon nipdisak uŋun do iyigit. Iyinŋakwan Peliks da nandaŋ pasalek yagit, “Gak nipmaŋ dek kiki. Don bikbikno kinda taŋban kaŋ opbi do gen yipbo opjak.”

26 Peliks uŋun Pol da moneŋ di iban dam tebanon naŋ pulugan yipban kisak uŋun do kisi nandagit. Yaŋ nandagit do bisap morapmi Pol yaŋ iban opban gen yagimal.

27 Don bilak bamori egi mudanŋakwa Posius Pestus da Peliks dakon tamo abidagit. Anŋakwan Juda amin da Peliks do nandaba tagi asak yaŋ do Peliks da Pol dam tebanon sigin yipban egipgut.

25

Pol da Rom dakon kila amin madep Sisa da geni nandisak do yagit

¹ Pestus da abin gapman dakon tamo madep abidan yigek wasanek Judia miktin kila agit. Anek gildat kapbi egi mudanek Sisaria kokup pap yipmanek Jerusalem wigigit.

² Wigakwan mukwa sogok amin dakon amin madep kabi gat ae Juda amin dakon mibiltok amin gat da Pestuskon kinjek Pol gen yan ingwit unun do iyiwit.

³ Iyinek tebaisi yan yawit, “Gak nin panpuluganek yanbi unun amin yipba Jerusalem wisak.” Amin di kosiron pasilek Pol anakba kimotjak do kili yoyiwit unun do anek gen unun iyiwit.

⁴ Yanba Pestus da yan yoyigit, “Pol Sisaria dam tebanon egisak. Nak Sisaria kili ununjok pigikdisat.

⁵ Do kila aminji di yopba nak gat pigino gulusun kinda agit kan, unun amin da gen yan imni.”

⁶ Pestus unun gat gildat 8 bo 10 egi mudanakwa Sisaria pigigit. Pigi pakgwit da wisa dagokdo gen pi an yutnon yigek Pol anopni do yoyigit.

⁷ Yoyinban anobin yipba agakwan Juda amin Jerusalem da piwit da Pol angwasiin akgwit. Anek gulusun yokwisi morapmisi agit yan yanek gen yan ingwit. Mani gen unun bami mini isalsi yan ingwit.

⁸ Yanba Pol da yan yoyigit, “Nak Juda amin da gen tebanon gulusun kinda dima agim. Ae Telagi Yut Madep do bo ae Sisa do gulusun kinda dima agim.”

⁹ Yanban Pestus unun Juda amin da but galak nandan imni do anek Pol yan iyigit, “Gak Jerusalem wigi nak da inamon agaki gen on yan gamen unudon nandaken do tagi nandisal?”

¹⁰ Yanban Pol da yan iyigit, “Nak Sisa dakon gen kokwin amin kabikon akdat. Idon gin gen yan namgwit dakon geni nandagi. Nak Juda aminon gulusun kinda dima agim unun gaga pakyanji nandisal.

¹¹ Nak si kimokgen da aripmon sun kinda agim kan, tagi nikba kimokgen. Mani top yanek gen pikon nepgwit kan, amin kinda da nak Juda amin da kisiron dimasi nepjak. Rom dakon kila amin madep Sisa dagin geno nandisak do nandisat.”

¹² Yanban Pestus nandan kokwin amin kabini gat gen yanek unun da kwenon yan iyigit, “Gak Sisa da gengo nandisak do yal, do Sisakon kikdisal.”

Pestus da kila amin madep Agripa Pol do iyigit

¹³ Gildat kabi di egi mudanek kila amin madep Agripa gat sami Benaisi gat Pestus kok do Sisaria kokupmon opgumal. Obinek but galak gen iyinek pi tamo on abidagil unun do nandando tagisi asak yan iyigimal.

¹⁴ Sisaria gildat morapmi egipgumal do Pestus da Pol dakon geni amin madep iyinek yagit, “Peliks da amin kinda dam tebanon yipgut da egisak.

¹⁵ Nak Jerusalem wigigim bisapmon Juda amin dakon mukwa sogok amin dakon amin madep kabini gat, ae kila amini gat da unun amin gen yan ingwit. Yan iminek sun agit dakon kobogi nak da yan dagok anapbo kobogi yoki abidosak do yawit.

¹⁶ Yanba yoyigim, ‘Rom amin ninon gen teban kinda yan tosok. Amin kinda da amin kinda gen yan imjak kan, amin unun da geni yan imjak amin da inamon agek gen yan iban kobogi tagi yosak. Yan aban asi yo yokwi kinda agit kan, kobogi do yo yokwi tagi an imimi. Yan dima ani kan, Rom nin dakon gen teban yapmanjan.’

17 “Nak idon opgum bisapmon gen yanimgwit amin nak gat kisi opguman. Obi~~nek~~ nak bisap noknok dima agim. Pakgiman da wisa dagokdo gen pi yutnon yigek unun amin anopni do yoyigim.

18 Anobinakwa gen yanimgwit amin da pidan agek yo yokwisi kinda agit do bo yanimdan yan nandagin. Mani dima.

19 Yum yo bamori dogin gen emat awit. Kinda unun iyi Pin~~kop~~ anpak nian~~si~~ anek gawak iman unun do yawit, ae kinda unun amin kinda kimakgit mani Yesu do gen emat awit. Mani Pol da Yesu unun pidagit da egisak yan yosok.

20 Nak gen unun dakon mibili nandako dima pisagit do nian~~on~~ da gen kokwin kilegi aben yan do antidok agim. Do Pol yan iyigim, ‘Gak Jerusalem wigi nak da in~~amon~~ agaki gen on yan game~~n~~ unudon nandaken do tagi nandisal?’

21 “Yan iyiko Pol yan yagit, ‘Nak Sisa da geno nandisak do nandisat. Do idon dam tebanon egapbo don nepbi Sisakon kiken.’ Yan yagit do dam tebanon sigin egipjak do yan dagagim. Unudon egakwan Sisakon kigik dakon kosit an~~noman~~ anek don yipbo kisak.”

22 Agripa da gen unun nandanek Pestus yan iyigit, “Nak da naga unun amin dakon geni nandaken do nandisat.”

Yanban Pestus da kobogi yan iyigit, “Anwa yanakwan nandakdisal.”

23 Gildat kinda do Agripa gat Benaisi gat kila amin madep imalni tagisi panek opgumal. O~~pal~~ emat amin dakon mibiltok amin madep gat, ae kokup pap unun dakon mibiltok amin gat kisi muwut muwut yutnon wigiwit. Anakwa Pestus da Pol yan iban wigit.

24 Winakwan Pestus da yan yagit, “Kila amin madep Agripa, gat ae amin morap on muwaman ji on amin do koni. Juda minat amin morapyo Jerusalem ekwan ae idon ekwan kisi da on amin gen yanimgwit. Anek madepsi yan tidanek unun amin dimasi egipjak, nak da si anjako kimotjak do nayiwit.

25 Mani nak da gulusun kinda si kimotjak da aripmon dima agit kagim. Ae iyi Sisa da geni nandisak do yagit, do nak da yan mudan ibo Sisakon kikdisak.

26-27 Mani ni gen bami kinda nan mandan yipbo amin madepninon kisak unun dima nandako pisosok. Dam tebanon amin kinda yipbo kinakwan gen yanimgwit dakon but piso gen kinda gat dima yipbo kisak kan unun tagi dima. Do kila amin madep Agripa, gak ae amin kabi ji kisi da on amin dakon mibili nandani do anek muwaman. Mibili~~ni~~ pakyan~~si~~ nandano pisanakwan gen bami papiakon tagi mandaken.”

26

Pol Agripa da inamon gen yagit

1 Agripa da Pol yan iyigit, “Bikbik gabo gaga do gen ya.”

Iyiban mirak yopni do Pol kisiri anenagek iyi kutnok do gen yan yagit,

2-3 “Kila amin madep Agripa, gak Juda amin nin dakon anpak unun pakyan~~si~~ nandisal, ae pidok pidok mibili nido aman unun kisi nandan mudosol. Do Juda amin da gen yan naminakwa nak naga an~~knok~~ do gen kobogi gak da inamon yok do tagisi nandisat. Butgo yawori tanakwan yigek gen morap gayikdisat unun pakyan~~si~~ nandaki.

4 “Juda amin morap kisi da nak pakyan~~si~~ nandan naman. Nak monin~~isogon~~ miktinnokon yawi diwatno gat egapno nandan namgwit. Ae unudon gin dima, don Jerusalem pan~~ki~~ egipgum bisapmon kisi nandan namgwit.

5 Nak dakon mibilno unun da kilisi nandan namgwit, do iyi gayik do nandan kan tagi gayini. Nak monji bilagi egipgumon da wasanek Parisi amin

kinda egipgum. Parisi amin dakon gen tebani unun morapmisi. Juda amin kabi diwari dakon gen tebani yapmanek unun dakon jigisi. Gen teban morap unun guramikgim.

⁶ Gen pikon nepgwit dakon mibili unun yan. Pinjkop da babiknin do yo ak do yan teban tagit unun asi altokdisak yan nandan teban tosot.

⁷ Juda amin nin dakon amin kabi 12 unun kalbi ae gildari Pinjkop gawak imaman. Yan anek yo unun asi altokdisak yan nandan teban tanek ekwaman. Kila amin madep, nak kisi unun dogin nandan teban tanek egisat. On gen dogin Juda amin da gen pikon nepgwit.

⁸ Amin diwari ji nido Pinjkop da amin kimakbi aripmi dima paban pidokdan yan nandan?

⁹ “Kalip nakyo kisi Yesu Nasaret amin dakon man abin yip do pi madepsi aben yanji nandagim.

¹⁰ Jerusalem kokup papmon pi yanji agim. Mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da yan mudan naminakwa Yesu dakon telagi minat amin kabi morapmi dam tebanon yopgum. Ae si dapba kimotni do gen yan anteban awiron nakyo kisi da si dapba kimotni do yagim.

¹¹ Bisap morapmi Juda amin dakon muwut muwut yut tawiron agek unun amin Yesu manji imni do pi madepsi agim. Nak butjap madepsi nandan yominek yo yokwisi an yoben do kokup pap dubagikon kisi yol panjigim.

Pol da iyi Yesu nandan gadan imgut do iyigit

(Yabekbi 9.3-19 ae 22.6-16)

¹² “Bisap kindakon mukwa sogok amin dakon amin madep kabi da yan mudan naba Damaskus kigim.

¹³ Kila amin madep, nak yanji gayisat, gildat binap 12 kilok da tilagon kosiron kinjapbo tenjeni madep kinda Kwen Kokup da pinban kagim. Tenjeni unun tapmimi tonji tenjenagit. Gildat dakon tenjeni yagut. Tenjeni unun nak ae amin agipguman ninon yamgut.

¹⁴ Anek tenjenan niban nin kisi miktimon manpak mudagiman. Man pagak nandanapbo Ibru genon da gen kinda yan nandagim, ‘Sol, gak nido nak anjupal ak do pi asal? Gak nak dakon galaktok yol do kurak tanek gaga nan tepmi imisal.’

¹⁵ “Yan nayinban yagim, ‘Amin Tagi gak namin?’

“Yan yoko Amin Tagi da yagit, ‘Nak Yesu. Nak nan anjupal ak do pi asal.

¹⁶ Gak pidan at. Gak nak dakon oman aki do anek manjin gep do altan gamisat. Gak abisok yo pindakdal, ae yo don goliko pindatgi unun dakon yan tenjenok abi do manjin gepmandat.

¹⁷ Nak da gak anjutanjapbo gaga dakon amin kabi ae Amin Nwaktjwari Kabi da gak dima anjupal ani. Gak yabekgo Amin Nwaktjwari Kabikon kinj

¹⁸ but dabilni pabi pisoni. Pabi pisanek pilin tuk manji iminek but tobil anek tenjenikon apni. Abinek Sunduk dakon tapmimon da pulugan kinjek Pinjkopmon apni. Anek nak nandan gadan naminakwa diwarini wiririk yobo telagi minat amin kabinokon sanbeni.’”

Pol Pinjkop dakon pi agit unun do iyigit

¹⁹ Pol sanbenek yan yagit, “Kila amin madep Agripa, nak Kwen Kokup dakon yo unun kanek geni dima kirinjigim.

²⁰ Damaskus da wasanek Jerusalem ae Judia miktim kisi, ae Amin Nwaktjwari Kabikon agek Pinjkop dakon gen yoyin tenjenanek yan yagim, ‘Ji but tobil anek Pinjkop nandan gadan imni. Yan anek asi but tobil ayin yan amin da dandani do anpak kilegisi ani.’

²¹ Gen unun yanapbo Juda amin da Telagi Yut Madepmon abidanek nikba kimokgen do pini awit.

²² Mani Pinjok da anjpluganajakwan egi anjan wigim da abisok egisat. Yan agit do abisok idon agek amin isali ae amin madep ji do gen on yan tenjenosot. Gen on kalipsigwan kombi amin gat ae Moses gat da yo don altoni do yawit unun banjin yosot.

²³ Yan yawit, 'Kristo unun tepmi panek don kimoron da wasok wasok pidot pidot amin egipjak. Anjek Israel aminon ae Amin Nwakjwari Kabikon Kwan Pinjok dakon Gen Bin Tagisi dakon tenjeni do yan tenjenosak.'

Pol da Agripa but tobil asak do iyigit

²⁴ Pol gen sigin yanajakwan, Pestus da madepsi yan tidanek yagit, "Pol gak but upbal al. Nandak nandak kalugi timit do pi morapmisi abi unun da nandak nandakgo anupbal ak."

²⁵ Yanban Pol da yagit, "Kila amin madep Pestus, nak but upbal dima asat. Nandak nandakno tagisi tanjakwan gen bami yosot.

²⁶ Unun yo morap unun nomansi altan mudawit, do kila amin madep Agripa da gen morap yosot unun kisi nandan mudosok. Unun do anjek pasol pasoli mini nomansi iyisat.

²⁷ Kila amin madep Agripa, gak kombi amin dakon gen nandan teban tosol yan nandisat."

²⁸ Yanban Agripa da Pol yan iyigit, "Bisap pisipmisok gen nayinbi Kristo Dakon Amin kinda dagoken yan nandisal, ma?"

²⁹ Yanban Pol da kobogi yan iyigit, "Bisap pisipmi bo dubagi egek but tobil ani unun da yo madep dima asak. Gak ae on amin kabi abisok nak dakon gen nandan, ji kisi nak yombem gin ani do Pinjok bisit iyisat. Mani on nap teban kisit jikon panjeban ani do dima galak tosot."

³⁰ Pol yan yanban kila amin madep, ae gapman dakon mibiltok amin madep, ae Benaissi, ae amin diwari amin madep gat yikgwit unun kisi pidan akgwit.

³¹ Pidani agek yut unun yipman degek notni yoyin yoyin anjek yawit, "On amin si kimotjak bo ae dam tebanon egipjak da aripmon gulusun kinda dima agit."

³² Yan yanakwa Agripa da Pestus yan iyigit, "On amin yipbi isal tagi kigigi, mani iyi Sisa da geni nandisak do yagit, do Sisakon yipno kisak."

Pol Rom kigit

27

(Kilapmi 27-28)

Pol Rom kisak do tap waggakon yipgwit

¹ Nin tap wakga abidanek Itali miktimon kinen do yan anteban awit. Anjek Pol gat ae dam tebanon amin di gat timik emat amin 100 dakon kila amin da kisiron yopgwit. Kila amin unun mani Julius. Unun Sisa Dakon Emat Amin Kabikon nani kinda.

² Nin kokup pap Adametium dakon tap wakga kindakon wigigiman. Tap wakga unun Esia miktim dakon kokup pap diwari ton unudon kik do agit. Aristakus, kokupni Tesalonaika, unun nin gat kisi kigiman. Provinsni unun Masadonia.

³ Agapno wisa daganban Saidon kokupmon panji akgiman. Unudon Julius da Pol do nandaban tagi agit do yan iyigit, "Gak kwi notgoni da yo nido wadasal unun tagi anjplugoni."

4 Unjun kokup yipman dek kinapno mirim dambi da apgut do Saiprus miktım tim tap binap tosok unjun da yongam anjakwan nin unjun tetgin da kigiman.

5 Kinjek Silisia ae Pampilia Provins bamot yapmanek tap binap mandanek kokup pap Maira unjudon kin altagiman. Maira unjun Lisia Provinskon tosok.

6 Unjun kokup papmon Julius da tap wakga njakwari kind a analon agit. Tap wakga unjun kokup pap Aleksandria dakon tap wakga kind a. Unjun tap wakga Itali kik do agit do nin unjudon wigigiman.

7 Wigino mirim unjun dambi da apgut do tap wakga unjun yaworisi agegakwan gildat kabi di mudawit. Nin si antidok anek don kokup pap Nidas ankwaj agiman. Mirim dambi da sigin abinjakwan tap wakga antobilno miktım timjok kind a tap binap tosok unjun mani Krit unjun da anyongam anjakwan mirim dima agit tetgin da kigiman. Kinjek Krit dakon miktım tomni diwat kind a yipban tap kaga kigit mani Salmone unjun da kapmatjok da yapmanek kigiman.

8 Tap wakga dakon kila amin pi madepsi anakwa Krit dakon tap kidipman nan yolek kigiman. Kin don kokup kind a mani Tap Waga Tamo Tagisi unjudon kin altagiman. Kokup unjun kokup pap Lasia da kapmatjok tosok.

9 Nin yaworisi agek bisap madepsi nagiman. Anek Juda amin da Pinjok do nandanek jap kelek ekwan bisap madepni unjun kili yapmak, do mirim sikakyo da tap pakbi anupbal akdisak yan nandanek Pol da yan yagit,

10 “Amin morap, gen dayisat unjun pakyansi nandani. Nin kinapno bisap yokwisi kind a noman tan nimdisak. Anjakwan yik gat ae tap wakga gat ae nin gat kisi mudokdaman.”

11 Mani emat amin 100 dakon kila amin Pol da gen unjun yagit do nandaban yo isali anjakwan tap wakga abidok amin gat ae tap wakga dakon ami gat dakon nandak nandakni yolgit.

12 Ais bisapmon tap wakga unjun tamokon tagi dima panji akgan. Do amin morapni da but kalon anek yum Piniks kokup papmon panji egip do ankilik konen yan nandawit. Unjudon ais bisapmon tagi egipnen yan nandawit. Piniks unjun Krit miktımton saut tet do tosok, ae unjudon da gildat pigisak tetgin do noman tagi kokogi. Piniks unjun Krit dakon tap wakga panji akgan tamo kind a. Unjudon mirim madep dima asak.

Mirim madepsi agit

13 Mirim saut tet da yawori anjakwan Piniks tagi kinen yan nandawit. Yan nandawit do kirat madep tap wakga abidanban akgan unjun ilikba winban Krit da tap kidipman nan yolek kigiman.

14 Mani bisap dubak dima agapno mirim madepsi tapmimi ton kind a apgut. Mani unjun Nod Tet Mirim yan yon. Unjun mirim da Krit miktım timon da apgut.

15 Abin tap wakga tebaisi tidanjanwan nin sigin kik do antidok agiman, do tap wakga yum kono mirim da iyi awilgit.

16 Anjakwan nin kin miktım timjok kind a tap binap tosok mani Kauda unjun da manjikon da kigiman. Unjun da yongam timi di agit do nin pi madepsi anek bot monin abisino bunon nolgit unjun ilitno apgut.

17 Apban tap wakga dakon pi monji da ilikba tap wakgakon winban tebaisi anteban awit. Yan anek nap teban yopba tap wakga da mibilgwan pukwa tap wakga dima tuwil kisak do waman panjeban awit. Ae Aprika miktım unjun da kapmatjok niman tim yokwi kind a tosok mani Sitis unjudon tap wakga da kin teban tosak yan do pasol pasol awit. Yan awit do tap wakga dakon imal ilikba pinba yum kanakwa mirim da tap wakga awilgit.

18 Mirim gat tap gat da nin tebaisi ukwayikgimal, do wisa dagokdo tap wakga dakon pi monji da yik morap maba tap kaga pigi mudawit.

19 Anjek gildat kinda do tap wakga dakon pi monji da tap wakga dakon yoni diwari maba pigiwit.

20 Mirim sikakyo madepsi da dagok dagogi mini anakwan gildat morapmi agipgumanon gildat dabil gat ae gik gat dima pindakgiman. Ae nin pulugan kiner yan kinda dima nandagiman. Nin kisisi pasaldaman yan nandagiman.

21 Gildat morapmi jap dima nanjek agipgwit. Don Pol da binapnikon agek yan yoyigit, "Amin kabi, ji nak dakon gen guramikba Krit miktim timon si egipguman tam, tap wakga dima yokwi tanban, ae yo morap dima pasilbam.

22 Mani abisok yan dayisat, nin kabikon kinda dima pasildisak. Tap wakga dagan wagil tasik tokdisak, do ji but pasol dima ani.

23 Nak Pin kop gawak imisat. Nak unun dakon amin. Unun dakon anjelo kinda da kalbi abin nak da kapmatjok agek

24 yan si nayik, 'Pol, gak dima pasolgi. Asisi gak kin Sisa da inamon atdisal. Nandaki, gak dakon bisit Pin kop da kili nandak, do amin morap gak gat tap waggakon ekwan unun dima pasildan.'

25 Pin kop dakon anjelonu da yan nayik, do ji dima pasolni. Pin kop top dima yosok. Gen nayik unun yan si altanban kokdaman.

26 Yum kanapno mirim da tap wagganon awil anki miktim tim kinda tap binap tosok unudon yipban tegar atdisak."

27 Nin gildat 14 non Tap Adia unudon agek unun kalbi binap 12 kilok tap wakga dakon pi monji da nin miktim tim kindakon abin ankapmat aman yan nandawit.

28 Yan nandanek tap pakbi ilari bo ae kwen yan kok do tilak yipba pigi 40 mita abidagit. Yan kanek ae timisok di gat kin tilak aeni yipba pigi 30 mita abidagit.

29 Yan kanek tap wakga kin tipmon tidanban wagil tuwil kisak yando si pasalgwit, do tap wakga da bunikon kirat madep tap wakga abidanban akgar 4 kabi yopba pigiwit. Yan anek wisa tepmi dagosak do bisit pi awit.

30 Tap wakga dakon pi monji unun nian anek tap wakga tayangok yipman degek giptimnin pankutnonen yanon da kosit wusik awit. Do bot moniji witalba pigakwan kirat madep tap wakga abidanban akgar unun tomnikon da yopno pigini yan top yoyiwit.

31 Anakwa Pol da emat amin 100 dakon kila amin gat ae emat amini gat yan yoyigit, "On amin kabi tap waggakon dima egipni kan, ji kisi pasildan."

32 Yanban emat amin da bot moniji anteban awit nap unun mandan daganban tap da anjan kigit.

33 Wisawisa do Pol da amin morap jap noni do yan yoyigit, "Bisap dubak butji tagi dima anakwa jap dima nawit. Isalsi agakwa gildat 14 mudak.

34 Yando, ji jap si noni dosi dayisat. Nanba unun da ji panteban asak. Ji dimasi pasildan. Ae busur dangwanjisok kinda dimasi pasildisak."

35 Gen unun yan mudanek bret abidan amin morap da dabilon Pin kop ya yan iyinek bret pudanek nagit.

36 Yan aban amin morap kisi dakon but tagisi anakwa kisi da jap nawit.

37 Nin morap kisi 276 yan da tap waggakon agipguman.

38 Jap arinpinon nanek tap wakga tagap tosak yan do wit maba tap gaggawan pigiwit.

Tap wakga tuwil kigit

39 Wisa daganakwan tap wakga dakon pi monji da miktim unun kanek ni miktimon abiman unun dima nandaba pisagit. Mani tap wakga da panji atjak

tamo nimani ton tagisi kinda kawit. Yan kanek nin unudon panji atnejan kan tagisi yan nandawit.

⁴⁰ Yan nandawit do kirat madep tap wakga abidanban akgan unun dakon napni mandan daganba tap kagagwan tawit. Yan anek unudon gin tap wakga anjoblakwa agisak dakon kindap kwik dakon napni witaldalgwit. Anek mirim da tap wakga pisonban kisak do imal ilikba kwen wigigit. Yan anakwa tap wakga unun tap kidipminj tetgin kigit.

⁴¹ Mani tap wakga niman madep kinda tap binap tagit unudon wukwan abidagit. Tap wakga dakon tomno nimanon tebaisi teganejan tagit. Yan anakwan tap da tap wakga dakon bunji tidan tuwilgit.

⁴² Emat amin da dam tebanon amin pakbi pudanejan wagil kikanjan yan nandanejan si dapba kimotni do nandawit.

⁴³ Mani emat amin 100 dakon kila amin da Pol anjutananejan dima dapba kimotni do nandagit, do dima dapni do emat amin yan sopo anyomgut. Anek tap pudan nandan amin tap pakbigwan manek unun da kalip ilenon wigini do yoyigit.

⁴⁴ Anakwa amin diwari kindap diwat ae tap wakga dakon diwat ban timigek ilenikon wigini do yoyigit. Yoyinban yan gin anek nin kisin ilenikon tagisi wigigiman. Amin kinda dima pasilgit.

28

Pol Malta miktim timon egipgut

¹ Nin ilenikon tagisi wigigiman. Wigek miktim timjok kinda tap binap tosok unun mani Malta unudon obiman yan kokup amin da niyinba nandagiman.

² Unun kokupmon amin da nin do anpak tagisi anningwit. Sikak manek kokup mirimisi agit do kindap pan sojek unudon kindap alinon do niyiwit.

³ Pol kilan kilan di panmuwuk kindapmon sojakwan tunon amin emari ton kinda kindap tedep da yolban wigit. Winj Pol da kisiron injinejan geni duban pigakwan teganejan tagit.

⁴ Unun kokupmon amin da kanba Pol da kisiron tunon amin unun telin telin aban kawit. Yan kanek iyi gin notni yoyin yoyin anek yawit, "Koni, on amin unun amin kinda anakban kimakgit. Tap kaga pigi dima kunjwak, mani abisok kobogi yomyom pinjop da dima egipjak do nandisak, do kobogi imisak."

⁵ Mani Pol da tunon amin unun pambalikban kindapmon manjakwan Pol da giptimon yo kinda dima noman tan ingut.

⁶ Amin giptimi pap tosok bo ae unudon gin man pagek kimotjak yan nandawit. Mani bisap dubagi egi kanba Pol da giptimon yo kinda dima altan ingut yan kanek nandak nandakni kulabik anek yawit, "On amin unun pinjop kinda."

⁷ Kindap sojan aligiman da kapmatjok Malta dakon kila amin madepni dakon yoma unudon tosok. Kila amin unun mani Publius. Unun amin da nin timik yutnikon panji gildat kapbi kilanin tagisi agit.

⁸ Publius dakon datni unun sot anek giptimi kindapmi sojakwan pakgit. Ae kok ilityo kisi agit, do Pol unun kok do wigek bisit an iminj mudanejan kisitni kwenikon wutjinejan anmilip agit.

⁹ Yan aban unun miktim timon sot amin diwari kisisi apba panmilip agit.

¹⁰ Nin do nandaba wukwan nimejan but galak do yo morapmi ningwit. Ae tap wakga abidok do agiman bisapmon kosit agekan nan panjo anen do yo unun tap wakgakon yopgwit.

Pol Rom kinj altagit

11 Nin Malta miġtim timon kanek kapbi egipguman. Egek don tap wakga kinda abidanek kosit wasagiman. Ujun tap wakga ais bisapmon unudon pañabin akgit. Tap wakga unun Aleksandria kokup pap dakon. Tomnikon kokup kidat Sus dakon monji bamotni unun yayat dakon wupmi pasin yopbi.

12 Nin tap wakga abidanek kokup pap Sirakus kin gildat kapbi unudon egipguman.

13 Egek don Sirakus yipman degek Regium kokupmon kin altagiman. Unudon pakgiman da wisa dagokdo mirim saut tet da apgut do nin Regium yipman dekgiman. Yipman degek gildat kinda do nin Puteoli kokupmon kin altagiman.

14 Unun kokupmon Yesu nandan gadan ingwit amin di pindakgiman. Pindatno unun da Sonda kinda nin gat egipner do niyiwit. Do unun gat egek don miġtim kosit Rom kokup papmon kigiman.

15 Kinapno Rom amin diwari Yesu nandan gadan ingwit amin da nin abaman yan nandanek nin timit do kosiron apgwit. Apba kokup kinda mani Apus Maket unudon nin amin diwari gat domdom agiman. Ae diwari kokup kinda mani Yuman Nanek Pokgor Yut Kapbi unudon pindakgiman. Pindagek Pol tapmin panek Pinkop ya yan iyigit.

16 Nin Rom pigino Pol iyi gin yut kindakon egakwan emat amin kinda da kilani aban egipjil do yawit.

Pol da Gen Bin Tagisi Rom yagit

17 Pol gildat kapbi egek Juda amin dakon kila amin yan yoba apgwit. Abin muwugakwa yan yoyigit, "Not kabi, nak nin dakon amin kabi bo ae babiknin dakon anpak pabin yop do anek yo yokwi kinda dima agim. Mani amin da nak Jerusalem abidan Rom amin da kisiron nepgwit.

18 Nepba Rom amin da gen morapmi nayinba geno nandaba gulusun kinda si nikba kimokger da arip dima agim kawit. Yan kawit do isal nepba kiker do nandawit.

19 Mani Juda amin da yan do dima galak tawit. Yan awit do Sisa dagin geno nandisak do yagim. Mani nak naga dakon amin kabino gen pikon yopben yanon da dima agim.

20 Mibili nianon da on nap teban kisitnokon yipgwit unun dayik do anek yan dabo aben. Israel amin da Mesaia apdisak yan nandan teban ton. Unun Mesaia kili apgut yan si nandisat. Yan do anek dam tebanon egisat."

21 Yan yanban iyiwit, "Gak dakon gen Juda amin di da papiakon mandan yipba apban dima kagiman. Ae Juda amin kinda da Judia miġtim da idon abinek gak do gen yokwi kinda dima niyinban nandagiman.

22 Mani kokupmi kokupmi amin da Juda amin nin da bikbigon amin kabi kinda nandan gadat iwaknari kinda awit unun do gen yokwi yan yoba nandan, do gaga dakon nandak nandak niyinbi nandanen do nandan."

23 Yan yanek bisap kinda yipmanek don unun bisap yipgwiron Pol da yut egipguron amin morapmi unudon apgwit. Apba wisa dagokdo da wigi pilin tuk anakwan Pol da Pinkop da Amin Kila Asak dakon geni yoyin tenjenan yomgut. Yan anek Moses da gen tebanon, ae kombi amin da papiakon gen ton unun ban yoyinek Yesu nandan gadan inni do pi madepsi agit.

24 Yanban di da Pol da gen yagit do nandaba bami agit, ae diwari da nandan gadat ak do dima galak tawit.

25 Do iyi gin gen emat anek si kiwit. Mani dima kinakwa Pol da mibi gen kinda yan yoyigit, "Telagi Wup da kombi amin Aisaia antagap aban babikji do gen bamisi kinda yan yoyigit:

- ²⁶ ‘Gak kin on amin kabi yan yoyiki: Ji bisap morapmisi gen nandakdan, mani mibili dima nandaba pisokdisak.
Ji bisap morapmisi sinjanek kokdan, mani dima kan nandanjo akdan.
- ²⁷ Unun do anek on amin nandak nandak kositni kili sogwit.
Ae gen kalugi di gat nandak do kurak tanek mirakni pan sogwit ae dabilni waman sogwit.
Yan dima awit tam, dabilni ae mirakni ae butniyo da kan nandanjo aba pisanban nagon tobilba nak da panmilip abom.’ ”
- ²⁸⁻²⁹ Pol sanbejek yan yagit, “Unun do ji nandani, Pinkop da amin yokwikon ban timitjak dakon geni Amin Nwakjwari Kabikon kwan unun da mirak yopmanek nandakdan.”
- ³⁰ Pol da yut unun egipgut unun si yuman nan nan anek bilak bamori egipgut. Egakwan amin da yutnikon abin abin anakwa nandaban tagisi agit.
- ³¹ Anek Pinkop da Amin Kila Asak dakon geni yoyin tenjenanek Amin Tagi Yesu Kristo do yoyin dekgit. Gen yan tenjenok do dima pasalgit. Ae amin kinda da yan sop dima an imgut.

Pol da Rom Amin do Papia Mandagit

But piso gen

Pol da papia on mandagit, nido Pol kin kokup pap Rom unjodon panmuwukbi egipgwit unjun pindat do nandagit. Unjodon bisap pisipmisok egek don Spen miktimon kin Gen Bin Tagisi yan tenjenok do nandagit. Do mibiltok on papia nan kalip yipban kigit. On papiagwan Pol da Kristo dakon Gen Bin Tagisi do pakyanji yan tenjenosok, ae Yesu yolyol amin da ni anpak ban ani unjun do yosok.

Mibiltok Pol da gildat tagi yan yoyinek ae Pinjkop da Rom panmuwukbi panpulugosak do bisit pi asak unjun do yoyigit. Anjek papia on mandagit dakon mibili yan yagit, “Nandan gadat agak kosiron dagin Pinjkop da dabilon amin aminyo kilegi dagoman” (1.17). Pol da yan yosok, Juda amin bo ae Amin Nwakhwari Kabi kisi yokwi pakpak gin. Do Pinjkop da nandan yawok yominek yokwikon ban timitjak kosit unjun kalonjisi kinda gin. Amin kinda Yesu Kristo nandan gadan imjak amin Pinjkop da yokwikon nan abidokdisak, anakwan unjun amin Pinjkop dakon notnisi dagokdisak, ae Yesu Kristo dakon sami ae padik padikyo dagokdisak.

Pinjkop da amin kinda yokwikon nan abidosak kan, egip egipni kalugisak. Pinjkop unjun gat egakwan Wupni unjun aminon tugosok. Do yokwi ae kimot da unjun amin abin yipjak dakon tapmimni minisi. Kilapmi 5 mon da 8 ron Pol da gen teban dakon mibili yosok, ae Telagi Wup dakon tapmimni Yesu nandan gadan iman aminon pi asak unjun do yosok.

Kilapmi 9 non da 11 non Pol da jigini madep kinda do yosok. Pol iyi Juda amin kabikon nani kinda. Juda amin unjun kalip Pinjkop da iyi do manjigit. Mani Juda minat aminyo morapmi da Yesu manji imgwit. Amin Nwakhwari Kabi morapmi da Yesu dakon pandetni dagawit, mani Juda amin dima. Pol da yan yosok, Gulusun unjun Juda amin iyi dakon. Pinjkop da yo madep unjun iyikon ak do nandagit unjun dima kanba pisagit. Mani Pol da Juda minat amin kabi Yesu dakon minat amin kabikon don abin sanbekdan yan nandagit.

Gen mibi do Pol da panmuwukbi ni anpak ban ani unjun do yosok. Pol da amin do but dasi galak tan yomyom anpak ani unjun do morapmi yosok. Ae Pinjkop dakon pi agak dakon anpak do yosok, ae gapman da yonngamgan egip egip, ae amin panpulugok anpak gat do yosok.

Nandan gadat kosiron dagin Pinjkop da dabilon amin kilegisi aman (Kilapmi 1-4)

Pol da yabekbi pini do yosok

¹ Nak Pol, Yesu Kristo dakon oman monji da papia on mandisat. Unjun da nak yabekbi pi aben do yan namgut, ae Pinjkop dakon Gen Bin Tagisi yan tenjenok aben do manjin negut.

² Kalip Pinjkop da Gen Bin Tagisi unjun do yan teban tok aban kombi amin da gen unjun Pinjkop da telagi papiakon mandawit.

³ Gen Bin Tagisi unjun da Monji do yosok. Unjun amin daganek Kila Amin Madep Dewit da kabikon da altagit.

⁴ Ae Pinjkop da kimoron nan aban pidagit bisapmon Telagi Wup da Amin Taginin Yesu Kristo unjun Pinjkop dakon Monji tapmim madepni tan imisak yanji noligit.

⁵ Yesu da pi agit do anɛk Piŋkop da nin do yo tagisi an nimeŋek yabekbi pi aneŋ do yaŋ mudan nimgut. Nin da yaŋ yomno Amin Nwakiwari Kabikon amin morap Yesu nandan gadan imiŋek geni guramigakwa man madep pasak do anɛk nin manjin nigput.

⁶ Jiyo kisi yaŋ ilit nandanɛk Yesu Kristo da kabikon sanbewit.

⁷ Rom amin, Piŋkop da ji do but dasi galak taŋ damiŋek iyi dakon amin kabi ani do yaŋ damgut. Nak on papia ji do mandan damisat.

Piŋkop Datnin ae Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawotni gat ae but yawotni gat jikon tosak do bisit asat.

Pol Rom amin pindat do nandagit

⁸ Nak mibiltok yaŋ dayisat. Miktimi miktimi amin morap da ji dakon nandan gadat do madepsi yoŋ, do ji do nandanɛk Yesu Kristo da manon Piŋkop ya yaŋsi iyisat.

⁹ Piŋkop iyi nandisak, bisapmi bisapmi ji do nandanɛk bisit asat. Nak Piŋkop Monji dakon Gen Bin Tagisi yaŋ tenɛnɛk asat unun but dasi nandan kimagek asat.

¹⁰ Nak bisit yaŋ iyisat, jikon apben do nandisak kaŋ, kosit kinda yipman naban jikon tagi apben.

¹¹ Nak ji dandak do galagisi nandisat, nido wupji dakon yo tagisi di dabo paŋek tebaisi atni do nandisat.

¹² Nandak nandakno yaŋ tosak, ji dakon nandan gadat da nak anɛteban anɛkwan nak dakon nandan gadat da ji paŋteban asak.

¹³ Not kabi yaŋsi nandani, nak bisap morapmi jikon ap do nandagim. Nido Amin Nwakiwari Kabikon pi abo nandan gadat awit unuden gin jikon ak do nandisat. Mani bisap morapmi yo diwari da kosit sopman namaŋ.

¹⁴ Piŋkop da pi namgut unun Grik amin, ae Grik amin dima, ae nandan kokwini kilegi amin, gat ae nandan kokwini tagi dima amin, unun kisi paŋpulugoken do pi namgut. Unun aminon pi dima aben kaŋ, gomano toŋ yaŋ asak.

¹⁵ Yaŋ do anɛk Rom amin jiyo kisikon Gen Bin Tagisi yaŋ tenɛnɛken do galagi madepsi nandisat.

Gen Bin Tagisi unun Piŋkop dakon tapmimni

¹⁶ Nak Gen Bin Tagisi unun do dima mayak tosot. Nido, unun gen kagagwan Piŋkop dakon tapmimni toso, do unun gen da amin morap nandan gadat an unun yokwikon ban timikdak. Mibiltok Juda amin timikdak, ae Amin Nwakiwari Kabiyo kisi timikdak.

¹⁷ Piŋkop nianon da amin kilegi yaŋ niyisak unun do Gen Bin Tagisi da nolisak. Nin nandan gadat anapno unun do anɛk Piŋkop da amin kilegi yaŋ niyisak. Wasok wasok unun nandan gadat, ae wasipyo kisi unun nandan gadat kalongin. Gen kinda Piŋkop da papiakon toso unun do yosok.

“Amin kilegi unun nandan gadat anɛk egipdan.”

Amin kisi morap da Piŋkop manji imgwit

¹⁸ Piŋkop Kwen Kokup da anpaknin kokwin anɛk butjapni nolisak. Unun da amin morap manji imiŋek anpak yokwi an amin unun do butjap madepsi nandan yomisak. Unun amin da anpak yokwi anɛk gen bami witjinba toŋ.

¹⁹ Unun amin Piŋkop dakon mibili kili nandawit, nido Piŋkop da iyi kili yoligit.

20 Pinjkop da yo morap wasagiron da wir abisok ekwamanjon unun yo morap pindagek Pinjkop dakon mibilni pasili ton unun nomansi pindakgan. Pinjkop dakon egip egip nianjensi, ae tapmimni toktogisi tosok unun pindakgan, do amin kinda da nak Pinjkop dima nandan imisat yan yogogi minisi.

21 Asi, Pinjkop nandan imgwit, mani unun Pinjkopsi yan nandanjek mani anjksinjek ya yan iyik do dima nandawit. Nandak nandakni upbal tawit, ae nandan kokwini tagi dima anjakwa butni pilin tuk awit.

22 Nin nandan kokwinin tagisi yan yawit, mani nandan kokwini tagi dima amin dagawit.

23 Unun da Pinjkop tilimni ton egip egip teban egisak unun manji iminek dima gawak imgwit. Yum kanjek amin egi kimak kimak aman unun dakon wupmi gat, ae minam, ae bit kilapyo gat, ae birombak mibili mibili dakon wupmi wasanjek gawak yomgwit.

Minjat aminyo da anpak yokwi mibili mibili awit

24 Yan awit do Pinjkop da yum pindagakwan yokwi dakon galaktok yolek notni da giptimon yumabi anpak injanisi an an awit.

25 Unun amin da Pinjkop dakon gen bami yipmanjek top gen ban yolgwit. Anjek Pinjkop yo morap wasagit unun manji iminek yo morap wasagit unun ban gawak yominek omani anyomgwit. Mani Pinjkop yo morap wasagit unun nanjin toktogisi anjksin kimori. Unun asi.

26 Unun Pinjkop manji imgwit, do Pinjkop da yum pindagakwan anpak mayak mayagi ak do but kindap pawit. Anjek minjat da minjat eyo dakon anpak yipmanjek minjat notni gat anpak yokwisi awit.

27 Ae wiliyo kisi minjat eyo anpak yipmanjek wili notni gat anpak dima agagi ak do but kindap madepsi pawit. Anjek anpak yokwisi awit unun da aripmon kobogi do yo yokwisi timikgwit.

28 Pinjkop egisak yan nandawit, mani manji iminjakwa Pinjkop da yum pindagakwan iyi dakon nandak nandak yokwini yolgwit. Anjek anpak yokwi dima agagi awit.

29 Unun anpak yokwi mibili mibili anjek, wagat wagat, ae nandaba yokwi tok, ae pindak galaktok, ae amin dapba kimot dakon anpak, ae emat, ae top gen, ae gwayen yek unun aminon tugosok.

30 Ae amin panjupbal ak do gen yokwi yon, ae Pinjkop do nandaba yokwi tok an, ae butjapmon da gen pap yon, ae pibit tidok an. Ae anpak yokwi kalugi panjalon an, ae men datyo dakon gen dima guramikgan.

31 Unun nandak nandakni tagi mini, ae iyi dakon yan teban tok geni yapmanjan, ae bupmini mini, ae diwari yopyop anpak dima an nandan.

32 Pinjkop dakon gen teban kilegi da anpak yokwi unuden an amin si kimotni do yosok unun nandan, mani yum kanjek unun anpak yokwi morap sigin an. Ae unun gin dima, amin diwari da unun anpak yokwi anjakwa si jonjkan.

2

Pinjkop da amin dakon anpakni kokwin kilegisi asak

1 Ji amin suganjek anpakni kokwin an amin yan dayisat, ji disi do sun kinda dima agiman yan yogogi mini. Ji amin suganjek anpakni kokwin an bisapmon, unun disiyo kisi do yon. Nido, anpak yokwi an unun disiyo kisi yan gin an.

2 Nin nandaman, Pinjkop da unuden amin kokwinijek kobogi yokwisi yomisak, unun kokwin kilegikon da asak.

³ Gak amin suganjek anpakni kokwin asal, mani gagayo kisi anpak yokwi yan gin asal. Gak Pinjop da gen yan gaban tagi pulugan kiken yan nandisal, ma?

⁴ Pinjop da anpak yaworisi angaminek kobogi tepmi dima gaminek gak do jomjom anejisak unun do nandabi yo isali asak, ma? Gak da but tobil abi do anek anpak yaworisi angamisak. Gak unun dima nandisal, ma?

⁵ Mani, gak but teban anek but tobil ak do dima nandisal. Yan anek Pinjop da kobogi yo yokwisi angamdisak dakon yo gaga madepsi panmuwuk kakwasal. Ae Pinjop da minjat aminyo gen kokwini kilegisi anyomdisak bisap madepmon butjap madepni anjalon anjakwan gak kobogi yokwisi timitdisal.

⁶ Pinjop da
 “amin kalon kalon anpak awit da aripmon kobogi yomij yomij akdisak.”

⁷ Amin diwari anpak kilegisi ak do pi madepsi an kimagek Pinjop gat Kwen Kokupmon tagisi egek man madep gat tilimni gat ae egip egip teban timit do wusik wusik an. Pinjop da unun amin do egip egip dagok dagogi mini yomdisak.

⁸ Mani, amin diwari iyi dogin nandanek gen bami manji iminek anpak yokwisi an amin unun Pinjop dakon butjapni abidokdan.

⁹ Amin morap anpak yokwi an unun jigi tepmiyo madepsi pakdan. Mibiltok Juda amin da paba Amin Nwakjwari Kabi kisi da pakdan.

¹⁰ Mani, amin morap anpak kilegi an unun tilim gat ae man madep gat ae but yawot gat timitdan. Mibiltok Juda amin da timikba Amin Nwakjwari Kabi kisi da timitdan.

¹¹ Nido Pinjop da minjat amin morap tilak kalonikon gin kokwin asak.

¹² Amin Nwakjwari Kabi Pinjop dakon gen teban dima abidawit, mani yokwi aba Pinjop da kobogi do yo yokwisi an yomdisak. Ae Juda amin da gen tebani abidawit, do yokwi aba gen tebani unun yolek gen yan yomdisak.

¹³ Nido, gen teban isal dogin nandan amin unun Pinjop da dabilon amin kilegi dima. Gen tebani guramikgan amin bangin Pinjop da amin kilegi yan yoyisak.

¹⁴ Amin Nwakjwari Kabi unun Pinjop dakon gen tebani dima abidawit, mani diwari iyi da nandak nandagon da gen teban guramikgan. Pinjop dakon gen teban dima abidawit, mani butnikon da anpak yokwi tagiyo iyi kokwinikgan.

¹⁵ Unun da yan nolisak, Pinjop dakon gen teban butnikon kili mandabi. Ae Pinjop dakon galak tok nandan, do bisap diwarikon butnikon da sun aman yan nandan, ae bisap diwarikon tagi aman yan nandan.

¹⁶ Bisap kinda apdisak, unun bisapmon Pinjop da Yesu Kristo obakan da amin morap kisi dakon anpak pasilikon da awit unun kokwin akdisak. Gen Bin Tagisi yan tenjenosot unun da unun do yosok.

Juda amin gen teban da panpulugosak yan nandan

¹⁷ Juda amin ji yan nandan, Pinjop da gen tebani nin do nimgut, do nin do tagisi nandisak. Ae ji disi dakon man pawigek, “Nin Pinjop dakon notnisi ekwaman” yan yon.

¹⁸ Ji Pinjop dakon galaktok nandan. Ji gen teban dakon nandak nandak morapmi kili pawit, do anpak kilegi unun tagisi yan yon.

¹⁹⁻²⁰ Ji yansi nandan teban ton, “Gen tebanon nandak nandak tagisi morap gat ae gen bami gat timikgaman, do nin amin dabili mini dakon kosit yolik amin, ae pilin tukgwan ekwan amin dakon tenjenini. Nin nandan kokwini

tagi dima amin gat ae miñat monjiyo kisi dakon yoyiñdetni” yan nandan teban toñ.

²¹ Asi, ji amin morapmi yoyiñ dekan, mani mibili nido ji disi ban yoyiñdet dima an? Amin kabo dima noni do yoyan, mani ji disi kabo dima bo non?

²² Ji “Yumabi anpak dima ani” yan yon. Mani disi yumabi anpak dima bo an? Ae ji kokup kidat gawak yomyom do dimasi agagi yan yon, mani Amin Nwakñwari Kabi dakon kokup kidat gawak yomyom yutnon yoni kabo dima bo timikgan?

²³ Ji disi dakon man pawigek, “Nin Pinkop dakon gen teban pakyanñi nandan” yan yon. Mani ji disi gen teban kirinñgek Pinkop dakon man abin yipmanñan.

²⁴ Pinkop dakon papia da unun anpak do yan yosok: “Juda amin ji da anpak yokwi an do anek Amin Nwakñwari Kabi da Pinkop dakon man abin yipmanñek jigilak gen yan iman.”

Giptim mandak dakon anpak bamisi

²⁵ Asi, gak gen teban guramikgi kan, giptim mandak anpak unun da anpak tagisi asak. Mani gen teban kirinñtdal kan, gak giptimgo dima mandabi Amin Nwakñwari Kabi yombem dagosol.

²⁶ Ae amin kinda giptimi dima mandabi da gen teban guramikdak kan, unun amin giptimi mandabi yombem.

²⁷ Asi, Juda amin ji Pinkop dakon gen teban abidawit, ae amin da giptimji mandawit. Mani ji gen teban kirinñkan kan, Amin Nwakñwari Kabi dakon anpak tagi da Juda amin ji amin yokwi yan dolikdisak, nido iyi giptim mandak dima an mani gen teban guramikgan.

²⁸ Juda aminon da altanbi da Juda amin bamisi dima asak. Ae giptim mandak anpak unun kwen giptim dakon yogin dima.

²⁹ Amin kinda Pinkop da butni kanban tagisi asak unun amin Juda amin bamisi. Giptim mandak dakon anpak bamisi unun Pinkop dakon gen teban guramit anpak da dima anjalon asak, Pinkop dakon Wup da amin buron anjalon asak. Unun amin amin da mani dima awikwan, Pinkop da mani awigisak.

3

Anpak yokwi da anpak tagi aripmi dima abin yipjak

¹ Do gak Juda amin kinda kan, unun da nianon da gak anpulugosak? Ae giptim mandak dakon anpak unun da Juda amin tagi panpulugosok, bo dima?

² Unun da madepsi panpulugosok. Pinkop da Juda amin do yo tagi mibili mibili yomgut. Mibiltok unun da geni kila ani do yomgut.

³ Asi, diwari da geni dima guramikgwit. Yan awit do Pinkop da yan teban tok agit unun tagi kirinñtjak?

⁴ Unun dimasi! Asi, amin morap top amin gin, mani Pinkop kalon gin bami yogok amin. Unun do Pinkop gen papia da yan yosok:

“Pinkop gak anpak kilegikon da gen yan namisal.

Ae gen pikon gepni kan teban tokdisal.”

⁵⁻⁶ Nin dakon anpak yokwinin da Pinkop dakon kilegisi nomansi antenñen asak kan nian yonen? Pinkop da yokwinin dakon kobogi niban sun asal yan tagi iyinen? Unun dimasi! Unun amin dakon nandak nandak gin. Pinkop bisapmi bisapmi anpak kilegikon da pi dima asak kan, nianon da miñat amin morapyo kokwin akdisak?

⁷ Amin diwari da yan yon, “Nak dakon top geno da Pinƙop dakon geni bamisi anƙentenƙ anek man madepni awigisak kan, nianon da amin yokwi yan nayinƙek kobogi yokwi namisak?”

⁸ Ae amin diwari da gen yokwi yan yon, “Kili anƙak yokwi anapno unjoden da anƙak tagi noman tanban.” Amin diwari da yanba yokwi tok an naminƙek gen yokwi unjoden nak da yosot yan yon. Pinƙop da kokwin agakni kilegikon da unjun amin kobogi yokwisi yomdisak.

Amin kinda da anƙak kilegi kinda dima asak

⁹ Do nian? Juda amin nin da amin diwari yapmanƙaman? Unjun dimasi! Nak kili dolit, Juda amin gat ae Amin Nwakinwari Kabi gat nin kisi yokwi dakon tapmim da nin tebai wamanƙak.

¹⁰ Unjun do Pinƙop gen papia da yan yosok:
“Amin kilegi kinda dima egisak. Minisi.

¹¹ Nandak nandakni tagisi amin mini.

Kinda da Pinƙop wisin kok do pi dima asak.

¹² Amin kisi morap Pinƙop manji iminƙek yokwi tawit.

Kinda da anƙak tagi kinda dimasi asak.”

¹³ “Gen kagani unjun kimakbi tamo yombem.

Top gen morapmi yon.”

“Tunon amin dakon pakbi emari ton gen dulumnikon da mon.”

¹⁴ “Bisapmi bisapmi amin jobit yominƙek pantasik ak do gen yon.”

¹⁵ “Unjun tepmisi amin dapba kimotni do kwan.

¹⁶ Unjun dukwan dukwan amin panjupbal anek jigi yom do akwan.

¹⁷ Amin gat but kalon egip egip dakon mibili dimasi nandan.”

¹⁸ “Unjun Pinƙop do dimasi pasolgon.”

¹⁹ Nin nandaman, gen morap gen tebanon ton unjun amin morap gen teban da yonƙangwan ekwan unjun da guramitni do ton. Do amin kinda da “nak amin kilegi” yan aripmi dimasi yosak. Nin kisi morap miktimon ekwaman Pinƙop da dabilon diwarinin ton.

²⁰ Do gen teban guramit kosiron da amin kinda Pinƙop da dabilon kilegisi dima egisak. Dimasi! Gen teban da nin diwarinin ton yan nolisak, unjun gin.

Kristo nandan gadan iman amin unjun amin kilegi

²¹ Mani abisok Pinƙop da ni kosiron da amin kilegi yan niyisak unjun nolisak. Unjun gen teban guramit kosiron da dima. Moses dakon gen teban gat ae kombi amin dakon papia gat da nianon da kilek toner unjun do yanƙwok kili awit.

²² Minjat amin morapyo Yesu Kristo nandan gadan iman unjun Pinƙop da amin kilegisi yan yoyisak. Kosit njakinwari kinda dima tosok. Amin morap Pinƙop da dabilon arif gin.

²³ Nido nin kisi morap yokwi agiman, ae Pinƙop gat Kwen Kokup aripmi dima egipmi.

²⁴ Mani Pinƙop da nin do nandan yawok nininƙek minjat aminyo kilegi yan niyisak. Unjun Yesu Kristo da nin yuman nan nipgut do anek yan niyisak.

²⁵ Pinƙop da Yesu kimagek yawini da minjat amin morapyo nandan gadan imni unjun dakon yokwini wiriritjak do manjigit. Unjun agit da gen kokwin agakni unjun kilegisi yan nolisak. Nido kalip minjat aminyo yokwi aba yo yawori an yominƙek kobogi tepmi dima yomgut.

²⁶ Ae abisok bisapmon iyi kokwin agakni unun kilegisi yan nolik do amin morap Yesu nandan gadan iman unun amin kilegi yan yoyisak.

²⁷ Do gen teban yolek unun kosiron da nin amin kilegi dima aman. Pi kinda anek dima, nandan gadat kosiron dagin amin kilegi aman, do amin kinda da iyi do dima nandaban wigisak.

²⁸ Nido nin nandaman, nandan gadat kosiron dagin amin kilegi aman. Gen teban yolyol kosiron da dima.

²⁹ Pinjok unun Juda amin dakon Pinjok gin? Unun dimasi. Unun Amin Nwakjwari Kabi kisi dakon Pinjokni.

³⁰ Nido Pinjok unun kalonji kindagin egisak, ae nandan gadat kosiron da Juda amin giptimi mandabi ae Amin Nwakjwari Kabi giptimi dima mandabi unun kisi nandan gadan iminjakwa timikdak.

³¹ Do nandan gadat anek gen teban yum konen? Unun dimasi. Nin nandan gadat bamisi anek gen teban jonjkgaman.

4

Abraham da nandan gadat aban Pinjok da amin kilegi yan iyigit

¹ Yan do nin babiknin Abraham do nian yonen?

² Abraham anpak kilegi gin anek unun kosiron da kilegi man pagit tam iyi mani tagi awikwan. Mani Pinjok da dabilon unun kosiron da kilegi man dima pagit.

³ Pinjok gen papia da unun do nian yosok? Yan yosok:
 “Abraham Pinjok dakon gen do nandan gadat aban amin kilegi yan iyigit.”

⁴ Amin pi anek tomni timikgan unun do but galak dakon yo yan dima yoman. Unun tomni timikgan yan yoman.

⁵ Mani amin kinda pi dima anek nandan gadat asak unun amin Pinjok yokwi pakpak kokwin anek kilegi man yomisak unun da dabilon kilek tosok.

⁶ Dewit kisi da unun do yagit. Amin anpak tagi ak do pi madep dima an unun Pinjok da dabilon amin kilegi dagon, ae unun da kisik kisik tagi ani unun do yagit.

⁷ Dewit da yan yagit:

“Amin Pinjok dakon gen tebani yapba gulusunni unun yopman yominek diwarini wiririkdak unun amin kisik kisik ekwan.

⁸ Amin kinda yokwi aban Amin Tagi da kobogi im do sanberjek dima nandisak unun amin kisik kisik ekwan.”

⁹ Ji nian nandan? Juda amin giptimni mandabi unun dagin gisami ton ekwan? Bo Amin Nwakjwari Kabi giptimi dima mandabi unun kisi da gisami ton ekwan? Kisi bamot gisami ton ekwan. Nin yan yoman, Abraham nandan gadat aban Pinjok da amin kilegi yan iyigit.

¹⁰ Abraham nian aban Pinjok da amin kilegi yan iyigit? Giptimni mandagit bo don mandagi? Unun giptimni dima mandanjawan Pinjok da amin kilegi yan iyigit.

¹¹ Giptimni dima mandanjek nandan gadat anjakwan Pinjok da amin kilegi yan iyigit. Anek don Abraham unun amin kilegi kinda yan dakon tilak do giptim mandak dakon anpak ingut. Yan do, Abraham unun amin morap giptim dima mandanjek Pinjok nandan gadan iba amin kilegi yan yoyisak dakon datnisi egisak.

¹² Ae Abraham unun giptimi mandabi amin kabi dakon dat yo kisi egisak. Mani amin giptimni mandanjek nandan gadat dima an amin unun dakon

datni dima egisak. Amin morap giptimni mandanej Abraham da giptimni dima mandanej nandan gadat agit yan gin nandan gadat an amin dakon datni egisak.

Pinjkop dakon yan teban tokni unjun nandan gadat amin morap kisi do tonj

¹³ Kalip Pinjkop da Abraham gat babikni gat do miktim morap kisi yom do yan teban tok agit. Abraham gen teban yolakwan unjun do anjek yan teban tok dima an ingut. Nandan gadat gin anjakwan amin kilegi yan iyinek yan teban tok an ingut.

¹⁴ Gen teban yolgan amin dagin Pinjkop dakon yan teban tokni timitni kan, nandan gadat unjun yo isali asak, anjakwan yan teban tokni unjun bami mini an mudokdan.

¹⁵ Amin da gen teban yapmanakwa Pinjkop da butjap nandan yomisak. (Mani gen teban mini kan, gen kirijit dakon diwarini mini.)

¹⁶ Pinjkop da Abraham gat babikni don altanej egipdan unjun do nandan yawok yominek yan teban tok an yomgut. Do Pinjkop da yo unjun manjin yomgut unjun timit do nandan gadat anjek tagi timitni. Unjun yo gen teban yolgan amin dogin dima tonj, amin morap Abraham da nandan gadat agit yan gin an amin kisi da yo unjun timitdan. Abraham unjun nin morap kisi dakon datnin.

¹⁷ Unjun do Pinjkop dakon papia da yan yosok:

“Nak da gak gepbo miktimi miktimi amin egi an an kwan unjun dakon datni egipdisal.”

Pinjkop unjun nandan gadat ingut da dabilon Abraham unjun datnin egisak. Unjun Pinjkop dagin amin kimakbi egip egip yomisak, ae yo dima tawit unjun gen yanjakwan noman tonj.

¹⁸ Abraham unjun Pinjkop da yan teban tok an ingut unjun aripmi dimasi noman tokdan yan nandagit, mani miktimi miktimi amin egi an an kwan unjun dakon datni egipdisat unjun do nandan gadat tebaisi agit. Pinjkop da kili iyigit:

“Babikgo da madepsi iren tokdan.”

¹⁹ Abraham unjun bilakni 100 do monji aripmi dima panjalagi, ae minatni Sara unjun yo kisi monji aripmi dima panjalagi agit, mani nandan gadatni dima yawokek tebaisi agit.

²⁰ Pinjkop da yan teban tok an iban but bamot anjek nandan gadatni dima yipman dekgit. Nandan gadatni sigin teban tanjakwan Pinjkop do man madep ingut.

²¹ Ae Pinjkop da yo ak do yan teban tok agit unjun aripmi tagi akdisak yanji nandan teban tagit.

²² Yan do anjek Pinjkop da Abraham dakon nandan gadatni kanjek “amin kilegi yan iyigit.”

²³ Gen unjun mandabi unjun yan: “Pinjkop da amin kilegi yan iyigit” gen unjun Abraham dogin dima mandabi.

²⁴ Gen unjun nin kisi do yosok. Nin Pinjkop Amin Taginin Yesu kimoron nan aban pidagit unjun nandan gadat imamaj amin Pinjkop da amin kilegi yan niyisak.

²⁵ Pinjkop da Yesu nin dakon diwarinin wiriritjak do yum kanjakwan amin da anjakba kimakgit. Ae nin da kilegi man paner do anjek kimoron nan aban pidagit.

Nin Kristo gat kisi kimakgimanj ae unun gat kisi egip egip abidagimanj

(Kilapmi 5-8)

5

Pinjkop da nin miñat aminyo kilegi yanj niyisak

¹ Yanj do anek nin nandan gadat ano Pinjkop da miñat aminyo kilegi yanj niyisak. Do Amin Taginin Yesu Kristo da panpuluganban nin Pinjkop gat but kalon ekwamanj.

² Yesu da miñat aminyo nandan gadat aman unun Pinjkop dakon nandan yawot kagagwan piginej do yoma witdal ningut da nin abisok unudon tebaisi akgamanj. Anek nin Pinjkop da abinj timikban Kwen Kokupmon iyi da tilim madepgan egipnejan do nandan teban tanjek jomjom aman, ae nin unun do nandanjek kisik kisik amanj.

³ Nin unun dogin kisik kisik dima amanj. Jigi noman tanj nimanj ununyo kisi do kisik kisik anenj, nido jigi da nin dakon but panjeban anakwa jigikon tebaisi akgamanj.

⁴ Ae jigikon tebai agek egip egipninon anpak kilegisi noman tonj, ae unun anpak da nin jonjiban but galagon da nandan teban tanjek jomjom anek ekwamanj.

⁵ Ae jomjom aman unun isal dogin dima amanj, nido Pinjkop da Telagi Wupni butninon tagal niban unun da Pinjkop da nin do but dasi galak tanj nimisak unun noljiban komanj.

⁶ Nin tapminnin mini da egapno Pinjkop bisap yipguron Kristo da abinj yokwi pakpak amin nin do kimakgit.

⁷ Miktim amin ninon kinda da amin kilegi anpulugok do kimot ak do dima nandisak, mani amin tagisi kinda amin diwari da unuden amin anpulugok do tagi kimotni.

⁸ Mani nin yokwi pakpak sigin egapno Kristo da nin do kimakgit. Unun da Pinjkop da nin do but dasi galak tanj nimisak unun noljiban komanj.

⁹ Kristo dakon yawi da nin panjkilek aban nin amin kilegi agimanj, do unun da nin madepsi panpuluganek panjutnanban Pinjkop da japmisi nandanjek yokwi pakpak amin do kobogi yokwisi yomjak bisapmon tagisi egipdamanj.

¹⁰ Nin Pinjkop gat uwal sigin egipguman bisapmon Pinjkop dakon Monji da kimagek uwal uwal tagit unun mosak dakon pi anek panmuwukban Pinjkop gat but kalon agimanj. Yanj agit do yanji nandamanj, abisok Monji kalugi egisak do anek Pinjkop da nin yokwikon banj timitdisak.

¹¹ Ae unun gin dima, Amin Taginin Yesu Kristo da nin panpuluganban nin Pinjkop gat but kalon agimanj, do nin unun do kisik kisik madepsi amanj.

Adam da kimot analon agit, mani Yesu da egip egip analon agit

¹² Adam amin kalonji kinda dagin yokwi aban yokwi da miktimi miktimi amin nin kisi timikgit. Ae yokwi da kimot analon agit. Aban miñat amin morapyo kisi kimot da timikgit, nido amin morap kisi yokwi awit.

¹³ Pinjkop da Moses do gen teban dima iminjakwan yokwi miktimon kili tagit. Mani gen teban dima tagit do Pinjkop da amin dakon yokwini dima manjagit.

¹⁴ Mani Adamon da wij Moses da bisapmon amin yokwi awit do kimot da miñat amin morapyo timikgit. Diwari Adam da Pinjkop dakon gen irakgit unudenj dima awit, mani kimot da ununyo kisi timikgit.

Adam unun Yesu don altosak dakon tilak agit, nido Adam da yo agit unun dakon bami minjat amin moropyo kisikon irenj tagit.

15 Mani Adam dakon yokwi gat Pinjkop dakon nandan yawotni gat unun arip dima, unun iyi iyi. Amin kinda, Adam, unun da yokwi aban amin morapmi da kimakgwit. Mani Pinjkop dakon nandan yawotni da kimot dakon tapmim abin yipmanjek minjat aminyo morapmikon madepsi tujan yomgut. Amin kalonji Yesu Kristo dakon nandan yawotni do anjek Pinjkop da nin panpulunganban amin kilegi agiman. Yo unun but galak do ningut.

16 Pinjkop da but galak do kilegi man ningut unun da yo madepsi asak, unun da Adam da yokwi aban jigi pagiman unun madepsi yapmandak. Adam dakon yokwini do anjek Pinjkop da minjat aminyo gen pikon yopmanjek kisi morap tasik toni do yagit. Mani Pinjkop da but galak do yan agit: minjat aminyo yokwi morapmi aba nandan yawok yominek amin kilegi yan yoyigit.

17 Amin kalonji kinda da gen kirinjit aban unun dakon yokwini da kimot anjalon aban kimot da kila amin madep kinda da yan amin morap pabin yopgut. Mani Pinjkop dakon nandan yawok gat ae but galak yoni gat dakon tapmim da kimot dakon tapmim yapmanjek madepsi daman. Do nin yanji nandaman, minjat amin morap Pinjkop dakon nandan yawot unun abidorj Pinjkop da amin kilegi yan yoyinjakwan amin kalonji Yesu Kristo da pi agit do anjek miktimon egipjak bisapmon tebaisi atdan.

18 Yanjo, amin kalonji da gen teban kirinjikban unun yokwi do anjek Pinjkop da amin morap kobogi yokwi timitni do gen pikon yopgut. Yan gin, amin kalonji kinda da anjak kilegi aban Pinjkop da unun agit do anjek nin amin kilegi yan niyinjakwan kalugi ekwaman.

19 Amin kalonji da gen kirinjit aban unun do anjek amin morap kisi yokwi pakpak amin dagawit. Yan gin amin kalonji da gen guramit aban minjat amin morap kisi amin kilegi dagokdan.

20 Amin da anjakni unun yokwisi yan kan nandanjo ani do anjek Pinjkop da gen tebani yoban abidawit. Mani amin da yokwi morapmisi aba yokwi awit da aripmon Pinjkop da nandan yawot madepsi an yomgut.

21 Do yokwi da kila amin madep da yan yigek amin morap kimot anjalon an yomgut. Mani abisok Pinjkop dakon nandan yawotni kila amin madep da yan yikdak. Amin Taginin Yesu Kristo da pi agit do anjek Pinjkop da nandan yawok mininek amin kilegi yan niyinjakwan egip egip dagok dagogi mini abidoman.

6

Nin Kristo gat kisi kalonji kimakgiman

1 Do nin nian yonen? "Pinjkop dakon nandan yawotni da madepsi irentosak do anjek nin yokwi sigin anen" yan tagi yonen, ma?

2 Unun dimasi! Nin kimakbi yombem do yokwi dakon yan ilit aripmi dima nandanek yolyoli. Do nianon da yokwi sigin anen?

3 Nin Yesu Kristo gat gadanjek telagi pakbi sogiman bisapmon nin morap kisi Yesu gat kimot kalonji agiman. Ji unun dima nandan, ma?

4 Telagi pakbikon nin Kristokon gadano kimot kalonji ano Pinjkop da nin Kristo gat kisi wayikgit. Ae Dat da tapmim madepnikon da Kristo kimoron nan aban pidagit, do unun da aripmon nin egip egip kalugikon egipnen.

Nin Kristo gat kisi kalonji egidaman

5 Nin Kristokon gadano unun da kimot agit nin yo kisi yan gin kimakgiman, do unun da kimoron da pidagit unuden gin nin kimoron da pidokdaman.

6 Nin nandaman, but kalip dakon tapmim wagil minisi asak do anjek Yesu

gat ae nin dakon but kalipnin gat kisi tilak kindapmon dapgwit. Do nin yokwi dakon oman amin sanbejek dima ekwaman,

⁷ nido amin kili kimakgit unun yokwi dakon oman amini dima egisak.

⁸ Nin Kristo gat kisi kimakgiman, do nin unun gat kisi egipdaman yanşi nandan teban toman.

⁹ Nido nin yanşi nandaman, Kristo kimoron da kili pidagit, do ae kimot kinda gat aripmi dima asak. Kimot tapmimi mini do sanbejek aripmi dima abin yipjak.

¹⁰ Kimot agit unun yokwi dakon tapmim abik do anek bisap kalon kinda kimakban dagagit, mani abisok Pinjkop man madep im do egisak.

¹¹ Do yan gin ji yan nandani, "Nin kimakbi yombem da yokwi da kision dima ekwaman. Nin Yesu Kristokon gadagiman, do Pinjkop man madep im do ekwaman."

¹² Ji yokwi yipba unun da giptimji si kimori unun kilani dima asak. Yokwi da ilik pangwan giptim dakon galaktok yokwi di abam.

¹³ Ae ji yokwi yipba giptim diwatji kisi kila anakwan anpak yokwi dima ani. Ji kimakbi tamokon da pidawit da kalugi ekwan, do ji disi ban Pinjkop do paret ani. Anek Pinjkop yipba giptimji kalon kila anakwan anpak kilegi ani.

¹⁴ Yokwi da sanbejek kilasi dima akdisak, nido ji gen teban da kision dima ekwan. Ji Pinjkop dakon nandan yawot da kagagwan ekwan.

Nin anpak kilegi dakon oman amin ekwaman

¹⁵ Nin gen teban da kision dima ekwaman, do nian anen? Nin Pinjkop dakon nandan yawot da kagagwan ekwaman do yokwi tagi anen? Unun dimasi!

¹⁶ Ji yanşi nandani. Amin kinda dakon geni guramigek oman an im do kini kan, unun amin dakon oman amin egipdan. Do unun da tilak ji yokwi do kinjek geni guramitni kan kimot akdan. Mani Pinjkopmon kinjek geni guramitni kan, amin kilegi akdan.

¹⁷ Kalip ji yokwi dakon oman amin egipgwit, mani abisok Pinjkop da geni daban but dasi nandanek guramigan, do ya yan iyinen.

¹⁸ Ji yokwi dakon oman amin egipgwit, mani Pinjkop da yokwikon ban timigek anpak kilegi dakon oman amin depgut da ekwan.

¹⁹ Nandan kokwinji aripmi dima, do mibili nandaba pisosak do anek tilak genon yosot. Kalip giptimji kalon yipba anpak inani gat ae anpak yokwisi mibili mibili gat dakon oman amin egipgut. Mani abisok giptimji kalon yipba anpak kilegi dakon oman amin egipjak dakon pi an kimotni. Yan anek ji telagisi egipdan.

²⁰ Ji yokwi dakon oman amin egipgwit bisapmon anpak kilegi dakon oman amin dima egipgwit.

²¹ Mani anpak yokwi kalip awit unun dakon bami tagi kinda dima abidawit. Abisok unun anpak do mayagi nandan. Unun anpak da amin kimot yomisak.

²² Mani Pinjkop da ji yokwi da kision ban timik iyi dakon oman amin depgut da ekwan. Do iyi panpulanganban telagisi egek egip egip dagok dagogi mini egipdan.

²³ Yokwi dakon tomni unun kimot, mani Pinjkop da but galak do egip egip dagok dagogi mini yumsi nimisak. Unun egip egip Amin Taginin Yesu Kristokon tosok.

7

Kristokon gadagiman dakon tilak gen

¹ Not kabi, gen teban pakyañsi nandan amin ji do gen on dayisat. Ji disi nandan, amin kinda si egisak bisapmon gen teban da yonngamwan egisak. Mani kimokdok bisapmon gen teban da yonngamwan sarbejek dima egisak.

² Nak tilak gen kinda yoko. Gen teban da yosok unun da aripmon minjat kinda amin paban eni gat giptim kalonji amal. Mani eni kimokdok bisapmon gen teban da sarbejek dima wamanjak.

³ Do minjat unun eni egakwan amin kinda pasak kan, minjat unun yumabi asak. Mani eni kimokdok kan, gen teban da dima abidosok, do amin kinda pasak kan, unun yumabi dima asak.

⁴ Yanjo, not kabi, ji Kristokon gadarba unun gat kili kimakgwit, do ji Moses dakon gen teban da kisiron dima ekwan. Ji da Pinjop do bami tagisi panalon anj imni do anek abisok kimoron da pidagit amin dakon amin kabini ekwan.

⁵ Nin but kalipmi dakon galaktok yolguman bisapmon gen teban da giptimnin dakon galaktok yokwi yolneñ do yabet aban yokwi agiman. Yan anek kimot analon agiman.

⁶ Mani nin Kristo gat kisi kili kimakgiman, do gen teban da nin dima timikdak, nin pulugarbi da ekwaman. Do abisok Pinjop do oman aman unun Telagi Wup da kosit kalugi nolinjakwan oman aman. Gen teban papiakon mandabi unun yolek oman dima aman.

Yokwi da nin panjupbal agit

⁷ Gen teban da galaktok yokwi ninon panalon aban yokwi aman kan, gen teban unun yo yokwi yan tagi yoneñ? Unun dimasi! Gen teban da tanjek yokwino nolinban nomansi pindakdat. Gen teban da yan yosok:

“Ji amin dakon yo do pindak galaktok dima ani.”

Yan dima yosok tam, pindak galaktok unun anpak yokwi yan dima nandakom.

⁸ Mani yokwi gen tebanon tapmim panjek butnokon pindak galaktok mibili mibili panalon agit. Gen teban mini kan, yokwi unun tapmimni mini amin kimakbi yombem.

⁹ Gen teban dima nandagim bisapmon nak kalugi egipgum. Mani gen teban nagon apgut bisapmon yokwi da pidanjakwan nak kimot agim.

¹⁰ Gen teban unun amin egip egip yom do noman tagit. Mani unun da egip egip dima namgut, kimot namgut.

¹¹ Nido yokwi da gen tebanon tapmim panjek nak ankiligek nikban kimakgim.

¹² Do gen teban unun telagisi. Gen teban morap Pinjop da yipgut unun telagisi, ae kilegisi, ae tagisi.

¹³ Gen teban tagisi da asi nak nikban kimakgim? Unun dimasi! But kalipno da yo tagisi unun nan abidanjek nak nikban kimakgim. Yokwi pini anek nomansi tenjanjakwan yokwi unun injan injanisi yan koneñ do anek Pinjop da yum kanjakwan pini agit.

Yokwi da kilanin ak do pi asak

¹⁴ Nin nandaman, gen teban unun Pinjop dakon Wupmon da abisak. Mani nak but kalip nan yoldat, nido nak yokwi dakon oman amin egisat.

¹⁵ Nak anpak asat unun mibili dima nandanjek asat. Anpak si ak do nandisat unun dima asat. Mani anpak dimasi ak do nandisat unun ban asat.

¹⁶ Nak naga anpak dima galak tosot unun ban asat kan, Moses dakon gen teban unun yo tagisi kinda yan yosot.

¹⁷ Yanjo, nak naga anpak yokwi unun dima asat. Yokwi nak da buron egisak unun da asak.

¹⁸ Nak nandisat, nak da buron yo tagi kinda dima tosok. Unun but kalipno do yosot. Asi, nak anpak kilegi ak do nandisat, mani aripmi dima aben.

¹⁹ Anpak tagi ak do nandisat unun dima asat. Ae anpak yokwi dima ak do nandisat unun ban asat.

²⁰ Nak anpak dima galak tosot unun ban asat kan, nak naga dima asat. Yokwi butnokon egisak unun da asak.

²¹ Yanjo, anpak kinda da egip egipnokon pi tebaisi asak unun yan. Anpak tagi ak do nandisat bisapmon yokwi da kosit sopsop an namisak.

²² Asi, nak butnogwan da Pinjokop dakon gen teban do nandako yo madepsi asak.

²³ Mani butno dakon galaktok madep kinda da butnogwan pi aban nandisat. Unun galaktok da nandak nandaknokon nak abin nep do emat anek yokwi da dam tebanon nepmanek giptimno kila asak.

²⁴ Awa, nak bupmisi egisat! Giptimno da kimoron nepmandak, do namin da nak pulugan nepjak?

²⁵ Nak Pinjokop ya yan iyisat! Amin Taginin Yesu Kristo dasi pulugan nepdisak.

Yanjo, nak nandak nandaknokon Pinjokop dakon gen teban yol do nandisat, mani but kalip egip egipmon nak yokwi dakon oman amin egisat.

8

Kristo da yokwinin wiririk niminek Telagi Wup nimgut

¹ Yanjo, minat aminyo Yesu Kristokon gadawit unun yokwi dakon kobogi dimasi timitdan.

² Nido ji Yesu Kristo dakon minat amin kabini ekwan, ae Wup egip egip nimisak unun dakon tapmim da ji pulugan depmandak. Anakwan ji yokwi gat ae kimot gat da kisiron sanbejek dima ekwan.

³ Pinjokop da Moses do gen teban imgut unun da nin dakon diwarinin aripmi dima wiriritjak, nido but kalipnin da gen teban aripmi dima guramitjak. Mani Pinjokop da iyi dakon Monji yabekban pin yokwi pakpak amin nin dakon giptim yombem abidanek yokwinin wiririkgit. Pinjokop da Monji nar paregek yokwi dakon tapmim abigit.

⁴ Gen teban dakon anpak kilegi nin da egip egipmon tugok tugogisi noman tosok do anek Pinjokop da yan agit. Nin abisok but kalipmon dima ekwaman, nin Telagi Wupmon ekwaman.

⁵ Amin but kalip anpagon ekwan unun but kalip dakon galaktok banjin yolgan, mani amin Telagi Wupmon ekwan unun Telagi Wup dakon galaktok yolgan.

⁶ Amin kinda nandak nandakni but kalipmon yipmandak kan, unun amin kimotjak. Mani nandak nandakni Telagi Wupmon yipmandak kan, unun amin egip egip abidanek but yawot egipjak.

⁷ Amin kinda nandak nandakni but kalipmon yipmandak kan, unun Pinjokop dakon uwalni, nido gen tebani dima guramikdak, ae unuden amin da aripmi dima guramiri.

⁸ Amin morap but kalipmon ekwan unun anpak Pinjokop da galak tosok unun aripmi dima ani.

⁹ Mani ji but kalip anpagon dima ekwan. Pinjkop dakon Wupni asi jikon egisak kan, Telagi Wup da ji dayin pawilakwan ekwan. Kristo dakon Wupni mini amin unun Kristo dakon amin dima.

¹⁰ Yokwi da giptimjikon kimot panalon andaban kimot akdan. Mani Kristo butjikon egisak kan, ji amin kilegi dagawit, ae wupji kalugi ekwan.

¹¹ Pinjkop Yesu Kristo kimoron nan aban pidagit unun dakon Wupni jikon egisak kan, Pinjkop da Wupni da tapmimon giptimji kimot akdan unun egip egip yomdisak.

Nin Telagi Wupmon Pinjkop dakon gwakni agiman

¹² Yanjo, not kabino, Pinjkop da nin Wup dakon galaktok yolnejo do nandisak. But kalip da ji timisok di dima panpulugagit, do unun dakon galaktok dimasi yolni.

¹³ Ji but kalip anpagon egipni kan, si kimotdan. Mani Telagi Wup da tapmimon giptim dakon anpak yokwi pabij yopni kan, kalugi egipdan.

¹⁴ Nido minjat amin morapyo Pinjkop dakon Wup da yoyin pawildak unun Pinjkop dakon gwakni ekwan.

¹⁵ Pinjkop da Wup damgut unun da ji oman amin egek pasol pasol aesi ani do dimasi nandisak. Wupni da ji panpuluganban Pinjkop dakon gwakni daganek Pinjkop do “Aba, Dat” yan iyaman.

¹⁶ Telagi Wup gat ae nin dakon wup gat da “nin Pinjkop dakon gwakni ekwaman” unun do yanjkwok amal.

¹⁷ Nin Pinjkop dakon gwakni ekwaman, do Pinjkop Dat da Kristo do yo tagisi morap im do yan teban tok agit unun nin kisi da timitdaman. Nin abisok unun da tepmi pagit unuden gin panen kan, nin unun da tilimnikon unun gat kisi egipdaman.

Don Kwen Kokupmon tilimnikon tagisi egipdaman

¹⁸ Tilimni wagil tagisisi unun don nimdisak, do abisok tepmi paman unun yo moninisok yanji nandisat.

¹⁹ Nido yo morap Pinjkop da wasagit unun da Pinjkop da gwakni nomansi panjenjen akdisak dakon bisap tepmi noman tanban yanjo do antep an.

²⁰ Yo morap wasagit unun Pinjkop da jobit yomgut. Jobit unun dima timit do nandawit, mani Pinjkop da iyi don panjaluk akdisak unun nandan teban tanek jomjom ani do anek jobit yomgut.

²¹ Don, Pinjkop da bisap yiguron yo morap tasik tanek kimot an unun puluganban ae dima kimagek mik tokdan. Aban Pinjkop dakon gwakni nin gat tilimnikon puluganbi da egipdaman.

²² Nin nandaman, minjat da monji panjalak do tepmi pan unun da tilak yo morap Pinjkop da wasagit tepmi pan. Anek kisi morap da iyon iyon yawit da yanakwa wik da abisok bisapmon wisak.

²³ Ae yo unun dagin iyon iyon dima yon. Ninyo kisi iyon iyon yoman. Nin Telagi Wup kili abidagiman, ae yo diwari tagisi don timitdaman yanji nandaman. Mani nin abisok tepmi sigin panek iyon iyon yanek Pinjkop da monji gwayono yan niyinek giptim kalugi nimdisak bisap unun do nandan teban tanek jomjom aman.

²⁴ Pinjkop da nin yokwikon ban timikgit, ae yo morap tagisi an nim do nandisak unun do jomjom aman. Yo kinda abidok do jomjom aman kan, nin nandaman unun yo dima abidaman. Amin kinda yo kinda kili abidagit kan jomjom dima asak.

²⁵ Mani nin yo unun dima abidagiman, do jomjom aman kan, nin butnin yawori tanakwa jomjom aman.

²⁶ Ae Telagi Wup da tapmimni mini amin nin panpulugosok. Nin yo nido bisit aneñ unun dima nandaman, ae gen kaga da ni gen nan yoneñ unun dima nandaman. Mani Telagi Wup da iyon iyon yanek nin panpulugok do iyi bisit asak.

²⁷ Unun da Pinokop dakon galaktok yolek telagi amin kabini nin panpulugok do bisit asak. Do Pinokop amin but pindat pindat amin da Wup dakon nandak nandakni kosok.

²⁸ Nin nandaman, Pinokop da yo morap kisikon pi aban unun yo morap da amin morap iyi do but dasi galak tan iman amin unun da panpulugok madepsi timikgan. Unun amin Pinokop da galaktokni yolni do anek yan yomgut.

²⁹ Nido minat aminyo Pinokop da kalipsigwan “don timitdisat” yan nandan yomgut unun Monji Yesu yombem dagoni do tilak agit. Monji da peni mibiltogi egakwan padik padikni ae saminiyo morapmi da egipni do nandagit.

³⁰ Ae amin unun tilak agit ununyo kisi yan yomgut. Ae amin unun yan yomgut unun minat aminyo kilegi yan yoyigit. Ae amin unun kilegi yan yoyigit unun tilimni yomgut.

Pinokop nin do toktogisi but dasi galak tan nimisak

³¹ Yan agit do nian yoneñ? Pinokop da nin panpulugosok, do namn da uwal anek nin pabiñ nipjak?

³² Pinokop iyi dakon Monji dima ankutnanek nin morap panpulugosak do yabekgit. Yan agit do yo morap kisi but galagon da nimdisak.

³³ Pinokop da nin iyi do kili manjigit, do namn da gen pikon nipjak? Pinokop da iyi minat aminyo kilegi yan niyisak.

³⁴ Namn da nin yokwi dakon kobogi timitnen do yosak? Unun aripmi dima, nido Yesu Kristo nin do anek kimakgit, ae unun gin dima, nin do anek kimoron da pidagit. Ae abisok Pinokop da amin tet do yigek nin panpulugosak do iyisak.

³⁵ Kristo da nin do but dasi galaktan nimisak, do yo kinda da nin unun kagawan nan aripmi dima panwasisak. Jigi tepmiyo panen, bo amin da yo yokwi an nimni, bo jap do aneñ, bo imal do wadak wadak aneñ, bo yo yokwisi kinda da nin panpbal ak do asak, bo emat ninon noman tosak kan, unun yo morap da tagi panwasini? Unun aripmi dimasi!

³⁶ Pinokop gen papia da unun do yan yosok: “Nin gak dakon minat aminyo ekwaman, do bisapmi bisapmi amin da nin si nindapba kimokgoman.

Unun da nindaba nin sipsip si dapba kimori yombem da ekwaman.”

³⁷ Mani Kristo da nin do but dasi galaktan nimisak, do unun yo morap noman tan nimanakwa panpuluganakwan pabiñ yopmanganaman.

³⁸ Nak asisi nandan teban tosot, Pinokop da nin do but dasi galaktan nimisak, ae yo kinda da nin unun kagagwan nan aripmi dima panwasisak. Kimot, bo egip egip, bo anelo, bo kon, bo yo abisok ton, bo yo don noman tokdan, bo yo tapmimi ton mibili mibili,

³⁹ bo yo kwen ton, bo yo mikgwan ton, bo yo diwar i tan anan kwan unun yo morap da Pinokop da nin do but dasi galak tan nimisak unun kagagwan nan aripmi dima panwasisak. Pinokop da nin do but dasi galaktan nimisak unun Amin Taginin Yesu Kristo obakon nolinban koman.

Pol Pinokop da Israel aminon pi agit unun do yagit

(Kilapmi 9-11)

9

Pol da Israel amin do bupmi nandan yomgut

1 Nak Kristo dakon amin, do bamisi yosot. Top dima yosot. Nak gen on yosot unun Telagi Wup da nandak nandakno si jonigakwan gen unun bami yosot yan si nandanek yosot.

2 Nak bisapmi bisapmi bupmi but yokwiyo anek butno madepsi jik toso.

3 Nak Pinjop da yawi diwat kabino Israel amin yokwikon banj timitjaksi do nandisat. Do nak dakon galaktok unun yan; Kosit di yan ton tam nak da naga jobit timigek Kristo yipman degapbo Israel amin da nak dakon tamo abidanbam.

4 Israel amin kabi unun Pinjop da gwaknoni yan kili yoyigit. Tilimni kili yoliban bisap morapmi kawit, ae Pinjop da sanbek sanbek unun gat anek gen tebani yomgut. Ae gawak imni dakon mibili yoyinjek yan teban tokni yomgut.

5 Unun dakon babikni mibiltogi unun man madepni ton da egipgwit. Ae unun kabikon da Kristo amin dagagit. Kristo unun Pinjopsi, yo morap dakon busunji egisak, do bisapmi bisapmi mani anjksin kimotnen. Unun asi.

Pinjop da Israel aminon pi agit Pol da unun do yagit

6 Do Pinjop da Israel amin do yan teban tok agit unun jonigakwan bami ton dima agit yan tagi yonen? Unun dima, nido Israel aminon da altanji unun kisi morap Israel amin bamisi dima.

7 Ae Abrahamon da altanji amin morap kisi da Abraham dakon gwaknisi yan tagi dima yonen. Pinjop da kalip yan yagit: "Aisak kalonon dagin babikgo noman tokdan."

8 Unun gen dakon mibili unun yan. Amin da monji panalan unuden alton amin morap kisi da Pinjop dakon gwakni dima. Monji morap yan teban tok kosiron da altanji unun dagin Abraham dakon babikni.

9 Nido Pinjop da yan teban tok yan agit: "Bisap yipgumon tobil abinapbo Sara da monji wili anjalakdisak."

10 Ae unun gin dima, babiknin Aisak da Rebeka panek monji yayat panjalagit.

11 Mani Pinjop anpakni yolek galaktoknikon amin manjisak. Yayat bamot dima altanek anpak tagi bo ae yokwi dima anjakwal

12 Pinjop da Rebeka yan iyigit:

"Monji mibiltok altosak unun da padige dakon oman amini egipdisak."

13 Pinjop gen papia da unun do yan yosok:

"Padige Jekop do but dasi galaktan ingum, mani peni Iso do dima galak tan ingum."

14 Do nian yonen? Pinjop kokwin kilegi dima asak? Dimasi!

15 Nido Pinjop da Moses yan iyigit:

"Nak amin kinda do bupmi nandan im do nandaken kan, bupmi nandan imdisat.

Ae amin kinda anpulugok do nandaken kan anpulugokdisat."

16 Yando, Pinjop amin manjit do nandisak kan, amin dakon galaktok bo amin dakon tebanon da dima manjisak, unun bupmini do anek manjisak.

17 Telagi papiakon Isip dakon kila amin madep Pero Pinjop da yan iyigit:

“Nak da jigé madepsi gabo miktimi miktimi miñat aminyo da tapmimno kanek man madep namni yan do anek nak da kila amin madep man gangum.”

18 Yan do, nin nandan, Pinokop da amin kinda do bupmi nandan im do nandisak kan, bupmi nandan imdisak. Ae amin kinda aban but teban asak do nandisak kan, galaktokni yolek aban but teban asak.

19 Mani jikon da kinda da yan nayikdisak, “Pinokop da yan asak kan, nido nin gulusunin ton yan niyisak? Namn da Pinokop da yo ak do nandisak unun yapmanek iyi da galaktogon yo kinda asak?”

20 Gak yan dimasi yoki. Gak amin gin, do Pinokop da yo asak unun do “Dima agagi asal” yan nido yosol?
“Amin iyi wasagit da wasagit amin ‘Nido nak yan wasagil?’ yan tagi dima iyigi.”

21 Miktim kwoba wasok amin da mikgagak timi kinda abidanek kwoba tagisi kinda pi tagisi do wasanek, kwoba kinda pi isali di ak do wasosak kan, unun dima agagi asak yan tagi nandanen?

22 Pinokop da yan gin asak. Unun butjapni ae tapmimni amin kisi da koni do nandisak, mani japmi nandan yomisak amin tasik toni do parekbi unun jomjom anek tepmi dima panytasak asak.

23 Yan asak, nido amin bupmi nandan yomisak unun da tilimni dakon yo tagisi morap unun dakon mibili nandan do nandisak. Unun amin tilimnikon egipni do kili manjigit.

24 Unun nin mani. Unun da nin Juda amin ae Amin Nwakwari Kabi da kabikon ban manjin nigut.

25 Kombi amin Osea da papia mandagiron Pinokop da Amin Nwakwari Kabi do yan yagit:

“Miñat aminyo unun kalip nak dakon amin kabi dima egipgwit, unun abisok nak dakon amin kabino yan yoyiken.
Ae but dasi dima galaktan yomgum amin, unun abisok but dasi galaktan yoben.”

26 Ae kinda yan yagit:

“Ji nak dakon amin kabi dima yan yoyigim tamokon unudon gin ‘Ji Pinokop egip egip teban egisak unun dakon monji gwayoni’ yan yoyikdisat.”

27 Aisaia Israel amin do nandanek yan tidanek gen yan yagit:

“Israel miñat aminyo tap kidipmijon niman ton yombem morapmisi ireñ tokdan, mani Amin Tagi da kalonisok di banjin yokwikon ban timitdisak.

28 Nido Amin Tagi da miñat amin morap gen pikon yopmanek kobogi yokwisi tepmisi yomdisak.”

29 On yo noman tokdan unun do Aisaia da kalip yan yagit:

“Amin Tagi Tapmim Ami da nin dakon amin kabi kalonisok di dima yopban egipgwit tam, nin Sodom ae Gomora kokup da tasik tagimal yan gin tasik tagiman.”

Israel amin nandan gadat bami dima awit

30 Do nian yonen? Yan yonen: Amin Nwakwari Kabi Pinokop da dabilon kilegi egip do pi teban dima awit. Unun nandan gadat anek kilek tawit.

31 Mani Israel amin Moses dakon gen teban yolek miñat amin kilegi egip do pi tebaisi awit, mani dima kilek tawit,

32 nido nandan gadat kosiron da amin kilegi egip do dima nandawit. Unun iyi da teban tebanon da kilegi man pak do nandawit. Unun Yesu dima nandan

gadan ingwit, do tip kinda da yan kosiron tanjakwan kandapni tidanjek man pakgwit.

³³ Pin kop gen papia da unun do yan yosok:

“Nandani. Nak da tip kinda Saion kokup papmon amin kesal dapni do yipmandat.

Mani nandan gadan imni amin mayaktok dima pakdan.”

10

Israel amin Pin kop dakon anpak dima nandan

¹ Not kabi, Pin kop da Israel amin yokwikon ban timitjak dosi nandanek bisit iyisat.

² Nak Israel amin dakon mibilni nandisat, unun Pin kop dakon galaktok yol do pi tebaisi an, mani Pin kop dakon galaktok pakyan si dima nandanek an.

³ Unun nian anapano Pin kop da kilegi man nimjak unun dima nandanek iyi da teban tebanon da amin kilegi dagok do pi tebaisi an. Yan anek Pin kop yipba unun da pan kilek aban amin kilegi dima dagon.

⁴ Nin nandan, Kristo da pi aban gen teban yo isali agit, do minjat amin morap Kristo nandan gadan iman unun Pin kop da dabilon amin kilegi dagon.

⁵ Moses da minjat aminyo gen teban yolek ni anpak ban anakwa Pin kop da amin kilegi yan yoyisak unun do yan mandagit:

“Amin kinda gen teban morap kisi guramikdak unun kalugi egipjak.”

⁶ Mani amin kinda nandan gadat anjakwan Pin kop da unun do amin kilegi yan iyisak unun amin da yan yosok, “Ji disi butjikon da

‘Namin da Kwen Kokup wigisak?’

yan dima yoni. Gen unun yoni unun da Kristo miktimon abik do nandan yan asak.

⁷ Ae ji

‘Namin da kimakbi tamokon pigisak’

yan dima yoni. Gen unun yoni unun da Kristo kimakbi tamokon nan awik do nandan yan asak.”

⁸ Mani nian yonen? Nin Pin kop dakon gen yolek yan yonen:

“Pin kop dakon gen unun ji da kapmatjok tosok.

Unun gen kagasikon ae butjikon tosok.”

Gen unun nandan gadat dakon gen nin da yan tenjenok aman unun.

⁹ Nin yan yoman. Gak yan kwok anek gen kagagokon da “Yesu unun Amin Tagi” yan yoki, ae butgokon da “Pin kop da Yesu kimoron nan aban pidagit” yan nandan gadasal kan, Pin kop da gak yokwikon nan abidokdisak.

¹⁰ Nin butninon da nandan gadat ano Pin kop da nin minjat aminyo kilegi yan niyisak, ae nandan gadatnin gen kagakon da yan kwok ano Pin kop da nin yokwikon ban timikdak.

¹¹ Pin kop dakon gen da unun do yan yosok:

“Amin morap Pin kop nandan gadan iman unun mayaktok dima pakdan.”

¹² Juda amin gat ae Amin Nyakjwari Kabi gat unun kisi Pin kop da dabilon arip gin. Amin Tagi unun amin morap kisi dakon Amin Tagini. Unun da amin morap pan pulugosak do bisit iyan unun madepsi gisamikdak.

¹³ Do

“minjat amin morap Amin Tagi dakon man yanek pan pulugosak do bisit iyan unun yokwikon ban timitdisak.”

¹⁴ Mani minjat aminyo dima nandan gadan imni kan, nianon da bisit iyinba pan pulugosak? Ae gen bini do dima nandani kan, nianon da nandan gadan

imni? Ae amin kinda da Pinjkop gen dima yoyisak kan, nianjon da gen bini nandani? Unun aripmi dima nandani.

15 Ae amin dima yabetni kan, Pinjkop gen aripmi dima yan tenjentokdan. Pinjkop gen da yan yosok:

“Gen bin tagisi panjaban amin dakon abapni unun yo madepsi!”

Israel amin Gen Bin Tagisi dima abidawit

16 Mani Israel amin kisi da Gen Bin Tagisi dima abidawit. Aisaia da yan yagit:

“Amin Tagi, gen yan tenjentoman namin da nandan gadasak?”

17 Yanjo, nin nandaman, amin da Kristo dakon gen yan tenjentarba nandano unun da nandan gadat panjalon asak.

18 Mani nak gen kinda dayikdisat unun yan. Israel amin Gen Bin Tagisi unun nandawit bo dima? Unun nandawit. Pinjkop gen papia da yan yosok:

“Minjat amin morapyo miktimi miktimi ekwan da tekni kili nandawit.

Geni miktim diwarikon da diwarikon kili kigit.”

19 Ae gen kinda gat dayikdisat unun yan. Israel amin da gen unun dakon mibili nandaba pisagit bo dima? Unun nandaba pisagit. Mibiltok Pinjkop da Moses dakon gen kagakon da Israel amin gen yoyigit unun do nandanen. Gen yan yagit:

“Nak da amin kabi kinda man bini mini ae nandak nandakniyo tagi dima unun timikgo nak nandan gadan naba ji da unun do nandaba yokwi tok anek butjap nandakdan.”

20 Ae Aisaia da gen tebaisi yan yagit:

“Amin kabi kinda nak wisik do pi dima awit unun da nak kili analon awit.

Ae nak do dima yanek egipgwit amin nak da naga nan yoliko kili nandawit.”

21 Mani Aisaia da Israel amin do nandanek yan yagit:

“Nak gildat kinda kalon gen kirijit anek but tobil ak do dima nandan amin unun nagon opni do kisitno dedan egisat.”

11

Pinjkop da Israel amin diwari do nandan yawot agit

1 Do nak yan dayikdisat, Pinjkop da minjat amin kabini manji yomgut? Unun dimasi! Nak naga Israel amin kinda. Nak Abraham dakon babi, ae Benjamin da kabikon nani kinda.

2 Pinjkop da minjat aminyo kalip iyi do manjigit unun manji dima yomgut. Ji Pinjkop da papiakon Elaija do gen mandabi unun dima nandan bo? Elaija Israel amin do gen yan yominek Pinjkop yan iyigit:

3 “Amin Tagi, gak dakon kombi amingo kili dapba kimakgwit, ae gak dakon altago tuwilgwit.

Abisok nak kalon dagin egapbo nakyo kisi nikba kimotdisat.”

4 Mani Pinjkop da kobogi ni gen nan iyigit? Yan iyigit:

“Nak dakon amin kabino 7 tausen da ekwan, unun amin kokup kidat Bal unun do gawat gawat dima awit.”

5 Unuden gin abisokyo kisi Pinjkop da Juda amin kabisok kinda nandan yawot an yominek iyi do kili manjigit.

6 Unun pi kinda awit do anek dima manjigit, unun nandan yawok yominek isalsi manjigit. Unun pi kinda anakwa manjigit tam, unun da nandan yawotsi dima asak.

⁷ Yan do, nian yonen? Israel amin Pin kop da dabilon kilek tok do pi tebaisi awit, mani dima kilek tawit. Pin kop da amin diwari banjin manjinban unun dagin kilek tawit. Anjakwan diwari Pin kop da but yomani sopman yomgut.

⁸ Pin kop gen papia da unun do yan yosok:
 “Pin kop da nandak nandakni panjupbal aban upbal tawit,
 ae dabili sopban yo dima pindari awit,
 ae mirakni sopban yo dima nandawit.
 Pin kop da yan agit da abisok yan gin egi anan oban.”

⁹ Kalip Dewit da unun do yan yagit:

“Unun jap noknok anek kisik kisik an, mani gak da yokwi awit dakon kobogi do paron yopbi yokwalni, ae gapmakon moni, ae kosiron tipmon kandapni tidoni dosi nandisat.

¹⁰ Ae dabilni abi pilin tanakwa yo dima pindatni, ae jigi morapmi imek yominjaki manji gironjiti, anek yan gin egi wigini dosi nandisat.”

Pin kop da Amin Nwakjwari Kabi yokwikon ban timikgit

¹¹ Yan do, nak yan dayikdisat. Israel amin yokwikon manjek wagil tasik tan yan nandan? Unun dimasi! Unun Pin kop manji ingwit, anjakwa Pin kop da Amin Nwakjwari Kabi yokwikon ban timikgit. Israel amin da unun kanek ninon yan si asak tam tagisi yan nandan yomni do anek Pin kop da unun agit.

¹² Israel amin da Pin kop manji ingwit bisapmon Pin kop da miktim amin morap kisi panpuluganek yo tagisi morapmi anjomgut. Ae Israel amin Pin kop dakon anpak yipman dekgwit bisapmon Pin kop Amin Nwakjwari Kabi do yo tagisi anjomgut. Yan agit do yan si nandanek, Israel amin Pin kopmon ae tobil apni bisapmon, mibiltok agit unun si yapmanek miktim amin morap kisi do yo wagil tagisisi morapmi anjomdisak.

¹³ Amin Nwakjwari Kabi, nak abisok ji do gen on dayikdisat. Pin kop da nak jikon yabekbi pi aben do yan namgut. Nak pi unun asat unun do tagisi nandisat,

¹⁴ nido nak unun pi anapbo, Pin kop da jikon yo tagisi an daminjakwan, Israel amin dabloni da unun kanek, ninon yan gin asak tam tagisi yan nandan do nandisat. Yan nandanakwa Pin kop da diwari yokwikon ban timitjak kan tagisi yan nandisat.

¹⁵ Pin kop da Israel amin yopman dekgit bisapmon minat aminyo miktimi miktimi ekwan unun timikban iyi gat but kalon awit. Yan agit do Israel amin yokwikon ban timitjak kan, nin nandanek, unun kili kimakgwit ban egip egip ae yomisak yan asak.

¹⁶ Amin da wit mibiltok pan unun ban diwari timigek bret wasanek Pin kop do paret an. Yan aba bret diwari kisi telagi gin an mudon. Ae kindap dakon geli unun telagi kan, kilinj yo kisi telagi gin.

¹⁷ Nak tilak gen kinda dayikdisat. Olip kindap amin da kwaokbi dakon kilinj unun Israel amin dakon tilak asak. Unun kilinj diwari Pin kop da pansanik maban kiwit. Ae Amin Nwakjwari Kabi ji olip kindap iyi kwokwo dakon kilinj yombem, ji panabin olip kindap tagisi amin da kwaokbikon sanbegit da gelikon pakbi iligek kilinj diwari gat tagisi ton.

¹⁸ Mani ji disi do nin kilinj diwari yapmanek kilinj tagisi yan dima nandan. Ji da geli do pakbi dima iman, geli da pakbi damisak, do ji disi do dima nandaba wigisak.

¹⁹ Mani ji da yan yokdan, “Nin da kindap obikon sanbenen do anek kilinj unun Pin kop da pansanikgit.”

²⁰ Unjun asi, Pinjkop da yanj agit. Mani Israel amin Kristo dima nandan gadan imgwit, unjun do anek pañsanikgit. Ae ji nandan gadan iman do kindapmon sanjbewit da ekwan. Do ji disi do nandaba dima wigisak. Ji si pasolni.

²¹ Nido Pinjkop da kindap unjun iyi dakon kilinj unjun pañsanikgit, do ji disi do nandaba wigisak kan, jiyo kisi pañsanitdisak.

²² Ji pakyansi nandani. Pinjkop da amin do anpak yawori anyomisak, mani yokwi aba japmi nandan yomisak. Amin morap anpakni yopman degkwit unjun yo yokwisi anyomgut, mani ji anpakni tagisi unjun do nandan teban tanek sigin atni kan, anpak yawori andamdisak. Mani ji yanon dima atni kan, jiyo kisi pañsanitdisak.

²³ Ae Israel amin kalip pañsanikgit unjun nandan gadat ani kan, kindap obikon aeni sanjbekeksak. Nido Pinjkop iyi aeni sanjbesak dakon tapmim tan imisak.

²⁴ Disi nandan, Amin Nwakɲwari Kabi ji kalip olip kindap iyi kwokwo dakon kilinj yombem da yanj egipgwit. Unjudon ban Pinjkop da ji pañsanik olip kindap amin da kwaokbikon sanjbegit. Kindap iyi yanj dima kwon, mani Pinjkop da yanj agit. Do kilinj unjun pañsanikgit unjun iyi da obikonsi tagapmisi sanjbekeksak.

Pinjkop amin morap do bupmini yolik do nandisak

²⁵ Not kabi, nak ji da gen pasili kinda tosos unjun dakon mibili nandaba pisosak do nandisat. Yanj kan disi do dima nandaba wigisak. Gen pasili unjun yanj: Israel amin diwari Pinjkop da but yomani soggut unjun yanj egi wigakwa Amin Nwakɲwari Kabi nian da iyikon apni do tilak yipgut unjun da aripmon iyikon apdan.

²⁶ Ae don Pinjkop da Israel amin morap kisi yokwikon ban timitdisak. Unjun do Pinjkop gen papia da yanj yosok:

“Yokwikon Ban Timit Timit Amin unjun Saion kokup papmon da apdisak.

Abinek Jekop dakon amin kabikon altanek Pinjkop gen pabin yop anpakni wiririkban kin mudokdan.

²⁷ Anek yokwini wiririk yom do nak unjun gat sanjek sanjek kinda aberj.”

²⁸ Israel amin Yesu dakon Gen Bin Tagisi unjun do manji imgwit, do Pinjkop dakon uwalni dagawit. Yanj anek ji Amin Nwakɲwari Kabi pañpulugawit. Mani Pinjkop da kalipsigwan Israel amin iyi dakon minjat amin kabi egipni do kili manjigit, ae babikni do sigin nandan yominek but dasi galaktan yomisak.

²⁹ Nido Pinjkop da amin yanj yomisak unjun nandak nandakni kulabik dima asak, ae but galak do yo yomisak unjun aripmi dima gwayesak.

³⁰ Amin Nwakɲwari Kabi ji kalip Pinjkop dakon gen pabin yopgwit. Mani abisok Israel amin Pinjkop dakon gen dima guramikgan. Yanj do anek ji bupmini abidawit.

³¹ Unjudej gin abisok Israel amin da Pinjkop gen dima guramikgan. Mani ji da bupmini abidawit, do Israel amin yo kisi tagi abidoni.

³² Pinjkop da minjat amin morap kisi bupmini yolik do nandagit, do yum pindagakwan amin kisi geni kirinjigekek dam tebanon egipgwit.

Pinjkop man madep iminj kimotney

³³ Mao! Pinjkop dakon anpakni tagisi, ae nandan kokwini, ae nandak nandakni unjun wagil ilarisi. Gen kokwin pi agakni amin da mibili aripmi dima wisinj kokogi, ae amin da pi agakni aripmi dima nandan pisogi.

³⁴ Unjun do Pinjkop gen papiakon gen yanj tosos:
“Namin da Amin Tagi dakon butni kagit?”

Ae namin da anpulanganek nandak nandak imgut?"

35 "Namin da mibiltok Pinjkop do yo imgut do kobogi do Pinjkop da yoni tamoni panjobil imjak?"

36 Pinjkop da iyi yo morap wasagit, ae unjun da yanakwan tamonikon ton. Ae yo morap da mani anjenokgon. Dagok dagogi mini tilimni tan anjan kikkisak teban. Unjun asi.

Kristo nandan gadan iman amin da ni anpak ban ani unjun do Pol da yagit

(Kilapmi 12.1-15.13)

12

Nin giptimnin nan Pinjkop do paret an imner

¹ Yan do, not kabino, nak Pinjkop dakon bupmini madepsi unjun do nandanek gen tebai yan dayisat. Ji kalugi sigin egek giptimji nan Pinjkop do paret an imni. Yan anek telagi egek anpak Pinjkop da galak tosoq unjun ban anek egipni. Ji yan ani kan, Pinjkop bamisi gawak imdan.

² Ji miktim amin da tilagon dima egipni. Ji yum kanakwa Pinjkop da nandak nandakji panjaluk aban anpakji kisi kalugisak. Yan ani kan, Pinjkop dakon galaktokni tagi nandaba pisokdisak. Anek anpak tagisi gat, ae anpak Pinjkop da si galak tosoq gat, ae anpak gwaljigi minisi unjun tagi nandaba pisokdisak.

Pinjkop da pi kokwinik nimisak unjun tagisi anen

³ Pinjkop da nak do anpak tagisi an naminek pi namgut, do ji kalon kalon yan dayisat. Ji disa do dima nandaba wigisak. Pinjkop da nandan gadat damisak unjun da aripmon anpakji kokwinigek disa do "nin nianen amin?" yan do nandani.

⁴ Nin nandaman, giptimnin kalonji mani diwatni morapmi, ae pini kalonji dima an.

⁵ Yanjin, nin minjat aminyo morapmi mani nin Kristokon giptim kalonji agiman. Ae nin kisi giptim kalonji dakon diwatni da ekwaman.

⁶ Pinjkop da nandan yawotni do anek but galak do pi njwakjwat njwakjwat nimgut. Do amin kinda kombi gen yosak do pi imgut kan, nandan gadatni tan imisak unjun da aripmon kombi gen yosak.

⁷ Amin kinda panmuwukbi panpulugosak do pi imgut kan, tagisi panpulugosak. Ae amin kinda yoyindet pi imgut kan, yoyindet pi an kimotjak.

⁸ Ae amin kinda amin but panjoban ak pi imgut kan, amin but panjoban ak pi unjun an kimotjak. Ae amin kinda wadak wadak amin panpulugosak do pi imgut kan, yo morapmi yomjak. Ae amin kinda kila amin pi imgut kan, kila amin pi unjun do tapmimni kisi paregek asak. Ae amin kinda amin do bupmi nandanek panpulugok pi imgut kan, kisik kisigon da panpulugosak.

Nin amin do but dasi galak tan yomnen

⁹ Ji amin do but dasi galak tan yomin kimotni, topmon da dima ani. Ji anpak yokwi do nandaba yokwisi asak. Anek anpak tagi ban pabidan kimotni.

¹⁰ Ji disa dakon notji do but dasi galaktan yoman unuden gin Pinjkop dakon minjat aminyo do but dasi galak tan yomni. Anek disa do nandaba nian wigisak unjun si yapmanek notji do madepsi nandaba wukwan yomin yomin ani.

¹¹ Ji kurak togı mini pisi an kimotni. Butjikon Telagi Wup da kindap da yan sonjek panthagap aban Amin Tagi dakon pi an kimotni.

¹² Ji nandan teban tanek Amin Tagi da yo tagisi an damjak do jomjom an, do kisik kisik anjek egipni. Ae jigi noman tan daba kan, butji yawori tanakwa tebaisi atni. Bisapmi bisapmi bisit an kimotni.

¹³ Pinjok dakon minjat aminyo yo do wadak wadak aba kan panpulugoni. Ae amin kokup njaknjwarikon da apba kilani anjek panpulugoni.

¹⁴ Amin da yokwi andamni kan, Pinjok da yo tagisi anyomjak do bisit iyini. Panupbal asak do bisit dima iyini.

¹⁵ Ji kisik kisik an amin gat kisik kisik ani, ae kunam takgan amin gat kunam tatni.

¹⁶ Ji kalon kalon but kalonon da egipni. Disi do nandaba dima wigisak. Anjek amin pinji ekwan gat egip do dima kurak toni. Ji man pawigik dima ani.

¹⁷ Amin da yokwi an daba kan, kobogi do yokwi dima an yomni. Minjat aminyo da dabilon ji anpak tagisi banjin anakwa dandani.

¹⁸ Ji gat but kalon egip do nandan kan, amin morap kisi gat but kalonon da egip do pi madepsi ani.

¹⁹ Not kabino, amin da yokwi an damni kan, yokwi kobogi dima an yomni. Pinjok da butjap nandan yomjak do bikbik imni. Nido Pinjok gen papiakon Amin Tagi da yan yosok:

“Kobogi yomyom unun nak dakon pi.

Yo yokwi awit dakon kobogi nak da naga yomdisat.”

²⁰ Do ji kobogi dimasi yomni. Pinjok gen papia da yan yosok:

“Uwalgo jap do aban kan, jap ibi.

Ae pakbi do aban kan, pakbi ibi.

Yan abi kan, anpak yokwini do nandanek mayagi pakdisak.”

²¹ Ji yum kanakwa yokwi da dima pabin depjak. Anpak tagisi ban anjek yokwi pabin yopni.

13

Nin gapman da yongamgwan egipner

¹ Amin morap nin gapman dakon pi amin da yongamgwan egipner, nido gapman kinda iyi dima noman tagit. Kisi morap Pinjok da panalon agit.

² Yando, amin kinda gapman dakon pi amin dakon gen pabin yopmandak kan, unun amin Pinjok da amin manjinek pikon yopgut unun ban kwen wigik an yomisak. Yan ani amin kwen wigik awit dakon kobogi do yo yokwisi timidan.

³ Nandani, gapman dakon pi amin unun amin kilegi ekwan unun panpasol ak do dima ekwan. Unun amin anpak yokwi an unun panpasol ak do ekwan. Do ji gapman do pasol pasol dima ak do nandan kan, anpak tagisi banjin anakwa gapman da manji pawigisak.

⁴ Gapman unun Pinjok dakon oman amin. Unun ji panpuluganba tagisi egipni do ekwan. Mani ji yokwi ani kan, sisi pasolni, nido emat agak siba isal dima abidon. Unun da amin yokwi aba Pinjok da japmi nandanek kobogi yom do nandisak amin unun kobogi yom do ekwan.

⁵ Yando, nin gapman da kobogi yokwi anjimidisak unun do pasalek geni guramitner. Ae unun gin dima, butningwan da sur kinda dima anjek kilegisi ekwaman yanji nandaner do anjek geni guramitner.

⁶ Mibili yan do ji gapman do takis yoman, nido gapman dakon pi amin unun Pinjkop dakon oman amini ekwan, ae unun toktogisi pini ankimokgon.

⁷ Aminon goman morap agil unun sopbi. Takis mibili mibili yopyopmi unun yopni. Ae kila amin mibili mibili morap do gawak yominek man madep yomni.

Nin amin morap do but dasi galak tan yomnenj

⁸ Jikon gomanji kinda di tan daban. Gomanji kalonji kindagin tagit da dosok unun ji da aripmi dima sopsopmi. Goman unun amin do but dasi galak tan yomni. Nido amin kinda amin do but dasi galak tan yomisak unun gen teban yol kimokdok.

⁹ Gen teban da yan yosok:
“Yumabi dima ani.

Amin dima dapba kimotni.

Kabo dima noni.

Ae pindak galaktok dima ani.”

On gen teban gat ae gen teban diwari ton unun gen teban kalonji kinda dagin kisi timikdak. Gen teban unun yan:

“Gaga do but dasi niar galak tosol, unudenj gin amin do but dasi galak tan yobi.”

¹⁰ Amin kinda amin do but dasi galak tan yomisak unun amin amin do anpak yokwi dima anyomisak. Yanjo, amin kinda amin do but dasi galak tan yomisak unun gen teban yol kimokdok.

Nin anpak kilegisi ban anenj

¹¹ Ji yan anek egipni, nido on bisap ekwaman unun disi nandan. Abisok unun dipminon da pidot pidot bisap, nido Pinjkop da nin abinj timitdisak dakon bisap kili unun kwan tosok. Kalip Yesu nandan gadan inguman bisapmon unun bisap dubagikon tagit, mani abisok kili kapmat tosok.

¹² Pilin kili ununjok mudokdisak, anjakwan wisa yo kisi kili ununjok dagokdisak. Yanjo, nin pilin tuk dakon anpak yokwi morap yopmanjek tenjenj dakon yo ban pasik yan panenj.

¹³ Nin amin da gildaron akwan unudenj anpak kilegisi ban anek egipnenj. Nin jap pakbiyo madep anek pakbi teban nanek but upbal anek dima egipnenj. Ae yumabi anpak mibili mibili gat, ae anpak injani mibili mibili gat dima anenj. Ae gen emat gat, ae pindak galaktok gat dima anenj.

¹⁴ Ji Amin Tagi Yesu Kristo imal nan yan pani. Ae but kalip dakon galaktok yol do nandak nandak dima ani.

14

Nin amin dakon anpak kokwin dima anenj

¹ Amin kinda nandan gadat asak, mani nandan gadatni dima teban tagit kan, unuden amin kokwin dima anek but dasi abidoni. Mani unun gat anpak diwari agagi bo dima agagi unun do ji gen emat dima ani.

² Amin kinda unun nandan gadatni tebai, do jap morap kisi tagi nosok. Mani amin kinda unun nandan gadatni tebai dima, do bit kilapyo dima nosok.

³ Do jap morap kisi tagi nosok amin unun bit kilapyo dima nosok amin do nandaba yokwi tok dima asak. Ae bit kilapyo dima nosok amin da jap morap kisi nosok amin do yokwi asak yan dima nandisak. Nido Pinjkop da unun aminyo kisi kili abidagit.

⁴ Gak namin da amin kinda dakon oman amini dakon anpakni kokwin asal? Pi tagi asak bo ae yokwi asak, unun amin tagini dagin yogogi. Mani unun tebai tagi atjak, nido Amin Tagini da iyi anteban anjakwan tebaisi atjak.

⁵ Amin kinda gildat kinda do unun gildat telagisi yan nandanek unun gildat da gildat diwari yapmandak yan nandisak. Ae amin kinda da gildat morap kisi arip gin yan nandisak. Amin kalon kalon unun butnikon da ni nandak nandak nan abidosok unun tebai abidanek atjak.

⁶ Amin kinda gildat kinda nan tilak anek unun gildaron Pinjok gawak imisak kan, unun Amin Tagi do nandanek asak. Ae jap morap kisi nosok amin, unun Amin Tagi do nandanek nosok, nido Pinjok ya yan iyinek nosok. Ae bit kilapyo dima nosok amin, unun Amin Tagi do nandanek Pinjok ya yan iyinek nosok.

⁷ Nandani. Ninon amin kinda iyi dogin dima egisak, ae kimot ak do iyi dogin dima kimokdok.

⁸ Nin kalugi ekwaman kan, Amin Tagi man madep im do ekwaman. Ae nin kimotnen kan, Amin Tagi man madep im do kimotdaman. Do kalugi egipnen bo kimotnen, nin Amin Tagi dakon gin.

⁹ Kristo unun amin kimakbi ae kalugi ekwan unun kisi dakon Amin Tagini egip do anek kimakgit da ae pidagit.

¹⁰ Do gak nido notgo dakon anpak kokwin asal? Ae nido nandaba yokwi tok an imisal? Nandani. Nin kisi morap Pinjok da gen pikon atdaman.

¹¹ Unun do Pinjok gen papia da yan yosok:
“Nak Amin Tagi da bamisisi yosot, amin kisi morap da njwakben annamdan.
Anek kisi morap da nak do Pinjok bamisi yan yokdan.”

¹² Do nin kisi kalon kalon anpak morap agiman dakon mibili Pinjok iyikdaman.

Nin notnin yokwikon moni do pi dima anej

¹³ Yan do, nin notnin dakon anpak kokwin dima an an anej. Nin nandak nandak tagisi ban panjek notnin kinda yokwikon mosak dakon pi dimasi anej.

¹⁴ Amin Tagi Yesu da nandak nandakno aban pisanjakwan yansi nandako pisolok, jap kinda nono Pinjok da nandaban yokwi tosak unun dima tosak. Mani amin kinda jap kinda dima noknogi yan nandisak kan, dimasi nosak, nido jap unun do iyi dima noknogi yan nandisak.

¹⁵ Notgo da jap kinda dima noknogi yan nandisak, unun gak da nanek butni anupbal asal kan, gak notgo do but dasi dima galak tan imisal. Kristo unun notgo do kimakgit, do japmon da butni dima anupbal abi.

¹⁶ Gak anpak kinda do tagisi agagi yan nandisak kan, kan kimokgi. Unun anpak do anek notgo anupbal abi amin da anpak unun do anpak yokwi yan di yanbam.

¹⁷ Nandani, Pinjok dakon Amin Kila Agakni unun jap pakbiyokon dima tosak. Amin Kila Agakni unun anpak kilegi, ae but yawot, ae Telagi Wup da kisi kisi panjalon anjimisak unudon tosak.

¹⁸ Amin kinda unun anpak yolek Kristo dakon pi asak, unun Pinjok da kanban tagisi anjakwan amin da nandaba wukwan imdan.

¹⁹ Yan do, nin anpak but kalon panjalon asak, ae anpak notnin tagi panjeban agagi unun ban yolek an kimotnen.

²⁰ Jap dogin anek Pinjok da aminon pi tagisi asak unun dima anupbal ani. Jap morap kisi noknogi gin, mani gak da jap kinda nanaki unun do anek notgo dakon nandan gadatni witdal kisiak kan, gak yokwi asal.

²¹ Gak bit kilapyo bo wain noki, bo ae yo diwari gat anjapbo notno mosak yan nandisal kan, unun anjak dima abi.

²² Nandan gadat anek unun yo morap do nian nandisal unun Pinjkop gat jil dakon yo. Amin kinda yo kinda do tagisi nandanek burikon da nak yokwi dima asat yan nandisak amin kisik kisik tagi asak.

²³ Mani amin kinda but bamot anek jap kinda nosak kan, unun gulusun asak, nido nandan gadaron da dima nosok. Nandan gadatninon da anjak morap amin da dima agagi yan nandanek aman, unun yokwi aman.

15

Nin Kristo yol kimotnen

¹ Nandan gadatnin tebai amin nin da nandan gadatni dima teban tanji amin panpulugonej. Nin nin do gin nandanek kisik kisik pak do dima nandanen.

² Nin notnin panpulugono kisik kisik panjek nandan gadatni teban toni do pi anej.

³ Nido Kristo yo kisi iyi kisik kisik pak do dima nandagit. Pinjkop gen papia da unun do yan yosok:

“Pinjkop, gak do yanba yokwi tok awit unun gen da nak yo kisi abidosok.”

⁴ Gen morap kalip Pinjkop gen papiakon mandabi unun da nin niyinjdetjak do mandawit. Gen unun da butnin panjeban anjakan tebaisi agek Pinjkop da abinj timitjak unun do jomjom anek egipnen.

⁵ Pinjkop da nin dima alek tonej do tapmim niminek butnin panjeban asak. Unun da ji panpuluganban Yesu Kristo yol kimagek but kalonji egipni dosi nandisat.

⁶ Anek ji Amin Taginin Yesu Kristo dakon Pinjkopni ae Datni unun but kalonj ae gen kalonjon da mani anjisinini do nandanek bisit asat.

Kristo da Juda amin gat ae Amin Nwaktjwari Kabi gat kisi panpulugagit

⁷ Kristo da but dasi nandanek ji timikgit, do jiyo yan gin notji but dasi timik timik ani. Yan anek Pinjkop man madep imni.

⁸ Ji yan ani, nido nak yan dayisat, Kristo unun Juda amin dakon oman amini dagagit. Anek Pinjkop unun gen bami yogok amin yan yolik do anek babikni do yan teban tok an yomgut unun aripmisi agit.

⁹ Yan anek Amin Nwaktjwari Kabi da Pinjkop dakon bupmimi do nandanek mani anjisinini do nandagit. Pinjkop gen papia da unun do yan yosok:

“Yando, nak Amin Nwaktjwari Kabikon mango yan anjisikenj.

Anek gak dakon man awigik do kap yokenj.”

¹⁰ Ae Pinjkop gen kinda da yan yosok:

“Amin Nwaktjwari Kabi ji Pinjkop dakon amin kabi gat but galaksi nandanek kisik kisik ani.”

¹¹ Ae timi kindakon yan yosok:

“Amin Nwaktjwari Kabi ji Amin Tagi anjisinini.

Mijat amin morapyo miktimi miktimi ekwan ji mani anjisinini.”

¹² Ae Aisaia yo kisi da yan yagit:

“Jesi da kabikon da gugi kinda wikdisak.

Unun da mijat aminyo miktimi miktimi ekwan kilani akdisak.

Amin Nwaktjwari Kabi da unun amin da panpulugosak do nandan teban tanjek jomjom anek egipdanj.”

¹³ Yo tagisi timitnerj do jomjom amanj unun Pinjkop da unun nim do yanj teban tok agit. Egip egipji unudon tosok yansj nandanj iminjakwa unun da kisik kisik ae but yawot daban butjikon tugosak, ae Telagi Wup da tapmimon yo tagisi dam do yanj teban tok agit unun timitdamanj yansj nandani dosi nandisat.

Pol da iyj pi agit unun do yagit, ae Rom amin do gildatni tagi yomgut

(Kilapmi 15.14-16.27)

Pol da iyj pi agit do but galaksi nandagit

¹⁴ Not kabino, ji bisapmi bisapmi anpak tagisi bangin anj yansj nandanj damisat. Ae nandak nandak aripmi timikgwit, do notji yoyindet tagi anj anj ani.

¹⁵ Mani nak butji pabo pisanjakwa gen diwari aesi nandani do gen diwari tebaisi banj mandanj damisat. Nido Pinjkop da nandanj yawok naminjek

¹⁶ nak Yesu Kristo dakon pi amini egek Amin Nwaktjwari Kabikon pi abenj do nak manjigit. Nak unun pi anjek Pinjkop dakon Gen Bin Tagisi yanj tentenjak anjek mukwa sogok amin kinda da yanj egisat. Egek nak Amin Nwaktjwari Kabi banj Pinjkop da paret si galak tosok yombem kinda nanj Pinjkop do imisat. Iminjapbo Telagi Wup da panjelak asak.

¹⁷ Yanjo, nak Yesu Kristokon gadako Pinjkop dakon pi agimak unun do butgalaksi nandisat.

¹⁸ Nak yo kinda do dima yokdisat. Kristo da tapmim naminjakwan Amin Nwaktjwari Kabikon pi anjapbo but tobil anjek Pinjkop gen guramikgwit unun dogin yoken. Nak gen yagim ae pi agim,

¹⁹ ae Telagi Wup da tapmimon wasok tapmimi tonj mibili mibili agim. Yanj anjapbo pindagek but tobil awit. Nak Jerusalem da wasanjek Kristo dakon Gen Bin Tagisi dakon gen morap yanj tentenjanjapbo Ilirikum Provinskon kigit.

²⁰ Nak Kristo dakon man dima nandanj amin kabikon Gen Bin Tagisi yanj tentenjak abenj dosi nandagam da nandanj egisat. Nak amin da gwak kili mawiron yut ak do dima galak tosot.

²¹ Pinjkop gen papia da yosok unudenj akdosi nandisat. Unun yanj yosok: "Amin gen bini dima yoyiwit amin da unun kokdanj, ae gen bini dima nandawit amin da nandanj pisokdanj."

²² Pi unun da bisap morapmi nak abisinjakwan ji abinj dandakenj dakon bisap mini.

Pol da Rom amin pindagek Spen kik do nandagit

²³ Mani idon amin da Kristo dakon gen bin kili nandawit, do nak idon pino mini, ae bilak morapmi nak ji dandak do si nandagam da nandisat.

²⁴ Yanjo, nak Spen miktimon kikenj bisapmon obinj ji dandanjek don kikenj dosi nandisat. Nak ji gat bisap pisipmisok egipnerj unun da kisik kisik naminjakwan unun da kwenon anjpuluganjba Spen kikenj do galak tosot.

²⁵ Mani abisok nak Jerusalem kinek telagi panjmuwukbi kabi panjmulugoken. ²⁶ Panjmuwukbi Masadonia ae Akaija provins bamoron ekwanj unun da Jerusalem telagi panjmuwukbi kabikon wadak wadak amin ekwanj unun panjmulugok do tagisi nandanj monej panjmuwukgwit.

²⁷ Unun ak do tagisi nandawit, nido gomani Juda aminon tosok unun sopsopmi. Juda amin da Amin Nwaktjwari Kabikon Pinjkop dakon yo tagisi

anjabin yomgwit, do Amin Nwakɔwari Kabi da Juda amin do giptim dakon yo tagisi di panpulugoni kan tagisi.

²⁸ Nak Jerusalem amin do moneɲ yomyom pi abo daganakwan Spen kik do obɔɲek ji dandakenɲ.

²⁹ Ae nak nandisat, jikon opben bisapmon Kristo dakon gisamni nagon madepsi tugarɲ naban unun da ji tagisi panpulugokdisak.

³⁰ Not kabi, Amin Tagi Yesu Kristo do nandanek, ae Telagi Wup da amin do but dasi galak tarɲ yomyom anpak panalon asak, unun do kisi nandanek nagon sarbenba Pinƙop do bisit an kimotneɲsi.

³¹ Bisit aba Judia miktimon nandan gadat dima an amin da nak dima abidoni. Ae bisit aba telagi panmuwukbi Jerusalem ekwarɲ unun da nak da panpulugok do pi asat unun do galagisi nandani.

³² Yan kan Pinƙop da galak tosgon nak kisik kisigon da jikon opbo kisin da tapmim panenɲ.

³³ Pinƙop dakon but yawotni ji kisikon tosak do bisit asat. Unun asi.

16

Pol da miɲat amin morapmi do gildatni tagi yomgut

¹ Nak nandan gadat miɲat saminin Pibi dakon mibili do dayikdisat. Unun miɲat tagisi kinda, panmuwukbi Senkria kokupmon ekwarɲ unun dakon oman miɲatni egisak.

² Unun da miɲat aminyo morapmi gat ae nak gat kisi panpulugagit, ae unun Amin Tagi dakon miɲat kinda, do but dasi abidoni. Unun anpak da telagi panmuwukbi dakon anpaksi asak. Ae yo nido wadak wadak asak unun anpulugoni.

³ Gildatno tagi Prisila gat Akwila gat do yomni. Unun pi isalno Yesu Kristo dakon pi kalonɲ amari.

⁴ Unun nak kutnok do anek pali kimakgimal. Do nak gin dima, Amin Nwakɔwari Kabi dakon panmuwukbi morap kisi da unun bamot do but galak nandanek ya yan yomari.

⁵ Gildatno tagi panmuwukbi unun bamot da yutnon muwukgar unun do yomni.

Gildatno tagi notnosi Epenetus do imni. Unun da mibiltok Esia Provinskon Kristo do nandan gadan ingut.

⁶ Gildatno tagi Maria do imni. Unun da ji panpulugok do pi madepsi morapmi agit.

⁷ Gildatno tagi Andronikus gat ae Junias gat do yomni. Unun bamot nak dakon diwatno, nak gat kisi dam tebanon egipgumarɲ. Unun yabekbi kabikon man madepni tonɲ. Unun da mibiltok Kristo nandan gadan ingumal, anjakwal nak don nandan gadat agim.

⁸ Gildatno tagi Ampliatius do imni. Unun Amin Tagi dakon amin kinda, do nak but dasi galak tarɲ imisat.

⁹ Gildatno tagi Ubanus do imni. Unun pi isalno Kristo dakon pi kalonɲ amak. Ae notnosi Stakis kisi do gildatno tagi imni.

¹⁰ Gildatno tagi Apeles do imni. Unun Kristo yolyol aminsi kinda yan kawit. Gildatno tagi Aristobulus da yutnon ekwarɲ amin do yomni.

¹¹ Gildatno tagi Erodion do imni. Unun nak dakon diwatno kinda.

Gildatno tagi Nasisus dakon diwatni Amin Tagi da kabikon ekwarɲ unun do yomni.

¹² Gildatno tagi Tipina gat ae Tiposa gat do yomni. Uñun miñat bamot Amin Tagi dakon pi madepsi amal.

Gildatno tagi notnosi Pesis do imni. Uñun miñatyo kisi da Amin Tagi dakon pi madepsi agit.

¹³ Gildatno tagi Rupas do imni. Uñun Amin Tagi yol kimokdok. Ae gildatno tagi meñi do kisi imni. Uñun nak dakon meñno kisi egipgut.

¹⁴ Gildatno tagi Asinkritus, ae Pegon, ae Emes, ae Patobas, ae Emas gat, ae nandan gadat amin diwari uñun gat ekwan uñun do yomni.

¹⁵ Gildatno tagi Pilologus gat, Julia gat, ae Nerus gat sami gat, ae Olimpas gat ae telagi panmuwukbi morap uñun gat ekwan uñun do yomni.

¹⁶ Ji panmuwukbi diwari do but dasi galak tan yoman yan yolikdo, kisitni iligek si bedoni.

Kristo dakon panmuwukbi morap da gildatni tagi yipba jikon obisak.

Amin diwari da panmuwukbi tuwil do pi an

¹⁷ Not kabi, amin diwari da ji da gen abidawit uñun abin yipmanek jikon pidok pidok ae jigiyo panalon an. Uñun amin do kan kimotni do tebaisi dayisat. Ji uñun da dubagikon egipni.

¹⁸ Uñun amin Amin Taginin Kristo dakon pi ban dima an. Uñun giptim dakon galaktok bangin yolgan. Uñun nandan kokwini mini amin panjalak aba gen toptopmi do nandan gadat an.

¹⁹ Ji Pinjok dakon gen guramik kimokgon dakon geni amin kisi da kili nandawit, do nak ji do but galaksi nandisat. Mani nandan kokwin tagisi anek anpak tagisi bangin timigek anpak yokwi dakon nandak nandak jikon kind dima tosak do nandisat.

²⁰ Kili uñunjok Pinjok but yawot nimisak uñun da Sunduk kandap gibaninon yipban bamono suligikdisak.

Amin Taginin Yesu dakon nandan yawotni jikon tosak do bisit asat.

Amin diwari da gildatni tagi Rom amin do yopgwit

²¹ Pi isalno Timoti da gildatni tagi damisak. Ae nak dakon diwatno Lusias, ae Jeson, ae Sosipata uñunyo kisi da gildatni tagi daman.

²² Nak Tetius, Pol dakon gen abidanek papia on mandisat. Amin Tagi da manon gildat tagi yan dayisat.

²³⁻²⁴ Gaius da gildatni tagi damisak. Uñun da nak gat ae panmuwukbi morap gat kisi yutnikon kilanin tagisi asak.

Erastas uñun kokup pap dakon moneñ kila amini, ae notnin Kwatas da gildatni tagi ji do damamal.

Nin Pinjok dakon man anjksin kimotneñ

²⁵ Pinjok da nak da Yesu Kristo dakon Gen Bin Tagisi dayisat uñun gen nan ji dakon nandan gadatji tagi panjeban asak. Gen Bin Tagisi uñun kalipsigwan pasili tan an an opgut.

²⁶ Mani abisok Pinjok da nomansi panjenteñ asak. Kalipsigwan Pinjok egip egip teban egisak uñun da kombi amin yoyinban geni mandawit. Nin miñat amin morapyo miktimi miktimi ekwan uñun da nandan gadan iminjek geni guramitni do anek uñun gen ban dayaman.

²⁷ Uñun Pinjok kalon gin nandan kokwini tagisi. Yesu Kristo obakon da nin do yo tagisi agit, uñun do nandanek nin Pinjok dakon man toktogisi anjksin kimotneñ! Uñun asi.

Pol da Korin Amin do Papia 1 Mandagit

But piso gen

Pol da bisapmon Korin unun kokup pap madep kinda Akaia provinskon Grik da miktimon tagit. Pol iyi Yesu Kristo dakon Gen Bin Tagisi mibiltoksi Korin unudon yan tenjenagit. Anek panmuwukbi wasok wasoksi panalon agit. (Yabekbi 19.1-17 unudon do koki.) Mani yopman degek kokup nwanjwarikon kin pi agit bisapmon panmuwukbi Korin egipgwit unudon jigi noman tan yomgwit. Aba Pol da nandak nandak yoban jigi unun panmilip ani yan do papia diwari Pol do mandan imgwit. Do Pol iyi Epesas kokupmon egek jigini unun panmilip ani do nandak nandak kilegi yominek papia on mandagit.

Pol da Korin panmuwukbi dakon nandan gadatni yawotni yan do nandaba kik madepsi agit. Ae anpakni tagisi unun tasik tosak do nandaba kik agit. Pol da minat eyo kili abi da anpak kilegi ani unun do yagit, ae minat aminyo Telagi Wup yipman degek jigi pawit unun do yosok. Ae Pinkep gawak imim dakon silip anpak tagisikon da ani, ae Telagi Wup da but galak dakon yo mibili mibili panmuwukbi do yomisak unun do yosok. Ae amin kimakbi kimoron da pidokdan unun do kisi yosok.

Unun yo morap da Korin amin jigi yomgut, do Pol da Pinkep dakon galaktok kan nandanyo ani do panpuluganek gen tagisi ban mandan yomgut. Gen kinda mandagit unun kilapmi 13, panmuwukbi da unun do tagisi nandan. Unudon Pol da amin do but dasi galaktan yomyom anpak unun do yosok. Ae yo madepsi kinda Pinkep da minat aminyo do but galak do yomisak unun butdasi galak tan yomyom anpak unun do yosok.

*Yesu yolyol amin gen emat anek iyi dakon man dima pawigini
(Kilapmi 1-4)*

¹ Nak Pol Yesu Kristo dakon yabekbini. Pinkep da iyi da galak togon yabekbi pi namgut. Nak gat ae notnin Sostenes gat

² nit da papia on panmuwukbi Korin kokup papmon ekwan ji do mandamak. Yesu Kristo da iyi ji panjelak anek iyi do manjigit. Ji gat ae amin morap kokup morap kisikon Amin Taginin Yesu dakon man anenagek bisit an iman amin kisi manjigit. Unun nin ae ununyo kisi dakon Amin Taginin.

³ Pinkep Datnin gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat da nandan yawok daminek butji panyawot aban yawori tosak do bisit asat.

Pol da Pinkep ya yan iyigit

⁴ Pinkep da Yesu Kristo obakon da nandan yawok daminek yo tagisi an damgut, do bisapmi bisapmi ji do nandanek Pinkepno ya yansi iyisat.

⁵ Nido Yesu obakon yo tagisi morapmi timikgwit. Panpuluganban gen yogokji unun tagisi, ae nandak nandak morapmi damgut.

⁶ Unun da nak da Kristo dakon mibili dayigim unun ji da nandanek yol kimakgwit yan nolisak.

⁷ Do ji abisok Amin Taginin Yesu Kristo altan tenjenokdisak unun do jomjom anek Telagi Wup dakon but galak dakon yo do wadak wadak dima an.

⁸ Amin Taginin Yesu Kristo da ji panteban anakwan wigi mibi gildaron wigisak, anakwan Amin Taginin tobil apjak gildaron amin kinda da ji suj kinda awit yan aripmi dima yoni.

⁹ Pinkep da yo morap ak do yagit unun aripmisi akdisak. Pinkep da ji Monji Amin Taginin Yesu Kristo gat egip egipnikon kaloni egipni do yan damgut.

Parjmuwukbi wasenj kiwit

¹⁰ Not kabi, Amin Taginin Yesu Kristo da manon gen tebaisi dayinjak yan yosot, ji pidok pidok yipmanjek but kalonj ani. But ae nandak nandakyo kalonj gin tanjakwa kabi kalonjsi egipni.

¹¹ Not kabi, Kloj da kabikon amin di da ji da binapmon pidok pidok tanjakwan ekwan yan nayiwit.

¹² Nak mibili yanon da yosot, jikon da di da yan yon, “Nak Pol yoldat”, ae diwari da “Nak Apolos yoldat”, ae diwari da “Nak Pita yoldat”, ae diwari da “Nak Kristo yoldat” yan yon.

¹³ Unjun Kristo da wasenki morapmi agit? Bo nak Pol ji do anek tilak kindapmon kimakgim? Bo ji telagi pakbi Pol da manon da sowit?

¹⁴ Nak ji da binapmon Krispus gat Gaius gat banjin telagi pakbi son yomgum. Amin di gat dima son yomgum. Unjun do nak Pinjkop ya yan iyisat.

¹⁵ Do amin kinda da “Nak Pol da manon telagi pakbi sogim” yan aripmi dima yogogi.

¹⁶ (Asi, nak amin kabi di gat kisi telagi pakbi son yomgum. Unjun Stepanas da yutnon egipgwit amin ban son yomgum. Ae amin diwari gat son yomgum bo dima, unjun nak dima nandisat.)

¹⁷ Kristo da nak amin telagi pakbi son yobenj do dima yabekgit. Gen Bin Tagisi yan tenjenokenj do telagi pakbi. Ae amin da miktim dakon nandan kokwin tagisikon da gen yon unjudej dima yosot. Yan asat yan Kristo dakon tilak kindapni yipbo tapmimi mini di aban.

Kristo unjun Pinjkop dakon tapmim

¹⁸ Amin pasildan unjun da tilak kindap dakon gen unjun nandan kokwini tagi dima amin dakon gen kinda yan yon. Mani minjat aminyo nin Pinjkop da yokwikon ban timigit amin nin da tilak kindap unjun Pinjkop dakon tapmim yanjsi nandamanj.

¹⁹ Pinjkop da papiakon yan mandabi: “Nak da nandan kokwini kilegisi tanj yomanj amin dakon nandan kokwini kilegi panjasik akdisat.

Ae nandak nandakni tonj amin dakon nandak nandakni wiririkgo pasil mudokdanj.”

²⁰ Do nin abisok on miktim dakon nandan kokwini tagisi amin dakon nandan kokwini tagisi do nianjsi yonenj? Ae Moses dakon gen teban dakon mibili nandak nandak amin do nianjsi yonenj? Ae on miktim dakon gen yogok amin tagisi do nianjsi yonenj? Pinjkop da on miktim dakon nandan kokwin tagisi morap panjupbal aban nandan kokwini tagi dima amin dakon gen gin an mudawit.

²¹ Nido Pinjkop nandan kokwini tagisikon da amin da iyi da nandak nandagon da Pinjkop nandan imni do dima galak tagit. Nin da tilak kindap do yan tenjenanapno amin da unjun do nandan kokwini tagi dima amin dakon gen yan yon, mani amin da unjun gen nandanek nandan gadanj iminjakwa Pinjkop da unjun kosiron da yokwikon banj timit do nandagit.

²² Juda amin wasok tapmimi tonj pindagek gen unjun bami yan nandan. Anjakwa Amin Njwakjwari Kabi da nandan kokwin tagisi pindat do nandan.

²³ Mani nin Kristo tilak kindapmon anjakba kimakgit dakon geni dayin tenjenomanj. Anjapno Juda amin da gen unjun do nin da dima galak tanjek abidogi gen kinda nan yon yan nandan. Ae Amin Njwakjwari Kabi da gen unjun do nandan kokwini tagi dima amin dakon gen kinda yan nandan.

²⁴ Mani Pinjkop da yanj ilikgit miñat aminyo Amin Nwakwari Kabi bo ae Juda amin nin, nin nandaman, Kristo unun Pinjkop dakon tapmim ae nandan kokwini tagisi.

²⁵ Miktim amin da Pinjkop dakon nandak nandakni diwari unun tagi dima yan nandan. Mani unun nandak nandak da amin dakon nandan kokwini tagisi yapman, mudosok. Ae Pinjkop dakon anpak diwari da Pinjkop unun tapmimni mini yan nolisak yan nandan. Mani unun anpakni unun tapmimni madepsi, amin dakon tapmim yapman mudosok.

²⁶ Not kabi, Pinjkop da yanj daban Yesu yolyol amin dagawit bisap do nandani. Jikon da morapmi miktim amin da dabilon nandan kokwini tagisi mini da egipgwit. Ae jikon morapmi tapmimji mini da egipgwit. Ae jikon da morapmi amin man bini toj da kabikon nani dima.

²⁷ Mani Pinjkop da amin manjigit unun miktim amin da dabilon nandan kokwini tagi dima amin yan pindakgwit amin ban manjigit. Yan anek miktim dakon nandan kokwini tagi amin panmayak agit. Ae Pinjkop da amin manjigit unun miktim amin da dabilon tapmimni mini yan pindakgwit unun ban manjigit. Yan anek miktim dakon amin tapmimni toj panmayak agit.

²⁸ Pinjkop amin timit do on miktimon mani mini ae amin diwari da pindakba yo isalisi an unun ban timikgit. Nido amin man madepni toj gat ae tapmimni toj gat pabin yopban yo isali ani do nandagit.

²⁹ Pinjkop da dabilon amin kinda da iyi dakon man aripmi dima awigisak yan do yan agit.

³⁰ Pinjkop da iyi ji Yesu Kristo gat depgut da ekwan. Anek Kristo yipgut da nin dakon nandan kokwin tagisi dakon mibilisi egi nimisak. Ae Kristo obakon Pinjkop da nin panmilip aban miñat aminyo kilegisi ae telagisi aman. Ae Kristo da pi agit dogin anek Pinjkop da nin yuman nagit, do yokwi da sanbejek kilanin dima asak.

³¹ Pinjkop da nin do yanji agit, do Pinjkop gen papia da yosok unun da aripmon anej. Yan yosok:
"Amin kinda yo kinda do yo madepsi yan nandak do kan, Amin Tagi dogin yo madepsi yan nandan imdo."

2

Pol da Korin amin dakon nandan gadat do yagit

¹ Not kabi, nak jikon obijek Pinjkop dakon geni pasili dayin tentenagim bisapmon, nandan kokwini tagisi amin da gen madep mibili mibili yon unuden dima yagim.

² Nido ji gat egipguman bisapmon yo nwakwari di do nandak nandak dimasi agim. Yesu Kristo, ae tilak kindapmon kimot agit unun dogin nandagim.

³ Nak ji gat egipguman bisapmon tapmimno mini. Nak pasalek madepsi nimnimikgim.

⁴ Nak gen yagim gat ae Gen Bin Tagisi yan tentenagim unun nandan kokwini tagisi amin da yon unuden nandak nandak madepno da ji dakon nandak nandak kulabik tagi asak yanon da dima yagim. Unun dimasi. Nak Telagi Wup dakon tapmim nan ji doligim.

⁵ Yan agim nido ji da amin dakon nandan kokwini tagisi do nandan gadani do dima galak tagim. Pinjkop dakon tapmim do nandan gadan imni do nandagim.

Telagi Wup da nandan kokwin tagisi nimisak

⁶ Mani Pinƙop dakon anƙagon kili tagan teban tawit aminon nandan kokwin tagisi unƙudon yan tenƙenomaƙ. Unƙun nandan kokwin tagisi unƙun miƙtim amin dakon nandan kokwin tagisi yombem dima. Ae on miƙtim dakon kila amin si pasildan unƙun dakon nandan kokwin tagisi yombem dima.

⁷ Nin Pinƙop dakon nandan kokwini tagisi ban yan tenƙenok aman. Pinƙop yo morap dima wasagit bisapmon nandan kokwini tagisikon da Kwen Kokup iyi gat tilimnikon egipnenj do kosit kili yipƙut. Mani unƙun kosit dakon geni pasili tagit.

⁸ Anakwan on miƙtim dakon kila amin kinda da dima nandan pisagit. Nandan pisawit tam, Kwen Kokup Amin Taginin tilimni tagisi unƙun tilak kindapmon aripmi dima anakbam.

⁹ Mani, Pinƙop da papiakon gen unƙun do yan yosok:

“Yo kalip dabil da dima pindakgwit,
ae miragon da dima nandawit,
ae nandak nandagon dima noman tanbi,
unƙun Pinƙop but dasi galak tan iman amin do paƙnoman agit.”

¹⁰ Unƙun dakon geni pasili tawit, mani iyi dakon Wupni da nin do paƙalon an nimƙut. Telagi Wup da yo morap kisi pakyansi pindak mudosok, ae Pinƙop dakon nandak nandakni pasili kisi pindakdak.

¹¹ Amin kinda da amin notni dakon nandak nandak aripmi dima pindatjak. Amin unƙun dakon wupni butnigwan yikdak unƙun dagin pindakdak. Yanƙin, amin kinda da Pinƙop dakon nandak nandak aripmi dima pindatjak. Pinƙop iyi dakon Wupni da iyi gin kan nandanyo asak.

¹² Nin on miƙtim dakon nandak nandak ban dima timiƙgiman. Nin Pinƙop da butgalak do yo morap nimisak unƙun nandan pisonenj do Wup Pinƙopmon da apƙut unƙun nan abidagiman.

¹³ Nin unƙun but galak dakon yo do yan tenƙenok aman. Mani genin amin nandan kokwini tagisikon da dima yoman, Telagi Wup da iyi niyin deƙban unƙun ban yoman. Telagi Wupni ton amin do Telagi Wup dakon gen yoyin tenƙenomaƙ.

¹⁴ Mani Telagi Wupni mini amin Pinƙop dakon Wupni da yo nimisak unƙun do nandan kokwini tagi dima amin dakon gen yan nandan, ae aripmi dima nandan pisoni, nido Telagi Wupni ton amin dagin unƙun yo kokwinigeƙ pakyansi pindak nandanyo an.

¹⁵ Telagi Wupni ton amin da yo morap kisi kokwinik pindakgan. Mani amin diwari da Telagi Wupni ton amin dakon anƙpak kokwin aripmi dima ani.

¹⁶ Pinƙop da papiakon gen yan tosok:

“Namin da Amin Tagi dakon nandak nandak pindak nandanyo asak do Amin
Tagi tagi iyin detjak?”

Mani Kristo dakon nandak nandak ninon tosok.

3

Paƙmuwukbi dakon pi amin unƙun Pinƙop dakon pi amini

¹ Not kabi, nak kalip ji gat egipƙuman bisapmon gen dayigim unƙun Telagi Wup yolgan amin yoyisat unƙun da aripmon dima dayigim. Amin but kalip anƙpak anakwa yoyisat unƙun da tilagon dayigim. Unƙun bisapmon ji Kristo da anƙpagon amin monin da tilagon egipƙwit.

² Nak mum dabo nawit. Jap tebai ban dima damgum, nido ji jap tebai timit do dima tagap tawit. Abisok yo kisi jap tebai timit do dima tagap ton,

³ nido ji but kalip dakon anpak sigin yolgan. Asi, notji do nandaba yokwi tok anek gen emaf agak unun jikon sigin tosok. Ji unun anpak an unun but kalip dakon anpak ban an. Ji on miktim dakon anpak gin an.

⁴Kinda da yan yosok, “Nak Pol yoldat” ae kinda da “Nak Apolos yoldat” yan yosok. Unun anpak anek miktim amin da yan ekwan.

⁵Ji pakyan si nandani. Apolos unun nam in? Ae nak Pol unun nam in? Nit pi amin gin. Amin Tagi da nit do pi njaknjwat njaknjwat nimgut. Aban nit pi unun ando ji Kristo nandan gadan imgwit.

⁶Nak jap yet kwaok gim. Anjapbo Apolos da pakbi yomgut. Mani Pin kop da jap bami panalon agit.

⁷Do jap yet kwaok git amin mani mini, ae pakbi yomgut amin kisi mani mini. Pin kop da iyi jap bami panalon asak, do unun kalongin mani ton.

⁸Jap yet kwaokdak amin gat ae pakbi yomisak amin gat unun kisi bamot Pin kop dakon pi nan gin amal. Do kisi bamot pi agimal da ar ipmon tomni timik timik akdamal.

⁹Nit Pin kop gat pi kalon i aman. Ae ji Pin kop dakon pigagani. Ji Pin kop dakon yutni.

Par muwukbi dakon pi amin unun kisi kilda yombem

¹⁰Pin kop da nandan yawotni do anek nak kisi kilda nandak nandakni tagisi yombem kinda nan man jig it. Aban yut ak do gwak magim. Anjapbo amin diwari da yut unun gwak magimon witjan. Mani minjat aminyo morap kalon kalon yut unun an unun pakyan si kan kimagek witjini.

¹¹Amin kinda da gwak njaknjwari kinda dimasi mosak. Yesu Kristo kalon nan gin Pin kop da gwak teban kili magit.

¹²Amin da unun gwak da kwenon yut witjini bisapmon diwari da gol ban akdan, ae diwari da silwa ban, ae diwari da tip tomni wukwisi ban, ae diwari da kindap ban, ae diwari da gurik ban, ae diwari da wit dakon obi ban akdan.

¹³Don Pin kop da minjat aminyo gen pikon yop do bisap yipguron amin da pi morap awit dakon mibili tenjokdisak. Unun bisap kindap da yan noman tanek amin morap kalon kalon pi tagi awit bo dima yan do anjilik kokdisak.

¹⁴Amin kinda unun gwak kwenon yut agit, unun dima sosak kan, pi amin unun tomni tagisi timitdisak.

¹⁵Mani pi amin kinda dakon yut wagil son mudosak kan, unun amin pi agit dakon tomni pasil imdisak. Pi amin iyi yokwi da kisiron da pulugan kiki disak, mani unun amin kindapmon nan abidoman yombem da egipjak.

Ji Pin kop dakon yut

¹⁶Ji Pin kop dakon telagi yutni, ae Pin kop dakon Wupni jikon egisak. Unun dima nandan, ma?

¹⁷Amin kinda Pin kop dakon telagi yut antasik asak kan, Pin kop da unun amin antasik akdisak. Nido, Pin kop dakon telagi yut unun telagisi. Telagi yut unun ji.

Nin amin dakon man dima pawiginej

¹⁸Ji disi ban di panjke wallbam. Amin kinda ji da binapmon miktim dakon yo morap kisi nandan mudosot yan nandanek “Nak nandan kokwino tagisi” yan yosak kan, unun amin on miktim dakon nandan kokwini tagisi unun si yopmanek nandan kokwini tagisi amin tagi dagosak.

¹⁹ Nido, on miŕtim dakon nandan kokwin tagisi morap unun Pinŕkop da pindakban nandan kokwin tagi dima an. Pinŕkop da papiakon unun do yan yosok:

“Amin iyi do nak nandan kokwino tagisi yan nandan amin unun Pinŕkop da iyi pat yopmanŕanŕon yopban yokwalba timikdak.”

²⁰ Ae Pinŕkop dakon papia da yan yo kisi yosok:

“Pinŕkop da nandan kokwini tagisi amin dakon nandak nandakni kisi pindak mudosok.

Ae yo morap ak do nandan unun aripmi dima aba noman tokdan yan nandisak.”

²¹ Do ji amin dakon man paukwan unun yipman mudoni. Yo morap ji dakon.

²² Pol, bo Apolos, bo Pita, bo on miŕtim, bo egip egip, bo kimot, bo yo morap abisok ton, bo yo don noman tokdan, unun yo morap ji dakon.

²³ Ae ji Kristo dakon, ae Kristo unun Pinŕkop dakon.

4

Amin Tagi da iyi pi amin kokwin asak

¹ Ji da nin do Kristo dakon pi amini yan nandan nimni, ae Pinŕkop dakon geni pasili kilani tagisi anek yan tenŕenok dakon pi ninon tosok yan nandan nimni.

² Ae yanŕsi nandani, amin kinda madepni dakon pi asak, unun amin madepni dakon gen kagŕimansi guramitjak.

³ Do ji nak dakon anpak kokwin ani, bo amin da gen pikon nak dakon anpak kokwin ak do nandan kan, nak unun do nandaba kŕjok kinda dima asat. Nak nagayo kisi anpakno kokwin dima asat.

⁴ Asi, nak naga butnokon yo kinda dima tosok yan nandisat. Mani nak naga do amin kilegi yan aripmi dima yoken. Nak dakon anpak kokwin ak do Amin Tagi dagan asak.

⁵ Gen pi bisap dima abik, do amin diwari dakon anpak kokwin dima ani. Ji Amin Tagi apjak bisap do jomjom ani. Unun da yo morap pilin tukgwan pasili ton unun timik tenŕenikon yopdisak. Anek amin morap dakon nandak nandak pasili ton unun noman paŕalon akdisak. Unun bisapmon Pinŕkop da amin morap kalon kalon pi tagi awit unun do mani pawigikdisak.

Korin amin da iyi dakon mani pawigiwit

⁶ Not kabi, nak ji dakon nandak nandak paŕpulugok do anek Apolos gat nit do gen on dayisat. Ji nit do nandanek anpak kilegi Pinŕkop gen papia da yosok unun gin yolni. Yan anek pibit tidok anek amin kinda awigek ae kinda dima abin yipni.

⁷ Not, gak amin diwari yapmanŕdal yan nandisat, ma? Gak Pinŕkopmon yo tagisi kinda dima abidagil, ma? Asi, gak Pinŕkopmon yo morap timikgil, mani yo morap unun gaga paŕalon agil da yan gaga dakon man nido awigisal?

⁸ Yo si galak ton unun aripninon tugaŕ yan nandan, ma? Ji yo ireŕ amin kili dagan mudan da tagisi ekwaman yan nandan, ma? Ae nin nwapmanek kila amin madep dagaman yan nandan, ma? O bupmisi. Nin ji da kila amin madep bamisi ekwa ninyo kisi ji gat kila amin madep gin egip do nandaman.

⁹ Mani Pinŕkop da yabekbi nin ban mibi amin nipgut yan nandisat. Nin gen pikon nipmanek miŕat amin morap da dabilon ae anelo da dabilon kimotneŕ do yan dagok an nibi yombem da ekwaman.

¹⁰ Nin Kristo man madep im do nandan kokwini tagi dima amin yombem da ekwaman, mani ji Kristokon gadawit do nandan kokwini tagisi amin

ekwan, ma? Nin tapmimnin mini anjakwa ji da unun tapmimji ton, ma? Nin manin mini anjakwa ji da unun man madeppi ton, ma?

¹¹ Kalip da win abisok ekwamanon nin jap do aman, ae pakbi do aman, ae imal garanisi ban paman, ae amin da nindapmanan, ae nin da tagi egipnen kokup mini.

¹² Nin kisitnin da pi madepsi aman. Nin da jobit panen do yon, mani Pin kop da yo tagi anyomjak do bisit iyaman. Nin do yo yokwisi an nimanakwa yaworisi egek jigi unun guramikgaman.

¹³ Gen giren niyinba gen tagisi ban yoyaman. Minat aminyo da dabilon nin sibi sibi inanis amin da maba kwan unun yombem. Yan dagin egapno wik da wisak.

Pol da Korin amin iyi dakon anpak yolni do nandisak

¹⁴ Nak ji mayagi dam do gen on dima mandisat. Ji monji gwayono but dasi galak tan damisat, do nawa gen on dayisat.

¹⁵ Jikon amin morapmisi da Kristokon tagisi egipni do oman an damanek kilasi tagi ani, mani datji morapmi dima. Gen Bin Tagisi dayin tenjenagim bisapmon Yesu Kristokon datji dagagim.

¹⁶ Yan do, nak dakon anpak pakyan si yolni.

¹⁷ Unun dogin anek Timoti yabekgo jikon opgut. Unun nak dakon monjino but dasi galaktan imisat. Unun Amin Tagi dakon pi kilani tagisi asak. Unun da ji pan tagap aban nak da Kristo gat gadan kimagek kokupmi kokupmi panmuwukbi morap anpak yolni do yoyin dekgim unun do ae nandaba pisoni do dayisak.

¹⁸ Jikon amin diwari nak dima opdisat yan nandanek kwen wigik an.

¹⁹ Mani nak Amin Tagi da galak tosagon jikon tepmisi opdisat. Opben bisapmon kwen wigik an amin dakon gen nandak do anek dima opdisat. Ni tapmim da tan yomisak unun pindak nandanjo ak do opdisat.

²⁰ Nido, Pin kop dakon Amin Kila Agakni unun gen gin yogok dakon yo dima. Unun tapmim dakon yo.

²¹ Do niban aben do nandan? Si baljanek pan kilek ak do opben do nandan? Bo but dasi galaktan damin ek anpak yaworisi andaben do nandan?

Yesu yolyol amin anpak yokwi bikbiknikon ton unun panmilip an mudoni

(Kilapmi 5-6)

5

Korin panmuwukbikon yumabi anpak tosok

¹ Jikon yumabi anpak nwakwari kinda tosok dakon geni nandagim. Unun anpak Pin kop dima nandan iman amin da dima an. Unun amin kinda da menji kimagakwan datni da minat kalik pagit unun gat pokgomal.

² Anakwan ji disi do yo madep yan nandanek amin diwari yapman mudoman yan nandan, ma? Ji bupmi nandanek kunam tatni. Yokwi agit amin unun yolba kinakwan ji da bikbigon sanberjek dima egipjak.

³ Asi, nak ji da dubagikon egisat, mani butnokon da ji gat egisat. Anek nak naga unun dakon anpak kili kokwinikgim.

⁴ Yanj do anjek yanj yosot, Amin Taginin Yesu da manon muwut muwut kinda abidoni. Anakwa Yesu Amin Taginin dakon tapmim jikon tosak, ae nak butnokon da ji gat egipbenj.

⁵ Anjek unun amin Sunduk da kisiron yipba giptimni antasik asak. Yanj aba Amin Tagi dakon bisap madepmon Pinjkop da unun amin dakon wupni yokwikon nanj tagi abidosak.

Anjak yokwi anj amin yol mudoni

⁶ Ji disa dakon man paukwanj, unun anjak tagi dima. Yis kalonjisok di da bret kisi panpap anj, ji unun dima nandanj, ma?

⁷ Do ji yis kalipmi wiririkba kin mudoni, anakwa bret kalugi yisni mini da yanj egipni. Nak nandisat, ji bret yisni mini yombem da ekwanj, nido Kristo nanj Yapyap Bilak do Sipsip mukwa sosonj unjudenjin nin dakon diwarinin mudoni do kili sonji.

⁸ Do kisik kisik anjek bisap madep dakon jap noknok anenj. Mani bret kalipmi yisni tonj banj dima nonenjin, nin bret kalugi banj nonenjin. Bret kalipmi unun anjak yokwi morap dakon tilak asak, anakwanj bret kalugi unun but kilegisi ae gen bamisi dakon tilak asak.

⁹ Nak papia mandanj damgum bisapmon yanj yagim, “Ji yumabi anjak anj amin gat kisi dima egipni.”

¹⁰ Miktim amin morap yumabi anj, bo ae amin dakon yo do pindak galaktok anjek kabo nonjin, bo ae kokup kidat gawak yomanj amin si yopmanj dek mudoni yanjon da dima yagim. Ji unjudenjin amin yopmanjdet do nandanj kanj, on miktim wagil yipmanjdetni.

¹¹ Mani gen mandagim dakon mibili unun yanj: Amin kinda Kristo dakon man panjek yumabi anjak asak, bo amin dakon yo do pindak galaktok asak, bo kokup kidat gawak yomisak, bo amin do yanja yokwi tok asak, bo pakbi teban nanjek but upbal asak, bo amin dakon yo kabo timikdak kanj, ji unun amin gat kalonjin dima egipni. Ae unun gat jap pakbiyo kalonjin dima ani.

¹² Nak panmuwukbi da wanja ekwanj amin dakon anjakni kokwin ak do pi dima asat. Mani panmuwukbi kokwin agak dakon pi ji da agagisi.

¹³ Panmuwukbi da wanja akganj amin Pinjkop da iyi kokwin akdisak. Mani Pinjkop gen papia da yanj yosok: “Amin yokwi yolba ji da bikbigon dimasi egipjak.”

6

Panmuwukbi notji gen pikon dima yopni

¹ Jikon amin kinda amin kinda gat gen tonj bisapmon nido panmuwukbi dakon pi amin si yapmanjek Pinjkop dima nandanjin imanjin kabi dakon pi aminon kwanj? Unjudenjin ak do pasol pasoljin mini, ma?

² Pinjkop dakon minjat aminyo nin da miktimon minjat amin morapyo dakon anjakni kokwin akdamanjin, ji unun dima nandanjin, ma? Ae nin da kokwin yanj akdamanjin kanj, ji gen moninjisok binapjikon noman tonj disi kokwin aripmi dima ani, ma?

³ Nin anjelo yo kisi dakon anjak kokwin akdamanjin, ji unun dima nandanjin, ma? Nin da kokwin yanj akdamanjin, do on miktim dakon yo morap kokwin aripmi tagi anenj.

⁴ Yanjdo, jikon jigil noman tonj bisapmon panmuwukbikon dima sanbenjin ae panmuwukbi da dabilon mani mini aminon jigisi unjudon nido panjkwanj?

⁵ Gen on ji panmayak ak do dayisat. Panmuwukbi jikon amin bamorikon geni ton bisapmon amin kinda nandan kokwini tagisi anek panmilip asak dakon amin kinda dima egisak, ma?

⁶ Mani ji da notji nandan gadat dima an amin da dabilon panji gen yan yoman. Unjun tagi dima!

⁷ Ji gen pikon kwan unjun da ji Kristo tagi dima yolgan yan nolisak. Ji yum pindagakwa yokwi andamni kan tagi. Ae yum pindagakwa yo kabisi timitni kan tagi.

⁸ Mani yan dima an. Ji disi panmuwukbi notji ban pankewalek yokwi anyoman.

⁹ Yokwi an amin unjun Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan dima pigikdan, unjun dima nandan, ma? Ji disi ban di pankewalbam. Amin yumabi anpak mibili mibili an, ae kokup kidat do gawat gawat an, ae wili da wili notni gat yumabi anpak mibili mibili an,

¹⁰ ae kabo non amin, ae yo morapmi timit do but kindap pan amin, ae pakbi teban nanek but upbal an amin, ae amin do yanba yokwi tok an amin, ae topmon da amin dakon yo timikgan amin, unjuden amin Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan dima pigikdan.

¹¹ Ji kabikon diwari kalip unjuden amin egipgwit. Mani Pinjkop da sugan panmilip aban iyi dakon minjat amin kabi dagawit. Amin Tagi Yesu Kristo da manon, ae Pinjkop dakon Wup da tapmimon Pinjkop da ji panmilip aban iyi da dabilon minjat aminyo kilegisi awit.

Giptimnin unjun Telagi Wup dakon yutni

¹² Amin diwari da yan yon, “Yo morap tagi agagi.” Gen unjun bami, mani yo diwari da amin tagi dima panpulugogi. Yo morap tagi agagi, mani yo kinda dakon oman amini dima egipben.

¹³ Ae amin diwari da yan yon, “Jap unjun kwasop dakon, ae kwasop unjun jap dakon tamo.” Gen unjun bami, mani Pinjkop da kisi bamot yanban pasildamal. Giptimnin unjun yumabi anej do dima tosok, unjun Pinjkop dakon pi anej do tosok. Anjakwan Pinjkop unjun giptimnin kila asak.

¹⁴ Pinjkop da Amin Tagi kimoron nan aban pidagit, ae iyi da tapmimon nin dakon giptimnin paban pidokdan.

¹⁵ Giptimji unjun Kristo dakon giptim diwatni unjun dima nandan, ma? Do nak Kristo dakon giptim diwatni kosit minjaron sanjbeke kan unjun tagi, ma? Unjun dimasi!

¹⁶ Amin kinda kosit minjaron sanjbesak unjun gat giptim kalon amal, ji unjun dima nandan, ma? Pinjkop gen papia da unjun do yan yosok: “Bamori da giptim kalon anjil.”

¹⁷ Mani amin kinda Amin Tagikon sanjbesak kan, wupmon bamori da kalonj amal.

¹⁸ Ji yumabi anpak yipmanjek pasal kin mudoni. Yokwi diwari amin da an unjun giptim da wanja an, mani yumabi anpak asak amin iyi dakon giptim nan anupbal asak.

¹⁹ Giptimji unjun Telagi Wup dakon telagi yut madepni, ji unjun dima nandan, ma? Pinjkop Wupni kili dangut, unjun ji da butgwan egisak. Gak gaga dogin dima egisal.

²⁰ Pinjkop da ji yuman nagit, do yo morap giptim da ani unjun Pinjkop man madep im do ani.

Pol da miñat eyo do yagıt

(Kilapmi 7)

7

1 Ji da papiakon gen mandañ namgwit unun dakon kobogi abisok mandañ dabej. Amin kinda miñat dima pasak kañ unun tagi.

2 Mani yumabi anpak madepsi tosok, do wili ji kalon kalon miñatni tonj da egipni, ae miñat kalon kalon ji esi tonj da egipni kañ tagisi.

3 Wili giptimni dima kutnosak, ae yañ gin miñat giptimni dima kutnosak.

4 Miñat dakon giptim tim unun iyi dakon dima, unun eni dakon. Ae wili dakon giptim tim unun iyi dakon dima, unun miñatni dakon.

5 Do kinda da giptim timni dima anjuknosak. Jil bisap pisipmi dima pagek bisit pi ak do but kalon amal kañ unun tagi. Mani don giptimjil ae panmuwutjil. Giptimjil dakon galaktok kilani tagi dima abal Sunduk da di panjewalban.

6 Nak gen on ji panpulugok dogin yosot. Unun da gen teban kinda dima asak.

7 Amin morap da nak yombem miñat eyo dima anek egipni kañ tagi. Mani Pinjop da but galak dakon yo mibili mibili amin do yomisak. Kinda miñat eyo asak do imisak, ae kinda isal egipjak do imisak.

8 Miñat eyoni mini amin gat, ae sakwabat gat do yañ yosot. Ji nak yombem isal egipni kañ unun tagi.

9 Mani giptim dakon galaktok kilani aripmi dima ani kañ, miñat eyo agagisi. Miñat eyo dima anek yumabi di abam.

10 Miñat eyo kili abi do gen teban on damisat. Unun nak dakon gen teban dima, unun Amin Tagi dakon gen teban. Unun yañ: miñat da eni dima yipmanjetjak.

11 Mani eni yipmanjetjak kañ isal egipjak, bo tobil kwan eni gat but kalon anjil. Ae eni miñatni dima kwinitjak.

12 Ae amin diwari do yañ yosot. Gen on Amin Tagi dakon dima, naga yañ yosot. Kristo yolyol amin not kinda miñatni nandan gadat dima asak, mani eni gat egip do nandisak kañ, miñatni dima kwinitjak.

13 Ae Kristo yolyol miñat kinda eni nandan gadat dima asak, mani miñatni gat egip do nandisak kañ, eni dima yipmanjetjak.

14 Nido eni nandan gadat dima asak mani miñatni do anek eni unun telagi. Ae miñatni nandan gadat dima asak mani eni do anek miñatni unun telagi. Yañ dima tam miñat monjiyosi unun telagi dima. Mani abisok unun telagi.

15 Mani miñat bo wili kinda nandan gadat dima anek waser kik do nandisak kañ, yañ tagi anjil. Nandan gadat asak amin nandan gadat dima asak amin gat sigin egipjil dakon gen teban kinda dima tosok. Nido Pinjop da nin notnin gat but yaworon da egipneñ do nandisak.

16 Miñat ji esi yokwikon ban timitdan bo dima, ji unun dima nandan. Ae wili ji miñatji yokwikon ban timitdan bo dima, jiyo kisi unun dima nandan.

Pinjop da nian egipneñ do tilak agit unun da aripmon gin egipneñ

17 Nin kalon kalon Pinjop da nian egipneñ do tilak agit unun da aripmon egipneñ. Pinjop da wasok wasok yañ ningut bisapmon nian egipguman unun da aripmon gin egipneñ. Nak panmuwukbi morap do gen teban on yipmandat.

18 Wili kinda giptimni mandabi da don Pinjop da yañ ilikgit kañ, dima mandabi yañ koni dakon pi dima asak. Ae wili kinda giptimni dima mandabi da don Pinjop da yañ ilikgit kañ, giptimni dima mandisak.

19 Nido giptim mandabi bo dima mandabi unun yo isali. Yo madep unun Pinjkop dakon gen teban guramitneŋ.

20 Pinjkop da yanj nimgut bisapmon nian egipgumanj unun da aripmon gin egipneŋ.

21 Oman amin egaki yanj gamgut kanj, nandaba kik dima aki. Mani puluganj kiki dakon kosit pisanj gaban kanj, unun nanj yolgi.

22 Nido amin kinda oman amin egakwan Amin Tagi da yanj ilikgit kanj, unun amin Amin Tagi da dabilon puluganji da egisak. Ae yanj gin amin kinda puluganji da egakwan Amin Tagi da yanj ilikgit kanj, unun abisok Kristo dakon oman amini egisak.

23 Pinjkop da ji yumanj nanj depgut, do ji Pinjkop dakon galaktok yipmanek amin dakon galaktok yoldo nandak nandak dima ani.

24 Not kabi, Pinjkop da yanj ilikgit bisapmon nian egipgwit unun da aripmon Pinjkop gat egipni.

Pol da miŋat eyo dima awit amin do gen yipgut

25 Nak miŋat eyo dima awit amin do Amin Tagi dakon gen teban kinda tosok do dima dayikdisat. Mani naga dakon nandak nandak banj yokdisat, nido Amin Tagi da bupmi nandanj namineŋ anjtagap aban gen bami yogok amin dagagim.

26 On bisapmon jigi morapmi noman tonj, do ji nian ekwan yanj gin egipni kanj tagi.

27 Gak miŋat pagil kanj, unun kwinit do kosit wisik dima aki. Ae miŋat dima pagil kanj, miŋat pak do dima nandaki.

28 Mani miŋat kinda paki kanj, unun yokwi dima asal. Ae miŋatjok kinda amin kinda pasak kanj, unun yokwi dima asak. Mani miŋat aminyo miŋat eyo anj unun egip egipnikon jigi morapmi pakdanj. Jigi unun pani do dima galak tosot.

29 Not kabi, yanj do nandanek yosot. Bisap kili kwanj tosok, do miŋatni tonj amin unun miŋatni mini yombem da egek Yesu yol kimagek egipni.

30 Ae kunam yanj tidaneŋ takganj amin unun kunam dima takganj yombem da egipni. Ae kisik kisik anj amin kisik kisik dima anj yombem da egipni. Ae yo yumanj nok anj amin yoni mini yombem da egipni.

31 Ae on miktim dakon yo timigek pi anj amin unun yo morap pindakba egip egipnikon yo madep dima ani. Nido bisap dubak dima on miktim gat yo morapni gat pasildanj.

32 Ji on miktim dakon yo do nandaba kik ani do dima nandisat. Miŋat dima pagit amin unun Amin Tagi dakon pi dogin nandisak, ae Pinjkop dakon galaktok yol do nandisak.

33 Mani miŋat pagit amin on miktim dakon yo do nandaba kik asak, ae miŋatni dakon galaktok yol do nandisak,

34 Do nandak nandakni bamori kisi tomal. Ae miŋatjok ae sakwabat ae miŋat eni da kwiniŋkbi unun Amin Tagi dakon pi do nandanj. Unun wupni ae giptimni Pinjkop do paregek telagi egip do nandanj. Mani miŋat amin pagit on miktim dakon yo do nandaba kik asak, ae eni dakon galaktok yol do nandisak.

35 Ji panj pulugoko tagisi egipni do gen on yosot. Yanj sop anjdam do dima yosot. Ji da anjak kilegi anek yo diwari yopmanek bisapmi bisapmi Amin Tagi dakon pi dogin nandani do nandisat.

36 Amin kinda miŋatjok kinda pasak do manjnj imgwit unun dima panjek bisap dubak egek unun do anjak tagi dima asat yanj nandisak, bo ae unun

minjatjok pakdosi nandisak, bo ae giptim dakon galaktok kila aripmi dima agi yan nandisak kan, iyi dakon galaktok yolek minjat unun tagi pasak. Unun da yokwi dima asak.

³⁷ Mani amin kinda minjatjok kinda pasak do manjin imgwit unun butnikon da dima paken yanji nandisak, ae amin da pasak dosi dima iyan, ae iyi dakon giptim dakon galaktok kila tagi aben yan nandisak kan, minjat unun dima pasak. Unun da tagi asak.

³⁸ Do amin unun minjatjok unun pasak kan, unun anpak tagi asak. Mani dima pasak kan, unun da wagil tagisi asak.

³⁹ Minjat kinda eni sigin egakwan minjat unun eni tagi dima yipman deri. Mani eni kimotjak kan, galaktokni yolek amin kaluk tagi pasak. Mani Amin Tagi nandan gadan injak amin kinda nan pasak.

⁴⁰ Mani naga yan nandisat, amin dima pasak kan, kisik kisik egipdisak. Pinjok dakon Wup da nakyo kisi antagap aban gen on yosot yanji nandisat.

8

Bit kilapyo kokup kidat do parekbi dakon gen

¹ Nak abisok bit kilapyo kokup kidat do parekbi unun dakon geni yokdisat. Nin kisi morap nandak nandaknin ton, yan nandaman. Nandak nandak unun da kwen wigik anpak panalon asak, mani but dasi galak tan yomyom anpak da panmuwukbi panjeban asak.

² Amin kinda yo kinda do nak pakyanji nandan mudosot yan nandisak kan, nandak nandakni aripmi dima.

³ Mani amin kinda Pinjok do but dasi galak tan imisak kan, Pinjok da unun amin pakyanji nandan imisak.

⁴ Yanjo, bit kilapyo kokup kidat do parekbi unun tagi nonen bo dima? Nin nandaman, kokup kidat dakon wupmi unun yo bami kinda dima, ae Pinjok morapmi dima ekwan, kalonji kinda dagin egisak.

⁵ Amin morapmi da Kwen Kokupmon ae miktimon pinjok morapmi ae amin tagi morapmi ekwan yan nandan.

⁶ Mani nin nandaman, Pinjok kalonji kinda dagin egisak, unun Datnin. Unun da yo morap wasagit, ae unun dagin egip egip nimisak. Ae Amin Tagi kalonji kinda gin egisak unun Yesu Kristo. Pinjok da Yesu obakon da yo morap wasagit, ae unun obakon da gin nin morap kisi egip egip ningut.

⁷ Mani Yesu yolyol amin diwari unun dima kanba pisagit. Diwari kalip kokup kidat gawak yomgwit, do abisok kokup kidat unun yo bamisi kinda yan nandanej jap kokup kidat do parekbi unun non bisapmon burikon da gulusun aman yan nandan.

⁸ Mani jap nianen di ban noman unun da nin Pinjok da kapmatjok aripmi dima panjisak. Jap unun dima nonen kan, Pinjok da dabilon unun gulusun kinda dima asak. Ae jap unun nonen kan, Pinjok da dabilon dima kilek tonen.

⁹ Disi nandan, jap kisi tagi noknogi, mani nandan gadatni dima teban tanji amin da jap kokup kidat do parekbi nanba dandanej yokwikon di manbam. Do ji kan kimotni.

¹⁰ Nandani. Gak kokup kidat do yo bami dima yan nandanej kokup kidat gawak yomyom yutnon wigi jap unun nanaki notgo dima noknogi yan nandisak amin kinda da gandisak kan, unun yo kisi buri pidanban jap unun kokup kidat do parekbi unun nokdisak.

¹¹ Gak dakon nandak nandakgo da notgo nandan gadatni dima teban tarbi antasik akdisak. Kristo unun amin do anek kimakgit.

¹² Gak notgo dima noknogi yan nandisak amin unun yokwi an imisal basapmon Kristo yo kisi yokwi an imisal.

¹³ Yando, japmon notno yokwikon yipben kan, nak bujon bit kilapyo dimasi nokeñ. Yan anek notno yokwikon di yipbom.

9

Pol yabekbi pi anek tomni timit do dima nandagit

¹ Nak yo kinda da dam anakwan dima egisat. Nak yabekbi kinda, ae Amin Taginin Yesu kili kagim. Amin Tagi dakon pi agim dakon bami kabi ji mani.

² Amin diwari da nak do yabekbi kinda yan dima bo nandan namañ, mani ji da nak do asi yabekbi kinda yan nandan namañ, ma? Ji da Yesu yolyol amin dagawit unun da tilak kinda da yan tarjakwan unun da nak Amin Tagi dakon yabekbini kinda yan yolarakwan koñ.

³ Amin diwari da anpakno kokwinigek abin nepmanba kobogi do gen unuden ban yoyisat.

⁴ Banabas gat nit pi anapdo pi amak dakon yuman nogi amin da nit do jap pakbiyo tagi panpulugogi.

⁵ Nit yabekbi diwari ae Amin Tagi dakon padige ae Pita yo da an unuden Yesu yolyol minat panek kisin agek pi agagi.

⁶ Banabas gat nit dagin nit dakon yiyit dakon pi ando tagi asak yan nandan, ma?

⁷ Emat amin da pini anek tomni timikgan, do yiyitni do iyi dakon moneñ dima noñ. Ae wain kwaokdak amin wain dakon sopmi iyi pan noñ. Ae sipsip kila an amin iyi sipsip dakon mumni noñ.

⁸ Nak amin dakon nandak nandak yolek gen on dima yosot. Gen teban yo kisi yan gin yosok.

⁹ Moses da gen tebanon gen yan tosok: "Ji bulmakau wit gip golek do baman misinikgan bisapmon jap noni do gen kagani dima sopni."

Pin kop da bulmakau dogin nandanek gen unun yagit yan nandan, ma? Dima.

¹⁰ Unun nin dakon tagi timnin do anek gen unun yagit. Miktim pidosok amin gat ae wit gip misinikdak amin bamot bami nokdamak yan nandanek pini amal.

¹¹ Nin da wupji panpulugok do yo tagisi ji da binapmon kwaokgiman, do ji da nin do giptim dakon yo panpulugoni unun da jigi damjak, ma?

¹² Pin kop dakon pi amin diwari panpulugon, do unun yapmanek nit madepsi panpulugoni kan, unun da tagisi asak.

Mani nit jigi morapmi panek jikon yo timirisi unun dima timikgamak, nido Kristo dakon Gen Bin Tagisi kosit sopsop ak do dimasi nandamak.

¹³ Pin kop da Telagi Yutnon telagi pi an amin unun Telagi Yut dakon jap ban timikgan. Ae alta dakon pi an amin da altakon paret do bit kilapyo mukwa sosen unun dakon diwari noñ. Ji unun dima nandan, ma?

¹⁴ Unuden gin, Amin Tagi da yansi aneñ do gen yan yagit. Gen Bin Tagisi yan tenenok amin unun gen yanakwa si nandan minat aminyo da giptim dakon yo panpulugok ani.

¹⁵ Mani nak giptim dakon panpulugok miñat aminyokon dima timikdat. Ae abisok jikon yo timit do gen on dima yipmandat. Nak jikon yo timit do dima nandisat. Yo unun dima timigek kimokgeñ kar unun da tagi. Nido pi anapbo amin da tomni dima naman unun da kisik kisik madepsi namisak. Amin da yo naminek kisik kisikno gwayeni do dima galak tosot.

¹⁶ Mani Gen Bin Tagisi yan tenjenok asat bisapmon mano aripmi dima awigiken. Amin Tagi da unun pi naminek pi unun abendosi nayigit. Ae Gen Bin Tagisi dima yan tenjenoken kar, awa yo jigisi noman tar namdisak.

¹⁷ Pi on naga da nandak nandagon asat tam tomni tagi timikgom. Mani naga da nandak nandagon dima asat. Pinjop da nangut ban asat.

¹⁸ Yan do, ni tomni nar abidoken? Gen Bin Tagisi yan tenjenoken yo timirisi unun dima timikdat. Miñat aminyokon Gen Bin Tagisi isalsi yanek tomni dima timigek tagisi nandisat, unun da tomnino asak.

Pol miñat amin morapyo dakon oman amini egipgut

¹⁹ Nak puluganbi da egisat. Nak amin kinda dakon oman monji dima egisat. Mani miñat amin morapmi Kristokon panap do anek oman amini dagagam.

²⁰ Juda amin kabikon egek unun timit do Juda amin yombem dagosot. Naga Moses dakon gen teban da yongamgwan dima egisat, mani gen teban da yongamgwan ekwan amin unun timit do anek unun amin gat egisat bisapmon gen teban da yongamgwan yombem egisat.

²¹ Ae amin Nwaktjwari Kabi Moses dakon gen teban dima abidawit amin gat egisat bisapmon, gen teban da yongamgwan dima egisat yombem da egisat, nido unun amin timit do nandisat. Mani Pinjop dakon gen teban dima yipman dekdad, nak Kristo dakon gen teban yoldat.

²² Ae amin nandan gadatni dima teban tanbi gat egisat bisapmon, nandan gadatno dima teban tanbi da tilak unun gat egisat, nido unun amin yokwikon ban timit do nandisat. Nak amin morap kisi dakon anpak timikgim, nido kosit morap kisi ankiligek amin diwari yokwikon ban timit do nandisat.

²³ Pi morap unun asat unun Gen Bin Tagisi da ireñ tosak do asat. Nido Gen Bin Tagisi dakon yo tagisi kisin da timik timik aneñ do nandisat.

Nin si teban yanek timtim yanek kin tomni tagisi abidonen

²⁴ Napbi gwapbokon kwan amin unun kisi da timtim yanek kwan, mani kalonji kinda dagin tomni abidosok. Unun ji dima nandan, ma? Do ji tomni abidok do si teban yanek timtim yanek kini.

²⁵ Amin morap aktidok ak do nandan amin unun iyi dakon kila tebaisi anek giptim dakon tagaptok an. Tomni unun timikgan unun tasik togi, mani nin tomni aripmi dima tasik togi unun timit do aktidogon kwaman.

²⁶ Yan do, tomni abidokenji yan nandanek timtim yanek dukwan dukwan dima wisinek tilagonsi kisasat. Amin da kisisat emat dakon aktidok tagisi an unun da tilak kisisatno isal timon dima dapmandat.

²⁷ Giptimno da oman amino egipjak do antagap asat. Gen Bin Tagisi amin yoyinek naga aktidok dima anek tomni dima di timikgom.

10

Nin panjewan money do kar kimotnen

¹ Not kabi, nak Moses da bisapmon babiknion yo noman tawit unun do pakyansi nandani do nandisat. Pinjop da kisi morap kosit yolik do gikwem

kinda yipman yomgut, ae Tap Gami wasen kinjakwan kisi morap teri kinda wigiwit.

² Gikwem kagagwan kiwit ae tap pakbi binapmon da kiwit unun da telagi pakbi sowit yombem asak. Unun awit da Moses dakon amin kabi egipgwit dakon tilak.

³ Ae kisi morap da Pinjkop dakon Wup da jap yomgut unun nawit.

⁴ Ae kisi morap Pinjkop dakon Wup da pakbi yomgut unun nawit. Asi, Wup dakon tip unun gat kisi agipgwit unun dakon pakbi nawit. Tip unun Kristo.

⁵ Pinjkop da pi madepsi aban kawit, mani unun amin kabikon morapmi da anpak yokwi aba tagi dima nandan yomgut. Do miktim kibiri amin da aripmi dima egipmi timon panupbal aban kimagakwa bumjotni timi dukon di tanj tanj awit.

⁶ Unun yo morap noman tawit da nin do mama gen kinda asak. Do unun da yo yokwi ak do but kintap awit unudenj dima anenj.

⁷ Unun da kokup kidatni dakon wupni do gawak yomgwit nin yanj dima anenj. Pinjkop gen da yanj yosok: "Jap pakbiyo madepsi anek unun da kwenon kap ae kisik kisikyo mibili mibili awit."

⁸ Unun da yumabi anpak awit unudenj dima anenj. Unun da yanj aba gildat kalonj dogin amin 23 tausen da kimakgwit.

⁹ Unun amin da awit unudenj Kristo dima anjekwalnejen. Unun da yanj aba tunon amin emari tonj da injinj yoba kimakgwit.

¹⁰ Ae ji unun da Pinjkop do yanja yokwi tok awit unudenj dima ani. Yanj aba kimot yomyom anelo da abinj dapban kimakgwit.

¹¹ Unun yo morap noman tawit da nin do mama gen kinda asak. Amin da Pinjkop da papiakon gen unun mandawit unun da mibi bisapmon ekwamanj amin nin do mama gen niyisak.

¹² Yanjo, amin kinda nak tebaisi akdat yanj nandisak amin unun kanj kimotjak. Yokwikon di manjan.

¹³ Panjekwal jikon noman tonj unun njwaknjwari dima, unun amin morap kisikon yanj gin noman tonj. Ae Pinjkop toktok teban ji gat egek panpulugosok, do ji panjeban anjakwan panjekwalon dima manjek tebaisi atdanj. Panjekwal noman tanj damni bisapmon Pinjkop da puluganj kini dakon kosit kinda yipdisak, anjakwan yokwikon dima mokdanj.

Nin Pinjkop gat ae kokup kidat gat kisi do gawat gawat dima anenj

¹⁴ Yanjo, notnoni, ji kokup kidat gawak yomyom anpak yipmanj degek pasal kini.

¹⁵ Ji nandanj kokwinji tagisi, do gen dayisat disi kokwininini.

¹⁶ Telagi jap nomanj bisapmon kap abidanjek Pinjkop ya yanj iyinej nomanj unun da yawini do anek nin Kristo gat kabi kalonj amanj. Ae bret pudanej nomanj bisapmon unun da giptimni do anek nin Kristo gat kabi kalonj amanj.

¹⁷ Bret kalonj kinda dagin tosok, nin amin morapmi da unun nanjin nomanj, do nin morapmi da giptim kalonj amanj.

¹⁸ Ji Israel amin dakon anpak do nandani. Bit kilapyo altakon sosonj bisapmon unun nanjek Pinjkop gat kabi kalonj anj.

¹⁹ Mani ji da kokup kidat do mukwa sosonj unun do nak da yo bamisi anj yanj yosot yanj di nandabam. Ae kokup kidat do yo bamisi yanj dima yosot.

²⁰ Urun dimasi. Nak yan yosot. Pinjkop dima nandan iman amin da mukwa sosoŋ urun koŋ do anj, urun Pinjkop do dima anj. Ae ji koŋ gat kabi kalon ani do dima galak tosot.

²¹ Amin Tagi da kapmon ae koŋ da kapmon kisi noni kaŋ, urun ma abisi anj. Ae Amin Tagi da tamokon ae koŋ da tamokon kisi jap noni kaŋ, urun yo kisi ma abisi anj.

²² Amin Tagi yipman degapno nin do nandaban yokwi tok anj nimjak do nandaman, ma? Nin dakon tapmim da urun dakon tapmim yapmangaman, ma?

Bisapmi bisapmi Pinjkop dakon man awiginer

²³ Amin diwari da yan yon, “Yo morap tagi agagi.” Gen urun bami, mani yo diwari da nin tagi dima paŋpulugogi. “Yo morap tagi agagi”, mani yo diwari da butnin tagi dima paŋteban asak.

²⁴ Nin nin bangin paŋpulugok ak do dima nandaner. Nin amin diwari paŋpulugok do nandak nandak aner.

²⁵ Bit kilapyo morap yuman gwayek tamokon yopmangar urun tagi noni. Nandaba kik anek kokup kidat do parekbi bo dima, urun do dima yoyini.

²⁶ Nido nin nandaman,
“On miktin gat yo morapni gat tonj urun kisi morap urun Amin Tagi dakon gin.”

²⁷ Yesu dima nandan gadar imisak amin kinda da yutnikon kin jap noni do dayinban yutnikon kik do nandan kaŋ tagi kini. Ae jap morap daban nandaba kigi mini tagi noni. Noknogi bo dima noknogi urun do but morap dima ani.

²⁸ Mani amin kinda da nandaba kik anek, “Bit on kokup kidat do parekbi” yan dayinban kaŋ, urun dima noni. Noni kaŋ urun amin da suŋ anj yan nandan damdisak.

²⁹ Disi jap morap kisi tagi noknogi yan nandan, mani urun amin yan dima nandisak.

Nak jap morap kisi tagi noknogi yan nandisat. Do nido amin kinda da jap urun noner kaŋ urun suŋ amar yan nandajakwan jap urun yopben?

³⁰ Pinjkop ya yan iyinjak jap noker kaŋ, mibili nido amin kinda da gak suŋ asal yan nayisak?

³¹ Yan do, jap pakbiyo ani bo yo diwari gat ani bisapmon Pinjkop man madep im do nandanek ani.

³² Juda amin, bo Grik amin, bo Pinjkop dakon paŋmuwukbi da yokwikon moni dakon anpak kinda dima ani.

³³ Nakyu kisi minat amin morapyo da anpak si galakton urun ban asat. Naga anpulugok do anek dima asat. Minat amin morapyo paŋpulugoko Pinjkop da yokwikon ban timitjak do nandanek asat.

Pol da Telagi Wup dakon but galak dakon yo gat ae Pinjkop gawak imim dakon anpak do yagit

(Kilapmi 11-14)

11

¹ Nak da Kristo dakon anpak yoldat, yan gin jiyo kisi nak dakon anpak yolni.

Amin da busuŋni witjan urun do Pol da yagit

² Ji bisapmi bisapmi nak do nandanek ekwan, ae gen timikgim banj damgum unun banj yolek ekwan, do ji anpak tagisi anj.

³ Mani gen kinda gat nandani do nandisat unun yanj. Wili dakon busunji unun Kristo, ae minjat dakon busunji unun wili, ae Kristo dakon busunji unun Pinjkop.

⁴ Wili kinda busunjni witjinjek bisit asak, bo kombi gen yosak kanj, unun da busunjni Kristo abinj yipmandak.

⁵ Mani minjat kinda busunjni dima witjinjek bisit asak, bo kombi gen yosok kanj, unun da busunjni eni abinj yipmandak. Unun busunj dangwani kisi mandanj mudosok yanj asak.

⁶ Minjat kinda busunjni dima witjisak kanj, busunj dangwani kisi mandanj mudosak. Ae busunj dangwani pisipmi bo ae warot pak do mayagi nandisak kanj, busunjni si witjisak.

⁷ Wili unun busunjni dima witjisak, nido wili Pinjkop iyi yombem wasanbi, unun da Pinjkop dakon tilimni nolisak. Mani minjat unun wili dakon tilimni nolisak.

⁸ Nido Pinjkop da minjat dakon giptim nanj wili dima wasagit, wili dakon giptim nanj minjat wasagit.

⁹ Ae Pinjkop da minjat do nandanek wili dima wasagit. Wili do nandanek minjat wasagit.

¹⁰ Yanj do anjek, ae anjelo da nindanj do anjek, minjat unun busunjni witjisaksi. Yanj asak unun da eni do gawat gawat asak dakon tilak.

¹¹ Mani Amin Tagi da kabikon minjat wiliyo iyi dage dima ekwan. Minjat unun wili dakon panjapulugokni, ae wili unun minjat dakon panjapulugokni.

¹² Nido kalip Pinjkop da wili dakon giptim nanj minjat wasagit, mani wili minjaron da altonj. Ae Pinjkop unun yo morap dakon mibili.

¹³ Ji disi gen on kokwin ani. Minjat kinda busunjni dima witjinjek bisit asak kanj, unun anpak tagi nanj asak?

¹⁴ Pinjkop da minjat aminyo nianjon da wasanj nipgut unun pindagek yanjsi nandamanj, wili busunj dangwani dubagi amin unun mayagi.

¹⁵ Mani minjat busunj dangwani dubagi kanj, unun minjat dakon tilimni tagisi, nido Pinjkop da busunjni witjisak do imgut.

¹⁶ Amin kinda da nak dakon gen unun do gen emat asak kanj, yanjsi nandisak, nin gat ae Pinjkop dakon panjmuwukbi diwari gat anpak njaknjwari kinda dima yolgamanj.

Korin amin telagi jap kosit kilegikon da dima nawit

¹⁷ Kili nak anpak diwari an unun do tagisi dima nandisat. Unun do anjek anpak diwari ji da agagisi unun do dayikdisat. Ji Pinjkop gawak im do muwukganj bisapmon notji dima panjapulugonj, notji panjupbal anj.

¹⁸ Do mibiltok unun do dayikdisat. Pinjkop gawak im do muwukganj bisapmon pidok pidok anjek ekwan yanj amin da yanjba nandagim. Gen unun nandako bamisok agit,

¹⁹ nido panjmuwukbi timisok di wasanj kinakwa unudon da Pinjkop dakon anpak naminj da bamisi yolganj unun da dolisak.

²⁰ Pinjkop gawak im do muwukganj bisapmon Amin Tagi dakon telagi jap banj nomanj yanjsi nandanek dima nonj.

²¹ Ji kalonj kalonj notji do jomjom dima anjek jap tepmi timigek nanj nanj anjek wain morapmi nanjek but upbal anj. Anjakwa diwari jap do anj.

22 Yutji mini do jap pakbiyo aripmi dima ani, ma? Pinjkop dakon panmuwukbi do yo isali yan nandanek japni mini amin panmayak ak do nandan, ma? Ni gen baj dayiken? Ji anjak tagisi an yan dayiken, ma? Unjun dimasi!

Amin Tagi dakon telagi jap dakon gen

23 Nido nak Amin Tagikon gen timikgim unjun kili dayigim unjun disi nandan. Gen unjun yan. Kalbi Judas da Amin Tagi uwal da kisiron yipgut bisapmon unjun kalbi Amin Tagi Yesu da bret abidanek

24 Pinjkop ya yan iyinek pudanek yan yagit, “On nak dakon giptim timno ji do parekdat. On nanek nak do nandanek egipni.”

25 Ae jap nan mudanek wain kap abidanek yan gin anek yan yagit, “On wain kap unjun sanbek sanbek kalugi naga dakon yawi nan asat. Ji bisap morap on wain nanek nandan namni.”

26 Yesu da gen yagit unjun da yan nolisak. Bisap morap on bret gat ae wain on kapmon noni bisapmon Amin Tagi dakon kimot do yan terjeranjakwa wigi ae apjak bisapmon wigisak.

Anjak kilegikon da Amin Tagi dakon telagi jap nonej

27 Yanjo, amin kinda da Amin Tagi dakon bret ae wain kapni anjak kilegikon da dima nosak kan, Amin Tagi dakon giptim ae yawi yokwi anjimisak dakon gulusun ni tan imisak.

28 Do butjikon da kokwin tagisi anek bret gat wain kapmon noni.

29 Nido Amin Tagi dakon giptim tim do dima nandaba wigakwan bret wainyo noni kan, gulusun an do Pinjkop da kobogi damdisak.

30 Mibili yan do anek jikon amin diwari tapminni mini, ae diwari sot an, ae diwari kili kimakgwit.

31 Mani butnin dakon kokwin tagisi anek nonej kan, kobogi dima timitne.

32 Mani Amin Tagi da anpaknin dakon kobogi nimanek nin panmilib asak. Unjun miktimon minjat aminyo gat dima pasilinej do yan asak.

33 Yanjo, not kabino, Amin Tagi dakon telagi jap nok do muwutni bisapmon amin diwari do jomjom anek don noni.

34 Amin kinda jap do tepmi nandisak kan yutnikon nosak. Yan anek muwutni bisapmon gulusun dima anek kobogi dima timitjak.

Gen diwari dayigi unjun opben bisapmon don dayiken.

12

Telagi Wup da but galak do pi anej do tapmin nimisak

1 Not kabi, Telagi Wup da but galak do pi morap dakon tapmin nimin nimin asak unjun pakyan si nandani do dayikdisat.

2 Disi nandan, Pinjkop dima nandan imgwit bisapmon kokup kidat dakon wupmi gen dima yon unudon kini do amin da dayinba kokwin dima anek kin kin awit.

3 Yanjo, pakyan si nandani, Pinjkop dakon Telagi Wup da amin kinda antagap aban “Yesu jobit tagi pasak!” yan aripmi dima yosak. Ae Telagi Wupni mini amin da “Yesu unjun Amin Tagi” yan aripmi dima yosak.

4 Telagi Wup dakon but galak dakon yo mibili mibili, mani Wup kalonji kinda dagin egisak.

5 Panmuwukbikon pi mibili mibili aman, mani Amin Tagi kalonji kinda gin.

⁶ Ae pi agak dakon kosit mibili mibili tonj, mani Pinjop kalonj dagin minjat aminyo do tapmim yominjakwan pi unun anj.

⁷ Panjmuwukbi kisi panjmulugonej do Telagi Wup da amin kalonj kalonjon pi asak.

⁸ Amin kinda Telagi Wup da antagap aban nandanj kokwin tagisi anek minjat aminyo panjmulugosok. Ae unun Wup kalonj dagin kinda antagap aban nandak nandak tagisi minjat aminyo yoyisak.

⁹ Ae unun Wup kalonj dagin nandanj gadat tebaisi amin kinda do imisak. Ae unun Wup kalonj dagin amin kinda tapmim iban sot amin panjmulip asak.

¹⁰ Ae amin kinda do wasok tapmimi tonj agak dakon tapmim imisak. Ae amin kinda do kombi gen yosak dakon tapmim imisak. Ae amin kinda do wup mibili mibili kokwin agak dakon tapmim imisak. Ae amin kinda do gen mibili mibili yogok dakon tapmim imisak. Ae amin kinda do gen unun panjobiljak dakon tapmim imisak.

¹¹ Unun Wup kalonj dagin unun yo morap panjon asak. Iyi da galaktogon but galak dakon yo kokwinigek amin kalonj kalonj do yominj yominj asak.

Nin giptim kalonji kinda dakon diwatni kabi da ekwaman

¹² Amin dakon giptim unun kalonji gin, mani giptim diwatni morapmi. Ae unun giptim dakon diwat morap unun giptim kalonji kinda dakon gin. Kristo dakon giptim kisi yanj gin.

¹³ Wup kalonji kinda dagin nin morap telagi pakbi sonj niban giptim kalonj agimanj. Juda amin nin, ae Grik amin, ae oman amin, ae oman amin dima ekwanj amin nin kisi Wup kalonji butninon abidagimanj.

¹⁴ Giptimnin unun kalonji kinda gin dima, diwatni morapmi.

¹⁵ Kandap da “Nak kisit dima, do giptim dakon diwatni dima” yanj tagi yosak, mani unun giptim dakon diwatni sigin tosok.

¹⁶ Ae mirak da “Nak dabil dima, do giptim dakon diwatni dima” yanj tagi yosak, mani unun giptim dakon diwatni sigin tosok.

¹⁷ Giptimon dabil dagin tosok tam, nianj anek gen nandisak? Ae giptimon mirak dagin tosok tam, nianj anek yo dakon kibanj nandisak?

¹⁸ Mani giptim unun yanj dima. Pinjop da iyi dakon galaktok yolek giptim dakon diwatni kalonj kalonj yopgut da tamonikon tanj tanj anj.

¹⁹ Giptim dakon diwatni kalonji kinda dagin tosok tam unun giptim dima.

²⁰ Mani giptim dakon diwatni morapmi da giptimon sanjenba giptim kalonji kinda gin asak.

²¹ Dabil da kisit “Gak mini tam naga tagi egipbom” yanj aripmi dima iyigi. Ae busunj da kandap “Gak mini tam naga tagi egipbom” yanj aripmi dima iyigi.

²² Dimasi. Giptim dakon diwatni tapmimni madep dima yanj pindakgamanj unun dima ekwanj tam giptim tagi dima tanjban.

²³ Ae giptim dakon diwatni mani mini yanj pindakgamanj unun banj kila tagisi amanj. Ae giptim dakon diwatni mayagi yanj nandamanj unun banj tagisi witjamanj.

²⁴ Mani giptim dakon diwatni diwari mayagini mini unun yum pindagapno isal tonj. Pinjop da giptim dakon diwatni kisi wasanj yopmanjek diwatni nin da yo madep dima yanj pindakgamanj unun do man madep yomgut.

²⁵ Yanj aban giptim dima wasenj kisak, ae giptim dakon diwatni da notni aripsi kila anj anj anj.

²⁶ Giptim diwat kinda tepmi pasak kanj, giptim diwat kisi morap tepmi panj. Ae giptim diwat kinda man madep pasak kanj, giptim diwat kisi morap kisik kisik panj.

²⁷ Ji kisi morap Kristo dakon giptim tim ekwan, ae ji kalon kalon giptim diwatni ekwan.

²⁸ Ae Pinjkop da panmuwukbikon pi ani do amin manjigit. Mibiltok yabekbi, ae unjun da bujon kombi amin, ae unjun da bujon yoyindet, ae wasok tapmimi toj agak amin, ae sot amin panmilip ak amin, ae amin panpulugok amin, ae pi mibili mibili kila agak amin, ae gen amin da dima nandagi mibili mibili yogok amin kisi manjigit.

²⁹ Kisi morap yabekbi dagin dima ekwan, ae kisi morap kombi amin dagin dima ekwan, ae kisi morap yoyindet dagin dima ekwan, ae kisi morap wasok tapmimi toj agak amin dagin dima ekwan,

³⁰ ae kisi morap sot amin panmilip ak amin dagin dima ekwan, ae kisi morap gen amin da dima nandagi mibili mibili yogok amin dagin dima ekwan, ae kisi morap gen pantobil amin dagin dima ekwan.

³¹ Mani ji Telagi Wup dakon but galak dakon yo wukwisi unjun timit do tek kindap pani.

Abisok anpak wagil tagisisi kinda do dayikdisat.

13

Nin amin do but dasi galaktan yomnen

¹ Nak amin dakon gen mibili mibili ae anelo dakon gen kisi yoken, mani amin do but dasi galaktan yomyom anpak nagon dima tosak kan, nak gonjon bo ae duban mibili mini tidon unjun yombem.

² Ae kombi gen yogok dakon tapmim nagon tosak, ae nandak nandak pasili toj unjun nandan mudosot, ae nandak nandak morap kisi nandan mudosot, ae nandan gadatno tebaisi do kabap kinda iyiko diwalik tagi kisak, mani amin do but dasi galaktan yomyom anpak nagon dima tosak kan, nak yo isalisi.

³ Nak yo morapno yoni mini amin do yoben, ae yum pindagapbo amin da giptimno abidan kindapmon sonba sonjek kimokgen, mani amin do but dasi galaktan yomyom anpak nagon dima tosak kan, unjun da nak kindasok aripmi dima anpulugoni.

⁴ Amin kinda amin do but dasi galaktan yomisak, unjun amin da yokwi an iba butni yawori tanakwan kobogi anyom do dima nandisak, ae amin morap do anpak yaworisi gin anyomisak. Ae amin tagisi ekwan amin do pindak galaktok anek nandaba yokwi tok dima anyomisak, ae pibit tidok dima asak, ae iyi do nandaban dima wigisak.

⁵ Ae anpak mayagi dima asak, ae iyi dogin dima nandisak, ae butjap tepmi dima nandisak, ae amin da yokwi an iba yokwini do dima nandan egisak.

⁶ Unjun anpak yokwi do kisik kisik dima asak, gen bami do kisik kisik asak.

⁷ Amin do but dasi galaktan yomyom anpak asak amin jigi da aripmi dima aban yipmandak. Bisapmi bisapmi Pinjkop do nandan gadat anek anpulugosak do jomjom asak, ae jigi bisapmon tebaisi akdak.

⁸ But dasi galaktan yomyom anpak unjun aripmi dima mudosak. Mani kombi gen yogok gat, ae gen mibili mibili yogok gat, ae amin dakon nandak nandakni tagi morap unjun pasildan.

⁹ Nin yo morap dakon nandak nandak diwari banjin nandaman, ae kombi genyo kisi diwari banjin yoman.

¹⁰ Mani don yo wagol gwaljigi minisi noman tanakwan abisok yo morap diwat diwat nandaman unjun pasildan.

¹¹ Uñun dakon tilak uñun yan. Nak moniñisok egipgum bisapmon gen amin moniñ da tilagon yagim, ae nandak nandakno gat ae kokwin agakno gat amin moniñ da tilak egipgum. Mani amin madep anjek amin moniñ anjak yipmar mudagim.

¹² Abisok nin Pinjkop dakon mibili diwari gin nandaman. Uñun pakbi idapmon wupnin pindak upbal aman uñun yombem. Mani Pinjkop dakon tomno dabilyo bamisi don kokdaman. Pinjkop da abisok nin bamisi nandan nimisak, uñuder don nandan imdaman.

¹³ Nandan gadat gat, ae Pinjkop da panpulugosak do jomjom agak gat, ae but dasi galaktan yomyom anjak, uñun anjak kapbi da toktok teban tan anjan kikan. Mani but dasi galaktan yomyom anjak da anjak diwari yapman mudosok.

14

Kombi gen yok do galagi madep nandanen

¹ Ji amin do but dasi galaktan yomyom anjak toktogisi an kimotni. Ae Telagi Wup da but galak do yo nimisak uñun timit do galak tanjek kombi gen yogok dakon tapmim abidok do madepsi galak toni.

² Nido amin kinda gen ñwaktwarikon* da gen yosak kan, uñun amin da nandan do dima yoyisak, uñun Pinjkop nanjin iyisak, nido amin da ni gen nan yosok uñun dima nandan, Telagi Wup da tapmim iban gen pasili yosok.

³ Mani, amin kinda kombi gen yanek minjat aminyo dakon nandan gadatni panjeban asak, ae tebai atni do butni panjeban asak, ae jigikon ekwan amin butni panjeban asak.

⁴ Amin kinda gen ñwaktwarikon da gen yosok uñun iyi dakon but anjeban asak, mani kombi gen yosok amin panmuwukbi morap dakon but panjeban asak.

⁵ Ji kisi da gen ñwaktwarikon da gen yoni do nandisat, mani kombi gen yoni dosi nandisat. Kombi gen yosok amin da gen ñwaktwari yosok amin yapmandak, mani gen ñwaktwari yanakwan amin kinda da panjebiljak kan uñun tagi, uñun da panmuwukbi dakon but panjeban asak.

⁶ Not kabi, nak jikon obinek gen ñwaktwarikon da gen dayiken kan, nianon da gen uñun da ji panpulugosak? Mani Pinjkop da gen pasili noligit uñun dayiken, bo nandak nandak tagisi di dayiken, bo kombi gen kinda dayiken, bo dayindet aber uñun da ji tagisi panpulugosak.

⁷ Yo egip egipmi mini unjudon abidanek tilak aber. Kasisin ae gitayo geni kilegi dima yoni kan, nikon da amin kap dakon tek nandanek kap yoni?

⁸ Ae kwen kilegi dima yosak kan, amin nianon da emat do tagap toni?

⁹ Jiyo kisi yan gin. Ji gen ñwaktwari yanakwa nianon da amin da gen uñun dakon mibili nandaba pisoni? Gen yanba isali akdan.

¹⁰ Asi, miktimon gen mibili mibili morapmi ton, ae kisi morap mibili ton gin.

¹¹ Mani amin kinda da gen yanban dima nandabo pisosak kan, uñun amin da nak do kokup ñwaktwarikon amin yan nandan namijakwan nak da uñun amin do kokup ñwaktwarikon amin yan nandan iben.

¹² Gen ñwaktwarikon da gen yoni kan, amin da ji do yan gin nandan damdan. Ji Telagi Wup dakon but galak dakon yo timit do galagi madepsi nandan, do but galak dakon yo panmuwukbi tagisi panjeban agagi uñun timit do pi tebaisi an kimotni.

Gen ñwaktwari yogok dakon gen

13:13: 1Tes 1.3   **14:1:** 1Ko 12.31; 14.39   * **14:2:** Gen ñwaktwari dakon mibili uñun yan. Uñun miktin amin morap da dima yon gen kinda do yosok.

13 Yanjo, amin kinda gen nɔwakɔwarikon da gen yosak kaɲ, Piɲkop da gen unun tagi paɲtobiljak dakon tapmim imjak do bisit asak.

14 Nido, gen nɔwakɔwarikon da bisit abeɲ kaɲ, wupnokon da bisit asat, mani nandak nandaknokon da yo bami kinda dima nandisat.

15 Yanjo, nian abeɲ? Wup ae nandak nandakno kisi da bisit abeɲ. Wup ae nandak nandakno kisi da kap yokeɲ.

16 Yan dima aɲek wupmon daɲin Piɲkop aɲkisineɲ ya yan iyinaki mirak yopmanɲak amin unun gen yosol dakon mibili dima nandisak, do nianon da “Unun asi” yan yosak?

17 Piɲkop ya yan iyineɲ yo tagisi asal, mani mirak yopmanɲak amin dakon buri dima aɲteban asal.

18 Nak bisap morapmi gen nɔwakɔwarikon da gen yanek ji gwapmanɲ musosot do Piɲkop ya yan iyisat.

19 Mani, paɲmuwukbi Piɲkop gawak im do muwutni bisapmon gen nɔwakɔwarikon da gen sop 10 tausen yokeɲ kaɲ, unun da paɲpulugok kinda dima akdisak. Mani gen sop 5 kabi amin da tagi nandagi unun ban yoyinɲet abeɲ kaɲ, unun da paɲpulugok madepsi akdisak.

20 Not kabi, nandak nandakjikon da amin monin da tilak dima egipni. Amin monin da aɲpak yokwi dakon mibili dima nandanek ekwan ji unun da ariɲmon egipni. Mani nandak nandakji unun amin madep da tilagon egipni.

21 Piɲkop da gen tebanon gen yan mandabi:
“Amin Tagi da yan yosok, ‘Geno kokup nɔwakɔwarikon amin do yobo unun da gen nɔwakɔwarikon da unun miɲat aminyo do yoyikɲan.
Mani geno nandak do mirak dima yopɲan.’”

22 Yanjo, gen nɔwakɔwarikon da gen yogok unun da Piɲkop dakon tilak madepni kinda asak. Unun nandanɲ gadat kili awit amin do dima yolisak, nandanɲ gadat dima awit amin do yolisak. Mani kombi gen yogok unun tilak kinda nandanɲ gadat kili awit amin paɲpulugok do yomisak, unun nandanɲ gadat dima awit amin do dima yomisak.

23 Do paɲmuwukbi morap Piɲkop gawak im do muwugek ji kisi gen nɔwakɔwarikon da gen yoni kaɲ, but galak dakon yo dakon mibili dima nandanɲ amin, bo ae nandanɲ gadat dima abi amin da win dandanek ji do si nɔgigan yan yokɲan.

24 Mani, ji kisi kombi gen yoni kaɲ, but galak dakon yo dakon mibili dima nandanɲ amin, bo ae nandanɲ gadat dima abi amin da abin gen unun nandanɲ unun da buri suganba iyi do nin yokwi pakpak do kobogi pakɲamanɲ yan nandakɲan.

25 Nandak nandakni burigwan pasili ton unun tenɲenokɲan. Ae manɲ pak gawagek Piɲkop gawak imineɲ “Piɲkop bamisi ji gat egisak” yan yokɲan.

Kosit kilegikon da Piɲkop gawak imner

26 Yanjo, not kabi, Piɲkop gawak im do muwutni bisapmon niban ani? Kinda da kap yosak, ae kinda da yoyinɲet asak, ae kinda da Piɲkop dakon nandak nandak pasili ton unun yosak, ae kinda da gen nɔwakɔwarikon da gen yosak, ae kinda da unun gen yosak unun paɲtobiljak. Yo morap ani unun paɲmuwukbi paɲteban ak do ani.

27 Amin diwari gen nɔwakɔwarikon da gen yoni kaɲ, amin bamori bo kapbi daɲin yoni. Ae kisi bisap kalonɲ dima yoni, notji do bikbik yomin yomin aɲek yoni. Ae amin kinda da gen unun si paɲtobiljak.

28 Mani gen paɲtobil amin mini kaɲ, gen nɔwakɔwarikon da gen yogok amin gen dima yosak. Gen iyi gat ae Piɲkop gat dogin yosak.

²⁹ Amin bamori bo kapbi da kombi gen yoni, anakwa diwari da geni kokwinitni.

³⁰ Ae kinda yigakwan Pinƙop da gen kinda analon anjiban kan, gen yosok amin gen sanjbeƙ dima yosak.

³¹ Yan anek kombi gen yogok amin kisi kalon kalon kombi gen yoni dakon bikbik pisanj damdanj. Anakwa panmuwukbi kombi gen yoyinjakwa nandak nandak timigeƙ unun da butni panjeban asak.

³² Kombi gen yogok amin unun wupni dakon kila iyi tagi an, do iyi da bisapmon gen tagi yoni.

³³ Nido Pinƙop unun yo morap upbilapmon da agak amin dima. Nin da but kalonon da egipnerj do nandisak.

Telagi panmuwukbi morap nin da aman unudenj jiyo kisi muwut muwutjikon

³⁴ minjat gen dima yoni. Gen yanba tagi dima akdisak. Moses dakon gen teban da yosok unun da aripmon gawat gawaron da yitni.

³⁵ Panmuwukbi da muwut muwuron minjat gen yoni kan unun mayagi, do gen kinda dakon mibili nandak do kan, yutnikon eni ban yoyinba tagi yoyini.

³⁶ Korin amin, Pinƙop dakon gen jikon da noman tagit yan nandan, ma? Ae geni ji dagin abidawit, anakwa amin diwari dima abidawit yan nandan, ma?

³⁷ Jikon da amin kinda iyi do nak kombi amin kinda yan nandisak, bo Wup dakon nandak nandak tan namisak yan nandisak amin yansi nandisak, gen on mandisat unun Amin Tagi dakon gen teban yansi nandisak.

³⁸ Amin kinda yan dima nandisak kan, unun amin do kombi amin kinda dima yan nandanj imni.

³⁹ Yanjo, not kabi, kombi gen yok do galagi madepsi nandani, ae gen njakwari yogok dakon kosit sopsop dima ani.

⁴⁰ Mani Pinƙop gawak imim dakon silipmon yo morap ani unun kosirikon da kilegisi ani.

Amin kimakbi aeni kimoron da pidokdan

(Kilapmi 15)

15

Kristo kimageƙ kimoron da pidagit

¹ Not kabi, Gen Bin Tagisi dayigim unun do butji pabo pisanban nandani do nandisat. Gen Bin Tagisi kili abidawit da unudon tebai akgan.

² Ae gen dayigim unun tebaisi abidoni kan, Pinƙop da unun Gen Bin Tagisikon da ji yokwikon ban timitdisak. Yan dima ani kan, nandanj gadatji unun yo isali.

³ Gen kinda abidagim unun da gen wagol madepsi asak. Gen unun kili dangum. Gen unun yan. Pinƙop gen tosok unun da aripmon Kristo nin dakon yokwi wiririt do kimagƙit.

⁴ Ae Pinƙop gen tosok unun da aripmon amin da kimakbi tamogwan yipgwit, ae gildat kapbi anakwan kimoron da pidagit.

⁵ Ae Pita kon altanek don yabekbi 12 kabikon kisi altan yomgut.

⁶ Ae don nandanj gadat amin 500 yapmandak unun kabikon altan yomgut. Unun kabikon morapmi abisok ekwan, mani diwari kili kimagƙwit.

⁷ Ae don Jems altan imgut. Ae don yabekbi kisikon altan yomgut.

⁸ Ujun kabikon altan yominek don mibi do nagon altan namgut. Nak monji kinda altok altok bisapmonsí dima altanbi yombem.

⁹ Nido nak yabekbi kabi dakon pinbinisi egisat. Ae amin da yabekbi yan tagi dima nayigi, nido kalip Pinjkop dakon panmuwukbi panupbal ak do pi madepsi agim.

¹⁰ Mani Pinjkop da nandan yawok naminek anpuluganban yabekbi kinda dagat da egisat. Ae nak do nandan yawot agit unun dima sun tagit. Dimasi. Yabekbi diwari yapmanek pi madepsi agim da asat. Mani naga dima asat, Pinjkop da nandan yawok naminek tapmim naminjakwan pi unun asat.

¹¹ Do nak bo ae yabekbi diwari da pi unun an unun da yo madep dima asak. Yo madep unun Yesu kimot anek aeni pidagit unun dakon geni yan tenjenanapno ji da nandanek nandan gadat awit.

Don amin kisi morap kimakgwit unun kimoron da pidokdan

¹² Kristo kimoron da pidagit unun dakon geni yan tenjenoman, do jikon amin diwari da mibili nido “Amin kimakbi kimoron da aripmi dima pidokdan” yan yon?

¹³ Asi, amin kimakbi aripmi dima pidoni kan, Pinjkop da Kristo kimoron nan dima aban pidagit.

¹⁴ Asi, Kristo kimoron nan dima aban pidagit tam, gen yan tenjenok aman unun yo isali asak, ae nandan gadat an ununyo kisi yo isali.

¹⁵ Ae yan tam nin Pinjkop da yo agit unun do top amin dagagiman. Nido nin Pinjkop da Kristo kimoron nan aban pidagit unun dakon geni yan tenjenoman. Mani Pinjkop da amin kimakbi kimoron ban dima paban pidon tam, Kristo kimoron nan dima aban pidagit.

¹⁶ Asi, amin kimoron da dima pidon tam, Kristo kimoron da dima pidagit.

¹⁷ Ae Kristo dima pidagit tam, nandan gadatji da ji aripmi dima panpulugokdisak. Yokwi morapji sigin tan daminjakwa ekwan.

¹⁸ Ae Kristo nandan gadan iminek kimakgwit amin unun pasilgwit.

¹⁹ Nin Kristo nandan gadan iminek unun da panpulugosak do jomjom anek ekwaman. Mani nin yo tagisi on miktimon gin timit do jomjom aman tam, nin bupmi amin dakon mibi amin wagil yokwisi ekwaman.

²⁰ Mani yan dima. Kristo kimoron da kili pidagit. Ujun pigaga jap bami mibiltoksi tosoq unun da tilak kili kimakgwit amin dakon wasok wasok amini pidagit.

²¹ Amin kalonji kinda da kimot analon agit, ae yan gin amin kalonji kinda da kimoron da pidot pidot analon agit.

²² Adam dakon amin kabi morap si kimokgon, ae yan gin Kristo dakon amin kabi morap egip egip abidokdan.

²³ Mani nin morap Pinjkop da silip yipgut unun da aripmon pidokdaman. Mibiltok Kristo, ae don tobil apjak bisapmon minat amin kabi morapni nin kimoron da pidokdaman.

²⁴ Ujun da kwenon mibi bisap abinjakwan Kristo da konj mibili mibili tapmimi ton dakon kila amini unun panupbal aban pasil mudanjakwa kila agak pi morap Pinjkop Dat da kisiron yipdisak.

²⁵ Nido Kristo dasi kila amin madep egakwan wigi uwal morapni pabin yopmanjakwan pinbini egipdan.

²⁶ Ae uwalni mibisi abin yipdisak unun kimot.

²⁷ Pinjkop gen papiakon gen yan tosoq:

“Ujun da yo morap piɲbini egipni do yopgut.”

Yo morap piɲbini egipni do yopgut yaɲ yosok, mani nin nandaman, Piɲkop iyi Yesu dakon piɲbini dima egisak.

28 Ae don, yo morap Kristo dakon piɲbini tanakwa Monji da iyi naɲ Piɲkop dakon piɲbini yipdisak. Mibiltok Piɲkop da yo morap Monji dakon piɲbini yopgut, mani Monji da iyi naɲ Piɲkop dakon piɲbini yipjak bisapmon Piɲkop da yo morap dakon wukwisini yitdisak.

29 Amin kimakbi kimoron da dima pidoni tam, mibili nido amin diwari da amin kimakbi paɲpulugok do telagi pakbi soson? Aripmi dima pidoni tam, nido unun anpak an?

30 Amin morapmi da pi aman unun do toktogisi uwal an nimeɲek nindapba kimotnej do an. Do amin kimoron da dima pidoni tam, nin mibili nido unun pi aman?

31 Not kabi, nak asi dayisat, Amin Taginin Yesu Kristo da jikon pi tagisi asak unun do butnokon da nandako yo madepsi asak. Disi nandan, unun bamisi. Ae yanjo kisi nandani, nak gildari gildari kimoronsi kin kin asat. Gen on bamisi yosot.

32 Epesas kokupmon amin diwari jon bit kilapyo yokwisi da yaɲ emat anek nak nit do awit. Kimakbi kimoron da dima pidoni tam, mibili mini emat agim. Ae amin kimakbi kimoron da dima pidoni tam,

“anwa wagil kimotdaman,
do jap pakbiyo madepsi anen.”

33 Ji amin diwari da top paɲkewaldan do pindatni. Gen on disi nandan, “Ji amin yokwi gat muwutni kan, anpakji tagi unun paɲupbal akdan.”

34 Ji aesi nandak nandak kilegi timigek yokwi ae sanɲek dima ani. Asi jikon da diwari Piɲkop dima nandan iman. Ji da mayaktok pani do anek gen on dayisat.

Giptimnin kimoron da pidokdisak unun njwakɲwari

35 Amin kinda yaɲ yokdisak, “Amin kimakbi kosit nianon da pidokdan? Ae pidoni bisapmon nianen giptim da pidokdan?”

36 Ujun nandan kokwini tagi dima amin dakon gen kinda! Gak jap yet kwaokdal unun mibiltok kimot anek don kwosok.

37 Ae wit bo ae jap diwari dakon yeri kwaokdal unun jap bami don kwokdisak unun yombem dima.

38 Mani Piɲkop da iyi nandan kokwinigek yeri kalon kalon do obi tamiyo iyikon iyikon wasosok.

39 Giptim morap unun arip gin dima. Amin unun giptimni njwakɲwat, ae bit kilapyo giptimni njwakɲwat, ae minam gat ae tap kilapyo kisi yaɲ gin.

40 Kundukon yo ton unun giptimni iyi, ae miktimon yo ton unun yo kisi giptimni iyi. Mani kundukon yo ton dakon tilimni unun njwakɲwat, ae miktimon yo ton dakon tilimni unun yo kisi njwakɲwat.

41 Gildat kanek ae gikyo tilimni njwakɲwat njwakɲwat. Ae gik morap tilimni iyikon iyikon tan yoman.

42 Amin kimakbi kimoron da pidokdan unun yaɲ gin. Giptim wayikgaman unun miktogi, mani giptim pidosak unun aripmi dima miktogi.

43 Giptim wayikgaman unun tilimni mini, mani giptim pidokdisak unun tilimni wagil tagisi. Giptim wayikgaman unun tapmimni mini, mani giptim pidokdisak unun tapmimi ton.

44 Giptim wayikgaman unun on miktim dakon, mani giptim pidokdisak unun Wup da egip egip imisak.

Miktim dakon giptim tosok, do giptim Wup da egip egip imisak unun yo kisi tosok gin.

⁴⁵ Pinjkop dakon papia da yanj yosok:

“Amin mibiltogi, Adam, unun amin egip egipmi tonj dagagit.”

Mani mibi Adam da amin do egip egip yomyom Wup dagagit.

⁴⁶ Wup dakon egip egip da mibiltok dima altagit. On miktimon egip egip da mibiltok altagit, anakwan wup dakon egip egip da don altagit.

⁴⁷ Amin mibiltogi Adam unun on miktim dakon, ae miktim nanj wasanjbi. Ae Adam unun da bujon nani unun Kwen Kokupmon da pigit.

⁴⁸ Miktimon minjat amin morap unun giptimni unun Adam dakon giptim yombem. Mani Kwen Kokup dakon giptimnin unun Kristo dakon yombem akdisak.

⁴⁹ Abisok nin miktim amin Adam yombem da ekwamanj. Unudenj gin don Kwen Kokup amin Kristo yombem akdamanj.

⁵⁰ Not kabi yanji dayisat, miktim giptim gat kisi Pinjkop da Amin Kila Asak da kagagwan aripmi dima wigigi. Ae yo miktogi da yo dima miktogi aripmi dima timiri.

⁵¹ Nandani. Gen pasili kinda dayikdisat. Nin morap kisi dima kimotdamanj. Nin kisi morap kulabik anj mudokdamanj.

⁵² Kwenj mibisi yosak bisapmon nin mal wambilgamanj unun da tilak tepmisi kulabik akdamanj. Kwenj yanban amin kili kimakgwit unun kimoron da pidokdanj, ae bujon aripmi dima mik tokdanj. Ae nin kalugi sigin ekwamanj amin kulabik akdamanj.

⁵³ Nido, giptimnin miktogi unun kulabik anek toktogisi tagisi egipdisak. Giptimnin si kimori unun kulabik anek toktogisi kalugi egipdisak.

⁵⁴ Giptimnin si kimori ae miktogi unun kulabik anek toktogisi tagisi kalugi egipdisak bisapmon Pinjkop dakon gen kinda tosok unun bami tonj akdisak. Gen unun yanj:

“Pinjkop da emaron teban tanej kimot obisi anakban pasilgit.

⁵⁵ Kimot, gak amin pabij yopyop dakon tapmimgo jiri?

Kimot, gak amin tepmi madep yomyom tapmimgo jiri?”

⁵⁶ Yokwi da kimot tapmim iban amin tepmi madep yomisak. Ae yokwi unun gen tebanon tapmim pasak.

⁵⁷ Mani Amin Taginin Yesu Kristo da tapmimon Pinjkop da tapmim niminjakwan emaron teban tomanj, do Pinjkop ya yanji iyamanj.

⁵⁸ Yanjo, not kabino, ji tebaisi agek wayinj wayinj dima ani. Disi nandanj, Amin Tagi dakon pi madepsi anj unun bami mini dima akdanj, do ji bisapmi bisapmi Amin Tagi dakon pi anj kimotni.

Pol yo ak do nandagit unun do yagit

(Kilapmi 16)

16

Pol da Jerusalem do monej panmuwutdanj unun do yagit

¹ Kili Pinjkop dakon minjat aminyo Jerusalem ekwanj unun do monej panmuwutdanj unun do dayikdisat. Galesia panmuwukbi da ani do kosit yologim, ji yanj gin ani.

² Sonda morapmon ji morap kisi kalonj kalonj pi agak da butgwan monej timikganj unun kokwinigek kabi kinda yopmanj yopmanj ani. Anakwa nak opbenj bisapmon monej panmuwut dakon pi dima ani.

³ Nak da obin altoken bisapmon paretji Jerusalem pan'kini do disi amin kabi di manjini. Anjakwa nak da but piso papia kinda mandan yobo abidanek kini.

⁴ Ae nakyo kisi kigisi yan nandaken kan, kisin tagi kinenj.

Pol Korin amin kin pindat do nandagit

⁵ Nak Masadonia miktin nan kik do nandisat. Ununan kinjek don jikon abin altokenj.

⁶ Nak ji gat timisok di gat egipben bo ae sigin egapbo ais bisap mudosak unun dima nandisat. Ae kokup njwaknjwarikon kikenj bisapmon ji da anpuluganjakwa kikenj.

⁷ Nak ji gat bisap pisipmi egip do dima galak tosot. Amin Tagi da tagi nandisagon ji gat bisap dubagkok egipnenj.

⁸ Mani nak kokup pap Epesas idon egapbo Pentikos bisapmon wigisak.

⁹ Nido, Pin'kop da nak do yoma kinda witdal namik da minjat amin morapmi panpulugoko Yesu yolyol amin dagonj. Mani amin morapmi da uwal an'namañ.

¹⁰ Timoti jikon apban kan anpulugan'ba pasol pasol dima asak. Nak da Amin Tagi dakon pi asat, ununyo kisi yan gin asak.

¹¹ Jikon da di da kan'ba amin isali kinda yan di aban. Tobil apjak bisapmon yipba but yaworon da nagon apjak. Not diwari gat kisi apni do jomjom asat.

¹² Notnin Apolos dakon gen unun yan. Not diwari ji dandak do kiwit bisapmon unun gat kini kan tagisi yan iyigim. Mani unun bisapmon op do dima galak tagit. Iyi gwagak kanjek don obin dandisak.

Gen diwari

¹³ Disi do kila tebai anek nandan gadaron tebai atni. Tebaisi agek yo kinda do pasol pasol dima ani.

¹⁴ Yo morap ani unun but dasi galak tan yomyom an'pagon dagin ani.

¹⁵ Not kabi, Stepanas gat yutnikon ekwan amin gat da Akaiia provinskon mibiltoksi but tobil anek Yesu nandan gadan im'gwit unun disi nandan. Ae Pin'kop dakon minjat aminyo panpulugok do iyi dakon egip egip parekgwit. Nak gen tebai yan dayisat,

¹⁶ ji unuden amin gat ae unun amin panpulugan'ba pi kalonj an amin gat dakon pin'bini egipni.

¹⁷ Stepanas gat Potunatus gat Akaiikus gat nagon opba but galaksi nandagin, nido ji kisi da abin nak aripmi dima nandani,

¹⁸ ae unun da nak kisik kisik nam'gwit ae jiyo kisi kisik kisik dam'gwit. Unuden amin da pi madep an unun do but galaksi nandanek man madep yomni.

¹⁹ Panmuwukbi morap Esia provinskon ekwan unun da gildatni tagi dayan. Akwila gat Prisila gat ae panmuwukbi unun bamot da yutnon muwukan unun da Amin Tagi da manon gildatni tagi madepsi dayan.

²⁰ Yesu yolyol amin notji morap da gildatni tagi dayan. Panmuwukbi notji gat domdom ani bisapmon but dasi timitni.

²¹ Nak Pol da naga gildat tagi on mandisat.

²² Amin kinda da Amin Tagi but dasi dima galaktan imisak kan unun jobit timitjak.

Amin Tagi gak apbi!

²³ Amin Tagi Yesu dakon nandan yawotni jikon tosak do bisit asat.

²⁴ Nin Yesu Kristokon kabi kalon agiman, do ji but dasi timikdat. Unun asi.

Pol da Korin Amin do Papia 2 Mandagit

But piso gen

Korin panmuwukbi diwari da Pol do yanba yokwi tok awit, do Pol butjik madepsi nandagit. Ae yabekbi toptopmi diwari da yoyindet gulusuŋ anek Pol abin yipgwit. Pol da Korin amin gat gen unun anmilip ak do nandagit, ae iyi do Pinƙop dakon yabekbi bamisi kinda yan nandan imni do papia on mandagit. Yan anek ae kosiri kinda gat tagisi nandan yom do anek papia on mandagit.

Gen mibiltok wasanek mandagit unjungwan Pol da gen tebaisi kalip Korin amin do yipgut unun do yosok. Gen unun dima yip do nandagit, mani kwen wigik anek yanba yokwi tok an imgwit, do gen tebaisi yipgut. Yipban gen unun nandanek anpakni panmilip awit, do abisok kisik kisik madepsi nandan yomisak.

Unun bisapmon panmuwukbi Judia miktimon egipgwit unun yokwisi egipgwit, do Pol unun do monen panƙi yom do monen panmuwukgit. Do kilapmi 8 ae 9 non Pol da Korin minat aminyo da pi unun do monen panmuwutni do buri panƙtagap ak do gen yipgut.

Pol da Pinƙop da yabekbi kabi do pi yomgut unun do yagit

(Kilapmi 1-7)

¹ Nak Pol, nak Yesu Kristo dakon yabekbini. Pinƙop da iyi da galaktogon pi unun namgut. Nak gat ae notnin Timoti gat da papia on Pinƙop dakon panmuwukbi Korin kokup papmon ekwan gat, ae telagi panmuwukbi morap Akaia provinskon ekwan, ji kisi do mandan damamak.

² Pinƙop Datnin gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat da nandan yawok damanek butji panyawot abal yawori tosak do bisit amak.

Pinƙop da jigi bisapmon butnin panƙteban asak

³ Amin Taginin Yesu Kristo dakon Pinƙopni ae Datni unun anƙisinen. Unun Datnin bupmi ami, ae amin morap jigi pan unun butni panƙteban asak dakon Pinƙop.

⁴ Jigi bisap morapmon butnin panƙteban asak. Pinƙop da butnin panƙteban asak, unuden gin nin da jigi mibili mibili pan amin morap buri panƙteban aman.

⁵ Tepmi madep Kristo da pagit unuden gin ninyo kisi paman. Ae Kristo da butnin panƙteban aban butnin yaworisi tosak.

⁶ Nin jigi paman bisapmon ji da but yawot pani ae Pinƙop da ji yokwikon ban timitjak unun do anek paman. Ae Pinƙop da butnin panƙteban aban butnin yawori tosak bisapmon, jiyo kisi but yawot pani do anek Pinƙop da yan asak. Ji tebai agek nin da tepmi paman unuden gin tepmi pani kan, Pinƙop da butji panƙteban akdisak.

⁷ Ae ji jigikon tebaisi atdan yanƙi nandan damaman, nido ji nin gat kisi jigi kalonƙi paman, ae nin gat kisi but yawot kalonƙi timitdaman yanƙi nandan.

⁸ Not kabi, nin Esia provinskon jigi pagiman unun ji da nandani do nandan. Jigi madepsi da nin pabin nipmanek unun da tapminnin pagigit. Aban nin kimotdaman yanƙi nandagiman.

⁹ Asisi, kimot akdaman yanƙi nandagiman. Nin tapminnin madep dima yanƙi nandan do jigi unun noman tar nimgut. Pinƙop amin kimakbi kimoron ban paban pidot pidot amin unun dagan nin aripmi tagi panpulusosak yanƙi nandan do jigi unun pagiman.

10 Unjun jigé panjek kimoronsi kigiman, mani Pinjkop da kimoron ban panpulugagit, ae don yo kisi nin jigikon ban timitdisak. Jigé morap noman tar nimni bisapmon Pinjkop da nin jigikon ban panpulugokdisak yanjsi nandan teban toman.

11 Mani ji nin panpuluganek bisit aba Pinjkop da amin morapmi dakon bisitni nandanek nin panpulugosak. Anjakwan amin morapmi da Pinjkop da ninon panpulugok asak unjun kanjek ya yan iyini.

Pol da Korin amin top dima yoyigít

12 Nin yanjsi nandaman, on miktimon Pinjkop da nin panpuluganjakwan nin anjak telagisi aman ae gen bamisi ban yoman. Ae jikon yan ginsi agiman. Nin on miktim dakon nandan kokwin tagisi dima yolguman. Pinjkop da nin nandan yawok niminek panpulugagit, do nin anjak agiman unjun do nandano wigisak.

13-14 Nin papia mandan yopno jikon oban bisapmon gen ji da manjinek mibili tagi nandan pisogi unjun banjin mandaman. Asi, bisap diwarikon gen mandaman ji da mibili dima nandan. Mani nin gen morap mandaman unjun ji da pakyansu nandan do nandaman. Ae Amin Tagi Yesu tobil apjak bisapmon nin da ji do tagisi nandaman yan gin ji da nin do tagisi nandan do nandaman.

15 Nak yanjsi nandagim, do abinj dandanek panpulugoko kisik kisik aba kosiri bamori asak do nandagim.

16 Nak Masadonia provins kik do obinj ji dandanek don Masadonia kiken yan nandagim. Ae don Masadonia da tobil obinek ji dandanapbo ji da kosit agipben dakon yo di anpuluganba Judia miktimon kiken yan nandagim.

17 Obinj dandak do nandak nandak agim unjun kalkali agim yan nandan, ma? Nak yo ak do nandak nandak asat unjun miktim amin da gen kaga da "Aken" yan yanjek dima an, nak yan asat yan nandan, ma?

18 Pinjkop gen morapni guramik kimokdok, ae nin gen kagakon da "Anej" yan yonej kan unjun anejsi.

19 Nak ae Sailas, Timoti gat nin da Yesu Kristo Pinjkop dakon Monji dakon geni jikon yan tenjenok agiman. Ae disi nandan, Kristo "Unjun aken" yan yanjek dima kirinjkdak. Bisapmi bisapmi Kristo "Aben" yan yanjek geni yol kimagek asak.

20 Pinjkop dakon yan teban tok geni morapmi ton, ae unjun yan teban tok morap da bami ton ani do Kristo da "Nak da aken" yan yosok. Mibili yan do nin Yesu da manon da Pinjkop dakon man awigek "Unjun asi" yan yoman.

21 Pinjkop da nin gat ae ji gat kisi Kristokon gadanj panteban aban tebaisi akgaman. Ae unjun da nin gat ae ji gat kisi iyi do manjigit.

22 Unjun iyi dakon amin ekwaman dakon tilak yipman nimgut. Ae Wupni nin da buron yipgut, do Pinjkop da nin do yo tagisi morap diwaru nim do yan teban tok agit unjun gat kisi don timitdaman yanjsi nandaman.

Pol Korin tepmi dima kigit

23 Nak gen bamisi yosot unjun Pinjkop da nandisak. Do unjun da manon da bamisi yan dayisat, nak Korin tepmi dima opgum nido gen tebai dayiko jigé pani do dima nandagim.

24 Ji nandan gadat anjek anjak yanjsi anjek egipni dakon kila aminji egip do dima galak toman. Ji nandan gadaron tebai agakwa ji da kisik kisik pani do pi kisin da aman.

2

1 Yanjo, nak kalip obinej jigi dangum unudenj ae kosiri kinda gat jigi dam do dima nandagim.

2-3 Jigi dabo but yokwi nandani kanj, naminon kisik kisik paken? Ji dagin kisik kisik namdanj, do jikon obinej butjik pak do dima galak tosot. Mibili yanj do anek papia mandanj dangum. Ji nandanj, nak yo kinda do kisik kisik abenjanj, jiyo kisi kisik kisik akdanj gin.

4 Nak papia unun mandagim bisapmon but yokwi anek kunam pakbino madepsi mawit. Mani papia unun butjik dam do anek dima mandagim. Nak da ji do but dasi galaktanj damisat yanjsi nandani do mandagim.

Yokwi agit amin dakon diwarini yipmanj imni

5 Jikon yokwi agit amin unun da nak nanj jigi dima namgut, unun da ji banj jigi dangut. Nak unun do gen tebai dima yok do nandisat.

6 Yokwi agit amin kobogi timitjak do jikon amin morapmi da yawit unun aripmi. Jigi di gat timitjak do dima yoni.

7 Diwarini yipmanj iminej butni anteban ani. Butjik madepsi nandaban unun da obisi di abinj yipban.

8 Yanjo, ji da but dasi sigin galaktanj imanjanj yolini do nak da unun ani dosi dayisat.

9 Papia unun mandanj dangum unun ji panjiklik dandak do mandagim. Ji yo morapmon nak dakon gen guramikganj bo dima, unun kok do anek mandagim.

10 Ji amin kinda dakon yokwini yipmanj imni kanj, nakyo kisi yokwini yipmanj ibenjanj. Ae yokwi kinda nak da yiyipmi tosok kanj, nak ji panjplugok do Kristo da dabilon yokwi unun yipmanjat.

11 Yanj asat nido Sunduk da nin panjikligek dima pabinj nipjak do nandisat. Sunduk da nin pabinj nip do pi nianj asak unun nandamanj.

Pol Taitus kok do nandagit

12 Nak Troas kokup papmon Yesu dakon Gen Bin Tagisi yanj tenjenjak ak do abinj altagim bisapmon, Amin Tagi da geni yoyikenj do kosit tagisi yipmanj namgut.

13 Mani butno yawori dima tagit, nido notno Taitus dima kagim. Do nak Troas kokup pap amin galok gen yoyinej Masadonia provinskon kigim.

Pinjkop da tapmimon yabekbi emaron teban tonj

14 Mani nin Pinjkop ya yanjsi iyamanj, nido Kristo da uwalni pabinj yopgut. Ae Pinjkop da mibil tanj niminjakwan nin iyi dakon amin kabini bunon da yolgamanj. Unun da nin pantagap aban Kristo dakon mibili yono unun da yo kibanj tagisi da yanj dukwan dukwan kisak.

15 Asi, nin yo kibanj tagisi panalon anj unun yombem banj Kristo da timik Pinjkop do paret asak. Unun kibanj Pinjkop da yokwikon banj timikdak amin gat, ae Tipdomon pigikdanj amin kisi da nandanj.

16 Amin Tipdomon kwanj unun kibanj unun da kimot dakon kibanjni asak, mani amin Pinjkop da yokwikon banj timikdak unun kibanj unun da egip egip dakon kibanjni asak. Namin dasi yabekbi pi aripmi tagi asak? Nin da aripmi dima.

17 Amin morapmi da Pinjkop dakon gen yanj tenjenjanek monen ilikganj nin unudenj dima amanj. Pinjkop da iyi pi unun nimgut, ae nin top dima yomanj. Nin egip egipnin Kristokon tosok, ae Pinjkop da dabilon gen nimgut unun but dasi nandanjanj yanj tenjenjomanj.

3

Yabekbi unun sanbek sanbek kalugi dakon pi amin

¹ Nin aenin ji da nin do nandaba wikwan nimni yanon da gen on yoman yan nandan, ma? Bo ae amin diwari da an unuden nin da amin diwari yoyino unun da nin amin tagisi yan ji da nandani do papia mandan niba damne yan nandan, ma? Bo ae nin da dayino ji da papia unuden kinda mandan danan nimni yan nandan, ma? Unun dimasi.

² Disi unun nin dakon papia yombem da egakwa amin da anpaknin pindakgan. Unun papia dakon gen butninin mandabi do amin morap da tagi manjnek nandani.

³ Ji papia kinda Kristo da mandan yipban apgut da yan ekwan. Pi anapno Kristo da papia unun mandagit. Unun kilda mandak nan dima mandagit, unun Pinjop dagok dagogi mini egisak dakon Wup nan mandagit. Ae tipmon dima, amin buron mandagit.

⁴ Nin Kristokon gadagiman, do Pinjop da dabilon gen unun asi yan si nandaman.

⁵ Nin da nin unun pi aripmi dima anen, do nin da yo kinda agiman yan dima yonen. Pinjop kalonji dagin tapmim niban pi unun aman.

⁶ Ae unun da nin panpuluganban sanbek sanbek kalugi dakon pi amin dagagiman. Sanbek sanbek unun gen teban papiakon mandawit unun yombem dima, unun Wup dakon yo. Gen teban da amin dapban kimokgon, mani Wup da egip egip yomisak.

⁷ Pinjop dakon gen teban da kimot anjalon agit. Pinjop da unun gen teban tipmon mandagit bisapmon tilimni madepsi gat kisi noman tagit. Do mibiltok Moses dakon tomno dabilni madepsi tenjenagit, aban Israel amin da aripmi dima kokogi agit, ae don tenjeni unun yawokgit.

⁸ Gen teban dakon tilimni da madep agit, mani Wup da pi asak unun da gen teban dakon tilimni yapmanjek unun da wagil madepsi tenjenosok.

⁹ Gen teban dakon pi unun nin gen pikon nipmanjek pasilnen do yosok. Mani unun tenjeni madepni gat apgut, do nin nandaman, Pinjop da dabilon kilek tok dakon pi unun dakon tilimni unun wagil madepsi daman.

¹⁰ Yo kalugi Pinjop da asak dakon tilimni unun madepsi daman, anakwan yo kalipmi dakon tenjeni unun monijisok, do yo kalipmi dakon tenjeni si pasil mudok do yan asak.

¹¹ Yo kalipmi unun toktogisi dima tagit, mani unun tilimni gat apgut, do yo kalugi toktok teban tokdisak unun dakon tilimni da madepsi daman tenjenosok.

¹² Unun tenjeni da ninon madepsi tenjenanakwan nandan teban tanjek jomjom aman, do nin pasol pasoli mini unun do yan tenjenoman.

¹³ Moses da agit nin yan dima aman. Unun tomno dabilnikon tenjeni madep unun kin yawogakwan Israel amin da dima koni yan do imal nan tomno dabilni witjigit.

¹⁴ Mani Pinjop da Israel amin dakon nandak nandak dakon kositni waman sogut, ae abisok yo kisi yan gin tosok. Sanbek sanbek kalipmi dakon gen manjan bisapmon imal da yan nandak nandak kositni waman sopmanakwan gen dakon mibili dima nandan pison. Nido Kristo nandan gadan iminapno unun kosiron dagin Pinjop da imal tim unun kwinikdak.

¹⁵ Asi, kalip da win ae abisok ekwamanon Moses dakon gen teban manjan bisap morapmon imal tim da nandak nandak kositni sopman yomisak.

¹⁶ Mani but tobil anjek Amin Tagikon kisak amin Pinjkop da imal tim unjun kukwan imisak.

¹⁷ Nak Amin Tagi do yosot unjun Wup do yosot. Ae Amin Tagi dakon Wup amin kindakon egisak karj, unjun amin puluganji da egisak.

¹⁸ Nin kisi morap yo kinda da tomno dabilnin dima witjusak. Do Amin Tagi dakon tilim madepni da ninon yamanakwan nin da pakbi idap yombem da yarj unjun tenjenji panjobilapno aminon kisak. Tenjenji unjun Amin Tagikon da abinjek nin kulabik aban iyi yombem dagomanj. Ae Amin Tagi dakon Wupni ninon pi aban tenjenjni ninon madepsi paptosok.

4

Yabekbi unjun miktim kwoba yombem

¹ Pinjkop da bupmi nandanj niminjek pi on nimgut, do jigi noman tanj nimanj bisapmon pi dima yipmanjgamanj.

² Dimasi. Nin anjak mayagi ae top anjak morap manji kili yomgumanj. Nin amin dima panjkwalgamanj, ae Pinjkop dakon gen kulabik dima amanj. Nin gen bamni nomansi yarj tenjenjanapno amin da nin dakon anjak kokwinigek Pinjkop da dabilon pi kilegisi amanj yarj karj nandanjo anj.

³ Ae amin diwari imal tim da tomno dabilni witjinakwan Gen Bin Tagisi nin da yarj tenjenomanj unjun dima nandanj pisonj karj, unjun amin Tipdom dakon kosit nanj agek dima nandanj pisonj.

⁴ On miktim dakon pinjkop toptopmi Sunduk unjun da amin nandanj gadat dima anj dakon nandak nandak kositni soggut. Aban Kristo Pinjkop yombemsi dakon Gen Bin Tagisi dakon tenjenjini da unjun amin da butgwan aripmi dima pigisak.

⁵ Nin yarj tenjenjok anjek nin do dima yomanj, nin yarj tenjenjok anjek yarj yomanj, "Yesu Kristo unjun Amin Taginin, ae unjun dakon man pidosak do anjek ji dakon oman monji ekwamanj."

⁶ Nak unjun yosot nido kalipsigwan Pinjkop da yarj yagit:

"Pilin tukgwan tenjenji tagi tenjenjosak."

Iyi dakon tenjenji da abinj nin da buron madepsi tenjenjagit. Nin Kristo dakon tomno dabilni kanjek Pinjkop dakon tilim madepni karj nandanjo amanj.

⁷ Mani yo tagisisi unjun yabekbi nin miktim kwoba tepmi tasik togj yombem da kagagwan ninon tonj. Amin da unjun tapmim madepsi daman unjun nin dakon dima, unjun Pinjkop dakon tapmimni yarj karj nandanjo ani do anjek nin da giptimon tonj.

⁸ Kosit mibili mibilikon da jigi noman tanj nimanj, mani unjun da tapmimnin dima pabanj. Nandaba kik anjek nianji anej yarj morapmi nandamanj, mani nandak nandaknin yipno dima witaldigit.

⁹ Amin da yo yokwisi anj nimanj, mani Pinjkop da nin dima nipmanj dekdak. Amin da nindapba migon manj pokgomanj, mani nin dima tasik tomanj.

¹⁰ Amin da nin da giptimon Yesu dakon kimot unjudon korj. Do amin da Yesu dakon egip egipni kisi nin da giptimon korj.

¹¹ Nin Yesu dakon pi amanj, do bisapmi bisapmi amin da nin si nindapba kimotnej do pi anj. Yanjo, si kimori giptim timnion Yesu dakon egip egipni unjudon noman korj.

¹² Yanjo, kimot da ninon pi asak, mani egip egip da jikon pi asak.

¹³ Pinjkop gen papiakon gen yarj tosok:

“Nak Pinjkop nandan gadan ingum, do yan tenjenok agim.”

Ae yan gin ninyo kisi nandan gadat aman, do yan tenjenok aman.

¹⁴ Nido nin yansi nandaman, Pinjkop da Amin Tagi Yesu kimoron nan aban pidagit, ae unun da nin Yesu gat kisi kimoron ban paban pidokdaman, ae unun da nin gat ae ji gat kisi timik panji nipban iyi da kapmatjok egipdaman.

¹⁵ Unun yo morap ninon noman ton unun ji panpulugok do noman ton. Ae Pinjkop dakon nandan yawotni da minjat aminyo morapmikon iren tan yomin yomin an an kinjakwan unun da Pinjkop do ya yan madepsi iyinjakwa Pinjkop dakon tilimni madepsi tenjenosak.

¹⁶ Yan do, nin pi dima yipman gaman. Giptimnin unun tasik tok do asak, mani gildari gildari butnin kalugi an an asak,

¹⁷ nido nin nandaman, jigi tepmiyo paman unun madepsi, mani bisap pisipmisok gin tokdan. Ae unun da nin pan tagap aba nin Kwen Kokupmon dagok dagogi mini tilimnikon egipdaman. Unun tilim da madepsi anjakwan abisok jigi paman unun yapman mudosok.

¹⁸ Yan do, yo dabil da si pindari unun do dabilnin unudon dima yipman gaman. Nin yo dima pindari unun do dabilnin kak gimansi unudon gin yipman gaman. Nido yo dabil da pindari unun bisap pisipmisok gin tokdan, mani yo dima pindari unun toktogisi tokdan.

5

Kwen Kokup dakon giptim dakon gen

¹ Giptimnin unun imal yut kaben yombem. Nin nandaman, unun miktim dakon imal yut kaben unun tasik tosak kan, Pinjkop da nin do yut njwakjwari kinda nimdisak. Unun yut amin kisit da dima awalbi, Kwen Kokupmon abidanapno toktogisi tokdisak.

² Nin abisok miktim giptim gat kisi egek iyon iyon yan ekwaman. Nin Kwen Kokup dakon giptim unun abidono unun da imal da yan waban egipnen dosi nandaman.

³ Nido imal unun wamnen bisapmon nin molan dima egipdaman.

⁴ Nin miktim dakon giptim gat sigin egek jigi panek iyon iyon yoman. Mani on miktim giptim wagil yipmandet do dima nandaman. Nin giptim kalugi unun abidono unun da giptimnin kimot asak unun imal nan yan waban egip egip teban egipnen dosi nandaman.

⁵ Pinjkop da iyi unun egip egip abidonen do an noman agit. Ae Wupni nin do ningut, do nin yan nandaman, yo tagisi morap diwari nim do yan teban tok agit unun gat kisi don nimdisak.

⁶ Nin unun do nandanek unun da butnin pan teban asak. Nin nandaman, nin giptim timnin gat sigin egek Amin Tagi da dubagikon ekwaman.

⁷ Mibili yan do nin yo dabil da si pindagek dima ekwaman, nin nandan gadaron dagin ekwaman.

⁸ Asi, nin nandan teban tanek akgaman. Nin on giptim yipmanek Amin Tagi da kokupmon kino yomaninsikon unun gat kisi egip do nandaman.

⁹ Yan do, on miktim giptimon ekwaman, bo ae on giptim yipmanek Amin Tagikon kwaman, nin bisapmi bisapmi iyi anpak galak tosoq unun yol do madepsi galak toman,

¹⁰ nido nin kisi morap Kristo da inamon gen pikon atdaman. Agek miktim giptimon egipguman bisapmon anpak tagi bo yokwi agiman unun da aripmon tomni timidaman.

Nin miñat aminyo panpulugono Piñkop gat but kalon aj

¹¹ Yan do, nin Amin Tagi do pasolgoman, do miñat aminyo nandak nandak kulabik anek Piñkop nandan gadan immi do pi tebai aman. Piñkop da nin dakon but pindakdak. Ae jiyo kisi butjikon da nin pi kilegisi aman yan nandani do nandisat.

¹² Gen on ji da man madep nimni yan on da dima yoman. Ji da nin dakon anpak do tagisi nandani yan on da yoman. Amin diwar da man madep dogin kisik kisik anek amin butgwan yo bamisi ton unun do dima nandan. Nin ji da unun amin dakon geni kobogi panobil yomni do nandaman.

¹³ Amin da nin do ngugigi yan yon kan, nin da Piñkop dakon pi aman do anek unun do yon. Ae nin nandak nandak kilegisi timigek pi aman kan, nin ji panpulugok do anek pi unun aman.

¹⁴ Kristo da nin do but dasi galaktan niminek nin panlagap aban pi tebaisi aman. Nido nin yan si nandaman, amin kalonjisi kind da nin kisi morap dakon tamo abidanek kimakgit, do nin kisi morap kimakgiman.

¹⁵ Unun da amin kisi morap iyi dogin nandanek dima egipni do anek kimakgit. Kristo nin dakon tamo abidanek kimakgit da ae Piñkop da aban pidagit unun do nandanek egipnen.

¹⁶ Yan do, abisok da wasanek nin on miktim dakon nandak nandagon da amin kokwin dima aman. Asi, kalip nin on miktim dakon nandak nandagon da Kristo kokwin agiman, mani abisok yan dima aman.

¹⁷ Yan do, amin kind Kristokon gadasak kan, Piñkop da ankaluk aban amin kalugi kind dagosok. Mao! Anpak kalipni pasilakwan anpak kalugi kili noman tak.

¹⁸ Piñkop da iyi egip egip kalugi unun nimisak. Kalip nin unun dakon uwal egapno Kristo da nin panpuluganban Piñkop gat but kalon agiman. Ae miñat aminyo timik panapano Piñkop gat but kalon ani do nin do pi unun ningut.

¹⁹ Nido Piñkop Kristokon pi anakwan miñat amin morap miktimi miktimi ekwan unun timik iyikon panapan but kalon awit. Unun yokwi morapni awit unun do sanbenek dima nandan yomgut. Ae Piñkop da miñat aminyo timik iyikon panapan but kalon ani dakon gen bin miñat aminyokon yoyinen unun dakon pi ningut.

²⁰ Yan do, nin Kristo dakon inam abidanek geni yan tenjenok aman. Piñkop da nin dakon gen kagakon da miñat aminyokon gen yoyisak. Nin Kristo da manon tebaisi yan si dayaman, “Ji Piñkop gat uwal tosok unun yipmanek Piñkop gat but kalon ani.”

²¹ Kristo yokwi kind dima agit, mani Piñkop da nin panpulugok do anek yokwi morapni Kristo da kwenon yopban yokwi pakpak amin kind dagagit. Nin Kristokon gadanek Piñkop dakon miñat aminyo kilegisi anen do yan agit.

6

Yabekbi pi anek jigi morapmi pawit

¹ Nin Piñkop gat kisi pi kalon anek tebaisi yan dayaman, “Ji Piñkop dakon nandan yawotni yipba bami mini di tanban.”

² Piñkop da yan yosok:

“Nak ji panpulugoken bisap yipgumon bisitji nandagin.

Ae yokwikon ban timit timit gildaron ji panpulugagin.”

Nandani. Abisok Piñkop da nin panpulugosak dakon bisap. Abisok nin yokwikon ban timitjak dakon gildat.

³ Nin amin da pi aman unun do yanba yokwi tok anek dima moni yanon da pi amanon gulusun kinda dima aman.

⁴ Nin Pinƙop dakon oman monji egek bisapmi bisapmi minat amin morapmon anpak tagisi ban yolaman. Jigi mibili mibili noman tan niba nin tebaisi akaman.

⁵ Obisi baljon, ae dam tebanon nipmanjan, ae uwal da panɗagat anek japmi nandanek gen tebai niyan. Ae pi tebaisi anek dipmin tagi dima pokgoman, ae jap do aman.

⁶ Anpak gwaljigi minisi ban aman, ae nandak nandak tagisi ban timikgaman. Jigi noman tan niba but yaworon da ekwaman, ae minat aminyo do anpak tagisi anjomaman. Telagi Wupmon tapmin unudon timikgaman. Amin do bamisi but dasi galaktan yomaman.

⁷ Gen bamisi ban yan tenɗoman, ae Pinƙop da tapmimon pi aman. Nin emat dakon yo amin da kisit teri teri da tebai timikgan unun da tilak anpak kilegi timigek Pinƙop dakon pi aman.

⁸ Amin diwari da manin pawikwan, ae diwari da manin paban. Amin diwari da manji gen yan niman, ae diwari da anpak tagi aman yan yon. Amin diwari da nin do top amin yan yon, mani gen bamisi ban yoman.

⁹ Amin da dima nandan niman da tilak ekwaman, mani nandan niman. Kimoron kwaman, mani sigin ekwaman. Amin da nin tebaisi baljon, mani dima nindapba kimokgoman.

¹⁰ Butjik panek ekwaman, mani bisapmi bisapmi kisik kisik ekwaman. Nin yoni mini amin da ekwaman, mani amin panpulugono yo morapmisi timikgan. Yonin mini, mani yo morap kisi nin dakon gin.

¹¹ Korin amin, gen dayaman unun nomansi dayaman. Nin but dasi galaktan damaman.

¹² But dasi ji timit do dima kurak toman, mani ji da nin but dasi timit do kuragi nandan.

¹³ Nak dat kinda da monji yoyisak unun da tilak yan dayisat, ji nin do but dasi galaktan nimni.

Nin Pinƙop dakon yutni

¹⁴ Nandan gadat dima an amin gat gadat gadaron da pi dima ani. Anpak tagi gat anpak yokwi gat tagi panmuwutnen? Bo tenɗeni gat pilin tuk gat tagi panmuwutnen?

¹⁵ Kristo gat Sunduk gat but kalon amal, ma? Kristo nandan gadan imisak amin gat nandan gadat dima asak amin gat nandak nandakni iyi iyi.

¹⁶ Pinƙop dakon telagi yut gat ae kokup kidat gat tagi panmuwutnen? Pinƙop dagok dagok mini egisak unun dakon telagi yutni ekwaman. Kalip Pinƙop da yan yagit:

“Nak unun amin kabi gat egipben, ae unun da binapmon agipben.

Anek Pinƙopni egapbo unun da nak dakon minat amin kabi egipdan.”

¹⁷ Yando, Amin Tagi da sigin yan yagit:

“Ji unun yopman degek disi dage egipni.

Unun amin dakon yoni Pinƙop da pindakban injani an unun dima igayini.

Yan anakwa nak da ji but dasi timigek

¹⁸ Datji egapbo ji da nak dakon monji gwayono egipni.

Amin Tagi Tapmin Ami da gen on yosok.”

7

¹ Notnonisi, Pinjkop da unun yan teban tok morap nin do ningut, do giptimninon ae wupninon yokwi morap ton unun kisisi suganjek Pinjkop da dabilon gwaljigi minisi anen. Anjek Pinjkop do pasalek gawak iminjek bisapmi bisapmi telagisi egipner.

Korin amin but tobil aba Pol but galaksi nandagit

² Ji nin do but dasi galaktan nimni. Nin amin kinda do yokwi kinda dima agiman. Nin amin kinda yokwi asak do dima iyigiman. Nin amin kinda ankiligek yoni di dima timikgiman.

³ Anpakji kokwinigek gen pikon dep do dima yosot. Nak yan kili dayigim, nin toktogisi ji do but dasi galaktan damaman. Kimotner bo egipner nin sigin but dasi galaktan damdaman.

⁴ Ji tebaisi akgar yanjsi nandan teban tosot. Ji do tagisi nandisat, ae ji da butno anteban an. Jigi morapmi noman tan niman, mani ji do nandanek unun da kisik kisik madep namisak.

⁵ Masadonia miktimon abin altagiman bisapmon yik yawotjok kinda dima agiman. Unudon jigi mibili mibili teri teri da abin noman tan ningwit. Amin da nin gat gen emat morapmi awit, ae butningwan da pasol pasol madepsi nandagiman.

⁶ Mani Pinjkop but panjeban agak amin da Taitus yabekban abin nin dakon but panjeban agit.

⁷ Ae unun gin dima. Mibiltok ji da Taitus dakon but anteban aba unun da ninon abin ji da anpak tagisi awit unun do niyinjban unun kisi da butnin panjeban agit. Ae ji da nak nandak do madepsi galak ton, ae yokwi awit do bupmisi nandan, ae nak anjplugok do madepsi galak ton, ununyo kisi do Taitus da niyigit. Niyinjban kisik kisik da butno tugagit.

⁸ Nak dakon papia da ji butjik damgut, mani unun do bupmi dima nandisat. Asi, mibiltok bupmi nandagim, mani abisok bupmi dima nandisat. Papia unun da butjik damgut, mani unun do bisap pisipmisok gin nandawit.

⁹ Abisok kisik kisik asat, mani ji da butjik pawit do kisik kisik dima asat. Butjik unun pawit da jikon but tobil panalon agit unun do anjek kisik kisik asat. Pinjkop da iyi butjik unun damgut, do nin da gen yipguman unun da ji dima panjupbal agit.

¹⁰ Butjik Pinjkop da panalon asak unun da ninon but tobil panalon asak. Ae but tobil ano Pinjkop da nin yokwikon ban timikdak, do butjik paman da jigi dima nimisak. Mani on miktim dakon butjik da kimot panalon asak.

¹¹ Ji pakyanjsi nandani. Butjik Pinjkop da damgut unun da jikon anpak tagi mibili mibili panalon agit. Unun da ji panjagap aban jigisi tepmisi panmilib ak do pi awit, ae japmi nandanek sun agit amin unun tebaisi iyiwit, ae Pinjkop do pasol pasol awit, ae nak nandak do galagi nandawit, ae sun agit amin unun anpakni anmilib ak do pi tebai awit. Ji unun anpak morap awit unun da jikon gulusun kinda dima tosok yan nolisak.

¹² Nak papia unun sun agit amin gat ae yokwi an imgut amin unun bamot do nandanek dima mandagim. Pinjkop da dabilon ji nin do but dasi galaktan niman unun ji da pakyanjsi nandani do nandagim. Mibili yan do anjek papia unun mandagim.

¹³ Unun anpakji da nin dakon but panjeban asak.

Asi, ji da butnin panjeban awit, mani unun gin dima, nin kisik kisik madepsi agiman, nido ji da Taitus dakon nandaba kikni anmilib aba butni yaworisi tagit.

¹⁴ Kalip nak ji dakon anpak tagisi do Taitus iyinej manji pawigigim. Ae geno unun do mayagi dima nandagim, nido ji dakon anpak do gen morap yagim unun bamisi gin. Gen morap dayigiman unun bam gin. Ae ji dakon man pawigek Taitus do gen unun yagim unun kisi bamisi gin.

¹⁵ Taitus jikon apgut bisapmon ji da nandaba wikwan iminej pasal nimnimikyo anek abidanek geni guramikgwit. Unun da unun anpak awit unun do sigin nandan egek ji do nandaban yo madepsi asak.

¹⁶ Abisok but galak madepsi nandisat, nido ji da anpak kilegisi gin akdan yanji nandisat.

Paret ak do tagap tok ani

(Kilapmi 8-9)

8

Paŋmuwukbi da Judia amin paŋpulugok do paret awit

¹ Not kabi, Pin kop da Masadonia paŋmuwukbi do nandan yawok yominej paŋpulugagit unun do dayikdisat.

² Jigi madepsi noman tanek unun da nandan gadatni paŋkewalgit. Unun bisapmon bupmisi egipgwit, mani kisik kisik madepsi anek amin diwari paŋpulugok do monej morapmi paŋmuwukgwit.

³ Nomansi yanji dayisat, unun da iyi dakon galaktok yolek paret awit. Monej yomyomi dakon tilak yapmanek madepsi yomgwit.

⁴ Unun da nin kisi da telagi paŋmuwukbi Judia ekwar unun paŋpulugonej do tebaisi niyiwit.

⁵ Ae paret awit unun monej banjin dima awit. Mibiltok iyi ban Pin kop do paret awit. Ae Pin kop dakon galaktok yolek iyi ban nin do kisi paret awit.

⁶ Kalip Taitus da nianon da paret wasanek ani unun do dayigit, do jikon tobil kinek paret dakon pi an mudoni yan dayisak do nin da tebai iyigiman.

⁷ Ji yo morapmon anpak tagisi an. Ji Pin kop tebaisi nandan gadan iman, ae gen tagisi yon, ae nandak nandakji ton, ae Pin kop dakon pi ak do galagi madepsi nandan. Ae nin do but dasi galaktan niman. Yando, nandan yaworon da paret ak do nandan unun but dasi nandanek kilegisi ani.

⁸ Ji da si anisi do gen teban dima yipmandat. Masadonia paŋmuwukbi da paret ak do buri pidon, jiyo yan gin paret ak do butji pidoni kan, nak da ji asisi amin do but dasi galaktan yoman yan nandan daben.

⁹ Ji Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawotni unun nandan. Unun yoni morapmi tan imgut, mani nin paŋpuluganban yo morapmisi timitnen do anek bupmi aminsi dagagit.

¹⁰ Kili paret paŋmuwutdan unun do nandak nandak daben. Apma bilak do ji pi unun wasanek paret ak do galagisi nandawit.

¹¹ Do pi unun an mudoni kan tagisi. Kalip butji pidanba pi unun ak do galagisi nandawit, do abisokyo kisi yan gin yo tan daman unun da aripmon tepmi an mudoni kan tagisi.

¹² Amin kinda paret akdosi nandanek yo tan iman da aripmon paret asak kan, Pin kop da unun do tagisi nandisak. Ae paret ak do yoni mini kan, unun kisi tagi yan nandisak.

¹³ Ji da jigi madepsi paŋakwa amin diwari tagisi egipni yanon da dima yosot. Nin kisi tilak kalonikon gin egipnen do nandisat.

¹⁴ Abisok yosi morapmi tan daman, do wadak wadak an amin tagi paŋpulugoni. Ae don, ji da wadak wadak ani kan, unun yoni morapmi tan

yomnikon ji tagi panpulugoni. Yanj ani kan, ji kisi morap tilak kalonjikon gin tagi egipni.

¹⁵ Pinjkop gen papia da unjun do yanj yosok:
 “Amin jap morapmi similgwit unjun tilakni yapmanek dima similgwit,
 ae amin kalonjisok similgwit jap do wadak wadak dima awit.”

Pol da amin yabekban Korin kiwit

¹⁶ Nak Pinjkop ya yanj iyisat. Unjun da Taitus dakon but antagap aban nin da ji panpulugok do nandaman unjun yo kisi yanj gin nandisak.

¹⁷ Tobil jikon opjak do iyino tagi yanj yagit. Mani iyi jikon op do madepsi galak tagit do jikon obisak.

¹⁸ Ae notnin kinda gat yabetno unjun gat kisi obamal. Unjun amin panmuwukbi morapmon Gen Bin Tagisi yanj tenjenok dakon man bini tonj amin kinda.

¹⁹ Ae unjun gin dima. Nin gat kisi agek nin panpuluganban nin kisi da paret unjun timik panjkiner do panmuwukbi da manjiwit. Nin Amin Tagi man madep im do nandaman, ae minjat aminyo panpulugok ak do galagisi nandaman unjun amin da kan nandanjo ani do pi unjun amanj.

²⁰ Nin paret madepsi unjun panmuwan unjun nin da kilani amanj unjun do amin kinda da yanba yokwi tok kinda dimasi asak do nandaman. Yanjo, notnin unjun abidono kisi akwamanj.

²¹ Nin anpak kilegisi gin ak do nandaman, ae Amin Tagi da dabilon gin dima, minjat aminyo da dabilon kisi ak do nandaman.

²² Ae nin notnin kinda gat yabetno amin bamot gat kisi kwanj. Bisap morapmi pi mibili mibilikon anjilik kono pi but dasi aban kagiman. Unjun ji da pi tagisi akdan yanji nandisak, do pi unjun ak do galagisi nandisak.

²³ Ji Taitus kili nandanj imgwit. Taitus unjun nak gat gadat gadaron da ji panpulugok do pi kalonji amak. Ae amin bamot do yanji nandani, unjun panmuwukbi dakon injam timigek akwamal, ae Kristo man madep imamal.

²⁴ Ji unjun amin anpak tagisi anjomni, anakwa panmuwukbi morap da ji da amin do but dasi galaktanj yomanj yan nandanj damni. Ae nin da ji dakon man isal dogin awikwamanj yanj dima nandani.

9

Jerusalem panmuwukbi do paret panmuwutni

¹ Ji nin da telagi panmuwukbi Jerusalem ekwanj unjun do paret panmuwukgamanj unjun dakon geni kili nandawit, do gen dubagi dima mandakenj.

² Nak nandisat, ji amin panpulugok do galagi madepsi nandanj, do Masadonia minjat aminyokon manji pawigisat. Nak yanj yoyisat, “Ama bilagon da winj abisok Akaia panmuwukbi paret ak do tagap tawit da ekwanj.” Gen unjun nandawit bisapmon buri pidanba iyijo kisi paret ak do tagisi nandawit.

³ Mani nak da ji dakon man pawigisat unjun gen isali dima asak do nandisat. Ae nak ji da paret yop do kili tagap tawit yanj kili yoyigim, do amin kapbi unjun yabekgo obinj ji panjtagap aba paret yop do wagil tagap tanjek egipni yanj do yabekdat.

⁴ Ji paret ak do wagilsi tagap tanj yanji nandaman. Mani nak gat Masadonia amin di gat da obinj dandano ji dima tagap toni kan, nak gat ji gat kisi mayagi paktamanj.

⁵ Yanjo, nak amin kapbi unun yabekgo mibiltan jikon obin panpuluganba paret unun yop do yawit unun panmuwutni do nandisat. Do nin da opnen bisapmon amin da ji but galagon da paret an yan dandani. Nin da teban teban yanapano an yan dima nandani.

⁶ Ji gen on do nandani. Jap kalonjisok kwaokdak amin unun bami kalonjisok pasak. Ae jap morapmi kwaokdak amin unun bami morapmi pasak.

⁷ Do ji morap kalon kalon nandan kokwin anek paret nian da yop do nandan unun da aripmon yopni. Amin kinda butjigon da bo ae amin da teban tebanon da di yopban. Pinjop da amin but galagon da paret asak unun do galak toso.

⁸ Ae Pinjop da yo tagisi morapmi aripmi tagi daminjakwan yo kabisi morapmi akdan. Anakwa yosi aripmisi tan daminjakwa amin diwari tagi panpulugoni.

⁹ Pinjop da papiakon gen yan toso:

“Amin kilegi amin da jap yet tintinon unun da tilak bupmi amin do yo morapmi yomisak.

Anpakni kilegi unun toktogisi tan anan kisak.”

¹⁰ Pinjop da jap kwaokdak amin do jap yet imisak, ae jap iban nosok. Unuden gin Pinjop da yo morapmi daban aripmisi akdan. Ae amin da pigaga jap yet kwaogek don bami morapmisi ton unun da tilak anpakji kilegi da morapmisi tokdan.

¹¹ Pinjop da yo morapmi daminjakwan ji da amin diwari tagi panpulugoni. Ae ji da paret panmuwutni unun nin da wadak wadak amin do yominapano unun do Pinjop ya yan iyikdan.

¹² Do ji da paret ani unun da Pinjop dakon minat aminyo panpuluganban wadak wadak sanbenek dima ani, ae unun do anek Pinjop do ya yan madepsi iyikdan.

¹³ Ji da paret ani unun da anpakji tagisi noman panalon akdisak. Ae ji da Kristo dakon Gen Bin Tagisi abidawit da tagisi guramikgan yan amin da dandani. Ae ji da unun gat ae amin diwari gat kisi do yo morapmi yominjakwa unun do Pinjop ankisini.

¹⁴ Ae Pinjop dakon nandan yawotni jikon tugosok yan dandani, do ji do but dasi galak tan daminek ji do bisit ani.

¹⁵ Pinjop da but galak do yo nimgut unun madepsi daman, gen kaga da aripmi dima yogogi. Do nin Pinjop ya yansi iyinen!

Amin diwari Pol do yanba yokwi tok aba geni panmilip agit

(Kilapmi 10-13)

10

Pol da amin abin yip do awit dakon geni panmilip agit

¹ Amin diwari da yanba yokwi tok an naminek yan yon, “Pol nin gat kalonj ekwaman bisapmon pinbi egisak, mani dubagikon kisak bisapmon tebai niyisak.” Mani nak Pol da ji Kristo da pinbi egek amin do anpak yaworisi an yomgut unun do nandanek gen dayikdisat unun do pakyansi nandani do nandisat.

² Yan dayisat, ji kan kimotni. Nak jikon opbo egipnen bisapmon gen tebai di dayikom. Jikon amin diwari da yabekbi nin da on miktimon amin dakon

anjapak yolek pi amanj yanj nandanj. Nak unjuden amin gen tebai aripmi tagi yoyikenj.

³ Nin miiktimon ekwamanj, mani miiktim amin da emat anj unjudenj dima amanj.

⁴ Emat dakon yo timikgamanj unjun on miiktim dakon dima. Unjun Pinjkop dakon tapmiinni unjudon tosok, do uwal dakon tapmiim aripmi tagi abisak.

⁵ Nin nandak nandak morap gat ae top gen morap amin da Pinjkop nandanj im do anjakwa kosit sopmanjanj unjun pabinj yopmanjgamanj. Anjek amin dakon nandak nandak do dam tebai anjek Kristo nanjin yolni do yoyinj dekgamanj.

⁶ Ae nin ji do jomjom amanj. Ji diwari nin dakon gen morap guramik kimotni bisapmon, gen pabinj yopmanjanj amin tepmi pi yom do tagap tomanj.

⁷ Ji kwen nani banjin pindakganj. Amin kinda iyi do nak Kristo dakon amin egisat yanjsi nandanj teban tosok kanj, unjun amin pakyanjsi yanjsi nandisak, ninyo kisi Kristo dakon amin.

⁸ Amin Tagi da on pi nin da anenj do yanj dagok anj nimgut. Nin da ji dakon nandanj gadat panjteban anenj do nandisak. Nandanj gadatji panjupbal anenj do dima nandisak. Yanjdo, nin manin timisok di awiginenjanj kanj, nin unjun do mayagi dima panenjanj.

⁹ Nak papiakon da ji panjpasol ak do dima nandisak.

¹⁰ Amin diwari da yanj yonj, "Pol da papiakon gen tebai morapmi yosok, mani iyi abinj nindasak bisapmon tapmiinni mini komanj, ae gen yogokni unjun tagi dima."

¹¹ Gen unjuden yonj amin da pakyanjsi yanj nandani. Nin opno ji gat egipnenjanj bisapmon papia damgumanjon gen tonj unjun da aripmon anjapak unjun banj anjek egipdamanj.

¹² Nin amin diwari da iyi dakon man pawikwanj nin yanj dima anenj. Ae nin dakon anjapak unjun gat arip yanj dima yonenjanj. Unjun amin da iyi gat tilak anjek anjpakni kokwinikganj. Ae notni dakon anjapak iyi dakon gat tilak anjek kokwinikganj. Yanj anj amin unjun nandanj kokwini tagi dima.

¹³ Mani nin man pawigik dakon tilak yapmanjek manin dima pawiginenjanj. Nin Pinjkop da pi nimgut unjun anjek iyi tilak yipgut unjun yolek anjpaknin kokwin anenj. Ae Pinjkop da pi unjun anenj dakon tilak yipban Korin amin ji kisi da aripmon kigit.

¹⁴ Nin manin madepsi dima pawikwamanj. Nin jikon pi agimanj, do unjun da tilagun gin manin pawikwamanj. Nin jikon Kristo dakon Gen Bin Tagisi dima yagimanj tam manin aripmi dima pawiginom. Nin da mibiltok jikon abinjek Gen Bin Tagisi yanj tenjtenjanj damgumanjanj.

¹⁵ Nin pi gakinjanj yapmanjek amin diwari da pi awit unjun do top yanjek nin da agimanjanj yanjanjek manin dima pawikwamanjanj. Nin ji dakon nandanjanj gadatji teban tosok, ae jikon pi amanjanj unjun madepsi paptosak dosi nandamanjanj.

¹⁶ Ae ji da ekwanjanj da manjigwan miiktim tonj nin unjudon Gen Bin Tagisi yanjanj tenjtojok do nandamanjanj. Nin amin da pi kili awit tamokon kinjanj pi anjek manin dima pawiginenjanj.

¹⁷ Pinjkop gen da yanjanj yosok:

"Amin kinda yo kinda do yo madepsi yanjanj nandak do kanjanj, Amin Tagi dogin yo madepsi yanjanj nandanjanj imdo."

¹⁸ Do amin kinda iyi dakon man awigisak unjun Amin Tagi da dabilon mani mini. Mani amin kinda Amin Tagi da mani awigisak unjun amin mani tonjanj.

11

Pol gat yabekbi toptopmi gat dakon gen

¹ Nak do bikbik naba nandan kokwini tagi dima amin da yan gen di dayiken. Mani bikbik kili namgwit.

² Pin kop da ji iyikon gin gadanek egipni do nandisak, ae nakyo kisi yan gin nandisat. Nak da ji Kristo do manjigim, minjatjok gimonjisi amin gat dima pakbi amin kinda pasak do manjikbi unun da tilak ji Kristo do manjigim.

³ Mani tunon amin da Ip ankwalgit unuden jikon yan gin noman tosak do pasoldot. Nandak nandakji upbal tarba anpak gwaljigi minisi gat ae Kristo dogin nandanek egip egip unun di yipman dekbam.

⁴ Nak pasoldot, nido amin diwari da abin jikon Yesu njwaknjwari kinda nin da kalip dima dayin tenjenagiman unun do dayan, bo ji da wup njwaknjwari kinda kalip dima abidawit unun abidoni, bo gen bin tagisi njwaknjwari kinda kalip nin da dima dayigiman unun abidoni bisapmon, ji geni nandakdo gin tagap tanjek ekwan.

⁵ Nandani. Unun yabekbi ji da nandaba wukwan yoman nak unun dakon pinbini dima egisat yanji nandisat.

⁶ Asi, gen yogokno tagisi dima, mani nandak nandakno unun tagisi. Unun nandak nandakno anpak morap agimanon kili doligiman.

⁷ Nak jikon Pin kop dakon Gen Bin Tagisi yanek unun dakon tomni dima timikgim. Yan anek nak ji dakon man pawigik do anek naga do nandako pigit. Yan agim unun yokwi agim yan nandan, ma?

⁸ Panmuwukbi diwari da monen naba unun da nak jonjiban ji panpulugok do pi agim. Yan agim unun da kabo nagim yombem asak.

⁹ Nak ji gat egipgum bisapmon nak anpulugoni do bisit dima dayigim. Not Masadonia da Korin apgwit unun da nak dakon wadak wadak anpulugawit. Nak jigidi dima dam do nandagim, ae unun nandak nandak sigin nandan egisat.

¹⁰ Kristo dakon gen bami nagon tosok, do nak asisi dayisat, amin kinda da anpak agim do naga do nandabo wigisak dakon kositno Akaia provins amin kinda da aripmi dima sopman namjak.

¹¹ Nak mibili nido yan agim? Nak ji but dasi dima galaktan damisat mibili yan do agim, ma? Unun dimasi. Pin kop da nandisak, nak ji do but dasi galaktan damisat.

¹² Mani amin diwari minjat aminyo da dabilon nin yombem daganek mani pawigik do kosit wisik anakwa nak da unun kosit sopman yom do pini asat, ae yan sigin akdisat.

¹³ Unun amin unun yabekbi toptopmi, minjat aminyo pankwel do pi an. Unun amin kulabik anek ji da Kristo dakon yabekbi bamisi yan pindatni do topmon da pi an.

¹⁴ Ji unun do dima wuripdatni. Sunduk da iyi kulabik anek amin da tenjenji dakon anjelo kinda yan koni do topmon da agisak.

¹⁵ Do unun Sunduk dakon pi amini kisi kulabik anek amin da anpak kilegi dakon pi amin yan pindatni do topmon da pi ani kan, ji unun do dima wuripdatni. Don pi awit unun da aripmansi tomni yokwisi timifdan.

Pol yabekbi pi anek jigidi mibili mibili pagit

¹⁶ Nak aeno yoken. Ji nak do asi nandan kokwino tagi dima yan dima nandan namni. Mani ji da nak nandan kokwini tagi dima amin kinda yan

nandan kan, unun kisi tagi gin. Mani bikbik namajakwa mano timisok di awigikenj.

¹⁷ Nak Amin Tagi dakon galaktok yolek gen on dima yosot. Nak nandan kokwini tagi dima amin daganjek naga dakon man awigisat.

¹⁸ Amin morapmi miktim dakon anpagon da mani pawikwanj, do nakyo kisi yan gin abenj.

¹⁹ Ji disi do nin nandan kokwinin tagisi yan nandan, do nandan kokwini tagi dima amin dakon geni nandak do kisik kisik anj.

²⁰ Asi, amin da ji panjekwalek oman amini dep do anj, bo yosi kabokon da timik mudonj, bo galaktokni yolni do panjekwalganj, bo iyi dakon man pawikwanj, bo ae mogim kulbak dikganj bisapmon ji da yum pindagakwa galak toknikon ji pabinj depmanjanj.

²¹ Nak mayagi nandanjek yan dayisat, nin jikon anpak unuden anenj dakon tapmimnin mini.

Mani amin kinda iyi dakon man awigisak kanj, nagayo kisi mano awigikenj gin. (Nak nandan kokwini tagi dima amin da yan yosot.)

²² Unun amin Ibru amin, ma? Nak yo kisi Ibru amin gin. Unun amin Israel amin, ma? Nak yo kisi Israel amin gin. Unun amin Abraham dakon babikni, ma? Nak yo kisi Abraham dakon babikni.

²³ Unun amin Kristo dakon oman amini, ma? (Kili nak nandan kokwini tagi dima aminsi da yan yosot.) Nak da unun amin yapmanjek Kristo dakon oman amini tagisi egek pi madepsi agim. Ae unun amin yapmanjek bisap morapmi dam tebanon egipgum. Ae bisap morapmisi nikgwit, ae jigi morap unun pagim do nak da unun amin yapmandat. Ae bisap morapmi palisi kimakgim.

²⁴ Juda amin da nak amin baljok nap ban kosiri 39 yan baljawit. Yan unun bisap 5 kabi awit.

²⁵ Bisap kapbi nak kindap kirinj ban baljawit. Bisap kindakon tip ban nikgwit. Bisap kapbi tap waggakon agapbo tuwil kiwit. Kinda da tuwil kigit bisapmon nak tap idapmon pilin kinda ae gildat kinda pakbi da awilgit.

²⁶ Bisap morapmi nak kosit dubagikan kinapbo pakbi da pali ankiwit, ae kabo noknok da jigi namgwit, ae naga dakon amin juda amin da jigi namgwit, ae Amin Nwaknjwari Kabi da jigi namgwit. Ae kokup papmon, ae miktim kibiri amin da aripmi dima egipmi timon, ae tap kwenon pali kimakgim. Ae panmuwukbi toptopmi da jigi madepsi namgwit.

²⁷ Nak pi tebaisi mibili mibili agim. Kalbi morapmi pi anjek dipmin dima pakgim. Nak jap pakbiyo do madepsi anek bisap morapmi japmi mini egipgum. Ae bisap morapmi mirimisi nandanjek mirim imalno mini da egipgum.

²⁸ Ae jigi diwari mibili mibili gat kisi pagim. Ae gildari gildari panmuwukbi morap do nandaba kik anek jigi madepsi pasat.

²⁹ Panmuwukbi kinda dakon tapmim mosok bisapmon nak dakon tapmim kisi mosok. Ae Yesu yolyol amin kinda amin kinda da yokwi asak do iyinban yokwikon mosok bisapmon nak unun do japmisi nandisat.

³⁰ Nak mano awigikenjsi kanj, yo ni da tapmimno madep dima yan nolinban kosot, nak unun ban awigikenj.

³¹ Pinjkop, Amin Tagi Yesu dakon Pinjkopni ae Datni nak top dima yosot yanjsi nandisak. Nin toktogisi mani anjksinanj.

³² Damaskus egipgum bisapmon Kila Amin Madep Aretas dakon kila amini da nak abidanj dam tebanon nep do anek emat amini yoyinban kokup pap dakon tip dam madep dakon yoma kagakon nak abidok do kila anek akgwit.

³³ Mani not diwari da nak gok kindakon nepmanjek tip dam dakon kosit gwagagon da nap anyawot anakwa miktimon pigigim. Yanj anakwa kila amin da kisiron da puluganj kinjek kigim.

12

Pinjkop da yo morapmi Pol do dipmin yombemon yolijnban pindakgit

¹ Nak naga dakon man awigikenji. Asi, unjun da nin tagi dima panpulugosak, mani Amin Tagi da dipmin yombem ae yo pasili di panjalon anj namgut unjun do dayikdisat.

² Nak Kristo yolyol amin kinda nandanj imisat, unjun bilak 14 mudanjakwa Pinjkop da abidanj ananj Kwen Kokup 3 kon unjudon awigi yipgut. Unjun giptim walimbil wigigit, bo giptim yipmanjek wigigit nak dima nandisat, Pinjkop dagin nandisak.

³⁻⁴ Nak nandisat, Pinjkop da unjun amin ananj Paradais kon awigigit. Unjun giptim walimbil wigigit, bo giptim yipmanjek wigigit nak dima nandisat, Pinjkop dagin nandisak. Kwen Kokupmon egek nandanjakwan gen nyakjwarisi, amin da tagi dima yogogi nandagit.

⁵ Nak unjun amin dakon mani tagi awigikenj, mani naga dakon man dima awigikenj. Nak naga tapmimno mini yanji nandisat, do mano awigikenj kanj, tapmimno mini do anjek mano tagi awigikenj.

⁶ Nak naga dakon man awigikenj kanj, nak nandanj kokwini tagi dima amin da yanj dima yokenj, nido nak gen bamisi yokenj. Mani nak naga dakon man awigik do dima nandisat, nido amin da mano awigini do dima galak tosot. Unjun da anpakno gat ae gen yogokno gat pindagek unjun da tilagonjok mano awigini kanj unjun tagi.

Yo kisigi tonj yombem kinda da Pol sugagit

⁷ Pinjkop da unjun yo pasili tagisi morap noligit, mani unjun yo morap do nandanjek naga do kisik kisik dima aben do Pinjkop da nandagit. Yanjo, yum kanjakwan yo kisigi tonj yombem kinda da giptim tinno sugagit. Unjun Sunduk dakon oman monjini da nak do yo yokwi anj namisak.

⁸ Nak bisap kapbi Amin Tagi da unjun yo abidanj maban kisak do bisit tebai agim.

⁹ Mani yanj nayigit, "Nak dakon tapmim amin tapmimni minikon pi tagisi asak, do nak nandanj yawok gaminjek tagi anpulugokdisat." Unjun da yanj nayigit, do nak abisok tapmimno mini da egisat unjun do kisik kisik asak, nido Kristo dakon tapmimni nagon tosak do nandisat.

¹⁰ Yanjo, Kristo dakon pi anjek tapmimno mini asak bisapmon, bo amin da yanja yokwi tok anj namanj, bo jigi mibili mibili da nak altanj namanj, bo amin da nak anjupal ak do pi anj bisapmon butno tagisi tanjakwan egisat. Nido tapmimno mini bisapmon Pinjkop da tapmim madep namisak.

Pol Korin amin dakon nandanj gadat panjteban ak do nandisak

¹¹ Gen on yosot unjun nandanj kokwini tagi dima amin dakon gen, mani disi anpak anj unjun pindagek yanj yosot. Asi, nak amin isali kinda, mani ji da nak do amin tagisi yanj yawit tam tagisi, nido unjun yabekbi ji da nandaba wukwan yomanj nak unjun dakon pinjini dima egisat.

¹² Nak ji gat egipgumanj bisapmon pi morapmi agim unjun da nak yabekbi bamisi yanj dolijnban disi kawit. Nak tebai agek jigi guramigek tilak masi masimi, ae wasok tapmimi tonj, ae pi tapmimi tonj morapmi agim unjun da nak Pinjkop dakon pi nanj agim yanj doligit.

¹³ Jikon anpak agim unuden gin panmuwukbi diwarikon yan gin agim. Yo kalonji kinda gin jikon dima agim, ji da nak panpulugok ani do jigi dima dangum. Unun sun agim yan nandan? Yan kan diwarino yipman namni.

¹⁴ Nak abisok jikon opbo bisap kapbi akdisak, ae unun bisapmon kisi jigi dima daben. Nak ji dakon yo kabisi timit do dima nandisat, nak disi ban timit do nandisat. Disi nandan, minjat monjiyo da men datyo panpulugok do yo dima panmuwukan, men datyo da minjat monjiyoni panpulugok do yo panmuwukan.

¹⁵ Nak but galak nandanek ji panpulugok do yo morapno gat ae egip egipno gat kisi daben. Nak ji do but dasi madepsi galak tan damisat, do ji mibili nido nak do madepsi dima galak ton? Unun tagi dima!

¹⁶ Asisi, nak jigi dima dangum, mani amin diwari da yan yon, "Pol unun nin da galaktokni yolnen do pasilikon da nin panjewalgit."

¹⁷ Jikon amin di nak da yabekgo opgwit, unun kabikon da kinda da galaktokni yolni do pasilikon da ji pankiligek yo kabisi timikgwit, ma?

¹⁸ Nak Taitus jikon opjak do tebaisi iyiko opgut, ae unun notnin kinda gat kisi yabekgo opgumal bisapmon Taitus da galaktokni yolni do pasilikon da ji pankiligek yo kabisi timikgit? Unun dimasi! Taitus gat nit nandak nandaknit kalonji ae anpaknit kalonjisi gin.

¹⁹ Ji da papia on manjinek nin da genin panteban ak do mandaman yan nandan? Unun dimasi. Nin egip egipnin Kristokon toso, ae Pinjop da dabilon gen bamisi dayaman. Notnonisi, yo morap aman unun ji dakon nandan gadat panteban ak do aman.

²⁰ Nido nak abin dandako anpak nak da si galak toso unuden an amin di dima ekwa pindakgen yan do nak timisok di pasoldot. Ae jiyo kisi da nak nandaba anpak ji da si galakton unuden agak amin kinda da yan dima di egipbom. Nak obin dandako gen emat, ae amin do nandaba yokwi tok, ae butjap, ae disi dogin nandanek egip egip, ae amin do yanba yokwi tok, ae manji gen, ae pibit tidok anpak, ae pi panupbal ak anpak, unun anpak morap jikon tanba pindakgen yan do pasoldot.

²¹ Nak ae opben bisapmon Pinjop da ji da dabilon abin nepjak do pasoldot. Kalip jikon amin morapmi da anpak inani morapmi, ae yumabi anpak mibili mibili awit. Nak obin dandaken bisapmon ji but tobil dima anek unun anpak yokwi morap sigen aba dandaken kan, nak bupmisi nandaken.

13

Korin amin nandan gadatni dakon kila tagisi ani

¹ Abisok jikon opbo bisap kapbi asak. Pinjop gen papiakon gen yan toso: "Amin bamori bo kapbi da amin kinda da sun aban kanek asi sun agit yan yoni kan, unun bami yan nandani."

² Nak mibiltok opgum da ae unun da manjikon opbo egipguman bisapmon kalip yokwi awit amin gat ae amin diwari kisi mama gen yoyigim. Ae abisok dubagikon egek aeno yan yoyisat, aeno jikon tobil opben kan, yokwi awit amin kobogi yomdisat.

³ Kristo asi nak da gen kagakon da gen yosok bo dima ji unun kok do yon, do unun anpak abo, nak Kristo dakon gen abidane yosot yansi nandakan. Kristo ji panmilip ak do tapmim wisik dima asak, jikon tapmimni madepsi.

⁴ Asi, Kristo kalip tapmimni mini nan tilak kindapmon anakgwit, mani abisok Pinjop da tapmimon kalugi egisak. Nin unun gat gadagiman ae tapmimninyo

kisi mini, mani nin Pinjkop da tapmimon unun gat kalugi egek ji panpulugok do pi akdaman.

⁵ Ji nandan gadat bamisi an bo dima, yan do disi ban pankiligek pindatni. Yesu Kristo ji da butgwan egisak, ji unun dima nandan? Unun jikon dima egisak kan, nandan gadatji bami dima.

⁶ Ae nin Kristo dakon yabekbini bamisi yan disi kokwinigek nindani do nandisat.

⁷ Nin Pinjkop da ji panpuluganawan yokwi kinda dima ani do bisit aman. Ji da nin do Kristo dakon pi amin yan nindani yanon da gen on dima yoman. Ji da nin do pi amin toptopmi yan tagi nandani, mani yo madep unun ji da anpak tagisi bangin ani do nandaman.

⁸ Nido nin gen bami abin yip do yo kinda aripmi dima anen. Nin gen bami jonit dogin pi aman.

⁹ Ji tebai agakwa nin dakon tapmim mini an bisapmon nin unun do kisik kisik aman. Ae ji nandan gadat kalip tebai awit unun ankaluk anek aesi tebai atni do bisit aman.

¹⁰ Amin Tagi da pini kila aben do nak tilak anek yandagok an namgut. Nak abisok ji da dubagikon egek papia on mandisat, nido jikon obin ji dakon anpak panmilip ak do gen tebai yok do dima galak tosot. Amin Tagi da ji dakon nandan gadat panjeban aben do pi on namgut. Nandan gadatji panjupbal aken do dima namgut.

Pol da galok gen yagit

¹¹ Not kabi, nak gen wasip anek galok gen dayisat. Ji anpakji panmilip anek kilegisi egipni. Geno nandanek guramitni. But kalonon da yaworisi egipni. Yan anakwa Pinjkop but dasi galaktan daminjak but yawot damisak unun da ji gat egipjak.

¹² Panmuwukbi notji gat domdom ani bisapmon but dasi timitni. Pinjkop dakon telagi panmuwukbi idon ekwan unun da ji do gildat tagi yan dayan.

¹³ Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawotni, ae Pinjkop dakon amin do but dasi galak tan yomyom anpakni jikon tosak, ae Telagi Wup da ji panpuluganban but kalonji egipni dosi nandisat.

Pol da Galesia Amin do Papia Mandagit

But pisogen

Mibiltok Juda amin dagin Yesu yolgwit. Mani Yesu da yabekbi Pol yabekban kin Amin Nwakwari Kabi dukwan dukwan egipgwit unjodon agek Gen Bin Tagisi yoyin tenjenagit. Anakwan minat aminyo morapmi da Yesu dakon amin kabikon abin sajbewit. Anakwa jigi kinda noman tagit. Unjun minat aminyo kalip Juda amin da Moses dakon gen teban yolgwit unjoden dima yolgwit. Yesu yolyol amin daganek Moses dakon gen teban guramik kimori bo dima?

Amin diwari da unjun amin Juda amin dakon anpak yolek giptim timni mandanek ae Moses dakon gen teban yol kimotni do pi awit. Mani Pol da dimasi do yagit. Anek yan yagit, Nin Yesu Kristo nandan gadan iminek unjun kosit kalonon dagin Pinjop da dabilon amin kilegi dagoman, anek egip egip kalugi abidoman.

Juda amin unjoden di Galesia Provinskon kiwit unjun da panmuwukbi Moses dakon gen teban yol kimotni do pi ak do awit. Pol da unjun awit dakon geni nandanek Galesia panmuwukbi dakon nandan gadatni gat ae anpakni gat panmilip ak do anek papia on mandagit.

Mibiltok Pol da iyi do Pinjop da iyi yabekbi pi imgut unjun do yosok. (Gagi 1.1 do koki.) Unjun iyi dakon galaktok bo amin kinda dakon galaktok yolek pi unjun dima asak. Pinjop da Amin Nwakwari Kabikon Gen Bin Tagisi yan tenjenosak do yan imgut. Don Pol da yan yosok, "Amin Yesu Kristo nandan gadan iman unjun dagin Pinjop da dabilon amin kilegi." Papia on dakon mibi gen unjun yan: Kristo da pulugan nipmandak bisapmon, Telagi Wup da nin pawilakwan amin do anpak kilegi an yomaman.

Pinjop da iyi Pol yabekbi pi asak do manjigit (Kilapmi 1.1-2.14)

¹ Nak yabekbi Pol da papia on mandisat. Yabekbi pi aben do amin da dima yabekgwit, bo amin da dima manjin nepgwit. Yesu Kristo gat ae Pinjop Datni kimoron nan aban pidagit unjun da nak yabekgimal.

² Nak gat ae panmuwukbi notno nak gat ekwaman nin da Yesu nandan gadan iman amin morap Galesia provinskon ekwan ji do gildat tagi yan dayaman.

³ Pinjop Datnin ae Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawot gat ae but yawotni gat jikon tosak.

⁴ Kristo da Pinjop Datnin dakon galaktok yolek yokwinin wiririt do egip egipni parekgit. Abisok anpak yokwisi on miktimon tosoke nin unjun kagagwan ban timit do anek yan agit.

⁵ Pinjop dakon man madepni dagok dagogi mini tan anan kisak teban. Unjun asi.

Gen Bin Tagisi unjun kalonji kindagin

⁶ Ji da anpak an unjun do butnokon da nirip sojek njwakwarisi nandisat. Pinjop da Kristo dakon nandan yawotni do anek ji yan damgut, mani ji tepmisi yipman degek gen bin njwakwari kinda yolgan.

⁷ Gen bin tagisi njwakwari kinda dimasi tosoke. Amin diwari da ji dakon nandan nandan panjungam anek Kristo dakon Gen Bin Tagisi kulabik anek antasik an.

⁸ Mani nin nin, bo ae anjelo kinda Kwen Kokupsi da pinj, Gen Bin Tagisi kinda nin da yanj tentenanj damgumanj unjudensi dima yanj tentenosak kanj, unjun amin Tipdom do amin asak.

⁹ Kalip kili dayigimanj gen unjun banjin ae dayisat: amin kinda da Gen Bin Tagisi kinda nin da dayino abidawit unjudensi dima yanj tentenosak kanj, unjun amin Tipdom do amin asak.

¹⁰ Ji nianj nandanj? Amin da nak tagisi yanj nandanj namni yanjon da gen on yosot? Unjun dima. Pinjkop da nak amin tagisi yanj nandanj namjak yanjon da yosot. Amin da kisik kisik ani yanjon da yokenj kanj, nak Kristo dakon oman monji dima.

Pol yabekbi man abidagit dakon gen

¹¹ Not kabi, yanji nandani. Gen Bin Tagisi kalip yanj tentenanj damgum unjun aminon da dima noman tagit.

¹² Amin kinda da dima namgut, ae amin da dima nayinj dekgwit. Yesu Kristo da iyi nolijan kagim.

¹³ Nak da kalip Juda amin da anpak anj ae nandanj gadat anj unjun yol kimagek egipgum dakon geni ji kili nandawit. Nak Pinjkop dakon panjmuwukbi morap panjupbal abo minisi ani do pi tebaisi agim.

¹⁴ Nak Juda amin dakon anpak yolek nak gat nani morapmi yapgum. Babikno dakon anpak yol kimot do pi tebaisi agim.

¹⁵ Mani nak menj da dima anjalajakwan Pinjkop da nak kili manjigat. Anjek nandanj yawotni do anjek iyi dakon amin egipbenj do yanj namgut.

¹⁶ Ae bisap si yipguron nak da Amin Nwaknjwari Kabikon Monji do yanj tentenok abenj do Monji noligit. Unjun bisapmon nak unjun dakon mibili nandak do amin di dima yoyigim.

¹⁷ Nak yabekbi kabi mibiltok noman tawit unjun pindat do Jerusalem dima kigim. Dima, nak unjudon gin Arebia miktimon kigim. Ae don Damaskus kokupmon tobil kigim.

¹⁸ Unjudon egek bilak kapbi mudanjakwan Pita kanj nandanjo ak do Jerusalem kiko unjun gat gildat 15 yanj egipgumak.

¹⁹ Unjudon yabekbi diwari dima pindakgim. Jems, Amin Tagi dakon padige, unjun kalon nanjin kagim.

²⁰ Pinjkop da dabilon asisi dayisat. Gen mandisat unjun top dima.

²¹ Ae don Siria ae Silisia provinskon agipgum.

²² Unjun bisapmon Kristo dakon panjmuwukbi morap Judia miktimon egipgwit unjun da nak dima nandanj namgwit.

²³ Isal gen binogin nandawit: "Kalip nin yo yokwisi anjim do agit amin abisok nandanj gadat anjupbal ak do agit unjun dakon yanj tentenok asak."

²⁴ Pinjkop da nagon pi agit unjun dakon geni nandanjek mani anjisiwit.

2

Yabekbi diwari Pol gat but kalon awit

¹ Bilak 14 mudanjakwa aeno Jerusalem wigigim. Unjun bisapmon Banabas gat kisi wigigimak. Ae Taitus kisi abidoko wigigimanj.

² Pinjkop da iyi nak unjudon kikenjosi noligit. Jerusalem egipgum bisapmon Gen Bin Tagisi Amin Nwaknjwari Kabikon yanj tentenok asat unjun dakon mibili do panjmuwukbi dakon kila amin iyi banjin yoyigim. Nido, pi agim da asat unjun amin da kanja bami mini asak yanj do pasol pasol agim.

³ Taitus nak gat kisi egipgumak. Taitus unun Grik amin kind, mani giptimni mandanej do dima yawit.

⁴ Panmuwukbi toptopmi di muwut muwutninon panabin kabokon da pindak nandanjo ak do yikgwit. Yesu Kristo da nin kili pulugan nipgut, mani unun amin da nin gen teban dakon oman monji ae egipnejen do nandanej yikgwit.

⁵ Mani geni dimasi nandan yomguman. Gen Bin Tagisi unun kulabik dima anek jikon toktogisi tosak do nandagiman.

⁶ Panmuwukbi dakon kila amin egipgwit unun asi mani ton bo mani mini nak da nandabo yo madep dima asak. Pinjop da kokwin bamisi asak. Gen Bin Tagisi yagim unun kulabik ak do dima nandawit.

⁷ Dimasi. Pinjop da Juda aminon Gen Bin Tagisi yan tentenok pi Pita do ingut, yan gin nak da Amin Nwakjwari Kabikon Gen Bin Tagisi yan tentenok pi nangut yan nandan namgwit.

⁸ Asi, Pinjop da Pita do tapmim iban Juda aminon yabekbi pi asak, yan gin nak do tapmim naban Amin Nwakjwari Kabikon yabekbi pi asat.

⁹ Amin da Jems, Pita ae Jon unun panmuwukbi dakon kila amin yan pindakgwit. Unun kila amin da Pinjop da nandan yawotni do anek pi unun nangut unun nandanej Banabas gat nit dakon kisi iligek notninsi yanon da nit timikgwit. Anek nit Amin Nwakjwari Kabikon pi anjapdo unun da Juda amin nandan gadat dima abi kabikon pi ani do but kalon agiman.

¹⁰ Yo kalonji kindagin andejen do niyiwit. Nit yoni mini amin unun do nandan yominej panpulugondejen do niyiwit. Unun dakon pi ak do tagisi nandagin.

Pol da Pita gulusun agit do iyigit

¹¹ Mani don, Pita Antiok kokupmon apgut bisapmon nak da panmuwukbi da dabilon tebai iyigim, nido gulusun madepsi agit.

¹² Kalip Pita Amin Nwakjwari Kabi nandan gadat awit unun gat jap kalonjan nan awit. Mani don Jems da Juda amin di yabekban Antiok kiwit. Unun amin yan nandawit, nin Yesu nandan iminej giptimninyo kisi mandanejen kan, Pinjop da kanban kilek tosak. Do abin altawit bisapmon Pita unun Juda amin da yokwi nandan namni yan do pasalek Amin Nwakjwari Kabi yopman degek unun gat gadat gadat dima awit.

¹³ Juda amin diwari Pita da jamba but anpak agit unun yolba kisi da awit. Ae Banabas kisi yolek gulusun agit.

¹⁴ Gen Bin Tagisi dakon gen bami kilegi dima yolba pindagek unun amin kabi da dabilon Pita yan iyigim, "Gak Juda amin kind, mani Juda amin dakon anpak yopmanek Amin Nwakjwari Kabi dakon anpak asal. Mibili nido Amin Nwakjwari Kabi nandan gadat awit unun da Juda amin dakon anpak yol kimotnidosi nandisal?"

Amin Yesu Kristo nandan gadan iman unun dagan Pinjop da dabilon amin kilegi

(Kilapmi 2.15-4.31)

Yesu nandan gadan imjak amin unun amin kilegi

¹⁵ Nin Juda amin kabikon da altagiman. Amin Nwakjwari Kabi yokwi pakpak kabikon da dima altagiman.

¹⁶ Mani nin nandaman, amin Moses dakon gen teban yolakwa Pinjop da unun do anek amin kilegi yan dima yoyisak. Amin Yesu Kristo nandan gadan iminej kilek ton. Ninyo kisi Yesu Kristo nandan gadan inguman, nido nin

nandaman unun kosiron dagin Pinjkop da amin kilegi yan niyisak. Nido gen teban yolapno amin kilegi yan aripmi dima niyisak.

17 Nin Kristo nandan gadan iminek Pinjkop da dabilon amin kilegi agiman. Ae nin Juda amin dakon gen teban dima yolgaman, do Juda amin da nandan, nin Amin Nwakjwari Kabi da arip yokwi pakpak gin yan nandan niman. Anek Kristo da yokwi anej do nandisak yan nandan. Mani unun dimasisi!

18 Nak kalip Moses dakon gen teban yol kimagek Pinjkop da dabilon man kilegi pak do pi madep agim da don Yesu nandan iminek unun nandak nandak wagil yipgum. Do unun nandak nandak aeno abidoken kan, nak yokwi pakpak amin kinda.

19 Mani gen teban da nak kimoron nepgut, do abisok egip egipno Pinjkopmon toso. Nak Kristo gat kisi tilak kindapmon kimakgimak.

20 Nak naga egip egipmi tonj dima egisat, Kristo nak da buron egisak. On miktimon egip egip asat unun Pinjkop dakon Monji nandan gadan iminek egisat. Unun da nak do but dasi galak tan naminek egip egipni nak anjapulogok do parekgit.

21 Nak Pinjkop dakon nandan yawotni yipbo yo isali dima asak. Gen teban yolek amin kilegi tagi anej kan, Kristo isal dogin kimakgit.

3

Gen teban yolyol dakon kosit ae nandan gadat dakon kosit

1 Galesia amin ji nandan kokwinji tagi dima! Nin da Yesu Kristo kili doligiman. Unun disi dabil da yan kanakwa tilak kindapmon akgit. Namin da nandak nandakji panjupbal ak?

2 Nak yo kalonj kinda dogin dayikdisat: Ni kosiron da Telagi Wup abidawit? Gen teban yolyol kosiron da, bo Gen Bin Tagisi nandanek nandan gadat anej unudon da abidawit?

3 Ji wagisi nandan kokwinji tagi dima, ma? Ji Telagi Wup da tapmimon da egip egip kalugi wasawit da abisok disi da tapmimon da wasip akdan, ma?

4 Ji kalip Yesu yolek jigj noman tan daba jigj isal dogin pawit, ma? Nak da isal dogin pawit yan dima nandisat.

5 Pinjkop da Telagi Wup daminek wasok tapmimi tonj ji da bikbigon asak, mibili nido yan asak? Ji da gen teban yolakwa, unun do? Bo, Gen Bin Tagisi nandanek nandan gadat anakwa, unun do asak?

6 Pinjkop da papiakon gen yan toso:

“Abraham Pinjkop nandan gadan imgut, do Pinjkop da amin kilegi yan iyigit.”

7 Do ji yanji nandan, amin Gen Bin Tagisi do nandan gadan unun Abraham dakon gwaknisi.

8 Kalipsigwan Pinjkop da yanji nandagit, don Amin Nwakjwari Kabi da nandan gadat anakwa amin kilegi yan yoyiken. Pinjkop yanji nandanek unun yo dima noman tanakwa kalipsigwan Abraham Gen Bin Tagisi do yan tentenok an imgut. Pinjkop gen papi da unun do yan yosok:

“Gak obakon gin Pinjkop da minjat amin morap miktimi miktimi ekwan yo tagisi an yomdisak.”

9 Abraham nandan gadat aban Pinjkop da yo tagisi an imgut. Yanjin Pinjkop da minjat amin morap nandan gadat ani unun yo tagisi an yomdisak.

10 Mani Pinjkop da minjat amin morap gen teban yolek Pinjkop da dabilon nin amin kilegi tagi anej yan nandan unun jobit yomdisak. Nido, Pinjkop gen papiakon gen yan toso:

“Amin kinda gen teban papiakon gen teban morap ton unun dima guramitjak kan, Pinjkop da unun amin jobit imdisak.”

11 Pinjkop da papiakon gen yan tosok:

“Amin nandan gadat ani, unun Pinjkop da amin kilegi yan yoyinjawan egipdan.”

Gen unun da yan si nolisak, gen teban yolapno Pinjkop da amin kilegi yan niyisak dakon kosit kinda dima tosok.

12 Gen teban yolyol unun nandan gadat dakon yo dima. Unun iyi kinda. Nido Pinjkop gen papiakon gen yan tosok:

“Amin kinda gen teban morap kisi guramikdak unun egip egip abidosak.”

13 Gen teban da yan yosok, amin morap nin kisi gen tebanon gen morap ton unun tagi dima guramikgaman, do jobit panerj. Mani nin panjplugok do Kristo da iyi jobit panek nin yokwikon ban timikgit. Pinjkop gen papia da yan yosok:

“Amin morap tilak kindapmon wukwan unun jobiri ton amin.”

14 Kalip Pinjkop da Abraham do gisam imgut unun Amin Nwaktjwari Kabi da Yesu Kristo da pi unun agit do anek unun gisam kili abidan. Do nin kisi morap Yesu do nandan gadat anek kalip Pinjkop da yan teban tok agit da aripmon Telagi Wup abidonerj.

Pinjkop dakon gen teban da Pinjkop dakon yan teban tokni kulabik aripmi dima asak

15 Not kabi, nak abisok amin nin da anjagon da tilak kinda aben. Amin kinda da yan dagok gen kinda mandisak kan, amin di da gen di aripmi dima sanbegi. Bo amin kinda da yan dagok gen unun dima yolyoli yan aripmi dima yosak.

16 Kalipsigwan Pinjkop da yo tagi don noman toni do yagit. Yan teban tok unun Pinjkop da Abraham gat monji gat do an yomgut. Pinjkop gen papia da “gak dakon gwakgo do” yan dima yosok. Monji morapmi do dima yosok. Kalonj kinda dogin yanek yan yosok:

“Gak dakon monji do.”

Unun Monji unun Kristo.

17 Nak yanon da yosot. Mibiltok Pinjkop Abraham gat sanbek sanbek agimal. Anjawan bilak 430 yan mudanjakwa Moses dakon gen teban donsi noman tagit. Gen teban unun da Pinjkop da sanbek sanbek agit unun kulabik aripmi dima asak. Unun da kalip Pinjkop da yan teban tok agit aripmi dima aban pasiljak.

18 Pinjkop da yo nim do manjigit unun abidok do gen teban yol kimotnerj kan, yan teban tok agit do anek dima abidoman. Mani nin nandaman, Pinjkop da unun yo morap Abraham do im do kili yan teban tagit.

19 Yan kan, gen teban nido tosok? Unun yan: Pinjkop da yokwi dakon mibili altan tenjerjosak do nandagit. Do yan teban tok da kwenon gen tebanyo kisi ningut. Gen teban sigin tanjakwan wigi monji unun altagit. Unun kalip Pinjkop da yo im do yan teban tok agit. Pinjkop da gen teban unun anjelo do yoban unun da binap amin Moses do yan tenjerjan imgwit. Yan aba binap amin unun da nin do ningut.

20 Mani amin kinda da iyi pi kinda ak do nandisak kan, pi unun binap amin kinda do aripmi dima iban. Pinjkop unun kalonj gin, ae unun kalonj dagin Abraham do yan teban tok an imgut.

Gen teban da kilanin anek Kristokon panjisak

²¹ Gen teban unun yan teban tok gen Pinjkop da kalip yagit dakon uwalni? Unun dimasi. Pinjkop da gen teban nimirjek unun da egip egip damjak yan yagit tam, gen teban yoljol kosiron da nin minjat aminyo kilegi anom.

²² Mani Pinjkop gen papia da yosok, “Yokwi da minjat amin morap kisi dam tebanon yopgut,” do Yesu Kristo nandan gadanj imni amin unun Pinjkop da kalip yan teban tok agit yo unun tagi abidoni.

²³ Nandan gadat dakon bisap dima altanjakwan, gen teban da nin dam tebanon nipban egipguman. Dam tebanon sigin egapno wigig nandan gadat dakon bisap unun altan kili noman tagit.

²⁴ Gen teban unun kila aminin da yan egek nin Kristokon panjkisak. Panjkwan nandan gadat anapno Pinjkop da minjat aminyo kilegi yan niyisak.

²⁵ Abisok nandan gadat dakon bisap kili noman tak, do gen teban da kila aminin egakwan dima ekwaman.

Nandan gadat anjek Pinjkop dakon gwaknisi ekwaman

²⁶ Ji kisisi Yesu Kristo nandan gadanj iminjek Pinjkop dakon gwakni dagawit.

²⁷ Minjat amin morap telagi pakbi sojek Kristokon gadawit, ji Kristo imal nan yan pawit.

²⁸ Kristo da amin kabikon Juda amin bo Grik amin mini, ae oman monji bo ae isal ekwan amin mini, ae minjat bo ae wili mini. Abisok Yesu Kristo obakon ji wagil kalonigin.

²⁹ Ji Kristo dakon amin kabi ekwan kan, ji Abraham dakon gwakni. Ae kalip Pinjkop da Abraham dakon amin kabi do yo yom do yan teban tok agit unun ji dakon.

4

Kristo da pi agit do nin Pinjkop dakon gwakni agiman

¹ Nak dakon gen unun yan: monji kinda egisak kan, don unun monji da datni dakon yo morap timitjak. Unun yo morap monji dakon da ton yan asak, mani monjisok egisak bisapmon unun dat dakon oman monji da aripmon egisak.

² Unun kila amin ae mibiltok amin da yongamgwan egakwan wigig dat da bisap yipguron wigisak.

³ Ninyo kisi yan gin, gen bami dima nandanjek egipguman bisapmon on miktim dakon gen teban ae anpakni unun dakon oman monji egipguman.

⁴ Mani Pinjkop da bisap yipguron Monji yabekban pigit. Minjat da analanban gen teban da yongamgwan egipgut.

⁵ Nin gen teban da yongamgwan egapno yokwikon ban yuman nipgut. Anek yan aban Pinjkop dakon gwakni agiman.

⁶ Ji abisok Pinjkop dakon gwakni ekwan, do Pinjkop da Monji dakon Wupni yabekban nin da buron kili pigigit. Anjakwan Wup da pantagap aban Pinjkop do “Aba, Dat” yan yan tidoman.

⁷ Yan do anjek gak oman monji dima egisal. Gak Pinjkop da aban monji dagagil. Ae gak monji egisal, do yoni tagisi unun timitdisal.

Pol da Galesia amin do nandaba kik agit

⁸ Ji kalip Pinjkop dima nandan ingwit bisapmon yo pinjkop dima unun dakon oman monji egipgwit.

⁹ Mani abisok Pinƙop kili nandanj imenj. Bo yanŕi yokenj kanj tagi, Pinƙop da ji kili nandanj damgut. Do ji nido ae tobil kinjek wup yokwi tapmimi minisi yo isali unjuden unjun dakon oman monji egip do nandanj?

¹⁰ Ji bisapmi bisapmi bisap madep gat, ae kanek kalugi dakon bisap madep gat, ae bilak kalugi dakon gawat gawat bisap madep unjun yol kimotdosi nandanj.

¹¹ Pi jikon agim unjun isali asak yanj do ji dakon anpak do nandanjek si pasoldot.

¹² Not kabi, ji Juda amin dakon gen teban yipmanjek nak yombemsi dagoni do tebai dayisat. Nak naga gen teban yipmanjek ji yombemsi agim. Yanj anapbo ji da gulusunj kinda dima anj namgwit.

¹³ Disi nandanj, sot kinda da abidanban nak wasok wasoksi abinj jikon Gen Bin Tagisi yanj tenjenagim.

¹⁴ Sotno da jigi madepsi damgut, mani ji manji dima namgwit, ae nak gat egip do dima kurak tawit. Nak Pinƙop dakon anelo kinda nanj yanj abidawit, bo ae Yesu Kristo iyi nanj yanj abidawit.

¹⁵ Unjun bisapmon ji nak do kisik kisik anek tagisi nandanj namgwit. Mani abisok unjun kisik kisikji dukon tosoƙ? Nak asisi yosot, unjun bisapmon nak anpulugok do madepsi galak tawit. Ae dabilji tagi pilikbam tam, pilik nak do nabam.

¹⁶ Nianji? Nak gen bami dayinjek uwalji dagagim, ma?

¹⁷ Nandani, amin ji paŕgalak ak do pi anj, unjun ji paŕpulugoni dakon nandak nandakni mini. Unjun ji da nin nipmanj degek unjun yolni yanj do pi anj.

¹⁸ Nin amin do anpak yo tagisi anyom do nandak nandak tebai anenj kanj, unjun tagisi. Bisapmi bisapmi unjun anpak ani, ae nak da egipbenj bisapmon gin dima ani.

¹⁹ Gwaknoni, miŕat da monji altok do anakwa tepmi paŕj, unjudeŕj tepmi aeno pasat. Nido, ji Kristo yombemsi ani do nandisat.

²⁰ Nak abisok ji gat dima ekwamanj. Nak ji gat kisi ekwamanj tam, gen tagisok di tagi dayikom. Nak ji do nandaba kik asat. Nianjon da ji paŕpulugokenj unjun dima nandisat.

Aga gat Sara gat dakon tilak gen

²¹ Gen teban da yonƕamƕwan egip do nandanj amin, ji abisok nak nayini. Gen teban da nianj yosok?

²² Pinƙop gen papia da yanj yosok, Abraham unjun monji bamori. Omani do egipƕut miŕat Aga da kinda anjalagit. Ae miŕatsini isal egipƕut da kinda anjalagit.

²³ Unjun oman miŕat dakon monji unjun amin da monji paŕalanj kosiron da altagit. Mani miŕatsini isal egipƕut dakon monji unjun, Pinƙop da yanj teban tok anakwan altagit.

²⁴ Unjun gengwan tilak gen kinda tosoƙ. Miŕat bamot unjun sanbek sanbek bamori dakon tilak asak. Aga unjun Sinai Kabapmon sanbek sanbek dakon tilak asak. Anakwan monjini da gen teban dakon oman monji dagonj.

²⁵ Aga unjun Sinai Kabap dakon tilak asak. Unjun kabap miƕtim Arebia dakon. Ae Jerusalem abisok tosoƙ unjun dakon tilak kisi asak. Jerusalem unjun gwakni gat gen teban dakon oman monji ekwanj.

²⁶ Eke Jerusalem kinda Kwen Kokup tosoƙ unjudeŕj oman amin mini. Unjun kokup unjun nin dakon meŕnin.

²⁷ Pinƙop gen papia da yanj yosok:

“Minjat gak bupmikon egek monji dima panjalasal, gak kisik kisik aki.

Minjat gak monji panjalak do tepmi dima nandagil, gak but galak nandanek
yanj tidoki.

Nido, minjat eni tonj dakon gwakni yapmanjek gwakgo morapmisi akdanj.”

²⁸ Not kabi, ji Aisak yombem. Pinjkop dakon yanj tebantogon ji gwaknisi
awit.

²⁹ Monji unun amin da monji panjalan kosiron da altagit, unun da Telagi Wup
da tapmimon da altagit unun da yo yokwisi anj yomgwit. Abisok kisi anjak
yanj gin tosok.

³⁰ Mani Pinjkop genon ni gen tosok? Gen yanj tosok:

“Oman minjat unun gat monji gat yolni.

Nido oman minjat dakon monji unun da dat gat ae minjatsini dakon monji
gat dakon yo diwat dima timitjak.”

Unun Pinjkop gen da yosok.

³¹ Not kabi, nin nandamanj, nin oman minjat dakon gwakni dima. Nin
minjatsini isal egipgut dakon gwakni.

**Kristo da nin puluganj nipmanjak bisapmon, Telagi
Wup da nin pawilban amin do anjak tagisi anjomamanj**
(Kilapmi 5-6)

5

Nin puluganji da aripmonsie egipnenj

¹ Nin yokwi da napmon dima egipnenj do anjek, Kristo da nin puluganj
nipgut. Do ji tebai atni. Amin da gen teban dakon oman monji ae dagoni
do dayinba kanj, geni dima nandani.

² Nak Pol da gen dayisat unun pakyanjsi nandani. Ji yum pindagakwa
giptimji mandani kanj, Kristo dakon pi da ji kindasok aripmi dima
panpulugokdisak. Dimasi.

³ Ji morap yum pindagakwa amin da giptimji mandanj amin aeno yanjsi
dayinj tenjenokdisat. Anjak unun ani kanj, gen teban morap kisi yol kimotdo.

⁴ Gen teban yolek unun kosiron da Pinjkop da amin kilegi yanj niyisak yanj
nandanj amin, ji Kristo kili yipmanj dekgwit. Ji Pinjkop dakon nandanj yawotni
kili yipmanj dekgwit.

⁵ Telagi Wup da tapmimon Pinjkop nandanj gadanj iminjek unun da amin
kilegi yanj niyisak do jomjom amanj.

⁶ Amin kinda Yesu Kristokon egisak kanj, giptimni mandisak bo dima
mandisak unun kisi yo isali. Mani amin kinda nandanj gadat anjek unun da
anjtagap aban amin do but dasi galak tanj yomisak unun da yo bamisi.

⁷ Kalip ji Kristo dakon kosit nanj tagisi agipgwit. Mani namin da kosit
sopmanj damik da gen bamikon sanjbenjek dima akwanj?

⁸ Nandak nandak abisok yolganj, unun Pinjkopmon da dima abisak. Pinjkop
da ji iyikon kini do yanj ilikdak.

⁹ Nandani, yis kalonjsok di da aba bret morap kisi tagi paptoni.

¹⁰ Amin Tagi da ji panpuluganban nak dakon nandak nandak yolek nandak
nandak njwakjwari di dima timitdanj yanjsi nandanj gadasat. Namin da ji dakon
nandak nandak panjupbal asak, unun dima nandisat. Mani amin unun iyi
dakon gulusunji dakon kobogi yokwisi timitdisak.

¹¹ Not kabi, asi nak amin da giptim mandak mandak ankimotni do yanj
tenjenok sigin asat kanj, nido nak yokwi sigin anj nam do pi anj? Amin da giptim

mandak ankimotni do yosot tam, tilak kindap dakon gen da amin sanjenek nandak nandakni aripmi dima anupbal abam.

¹² Amin unun nandak nandakji panupbal an, unun giptimni mandanek ae yabi yo kisi wagil pan mudoni do nandisat.

¹³ Asi not kabi, Pinkop da ji puluganbi da egipni do yan damgut. Mani, “nin puluganbi da ekwaman, do but kalip dakon anpak tagi anej” yan dima nandani. Ji kalon kalon Pinkop dakon minjat aminyo diwari dakon oman monji egek but dasi galak tan yomin kimotni.

¹⁴ Gen teban morap kisi on gen teban kalongwan gin tosok: “Gaga do but dasi nian galak tosok, unuden gin amin do but dasi galak tan yobi.”

¹⁵ Mani, ji butjap nandanek bikbikjikon emat tosok kan, yagosi. Ji kisi di pasilbam.

Telagi Wup dakon anpak ae but kalip dakon anpak

¹⁶ Nak yan dayisat: Ji yum kanakwa Telagi Wup da dayin pawilakwan egipni. Yan ani kan, but kalip dakon galaktok aripmi dima yoldan.

¹⁷ But kalip dakon galaktok da Telagi Wup abin yip do pi asak. Ae Telagi Wup dakon galaktok da but kalip abin yip do pi asak. Unun bamot uwal uwal amal, do yo ak do nandan unun aripmi dima ani.

¹⁸ Mani ji Telagi Wup da dayin pawiljak kan, gen teban da dam tebanon dima ekwan.

¹⁹ But kalip dakon anpak unun disi nandan. Anpak unun yan: yumabi anpak mibili mibili,

²⁰ ae kokup kidat do gawat gawat, ae sot wamwam mibili mibili, ae nandaba yokwi tok, ae ukwayit, ae amin dakon yo do pindak galaktok, ae butjap, ae gaga dogin nandak nandak, ae pidok pidok,

²¹ ae tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok nandak nandak, ae pakbi teban nanek but upbal anpak, ae kwen wigik anek gen papmon da yan tidok anpak, ae anpak yokwi mibili mibili oden. Nak nawa gen kili dayigim, ae abisok unun gen kalon banjin yosot: minjat amin morap anpak unuden an, unun Pinkop da kila asak da kagagwan aripmi dima pigikdan.

²² Mani Telagi Wup da pantagap aban anpak tagisi aman unun yan: amin do but dasi galak tan yomyom anpak, ae kisik kisik, ae but yaworon da egip egip anpak, ae but yaworon da jigi pakpak, ae amin panpuluganek anpak tagisi an yomyom, ae bisapmi bisapmi kilegisi egip egip,

²³ ae yawori egip egip, ae nin do kila anek anpak kalipmi pabin yopmanek egip egip. Anpak unun dima ani dakon gen teban kinda dima tosok.

²⁴ Yesu Kristo dakon minjat amini but kalipni gat, ae galaktokni gat ae wagat wagat anpak yokwini unun timik tilak kindapmon dapba kili kimak mudawit.

²⁵ Telagi Wup da egip egip nimisak, do mibiltok yipno unun da niyin pawiljak.

²⁶ Nin dakon man dima pawigek, emat ani do amin diwari dakon but dima sugonen. Ae tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok nandak nandak dima anej.

6

Nianen jap yet kinda nan kwaokgi, bami unuden nanjin pakdisal

¹ Not kabi, jikon da kinda yokwi agit yan nandan iman kan, Telagi Wup yolgan amin ji da unun amin anpak yawori an iminek anpakni anmilip ak do

anpulugoni. Mani disi do kan kimotni. Sunduk da panjkewalban ji yo kisi yokwi di abam.

² Ji amin diwari panpuluganek jigini guramitni. Yan anek Kristo dakon gen teban tagisi guramitni.

³ Amin kinda mani ton yan nandisak, mani unun mani mini kan, unun amin iyi nan top anjkewaldak.

⁴ Amin kalon kalon anpakni tagi bo yokwi yan do kokwinik kimotni. Yan asak amin, anpak iyi agit unun do kisik kisik tagi asak. Anek iyi dakon anpak do nandanek amin diwari dakon anpak dima kokwinitjak.

⁵ Nido, amin morap kisi kalon kalon iyi anpak awit dakon jigi panpan akdan.

⁶ Pinjkop gen nandak nandak timikgan amin, ji yo kabisi morap kokwinik yoyindetji do diwari imni.

⁷ Ji disi ban panjiligeek Pinjkop anjkewalne yan di nandabam. Ji da aripmi dimasi. Ni jap yet nan kwaokgi unun nanjin paktisak.

⁸ Amin kinda iyi dakon but kalip dakon galaktok yoljak kan, but kalip unun dakon anpak da bami yokwisi tanek wagilsi yokwi tosak. Mani Telagi Wup dakon galaktok yoljak kan, Telagi Wup da egip egip unun amin do iban dagok dagogi mini tagisi egi wigikdisak.

⁹ Do nin anpak tagisi ak do dima kurak tonej. Pi anek dima alek tonej kan, jap bami pakpak bisapmon bami wagil tagisi paktaman.

¹⁰ Do ni bisapmon amin morap panpulugoki dakon bikbik pisan gaban kan panpulugoki. Ae nandan gadat amin notji banji pindagek panpulugonisi.

Pol da Yesu dakon tilak kindap do but galaksi nandagit

¹¹ Gen on nak da naga mandisat. Kilda mibil madepmon da gen mandisat unun do koni.

¹² Nandani. Giptim mandak do teban teban an amin unun amin diwarikon man madep pak do anek an. Unun pasalek yan nandan, "Amin diwari da nin Kristo dakon tilak kindap do nandan gadaman yan nandan nimni kan, yo yokwi an niman."

¹³ Giptimni mandawit amin, unun iyi gen teban dima yolgan. Mani unun amin man madep timit do anek giptimji mandak do dayan.

¹⁴ Nak yo kinda bo amin kinda dakon man dima awigiken. Dimasi. Nak Amin Taginin Yesu Kristo dakon tilak kindap nan gin awigisat. Kristo da tilak kindapmon pi agit do anek koko on miktim dakon anpak yokwi morap unun ijtan mudagam, ae nak naga tilak kindapmon kili kimakgim da on miktim dakon anpak yokwi morap sanjbejek dima yoldat yan asak.

¹⁵ Abisok giptim mandabi bo dima mandabi unun yo isali. Pinjkop da nin aban minjat aminyo kalugi agiman, unun da yo bamisi asak.

¹⁶ Pinjkop da minjat amin morap nandak nandak on abidanek yolgan unun bupmi nandan yominek butni pan yawot aban yawori toni. Unun minjat aminyo unun Pinjkop dakon Israel amin kabisini.

¹⁷ Gen mibi dayiken unun yan: amin kinda da jigi ae sanjbejek dimasi namjak. Nak amin da nkgwit unun dakon wuda gwaljikni giptimnokon tanakwa unun da aba nak Yesu dakon pi aminsi yan asak.

¹⁸ Not kabi, Amin Taginin Yesu Kristo dakon nandan yawotni unun ji kalon kalon dakon wup kisikon tosak. Unun asi.

Pol da Epesas Amin do Papiia Mandagit

But pisogen

On papiia dakon mibilisi unun yan: Pinjkop da yo morap kisi Kristo do panmuwutdisak. Unun Kwen Kokup ae miktim dakon yo morap kisi panmuwuk iban Kristo da yo morap dakon busunji yitdisak (1.10). Ae Pinjkop da iyi dakon minjat aminyo panjtagap aban Kristokon gadanj kimagek but kalonji egipni do nandisak.

Pol da on papiakon mibiltok Pinjkop dakon nandan yawot da Kristo nandan gadanj iman minjat aminyo panpuluganban minjat amin kabi kalonji awit do yosok. Yesu da pi agit unun do anjek Pinjkop da minjat aminyo yokwikon ban timikgit. Ae Telagi Wup yomgut unun da yo tagisi morap an yom do yan teban tok agit unun akdisak yan nolisak (1.14). Ae gen unun da bunjon mandagit unun Pol da Yesu yolyol amin Kristo gat gadawit, do but kalonji egek Pinjkop dakon anpak ani do yosok.

On papiagwan minjat aminyo Kristokon gadawit anjek kabi kalonji awit unun do Pol da minjat aminyo da nandaba pisoni do tilak genon da yosok. Yan yosok, Pinjkop dakon minjat aminyo unun giptim kalonji yombem anjakwa Kristo unun giptim unun dakon busunji (4.1 16). Ae Pinjkop dakon minjat aminyo unun yut kinda yombem anjakwa Kristo unun yut unun dakon gwak teban akdak (2.19 22). Ae Pinjkop dakon minjat aminyo unun minjat kinda yombem anjakwa Kristo unun minjat unun dakon eni yombem (5.22 32). On papiia da Pinjkop da minjat amin kabinikon yo tagisi an yom do nandisak unun do yosok.

Kristo do anjek Pinjkop da nin panjaluk agit (Kilapmi 1-3)

¹ Nak Pol, Yesu Kristo dakon yabekbini. Iyi da galak togon Pinjkop da yabekbi pi namgut. Papiia on telagi panmuwukbi kokup pap Epesas egek Yesu Kristo yol kimokgon amin ji do mandisat.

² Pinjkop Datnin gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat unun da nandan yawok daminej butji panyawot aban yawori tosak.

Kristo do anjek Pinjkop da Kwen Kokup dakon yo tagisi nimisak

³ Amin Tagi Yesu Kristo dakon Pinjkopni ae Datni anjisinin. Nin Kristo dakon amin kabi agiman unun do anjek nin gisamegek wupnin panpulugok do Kwen Kokup dakon yo tagisi morap ningut.

⁴ Nin telagi egipnenjo, kalipsigwan miktim Pinjkop da dima wasanban noman tanakwan Yesu gat gadat gadat anen do kilisi manjigit. Telagisi egek Pinjkop da dabilon minjat aminyo gulusunji mini da egipnenjo do agit.

⁵ Kalipsigwan nin do but dasi galak tan niminek Yesu Kristo do anjek iyi dakon monji egipnenjo do manjin nimgut. Unun iyi dakon galaktok yolek yan agit.

⁶ Monji unun but dasi galak tan imisak unun da manon, Pinjkop da nin do nandan yawot madepsi yumsi agit. Do nandan yawotni madepsi unun do nandanjek Pinjkop dakon man anjisinin kimotnen.

⁷ Nandan yawotni unun wagil tugok tugogisi. Kristo nin ae yuman nip do kili kimakgit, ae yawini ban Pinjkop da yokwinin kisisi wiririk ningut.

⁸ Pinjkop da nandan yawotni ninon madepsi tagalgit. Ae nandak nandak tagisi mibili mibili morapmi gat, ae nandan kokwin kilegisi gat ningut.

⁹ Kalip Pin kop da Kristo da pi asak unun do anek yo unun yan aben yan kili nandagit. Mani nandak nandakni unun pasili tagit, abisok ninon kili panjalon agit.

¹⁰ Yo unun akdisak unun yan; iyi bisap yipguron yo morap Kwen Kokup ton ae miktimon ton unun yo morap kisi Kristo do panmuwutdisak. Anjakwan Kristo da yo morap kisi dakon busunji yitdisak.

¹¹ Pin kop da iyi dakon galaktok ae nandak nandak yolek yo morap anakwan noman ton. Ae iyi da galak togon kalipsigwan Juda amin nin Kristokon gadanek Pin kop dakon minjat amin kabisi anen do kili manjigit.

¹² Juda amin nin da mibiltok butnin Kristokon yipmanek yolgiman. Ae nin da bisapmi bisapmi Pin kop dakon tilim madepni do nandanek mani anjksinen do nin manjigit.

¹³ Ae Amin Nwakanwari Kabi jiyo kisi gen bami kili abidawit. Unun Pin kop dakon Gen Bin Tagisi ji yokwikon ban timikgit unun. Ji Kristo kili nandan gadan ingwit, anakwa Pin kop da yan teban tok kalip agit unun yolek ji do Telagi Wup dangut. Unun da iyi dakon minjat amin bamisi awit dakon tilak asak.

¹⁴ Nin Telagi Wup kili abidagiman, do nandan, Pin kop da minjat amin kabini do yo tagisi morap diwari yom do yan teban tok agit unun gat kisi yomdisak. Nin Pin kop da timikban iyi gat kisi egipnen bisapmon yo unun timidaman. Anek nin Pin kop dakon tilim madepni do nandanek mani anjksikdaman.

Pol da Epesas amin Pin kop da nandak nandak yomjak do bisit agit

¹⁵ Ji Amin Tagi Yesu nandan gadan iminek Pin kop dakon minjat aminyo morap but dasi galak tan yoman dakon geni nandagim.

¹⁶ Do bisit asat bisapmon, yipman deri mini ji do nandanek Pin kop ya yan iyisat.

¹⁷ Anek Amin Taginin Yesu Kristo dakon Pin kop da ji panpulugosak do bisit asat. Unun Datnin tilimni madepsi. Unun da nandak nandak kilegi daminek panthagap aban pakyanji nandan imni.

¹⁸ Nak but dabiljikon tenjeni yipjak do bisit asat. Aban yo unun ji da abidoni do yan dangut unun tagisi nandaba pisosak. Yo unun ji da jomjom anekwan unun. Yan aban Pin kop da yo wagil tilimi tonji unun iyi dakon minjat aminyo nin do manjigit unun nandano pisosak.

¹⁹ Ae yan nandakdan. Pin kop dakon tapmim unun bisapmi bisapmi minjat aminyo nandan gadan imaman unun panpulugosak dakon tapmim unun wagil madepsi. Nin da tapmimni aripmi dima kokwinitnen. Pin kop dakon tapmim madepni ninon pi asak.

²⁰ unun dagin kalip Kristokon pi agit. Kristo kimakban Pin kop dakon tapmim madepnikon da Pin kop da aban pidanban awigi Kwen Kokup iyi da amin tet do yipban yikgit.

²¹ Yigek yo morap kwen ton unun dakon wukwisi egisak. Wup tapmimi ton mibili mibili, ae kila amin morap, ae yo morap tapmimi ton dakon wukwisi egisak. Kila amin morap abisok ekwan ae don egipdan kisi dakon wukwisi egisak.

²² Pin kop da yo morap Kristo da kandap mibilgwan yopmanek yipban yo morap dakon busunji yikgit. Yan agit do panmuwukbi dakon busunji yikdak.

²³ Panmuwukbi unun Kristo dakon giptimni. Kristo unun yo morap kisikon egek tujan yomisak. Ae panmuwukbini kisikon waglisi tujan yomisak.

2

Kristo da pi agit do anek nin egip egip abidagiman

¹ Kalip ji gulusun mibili mibili gat ae yokwi mibili mibili gat aba unun da dikba wupji kimak mudawit.

² Unun bisapmon ji on miktim dakon anpak yokwikon agipgwit. Ji kundukon wup yokwi ekwan dakon kila amini dakon anpakni yolgwit. Unun kila amin Pinkop dakon gen pabin yopmanjan amin da but kagagwan egek pi asak.

³ Kalip nin morap kisi unun amin kabi gat egipguman. Nin but kalipnin dakon galaktok yokwi ae nandak nandak yokwi yolguman. Yanji egipguman bisapmon Pinkop da tomni yokwisi minat amin morap anpak unuder an da abidoni do anoman agit unun abidogi.

⁴⁻⁵ Asi, yokwinin da nindapba kimak mudagiman. Nin amin wagil kimakbi da tilak egipguman, mani Pinkop dakon bupmini unun tugok tugogisi, ae nin do but dasi galak tar nimgut. Aban Kristo gat kisi egip egip abidagiman. Asi, Pinkop dakon nandan yawotni do anek ji yokwikon ban timikgit.

⁶ Pinkop da nin Yesu Kristo gat kisi kimoron ban paban pidagiman. Yan anek nin Kristo gat kisi Kwen Kokupmon kila amin madep yityit tamokon kili nipban yikgiman.

⁷ Yesu Kristo da pi agit do anek ninon yo tagisi unun agit. Nido, minat aminyo don egi anan kikan unun da nandan yawot madepni unun yolik do nandagit.

⁸ Ji Yesu Kristo nandan gadan imgwit, anakwa Pinkop dakon nandan yawotni dogin anek Pinkop da ji yokwikon ban timikgit. Unun ji da disi dima awit. Pinkop isalsi but galak do ji do agit.

⁹ Unun pi kindi awit dakon yuman nogi dima. Do amin kindi da iyi dakon man aripni dima awigisak.

¹⁰ Yesu Kristo do anek Pinkop da aban nin minat aminyo kalugi agiman. Nin da yo tagisi anan dakon kosit Pinkop da kili anoman agit unun nan agipnen do yan agit.

Kristo da kabi bamori uwal uwalon egipguman unun panmuwukban kabi kalon agiman

¹¹ Ji disi nandan, Juda amin wili dakon giptim mandanek ji do "Giptimni dima mandan amin" yan yon. Unun amin dagin giptimnikon wasok an unun do yosok. Pakyanji nandani, kalip ji Amin Nwakwari Kabikon da altawit.

¹² Unun bisapmon ji Kristo gat dima gadanbi. Ji Israel amin kabi da wanja egipgwit. Pinkop da yan teban tok anek sanbek sanbek Israel amin gat anakwan ji unun amin kabi da wanja egipgwit. On miktimon egek yo tagi kindi tosok do don noman tokdisak yan nandanek jomjom dima awit. Ji Pinkop dima nandan imgwit.

¹³ Kalip ji dubagisikon egipgwit, mani abisok Kristo dakon yawi do anek ji Yesu Kristo gat gadawit da Pinkop da kapmatsisok ekwan.

¹⁴ Kristo da iyi aban nin but yawot egek kalon ekwan. Kalip Juda amin ae Amin Nwakwari Kabi uwal uwal anek egipgwit. Unun uwal uwal anpakni da Juda amin ae Amin Nwakwari Kabi da binapmon dam da yan tagit. Mani Kristo giptimni paregek dam unun wagil tuwilek uwal uwal anpak unun anmilip agit.

15 Uñun da Juda amin dakon gen teban gat ae gen tebani moniñ moniñ diwari morap gat kisi wiririk mudagit. Uñun da amin kabi bamori pañmuwukban amin kalonji kinda kalugi asak uñun do anjek yan agit. Yan aban but kalonj agimanj.

16 Kabi bamot uñun giptim kalonjikon pañmuwugek Pinjkopmon pañop do anjek tilak kindapmon kimakgit. Ae tilak kindapmon uwal uwal uñun kalip tagit uñun anjakban kimakgit.

17 Uñun abinjek but yawot dakon gen yan tenjenagit. Gen uñun Amin Nwakñwari Kabi ji Pinjkop da dubagikon egipgwit gat ae Juda amin nin kapmatjok egipguman amin gat kisi do yan tenjenagit.

18 Nin but kalonj ekwamanj, nido Kristo obakon da nin kabi bamori kisi Wup kalonji da Daron tagi kinenj dakon kosit yipmanj nimisak.

Pañmuwukbi morap nin Pinjkop dakon yutni

19 Telagi Wup da kosit yan yipmanj nimisak, do ji abisok binap amin miktimni mini da tilak dima ekwanj. Ji Pinjkop dakon miñat aminyo gat kabi kalonji ekwanj. Ji Pinjkop dakon miñat amin kabi ekwanj.

20 Ji yut kinda yombem, Pinjkop da witjigit. Uñun da yabekbi nin gat ae kombi amin gat ban yut uñun dakon gwak yanj magit. Ae yut kodigikon gwak teban tip kindananj tidawit uñun Yesu Kristo.

21 Yut uñun dakon kidari Kristokon gadawit do anjek kisi morap tagisi gadanjek tonj. Pinjkop da yut uñun sigin witjinjakwan yut uñun Amin Tagi dakon telagi yut asak.

22 Jiyo kisi Kristokon gadanja Pinjkop da miñat amini gat pañmuwukban Pinjkop dakon yutni awit. Pinjkop Telagi Wupmon da uñun yutnon egisak.

3

Pol Amin Nwakñwari Kabikon Gen Bin Tagisi yan tenjenosak dakon pi tan imisak

1 Nak Pol dam tebanon yikdat, nido Amin Nwakñwari Kabi ji pañpulugok do anjek Yesu Kristo dakon pi asat.

2 Nak gen on kili nandawit yan nandisat, uñun yan; Pinjkop da ji do anjek nak do nandan yawok naminej pi uñun aben do nak manjigit.

3 Pinjkop da yo agit dakon geni kalip pasili tagit, mani nagon pañalon agit. Uñun dakon geni disok kili mandat.

4 Ae gen on manjini bisapmon Kristo da pi uñun agit dakon gen pasili Pinjkop da noligit uñun dakon mibili nandani.

5 Kalip bisap morapmi, Pinjkop da gen pasili on nomansi dima yan tenjenagit. Mani abisok Wupmon da Pinjkop da telagi yabekbini gat ae kombi amini garon yoyin tenjenosok.

6 Gen pasili uñun yan; Gen Bin Tagisikon da nin giptim kalonji anjek Amin Nwakñwari Kabi gat Israel amin kabi gat kisi da Pinjkop da yo nim do yagit uñun timitdamanj. Ae Pinjkop da Yesu Kristo do anjek yan teban tok agit dakon bami kisin da timitdamanj.

7 Pinjkop da nak antagap aban Gen Bin Tagisi dakon oman amin dagagim. Nandanj yawok naminej anteban aban pi uñun aben dakon tapmimni namgut.

⁸ Nak Pin̄kop dakon miñat amin morapyo dakon pin̄binisi egisat, mani nandan̄ yawok naminēk pi un̄un namgut. Pi un̄un Amin N̄wak̄wari Kabikon Gen Bin Tagisi yan̄ ten̄ten̄joker̄. Gen Bin Tagisi un̄un Kristo da nin do yo tagisi morap agit da asak, amin nin da arip̄mi dimasi kokwin̄igek man̄jiner̄ un̄un do yosok.

⁹ Pin̄kop da yo morap wasagit, mibiltok yo morap ak do nandagit dakon nandak nandakni si an̄kisibigit. Yan̄ aban kalip bisap morap̄mi nandak nandak un̄un pasili tagit. Mani, abisok nandak nandakni un̄un nomansi yan̄ ten̄ten̄joker̄ do pi namgut.

¹⁰ Kalip Pin̄kop da iyi yo un̄un ak do nandagit, abisok Yesu Kristo Amin Taginin da pi agiron un̄udon kili agit.

¹¹ Kalip Pin̄kop da iyi yo un̄un ak do nandagit, abisok Yesu Kristo Amin Taginin da pi agiron un̄udon kili agit.

¹² Nin Kristo nandan̄ gadan̄ iminēk iyikon gadanēk dima pasolnē. Kristo un̄un Pin̄kopmon kin̄ altoner̄ dakon kositnin, yan̄si nandaner̄.

¹³ Yan̄do, nak abisok yan̄ dayisat, nak ji pan̄pulugok do an̄ek tep̄mi pasat un̄un do butjik dima pani. Yo un̄un noman tak un̄un do kisik kisik ani. Nido, un̄un da ji pan̄pulugan̄ban Pin̄kop gat tagisi egipdan̄.

Pol da Epeas amin tebaisi atni do bisit agit

¹⁴ Nak Dat da yo agit un̄un do nandan̄ek n̄wakber̄ an̄ imisat.

¹⁵ Un̄un da miñat amin kabi morap Kwen Kokup ae miktimon ekwan̄ un̄un wasagit.

¹⁶ Nak n̄wakber̄ an̄ek bisit yan̄ asat, Dat da yoni wagil tagisisi ban̄ ji pan̄teban̄ an̄ek Telagi Wupmon da tap̄mim daminēkwan̄ tebaisi atni.

¹⁷ An̄akwan nandan̄ gadatji do an̄ek Kristo butjikon egipjak. An̄akwan amin do but dasi galak tan̄ yomyom an̄pagon gelji tebai yip̄ba pigakwan̄ atni.

¹⁸⁻¹⁹ An̄ek ji Pin̄kop dakon miñat amin morap gat kisi tap̄mim pan̄ek Kristo da amin do but dasi galak tan̄ yomisak un̄un do pakyan̄si nandaba pisosak. Un̄un madep daman. Hlogini un̄un madepsi, ae dubagisisi kisak, ae kwensi wigisak, ae mibilisigwan̄ pigisak. Asi, Kristo da amin do but dasi galak tan̄ yomisak, un̄un da nandak nandak morap kisi yapman̄dak, mani ji da tagi nandaba pisosak. Yo tagisi morap Pin̄kop iyikon tungan̄ ton̄, un̄un jiyo kisikon tungan̄ toni.

²⁰ Pin̄kop iyi dakon tap̄mim nin da buron pi asak, ae un̄un tap̄mim da nin dakon nandak nandak yapman̄ mudosok. Yo morap Pin̄kop da asak do bisit iyaman̄, un̄un tap̄mimni da arip̄ dimasi.

²¹ Do dagok dagogi mini pan̄muwukbi miñat aminyo Yesu Kristo da manon Pin̄kop dakon man an̄kisin̄ kimotni. Don babikon da babikon yan̄ gin tan̄ an̄an̄ kisak teban. Un̄un asi.

Nin Kristo dakon giptimni ekwan̄ do Pin̄kop dakon an̄pak aner̄

(Kilapmi 4-6)

4

Nin Kristo dakon giptimni ekwan̄

¹ Nak Pol dam tebanon egisat, nido Amin Tagi dakon pi asat. Pinjkop yol kimotni do yanj damgut, do butji pabo pisanjakwan anjak iyi nandisak unun anj kimotnidosis dayisat.

² Ji panjmuwukbi diwari dakon pinjini egek anjak yaworisi anj yomni. Yokwi andamni bisapmon butji yawori tanjakwa but dasi galak tanj yominek butjap tepmi dima nandanj yomni.

³ Telagi Wup da but kalonj egipnenj dakon anjak niminjakwan but yawot da nap da yanj waban kabi kalonjisi ekwamanj. Ji unun anjak abidok do tapminji kisi unun do paretni.

⁴ Nin kisi Wup kalonj gin abidagimanj, ae nin giptim kalonj. Pinjkop da ji yo kalonj kinda dogin jomjom ani do yanj damgut.

⁵ Amin Tagi unun kalonj gin, ae nandanj gadat unun kalonj, ae telagi pakbi sogok unun kalonj gin.

⁶ Pinjkop kalonj gin unun nin morap kisi dakon Datnin. Unun minjat amin morap dakon wukwini, ae minjat amin morap da binapmon pi asak, ae minjat amin morap da butgwan egisak.

⁷ Mani Kristo da but galak do yo madepsi nimgut unudenj gin Pinjkop da nin morap kalonj kalonj do nandanj yawotni nininj nininj agit.

⁸ Mibili yanj do Pinjkop dakon gen da yanj yosok:

“Unun kwensi wigek amin morapmi iyi teban tanjek timikgit unun timikban kisi wigiwit.

Wigek amin do but galak do yo yomgut.”

⁹ “Unun kwensi wigigit” yanj gen tim tosok, unun da yanj nolisak, Kristo unun kwen gin dima wigigit. Unun mibiltok miktim dakon diwari mibilisigwan kisi pigigit.

¹⁰ Unun amin mibiltok mibilikon pigigit, unun kwen yo kisi wigigit. Unun yo morap kila ani ak do anjek Kwen Kokup morap da kwensi wigigit.

¹¹ Unun da but galak do yo yanj banj yomgut: Amin diwari yabekbi pi ani do yomgut, ae amin diwari kombi amin pi yomgut, ae amin diwari aminon Gen Bin Tagisi yanj tenjenok ani do pi yomgut, ae amin diwari pasto pi yomgut, ae diwari yoyinjet pi yomgut.

¹² Yoban unun da panjmuwukbi panjtagap aba Pinjkop dakon pi anjakwa Kristo dakon giptim teban tanjek tagisi tosok.

¹³ Pi unun sigin tanj ananj kinjakwan wigi nin morap kisi but kalonjisi egek nandanj gadat bamisi anjek Pinjkop dakon Monji pakyanjisi nandanj imnenj. Yanj anjapno panjmuwukbi egip egipnin teban tanjakwan Kristo iyi dakon anjak tagisi, unun dakon tilak abidonenj.

¹⁴ Anjek nin amin monij da aripmon sanjenek dima egipnenj. Anjek amin pangalak anj amin, ae amin panjekwal, ae top dakon mibili pakyanj nandanj amin unun dakon geni da ji dakon nandak nandak panjki panjabinj panjabinj dima ani.

¹⁵ Nin gen unuden do mirak dima yopnenj. Anjek amin do but dasi galak tanj yomyom anjak anjek gen bami gin yonenj. Yanj anjek nin minjat aminyo tebaisi agek Kristokon tagok tagok anenj. Kristo unun panjmuwukbi dakon busunji.

¹⁶ Unun da busunjin yigakwan giptim dakon sanjek morapni unuden sanjenjakwa giptim tebaisi tosok. Anjakwan giptim diwat morap kalonj kalonj pini anjakwa amin do but dasi galak tanj yomyom anjak anjakwa giptim tebaisi tagosok.

Panjmuwukbi anjak kalugi banj ani

17 Do nak gen kında dayik do nandisat. Amin Tagi da manon da gen tebaisi yan yosot: Ji Amin Nwakwari Kabi da anpak yokwi an unjudeŋ sanbenek dima ani. Nandak nandakni wagilsu upbal taŋ,

18 ae nandak nandakni unun pilin tuk yombem. Butni unun sopbi, do nandak nandakni unun wagil minisi, ae Pinƙop dakon egip egip da wanƙa ekwan.

19 Anpak an unun do mayagi dima nandan. Yokwi ak do mibilisigwan pigek an, ae anpak inani mibili mibili ak do buri pidon.

20-21 Ji Yesu Kristo dakon gen kili nandawit yan nandisat. Ae gen bami Yesukon tosoƙ yan kili dayin dekwit. Nak nandisat, ji Amin Nwakwari Kabi dakon anpak unun dima ani do dayin dekwit.

22 Jiyo kisi kalip but kalipmi dakon anpak ban awit. But kindap toptopmi da but kalipmi jonjibban wagil yokwisi asak. Do ji anpak kalipmi unun wiririk mudanek but nandak nandakji kulabik aba kalugisak.

23 Nandak nandakji unun si kalugisak.

24 Ji minat aminyo kalugi dagoni. Unun Pinƙop da iyi aban minat aminyo kalugi daganek Pinƙop iyi yombem an. Pinƙop unun kilegisi ae telagisi.

25 Do top anpak unun yipni. Ji morap kisi panmuwukbi diwari do gen bami gin yoyini. Nido, nin morap kisi giptim kalonji dakon diwatni.

26 “Ji butjap nandan kan, kan kimotni. Yokwi di abam.” Ji butjap sigin nandan egakwa gildat dima pigisak.

27 Sunduk do yoma dima witdal imni.

28 Kabo noknok kabo sanbenek dima noni. Kisitji da pi bamisi an kimageƙ yo morapmi timigek wadak wadak amin panpulugoni.

29 Gen yokwi mibili mibili dima yoni. Amin alegi tagi panteban ani dakon gen banjin yoni. Gen unuden nandan amin unun dakon butni panteban asak.

30 Ji anpak yokwi anek Pinƙop dakon Telagi Wupni bupmi dima imni. Pinƙop da Telagi Wup dangut unun iyi dakon minat aminyosi ekwan dakon tilak. Ae bisap madepmon yokwikon ban timigek pulugan depjak yan unun da nolisak.

31 Butjikon da nandaba yokwi tok, ae butjapmon da gen pap yogok, ae butjap, ae but sigok, ae yanba yokwi tok, ae anpak yokwi mibili mibili unun wagilsu yopman mudoni.

32 Panmuwukbi diwari do anpak tagisi an yominjek but dasi galak taŋ yomni. Pinƙop da Kristo da manon diwarisi yopman damisak, yan gin ji diwarini yopman yomni.

5

Ji tenjenikon egipni

1 Pinƙop da ji but dasi galak taŋ damisak. Anakwan monji gwayonisi ekwan, do anpak iyi asak unun ban ani.

2 Kristo da but dasi galak taŋ nininjek nin panpulugok do anek iyi dakon egip egipni parekgit, yan gin jiyo kisi amin do but dasi galak taŋ yomyom anpak ban yolek ani. Egip egipni unun paret kibani tagisi nan yan Pinƙop do parekgit.

³ Ji yumabi anpak gat, ae anpak injani morap dimasi ani, ae amin dakon yo do pindak galaktok dimasi ani. Pinjkop dakon minjat aminyo nin, unjuden anpak dakon gen dimasi yonenj.

⁴ Gen injani dima yoni, ae nandanj kokwini tagi dima amin da gen yonj unjuden dima yoni, ae jigilagon da gen yokwi dima yoni. Anpak unjuden nin da dimasi agagi. Pinjkop ya yanj iyinenj unjun da tagisi asak.

⁵ Yanjsi nandani, yumabi anpak anj amin gat, ae anpak injani anj amin gat, ae pindak galaktok anpak anj amin, unjuden amin kabu Kristo gat Pinjkop gat da kila amal da kagagwan aripmi dima pigini. Pindak galaktok anpak unjun da kokup kidat gawak yomamanj yanj asak.

⁶ Amin da anpak yokwi unjun ani do nandanjek top gen unjun dayikdanj. Mani geni dima nandani. Anpak unjuden dogin Pinjkop da amin geni dima guramikanj unjun do butjap madepsi nandanj yomisak.

⁷ Do unjuden amin gat not dima anjek egipni.

⁸ Nido kalip ji pilin tukgwan egipgwit, mani abisok Amin Tagi da tenjenikon depgut, do ji tenjenji dakon minjat aminyo da yanj agipni.

⁹ Tenjenji da anpak tagisi mibili mibili morap gat, anpak kilegi gat, ae gen bami gat panalon asak.

¹⁰ Amin Tagi da anpak si galak tosok unjun wisinj pindat do pi ani.

¹¹ Ji pilin tuk dakon anpak anj amin gat gadat gadat dima ani. Anpak unjuden da bami tagi dima tonj. Ji da minjat aminyo anpak unjun yokwi yanj yolinjba pindatni.

¹² Anpak yokwi pasilikon da anj unjun mayagisi, unjun do dima yogogi.

¹³ Mani tenjenji da anpak morap dakon mibili panalon aban nomansi tenjenanj tonj.

¹⁴ Ae tenjenji da yo kinda anjalon asak bisapmon, unjun yo kisi amin da tagi pindari asak. Yanj do anjek gen on tosok:

“Dipmin pokdol amin gak pidoki.

Kimoron da pidanjaki Kristo da tenjenanj gamjak.”

¹⁵ Ji pilik bamokji dakon kila tebaisi anj kimotni. Amin nandanj kokwini mini da aripmon dima agipni, amin nandanj kokwini tagisi da aripmon agipni.

¹⁶ Abisok ji Pinjkop dakon pi ani dakon bisap. Mani abisok bisap ekwamanj unjun bisap yokwi, do kanj kimotni. Bisap unjun isal dogin di mudanjan.

¹⁷ Nandanj kokwini tagi dima amin da aripmon dima agipni. Amin Tagi dakon galaktok unjun pakyanjsi nandani.

¹⁸ Wain morapmi nanjek but upbal dima ani. Anpak unjuden da ji panjupbal anj. Pinjkop dakon Wupni yipba jikon tugosak.

¹⁹ Ae Pinjkop dakon minjat aminyo diwari gat gen yoni bisapmon, kap papiakon kap tonj gat, ae Pinjkop gawak imim dakon kap diwari gat, ae Telagi Wup da kap butjikon panalon asak, genji unjun gat kisi timigek yoni. Anjek Amin Tagi do gen kagasi ae butjiyo kisi da kap yanj imni.

²⁰ Ae Amin Taginin Yesu Kristo da manon da bisapmi bisapmi yo morap do Pinjkop Dat ya yanj iyinj kimotni.

Pol da minjat eyo kili abi do yagit

²¹ Ji Kristo do nandaba wukwan iminjek notji gawak yominj yominj anjek egipni.

22 Miñat, ji Amin Tagi do gawat gawat anjek nandaba wukwan iman, yan gin esi do yan ginsi anjek egipni.

23 Nido, Kristo da pañmuwukbi dakon busunji yikdak, unun da tilak wili unun miñatni dakon busunji egisak. Pañmuwukbi unun Kristo dakon giptimi, ae Kristo da yokwikon ban timikgit.

24 Pañmuwukbi unun Kristo do gawat gawat anjek nandaba wukwan iminek ekwan, yan gin miñat ji yo morapmon esi do yan ginsi anyomni.

25 Kristo da pañmuwukbi do but dasi galak tan yominek pañpulgok do iyi dakon egip egipni parekgit, yan gin wili ji miñatji but dasi galak tan yomij kimotni.

26 Pakbi gat ae geni gat ban Kristo da pañmuwukbini suganban telagisi awit.

27 Pañmuwukbi suganban iyi da dabilon wagil tagisisi asak do anjek yan agit. Aban jimjimi mini ae garak bo ae yo unuden minisi anjek telagi ae gulusunni mini egipni yan do agit.

28 Wili ji disi dakon giptim do galak ton, yan gin miñatji but dasi galak tan yomni. Amin kinda miñatni do but dasi galak tan imisak, unun amin da iyi do yan gin nandisak.

29 Nin nandaman, amin kinda iyi dakon giptim tim do uwal dima an imgut. Giptimni jap iminek kilani tagisi asak. Kristo da pañmuwukbi do yan gin asak,

30 nido nin Kristo dakon giptim dakon kandap ae kisit dabiloni.

31 Pinjkop dakon papia da yan yosok:

“Yan do anjek amin kinda menj datyoni yopman degek miñatni gat gadanbal bamori da giptim kalonji gin asak.”

32 Gen pasili on dakon mibili unun madepsi, mani nak unun yan yosot, gen on Kristo gat pañmuwukbini gat do yosok.

33 Mani wili kalonji jani da disi do but dasi galak ton, yan gin miñatji do yan gin nandani. Ae miñat ji esi do nandaba wukwan yomni.

6

Pol da miñat monjiyo gat ae menj datyo gat do yagit

1 Miñat monjiyo, ji menj datyosi dakon gen guramik kimotni. Nido ji Amin Tagikon kili gadawit, ae anpak unun ji da ani do nandisak.

2 Pinjkop gen papiakon gen yan tosok, “Gak menj datgo dakon pinbinisi egi kimagek geni guramikgi.” Gen teban yan teban tokni ton kabikon da on da mibiltok asak.

3 Yan teban tok gen yan tosok:

“Gak yan abi kan, pi morap akdisal unun abi bami tagisi tokdan.

Ae on miktimon bisap dubak egipdisal.”

4 Dat, ji miñat monjiyosi dakon buri dima sugoni. Miñat monjiyosi pañmilip anjek Amin Tagi dakon gen yoyinetni.

Pol da oman monji gat mibiltok amin gat do yagit

5 Oman monji, ji mibiltok aminji do pasalek pinbini egek geni guramitni. Kristo dakon gen but dasi nandanek guramikgan, unun da tilak geni guramitni.

6 Unun da amin tagisi yan dandani yan do kapmatjok egipni bisapmon pi tagisi di abam. Dima. Nin Kristo iyi dakon oman monji gin ekwaman yan nandanek butjikon da Pinjkop dakon galaktok yol do but galaksi nandani.

⁷ Ji but dasi nandaŋek pi ani. Ji amin dakon pi ani bisapmon nin Amin Tagi dakon pi ban aman yanŋon da nandaŋek ani.

⁸ Nandani, oman monji bo oman monji dima mani amin kinda pi tagisi asak kanj, Amin Tagi da yuman nogi tagisi imdisak.

⁹ Ae mibiltok amin jiyo kisi oman monjisi do anpak tagisi an yomni. Pasol pasol yomyom anpak unun yipni. Amin Tagi Kwen Kokup egisak unun ji ae ununyo kisi dakon Amin Tagi. Unun da minjat amin morapyo kisi dakon anpak tilak kalonikon gin kokwinikdak.

Paŋmuwukbi unun emat amin yombem

¹⁰ Nak geno wasip ak do yan yosot. Ji Amin Tagikon gadawit, do tapmim madep morapni do nandaŋek tebaisi atni.

¹¹ Pinjkop da emat dakon yo kabi nimisak unun pani. Panjek tebaisi agek Sunduk dakon panjekwal mibili mibili tagi pabinj yopni.

¹² Pakyanji nandani, nin amin gat emat dima wamanjaman. Nin wup yokwisi tapmimi tonj gat, ae konj miktim kila anj gat, ae yo tapmimi tonj mibili mibili on pilin tuk tosok bisapmon miktim kila anj, ae konj kwen ekwanj gat emat aman.

¹³ Do ji Pinjkop da emat dakon yo damisak unun kisi morap timigek bisap yokwikon emaron tebai tagi atni. Ae emat dagosak bisapmon ji tebai sigin atni.

¹⁴ Ji tebai atni. Anjek gen bami nanj bobanj napmi do wamni. Anjek anpak kilegi banj pibit kutnok yanj pani.

¹⁵ Ae Pinjkop da but yawot nimisak unun dakon Gen Bin Tagisi yanj tenjenoni. Ununanj kandap gwil yanj pani.

¹⁶ Ji emat dakon yo morap unun timigek, nandanj gadatyo kisi abidanba unun da pasikji asak. Anjek Yokwi Ami unun dakon dikdik morapni milen asipmi tonj ji yamanj damisak unun tagi pabinj yopni.

¹⁷ Pinjkop da yokwikon banj kili timikgit yanj nandani. Unun nandak nandak da busunj kutnokji asak. Yanj anjek Telagi Wup dakon emat agak siba abidoni, unun Pinjkop dakon gen.

¹⁸ Telagi Wup da tapmimon bisapmi bisapmi bisit anj kimotni. Bisit mibili mibili ak do pi tebaisi anjek Pinjkop da ji panpulugosak do bisit iyini. Kila tebai anjek unun anpak dima yipmanj detni. Bisapmi bisapmi Pinjkop dakon minjat amin morapyoni do bisit ani.

¹⁹ Ae Pinjkop bisit iyinba nakyo kisi anpulugosak. Anjakwan geni nak da gen kagakon yipmanjakwan pasol pasol abinj yipmanjek Gen Bin Tagisi dakon gen pasili yanj tenjenokenj.

²⁰ Pinjkop da iyi Gen Bin Tagisi on yanj tenjenokenj do yabekban kigim. Ae unun dogin anjek nak dam tebanon yigek nap tebanbanj nak anjeban awit. Nak Gen Bin Tagisi yokenj dakon pi tosok, do Pinjkop bisit iyinba nak anjeban aban pasol pasol abinj yipmanjek minjat aminyokon madepsi yanj tenjenokenj. Pinjkop da yanji aben do nandisak.

Pinjkop da panpulugosak do Pol da bisit agit

²¹ Tikikus da pi nianj agim ae nianj egisat dakon but piso gen dayisak. Tikikus unun notninsi, ae Amin Tagi dakon oman amini tagisi kinda.

²² Unun yabekgo jikon obinjakan nin nianj ekwamanj unun dakon geni dayisak, ae butji panjeban asak, mibili yanj do yabekdat.

²³ Pinjkop Dat gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat da panjmuwukbi morap ji dakon butji panyawot aban yawori tosak. Anek unun da panjtagap aban nandan gadat tebai anek amin do but dasi galak tan yomni.

²⁴ Pinjkop da minjat amin morapyo Amin Tagi Yesu Kristo but dasi galak tan imin kimagek dima yipman dekan unun do nandan yawotni yomjak.

Pol da Pilipai Amin do Papia Mandagit

But piso gen

Pol tap pakbi idap pudanjek wasok wasoksi Yurop miktim kin altagit bisapmon, Pol kin Masadonia Provinskon kokup pap Pilipai unjodon Gen Bin Tagisi yanj tenjengagit (Yabekbi 16.8 40 unjodon koki). Don ae kokup kindakon panji egakwan dam tebanon yipgwit. Amin da dam tebanon Rom bo egipgut yanj nandan. Dam tebanon egipgut bisapmon amin di da Pilipai panmuwukbi dakon nandan gadat panjupbal ak do nandan dakon geni nandagit. Nandanj unjun gen do butjik nandagit, mani iyi dam tebanon egipgut unjun do butjik dima nandagit. Pol unjun Yesu do nandan gadat anjek but galaksi nandagit.

Kalip Pol monej ae yo kabi do wadak wadak aban Pilipai amin da anjpluganjek monej yopba kiwit. Do Pol da on papiakon but galak gen mandagit. Ae dam tebanon egakwan nandaba kik anjek but yokwi nandani yanj do nandan gadatni panjeban agit.

Pol da Pinjkop da but galak do yo madep yomgut unjun do yoyisak. Unjun egip egip kalugi Yesu Kristokon nanj abidawit unjun do yoyisak. Yanj yoyisak, unjun Juda amin dakon gen teban yolek unjun kosiron da but galak dakon yo unjun dima abidawit. Yesu kalon nanjin nandan gadanj iminjek abidawit. Pol unjun Pilipai amin da Kristo dakon anjak abidanj kimagek yoyijdet toptopmi do kanj kimotni do nandisak. Kristo unjun iyi do amin madep yanj nandanjek iyi dakon galaktok dima yolgit. Unjun iyi pinjisi egek Pinjkop da pi imgut unjun bangin agit. Pol da yanj yosok, minjat aminyo Kristo gat gadanj kimagek ekwan unjun da Pinjkop dakon but yawot abidanjek kisik kisik ekwan.

On papia manjiki bisapmon Pol Pilipai panmuwukbi do but dasi galaktan yomisak yanjsi kokdisal.

Pilipai amin da Pol gat gadat gadat awit do Pol but galaksi nandagit (Kilapmi 1-4)

¹ Nak Pol gat ae Timoti gat nit Yesu Kristo dakon pi monjini. Nit papia on Yesu Kristo dakon minjat aminyo morap kisi kokup pap Pilipai ekwanj ji do mandamak. Ji gat ae panmuwukbi unjun dakon kila amin gat ae pi amini ji do mandamak.

² Pinjkop Datnin gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat da ji do nandan yawok daminjek panjpluganjbal butji yawori tosak.

Pol da Pinjkop ya yanj iyigit

³ Ji do nandisat bisap morapmon Pinjkopno ya yanj iyisat.

⁴ Ji do bisit asat bisap morapmon nak kisik kisigon da asat.

⁵ Nido Gen Bin Tagisi wasanjek nandawit gildaron da winj abisok ekwanan ji da nak anjpluganjba Gen Bin Tagisi unjun dakon yanj tenjengok pi amanj.

⁶ Nak yanjsi nandisat, Pinjkop da jikon pi tagisi wasagit unjun sanjbenjek ananj kinjakwan Yesu Kristo da tobil apjak bisap madepmon wasip akdisak.

⁷ Ji unjun nak da but kagagwan ekwanj, do asi nak but dasi galak tanj damisat. Pinjkop da nandan yawotni do anjek nak gat ae ji gat kisi yo tagisi niminj niminj asak. Dam tebanon egisaron, bo wanja egek Gen Bin Tagisi anjktunanjek anteban asaron, nandan yawotni do anjek panjplugok madepsi asak.

⁸ Pinjok da nandisak, Yesu Kristo da amin do but dasi galak tan yomyomni unun nak da buron yipgut da tanjakwan nak ji kisi morap dandak do tagisi nandisat.

⁹ Nak ji do bisit yan asat: Jikon amin do but dasi galak tan yomyom anpak unun sigin madepsi anjakwa pap tosak, ae nandak nandakji gat ae nandan kokwinji gat tagisi tan damjak.

¹⁰ Anjakwan anpak morap nandan kokwin anek anpak tagisi banjin pan egipni. Anek Kristo da tobil apjak bisapmon ji wagil gwaljigi mini ae diwarisi mini egipni.

¹¹ Ae anpak kilegi dakon bami Yesu Kristokon da abisak unun da jikon tugosak. Anjakwan amin da kanjek Pinjok man madep iminek anjisini.

Pol dam tebanon egipgut, unun da Gen Bin Tagisi anteban agit

¹² Not kabino, yanji nandani. Dam tebanon nepman unun da Gen Bin Tagisi dakon kosit sopsop dima asak. Unun da Gen Bin Tagisi anjirenan asak.

¹³ Emat amin morap gapman dakon kila amin madep dakon yut on kila anek ekwan gat, ae minat aminyo diwari gat da nak Kristo yoldat unun do anek dam tebanon nepman yan kili nandawit.

¹⁴ Panmuwukbi not morapmi unun da nak dam tebanon egisat yan nandawit, do Amin Tagi da butni panjeban aban pasol pasol yipmanjek Pinjok gen yan tenjenok do pi tebaisi an.

¹⁵ Asi, Kristo dakon gen yan tenjenok an amin diwari da nak do nandaba yokwi tok anek abin nepmangan, nido nak Kristo do yan tenjenok tagisi asat dakon man tan namisak. Mani diwari nak da pi asat unun do but galaksi nandan ununyo kisi da Gen Bin Tagisi yan tenjenon.

¹⁶ Unun amin nak but dasi galak tan naminek yan tenjenok pi an, nido Pinjok da nak Gen Bin Tagisi anteban aben do dam tebanon nepgut yan nandan naman.

¹⁷ Mani amin diwari man madep timit do pi anek Kristo dakon gen yan tenjenon. Nandak nandakni tagi dima. Nak dam tebanon egapbo jigi di gat sanjek nam do anek an.

¹⁸ Butni tagisi tanjakwan yon bo butni tagi dima tanjakwan yon nak unun do nandaba kik dima asat. Yo madep unun Kristo dakon Gen Bin Tagisi yan tenjenon. Nak unun do but galaksi nandisat, ae don but galak madep sigin nandaken.

Pol dima kimagek sigin egek Pilipai amin panpulugok do nandagit

¹⁹ Asi nak but galaksi nandaneq egipben. Nido, ji da nak Pinjok da anpuluganawan Telagi Wup Yesu Kristo da yabekgit unun da nandan gadatno anteban asak do bisit an yan kili nandagim. Yan an do nak nandisat, abisok yo noman tan naman unun da nak anpuluganban tagisi egipdisat.

²⁰ Nak but galaksi nandaneq yanji nandisat: Nak mayaktok aripmi dima paken. Nikba kimokgen do yoni kan, nak teban tanek naga anpak asat unun anpak nanjin yolek Kristo anjisiken. Bo egipben do yoni kan, anpak morap asat unun da Kristo man madep imjak yanji nandisat.

²¹ Nak yanji nandisat: Egipben bisapmon yo morap aben unun da Kristo man madep imdisak. Ae kimokgen kan, abisok egip egip asat unun si yapmanek yo wukwisi abidokdisat.

²² Nak dima kimagek sigin egipben kan, Kristo dakon pi abo bami tagisi tokdan. Egipben bo kimokgen? Ni kosit da tagi asak unun dima nandisat.

²³ Jigisi nandisat, nido nandak nandak bamori asat. Kinda unun yan: Nak kimagek egip egipno yipmanek kiko Kristo gat egip do nandisat. Unun da miktimon egip egip yapmanek wukwisi asak.

²⁴ Mani miktimon egek ji panpulugoken kan, unun da tagisi asak.

²⁵ Asi, Pinjop da miktimon egipben do nandisak unun nandan gadan kimokdot. Miktimon ji gat egek panpuluganapbo nandan gadatji teban tanakwa but galaksi nandani yansi nandisat.

²⁶ Do nak don jikon aeno abin altan damdisat. Anapbo ji nak do but galak nandanek Yesu Kristo anjisinini.

Pinjop da Pilipai amin jigiyu kisi pani do nandisak

²⁷ Yo nianen di noman tan namni unun do dima nandani. Yo madep unun ji disi anpak kilegi anek Kristo dakon Gen Bin Tagisi guramik kimotni. Yan anakwa nak abin ji dandaken, bo dubagikon egek genji gin nandaken kan yansi nandaken: Ji but kalonon da tebai agek Kristo dakon Gen Bin Tagisi nandan gadani do amin panjtagap ak do pi an yan nandan daben.

²⁸ Ji uwalji do dima pasolni. Uwalji do dima pasolni kan unun da yan yolisak: Pinjop da ji yokwikon ban pulugan depdisak, mani uwalji si pasildan.

²⁹ Pinjop da ji do tagisi nandanek Kristo nandan gadan imni do bikbik dangut. Ae unun gin dima, Kristo dakon man do jigiyu kisi pani do nandaban tagisi asak.

³⁰ Nak gat ji gat kisi Kristo dakon man do anek jigi paman. Kalip nandanakwa jigi pagim da ae sigin pasat dakon geni disi nandan.

2

Nin but kalonji egek amin do anpak tagisi an yomnen

¹ Ji Kristo da butji panjteban anakwan bo akgan? Ji but dasi galak tan damisak do butji yawori bo tosok? Ji Telagi Wup da egip egipmon but kalon anek bo ekwan? Ji not do but dasi galak tan yominek bupni nandan yoman, ma?

² Yan kan ji nandak nandak kalonji banjin pan egipni, ae not do but dasi galak tan yominek but kalonji egipni. Yan ani kan, nak dakon kisik kisik madepsi pap tosak.

³ Ji disi dogin nandaba kik anek yo dima ani, bo man madep pak do anek yo dima ani. Amin diwari do gawak yominek man madep yomni.

⁴ Disi dogin dima nandani. Amin diwariyo kisi tagisi egipni do nandani.

Kristo pinji ekwan Pinjop da anenakit

⁵ Ji Yesu Kristo da nandak nandak pagit yan gin pani.

⁶ Yesu unun iyi Pinjop egipgut, mani Pinjopmon egip egipni unun tebai dima abidagit.

⁷ Unun yipmanek oman monji kinda dakon anpak yolek amin daganek altagit.

⁸ Amin da kanba aminsi egipgut. Aminsi egek don gawat gawat anek Datni nak galaktok yolek kimakgit. Asi, gen guramigek tilak kindapmon si kimakgit bisapmon mayaktok madepsi pagit.

⁹ Yo yan agit do Pinjop da Yesu dakon man madepsi anenagek kwensi yipgut. Man madep imgut unun man morap diwari yapman mudanek man wukwisi kinda imgut.

¹⁰ Pin̄kop da yan̄ agit nido amin morap Kwen Kokupmon ae miktimon ae amin kili kimakbi ae wup miktim kagagwan ekwan unun kisi da Yesu dakon man madep do anek njakben an imni yan̄ do agit.

¹¹ Njakben an iminek amin kisisi da yan̄ yokdan̄, “Yesu Kristo unun Amin Tagi.” Yan̄ yan̄akwa Pin̄kop Dat da man madep pasak.

Nin miñat aminyo da binapmon ten̄ten̄ini ton̄ da ekwaman

¹² Not kabinosi, kalip nak ji gat egapbo geno nandanek guramikgwit. Abisok nak ji gat dima ekwaman, mani yan̄ dayisat, ji nak da abisok gen on mandan̄ damisat unun guramik kimotni. Pin̄kop da ji yokwikon ban̄ timikgit, do pasal nimnikyo anek pi madepsi anek Pin̄kop da ji do but galak do wup dakon yo tagisi timitni do manjigit unun timitni.

¹³ Yan̄si ani, nido Pin̄kop da iyi jikon pi asak. Unun da geni guramitni do ji dakon but pan̄tagap asak, ae galaktokni yolni do tapmim damisak.

¹⁴ Yo morap anikon, nandaba yokwi tok anek gen emaron da dima ani.

¹⁵ Yan̄ ani kan̄, miñat amin morap da dandaba gulusun̄ji mini ae yokwisi mini da egipni. Miktimon yokwi pakpak amin unun da binapmon egek Pin̄kop dakon monjini gwaljigi mini egipni, ae gik da yan̄ tagisi ten̄ten̄oni.

¹⁶ Miñat aminyo pan̄puluganek egip egip bamisi egipni do Pin̄kop dakon Gen Bin Tagisi yoyini. Yan̄ ani kan̄, don Kristo da tobil miktimon apjak bisapmon nak but galaksi nandakdisat. Nido pi madepsi jikon agim unun pi isali dima asak.

¹⁷ Nandan̄ gadatji unun paret yombem kindan̄ nan̄ Pin̄kop do iman̄. Ae naga jigi pasat unun da Pin̄kop do paret anek wain tagalnan̄ unun yombem asak. Yan̄ do anek but galaksi nandisat.

¹⁸ Do jiyo kisi nak gat but galak nandanek egipnen̄.

Pol da Timoti Pilipai yabekban kisak do yagit

¹⁹ Amin Tagi Yesu da kosit aban pisosak kan̄, kili unun̄jok Timoti yabekgo jikon opdisak. Don ae tobil apjak bisapmon ji nian̄ ekwan̄ dakon gen bin nandanek unun gen da kisik kisik namjak.

²⁰ Timoti yombem amin di nak gat dima ekwaman̄. Unun ji nian̄ ekwan̄ ae ji pan̄pulugok do nandak nandak madepsi asak.

²¹ Amin diwari iyi dogin nandan̄. Yesu Kristo dakon yo do dima nandan̄.

²² Mani ji Timoti unun amin kilegisi unun pakyan̄si nandan̄ iman̄. Monji da dat pan̄pulugon̄ unun da tilak Timoti da nak an̄puluganban Gen Bin Tagisi yan̄ ten̄ten̄omak.

²³ Mibiltok yo noman tan̄ namdan̄ unun pindagek don Timoti tepmisi yabekgo opjak.

²⁴ Ae Amin Tagi da an̄puluganban nakyo kisi donjok obin̄ dandaken̄ yan̄si nandisat.

Pol da Epaprodaitas yabekban Pilipai kisak do yagit

²⁵ Mani abisok Epaprodaitas nan̄ yabekgo jikon tobil opjak do nandisat. Unun notno ae pi isalno. Niti Amin Tagi dakon emat amin ekwamak. Ji da yabekba nagon obin̄ nak an̄pulugagit.

²⁶ Epaprodaitas ji dandak do tepmisi nandisak, ae but yokwi yo kisi asak, nido sot madepsi da abidagit dakon geni ji kili nandanek bupmi madepsi nandawit, mibili yan̄ do bupmi nandisak.

27 Uñun bamisi. Sot obisi anjek palisi kimakgit, mani Pinjkop da bupmi nandan iminjek anmilip agit. Ae nakyo kisi bupmi nandan namgut. Nido kimakgit tam nak but yokwi madepsi nandakom.

28 Do jikon yipbo opjak do tagisi nandisat, nido ji uñun aesi kanjek but galaksi nandanjek egipdan, ae nak dakon but kisi yawori tokdisak.

29 Jikon abin altosak bisapmon kisik kisik anjek Amin Tagi da manon da abidoni. Asi, uñuden amin do man madep yomni.

30 Nido uñun Kristo dakon pi anjek palisi kimakgit. Ji nak anpulugok do nandawit, mani Epaprodaitas da ji da tamokon obin nak anpuluganjek pali kimakgit.

3

Amin kinda Kristo nandan gadan imisak uñun amin kilegisi

1 Not kabino, wasip do yan dayisat, ji Amin Tagi dakon minjat amin kabini do kisik kisik ani. Kalip papia diwari ji do mandan dangum uñuden ae mandak do dima kurak tosot, nido gen uñun da ji panpulugokdisak. Gen uñun yan:

2 Amin diwari yan yon, gak Pinjkop da amin kilegi yan gayisak do nandisak kan, giptim mandak dakon anpak yolek abi. Yan yon amin jon pinjan yokwi yombem. Nandak nandakni yokwi ae anpakni yokwi, do uñuden amin do kan kimotni.

3 Nido nin dagin Pinjkop dakon amin kabi bamisi ekwaman. Nin Pinjkop dakon Wup da tapmimon Pinjkop gawak imaman, ae Yesu Kristo da nin do yo madepsi agit uñun do nandanjek man madep imaman, do Pinjkop da nin dogin nandanban kilek tosok. Nin da pi kinda ano Pinjkop da nindaban nin amin kilegisi aman uñun dakon kosit kinda dimasi tosok yanji nandaman.

4 Nak naga kalip Pinjkop da inamon amin kilegisi egipben do amin diwari yapmanek pi madepsi agim. Do man madep pak do nandisat kan tagi paken.

5 Nido, menj da analanban gildat 8 yan mudanjawan mukwa sogok amin da giptimno mandawit. Nak Israel amin kinda, Benjamin da kabikon nani. Nak Ibru aminsi kinda, nak Ibru amin dakon yawi diwatsi. Nak Parisi kabikon nani kinda, nak gen teban morap guramik kimokdot.

6 Nak Pinjkop dakon pi madepsi anjek minjat aminyo Kristo nandan gadan imgwit obisi panupbal agim. Ae Juda amin dakon gen teban yolapbo gulusunno kinda dima kawit.

7 Kalip uñun yo morap anapbo mano ton ae uñun da anpuluganban Pinjkop da nandanban kilek tosok yan nandagim, mani abisok koko yo isali asak. Abisok nak Kristo dogin nandisat.

8 Asi, yo morap ak do nandagim bo ae yolapbo Pinjkop da kanban kilek tosok yan nandagim, uñun wagil yo isalisi. Nido, Amin Tagino Yesu Kristo nandan imisat uñun do nandako yo bamisi asak. Do nak anpulugok do yo agit, nak uñun do nandanjek Kristo dakon anpak abidagim. Ae nandak nandaknokon da kalip yo diwari yolek agim uñun yo isalisi yan nandisat. Yesu Kristo nanjin tebai abidanek

9 iyikonsi egipben do nandisat. Nak gen teban tagisi guramikdat do Pinjkop da inamon nak amin kilegisi yan dakon nandak nandak dimasi pasat. Nak Kristo nandan gadan imisat, anapbo Pinjkop da amin kilegi yan nayisak.

10 Kristo pakyanji nandan im do nandisat. Uñun kimagek aeni pidagit, do tapmimni nagon tosok do nandisat. Ae tepmi pagit uñuden gin paken

do nandisat. Ae kimot do anjek nandak nandak pagit unuden gin paken do nandisat.

¹¹ Nido, Pinjkop da nakyo kisi kimoron nan aban pidoken do nandisat.

Pol si teban tanek timtim yanek tilagonsi kisah

¹² Nak Kristo dakon anpak unun kili abidanek aripunosi anapbo Pinjkop da gulusunno kindima dima kosok yan dima nandisat. Mani Yesu Kristo pakyanansi nandan imim anpak unun nan yoldat. Nido, nak iyi do manjigit bisapmon anpak unuden aben do manjigit.

¹³ Not kabino, nak Kristo pakyanansi nandan imim anpak unun kili abidagim yan dima nandisat. Mani nabbi gwapbo kindakon agisat yan nandisat. Yo kalip agim unun do nandak nandak dima asat, nak yo morap don noman tokdan unun do nandak nandak ban asat.

¹⁴ Nak tapmimno kisi paregek timtim yanek tilagon kin altanek tomnino unun abidoken do pini asat. Tomni unun yan: Nak Yesu Kristo pakyanansi nandan imin Pinjkop dakon yan ilit yolek Kwen Kokupmon wigiken.

¹⁵ Pinjkop dakon yo do nandak nandakji amin bami dakon tilak yombem kan, nandak nandakji nak dakon gat arip. Ae jikon da diwari nandak nandakni njaknwaritaj yoman kan, Pinjkop da nandak nandak unun panjilip anjakwan galaktokni yolni.

¹⁶ Yo madepsi unun yan: Pinjkop da ni anpak yolnen do kili niyigit unun tebaisi timigek yolnen.

¹⁷ Not kabino, ji nak dakon anpak ban yolek ani. Nin ji gat egipguman bisapmon anpak tagisi anapno amin diwari da pindagek yolgwit. Ji unun minjat aminyo banji pindak kimagek anpakni unun si yolni.

¹⁸ Nido, minjat aminyo morapmi da Kristo dakon tilak kindap do uwal anek anpak yokwisi an. Bisap morapmi minjat aminyo unuden do kili dayigim, ae abisok dabil pakbino si manakwa anpak yokwi an unun do aeno dayisat.

¹⁹ Giptim dakon galaktok da pinjkopni asak. Ae anpak diwari amin da mayaktok pakpagi unun ban anek iyi do nandaba tagisi asak. Unuden amin miktim dakon yo morap dogin nandan, do Pinjkop da panjupbal aban Tipdomon pigikdan.

²⁰ Mani nin Kwen Kokup dakon minjat aminyo ekwaman. Nin Amin Tagi Yesu Kristo yokwikon ban timit timit aminin da Kwen Kokupmon da pisak unun do nandan teban tanek jomjom aman.

²¹ Unun da iyi dakon tapmimon da yo morap kila asak, ae on miktim dakon giptimnin kulabik aban iyi dakon giptim yombem wagil tagisi akdisak.

4

Nin but kalon anek, kisik kisik anek, nandak nandak kilegi timigek egipnen

¹ Not kabino, nak ji do but dasi galak tan daminnek ji abin dandak do tagisi nandisat. Anek but galak madepsi nandisat, nido ji Kristo nandan gadan ingwit. Pi madep agim dakon tomnino unun ji mani. Notnoni, ji gen abisok dayisat unun da aripunon tebaisi atni.

² Yuodia gat ae Sintiki gat yan si dayisat, jil Amin Tagi nandan gadan imamal do jil pidok pidok yipmanek but kalon anjil.

³ Ae pi isalno tagisi, gak minjat bamot unun panpuluganbi but kalon anjil do gayisat. Nido nak gadan nabal Gen Bin Tagisi yan tenjenok do pi madepsi agiman. Ae Klemen gat ae nak dakon pi isalno diwari gat kisi da pi agiman. Unun amin kabi dakon mani unun egip egip teban papiakon tan yoman.

⁴ Bisapmi bisapmi Amin Tagikon gadanjek kisik kisik ani. Aeno dayisat, kisik kisik anjek egipni.

⁵ Anpak yaworisi anjek egakwa amin kisi da anpakji tagisi pindatni. Nandani, Amin Tagi kilisok unun apdisak.

⁶ Ji yo kindo do nandaba kik dimasi ani. Bisapmi bisapmi jigisi do nandanjek Pinjkop iyini. Bisit iyinjek, ya yan iyinjek, panpulugosak do iyini.

⁷ Yan ani kan, Pinjkop dakon but yawotni jikon tosak. Unun but yawot amin nin da mibili aripmi dima nandanj pisonerj. But yawotni da butji ae nandak nandakji panjutnanjban Yesu Kristokon gadanjek tagisi egipni.

⁸ Not kabino, nak mibi gen kindo gat dayisat, unun yan. Bisapmi bisapmi ji unun dogin nandani: anpak bamisi, ae tagisi ae kilegisi, ae anpak wagil jimjimi minisi, ae yo gwaljigi minisi, ae yo tagisi morap, ae anpak nomanisi, ae anpak tagisi morap amin da aba pindatnerj do tagisi nandamanj, ji yo unuden dogin nandanjek egipni.

⁹ Nak anpak morap ani do dayin dekgo nandawit, ae anpak morap abo nandawit, unun anpak morap ji bisapmi bisapmi an kimotni. Anjakwa Pinjkop but yawot ami da ji gat egipjak.

Pol da Pilipai amin da but galak do yo yopmanj imgwit unun do but galak nandagit

¹⁰ Ji da nak anpulugok do yo ayin unun do tagisi nandanjek Amin Tagi anjksisat. Asi, ji kalip nak do nandawit, mani nak anpulugoni dakon kosit kindo dima tan damgut.

¹¹ Nak da yo do wadanjek gen on dima dayisat. Nak nandak nandak yan nanj kili nandako pisagit: Nak yo kabino morapmi bo morapmi dima, unun do nandaba kik dima asat, kisi tagi gin yan nandisat.

¹² Bupmi aminsi egipbenj bo ae yo kabino morapmi panjek egipbenj, unun kisi tagigin. Jap do anjek egisat, bo butno tugon unun yo isali.

¹³ Nido, Kristo da tapmim naminjakwan yo morap tagi abenj.

¹⁴ Asi, ji da nak anpulugok do yo yopba opni do dima nandagim. Mani, ji anpak tagisi anjek nagon gadanja jigi kalonj panjek nak do yo yopba apgwit.

¹⁵ Nak kalip Masadonia miktimon agek Gen Bin Tagisi dayiko ji nandanj gadanjek panmuwukbi kaluksi awit. Pilipai minjat aminyo disi nandanj, Masadonia miktim yipmanj dekgim bisapmon panmuwukbi minjat aminyo kokup njaknjwarikon nani di da monerj di nak anpulugok do dima yopmanj namngwit. Ji dagin nak do yan awit.

¹⁶ Kokup pap Tesalonaika egapbo ji da monerj ae yo di nak anpulugok do bisap morapmi yopmanj namngwit.

¹⁷ Yan yanapbo but galak do ji da ae anpulugoni do yosok yan di nandabam. Dima. Ji anpak tagisi sigin anjakwa Pinjkop da unun do tagisi nandisak do nandisat.

¹⁸ Ji da yo morap Epaprodaitas da kision do yopba apgwit unun kili timikgim. Abisok yono tugok tugogisi. Unun but galak dakon yo yopmanj namngwit unun paret kibanj tagisi yombem nanj ji da Pinjkop do imgwit. Pinjkop da paret unuden do galagisi nandisak.

¹⁹ Ae Pinjkop da yo morap nido wadak wadak an unun aripjikon damjak, nido Pinjkop dakon yo tagisi morap unun Yesu Kristokon tonj, do asi damdisak.

²⁰ Pinjkop Datnin mani dagok dagogi mini anjksinj kimotnerj. Unun asi.

Pol da Pilipai amin do gildat tagi yanj yoyigiti

²¹ Yesu Kristo dakon minjat amin morap do gildat tagi yan yoyini. Panmuwukbi notnin nak gat idon ekwaman unun kisi da ji do gildat tagi yan dayan.

²² Ae Pin kop dakon minjat amin morap da gildat tagi yan dayan. Diwari kila amin madep Sisa da yut papmon pi an, unun da nak da gildat tagi yan dayiken do gwayan gwayan tebai nayan.

²³ Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawotni ji da wupmon tosak.

Pol da Kolosi Amin do Papia Mandagit

But piso gen

Kolosi unun kokup pap kinda Esia Provinskon tosook. Unun Epesas kokup pap da kapmatjok tosook. Pol da iyi unun panmuwukbi dima panjalon agit, amin di da panjalon awit.

Pol unun amin di da Kolosi amin dakon nandan gadatni panjupbal ak do an unun dakon geni nandagit. Do nandan gadatni panjeban ak do papia on mandagit. Yan yoyisak, Kristo unun yo morap dakon busunji. (Gagi 1.15-20 ae 2.9-15 unudon koki.) Kristo kalon dagin nin yokwikon ban tagi timitjak, ae kosit njaknjari kindakon da nin aripmi dima panjuplugogi. Unun Kristo da dubagikon panjikdan. Kristo obakon da Pinjkop da yo morap wasagit, ae Kristo da pi agit do anek Pinjkop da yo morap yokwikon ban timitdisak. Kristo ninon egakwan nin minjat aminyo kalugi dagarjek Kristo dakon anpak yolek aman.

Pol da papia on mandan amin bamot do yoban papia anan Kolosi kigimal. Unun Tikikus gat ae Onesimus gat. (Gagi 4.7,9 unudon koki.) Pol da Pilimon do papia mandagit unjungwan Onesimus do morapmi yosok.

Kristo unun yo morap dakon busunji. Ae Pinjkop dakon egip egip ae anpak morap kisi unudon tuganji da toj (Kilapmi 1.1-3.4)

1 Nak Pol, Yesu Kristo dakon yabekbi kinda. Pinjkop da iyi da galak togon yabekbi pi aben do nak manjigit. Nak gat ae notnin Timoti gat nit da

2 Pinjkop dakon telagi minjat aminyo kokup pap Kolosi ekwan ji do papia on mandamak. Ji Kristo yol kimagek nit dakon padik padik ae saminit kabi ekwan. Nin Pinjkop Datnin da nandan yawok daminek butji panjawot aban yaworisi tosak do bisit aman.

Kolosi amin da Yesu nandan gadan imin kimakgwit

3 Nit ji do bisit amak bisap morapmon Pinjkop, Amin Taginin Yesu Kristo dakon Datni, ya yan iyamak.

4 Nido, nit da ji dakon gen nandagimak, unun yan; ji Yesu Kristo nandan gadan imin kimagek Pinjkop dakon minjat aminyo but dasi galak tan yoman.

5 Ji yan an nido Pinjkop da ji do yo tagisi Kwen Kokupmon panjoman agit da toj unun timitdaman yansi nandan, do nandan gadat anek amin do but dasi galak tan yoman. Gen Bin Tagisi dakon gen bami nandawit bisapmon yo Kwen Kokupmon toj yan ji kili nandawit.

6 On Gen Bin Tagisi jikon obinek miktimi miktimi kisi kigit. Yan anek madepsi paptan iren tanek minjat amin morapmon anpak tagisi panjalon an yomisak. Ae Gen Bin Tagisi si abidawit gildaron da wasanej yan gin agit. Unun gildaron Pinjkop da asi amin do nandan yawot an yomisak unun nandaba pisagit.

7 Asi Epapras da Gen Bin Tagisi on dayin dekgit. Epapras unun Kristo dakon oman amin tagisi kinda, ae unun nin dakon pi isalnin, nin but dasi galak tan imaman. Unun da nit panjuplugarjek Kristo dakon pi jikon tosook unun kilani tagisi asak.

8 Unun da Telagi Wup da ji panjagap aban amin do but dasi galak tan yoman unun do niyigit.

Pinjok da Kolosi amin panjeban asak do Pol da bisit agit

⁹ Yanjo, nit ji dakon gen nandagiman bisapmon unun gildaron gin wasanjek Pinjok da ji panpulugosak do bisit yipman deri mini amak. Bisit amak unun Telagi Wup da nandak nandak kilegi gat ae nandan kokwin mibili mibili tagi gat damanjawan ni anpak ani do Pinjok iyi nandisak unun nandaba pisolak.

¹⁰ Ji da Amin Tagi dakon minjat aminyo da anpak ani do nandisak unun ani do bisit amak. Ae pi tagisi morap ani unun barni tagisi tokdan. Anjek Pinjok do morapmi sigin pakyarisi nandaba pisokdan.

¹¹ Ae bisit yanjo kisi amak: Ji Pinjok da tapmim mibili mibili damjak, anjakwan unun dakon tapmimni tagisikon ji tebai agek but yaworon da jiggi tagi guramitni. Ae kisik kisik

¹² anjek Pinjok Dat ya yan iyini. Unun da ji panpuluganban yo ji do Kwen Kokup manjikbi da ton unun kisin da timik timik akdaman. Asi Pinjok dakon minjat aminyo nin Pinjok da tenjenikon ekwaman unun yo abidokdaman.

¹³ Pinjok da nin pilin tuk da kision ban pulugan nipmanjek monji Yesu unun but dasi galak tan imisak unun da kila asak da kagagwan nigput.

¹⁴ Pinjok dakon Monji da nin yumar nan nipmanjek diwarinin wiririk ningut.

Kristo unun Pinjok da yo morap wasagit dakon busunji egisak

¹⁵ Kristo amin da kawit, unun Pinjok, dabil da aripmi dima kokogi unun dakon wupmisi. Kristo unun Pinjok da yo morap wasagit dakon busunji egisak.

¹⁶ Kristo da iyi yo morap wasagit. Miktimon yo pindakgaman unun gat ae Kwen Kokup yo dima pindakgaman unun gat kisi wasagit. Ae kila amin madep gat ae anelo madep gat ae wup tapmimi ton gat ae yo kila ani do yandagok anyobi mibili mibili gat kisi wasagit. Asi, Pinjok da yo morap Yesu da kision da wasagit, ae yo morap unun iyi dakon.

¹⁷ Yo morap dima noman tanakwa Kristo kili egipgut. Ae yo morap iyi da kision da kila anakwan kosirikon ton.

¹⁸ Kristo unun panmuwukbi minjat aminyo dakon busunji egakwan panmuwukbi unun giptimni. Iyi panmuwukbi dakon egip egip dakon mibili. Unun amin kili kimakgwit da binapmon da mibiltan pidagit do iyi yo morap dakon busunji aripmi tagi egipjak.

¹⁹ Nido, Pinjok da iyi dakon egip morap kisi ae tapmim morapni kisi Monji unudon tosak do tagisi nandagit.

²⁰ Pinjok da miktim gat ae Kwen Kokup gat dakon yo morap kisi unun gat but kalon ani do nandagit. Kristo dakon yawi tilak kindapmon tagalgit unun kosiron da but kalon noman tosak do nandagit.

²¹ Ji kalip Pinjok da dubagikon egek uwalsi anj imgwit. Nido, nandak nandakji da uwal anj imanjek ji anpak yokwisi awit.

²² Mani, Kristo unun tilak kindapmon kili kimakgit, yan aban Pinjok da ji panpuluganban iyi gat but kalon awit. Unun iyikon panap do anjek yan agit. Ae iyi da dabilon gulusunni mini telagi ae gwaljigi mini egipni do yan agit.

²³ Ji nandan gadatji tebaisi abidanek tebai atni kan, yan gin noman tan damdan. Ji yum pindagakwa yo kinda da nandak nandakji ilikba, Gen Bin Tagisi nandanek nandan gadat tebaisi anjek jomjom agak dakon anpak abidawit unun di yipman dekbam. Nak Pol, Gen Bin Tagisi unun yan tentenok

aberi dakon oman amin dagoko miñat aminyo morap mibili mibili miktimon ekwan unun yan tenjenok an yomguman.

Pol da Kolosi amin panpulugagit

²⁴ Abisok nak ji panpulugok do giptimnokon tepmi pak do tagisi nandisat. Nak panmuwukbi panpulugok do nandisat, unun Kristo dakon giptimni. Kristo panmuwukbi panpulugok do tepmi pagit unun aban dima dagagit. Giptimnokon tepmi pasat unun Kristo da tepmi pagit unun aripmi ak do nandak nandak asat.

²⁵ Nak panmuwukbi morap ji dakon oman amin daganek egisat, nido Pinokop da iyi nak ji Israel amin kabikon nani dima unudon gen morapni yan tenjenoker do nak manjigit.

²⁶ Kalipsigwan bisapmi bisapmi Pinokop da miñat amin morap kabi kisikon gen on si ankisibigit. Mani abisok Pinokop da gen unun anjalon aban iyi dakon miñat aminyo nin da kili nandaman.

²⁷ Asi, Pinokop da miñat amin kabini nin nolinban yan si nandaman, gen pasili unun wagil tagisisi, ae unun da Israel amin kabi gat ae Amin Nwakanwari Kabikon nani nin kisi tagisi panpulugosak yan si nandaman. Gen pasili unun yan: Kristo unun ji gat egisak. Ae unun da ji timik pangwan unun gat Kwen Kokup egipni do ji unun do jomjom anek ekwan.

²⁸ Yabekbi nin Kristo dakon Gen Bin Tagisi miñat amin morap kabi kisikon yan tenjenoman. Nin nandak nandak tagisisi unun ban miñat amin morap yoyin dekgaman, ae Pinokop dakon gen morap pakyan si kan kimagek yolni do yoyaman. Nido nin Yesu yolyol amin tebaisi daganba Pinokopmon pankinen do nandaman.

²⁹ Yan si noman toni do nandane nak tapmim morapno tan naminakwa pi tebaisi asat. Kristo da iyi unun tapmim panjalon naminakwan pi unun asat.

2

Nandan gadat tebai anek top gen pabin yopner

¹ Nak Pol da on nandani do nandisat: Nak ji gat ae Laodisia miñat aminyo gat ae miñat amin morap diwari gat kisi da nak dakon inam dima kawit amin nak ji kisi panpulugok do pi madepsi asat.

² Pi madepsi asat, nido ji dakon but panjeban abo tebai tosak do nandisat, anek but dasi galak tan yomyom anpak tagisi tanakwan kabi kalon ani. Pi madepsi anapbo unun da ji dakon nandan gadat panjeban anakwan Pinokop dakon gen pasili unun dakon mibili tagi nandaba pisosak. Kristo unun gen pasili unun dakon mibili.

³ Nandan kokwin tagisi morap gat ae nandak nandak tagisi morap gat unun yo tagisi yuman nogi wukwisi yombem da Kristokon pasili ton.

⁴ Nak gen on yosot, nido amin di da top dayanek pangalak ani yan do dima galak tosot.

⁵ Asi, nak ji gat kisi dima ekwaman, mani nandak nandaknokon da ji gat egisat. Ji da but kalon anek Kristo tebai nandan gadan iman, unun do anek but galaksi nandisat.

⁶ Ji Yesu Kristokon gadanek yipba Amin Tagisi egipgut, do unun da anpagon sigin egipni.

⁷ Ji kindap geli yopba pigakwa miktimon tebai akgan, ae yut da gwak tebai da kwenon tebai akgan unun da aripmon tebai atni. Anek Gen Bin Tagisi amin

da dayiŋ dekgwit unun tebaisi nandan gadan kimotni. Anek bisapmi bisapmi Pinƙop ya yan iyin kimotni.

⁸ Ji kan kimotni. Amin kinda da top gen kinda dayinban nandak nandakni di yolbam. Unuden amin babikni gat ae wup yokwi kundu ae miktimo kila an dakon nandak nandak ban timikgan. Unun Kristo dakon nandak nandak dima yolgan.

⁹ Ji disi nandan, Kristo amin nin yombem daganek Pinƙop dakon egip egipni tugan imgut.

¹⁰ Ae Kristo kalonon gin egip egip bami jikon tugagit. Unun kila amin mibili mibili miktimon ae kwen binap ekwan kisi dakon Amin Tagini egisak.

¹¹ Ji Kristo gat gadawit anek Kristo da pi agit do anek but kalip kili yopman mudawit. But kalip yopyop dakon anpak unun giptim mandak dakon anpak yombem, mani unun giptim dakon dima. Kristo da yo unun butjikon agit.

¹² Ji telagi pakbi sowit bisapmon, Pinƙop da ji gat ae Kristo gat kisi kimakbi tamogwan wayikgit. Ae Pinƙop Kristo kimoron nan aban pidagit unun dakon tapmim madepni do nandan gadan, do telagi pakbi sowit unun kimoron ban paban pidawit yan asak.

¹³ Kalip ji yokwi mibili mibili awit, anek but kalip dakon anpak yolba unun da dikban kimakgwit. Mani abisok Pinƙop da panpuluganban Kristo gat kisi egip egip ekwan. Anakwa Pinƙop da diwarinin kisisi wiririk nimgut.

¹⁴ Nin gulusun morapmi agiman, do Pinƙop dakon gen teban mandabi da ton unun da gen yan nimanek obisi pabin nimgut. Mani, Pinƙop da Yesu tilak kindapmon kimakgit bisapmon papia tam unun abidan tilak kindapmon anakgit. Yan anek gen teban mandabi unun kisi morap aban pasilakwan gen wagil kimakgit.

¹⁵ Yan anek kon tapmimi ton dakon busunji morap gat, ae kon tapmimi ton diwari gat dakon tapmim pabin yopgut. Anek Kristo da tilak kindapmon pi agit do anek, Pinƙop da pabin yopban minat aminyo da dabilon yo isali awit.

Nin Kristo gat kisi kili kimakgiman, do gen teban morap da nin aripmi dima panpulugogi

¹⁶ Yando, amin kinda da gen yan daminek jap pakbiyo dakon gen teban dima yolgan, bo telagi bisap madep do bilagi bilagi dima yolgan, bo ae kanek kalugi dakon bisap dima yolgan, bo ae Sabat bisap yo kisi dima yolgan, unun morap do yum pindagakwa amin da gen di yan dabam.

¹⁷ Unun yo bami noman tokdisak dakon wupmi gin. Yo bamisi unun Kristo.

¹⁸ Yan do anek amin kinda yo dipminon pindakgit unun do dayinek ji anelo gawak yomni do dayinban kan yum kanakwa dima pabin depjak. Unuden amin but kalip dakon anpak yolek iyi do nandak nandak amin yan nandan.

¹⁹ Unun amin Kristo busunin yipmanek unun da kagikan ekwan. Busunin unun da giptimni kisi upmokdok, anek giptim dakon sanbek morap sanbenakwan gadanek tagi ton. Anakwan giptim unun Pinƙop da tapmimon tagan madep tosok.

²⁰ Ji Kristo gat kili kimakgwit, yan anek on miktim dakon nandak nandak yokwi kili yipman dekgwit. Do ji nido abisok miktim amin da aripmon akwan? Ji nido on miktim dakon gen teban unuden yolgan?

²¹ "Ji yo dima timatni, ji yo dima noni, kisitgokon yo dima panƙutnoki. Ji yan ani kan, Pinƙop da dabilon jimjimji ton."

²² Gen teban unun jap isali amin da don nan mudon unun do yon. Amin dagan gen teban unun yopmanek unun ban dayin dekgan.

²³ Asi, amin diwari gen teban unuden yolek nin Pinjkop bamisi gawak imamanj yan nandanj, mani dimasi. Ae iyi do nandaba pinjakwa giptimni panjupbal anjek Pinjkop da unun do tagisi nandanj nimisak yan nandanj. Unun gen teban yolek nandak nandak tagisi banj yolgamanj yan nandanj, mani dimasi. Unun gen teban morap da nin panjpujukanjba but kalip dakon anjak aripmi dima pabinj yopnenj.

3

Nin Kristo gat kisi kimoron da kili pidagimanj

¹ Ji Pinjkop da egip egip kalugi damgut anjek Kristo gat kisi kimoron banj paban pidawit. Unun do anjek ji Kwen Kokup dakon yo timit do nandak nandak ani. Unun kokupmon Kristo unun Pinjkop da amin tet do kila amin madep yityit tamonikon yikdak.

² Ji Kwen Kokup dakon yo dogin nandanjek miktim dakon yo do dima nandani.

³ Nido ji amin kili kimakgwit yombem. Ji Pinjkopmon gadanjek egip egipji bamisi unun Kristokon pasili tosak.

⁴ Kristo egip egipnin dakon mibili don altan noman tosak bisapmon jiyo kisi unun gat Pinjkop da tenjenj madepmon altan noman tokdanj.

Kristo unun nin da butgwan egek unun da aban nin minjat aminyo kalugi dagagimanj

(Kilapmi 3.5-4.18)

Nin minjat aminyo kalugi agimanj

⁵ Yanjo, ji miktim dakon anjak morap butjikon tonj unun dapba kimak mudoni. Nak anjak oden do yosot: yumabi anjak mibili mibili, ae yo yokwi ak do but kindap, ae yo morapmi timit do nandaba kik. Unun yo morapmi timit do nandak nandak unun da ji kokup kidat gawak yomanj yan asak.

⁶ Pinjkop da minjat aminyo anjak unuden anjek geni dima guramikganj unun tomni yokwisi yomdisak.

⁷ Jiyo kisi kalip Pinjkop dakon gen dima guramikgwit bisapmon anjak unuden awit.

⁸ Mani abisok anjak unuden wiririk mudoni. Ji butjap dima nandani, ae amin do nandaba yokwi tok dima ani, ae amin do yanba yokwi tok dima ani, anjek gen dima yogogi dima yoni.

⁹ Panjmuwukbi notji top gen dima yoyini. Nido, but kalip gat anjakni gat kili yopgwit.

¹⁰ Anjek ji kili amin kalugi dagawit. Asi, Pinjkop da iyi ji panjkaluk anjek nandak nandak tagisi daminjakwan amin kalugi daganek iyi yombemsi ekwanj.

¹¹ Do egip egip kalugi unudon, ji kisi arip gin. Amin Nwaktjwari Kabi bo Juda amin, unun yo isali. Bo ae giptim mandabi bo dima mandabi, unun yo isali. Bo ae dubagikon amin geni njwaktjwari yonj ae anjakni njwaktjwari anj unun yo kisi yo isali. Bo ae oman amin bo oman amin dima, unun yo isali. Yo madep unun Kristo nin kisin dakon wukwinin egisak, ae nin kisi morapgwan egisak.

Nin amin do but dasi galak tanj yomyom anjak abidanj kimotnenj

¹² Pinjkop da ji kili manjigiti da iyi dakon telagi minjat aminyo egakwa but dasi galak tanj damisak. Do ji anjak oden banj yolek ani: Ji minjat aminyo

kisi morap do bupmisi nandan yomiņek yo tagisi anyomni. Ji disi do nandaba piņakwa miņat aminyo anpak yaworisi anyomiņek but yaworon da jigi pani.

¹³ Ae jikon amin di gat gen di ton kaj, but tobił ani do bikbik yomni. Aņek yum pindagek diwarini yopman yomni. Amin Tagi da diwarisi kili yopgut, do jiyo kisi notji dakon diwarini yopman yomni.

¹⁴ Ji amin do but dasi galak taņ yomni, nido unun anpak da anpak morap yapman mudosok. Ae unun da anpak tagisi morap kisi jonikban pi kaloni an.

¹⁵ Yum kaņakwa Kristo da but yawot damisak unun da nandak nandakji kila asak. Nido, Piņkop da ji iyı do manjiņek butji yawori taņakwan giptim kaloni egipni do nandisak. Ae ji yo morap do Piņkop ya yaņ iyini.

¹⁶ Kristo dakon gen yipba butjikon tebai tosak. Ji kalon kalon notji yoyiņdet aba nandak nandak kilegi timigek anpak tagisi baņgin ani. Butjikon da Piņkop ya yaņ iyini, ae Kap papiakon kap yoni, ae Piņkop gawak imim dakon kap yoni, ae Telagi Wup da kap paņalon an damisak unun yo kisi yoni.

¹⁷ Ae gen morap yoni, ae pi morap anikon nin Amin Tagi Yesu dakon miņat aminyo yaņ nandanek ani. Aņek Yesu da manon yo morap do Piņkop ya yaņ iyini.

Pol da Yesu yolyol amin yuri kindan nian egipni do yağıt

¹⁸ Miņat ji esi dakon gen nandanek guramitni. Nido, ji Amin Tagi dakon, ae anpak unun Piņkop da dabilon kilegisi.

¹⁹ Ae wili ji miņatji but dasi galak taņ yomiņ kimotni, aņek buri si yokwi toni da aripmon anpak yokwi dima anyomni.

²⁰ Ae miņat monjiyo, ji meņ datji dakon gen nandanek yo morapmon geni guramitni. Amin Tagi da unuden anpak yolni do galak tosak.

²¹ Ae dat, ji monji gwayosi tebaisi yoyiņba ji do nandaba yokwi tok di an dabam. Yaņ aba yo tagi di nin da aripmi dima aneņ yaņ di nandabam.

Pol oman amin gat kila amin gat do yağıt

²² Oman monji, ji kila aminji dakon gen morap guramik kimotni. Nindaba tagisi asak yaņ do aņek kapmat egek dandisak bisapmon pi tagisi di abam. Dima. Ji Amin Tagi do pasal imiņek pi ani unun but dasi nandanek ani.

²³ Yo morap ani unun si teban taņek ani. Amin dogin dima, Amin Tagi do pi amaņ yaņ nandanek ani.

²⁴ Disi nandan, don Amin Tagi da tomni damdisak. Tomni unun yo tagisi miņat amini do manjigıt unun. Ji Kristo dakon pi monji ekwan, ae unun kila aminji egisak.

²⁵ Amin morap gulusuņ an, unun gulusuņni dakon tomni timıtdan. Piņkop da miņat amin morap dakon anpak kokwin ak do arip gin asak.

4

¹ Kila amin, ji oman monjisi anpak tagisi ae kilegisi baņ anyomni. Disi nandan, jiyo kisi oman monji egakwa Kila Aminji Kwen Kokup egisak.

Bisit tebai aņek anpak kilegi aneņ

² Bisit agak unun tebaisi abidan kimotni. Aņek bisit ani bisapmon si nandan kimagek Piņkop ya yaņ iyini.

³ Pinjkop da ninyo kisi panpulugosak do bisit ani. Bisit iyinba Kristo dakon gen kalip pasili tagit unjun yan tentenonej do Pinjkop da kosit yipmanj nimjak. Nin geni antentetj ano minjat aminyo da dima galak tanjek dam tebanon nepgwit.

⁴ Bisit aba geni unjun nomansi yan tentenokenj. Pinjkop da yanji abenjos nandisak.

⁵ Ji panmuwukbi dima abi minjat aminyo gat egipni bisapmon nandak nandak tagisi ban yolek anjak kilegi an kimotni. Bisapmi bisapmi Kristo da miktimon anjak agit, unjudej ak do tagap toni.

⁶ Bisapmi bisapmi gen tagisi minjat aminyo panpulugogi unjun banjin yoni. Do gen di mibili nandak do dayini bisapmon geni kobogi gen tagisi ban yoyini.

Pol da Tikikus gat Onesimus gat yabekban Kolosi kigimal

⁷ Tikikus da nak da egip egip morap asat unjun dayikdisak. Tikikus unjun notninsi, ae pi isalnin, ae Amin Tagi dakon oman amini tagisi.

⁸ Nin nianj ekwamanj dakon geni dayinban nandani, ae ji dakon but panjeban asak, mibili yan do anjek jikon yabekgo kigit.

⁹ Nak Onesimus yabekgo Tikikus gat kigimal. Onesimus unjun notnin tagisi. Unjun pi do but dasi nandanek an kimokdok. Unjun ji da kabikon amin kindi. Unjun bamot da yo morap idon noman tawit unjun do dayikdamal.

Pol da gildatni tagi Kolosi amin do yipban kigit

¹⁰ Aristakus, unjun nak gat kisi dam tebanon ekwamak. Unjun da gildat tagi yan dayisak. Ae Mak, Banabas dakon nugi, unjunyo kisi gildatni tagi yan dayisak. (Nak Mak do gen kili yipbo nandawit. Gen unjun yan: jikon apban kan, but galagan da abidoni.)

¹¹ Ae amin kindi Yesu, amin da Jastus yan iyanj, unjunyo kisi gildat tagi yan dayisak. Israel amin kabikon unjun amin kabi dagin nak gat pi anjek Pinjkop dakon amin kila agakni teban tosak do pi amanj. Unjun amin da butno tagisi anjeban anj.

¹² Epapras da gildat tagi yan dayisak. Unjun ji da kabikon amin kindi, ae Yesu Kristo dakon oman amin. Ji da Pinjkop dakon galaktok morap nandaba pisanjek tebai atni do bisapmi bisapmi bisit tebai asak.

¹³ Yanji dayisat, unjun da ji gat ae panmuwukbi morap kokup pap Laodisia ekwanj gat ae Irapolis kokup papmon ekwanj unjun panpulugok do pi madepsi asak.

¹⁴ Luk, wuda wamaknin unjun but dasi galak tanj imamanj, unjun gat ae Demas gat da gildat tagi yan dayamal.

¹⁵ Laodisia kokup papmon panmuwukbi ekwanj unjun gildatno tagi yoyini. Ae Nimpa gat ae panmuwukbi morap unjun minjat da yutnon muwukgan unjunyo kisi gildatno tagi yoyini.

¹⁶ Ji papia on manjinek Laodisia panmuwukbi do yipba kwan unjunyo kisi da manjini. Ae papia Laodisia do yipbo kigit, unjunyo kisi ji da tagi manjini.

¹⁷ Anjek Akipus yan iyini, "Gak Amin Tagikon pi abidagil unjun kilani tagisi anjek pi unjun tagisi abi."

¹⁸ Nak Pol da naga gildat tagi on mandisat. Dam tebanon sigin egisat, do dima injarj namni. Pinjkop dakon nandanj yawotni jikon tosak.

Pol da Tesalonaika Amin do Papia 1 Mandagit

But piso gen

Tesalonaika unun Masadonia Provins dakon kokup madepni. Pol Pilipai yipman deggit bisapmon Tesalonaika kokup madepmon kin panmuwukbi unun iyi panalon agit (Yabekbi 17.1-9 unudon koki). Mani Juda amin da kanba minjat aminyo morapmi da Pol dakon gen nandanek Yesu yolyol amin dagawit, do nandaba yokwi tok an iminek Pol yolba Tesalonaika yipman kigit. Don pi isalni Timoti yabekban kin Yesu yolyol amin Tesalonaika egipgwit unun nian ekwan unun pindak nandanjo anek abin Pol iyigit.

Pol, Timoti da yo unun noman tawit dakon geni iyigit bisapmon, Pol ae Sailas ae Timoti da Tesalonaika panmuwukbi dakon nandan gadatni panjeban ak do anek papia on mandawit. Nandak nandak amin morapmi da on papia do Pol da papia morap dima mandanek on papia nan mibiltoksi mandagit yan nandan. On papiakon Pol da Tesalonaika panmuwukbi dakon nandan gadat gat ae anpakni tagisi do but galaksi nandisak.

Tesalonaika panmuwukbi unun Yesu kosit nianon da apjak unun dima nandaba pisagit. Kristo dima tobil abinjakwan kili kimakgwit amin unun egip egip teban abidokdan, bo dima? Ae Kristo ni bisapmons apjak? Yanjo, mibili nandak do nandan. Pol da geni unun dakon kobogi mandan yominjek anpak tagisi ankimagek Amin Tagi da apjak bisap do jomjom ani do yoyigit.

Pol gat pi isalni gat Tesalonaika amin do nandaba kik awit (Kilapmi 1-3)

¹ Pol, Sailas, ae Timoti nin da panmuwukbi Tesalonaika kokup papmon ekwan ji do papia on mandaman. Ji Pinjok Dat ae Amin Tagi Yesu Kristokon kili gadawit.

Pinjok da nandan yawok daminek butji pan yawot aban yawori tosak.

Pol da Tesalonaika amin dakon nandan gadat do but galaksi nandagit

² Bisapmi bisapmi nin ji do nandanek Pinjok ya yan iyaman. Bisit amanon ji kisi do nandanek aman.

³ Nin ji dakon anpak do nandanek Pinjok Dat ya yan iyaman. Nido nandan gadatji do anek anpak tagisi an, ae amin do but dasi galak tan yominjek pi tebaisi an, ae tebaisi agek Amin Taginin Yesu Kristo ae tobil apdisak unun do nandan teban tanjek jomjom an.

⁴ Not kabi, Pinjok da ji do but dasi galak tan damisak, ae ji iyi do manjigit yansi nandaman.

⁵ Nido Gen Bin Tagisi jikon anjigiman unun gen nan gin dima anjigiman. Unun tapmin gat ae Telagi Wup gat kisi da altan damgut. Ae nandan gadatnin unun tebaisi yan disi pindakgwit. Nin ji da binapmon egek ji panpulugok do pi agiman unun disi nandan.

⁶ Pinjok dakon gen abidanakwa jigi morapmisi noman tan damgwit, mani nin gat ae Amin Tagi gat da jigi panek kisik kisik pagiman jiyoyi kisi unun anpak yolakwa Telagi Wup da kisik kisik damgut.

⁷ Anpakji tagisi unun nandan gadat minjat aminyo morap Masadonia ae Akaia provinskon ekwan do yoliba pindakgwit.

⁸ Amin Tagi dakon gen yan tetenawit unun Masadonia ae Akaia provinskon ekwan amin dagin dima nandawit, kokup dukwan dukwan kisi da ji da

Piŋkop do nandaŋ gadawit unun dakon geni nandawit, do nin da sanbenjek gen di yogogi mini.

⁹ Jikon opno nin tagisi timikgwit unun dakon geni unun miŋat aminyo da iyi yoŋ. Ji kokup kidat yopmanjek but tobil anjek Piŋkop bamisi egip egip teban egisak unudon kinjek oman amini dagawit dakon geni yoŋ.

¹⁰ Ae ji Monji Kwen Kokup da tobil pikdisak unun do jomjom anjek ekwan unun dakon geni kisi yoŋ. Monji unun kimakgit naŋ Piŋkop da aeni aban pidagit. Unun Yesu da nin panjutnaŋban Piŋkop dakon butjap madep noman tokdisak bisapmon dima yokwi toneŋ.

2

Pol iy Tesalonaika kokup papmon pi agit do yosok

¹ Not kabi, nin ji gat egipgumaŋ bisapmon pi agimaŋ unun dima sun tagit, unun disi nandaŋ.

² Nin jikon dima kinjek Pilipai kokupmon egipgumaŋ bisapmon anpak yokwi mayak mayagi an nimgwit, ae nindaba tepmi pagimaŋ, unun disi nandaŋ. Mani jikon opgumaŋ bisapmon Piŋkopnin da nin panjeban anakwan uwalnin yum pindagek jikon Gen Bini Tagisi yaŋ tentenagimaŋ.

³ Nin Yesu nandaŋ gadaŋ imni do yaŋ damgumaŋ bisapmon, gen gulusuŋ kinda dima dayigimaŋ, ae nandak nandak yokwi di gat nandaŋek pi dima agimaŋ, ae ji dima panjewaŋgimaŋ. Unun dimasi.

⁴ Piŋkop da butnin panjikilik nindaŋek iyi dakon galaktok yolek Gen Bin Tagisi yaŋ tentenoneŋ dakon pi nimgut. Yando, miŋat aminyo da nindaba pi tagisi an yaŋ nindani do dima amaŋ. Piŋkop nin dakon but pindat pindat amin unun da nindaban tagisi amaŋ unun dogin nandaŋek amaŋ.

⁵ Ji nandaŋ, ae Piŋkop kisi nandisak, nin da ji dima panjalak agimaŋ, ae ji dakon yo kabi do pindak galaktok anjek gen tagi unun dima dayigimaŋ.

⁶ Ji bo ae amin di da man madep nimni yaŋon da pi dima agimaŋ.

⁷ Asi, nin Kristo dakon yabekbini, do panpulugonisi do tagi dayinom. Mani, nin ji da bikbigon egipgumaŋ bisapmon meŋ kinda da monjini upmokdok unun da tilak yaworisi egipgumaŋ.

⁸ Nin ji do but dasi galak taŋ damgumaŋ, do Piŋkop dakon Gen Bin Tagisi damgumaŋ. Ae unun gin dima, notsi agimaŋ do anjek ji panpulugok do egipnin kisi parekgimaŋ.

⁹ Not kabi, nin ji gat egek Piŋkop dakon Gen Bin Tagisi yagimaŋ bisapmon nin yo niban naŋ panjo aneŋ yaŋ do pi tebaisi agimaŋ unun disi nandaŋ. Nin dakon yiyit do jigi dima pani yaŋ do gildari ae kalbi pi madepsi agimaŋ.

¹⁰ Kristo nandaŋ gadaŋ imaŋ amin jikon anpak agimaŋ unun disi nandaŋ, ae Piŋkop yo kisi nandisak. Nin telagisi egek, anpak kilegisi anjek, gwaljigi mini egipgumaŋ.

¹¹ Dat kinda da miŋat monjionikon anpak asak, unun da aripmon nin da jikon anpak yaŋ gin agimaŋ, unun disi nandaŋ.

¹² Nin ji dakon but panjeban anjek but yokwi dima ani yaŋ do dayiŋ panjeban agimaŋ. Ae anpak Piŋkop da pindakban tagisi an unun ban ani do morapmi dayigimaŋ. Piŋkop da iyi dakon amin kila agak ae tilim kaganigwan egipni do yaŋ damisak.

Panmuwukbi da nandaŋ gadat bamisi anjek jigikon tebai akgwit

¹³ Ae yo kinda gat kisi do nandaŋek bisapmi bisapmi Piŋkop ya yaŋ iyamaŋ. Yo unun yaŋ: Piŋkop gen yaŋapno timikgwit bisapmon, amin dakon gen ban

timikgaman yanj dima nandawit. Pinjkop iyi dakon gen banj timikgaman yanjsi nandawit. Gen danguman unjun asi Pinjkop dakon gen. Unjun gen da nandan gadat amin jikon pi tebaisi asak.

¹⁴ Not kabi, Judia miktimon Pinjkop dakon panjmuwukbi morap Yesu Kristokon gadanbi da egi ananj kwanjon, yo noman tanj yomgwit, jikon yanj gin noman tanj damgwit. Judia miktimon nandan gadat amin Juda amin da jigi morapmi anjomgwit, yanj gin kokup isalji da jiyo jigi morapmi anjdangwit.

¹⁵ Juda amin da Amin Tagi Yesu anjakba kimakgit, ae kombi amin kisi dapba kimakgwit, ae nin nolba kigimanj. Pinjkop da anjak pindakban injani an unjun anjak amin morap kisi uwal anj yomanj.

¹⁶ Amin Nwaktjwari Kabikon Pinjkop gen dima yoyinenj yanj do kosit sopsop ak do pi anj, nido Pinjkop da yokwikon banj dima timitjak do nandanj. Yanj anjak kalipgwan da yokwi sigin anjak yokwini panjmuwuk kakwanja madepsi anjakwan ampenon Pinjkop dakon butjapni pabinj unjun aminon tagit.

Pol da Tesalonaika amin aeni pindat do tagisi nandagit

¹⁷ Not kabi, nin bisap pisipmi ji depmanj degek dat kinda da minjat monjyoni yopmanjek dubagikon egisak unjun dakon tilak egipgumanj. Nin ji dima dandagimanj, mani butninon da ji gat egipgumanj. Do aenin tobil kinj ji dandak do pi madepsi agimanj. Nin ji dandakdosi nandanjanj.

¹⁸ Nin jikon kik do nandagimanj. Nak Pol da jikon kosiri morapmi kik do pini agim, mani Sunduk da kosit sopmanj ningmut.

¹⁹ Amin Taginin Yesu aeni apjak bisapmon yo nido nandanjek injamnikon tebai agek kisik kisik anenj? Ae pi agimanj dakon bami yo ninanj yolino pi tagisi awit yanj nindasak? Nin ji do kisik kisik anenj.

²⁰ Asi, nin ji do nandanjek butnin tagisi asak, ae kisik kisik amanj.

3

Pol da Timoti Tesalonaika amin panjteban asak do yabekgit

¹ Nin ji dandak do tepmisi nandagimanj, do gen yanj anjteban anjek nit Atens kokupmon egek

² Timoti yabetdo jikon opgut. Timoti notnin unjun Pinjkop dakon oman amin, unjun Kristo dakon Gen Bin Tagisi yanj tentenjosok. Ji panjteban anjek nandanj gadatji panjlugosak do yabekgimajak.

³ Jigi tepmiyo unjun da noman tanj daba di da nandanj gadatji dima yipmanj detni yanj do yabekgimajak. Disi nandanj, jigi ae tepmiyo unjuden panenj do Pinjkop da kili nandagit.

⁴ Nin ji gat sigin egipgumanj bisapmon jigi morapmi pakdamanj yanj dayigimanj. Disi pakyanji nandanj, yo dayigimanj unjun kili noman tawit.

⁵ Mibili yanj do nak ji do nandaba kik anjek Timoti yabekgo ji dakon nandanj gadat pindat do opgut. Panjkewal Amin da ji panjkewalban manakwa pi agimanj unjun isali asak yanj do pasalgim.

Timoti gen tagisi kinda anjakban Pol kisik kisik agit

⁶ Timoti jikon da ninon tobil abinjak gen tagisi kili niyik. Ji da nandanj gadat tebai anjek amin do but dasi galak tanj yomanj unjun do niyik. Ae bisapmi bisapmi nin do nandanjek tagisi nandanj yanj yosok. Nin ji dandakdosi nandanjanj, yanj gin jiyo kisi nin nindakdosi nandanj yanjo kisi niyik.

⁷ Not kabi, nin jigi ae tepmiyo panjek ji da nandanj gadat tebai anj unjun dakon geni nandanjek unjun da butnin panjteban asak.

⁸ Amin Tagikon gadanej tebai akgan yan nandaman, do nin egip egip bamisi ekwaman.

⁹ Nin ji do nandanej Pinjkonin da inamon kisik kisik madepsi anek Pinjkon ya yan iyino aripmi dima asak.

¹⁰ Gildari ae kalbi Pinjkon da nipban abin ji dandanej nandan gadatji da tetgin yo nido wadan unun damnejan do bisit madepsi anek ekwaman.

Pol Tesalonaika amin kin pindat do bisit agit

¹¹ Pinjkon Datnin gat ae Amin Taginin Yesu gat da kosit yipman nimanakwan jikon opnejan kan tagisi yan nandaman.

¹² Amin Tagi da ji panthagap aban ji kabikon ae amin morap kisikon but dasi galak tan yomyom anpak unun madepsi paptan irejan tosak do nandaman. Nin da ji do madepsi but dasi galak tan damaman unun da tilagon ani dosi nandaman.

¹³ Yan anakwa Amin Taginin Yesu Kristo da butji panteban anpakwan iyi dakon minjat amin kabini morap gat apjak bisapmon ji telagisi ae gwaljigi minisi Pinjkon Datnin da inamon atni dosi nandisat.

Tesalonaika amin anpak tagisi an kimotni

(Kilapmi 4-5)

4

Yumabi dima ani

¹ Not kabi, mibi do yan dayisat. Anpak morap Pinjkon da pindakban tagisi an unun anidosi nin da kili doligiman, ji unun ban yolek an. Mani abisok Amin Tagi Yesu da manon unun anpak sigin sanbejek madepsi an kimotnisi do dayin panteban aman.

² Amin Tagi Yesu da yan mudan niban nawa gen dayigiman unun disi nandan.

³ Pinjkon da ji telagisi egek yumabi anpak mibili mibili dima ani do nandisak.

⁴ Giptimji dakon galaktok yokwi dima yolni do kila tagisi anek telagisi egek amin bamisi da tilagon egipni.

⁵ Galak tok yokwisi gat, ae nandak nandak yokwisi gat da ilik pankwa Pinjkon dima nandan iman amin da yumabi an unuden di abam.

⁶ Ji panmuwukbi wili notji pankewalek yumabi anpak unuden minjatni gat dima ani. Amin Tagi da anpak unuden an amin yo yokwisi anyomdisak. Nin unun dakon nawa gen tebaisi kili dayigiman.

⁷ Pinjkon da yumabi anpak mibili mibili anen do dima yan nimgut. Telagisi egipnejan do yan nimgut.

⁸ Yanjo, gen on abin yipmandak amin unun amin dakon gen nan dima abin yipmandak. Unun Pinjkon, Telagi Wupni damisak, unun dakon gen nan abin yipmandak.

Anpak tagisi an kimagapno teban tosak

⁹ Panmuwukbi notji do but dasi galak tan yomin yomin ani unun do gen di dima mandagi nandisat, nido Pinjkon da iyi unun do kili dayin dekgit.

¹⁰ Ji asi panmuwukbi notji Masadonia provinskon dukwan dukwan ekwan unun do but dasi galak tan yoman. Mani, unun anpak sigin sanbejek madepsi anakwa pap tosak dosi dayaman.

¹¹ Ji yawori egek disi da egip egipmon yo morap agagi unun dogin nandanek amin diwari da egip egip nian an unun dakon geni ban yanek dima egipni. Kalip dayigiman unun da aripmon ji kisitji da pi anek unun ban egip egipji dakon kila ani.

¹² Yan anek kanjo amin da kisiron dima egipni. Anakwa panmuwubbikon dima sanbenbi amin da anpakji pindagek nandaba wukwan damni.

Amin Tagi da abiy nin panmuwutdisak

¹³ Not kabi, amin kili kimakgwit kabikon yo ni da noman tokdan unun ji da pakyanji nandani do nandan. Pinjop dima nandan gadan iman amin da kimakbi aripmi dima pidoni yan nandanek bupmi madepsi nandan unuden di abam.

¹⁴ Yesu kimakgit da aeni pidagit yanji nandan gadaman. Yan agit do nin yanji nandan, Pinjop da amin Yesu nandan gadan iminjek kili kimakgwit amin unun Yesu gat timikban apdan.

¹⁵ Amin Tagi iyi dakon gen dayaman unun yan: Amin Tagi tobil apjak bisapmon nin kalugi ekwaman amin da amin kimakbi mibil tan yominjek dima kikkaman.

¹⁶ Amin Tagi iyi Kwen Kokup da pinjek yan tidanek gen teban kinda yosak. Anakwan anelo mibiltogi da gen yanakwan Pinjop dakon kwen yosak. Anakwan Kristo nandan gadan iminjek kimakgwit amin da kalip pidokdan.

¹⁷ Unun bisapmon minjat aminyo kalugi sigin egipnen amin nin wigino unun amin gat gikwemon muwugek kwen binap Amin Tagi gat domdom akdaman. Anek Amin Tagi gat bisap dagok dagogi mini egi wigikkaman.

¹⁸ Ji notji panjeban ak do gen on notji yoyin yoyin ani.

5

Nin si tagap tanek egapno Amin Tagi apjak

¹ Not kabi, unun yo morap ni bisapmon, bo ae ni gildaron noman tokdan unun do dima mandagi nandisat.

² Nido disi nandan, Amin Tagi apjak dakon gildat unun kabo noknok da kalbi but pisoni mini aban unun da tilak but pisoni mini apdisak.

³ Amin da yan yokdan, "Yaworisi ekwaman, ae yo di da nin aripmi dima panupbal ani." Yan yanakwa unudon gin minjat da monji panjalak do but pisoni mini monji suganakwa tepmi pan unun da tilak tepmisi tasik tokdan, ae aripmi dimasi pulugar kikkadan.

⁴ Mani not kabi, ji pilin tukgwan dima ekwan, do unun gildat kabo noknok da yan noman tan daban dima wiripdatdan.

⁵ Ji kisisi tenjenji ae gildat dakon amin. Nin kalbi ae pilin tuk dakon amin dima.

⁶ Yanjo, amin diwari da dipmin pak ekwan unun da tilak dima egipnen. Kalugi egek nin do kila tagisi anek egipnen.

⁷ Dipmin pokgon amin unun kalbi pokgon, ae pakbi teban nanek but upbal an amin unun kalbi an.

⁸ Mani nin gildat dakon amin, do nin nin do kila tagisi anek egipnen. Nandan gadat gat, ae amin do but dasi galak tan yomyom anpak ban pibit kutnoknin do panen. Ae Pinjop da yokwikon ban wagil timitdisak yan nandan teban tanek jomjom aman unun da busun kutnoknin asak.

⁹ Pinjop da butjapni panen do dima manjigit. Amin Taginin Yesu Kristo da pi agit do anek nin yokwikon ban timitjak do manjigit.

¹⁰ Yesu nin do anjek kimakgit. Sigin egapno apjak bo kimagapno apjak unun iyi gat egipdaman gin, mibili yan do anjek kimakgit.

¹¹ Yanjo, ji abisok an, yan gin notji panpuluganek butni panteban an an ani.

Pin kop da panmuwukbi panpuluganban anpak tagisi ban timitni

¹² Not kabi, ji kila aminji gawak yomni. Unun amin ji dakon wukwisi egek ji da binapmon pi tebai anek nawa gen dayan. Amin Tagi da unun amin kila aminji egipni do panalon an yopgut.

¹³ Pi madepsi an unun do nandanek nandaba wukwan yominek but dasi galak tan yomni. Ae not kabisi gat but kalon anek yawori egipni.

¹⁴ Not kabi, anpak ani dosi nandan an unun yan; kurak tok amin pi ani do tebai yoyini, ae yo tagi dima ane an yan nandan amin butni panteban ani, ae tapmimni mini amin panpulugoni. Amin kisi do but yaworon da kulabik ani do bikbik yomni.

¹⁵ Amin da yokwi andaba kan, tamoni do kobogi yokwi dima anyomni. Bisapmi bisapmi disikon ae amin kisikon anpak tagisi anyom do pi tebaisi ani.

¹⁶ Bisapmi bisapmi kisik kisik anek egipni.

¹⁷ Bisit yipman deri mini anek egipni.

¹⁸ Yo nianen di noman tan daba kan, ji Pin kop ya yan iyini, nido Pin kop da Yesu Kristokon gadawit amin ji anpak yan ani do nandisak.

¹⁹ Telagi Wup da butjikon yo kinda ani do kindap da yan sonban kan dima abi kimotjak.

²⁰ Ae amin kinda da kombi gen dayik do aban kan dima kurak tan imni.

²¹ Mani gen morap gat ae anpak morap gat kokwin tagisi ani. Anek yo tagisi ban timigek

²² yo yokwi morap panpek wolni.

²³ Pin kop but yawot nimisak unun da ji pan tagap aban egip egipji kisi parek iminek telagisi egipni dosi nandan an. Yan anek wupji ae butji ae giptimji dakon kila anekwan diwarisi mini egakwa Amin Taginin Yesu Kristo tobil apjak.

²⁴ Pin kop ji yan dangut unun da jikon pi aban unun yo morap noman tokdan, nido Pin kop gen yosok unun dimasi yapmandak.

²⁵ Not kabi, Pin kop da nin panpulugosak do bisit ani.

²⁶ Panmuwukbi notji gat domdom ani bisapmon but dasi timitni.

²⁷ Amin Tagi da manon da tebai yan dayisat, on papia panmuwukbi kabi kisikon manjin yomni.

²⁸ Amin Taginin Yesu Kristo dakon nandan yawotni jikon tosak do bisit aman.

Pol da Tesalonaika Amin do Papia 2 Mandagit

But piso gen

Tesalonaika panmuwukbi unun Kristo ae tobil apjak bisapmon yo ni da noman tokdan yan do nandak nandak morapmi awit. Panmuwukbi diwari da Amin Tagi dakon Gildat kili noman tak yan awit. Anjakwa diwari da unun nandanek pi dima anek jomjom gin anek egipner yan nandawit. Do Pol ae Sailas ae Timoti gat da nandak nandakni panmilip ak do anek papia on mandawit.

Pol da unun bisap dima noman tak yan yosok. Mibiltok minat aminyo kwen wigik anjakwa yokwi morapmi noman tokdan. Anjakwa gen teban pabin yop amin kinda noman tanek Kristo do uwal madepsi akdisak.

Pol da minat aminyo nandan gadaron tebai agek jigi pani do yoyigit. Pol iyi gat ae pi isalni gat da iyi dakon nan potni do pi tebai an, yan gin ani do yoyigit. Pi ak do dima kurak toni, ae amin panpulugok do dima kurak toni do yoyigit.

Amin Tagi don apdisak

(Kilapmi 1-2)

¹ Pol, Sailas, ae Timoti nin da panmuwukbi Tesalonaika kokup papmon ekwan ji do papia on mandaman. Ji Pin kop Datnin ae Amin Tagi Yesu Kristo gat kili gadawit.

² Pin kop Datnin ae Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawotni ae but yawotni jikon tosak do bisit aman.

Tesalonaika amin jigi bisapmon tebai akgan

³ Not kabi, nin bisapmi bisapmi ji do nandanek Pin kop ya yan iyaman. Yan aman unun da tagisi, nido nandan gadatji unun pap tanek teban tosok, ae ji morap kalon kalon notji do but dasi galak tan yomyom anpak unun sigin pap tan anan kisak.

⁴ Mibili yan do nin Pin kop dakon panmuwukbi morapmon agek ji dakon man pawikwaman. Anek uwal da yokwi andaman ae jigi morap pan unun do yoyin ek yan yoman, "Tesalonaika amin unun tebai agek nandan gadatni tebai abidanek jigi ae tepmiyo morapmi pan."

Pin kop anpak kilegikon da nin kokwinikdak

⁵ Unun yo morap noman tan daman unun da nin yan nolisak: Pin kop kokwin kilegi gin asak. Ji Pin kop da Aminon Kila Asak unun aba pidok do anek tepmi unun do pan. Ae Pin kop da ji panpuluganban kilek tanek aminon kila asak da kagawan tagi egipni.

⁶ Pin kop da gen kokwin kilegisi asak, do jigi daman amin unun kobogi do jigi iyi yomdisak.

⁷ Ae jigi abisok pan unun panyawot anjakwan yawori egipdan, ae ninyo kisi yan gin. Amin Tagi Yesu aneloni tapmimi ton gat ae kindap teban gat Kwen Kokup yipman degek noman tosak bisapmon Pin kop da yo yan akdisak.

⁸ Yesu pin ek Pin kop dima nandan iman amin gat ae Amin Taginin Yesu dakon Gen Bin Tagisi dima yolgan amin gat kisi yo yokwisi anyomdisak.

⁹ Unun amin kobogi yokwisi yan ban pakdan; Amin Tagi gat ae tilimni tapmimi ton unun da dubagisikon egek bisap dagok dagogi mini wagil yokwisi egipdan.

¹⁰ Amin Tagi si apjak gildaron amin kabini nandan gadan imgwit unun

da man madep iminek madepsi anjksini do anek apdisak. Jiyo kisi unun gat egipdan, nido nin da Pinjkop dakon gen dayino nandaba bamisi agit.

Pinjkop da Tesalonaika amin panjteban asak do bisit anj

¹¹ Jiği tepmiyo noman tanj damdan nin unun do nandanek Pinjkop da ji panpulgusak do bisit yipmanj deri mini amanj. Nin Pinjkop da panpulguban anpak ani do yanj dangut unun aripmi tagi ani do nandanaj. Nandanj gadaron da pi morap ak do nandanj, ae anpak tagisi morap ak do nandanj unun Pinjkop da tapmim daban ani do bisit amanj.

¹² Yanj anek Amin Taginin Yesu dakon man awigini, ae unun da ji dakon man kisi awigisak. Pinjkopnin gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat da nandanj yawok daminjawan yo morap unun jikon tagi noman toni.

2

Gen teban yapyap amin noman tokdisak

¹ Not kabi, Amin Taginin Yesu Kristo aeni tobil apban unun gat muwut-damanj unun do dayikdamanj. Ji mirak pakyanji yopni do tebai dayamanj.

² Amin Tagi dakon gildat kili abik dakon gen di nandani kanj, dima wiripdagek pasolni. Amin kinda da kombi gen yanjek, bo ae Pinjkop gen yanj tenjtenjanek, bo ae nin da papia kinda mandanek Amin Tagi kili abik yanj yipgumanj yanj amin da dayinba kanj, geni dima nandanj yomni.

³ Yum pindagakwa amin di da kosit mibili mibilikon da ji dima panjekwalni. Nandani, unun gildat tepmi dima noman tokdisak. Mibiltok amin morapmi da kwen wigik anek Pinjkop manji imdanj, ae gen teban yapyap amin noman tokdisak. Unun amin Tipdomon pigisak do parekbi.

⁴ Amin da yo morap gawak yominek pinjkopnin yanj yonj unun do uwal akdisak. Unun yo morap pabinj yopmanjek iyi dakon man awigikdisak. Anek Pinjkop da Telagi Yut Madepmon pawigi yigek "Nak naga Pinjkop" yanj yokdisak.

⁵ Nak ji gat egipgumanj bisapmon unun do kili dayigim. Ji unun kili injawit, ma?

⁶ Yo ni da gen teban yapyap amin kosit sopmanj iminjawan tepmi dima noman tosok unun disi nandanj. Ni bisapmon noman togi unun bisapmonsi noman tokdisak.

⁷ Abisok gen teban yapyap anpak unun pasilikon da asak. Pasilikon tanjakwan don Pinjkop da bikbik iminjawan noman tokdisak.

⁸ Unun bisapmon gen teban yapyap amin da noman tokdisak. Noman tanjban Amin Tagi Yesu da iyi dakon gen migan nanj anjakban kimotdisak. Amin Tagi tilim gulgwani gat abinj noman tanjek unun dakon tenjtenj da gen teban yapyap amin obisi anjupbal akdisak.

⁹ Gen teban yapyap amin unun noman tanjek Sunduk da tapmimon da amin panjekwal do wasok tapmimi tonj mibili mibili gat ae yo masi masimi mibili mibili akdisak.

¹⁰ Panjekwal yokwisi mibili mibilikon da wagil tasik tokdanj amin ban panjekwaldisak. Unun wagil tasik tokdanj, nido gen bami but dasi abidanek yokwikon da pulugan kik do dimasi galak tawit.

¹¹ Do top gen do nandanj gadani do anek Pinjkop da nandak nandakni madepsi panjupbal akdisak.

¹² Anjakwan amin morap gen bami dima nandanj gadanek anpak yokwi ak do madepsi galak tawit amin unun gen pikon atni bisapmon kobogi yokwisi timitdanj.

Pinjkop da ji yokwikon banj timit do kili manjigit

¹³ Mani not kabi, Amin Tagi da ji do but dasi galak tanj damisak. Nin toktogisi ji do nandanj Pinjkop ya yanj iyinerj yanji nandanaj. Nido Pinjkop da yo morap dima wasanjan noman tanjakwa ji yokwikon banj timit do kili manjigit. Telagi Wup da ji panjelak aban gen bami nandanj gadanjan unun kosiron da ji yokwikon banj timikgit.

¹⁴ Unun Amin Taginin Yesu Kristo dakon tilim madepni da kagagwan egipni do nandisak. Yanj do anjek Gen Bin Tagisi nin da yanj tenjenagiman unun da ji kili yanj damgut.

¹⁵ Do not kabi, ji tebai atni. Pinjkop dakon gen nin da dayinj tenjenagiman bo ae papiakon da mandanjek dayinj dekgiman unun guramik kimotnisi.

¹⁶ Amin Taginin Yesu Kristo gat ae Pinjkop Datnin gat da nin do but dasi galak tanj nimamal. Anjek nandanj yawok nimisak do anjek toktogisi butnin panjeban aban tagisi tosok, ae nin panpuluganjan nandanj gadat anjek Pinjkop da yo tagisi anj nimjak do jomjom aman.

¹⁷ Unun da butji panjeban anjek panpuluganjan anpak tagisi morap anjek gen tagisi banj yoni dosi nandanaj.

Tesalonaika amin pi akdo kuragi nandanj unun panmilip ani

(Kilapmi 3)

3

Pinjkop da nin panpulugosak do bisit ani

¹ Not kabi, nin mibi genin unun yanj: Ji Pinjkop da nin panpulugosak do bisit ani. Anjakwa Amin Tagi dakon gen da tepmisi kinj irenj tanjakwan ji da geni do nandaba wigigit unudenj gin amin da yanj gin nandanani.

² Ae Pinjkop do bisit aba nin amin yokwi da kisiron banj timitjak. Ji disi nandanj, amin morapmi Kristo dima nandanj gadanjan iman.

³ Mani Amin Tagi gen yosok unun dimasi yapmanjak. Unun da ji panjeban anjek kilasi tagisi anjakwan Yokwi Ami da jikon yo kinda aripmi dima asak.

⁴ Ae Amin Tagi da panjtagap aban anpak morap ani dosi dayigiman unun an yanji nandanaj. Ae don kisi yanj gin akdanj yanji nandanaj.

⁵ Amin Tagi da nandak nandakji panjtagap aban Pinjkop da amin do but dasi galak tosok anpak gat, ae Kristo da tebaisi agek jigi pagit unun pakyanji nandaba pisolak dosi nandanaj.

Amin kisi morap pi anisi

⁶ Not kabi, Amin Taginin Yesu Kristo da manon gen tebaisi yanj dayamanj. Panmuwukbi not diwari jap pi ak do pi do kurak tanjek isalsi egek nin da gen dangumanj dima guramikanjan kanj, ji unun amin da dubagikon egipni.

⁷ Ji disi nandanj, nin dakon anpak yol kimotni kanj tagisi. Ji gat egipgumanj bisapmon, isalsi dima egipgumanj.

⁸ Amin da kisiron jap di isalsi dima timikgimanj. Nin si yumgumanj. Jigi dima damnenj yanj do gildari ae kalbi pi tebaisi agimanj.

⁹ Jikon jap dima timitnenj yanjon da dima. Jap nimnisi do tagi dayinom, mani yanj dima agimanj. Nido, anpak tagisi disi yolek ani, nin unun dolik do anjek unun do yanj agimanj.

¹⁰ Disi nandan, ji gat sigin egipguman bisapmon yan dayigiman, pi dima ak do nandisak amin, unun jap dima nosak.

¹¹ Mani, abisok jikon amin diwari isalsi ekwan dakon geni nandaman. Pi kinda dima an. Unun amin diwari da egip egip nian an unun dakon geni banjin yanjek ekwan.

¹² Amin Tagi Yesu Kristo da manon da unun amin do gen tebaisi yan yomaman, unun egip egipni panjilek anek iyi dakon kila ak do pi an kimotni.

¹³ Not kabi, anpak tagisi ak do dima kurak toni.

¹⁴ Amin kinda gen morap on papiakon mandaman unun dima guramitjak kan, unun amin yan amin kinda yan kokwinikba agakwan, ji unun da dubagikon egipni. Yan anakwa mayagi pasak.

¹⁵ Unun uwalnin yan nandan imni yan on da dima yoman. Unun notnin yan nandan iminek, nawa gen iyini.

Pol dakon gildatni tagi

¹⁶ Amin Tagi but yawot ami, toktogisi yo morapmon butji panjawot aban butji yawori tosak, ae ji morap gat kisi egipjak do bisit aman.

¹⁷ Nak Pol, nak da naga ji do gildat tagi mandisat. Papia morap mandisaron gen oden ban mandisat. Unun nak dakon papia dakon tilak asak.

¹⁸ Amin Taginin Yesu Kristo dakon nandan yawotni ji morap kisikon tosak do bisit aman.

Pol da Timoti do Papia 1 Mandagit

But piso gen

Timoti unun Yesu yolyol amin bulagi kinda. Unun Lista kokup pap Galesia Provinskon amin kinda. Meni unun Juda minat kinda, anjakwan datni unun Grik amin kinda. Pol da Timoti abidanban kisi agek Pinkop gen yan tentenok do pi agimal (Yabekbi kilapmi 16–20 unudon koki). Timoti Epesas kokup papgwan panmuwukbi egipgwit dakon kila amin daganjakwan Pol da papia on mandan ingut.

Papia on da mibiltok yosok unun yan: Amin diwari da minat aminyo dakon nandan gadatni panupbal ani yan do Timoti kan kimotjak do iyigit. Unun amin dakon nandak nandakni iwakiwari tawit unun yan: On miktim dakon yo morap unun tagi dima, do minat aminyo egip egip abidok do nandan unun jap diwari dima nok do gen teban yopgwit, ae minat yo kisi dima pani do yansop an yomgwit.

Gen madepi kinda gat mandagit. Pinkop gawak imim silip unun kila tagisi ani, ae panmuwukbikon pi tagisi ani do mandagit. Ae nianjen amin da panmuwukbi dakon kila amini egipni ae pi amini egipni unun do mandagit.

Mibi do Pol da Timoti Yesu Kristo dakon pi amin tagisi egipjak, anek Yesu yolyol amin kalon kalon do ni anpak tagisi ban anyomjak unun do mandagit.

Timoti iyi gat ae panmuwukbi gat kisi dakon anpak kilani tagisi asak (Kilapmi 1-6)

¹ Nak Pol, Yesu Kristo dakon yabekbi kinda da on papia mandisat. Pinkopnin yokwikon ban timit timit aminin gat ae Yesu Kristo unun nandan teban tanek jomjom anek ekwaman unun bamot da nak yabekbi pi aben dosi nayigimal.

² Timoti, gak nandan gadat asal do nak da gandabo gak monjinosi asal. On papia gak do mandan gamisat. Pinkop Dat ae Amin Taginin Yesu Kristo dakon bupmini gat ae but yawotni gat gagon tosak.

Top gen morap do kan kimotnej

³ Nak Masadonia miktimon kinex gen gayigim unuden aeno sigin gayisat. Gak Epesas kokupmon sigin egek minat aminyo Pinkop gen yoyin dekan amin di yoyindet ani bisapmon top gen dima yoni do gen tebaisi yoyiki.

⁴ Ae babikni dakon binap gen gat ae babikni dakon mibili gat do dima yoni do tebaisi yoyiki. Gen unuden da gen emat panalon asak. Unun da Pinkop dakon pi dima jonjkdak. Nandan gadat anek Pinkop dakon pi aripmi tagi anej.

⁵ Amin da notni do but dasi galak tan yominjek egipni, mibili yan do gen teban on yipmandat. Amin nandan gadat bamisi anek, ae burikon gwaljigi mini egek, ae butnikon da yokwi tagiyo dakon kokwin tagisi asak kan, amin do but dasi galak tan yomyom anpak tagisi tosak.

⁶ Amin diwari da unun anpak yopmanek gen isali bangin yanek ekwan.

⁷ Unun amin Pinkop dakon gen teban yoyindet ak do tagisi nandan. Anek nin da bamisi yoman yan nandan, mani gen yon dakon mibili dima nandan pisanek yon.

⁸ Nin nandaman, gen teban Pinkop da ni pi nan asak do nandagit unun asak kan, gen teban unun yo tagisi kinda.

⁹ Gen teban unjun amin kilegi do dima tosok. Unjun gen teban pabin yopmanganj amin, ae kwen wigik anj amin unjun do tosok. Unjun Pinjkop manji iminek yokwi anj amin, ae Pinjkop gawak im do dima galak tanjek Pinjkop dakon yo do yanba yokwi tok anj amin do tosok. Gen teban unjun amin menj datni gat ae amin diwari gat dapba kimokgonj amin do tosok.

¹⁰ Gen teban unjun amin yumabi mibili mibili anj, ae wili da wili notni gat wam toj amin do tosok, ae amin kabo panjisibinj panji oman monji egipni do monerj parj amin gat, ae top yonj amin gat, ae topmon da geni panjeban anj amin gat unjuden amin do tosok, ae Yesu yolyol dakon gen madep madep morap toj unjun yapmanjek anjak yokwi diwari anj amin unjun kisi do tosok.

¹¹ Gen bamisi unjun Pinjkop da Gen Bin Tagisi yanj tentenok abenj do namgut unjun. Pinjkop unjun tilim madepnikon egisak. Unjun anjksinj kimotnensi.

Pinjkop dakon bupmini do Pol da ya yanj iyigit

¹² Amin Taginin Yesu Kristo da tapmim naminek nak pini unjun aripmi tagi abenj yanj nandanek nak manjigit, do ya yanj iyisat.

¹³ Asi, nak kalip uwalon da jigilak anj iminek manji gen yanj imgum. Mani Pinjkop da bupmi nandanj namgut, nido yo nibanj agim unjun dima nandanek Monji do dima nandanj gadanj imgum.

¹⁴ Amin Taginin da nak do nandanj yawot wagil madepsi anj namgut. Anjek Yesu Kristokon sanbegim do anjek nandanj gadat anjak gat ae amin do but dasi galak tanj yomyom anjak abenj do nak anjtagap agit.

¹⁵ Yesu Kristo yokwi pakpak amin timit do miktimon pigit. Gen unjun bamisi amin kisi da nandanek nandanj gadat tagi ani. Nak naga yokwi pakpak dakon mibiltok amin egipgum.

¹⁶ Mibili yanj do anjek nak do bupmi nandagit. Minjat aminyo nagon yo agit unjun kanjek yanji nandani: Yesu Kristo da yokwi pakpak amin do nandanj yawok yominek but tobil ani do bikbik madepsi yomisak. Yanj nandanek nandanj gadanj iminek egip teban abidoni, mibili yanj do yokwi pakpak dakon mibiltok amin nak do bupmi nandagit.

¹⁷ Pinjkop unjun Kila Amin Madep toktok teban egisak. Unjun aripmi dima kimori, ae amin da aripmi dima kokogi. Unjun kalongin Pinjkop, do dagok dagogi mini man madepni gat ae tilim gulgwani gat tanj ananj kikdisak. Unjun asi.

Timoti, gak anjak yokwi pabin yop do pi tebaisi abi

¹⁸ Timoti, monjino, gak do kombi gen yawit, nak unjun do nandanek gak da yo abi unjun do gayikdisat. Kombi gen unjun da gak anteban anjakwan anjak yokwi pabin yop do emat abi.

¹⁹ Emat unjudon Yesu nandanj gadanj iminj kimagek butgokon da yokwi tagiyo dakon kokwin tagisi anjek egipbi. Amin diwari yokwi amanj yanj nandanj mani yanjkwok aba Pinjkop da panjkilek asak do dima nandanj. Do nandanj gadatni tap wakga da yanj tipmon tidanek tuwil kwanj.

²⁰ Imenius gat Aleksanda gat da yanj abal nak da Sunduk da kisiron yopgum. Unjun nandak nandak kilegi timigek bujon Pinjkop do gen yokwi dima yonjil do anjek unjun agim.

2

Pinjkop da amin morap kisi panpulugosak do bisit iyinenj

¹ Yo madepsi abi do nandisat unun yan; gak da minjat amin morap yoyinbi bisit mibili mibili anek Pinkop ya yan iyinjek amin morap kisi panpulugosak do bisit iyini.

² Kila amin madep gat ae kila amin morap diwari kisi panpulugosak do bisit ani. Yan anek kanjo tayanjok egek butnin yawori tanakwa Pinkop dakon galaktok morap yolek telagisi egipnen.

³ Bisit yan anej kan unun tagisi. Pinkop Yokwikon Bar Timit Timit Aminin unun da yan anej do tagisi nandisak.

⁴ Unun amin morap kisi yokwikon bar timikban gen bami nandaba pisoni do nandisak.

⁵ Nin nandaman, Pinkop kalonji dagin egisak, ae Pinkop ae minjat aminyo dakon binap amin kalonji dagin egisak, unun amin Yesu Kristo.

⁶ Kristo minjat amin morap yumanj nok do egip egipni parekgit. Yan anakwan Pinkop da bisap yipguronsi minjat amin morap yokwikon bar timit do si nandisak yanji noligit.

⁷ Pinkop da nak iyi dakon geni yan tenjenok aben do yabekbi pi namgut. Top dima yosot, bamisi yosot. Amin Nwakjwari Kabikon kin yoyindet abo Kristo nandan gadan iminjek gen bami nandani do anek pi unun namgut.

⁸ Nak wili kokupmi kokupmi ekwan unun telagi kisitni panenagek bisit ani do nandisat. Butjap ae gen emari mini egek bisit ani do nandisat.

Pi tagisi da minjat dakon tilimni asak

⁹ Ae gen kinda unun yan; Minjat imal pak do kan, giptimni tagi witjini unun da aripmon gin pani, wili da pindak galaktok ani yanjon da imal yumanj nogi wukwi bar dima pani. Busun dangwani dima panjtilim ani, ae gol kindirinjo bar giptimni dima panjtilim ani.

¹⁰ Pinkop yolek gawak imisat yan yon minjat pi tagisi mibili mibili ani. Unun da tilimni bamisi asak.

¹¹ Minjat iyi do nandaba pinakwa gen dima yanek tayanjok egek Pinkop dakon gen timit do pi ani.

¹² Nak minjat yopbo wili dakon mibiltok amin egek Pinkop dakon gen do yoyindet ani do dimasi nandisat. Mirak gin yopmanjek egipni.

¹³ Nido, Pinkop Adam nan mibiltok wasanek bunjon Ip wasagit.

¹⁴ Ae Adam top gen do dima nandan gadagit. Minjat da top gen nandan gadanek yokwi agit.

¹⁵ Mani minjat unun monji tagi panalani. Yan anek nandan gadat anek amin do but dasi galak tar yominjek ae telagi egek anpak tagisi anek egipni. Unun anpak morap yipman deri mini ani kan, Pinkop da yokwikon bar timitdisak.

3

Panmuwukbi dakon kila amin anpak tagisi ban ani

¹ Gen on bamisi: amin kinda panmuwukbi dakon kila amin kinda egipdosi nandisak kan, unun pi tagisi kinda nan abidok do nandisak.

² Kila amin unun anpak kilegisi gin anakwan amin da gulusunni kinda dima koni, ae minjat kalonji dakon eni egipjak, ae iyi dakon kila tagisi asak, ae nandan kokwin tagisi anek anpak tagisi banjin asak, ae amin yutnikon kwa kilani tagi asak, ae yoyindet agakni unun tagisi.

³Unjun pakbi teban nanjek but upbal dima asak, ae emat pidokyo dima asak, yawori egisak, ae gen emat dima asak, ae monej timit do tek kindap dima asak.

⁴Unjun iyi dakon gwakni kila tagisi anakwan monji gwayoni da gawat gawaron da geni tagisi guramikgan.

⁵Amin kinda iyi dakon gwakni kila tagi dima asak kan, Pinjkop dakon panjmuwukbi kabi dakon kila aripmi dima asak.

⁶Amin kinda Yesukon kaluk sanbesak unjun da kila amin pi dima asak. Unjun iyi do nak amin madep kinda yan nandañek kwen wigik aban Pinjkop da Sunduk gen pikon yipgut, yan gin gen pikon di yipban.

⁷Amin unjun panjmuwukbikon dima sanbewit amin da kanba amin tagisi asak unjuden da kila amin man tagi abidosak. Kanba yokwi asak kan, man yokwi panjek Sunduk da paron yokwaldisak.

Panjmuwukbi dakon pi amin anpak tagisi ban yolek ani

⁸Panjmuwukbi dakon pi amin unjunyo kisi amin da kanba amin tagisi asak, ae gen bami gin yosok, ae pakbi teban nanjek but upbal dima asak, ae amin dakon yo morapni timit do but kindap dima pasak.

⁹Unjun butnogwan yo mini yan nandañek nandan gadat aman dakon gen bami morap Pinjkop da noligit unjun tebaisi timikdak.

¹⁰Mibiltok pini do panjkilik pindatni. Pindakba pi tagi ani kan, yopba panjmuwukbi dakon pi amin tagi egipni.

¹¹Minjatniyo kisi amin da kanba minjat tagisi asak, ae amin do yanba yokwi tok dima asak. Unjun iyi dakon kila tagisi anjek yo morap asak unjun kilegisi gin asak.

¹²Panjmuwukbi dakon pi amin unjun minjat kalonji dakon eni egipjak, ae iyi dakon gwakni kila tagisi asak.

¹³Pi amin unjun pi tagisi asak unjun amin diwari da nandaba wukwan imdan, ae Yesu Kristo nandan gadan imgwit unjun do pasoli mini yan tenjenok akdan.

Pinjkop da gen bami nomansi noligit

¹⁴Nak tepmisi abin dandak do nandisat, mani papiakon gen on ji do mandaken kan tagisi yan nandisat.

¹⁵Tepmi dima apben kan, ji gen on kanjek Pinjkop dakon amin kabi nin anpak nian ban anjek egipner unjun nandani. Pinjkop dakon amin kabi nin Pinjkop egip egipmi ton dakon panjmuwukbi kabini ekwaman. Panjmuwukbi unjun gen bami jonjkan tebai tosak dakon gwak teban egisak.

¹⁶Nin pakyanji nandaman, nandan gadatnin dakon mibili unjun yo madepsi kinda. Unjun kalip pasili tagit mani Pinjkop da anjoman agit. Gen bami noligit unjun yan; Unjun amin giptimsi paban amin da kawit, ae Telagi Wup da unjun amin kilegisi yan noligit, ae anjelo da kawit, ae amin da miktimi miktimi kin geni yan tenjenok awit, ae miktim amin da nandan gadan imgwit, ae unjun Pinjkop da abidan Kwen Kokup awigigit.

4

Top gen da minjat amin dakon nandak nandakni panjupbal akdisak

¹Telagi Wup da yanji yosok, bisap kinda don apdisak, unjun bisapmon amin diwari nandan gadatni wital kikan, nido unjun wup yokwi amin panjkewalgan unjun dakon geni guramidan, ae kon dakon geni yoldan.

² Jamba but amin da top gen ban miñat aminyo yoyiñdetdañ. Uñun amin anpak yokwi anek mayagi dimasi nandañ.

³ Uñun amin da miñat aminyo miñat eyo dima ani, ae jap diwari dima noni do gen teban yopman yomdañ. Mani Piñkop nandañ gadañ imiñek geni bami nandañ amin da uñun jap morap timigek ya yañ iyinek tagi noni do wasagit.

⁴ Yo morap Piñkop da wasagit uñun tagisi gin, do Piñkop do ya yañ iyinek timitner kan, pindatno yokwi dima ani.

⁵ Piñkop dakon gen gat ae bisitnin gat da uñun jap morap panjelak asak.

Timoti uñun Kristo dakon oman amin tagisi egipjak

⁶ Gak gen on Yesu yolyol amin notgoni do yobi kan, gak Yesu Kristo dakon oman amin tagisi egipdisal. Ae gen bami nandañ gadaman ae nandak nandak tagisi timigek yolgaman uñun da gak tapmin madepsi gamdisak.

⁷ Mani babak dakon morap gen Piñkopmon da dima noman tawit, do uñun gat ae gen morap amin da isal yon uñun gat manji yobi. Anek Piñkop dakon anpak tagisi yolek egip do tagap tok madepsi abi.

⁸ Giptim antagap ak aman uñun da panpulugok madep dima asak, mani wupnin antagap aman uñun da panpulugok madepsi kinda asak, nido abisok ekwaman ae don egip egip teban abidokdaman uñun kisi do panpulugok akdisak.

⁹ Gen uñun bamisi amin kisi da nandañek nandañ gadat tagi ani.

¹⁰ Nin pi madepsi aman nido Piñkop egip egipmi ton da nin panpulugokdisak yañ nandañ teban tanej jomjom anek ekwaman. Piñkop uñun amin kisi yokwikon timit timit amini, ae nandañ gadañ iman amin uñun banji timitdisak.

¹¹ Gak gen on miñat aminyo yoyiñ degek guramitni dosi yoyiki.

¹² Yum pindagaki amin da gak monji bulagi yañ gandañek dima nandañe pınban gamni. Anpak tagisi anaki nandañ gadat amin da anpakgo ban pindagek yañ gin ani. Gen tagisi ban yoki, ae kilegisi egipbi, ae amin do but dasi galak tan yobi, ae nandañ gadat bamisi abi, ae Piñkop da dabilon gwaljigi minisi egipbi.

¹³ Egi wigi si apben bisapmon gak pi madepsi anek Piñkop gen miñat aminyo morapmi muwutnikon manjin yobi, ae mibili yañ tenjeteran yobi, ae Piñkop dakon anpak do yoyiñ dekki.

¹⁴ Panmuwukbi dakon kila amin da kisitni kwengokon witjinakwa amin kinda da gak do kombi gen yagit bisapmon Telagi Wup da but galak do tapmin gamgut uñun yipbi dima yawotjak.

¹⁵ Bisapmi bisapmi pi morapgo do kila tagisi abi. Pi madepsi anaki miñat amin morap da pi agakgo si madep tosk yañ koni.

¹⁶ Gaga dakon anpak ae yoyiñdet agakgo do kila tagisi abi. Si teban tanej sigin abi kan, Piñkop da gaga gat ae gengo nandañ amin gat kisi yokwikon ban timitdisak.

5

Timoti miñat aminyo naga dakon yawi diwat yañsi pindatjak

¹ Gak amin pelan gen tebai dima yoyiki. Datgo gen yaworikon da yoyiñ panmilip asal, yañ gin gen yaworikon da yoyiñ panmilip abi. Ae gaga dakon padik padikgo do anpak nian asal, monji bulagi do yañ gin abi.

² Ae menngo do anpak nian an yomisal, miñat pelan do yañ gin abi. Ae samingoni do anpak yokwi dima an yomisal, miñatjok bulagi do yañ gin anpak yokwi dima anjyobi.

Namin da sakwabat kilani asak?

³ Sakwabat morap panpulugokni minisi ekwan unun ban panpulugoni.

⁴ Mani sakwabat unun monjini di ton bo ae uwani di ton kan, panpuluganbi Pinjkop da dabilon anpak madepsi kinda unun nandan pisoni. Unun menji kilani tagisi anek menj datyo da kalip pi madep awit unun dakon gomani tagi sopni. Pinjkop da anpak unuden do tagisi nandisak.

⁵ Minjat kinda sakwabat egek panpulugokni minisi egisak kan, unun minjat Pinjkop nandan gadan iminj kimagek Pinjkop da yo tagisi an injak do nandanek jomjom asak. Anek gildari ae kalbi Pinjkop da anpulugosak do bisit asak.

⁶ Mani sakwabat kinda unun giptim dakon galaktok yoldak kan, minjat unun amin kimakbi yombem.

⁷ Do minjat unun yoyinbi anpak tagisi banjin anakwa amin da yanba yokwi tok dima anjomni.

⁸ Amin kinda iyi dakon yawi diwatni dima panpulugosak kan, unun amin tagi dima. Mani amin kinda iyi dakon gwakni kisi kilani tagi dima asak kan, unun amin nandan gadatni kili yipman dekgit, do amin yokwisi. Pinjkop dima nandan iman amin yapmanek unun wagil yokwisi.

⁹ Sakwabat dakon man silipmon, minjat oden dakon man banjin mandaki: Minjat bilak 60 yapmandak, ae eni kalonji dakon minjatni egipgut unun dakon man banjin mandaki.

¹⁰ Ae pi tagisi mibili mibili agit dakon man bini tan yoman unun dakon man banjin mandaki. Nak pi tagisi oden do yosot: Gwakni kila tagisi agit, ae amin kokup njaknjarikon da apba kilani anek panpulugagit, ae panmuwukbi dakon kandap pakbi ban sugagit, ae jigikon ekwan amin panpulugagit, ae pi tagisi diwari agit. Gak minjat unuden dakon man banjin mandaki.

¹¹ Mani minjatjok sakwabat dakon man dima mandaki. Nido giptimni dakon galaktok yolek burikon da minjat eyo kaluk aeni ak do nandan bisapmon Kristo manji iman.

¹² Anek yan teban tok awit unun yapmanjan, do gulusunni tan yomisak.

¹³ Ae unun gin dima, kuraktok anpak timigek yut diwarikon agi agi an. Ae kuraktok anpak gin dima, amin diwari da yo an unun dakon geni nandak do galagi nandan. Anek gen morapmi dima yogogi yonj.

¹⁴ Do minjatjok sakwabat egipni unun amin panek monji panalanek yutni kila ani do nandisat. Yanj ani kanj, uwal da anpakni tagisi unun kanek gen yokwi aripmi dima yanj imni.

¹⁵ Disi nandan, minjatjok sakwabat diwari kosit kilegi kili yipman dekgwit da Sunduk yolgan.

¹⁶ Kristo nandan gadan imisak minjat kinda da yutgwan minjat diwari sakwabat ekwan kan, minjat unun da iyi kilani asak. Yanj anjakwan panmuwukbi minjat aminyo diwari da kilani ak do jigi dima pani, ae sakwabat morap panpulugokni minisi ekwan unun ban kilani tagi ani.

Kila amin pi tagi an unun kilani tagisi ani

¹⁷ Ji kila amin pi tagisi an amin man madep yominjek tagisi yumanj noni. Mibiltoksi yomni amin unun: Pinjkop gen yanj tenjenok an amin gat, ae Pinjkop gen yoyinjet an amin.

¹⁸ Yanjsi ani, nido Pinjkop gen papia da yanj yosok. "Ji bulmakau wit gip golek do bamanj misinjikanj bisapmon jap noni do gen kagani dima sopni." Ae kinda yanj yosok:

“Pi amin yumanj nogini aripmi tagi timitjak.”

¹⁹ Amin kinda da kila amin kinda do sunj kinda ak yanj yosak kanj, geni do mirak dima yopbi. Mani bamori bo kapbi da gen unjuden yanba kanj, geni tagi nandaki.

²⁰ Ae kila amin kinda yokwi asak kanj, panjmuwukbi morap da dabilon anjmlip abi, anjaki diwari pasol pasol timitni.

Timoti iy dakon anjak kanj kimotjak

²¹ Pinjkop ae Yesu Kristo ae Pinjkop dakon anjelo kabj da dabilon noman yanji gayisat, gen morap on gayisat unjun yol kimagek pi abi. Anjek amin kisikon anjak tilak kalonikon da pi abi.

²² Pinjkop dakon pi asak do gak amin kinda da kwenon kisitgo tepmisi wutjik do dima nandaki. Amin diwari dakon yokwi da gagon di tejanbam. Gak gaga do kila tagisi anjek Pinjkop da dabilon gwaljigi minisi egipbi.

²³ Gak pakbisigin dima noki. Butgo anpulugosak ae sot unjun toktogi noman tanj gamisak unjun mudosak do wain disok kisi noki.

²⁴ Amin diwari dakon yokwini unjun nomansi tonj. Ae amin da nandanj, Pinjkop da unjun amin gen pikon yopmanjek kobogi yokwi yomdisak. Mani amin diwari yokwini pasili tonj, ae don noman tokdanj.

²⁵ Unjudej gin, amin diwari anjakni tagisi noman gin tonj. Mani, amin diwari anjakni tagisi unjun noman dima tonj, unjun don noman tokdanj.

6

Oman monji anjak tagisi banjin ani

¹ Yesu yolyol amin morap amin diwari dakon oman amini ekwanj, madepni man madep yomijek pinjini egipni. Yanj aba amin da Pinjkop dakon man ae panjmuwukbi nin dakon nandanj gadat do yanba yokwi tok dima ani.

² Ae oman amin kinda dakon madepni unjun nandanj gadat amin kinda kanj, oman amin unjun “notno gin do geni tagi abinj yipberj” yanj di nandaban. Dima, unjun yanji nandisak, “Amin unjun Yesu yolyol amin kinda, do pini anj imijek but dasi galak tanj iberj” yanj nandisak. Anjakwan nandak nandak unjuden da antagap aban pi tagisi akdisak.

Monej dakon galagi unjun yokwi dakon mibili

Gak bisapmi bisapmi minjat aminyo anjak kilegi banj ani do yoyinj dekgi, anjek anjak gayigim unjun ani dosi yoyiki.

³ Amin Taginin Yesu Kristo dakon gen da Pinjkop dakon anjak do niyin dekdak. Amin kinda gen unjun yipmanjek minjat aminyo gen njwakjwari Yesu dakon geni kilegi yombem kinda nanj dima yoyinjdetjak kanj,

⁴ yanj nandanenj, unjun amin kwen wigik asak, ae nandak nandakni minisi. Unjun gen emat anjek gen dakon mibili do notni pabinj yop do pi asak. Yanj anjek yo yanj panjalon asak: tagisi ekwanj amin do nandaba yokwi tok, ae emat, ae yanba yokwi tok, ae amin diwari do but giman nandanjek nandaba yokwi tok.

⁵ Ae bisapmi bisapmi gen emat anjekwanj. Amin anjak unjuden anj unjun nandak nandakni wagilsi upbal tawit, ae gen bamisok kinda dima nandanj. Unjun Pinjkop dakon anjak do yo morap timit timit kosit kinda yanj nandanj.

⁶ Mani, amin kinda Pinjkop yolek yo kabini do nandaban aripmi tanj namanj yanj nandisak kanj, unjun amin yo bamisi timikdak.

⁷ Nin nandaman, meŋ da paŋalanban miŋtimon altagiman bisapmon yo kinda dima abidanek apguman. Ae miŋtim yipman detneŋ bisapmon yo di dima timigek kikedaman.

⁸ Yan do, jap imalyonin di tan nimni kan, “uŋun aripninon” yan yoneŋ.

⁹ Mani, moneŋ morapmi timit do nandan amin, kilap da paron yokwalgan da arip, paŋkewal da altan yominek timitdisak. Uŋun nandan kokwini tagi dima amin da but sulugik morapmi anek uŋun da obisi paŋintok akdisak. Yan anek wagili tasik tan mudokdan.

¹⁰ Moneŋ do galagi nandak nandak uŋun yokwi morap dakon mibili. Amin diwari moneŋ do galak tawit, uŋun da ilikban nandan gadatni yipman dekgwit anek jigi morapmi paŋek bupmisi nandan.

Gak tebaisi kinjek egip egip teban abidoki

¹¹ Mani, gak Piŋkop dakon amin egisal, do anpak yokwi uŋuden morap yopman degek pasal kiki. Pi tebai anek yo oden ban timikgi: anpak kilegi, ae Piŋkop dakon anpak, ae nandan gadat, ae amin do but dasi galak tan yomyom anpak, ae tebaisi agek jigi imet imet anpak, ae amin do yo yawori an yomyom anpak.

¹² Kristo nandan gadan imisak amin uŋun nabi gwapbokon kisak. Do gak nabi gwapbo tagisi uŋuden tebaisi kinjek egip egip teban abidoki. Tebai agek nandan gadatgo amin morapmi da dabilon yan tenjenagil bisapmon, Piŋkop da egip egip abidoki do kili yan gamgut.

¹³ Piŋkop yo morap kisi do egip egip yomisak uŋun da dabilon, ae Yesu Kristo Pontias Pailat da inamon tebaisi agek gen bami yagit uŋun da dabilon nak tebaisi yan gayisat,

¹⁴ gak gen abidagil uŋun guramik kimagek amin da yanba yokwi tok an gamni da aripmon yo kinda dima abi. Tebaisi guramik kimagaki wigi Amin Taginin Yesu Kristo da noman altosak bisapmon wugisak.

¹⁵ Uŋun Piŋkop da bisap yipgut uŋuden altokdisak. Piŋkop uŋun ankiŋ kimotneŋsi. Uŋun kalon dagin yo morap kila asak. Uŋun kila amin madep morap dakon Kila Amin Madepni, ae amin tagi morap dakon Amin Tagini.

¹⁶ Uŋun kalon dagin dima kimokdok, uŋun tenjen madepmon egisak, ae nin uŋun da kapmatjok aripmi dima kikigi. Amin kinda da dima kagit, ae kinda da dima kokogi. Man madepni ae tapmim madepni uŋun bisap dagok dagogi mini tan imdisak teban. Uŋun asi.

Yoni morapmi amin Piŋkop nandan gadan iminek miŋat aminyo diwari paŋpulugoni

¹⁷ Yoni morapmi amin on miŋtimon ekwan yoyinbi iyi dakon man dima pawigini. Ae yo morapni tepmi bisal kigi do nandan gadat dima ani. Uŋun Piŋkop dosi nandan gadan imni. Uŋun Piŋkop da nin da kisik kisik aneŋ do yo tagisi morapmi nimisak.

¹⁸ Yoyinbi anpak tagisi morapmi anek yo do wadak wadak an amin do yo morapmi yomni. Yonin bami uŋun amin do yo tagisi an yomyom anpak uŋun yan nandani.

¹⁹ Yan ani kan, iyi don paŋpulugoni dakon yoni morapmi paŋmuwutdan, ae uŋun yoni morapmi tebai tokdan. Anek egip egip bamisi abidokdan.

Timoti pini do kila tagisi asak

²⁰ Timoti, Piŋkop da pi uŋun gamgut uŋun kila tagisi an kimokgi. Gen mibili mibili Piŋkop dakon galaktok dima yolyoli yon amin, uŋun amin gat dima

egipbi. Ae amin nandak nandaknin ton yan nandanej Pinjkop dakon gen bami anjupbal anek gen yon amin, unjun da dubagikon egipbi.

²¹ Amin diwari unjuden nandak nandak yolek nandan gadatni kili yipman dekgwit.

Pinjkop dakon nandan yawot jikon tosak do bisit asat.

Pol da Timoti do Papia 2 Mandagit

But piso gen

Timoti unun Pol dakon pi isalni, do Pol da papia on anpak tagisi yolek asak unun do mandagit. Pol dam tebanon egek kili nikba kimotdisat yan nandanjek Timoti nandan gadatni dima yawotjak, ae Yesu Kristo dakon Gen Bin Tagisi do yan tenjenok pi dima yipmanjetjak do mandagit. Ae Pinjkop dakon gen morap tagisi guramik kimotjak do iyigit. Amin da tepmi jigiyo madepsi imdan, mani tebaisi agek Pinjkop da pi ingut unun an kimotjak do mandan imgut.

Timoti amin nandak nandakni gulusun ton amin dakon gen do mirak dima yopjak do iyigit. Unuden gen da amin mirak pan yoman amin dakon egip egip panjupbal an. Do Timoti Pol dakon anpak tagisi timigek unun ban yol kimotjak. Unun nandan gadaron tebaisi agek buri yaworisi tanakwa ae amin do but dasi galak tan yomanej jigi mibili mibili unun guramitjak do iyigit.

Timoti Pinjkop dakon amin dagok do pi tebaisi asak

¹ Nak Pol, Yesu Kristo dakon yabekbini. Iyi da galak togon Pinjkop da nak yabekbi pi aben, ae Yesu Kristo nandan gadan iman amin egip unun yom do yan teban tok an yomgut unun do yoyiken do nak tilak agit.

² Timoti monji gimano nak on papia gak do mandan gamisat. Pinjkop Dat ae Amin Taginin Yesu Kristo dakon nandan yawotni gat, ae bupmini gat, ae but yawotni gat gagon tosak do bisit asat.

Gen Bin Tagisi do mayaktok dima panen

³ Babikno Pinjkop da dabilon gulusunnin mini yanji nandanjek Pinjkop dakon pi awit, nakyo kisi yan gin pini asat. Kalbi ae gildari yipman deri mini bisit anek gak do nandanjek Pinjkop ya yan iyisat.

⁴ Dabilgo dakon pakbi mawit, nak unun do nandanjek abin aeno gandakdosi nandisat, anek but galaksi nandaken.

⁵ Nak nandisat, kalip uwago Lois ae menjo Yunis da nandan gadat agimal, gakyo kisi yan gin Kristo nandan gadan iman kimokdol yanji nandisat. Anek gak dakon nandan gadakgo tebai unun do nandanjek,

⁶ nandak nandakgo abo pisanban Pinjkop da but galak do wup dakon yo unun gamgut abi egip egipgokon aeni teban tosak do nandisat. Unun amin da kindap pisonakwa madepsi soson unun da tilak. Kisitno busungokon wutjigim bisapmon Pinjkop da but galak do tapmim gamgut unun do yosot.

⁷ Abi madepsi sosak, nido Telagi Wup ningmut unun pasol pasol anen do dima nandisak. Unun da tapmim nimisak, ae nin panjupulanban amin do but dasi galak tan yomaman, ae nin do kila anek anpak kalipmi pabin yopmanjaman.

⁸ Do gak Amin Taginin dakon gen yan tenjenok do mayaktok dima pabi. Ae nak Yesu dakon dam tebanon amini nak do mayaktok dima pabi. Pinjkop dakon tapmim abidanbi Gen Bin Tagisi yan tenjenok pikon nak gat kisi jigi panden.

⁹ Pinjkop da nin yokwikon ban timigek telagisi egipnen do yan ningmut. Nin da anpak tagi kinda agiman do anek dima, nandan yawotni do anek yan ningmut. Kalipsigwan yo kinda dima wasanban noman tanakwan, Yesu Kristo do anek nandan yawotni nim do kili nandaban teban tagit.

¹⁰ Ae abisok Yesu Kristo yokwikon banj timit timit aminin noman kili altan tentenjanban Pinjkop dakon nandan yawotni kisi noman altan tentenagit. Yesu Kristo da kimot dakon tapmim aban pasilgit, anjek Gen Bin Tagisi da pantagap aban miñat amin morap kisi egip egip teban do nandaba pisagit.

¹¹ Pinjkop da nak unun Gen Bin Tagisi dakon yan tentenok anjek yabekbi pi anjek yoyinjetni pi aben do manjigit.

¹² Mibili yan do jigi unun guramikdat. Mani unun do mayagi dima pasat, nido amin unun nandan gadan imisat unun kili nandan imgun. Ae nak da kisitnikon yo yipgum unun kilani tagisi anjakwan wigi Kristo apjak Gildaron wugisak yanji nandan kimokdot.

¹³ Gen tagisi gangum unun tebaisi abidanek miñat aminyo yoyin dekgi. Anjek Yesu Kristokon gadanek nandan gadat bamisi anjek amin do but dasi galak tan yobi.

¹⁴ Pinjkop da Gen Bin Tagisi kilani abi do gangut, unun kilani tagisi an kimokgi. Telagi Wup nin da butgwan yikdak unun da gak pi unun do tagi anpulugosak.

¹⁵ Gak nandisal, Esia provinskon amin morap nak kili nepman dekgwit. Ae Pigelus gat ae Emogenes kisi nak kili nepman dekgimal.

¹⁶ Nak Onesiporus dakon gwakni Amin Tagi da bupmi nandan yomjak dosi nandisat. Bisap morapmi Onesiporus da nak dakon but anteban aban butno tagisisi agit. Ae dam tebanon yikgim unun do mayagi dima pagit.

¹⁷ Unun Rom abinjek nak nandak do pi madepsi anjek wisigit anjek don nak nandagit.

¹⁸ Ae kokup pap Epesaskon unun da nak madepsi anpulugagit unun gaga pakyansi nandisal. Gen kokwin bisap madepmon Amin Tagi da bupmi nandan imjak dosi nandisat.

2

Timoti Yesu Kristo dakon emat amin tagisi da egipjak

¹ Monjino, Yesu Kristo dakon nandan yawotni da gak anteban anjakwan tebaisi akgi.

² Anjek gen morap amin morapmi da dabilon yan tentenjanapbo nandagit, unun Pinjkop gen tebai abidon amin do yobi. Anjaki unun da amin diwari kisi tagi yoyinjetni.

³ Gak Yesu Kristo dakon emat amin tagisi da egek pi unun dakon jigi pabi, amin diwari nin gat kisi da panen.

⁴ Emat amin pi an bisapmon, pi di gat kisi dima an. Unun mibiltok amin madepni da pi agakni pindakban kilegisi asak do nandisak.

⁵ Napbi gwapbokon kisak amin napbi gwapbo dakon gen teban kisi yoldak. Yan dima asak kan, napbi gwapbokon teban tanek tomni abidon, unun dima abidosak.

⁶ Amin kinda jap do pi madep anjek kilani tebai asak amin, unun da amin diwari mibiltan yominek pigaga jap pasak.

⁷ Geno on yosot unun do nandaki, anjaki Amin Tagi da nandak nandakgo aban pisanban gen morap unun dakon mibili nandabi pisokdisak.

⁸ Gak toktogisi Yesu Kristo do nandaki. Unun Kila Amin Madep Dewit da kabikon nani, unun kimagek aeni pidagit. Nak Gen Bin Tagisi on nan yan tentenjosot.

⁹ Gen Bin Tagisi unun yan tenjenganapbo mibili unun do nak jigí mibili mibili panjek yokwi pakpak kinda nan yan kisit kandapyono nap teban ban panjeban abi. Mani Pinjkop dakon geni unun nap teban nan aripmi dima anteban agagi.

¹⁰ Yanjo, nak Pinjkop dakon minjat aminyo iyi do manjigit panpulugoker do butno anteban anjek unun jigí morap pasat. Nak Yesu Kristo da yokwikon ban timitjak do nandisat, ae unun gat kisi toktogisi tilimnikon egí wigini do nandisat.

¹¹ Gen on unun bamisi:

Nin unun gat kisi kalonji kimakgimanj kanj,
nin unun gat kalonji egipdamanj.

¹² Nin tebai agek jigí morap unun guramitneñ kanj,
nin unun gat kisi kila amin madep egipdamanj.
Nin manji imneñ kanj,
unun yo kisi manji nimdisak.

¹³ Nin yan teban tok genin yapneñ kanj,
unun geni guramitdisak gin,
nido iyi dakon geni kulabik aripmi dima asak.

Timoti Pinjkop dakon pi aminsi dagok do pi tebaisi asak

¹⁴ Gak bisapmi bisapmi minjat aminyo panpuluganji gen unun do nandani. Unun gen emat anjek gen dakon mibili do notni pabin yop do pi dima ani do Amin Tagi da manon gen tebaisi yoyiki. Gen unuden da amin kinda aripmi dima anjapulugogi. Unun da amin mirak panjek nandan unun dakon butni panjupbal asak.

¹⁵ Gak pi aminsi dagok do pi tebaisi abi, anjaki Pinjkop da pigo do nandaban tagisi asak. Yan anjek mayaktok dima pakdisal, ae Pinjkop dakon gen bami kilegisi yoyindetdisal.

¹⁶ Pinjkop dakon galak tok dima yolyoli dakon gen morap manji yobi. Gen unuden da amin ilik panpan Pinjkop dakon kosit da dubagikonsi sigin panjikdanj.

¹⁷ Gen unuden unun wuda yokwisi amin panjupbal an unun yombem, madepsi akdisak. Gen unuden yonj amin bamot unun Imenius gat ae Piletus gat.

¹⁸ Amin bamot gen bami dakon kosit kili yipmanj dekgimal. Unun yan yomal, "Minjat amin morapyo kimoron da pidokdanj dakon bisap madep kili noman tagit." Gen on nan minjat aminyo diwarí dakon nandan gadat panjupbal amal.

¹⁹ Mani Pinjkop da panmuwukbi madepni wasok do anjek gwak teban kili magit da gwak unun tebaisi akdak. Ae unun gwagon gen yan mandagit: "Amin Tagi da iyi dakon minjat amini nandanj yomisak,"
ae

"Amin morap nin Amin Tagi dakon amin yan yonj amin unun anjak yokwi unun manji yomij kimotni."

²⁰ Yoni morapmi amin da yutnon kwoba idapyo mibili mibili tonj. Diwarí gol ae silwa ban wasanji, ae diwarí kindap ban wasanji, ae diwarí miktim ban wasanji. Unun kabikon diwarí pi tagisi ak do tonj, ae diwarí pi isali mibili mibili ak do tonj.

²¹ Amin kinda egip egipnikon anjak yokwi wiririk mudanek Pinjkop da dabilon gwaljigi mini asak kanj, unun amin idap kinda pi tagisi ak do tosok

unjun yombem. Unjun Pinjkop dakon aminsi egek Amin Tagini tagi anjapulugosak. Unjun da pi tagisi morap ak do tagap tokdisak.

²² Gak yawi kaluk da butgwan but suligik morap noman tonj unjun yopmanej pasal kini. Anej anjak kilegi gat, ae nandan gadat gat, ae amin do but dasi galak tanj yomyom gat, ae but yawot anjak gat unjun timit do pi tebaisi abi. Anej amin Pinjkop da dabilon gwaljigi mini egek Amin Tagi da manon bisit an amin gat on anjak tagisi morap anej egipni.

²³ Gak nandan kokwini tagi dima amin dakon gen gulusunni do mirak dima yopbi. Gaga nandisal, gen unjuden da butjap ukwayityo panalon asak.

²⁴ Amin Tagi dakon oman amin unjun butjap ukwayityo dimasi asak. Amin morap kisi do anjak tagi ban anyomisak, ae yoyindet agakni unjun tagisi. Amin da kwen wigik an iba kan, anjak yaworisi anyomisak.

²⁵ Unjun pi yaworisi anej geni pabinj yopmanjan amin dakon nandak nandakni panmilip asak. Yanj asak kan, Pinjkop da panpuluganban but tobil anej gen bami do nandan pisoni.

²⁶ Sunduk da galaktokni yolni do iyi da paron depban yokwalgwit. Mani gen bami nandan kan, nandak nandakni ae pisanjakwa Sunduk da paron da kukwanj kikanj.

3

Mibi bisapmon amin da anjak yokwisi akdanj

¹ Mani yanji nandaki, mibi bisapmon jigi morapmi yokwisi da noman tokdanj.

² Amin da iyi dogin galak tanjek monen timit do galagi madepsi nandakdanj. Iyi do nandaba yo madep anjakwa kwen wigik akdanj. Ae butjap ukwayityo anej amin diwari yobipdanj. Menj datyo dakon gen pabinj yopdanj, ae minjat aminyo da anjak tagi anyoba ya yanj dima yoyikdanj. Pinjkop dakon anjak manji yomdanj.

³ Amin do but dasi galak tanj yomyom anjak dima akdanj, ae amin da yokwi anyoba diwari yopyop anjak dima akdanj. Amin diwari do yanba yokwi tok anej giptim dakon galaktok kila tagi dima akdanj, anej amin dapmanj panupbal akdanj. Anjak tagi morap uwal anj yomdanj.

⁴ Iyi dakon notni yokwi anj yomdanj, anej nandak nandak gulusunj morapni tepmisi yoldanj. Unjun iyi do amin madep yanj nandakdanj. On miktim dakon anjak kisik kisigi tonj mibili mibili unjun do galagisi nandanek Pinjkop do but dasi dima galaktokdanj.

⁵ Pinjkop dakon anjak ak do gip dagin akdanj. Anej Pinjkop da egip egipnikon pi asak dakon bikbik dima imdanj. Gak unjuden amin da dubagikon egipbi.

⁶ Unjuden amin amin pankiligek yutnikon wigek minjat pangalak anej unjun dakon galak tok yolni do pi anj. Minjat unjun yokwi morapmi awit dakon jigi madepsi panek ekwanj. Ae but sulugik anej yokwi mibili mibili anj.

⁷ Minjat unjun nandak nandak pak do tagisi nandanj, mani gen bami aripmi dima nandanj pisoni.

⁸ Kalip Janes gat Jambres gat da Moses uwal anj imgumal, yanj gin, amin anjak unjun anj unjun gen bami nanj uwal anj iman. Unjun nandak nandakni wagilsi upbal tawit, ae Pinjkop dimasi nandanj gadanj iman.

⁹ Mani pini unjun madepsi dima irenj tokdisak. Unjun kalip amin da Janes gat ae Jambres gat dakon nugigi anjakni pindakgwit yanj gin amin morap da anjakni pindakba nugigisi akdanj.

Timoti Pinjkop gen tebaisi abidosak

¹⁰ Mani gak ni gen ban yoyin detdat, ae anpakno do nandisal. Mibili nido pi asat unun nandisal. Nak Pinjkop do tebaisi nandan gadanek bisapmi bisapmi butno tebaisi anteban anek pi asat, ae amin do but dasi galak tan yominek tebaisi agek but yaworon da jigi guramikdat.

¹¹ Anpak yokwi morap amin da nak do aba jigi pagim, ae tepmi morap Antiok ae Ikoniam ae Lista kokup papmon naba guramikgin unun gak nandisal. Mani Amin Tagi da unun jigi morapmon nak anpulangankwan tagisi egipgum.

¹² Asisi, amin morap Yesu Kristo gat gadanek Pinjkop dakon anpak ak do nandan, unun aba amin da yo yokwi an yomdan.

¹³ Mani amin yokwi gat ae top amin gat da anpak yokwi sigin anakwa wagil yokwisi akdisak. Unun minjat aminyo panjewardan, anakwa unun yo kisi da tamoni do panjewardan.

¹⁴ Mani gak gen unun abidagil da tebaisi nandan gadasal, unun gen tebaisi abidoki, nido gayin dekgiman amin gaga nandan nimisal.

¹⁵ Gak moninisok egipgul bisapmon Pinjkop dakon gen telagi papianikon ton nandak nandak unudon wasanek pagil. Papia unun da nandak nandak kilegi tagi gamjak. Nandak nandak kilegi unun yan; Yesu Kristo nandan gadan iminjaki Pinjkop da gak yokwikon nan abidosak.

¹⁶ Pinjkop da papiakon gen morap ton unun Telagi Wup da iyi amin panjagap aban mandawit. Gen unun da gen bami do niyindetdak, ae minjat aminyo nandak nandak yokwini panmilip asak, ae kosit agip agipni panmilip asak, ae anpak kilegi do niyindetdak.

¹⁷ Gen unun da panpulanganban Pinjkop dakon minjat aminyo nin anpak tagisi morap timikgiman, ae unun da panjagap aban pi tagisi morap mibili mibili ak do tagap toman.

4

Timoti unun Pinjkop gen yan tenjenok pi ankimotjak

¹ Yesu Kristo da don altanek kila amin madep egek minjat aminyo morap kalugi ekwan gat ae amin kili kimakgwit gat kisi dakon anpakni kokwin akdisak. Yanji akdisak, do nak Pinjkop ae Yesu Kristo da dabilon gak do gen tebaisi yan gayisat:

² Gak geni yan tenjenok do pi tebaisi abi. Amin gen nandak do tagap tok an bo ae tagap ton dima an, gak bisapmi bisapmi Kristo dakon yan tenjenok dakon pi an kimokgi. Gak buri pidoni dakon gen ban madepsi yoyiki, ae but tobil anek Pinjkop dakon anpak yolni do panjagap abi. Gak bisapmi bisapmi minjat aminyo dakon but panteban anek yaworikon da Pinjkop da anpak si galak tosoq unun do tagisi yoyin dekgi.

³ Nido, don amin gen kilegi sanbenek nandak do dima galak tokdan. Unun da iyi ni gen ban nandak do galakton unun dakon yoyindetni iyi timitdan.

⁴ Unun gen bami manji iminek babikni dakon binap gen do mirak yopdan.

⁵ Mani gak gaga bisapmi bisapmi nandak nandakgo si pisanakwan egipbi. Jigi ae tepmiyo guramikgi. Ae Gen Bin Tagisi minjat aminyokon yan tenjenok dakon pi abi. Minjat aminyo panpulgoki dakon pi Pinjkop da gamgut, pi unun an kimokgi.

Pol kilisok unun kimotdisak

⁶ Gak yanşi abi, nido nak kilisok unjun kimotdisak. Anapbo yawino da Pinjkop do wain paret an iman unjudej tagaldisak. Kikenj dakon bisap kili kwanj toso.

⁷ Nak egip egip dakon napbi gwapbo tagisikon tintim yanjek kigim, anjek abisok tilagon kili abinj alfat. Nak Pinjkop do nandanj gadatno tebaisi abidagim.

⁸ Amin da napbi gwapbokon teban tanjek tomni timikganj unjun kili tagap tak da nak do jomanjek toso. Tomni unjun yanj: Amin Tagi da amin kilegi yanj nayikdisak. Amin Tagi da anjak kilegi yolek amin dakon anjakni kokwin anjek minjat aminyo gen pikon yopjak bisap madepmom tomni unjun namdisak. Ae nak kalonj dogin dima namdisak, amin morap Yesu noman altanjan kok do but kindap anj unjun do kisi yomdisak.

Timoti unjun Pol do tepmisi opjak

⁹ Gak kosit nianjon da nagon tepmisi opbi dakon pi madepsi abi.

¹⁰ Nido, Demas kili nepmanj dekgit. Unjun on miktim dakon yo morap do galagi nandanjek Tesalonaika kokupmon kigit. Kresens unjun Galesia provinakon kinjakwan Taitus unjun Dalmesia miktimon kigit.

¹¹ Luk kalonj dagin nak gat ekwamak. Mak abidanjbi gak gat kisi opjil, nido unjun da nak pikon anpulugosak amin tagisi.

¹² Tikikus unjun nak da yabekgo Epesas kili kigit.

¹³ Gak apbi bisapmon paba pigik dubakno kokup pap Troas unjudon Kapus da yutnon yipgum unjun si abidanjek opbi. Ae papia kisi timikgi. Papia sipsip gip banj wasanji unjun banji timikgi.

¹⁴ Aleksanda, unjun ain banj yo wasok amin, unjun da nak do yo yokwisi agit. Unjun anjak agit dakon kobogi do Amin Tagi da yo yokwisi don anj imdisak.

¹⁵ Gakyo kisi unjun amin do kanj kimokgi. Unjun nin dakon gen do uwal madepsi agit.

¹⁶ Mibiltok gen pikon nepgwit dakon kobogi yagim bisapmon, amin kinda da nak gat agek anpuluganjan gen dima yagimak. Amin morap kisi nak nepmanj dekgwit. Pinjkop da unjun gulusunni dakon kobogi yokwi dima yomjak dosi nandisat.

¹⁷ Mani, Amin Tagi da nak da ilenjonjek agek nak anteban agit. Do nak Gen Bin Tagisi aripmisi yanapbo Amin Nwakanjwari Kabi morap kisi da nandawit. Anapbo Pinjkop da nak laion da gen kagakon nanj abidagit.

¹⁸ Amin Tagi da nak anjak yokwi morap anj namdanj unjudon nanj abidokdisak. Anjek anpuluganjan tagisi egapbo anjan Pinjkop dakon amin kila agakni Kwen Kokup toso unjudon anjikdisak. Amin Tagi dagok dagogi mini tilim gulgwani tan anjan kikkdisak. Unjun asi.

¹⁹ Gildatno tagi Prisila gat ae Akwila gat ae Onesiporus dakon gwakni kisi do yoyiki.

²⁰ Erastas unjun kokup pap Korinon sigin egisak. Anjakwan Tropimus unjun sot agit, do kokup pap Miletus unjudon yipmanj dekgim da egisak.

²¹ Gak kosit nianjon da tepmisi opbi dakon pini ankimokgi. Jomjom anjegaki ais bisap di apban. Yubulus da gildatni tagi gayisak. Ae Pudens, ae Linus ae Klodia gat ae panmuwukbi diwari morap gat kisi da gildatni tagi gayan.

²² Amin Tagi da wupgo gat egipjak, ae nandanj yawotni da gagon tosak do bisit asat.

Pol da Taitus do Papia Mandagit

But piso gen

Taitus unjun Juda amin kabikon nani kinda dima. Mani Yesu yolyol amin dagagit bisapmon Pol anpuluganban yabekbi pi agimal. Pol da Taitus Krit miktim tim tap binap tosok unjudon panmuwukbi dakon pi kila asak do yipban egipgut.

Mibiltok Pol da yosok, Krit amin dakon anpak unjun tagi dima. Mani amin kinda panmuwukbi dakon kila amin dagok do kan, anpak tagisi ankimotjak. Don Pol da Taitus da minat aminyo iyikon iyikon nianon da yoyijdet asak unjun do iyigit. Minat amin pelanj, ae yawi kaluk, ae oman monji unjun yoyijdet nianji asak unjun do mandagit.

Gen mibi do yan mandagit. Taitus da minat aminyo yoyij degek but kalonji egek notni do anpak tagisi an yomin yomin anjek gen emat dima anjek egipni do yoyigit.

Taitus unjun nandan gadatni panjeban anjek panmuwukbi Krit miktim tim tap binap tosogon ekwan unjun dakon anpakni panmilip asak.

(Kilapmi 1-3)

¹ Nak Pol, Pinjok dakon oman monji ae Yesu Kristo dakon yabekbini. Nak minat aminyo Pinjok da iyi do manjigit unjun dakon nandan gadatni panjeban aben do nak yabekgit, ae panpulugoko gen bami nandan pisanjek Pinjok dakon anpak yolek ani yan do nak yabekgit.

² Do panpulugoko nandan gadat tebaisi anjek, Pinjok da egip egip teban yomjak do jomjom an. Kalipsigwan Pinjok da yo kinda dima wasanban noman tagit bisapmon, egip egip teban unjun nim do kili yan teban tagit. Unjun top dima yosok.

³ Ae don, iyi bisap unjun yipguron, amin di geni yan tenjenoni do panjoman agit. Yan aban geni noman alfan tenjenagit. Pinjok, yokwikon ban timit timit aminin, unjun da nak Pinjok gen yan tenjenok pi on aben dosi nayigit.

⁴ Taitus, nak papia on gak do mandan gamisat. Gak monjinosi, nandan gadakgo nin morap gat arip. Pinjok Dat gat ae Yokwikon Ban Timit Timit Aminin Yesu Kristo gat da nandan yawok gaminek anpuluganbal butgo yawori tosak do bisit asat.

Taitus unjun panmuwukbi dakon kila amin tagisi ban manjisak

⁵ Gak pi morap andiwarikgiman unjun panwasip abi yan do anjek Krit miktimon gegpum. Do gayigim unjun da aripmon kokup morapmon panmuwukbi dakon kila amin manjiki.

⁶ Gak minat aminyo da dabilon gulusunni mini amin ban manjiki. Unjun minat kalonji dakon eni egipjak. Ae unjun amin dakon monji gwayoni Kristo nandan gadan imni, ae Pinjok da dabilon anpak garagi tagi yolek dima ani, ae kwen wigik anjek men datyo dakon gen pabin yop anpak yolek dima ani.

⁷ Panmuwukbi dakon kila amin unjun Pinjok dakon pi kila agak amin, do kosit kilegisi agipjak, anakwan amin da gulusunni kinda dima koni. Unjun iyi do nandaban dima wigisak, ae butjap tepmi dima nandisak. Unjun pakbi teban nanek but upbal dima asak, ae emat pidokyo dima asak, ae monej morapmi timit do nandak nandak dima asak.

⁸ Amin yutnikon kwa kilani tagi asak, ae anpak tagisi morap do galagisi nandisak, ae anpakni kilegisi, ae telagisi egisak, ae iyi do kila anek anpak kalipmi pabin yopmanjak.

⁹ Unun gen bamisi iyin dekgwit unun tebaisi abidosak. Anek minjat aminyo gen bami yoyin degek butni panjeban asak. Ae gen bami pabin yopmanjan amin gen tebaisi yoyinjakwan gulusunni pindatni.

Miktim tim Krit unudon amin morapmi da amin diwari dakon nandan gadat panjupbal an

¹⁰ Gak kila amin tagisi ban manjiki, nido kwen wigik amin morapmi ekwan. Unun gen isali morapmi yanek amin dakon nandak nandak panjkewalgan. Unun kabikon, morapmi unun Juda amin, unun da gip mandani do pi tebaisi an.

¹¹ Unun amin minjat aminyo dakon monenni timit do nandanek yoyinjet gulusun anek minjat aminyo diwari gat ae gwakni morap kisi gat dakon nandan gadat panjupbal an. Do gen unuden dima yoni do yansop an yobi.

¹² Kalip Krit amin dakon nandak nandak amin madep kinda da yan yagit, “Krit amin morap unun top yogok amin. Unun amin yokwisi jon kilap yombem. Unun isalsi egek jap morapmi nok do gin nandan.”

¹³ Gen unun bami. Do gak anpakni panmilip anek Pinjkop nandan gadan imin kimotni do gen tebaisi yoyiki.

¹⁴ Yan anjaki Juda amin dakon babikni dakon binap gen do mirak sanjenek dima yopni, ae gen bami manji iman amin dakon gen tebani do mirak dima yopni.

¹⁵ Minjat aminyo burikon yoni mini unun nandak nandakni kilegi gin. Mani anpak Pinjkop da dabilon garagi tagi ban yolek Kristo dima nandan gadan iman amin unun nandak nandakni kilegi minisi. Nido, nandak nandakni gat butni gat Pinjkop da dabilon garagi tagi.

¹⁶ Gen kaganikon da yan yon, “Pinjkop nandan imisat”, mani anpakni da yan nolinban koman, Pinjkop manji iminjek ekwan. Pinjkop da dimasi galak tan yomisak. Unun gen pabin yop aminsi, ae anpak tagisi kinda aripmi dima ani.

2

Amin pelan anpak Pinjkop da si galak tosok ban ani

¹ Mani, gak minjat aminyo Yesu yolyol dakon gen madep madep morap ton unun yol kimotni do yoyin dekgi.

² Amin pelan pakbi teban nanek but upbal dima ani do yoyiki. Unun amin da pindakba amin tagisi ani do yoyiki, ae nandan kokwin tagisi anek anpak tagisi banjin ani. Unun nandan gadat tebaisi anek, amin do but dasi galak tan yominjek, tebai agek jigi morapmi guramitni do yoyin dekgi.

³ Ae minjat pelan yo kisi yoyinbi Pinjkop da anpak galak tosok unun ban yolni. Amin do manji gen dima yoni, ae pakbi teban dakon oman monjini dima egipni. Ae yoyinbi amin diwari anpak tagisi do yoyinjetni.

⁴ Minjat pelan da minjat gimonji da eni gat ae monji gwayoni gat but dasi galak tan yomni do yoyinjetni.

⁵ Ae yoyin dekba minjat gimonji nandan kokwin tagisi anek anpak tagisi banjin anek Pinjkop da dabilon gwaljigi mini egipni. Anek yutni kila tagisi ani, ae amin do anpak tagisi anyomni, ae eni dakon pinjini egipni. Anpak unun ani kan, amin da Pinjkop gen do yanba yokwi tok dima akdan.

Taitus anpak tagisi wili gimonji da yolek ani unun ban asak

⁶Unuden gin, gak wili gimonji panjeban abi ununyo kisi nandan kokwin tagisi anek iyi dakon egip egipni dakon kila tagisi ani.

⁷Yo morap aki bisapmon, gak gaga anpak tagisi banjin abi, anjaki amin da anpakgo kanjek yolni. Minjat aminyokon yoyinjet pi aki bisapmon gen kilegisi yanjaki amin da gandaba pi amin bamisi kinda yan gandani.

⁸Gen kilegisi banjin yoki kan, amin da gulusun kinda dima kokdan. Ae uwal da gen yokwi kinda aripmi dima niyikdan, nandak nandak yokwini do mayagi pakdan.

Oman amin madepni dakon gen tagisi guramitni

⁹Gak oman amin yoyinbi madepni dakon pinjini egek pi tagisi madepni da galak tosak unun ban ani. Anek madepni da gen yoyinba kobogi do gen yokwi dima yoyini,

¹⁰ae madepni dakon yo kabo dima timitni. Madepni dakon gen tagisi yol kimagakwa, madepni da anpak ani do but galaksi nandisak unun anjakwa pindakban gwaljigi minisi ani. Yan aba yo morap anikon amin da oman amin pindagek gen on yan tenjeronan unun do galak toni. Unun gen unun Pinjkop yokwikon ban timit timit aminin dakon gen bamisi.

Pinjkop dakon anpak yolek Kristo do jomjom anej

¹¹Nin nandaman, Pinjkop dakon nandan yawotni unun kili noman tagit, do amin morap yokwikon ban tagi timitjak.

¹²Nandan yawotni unun da anpak yan anej do nolisak. Pinjkop da pindakban anpak injani an unun dima anej do nolisak. Ae on miktim dakon anpak yokwi morap yopnej do nolisak. Ae on miktimon egek nin do kila tagisi anek kilegisi egek Pinjkop yolnej do nandan yawotni da nolisak.

¹³Unun anpak tagisi yolek nandan teban tanek kisik kisik bisap madep do jomjom anej. Unun bisapmon Yesu Kristo Pinjkopnin Wikwisi ae Yokwikon Ban Timit Timit Aminin tilimni gat noman altokdisak.

¹⁴Kristo unun mibili yan do egip egipni parekgit. Nin yokwi morap da kisiron ban pulugan nipmanjek sugan panmilip aban gwaljigi minisi anej do parekgit. Ae nin da iyi dakon amin kabi anek anpak tagisi but dasi anej do parekgit.

¹⁵Gak gen on minjat aminyo yoyindekgi. Gak yan mudan gabi, do gen on guramitni do panjtagap abi, ae gen pabin yopmanjan amin unun anpakni panmilip ak do gen tebaisi yoyiki. Gak yum pindagaki amin da gengo do yo isali yan dima yoni.

3

Pinjkop da nin do yo tagisi agit, do nin anpak tagisisi anej

¹Gak minjat aminyo aego butni pabi pisanba kila amin madep gat ae gapman dakon pinjini egek geni guramik kimotni. Anek bisapmi bisapmi pi tagisi mibili mibili morapmi ak do tagap toni.

²Yoyinbi amin kinda do gen giren kinda dima yoni, anek gen emat dima ani. Bisapmi bisapmi yaworisi egek minjat amin morap kabikon iyi do nandaba pinjakwa anpak tagisi ban anyomni.

³Ninyo kisi kalip nandan kokwinin tagi dima, ae gen pabin yop agiman. Sunduk da nin panjikilban but sulugik gat ae giptim dakon galaktok mibili

mibili dakon oman monji egipgumanj. Nin anpak yokwi mibili mibili anek tagisi ekwanj amin do nandaba yokwi tok agimanj. Amin da uwal anningwit, ae ninyo amin do uwal agimanj.

⁴ Mani Pinjkop Yokwikon Banj Timit Timit Aminin unjun da nin do but dasi galak tanj ninggut, anek golgoli nandanek nin do anpak tagisi agit. Ae unjun anpakni noman altanj tenjtagit bisapmon,

⁵ nin yokwikon banj timikgit. Nin da nin anpak kilegi kinda agimanj do anek nin yokwikon banj dima timikgit. Iyi dakon bupmi do anek yokwikon banj timikgit. Nin suganjan monji njaknjak kalugi yombem anjapno Telagi Wup da egip egip kalugi ninggut.

⁶ Yesu Kristo Yokwikon Banj Timit Timit Aminin pi agit unjun do anek Pinjkop da Telagi Wupni madepsi ninon tagalgit.

⁷ Kristo da nin do nandanj yawok niminek panpuluganban Pinjkop da dabilon amin kilegisi agimanj. Anpak unjun anek egip egip teban abidonej do nin manjigit. Nin egip egip teban do nandanj teban tanjek jomjom anek ekwamanj.

⁸ Gen morap gayisat unjun bamisi.

Nak gen unjun do madepsi yanj tenjtoki do nandisat, anjaki minjat aminyo Pinjkop nandanj gadanj imanj unjun da anpak tagisi ak do pi madepsi ani. Anpak unjuden unjun yo bamisi, ae unjun da amin morapmi tagi panpulugogi.

⁹ Mani pidok pidok ak do nandanj kokwini tagi dimakon da yon, ae gen emat anj amin, ae babikni dakon man dogin yanjekwanj, ae Moses dakon gen tebanon gen tonj unjun dakon mibili do gen emat anj amin dakon geni gulusun do mirak dima yopbi. Gen unjuden da nin aripmi dimasi panpulugoni.

¹⁰ Amin kinda panmuwukbi tuwil do anpak di aban kanj, nandak nandakni anmiliip ak do mama gen di iyiki. Kosit kalonj bo kosit bamot gengo dima nandaban kanj, manji iminek wagil yipmanj dekgi.

¹¹ Gaga nandisat, unjuden amin kosit kilegi kili yipmanj dekgit, ae yokwi pakpak amin dagak. Do iyi dakon yokwini da kobogi yokwi timitjak do kili yanj mudanj ibi.

Taitus kinj Pol kosak

¹² Nak da Atemas bo Tikikus kinda gak do yabekgo opjak bisapmon gak nak do Nikopolis kokupmon op do kosit wisik dakon pi madepsi abi. Nido nak ais bisapmon Nikopolis egip do nandisat.

¹³ Gak Senas unjun gen teban dakon nandak nandak amin gat Apolos gat kilani tagisi abi. Gak da kosit agipjil dakon yo do panpulugoki. Anjaki kosit agipjil bisapmon yo do wadak wadak dima anjil.

¹⁴ Minjat aminin da pi tagisi anek yo do wadak wadak anj amin panpulugoni dakon nandak nandak timitni. Panmuwukbi isal egek Pinjkop dakon anpak dima yolni kanj, unjun tagi dima.

¹⁵ Minjat amin morap nak gat ekwamanj unjun da gak do gildat tagi yanj yipba obisak. Ae nin dakon gildatnin tagi minjat aminyo Yesu Kristo nandanj gadanj iminek nin do but dasi galak tanj nimanj unjun yoyiki.

Pinjkop dakon nandanj yawotni ji morap kisikon tosak do bisit asat.

Pol da Pilimon do Papia Mandagit

But piso gen

Pilimon unun man bini tonj amin kinda. Unun Kolosi kokup pap dakon Yesu yolyol amin kinda. Oman monjini kinda mani Onesimus unun amin madepni yipmanj degek pasal kin kokup kindakon egipgut. Unun kokup papmon Onesimus Pol anjalon anjek Yesu yolyol amin dagagit.

Unun bisapmon Pol dam tebanon egipgut, do Pilimon aripmi dima kin kosak. Mani on papia mandanj Onesimus do iban madepnikon anjkit. Rom dakon gen teban da oman monji kinda pasal kisak kan, madepni da tagi anjakban kimotjak do yosok. Mani unun papiagwan Pol da Pilimon oman monjini tebai dima iyisak do mandagit. Oman monjini unun Yesu yolyol amin kili dagak, do notnosi yanjon da abidosak.

Pilimon dakon oman monji pasal kigit da don Yesu yolyol amin daganban, Pol da yabekban tobil ae Pilimon do kigit

¹ Nak Pol, Yesu Kristo yoldat do anjek dam tebanon egisat. Nak gat ae notnin Timoti, nit da papia on Pilimon gak do mandamak. Gak notnin tagisi ae pi isalnin.

² Nit papia on saminin Apia kisi do mandamak. Ae Akipus Yesu do anjek yokwi pabinj yop do nin gat kalonji emat amanj ununyo kisi do mandamak. Ae panmuwukbi Pilimon gak da yutnon muwuk muwuk an unun kisi do mandamak.

³ Nit Pinjop Datnin, ae Amin Tagi Yesu Kristo, unun da nandanj yawot an damanjek butji panyawot aban yawori tosak do bisit amak.

Pilimon dakon anpakni tagisi do Pol but galaksi nandagit

⁴ Bisapmi bisapmi bisit asaron, nak gak do nandanjek Pinjopno ya yan iyisat.

⁵ Nido, toktogisi amin da yan nayan, gak Amin Tagi Yesu nandanj gadanj iminj kimokdol, ae Pinjop dakon minjat aminyo but dasi galak tanj yominj kimokdol.

⁶ Pinjop da gak anpuluganban yipmanj deri mini minjat aminyokon Yesu do nandanj gadat asal unun yan tenjenok abi do Pinjop bisit iyisat. Yan anjaki Kristo da yo morap tagisi nimisak unun do pakyansj nandaki.

⁷ Not, gak Pinjop dakon minjat aminyo morap but dasi galak tanj yominj kimagek butni panjeban asal. Yan anjaki unun da kisik kisik madepsi namanjakwan butno yaworisi tosak.

Pilimon da Onesimus notnosi yanjon da abidosak

⁸ Yo kalonjisi kinda abi do nandisat. Kristo da manon unun si abi do nak da tebai tagi gayikenj. Mani, anpak tagisi asal unun nandisat,

⁹ do gen tebai dima gayikenj. Amin do but dasi galak tanj yomyom anpak da nit kisi timikdak, do nak gen yaworisok gayikenj. Nak Pol, Yesu Kristo dakon gen yanj tenjenok asat, ae Kristo dakon pi unun do anjek dam tebanon egisat.

¹⁰ Monjino Onesimus do anpak tagisi anj ibi do gayisat. Dam tebanon egapbo Onesimus nagon apgut bisapmon, nak da Kristo bamisi nandanj gadanj injak do anpulugagim. Do unun monjinosi yombem agit.

¹¹ Kalip gak anpulugok do pi tagi dima agit. Mani abisok pi tagisi anjek gak gat ae nak gat kisi tagisi panpulugokdisak.

¹² Abisok yabekgo nak dakon but gat kisi gagon tobil obisak.

¹³ Abisok Gen Bin Tagisi yan tenjenok dakon pi do anek dam teban amin egisat bisapmon abidoko gak da tamokon pi asak kan, nak unun do tagisi nandaken.

¹⁴ Mani gak dakon yan dagok dima kanek yo kinda dima aben. Gak da idon egek nak anpulugosak do nandisal kan unun gak dakon galak tok. Nak tebai dima gayiken.

¹⁵ Asi, Onesimus bisap pisipmisok gepman dekgit. Mani yo unun noman tan imgut, unun gak da yokwikon nan ae abidanbi gak gat toktogisi egipjil do bo noman tagit.

¹⁶ Abisok unun gak dakon oman monjigin dima. Asi unun gak dakon oman monjigo egisak, mani abisok gak dakon notgosi dagak do but dasi galak tan ibi. Naga koko notnosi aban but dasi abidosot. Mani nandisat, gak da but dasi galak tan imin kimotdisal. Oman monji pini aban kan galaktokdisal, ae Kristo do anek gak da kanbi notgosi anakwan but dasi galak tan imin kimotdisal.

¹⁷ Do Kristo da pikon nit kalonisi ekwamak yan kosol kan, nak opbo but dasi nian abidanbim, Onesimus do yan gin abi.

¹⁸ Gagon gulusun di agit, bo ae gagon goman di agit kan, mani kulabik anek unun gomanon nak dakon man mandaki.

¹⁹ Nak Pol da naga dakon kisit da papia on mandisat. Nak da naga goman unun sopben. Mani nandaki! Nak da gen bami gayiko nandan gadat agil, do gak nagon gomango ton. Goman unun gaga dakon egip egipgo. Mani unun do dima yoker.

²⁰ Not, nandaki. Amin Tagi da manon gak anpak tagi on nak do abi do nandisat. Nit Yesu Kristo dakon amin ekwamak do unun anpak anek nak dakon but anteban abi.

²¹ Papia on mandanek yan si nandisat, gak da nak dakon gen on gura mitdisal. Nak nandisat, Onesimus do anpak akdisal, unun da anpak abi do gayisat unun yapdisak.

²² Ae nak gen kinda gat tosok. Nak Pin kop da ji dakon bisit nandakdisak, anek nak nepban jikon tobi apdisat yan si nandan gadasat. Do yutgokon yut buri kinda nak da pokger do an noman abi.

Pol dakon pi isalni da Pilimon do gildatni tagi yipman iman

²³ Epapras da gildat tagi yan gayisak. Unun kisi Yesu Kristo do anek dam tebanon ekwamak.

²⁴ Nak dakon pi isalno, unun Mak, ae Aristakus, ae Demas ae Luk ununyo kisi da gildat tagi yan gayan.

²⁵ Amin Tagi Yesu Kristo dakon nandan yawot da ji dakon wup gat egipjak do bisit asat.

Papia Ibru Amin do Mandabi

But piso gen

Papia on namin da mandagit unun dima nandaman. Mani on papia mandagit amin unun Juda amin dakon Pinjkop gawak imim silip morap ae telagi papianikon gen morap ton unun pakyanji nandisak amin kinda da mandagit yan nandaman.

Papia on Juda amin kabi kinda Yesu yolyol amin dagawit unun do mandagit, nido Yesu yipmanjek tobil sanbek sanbek kalipmikon ae kik do nandawit. Do panpuluganek Yesu dima yipmanj detni do mandagit. Papia on da nandan gadatni panjeban anek Pinjkop da Yesu Kristo obakon da pi madep agit unun do yosok. Kristo kalon dagin Pinjkop dakon anpak bamisi unun nolisak.

On papia da yo madep kapbi do yosok. 1) Yesu unun Pinjkop dakon Monjisi. Yesu miktimon egipgut bisapmon jigi ae tepmiyo madepsi pagit, yan anek unun kosiron da minjat aminyo dakon panpulugok amini dagagit (2.10). Do Yesu da kombi amin morap kalip egipgwit unun yapman mudosok, ae anelo ae Moses yo kisi yapmandak. 2) Pinjkop da iyi Yesu mukwa sogok amin dagok dagogi mini egipjak do manjigit, ae Yesu da Juda amin dakon mukwa sogok amini yapman mudosok. 3) Yesu unun mukwa sogok amin dakon mibiltok amin Kwen Kokup egisak, anek nandan gadan imni amin yokwikon ban tagi timitjak. Pinjkop gawak imim dakon silip do Moses dakon gen teban da yagit, unun Yesu da yo bamid don asak unun dakon tilak ban awit.

On papia da minjat aminyo dakon nandan gadat panjeban ak do yosok. Do Israel aminon nandan gadatni tebaisi amin kalip egipgwit dakon gen morapmi ton (kilapmi 11). Yan yosok, jigi morapmi noman tan damdan, mani nandan gadatji tebaisi abidan wigek kimot ani. Yesu pakyanji sijtan kanek anpakni yolek jigi tepmiyo pabin yopni do yosok.

Pinjkop dakon Monji da gen niyisak (Kilapmi 1-2)

Yesu Kristo unun Pinjkop dakon Monji

¹ Kalipsigwan Pinjkop da kombi amini panjagap aban bisap morapmi ae kosit mibili mibilikon da geni yoyinban babiknin da nandawit.

² Mani abisok mibi bisap ekwamanon Pinjkop da geni Monjikon da niyigit. Monji unun da yo morap timitjak do manjigit, ae unun da kisiron da miktim gat ae kundukon yo morap ton gat wasan yopgut.

³ Monji da Pinjkop dakon tilim gilgwani gat tenjenesok. Iyi unun Pinjkop yombemi asak. Geni tapmimi ton unun da miktim gat ae kundu gat jonjiban tebai tomal. Unun da amin dakon yokwini sugan panmilip aban kilegisi awit, anakwa Kwen Kokupmon Pinjkop Kila Amin Madep Wikwisi da aminsi tet do yigit.

Pinjkop Monji da anelo yapmandak

⁴ Dat da Monji do man ingut unun wukwisi, unun da anelo dakon dakon mani yapman mudosok, do Monji unun da anelo dakon wukwisini egisak.

⁵ Unun yanji nandaman, nido Pinjkop da Monji yan iyigit:
“Gak Monjino. Abisok nak Datgo dagosot.”
Ae kinda gat yan iyigit:

“Nak da Datni egapbo unun da Monjino egipjak.”

Pinjkop da anjelo kinda do gen yan dimasi iyigit.

⁶ Ae Pinjkop da Monji mibiltogi miktimon yabegek yan yagit:

“Pinjkop dakon anjelo kisi morap da gawak iminj kimotni.”

⁷ Pinjkop da anjelo do gen kinda yan yagit:

“Unun da anjeloni aban mirim dagon.

Unun da oman amini aban milenjasip dagon.”

⁸ Mani Monji do yan yagit:

“Pinjkop, gak kila amin madep toktok teban egi anjar kikkisal.

Gak da anpak kilegikon da amin kabigo kilani akdisal.

⁹ Gak anpak kilegi do galak tanek anpak yokwi do dima galak tosol.

Yan asal do nak Pinjkopgo da man madep gaminjek bit nelak son gabo kisik kisikgo da madepsi asak.

Asi, man madepgo da notgo dakon man yapman mudosok.”

¹⁰ Pinjkop da Monji aeni yan iyigit:

“Amin Tagi, kalipsigwan yo morap dima altanjakwa gak da on miktim dakon jonitni wasagil da tebaisi toso.

Ae kundukon yo morap ton unun kisitgo da wasagit.

¹¹ Kundu gat miktim gat wagil tasik tokdamal, mani gak toktok teban egipdisal.

Unun imal girani da yan pasildamal.

¹² Unun gak da yalin yitnan yan gironjtdisal.

Gak da amin da imal kulabik an, unuden kulabik akdisal.

Mani gak kulabik dima asal, ae gak dakon bisap mudok mudogi mini.”

¹³ Kalip Pinjkop da Monji yan iyigit:

“Gak nak da amin tet do yigaki wigi uwalgo yopbo pinjbigi egipni.”

Mani ni bisapmon anjelo kinda do Pinjkop da gen unuden kinda yagit? Dimasi!

¹⁴ Anjelo unun oman amin gin. Unun wup, Pinjkop da minjat aminyo yokwikon ban timitdisak unun panpulugoni do yabekdak.

2

Pinjkop da nin yokwikon ban timikgit unun yo madepsi

¹ Pinjkop dakon Monji man madep pagit, do gen nandagiman unun nandak nandakinon da tebai abidanek guramik kimotne. Gen unun guramit do alek tanek di diwalik pikwam.

² Kalip babiknin Pinjkop da gen yoyik do anjelo da gen kagakon da gen bamisi yoyigit, do amin morap gen unun iragek abin yipgwit, unun anpak yokwi awit unun da aripmon tomni yokwisi timikgwit.

³ Pinjkop da nin yokwikon ban timit do pi agit unun yo madepsi, do nin Pinjkop da pi agit unun do nandano yo isali asak kan, kosit nianon da yokwi dakon kobogi yapnen? Nin da aripmi dima.

Mibiltok Amin Taginin Yesu da iyi nin yokwikon ban timit do yan tetnjagit. Anjakwan geni nandawit amin da yan niyiwit, “Gen unun bamisi gin.”

⁴ Ae Pinjkop da tilak mibili mibili, ae yo masi masimi, wasok tapmimi ton mibili mibili gat agit. Ae iyi da galaktogon Telagi Wup dakon but galak dakon yo mibili mibili kokwinik yomgut. Yo morap unun agit da Monji dakon gen unun bamisi yan noljban koman.

Yokwikon Banj Timit Timit Aminin dakon gen

⁵ Ae egip egip kalugi egipdaman do yoman unun anjelo da kila ani do Pinjkop da dima yan mudan yomgut.

⁶ Pinjkop da papiakon timi kindakon amin kinda da yan yagit:
"Pinjkop, amin unun nianen banj unun do nandak nandak anjesisal?"

Amin unun yo isali.
Gak nido kilani anjesisal?

⁷ Gak da amin yopbi bisap pisipmisok anjelo dakon pinjini egipgwit.
Gak da amin panjenagak tilim gat ae man madep gat yomgul.

⁸ Gak da yo morap nin dakon pinjbi egipni do yan mudan ningul."
Unun da yo morap kilani ani do yan yosok, do yo kinda isal dima tosak, yo kisisi kilani ani. Mani abisok yo morap pindatno kilani dima an, yo diwari dakon kilani banj gin an.

⁹ Mani nin Yesu koman. Pinjkop da bisap pisipmisok yipban anjelo dakon pinjini egipgut. Mani Pinjkop da nandan yawotni do anjek Yesu yabekban minat amin morap dakon tamo abidanek tepmi madepsi panjek kimakgit, do Pinjkop da anjenagak tilim gilgwani tagisi gat ae man madep gat imgut.

¹⁰ Pinjkop unun yo morap dakon ami, ae unun da yo morap wasagit. Unun monji gwayoni morapmi timik panji yopban Kwen Kokup tagisi egipni do nandagit. Yan nandagit do Yesu yipban tepmi pagit, anjek tepmi unun pagit do anjek unun da minat aminyo dakon yokwikon banj timit timit amini tagisi ae mibiltok amini dagagit. Pinjkop da yan aban kilek tagit.

¹¹ Yesu gat, ae minat aminyo panmilip aban telagi awit amin kabi gat unun Datni kaloni kinda gin. Yan do anjek "not" yan yoyik do mayagi dima nandisak.

¹² Unun yan yagit:
"Nak da gak dakon man madep notnokon yan tenjenoken.
Pinjkop gawak im do muwutni bisapmon gak dakon man unun da binapmon yan anjisiken."

¹³ Ae yan yagit:
"Egip egipno Pinjkopmon tosok yanji nandaken."
Ae kinda gat yan yagit:
"Koki, nak Pinjkop da monji
gwayoni nangut nak unun gat oni ekwaman."

Yesu nin panpulugok do amin dagagit

¹⁴ Pinjkop dakon monji gwayoni unun giptim ae yawiniyo ton, unun aminsi gin, do Yesu unun kisi amin dagagit. Anjek minat aminyo kimot yomisak dakon tapmin tar imisak amin Sunduk, unun anjupbal ak do anjek kimakgit.

¹⁵ Minat aminyo kimot do pasolgon, anjek miktimon ekwan bisap morap kimot da pasol yoban dam tebangwan yan ekwan. Mani Yesu unun dam teban yipman detni do anjek kimakgit.

¹⁶ Asisi, Yesu anjelo panpulugok do anjek pi unun dima agit. Unun Abraham dakon babikni panpulugok do anjek pi unun agit.

¹⁷ Do yo morapmon iyi dakon notni yombemsi daganek bupmikong da, ae pi agak tagisikon da mukwa sogok amin dakon mibiltok amini dagagit. Do Pinjkop dakon gen guramigek yokwi wiririt pi tagisi an kimokdok, ae bupmini madepsi.

¹⁸ Panjkilit noman tar iba iyi tepmi pagit, do minat aminyo panjkilit noman tar yoba tagi panpulugosak.

Yesu dakon man madep da Moses dakon man madep yapman dak

(Kilapmi 3.1-4.13)

3

¹ Yando, telagi not kabi, Pinjok Kwen Kokup egisak unun da jiyo kisi yan damisak. Ji Yesu do pakyanji nandani. Unun Yabekbi ae Mukwa Sogok Mibiltok Amin, nin da nandan gadan iminek mani do yan tetenok aman amin unun.

² Pinjok da pi unun iban kalip Moses da minat aminyo Pinjok dakon yut madep da yan agakwa pini tagisi anek minat aminyoni panjplugagit, unuden gin Yesu yo kisi Pinjok dakon pi tagisi agit.

³ Mani, nandan, yut awaldak amin dakon man da yut dakon man yapmandak. Do Pinjok da Yesu do man madep ingut unun da Moses dakon man madep yapmandak.

⁴ Yut morap kalon kalon amin da awalgwit, mani Pinjok da yo morap wasagit.

⁵ Moses unun Pinjok dakon oman amini egipgut, egek Pinjok dakon gen guramik kimagek Pinjok da yutnon pi agit. Unun Pinjok da yo don yan tetenjosak unun dakon yan tetenok amin egipgut.

⁶ Mani Kristo Pinjok dakon Monji da minat aminyo Pinjok dakon yut ekwan unun kilani asak dakon pi tan imisak. Anek Pinjok dakon gen guramik kimagek pi unun asak. Bisapmi bisapmi nin pasol pasoli mini nandan gadat tebaisi anek Amin Tagi da yo tagisi an nimdisak unun do jomjom anek kan, ninyo kisi Pinjok dakon yutni ekwaman.

Gen pabin yopmangan amin yik yawot dima akdan

⁷ Yan do anek Telagi Wup da yan yosok:
"Ji abisok Pinjok dakon gen nandani kan,

⁸ kalip babikji da kwen wigik awit bisapmon geni abin yipgwit, unuden ji but teban dima ani.

⁹ Unun maktim amin dima ekwan timon nak ankwalgwit.

Anek bilak 40 da aripmon pi tapmimi ton agim unun kawit.

¹⁰ Yan aba unun minat aminyo do butjapsi nandanek yan yagim,
Butnikon da nak dima nolgan.

Bisapmi bisapmi kosit yipman yomgum unun si yapmangan.'

¹¹ Do butjap nandanek yan teban tok anek yan yoyigim,
'Asisi, ji nak dakon yik yawot kokupgan dimasi pigini.' "

¹² Not kabi, ji kan kimotni. Not kinda ji da binapmon nandak nandak yokwi di nandanek nandan gadatni yipman degek Pinjok egip egipmi ton manji di iban.

¹³ Bisap mini abisok gin ekwaman, do gildari gildari ji kalon kalon panmuwukbi diwari do gen tagisi ban yoyini, anek buri panjeban ani. Anpak yokwi da jikon kinda ankwalban but teban di aban.

¹⁴ Nin Pinjok wasanek nandan gadan inguman bisapmon, nandan gadat tebaisi agiman. Nandan gadatnin anteban anapno teban tanakwan wigi kimotnej dakon bisapmon wigsak kan, nin Kristo dakon notnisi egipdaman.

¹⁵ Ji mama gen do dima intoni. Gen unun yan:
"Ji abisok Pinjok dakon gen nandani kan, kalip babikji da kwen wigik awit bisapmon geni abin yipgwit, unuden but teban dima ani."

¹⁶ Namin amin da kalip Pinjokop dakon gen nandanek kwen wigik anek geni abin yipgwit? Minjat aminyo Moses da timikban Isip yipman opgwit unun dagin anjak unun awit.

¹⁷ Ae Pinjokop da namin do bilak 40 da arip butjap nandan yomgut? Minjat aminyo yokwi anek kimakgwit anakwa giptimni miktim kibiri amin da aripmi dima egipmi miktimon tawit amin unun do butjap nandagit.

¹⁸ Pinjokop da namin amin kabi da yik yawot kokupmon aripmi dima kini do gen tebaisi yan anteban agit? Minjat aminyo geni abin yipgwit unun dogin agit.

¹⁹ Do nandaman, minjat aminyo unun Pinjokop dima nandan gadan ingwit, mibili yan do anek yik yawot kokupnikon dima kini do yagit.

4

Pinjokop dakon minjat aminyo da yik yawot kokup abidokdan

¹ Pinjokop da nin timik yik yawot kokupmon panjik do yan teban tok agit. Do nin si pasalek kan kimotne, Pinjokop da jikon amin kinda unun kokupmon aripmi dima kikdisak yan kinda di kanban.

² Kalip Israel amin da nandawit, unuden gin ninyo Gen Bin Tagisi nandagiman. Mani isal nandawit, anek Pinjokop gen do dima nandan gadawit. Do Gen Bin Tagisi unun nandawit da dima panpulugagit.

³ Mani minjat aminyo nin Pinjokop nandan gadan imaman nin nipban yik yawot kokupnigwan pikwaman. Kalip Pinjokop da kokup unun do nandanek gen yan yagit:

“Do nak butjap nandanek yan teban tok anek yan yoyigim,
‘Asisi, ji nak dakon yik yawot kokupnigwan dimasi pigini.’”

Mani kalipsigwan Pinjokop da yo morap wasagit bisapmon pi morapni kisi an mudanek yik yawot kokupni kisi anjoman agit.

⁴ Pinjokop da papiakon timi kindakon gildat 7 do yan yagit:

“Pinjokop da gildat 7 non pi morap an mudagit pindakgit, anek unun gildaron yik yawot agit.”

⁵ Ae gen unun mibiltok kaman unun da yan yosok, “Unun nak dakon yik yawot kokupnigwan dimasi pigikdan.”

⁶ Unun da yan nolisak, Pinjokop dakon yik yawot kokup unun tosok, mani amin diwari unungwan dima pigiwit, nido unun amin kabi kalip Gen Bin Tagisi nandawit, mani geni abin yipgwit.

⁷ Yan do anek Pinjokop da yik yawot kokupnikon pigik dakon gildat kinda yipmanek unun gildat do “Abisok” yan yagit. Kalipsigwan babiknin gen kirinjit anek kimakgwit da donsi Dewit dakon gen dulumon da yagit. Gen on do kili yaman, unun yan:

“Abisok ji nak Pinjokop dakon gen nandani kan, but teban dima ani.”

⁸ Kalip Josua da yik yawot kokup yomgut tam, Pinjokop da bisap kindakon don yom do dima yanban.

⁹ Do nin nandaman, Pinjokop dakon minjat aminyo yik yawot tan yomisak. Unun Sabat yik yawot bisap yombem.

¹⁰ Do yik yawot kokupnigwan pigisak amin unun kalip Pinjokop da pi wasip anek yik yawot agit, unuden gin pini yipmanek yik yawot asak.

¹¹ Do nin yik yawot kokupnigwan pigik do pi tebaisi anen. Kalip gen pabin yop anjak awit unuden amin kinda gen pabin yop anek yik yawot dima di abidanban.

¹² Nido Pinƙop gen uŋun egip egipmi toŋ, ae tapmimni madep. Geni uŋun tepmisi, ae emat agak siba geni teri teri toŋ uŋun yapmanɗak. Gen uŋun da amin yaban miƙgwansi pigisak. Pigeƙ amin gat ae wup gat yaman pidosok, ae kidat dakon sanɓek gat ae wuk gat kisi yaman pidosok, do nin dakon nandak nandak gat ae butnin dakon galaktok morap gat uŋun pakyarŋi nandan mudosok.

¹³ Pinƙop da yo morap wasagit, uŋun kindasok Pinƙop da dabilon ariƙpmi dima pasili. Yo morap kisi pisanɓisi ae nomansi Pinƙop da dabilon toŋ. Ae Pinƙop da yanɓan nin anɓak morap agimanɗ gat pi morap agimanɗ uŋun dakon mibili iyin mudokdamanɗ.

Yesu uŋun mukwa sogok dakon mibiltok aminin (*Kilapmi 4.14-10.39*)

Yesu Kwen Kokupmon egek sanɓek sanɓek kalugi dakon Mukwa Sogok dakon Mibiltok Amin egisak

¹⁴ Nin anɓak morap agimanɗ uŋun Pinƙop iyin mudokdamanɗ, do nin Yesu nandanɗ gadanɗ imin kimotneɗ. Yesu uŋun Mukwa Sogok Mibiltok Aminin egisak, uŋun Kwen Kokupgwansi wigigit. Uŋun Yesu uŋun Pinƙop dakon Monji. Do nin nandanɗ gadatnin uŋun yanɗ tenɗenɗok amanɗ uŋun tebaisi abidoneɗ.

¹⁵ Mukwa Sogok Mibiltok Aminin uŋun da nin do bupmi nandanɗek nin tapmimnin madep dima uŋun nandisak. Nido panɗewal morap ninon noman toŋ uŋun Yesu yo kisi noman tanɗ imɗwit, manɗ yokwi dima agit.

¹⁶ Do nin jiginin toŋ bisapmon bisit anɗek pasol pasoli mini Pinƙop da kila amin madep yityit tamonikon kineɗ. Uŋun nandanɗ yawot aminsi, uŋun da bupmi ae nandanɗ yawok nimanɗek nin tagi panɗpulugosak.

5

¹ Mukwa sogok dakon mibiltok amin dakon mibili uŋun yanɗ. Pinƙop da amin kinda abidanɗ minat aminyo dakon binap amini egipɗak do manɗisak. Uŋun Pinƙop do but galak dakon yo mibili mibili imin gat ae yokwi wiririt dakon paret mibili mibili agak dakon pi banɗ asak.

² Iyi miktim amin nin yombem tapmimni madep dima, do amin nandak nandakni mini ae Pinƙop dakon kosit yipmanɗ deganɗ amin anɓak yawori anɗ yomisak.

³ Uŋun tapmimni madep dima do minat aminyo gat ae iyi dakon yokwini kisi mudoni do paret asak.

⁴ Amin kinda da galak toƙnikon “Nak man madep panɗek mukwa sogok dakon mibiltok amin egipbenɗ” yanɗ ariƙpmi dima yosak. Kalip Pinƙop da Aron yanɗ imɗut uŋudenɗ Pinƙop da amin kinda yanɗ iminɗakwan pi uŋun abidosok.

⁵ Ae Kristo kisi, iyi dakon man awigeƙ mukwa sogok amin dakon mibiltok amin dima dagagit. Pinƙop da iyi uŋun pi asak do manɗjigit. Pinƙop da yanɗ iyigit:

“Gak Monjino. Abisok nak Datgo dagosot.”

⁶ Ae timi kindakon Pinƙop da yanɗ yosok:

“Gak mukwa sogok amin toƙtogi egipbi.

Gak mukwa sogok amin Melkisedek yombem.”

⁷ Yesu miktimon egipɗut bisapmon, Pinƙop do bisit agit. Uŋun nandagit, Pinƙop da kimoron nanɗ ariƙpmi tagi abidosak yanɗ nandagit, do bisit tebaisi

agit, ae madepsi yanj tidanjek kunam morapmi takgit. Unjun iyi do nandaban pinjakwan Pinjkop gawak iminej egipgut, do Pinjkop da bisitni nandanj imgut.

⁸ Yesu unjun Pinjkop dakon Monji egipgut, mani tepmi pagit unjun da Pinjkop dakon galaktok yolyol dakon anpak iyinj dekgit.

⁹ Tepmi panjek Pinjkop da pi imgut unjun an mudanjek amin morap geni guramikganj unjun yokwini wiririk yominej egip egip teban yomyom amini dagagit.

¹⁰ Ae Pinjkop da Yesu manjinej yanj yagit, “Gak mukwa sogok amin dakon mibiltok amin kinda Melkisedek yombem egipbi.”

Nin amin monij da tilagon dima egipnej

¹¹ Yesu mukwa sogok amin dakon mibiltok aminin dakon geni morapmi tonj. Nin unjun do dayik do nandanaj. Mani nandak nandakji yo tepmi timit timit da arip dima, do nin gen unjun dakon mibili ji dolik do antidok amanj.

¹² Ji panjmuwukbi bisap dubak kilisi awit. Ji da amin diwari Pinjkop gen do yoyindet pi tagi agagi, mani dima. Ji nandak nandak do wadak wadak anj, do amin di da aeni Pinjkop gen dakon gen madep madep unjun dayinjdetni kanj tagi. Ji jap tebai noknok da arip dima. Ji mum noknok da tilak sigin ekwanj.

¹³ Nin nandanaj, mum banjin nonj amin unjun amin monij. Anpak kilegi unjun nianj unjun dima nandanaj.

¹⁴ Mani jap tebai unjun amin madep kili abi dakon. Unjuden amin bisap morapmi anpak jit da tagi ae jit da yokwi unjun panjiligegek kili kokwinikgwit, do abisok tagisi nandanaj pisanj mudanj.

6

Nin si teban tanj egek Pinjkop da yo tagi anjimjak do jomjom anenj

¹⁻² Do nin kalip Kristo dakon gen niyindet abi unjun dogin dima yonenj. Nin yanj gin sigin anenj kanj, nin yut dakon gwak bisap morapmi manjek yut dima witjamanj da yanj asak. Do nin sanjenek gen yanj banj gin dima yonenj: but tobil anjek anpak morap kimot panjalon anj unjun manji yomyom dakon gen, ae Pinjkop nandanj gadanj imim dakon gen, ae telagi pakbi sogok dakon gen mibili mibili, ae kisit amin da kwenon wutjik dakon gen, ae amin kimakbi kimoron da pidokdanj dakon gen, ae nin morap kisi Pinjkop da kokwin anjek kobogi dagok dagogi mini abidokdamanj, unjun dakon gen. Unjuden gen banjin dima timik egipnej. Nin amin madep kili abi dakon yoyindet banj anenj.

³ Pinjkop da yanj tagi anenj do nandisak kanj, tagi anenj.

⁴⁻⁶ Amin diwari Pinjkop da tenjtenji yoban gen bami kili abidawit, ae Kwen Kokup dakon but galak yo unjun kili anjiligegek nandawit, ae Telagi Wup unjun kili abidawit. Unjun Pinjkop gen anjiligegek unjun yo tagisi yanj kili nandawit, ae Pinjkop da wasanjek Amin Kila Asak dakon tapmim kanj unjun yo tagisi yanj kili nandawit. Unjuden amin yokwikon manjek Pinjkop manji imni kanj, tobil abinej but tobil asak dakon kosit mini. Anpak unjun asak da, iyi Pinjkop dakon Monji tilak kindapmon aeni anjakkak. Unjun amin da jigilak yanj imni yanj do tilak kindapmon aeni awigi anjakkak.

⁷ Nandani, nak tilak kinda abenj. Bisap morapmi sikak mosok, anjawan miktim da sikak abidanek pi awit amin panjpluganjek jap tagisi panjalon anj yomjak kanj, Pinjkop da on miktim do yo tagisi asak.

⁸ Mani miktim da nap keli tonj ae jon yokwi banj gin panjalon asak kanj, miktim unjun yokwi. Do bisap dubak dima Pinjkop da yokwi tosak dosi yokdisak. Anjawan kindap da sonban pasildisak.

⁹ Notnonisi, nin miñat aminyo Piñkop manji iman amin do yoman, mani nandaman, ji jigi unuden dima timitdan. Piñkop da ji panpuluganek yokwikon ban timikgit.

¹⁰ Piñkop unun kokwin agakni unun kilegisi, do ji da pi tagisi awit unun do dima intokdisak. Ji Piñkop but dasi galak tan iminek unun da pan>tagap aban miñat amini panpulugawit. Ae yan gin sigin an.

¹¹ Ji morap da pi tebaisi yan gin sigin ankimagakwa wigi mibi bisapmon wigisak dosi nandaman. Yan ani kan, nandan gadatji abidan kimagek Piñkop da yo tagisi annim do yagit ae unun do nandan teban tanek jomjom an unun abidokdanji.

¹² Dima kurak toni do nandaman. Nandan gadat an kimagek Piñkop da yo nim do yan teban tok agit unun timit do but yaworon da jomjom an amin dakon anpak ban yol do nandaman.

Piñkop dakon yan teban tokni do tebaisi nandan gadanen

¹³ Kalip Piñkop da Abraham yan teban tok animgut bisapmon, amin kinda da Piñkop yapmanek unun da wukwisi do unun da manon da geni aripmi dima anteban asak. Yan do anek Piñkop da iyi da manon da gen yan anteban anek yan yagit:

¹⁴ “Asisi yosot, gak do yo tagisi an gaminek babikgo dakon gwakni panpulugoko morapmisi akdan.”

¹⁵ Iyinjban Abraham butni yawori tanakwan jomjom anek don Piñkop da yo morap im do yan teban tok agit unun timikgit.

¹⁶ Gen anteban agak dakon anpak unun yan. Amin kinda da manon gen yan anteban an kan, unun amin wukwisi ae iyi yapmandak yan yolisak. Amin kinda gen yan anteban ak asak kan, unun da geni anteban anekwan amin geni abin yip do nandayin amin dakon gen kositni sopman yomisak.

¹⁷ Kosit yan tosok do kalip Piñkop da Abraham dakon miñat amin kabini nin do yo tagisi an nim do yan teban tok an ningut. Ae nandak nandakni kulabik dima asak yan nomansi nolik do anek iyi dakon gen anteban ak do gen yan anteban agit.

¹⁸ Do gen bamori tomal, unun Piñkop dakon yan teban tokni gat, ae gen yan anteban agit on gat. Unun bamot kulabik aripmi dima anjil, nido Piñkop da top dimasi yosak. Do miñat aminyo pasal kin Piñkop da kapmatjok pasilgiman nin Piñkop dakon yan teban tokni unun do nandanek butnin anteban an kimagek Piñkop da yo unun nim do yan teban tok agit unun do jomjom anen.

¹⁹ Unun jomjom da egip egipnin dakon teban tok tagisi ae tebaisi, kirat madep tap wakga tebai abidosok unun yombem. Kirat unun imal madep telagi yut dakon buri telagisisi sopmandak unun yapmanek yutgwan wigisak.

²⁰ Yesu da mibiltan nimejek nin panpulugok do unungwan kili wigigit. Unun mukwa sogok amin dakon mibiltok amin daganek dagok dagogi mini egi wigikdisak. Unun Melkisedek yombem.

7

Melkisedek unun man madepni ton

¹ Melkisedek unun Salem kokup pap dakon kila amin madepni, ae Piñkop Wukwisi dakon mukwa sogok amini egipgut. Abraham da emat anek kila amin madep dapmanek kokupmon apgut bisapmon, Melkisedek da kosiron domdom anek gisam imgut.

² Injakwan Abraham da emaron yo morap timikgit unun kokwin aban kabi 10 anakwan unudon ban kabi kinda Melkisedek do imgut. Melkisedek dakon man dakon mibili unun yan: “anjak kilegi dakon kila amin madep.” Ae unun Salem kokup pap dakon kila amin madep kisi, unun dakon mibili unun yan: “but yawot anjak dakon kila amin madep.”

³ Melkisedek menji ae datniyo dakon but pisoni dima mandabi, ae babikni kabi yo kisi dakon but pisoni mini. Menji da anjalagit bisap mini ae ni gidaron kimakgit dakon bisapni mini. Unun Pinjkop dakon Monji da yan egipgut. Unun mukwa sogok toktogisi egisak.

⁴ Babiknin mibiltogi Abraham da yo tagi tagi morap emaron timikgit unun kokwin aban kabi 10 anakwan unudon ban kabi kinda Melkisedek do imgut. Do yanjsi nandaman, Melkisedek unun man madepni tonj!

⁵ Moses dakon gen teban da yan yosok, Israel amin yo kabini kokwinikba kabi 10 anakwan unudon ban kabi kinda Liwai amin kabikon mukwa sogok pi timikgan amin do yomni. Israel amin unun Liwai dakon notni, ae unun Abraham dakon monjini kisi, mani Israel amin da yo kabini tan yoman unun dakon kabi kinda notni unun do yoman.

⁶ Melkisedek Liwai da kabikon da dima altagit. Mani Abraham dakon yo kabini dakon kabi kinda timigek Pinjkop dakon yan teban tok timikgit amin Abraham do gisam imgut.

⁷ Ae nin pakyanjsi nandaman, gisam yomisak amin unun amin madep anjakwan gisam timikdak amin unun pinjini egisak.

⁸ Mukwa sogok amin da Israel amin dakon yoni kabi kinda timik timik an, unun amin kimot do gin ekwan. Mani Melkisedek, Abraham dakon yoni kabi kinda timikgit amin, unun Pinjkop dakon papia da sigin egisak yan yosok.

⁹⁻¹⁰ Melkisedek Abraham gat domdom agimal bisapmon Liwai Israel amin dakon yo timit timit amin unun babikni Abraham da yawikon egipgut, do nin yan tagi yonen, Abraham da Melkisedek do yo imgut bisapmon Liwai da imgut yan asak.

Mukwa sogok amin mibiltogi kalugi da mukwa sogok kalipmi yapman mudosok

¹¹ Kalip Israel minjat aminyo gen teban abidawit, ae unun gen teban da yan yosok, Liwai amin kabi unun mukwa sogok pi ani. Mani, Liwai dakon mukwa sogok pini da minjat aminyo aripmi tagi panmilip agagi kan, mibili nido Pinjkop da mukwa sogok amin kinda don yabekgit, unun Melkisedek yombem, ae unun Aron yombem dima?

¹² Ae mukwa sogok amin kulabik ani kan, gen teban yo kisi kulabik agagi.

¹³ Pinjkop da mukwa sogok amin don yabekgit amin, unun Israel amin kabi njaknjwari kindakon altagit. Ae unun da kabikon amin kinda kalip altakon mukwa sogok pi kinda dima agit.

¹⁴ Nin nandaman, Amin Taginin Juda da kabikon da altagit, ae Moses da unun amin kabi dakon amin da mukwa sogok amin egipni do gen kinda dima yagit.

¹⁵ Do mukwa sogok kalugi unun altak unun Melkisedek yombem, ae yanjsi nandano pisosak, unun da Liwai kabikon mukwa sogok amin yapman mudosok.

¹⁶ Amin diwari unun mukwa sogok amin dagawit, nido unun Liwai kabikon nani. Mani unun mukwa sogok amin dagagit, nido egip egipni unun tapmimi tonjsi, ae yo kinda da aripmi dima antasik agagi.

¹⁷ Pinjkop gen da unun do yan yosok:
“Gak da mukwa sogok amin dagok dagogi mini egipdisal.

Gak mukwa sogok amin Melkisedek yombem.”

¹⁸ Gen teban kalipmi unjun Liwai amin dagin mukwa sogok amin dagoni unjun Pinjkop da kili wiririk mudagit, nido gen teban unjun tapmimi mini ae unjun da nin aripmi dima panpulugogi.

¹⁹ Gen teban da yo kinda anmilip aban tagisisi dima agit. Yanjo, Pinjkop da kosit nɔwakɔwari kinda wɔtdalban pisagit unjun tagisisi ae gen teban yapmandak, ae unjun kosiron da Pinjkop da kapmatjok tagi kinenɔ yanɔi nandanɔ teban tanjek jomjom aman.

²⁰ Ae Pinjkop da unjun mukwa sogok amin manjigit bisapmon, unjun gen yanɔ anteban anjek manjigit. Mukwa sogok kalipmi do yanɔ dima agit.

²¹ Mani, Pinjkop da gen yanɔ anteban anɔkwan Yesu mukwa sogok amin dagagit. Pinjkop dakon papia da yanɔ yosok:

“Amin Tagi da gen kili yanɔ anteban agit,
‘Gak mukwa sogok dagok dagogi mini egipbi.’
Ae geni unjun kulabik dimasi asak.”

²² Pinjkop yanɔ yagit, do nin nandamanɔ, Yesu da sanbek sanbek kalugi unjun anteban asak, ae sanbek sanbek kalugi unjun wagil tagisisi ae sanbek sanbek kalipmi yapmandak.

²³ Kalip amin morapmi da mukwa sogok amin dagawit, nido unjun kimakgwit, anjek mukwa sogok amin toktogi aripmi dima egipmi.

²⁴ Mani Yesu da dagok dagogi mini egisak. Unjun mukwa sogok pi dagok dagogi mini do abidagit.

²⁵ Do minat aminyo unjun da manon Pinjkop da kapmatjok kini unjun bisapmi bisapmi yokwikon banɔ tagi timitjak, nido unjun dagok dagogi mini egisak, anjek Pinjkop da panpulugosak do bisit anegisak.

²⁶ Mukwa sogok mibiltok amin unjeden da nin tagisi panpulugosak. Unjun telagi egisak, ae gulusunɔi kinda dima tanɔ imisak, ae Pinjkop da dabilon gwaljigi minisi. Unjun Pinjkop da yokwi pakpak da dubagikon kwensi ason Kwen Kokup yipgut da egisak.

²⁷ Mukwa sogok dakon mibiltok amin kalipmi unjun gildari gildari mukwa soɔ soɔ awit. Mibiltok iyi dakon yokwini mudoni dakon mukwa sowit, anjek don minat aminyo dakon yokwini mudoni dakon mukwa sowit. Mani Yesu pi yanɔ dima asak. Unjun bisap kalonɔin iyi dakon egip egipni wagil parekgit.

²⁸ Gen teban da mukwa sogok amin dakon mibiltok amin miktim amin tapmimni madep dima amin banɔ manjigit. Mani gen teban da manjikon Pinjkop da gen yanɔ anteban anjek Monji manjigit. Unjun Monji unjun wagil tagisisi, ae unjun dagok dagogi mini egipdisak.

8

Yesu Kwen Kokup mukwa sogok amin dakon mibiltok amin egisak

¹ Gen unjun yomanɔ dakon mibili unjun yanɔ: Nin mukwa sogok amin dakon mibiltok amin tagisi unjeden aminin egisak. Unjun Kwen Kokupmon Kila Amin Madep Wikwisi egisak unjun dakon kila amin madep yiyit tamokon kisiri aminisi tet do kili yikgit.

² Unjun Pinjkop dakon pi Kwen Kokup telagi yutnon asak. Yut unjun Amin Tagi dakon yut bamisi, unjun da iyi agit, amin da dima awit.

³ Mukwa sogok dakon mibiltok amin morap Pinjkop do but galak yo panɔi panɔi anɔ, ae mukwa sogok dakon pi unjun tanɔ yomisak. Do Mukwa Sogok dakon Mibiltok Aminin unjunyo kisi mukwa sosaksi.

⁴ Uñun miiktimon egisak tam, mukwa sogok amin aripmi dima ekwan. Nido, miiktimon mukwa sogok amin kili ekwan. Uñun gen teban yolek Pinjkop do but galak dakon yo mibili mibili iman.

⁵ Uñun mukwa sogok pi uñun telagi yut miiktimon tosok uñudon an. Telagi yut uñun telagi yut bamisi Kwen Kokup tosok uñun dakon tilakni ae wupmigin. Moses da imal nan telagi yut awal do agit bisapmon Pinjkop da yan iyigit:

“Gak imal yut dakon yo morap aki bisapmon, pakyañsi kan kimagek wupmi kabapmon goligin uñun nanñi yolek abi.”

⁶ Mani abisok Kristo mukwa sogok pi abidagit uñun da mukwa sogok amin diwari dakon pi yapman mudosok. Nido, uñun binap amin egek sanbek sanbek kalugi anteban asak, ae sanbek sanbek uñun da sanbek sanbek kalipmi yapmandak. Ae sanbek sanbek kalugi da yo nim do yan teban tok asak uñun da sanbek sanbek kalipmi da yo nim do yan teban tok agit uñun yapmandak.

Sanbek sanbek kalugi da sanbek sanbek kalipmi yapmandak

⁷ Nandani. Sanbek sanbek kalipmi uñun wagil tagisi tam, Pinjkop da sanbek sanbek kalugi aripmi dima aban.

⁸ Mani, Pinjkop da miñat aminyo dakon gulusunni pindagek yan yagit: “Amin Tagi da yan yosok,

‘Nandani, bisap kinda apdisak, nak uñun bisapmon Israel amin kabi gat ae Juda amin kabi gat sanbek sanbek kalugi aben.

⁹ Sanbek sanbek uñun kalip Isip miiktimon babikni kisitnikon da timik panapgun bisapmon sanbek sanbek agim uñuden dima aben.

Nido nak da sanbek sanbek agim dakon gen dima guramikgwit, do nak da manji yomgun.

¹⁰ Mani sanbek sanbek kalugi nak da Israel miñat aminyo gat akdisat, uñun yan:

Nak da gen teban morapno nandak nandaknikon yopdisat, anek geno butnikon mandakdisat.

Anek nak da Pinjkopni egapbo, uñun nak dakon miñat amin kabi egipdan.

¹¹ Ae uñun bisapmon amin da notni gat ae peni padik padikni yo yoyin degek “Ji Amin Tagi nandan imni” yan dima yokdan.

Nido kisi morap nak nandan namdan gin.

Uñun amin isali bo ae man madepni ton uñun nandan namdan gin.

¹² Nak da yokwini wiririk yominek, ae sanbenek dima nandaken.’”

¹³ Pinjkop da sanbek sanbek kalugi do yanek, uñun da yan nolisak, sanbek sanbek mibiltogi uñun kalipmi dagak. Ae yo kalipmi daganek si pasil do an, uñun bisap pisipmisok gin tokdan, anek wagil pasildan.

9

Pinjkop gawak imim dakon silip dakon gen teban kalipmi

¹ Sanbek sanbek mibiltogi uñun Pinjkop gawak imim dakon silip dakon gen tebani tan imgwit, ae on miiktimon Telagi Yut kinda tagit.

² Uñun Telagi Yut uñun imal ban yut kaben kinda yut buri bamori yan witjiwit. Yut buri mibiltogikon tenjeni yopyop tamo gat, ae bret yopyop tamo gat, ae telagi bret gat uñun da tawit. Uñun yut buri do Yut Buri Telagi yan yawit.

³ Anek Yut Buri Telagi da pomon imal madepsi kinda abisiñba magit. Anek imal uñun da manjigwan yut buri kinda tagit uñun Yut Buri Telagisi yan yawit.

4 Yo sonjba kibanj tagisi an dakon alta wasawit unun gol ban kwenikon witiwiti unun yutgwan tagit. Ae Sanjek Sanjek Kinam wasanjek gol ban kwenikon wutiwiti ununyo kisi tagit. Ae unun tamo tingwan yo yan tawit: kwoba monin gol ban wasanji unjungwan tagit, unun kwobagwan mana* tawit, ae unun tamogwan Aron dakon win kirinji kalip gugi wugit, ae tip bamot Pinjkop da sanjek sanjek dakon gen mandagit unjungwan tawit.

5 Ae anjelo serabim bamori dakon wupmi amin da wasawit da unun Sanjek Sanjek Kinam unun da kwenon yikgimal. Unun bamot dakon piri da kinam dakon gapmi anyongam anjil do wasawit. Anjelo bamot unun Pinjkop unudon egisak dakon tilak. Mani, abisok unun yo morap dakon mibili do aripmi dima yokerj.

6 Yo morap yan da aripmon wasanjek mukwa sogok amin gildari gildari telagi yut dakon yut buri mibiltogi do wigek pini awit.

7 Anjakwa mukwa sogok amin dakon mibiltok amin unun kalon dagin Yut Buri Telagisi do wigigit. Bilagi bilagi kosit kalon wigi wigi agit. Ae isal dima wigigit. Unun yawi timik pawigigit. Anjek unun yawi ban iyi dakon yokwini gat ae minjat aminyo da dima nandanek gulusun awit dakon yokwini wiririt do paret agit.

8 Unun anpagon Telagi Wup da yan nolisak, telagi yut unun sigin tagit bisapmon, Yut Buri Telagisigwan wiginerj dakon kosit dima pisagit.

9 Unun yo morap da abisok yan nolisak, mukwa sogok amin da Pinjkop do but galak dakon jap iman ae bit kilapyo ban mukwa son iman, mani unun da Pinjkop gawak iman amin dakon but aripmi dima panmilip asak, ae nin amin kilegisi yan aripmi dima nandakdanj.

10 Gen teban unun da jap ae pakbi, ae pakbi sonjba Pinjkop da dabilon kilek toni dakon silip mibili mibili do yosok. Unun giptim dakon yo dogin yosok, do yo unun da Pinjkop da dabilon nin aripmi dima panmilip aban kilek tonerj. Pinjkop da gen teban on minjat aminyo da yolakwa wigi sanjek sanjek kalugi noman tokdisak dakon bisapmon wigisak do gen teban on yomgut.

Yesu iyi dakon yawini nanj paret agit

11 Mani abisok Kristo kili apgut da yo tagisi noman tawit da tonj unun dakon Mukwa Sogok Mibiltok Amini egisak. Unun telagi imal yut wagil tagisi ae telagi imal yut kalipmi yapmandak unjungwan kili wigigit. Amin da yut unun dima awalgwit. Unun on miktim dakon yo dima.

12 Ae Kristo meme bo ae bulmakau monin dakon yawi ban timigek unun Yut Buri Telagisigwan dima wigigit. Unun iyi dakon yawi nanj timigek telagi yutgwan bisap kalon kinda gin wigigit. Anjek nin yokwikon ban yumanj nanjan egip egip dagok dagogi mini do amin agimanj.

13 Sanjek sanjek kalipmikon minjat aminyo Pinjkop da dabilon garak aba mukwa sogok amin da meme gat ae bulmakau wili dakon yawi, ae bulmakau minjat sonjba sonj pasilganj dakon abilakni unun ban timigek unun minjat aminyokon tagal yomgwit. Unun Pinjkop da dabilon gwaljigi mini egipni do anjek yan awit.

14 Mani Kristo dakon yawi da unun yapmandak. Kristo unun gulusun kinda agit dakon diwarini kinda dimasi tanj ingut. Ae Wup egip egip teban egisak unun da tapmimon iyi dakon egip egipni nanj paret agit, do yawini giptimnin banjin panmilip aban gwaljigi mini dima amanj. Mani unun anpaknin yokwi morap nin kimoron panjwanj unun dakon diwarirj wiririkban pasilakwa nin

9:4: TP 16.33; 25.10-16; 30.1-6; IDT 17.8-11; GT 10.3-5 * 9:4: Mana unun jap kinda Moses da bisapmon Pinjkop da yopban pinjba Israel amin da nawit. 9:5: TP 25.18-22 9:6: IDT 18.2-6 9:7: MS 16.2-34 9:9: Ibr 10.1-2 9:13: MS 16.15-16; IDT 19.9,17-19; Ibr 10.4 9:14: 1Pi 1.18-19

Pinjkop da dabilon gwaljigi minisi ekwaman yanji nandaman. Do nin Pinjkop egip egipmi ton dakon pi tagi anen.

Kristo dakon yawi da sanbek sanbek kalugi anteban asak

¹⁵ Mibili yan do anek Yesu unun sanbek sanbek kalugi dakon binap amin egisak. Unun minjat aminyo sanbek sanbek mibiltogi sigin tagit bisapmon yokwi awit dakon diwari wiririt do anek kimagek minjat aminyo dakon egip egipni yuman nagit. Do minjat amin morap Pinjkop da yan yomisak, unun da Pinjkop da kalip monji gwayoni do gisamni dagok dagogi mini yom do yagit unun timitdan.

¹⁶ Amin kinda don kimot do anek, yo kabini namin da timitjak yan dakon but piso papia kinda mandisak. Anek kimotjak bisapmon monji unun papia yolek dat da yo kabi manjin imgut unun timit do nandisak kan, mibiltok datni asi kimakgit amin da yan nandanakwa yo kabini tagi timitjak.

¹⁷ Amin unun kimokdok kan, but piso gen unun pini ton asak. Mani but piso mandagit amin egisak kan, but piso mandagit unun isal tosok.

¹⁸ Unun da tilak Pinjkop da sanbek sanbek mibiltogi agit unun anteban ak do yawi tagalgwit.

¹⁹ Moses da gen teban morap minjat aminyo do yoyin mudanek bulmakau monin gat ae meme gat dakon yawini timik pakbi gat iktagilgit. Anek isop kindap dakon kilinji nap gami ban wabi unun sipsip dangwan ban wasanbi unun yawikon sibigit. Anek abidan awilakwan yawi dakon mumumi da Pinjkop dakon gen teban papia ae minjat amin morap da kwenon mawit.

²⁰ Anek yan yagit:

“Yawi on Pinjkop da sanbek sanbek unun yolnisi do yagit unun anteban asak.”

²¹ Ae unuden gin Moses da telagi imal yut gat ae Pinjkop gawak imim dakon yo morap ton unudon yawi pawilakwan mawit.

²² Asi, gen tebanon yawi kalon dagin yo morapmi aban gwaljigi mini an. Ae yo kinda anakba kimagekwan yawini dima mosak kan, Pinjkop da minjat amin dakon yokwini dima yopman yomisak.

Kristo da yokwi wiririt do iyi nan paret agit

²³ Telagi imal yut gat yo morapni gat unun yo Kwen Kokup ton dakon wupmi gin. Unun yo dangwi ton dakon yawini timigek unudon tagalba Pinjkop da dabilon gwaljigi mini awit. Mani, yo Kwen Kokup nani parntelak ak do paret wagil tagisi yo dangwi ton yapmandak unun ban awit. Yan dima awit tam dima telak tanbam. Do unun agagisi awit.

²⁴ Nin nandaman, Kristo unun telagi yut amin kisit da awalbi ae Pinjkop dakon telagi yut bamisi dakon wupmi gin asak unjungwan dima wigigit. Unun Pinjkop da kapmatsisok altan noman tanek nin panpulugok do anek Kwen Kokupsi wigigit.

²⁵ Bilagi bilagi mukwa sogok amin dakon mibiltok amin mukwa sok do yawi timigek Yut Buri Telagisi unjungwan wigigit. Ae yawi unun timikgit unun iyi dakon yawi dima. Mani Yesu unun Kwen Kokup iyi nan paret do wigigit, ae unun bisap morapmi dima agit.

²⁶ Yan bisap morapmi asak tam, unun tepmi morapmi sigin pan anan kisak, unun Pinjkop da yo morap wasanban noman tawiron da win abisok bisapmon wisagon tepmi sigin paban. Mani dima. Abisok mibi bisapmon Kristo bisap kalonji kinda miktimon pinjek yokwi wiririt do iyi nan paregek kimakgit.

²⁷ Amin morap kisi bisap kalonjin kimagek don gen pikon atdan.

28 Unudenj gin, Kristo minjat aminyo morapmi dakon yokwini dakon jigini timit do anek bisap kalon kindagin iyinan paregek kimakgit. Ae bisap kinda gat don apdisak, mani unun bisapmon yokwi wiririt do dima apdisak. Minjat aminyo unun do jomjom an amin yokwikon banj timit do apdisak.

10

Mukwa sogok kalipmi da yokwi aripmi dima wiriritjak

1 Moses dakon gen teban unun yo tagisi don noman tokdan dakon wupmi gin, unun bami dima. Do gen teban yolek bilagi bilagi mukwa sonj sonj awit, mani gen teban da minjat aminyo telagi yutnon abanj unun panmilip aban tagisisi aripmi dima ani.

2 Mukwa sogok unuden da minjat aminyo panmilip aban tagisisi an tam, mukwa sogok di gat sanbejek dima abam. Mukwa sogok da minjat aminyo telagi yutnon apgwit unun wagil panmilip aban gwaljigi mini kili awit tam, butnikon da sunj agimanj dakon gulusunjin unun sigin tarj nimanj yanj dima nandabam.

3 Mani dima. Bilagi bilagi mukwa unun sonjek yokwini do sigin nandanj,

4 nido bulmakau wili gat ae meme gat dakon yawini da yokwi aripmi dimasi wiririti.

5 Yanj do anek Kristo miktimon apgut bisapmon yanj yagit:

“Gak amin da yo dangwi tonj banj dapmanj mukwa sonjek paret ani do dima galak tagil.

Mani gak da giptimno nanj anjnoman agil.

6 Mukwa sogok dakon yo kindapmon wagil sosonj gat ae yokwi wiririt dakon mukwa sosonj unun kisi do gak dima galak tagil.

7 Do nak yanj yagim, ‘Pinjkop, nak gak dakon galaktok yol do kili abit.

Unun nak do papiakon kili mandabi.’”

8 Mibiltok Kristo da gen teban da paret ani do yosok unun do yanj yagit, “Gak amin da yo dangwi tonj banj dapmanj mukwa sonjek paret ani do dima galak tagil, ae mukwa sogok dakon yo kindapmon wagil sosonj gat ae yokwi wiririt dakon mukwa sosonj unun kisi do gak dima galak tagil.” (Mani Moses dakon gen teban da anisi do yosok.)

9 Ae sanbejek yanj yagit, “Nak gak dakon galaktok yol do kili abit.” Unun do anek sanbek sanbek kalugi anteban ak do anek sanbek sanbek kalipmi wiririkdak.

10 Yesu Kristo Pinjkop dakon galaktok yolek giptimni nanj paregek bisap kalon kimakgit. Yanj anek panpulugagit da nin iyi dakon telagi minjat amin kabi ekwamanj.

Yesu da paret agit unun da yokwi tagi wiriritjak

11 Sanbek sanbek kalipmi da bisapmon mukwa sogok amin morap gildari gildari agek pini anj anj awit. Unun mukwa kalon nanj gin bisap morapmi sonj sonj awit, ae unun da yokwi aripmi dima wiririti.

12 Mani, Kristo da paret kalonjisi kinda gin agit, ae unun paret bisap dagok dagogi mini tarj ananj kikdisak. Yanj anj mudanjek Pinjkop da amin tet do yikgit.

13 Yigek Pinjkop da uwalni kandap mibilnikon yopban geni guramitni do jomjom anegisak.

14 Nido unun iyinanj bisap kalonj paregek panpuluganban minjat aminyo iyi dakon telagi minjat amin kabi dagonj. Ae unun da aban gwaljigi minisi awit, ae yanj gin toktogisi egi ananj kikanj.

¹⁵ Uņun dakon mibili Telagi Wup kisi da nin do yan tenjenok asak. Mibiltok yan yosok:

¹⁶ "Amin Tagi da yan yosok,

'Sanbek sanbek kalugi nak da don unun gat aben unun yan. Nak da gen tebano butnikon yopdisat, anek gen teban dakon geni nandak nandaknikon mandakdisat.'

¹⁷ Ae don gen unun sanbenek yan yosok:

"Nak da yokwini gat ae gen teban iragek yo yokwi an do wagil intoken."

¹⁸ Ae Pinkop da yokwi kili wiririkgit, do yokwi wiririt dakon mukwa soni dakon pi mini.

Nin nandan gadat an kimagek Pinkop da kapmatjok kinen

¹⁹ Yan do, not kabi, Yesu dakon yawini da yokwinin kili wiririk mudagit, do nin pasol pasoli mini Yut Buri Telagisi unungwan tagi wiginen.

²⁰ Nin unun yutgwan kosit kalugi egip egipmi ton unudon da tagi wiginen. Kosit unun Yesu da iyi dakon giptim paregek witdalgit, unun Telagi Yut Dakon Buri Telagisi dakon yoma kaga do imal madep abisinba magit unun witdalek wigigit.

²¹ Nin Mukwa Sogok dakon Mibiltok Aminin egisak. Unun wukwisi ae Pinkop dakon minjat amin kabi morap kilani asak.

²² Unun da anpak yokwi agiman dakon gulusunin wiririkgit, do Pinkop da dabilon gwaljigi mini da ekwaman, yansi nandanen do yawini nin dakon buron tagalgit. Anek giptimnin pakbi jimjimi minisi nan sugagit. Yansi agit do butninin anpak toptopmi morap ton unun wiririk mudonen, anek Pinkop do nandan gadat imin kimagek unun da kapmatsisok kinen.

²³ Nin nandan gadatnin gat ae yo tagisi do nandan teban tanek jomjom anek ekwaman unun do yan tenjenok aman do nandan gadatnin tebaisi abidanek but bamot dimasi anen. Nido, yo morap Pinkop da ak do yan teban tok agit, unun asisi akdisaksi.

²⁴ Nin kalon kalon Pinkop dakon minjat aminyo diwari do nandanek panthagap ano amin do but dasi galak tan yomni, anek anpak tagisi an yomni. Nin unun do nandak nandak anen.

²⁵ Ae Pinkop dakon minjat aminyo nin amin diwari da an unuden muwut muwutnin dima yipman detnen. Ji nandan, Kristo dakon abap bisapni kili abinek kapmat toso, do nin kalon kalon amin diwari dakon but panteban ak do pi madepsi anen.

Nin Pinkop dakon Monji manji dima imnen

²⁶ Nandan, nin gen bami kili nandan pisagiman, anek don si nandan mudanek yokwi da anpagon agipnen kan, yokwi unun wiririt dakon mukwa sogok kinda gat dimasi toso.

²⁷ Nin yan do da egipnen kan, pasol pasol madepsi anek gen pi madep dakon gildat gat ae kindap tedepmi madepsi Pinkop dakon uwalni wagil son yomdisak unun do jomjom akdaman.

²⁸ Kalip, amin kinda Moses dakon gen teban irakgit, anakwan amin bamori bo kapbi da kanek sun ak dakon yan kwok awit kan, unun amin do bupmi dima nandan ingwit. Kila amin da minjat aminyo yoyinba si anakba kimakgit.

²⁹ Do ji Pinkop dakon Monji do nandaba yo isali asak amin do niansi nandan? Unun amin jig madepsi pakdan. Kristo dakon yawi da sanbek sanbek kalugi anteban asak, unun da panmilip aban unun amin Pinkop dakon

aminsi dagawit anek telagisi egipgwit. Mani, abisok unun amin da aba yawi yo isalisi asak. Anek nandan yawot dakon Wup do anpak yokwisi an iman.

³⁰ Nin nandaman, Pinjkop da yan yagit:

“Yokwi dakon kobogi yomyom unun nak dakon pi.

Nak da kobogi anjomdisat.”

Ae sanbenek yan yagit:

“Amin Tagi da minjat amini dakon anpakni gen pikon kokwin anek kobogi yokwi yomdisak.”

³¹ Asi, nin Pinjkop egip egipmi ton dakon Monji manji imnen kan, Pinjkop da kobogi yokwisi nimdisak do pasol pasol madepsi anen.

Nin nandan gadaron tebaisi atnen

³² Ji aesi kalip Pinjkop dakon tenten abidawit bisap unun do nandani. Unun bisapmon jigi tepmiyo madepsi pawit, mani ji tebaisi akgwit.

³³ Bisap diwari minjat aminyo da dabilon depba agakwa jigilak yan daminek yo yokwi an dangwit. Ae ji bisap diwari jigi unuden pawit amin gat gadanek panpulugawit.

³⁴ Ae dam tebanon yopba egipgwit amin unun do bupmi nandan yomgwit. Ae amin da yo kabisi gwayewit bisapmon, ji kisik kisik anek yum pindakgwit, nido yan nandawit, yo bamisi tan nimisak gin, unun dagok dagogi mini tan anan kikdisak.

³⁵ Ji jigi kalip pawit unun do nandanek nandan gadatji tebai unun dima yipman detni. Nandan gadat tebai an dakon tomni madepsi Pinjkop da damdisak.

³⁶ Tebaisi ak kimotni, yan anek Pinjkop dakon galaktok tagi yolni. Anek kalip Pinjkop da yo tagisi dam do yan teban tok agit unun tagi timitni.

³⁷ Tebaisi atni, nido Pinjkop gen papia da yan yosok:

“Asi, bisap dubak dima, amin unun apdisak kili ununjok apdisak.

Ae tepmisi apdisak.

³⁸ Nak dakon amino kilegisi unun nandan gadaron egipdisak.

Mani duwalik pigisak kan, tagi dima nandan iberj.”

³⁹ Mani nin duwalik pipeg pasilnen dakon amin dima. Nin nandan gadat anek egip egip teban abidonen dakon minjat aminyo da ekwaman.

Nandan gadat dakon mibilisi

(Kilapmi 11-13)

11

Pinjkop do nandan gadan iminek tebaisi atnen

¹ Nandan gadat dakon mibili unun yan. Nin pakyañsi yañsi nandaman, yo tagi morap Pinjkop da nim do yan teban tok agit unun timit do nandan teban tanek jomjom anek ekwaman unun asi timitdaman yañsi nandaman. Ae dabil da yo unun dima pindakgaman, unun yo morap unun ton yañsi nandaman.

² Kalip amin nandan gadat awit, aba Pinjkop da anpakni do but galaksi nandagit.

³ Nin nandan gadat aman do yañsi nandaman, Pinjkop miktim gat ae kundukon yo morap ton unun yanban genikon da noman tawit. Do yo morap abisok dabil da pindakgaman, unun yo amin da dima pindari ban wasagit.

Abel, Enok, ae Noa yo da Pinjkop do nandan gadat awit

⁴ Abel Pinjkop do nandan gadat anek mukwa sonj imgut. Aban Pinjkop da Abel dakon mukwa do galak tagit. Mani Ken dakon mukwa do dima galak tagit. Abel unun nandan gadat agit, mibili yan do anek Pinjkop da but galak dakon yo Abel da imgut unun do galak tanek amin kilegi yan iyigit. Abel kilisi kimakgit, mani nandan gadatni unun da nin sigin yan tentenan nimisak.

⁵ Enok Pinjkop do nandan gadat agit. Aban anpakni do tagisi nandagit, do dima kimagakwan Pinjkop da abidan anan Kwen Kokup wigigit. Amin da wisinek dima kawit, nido Pinjkop da kili abidagit.

⁶ Mani, nandan gadatni mini amin, Pinjkop da unun amin do nandaban tagi dima asak. Nido, Pinjkop da kapmatjok kik do nandisak amin, unun Pinjkop egisak yan si nandan gadan kimokdok, ae amin Pinjkop wusik do pi an amin unun Pinjkop da yo tagisi an yomisak yan nandan gadan kimokdok.

⁷ Pinjkop da Noa yo don noman tokdan unun dakon but piso gen iyigit. Iyiban yo unun Noa da dima pindakgit, mani Pinjkop dakon gen nandan gadanek tap wakga kinda wasagit. Anek iyi gat ae gwakni gat unun tap wakgakan wigek dima tasik tawit. Unun nandan gadatnikon da, Noa da miktim amin morap diwari gulusun awit unun panjenan agit.

Abraham gat Sara gat nandan gadat agimal

⁸ Abraham Pinjkop do nandan gadat agit, do Pinjkop da yan imgut bisapmon Abraham Pinjkop dakon gen guramikgit. Unun kokupni yipman degek Pinjkop da miktim kinda iban iyi dakon miktim dagosak do nandagit unudon kigit. Abraham dukwan kiken unun dima nandagit, mani nandan gadat anek kigit.

⁹ Unun nandan gadat anek kin Pinjkop da miktim im do yagit unudon yikgit. Anek unun miktimon wanja amin da yan imal yutnon yikgit. Ae Aisak gat Jekop gat kisi imal yutnon yikgimal, unun amin do Pinjkop da miktim unun yom do yan teban tok agit.

¹⁰ Abraham yan agit nido nandan gadat anek kokup pap toktogisi unudon don egipben yan nandagit. Pinjkop da kokup pap unun nian wasogi unun iyi nandan mudanek wasagit.

¹¹ Abraham gat Sara gat monji panjalak bisap kili yapgumal, mani nandan gadat anek monji panjalanjil dakon tapmin pagimal. Sara nandan gadat anek yan nandagit, "Pinjkop da yan teban tok agit, ae unun da gen bami gin yosok."

¹² Do amin kalon unun amin pelansi anek si kimot do agit bisapmon monji morapmisi dakon datni dagagit. Babikni unun iren tanek kundukon gik ton ae tap kidipminon niman ton morapmisi, amin da aripmi dima manjiri awit.

¹³ Unun minat amin morap unun nandan gadat anek egi wigi kimot awit. On miktimon egipgwit bisapmon yo tagisi Pinjkop da yom do yan teban tok agit unun dima timikgwit, isal nandan gadaron da dubagikon pindagek but galak nandawit. Unun iyi do nin miktim njwaknwarikon amin yombem da amin da miktimon bisap pisipmisok ekwaman yan yawit.

¹⁴ Yan yon amin unun iyi dakon miktim wisan yan nandaman.

¹⁵ Miktim yipmanek apgwit unun dogin nandanek egipgwit tam tobi kokup egipgwiron tagi kwam.

¹⁶ Mani miktimni kalipmi unun yapmanek miktim wagil tagisisi unudon egip do galak tawit, miktim unun Kwen Kokup. Unun amin da Pinjkop do, "Gak nin dakon Pinjkop," yan iyinjakwa Pinjkop mayagi dima pasak, nido unun amin do kokup pap kinda kili an noman agit da toso.

¹⁷⁻¹⁸ Pinjkop da Abraham do yan teban tok anek yan iyigit: "Aisagon da babikgo altokdan."

Mani Pinjokop da Abraham anjkwalek monji anak mukwa sosak do iyinban monji kalonji Pinjokop do imgut.

¹⁹ Abraham yan nandagit, "Aisak kimotjak kanj, Pinjokop da tagi aban pidosak." Yanjsi nandagit, do monji kimoron nanj abidagit yanj asak.

Aisak, Jekop, ae Josep yo da Pinjokop nandan gadan imgwit

²⁰ Aisak nandan gadat anek Jekop gat Iso gat do gisam yomgut. Anek yo don noman tanj yomdan unun do yoyigit.

²¹ Jekop nandan gadat anek si kimot do anek Josep dakon monji bamot do gisam yomgut. Anek busunni win kirinji da diwarikon witinjek Pinjokop gawak imgut.

²² Josep nandan gadat anek si kimot do anek yagit "Israel amin don Isip miktim yipmanjek kikanj." Yan yanjek don kimakban iyi dakon kidari timigek nian ani unun do yoyigit.

Moses nandan gadat agit

²³ Moses dakon menji datniyo nandan gadat agimal. Do Moses altanban kanek kapbi anjksibigimal, nido monji unun wagil tagisisi kinda kagimal, ae kila amin madep dakon gen teban kirinji do pasol pasol dima agimal.

²⁴ Moses nandan gadat anek taganek amin madep agit bisapmon amin da kila amin madep Pero dakon gwi dakon monji yan iyini do dimasi galak tagit.

²⁵ Unun Pinjokop dakon minat amin kabi gat jigi kalonji panen yan nandagit. Yokwi dakon anjak anek bisap pisipmisok kisik kisik ak do dima nandagit.

²⁶ Yan nandagit, Kristo dakon man do mayaktok pakenj kanj, unun da Isip dakon yoni tagisi morap unun yapmandak. Yan nandagit nido Pinjokop da tomni do yo tagisi imdisak unun do nandanek egipgut.

²⁷ Moses nandan gadat anek Isip miktim yipmanjek kigit. Kila amin madep da japmi nandan imgut, mani Moses unun do dima pasalgit. Pinjokop pasili egisak unun Moses da dabil da yan kagit do tebaisi akgit.

²⁸ Unun nandan gadat anek Yapyap Bilak madepmon Israel amin yoyinban sipsip dapgwit. Anek anelo da Israel amin dakon monji mibiltogikon igayikjok kinda dima ani yan do sipsip dakon yawi banj yoma domon sowit.

Israel amin morapmi nandan gadat tebaisi awit

²⁹ Israel amin nandan gadat anek Tap Gami pudanek miktim kibiri timon yan kiwit. Mani Isip amin kinj tap pudok do anek pakbi nanj kimakgwit.

³⁰ Israel amin nandan gadat anek Jeriko kokup pap anjwasinjakwa gildat 7 kabi agit. Anjakwa tip dam madep tuwil kigit.

³¹ Kosit oba minat Reap nandan gadat anek amin panman ak amin bamot panpuluganek pabidanban yutnikon wigiwit. Do Pinjokop dakon gen dima guramikgwit amin gat kisi dima kimakgwit.

³² Bisap pisipmi do ni gen banj sanjenek dayikenj? Gideon, ae Barak, ae Samson, ae Jepta, ae Dewit, ae Samuel, ae kombi amin morap do dayikenj kanj bisap aripmi dima.

³³ Unun amin nandan gadat anek diwari da kila amin madep morapmi dakon emat amini pabinj yopgwit. Unun amin anjak kilegikon da amin kila anek Pinjokop da yo yom do yan teban tok agit unun timikgwit. Ae laion dakon gen kagani soggwit.

³⁴ Uņun amin da milen asip madepsi sogit uņun aba kimakgit. Ae emat agak siba paņpek wolakwa dima dapgwit. Uņun amin tapmimni mini, mani don tapmim pawit. Uņun emat amin tebaisi daganek miktim ņwakņwari dakon emat amin kabini yolba pasal kiwit.

³⁵ Amin kimakbi aeni pidanba meni da timikgwit.

Mani nandan gadat amin diwari uwal da dam tebanon yopmanek giptimi obisi paņupbal awit. Mani Piņkop manji iminek pulugan kik do dima nandawit, nido yan nandawit, kimotnen kan kimoron da pidanek egip egip wagil tagisi abidokdaman yan nandawit.

³⁶ Ae uwal da diwari jigilak gen yoyinek baljawit, ae diwari nap teban ban paņteban anek dam tebanon yopgwit.

³⁷ Diwari tipban dapgwit, ae diwari ilik dagok ban giptimi ilik daganba tim bamot awit, ae diwari emat agak siba ban dapba kimakgwit. Uņun amin diwari sipsip ae meme gipban paņek agipgwit. Uņun giptim dakon yo do wadanakwa amin da jigi yominek anpak yokwi anjomgwit.

³⁸ Yan aba miktim kibiri amin da aripmi dima egipmi ae kabapgwani binap agek gopbat ae gapmagwan egi egi awit. Uņun nandan gadat amin da miktim amin diwari yapman mudanek amin wukwisi ae tagisi awit.

³⁹ Uņun miņat amin morapyo nandan gadat awit do anek Piņkop da miņat aminyo tagisi yan nandan yomgut. Mani miktimon egek Piņkop da yo yom do yan teban tok agit uņun dima timikgwit,

⁴⁰ nido kalip Piņkop da yo wagil tagisi nin kisi da timitnen do nandan kokwin kili agit. Kalip egipgwit amin gat ae nin gat kisi bisap kalon gwaljigi minisi egipnen do nandagit.

12

Nin Yesu pakyanysi kanek nandan gadan imnen

¹ Uņun nandan gadat miņat aminyo kalip egipgwit uņun gikwem da yan nin paņgwasinek nindan. Yan do, nin yo morap pabij nip do an uņun yopman mudanek yokwi nin banaldak uņun paņ dagonen. Anek timtim yanek dima yawogek Piņkop da nabi gwapbo anen do yagit uņudon agipnen.

² Yesu uņun nandan gadatnin dakon wasok wasok ae wasip, do dabilnin Yesukon gin tanakwan kanek egipnen. Uņun don kisik kisik madepsi egipdisat yan nandanek tilak kindap dakon mayagi do nandaba kik dima anek tepmi paņek kimakgit, da abisok Piņkop dakon kila amin madep yityit tamo da amin tet do yikdak.

Piņkop da nin paņkilek ak do jigi nimisak

³ Ji pakyanysi nandani. Yokwi pakpak amin da Yesu anpak yokwisi an iminakwa tebaisi akgit. Ji uņun do nandanek tapmim yawot dima ani, ae butji dima yawotjak.

⁴ Asi, ji yokwi uņun pabik do emat madepsi awit, mani emat anakwa yawisi kinda dima mawit, don mokdan.

⁵ Ae Piņkop da ji dakon but paņteban asak do gen yagit uņun kili injawit, ma? Ji monjinoni yan dayinek yan yagit:

“Monjino, Amin Tagi da gak anekilek ak do jigi gaban kan, uņun do yo isali yan dima nandaki, ae gen tebai gayinban uņun do tapmingo dima mosak.

⁶ Nido, Amin Tagi da amin morap but dasi galak tan yomisak uņun paņkilek ak do jigi yomisak, ae amin morap monjinoni yan yoyinek timikdak uņun si baljosok.”

⁷ Ji tebaisi agakwa Pinjkop da ji panjkilek ak do jigı damjak. Dat kinda da monji anjkilek ak do asak unjudeŋ gin Pinjkop da jikon yaŋ gin asak. Namin monji kinda datni da dima anjkilek asak?

⁸ Pinjkop da monjini kisi morap panjkilek asak. Ae dima panjkilek asak kaŋ, monjinisi dima ekwaŋ. Kaŋ ji gwamda yombem da ekwaŋ.

⁹ Ae miktimon datnin do nandani. Unjun da nin panjkilek ak do jigı nimirakwa nandano wukwan yomgumaŋ. Yaŋ agimaŋ do wupnin dakon Datni da nin panjkilek asak bisapmon unjun do madepsi gawak imiŋek egip egip abidoneŋsi.

¹⁰ Miktimon datnin da bisap piŋipmisok iyi da nandak nandak da ariŋmon nin panjkilek awit. Mani Pinjkop da iyi telagi egisak do ninyo kisi yaŋ gin telagi egipneŋ do anek nin panpulugaŋek panjkilek asak.

¹¹ Dat da nin panjkilek ak do jigı nimisak bisapmon nin kisik kisik dima amaŋ, nin butjik pamaŋ. Mani don panjkilek agit dakon bami komaŋ, unjun anpak kilegisi gat ae but yawot gat nimisak.

Nin tapmim paŋek tebaisi atneŋ

¹² Yaŋdo, kisitji alek taŋbi unjun paŋenagek pi ani, ae njwakji tapmimi mini paŋteban anek

¹³ “kosit kilegikon agipni.”

Yaŋ ani kaŋ, kandaŋji wagil dima yokwi tokdaŋ, aeni kilek tokdaŋ.

¹⁴ Amin morap gat yawori egip do pi tebaisi ani. Ae telagisi egipni. Telagi dima egipni amin unjun Amin Taŋi dima kokdaŋ.

¹⁵ Pakyaŋsi kaŋ kimotni. Jikon da kinda maŋek Pinjkop dakon nandaŋ yawotni di yipmaŋ dekbhan. Ae jikon da kinda kindap isiŋmi da yaŋ kwanek yokwi paŋalon anđaban amin morapmi di paŋupbal aban Pinjkop manji di ibam.

¹⁶ Amin kinda yumabi anpak asak do kaŋ kimotni. Bo amin kinda Iso da Pinjkop manji imgut unjudeŋ asak do kaŋ kimotni. Unjun jap bisap kalon noknogi unjun timit dogin anek yo kabini monji mibiltogi amin da timiri unjun kisi imgut.

¹⁷ Disi nandaŋ, don yo kabini unjun timit do nandagit, mani dima timikgit. Gisamni ae timit do kunam taggit, mani but tobil anek gisamni timitjak dakon kositni dima taŋ imgut.

Nin Jerusalem Kwen Kokup tosok unjodon kili obimaŋ

¹⁸ Israel amin da Sinai Kabap kiwit ji unjudeŋ dima aŋ. Unjun kabapmon kineŋ yo dabil da pindakgwit, ae mirak paŋek nandawit. Unjodon kindap madep sogit, ae pilin tuk masi masimi agit, ae mirim tebaisi agit unjun pindakgwit.

¹⁹ Anek kweŋ kinda madepsi yaŋakwan amin kinda da gen yaŋgit. Yaŋakwan miŋat aminyo pasol pasol madepsi nandaŋek bisit tebaisi yaŋ yawit, “Gen di gat nandak do pasalgomaŋ!”

²⁰ Pinjkop da gen yoyigit unjun do pasalgwit. Gen unjun yaŋ: “Amin bo bit kilap yo kinda kabapmon wigisak kaŋ tipnaŋ anakba kimotjak.”

²¹ Yo unjun pindakgwit unjun do madepsi pasol nimnimigek Moses yaŋ yaŋgit: “Nak nimnimigek madepsi pasaldot.”

²² Mani ji yo unjudeŋon dima abin altawit. Saion Kabapmon kili apgwit. Jerusalem Pinjkop egip egipmi toŋ dakon kokup pap Kwen Kokup tosok unjodon kili apgwit. Unjodon anelo tausen morapmisi da muwugek kisik kisik aŋ.

²³ Ji Pinjkop dakon monji gwayoni mibiltogi man morapni Kwen Kokupmon mandabi unun dakon muwut muwut madepmon apgwit. Pinjkop, amin morap dakon gen kokwin aminon apgwit. Amin kilegi dakon wup kabikon apgwit. Unun amin Pinjkop da panjkilek aban gwaljigi minisi awit.

²⁴ Yesu sanjek sanjek kalugi dakon binap aminon apgwit. Ae Yesu dakon yawi mumumni mawiron apgwit. Unun yawi da yokwinin wiririkdak, do unun Abel dakon yawi yapmandak. Abel dakon yawi da kobogi timit do yosok.

Kan kimotni

²⁵ Kan kimotni. Pinjkop da gen yosok unun nandak do dima kurak toni. Kalip Moses da on miktimon Pinjkop dakon mama gen yoyinban geni nandak do kurak tawit bisapmon, iyi kutnanjek kigik dakon kosit dima tanj yomgut. Do yanjsi nandani, abisok Pinjkop da Kwen Kokupmon da mama gen niyisak, unun manji imneñ kan, nin panjkutnanjek kigik dakon kosit minisi.

²⁶ Kalip Pinjkop da gen yanban miktim wudip agit. Mani abisok yan teban tok anek yan niyisak:

“Bisap kinda gat miktim anjkwakwalitdisat.

Ae miktim gin dima, kundu yo kisi panjkwakwalitdisat.”

²⁷ Ae “bisap kinda gat” do yosok, do yan nandaman, Pinjkop da miktim kunduwo kisi panjkwakwalitjak bisapmon yo morap iyi wasagit unun wiririkban pasildan. Anjakwan yo aripmi dima panjkwakwaliri unun dagin tokdan.

²⁸ Pinjkop da kila asak kokup unun abidagiman unun aripmi dima kwakwaliri, yan do anek ya yan iyineñ. Nin anpak iyi galak tosok unun anek iyi nanjin gawak imineñ pasol pasol anek mani anjenotneñ.

²⁹ Yanjsi aneñ, nido

“Pinjkopnin unun kindap tebaisi,
do yo yokwi morap soñ pilik mudokdisak.”

13

Nin kalonj kalonj amin do but dasi galak tanj yomneñ

¹ Ji panjmuwukbi notji do but dasi galak tanj yomyom anpak dima yipman detni.

² Jikon amin kinda dima nandan iman amin kinda apban kan, unun abidok do dima in-toni. Kalip amin diwari da aminsi banj timikgaman yan nandawit, mani anjelo banj timikgwit.

³ Amin dam tebanon ekwan amin do dima in-tan yomni. Nin unun gat kisi dam tebanon ekwan yan nandani. Ae uwal da jigi yoman amin unun do dima in-tan yomni. Ninyo kisi da jigi unun paman yan nandaneñ egipni.

⁴ Minjat eyo anpak unun yo madepsi kinda, do amin morap kisi da unun do nandaba wigakwan kilani anakwa gwaljigi minisi tosak. Nido Pinjkop da yumabi anpak mibili mibili an amin unun kobogi yo yokwisi an yomdisak.

⁵ Moneñ dakon galaktok jikon dima tosak. Yo tan niman unun aripninon ton yan nandani. Nido Pinjkop da yan kili niyigit:
“Gepman dekgo gaga dage aripmi dima egipdisal.”

⁶ Yan do, nin nandan teban tanjek yan yoman:

“Amin Tagi panpulugokno egisak,
do yo kinda do dima pasolben,
Amin da aripmi dima abin nepni.”

Nin Yesu yol do dima mayak tonerj

⁷ Kila aminji kalip Pinjkop dakon gen dayiwit unun dima injan yomni. Anpak awit dakon bamı unun do nandanek nandan gadat awit unun yolek yan gin egipni.

⁸ Yesu Kristo unun kulabigi mini apma, ae abisok, ae don egi ananj kikdisak teban.

⁹ Yanjo, amin da gen njwaknjwari di dayin dekba nandan gadatji di witald kwam. Nin Pinjkop dakon nandan yawotni yipno unun da butnin panjeban aban atnej. Jap noknok dakon gen teban yolyol anpak da amin dakon but aripmi dima panjeban asak. Unun anpak da amin kinda aripmi dimasi anjplugokdisak.

¹⁰ Mukwa sogok amin da yo dangwi ton altakon dapbi unun ban non. Mani nin altanin njwaknjwari kinda tosok. Unun altakon mukwa sogok amin da jap aripmi dima noknogi.

¹¹ Mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da sipsip ae bulmakau dakon yawini yokwi wiririt do Yut Buri Telagisi unungwan pawigisak, mani bamı yut yomayo da wanja sosonj.

¹² Yanjin Yesu dakon yawini da minjat aminyo panjelak aban telagisi ani do kokup pap dakon yoma kaga da wanja tepmi pagit.

¹³ Yanjo, nin kisi yut yomayo da wanja kinjek unun da mayagi pagit ninyo unuden gin panerj.

¹⁴ Nido on miktimon nin dakon kokup pap toktoji kinda dima tosok. Mani kokup pap kinda don noman tokdisak nin unudon kinerj dosi nandamanj.

¹⁵ Yanjo, nin yipmanj deri mini Yesu da manon Pinjkop anjksin kimotnerj. Yan anej unun da gen dulumnin dakon paret asak.

¹⁶ Minjat aminyo do anpak tagisi anyomni, ae notji panjplugok do yo kabisi ban notji do yominj yominj ani. Unun anpak do dima injtoni, nido unun paret kinda, Pinjkop da unun do galak tosok.

Pinjkop da nin panjpluganban tagisi egipnerj

¹⁷ Kila aminji kilasi an unun don pi awit dakon mibili Pinjkop iyikdan, do gawak yominjek geni guramitni. Yanj ani kan, kisik kisigon da pini akdan. Mani butjik pani kan, unun da ji dima panjplugokdisak.

¹⁸ Ji nin do bisit ani. Pinjkop da dabilon butningwan gwaljigi mini yanji nandamanj, ae yo morapmon anpak kilegisi banjin ak do nandamanj.

¹⁹ Nak jikon tepmisi tobil opben do bisit an kimotni.

²⁰ Amin Taginin Yesu, sipsip dakon Kila Amin madep, unun da sanjek sanjek dagok dagogi mini unun anteban ak do yawini parekgit. Unun Pinjkop da kimoron nan aban pidagit. Abisok Pinjkop but yawot ami da

²¹ Ji panjtagap aban egip egipjikon yo tagisi morap da tujan daba iyi dakon galaktok yol kimotni dosi nandisat. Yesu Kristo da pi agit do anjek unun da ninon pi aban anpak morap iyi galak tosok unun an mudonerj. Tilimni dagok dagogi mini tan ananj kikdisak, do mani anjksin kimotnerj. Unun asi.

Mibi gen

²² Not kabi, nak ji dakon but panjeban ak do gen on mandan damisat unun do mirak pakyanji yopni, nido gen on mandisat unun dubagisi dima.

²³ Ji yanj nandani, notnin Timoti unun dam tebanon nan yipba kili kigit. Nagon tepmi apjak kan, nit ji dandak do apdenj.

²⁴ Nin dakon gildat tagi yipno kila aminji gat ae Pin kop dakon minjat amin kabini kisikon abisak. Ae amin kabi Itali miktim yipman apgwit unjuno kisi gildatni tagi yipba jikon abisak.

²⁵ Pin kop dakon nandan yawotni ji kisikon tosak do bisit asat.

Papia Jems da Mandagit

But piso gen

Papia on Yesu dakon padige Jems da mandagit. Jems unun Yesu yolyol amin Jerusalem egipgwit dakon kila amini egipgut. (Yabekbi 15.13 unudon koki.)

Jems da on papia mandagit unjungwan Pinkop dakon minjat aminyo da ni anpak tagisi ban yolek ani dakon gen tagisi morapmi mandagit. Minjat aminyo da nandak nandak tagisi ban timigek ae Pinkop dakon gen pakyansi abidan kimotni do tilak gen morapmi mandagit.

Jems da gen tebai yan yosok: Yesu nandan gadan imjak amin isal egipmi mini. Amin do anpak tagisi ban an yomin kimotjak, unun da gak nandan gadat tebaisi asal yan minjat aminyo yoliban kokdan.

Nin panjkealon tebaisi atnej, yan anek Pinkop gat tagisi egipnen (Kilapmi 1.1-18)

¹ Nak Jems, Pinkop ae Amin Tagi Yesu Kristo dakon oman amini. Papia on Israel amin 12 kabi ji kokupji yipmanjek miktim njaknjwarikon kiwit da ekwanj ji do mandan yipbo obisak. Gildat tagisi.

Panjilit da nin panjeban asak

² Not kabi, panjilit mibili mibili altan damni bisapmon butjik kinda jikon dima tosak, kisik kisik dagin jikon tosak.

³ Nido ji nandan, yo noman tanej nandan gadatji panjikidak, unun da tebai agek jigi guramitnej dakon anpak panjalon asak.

⁴ Toktogisi tebaisi agek jigi guramitni, yan anakwa unun anpak da jikon teban tosak. Yan anek Pinkop dakon anpak kinda do wadak wadak dima ani. Anpakji da tagisi ae kilegisi akdisak.

Nandan kokwin kilegi do wadak wadak asak amin unun bisit asak

⁵ Ji da binapmon amin kinda nandan kokwin kilegi do wadak wadak asak kan, Pinkop da nandak nandak imjak do bisit asak, anakwan Pinkop da indisak. Pinkop da amin morap do yo morapmi yomisak, ae bisit iyan amin do yanba yokwi tok dima an yomisak.

⁶ Mani unun amin nandan gadatsi anek Pinkop do bisit asak. Nandan gadatni timisok di yipman degek "Pinkop da unun namdisak bo dima" yan dima nandisak. Nido amin but bamot an unun tap pakbi mirim da pisonakwan tamaligkan unun yombem.

⁷ Unuden amin Pinkop da yo kinda namdisak yan dimasi nandisak.

⁸ Unun amin dakon nandak nandakni yo dikon di yopman yopman asak, anek anpak morap asak unun kosit nan gin kanjek dima agisak.

Yoni mini amin gat ae yoni morapmi amin gat dakon gen

⁹ Not kinda yoni mini kan, kisik kisik tagi asak, nido Pinkop da dabilon man madepni ton da egisak.

¹⁰ Ae yoni morapmi amin Pinkop da mani abin yipmandak, do kisik kisik tagi asak, nido jarej da biripmikwan unun da tilak kimotdan.

¹¹ Gildat da wisak bisapmon gildat tepmisi wusinej jon pindakban kibidan mudon. Jon dakon jarej man mudanakwa, tilimni tagisi unun wagil pasilgan. Unuden gin yoni morapmi amin pini mibili mibili sigin anek kimot akdan.

Pinjkop yo tagisi an niminek yokwikon dima panjkisak

12 Panjkewal morap noman tonjon jigi guramigek tebai akdak amin unun kisik kisik tagi asak. Nido panjkilit morapmon tebai atjak kan, Pinjkop da minjat aminyo but dasi galak tan iman unun do egip egip dakon pelit tim tilimi ton yom do yan teban tok agit, unun imdisak.

13 Yokwi ak do panjkilit noman tan iba "Pinjkop da anjkilikban asat" yan amin kinda da dima yogogi. Nido, yokwi da Pinjkop aripmi dima anjkilitjak, ae Pinjkop da amin kinda yokwi asak do dima anjkilikdak.

14 Mani, nin kalon kalon dakon but dakon galaktok yokwi da panjkilikban yokwi agak dakon galaktok noman tosok.

15 Unun but dakon galaktok yokwi unun minjat kinda da monji kwapmi awildak yombem da don yokwi anjalon aban noman tosok. Ae yokwi da si tagosok bisapmon kimot anjalon asak.

16 Notnonisi, ji bikbik iba yokwi ami da ji di panjkilikban.

17 But galak dakon yo morap tagisisi unun Dat da yopban kwen da pan. Dat, kundukon tenjen morap wasagit amin, unun anpakni kulabik dimasi asak. Unun gildat panjopmon yo dakon wupni dubak ton da ae don pisip ton unun yombem dima.

18 Unun yo morap wasagitwan amin nin da wukwini egipnen do anek iyi dakon galaktok yolek gen bami niban minjat monjini dagagiman.

**Nin Pinjkop do bamisi nandan gadan imaman kan,
anpak tagisi kisi anen**

(Kilapmi 1.19-5.6)

Nin geni nandanek guramitnen

19 Not kabino, pakyansi nandani. Ji morap gen nandak do mirak pakyansi yopni, mani gen tepmi dima yoni, ae butjap tepmi dima nandani.

20 Nido, amin dakon butjap da Pinjkop dakon anpak kilegi dima anjalon asak.

21 Yan do anek anpak inani mibili mibili gat ae anpak yokwi morap jikon madepsi iren tosok, unun wiriritni. Anek disi do nandaba pinakwa egek Pinjkop da gen unun butjikon kwaokgit unun nan abidoni. Gen unun da ji yokwikon ban tagi timitjak.

22 Mani gen unun isal dogin dima nandani, si guramitni. Isal dogin nandan kan, disi ban panjkewalgan.

23 Amin kinda Pinjkop gen isal dogin nandanek dima guramikdak kan, unun amin kinda da wupni pakbi idapmon kosok unun yombem.

24 Unun iyi dakon tomno dabilni kosok, mani kinjek tomno dabilni unun nianjen unun tepmisi intosok.

25 Mani gen teban gwaljigi minisi unun da yokwi dakon tapmim tuwilek nin pulugan nipmandak, do amin kinda da unun gen teban pakyansi kanban pisanakwan geni dima intanek guramitjak kan, Pinjkop da unun amin anpuluganakwan pi morap asak unun tagisisi noman tokdan.

26 Amin kinda "nak Pinjkop gawak imim silip an kimokdot" yan nandisak, mani gen kagani dakon kila tagi dima anek gen yokwi morapmi yosok kan, unun amin iyi nan top anjkewaldak, ae Pinjkop gawak imim dakon silip asak unun yo isalisi.

27 Pinjkop gawak imim dakon silip Pinjkop Dat da kanban gwaljigi minisi ae gulusunni mini asak unun yan: Nin minjat monjiyo men datyoni kimakbi gat, ae sakwabat gat do nandak nandak anek panpuluganek jigini guramitnen, ae

nin dakon anpak kila tagisi aneñ, anapno miiktim on dakon anpak yokwi da panupbal aban Pinjkop da dabilon inani dima egipneñ.

2

Nin amin morap kisi do anpak aripsi gin aneñ

¹ Not kabino, Amin Taginin Yesu Kristo tilimni madepsi, unun nandan gadan iman, do amin kinda do anpak tagi anek ae kinda do manji imni kan unun tagi dima.

² Amin kinda yik imalyo tagisi ban panek ae kisit tamikon sip gol nan wasanbi kinda yipmanek ji dakon muwut muwut yutjikon wigakwan yoni mini amin kinda imalni daganbi ae yokwisi kinda ununyo kisi wugisak,

³ anakwal ji da anpak tagi amin yik imalyo tagisi ban pak unun do an iminek yan iyan, “Gak obin on tamo tagisikon yikgi”, ae yoni mini amin yan iyan, “Gak amodon akgi” bo ae “Nak da kandap da kapmatjok mibilikon yikgi” yan iyan kan,

⁴ amin diwar; tagi ae diwar; yokwi yan nandan yan asak. Yan anek ji kokwin amin daganek nandak nandak yokwikon da kokwin an.

⁵ Not kabino nandani. Miiktim amin da dabilon yoni mini ekwan amin, unun banjin Pinjkop da nandan gadat madepsi tugar yominakwan egipni do kili manjigit. Kalip yan teban tok yan agit, amin but dasi galak tan iman unun yopban iy; amin kila asak da kagagwan egipdan, do yoni mini amin iy; amin kila asak da kagagwan egipni do kili manjigit.

⁶ Mani ji da yoni mini amin unun nandaba pinban yoman. Nam; da pabin depmanek jig; daminek ji timik gen pikon depmanan? Unun yoni morapmi amin dagan anpak unun an.

⁷ Pinjkop da Kristo dakon mani tagisi jikon yipgut, nan nam; da unun do nandaban pinakwan jigilak gen yon? Unun yoni morapmi amin dagan yon.

⁸ Pinjkop unun kila amin madepnin, unun da papianikon gen teban kinda ningut da yan yosok:
“Gaga do but dasi nian galak tosol, unuden gin amin do but dasi galak tan yobi.”

Ji gen teban unun but dasi guramitni kan, ji anpak tagisi an.

⁹ Mani amin kinda do anpak tagi anek kinda yum koni kan, unun yokwi an. Anakwa gen teban unun da yan nolisak, ji gen teban tuwil tuwil amin.

¹⁰ Amin kinda Pinjkop dakon gen teban morap kisi guramigek kalon; kinda nanjin kirinjikdak kan, unun amin gen teban morap kisi kirinjikdak da arip gulusun; ton.

¹¹ Nido, Pinjkop da yan yagit:

“Minat eyo kili abi, ji yumabi anpak dima ani.”

Ae yan kisi yagit:

“Ji amin dima dapba kimotni.”

Do yumabi anpak dima agil, mani amin kinda anakbi kimakgit kan, gak gen teban morap tuwil tuwil amin kinda dagagil.

¹² Pinjkop da anpakji kokwin asak bisapmon unun ji pulugan depmandak dakon gen teban unun do nandane; kokwin akdisak. Do ji unun do nandane; amin do bupmi nandane; toktogisi gen yogokji gat ae anpakji gat dakon kila tagisi ani.

13 Nido amin kinda amin do bupmi dima nandagit kan, Pinjkop da gen pikon kokwin asak bisapmon bupmisok kinda dima nandan imdisak. Mani amin do bupmi nandagit amin unjun gen pikon teban tokdisak.

Nandan gadat anpak tagi dima panalon asak, unjun nandan gadat yo isali

14 Not kabino, amin kinda da “Nak Kristo nandan gadat imisat” yan yosok, mani anpak tagi dima asak kan, nandan gadat unjuden da yokwikon ban tagi abidosak? Unjun dimasi.

15 Panmuwukbi notnin kinda bo ae saminin kinda imalni yokwi gin, anjakwan japni mini kan,

16 jikon da kinda da yan iyisak, “Butgo yawori tarjakwan panji njajali egipbi, ae kin jap nanek butgo tugosak”, mani imal bo jap dima imisak. Isal gen gin iyik unjun da nian anpulgosak?

17 Nandan gadat dakon anpak kisi yan gin. Nandan gadat isal tanek anpak tagi kinda dima noman tosak kan, unjun yo isali.

18 Mani amin kinda da yan yosak, “Amin diwari nandan gadat anakwa amin diwari anpak tagi an.”

Yan yanban kobogi yan yokdisat, “Gak nandan gadat anek anpak tagiyo kisi dima abi kan, nak nianon da gak dakon nandan gadat koken? Mani, nak dakon anpak tagi da nandan gadatno golikdisak.”

19 Gak “Pinjkop kalonji dagin egisak” yan nandan gadasal. Unjun tagi. Mani kon yo kisi yan gin nandan gadanek madepsi nimnimikgan.

20 Nandan kokwingo tagi dima amin, gak nandan gadat gin anek anpak tagiyo kisi dima abi kan, nandan gadatgo unjun yo isali. Gak gen on dakon mibili nandak do nandisal? Kan, nandaki,

21 kalip babiknin Abraham da monji Aisak altakon yipmanek Pinjkop do paret aban Pinjkop da yo agit unjun kanek amin kilegi yan iyigit.

22 Pakyanji nandaki. Abraham dakon nandan gadat gat ae anpakni tagi unjun kalonji gadagimal, anjakwan unjun anpak tagi da nandan gadatni aripmisi agit.

23 Do Pinjkop gen papiakon gen kinda tosok unjun bami noman tagit. Gen unjun yan:
“Abraham unjun Pinjkop do nandan gadat aban, Pinjkop da amin kilegi yan iyigit.”

Ae amin da Abraham do Pinjkop dakon notnisi yan iyiwit.

24 Do yansi nandani, amin kinda isal nandan gadat dogin Pinjkop da amin kilegi yan dima iyisak. Amin kinda anpak kilegi asak unjun do nandanek amin kilegi yan iyisak.

25 Yanjin kosit oba minat Reap da amin panman ak amin bamot unjun uwal da dapni yan do pankisibinek yabekban kosit njakjwat nan tobil kigimal, do Pinjkop da minat kilegi yan iyigit.

26 Nin nandaman, amin kinda wupni kili yipman dekgit kan, unjun amin kili kimakgit. Yanjin, amin kinda nandan gadat anek anpagon dima yipmandak unjun amin nandan gadatni kili kimakgit.

3

Nin gen yogoknin dakon kila tagisi anen

1 Not kabino, jikon da amin morapmi da Pinjkop gen yoyindet pi ak do nandak nandak dima ani. Nido ji nandan, Pinjkop da minat aminyo dakon

anjpak kokwin asak bisapmon mīnat aminyokon yoyīndet pi anj amin unjun pakyanji kokwin akdisak.

² Nin kisi morap gulusun morapmi aman. Mani amin kinda gen kagani dakon kila anjek gen yokwi kinda dima yosok kan, unjun amin gwaljigi minisi, ae unjun da giptim diwat morapni kisi kila tagi asak.

³ Os da nin dakon galaktok yolek kosit agipni do gen kaganikon ain tim yopmanjaman. Yanj anjek giptimni kisi iligapno nin dakon galaktok yolek akwan.

⁴ Ae tap wakga yo kisi do nandanen. Tap wakga unjun yo madepsi daman, ae mirim madepsi da pisonakwan tap idapmon agisak. Ae tap wakga anjobilakwa agisak dakon kindap kwik unjun monijisisok. Mani tap wakga awildak amin timi kindakon kik do asak kan, unjun tap wakga dakon yo unjun anjobil tobil anjakwan dukwan kik do nandisak unjudon kisak.

⁵ Unjuden gin, gen kaga unjun giptim dakon diwari moningok kinda, mani iyi dakon man awigek yo madepsi do yosok.

Kindap moningok kinda da sojek madepsi anjek koron sojek kindap morap tagini sosak.

⁶ Gen kaga unjun kindap kinda, yokwini unjun madepsi daman. Unjun da kindap tepmisi kwan sosok unjun da tilak anjak yokwi mibili mibili panalon anjek egip egipnin madepsi panjupal asak. Ae Sunduk Tipdomon egisak unjun da amin da gen kagakon kindap unjun yipban sosok.

⁷ Amin da jon kilap mibili mibili gat, ae minam, ae tunjon amin, ae tap idapmon yo morap ekwan unjun timigek yo unjun kilani anjakwa unjun da kisiron ekwan.

⁸ Mani gen kaga unjun tapmimni madep do amin kinda da iyi dakon gen kaga kila aripmi dima asak. Bisap morapmi gen kaga gen yokwi morapmi yosok. Unjudon amin dapdap marasin yokwi madepsi tugawit da ton.

⁹ Gen kagakon da Amin Tagi Datnin anjksaman. Mani bisap diwari nin da mīnat aminyo Pinjkop da iyi yombem wasagit unjun jobit yomaman.

¹⁰ Gisam yomyom gat ae jobit gat kisi unjun gen kaga kalonjon dagin noman tomal. Not kabi, unjun tagi dima.

¹¹ Pakbi dabil kalonjikon da pakbi si noknogi ae amin da dima noknogi yo kisi aripmi tagi potpori?

¹² Not kabi, pik kindap da olip sop tagi potni? Ae wain nap da pik kindap dakon sopmi tagi potni? Yanjin pakbi isipmi da pakbisi aripmi dima dagoni.

Nandak kokwini tagisi amin da anjak tagisi akdisak

¹³ Ji da binapmon nandan kokwini tagisi ae nandak nandakni tagisi amin kinda egisak kan, unjun amin bisapmi bisapmi anjak tagisi asak, ae nandan kokwini tagisi do iyi dakon man dima awigisak. Yanj anjakwan amin da kanba amin nandan kokwini tagisi ae nandak nandakni tagisi asak.

¹⁴ Mani ji tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok anj kan, ae bisapmi bisapmi ji disi dakon man pawigik do kosit wusik anj kan, nandan kokwin tagisi gat ae nandak nandakji tagisi gat do kisik kisik dima ani. Top anjakwa anjakji da gen bami di abin yipban.

¹⁵ Nandan kokwin yokwi unjuden Kwen Kokup da dima pisak. Unjun on miktim dakon yo gin. Unjun Pinjkopmon da dima abisak, Sunduk da anjalon asak.

¹⁶ Nandani, tagisi ekwan amin do nandaba yokwi tok anjek bisapmi bisapmi iyi dakon man pawigik do kosit wusik anj amin da binapmon pidok pidok madepsi noman tosok, ae anjak yokwi morap unjudon da noman ton.

17 Mani amin nandan kokwin tagisi Kwen Kokupmon nani ban timikgan unun da anpak yan an: Mibiltok nandak nandak gwaljigi mini unun yolgan, ae unun da bunon amin gat but kalonji ekwan, ae anpak yawori an yoman, anek pinjisi egek amin diwari dakon gen nandanej ekwan, ae amin do bupmisi nandan yominej anpak tagisi anyoman. Unun amin morap kisi do anpak tilak kalonjikon gin anyoman. Ae jamba but anpak dima an, unun anpak tagi yol kimokgon.

18 Nin but kalonj ekwaman kan, unun jap yet kwaokgaman yombem. Do unun but kalonj anpagon jap da pigaga kwonj unun da tilak anpak tagisi da egipnininon noman tokdan.

4

Miktim dakon anpak do galak tonj amin unun Pinjkop dakon uwalni

1 Gen emat gat ae butjap ukwayityo binapjikon noman tonj unun mibili nido noman tonj? Unun yokwi dakon but suligik dakon anpak mibili mibili butjikon emat an, unun da gen emat ae butjap ukwayityo panalon an.

2 Ji yo timit do nandan, mani dima timikgan, do ji amin dapba kimokgon. Ji yo do pindak galaktok an, anek unun aripmi dima timitni, do butjap ukwayit yo anek gen emat an. Pinjkop da yo damjak do bisit dima an, mibili yan do anek yo dima timikgan.

3 Ae yo timit do bisit an bisapmon yo dima timikgan, nido nandak nandakji kilegi dima tanakwan Pinjkop bisit an iman. Ji but dakon galaktok yokwi yolek giptimji da kisik kisik asak unun dogin nandan.

4 Minjat da eni yipmanek kin yumabi anpak asak unun da tilak ji Pinjkop kili yipman dek mudan. Nandani, miktim dakon yo do galagi nandisak amin unun Pinjkop do kuragisi nandan imisak. Unun dima nandan, ma? Nandani, on miktim not animisak amin, unun Pinjkop dakon uwalni dagosok.

5 Pinjkop dakon papia da yan yosok, “Wup unun Pinjkop da nin da butgwan yipgut unun yo morap yopman mudanej iyi dogin galaktan kimotnejen do nandisak.” Gen unun gen isali yan nandan, ma?

6 Mani Pinjkop da nin do nandan yawot madepsi an nimisak. Mibili yan do anek Pinjkop dakon papia da yan yosok: “Pinjkop da amin iyi dakon man pawikwan amin yo ak do nandan unun dima ani do kosit sopman yomisak, mani amin iyi do nandaba pan unun nandan yawok yominej yo tagi an yomisak.”

7 Do ji disisi do nandaba pinjakwan Pinjkop da yongamgwan egipni. Sunduk kosit sopman iminjakwa depman dek pasal kikedisak.

8 Pinjkop da kapmatjok kini, anakwa Pinjkop ji da kapmatjok apjak. Yokwi pakpak, amin da kisitni pakbikon suganba kilegisi an, unun da tilak butjikon yo yokwi tonj unun suganba kilek tan mudoni. Jamba but amin, butjikon nandak nandak yokwi tonj unun wiririk mudoni.

9 But yokwi anek kunam morapmi tatni. Abisok jikgo yanjan amin, kulabik anek kunam tatni. Abisok jikgo yanjan amin, kulabik anek butji jik tanakwa egipni.

10 Amin Tagi da dabilon disisi do nandaba pini. Yan ani kan, Amin Tagi da ji pawigikedisak.

Nin amin do yanba yokwi tok dima anen

¹¹ Not kabi, panmuwukbi notji diwari do yanba yokwi tok dima ani. Amin diwari do yanba yokwi tok asak bo ae notni dakon anpak kokwin asak, unun gen teban do yanba yokwi tok anek gen teban kokwin asak. Ae gen teban kokwin asal kan, gak gen teban dima guramikdal, unun gen teban dakon kokwin agak amin dagal yan asak.

¹² Pin kop kalon dagin gen teban panalon agit, unun kalon dagin Gen Kokwin Amin egisak. Ae unun kalon dagin minat aminyo yokwikon ban tagi timitjak, ae tagi panupbal asak. Do gak namin da amin dakon anpakni kokwin asal?

Nin kwen wigik dima anen

¹³ Jikon amin diwari da yan yon: "Abisok bo anwa kokup pap kindakon kin moner ilit pi anek bilak kinda egipner. Yan anek moner morapmi timitnen." Yan yon amin ji do gen yipmandat.

¹⁴ Ji gen unuden ban yon, mani anwa yo ni da noman toni unun dima nandan. Egip egipji mukwa da yan noman tanek bisap pisipmisok gin tanek wagil pasilgan unun yombem.

¹⁵ Ji yan gin yoni kan tagi, "Amin Tagi da galak tosagon nin sigin egek yo unun ak do nandan an unun anen."

¹⁶ Mani disi dakon man pawigek disi pi madep akdan unun do yon. Unun yokwisi.

¹⁷ Pakyan si nandani, amin kinda anpak tagisi kinda ak do nandanek dima asak kan, unun amin diwarini ton.

5

Yoni morapmi amin kobogi yokwisi timitdan

¹ Nandani! Yoni morapmi amin ji do gen yipmandat. Kunam tagek yan tidoni! Nido jigi madepsi da jikon noman tan damdisak.

² Yo morapji gat ae tilimji gat kili miktan mudan. Ae imal morapji yo monin da kili nan mudan.

³ Golji gat ae silwasi gat unun manut an mudan. Unun manut da ji dakon yokwisi pan noman aban nomansi tentenokdan, anek manut da giptimji kindap da yan sonba sokdan. Mibi bisap kili ununjok noman tokdisak, anakwan ji isal dogin yo morap gat moner gat panmuwukgan.

⁴ Nandani. Pi monji da pigagasi jap pawit. Anakwa ji da yuman nogini diwari pan kutnanek diwari gin yomgwit. Moner diwat unun da Pin kop da anpakji yokwi unun dakon kobogi damjak do madepsi yan tidon. Ae pi monji unun dakon bummi kunamyo da Amin Tagi Tapmim Ami da miragon kili pigigit.

⁵ Miktimon egipgwit bisap morapmon ji yo tagi tagi morapmi timigek disi dogin nandanek kisik kisik anek egipgwit. Jap morapmi nanek madepsi tagawit, do dikba kimotni dakon bisap kili noman tak.

⁶ Amin kilegi gen yan yominek kili dapba kimakgwit. Unun iyi kutnok do yo kinda dima awit.

Nin tebai agek bisit anek Amin Tagi dakon abap do jomjom anen

(Kilapmi 5.7-20)

Nin jigi guramigek Amin Tagi dakon abap do jomjom anen

⁷ Do not kabi, butji yawori tanjakwa jigí guramígek Amin Tagi da ae apjak unjun do jomjom ani. Disi nandan, pigagani tonj amin unjun jap tagisi kwokdan unjun do jomjom anegisak. Unjun butni anteban anek yawori egek jomjom anjakwan sikak gildatyo da pini anjakwal don bami pasak.

⁸ Jiyo kisi butji yawori tanjakwa jigí noman tanj daman unjun guramitni, nido Amin Tagi da apjak bisap unjun kwanj tosok.

⁹ Not kabi, notji do yanja yokwi tok dima an an ani. Pinjop da gen pikon di depban. Nandani, Gen Kokwin Amin Madep yoma kagakon akdak.

¹⁰ Not kabi, kombi amin kalip Amin Tagi da manon yanj tenjenok awit unjun do nandani. Uwal da yo yokwisi anyomgwit, mani butni yawori tanjakwa jigí unjun guramíkgwit. Ji unjun dakon anjak timígek yolni.

¹¹ Nandani, nin yanj yoman, “Amin butni anteban anek yawori egek jigí guramígan unjun Pinjop da gisamikban kisik kisiksi ekwanj.” Jop dakon geni kili nandawit. Unjun butni anteban anek yawori egek jigí morap noman tanj ingwit unjun guramíkgit. Disi nandan, don Amin Tagi da anjak tagisi an ingut. Asi nandan, Amin Tagi da amin nin do but dasi galak tanj nimisak, ae bupmi madepsi nandisak.

Gen yanj anteban ak dima ani

¹² Not kabi, gen madepsi kinda unjun yanj: Ji Kwen Kokup bo miktim bo ae yo di da manon genji dima yanj anteban ani. Yo kinda ak do nandan kanj “Asi” yanj gin yoni. Mani dima ak do nandan kanj “Dima” yanj gin yoni. Genji yo di da manon yanj anteban aba Pinjop da kobogi yokwi di daban.

Amin kilegi dakon bisit unjun tapmimi tonj

¹³ Jikon da kinda jigí pasak kanj, Pinjop do bisit asak. Ae kinda dakon but kisik kisik nandisak kanj, unjun Pinjop dakon man anjksik do kap yosak.

¹⁴ Jikon da kinda sot asak kanj, panmuwukbi dakon kila amin yanj yoba opni. Abinek Amin Tagi da manon bit nelak giptimikon sonj iminek Pinjop da anpuluganban kilek tosok do bisit ani.

¹⁵ Pinjop do nandan gadaneke bisit ani kanj, Amin Tagi da sot amin unjun anmilip anek aban pidokdisak. Ae yokwi agit kanj, Amin Tagi da diwarini wiririk imjak.

¹⁶ Yando, ji kalonj kalonj diwarisi Pinjop dakon minat aminyokon yanjkwok ani. Anek ji kalonj kalonj Pinjop da amin diwari panpulugosak do bisit ani, anjakwa Pinjop da ji panmilip asak. Amin kilegi kinda da bisit asak kanj, bisitni unjun tapmimi tonj, ae amin diwari tagisi panpulugogi.

¹⁷ Elaija miktim amin nin yombem. Mani sikak dima mosak do bisit tebai anjakwan, sikak dima manjakwan bilak 3 ae kanek 6 agit.

¹⁸ Don bisit aeni anjakwan kundu da sikak yipban manjakwan pigaga jap aeni kwawit.

Kosit yipmanj degkit amin abidanj anopnej

¹⁹ Not kabino, jikon da kinda Pinjop dakon gen bami yolyol kosit yipmanj degakwan amin kinda da abidanj aeni anopjak kanj,

²⁰ unjun amin anjak tagisisi nanj asak. Gen on do pakyanji nandani. Amin kinda yokwi pakpak amin kinda anpulugane kosit yokwikon nanj abidanj Pinjopmon ae anopjak kanj, unjun amin yokwi pakpak amin kimoron nanj abidanjakwan kimot dima asak. Ae Pinjop da yokwi pakpak amin dakon yokwini morapmi yopmanj yomgut.

Papia 1 Pita da Mandagit

But piso gen

Pita unun Yesu dakon panjet 12 kabikon nani kinda da on papia unun Yesu yolyol amin jigi morapmi paba unun dakon nandan gadatni panjetaban ak do mandagit. Yanj yosok, Yesu yolyol minjat amin Yesu Kristo dakon Gen Bin Tagisi do aeni nandani dosi yosok. Yesu kimagek kimoron da pidagit, anjek aeni tobil ap do yanj teban tok agit. Yanj teban tok unun agit unun do nandanjek apjak do jomjom ani.

Asi, Yesu yolyol amin jigi panj, mani jigi unun nandan gadatni panjilit do noman tonj. Do nandan gadat tebaisi abidanj kimagek wigi Kristo da aeni tobil apjak bisapmon wigakwan unun bisapmon tomni tagisi timitdanj.

No Rule Pinjkop dakon minjat amin kabisi agimanj, do anjak tagisi ban anjek, yo tagisi abidok do nandanjek jomjom aman unun abidonej

(Kilapmi 1.1-2.10)

¹ Nak Pita, Yesu Kristo dakon yabekbini. Papia on mandisat unun Pinjkop dakon minjat aminyo ji uwal da jigi daba wasenj ki provins Pontus, ae Galesia, ae Kapadosia, ae Esia, ae Bitinia unudon kin kin awit da ekwanj ji do mandisat.

² Kalipsigwan Pinjkop Dat da ji kili nandanj daminej iyi dakon minjat aminyo dagoni do kili manjigit. Unun Telagi Wup da panpuluganban egip egipji kisi Pinjkop do parek iminej telak tanek Yesu Kristo dakon gen yol kimotni, anjakwa Yesu dakon yawini da ji suganj depban Pinjkop da dabilon gwaljigi mini ani, yanj do anjek ji kili manjigit.

Pinjkop da nandanj yawot madepsi anj daminej butji panyawot aban yaworis tosak do bisit asat.

Egip egip tagisi da nin do Kwen Kokupmon jomanjek tosok

³ Nin Pinjkop dakon man anjksinenj, unun Amin Taginin Yesu Kristo dakon Pinjkopni ae Datni. Nin do bupmi madepsi nandanj ninggut, do Yesu Kristo kimakbi tamokon nanj aban pidagit, anjek unun kosiron da Pinjkop da egip egip kalugi ninggut. Ae egip egip kalugi wagil tagisi nin do anjnoman agit unun abidonejsi yanj nandanjek jomjom anjek ekwamanj.

⁴ Nin Kwen Kokup dakon egip egip abidonej do kili manjigit. Egip egip unun aripmi dima tasik togi, ae Pinjkop da dabilon gwaljigi minisi, ae mudok mudogi minisi. Egip egip unun Pinjkop gat kisi Kwen Kokup egipnenj bisapmon abidonej do Pinjkop da kili manjigit.

⁵ Kristo nandanj gadanj iminjakwa Pinjkop da tapmim madepnikon da ji panjknosok. Unun da ji yokwikon banj timigej panpuluganban tagisi egipni do nandisak, ae yo unun ak do nandisak unun mibi bisapmon nomansi aban tenjenokdisak.

⁶ Pinjkop da yo unun akdisak, ji unun do nandanjek kisik kisik anj. Mani abisok bisap pisipmisok dogin panjilit mibili mibili da noman tanj daminjakwa tepmi panj.

⁷ Pinjkop da ji dakon nandanj gadat anjkilik kok do anjek panjilit yum pindagakwan abanj. Nin nandanjanj, gol unun yo tagisi, mani gol unun yo tasik togi, do ji dakon nandanj gadat da gol yapmanjak ae wagil tagisisi. Amin da

gol unun asi gol bo yan do kindapmon sojek ankilik kon. Do nandani, pankilit mibili mibili altan daba nandan gadatji tebaisi sigin tosak kan, mibi gildaron Yesu Kristo noman altosak bisapmon ji do kisik kisik nandan daminek man madep damdisak.

⁸ Ji Yesu dima kawit, mani but dasi galak tan iman. Abisok dima kon, mani nandan gadan iminek but galaksi nandan. But galak unun da miktim dakon kisik kisik morap yapman mudosok. Unun gen kaginin da aripmi dima yan tenenan mudogi. Dimasi.

⁹ Kristo nandan gadan iman do anek Pinkop da ji yokwikon ban timikdak.

¹⁰ Kalip kombi amin da Pinkop da abisok nandan yawok daminek jikon yo tagisi akdisak unun do yan tenenok awit. Pinkop da nin yokwikon ban timitdisak unun dakon mibili nandak do pi madepsi awit.

¹¹ Kristo dakon Wup da kombi amin da butgwan yigek gen kagakon da Kristo da tepmi mibili mibili pakdisak anek don man madep pakdisak unun do yanwok agit. Anakwan kombi amin da nandawit, "Ni bisapmon nin yokwikon ban timitjak amin apjak?" ae "Unun bisapmon ni yo da noman tokdisak?"

¹² Mani, Pinkop da yan yoligit, yo morap noman tokdan do kombi gen yawit, unun da bisapmon dima noman toni. Abisok ekwan amin ji da bisapmon noman toni do yawit. Telagi Wup Pinkop da Kwen Kokup nan yabekban pigit unun da amin tapmin yoban Gen Bin Tagisi yan tenenok anek Pinkop da yo asak do kili dayiwit. Anelo kisi Pinkop da ji do yo tagisi agit unun pindak nandan yo akdo tagisi nandan.

Pinkop da telagi egipnen do yosok

¹³ Do bisapmi bisapmi nandak nandakji si panthagap anek egipni, anek disi do kila tagisi anek egipni. Yesu Kristo da noman altosak bisapmon Pinkop da nandan yawok daminek jikon yo tagisi unun akdisak unun do nandan gadat tebaisi anek jomjom ani.

¹⁴ Minjat monjiyo da gen guramit an unuden ani. Kalip nandak nandakji mini, do galaktok yokwi mibili mibili yolgwit, mani abisok anpak unun dima yolni.

¹⁵ Pinkop da ji kili yan damgut, unun telagi, do yo morap anikon jiyo kisi telagi egipni.

¹⁶ Nido Pinkop dakon papia da yan yosok:
"Ji telagi egipni, nido nak telagi egisat."

Tomni madep nan nin yuman nagit

¹⁷ Pinkop bisit iyinek "Dat" yan iyan. Dat unun da man timikgaman unun do nandanek kokwin dima asak. Nin kalon kalon da anpak aman unun pindagek nin kokwin asak. Do on miktimon egipni bisap morapmon, on miktim unun nin dakon kokupsinin yan dima nandani, ae Pinkop do pasalek unun da yongangwan gin egipni.

¹⁸ Nido disi nandan, kalip babakji da mibili mini dima nandan pisanek egipgwit jiyo kisi yangin egipgwit, mani Pinkop da ji yuman nanek unun anpagon ban pulugan depgut. Ae ji yum do miktim dakon yo si tasik togi silwa bo gol ban dima yuman nagit.

¹⁹ Kristo dakon yawi, tomni wukwisi nan yuman nagit. Kristo unun sipsip monin gwaljigi minisi.

²⁰ Pin̄kop mīktim dima wasagit bisapmon, Kristo da ji yuman̄ nosak do kili manjigit, ae abisok mībi bisap on ekwaman̄on, Pin̄kop da nin pan̄pulugosak do Kristo yipban kili altan̄ ten̄ten̄agit.

²¹ Un̄un da ji pan̄pulugan̄ban Pin̄kop nandan̄ gadan̄ im̄gwi. Un̄un Pin̄kop da Kristo kimakbi tamokon nan̄ aban pidan̄ban man madep im̄gut. Do ji Pin̄kop do nandan̄ gadat an̄jek yo ak do yan̄ teban tok agit un̄un do jomjom an̄.

Nin amin do but dasi galak tan̄ yom̄n̄

²² Ji gen barni yolgwit, yan̄ an̄jek disi Pin̄kop da dabilon gwaljigi mini awit. An̄jek Pin̄kop dakon mīnat aminyo diwar̄i but dasi galak tan̄ yoman̄. Do abisok pi madepsi an̄ kimagek but dasi galak tan̄ yom̄n̄ kimotni.

²³ Ji yan̄ ani, nido egip egip kalugi Pin̄kopmon abidawit un̄un kimot kimori mini. Pin̄kop dakon gen dagok dagogi mini un̄un da egip egip kalugi un̄un an̄alon asak.

²⁴ Pin̄kop da papiakon gen yan̄ tosok:
 “Mīnat amin morap jon̄ da yan̄ bisap dubak dima ekwan̄,
 ae man madepni da jarēn da yan̄ tepmi biripmigi mon̄.

²⁵ Mani Pin̄kop dakon gen toktogisi tan̄ an̄an̄ kisak.”
 Gen un̄un jikon Gen Bin Tagisi yan̄ ten̄ten̄awit un̄un.

2

¹ Ji altok altok kalugi kili awit, do an̄pak yokwi morap yipman̄ mudoni. Top yogok an̄pak gat, ae jamba but an̄pak morap gat, ae tagisi ekwan̄ amin do nandaba yokwi tok gat, ae yan̄ba yokwi tok morap gat un̄un kisi yipman̄ mudoni.

² Monji n̄akn̄ak kalugi mum do galagi madepsi nandan̄, un̄un da tilak mum tagisi, ae un̄udon yo yokwi kinda dima tosok, un̄un Pin̄kopmon da abisak un̄un timit do galagi madepsi nandan̄i. Mum un̄un da wupji an̄pulugan̄ban Pin̄kop da egip egip kalugi un̄un damguron tagan̄ madep ani ae tapmim pani, an̄jek Pin̄kop gat tagisi egipni.

³ Yan̄ ani, nido Pin̄kop da an̄pak ninon asak un̄un kili an̄kilik kawit, an̄jek Amin Tagi un̄un tagisi yan̄ kili nandawit.

Amin Tagi un̄un gwak egip egipmi ton̄

⁴ Ji Amin Tagikon apni. Un̄un gwak egip egipmi ton̄ yombem kinda. Mīnat aminyo da kan̄ba yokwi aban maba kigit, mani Pin̄kop da kili manjigit, an̄jek kan̄ban tagisisi agit.

⁵ Jiyo kisi gwak egip egipmi ton̄ yombem, ae Telagi Wup da tapmimon Pin̄kop da pan̄pulugan̄ban iyi dakon yutni dagon̄. Yan̄ aban ji Pin̄kop dakon telagi mukwa sogok amin kabini egek Yesu Kristo da manon paret ani. Un̄un paret Telagi Wup da ji pantagap aban Pin̄kop da paret si galak tosok asak.

⁶ Un̄un do Pin̄kop da papiakon gen kinda yan̄ tosok:
 “Nandan̄i, yut kodigikon gwak teban tip kindanan̄ tidosot un̄un nak da kili manjigim.

Un̄un gwak tagisi ae tebaisi.

Un̄un abisok yipbo Saion kokup papmon tosok.

Un̄un do nandan̄ gadan̄ im̄ni amin mayaktok aripmi dima pakdan̄.”

⁷ Ji nandan̄ gadat an̄ mīnat aminyo yan̄si nandan̄, Kristo un̄un gwak wagil tagisisi. Mani nandan̄ gadat dima an̄ amin, un̄un do Pin̄kop da papiakon gen yan̄ tosok:

“Yut agak amin da gwak yokwi yan yanek maba kigit, unun gwak tip kinda nanj tidawit da akdak.”

⁸ Ae gen kinda yanj toso:

“Unun da tip da yanj kosit obanikon toso, do amin morapmi kandapmi tidanjek piligi pakek tasik tokdan.”

Unun Pinjkop dakon gen abinj yipmanjan, do kandapmi tidanjek piligi pokgon. Kalip Pinjkop da yanj ani do kili manjigit.

⁹ Mani, Pinjkop da ji kili manjigit. Ji Kila Amin Madep dakon telagi mukwa sogok amin kabini ekwan. Ji Pinjkop iyi dakon minjat amin kabini ekwan. Egek jikon yo tagisi morap agit unun dakon yanj tenjenok ani do yanj damgut. Pilin tuk yipmanj degek tenjenikon apni do yanj damgut.

¹⁰ Kalip Pinjkop dakon minjat aminyo dima egipgwit, mani abisok minjat amin kabini ekwan. Kalip Pinjkop dakon bupmini dima abidawit, mani abisok kili abidanj.

No Rule Minjat amin diwarı da binapmon pilik bamok kilegisi anej

(Kilapmi 2.11-3.22)

Nin Pinjkop dakon oman monjisi egipnen

¹¹ Notnonisi, ji on miktimon kokup njwaknjwarikon amin da yanj ekwan, ae binap amin yombem. Do yanji dayisat, ji but kalip dakon galaktok yokwi manji yomni. Unun da wupji abinj yip do emat asak.

¹² Ji Pinjkop dima nandan iman amin da binapmon pilik bamok kilegisi ani. Asi, gulusun anj do gen yanj damdan, mani anpakji kilegi koni do don Pinjkop da minjat aminyo gen pikon yop do apjak bisapmon Pinjkop dakon man anjisikdanj.

¹³ Gapman mibili mibili dakon geni guramitni, nido Amin Tagi da yanj ani do nandisak. Kila amin madep da ji dakon wukwisi egisak do geni guramitni,

¹⁴ ae provins dakon gapman dakon mibiltok amini kisi dakon geni guramitni. Kila amin madep da unun amin yabegek anpak yokwi anj amin do kobogi yokwi anyomni, ae anpak kilegi anj amin dakon man pawigini do yopgut da ekwan.

¹⁵ Pinjkop da anpak tagisi banjin ani do nandisak. Yanj anek kanjo nandan kokwini tagi dima amin da gen kagani sopmanjek gen dima yanj damni.

¹⁶ Ji minjat aminyo puluganjki da yanj egipni. Mani “nin puluganji” yanj nandanek kin anpak yokwi mibili mibili di abam. Pinjkop dakon oman monji da yanj egipni.

¹⁷ Amin morap kisi do nandaba wukwan yomni, anek Pinjkop dakon minjat aminyo diwarı do but dasi galak tanj yomni. Pinjkop do si pasalek egipni. Anek kila amin madep do man madep imni.

Nin Yesu Kristo dakon anpak yolek tepmi panen

¹⁸ Oman monji ji kila aminji dakon pinjini egek nandaba wukwan yomni. Nak kila amin tagisi ji do yo yawori andaman unun dogin dima yosot. Kila amin yo yokwi andaman unun kisi dakon pinjini egipni.

¹⁹ Pinjkop dakon galaktok yolakwa isal dogin tepmi daba tepmi unun tagi paman yanj nandani kanj, Pinjkop da unun do tagisi nandakdisak.

²⁰ Mani anpak yokwi anakwa dikba tepmi pani kan, Pin kop da ji do nanda-ban tagi asak? Unun dima. Mani anpak tagi ban anakwa dikba unun do tepmi pani kan, Pin kop da yan do galak toso.

²¹ Pin kop da anpak unuden yolni do yan damgut, nido Kristo ji panpulugok do tepmi pagit. Ji da yolni do anpak unun kili doligit.

²² "Unun yokwi kinda dima agit,
ae top genyo kisi kinda dima yagit."

²³ Amin da ibipgwit, mani kobogi dima yobipgut. Tepmi pagit, mani panupbal ak do dima yagit. Unun iyi nan Pin kop yo morap kokwin kilegisi agak amin da kisiron yipgut.

²⁴ Kristo tilak kindapmon agit anek giptimni nan nin dakon yokwinin imekgit. Yokwi morap yipman mudanek anpak kilegi yol kimotneḡ mibili yan do anek agit. Giptimni obisi anagakwa tepmi pagit unun da ji panmilip agit.

²⁵ Ji kisi morap sipsip kinda pasilgit da dima nandan pisanek agisak unun da tilak agipgwit. Mani abisok Sipsip Kila Amin Tagisikon tobil apgwit. Unun wupji dakon Kila Amin Tagisi.

3

Minjat eyo dakon gen

¹ Unuden gin, minjat eni ton unun esi dakon pinbi egipni. Ae unun kabikon wili diwari Pin kop dakon gen dima guramikgan kan, minjatni ji but tobil ani do gen dima yanakwa anpakji tagisi banḡin pindagek but tobil tagi ani.

² Nido, minjat ji dandaba pilik bamok kilegisi anek pinbisi ekwan.

³ Minjat ji amin da dandaba tagisi ani yan do busunji dima panḡilim ani, ae giptimji gol ban dima panḡilim ani, ae imal tagisi ban dima pani.

⁴ Tilim dima tasik toḡi ban but kagasi panḡilim ani. Tilim unun anpak yaworisi ae tayanḡok egip egip. Anpak unuden Pin kop da dabilon tagisisi.

⁵ Anpak unuden do galak toni. Nido kalip bisapmon minjat telagi egek Pin kop da yo tagisi yom do yan teban tok anyomgut unun do jomjom anek unun tilim pawit. Anek eni dakon pinbini egipgwit.

⁶ Sara unun anpak yolek Abraham dakon gen guramigek amin madepno yan iyigit. Ae ji anpak kilegisi yolek yo kinda do dima pasolni kan, ji unun Sara dakon gwakni.

⁷ Unuden gin, wili minjatni ton, ji nandak nandak tagisi ban yolek minjatji gat tagisi yitni. Minjat dakon tapmim unun wili dakon tapmim yombem dima, unun madep dima, mani minjatyo kisi egip egip kalugi Pin kop da butgalak do nimisak unun kili abidawit, do ji minjatji do nandaba wikwan yominek panpuluganek anpak tagisi ban anyomim kimotni. Anpak unun yolek ani kan, yo kinda da ji dakon bisit do kosit sopsop dima akdisak.

Bisapmi bisapmi amin do anpak tagisi an yomneḡ

⁸ Gen on pandagok do yan yosot. Ji morap kisi but kalon egek amin morap kisi do bupmi nandan yomni. Pin kop dakon minjat aminyo diwari do but dasi galak tan yominek nandan yawok yominek disi do nandaba pisak.

⁹ Amin da yokwi an daba kan, kobogi do yokwi dima an yomni. Ae yanba yokwi tok an daba kan, kobogi do yanba yokwi tok dima an yomni. Kobogi do Pin kop da yo tagisi anyomjak do bisit ani. Pin kop da ji yan anek disi gisam timitni do yan damgut.

¹⁰ Pinjkop gen papiakon gen yanj tosok:

“Amin kinda egip egipni tagisi noman tanjakwan bisap tagisi kok do nandisak kanj, unjun amin gen yokwi dima yosak, ae top dima yosak.

¹¹ Unjun anpak yokwi morap manji yominej, anpak tagisi banjın asak.

Unjun amin gat but kalonj ak do dakon pi anj kimotjak.

¹² Nido, Amin Tagi da amin kilegi kilani anek bisitni do mirak yopmandak, mani yokwi pakpak do nandaban yokwi tanj yomisak.”

Anpak tagi anej dakon tepmi tagi panen

¹³ Ji anpak tagisi tebai yol kimagek ani kanj, namın da yo yokwi anj damjak?

¹⁴ Mani anpak tagisi anek unjun do tepmi pani kanj, Pinjkop da yo tagisi anj damdisak, do pasol pasol dima ani, ae nandaba kik dima ani.

¹⁵ Butjikon da Kristo kalonj nanjin yipba Amin Tagisi egipjak. Ae yo tagisi do jomjom anj unjun dakon mibili do dayınba kanj, bisapmi bisapmi kobogi yoyik do tagap tok anj kimotni.

¹⁶ Mani geni kobogi yawori ae anpak tagisikon da panjobil yomni. Ae Pinjkop da dabilon kilegisi egipni. Yanj aba Kristo yol do anek anpak tagisi anakwa gen yokwi dayanj amin unjun mayagi pakdanj.

¹⁷ Anpak tagisi anakwa unjun do amin da jigi daba tepmi pani kanj, Pinjkop da ji do tagisi nandakdisak. Mani anpak yokwi anek unjun dakon tepmi timitnen kanj, unjun da yo yokwisi asak.

Kristo da nin yokwikon banj timit do kimot anek ae pidagit

¹⁸ Kristo unjun amin kilegisi, mani yokwi pakpak minat aminyo dakon tamo abidanek yokwini wiririgek Pinjkopmon timik panjik do anek kimakgit. Unjun bisap kalonj kinda kimakgit, ae kinda gat dima kimotjak. Unjun miktım aminsi da ekwan amin da anakba kimakgit, mani Telagi Wup da tapmimon da pidagit da egisak.

¹⁹ Unjun kinj wup dam tebanon egipgwit unjun do Pinjkop gen yanj tenjtenanj yomgut.

²⁰ Wup unjun da kalip Noa da bisapmon Pinjkop gen abınj yipgwit. Noa da bisapmon anpak yokwi madepsi awit, mani Pinjkop da kobogi tepmi dima yomgut. Unjun butni yawori tanjakwan jomjom anjakwan wigi Noa da tap wakgani wasanj mudagit. Anek minat aminyo kalonj sok 8 kabi dagin tap wakgakan wigakwa pakbi madep da timik panjinakwa Pinjkop da yokwikon banj timikban tagisi egipgwit.

²¹ Pakbi unjun da telagi pakbi sogok dakon tilak asak. Pinjkop da ji yokwikon banj timit do telagi pakbikon banj timikdak. Telagi pakbi unjun giptim garak wiriritjak do dima, unjun Pinjkop da dabilon gwaljigi mini egip do dakon tilak asak. Ji yokwikon banj timit do Pinjkop da Yesu Kristo kimoron nanj aban pidagit.

²² Ae Kristo Kwen Kokup kili wigigit da abisok Pinjkop da amin tet do yikdak. Yigakwan anjelo ae kila amin madep, ae yo morap tapmimi tonj unjun da pinjini ekwanj.

No Rule Panjilit madepsi da panjmuwukbikon noman tanj yoba tepmi pan

(Kilapmi 4-5)

4

But kalip dakon anpak yipmanj mudonen

¹ Kristo giptim timnikon da tepmi pagit, do nandak nandak unun abidagit jiyo yan gin abidan kimotni. Nido, amin kinda giptim timnikon da tepmi pagit kan, unun amin yokwi dakon anpak kili yipman degkit.

² Ae miktimon egisak bisapmon but kalip dakon anpak dima yoldak, Pin kop dakon galaktok ban gin yoldisak.

³ Ji but kalip dakon anpagon aripmisi agipgwit, anek Pin kop dima nandan iman amin da anpak an unun ak do galagisi nandawit. Anpak unun, yumabi anpak mibili mibili, ae pakbi teban nanjek but upbal agak, ae jap pakbiyo madepsi anek pakbi teban morapmi nanjek anpak yokwi agak, ae anpak wagil yokwisi kinda unun kokup kidat do gawak yomyom anpak, unun anpak morap awit.

⁴ Abisok Pin kop dima nandan iman amin gat anpak yokwi mibili mibili unun sanben yoba dima an, anakwa unun do wiripdagek pidan gen yokwi dayan.

⁵ Mani don gen pikon iyi agek mibili nido anpak unun awit unun do yokdan. Pin kop da amin si ekwan gat, ae amin kili kimakgwit gat kisi anpakni kokwin ak do kili tagap tak.

⁶ Mibili yan do anek minat aminyo unun kili kimakgwit unun dima kimagek Gen Bin Tagisi nandawit. Asi, yokwi pakpak da kimokgon unuden yokwi awit dakon kobogi do kimot awit, mani Pin kop da iyi yombem wup egipni do nandagit do Kristo dakon Gen Bin Tagisi nandawit.

Pin kop da but galak do yo nimisak unun pi tagisi yomnen

⁷ Yo morap pasildan dakon bisap kili kapmat tosook. Do bisit ak do disi do kila anek dipmin dima pagek kalugi egipni.

⁸ Ae yo madepsi kinda, ji Pin kop dakon minat aminyo diwari do but dasi galak tan yomyom anpak tebaisi abidoni. Yan ani kan, amin da yokwi an daba diwarini tagi yopni.

⁹ Ae Pin kop dakon minat aminyo diwari apba ji gat egipni kan, but galagon da kilani tagisi ankimotni.

¹⁰ Pin kop da ji kalon kalon do but galak dakon yo damgut, do ji kalon kalon Pin kop dakon oman monji tagisi da egek, ni pi ani do tapmim damgut unun anek amin diwari panpulugoni.

¹¹ Amin kinda Pin kop gen yan tenjenok pi abidagit kan, Pin kop da iyi yosok yan nandanek gen yosak. Ae amin kinda amin panpulugok pi asak kan, unun amin Pin kop da tapmim imisak unun da aripmon pi unun an kimotjak. Yan anakwa minat aminyo da yo morap ani unun pindatni, anek Yesu Kristo da manon Pin kop dakon man ankisini. Unun man madepni ae tapmimni dagok dagogi mini tan anan kisak. Unun asi.

Kristo da tepmi pagit unuden, tepmi pak do but galaksi nandanen

¹² Notnonisi, pan kilit kinda kindap da yan jikon noman tosook. Mani ji wiripdagek yo nwanjwarisi kinda da noman tan nimisak yan dima nandanani.

¹³ Unun pan kilonon ji Kristo da tepmi pagit unuden pan, do kisik kisik ani. Ae Kristo dakon tilimni altan tenjenosak bisapmon ji kisik kisik madepsi anek butji tagisi tokdisak.

¹⁴ Ji Kristo dakon man abidon, anakwa unun do amin da gen yokwi dayinba kan, ji unun do kisik kisik ani. Nido, Pin kop dakon Wup tilimni wagil tagisisi jikon tosook.

¹⁵ Kan kimotni. Amin dapba kimotni, bo yo kabo noni, bo anpak yokwi di ani, bo amin diwari dakon pi panupbal ani, anakwa tepmi pani kan, unun tagi dima.

¹⁶ Mani ji Kristo Dakon Amin ekwan do anjek tepmi pani kanj, mayagi dima nandani. Kristo dakon man unun do but galaksi nandanek Pinjkop anj kisini.

¹⁷ Pinjkop da minjat amin kabini nin gen pikon nipjak dakon bisap kili noman tak. Mibiltok ninon asak, do minjat aminyo Pinjkop dakon Gen Bin Tagisi manji iman amin kabikon asak bisapmon kobogi yokwisi timitdan.

¹⁸ Pinjkop dakon papia da yanj yosok:

“Yokwikon banj amin kilegi timit timit unun jigisi, do Pinjkop manji iman amin gat yokwi pakpak gat nianj agagi?”

¹⁹ Do Pinjkop da galak togon amin diwari tepmi pani do nandisak kanj, unun amin egip egipni Pinjkop nin wasagit da kisiron yipmanjek anpak tagisi bangin ak do. Unun da bisapmi bisapmi kilanin tagisi anjimokdok.

5

Kila amin ji Pinjkop dakon minjat aminyo kilani tagisi ani

¹ Abisok nak panjmuwukbi dakon kila amin gat gen yogogi. Nakyo kisi kila amin kinda. Naga da dabilon Kristo kanjapbo tepmi pagit. Ae nak gat ji gat Kristo dakon tapmim ae man madep noman altosak bisapmon Pinjkop da yo tagisi nin morap kisi do nim do yagit unun timitdamanj. Kila amin ji pi yanj banj ani do dayisat.

² Ji Pinjkop dakon minjat aminyo kila tagisi ani. Unun sipsip da yanj ji da kisiron ekwanj. Pinjkop da kisik kisigon da pi unun ani do nandisak. Do pi yanjon da ani. Amin da tebai dayinba unun do anjek pi di abam. Ae tomni timit dogin pi unun dima ani. Pi unun ak do galagi nandani.

³ Amin madep daganjek Pinjkop da minjat aminyo unun kisitjikon yopgut unun di pabinj yopbam. Ji anpak tagisi banj anjakra pindagek yolni.

⁴ Yanj ani kanj, Sipsip Kila Amin Mibiltogi da altanj tentenosak bisapmon tomni wagil tagisi unun abidokdanj. Tomni toktok teban tosak ae dima tasik togi unun nanj abidokdanj.

Nin egip egipnin Pinjkop da kisiron yipnerj

⁵ Yawi kaluk ji kila amin da yongamgwan egipni. Ji morap pinjbi egip egip yol kimagek Pinjkop dakon minjat aminyo da yongamgwan egipni. Nin nandananj: “Pinjkop da minjat aminyo iyi dakon man pawikwanj unun pabinj yopmandak.

Mani amin pinjbi ekwanj unun nandanj yawok yomijek yo tagisi anj yomisak.”

⁶ Do disi dakon galaktok pabinj yopmanjek Pinjkop tapmimi tonj da yongamgwan egipni. Yanj ani kanj, iyi nandisak bisap unudon ji panjenotjak.

⁷ Pinjkop da kilasi tagisi asak, do yo morap do nandaba kik anj unun kisitnikon yopni.

⁸ Ji kalugi egek disi do kila tagisi anjek egipni. Sunduk uwalji unun laion yombem, unun da madepsi yanj tidanjek minjat aminyo nok do wusisak.

⁹ Ji nandanj gadaron tebaisi agek panjiklikban kanj geni dimasi nandani. Ji nandanj, Pinjkop dakon minjat aminyo diwari miktimi miktimi ekwanj, unun ji da tepmi panj yanj gin panj.

¹⁰ Pinjkop, nandanj yawot dakon mibili, unun da ji tilim gulgwani tagisi toktok teban tosok unudon iyi gat kisi egipni do anjek Yesu Kristo obakon da ji yanj damgut. Bisap pisipmisok gin tepmi pakdanj, mani don iyi nandanj gadatji panjteban aban toktogisi tebaisi atdanj.

¹¹ Uñun kalonjin dagok dagogi mini tapmim morap kisi tanj imisak. Uñun asi.

Gen diwari

¹² Sailas, nak da koko uñun Yesu yolyol notnosi, ae pi bamisi gin asak, uñun da nak anpuluganban gen pisipmi on ji do mandisat. Nak ji dakon but panjeban akdo, ae Pinjop dakon nandan yawotni bisapmi bisapmi jikon tosok uñun dolik do anjek papia on mandisat. Ji uñun do nandanjek tebaisi atni.

¹³ Panmuwukbi minjat aminyo Babilon* ekwan, uñun minjat aminyo Pinjop da ji gat kisi kili manjigit, uñun da gildat tagi yan dayan. Monjino Mak yo kisi da gildat tagi yan dayisak.

¹⁴ Panmuwukbi diwari do but dasi galak tanj yoman yan yolikdo, kisitni iligek si bedoni.

Kristokon gadanbi amin morap butji yawori tosak do bisit asat.

Papia 2 Pita da Mandagit

But piso gen

On papiagwan gen madep tonj unun yan. Yesu yolyol minjat aminyo unun yoyindet toptopmi diwari agek minjat aminyo dakon nandan gadat gat ae anpakni tagi gat panjupbal anj amin do mirak dimasi yopni do papia on da yosok. Unun yabekbi da gen yomgwit unun tebaisi abidoni, anjek Pinjkop gat ae Amin Tagi Yesu Kristo gat do pakyan tagi nandaba pisosak do yosok. Yabekbi da iyi Yesu dabil da kawit, anjek kanakwa Yesu da iyi yoyindet agit.

Amin diwari da Yesu ae dima tobil apdisak, do anpak yokwi morap aman unun da yo madep dima asak yan yawit. Mani on papia da apjak dosi yosok. Asi, unun tepmi dima abisak, mani tepmi dima abisak unun dakon mibili unun yan: Pinjkop unun aminjok kinda dimasi pasiljak do nandisak. Amin morap kisi but tobil ani do nandisak, do minjat aminyo do yawot yawot anj yominjek jomjom anejisak (3.9).

Nin egip egipninon anpak tagisi ano teban tanjakwan amin yokwi dakon gen pabij yopney

¹ Nak Saimon Pita, Yesu Kristo dakon oman monjini ae yabekbini. Nak minjat aminyo nandan gadat tagisisi nin abidagimanj unjudensi abidawit amin ji do gen on mandisat. Yesu Kristo unun Pinjkopnin ae yokwikon banj timit timit aminin, ae iyi dakon anpakni kilegi do anjek ji da unun nandan gadat tagisisi abidawit.

² Ji abisok Pinjkop ae Amin Taginin Yesu tagisi nandan yomanj. Unun anjagon nandan yawot ae but yawot da ji da egip egipmon sigin madep tosak do bisit asat.

Pinjkop da nin iyi do manjigit

³ Nin Yesu Kristo nandan imamanj, ae iyi unun Pinjkop do tapmim madepnikon da egip egipnin panjeban asak dakon yo morap gat ae Pinjkop dakon anpak anej dakon yo morap aripmisi ningut. Nin da man madepni gat, ae tapmimni gat, ae anpakni tagisi gat timitneñ do anjek, nin yan ningut.

⁴ Yan anjek yo wagil tagisisi ae yo madepsi nim do yan teban tok agit. But sulugik anpak da miktim amin ninon tanjek nin madepsi panjupbal asak, mani Kristo da nin panjupluganban anpak unun tasik togi unun yapmanjek Pinjkop iyi dakon egip egip ae anpak abidoneñ do anjek yo tagisi morap unun ningut.

⁵ Ji unun dosi nandanjek, pi tebaisi anjek nandan gadatji da tebai tosoke unudenj anpak tagisi aba teban tosak. Ae nandak nandak tagisi timit do dakon pi ani, yan aba unun da anpakji tagisi da yan jikon teban tosak.

⁶ Ae diso do kila anjek anpak kalipmi pabij yopni. Anjek unun anpak aba nandak nandakji tagisi da yan jikon teban tosak. Ae ji tebai agek jigi guramitni dakon anpak tebai abidoni. Unun anpak aba giptimji kila anj unudenj teban tosak. Ae Pinjkop dakon anjagon agipni, yan aba tebai agek jigi guramit dakon anpak jikon teban tosak.

⁷ Ae Pinjkop dakon minjat aminyo diwari gat not anjek egipni. Anpak unun aba Pinjkop dakon anjagon egip egip da teban tosak. Ae amin do but dasi galak tanj yomyom anpak abidoni. Unun anpak abidanba notsi anjek egip egip anpak da jikon teban tosak.

⁸ Anpak unuden timikba egip egipjikon teban toni kanj, Amin Taginin Yesu Kristo isal dogin dima nandan gadanj imni. Bami morapmi tokdanj.

⁹ Mani, amin anpakni unuden mini, unun amin yo dubagikon ton unun aripmi dima pindakgan ae unun amin dabili mini yombem. Pinjkop da yokwi morap kalip awit unun wiririk yoban amin kilegisi awit, mani unun amin Pinjkop da yo tagisi agit unun kili injawit.

¹⁰ Not kabi, Pinjkop da ji kili yan dangut, anek iyi dakon amin kabi egipni do ji manjin depgut. Do iyi dakon amin kabini bamisi egek geni guramit dakon pini tebaisi ani. Yan ani kan, aripmi dima manj potdan.

¹¹ Anakwa kositji wagil witdal daminakwan Yesu Kristo Amin Taginin ae Yokwikon Ban Timit Timit Aminin iyi kila asak da kagagwan tagi pigini, ae unudon bisap dagok dagogi mini egipdan.

¹² Asi unun yo morap kili nandanj mudawit, anek gen bamikon tebaisi akgan. Mani ji da in-toni do dima nandisat, do bisapmi bisapmi sigin dayik do nandisat.

¹³ Nak kalugi sigin egipben bisapmon butji sigin pabo pisanakwa unun do sigin nandani kan, tagisi yan nandisat.

¹⁴ Nak nandisat, bisap pisipmisok giptimno yipmanj degek kimotdisat. Amin Taginin Yesu Kristo da yan kili noligit.

¹⁵ Yanj do anek kimagapbo yo morap do dayigim unun do bisapmi bisapmi tagi nandani do anek pi tebaisi aben.

Yabekbi kabi da Pinjkop dakon tenjenji Yesukon tanjan kawit

¹⁶ Nin da Amin Taginin Yesu Kristo dakon tapmim madep gat ae tobil apdisak unun do dayigimanj bisapmon nin amin da nandak nandagon morap gen isali noman tawit unun banj dima dayigimanj. Dabilnin da Yesu dakon tenjenji ae tapmimni noman tanj iban kagimanj.

¹⁷ Pinjkop Dat da man madep iminjek, tenjenji tagisi unun iban noman tanj imgut. Anek Pinjkop iyi Kwen Kokup tenjenji madepsi tosok unudon da Yesu do yan yagit, "On Monjino, but dasi galak tanj imisat ae but galaksi nandanj imisat."

¹⁸ Nin unun gat kisi unun telagi ilenjon egek gen unun Kwen Kokupgan da apban nandagimanj.

¹⁹ Unun yo dabilnin da pindakgimanj, do nin kombi amin kalip egipgwit dakon gen do tebaisi nandanj gadamanj. Ae jiyo kisi geni tebaisi abidoni kan tagisi. Kombi amin dakon gen unun kalinj da yan pilin tukgwan sonjegakwan wigi Pinjkop da abinjek wisawisa dakon gik pap da yan Kristo dakon tenjenji da butjikon tenjenjokdisak.

²⁰ Mani, yo madep kinda ji da nandanj kimotni unun yanj. Kombi amin dakon gen Pinjkop gen papiakon ton unun kombi amin iyi dakon nandak nandak yolek dima mandawit.

²¹ Nido, kombi amin dakon gen kinda kombi amin da galaktoknikon da yoni do dima noman tagit. Telagi Wup da amin panjtagap aban Pinjkop gen yomgut unun banj yanj tenjenjok awit.

2

Amin yokwi da panjmuwukbi dakon nandak nandak panjupbal awit

¹ Asi kombi amin toptopmi di Israel amin da binapmon noman tawit. Unudon gin ji da binapmon amin diwari di kisi noman tanjek topmon da minjat aminyo Pinjkop dakon gen yoyindet akdanj. Anek pasilikon da top gen mibili mibili ji dakon nandanj gadat panjupbal agagi ji da binapmon panjalon akdanj. Ae unun gin dima, Amin Tagi da yumanj nagit, mani unun amin da Amin Tagi manji imdanj. Anek iyi dakon egip egip panjupbal anakwa tepmisi tasik tokdanj.

² Amin morapmi da unun amin dakon yumabi anpakni mibili mibili unun yoldan. Yan aba amin da anpak bami dakon kosit do yanba yokwi tok akdan.

³ Unun amin pindak galaktok aminsi, do ji dakon moneŋ gwayek do top gen morapmi dayikdan. Mani Pinƙop da unun amin pasilni do kili yaŋit. Pinƙop dipmin dima pokdok, amin unun panƙasik akdisak.

⁴ Kalip anjelo di yokwi aba Pinƙop da yum dima pindakgit. Tipdomon gapma pilin tugisi ununwan dam tebanon yopgut da ekwan. Egek Pinƙop da kokwin akdisak dakon gildat do jomjom anek ekwan.

⁵ Kalip miŋat aminyo egipgwit unun Pinƙop manji iba yum dima pindakgit. Kulup madep yipban abinƙawan pasilgwit. Mani Noa unun anpak kilegi do yan tenƙerok amin, do Pinƙop da Noa gat ae miŋat aminyo 7 kabi gat kisi kila anƙawan tagisi egipgwit.

⁶ Pinƙop da Sodom gat Gomora gat tasik tonjil do yanek unun kokup bamot sorbal abilakni daŋin taŋek wagisi tasik tagimal. Pinƙop da yan aban miŋat aminyo Pinƙop manji imni amin da unun do nandanek yo yokwisi ninon kisi yan gin noman taŋ nimdan yanƣi nandan.

⁷ Mani amin kilegi Lot unun Sodom kokupmon egek unun gen teban pabiŋ yop amin dakon yumabi anpakni mibili mibili awit unun pindagek butjik nandagit, do Pinƙop da Lot abidanƙawan dima tasik tagit.

⁸ Asi, amin kilegi Lot unun Sodom amin da binapmon egek gildari gildari anpakni yokwi unun pindakgit, ae gen yokwini yanakwa nandan yomgut. Unun buri kilegisi taŋakwan, gen teban pabiŋ yopyop anpak awit unun do nandaban yokwi taŋban burikon da jigisi nandagit.

⁹ Nin Amin Tagi da yo unun agit unun do nandanen, anek nin nandanen, Pinƙop yolgan amin panƙewal noman taŋ yomni kaŋ, Amin Tagi da unun panƙewal baŋ timitjak dakon kosit nandisak, ae amin yokwi kobogi do yo yokwisi yomdisak, anƙawan wiŋi Pinƙop da amin kokwin akdisak da gildaron wigikdisak.

¹⁰ Amin diwari kobogi yokwi madepsi timitdan. Unun amin giptimni dakon galaktok yokwi yolgan, ae kila amin dakon gen do nandaba yo isalisi an.

Unun Pinƙop gen yoyinƊet amin toptopmi unun kwen wigik aminsi, ae iyi dakon galaktok baŋgin yolgan, do Kwen Kokup anjelo mibiltogi tapmimi tonƣi unun ibip do timisok di dima pasolgon.

¹¹ Anjelo morap yoyinƊet amin toptopmi unun yapmanƣan, mani Amin Tagi da dabilon yanba yokwi tok an yominek anjelo mibiltogi gen dima yan yoman.

¹² Unun amin joŋ bit kilapyo yombem buri mini, do giptim dakon galaktok baŋgin yolgan. Unun amin joŋ kilap amin da timigek dapba kimotni dogin miƣtimon altawit unun yombem. Yo mibili dima nandan piƣon, unun do gen yokwi yon. Unun joŋ bit kilapyo da tasik ton unuden tasik tokdan.

¹³ Anpak yokwi mibili mibili anek amin diwari panupbal awit, do yokwi awit dakon kobogi yokwisi timitdan. Gildaron jap morapmi ae pakbi teban noknok do kisik kisik bamisi dakon anpak unun yanƣi nandan. Ji gat kisi jap non, anek yan aba ji garakji ton daganakwa man binji tagi unun panupbal an. Mani anpak toptopmi unun an unun do kisik kisik an.

¹⁴ Bisapmi bisapmi miŋat pindak galak taŋek yumabi anpak ak do nandan. Yokwi agak dakon galagi aripmi dima aba mudogi. Nandan gadatni dima teban taŋbi amin unun pangalak anek ilik pangwa yokwi an. Ae pindak galaktok dakon anpak do pakyanƣi nandan. Pinƙop da unun amin obisi panƣasik akdisak.

¹⁵ Unjun anpak kilegi do manji yominek Balam, Beo dakon monji, dakon kosit nanj yolgwit. Balam unjun anpak yokwi anek unjun anpak yokwi agit dakon tomni timit do galagisi nandagit.

¹⁶ Mani donki kinda da amin da yan gen yanek Balam dakon anpak yokwini do tebai iyigit. Donki gen dima yon, mani unjun donki da unjun aban kombi amin unjun ijugigi anpak ak do nandagit unjun yipgut.

¹⁷ Unjun yoyindet toptopmi pakbi dabil da yan wagil kibidan mudan, ae gikwem madepsi ban mirim da pisonban dukwan dukwan kwan unjun yombem. Unjun Pinjop da kokup pilin tuk pilisi unjun kili anjoman agit, do unjudon panji egipdan.

¹⁸ Unjun amin gen pap yanek geni isali do giptim pawigik an. Unjun da amin yumabi anpak gat ae giptim dakon anpak yokwi mibili mibili ani do panjalak aba unjun ak do but sulugik an. Unjun anpak anek abisok anpak yokwi yipman amin, unjun ilikba kin unjun amin yokwi yolgan.

¹⁹ Unjun amin yokwi da yan yoyan: "Ji nin nolni kan, napmi mini tagisi egipdan." Mani iyi anpak si tasik toni dakon oman monji ekwan. Nido, amin kinda yo kinda yipban unjun da kilani asak kan, unjun amin unjun yo dakon oman monji egisak.

²⁰ Asi, unjun Yesu Kristo unjun Amin Taginin ae Yokwikon Ban Timit Timit Aminin yan dakon nandak nandak kili timikgwit. Yan aba unjun nandak nandak da panpuluganban on miktim dakon anpak injani unjun yapgwit. Mani anpak yokwi unjudenon aeni kin gadanba unjun da dam tebanon egipni kan, unjun yokwisi egipdan. Mibiltok yokwi egipgwit, mani anpak injani unjun da damon aeni yopjak kan, yokwi dakon yokwisi egipdan.

²¹ Mibiltok kosit kilegi do dima nandawit tam, unjun da jigi. Mani Pinjop dakon gen telagisi abidanek manji ingwit do wagol jigisi ekwan.

²² Yo unjun noman tanj yomisak unjun gen bamisi kinda da unjun do yan yosok:

"Pinjan wanditdit anek tobil kin wanditditni nosok."

Ae gen kinda yan yosok, "Bit pakbikon pakbi kili sosok, mani kin nejagon ae sosok."

3

Asisi Amin Tagi apdisak

¹ Notnonisi, on papia ji do mandisat. On papia bamotgwan gen damisat unjun ji dakon nandak nandak pabo pisanban on yo morap do nandanek nandak nandakji kilegisi tosak do anek mandisat.

² Kombi amini telagi da yo don altokdan dakon geni yan tentenok awit, ae Amin Tagi yokwikon ban timit timit Aminin dakon gen tebani disi dakon yabekbi da damgwit unjun kisi aesi nandani do nandisat.

³ Yo madep ji da si nandan pisoni unjun yan: Mibi gildaron yansul amin noman tokdan, anek butni dakon galaktok yokwi unjun yoldan.

⁴ Jigalak gen yanji yokdan, "Unjun ae tobil apdisat yan teban tok anek dayigit, ma? Unjun dukwan egisak? Babiknin kimakgwiron da win abisok ekwamanon yo morap kalipsigwan miktim noman tanjakwan tawit yan gin tonj."

⁵ Unjun pakyanji nandanek unjun yo do nandak do dima galak tonj. Kalip Pinjop da yanban kundu noman tagit. Anek miktim pakbi binap nan abidan awin yipban noman tagit.

⁶ Ae don Pinjkop da yanban pakbi da kulup madep anek on miktım witjinban miktım obisi yokwi tagit.

⁷ Ae abisok Pinjkop da yanban kundu gat miktım gat kindap da noman tanek panupbal ani do jomjom an. Uñun bisapmon gen kokwin bisap madep noman tosak, ae amin Pinjkop do manji ingwit uñun wagılsı tasik tokdan.

⁸ Notnoni, ji yo kalon on do dima in-toni: Amin Tagi da nandak nandagon gildat kalonji uñun bilak 1 tausen da arıp asak, ae bilak 1 tausen uñun bisap pisipmisok gildat kalonji yombem gin yan kosok.

⁹ Amin diwari da yon uñun da tilak Amin Tagi yo aban noman toni do yan teban tagit uñun ak do yawot yawot dima asak. Uñun amin kinda pasıljak do dima nandısak. Amin morap kisi but tobil ani do nandısak, do but yaworon da ji do jomjom aneğısak.

Miktım on gat kundu gat pasıldamal

¹⁰ Mani, Amin Tagi Dakon Gildat uñun kabo noknok da but pisoni mini aban uñun da tilak noman tokdisak. Uñun gildaron kundukon wuwik madepsi noman tanek yo morap kundukon tonj uñun kindap da sonban wagil sonj mudokdan. Ae miktım gat ae yo morap miktımon tonj uñun kisi kindap da sonban sanbenek dima tokdan.

¹¹ Nandani, yo morap kosit yanon dasi pasıldan, do ji nianen anpak ban yolek ani? Ji telagisi egek Pinjkop dakon anpak ban yolek ani.

¹² Anpak uñun anek Pinjkop da apjak gildat do jomjom ani, anek uñun gildat tepmisi noman tosak do antep an kimotni. Uñun gildaron gin kundu sonj pasıldısak, anjakwan kindap tedepmini madepsi uñun da yo monij monij morap Pinjkop da uñun ban miktım wasagit uñun sonban pakbi dagokdan.

¹³ Mani, Pinjkop da miktım kunduyo kalugi wasok do yan teban tok kili agit, ae amin anpak kileğisi an uñun dagin uñudon egıpdan. Nin yo uñun da noman tosak do jomjom aman.

Nin kan kimagek Amin Tagi do jomjom anen

¹⁴ Notnoni, ji yo uñun noman tosak do jomjom an, do Pinjkop da dabilon gwaljigi minisi egipneñ yan dakon pi tebaisi an kimotni. Yan anek yo kindakon gulusunji kinda dima tosak. Ae Pinjkop gat but kalonji egipni. Yan anakwa Amin Tagi da gildaron Pinjkop da ji dakon anpakji tagisi uñun pındatjak.

¹⁵ Ji nandanisi, Amin Tagi sigin jomjom anek nin do yawori an nimısak. Uñun yan asak, nido nin yokwikon ban timit do nandısak. Pinjkop da notninsi Pol do nandak nandak tagisi iban uñunyo kisi da gen oden ban mandan damgut.

¹⁶ Papiya morap mandagitgwan on yo noman tokdan do yagit. Asi, uñun papiagwan gen di tonj uñun tagi dima nandan pisogi, do nin mibili nandak do pi tebaisi aman. Do amin nandak nandakni mini ae amin nandan gadatni dima teban tanbi da gen uñun mandagit panupbal anek gen njwakwari yon. Ae Pinjkop da papiakon gen diwari tonj kisi yan gin an. Yan an do anek uñun wagil tasik tokdan.

¹⁷ Notnoni, yo uñun altokdan uñun ji kili nandawit. Do ji disi do kila tebaisi an kimotni. Gen teban pabın yop amin dakon topni da ji ilik pangwa nandan gadatjikon sanbenek tebai dima di akbam.

¹⁸ Yesu Kristo Amin Taginin ae Yokwikon Ban Timit Timit Aminin, uñun da ji do nandan yawok damınakwan pakyanısi nandan iman. Yum kanakwa Kristo

dakon nandaŋ yawotni da jikon paptan madep tosak. Anɗakwan uɗun dakon nandak nandak morap saɗberɗek timitni. Yesu uɗun abisok ae bisap dagok dagogɗi mini man madepni taɗ anan kikkisak, do anɗkisiɗ kimotner. Uɗun asi.

Papia 1 Jon da Mandagit

But piso gen

Jon, Yesu dakon pandetni kinda da papia on mandagit.

Papia on dakon mibili bamori kisi. Jon unun Yesu yolyol amin panpulanganban Pinjkop Dat gat ae Monji Yesu Kristo gat but kalonji egipneñ do yosok. Ae pilin tuk dakon miñat aminyo da panjikilikba Pinjkop dima yipmandetni do yosok.

“Pilin tuk dakon amin kabi” unun da gen bamori yan yon: Kinda unun on miktimon yo ton unun tagi dima, do Yesu unun Pinjkop dakon Monji tam, amin daganek miñat aminyo nin da ekwaman unun da aripmon miktimon yo morap gat aripmi dima gadanom. Ae kinda yon unun Yesu unun asi Pinjkop dakon Monjisi tam aminsi aripmi dima daganban.

Yan yon, amin kinda Pinjkop gat tagisi egip do nandisak kan, miktim dakon yo morap do nandak nandak dima asak. Anpak kilegi gat ae amin do but dasi galak tan yomyom anpak unun kisi on miktim dakon anpak, do unun do but dima yopni yan yawit.

Jon da Yesu yolyol amin gen unun do mirak dimasi yopni do yosok. Yan yosok, Yesu Pinjkop dakon Monjisi da aminsi dagagit, do miñat aminyo Yesu nandan gadan iminek Pinjkop but dasi galak tan iminek ae amin do but dasi galak tan yomij kimotni do yosok.

Nin tentenikon egek pilin tuk dakon amin dakon top geni dima nandan yomneñ

(Kilapmi 1.1-3.10)

Gen egip egipmi ton unun nomansi altagit

1 Nin Gen egip egipmi ton unun do yan tentenok aman. Unun Gen abikisigwan wasok wasogikon kili egipgut da egisak. Nin mirak yopmanapno gen yagit, ae dabil da kagiman, ae kisi da kwenikon igayigiman.

2 Unun egip egip nomansi altanban kagiman. Nin unun egip egip dagok dagogi mini do yan tentenok an damaman. Unun Dat gat egipgut da nomansi altanban kagiman.

3 Ji nin gat but kalon anek egipneñ do anek yo kan nandan yo agiman unun do dayaman. Nin Dat gat ae Monji Yesu Kristo gat but kalon anek ekwaman.

4 Kisik kisiknin da madepsi tugar tosak, yan do gen on mandan damaman.

Tentenikon gin egipneñ

5 Yesu Kristo da gen yanban nandagiman unun nan gin dayaman. Gen unun yan: Pinjkop unun tenteni. Unudon pilin tukjok kinda dimasi toso.

6 Nin unun gat but kalon ekwaman yan yanek kosit pilin tukgwan agipneñ kan, nin top yanek anpak bamisi dima aman.

7 Mani iyi tentenikon egisak unun da tilagon tentenikon agipneñ kan, nin Pinjkop dakon amin kabini gat but kalon aman. Anek Monji Yesu dakon yawi da diwarinin kisisi suganban jimjimi minisi aman.

8 Nin diwarinin mini yan yoman kan, nin ninban panjekwalgaman. Anek gen bami ninon dima toso.

9 Mani diwarinin yan kwok aneñ kan, Pinjkop da yo ak do yagit unun akdisak, unun anpak kilegikon da diwarinin yopman nimjak, anek anpak yokwi morap ninon ton unun wiririkban gwaljigi mini an mudonen.

¹⁰ Pinjkop da nin do yokwi pakpak amin yan yanakwan nin diwarinin mini yan yomanj kanj, unjun gen yomanj unjun da Pinjkop unjun top amin yan iyamanj. Anej Pinjkop dakon gen butninon dima tosok.

2

Kristo unjun panpulugoknin

¹ Minjat monjiyono, yokwi dima ani do anej papia on mandanj damisat. Mani amin kinda yokwi asak kanj, amin kilegisi Yesu Kristo da nin pangolgol anej Dat gen iyisak.

² Yesu iyi diwarinin wiririt dakon paret dagagit. Ae nin do gin dima, amin morap miktimi miktimi ekwan unjun dakon diwarini kisi do agit.

Amin kinda Pinjkop pakyanjsi nandanj imisak unjun da anpakni yoldak

³ Nin Pinjkop dakon gen teban guramikgamanj kanj yanjsi nandanj, nin Pinjkop pakyanjsi nandanj imamanj.

⁴ Amin kinda “Nak Pinjkop pakyanjsi nandanj imisat” yan yosok, mani gen tebani dima guramikdak kanj, unjun amin top amin kinda. Gen bami butnikon dima tosok.

⁵ Mani amin kinda gen tebani guramikdak kanj, unjun amin da Pinjkop pakyanjsi but dasi galak tanj imisak. Yan anej egip egipni Pinjkopmansi tanjakwan egisak.

⁶ Nin egip egipnin Pinjkopmansi tanjakwan ekwamanj yan yonenj kanj, Kristo da anpak agit unjun an kimotnenjsi.

⁷ Not kabi, on gen teban mandanj damisat unjun kalugi dima, unjun kalipmi. Ji unjun gen teban nandanj gadat si wasanjek awit bisapmon kili abidawit. Gen kili nandawit unjun gen teban kalipmi on unjun gin.

⁸ Mani on gen teban mandanj damisat unjun da kalugi yan kinda asak. Pilin tuk unjun pasil do anjakwan tenjenj bamisi unjun kili yamanjak, do unjun gen teban dakon bami Kristokon tanjan komanj, ae jikon yo kisi tanjan komanj.

⁹ Amin kinda nak tenjenikon egisat yan yosak, mani panmuwukbi notni kinda do nandaban yokwi tok anj imisak kanj, unjun amin pilin tukgwan sigin egisak.

¹⁰ Amin kinda amin do but dasi galak tanj yomisak kanj, unjun tenjenikon egisak. Tenjenikon agakwan yo kinda da aripmi dima kesalban ananjak.

¹¹ Mani amin kinda panmuwukbi notni kinda do nandaban yokwi tok anj imisak, unjun amin pilin tukgwan egisak. Pilin tuk da dabilil sopmak, do unjungwan agek dukwan agisak unjun buri dima pisosok.

¹² Minjat monjiyono, Kristo dakon man do anej Pinjkop da yokwisi yopmanj damgut. Unjun do anej on papia mandanj damisat.

¹³ Dat kabi, amin unjun wasok wasogikon egipgut da egisak unjun nandanj iman. Unjun do anej on papia mandanj damisat. Wili gimonj, ji Yokwi Ami kili abinj yipgwit. Unjun do anej on papia mandanj damisat.

¹⁴ Minjat monjiyo, ji Dat pakyanjsi nandanj iman. Unjun do anej on papia mandanj damisat. Dat kabi, amin unjun wasok wasogikon egipgut da egisak unjun nandanj iman. Unjun do anej on papia mandanj damisat. Wili gimonj, ji amin tebaisi, ae Pinjkop dakon gen ji da buron tebaisi tosok, ae Yokwi Ami kili abinj yipgwit. Unjun do anej on papia mandanj damisat.

On miktim dakon yo morap do but dasi dima galak tonerj

15 On miktim gat ae yo morap miktimon tarj unjun do but dasi dima galak toni. Amin kinda on miktim do but dasi galak tarj imisak amin Dat but dasi dima galak tarj imisak.

16 On miktim dakon anpak yokwi morap unjun Daron da dima aban. Anpak unjun yarj: yokwi ak do but kindap agak, ae pindak galaktok, ae yo kabini morapmi tarj yoman unjun do pibit tidok anpak. Unjun kisi on miktim dakon anpak.

17 On miktim gat ae galaktok yokwini gat pasuldamal, mani amin kinda Pinjkop dakon galaktok yoljak kan, egip egip dagok dagogi mini egipjak.

Kristo dakon uwalni kili noman tak

18 Minjat monjiyono, abisok mibi bisapmon ekwaman. Kristo dakon uwal unjun apdisak dakon geni kili nandawit. Abisok uwalni morapmi kili noman tarj, do nin mibi bisapmon ekwaman yarj nandaman.

19 Unjun amin kabi kalip nin gat egipguman da nipman kiwit. Mani unjun nin da kabikon nani dima. Nin da kabikon nani tam nin gat sigin egipnom. Mani kilini kiwit unjun da nolisak, unjun nin da kabikon nanisi dima.

20 Mani Telagi Wup kili abidawit, do ji kisisi gen bami nandan.

21 Gen bami dima nandan yarjon da on gen dima mandan damisat. Ji gen bami nandan, ae gen bami da top gen dima paralon asak yarj nandan do anek papia on mandan damisat.

22 Top amin unjun namin? Yesu unjun Kristo, Pinjkop da minjat amin kabiyoni yokwikon banj timitjak do manjikbi amin dima yarj yosok amin unjun top amin. Unjun amin unjun Kristo dakon uwalni. Unjun Dat gat ae Monji gat kisi do wasip yosok.

23 Amin kinda Monji do wasip yosok unjun Dat do kisi yosok. Mani amin kinda Monji nandan gadan imisat yarj yosok unjun Datyo kisi nandan gadan imisak.

Telagi Wup da gen bami niyij dekdak

24 Ji nandan gadat wasanek awit bisapmon gen nandawit unjun tebaisi abidoni. Yarj ani kan, egip egipji Monji gat Dat garon tarjakwan egipdan.

25 Kristo da egip egip dagok dagogi mini nim do yarj teban tok agit.

26 Top gen dayinba kosit kilegi yipman detdan amin dakon mibilni nandani do on papia mandan damisat.

27 Mani Kristo da Telagi Wup kili daban abidawit. Unjun ji gat sigin egisak, do namin amin da dayindet asak yarj do wisik wisik agagi mini. Telagi Wup da iyi yo morap do dayin dekdak. Ae gen morap dayisak unjun top dima, bamisi ban dayisak, do Telagi Wup da dayin dekdak unjun da aripmon Kristokon gadanek egipni.

Nin abisok Pinjkop dakon gwakni kabi ekwaman

28 Minjat monji kabino, ji Kristokon gadani. Yarj anjakra abin noman tosak bisapmon nin tebaisi agek inamnikon mayaktok dima paner.

29 Kristo unjun amin kilegisi yanji nandaman, do unjunyo kisi nandaman, amin morap anpak kilegi an unjun Pinjkop dakon gwakni kabi ekwan.

3

1 Mao, Dat da nin do but dasi galak tarj nimisak unjun madepsi daman. Pinjkop dakon gwakni kabi yanji niyisak. Asi, nin Pinjkop dakon gwakni kabi

ekwaman. Miktım amin da Pinƙop dıma nandan ingwit, unun do anek ninyo kisi dıma nandan nıman.

² Not kabi, nin abısok Pinƙop dakon gwakni kabi ekwaman, ae don egip egip nıan egıpdaman unun dıma nandano pısosok. Mani yan nandaman, Kristo da abın noman tosak bısapmon Kristo bamisi kokdaman, do nin iyi yombemsi da egıpdaman.

³ Amin morap unun do nandan teban tanek ekwan amin unun Pinƙop da dabilon gwaljigi minisi egip do pini an. Yan anek Kristo gwaljigi minisi egısak unun yombem gin ekwan.

⁴ Yokwi an amin unun Pinƙop dakon gen teban yapmanan. Yokwi agak unun gen teban yapyap anpak.

⁵ Ji nandan, Kristo unun diwarı wiririt do abın noman tagıt, ae iyikon diwarini minisi.

⁶ Amin kindı Kristokon egısak kan yokwi dıma asak. Amin kindı yokwi sigin asak kan, unun Kristo bamisi dıma nandan imısak.

⁷ Minat monji kabıno, amin da kosıt kilegi yıpman detni do top dayıktan do kan kimotni. Amin kindı anpak kilegi asak unun amin kilegi, Kristo yombem egısak.

⁸ Amin kindı yokwi asak unun Sunduk dakon amin, nido wasok wasogikon da Sunduk unun yokwi sanbek sanbek agıt da asak. Pinƙop dakon Monji unun Sunduk dakon pi tuwil panıtasik ak do abın noman tagıt.

⁹ Amin kindı Pinƙopmon da altosok unun Pinƙop dakon egip egıpnı unun aminon tosak, do yokwi dıma an an asak. Pinƙopmon da altanı, do yokwi aripmi dıma an an asak.

¹⁰ Pinƙop dakon gwakni kabi ae Sunduk dakon gwakni kabi yanon da kokwinıgek nandaman. Amin kindı anpak kilegi dıma asak, unun Pinƙop dakon monji dıma. Ae amin kindı panımuwukbi notni do but dası dıma galak tan yomısak, unun Pinƙop dakon monji dıma.

Yesu da amin do but dası galak tan yomyom dakon anpak nolıgit

(Kılapmi 3.11-5.21)

Nin kalon kalon amin do but dası galak tan yomney

¹¹ Nin Kristo wasanek nandan gadan inguman bısapmon gen kili nandagıman unun yan; Nin kalon kalon panımuwukbi notnin do but dası galak tan yomın yomın anen.

¹² Ken da agıt unıder dıma anen. Unun Yokwi Ami dakon amin egek padıge anıkan kimakgit. Mıbili nido anıkan kimakgit? Iyi dakon anpak unun yokwi, ae padıge dakon anpak unun kilegi, mıbili yan do agıt.

¹³ Not kabi, miktım amin da nandaba yokwi tok anıdamni kan, dıma wurıpatni.

¹⁴ Nin panımuwukbi notnin diwarı do but dası galak tan yomaman. Yan aman do anek yan nandaman, nin kimot dakon kosıt kili yıpguman da egip egip dakon kosıt nan yolgaman. Amin kindı amin do but dası dıma galak tan yomısak unun amin kimot da kosıron sigin agısak.

¹⁵ Amin kindı notni do nandaba yokwi tok an imısak kan, unun amin unun amin dapdap amin kindı. Disı nandan, amin dapdap amin unun egip egip dagok dagogı mıni dıma timıkan.

¹⁶ Nin amin do but dasi galak tañ yomyom dakon anpak bamisi unun nandaman, nido Yesu unun nin panpulugok do egip egipni paregek kimakgit. Ae ninyo kisi panmuwukbi notnin panpulugok do egip egipnin paregek kimotneñsi.

¹⁷ Mani amin kinda miktim dakon yoni tañ iminjakwa notni kinda wadak wadak anek egakwan kanek bupmi nandan iminek dima anpulugosak kan, Pinkop da amin do but dasi galak tañ yomisak unun dakon anpak unun aminon dima tosok.

¹⁸ Minat monjiyono, amin do but dasi galak tañ yomneñ unun genon dagin dima yoneñ, anpagon da bamisi aneñ.

Parmuwukbi Pinkop da dabilon tebaisi atni

¹⁹⁻²⁰ Nin amin do but dasi galak tañ yomaman kan yañsi nandaman, gen bami yolgaman. Ae butnin da nin pankiligek gen yañ nimisak kan, Pinkop da dabilon butnin yawori tosok, nido Pinkop da yo morap kisi nandan mudosok, ae nandak nandakni da butninon nandak nandak toñ morap unun yapman mudosok.

²¹ Not kabi, butningwan da nin gwaljigi mini yañsi nandaman kan, Pinkop da dabilon pasol pasoli mini atneñ.

²² Nin gen tebani yolgaman ae anpak aneñ do galak tosok unun aman, do bisiron da yo nido iyaman unun nimisak.

²³ Gen tebani unun yañ: Monji Yesu Kristo nandan gadan imneñsi, ae iyi niyigit unuden gin amin do but dasi galak tañ yomneñ.

²⁴ Amin kinda gen tebani guramikdak unun amin Pinkopmon egisak, ae Pinkop unun aminon egisak. Pinkop da Telagi Wupni nimgut, do nin yañsi nandaman, Pinkop ninon egisak.

4

Ji wup mibili mibili kokwin ani

¹ Not kabi, on miktimon kombi amin toptopmi morapmi ekwan, do amin da abinek Pinkop dakon Wup da gen on nimik yañ dayinba kan, tepmi dima nandan gadani. Asi, Pinkop dakon Wup da gen yomik bo dima, yañ do pankiligek pindatni.

² Pinkop dakon Wup da pi asak bo dima yañon da kan nandanjo ani: Amin kinda da Yesu Kristo unun aminsi dagagit yañ yosak kan, unun Pinkop da yabekdak yañ nandan imni.

³ Mani amin kinda Yesu do yañ dima yosak kan, unun Pinkop da dima yabekdak, unun Kristo dakon uwalni dakon wup da yabekdak. Unun don apdisak yañ kili nandawit. Unun kili abik da miktimon egisak.

⁴ Minat monjiyono, ji Pinkop dakon amin kabi ekwan. Wup jikon egisak unun da wup yokwi miktim aminon pi asak unun yapmandak, do ji kombi amin toptopmi unun kili pabin yopgwit.

⁵ Unun amin kabi unun miktimon nani, do gen yon unun miktimon nani ban yanjakwa miktim amin da geni nandan yoman.

⁶ Nin Pinkopmon nani. Pinkop nandan iman amin unun da genin nandan niman. Mani amin Pinkopmon nani dima unun da genin dima nandan niman. Yañon da Wup bami ae wup toptopmi kokwin aman.

Pinkop do but dasi galak tañ imneñ kan, amin do yañ gin aneñ

⁷ Not kabi, amin do but dasi galak taŋ yomyom anpak uŋun Pinŋkopmon da abisak, do amin do but dasi galak taŋ yomneŋ. Amin morap amin do but dasi galak taŋ yomaŋ uŋun Pinŋkopmon da altanŋi, ae Pinŋkop nandaŋ iman.

⁸ Pinŋkop uŋun but dasi galak taŋ yomyom dakon ami, do amin kind a amin do but dasi dima galak taŋ yomisak uŋun Pinŋkop dima nandaŋ imisak.

⁹ Pinŋkop da iyi dakon Monji kalonŋi naŋ nin da egip egip uŋun obakon da abidoneŋ do yabekban miktimon pigit. Pinŋkop yaŋ anek nin do but dasi galak taŋ nimisak uŋun noligit.

¹⁰ Amin do but dasi galak taŋ yomyom anpak uŋun yaŋ: Nin da Pinŋkop do galak taŋ imgumaŋ uŋun da yo bami dima agit, mani Pinŋkop da nin do but dasi galak taŋ nimaŋek Monji yabekban nin dakon diwari wiririt do kimakgit.

¹¹ Not kabi, nin do but dasi galak taŋ nimaŋek yaŋsi agit, do nin kalonŋ kalonŋ amin do but dasi galak taŋ yomiŋ kimotneŋsi.

¹² Amin kind a da Pinŋkop dimasi kagit, mani nin amin do but dasi galak taŋ yomneŋ kaŋ, Pinŋkop ninon egisak, ae but dasi galak taŋ yomyom anpakni uŋun ninon bamisi tosoŋ.

¹³ Pinŋkop da Wupni nimgut, do nin Pinŋkopmon ekwamaŋ ae Pinŋkop ninon egisak yaŋsi nandamaŋ.

¹⁴ Ae Dat da yo agit uŋun kili kagimaŋ, uŋun Monji yabekban miktim amin kisisi yokwikon baŋ timit do pigit. Nin uŋun dakon yaŋ tenŋenok amaŋ.

¹⁵ Amin kind a da Yesu do asi Pinŋkop dakon Monji yaŋ yosok amin Pinŋkop uŋun aminon egisak, ae uŋun amin Pinŋkopmon egisak.

¹⁶ Nin nandamaŋ, Pinŋkop da nin do but dasi galak taŋ nimisak, ae nin uŋun dogin nandaŋ gadamaŋ.

Pinŋkop uŋun but dasi galak taŋ yomyom anpak dakon ami. Amin kind a but dasi galak taŋ yomyom anpak anek egisak uŋun amin Pinŋkop gat ekwamal, ae Pinŋkop uŋun amin gat egisak.

¹⁷ Nin yaŋsi egipneŋ kaŋ, but dasi galak taŋ yomyom dakon anpak ninon bamisi tosak. Nin on miktimon Kristo yombem da ekwamaŋ, do Pinŋkop da amin kokwin asak bisapmon pasol pasol dima aneŋ.

¹⁸ Amin kind a amin do pakyaŋsi but dasi galak taŋ yomisak uŋun pasol pasol dima nandisak. Butdasi galak taŋ yomyom dakon anpak egip egipninon bamisi tosak kaŋ, pasol pasol yolban kiŋ mudosak. Kobogi yokwi timitdamaŋ yaŋ do anek pasol pasol nandamaŋ. Amin kind a pasol pasol nandisak uŋun amin but dasi galak taŋ yomyom dakon anpak egip egipnikon bamisi dima tosoŋ.

¹⁹ Pinŋkop da mibiltok nin do but dasi galak taŋ nimgut, do nin amin do but dasi galak taŋ yomamaŋ.

²⁰ Amin kind a “Nak Pinŋkop but dasi galak taŋ imisat” yaŋ yosak, mani paŋmuwukbi notni kind a do nandaban yokwi tok anjimisak kaŋ, uŋun top amin kind a. Amin kind a notni noman pindakdak uŋun but dasi dima galak taŋ yomisak, uŋun amin Pinŋkop dima kokogi uŋun but dasi aripmi dima galak taŋ imisak.

²¹ Kristo da gen teban kind a nimgut uŋun yaŋ: Amin kind a Pinŋkop do but dasi galak taŋ imjak kaŋ, paŋmuwukbi notni do yaŋ ginsi asak.

5

Miktim dakon tapmim abiŋ yipmaŋgamaŋ

¹ Amin morap Yesu uŋun Kristo, Pinŋkop da miŋat amin kabini yokwikon baŋ timitjak do maŋjikbi amin yaŋ nandaŋ gadaŋ uŋun amin Pinŋkopmon

da altarjbi. Amin morap dat kinda do but dasi galak tarj imanj unjun minjat monjijoni kisi do yanj gin nandanj.

² Nin Pinjkop but dasi galak tarj imamanj ae gen tebani guramikgamanj kan nin yanjsi nandanenj, nin Pinjkop dakon minjat monjijoni but dasi galak tarj yomamanj.

³ Pinjkop but dasi galak tarj imamanj kanj, nin gen tebani guramitnenj. Ae gen tebani unjun guramit do jigj dima pamanj,

⁴ nido amin morap Pinjkopmon da altarjbi unjun da miktim dakon tapmim abinj yipmanjanj. Nin nandanj gadatnin do anjek emaron teban tanjek miktim dakon tapmim abinj yipmanjanj.

⁵ Naminj dasi on miktim dakon tapmim abinj yipmandak? Amin Yesu do Pinjkop dakon Monji yanjsi nandanj gadanj unjun da.

Pinjkop Monji dakon gen

⁶ Yesu Kristo unjun abinjak telagj pakbi sogit, ae yawini tilak kindapmon tagalgit. Pakbi gin dima sogit, yawini yo kisi tagalgit. Telagj Wup, gen bamj dakon amisi, unjun da Yesu Kristo dakon mibili yanj tentenjak asak.

⁷⁻⁸ Telagj Wup gat ae pakbi gat ae yawi gat unjun kapbi da Yesu Kristo do yanj tentenjanjba gen kalonj asak.

⁹ Amin da gen yonj unjun nandanj gadamanj, mani Pinjkop da Monji do gen yagit unjun da amin dakon gen yapmandak.

¹⁰ Amin kinda Pinjkop dakon Monji do nandanj gadasak unjun Pinjkop da gen yagit unjun abidanjak burikon yipmandak. Mani amin kinda Pinjkop da Monji do gen yagit unjun nandaban bamj dima asak kanj, unjun amin Pinjkop do top amin kinda yanj yosok.

¹¹ Pinjkop da Monji do yanj yagit: Unjun da egip egip dagok dagogj mini nimdosi yagit. Unjun egip egip dagok dagogj mini Monjikon tosok.

¹² Amin kinda egip egipnikon Pinjkop dakon Monji gat kalonj ekwamal unjun amin egip egip dagok dagogj mini kili abidagit. Anjakwan amin kinda Monji gat kalonj dima ekwamal unjun amin egip egip dagok dagogj mini dima abidosok.

Egip egip dagok dagogj mini kili abidagimanj yanjsi nandanenj

¹³ Pinjkop Monji dakon man do nandanj gadanj imanj amin, ji da egip egip dagok dagogj mini kili abidawit yanj nandanj do anjek gen on mandanj damisat.

¹⁴ Do but bamorj mini inamikon agek yanjsi nandanenj, nin Pinjkop dakon galaktok yolek bisit iyinenj kanj, bisitnin nandanj nimdisak.

¹⁵ Bisitnin kisi nandanj nimisak yanj nandamanj kanj, yo nido bisit iyamanj unjun abidokdamanj yanjsi nandanenj.

¹⁶ Amin kinda da panjmuwukbi notni kinda kanjakwan wupni aripmi dima kimotjak da aripmon yokwi kinda asak kanj, bisit anj iban Pinjkop da egip egip imjak. Nak wupji dima kimotni da aripmon yokwi anj unjun do yosot. Yokwi kinda tosok unjun anjek wupji wagil kimotdanj. Nak unjun do bisit ani do dima yosot.

¹⁷ Anjak morap kilegj dima amanj unjun kisi yokwi. Mani yokwi diwarj unjun da kimot dima anjalon anj.

¹⁸ Nin nandamanj, Pinjkopmon da altarjbi minjat amin morap unjun yokwi dima anj anj anj. Pinjkop dakon Monji da panjknosok, do Yokwi Ami da aripmi dima igayisak.

¹⁹ Nin nandaman, nin Pinƙop dakon miŋat monjiyoni ekwaman, mani amin diwari morap Yokwi Ami da kilani asak.

²⁰ Nin nandaman, Pinƙop dakon Monji da abin Pinƙop bamisi nandan imneŋ do butnin paban pisagiman. Nin Pinƙop bamisi gat ae Monji Yesu Kristo gat gadat gadat agiman. Yesu Kristo unun Pinƙop bamisi, ae egip egip dagok dagogɔ mini dakon mibilisi.

²¹ Miŋat monjiyono, ji kokup kidat* da kagikon egipni.

---

* **5:21:** Kokup kidat unun Pinƙop yipmanjek yo ninan egip egipgokon yo madep yar nandisal unun da kokup kidatgo asak.

Papia 2 Jon da Mandagit

But piso gen

Amin morapmi da Jon Yesu dakon panjetni unun da mani anksibiñek iyi do 'kila amin kinda' yan yanek papia on mandagit yan nandan. Papia on kokup kinda dakon panmuwukbi do mandagit. Unun panmuwukbi do tilak anek 'minat kinda gat gwakni gat' yan yosok. (Gagi 4-5 do koki.) Unun minat dakon peni dakon gwakni unun panmuwukbi ae kabi kinda do yosok. Unun da gagi 13 non gildatni tagi yipmanjan.

On papia dakon gen madep ton unun Pinkop dakon gen panjupal anek top yan amin pindak kimagek amin do but dasi galak tan yomyom anpak an kimotni do yosok.

Nin Pinkop gen tebaisi abidanek gen nwanjwari do pindak kimotnen

¹ Nak panmuwukbi dakon kila amin da minat gak gat ae gwakgo* gat do papia on mandan damisat. Pinkop da gak iyi do manjigit. Nak asisi ji do but dasi galak tan damisat, ae nak gin dima, minat amin morap gen bami nandan unun kisi da ji do but dasi galak tan daman.

² Gen bami ninon toso, ae dagok dagogi mini tokdisak. Unun do anek but dasi galak tan damaman.

³ Gen bamikon ae but dasi galak tan yomyom anpagon Pinkop Dat ae Monji Yesu Kristo unun da gisam dabal nandan yawotni gat ae bupmi gat ae but yawotni gat da ji da egip egipmon toso do bisit asat.

Butdasi galak tan yomyom dakon anpak anen

⁴ Dat da aneksi do yagit unun da aripmon minat gak dakon minat monjiyo diwari da gen bami yolgan. Nak unun dakon gen nandanek but galak madepsi nandagin.

⁵ Ae minat, gen kinda yolni do nandisat unun yan; Nin kalon kalon amin do but dasi galak tan yomin yomin anen. Gen teban unun kalugi dima. Ji nandan gadat si wasanek awit bisapmon da unun gen teban kili abidawit da abidan anan oban.

⁶ Butdasi galak tan yomyom dakon mibilisi unun yan; Nin Pinkop dakon gen tebani guramigek agipnen. Ji wasanek nandan gadat si awit bisapmon da gen teban kinda nandawit unun yan; but dasi galak tan yomyom dakon anpak anek agipni.

Kristo dakon gen tebai abidonen

⁷ Kosit kilegi yipman detni do panjewanjan amin morapmi miktimi miktimi akwan. Unun da Yesu Kristo aminsi dagagit yan dima nandan teban ton. Amin unuden unun top amin ae Kristo dakon uwalni.

⁸ Do pakyansi kan kimotni. Pi teban anek yo abidawit unun di yipman debkam. Pakyansi kan kimotni kan, unun dakon tomni tagi timitdan.

⁹ Amin kinda Kristo dakon gen yipmanek gen nwanjwarikon kisak kan, Pinkop unun amin gat dima egisak. Mani amin kinda Kristo dakon gen tebai abidosok amin unun Dat gat ae Monji gat unun aminon ekwamal.

¹⁰ Amin kinda da abin Kristo dakon gen bami dima dayinjetjak kan, unun amin gildat tagi yan dima iyini, ae yutjikon dima ankini.

* **1:1:** Unuden 'minat gak gat ae gwakgo gat' unun panmuwukbi kinda dakon tilak asak. **1:4:** 3Jn 3
1:5: 1Jn 2.7 **1:7:** 1Jn 4.1-3

¹¹ Amin kindá unjudeñ amin gildat tagi yan iyisak kan, anpuluganban pi yokwini kisi da amal.

Kila amin da kiy pindat do nandagit

¹² Gen morapmi ton, mani papiakon mandak do dima nandisat. Abin dandabo gen yan nandat anej kan tagisi yan nandisat. Yan anej kan, nin dakon kisik kisik da madepsi tugosak.

¹³ Pego dakon gwakni Pinjop da iyi do manjigit, unun da gildat tagi yan gayan.

Papia 3 Jon da Mandagit

But piso gen

2 Jonon mandagit unuden gin on papia mandagit amin da iyi do 'kila amin' kinda yan yosok. Amin morapmi da Jon Yesu dakon panjet kinda da mandagit yan nandan.

Jon da papia on kila amin kinda mani Gaius unun do mandagit. Gaius dakon man awigigit, nido Yesu yolyol amin diwari panpulugagit. Ae amin kinda mani Diotrepes unun kan kimotjak do iyigit, nido Diotrepes da Yesu dakon gen bin tagisi yogok amin yolban kiwit. (Gagi 9-10 do koki.)

Pinjkop dakon pi amin panpulugonej

1 Nak panmuwukbi dakon kila amin da notnosi Gaius gak do papia on mandan gamisat. Nak asisi gak do but dasi galak tan gamisat.

2 Not giman, wupgo tagisi toso, unuden gin yo morap asal unun abi tagisi noman toni, ae giptingo yo kisi tagisi tosak yan do bisit asat.

3 Panmuwukbi notnin di da abin gak da gen bami abidan kimagek egisal unun dakon geni nayinba but galak madepsi nandagin.

4 Nak dakon minat monjyono gen bami yolgan dakon geni nandisat bisapmon kisik kisik diwari nandisat unun yapmanek kisik kisik madepsi nandisat.

Gaius pi tagisi agit

5 Not giman, gak but dasi nandanek panmuwukbi not panpulugosol. Ae dima nandan yomisal, mani yum pindagek panpulugosol, do gak pi tagisi kinda nan asal.

6 Diwari da on panmuwukbi kabikon abin gak da amin do but dasi galak tan yomisal unun dakon geni yanba nandagin. Gepman degek kik do ani bisapmon Pinjkop da nandisak unun da aripmon panpulugok abi.

7 Yesu dakon pi ak do nandanek kin pi unun anek Pinjkop dima nandan iman amin kabikon panpulugok di dima timikgan.

8 Nin Pinjkop dakon pi amin unuden panpulugonej kan tagisi. Yan anek kanjo nin unun gat pi kalonj anek Pinjkop dakon gen bami jonitnen.

Diotrepes anpak yokwi agit

9 Nak gen diwari panmuwukbi do kili mandagin, mani Diotrepes unun mibiltok amini egip do nandisak, do nin dakon gen dima nandisak.

10 Yanjo, opben kan anpak asak unun do yankwok aben. Unun nin do yanba yok anek gen yokwi mibili mibili yosok. Ae Yesu dakon pi amin yutnikon dima panjisak. Ae unun gin dima, panmuwukbi da pi amin iyi da yutnon panjik do aba yanrop anyomisak. Ae panmuwukbi kabi da wanja egipni do yoldak.

Demitius anpak tagisi agit

11 Not gimano Gaius, anpak yokwi dima yolek abi, anpak tagisi ban yolek abi. Amin kinda anpak tagi asak unun Pinjkop dakon amin. Mani amin kinda anpak yokwi asak unun Pinjkop dima kanbi.

12 Amin kisi da Demitius dakon anpak tagisi unun do yon. Ae Pinjkop dakon gen bami ununyo kisi anpakni tagisi unun da antenjen asak. Ninyo kisi anpakni tagisi unun do yoman. Disi nandan, gen unun bamisi yoman.

Kila amin da Gaius kok do nandagit

¹³ Gen morapmi ton, mani papiakon mandak do dima nandisat.

¹⁴ Abin gandabo gen yan nandat ander kan, tagisi yan nandisat.

¹⁵ But yawot gagon tosak. Notgoni idon ekwaman unun da gildat tagi yan gayan. Notnoni unudon ekwan amin kalon kalon manikon da gildat tagi yan yoyin yoyin aki.

Papia Jut da Mandagit

But piso gen

Gen on papiagwan ton unun 2 Pita kon gen ton unun yombem pali. Unun Pinjkop dakon minjat aminyo Gen Bin Tagisi dakon uwalni da gen yon unun do mirak dimasi yopni do yosok. Papia da yan yosok, “Pinjkop da minjat amin kabini nin nandan gadat kalonji kongin atneŋ do yosok. Ae amin kinda da nin da nandan gadat aman unun kulabik aripmi dima asak.” (Gagi 3 kon koki).

Jut da yoyindet toptopmi do pindak kimotni do yosok. Unun da yan yon, Pinjkop dakon nandan yawotni unun madepsi do yokwi morap galak tokjikon tagi ani yan yon. Unun topsi yon do kan kimotni do yosok. (Gagi 4 kon do koki.)

Ji nandan gadatji do kila anek Gen Bin Tagisi dakon uwalni pabiŋ yopni

¹ Nak Jut, nak Yesu Kristo dakon oman monjini, ae Jems dakon padige.

On papia unun Pinjkop da minjat aminyo yan damgut ji do mandisat. Pinjkop Dat da but dasi galak tan damisak, anjawan Yesu Kristo da iyi kilasi tagisi asak.

² Pinjkop da panpuluganban bupmi anpak gat, ae but yawot anpak gat, ae amin do but dasi galak tan yomyom anpak da egip egipjikon madepsi tosak do bisit asat.

Gen Bin Tagisi dakon uwal dakon gen

³ Notnonisi, mibiltok nak Pinjkop da nin morap yokwikon ban timit do anek pi madepsi agit unun do papia mandan dam do galagi madepsi nandat, mani abisok gen kinda mandaken yan nandisat unun yan; ji nandan gadatji kilani tebaisi anek uwalji dakon gen pabiŋ yopni. Pinjkop da nandan gadat kalonji on minjat amini nin do nimgut, do amin kinda da yo nin da nandan gadaman unun kulabik aripmi dimasi asak.

⁴ Nak gen unun dayisat, nido Pinjkop manji iman amin di panmuwukbigwan pasilikon da kili abin pigeŋ. Unun amin gen yokwisi yan yon, “Pinjkop dakon nandan yawotni madepsi, do yumabi anpak mibili mibili tagi aneŋ.” Unun amin da Amin Tagi Yesu Kristo Kila Amin Madepnin kalonji manji iman, do kalipsigwan Pinjkop gen papia da yagit unun da aripmon unuden amin pasildan.

⁵ Ji Amin Tagi da kalip yo agit unun kili nandawit, mani butji pabo pisanban unun do sigin nandani do dayisat. Amin Tagi da kalip Israel amin uwal da kisiron ban timikban Isip yipman kiwit. Anek don nandan gadat dima awit amin unun panjasik agit.

⁶ Ae anelo do nandani. Diwari unun Pinjkop da pi yomgut unun ak do dima galak tawit, anek kokupni yipman dekgwit. Yan awit do Amin Tagi da nap teban tebaisi unun ban panteban agit, ae dam teban pilin tuksigwan yopgut da ekwan. Unun Pinjkop da kobogi do yo yokwisi yomdisak dakon bisap madep do jomjom anek ekwan.

⁷ Ae Sodom kokup amin gat ae Gomora kokup amin gat ae kokup unun da kapmatjok tawit unun do nandani. Ununyo kisi anpak yokwisi awit. Wili minjatyo kisi da yumabi anpak mibili mibili awit, do Pinjkop da kindapmon sonban pasilgwit. Unun da mama gen niyinek yan nolisak, yokwi pakpak amin morap kindap kimot kimori mini unungwan kobogi timitdan.

8 Ji dakon nandak nandak paŋupbal ak do pi aŋ amin uŋunyo kisi yaŋ gin aŋpak yokwi aŋ. Diŋmin mibili mibili pindagek uŋun da paŋtagap aban yumabi aŋpak aŋek giŋtim timni paŋupbal aba iŋanisi aŋ, ae Piŋkop kwen wigik aŋ imiŋek aŋelo tapmimi toŋ uŋun do yaŋba yokwi tok aŋ.

9 Maikel uŋun aŋelo morap dakon mibiltok amini, mani uŋun yaŋ dima agit. Maikel gat Sunduk gat namin da Moses dakon giŋtim abidosak yaŋ do gen emat agimal bisapmon, Maikel Sunduk do yaŋba yokwi tok aŋ imiŋek gen yaŋ imdo si pasalgit. Yaŋ gin yagit, “Amin Tagi da iyi gen tebaisi gayisak dosi nandisat.”

10 Mani uŋun amin yo morap mibili dima nandaŋ piŋon uŋun do yaŋba yokwi tok aŋ. Uŋun bit kilapyo buri mini yombem da giŋtim dakon galaktok yolgaŋ. Uŋun aŋpakni da obisi paŋupbal aŋ.

11 Awa, kaŋ kimotni. Uŋun Ken dakon aŋpak aŋ. Uŋun Balam da agit uŋuden moŋer timit do tek kindap aŋ. Uŋun Kora da agit uŋuden Piŋkop kwen wigik aŋ iman, do wagil pasildaŋ.

12 Ji but kalon aŋek jap noknok bisap madeŋmon yikgaŋ bisapmon uŋun amin ji da binapmon yikgaŋ uŋun imal kwakwagikon garak aŋ uŋun yombem. Mani uŋun ji gat yigek jap nok do mayagi dima nandaŋ. Uŋun amin iyi baŋgin paŋpulugok dogin nandaŋ. Uŋun gikwem sikak dima yopba maŋakwa mirim da piŋonba dukwan dukwan kwar uŋun yombem. Uŋun kindap bami toktok bisapmon bami dima pokgon, ae geli walimbil pilikbi, do kosit bamot kimakgit.

13 Uŋun amin tap madepsi tamalikgaŋ uŋun yombem. Yokwini dakon mayagi tarak ae sibit sibit da yaŋ ileŋikon noman toŋ. Uŋun kundukon gik kositni baŋ dima yolek akwaŋ uŋun yombem. Do Piŋkop da kokup pilin tuk dakon pilin tugisi kili aŋnoman aŋ yomgut, uŋudon kiŋ toktok teban egi wigikdaŋ.

14 Enok uŋun Adam dakon babiknikon da altaŋban kosiri 7 agit. Uŋun da uŋun amin yokwi do kombi gen yaŋek yaŋ yagit, “Koni, Amin Tagi telagi aŋeloni tausen morapmi gat apdisak.

15 Abiŋek miŋat amin morap gen pikon yopdisak. Aŋek aŋpak yokwi awit ae gen yokwisi yaŋ imgwit dakon kobogi yomdisak.”

16 Uŋun amin yo morap noman taŋ yoman uŋun do nandaba yokwi tok aŋek gen morapmi yoŋ. Uŋun iyi dakon butni dakon galaktok yokwi uŋun yol do galak toŋ. Uŋun gen pap yaŋek giŋtim pawigik aŋek iyi dakon man pawikwaŋ. Aŋek miŋat aminyo uŋun paŋpulugoni do paŋgalak aŋ.

Nandaŋ gadatji yipba uŋun da butji paŋteban asak

17 Mani notnonisi, yo don altokdaŋ uŋun do aesi nandani, uŋun Amin Taginin Yesu Kristo dakon yabekbini da kili yaŋ teŋteŋaŋ damgwit.

18 Uŋun da yaŋ dayiŋwit, “Mibi gildaron jigilak gen yogok amin noman tokdaŋ. Aŋek Piŋkop manji imiŋek iyi dakon galaktok yokwi yoldaŋ.”

19 Uŋun amin da paŋmuwukbi paŋwasan. Uŋun miktim dakon galaktok baŋgin yolgaŋ. Telagi Wup uŋun aminon dima egisak.

20 Mani notnonisi, ji bisapmi bisapmi nandaŋ gadatji Piŋkop da iyi ji do damgut uŋun yipba uŋun da butji paŋteban asak. Ae Telagi Wup da tapmimon bisit ani.

21 Piŋkop da ji do but dasi galak taŋ damisak, do uŋun da kapmatjok egek bisapmi bisapmi Amin Taginin Yesu Kristo do jomjom aŋakwa buŋmini nomansi aŋalon aŋakwan egip egip teban abidoni.

²² Nandaŋ gadatni dīma teban taŋbi amin do bupmi nandaŋ yomni.

²³ Ae amin diwari kindapmon ekwan, do ji tepmisi yokwikon baŋ timitni. Ae diwari do bupmi aŋpak aŋ yomni bisapmon, yokwikon gepni yaŋ do kaŋ kimagek pasol pasol gat kisi ani. Uŋun but kalip dakon aŋpak yolek garak giŋ awit. Ji yo morap Piŋkop da dabilon garagi tagi uŋun da dubagikon egipni.

Nin Piŋkop dakon man awigineŋ

²⁴ Kili nak Piŋkop aŋkisiat. Tapmimni madepsi, do kilasi aŋakwan aripmi dīma mokdaŋ. Uŋun da timik paŋki depban iyi gat tilimnikon egek gulusuŋji mini ae kisik kisik madepsi taŋ damdisak.

²⁵ Uŋun kaloŋ daŋin Piŋkop egisak. Aŋek Yesu Kristo Amin Taginin da pi agit uŋun do aŋek nin yokwikon baŋ timikgit. Do mani awigineŋ. Uŋun Kila Amin Madep egisak, ae tapmim madepni taŋ imisak, ae yo morap dakon busuŋji egisak. Wasok wasogikon yaŋ egipgut, ae abisok kisi yaŋ giŋ egisak, ae don bisap morap kisi yaŋ giŋ egipdisak teban. Uŋun asi.

Kristo da Gen Pasili Jon do Panjalon An Imgut

But piso gen

On papia Jon da mandagit. Unjun Jon dagin Gen Bin Tagisi gat ae 1 Jon, 2 Jon, ae 3 Jon kisi mandagit.

On papia unjun amin da Yesu yolyol amin madepsi panjupbal awit bisapmon Jon da mandagit. Yo yokwisi an yomgwit, nido Yesu yolyol amin unjun Yesu Kristo do Amin Taginin yanji nandan gadan imgwit. On papia da Yesu yolyol amin dakon nandan gadatni panjeban anjakwan jigi madep unjun da dima pabin yopjak yan do yosok.

On papia da yo don noman tokdan unjun do tilak gen morapmi yosok. Yesu yolyol amin unjun bisapmon egipgwit unjun da tilak gen nandan pisawit, mani nandan gadatni mini amin dima nandawit. Tilak gen unjun dakon mibili unjun yan: Yesu Kristo unjun Amin Tagi, ae unjun da kision da Pinjkop da uwalni kisi morap pabin yopdisak, anek Sunduk yo kisi abin yipdisak. Anek Yesu pini an mudosak bisapmon Pinjkop da minjat aminyo tebaisi agek nandan gadatni dima yipman dekgwit amin do tomni yomdisak. Anjakwan Pinjkop gat egek ae sarbenek jigi dima pakdan, nido Pinjkop da yo morap aeni panjaluk an mudokdisak.

Yesu Kristo da panmuwukbi 7 kabi do gen yipgut

(Kilapmi 1-3)

¹ Gen on pasili tawit, ban Yesu Kristo da panjalon agit. Yesu da oman monjini yolisak do Pinjkop da imgut. Yo unjun tepmisi altokdan. Yesu da aneloni yabekban abin pi monjini nak Jonon gen on nayigit. Nak da pi monjini diwari yoliken yanon da nayigit.

² Yo morap noligit unjun bamisi pindakgim. Pinjkop dakon gen ae Yesu Kristo dakon gen unjun bamisi.

³ Pinjkop yo morap noman toni do yagit unjun dakon bisap kwan tosok, do amin kinda da on kombi gen panmuwukbi do manjin yomjak kan, unjun kisik kisik tagi asak. Ae gen on mandabi unjun nandanek guramitni amin, unjunyo kisi kisik kisik ani.

Jon da panmuwukbi 7 kabi do gen mandagit

⁴ Nak Jon da panmuwukbi 7 kabi Esia Provinskon ekwan ji do gen on mandisat. Pinjkop abisok egisak, ae kalipsigwan egipgut, ae don egipdisak unjun da nandan yawok damanjan butji yawori tosak. Ae wup 7 kabi Pinjkop dakon kila amin madep yityit tamo da injamon ekwan unjunyo kisi da nandan yawok damanjan butji yawori tosak.

⁵ Yesu Kristo, Pinjkop dakon gen bamisi yan tetenok amin, unjun kimoron da mibiltan pidagit. Ae unjun kila amin madep morap miktimon ekwan unjun dakon Amin Tagini. Unjun kisi da but yawot nandan damanjan butji yawori tosak.

Yesu da nin but dasi galak tan nimisak, ae iyi dakon yawi da yokwinin wiririk mudagit.

⁶ Yan anek nin unjun gat amin kila anen do manjin nipgut, ae iyi dakon Pinjkop ae Datni unjun dakon oman anen do mukwa sogok amini egipnen do manjin nipgut. Bisap mudok mudogi mini Yesu Kristo dakon tilimni ae tapnim madepni tan imdisak. Unjun asi.

⁷ Koni. Uņun gikwem gat kisi apdisak. Abinjakwan amin morap kisi da dabil da kokdan. Amin morap Yesu sugawit uņun kisi da kokdan. Anjakwa amin morap miktimon ekwanj kisi da uņun do nandanek kunam bupmiyo madepsi akdan. Asi, yo morap uņun altan mudokdan. Uņun asi.

⁸ Amin Tagi Piņkop Tapmin Ami, abisok egisak, ae kalipsigwan egipgut, ae don apdisak, uņun da yan yosok, “Nak Wasok Wasoksi ae Mibisi egisat.”

Jon da Kristo kagit

⁹ Nak Jon, ji dakon notji. Nin Yesu dakon amin kabi, ae Piņkop da Amin Kila Asak uņun da kagagwan kalonj ekwaman, do but yaworon da jigi ae tepmiyo kalonj paman. Panek kisin da dima alek tanek tebai akgaman. Nak Piņkop dakon gen yan tenjenjek, “Nak Yesu nandan gadanj imisat” yan yagim, do anek nak abidan tap binap miktim tim Patmos uņudon nepgwit da egisat.

¹⁰ Amin Tagi dakon gildatni Sondakon, Telagi Wup da butnokon pigi madepsi tugagit. Anjakwan manjinokon nandanapbo amin kinda gen madepsi yan tidanek kwerj da yan yagit.

¹¹ Uņun amin da yan yagit, “Yo morap pindakdal uņun papiakon mandanj yopbi panmuwukbi 7 kabi do kini. Mandanj yopbi panmuwukbi Epesas kokup papmon ekwan, ae Smena, ae Pegamum, ae Taitaira, ae Sadis, ae Piladelpia ae Laodisia do kini.”

¹² Yanban nak gen nayigit amin uņun kok do tobilgim. Tobilek tenjenj tamo gol ban wasanbi 7 kabi pindakgim.

¹³ Uņun da binapmon
“amin dakon monji yombem kinda”
akban kagim. Uņun imal dubakni paban pigi kandapni kisi witjigit. Anek nap kinda gol ban wasanbi nanj pibirikon angwasiņek wangut.

¹⁴ Busunj ae busunj dangwani uņun kwakwagisi, sipsip dakon dangwan ae gik sitnan yombem. Ae dabilni kindap tebaisi sosonj uņun yombem.

¹⁵ Kandapni uņun tenjenjisi ain kinda mani bras kindapmon sosonj uņun yombem. Ae tekni nandagim uņun pakbi madepsi pokgonj uņun dakon wiwik yombem.

¹⁶ Kisiri amin tet da gik 7 kabi timikgit. Ae emat agak siba geni teri teri ae geni tepmisi uņun gen kaganigwan da pawin tagit. Gildat da tebaisi wisisak uņudanj tomno dabilni madepsi tenjenjagit.

¹⁷ Nak uņun kanek kandapnikon manj pagek amin kimakbi da yan pakgim. Pagapbo kisitni amin tet da kwenokon witjinej yan yagit, “Dima pasolgi. Nak Wasok Wasoksi ae Mibisi egisat.

¹⁸ Nak Egip Egip Egisat Amin. Nak kimakgim, mani koki, nak egip egip dagok dagogi mini egi ananj kisat. Kimot dakon yoma witald, ae amin kili kimakgwit uņun dakon kokup dakon yoma witald kisitnokon tonj.

¹⁹ Do gak yo pindakdal uņun dakon geni mandaki. Yo abisok tonj, ae yo don noman tokdan, uņun do mandaki.

²⁰ Gik 7 kabi kisitno amin tet do tanba pindal, ae tenjenj tamo gol ban wasanbi 7 kabi yan pindal, uņun dakon mibili pasili tosok. Mibili uņun yanj gik 7 kabi uņun panmuwukbi 7 kabi dakon anjeloni. Anjakwa tenjenj tamo 7 kabi uņun panmuwukbi 7 kabi.”

2

Epesas panmuwukbi do gen yipgut

¹ Unjun da sanbenek yan yagit, “Gak panmuwukbi Epesas kokup papmon ekwan unjun dakon aneloni do gen yan mandaki:

Nak gik 7 kabi kisitno amin tet da timigek tenjen tamo gol ban wasanbi 7 kabi da binapmon agisat. Agek gen on yipbo gagon obisak.

² Anpak asal ae pi teban asal unjun kili nandan mudagim. Gak tebaisi agek amin anpakni yokwi do dima galak tan yomisal. Diwari da yan gayiwit, ‘Ninyo kisi yabekbi’, mani unjun yabekbi dima yan unjun gaga kili geni kokwinigek top amin yan pindakgil.

³ Amin da gandaba mano abidosol do yo yokwisi anjgaman. Mani tebaisi agek jigi unjun imegek kuraktok dima asal.

⁴ Mani nak gak gat gen ton. Nandan gadat kaluk agil bisapmon nak do but dasi galak tan namgul, mani abisok yan dima asal.

⁵ Kalip tagisi egipgul do nandaki. Gak kili mal. Do anpak kalip agil unjun do aego nandanek but tobil anek anpak kalip agil unjuden abi. Yan dima abi kan, abin lamgo unjun si gwayekjen.

⁶ Mani anpakgo tagisi kinda unjun yan; Nikolas dakon amin kabi dakon anpak do nandaba yokwi tok asal. Nagayo kisi unjun amin dakon anpak do nandako yokwi toso.

⁷ Amin mirakni ton da Telagi Wup da panmuwukbi do gen yosok unjun pakyansi nandani. Amin kinda emaron teban tosak kan, nak da yan dagan iminapbo egip egip kindap walon jap pan nosak. Kindap unjun Paradais kon Pin kop da pigaga toso.”

Smena panmuwukbi do gen yipgut

⁸ Unjun da sanbenek yan yagit, “Gak panmuwukbi Smena ekwan unjun dakon aneloni do gen yan mandaki:

Nak wasok wasoksi ae mibisi egisat. Nak kimagim da aeno kalugi egisat. Gen on yipbo gagon obisak.

⁹ Gagon jigi ae tepmiyo morapmi noman tan gaman, ae yogo minisi da egisal, unjun nandan gamisat. Mani yogo morapmisi. Amin diwari da gen yokwi yan gaman unjun nandisat. Unjun amin da iyi do nin juda amin yan yon, mani unjun juda amin dima, unjun Sunduk dakon amin kabi.

¹⁰ Donjok tepmi pakdisal. Mani unjun do pasol pasol dima abi. Ji panjewal do Sunduk da ji da binapmon amin diwari ban dam tebanon yopdisak. Yan aban jigi ae tepmiyo gildat 10 da aripmon pakdan. Dikba kimotni do yoni kan, tebaisi agek nandan gadatji dima wital kisak. Anakwa egip egip dakon pelit tilimi ton daben.

¹¹ Amin mirakni ton da Telagi Wup da panmuwukbi do gen yosok unjun pakyansi nandani. Amin kinda emaron teban tosak kan, unjun amin kimot da ae kinda gat aripmi dima anupbal asak.”

Pegamum panmuwukbi do gen yipgut

¹² Unjun da gen sanbenek yagit, “Gak panmuwukbi Pegamum kokup papmon ekwan unjun dakon aneloni do gen yan mandaki:

Nak emat agak siba geni teri teri ae geni tepmisi unjun abidosot. Gen on yipbo gagon obisak.

¹³ Kokup egisal unjudon Sunduk dakon kila amin madep yityit tamoni unjudon toso unjun nandisat. Mani nak dakon man abidan kimokdol. Antipas, nak dakon gen dakon yan tenjenok amin tagisi kinda, unjun Sunduk da egisak kokupmon anakba kimagit. Yan anakwa gak unjun bisapmon nak do wasip dima yagil.

¹⁴ Mani nak gak gat gen toŋ. Gagon amin di da Balam dakon anpak abidan kimokgoŋ. Balam dakon anpak unun yan. Kalip Balam da Balak Israel amin pankewal dakon mibili iyin dekgit. Iyin dekban Balak da Israel amin pankewalban yokwi anek kokup kidat do bit kilapyo mukwa sowit unun nawit. Ae yumabi kisi awit.

¹⁵ Unuden gin amin di gagon ekwan unun Nikolas dakon amin kabi dakon geni guramigkan.

¹⁶ Gak but tobil abi. Yan dima abi kan, nak kili ununjok gagon obineŋ gen kaganokon emat agak siba tosoŋ unun nan unun aminon emat akdisat.

¹⁷ Amin mirakni toŋ da Telagi Wup da panmuwukbi do gen yosok unun pakyanŋi nandani. Amin kinda emaron teban tosak kan, nak da mana di abisok pasili toŋ unun iben. Ae tip kwakwagi kinda iben. Unun tipmon man kalugi kinda mandabi da tosak. Unun man amin kinda da dima nandisak. Amin tip abidosak unun amin dagin nandakdisak.”

Taitaira panmuwukbi do gen yipgut

¹⁸ Unun da gen sanbenek yagit, “Gak panmuwukbi Taitaira kokup papmon ekwan unun dakon anjelo do gen yan mandaki:

Nak Pinŋkop dakon Monji. Dabilno unun kindap tepmiŋi sosok unun yombem, ae kandapno tenŋeŋosok unun ain kinda mani bras suganba kwakwagiŋi an unun yombem. Gen on yipbo gagon obisak.

¹⁹ Anpak morap asal unun nandan mudosot. Gak amin do but dasi galak tan yomisal, ae nak nandan gadan namisal, ae amin diwari panpulugok do pi asal. Nak nandisat, pi mibiltok agil unun yapmanek abisok pi madepsi asal.

²⁰ Mani nak gak gat gen toŋ. Gak Jesebel yipbi gak gat ekwamal. Minjat unun da nak kombi amin kinda yan yosok, mani pi monjino top pankewalek yumabi anpak, ae jap kokup kidat do paret abi unun noni do yoyin dekdak.

²¹ But tobil asak do nandanek bikbik imisat. Mani but tobil anek yumabi anpakni yipman det do dima nandisak.

²² Do unun minjat sot kinda ibo tepmi madepsi pakdisak. Ae amin morap unun minjat gat yumabi awit but tobil anek unun minjat dakon anpakni dima yipman mudoni kan, ununyo kisi jigi ae tepmiyo madepsi yomdisat.

²³ Ae monji gwayoni kisi dapbo kimotni. Yan anapbo panmuwukbi kisi morap da nak da amin but ae nandak nandakyo pindagek ji kalon kalon anpak ani da aripmon tomni damdisat yan nandan namdan.

²⁴ Mani panmuwukbi diwari Taitaira ekwan ji minjat unun dakon gen dima yolgan, ae ‘Sunduk dakon geni pasili’ yan yon, unun dakon mibili nandak do pini dima awit. Yan dayisat, jigi kinda gat dima daben.

²⁵ Mani yo morap timikgan unun tebaisi timigakwa wigi nak da opben dakon bisap asak.

²⁶ Emaron teban tanek geno guramigakwan wigi bisap madep apjak amin unun yan mudan ibo miktim morap kila akdisak.

²⁷ ‘Kila amin pini tapmimi tonŋi anek ain win kirin nan uwalni pudan monin monin akdisak, amin da miktim kwoba pudan monin monin an unun da tilagon akdisak.’

Datno da yan mudan namgut, unun da tilak unun amin do yan mudan iben.

²⁸ Ae wisawisa do gik wisak unun kisi iben.

²⁹ Amin mirakni tonj da Telagi Wup da panjmuwukbi do gen yosok unjun pakyansj nandani.”

3

Sadis panjmuwukbi do gen yipgut

¹ Unjun da sarbenjek yan yagit, “Gak panjmuwukbi Sadis kokup papmon ekwan unjun dakon anjeloni do gen yan mandaki:

Nak Pinjkop dakon wup 7 kabi timikdat, ae gik 7 kabi kisi timikdat. Gen on yipbo gagon obisak. Anjak morap asal unjun kisi nandan mudosot. Amin da gak do yan yon, ‘Sadis panjmuwukbi kabi unjun egip egipmi tonji.’ Mani kili kimakgil.

² Dipmingo yopbi kit! Anjakgo diwari dima kimakgwit unjun panjteban abi. Nido anjakgo kinda Pinjkopno da dabilon kilegisi yan kinda dimasi kat.

³ Gen bami kalip nandanek abidagil, unjun do aego nandabi. Nandanek guramigek but tobil abi. Dipmin dima yipbi kisak kan, kabo noknok da tilagon apdisat. Abinjabo gagon opdisat dakon bisap dima nandakdisal.

⁴ Mani amin kabisok kinda Sadis ekwan unjun imalni dakon kila anjek garak dima awit. Unjun amin kabi dakon anjakni kilegisi, do imal kwakwagi paba nak gat tagi agipne.

⁵ Amin kinda emaron teban tosak kan, unjun do kisi imal kwakwagi panj iben. Ae egip egip papiakon mani dima wiririkgen. Datno da injamon ae anjeloni da injamon mani yan tenjenoken.

⁶ Amin mirakni tonj da Telagi Wup da panjmuwukbi do gen yosok unjun pakyansj nandani.”

Piladelpia panjmuwukbi do gen yipgut

⁷ Unjun da sarbenjek yan yagit, “Gak panjmuwukbi Piladelpia kokup papmon ekwan dakon anjeloni do gen yan mandaki:

Nak telagisi, ae anjak bamisi dakon ami. Nak da Dewit dakon yoma witdal abidosot. Nak da yoma witdaldat, amin kinda da aripmi dima sop sopmi. Ae nak da yoma sopmandat, amin kinda da aripmi dima witdali. Gen on yipbo gagon obisak.

⁸ Anjak morap asal unjun kili nandan mudagim. Koki! Injamgokon yoma kinda witdalbo pisolok. Ae amin kinda da aripmi dima sopjak. Nak nandisat, tapmingo madep dima, mani nak dakon gen guramigek nak dakon man do wasip dima yagit.

⁹ Sunduk dakon amin kabi unjun da iyi do nin Juda amin yan yon, mani unjun Pinjkop dakon amin dima, unjun top amin. Nak da unjun amin yabekgo abin gak da kandap mibilon njwakben anjek nak da ji but dasi galak tan damisat yansi nandani.

¹⁰ Nak dakon gen guramigek jigi altan gamgwit bisapmon butgo yawori tanjakan tebaisi akgil. Yan agil do jigi madep miktimi miktimi amin panjekwal do noman tokdisak bisapmon kilago anjabo jigi unjun dima altan gamjak.

¹¹ Gagon tepmisi apdisat. Yo abidosol unjun tebaisi abidoki. Amin kinda da tomnigo unjun di gwayenban.

¹² Amin kinda emaron teban tosak kan, nak da gwak yan moko agek Pinjkopno dakon telagi yut anteban asak. Anjek Pinjkop dakon yut yipmanjek aeni wanga dima pigisak. Unjun aminon Pinjkopno dakon man, ae Pinjkopno dakon kokup pap dakon man mandaken. Kokup pap unjun Jerusalem

kalugi, unun Kwen Kokup yipmanek Pinjokpokon da pikdisak. Ae naga dakon mano kalugi kisi unun aminon mandakdisat.

¹³ Amin mirakni tonj da Telagi Wup da panjmuwukbi do gen yosok unun pakyansj nandani."

Laodisia panjmuwukbi do gen yipgut

¹⁴ Unun da sanbenek yan yagit, "Gak panjmuwukbi Laodisia kokup papmon ekwan unun dakon aneloni do gen yan mandaki:

Nak Pinjok dakon geni gat ae yan teban tok geni gat do gen unun asisi yan yogok amin. Nak Pinjok dakon gen bamisi yan tenjenok amin. Bisapmi bisapmi geni bamisi gin yan tenjenosot. Pinjok da yo morap wasagit dakon mibilisi nak da gen on yipbo gagon obisak.

¹⁵ Anjak morap asal unun kisi nandan mudosot. Nak nandisat, gak mirimi dima, ae tedepmi dima. Gak da mirimi bo ae tedepmi egipbi do nandisat.

¹⁶ Mani dima. Gak tedepmi yanjok egisal. Gak tedepmi dima ae mirimisi yo dima. Yan do anek gen kaganokon da gak wanditdisat.

¹⁷ Gak 'Monejno morapmi ae yo kabino morapmi tonj. Yo kindo do wadak wadak dima asat' yan yosol. Mani dima. Amin da bupmisi nandan gamni da tilagon yokwisi egisal. Gak yogo minisi da egisal, ae dabilgo mini, ae molan molan agisal. Anek gaga dima nandabi pisosok.

¹⁸ Yan do anek nawa gen on gamisat. Nak dakon golno kindapmon sonja gwaljigi minisi an unun gol ban yubi kan, monejno morapmisi tan gamdan. Ae giptingo wam do imal kwakwagi ban yubi kan, amin da gandaba molan dima agipbi, ae mayagigo mini. Ae dabil marasin di yumanek dabilgokon yopbi kan, tagisi sinjtkdisal.

¹⁹ But dasi galak tan yomisat amin unun tebai yoyinek anpakni panjilek ani do jigi yomisat. Do anpakgo panjilek ak do pi tebai anek but tobil abi.

²⁰ Nandaki! Nak yomakon agek yoma domon tidanek yan yosot: Nak yutnon tagi wiken? Amin kindo tekno nandanek yoma witdaljak kan, nak wigiko unun gat egek jap nonde.

²¹ Amin kindo emaron teban tosak kan, unun amin do yan dagan ibo kila amin madep yityit tamonokon nak gat kisi yitden. Kalip nak da emaron teban tanek Datno gat kisi kila amin madep yityit tamonikon yikgim unuden yitden.

²² Amin mirakni tonj da Telagi Wup da panjmuwukbi do gen yosok unun pakyansj nandani."

Sipsip Monj da Kwen Kokupmon Papia Kinda Witdalakwan Miktim Aminon Yo Yokwisi Noman Tokdan

(Kilapmi 4-11)

4

Kwen Kokupmon Pinjok gawak iman

¹ Unun da kwenon aeno kanjapbo Kwen Kokupmon yoma kindo witdal kigit da tanban kagim. Kanjapbo amin unun kalip nak do kwen da yan tebaisi yan tidanek yan nangut unun da yan yagit, "Idon winjaki yo morap don altokdan goliko."

² Nayinban unudon gin Telagi Wup da butnokon pigi madepsi tugagit. Anjakwan Kwen Kokup kila amin madep yityit tamo kinda tanban kagim. Unjun tamokon amin kinda yikban kagim.

³ Unjun amin tip jasper ae tip gami konilian da yan tenjenagit. Kilap ban kinda da kila amin madep yityit tamo unjun anjwasigit. Kilap ban kildani unjun tip kalikaligi emeral yan.

⁴ Kila amin madep yityit tamo 24 kabi da kila amin madep yityit tamo unjun anjwasijek tanba pindakgim. Unjun tamokon kila amin 24 kabi da yikgwit.* Unjun kila amin imalni kwakwagi ban pawit, ae busunikon pelit kildani ton gol ban wasanbi ban pawit.

⁵ Kila amin madep yityit tamokon da mal dakon tenjeni da yamgwit. Anakwa nandanapbo wuwik madepsi noman tanakwa kiririn agit. Kila amin madep yityit tamo noman da kalin 7 kabi sowit. Kalin unjun Pinjkop dakon wupni 7 kabi.

⁶ Kila amin madep yityit tamo noman da yo kinda tagit, unjun tap idap daman glas ban wasanbi yombem, ae wagil kwakwagisi.

Yo 4 kabi egip egipmi ton unjun kila amin madep yityit tamo dakon ilen; 4 kabikon akgwit. Yo 4 kabi unjun burikon ae manjikon kisi dabil morapmi da giptimi kisi ilimikgwit.

⁷ Yo egip egipmi ton kinda unjun laion yombem. Ae kinda unjun bulmakau wili yombem. Ae kinda unjun tomno dabilni amin dakon yombem. Ae kinda unjun sinjin madep kwen agegisak yombem.

⁸ Yo 4 kabi egip egipmi ton kalon kalon unjun kisi piri 6 kabi tan yomin yomin awit. Anakwa giptimi kalon dabil morapmi da ilimikgwit. Ae piri da mibilgwan kisi tawit. Gildari ae kalbi kisi ak nandari mini yan yon,
"Telagi, telagi, telagi.

Amin Tagi Pinjkop Tapmim Ami kalipsi egipgut,
ae abisok egisak,
ae don apdisak,
unjun telagisi" yan yon.

⁹ Yo egip egipmi ton kabi unjun da Amin unjun kila amin madep yityit tamonikon yikdak ae egip egip dagok dagogi mini egisak unjun do kisik kisik madepsi anek mani awigek ya yan iyan. Bisapmi bisapmi yo 4 kabi egip egipmi ton unjun yan anakwa

¹⁰ kila amin 24 kabi da Amin unjun kila amin madep yityit tamokon yikdak unjun da buron man pokgon. Man pakeg egip egip dagok dagogi mini egisak Amin unjun gawak iman. Ae pelitni kildani ton gol ban wasanbi unjun kila amin madep yityit tamo tosok unudon noman ilik yopmanek kap yan yon,

¹¹ "Amin Tagi Pinjkopnin,
gak da yo morap galaktokgokon wasagil da abisok ton.
Yan agil do minat amin morap kisi da gak do kisik kisik madepsi anek mango awigini,
ae tapmimo madepsi da yonngamgan pinbi egipni kan tagisi."

5

Jon da papia kinda kili sogwit kagit

4:2: Ais 6.1   4:3: Esi 1.28   4:4: PA 3.18   * 4:4: Unjun kila amin unjun anelo man madepni ton kabi kinda do yosok.   4:5: Esi 1.13; Sek 4.2; PA 1.4; 8.5; 11.19; 16.18   4:6: Esi 1.5-10,22; 10.14
4:8: Ais 6.2-3; Esi 1.18; 10.12   4:10: PA 19.4

¹ Amin unun kila amin madep yityit tamokon yikgit unun kisitni amin tet do papia gironikbi kinda tarban kagim. Papia unun teri teri kildani ton, ae kendol pakbi ban kosiri 7 kabi anteban abi.

² Ae anelo tapmimi tonji kinda kanapbo gen papmon da yan tidanek yan yagit, "Namin amin kilegisi kinda dasi kendol pakbi ban panjeban abi pakdegek papia tagi witaljak?"

³ Mani amin Kwen Kokup ekwan, bo ae miktimon ekwan, bo ae miktim da mibiligwan ekwan kinda da papia unun aripmi dima witaljak bo ae aripmi dima kosak.

⁴ Nak papia unun amin kinda da aripmi dimasi witaljak bo ae kosak yan kanek kunam madepsi sanbek sanbek morapmi tagim.

⁵ Yan anapbo kila amin kabikon da kila amin kinda da yan nayigit, "Gak kunam dima tagi. Koki! On Laion Juda amin kabikon altagit, unun Dewit dakon babinikon gugi unun da don noman tar wigit. On Laion emaron teban tagit. Yan agit do unun da papia kendol pakbi ban kosiri 7 kabi panjeban abi unun pakdegek tagi witaljak."

Jon da Sipsip Monij kagit

⁶ Yan nayinakan Sipsip Monij kinda akban kagim. Unun paret ak do si anjaka kimakgit yombem. Unun kila amin madep yityit tamo da binapmon agakwan yo 4 kabi egip egipmi ton gat ae kila amin gat da angwasiwit. Sipsip Monij unun jomni 7 kabi, ae dabilni 7 kabi. Dabilni unun Pinjok dakon wupni 7 kabi. Unun Pinjok da yabekban miktimi miktimi kin mudawit.

⁷ Kili Sipsip Monij da kila amin madep yityit tamokon kin Amin yikgit da kisiri amin tet do papia tagit unun abidagit.

⁸ Papia unun abidanakan yo 4 kabi egip egipmi ton, ae kila amin 24 kabi gat da Sipsip Monij da kapmatjok man pakgwit. Kisisi kalon kalon gita monijni gat ae gol idapni gat timik timik awit. Gol idapmon yo kibani tagisi tugawit, unun Pinjok dakon minjat amin kabiyo dakon bisitni.

⁹ Yan anek kap kalugisi kinda yan yawit, "Gak da papia gironikbi abidanek kendol pakbi ban panjeban abi unun aripmi tagi pakdegi.

Nido gikba kimagek yawigo nar minjat aminyo Pinjok do im do anek yuman nagil.

Asi, amin mibili mibili ekwan,

ae geni mibili mibili,

ae giptimni mibili mibili,

ae miktimi miktimi ekwan kisi yuman nagil.

¹⁰ Yuman nanek amin kila ani do manjin yopgul, ae nin dakon Pinjok dakon oman ani do mukwa sogok amini manjin yopgul.

Unun da kila amin madep egek miktimon amin kilani akdan."

Sipsip Monij dakon man anjisiwit

¹¹ Kili aeno kan egapbo anelo morapmisi dakon geni nandagim. Unun anelo dakon tilakni milion morapmisi ae tausen morapmisi da arip. Unun anelo kila amin madep yityit tamo ae yo egip egipmi ton ae kila amin kabi ban pangwasinek akgwit.

¹² Yan tidanek kap kinda yan yawit, "Sipsip Monij on kalip anjaka kimakgit.

Unun da man madep gat,

ae yo tagisisi morap gat,
 ae nandak nandak tagisi gat,
 ae tapmimi wukwisi unjun kisi tagi timitjak.

Amin morap kisi da mani anjenagak kisik kisik an iminek ya yan iyini kan unjun kilegisi.”

13 Ae yo morap Pinjop da wasagit unjun dakon geni kisi nandagim. Yo morap Kwen Kokup ekwan, ae miktimon ekwan, ae miktim kagagwan ekwan, ae tap kaga ekwan kisi dakon geni nandagim. Unjun da yan yawit, “Amin unjun kila amin madep yityit tamonikon yikdak,

ae Sipsip Monin gat kisi,
 nin jl dakon tilim gat ae tapmim gat pindagek kisik kisik anek dagok dagogi mini man madep damaman.”

14 Anakwa yo 4 kabi egip egipmi ton unjun da yan yawit, “Unjun asi.” Yan yanakwa kila amin kabi da man pagak gawak yomgwit.

6

Sipsip Monin da kendol ban papia son anteban awit unjun pakdegit

1 Nak kanjapbo Sipsip Monin da papia gironjki abidanek kendol pakbi ban kosiri 7 kabi panjeban abi unjun mibiltok nani pakdegit. Pakdegakwan yo egip egipmi ton 4 kabikon da kinda gen yagit. Geni unjun kiririn da yan yagit, “Gak op.”

2 Aeno kanek os kwakwagi kinda kagim. Unjun da kwenon amin kinda obipni abidanek yikgit. Unjun amin do kila amin madep dakon pelit kinda imgwit. Iba emaron teban tagit da tilagon kigit. Kinek emat morapmi sigin anek teban token yanon da nandanek kigit.

3 Sipsip Monin da kendol pakbi ban papia anteban abi 2 unjun pakdegit. Pakdegakwan yo egip egipmi ton 2 unjun da yagit, “Gak op.”

4 Yanakwan os gami kinda apban kagim. Unjun da kwenon amin yikgit unjun do tapmim ibi. Unjun tapmim unjun on miktimon yawori tosok unjun pandagosak dakon tapmim. Pandaganban amin da notni dapman dapman anek kimotdan. Unjun pi asak do emat agak siba madepsi kinda imgwit.

5 Kili ae Sipsip Monin da kendol pakbi ban papia anteban abi 3 unjun pakdegit. Pakdegakwan yo egip egipmi ton 3 unjun da yagit, “Gak op.” Yanakwan os pilisi kinda kagim. Unjun da kwenon amin kinda yikgit, unjun jap kokwin agak yo kinda kisirikon abidagit.

6 Anakwan amin dakon tek yombem kinda nandanapbo yo egip egipmi ton 4 kabikon da yan yagit, “Amin kinda gildat daman kinda dakon pi asak dakon tomni timitjak unjun wit yigi moninisok kinda gin abidosak, bo bali kwoba kapbi gin timitjak. Mani gak olip nelak gat ae wain gat dima pantasik abi.”

7 Sipsip Monin da kendol pakbi ban papia anteban abi 4 unjun pakdegit. Pakdegakwan nandanapbo yo egip egipmi ton 4 da yan yagit, “Gak op.”

8 Yanakwan os kilonkiloni kinda kagim. Unjun da kwenon amin kinda yikgit unjun mani Kimot. Amin Kili Kimakgwit Dakon Kokupni unjun kapmatjok da yolgit. Amin miktimi miktimi ekwan kokwin 4 kabi anek kabi kinda dapbal kimotni do tapmim yobi. Diwar emat agak siba ban dapbal kimotni, ae diwar jap do madepsi anek kimotni, ae diwar sot yokwisi da timitjak, ae diwar jon bit kilapyo da dapman noni.

9 Sipsip Monin da kendol pakbi ban papia anteban abi 5 unjun pakdegit. Pakdegakwan amin kimakgwit dakon wupni alta da mibilgwan pindakgim. Kalip unjun amin da Pinjop dakon gen tebaisi abidanek unjun dakon yan tentenok anakwa uwal da dapba kimakgwit.

10 Amin wup unun da tebaisi yan tidanej yan yawit, “Amin Tagi Tapmim Ami, gak telagisi egisal, ae anpakgo wagil bamisi gin. Nin bisap nianyasi gak do jomjom anapno miktim amin gen pikon yopmanej yawinin dakon kobogi yobi?”

11 Yanba unun amin do paba pigik dubagi kwakwagisi kalon kalon yominej yan yoyiwit, “Ji jomjom pisipmisok ani. Uwal da oman amin pi isalji gat, ae notji gat dapdan. Ji dikba kimakgwit, yan gin dapba kimotdan. Amin nian da dapdan unun Pinjkop da kili manjigit. Uwal da unun kisisi dapman mudanajkwa don Pinjkop da yawisi dakon kobogi yomdisak.”

12 Sipsip Monin da kendol pakbi 6 papia anteban awit unun pakdekgit. Pakdegakwan miktim wudip madepsi agit. Anjakwan gildat dabil yik garan yombem pilisi agit, ae kanek gimansi yawi yombem agit.

13 Anjakwan gik kundukon ton miktimon mawit. Gik mawit unun pik kindap dakon sopmi dima pek tanakwa mirim da pisonakwa mon unun da tilak mawit.

14 Anjakwa papia gironik yopmanjaman, unun da tilagon kundu si kin pasilgit. Anjakwan kabap gat ae tap binap miktim tim ton unun tamoni yopman degek duwalik kiwit.

15 Anjakwa miktim dakon kila amin madep gat, ae amin man madepni ton gat, ae emat amin dakon mibiltok amini gat, ae yoni morapmi amin gat, ae amin tapmimi ton gat, ae oman amin, ae amin morap isal ekwan, unun kisisi pasal kin tip gopbatgwan ae kabapgwan tip madep ton unun da mibiligwan pasil do kiwit.

16 Anej kabap gat ae tip gat do yan tidanej yawit, “Ji nin da kwenon man witjin nimanjakwa pasili egipne. Pasili egapno Amin unun kila amin madep yiyit tamonikon yikdak unun dima nindasak, ae Sipsip Monin butjap damani nandanej kobogi yokwi dima nimjak.

17 Amin do butjap madepsi nandanej kobogi yokwisi yomdamal dakon gildat madep kili unun abik. Namn amin dasi tapmimni unun abin yipmanej tagi egipjak?”

7

Israel amin 144 tausen da Pinjkop dakon tilak abidawit

1 Unun da kwenon anelo 4 kabi miktim dakon kodigi 4 kabikon akba pindagim. Mirim da miktim gat ae tap gat ae kindap gat dima pisoni yan do mirim 4 kabi unun tebaisi timikgwit.

2 Yan anjakwa anelo kinda gildat wisak tetgin da apban kagim. Unun da Pinjkop egip egipmi ton dakon tilak aminon yop do yo kinda abidanej apgut. Abinej anelo 4 kabi Pinjkop da miktim gat tap gat panjasik ani do tapmim yomgut unun do madepsi yan tidagit.

3 Yan tidanej yan yagit, “Ji miktim ae tap ae kindap tepmisi panjasik ak do dima nandani. Mibiltok Pinjkopnin dakon tilak pi monjini da inamon yopdaman. Yan anapno don yo morap tagi panjasik ani.”

4 Ae nandanapbo amin tilak timikgwit dakon tilak yanba nandagim. Israel amin kabi morap da binapmon amin 144 tausen da tilak unun timikgwit.

5 Juda amin kabikon amin 12 tausen da timikgwit.

Ae Ruben da kabikon 12 tausen

ae Gat da kabikon 12 tausen

6 ae Ase da kabikon 12 tausen

ae Naptali da kabikon 12 tausen

ae Manase da kabikon 12 tausen
 7 ae Simeon da kabikon 12 tausen
 ae Liwai da kabikon 12 tausen
 ae Isaka da kabikon 12 tausen
 8 ae Sebulan da kabikon 12 tausen
 ae Josep da kabikon 12 tausen
 ae Benjamin da kabikon 12 tausen.

Ujun amin da Pinjkop dakon tilak timikgwit.

Mijat amin morapmi da Pinjkop gawak imgwit

9 Ae unjun da kwenon amin morapmisi pindakgim, unjun manjiri mini. Amin unjun amin kabi kabi egi egi an unjun morap kisi dakon. Ae miktim morap kisi, ae giptim mibili mibili, ae gen mibili mibili unjun kila amin madep yityit tamo, ae Sipsip Monji da injamon akgwit. Unjun ilikba pigik kwakwagisi ae dubagi ban pawit. Ae kisirikon jopban tam ban timikgwit.

10 Unjun amin kabi madep tebaisi yan tidanjek yan yawit,
 "Pinjkopnin kila amin madep yityit tamonikon yikdak, ae Sipsip Monij kisi unjun dagin nin yokwikon ban timikbal tagisi ekwaman."

11 Anakwa anjelo morap kila amin madep yityit tamo, ae kila amin, ae yo 4 kabi egip egipmi ton unjun pangwasinjek akgwit. Agek kila amin madep yityit tamo kanek man pagek tomno dabilni miktimgwan yopmanjek Pinjkop gawak imgwit.

12 Anjek yan yawit,
 "Unjun asi! Nin dagok dagogi mini Pinjkopnin do ya yan iyinjek kisik kisik madepsi anjek man madepni do yan tenjenonej.
 Dagok dagogi mini nandan kokwini tagisi, ae tapmim madepni tan imdisak. Unjun asi!"

Unjun amin kabi dakon tepmi kili unjun mudosok

13 Kila amin kabikon da kinda da yan nayigit, "On amin ilikba pigik dubak kwakwagi payin unjun namin? Ae dukwan da abej?"

14 Yanban iyigim, "Amin tagi, gaga nandisal."
 Yanapbo yan nayigit, "On amin uwal da kisiron jigi tepmiyo madepsi pawit da abisok tagi ekwan. Imalni Sipsip Monij dakon yawi ban suganba kwakwagisi awit.

15 Yan awit do anjek Pinjkop dakon kila amin madep yityit tamokon noman akjan. Gildari ae kalbiyo Telagi Yut Madepnikon egek omani an iman. Pinjkop kila amin madep yityit tamokon yikdak, iyi unjun gat egek panjutnosak.

16 Jap do ae dima akdan, ae pakbi do dima akdan. Gildat da giptimni tebai dima pindatjak, ae yo kinda da giptimikon pindakban tedepmi dima nandakdan.

17 Nido, Sipsip Monij kila amin madep yityit tamo da binap yikdak, unjun da kila amini egipdisak. Anjek pakbi egip egipmi ton da dabilikon unjudon panjikdisak. Anakwan Pinjkop da dabil pakbini kisisi wiririkban kunam sanbenjek dima tatdan."

8

Sipsip Monij da kendol pakbi ban panjeban abi 7 unjun pakdekgit

1 Sipsip Monij da kendol pakbi 7 papia anjeban awit unjun pakdekgit. Pakdegakwan Kwen Kokupmon wayinji minisi tagit. Yan tanakwan wigi 30 menit da tilak agit.

² Ae koko anjelo 7 kabi Pinjkop da injamon akganj unjun do kwenj 7 yanj yoba timikgwit.

³ Anjakwa ae anjelo kinda alta da kapmatjok panji akgit. Unjun anjelo gol idap kinda yo kibanj tagisi unjudon idawik mukwa kibanj tagisi sok do abidagit. Anjakwan yo kibanj tagisi morapmisi imgwit. Iba Pinjkop dakon amin dakon bisit gat timik kakwanjek alta gol banj wasanj Pinjkop dakon kila amin madep yityit tamokon noman tosok, unjudon mukwa soj imgut.

⁴ Yanj anjakwan mukwa kibanj tagisi gat, ae Pinjkop dakon amin dakon bisitni gat, anjelo da kisiron da Pinjkop da injamon wigiwit.

⁵ Anjakwa anjelo da kindap altakon tagit unjun abidanj mukwa soksok idapganj yopban tuganjba kindap maban miktimon mawit. Miktimon manjakwa mal dakon tenjenj da yangwit. Anjakwa nandanapbo wuwik madepsi noman tanjakwa kiririnj agit, ae miktim wudip agit.

Anjelo 4 kabi da kwenj pisowit

⁶ Anjakwan anjelo 7 kabi unjun kwenj 7 kabi timikgwit unjun pisok do tagap tawit.

⁷ Anjelo mibiltok akgit unjun da kwenjni pisonjakwan ais ae kindap ae yawi gat panjokolop abi gat kisi miktimon mawit. On miktim daman ae kindapyo kokwin aba kabi kapbi anjakwa miktim kabi kinda sogit, ae kindap dakon kabi kinda sogit. Ae jonj kaluk kalugi kisisi soj mudawit.

⁸ Ae anjelo unjun da bujon nani kwenjni pisogit. Anjakwan yo kinda kabap madepsi yombem si sojakwan, maba tap kaga pigi magit. Unjun tap kokwin aba kabi kapbi anjakwa kabi kinda yawi dagagit.

⁹ Ae yo egip egipmi tonj tap kagagwan ekwanj unjun kokwin aba kabi kapbi anjakwa kabi kinda si kimakgwit. Ae tap wakga yo kisi kabi kapbi kokwin anjakwa tap wakga kabi kinda wagilsu tuwil ki tasik tawit.

¹⁰ Ae anjelo 3 kwenjni pisogit. Anjakwan gik madepsi kinda kalinj da yanj sojek kundu yipman abinj magit. Unjun pakbi madep madep pokgonj unjun kabi kapbi yanj kokwin awiron kabi kindakon magit. Ae pakbi dabilon magit.

¹¹ Gik unjun dakon mani unjun Yo Isipmi ae Emari Tonj. Unjun abinj pakbi kabi kindakon manjakwan pakbi unjun isipmisi agit, do amin morapmisi pakbi unjun nanjek kimakgwit.

¹² Ae anjelo 4 kwenjni pisogit. Anjakwan gildat ae kanek ae gikyo unjun kokwin aba kabi kapbi anjakwa gildat kabi kinda ae kanek kabi kinda ae gik morap dakon kabi kinda panjupal anjakwan pilin tuk awit. Yanj awit do gildari dakon ae kalbi dakon tenjenj tagi dima tenjenjawit.

¹³ Unjun da kwenon singinj madepsi kinda kwen binap akwan kagim. Singinj unjun madepsi yanj tidanjek yanj yagit, "Bupmisi, bupmisi, bupmi madepsi miktimon ekwanj amin. Anjelo kapbi kwenjni pisokdan, anjakwa miktimon amin jig madepsi pakdan."

9

Anjelo 5 kwenjni pisogit

¹ Anjelo 5 unjun kwenjni pisonjakwan gik kinda kundukon da abinj miktimon kili magit kagim. Gapma dubagisi ae kidagi mini unjun dakon yoma witald unjun gik do imgwit.

² Anjakwa gik da gapma unun witdalakwan unun gapmagwan da kindap madepsi sosok dakon mukwa da wigít. Mukwa gapmagwan da wigít unun da gildat dabil gat ae kundu gat dakon kosít sopmanjakwan pilin tuk agít.

³ Anjakwan pilak pilak da mukwa kagagwan da miktimon mawít. Unun pilak pilak do skopion dakon tapmim yomgwít.

⁴ Pilak pilak unun yan yoyiwít, “Ji jon gat, ae yo mibíli mibíli miktimon kwon gat, ae kindap gat unun dima panupbal ani. Ji amin Pinjop dakon tilakni injamikon mini unun ban gin panupbal ani.

⁵ Ji unun amin tepmi pi madepsi kanek 5 da butgwan tagi yomni, mani dima dapba kimotni.” Tepmi pi yomni unun skopion da amin injin yoba tepmi madepsi pan unun da tilagon yomdan.

⁶ Unun bisapmon amin kimot do kosít wisik akdan, mani kimot dima kokdan. Kimot do tagisi nandakdan, mani sigin egipdan.

⁷ Pilak pilak unun os amin da emat do pan>tagap an yombem pindakgim. Busujikon pelít gol ban wasanbi yombem da tan yomgwít. Tomno dabilni unun amin dakon yombem.

⁸ Busun dan>wani unun dubagisi minjat dakon yombem, ae geni unun laion dakon yombem.

⁹ Paba pigik ain yombem ban pibiri witiwít. Piri unun karis morapmi os da emaron kik do ilik pawilakwa wuwik madepsi noman ton unuden awít.

¹⁰ Paljigi skopion dakon yombem, pakbi emari ton aminon yopban pigini dakon kisikni paljigikon tan yoman. Kanek 5 yan amin tepmi madepsi yomyom dakon tapmim tan yoman.

¹¹ Gapma dubagisi kidagi mini dakon aneloni da kila amin madepni egi yomgut. Ibru genon da unun anelo do Abadon yan yawít. Ae Grik genon da Apolyon yan yawít. Unun gen dakon mibíli: Yo Morap Pan>tasik Ak Amin.

¹² Jigi mibíltok altogi, kili unun altan mudak. Nandabi. Jigi bamori don noman tokdamal.

Anjelo 6 kwenjní pisogít

¹³ Anjelo 6 kwenjní pisonjakwan gen kindá noman tan>ban nandagim. Alta gol ban wasanbi, Pinjop da in>amon tosok, unun dakon kodigi 4 kabikon jom 4 kabi tawit unudon da yagit.

¹⁴ Gen unun altagít da anjelo kwen abidagít unun yan iyigít, “Anjelo 4 kabi pakbi madep Yupretiskon pan>teban awít da ekwan unun wít>dal yopbi kini.”

¹⁵ Yan>ban anjelo 4 kabi unun kin amin morap miktimon ekwan unun kabi kapbi kokwin>gek, kabi kindá si dapba kimotni do wít>dal yopgut. Anjelo kabi unun kili noman tawít da pi unun ak do awa ae gildat, kanek, ae bilakyo dogin jomjom awít.

¹⁶ Ae nandan>apbo emat amin oskon yikgwít dakon tilakni yawít, unun 200 milion yan. Tilakni nandan>apbo yawít.

¹⁷ Unun dipmin yombem kan>ek os gat ae amin os kwenon yikgwít, unun yan pindakgim: amin unun emat dakon yik imalyo pawít. Paba pigik unun gami, ae pili, ae kilon>kiloni ban pawít. Os dakon busun>ji unun laion dakon busun>ji yombem. Anjakwa os da gen kagagwan da milen> asip ae mukwa ae salfa tip si son>ek wiwít.

¹⁸ Unun amin kokwin kabi kapbi an>ek, yo yokwi kapbi unun os da gen kagagwan da altawít da min>at aminyo kabi kindá dapba kimakgwít.

¹⁹ Os unjon dakon tapmimni gen kagani gat ae paljigi garon tawit. Paljigi unjon tunjon amin emari tonj yombem. Paljigi diwarikon tunjon amin dakon busunji tonj, do unjon banj amin panjupbal awit.

²⁰ Amin diwari unjon yo yokwisi kapbi da dima dapba kimakgwit amin but tobil dima awit. Konj gat ae kokup kidat iyi kisit da wasawit gat sigin gawak yomgwit. Kokup kidat unjon gol ae silwa ae ain kinda mani bras ae tip ae kindap banj wasawit, unjon dima sinjon ae gen dima nandanj ae kosit dima akwanj.

²¹ Unjon amin da amin diwari dapba kimakgwit, ae sot mawomyo anek yo tapmimi tonj diwari pawilgwit, ae yumabi awit, ae amin diwari dakon yo kabi panjisibiwit. Mani but tobil anek yo unjon yop do dima nandawit.

10

Anjelo da papia Jon do iban nagit

¹ Ae kanjapbo anjelo tapmimi tonj kinda Kwen Kokup da pigit. Unjon giptimi gikwem nanj wamgut, ae busunji da kwenon kilap banj kinda tagit. Tomno dabilni gildat da yanj tenjtagit. Anjakwan kandap bamotni milenj asip yombem.

² Unjon anjelo papia gironikbi moninj kinda kisirikon abidagit, ae papia unjon witdal kwi da tagit. Unjon kandapmi amin tetgin do tap kwenon yipgut, anek kandapmi teri kinda miktimon bamagit.

³ Anek laion da madepsi yanj tidon, unjudej madepsi yanj tidanakwan kiririnj 7 kabi da madepsi yawit.

⁴ Kiririnj 7 kabi yanakwa gen yawit unjon mandak do agim, mani Kwen Kokupgan da tek kinda yanj noman tagit, "Kiririnj 7 kabi dakon gen unjon nandak nandakgokon gin toni. Dima mandabi."

⁵ Kanjapbo anjelo tap idapmon ae miktimon bamanj akgit, unjon kisiri amin tetni Kwen Kokup gin do anjenakgit.

⁶ Anjenagek gen yanj anteban agit. Pinjop egip egip dagok dagogi mini egisak, kundu gat ae yo morap kundukon tonj, ae miktim gat ae yo morap miktimon tonj, ae tap gat ae yo morap tap kagagwan tonj unjon wasagit Amin da manon gen yanj anteban anek yanj yagit, "Bisap kili unjon mudokdisak. Pinjop ae sanjenek jomjom dima akdisak.

⁷ Anjelo 7 kwenji pisonjakwan Pinjop da yo ak do yagit da pasili tonj, unjon panjalon aban bami tonj akdisak. Unjon gen kalipsigwan kombi amin pi monjini do yomgut."

⁸ Anjelo yanj yanjakwan tek unjon Kwen Kokup da aeni noman tanjek nayigit, "Gak kinj anjelo unjon tap idapmon ae miktimon bamanj akdak da kisiron papia tosox unjon abida."

⁹ Nayinban kinj anjelo yanj iyigim, "Papia moninj unjon nak do nam." Iyiko yanj nayigit, "Abidanek na. Gen kagagokon kabanj dakon pakbini yombem galagini tagisi akdisak, mani but kagagogwan emat akdisak."

¹⁰ Yanjakwan papia unjon kisirikon nanj abidanek nagim. Nanjek gen kaganokon kabanj pakbi yombem galagini tagisi nandagim, mani si nanj mudanek butnogwan emat aban nandagim.

¹¹ Ae yanj nayigit, "Gak aego minjat amin morapmikon, ae miktim morapmikon, ae amin geni mibili mibili yonjon, ae kila amin madep morapmikon yo noman tokdanj, unjon do kombi gen yoki."

11

Amin bamori da Pinjkop gen yanj tenjtenajimal

¹ Amin kinda da tilak yopyop kindap kirin kinda naminej yan nayigit, “Gak pidanej Pinjkop dakon telagi yut gat ae alta gat tilak yopman. Yan anej amin unun yutgwan Pinjkop gawak iman unun manjiki.

² Mani tamo wanga da tosoq unun Amin Nwakjwari Kabi da egipni do parekbi, do unun tilak dima yipbi. Unun amin kabi da abin Pinjkop dakon telagi kokup pap pabin yopmanek kila tebaisi anej bamanakwa kanek 42 yan akdisak.

³ Anakwa nak da amin bamori unun geno yanj tenjtenonjil do tapmim yoben. Amin bamot unun bupmi dakon yik imalyo ban pakdamal. Anej nak dakon gen yanj tenjtenanjakwal gildat 1,260 yan akdisak.”

⁴ Amin bamot unun miktim daman dakon Amin Tagini da inamon olip kindap bamot ae lam bamot akgamal unun mani.

⁵ Uwalni da yo yokwi an yomni kan, kindap gen kaganikon da noman tanej sonja mini an. Asi, amin di unun amin bamot yo yokwi an yomni kan, kosit yanon da si kimotdan.

⁶ Unun amin bamot kundu kosit sopman ibal kombi gen yonjil bisapmon sikak dima moni dakon tapmim tan yoman. Ae pakbi kulabik abal yawi dagoni dakon tapmim kisi tan yoman. Ae miktim aminon wasok mibili mibili abal amin yokwi toni dakon tapmim kisi tan yoman. Yo unuden galaktoknikon tagi anjil.

⁷ Pinjkop dakon gen yanj tenjtenan anki wasip anjakwal, jon kilap yokwisi kinda unun gapma kidagi mini yipman degek kwen wikdisak. Win amin bamot gat emat wamanek amin bamot pabin yopmanek dapban kimotdamal.

⁸ Anjakwan bumjotni unun kokup pap da kosit oba madepmon tokdamal. Kokup pap unun tilak anej mani Sodom ae Isip yan yon. Unun kokup pap unuden gin kalip Amin Tagini tilak kindapmon anakba kimakgit.

⁹ Amin mibili mibili geni mibili mibili yon, ae giptimni mibili mibili, ae miktimi miktimi ekwanon da amin morapmisi da gildat kapbi ae gildat teri kinda amin bamot dakon bumjot pindatdan. Ae yum pindagakwa amin da bumjotni dimasi wayitni do yokdan.

¹⁰ Miktim amin da amin bamot unun kili wagil kunwamal yan pindagek, but kwaktok nandanek notni do but galak yo yomdan, nido kombi amin bamot unun miktim amin tepmi madepsi yongumal.

¹¹ Mani gildat kapbi gat ae gildat teri kinda kin mudanakwa, Pinjkop da egip egip mirim yipban amin bamot da butgwan pukwa pidan akgimal. Agakwal amin bamot pindakgwit amin unun madepsi pasalgwit.

¹² Anakwa amin bamot unun nandanakwal amin kinda da Kwen Kokupgan da tebai yan tidanej yan yoyigit, “Jil idon winjil.” Yanakwan uwalni pindagakwa amin bamot gikwem kagagwan wigek Kwen Kokup wigigimal.

¹³ Wugakwal unuden gin wudip madepsi kinda anjakwan kokup pap dakon timi kinda tasik tagit. Anakwan timi 9 kabi dagin tagi tawit. Unun wudip da amin 7 tausen yan dapban kimakgwit. Anakwa si egipgwit amin madepsi pasalek Kwen Kokup Pinjkop dakon man yan anjisiwit.

¹⁴ Kili jigi madepsi kosiri 2 kili unun mudak. Mani nandani, bisap pisipmisok egek jigi 3 noman tokdisak.

Anjelo 7 kwen pisogit

¹⁵ Kili anjelo 7 kwenji pisogit. Anjakwan nandanapbo Kwen Kokupgwan da madepsi yan tidanjek yawit, “Pinjkop Amin Taginin gat ae Kristoni gat, unun bamot miktimi miktimi dakon kila amin madep dagamal. Amin Tagi da kila amin madep dagok dagogi mini egi wugikdisak.”

¹⁶ Anjakwan kila amin 24 kabi iyi da kila amin madep yityit tamokon Pinjkop da inamon yikgan, unun njwakbenj anjek tomni dabilni miktimon yopmanjek Pinjkop gawak ingwit.

¹⁷ Anjek yan yawit,
 “Amin Tagi Pinjkop Tapmim Ami,
 gak abisok egisal,
 ae kalipsigwan egipgul.
 Tapmim madepgo abidanjek kila amin madep pigo wasanjek asal,
 do nin ya yan gayamanj.

¹⁸ Pinjkop do kuraktok an amin unun Pinjkop do butjap madepsi nandawit, mani gak da butjap madepsi pakdisal bisap kili unun noman tosok. Abisok amin kimakgwit gen pigokon opni dakon bisap. Abisok pi monjigo do tomni tagisi yomdisal dakon bisap. Unun kombi amin, ae gaga dakon minjat amin kabi, ae gak dakon man do pasalek ekwan amin, unun amin mani tonj ae mani mini kisi do tomni tagisi yomdisal. Abisok minjat aminyo panjupbal awit amin, unun panjasik aki dakon bisap.”

¹⁹ Kila amin da yan mudanjakwa, anjelo da Pinjkop dakon Telagi Yut Madep Kwen Kokup tosok unun witdalgwit. Anjakwa Pinjkop dakon Sanjek Sanjek Kinam Telagi Yut Madepmon tanban kawit. Mal da dukwan dukwan yamanjakwan kiririnj unun wuwik madepsi yagit. Anjakwan miktim wudip anjakwan ais morapmi sikak da yan mawit.

Sunduk gat amin kabini gat wagisi tasik tawit *(Kilapmi 12-20)*

12

Jon da minjat gat ae nugim yokwisi madep gat pindakgit

¹ Kili kundukon tilak njwaknwarisi kinda noman tagit. Tilak unun yan: Minjat kinda gildat dabil nanj imali do wamgut. Anjakwan kanek kandapni da mukgwan tagit, ae gik 12 kabi da busunikon peliri do tanj ingwit.

² Minjat unun monji kwapni tonj. Monji altok do anjakwan tepmi nandanjek madepsi yan tidagit.

³ Ae kundukon tilak kinda gat noman tagit. Tilak unun yan: nugim yokwisi giptimi gami madepsi kinda noman tagit. Unun nugim yokwisi unun busunji 7 kabi. Anjakwan jomi 10 yan busunikon kwawit. Anjakwan kila amin madep pelit 7 kabi da busunikon tawit.

⁴ Unun dakon paljigi da kundukon gik morapmi wiririkban miktimon mawit. Unun gik kokwin kabi kapbi anjek, unun dakon kabi kinda kisisi miktimon mawit.

Nugim yokwisi unun minjat unun da monji anjalak do agit unun da inamon akgit. Minjat unun da monji anjalarban monji unun si nok do jomjom anjek akgit.

⁵ Anjakwan minjat unun monji wili anjalagit. Unun wili da kila agak dakon ain teban abidanjek minjat amin morap miktimon ekwan unun kila tebaisi

akdisak. Miñat monji altanjan unjudon gin anjan kwen Pinjkop ae Pinjkop da kila amin madep yityit tamo unjudon awigiwit.

⁶ Anjakwa miñat unjun pasal kin miktim amini minikon kigit. Unjudon Pinjkop da tamoni kili anjnoman agit. Unjudon kilani anjek jap iminjakwa wigi gildat 1,260 yan asak.

⁷ Kili Kwen Kokup emat madepsi kinda noman tagit. Maikel gat anjelo kabini gat nugim yokwisi madep unjun gat emat wamgwit. Ae nugim yokwisi madep gat ae anjelo kabini kisi emat kobogi awit.

⁸ Mani emaron teban toni dakon tapmim dima tan yomgut, do Kwen Kokup ae sanjenek dima egipgwit.

⁹ Pinjkop dakon anjelo da nugim yokwisi madep maba pigigit. Nugim yokwisi madep unjun kalipsigwan egipgut, miktimon amin morap yokwi ani do panjkwaldak. Mani kinda Konj, ae mani kinda Sunduk yan yonj. Unjun maba miktimon pigit, ae anjeloni kisi unjun gat maba piwit.

¹⁰ Kili unjun da kwenon nandanapbo Kwen Kokupgan da amin kinda da madepsi yan tidanjek yan yagit,

“Abisok Pinjkopnin da miñat amin kabini yokwikon banj timikdak. Tapmimni altanj tenjenanjakwan kila amin madep yikdak. Anjakwan Kristoni man madepni gat ae tapmimni gat abisok timikdak. Nido, notnin gen yan yomisak amin abisok anjelo da kili maba pigik. Unjun gildat kalba ae kalbiyo Pinjkopnin da inamon gen yan yomgut.

¹¹ Notnin egip egipni panjutnok do dima nandawit. Sipsip Monij da yawikon, ae Pinjkop dakon gen yan tenjenawiron da tapmim panjek emaron teban tanjek uwal abinj yipgwit. Kimot do pasol pasol dima awit.

¹² Kwen Kokup gat ae Kwen Kokup ekwan amin morap ji kisik kisik ani! Mani miktim gat ae tap gat yagosil! Nido Sunduk jikon kili pik. Pik da bisap pisipmisok egipdisat yan nandisak, do butjap madepsi nandisak.”

¹³ Nugim yokwisi unjun nak maba miktimon pigim yan kanjek, miñat unjun monji wili anjalagit unjun anjopgut.

¹⁴ Mani nugim yipmanjek dubagikon miktim amini minikon tagi pidanj kisak do singinj madepsi dakon piri bamori unjun miñat do imgwit. Unjudon kin bilak kapbi ae bilak diwari kinda egakwan kilani anjakwa nugim yokwisi madep da aripmi dima anjupal asak.

¹⁵ Kili nugim yokwisi madep unjun da pakbi gen kaganikon da wandikgit. Pakbi unjun pakbi madepsi da yan pak abigek miñat unjun yolgit. Nugim yokwisi unjun pakbi pak abigek miñat unjun anjan abigakwan pasiljak yanjan da agit.

¹⁶ Mani miktim da miñat anjpluganjek gen kagani anjan kinjakwan nugim yokwisi madep da pakbi unjun wandikgit unjun miktim da si nanj mudagit.

¹⁷ Anjakwan nugim yokwisi madep unjun miñat do butjap madepsi nandagit, do miñat unjun dakon monji diwari gat emat wam do kigit. Miñat dakon monji unjun Pinjkop dakon gen teban morap guranik kimokgonj, ae Yesu dakon gen yan tenjenanjek Yesu yolganj amin unjun.

¹⁸ Nugim yokwisi unjun tap idap da ilenjikon akgit.

13

Jonj kilap yokwisi bamori noman tagimal

¹ Ae kanjapbo jonj kilap yokwisi kinda tap kagagwan da noman tanj wigit. Unjun busunj 7 kabi. Anjakwan jomi 10 kabi da busunjikon kwawit. Anjakwa kila

amin madep dakon pelit 10 kabi jomikon tawit. Ae busunikon man tarj tarj awit. Man unun Pinjop jigilak mibili mibili yarj imam dakon man da tawit.

²Jon kilap yokwisi unun kagim unun jon pusiket madep lepat yarj yonj, unun yombem. Mani kandapmi unun bea dakon yombem, ae gen kagani laion dakon yombem. Nugim yokwisi madep unun da iyi dakon tapmim, ae kila amin yityit tamoni, ae kila agak dakon yarj dagok madepni, unun jon kilap yokwisi do imgut.

³Unun jon kilap yokwisi dakon busunji kında si kimori da tilak wudani tarj imgut, mani aeni kibidagit. Anjakwan miktimon minjat amin morap kisi unun kanj nimnimigek yolgwit.

⁴Nugim yokwisi madep unun da jon kilap yokwisi do kila amin pi asak do yarj mudanj imik, do nugim yokwisi madep unun gawak imgwit. Ae jon kilap yokwiyo kisi gawak iminek yarj yawit, "Namin amin jon kilap yokwisi yombem? Ae namin amin gat emat aripmi tagi wamjil?"

⁵Pinjop da yum kanjakwan jon kilap yokwisi unun iyi do nandaban wigakwan Pinjop do jigilak yarj imgut, ae kanek 42 da aripmon pi unun asak dakon yarj dagok Pinjop da imgut.

⁶Unun gen kagani witdalek Pinjop jigilak yarj imgut. Yarj iminek Pinjop dakon man, ae Pinjop dakon kokup, ae amin Kwen Kokup ekwanj kisi do manji gen yagit.

⁷Pinjop da yum kanjakwan Pinjop iyi dakon minjat amin kabikon emat agit. Emat anek dapmanek pabinj yopgut. Unun amin kisi dakon kila amin madep tagi egipjak, ae miktimi miktimi kisi, ae gen mibili mibili yonj kisi, ae giptimi mibili mibili kisi dakon kila amin madep tagi egipjak dakon yarj dagok an ibi.

⁸Pinjop da miktim dima wasagit bisapmon amin morap egip egip papiakon mani dima mandagit, unun amin da jon kilap yokwisi gawak imdanj. Papija unun Sipsip Moninj kalip anjakba kimakgit, unun dakon.

⁹Amin mirakni tonj da gen on pakyanji nandani!

¹⁰Amin kında dam tebanon pigisak do manjikbi kanj, unun dam tebanon pigikdisak. Ae amin kında emat agak sibakon kimotjak do manjikbi kanj, emat agak sibakon kimotdisak. Yo unuden noman tarjba, Pinjop dakon minjat amin kabi butni yawori tarjakwa tebai agek nandanj gadatni tebaisi abidoni.

Jon kilap yokwisi 2 unun da miktim amin panjkewalgit

¹¹Aeno jon kilap yokwisi kında gat kanjapbo miktim kagagwan da wigit. Unun jomi bamori sipsip moninj dakon jom yombem. Ae gen yogokni unun nugim yokwisi madep kında egisak dakon yombem.

¹²Jon kilap yokwisi 2 unun da jon kilap yokwisi mibiltok nani dakon kila agak dakon tapmim kisisi yarj dagok an imgut. Unun tapmim narj jon kilap yokwisi mibiltok nani da inamon pi agit. Unun tebaisi yoyinjawan miktim gat ae minjat aminyoni gat da jon kilap yokwisi mibiltok nani gawak imgwit. Jon kilap yokwisi si kimori da tilak wudani tarj imgut mani wudani aeni kibidagit.

¹³Jon kilap yokwisi 2 unun da wasok tapmimi tonj madep madep banj agit. Wasok tapmimi tonj kında agit unun yarj. Amin da dabilon wasok aban kindap si sojek Kwen Kokup yipmanek miktimon piwit.

¹⁴Pinjop da tapmim ininjawan wasok tapmimi tonj morap jon kilap yokwisi mibiltok nani da inamon anek miktim amin panjkewalgit. Anjek jon kilap yokwisi unun kalip emat agak siba da anjakgit, mani abisok egisak gin, unun dakon man yarj anjisik do kindap banj wupni pasini do tebaisi yoyigit.

¹⁵ Pinjkop da tapmim iminjakwan egip egip dakon mirim jon kilap yokwisi dakon wupmi wasawit do iban gen yagit. Ae amin morap jon kilap yokwisi dakon wupmi wasanji do dima gawak imni unun da si dapban kimotdan.

¹⁶ Jon kilap yokwisi 2 da tebaisi yoyinban amin morap dakon kisit amin tetnikon, ae injamnikon tilak kinda yipgwit. Amin isali, ae mani ton, ae yoni morapmi amin, ae yoni mini amin, ae oman amin dima ekwan amin, ae oman amin ekwan amin kisi tilak yopman yomgwit.

¹⁷ Do amin kinda unun jon kilap yokwisi dakon tilakni mini kan, aminon yuman nok dima asak, ae unudon yuman nok dima ani. Jon kilap yokwisi dakon tilakni unun iyi dakon mani, ae mani dakon namba.

¹⁸ Amin nandak nandakni tagisi da jon kilap yokwisi dakon namba pakyanji manjin nandisak. On unun amin dakon namba. Nambani unun 666.

14

Sipsip Monin dakon minjat amini kap kalugi yawit

¹ Nak aeno kanapbo, Sipsip Monin Saion Kabap unudon akban kagim. Agakwan amin 144 tausen unun gat kisi akgwit. Sipsip Monin dakon man gat ae Datni dakon man gat injamnikon mandabi.

² Ae nandanapbo wuwik tagisi kinda Kwen Kokupgwan da apgut. Unun pakbi madep morapmi dakon wuwik yombem, ae kiririn madep da yan agit. Wuwik nandagim unun amin da gita tidanjakwa gen yon unun dakon wuwik yombem.

³ Kap kalugi kinda Pinjkop dakon kila amin madep yityit tamokon yawit. Ae yo 4 kabi egip egipmi ton da inamon ae kila amin da inamon yawit. Amin 144 tausen yan Pinjkop da miktimon minjat aminyo da binapmon yokwikon ban yuman nan yopgut, unun kabi dagin kap unun tagi nandaba pisosak.

⁴ Unun amin kabi minjat gat yumabi dima anek gwaljigi minisi egipgwit. Kokup morap Sipsip Monin da kik do agit, unun yol awilgan gin. Unun Pinjkop da miktimon amin da binapmon ban yokwikon ban yuman nan yopgut, do unun Pinjkop da minjat amin kabini mibiltoksi timikgit da yanji egipdan. Yan agit, do iyi gat ae Sipsip Monin gat dakon minjat amin kabi egipni.

⁵ Top gen kinda dimasi yawit. Gulusunni mini egipgwit.

Anjelo kapbi da yanj tenjenok awit

⁶ Nak aeno kanapbo ae anjelo kinda kwen binap kwan kagim. Unun da Gen Bin Tagisi dagok dagogi mini amin miktimon ekwan yoyin tenjenosak do yabekbi. Miktimi miktimi minjat amin kabi morap, ae geni mibili mibili yon, ae giptim kildani mibili mibili unun kisi do yabekbi.

⁷ Unun da abin gen papmon da yan yagit, "Pinjkop do pasal iminjak man madepni yan anenotni, nido Pinjkop da amin gen pikon yopjak dakon bisap madep kili abik. Pinjkop kundu ae miktim ae tap ae pakbi dabil morap wasan yopgut unun gawak imni."

⁸ Ae anjelo kinda bunon yolgit unun da yan yagit, "Kokup madep Babilon unun kili tuwil kigit. Asi, unun kili tuwil kigit. Kokup madep Babilon amin da yumabi anpakni tebaisi tan yongut. Ae minjat amin kabi morap miktimon ekwan unun kisi da yumabi anpak ani do tebaisi yoyin dekgwit. Unun awit unun wain morapmi yoma nawit yan yombem agit."

⁹ Unun anjelo bamot da bunon ae kinda da abin gen papmon da yan yagit, "Amin kinda jon kilap yokwisi ae wupni gawak iminjak tilakni injamnikon ae kisirikon abidosak kan

¹⁰ wain kinda nokdisak. Wain unun Pinjkop dakon butjap nanj nokdisak. Wain unun pakbisi nanj dima anyawot akdisak. Tomni yokwisi yomjak kapmon iyi dakon butjapni tagalban nokdisak. Unun amin Pinjkop dakon telagi anjelo kabi da inaman, ae Sipsip Monij da inaman tepmi madepsi pakdisak. Tip salfa tepmisi sosok unudon tepmi madepsi pakdisak.

¹¹ Kindap unun sonjakwan tepmi panigwan da mukwa mudok mudogi mini pidokdisak. Amin kinda jonj kilap yokwisi ae wupni gawak iminjek mani dakon tilak abidosok unun amin yik nandat dimasi asak. Gildari gildari ae pilini pilini tepmi pi mudok mudogi mini pakdisak.”

¹² Unun bisapmon Pinjkop dakon minjat amin kabi butni yawori tanakwa geni guramikgan, ae Yesu tebaisi nandan gadanj iman unun tebaisi atdo.

¹³ Kili nandanapbo Kwen Kokupmon da amin kinda da yanj yagit, “Gen yan mandaki, ‘Abisok minjat amin kabi Amin Tagi nandan gadanj iminjek kimokgon ae don kimotni unun kisik kisik tagi ani.’” Ae Telagi Wup da yanji yosok, “Asisi, amin unun oman pi madepsi awit unun yipmanjek yik yawot pani. Yan anjakwa anjak kilegisi awit unun mandabi da tonj unun da yolba kisi kini.”

Miktimon jap morap bami kili pik tawit, unun pakpak dakon bisap noman tak

¹⁴ Unun da kwenon nak gikwem kwakwagi kinda kagim. Unun gikwemon “amin dakon monji yombem kinda”

yikban kagim. Busunjon kila amin madep dakon pelit gol ban wasanji kinda tagit, ae kisitnikon jap bami pakpak siba geni tepmisi kinda abidagit.

¹⁵ Ae anjelo kinda Pinjkop da Telagi Yut Madepmon da abigi amin unun gikwemon yikgit unun tebaisi yanj tidanjek yanj iyigit, “Sibago abidanjek jap bami tanj balja. Miktimon jap morap kisi kili pik tanj, do abisok jap unun baljoki dakon bisap.”

¹⁶ Yanjakwan amin unun gikwemon yikgit unun sibani abidanjek miktimon jap pik tawit unun baljagit.

¹⁷ Ae anjelo kinda gat Pinjkop dakon Telagi Yut Madep Kwen Kokup toсок unun yipmanjek wanga pigit. Ununyo kisi jap bami pakpak sibani geni tepmisi kinda abidagit.

¹⁸ Ae anjelo kinda alta yipmanjek apgut. Anjelo unun kindap sosok dakon kila agak dakon tapmim tanj ingut. Unun da anjelo jap bami pakpak siba geni tepmisi abigit amin gen tebaisi yanjek yanj iyigit, “Miktimon wain sop kili pik tanj mudanj, do gak sibago geni tepmisi unun abidanjek miktimon dakon wain sop unun mandanjek timi kindakon gin panjmuwukgi.”

¹⁹ Yanjakwan anjelo sibani abidanjek miktimon dakon wain sop mandanjek panjmuwuk yopgut. Yopmanjek wain sop unun bamanj til do bamanj til tamo madep kindagwan similgit. Bamanj til tamo madep unun Pinjkop dakon butjap dakon tilak asak.

²⁰ Unun wain sop bamanj til tamo madep kokup pap da wanga tagit, wain sop unudon bamanj tilgwit. Anjakwa ununjan da yawi madepsi pak abigek miktimon kisi witjanban 300 kilomita da arip agit. Anjakwan yawi winjan winj os da gen kagakan ain tim toсок unun da aripmon wigigit.

15

Anjelo 7 kabi da yo yokwisi 7 kabi timikgwit

¹ Ae Kwen Kokupmon tilak masi masimi ae tapmimi tonji kinda noman tanjan kagim. Anjelo 7 kabi pindakgim. Unun da amin panjupbal ak do yo

yokwisi 7 kabi timikgwit. Yo yokwisi unun da mudanakwa ae yo kinda dima noman tosak, Pinjkop dakon butjapni wagil mudokdisak.

² Ae yo kinda tap idap madep yombem kagim. Unun tap idapmon glas gat kindap gat iktagilbi. Tap idap glas yombem unun da kidipmijon amin morapmi akgwit. Unun amin kabi emaron teban tanjek jon kilap yokwisi gat ae wupni gat ae mani dakon nambani abin yipgwit amin. Unun gita Pinjkop da yomgut unun timikgwit.

³ Anjek Pinjkop dakon oman amini Moses gat, ae Sipsip Monin gat dakon kap yawit. Kap unun yan:

“Amin Tagi Pinjkop Tapmim Ami,
pi masi masimi tapmimi tonji asal.

Amin kabi morap dakon Kila Amin Madepni, anpakgo unun kilegisi ae bamisi.

⁴ Amin Tagi, gak kalon dagin telagisi egisal, do namin da gak do pasalek mango dima yan anjisaisak?

Anpakgo kilegisi unun kili altan noman tawit, do miktim morap dakon amin da abinek gawak gamdan.”

⁵ Unun da kwenon aeno sintoko Pinjkop dakon telagi imal yutni Kwen Kokup tosoq unun witaldalgwit.

⁶ Anjelo 7 kabi unun amin panjupal ak do yo yokwisi 7 kabi timikgwit, unun Pinjkop dakon yut yipmanek wanja piwit. Unun imal gwaljigi minisi tenjtenjini tonj ban pawit. Ae pibirikon imal dak gol ban wasanji ban pangwasinjek wangwit.

⁷ Yo 4 kabi egip egipmi tonj da kabikon kinda da idap madep gol ban wasanji 7 kabi anjelo 7 kabi do yomgut. Pinjkop, dagok dagogi mini egi anjan kisak teban, unun dakon butjapni unun idap madepmon tujan tawit.

⁸ Ae Pinjkop dakon tilimni gat ae tapmimni gat dakon mukwa Telagi Yut Madepmon tujan tawit. Amin kinda da unjungwan aripmi dima wigisak. Anjelo 7 kabi da yo yokwisi 7 kabi ban pini aba daganakwa don wigigi.

16

Idap madep 7 kabi Pinjkop dakon butjapni tonj unun tagalgwit

¹ Nandanapbo Pinjkop da Telagi Yut Madepgan tek madepsi kinda nandagim. Unun anjelo 7 kabi tebai yan tidanek yan yoyigit, “Ji Pinjkop dakon butjap unun idap madep 7 kabikon tonj unun pabidan panji miktimon tagalni.”

² Yoyinban anjelo mibiltogi da idap madepni miktimon tagalgit. Yan anakwan wuda teban yokwisi tepmini madepsi mibili mibili amin jon kilap yokwisi dakon tilakni tanj yomgwit, ae wupni wasanji do gawak ingwit, unun da giptim timon yikgwit.

³ Ae anjelo 2 idap madepni tap idapmon tagalgit. Tagalban tap idap amin kili kimakbi dakon yawi yombem agit. Anakwan tap kagagwan yo morap egip egipmi tonj unun kimakgwit.

⁴ Ae anjelo 3 idap madepni pakbi madep ae pakbi dabil da kwenon tagalgit. Tagalban pakbi morap kisi yawi dagawit.

⁵ Anakwan nandanapbo anjelo pakbi kila agit unun da yan yagit, “Pinjkop, Telagi Amin, gak abisok egisal, ae kalipsigwan egipgul. Anpakgo wagil kilegisi, do kokwin kilegisi anek yo yokwisi altan yomni do yagil.

⁶ Unjun amin kabi da kombi amingo gat, ae miñat amin kabigo gat dapmanakwa yawini tayinjigiwit. Yokwi unjun awit do gak da yawi kolen yobi nonj. Yokwi awit dakon kobogi tagi timikgan.”

⁷ Ae nandanapbo altakon da amin kinda da yanj tidanek yanj yagit, “Amin Tagi Pinjkop Tapmim Ami, gak da amin gen pikon anpakni kokwin anj yomisal. Asisi, gen pikon yopyopgo unjun wagil bamisi ae kilegisi gin asal.”

⁸ Kili anjelo 4 da idap madepni gildaron tagalgit. Tagalakwan Pinjkop da gildat do tapmim iminjakwan gildat da madep tanek amin sonj yomgut.

⁹ Gildat tepmisi sonjek, amin unjun obisi sonj yomgut. Anjakwan Pinjkop ibipgwit. Pinjkop da nandanjakwan yo yokwisi unjun altan yomgwit, mani but tobil anjek mani dima yanj anjisiwit.

¹⁰ Kili anjelo 5 da jon kilap yokwisi dakon kila amin madep yityit tamokon idap madepni tagalgit. Tagalakwan amin morap jon kilap yokwisi da kila agit, unjun pilin tuk madepsi altan yomgut. Tepmi madepsi nandanjek meli injiwit.

¹¹ Tepmi madepsi pawit, ae giptimnikon wuda tawit, unjun do nandanek Kwen Kokup dakon Pinjkop ibipgwit. Mani anpak yokwisi awit unjun but tobil anjek manji yom do dima nandawit.

¹² Ae anjelo 6 da idap madepni pakbi madep Yupretiskon tagalgit. Tagalban pakbi waglisi kibidanjakwan amin tagi madep gildat da si wisak tetgin da opni do kosit anjnoman agit.

¹³ Ae konj kapbi mengak yombem pindakgim. Kinda unjun nugim yokwisi da gen kagakon da wigit, ae kinda unjun jon kilap yokwisi da gen kagakon da wigit, ae kinda kombi amin toptopmi da gen kagakon da wigit.

¹⁴ Unjun konj yokwisi kabi wasok tapmimi tonj mibili mibili awit. Unjun miktimi miktimi dakon kila amin madepni do dukwan dukwan kiwit. Unjun kinj kila amin madep timikba emat amini gat abinj muwukba, Pinjkop Tapmim Ami da amin gen pikon yopdisak dakon bisap madepmon Pinjkop gat emat wam do muwutdanj.

¹⁵ “Nandani. Nak tepmisi kabo noknok da tilagon jikon opdisat. Amin kinda dima pagek yik imalni iyi da kapmatjok toni kanj, unjun amin kisik kisik asak. Nido, unjun amin molanj molanj dima agipjak, anjakwan amin da mayagini aripmi dima kokdanj.”

¹⁶ Kili konj da kila amin madep gat emat amini gat timik panjabinj miktim tim kinda lbru genon da Amegedon yanj yonj unjudon panmuwukgwit.

¹⁷ Kili anjelo 7 da idap madepni kundukon tagalgit. Anjakwan Pinjkop da Telagi Yut Madepgwan, kila amin madep yityit tamonikon da amin kinda dakon gen kaga da yanj tidanek yanj yagit, “Kili unjun mudosok.”

¹⁸ Yanjakwan mal da dukwan dukwan kisi yanggwit. Anjakwa wuwik madepsi noman tanjakwan kiririnj anjakwa wudip madepsi agit. Wudip unjun madepsi daman agit. Miktimon amin egi ananj obanj bisapmon wudip madep unjuden kinda kalip dima noman tagit.

¹⁹ Kili kokup pap Babilon pudanj ki timi kapbi awit. Anjakwa miñat amin morap dakon kokup pap morap wagil tuwil ki tasik tanj mudawit. Pinjkop da kokup pap Babilon dakon anpak yokwisi do nandanek, wain kapmon iban nagit. Wain unjun Pinjkop dakon butjap damani.

²⁰ Wudip daman anjakwan miktim tim morap tap binap tawit unjun kisisi tap kagagwan pigiwit, ae kabap morap kisisi tuwil ki minisi awit.

²¹ Anjakwa ais sikak madepsi mawit. Ais tim kalon kalon mawit dakon jigini unun 50 kilo da arip. Unun ais sikak kundukon da amin da kwenon manjek, amin wagili dapman panjasik awit. Pinjkop da ais sikak unun yipban man obisi panjupbal aban unun do Pinjkop ibipgwit.

17

Yumabi minjat madep tomni yokwisi timikgit

¹ Unun anelo 7 kabi idap madep 7 kabi timikgwit kabikon da kinda da abin yan nayigit, “Gak apbi yumabi minjat pakbi madep madep da kapmatjok yikdak, ni tomni yokwi ban timitdisak unun goliko.

² Miktim dakon kila amin madepni unun minjat gat yumabi morapmi awit. Ae miktim amin morapmi kisi minjat unun gat yumabi awit unun but upbal anek pakbi teban noknon amin yombem awit.”

³ Kili Telagi Wup da butnokon pigi madepsi tujanakwan anelo unun da nak anan miktim amin dima ekwan timon anki nepgut. Unudon minjat kinda jon kilap yokwisi gami kinda da kwenon yikban kagim. Unun jon kilap yokwisi da kwenon man morapmisi tawit. Unun man morap unun Pinjkop do manji gen mibili mibili tawit. Jon kilap yokwisi unun busunni 7 kabi, ae jomi 10 kabi yan busunikon kwawit.

⁴ Minjat unun imal pagit unun gami ae pili yombem ban pagit. Tilimni gol ban wasanbi mibili mibili, ae tilim tip kildani tagisi ban wasanbi, ae kindirin yoman nogi wukwisi ban wasanbi ban pagit. Kisirikon kap gol ban wasanbi kinda nan abidagit. Pinjkop da dabilon anpak injan inani agit gat, ae yumabi agit dakon garak gat, unun kisisi unun kapmon tujan tawit.

⁵ Minjat unun inamnikon mani mandawit. Mani unun tilak gen yombem kinda. Mani unun yan: “Kokup Pap Madep Babilon, unun Yumabi Minjat Morap gat, ae Anjak Yokwisi Miktimon Tosok unun dakon Menji.”

⁶ Unun minjat da Pinjkop dakon telagi amin kabi, Yesu nandan gadan iminek mani yan tenterjawit amin dapban kimakgwit. Unun minjat kanjapo amin unun dakon yawini nanek but upbal amin yombem agit. Unun kan wirpdagek but morap nandangim.

⁷ Kili anelo da yan nayigit, “Gak nido wuripdakdal? Minjat jon kilap yokwisi busunni 7 kabi ae jomi 10 kabi unun da kwenon yikban kwamal, unun bamot dakon mibili pasili toso, mani nak unun do golikdisak.

⁸ Jon kilap yokwisi kagil, unun kalipsigwan egipgut, mani abisok ae dima egisak. Mani gapma kidagi mini yipmanek kwen wikdisak. Winjek Pinjkop da anjakban wagil pasildisak. Miktim amin, Pinjkop da miktim dima wasagit bisapmon amin morap egip egip papiakon mani dima mandagit amin kabi, unun da jon kilap yokwisi kanek wuripdatdan. Nido, kalip egipgut, ae abisok dima egisak, ae don noman tokdisak.

⁹ “Amin nandak nandakni tagisi da yo unun do tagi nandaba pisokdisak. Busun 7 kabi unun ilen 7 kabi dakon tilak asak. Ilen 7 kabikon minjat unudon yikdak.

¹⁰ Ae busun 7 kabi unun kila amin madep 7 kabi dakon tilak kisi asak. Kila amin madep 5 unun kili kimakgwit, ae kinda abisok egisak, ae kinda don noman tokdisak. Noman tosak bisapmon bisap pisipmisok egipdisak.

¹¹ Jon kilap yokwisi unun kalip egipgut da abisok dima egisak, unun kila amin madep unun 8. Mani kila amin madep 8 unun 7 kabi da kabikon nani. Unun wagil pasildisak.

12 “Ae jom 10 kabi unun jon kilap yokwisi da kwenon kwawit, unun kila amin madep 10 kabi dakon tilak asak. Unun kila amin madep dima noman tan. Mani jon kilap yokwisi unun gat yan dagok kalonji panjek kila amin madep pini unun 1 awa da tilak gin akdan.

13 Kila amin madep unun nandak nandakni kalonji dagin tokdisak. Anek kila amin pi asak do tapmimni gat ae yan dagokni gat unun jon kilap yokwisi dogin imdan.

14 Yan aba Sipsip Monij gat emat wamdan. Wamanek Sipsip Monij da waglisi pabinj yopdisak, nido, unun amin tagi morap dakon Amin Tagini, ae kila amin madep morap dakon Kila Amin Madepni. Unun dakon amin kabini unun iyi yan yomgut anek iyi do manjin yopgut da geni tagisi guramikgan. Unun amin kabi gat Sipsip Monij gat da emaron teban tokdan.”

15 Anjelo da sanbenek yan nayigit, “Pakbi madep unun kanjaki yumabi minjat unun da kapmatjok yikban kal, unun amin mibili mibili morap gat, ae giptim mibili mibili gat, ae gen mibili mibili morap gat, ae amin kabi morap egi anjan kwanj unun dakon tilak asak.

16 Jom 10 kabi unun pindal, unun jom gat ae jon kilap yokwisi gat da unun yumabi minjat do nandaba yokwi tok anjindan. Unun obisi antasik anek imalni kisisi wiririkba molanj atdisak. Yan anek giptimni dakon sabamni nanek kindapmon wagil sokdan.

17 Pinjok da iyi kila amin madep 10 kabi unun do nandak nandak yomdisak. Yoban yo morap noman toni do kili nandagit, unun noman tokdan. Unun but kalonj anek kila amin madep tapmim pawit unun tapmim kisi jon kilap yokwisi dogin imdan. Yan anjakwa wigi Pinjok da yo morap altan mudoni do yagit unun altan mudokdan.

18 Minjat unun kal, kokup pap madep unun kila amin madep morap miktimi miktimi egi anjan kwanj unun da kilani asak dakon tilak asak.”

18

Babilon kili tasik tagit

1 Unun da kwenon kanjapbo anjelo kinda gat Kwen Kokup yipmanj pigit. Unun man bini tonj, ae tilimni tagisi do anek miktim madepsi tenjentagit.

2-3 Tebaisi yan tidanek yan yagit, “Miktim morap dakon amin Babilon gat yumabi morapmi awit. Unun dakon waini tebaisi ban yan nawit. Ae miktimi miktimi dakon kila amin madepni gat kisi yumabi unun gat awit. Babilon amin unun yoni morapmi ae yaworisi egek kisik kisik egipgwit, do miktimi miktimi monej ilit pi anj amin unun yoni morapmi amin dagawit. Anjak yokwisi unun agit do kokup pap madep Babilon unun kili tasik tak! Unun kili tasik tak! Unun abisok konj da egipni dakon tamo dagak. Konj yokwisi gat, ae minam injani yokwisi mibili mibili gat kisi unjudon ekwanj.”

4 Ae Kwen Kokupgan da amin kinda da yan yagit, “Minjat amin kabino, ji kokup pap unun yipmanek abigini. Anjak yokwi asak, do unun gat agek yokwi di abam. Ae yokwi agit dakon kobogi timitdisak, do jiyo kisi di timikbam.

5 Yokwini panjabinj kakwanjakwan Kwen Kokup da tilagon wigigit. Pinjok da yokwi morapni agit unun pakyansj nandanj kimokdok.

6 Ji unun yumabi minjat da amin do anjak yokwisi nianj anyomgut, unun anjak yan gin anj imni. Unun da pakbi teban tebaisi kapmon wasagit.

7 Unun iyi dakon man awigek yumabi mibili mibili agit. Do yokwi morapmi unun agit, unun da aripmonsj tepmi madepsi iminjakwa kunam morapmisi

tatjak. Unjun iyi dakon man awigeek yan yosok, 'Nak minjat madep egisat, do minjat madep da yityit tamo madepmon nak unjudon yikdat. Nak minjat sakwabab da yan isal dima egisat. Jigi abisok dima altan namni anjakwa kunam aripmi dima takgen. Aripmi dimasi.'

8 "Yan yosok, do yo yokwisi mibili mibili gildat kalonjin altan imdan. Sot yokwisi noman tokdan, ae amin morapmi kunam tatdan, ae jap do madepsi akdan. Anjakwa kindap da Babilon sonban pasildisak. Pinjop Amin Tagi, unjun tapmimi madepsi, unjun da Babilon dakon anjak kili kokwinikgit, do si tasik tosak do yagit.

9 "Miktimi miktimi dakon kila amin madep unjun gat yumabi awit, ae yaworisi ae kisik kisiksi egipgwit, do kokup pap unjun sosak dakon mukwani pidanban koni bisapmon bupmi kunam yo anek but yokwisi anek egipdan.

10 Kanba tepmi yokwisi unjun paban kanek, madepsi pasoldan. Anek dubagikan da agek yan yokdan, 'Bupmi, bupmisi, Babilon gak. Gak madepsi, ae kokup pap tebaisi! Bisap awa kalonji dogin yokwi agil dakon kobogi yo yokwisi kili noman tan gamik!'

11 "Amin da sanbenek yo kabini dima yumdan, do monen ilit ilit amin miktimi miktimi ekwan unjun da Babilon do nandanek bupmi kunam yo anek but yokwisi anek egipdan.

12 Yuman nok dakon yoni unjun gol, silwa, ae tip tomni wukwisi, ae kindirin tomni wukwisi, ae imal kwakwagi tagisi, ae imal gami mibili mibili, ae silka imal, ae kindap kibani tagisi morap kisi, ae elepan jom ban yo mibili mibili wasawit kisi, ae yo mibili mibili kindap tomni wukwisi ban wasawit gat, ae ain kinda mani bras, ae ain gat, ae tip tilakni mibili mibili yan.

13 Ae yoman nok dakon yoni diwari kisi tan yomgwit, unjun sinamon, ae jap pangalak ak yo mibili mibili, ae mukwa kibani tagisi sogok dakon yo, ae bit nelak kibani tagisi mibili mibili, ae wain, ae olip dakon nelagi, ae plaua tagisi gat, ae awit. Ae bulmakau, ae sipsip, ae os, ae oskon da amin pawil tamo, ae oman monji kisi. Unjun yo morap amin di da sanbenek yumyumi mini.

14 Monen ilit ilit amin unjun da yan yokdan, 'Yo tagisi morap unjun butgo dasi timikgen yan nandangil, unjun yo morap gak da dubagisikon ton. Yo tagisi morapgo yuman nogi wukwisi gat, ae tilimgo tagi tagi morapgo unjun kisisi pasil mudan. Ae sanbenek dima pindatdisal.'

15 "Ae amin monen ilit pi unjun yo morap ban awit, anek unjun kokup papmon monen morapmisi timikgwit, unjun amin da kokup pap unjun da tepmi yokwisi pakdisak unjun kanek madepsi pasoldan. Anek dubagisikon da agek kunam bupmiyo anek but yokwisi egipdan.

16 Anek yan yokdan, 'Kokup pap madep, wagil bupmisi! Kalip imal kwakwagi tagisi, ae imal gami mibili mibili ban pagil. Yan anek giptimgo gol, ae tip kildani tagisi, ae kindirin yuman nogi wukwisi ban panjilim agil.

17 Bisap awa kalonji dogin monen morap unjun gat ae tilim gat unjun wagil tasik tan mudan.'

"Tap wakga pawilgan amin morap gat, ae tap waggakon da miktim njakjwarikon kwan amin morap gat, ae tap waggakon pi an amin morap gat, ae amin morap tap idapmon monen ilit pi an amin, unjun kisi Babilon da dubagikan agek

18 kindap son injak dakon mukwa kanek, yanji yan tidokdan, 'Kokup pap madepsi oden kinda dimasi tagit.'

19 Yan yanek miktimon kimbaban timik busunikon maba wugakwa, bupmi kunam yo anek but yokwisi anek egipdan. Yan anek yan tidanek yan yokdan,

'Kokup pap madep awa, bupmisi! Tap wakga dakon ami morap tap idapmon akwan unun kokup pap dakon monej morapni ban timigek yoni morapmi amin dagawit. Bupmisi! Bisap awa kalonj dogin unun kokup pap wagilsi tasik toso!'

²⁰ "Kwen Kokup gat, ae Pinjkop dakon minjat amin kabi gat, ae yabekbi kabi gat, ae kombi amin kabi gat, ji kisi unun kokup papmon abisok yo noman toso' unun do kisik kisik ani. Pinjkop da unun kokup pap da jikon anpak yokwi andangut unun kokwinigek unun dakon kobogi imisak."

²¹ Gen unun yan mudanjawan anjelo tapmimi tonj kinda da tip madep kinda abidagit. Tip unun wit misinjikanj dakon tip dakon tilak, madepsi. Tip unun anjenak maban tap kaga pigigit. Maban pigakwan yan yagit, "On asat yan gin unun kokup pap madep Babilon abidanj tebaisi maba pigikdisak. Maba pigakwan amin da ae sanbenjek dima kokdanj.

²² Do Babilon gagon gita dakon gen, bo kinam kirinj dakon gen, bo kwen, ae sanbenjek gak da nagalgwan dimasi yokdanj. Ae kisit kilda amin pi mibili mibili an unun sanbenjek gagon dima egipdanj. Ae tip madep da wit misinjikanj dakon wuwigi gagon sanbenjek dima tosak.

²³ Ae lam dakon tenjenj ae sanbenjek dima tenjenj gamjak. Ae minjat eyo anjek sonnok anj dakon wuwigi gagkwan ae sanbenjek dima noman tokdanj. Kalip monej ilit amingo miktim amin morap da dabilon wukwisi da egipgwit. Gak amin panjalit wasok mibili mibili anjek miktimi miktimi dakon amin top panjkwalgil."

²⁴ Pinjkop da kanjan unun kokup pap da kombi amini dapgut ae minjat amin kabini dapgut dakon gulusunji madepsi tanj imisak. Ae miktimon minjat aminyo uwal da dapba kimakgwit, unun dakon gulusunji kisi Babilon dogin toso'.

19

Amin da Babilon tasik tagit unun do kisik kisik awit

¹ Ae unun da kwenon, amin morapmi Kwen Kokup egek madepsi yan tidonj dakon wuwik yombem nandagim. Yan tidanj yan yawit, "Pinjkop anjksino! Nin dakon Pinjkop unun dagin nin yokwikon banj timigkit. Unun man madepni tonj ae tapmimni tonj.

² Asisi, Pinjkop gen kokwini unun wagil bamisi ae kilegisi gin asak. Yumabi minjat madep unun da miktim amin morap gat yumabi anpak anjek panjupal agit. Yan agit do Pinjkop da kobogi yokwisi imisak. Minjat unun Pinjkop dakon pi monji dapban kimakgwit, do kobogi imisak."

³ Ae yan tidanj yawit, "Pinjkop anjksino! Kindap da unun kokup pap sogit dakon mukwani dagok dagogi mini wigisak!"

⁴ Kila amin 24 kabi gat, ae yo 4 kabi egip egipmi tonj njwakbenj anjek Pinjkop kila amin madep yityit tamonikon yigakwan gawak imgwit. Anjek yan yawit, "Unun asi. Pinjkop anjksino!"

⁵ Ae Pinjkop dakon kila amin madep yityit tamokon da amin kinda da yan tidanj yan yagit, "Pinjkop dakon pi monji, Pinjkop do pasalek ekwanj amin, ji amin mani mini ae mani tonj, ji Pinjkop anjksini!"

Sipsip Monij minjat panjawan jap noknok madep awit

⁶ Ae amin morapmisi da yan, gen yanba nandagim. Wuwikni unun pakbi madepsi pokdok unun dakon wuwik yombem. Ae unun kiririnj da yan

madepsi yawit. Unun da yanj tidanjek yanj yawit, “Pinjkop anjksino! Amin Taginin Pinjkop Tapmim Ami kila amin madep egek pini asak.

⁷ Kili Sipsip Moninj da minjat pakdisak dakon bisap kili noman tosok, ae minjat iyi kili tagap tak da egisak, do butnin tagisi anjakwa kisik kisik madepsi anjek mani yanj anjksinerj.

⁸ Pinjkop da imal kwakwagisi tagisi, tenjtenjini madepsi, ae gwaljigi mini unun minjat do imgut.” (Unun imal kwakwagisi ae tagisi unun Pinjkop dakon amin da anjak kilegisi awit dakon tilak asak.)

⁹ Ae anjelo da yanj nayigit, “Gen yanj mandaki: ‘Amin unun Pinjkop da Sipsip Moninj da minjat pakdisak da sonjok madepmom kini do yanj yomisak unun amin kisik kisik tagi ani.’” Ae sanjbenjek yanj nayigit, “Gen on Pinjkop dakon gen bamisi.”

¹⁰ Kili nak anjelo dakon kandap da kapmatjok njwakberj anjek gawak im do agim. Mani yanj nayigit, “Yanj dima abi! Gak gat ae not kabigo gat da Yesu da gen yanj tenjtenjagit unun nandanj gadanj amin kabi, ji da Pinjkop oman anjimanj, unudenj gin nak kisi oman amini gin, do Pinjkop nanj gawak ibi. Nin nandamanj, Yesu Kristo da gen yanj tenjtenjagit, unun dagin amin panjtagap aban kombi gen yonj.”

Jon da amin kinda os kwakwagikon yikban kagit

¹¹ Nak kanjapbo Kwen Kokup witald kigit. Anjakwan os kwakwagi kinda akban kagim. Unun oskon amin kinda yikgit, mani unun yanj: Pini Do Butdasi Nandanjek Anjgisak Amin, ae Anjak Bamisi Asak Amin. Gen kokwin pi asak, ae emat asak, unun anjakni kilegisi nanj yolek asak.

¹² Dabilni unun kindap dakon milenj asip yombem, ae busunjikon kila amin madep dakon pelit morapmi tanj ingwit. Giptimikon man kinda mandawit. Iyi gin kalonj da man unun nandisak, amin diwarj dima nandanj.

¹³ Imal dubak pagit unun yawi madepsikon anjbm abi nanj pagit. Mani unun Pinjkop Dakon Gen.

¹⁴ Kwen Kokup dakon emat amin unun osni kwakwagi unudon yigek yol ananj kiwit. Imal kwakwagisi gwaljigi minisi banj pawit.

¹⁵ Emat agak siba geni tepmisi kinda, gen kaganigwan da wigit. Unun emat agak siba nanj amin kabi morap miktimi miktimi egi ananj kwanj unun pabinj yopdisak.

“Ain kirinj nanj abidanjek amin kabi morap kilani tebaisi akdisak.” Yanj anjek wain sop pinjtil tip gapmakon wain sop bamanj tildisak. Unun Pinjkop Tapmim Ami dakon butjapni dakon tilak asak.

¹⁶ Imal dubaknikon, ae sunjilikon man yanj mandabi: “Kila Amin Madep Dakon Kila Amin Madepni, ae Amin Tagi Dakon Amin Tagini.”

¹⁷ Ae gildaron anjelo kinda akban kagim. Unun da minam kwen binap akwanj do yanj tidanjek yanj yoyigit, “Ji Pinjkop dakon jap noknok madep do abinj muwutni.

¹⁸ Anjek kila amin madep dakon giptim timni noni, ae emat amin dakon mibiltok amini dakon giptim timni noni, ae amin tebai dakon giptim tim, ae os gat ae amin os kwenon yikganj amin dakon giptim tim, ae amin morap kisi dakon giptim timni noni: oman dima ekwanj amin, ae oman amin, ae amin mani mini, ae amin mani tonj kisi dakon giptim tim noni.”

¹⁹ Ae jonj kilap yokwisi gat, ae miktimi miktimi dakon kila amin madepni gat ae emat amini gat da abinj muwukgwit. Unun amin unun oskon yikgit gat ae emat amini gat emat wam do anjek muwukgwit.

²⁰ Mani jon kilap yokwisi unjun gat ae kombi amin toptopmi gat timikgwit. Kombi amin toptopmi unjun jon kilap yokwisi da dabilon wasok tapmimi ton morapmi anek amin panjkewalban tilakni abidawit, ae wupni wasanbi do gawak ingwit. Jon kilap yokwisi gat kombi amin toptopmi gat dima kimagek egakwal gapma madep tip salfa unjungwan tugawit da sosok unjungwan maba pigigimal.

²¹ Anakwa amin unjun oskon yikgit, unjun da emat agak siba gen kaganikon tagit unjun nan jon kilap yokwisi dakon emat amini kisi morap dapban kimakgwit. Anakwan minam morap da unjun emat amin dakon giptimni nanjek buri tugawit.

20

Sunduk bilak 1 tausen yanj dam tebanon egipgut

¹ Kili kanjapbo anelo kinda Kwen Kokup yipman pigit. Kisirikon gapma kidagi mini dakon yoma witdal abidagit, ae nap teban madepsi kinda kisi abidagit.

² Unjun da nugim yokwisi madep kalipsigwan egipgut unjun abidagit. Mani kinda Konj, ae mani kinda Sunduk yanj yonj. Anelo da nap teban nanj waman anteban aban bilak 1 tausen egipgut.

³ Kili anelo da maban gapma kidagi minikon pigigit. Pigakwan gapma unjun dakon yoma sopmanek tebaisi anteban agit. Miktim amin morap aripmi dima panjkewaljak, yanj do agit. Unjun bilak 1 tausen mudanakwan don yipmanj dekba bisap pisipmisok galaktoknikon egipdisak.

⁴ Ae kila amin madep yityit tamo pindakgim. Unjun tamokon amin unjudon yikgwit. Pinjkop da gen kokwin ani do yanj mudanj yomgut. Ae amin uwal da tegi mandanj daganek dapba kimakgwit, unjun dakon wupni pindakgim. Kalip unjun amin da Pinjkop dakon gen tebaisi abidanek, Yesu do yanj tenjenok anakwa uwal da dapba kimakgwit. Unjun amin jon kilap yokwisi gat ae wupni wasanbi gat do dima gawak ingwit, ae unjun dakon tilakni injamnikon ae kisitnikon dima timikgwit. Unjun amin egip egip aeni abidanek Kristo gat kila amin madep egakwa bilak 1 tausen agit.

⁵ Unjun wasok wasok amin kimoron da pidonj amin. (Amin diwari kimakgwit unjun bisapmon egip egip dima abidawit. Unjun bilak 1 tausen mudanakwan don egip egip abidokdan.)

⁶ Amin unjun wasok wasoksi aeni pidoni amin unjun kisik kisik tagi ani. Pinjkop da unjun amin iyi do manjigit, do kosiri kinda gat aripmi dima kimotdan. Unjun Pinjkop ae Kristo dakon mukwa sogok amin egek Kristo gat bilak 1 tausen kila amin madep egipdanj.

Sunduk tasik tagit

⁷ Bilak 1 tausen unjun mudanakwan, gapma kidagi mini dakon yoma witdalakwa Sunduk dam teban yipmanj abigikdisak.

⁸ Unjun wanga abigek minjat aminyo miktimi miktimi ekwan unjun panjkewaldisak. Unjun amin kabi mani Gok ae Megok yanj yonj. Sunduk da emat ani do panjmuwutdisak. Emat amin kabini dakon tilakni unjun tap kidipminjon niman tonj yombem morapmisi.

⁹ Unjun miktimi miktimi da apgwit. Abinj Pinjkop dakon minjat amin kabi gat ae kokup pap Pinjkop da si galak tanj imisak unjun gat anjwasiwit. Mani Kwen Kokup da kindap da pinj emat amin unjun sonj yoban mini awit.

¹⁰ Sunduk da amin panjkewalgit, do Pinjkop da Sunduk maban gapma madep tip salfa tepmisi sosoŋ unjodon pigigit. Joŋ kilap yokwisi gat ae kombi amin toptopmi gat unjun bamot unjun gapmakon kili egipgumal. Unjun amin kapbi kalbi ae gildari tepmi madepsi bisap mudok mudogi mini panjegipdanj teban.

Gen pi madepsi noman tagit

¹¹ Unjun da kwenon kila amin madep yityit tamo madep kwakwagi kinda tanban kagim. Ae unjun tamokon amin kinda yikban kagim. Anjakwan miktim gat ae kundu gat yipmanj dek kigimal. Ae sanbejek dima tagim.

¹² Amin kimakbi pindakgim. Unjun amin mani toŋ, ae mani mini, unjun kila amin madep yityit tamokon noman akgwit. Kili anjelo da papia di kwinikgwit. Ae papia kinda kisi kwinikgwit, unjun egip egip dakon papia. Anjakwan Pinjkop da unjun papiakon gen tawit unjun pindagek amin kimakgwit unjun dakon anjak kalip awit unjun kokwin agit.

¹³ Ae amin kalip tap idapgwan kimakgwit unjun kisi Pinjkopmon kwa anjak morap kalip awit unjun kokwin agit. Ae kimot gat ae Amin Kimakba Yopbi Tamo unjun bamot yum pindagakwal amin kimakgwit unjun Pinjkopmon kwa amin kalonj kalonj da anjak kalip awit unjun pindagek kokwin agit.

¹⁴ Kili kimot gat ae Amin Kimakba Yopbi Tamo unjun maban pakbi idap kindap sosok unjodon pigigimal. Pakbi idap unjun kindap sosok unjun amin kosiri kinda gat kimokgoŋ dakon tamoni.

¹⁵ Amin morap mani egip egip papiakon dima toŋ unjun kisi maba pakbi idap kindap sosok unjodon pigiwit.

Pinjkop da yo morap panjaluk akdisak

(Kilapmi 21-22)

21

Kundu kalugi gat ae miktim kalugi gat pindakgim

¹ Unjun da kwenon nak kundu kalugi gat ae miktim kalugi gat pindakgim. Kundu mibiltogi gat miktim mibiltogi gat unjun kili wagil kinj pasiligimal. Ae tap idap sanbejek dima tagit.

² Ae Pinjkop dakon telagi kokup pap unjun kagim. Unjun Jerusalem kalugi. Unjun koko Pinjkop gat egipgumal, da Kwen Kokup yipmanj dek pigit. Unjun tilimni tagisi, minjat da amin pak do tagap tanjek tilimni tagisi pasak unjoden.

³ Ae kila amin madep yityit tamokon da amin tek kinda madepsi yanj tadanban nandagim, "Nandani. Abisok Pinjkop dakon yut amin da binapmon tarjakwan iyi dakon minjat amin kabini egipni. Asi, Pinjkop iyi unjun gat egipdanj. Anjek unjun dakon Pinjkopni egipdisak.

⁴ Unjun kabikon kunam pakbi morap dabilikon toni unjun kisisi wiririkban kunam sanbejek dima tatdanj. Ae amin sanbejek dima kimotdanj, ae but yokwi anjek sanbejek kunam dima tatdanj, ae tepmi sanbejek dima pakdanj. Nido miktim kalipmi gat yoni kalipmi gat unjun kisisi pasil mudokdanj."

⁵ Amin unjun kila amin madep yityit tamokon yikgit, unjun da yanj yagit, "Nandani, yo morap abo kalugi anj mudonj." Aeni sanbejek yanj yagit, "Gen on mandaki. Nido gen gayisat unjun bamisi. Amin morap kisi da unjun do tagi nandanj gadagi."

6 Yanek yan nayigit, “Pi unun mudosok. Nak Wasok Wasoksi ae Mibisi egisat. Pi morap asat unun wasip anaj asat. Amin kinda tegi bap tosak kan, nak da yipbo pakbi dabil egip egipmi ton ae yuman nogi mini unun nosak.

7 Amin kinda emaron teban tosak kan, nak da unun yo morap iben. Anek nak da Pinjkopni egapbo unun da monjino egipjak.

8 Mani amin pasalek duwalik pukwan, ae nandan gadat dima an, ae anjak yokwisi morapmi an, ae amin dapba kimokgon amin, ae amin yumabi an, ae sot mawomyo anek yo tapmimi ton pawilgan amin, ae kokup kidat do gawak yoman amin, ae amin morap top yon, unun iyi da kokupmon pigikdan. Unun pakbi idap kindap tepmini madepsi salfa tip da sosoj unun. Unun amin kimot kosiri kinda gat an unun dakon tamoni.”

Jon da Jerusalem kalugi kagit

9 Kili anelo kinda nagon apgut. Anelo unun anelo 7 kabi idap madepmon Pinjkop dakon butjap mudosak do amin panjupbal ak dakon yo yokwisi 7 kabi timikgwit unun kabikon nani kinda. Anelo yan nayigit, “Gak apbi Sipsip Monaj dakon minjatni abisok pakdisak unun goliko.”

10 Kili Telagi Wup da butnokon pigi madepsi tujanakwan anelo unun da nak bedan anki ilej madepsi ae kwensi kinda unudon nepgut. Anki nepmanek Pinjkop dakon kokup pap Jerusalem noligit. Unun koko Pinjkop gat egipgumal, da Kwen Kokup yipman dek pinban kagim.

11 Pinjkop dakon tilimi madepni unun kokup papmon tentenagit. Tentenini unun njaknjwarisi, tip yuman nogi wukwisi dakon tentenini yombem. Unun tip jaspas yombem da yan tentenagit. Unun glas yombem gwaljigi minisi.

12 Kokup pap yoma nagalni unun kwensi. Unun yoma kagani 12 kabi, ae anelo 12 kabi unun yoma kagakon akgan. Anakwa Israel amin kabi 12 dakon man yoma domon tawit.

13 Nagal unun dakon diwari gildat da wisak tetgin do yoma kagani kapbi tawit. Ae not tetgin nani do yoma kagani kapbi tawit. Ae saut tetgin nani do yoma kagani kapbi tawit. Ae nagal unun dakon diwari gildat da pigisak tetgin nani do yoma kagani kapbi kisi.

14 Kokup pap unun dakon nagal tebaisi tosak do kwinjiri tip daman 12 kabi mibilikon tawit. Sipsip Monaj dakon yabekbi 12 kabi dakon mani unun tipmon tawit.

15 Anelo gen nayigit unun da kalinj kirinj gol ban wasanbi kinda abidagit. Unun nan kokup pap gat, ae nagal madepni unun gat, ae nagal unun dakon yoma kagani tilak yop do abidagit.

16 Kokup pap dakon ilej 4 kabi dakon tilakni unun kaloni gin. Dubagini ae madepni unun kisi aripginsi. Anelo da kokup pap kalinj kirinj nana tilak yipban 2,200 kilomita da arip agit. Kokup pap dakon ilej 4 kabi dakon tilakni gat, ae kokup pap dakon kwen nani kisi dakon tilakni unun aripginsi.

17 Ae kokup pap dakon nagal kisi tilak yipgut. Yan aban nagal kwen wigigit dakon tilakni 65 mita da arip agit. Tilak yopyop unun amin da tilak yopmangan unun nanjin anelo da nagal dakon tilak yopgut.

18 Kokup pap dakon nagal unun tip jaspas ban wasanbi. Anek kokup pap unun gol jimjimi minisi ban wasanbi. Kokup pap unun dakon gol unun glas yombem gwaljigi minisi.

19 Kokup pap dakon nagal dakon teban tokni unun Pinjkop da tip yuman nogi wukwisi mibili mibili unun ban panjilim agit. Tip 1 tagisi nagal mibilon

tagit unjun tip jasper. Ae tip 2 unjun tip pili unjun tip sapaia. Ae tip 3 unjun tip aget. Ae tip 4 unjun kalikaligi, unjun tip emeral.

²⁰ Ae tip 5 unjun tip sadonikis, unjun gami kwakwagi kisi. Tip 6 unjun tip giman konilian. Ae tip 7 unjun kilonkiloni, unjun krisolait. Ae tip 8 unjun tip kalikaligi njwaknjwari kinda unjun beril. Ae tip 9 unjun tip kilonkiloni njwaknjwari kinda unjun topas. Ae tip 10 unjun tip krisopres. Tip 11 unjun tip aliasin. Ae tip 12 unjun tip gami njwaknjwari kinda tip amefis.

²¹ Yoma kaga 12 kabi unjun pel 12 kabi, unjun kindirin yuman nogi wukwisi. Yoma kalon kalon pel madep kalon kalon ban wasanbi. Kokup dakon kosit pap unjun gol banjin wasanbi. Gol unjun gwaljigi minisi glas yombem.

²² Unjun kokup papmon Telagi Yut Madep kinda dima tarban kagim. Nido, Amin Tagi Pinjkop Tapmin Ami gat ae Sipsip Monin gat da iyi Telagi Yut Madep da yan egipgumal.

²³ Unjun kokup papmon gildat gat kanek gat pini mini. Nido, Pinjkop dakon tilimni da kokup pap tenjtenjan imisak. Anjakwan Sipsip Monin unjun kokup pap dakon lamni da yan egisak.

²⁴ Amin miktimi miktimi egi anjan kwan da unjun kokup pap dakon tenjtenjon agipdan. Anakwa miktimi miktimi dakon kila amin madep da yoni tagi unjun yuman nogi wukwisi unjudon panjopdan.

²⁵ Unjun kokup papmon pilin kinda dima tokdisak, do kokup pap dakon nagal dakon yoma dagok dagogi mini pisokdan.

²⁶ Amin miktimi miktimi egi anjan kwan unjun yoni tilimi tagisi ton gat ae man madep imin anpakni kisi timigek unjudon panjopdan.

²⁷ Mani pilin tuk dakon yo gat, ae amin anpak yokwi mibili mibili an gat, ae top yon amin unjun kokup papmon dima pigini. Minjat aminyo Sipsip Monin dakon egip egip papiakon mani ton, unjun dagin unjun kokup papmon pigikdan.

22

Jon da egip egip pakbi gat ae egip egip kindap gat pindakgit

¹ Kili anelo unjun da pakbi madep kinda noligit. Unjun egip egip yomyom pakbi. Unjun glas yombem gwaljigi minisi agit. Pakbi unjun Pinjkop gat ae Sipsip Monin gat da kila amin madep yit yit tamogwan da pak abigisak.

² Pak abigi kokup pap da kosit madep da binapsi nan pak kisak. Pakbi da ilenji teri teri egip egip yomyom kindap akdak. Kindap unjun bilak kinda da butgwan bami pot do kosiri 12 yan an an asak. Kanek morap kisi bami tan tan asak. Ae kindap unjun dakon tami unjun amin miktimi miktimi egi anjan kwan unjun sotni panmilip ak do ton.

³ Yo morap jobit pabi unjun yo morap sanberjek ae dima tokdan. Pinjkop gat ae Sipsip Monin gat dakon kila amin madep yityit tamo unjun kokup papmon tosak. Ae Pinjkop dakon oman amin da gawak imdan.

⁴ Gawak iminek tomno dabilni kokdan, ae Pinjkop dakon mani oman amini da inamnikon tokdisak.

⁵ Pilin ae sanberjek dima tokdisak. Anjakwan lam gat ae gildat gat pini mini, nido Amin Tagi Pinjkop da iyi minjat amin tenjtenjan yomdisak. Anjakwan oman monjini kila amin madep dagok dagogi mini egi wigikdan.

⁶ Anelo unjun da yan nayigit, "Gen unjun bamisi. Amin morap kisi da unjun do tagi nandan gadagi. Pinjkop Amin Tagi da kombi amin dakon wup pantagap

aban geni yanj tenjtenon. Unjun anjeloni yabekban abin yo tepmisi noman togj unjun oman monjini nin noligit.”

Yesu apdisak

7 Yesu da yosok, “Nandani! Nak kili unjunjok apdisat. Minjat aminyo kombi gen on papiakon tonj unjun guramikgan, unjun kisik kisik ani.”

8 Nak Jon da gen on nandanek yo unjun pindakgim. Yo unjun nandan pindakyo anj mudanek anjelo unjun yo morap noligit unjun da kandap mibilon njwakbenj anek gawak im do agim.

9 Mani yanj nayigit, “Yanj dima abi! Nak kisi oman amin gin. Nak gak gat ae kombi amin kabi notgoni unjun dakon pi isalji, ae amin morap on papiakon gen tonj unjun guramikgan amin unjun dakon pi isalni. Pinjkop kalon nanging gawak ibi.”

10 Yanj nayinjek sigin yanj yagit, “Kombi gen on papiakon tonj unjun dima sopman anteban abi. Nido, Pinjkop da yo morap unjun akdisak dakon bisap kili kwanj tak.

11 Amin anjak yokwi anj, unjun yum pindagakwa sanjenek ani. Ae amin anjak injan inani anj, unjun yum pindagakwa sanjenek ani. Ae amin anjak kilegisi anj, unjun yum pindagakwa sanjenek ani. Ae amin telagi ekwanj, unjun yum pindagakwa telagi sigin egipni.”

12 Yesu da yanj yagit, “Nandani, nak tepmisi apdisat. Minjat amin morap tomni yom do apdisat. Anjak awit dakon kobogi do tomni anjak awit da aripmon yomdisat.

13 Nak Wasok Wasoksi ae Mibisi egisat. Nak mibiltok egisat, ae bunjonsi egisat. Nak yo morap dakon mibili. Pi morap asat unjun wasip anj anj asat.”

14 Amin pabi pigik dubakni sugonj unjun kisik kisik tagi ani. Unjun da egip egip yomyom kindap dakon bami tagi panj noni, ae unjun da kokup pap da yoma kaga nanj tagi pigini.

15 Anjakwa amin anjak yokwisi anj amin gat, ae amin sot wamwam anek yo tapmimi tonj pawilganj amin gat, ae yumabi anj amin gat, ae amin dapba kimokgonj amin gat, ae kokup kidat gawak iman amin gat, ae amin anjak toptopmi do galak tarjek yolgan, unjun amin morap Pinjkop dakon kokup pap da wanja egipdanj.

16 “Nak Yesu, nak da anjelono yabekgo jikon obik da panmuwukbi jikon gen on yanj tenjtenosok. Nak kila amin madep Dewit da babi kabikon da gugj wugit unjun nak mani. Ae nak Dewit Dakon Monji, ae nak Wisawisa Dakon Gik Pap Madepsi Tenjtenosok unjun.”

17 Telagi Wup gat ae minjat unjun Sipsip Monin pakdisak gat da yanj yomal, “Gak apbi.” Ae amin morap gen on nandani ji kisi yanj yoni, “Gak apbi.”

Amin kinda tegi bap tosak kanj tagi apjak. Amin kinda pakbi nok do nandisak kanj, unjun amin abinjek egip egip yomyom pakbi tagi nosak. Unjun Pinjkop da but galak do yumsi nimisak.

Jon da gen on papiakon tonj unjun nandani amin do gen tebaisi yipgut

18 Nak da on papiakon kombi gen tonj unjun nandani amin morap do gen tebai yipmanjat. On gen tosongon amin kinda gen kinda gat sanbesak kanj, amin panjupbal ak yo yokwisi on papiakon tonj, unjun Pinjkop da sanjenban unjun aminon noman tanj imdanj.

19 Ae amin kinda da kombi gen on papiakon tonj di wiriritjak kanj, Pinjkop da yo tagisi on papiakon tonj unjun wiririk imjak. Anjakwan unjun amin egip egip

yomyom kindapmon jap dima pan nosak, ae Pinjkop da telagi kokup papmon unudon dima egipjak. On papiakon unun dakon geni ton.

²⁰ On yo morap do yan tentenok asak amin da abisok yan yosok, "Asisi, nak kilisok unun apdisat."

Asi, Amin Tagi Yesu gak apbi.

²¹ Amin Tagi Yesu dakon nandan yawotni unun Pinjkop dakon minjat amin kabikon tosak.

Gen sop diwari dakon mibili

Amin Nwaktwari Kabi – Amin Juda amin kabikon da dima altanbi unun amin do Juda amin da Amin Nwaktwari Kabi yan yon. Yan do Juda amin da nin morap do Amin Nwaktwari Kabi yan nandan niman. Unun iyi dakon man pawikwan, nido kalipsigwan Pinjkop da iyi dakon amin kabi egipni do manjigit. Do Amin Nwaktwari Kabi do si nandaba pinban yoman. Mani, Kristo da nin kisi panmuwukban kabi kalon agiman da Pinjkop dakon amin kabi ekwaman. (Lk 2.32; Ro 1.5, 3.29; Ep 3.6)

Anjelo – Anjelo unun wup Pinjkop gat Kwen Kokup ekwan. Bisap kalon kalon aminon noman tarba pindakgaman. Pinjkop da anjeloni yabekban geni guramigek pini an. Pini madep unun Pinjkop dakon minat aminyo panpulugon. (Ya 12.6-11, 27.23; Ibr 1.14). Bisap di Pinjkop da yabekban aminon geni yanjkwok akdo pan. (Mt 2.13; Lk 1.26, 2.9). Anjelo morap dakon madepni unun Maikel (Jut 9), ae anjelo madep kinda unun Gebriel (Lk 1.19,26).

Belsebul – Unun kon ae meniyo mibili mibili ekwan dakon madepni. Ae mani kinda unun Sunduk. (Mt 12.24)

But Tobil – On kosit kalonon da Pinjkop da dabilon gwaljigi mini aman. Amin kinda iyi do yokwi pakpak yan nandanek but kalipni unun yopmanek Pinjkop gen yol do nandisak kan, Amin Tagi Yesu Kristo unun yokwini wiririt do anek kimakgit yan nandan gadanek Pinjkop da egip egip kalugi injak do bisit asak kan, unun amin but tobil bamisi asak. (Ya 3.19, 20.21, 26.20).

Danari – Danari unun Rom amin dakon monej tabil kinda. Unun silwa ban wasanbi. Unun amin kinda da gildat kalon do pi aban danari kaloni yomin awit. (Mt 20.2)

Gen Bin Tagisi – Yesu da yabekbini yabekban Gen Bini Tagisi minat aminyo yoyin tenjenawit (Mk 16.15). Gen Bin Tagisi unun yan. Pinjkop da Monji Yesu Kristo miktin amin morap yokwini wiririk yomjak do yabekban pin tilak kindapmon kimakgit. Do amin morap Yesu nandan gadan iminek but tobil an unun egip egip teban abidon (Jn 3.16).

Giptim mandak – (Ro 2.25; Gal 5.2; 1Ko 7.19) Juda amin da iyi da anpagon monji wili altanek gildatni 8 anakwan giptimi mandan mandan awit. Unun da Juda aminsi ekwan dakon tilak asak. Pinjkop da Abraham yan asak do iyigit unun da aripmon an (WW 17.9-14).

Juda Amin Dakon Muwut Muwut Yut – Juda amin dakon muwut muwut yutni unun telagi tagit. Unudon muwugek Pinjkop gawak imim silip awit, ae Pinjkop gen manjinek yan nandawit. Yesu bisap morapmi unudon wigek minat aminyo yoyindegit.

Juda Amin Dakon Telagi Bisap Madep – Telagi bisap madepmon Juda amin da muwugek Pinjkop ankwisawit, ae kalip yo tagisi morapmi anyomgot unun do nandawit. Juda amin dakon telagi bisap madep diwari unun yan:

1 - Yapyap Bilak (Mt 26.2, 5, 17-19) On Juda amin dakon telagi bisap madepsi kinda. Unun bisapmon Pinjkop da Isip miktimon ban pulugan yopban abigiwit unun do nandanek egipgwit. Unun bisapmon anjeloni yabekban pin Isip amin dakon monji wili mibiltok amin dapban kimakgwit. Mani Juda amin morap sipsip monji dapman yawini yoma domon sowit unun anjelo da yawi kanek yutni yapmanek dima dapgwit (TP 12). Unun do nandanek Juda amin da Yapyap Bilak bisap unun noman tarakwan sipsip monji kinda dapman dapman an. Abisok nin Yapyap Bilak dakon Sipsip Monjinin unun Yesu Kristo unun yansi nandan gadaman, nido nandan gadan iman amin morap Pinjkop dakon butjap dima abidon.

2 - Bret Yisni Mini Bilak (Mt 26.17; Lk 22.1) Kalipsi, Israel amin uwalni Isip amin do pasalek abigiwit bisapmon, bretni wasan yopba pap toni dakon bisap mini, do yis dima yopgwit. Do unun do nandanek Bret Yisni Mini Bilagon bret yisni mini non. Unun telagi bisap madepni Yapyap Bilagon noman tosok. (TP 12.14-20).

3 - Imal Yut Kabeŋ Bilak (Jn 7.2-52) - On telagi bisapmon Juda amin but galaksi nandan, nido jap kili panmuwuk yopmanŋan. Yut kabeŋ anek Sonda pi agak kinda unudon ekwan. Egek babikni da kalip miktim kibiri timon bilak 40 agipgwit unun do nandan. (MS 23.33-36; GT 16.13-15).

4 - Pentikos Bisap Madep (Ya 2.1, 20.16; 1Ko 16.8) On Juda amin dakon telagi bisap madep kinda. Pentikos dakon mibili unun 50. Yapyap bilak egi mudanek ae gildat 50 egakwa Pentikos Bisap Madep noman tosok. Unun bisapmon Juda amin kisik kisik an, nido jap madepni wit unun panmuwukŋan. Ae kalip Pinŋkop da Sinai Kabapmon gen tebani yomgut unun do nandan. Mani abisok nin Pentikos bisapmon Telagi Wup pigit unun do nandanek kisik kisik aman. (Ya 2.1-4).

Kristo - Kristo dakon mani kinda Mesaia. Kristo unun Grik gen, ae Mesaia unun Ibru gen. Unun man bamot unun mibili kalonŋi gin. Unun yan; amin kinda bit nelak busunikon tagalbi. Israel amin da anŋagon Pinŋkop da amin kinda kila amini egipjak do nandisak kan, kombi amini kinda iyinban unun amin tilak ak do busunikon bit nelak tagalgit. Pinŋkop da yan tebantokni yolek minat aminyoni kila asak do Yokwikon Ban Timit Timit Amni yabekgit. Unun amin Kristo yan iyiwit, nido unun Pinŋkop da manjigit. Juda amin morap da Kristo apjak do jomjom madepsi awit. Mani Yesu apgut bisapmon kalonŋisok di dagin unun asi Kristo yan nandan gadawit. (Mt 1.16, 16.16; Jn 1.41; Ya 5.42, 9.22)

Mukwa Sogok Amin - Juda amin diwari Telagi Yut Madepmon pi awit, unun do mukwa sogok amin yan yoyiwit. Unun amin kisi unun Liwai dakon diwatni kabi. Pi madepsi awit unun Pinŋkop do paret mibili mibili anek mukwa sowit. Bulagi bulagi amin kinda manjikba mukwa sogok amin dakon mibiltok amini egipgut. Unun kalon dagin Israel amin kisi dakon yokwini do Yut Buri Telagisigwan bilak kinda do kosit kalon wigek mukwa son son agit. Mani Yesu Kristo da bisap kalon iyi nan paret agit. Aban yawini da nandan gadat amin dakon yokwini wagolsi wiririkban pasilgwit. (Ibr kilapmi 5-10).

Oman Amin - Miktim diwarikon yoni morapmi amin ae amin mani ton da amin di tebai timikba oman amini ekwan. Pi madepsi an, mani tomni dima timikgan. Amin tagini yopman dek kigik kosit minisi. Ae amin tagini dakon gen dima guramitni kan, tagi dapba kimotni. Kalip Israel amin Isip miktimon tepmi madepsi panek yanŋi egipgwit. Ae Yesu da bisapmon, ae Pol da bisapmon oman amin morapmi egipgwit, do Pol da unun do gen diwari mandagit. (1Ko 7.20-24; Ep 6.5-9; Kol 3.22-25)

Osana! - Osana dakon mibili Ibru genon da "Nin yokwikon ban timikgi!" Yesu da bisapmon Juda amin da amin kinda man madep imdo "Osana!" yan yawit. Yesu Jerusalem donki konda pigakwan yan tidanek unun yawit. (Mt 21.9)

Parisi - Juda amin kabikon amin diwari Pinŋkop dakon gen teban do galagisi nandawit. Unun amin do Parisi amin yan yawit. Unun gen teban guramik kimagek amin diwari yanŋin ani do yoyindet awit. Pibit tidok anek Pinŋkop da dabilon iyi do amin diwari yapmanek nin amin kilegisi yan nandawit. Mani unun amin jamba but amin, nido amin yoyin degek iyi dima guramikgwit. Pol iyiyi kisi kalip Parisi amin kinda egipgut, mani don Yesu nandan gadan imgut. (Ya 23.6, Pil 3.5-6)

Sabat Bisap - Pinŋkop gildat 6 da butgwan miktim gat yo morap gat wasagit. Anek gildat 7 non pi dima agit (WW 2.1-3). Anek don Israel amin kisi gildat 6

pi anek gildat 7 non yik yawot ani do gen teban yipgut. Mani Israel amin da iyi gen teban morapmi sanbenba amin da aripmi dimasi guramiri awit. Yesu da bisap diwari Sabat bisapmon wasok tapmimi tonj aban Parisi amin da gen teban yapmandak yan nandawit. Unjun suj nandawit. Nin Yesu dakon pidot pidot unjun do yo madepsi nandaman do nin Sondakon unjun do nandanek unjudon yik yawot aman. (Lk 6.1-11, 13.10-17, 14.1-5)

Sadyusi - Juda amin kabi kinda egipgwit, mani Sadyusi yan yoyiwit. Unjun Moses dakon gen teban yol kimot do nandawit. Nandak nandakni unjun Parisi amin yombem, mani amin kimokgon do njawakwat nandawit. Amin kimakbi kimoron da dima pidon yan nandawit. Ae aneloyo kisi do dima ekwan yan nandawit. Mani suj nandawit. (Mt 22.23; Ya 23.6-8; 1Ko 15.20-21; 1Tes 4.13-14).

Saion - (Mt 21.5; Jn 12.15; Ro 9.33, 11.26; 1Pi 2.6; Kap 2.6) Jerusalem kokup pap dakon ilej kinda mani Saion. Pinjok dakon Telagi Yut Madepni unjun ilejon tagit, do bisap diwari Jerusalem kokup pap do Saion yan yon. Ae bisap diwari Kwen Kokup do tilak anek Saion yan yon. (Ibr 12.22, PA 14.1)

Samaria - Samaria miktim unjun Israel miktim da kapmatjok toso. Kalipsigwan Samaria amin unjun Juda amin dakon diwatni egipgwit. Mani Pinjok dima nandan imgwit amin gat minjat eyo awit, do Amin Njawakwari Kabi dagawit. Juda amin da Samaria amin do tagi dima nandan yomgwit. (Lk 10.25-37; Jn 4.4-42)

Sanj bek **sanj** bek - Amin bamori da yo kinda ak do but kalon anek yan teban tok madepsi kinda amal unjun do sanj bek sanj bek yan yoman. Pinjok da sanj bek sanj bek bamori agit.

Mibiltok Moses gat agimal. Gen tebani Moses do yolinek Israel amin gen teban unjun yol kimotni kan, iyi dakon amin kabisi egipni do yan tebantok an imgut. Mani, amin kinda da gen teban unjun kisi gildari gildari aripmi dima guramiri. Yan do anek Pinjok da dabilon amin kilegi kinda dima egisak. (YT 19.4-6; Lk 1.72; Ya 3.25, 7.8; Gal 3.17; Ibr 9.1)

Yan do anek Pinjok da don sanj bek sanj bek kalugi kinda agit. Unjun yan. Amin morap Yesu Kristo nandan gadan imni unjun Pinjok da dabilon amin kilegisi ani do yan tebantok anyomgut. (Mt 26.28; Mk 14.24; Lk 22.20; Ro 11.27; 1Ko 11.25; 2Ko 3.6; Ibr 7.22, 8.6-13, 9.15, 10.16, 29, 12.24, 13.20) Sanj bek Sanj bek Kinam - Pinjok da Israel amin yoyinban kindap ban kinam kirin kinda wasawit. Anek gol ban kwenikon witjiwit. Unjun kinamgwan Pinjok da sanj bek sanj bek agit dakon telagi yo di yopgwit. Tip bamot Pinjok da gen teban 10 kabi mandagit gat, ae Aron dakon win gat, ae kwoba mana similbi gat unjungwan tawit. Unjun kinam da kwenon anelo bamori serabim yan yon unjun dakon wupni wasawit. Israel amin dukwan dukwan kik do awit unjun kinam kirin simon da guramigek kin kin awit. (Ibr 9.4; PA 11.19; Kap 78.61, 132.6-8)

Sisa - (Mt 22.21) Rom amin dakon kila amin madep noman tawit unjun do Sisa yan yoyiwit. Yesu da bisapmon Rom amin da emat anek miktim morapmi dakon amin pabin yopmanjek miktimni timigek kila awit.

Sunduk - Sunduk unjun kon mibili mibili dakon mibiltok amini. Kalipsigwan Pinjok dakon aneloni kinda egipgut. Mani unjun Pinjok abin yip do aban Pinjok da yolban miktimon pigit. (Lk 10.18; PA 12.7-9). Amin yokwi ani do panjkwaldak. Ae nandan gadat amin da yokwi kalip awit unjun do sigen nandan egek nandan gadatni yipni do pini sigen asak. Yesu da Sunduk kili abin yipgut, ae don bisap madepmon wagolsi maban Tip Domon egipdisak. (PA 20)

Telagi Wup - Unjun Pinjok iyi dakon wupni, do Telagi Wup yan yoman. Unjun nandan gadat minjat aminyo kalon kalon da butgwan egisak. Pini kinda unjun nandan gadat amin panpuluganban gen bami do nandan gadat an (Jn 16.13); ae nin panpulugok do Pinjok bisit iyisak (Ro 8.26); ae Pinjok

dakon galaktokni nolisak (Ya 13.2, 16.6-7); ae tapmim nimanakwan geni yan tenjenoman, ae panmuwukbi notnin panpulugoman (1Ko 2.4-5; 12; 14). Telagi Wup da ninon pi aban anpak tagisi ban aman (Gal 5.22-23).

Telagi Yut Madep – Israel amin da Jerusalem kokup papmon yut madep kinda awit, unun Pinkop dakon Telagi Yut Madep. Unun yutnon Pinkop gawak imgwit, ae telagi bisap madep morapnikon unun yutnon kin kin awit. Mukwa sogok amin da unungwan pini awit. Ae unun yut da binapmonsni yut buri kinda tagit unun do Yut Buri Telagisi yan yawit. Bilak kinda do kosit kalon mukwa sogok amin dakon mibiltok amin da iyigin Israel amin kisi dakon yokwini do nandanek unungwan wigek paret an agit. Yoma do imal kadimisi madep kinda nan abisinba magit. Yesu kimakgit bisapmon Pinkop da imal unun kwen da pidanban miktimon pigit. (Mt 27.51; Mk 15.38; Lk 23.45). Unun da nandan gadat amin nin Pinkop da inamon aripmi tagi wigineh yan nolisak. Abisok nandan gadat amin nin Pinkop dakon Telagi Yut Madepni ekwaman, nido Telagi Wupni nin da butgwan egisak. (1Ko 3.16-17).

Tipdom – Amin diwari Yesu Kristo dima nandan gadan iman, do yokwini sigin tan yoman. Do kimotni bisapmon yokwini dakon kobogi do kokup yokwisikon egipdan. Unun gapma dubagisi, kindap toktok teban sonjegisak. (Mk 9.47-48; PA 19.20, 20.11-15). Unudon amin tepmi madepsi pakdan, amin kinda da aripmi dima panpulugogi. (Lk 16.19-31)

Wup – Amin kalonikon yo kapbi da ton; giptimnin, ae butnin, ae wupnin. Nin on miktimon ekwaman bisapmon, wupnin gat kisi ekwaman. Mani nandan gadat amin nin kimokgoman bisapmon wupnin nin da butgwan yikdak unun kwan Pinkop gat Kwen Kokupmon ekwamal. (Lk 23.46; Ya 7.59)

Yawe – Kalipsi, Pinkop da Moses altan imgut bisapmon, Pinkop da iyi dakon man yanek “Yawe” yan yagit. Ibru genon mani dakon mibili unun “Naga Egisat”. Juda amin da mani do telagisi yan nandawit. Yesu da iyi do “Naga Egisat” yan yagit, do unun da nolisak, Yesu unun Pinkop dakon arip. (Jn 8.58)